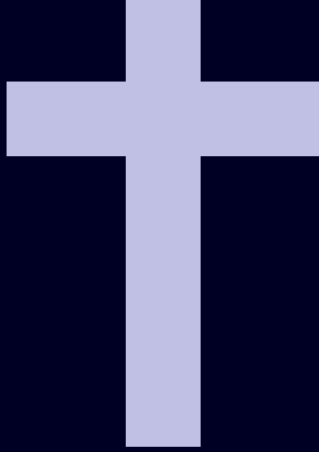

Esa Leedap Ena Banlam

The New Testament in the Tutsa Naga language of India: first
Bible translation based on TEV (Good News)

Esa Leedap Ena Banlam

The New Testament in the Tutsa Naga language of India: first Bible translation based on TEV (Good News)

copyright © 2018 The Word for the World International

Language: Totcha (Naga, Tutsa)

Contributor: The Word for the World South Asia

The New Testament in Tutsa
published as

ESA LEEDAP Ena Banlam

The Word For The World International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 19 Apr 2023
0319255d-0e34-582b-b899-800e25ff50de

Contents

Mathiu	1
Maak	44
Luk	72
Joon	117
Esaamootkaat	149
Roomte	187
1 Korinte	205
2 Korinte	222
Galatiite	233
Ephisiite	240
Philipiite	247
Kolosiite	252
1 Thesoloniite	257
2 Thesoloniite	261
1 Timothi	264
2 Timothi	269
Taitas	273
Philimoon	276
Hebruute	278
Jeems	292
1 Pitar	297
2 Pitar	302
1 Joon	305
2 Joon	310
3 Joon	311
Juud	312
Motmangtiitwu	314

MATHIU Ih Raang Arah Ruurangese Ephangjatjih

Ruurangese Rangte tiitkhaap Mathiu ih baatta jun ih Jisu ah kakham hooncho mih piipangte angta, heh mendi luulu ba Rangte ih Ehak Banlam tokdi heh mina loong suh khakham jengkhaap ah jen phansiit korumta. Arah ruurang ese ah Jehudi loong luulu raang ih tah angka, adoleh Jisu tup hadaangte loong luulu raang ih uh tah angka, erah nang ih bah arah hatoh dow a toongtang mina loong raang ih.

Mathiu ih naririh ih raangthiinta. Jisu tupta dow a ih phang raang ano, heh juungtem nyi heh phate joonnaam tiit anep raangha, erah damdi heh ih Rangte tiit tumbaah suh khoomte nyia Jisu ih tum nyootsootte loong tiit anep raangha, erah damdi uh Galili hadaang ni mih deesiitta loong anep wakraangha. Erah lilih Rangte tiitkhaap adi Jisu Galili nawa ih Jerusalem tuk ih khoomta loong ah raangha, nyia Jisu hethoondi saasinet mongdi tek haatta nyia we ngaakthingta loong ah raangha.

Arah Rangte tiitkhaap adi Jisu ah elongthoon Nyootte et baat ha, heh di Rangte Hotthe loong ah jen toombaah jih chaan jeela, erah damdi heh ih Rangte Hasong tiit anep nyootsoot ha. Ehan thoon ah aradi jaat banga tiitkhaap roop raangha: (1) Rangte jengkhaap kong ni baatta rah, erah di mina dang ajang, pakna reeraang, saapoot choh, nyia Rangte noksong Rangmong Hasong nah jen wang lampo ah raangha (leedaap 5-7); (2) Heliphante asih wanyi loong suh neng Rangte mootkaat nah jen reejih tiit (leedaap 10); (3) Rangmong Hasong raangtaan ih tiitthaak tiit (leedaap 13); (4) heliphante jen angjih tiit (leedaap 18); nyia (5) amah dow a rangkuthoon tiit nyia lakngah nawa rangmong hasong tiit loong ah raangha. (Leedaap 24-25).

Hemong Dow a Jatjih

Jisu Kristo tup rangwuung nyia hete hewah khiikkhi (1:1—2:23)

Juungtemte Joon mootkaat (3:1-12)

Jisu juungtem nyia heh phate joonnaam(3:13—4:11)

Jisu mootkaat noksong dung ni(4:12—18:35)

Galili nawa Jerusalem ni(19:1—20:32)

Hethoon saasinet nyi Jerusalem reeni(21:1—27:66)

Teesu tek nawa ngaakthing nyia hethe hekhoh dong tup(28:1-20)

Jisu te awah loong

(Luk 3:23-38)

¹ Jisu Kristo te awah Dewid sutoom loong, marah Abraham sutoom angta loong ah arah.

^{2-6a} Abraham dow a ih Dewid tuk ih arah loong te awah rah ang rumta: Abraham, Isak, Jaakob, Juda nyi soophoh loong; erah lilih Perej nyia Jera (Nyi nuh ah Tamar angta), Hejron, Ram, Aminadab, Nason, Salmon, Booj (heh nuh ah Raahab angta), Obed (heh nuh ah Ruth), Jiisi nyia luungwang Dewid.

^{6b-11} Dewid dow a ih Ijirel mina loong Babiloon ni doksoon karumta tokdi te awah ah arah loong ah ang rumta: Dewid, Solomon (heh nuh rah langla Uriah minuh angta), Rehoboom, Abijah, Asa, Jehosaphat, Jehoram, Ujjah, Jotham, Ahaj, Hejekiah, Maniseh, Amon, Josiah, Jehochin nyia heh no loong ang rumta.

¹²⁻¹⁶ Babiloon ni doksoon karumta dow a ih Jisu Kristo tupta mong adi te awah rah arah loong ah ang rumta: Jehoiachin, Siilti, Jerubabel, Abiud, Eliakim, Ajor, Jaadok, Achim, Eliud, Eliajar, Matthan, Jaakob, nyia Jisu ah Kristo et poon rumta nuh Meeri kapte wah Josep.

¹⁷ Erah ang abah, Dewid dow a ih Abraham chamchi ni mina hasong ah asih roi baji angta, eno Dewid dow a ih Babiloon ni hamat karumta mong adi asih roi baji angta erah damdi Babiloon ni hamat karumta dow a ih Jisu tup ra taha chamchi adi uh asih roobaji angta.

Jisu Kristo tup rangwuung

(Luk 2:1-7)

¹⁸ Jisu Kristo ah ame tupta. Heh nuh Meeri ah Josep damdi kakhat muita, enoonthong maang nookmui nyuuka ngadi, Meeri suh Esa Chiiala nawa ih hemong ni heh sah ejen wok et thukta. ¹⁹ Josep ah saarookwih epun ih reete toongtang mina angta, ang abah

uh heh ih Meeri asuh noksong dung nah erakri phoh eah ih thun ano; husah lam ih we paak haatmui suh taat thunta. ²⁰ Heh ih erah thunta tok adi, Teesu ih Rangsah ah heh mangphe di dongchap ano baat thukta, "Josep, Dewid sutoom, Meeri ah an sanuh et kap suh nakcho uh. Tumeah heh suh Esa Chiala nawa ih sakjih ang thukla. ²¹ Heh ih miwasah et dong tup ah, eno an ih heh men ah Jisu et men theng tumeah heh ih heh mina loong neng rangdah nawa puipang ah."

²² Erah langla Teesu ih khawah suh baatta jengkhaap ah amiisak toom ang raaha ih ang thukla, ²³ "Kateng Jaalah esiit heh sah wok ano heh sah ah miwasah ang ah, eno Imanuel et poon ah" (erah langla, "Rangte ah seng damdi")

²⁴ Eno Josep ah jup nawa saat ano, Rangsah ih baatta jun ih, Meeri ah kapta. ²⁵ Ang abah uh heh sah tup ngah di Meeri damdi taroom jupta. Eno Josep ih heh men ah Jisu et menta.

2

Saadongko nawa jatwah loong

¹ Jisu ah Judia ni Betlehem hadaang adi tupta, eno erah tokdi Hirod ah luungwang angta. Erah tup damdam, seek di saadongko nawa mararah mina riksiah jatsokte loong Jerusalem ni thok rum taha ² eno cheng rumta, "Noodek Jehudi luungwang ih hoonte ah maradi tup ha? Seng ih saadongko ni heh reksih dong phaakta ah tupti, eno heh suh khorongngot thok hali."

³ Eno Hirod luungwang ih erah japchaat ano, rapne ih mongsaamta, erah damdi Jerusalem mina loong anep roong mongsaam rumta. ⁴ Eno heh ih romwah phokhoh loong nyia Hootthe nyootte loong ah lompoon ano cheng rumta, "Kristo ah maradoh tup ah?"

⁵ "Judia nawa Betlehem hadaang adoh," neng ih baat rumta. "Tumeah arah tiit ah khawah ih amet raangthiinta:

⁶ 'Juda hah dowa Betlehem,

an ah Juda samnuthung adoh ehin tah angko;

erah dowa an noksong pante ih dong uh

Ijirel dowa nga mina loong ah ban koonchaate ah.' "

⁷ Eno Hirod ih saadongko nawa jatwah loong ah husah lam ih ngoongthum lompoon ano riksiah phangdongta saapoot ah chocheng rumta. ⁸ Erah dowa ih heh ih neng ah Betlehem hadaang ni kaatthuk rum ano amet baat rumta: "Kah anno noodek maradi tup ha rah naririh et jam kah an, eno chotup anno, ngah suh baat he, ngah uh heh re nah khorongngot kaat suh thunhang."

⁹⁻¹⁰ Eno dokkhoomta, neng lam ni khoom rum adi, saadongko ni tup rumta reksih ah we kaptup rum ano, rapne ih roon rumta, neng suh tumthan thunghaan jih angta! Riksiah ah nengngah nengngah ih ban kah ano maradi noodek tupta erah di tangchap kata. ¹¹ Neng ah nokmong ni nopkhoom rum ano, noodek ah heh nuh Meeri damdi ang arah tup rumta, eno neng lakuh di tongrum ano khorongngot rumta. Neng ih tenroon ih hun, Phontum nyia etingtak theng phontumkaang loong ah, heh suh laknoi et dokkoh rumta.

¹² Eno neng, ah neng deek ni lamhoh ko ih ngaakwang rumta, neng mangphe di Rangte ih Hirod jiinnah nak ngaak wang an ih dangdang ih baat rum kano ah.

Ijip ni piisoon rumta

¹³ Neng dokkhoom rumta lini, Rangsah ah Josep mangphe ni dongchap ano baatta, "Hirod ih noodek ah tek haat et suh jam sok ette angla. Erah thoidi dokchap an, noodek nyi soonuh ah siit uno Ijip nah hutong kah an, eno erah nawa dokkhoom suh ngah ih maang baatbaat sen ban tongruh etheng.

¹⁴ Eno Josep ah saatta, eno soonuh nyi ah siit ano, rangphe phe di Ijip ni karumta, ¹⁵ erah ni neng Hirod maang tektek ih tong karumta. Erah langla Teesu ih khawah suh mamet baatta erah jun ih amiisak angguh re rumta, "Ngah ih nga sah ah Ijip nawa dokphoon ang."

Noodek loong tek haat

¹⁶ Hirod luungwang ih saadongko nawa jatwah loong ih heh mokwaan rumta ah jat ano, rapne ih khata. Eno heh ih Betlehem nawa noodek miwasah loong ah tek haat et suh baatta, erah damdi uh hakhuung hatok nawa noodek paang nyi dowah ih khobaang

loong ah tek haat suh baatta, erah langla heh ih saadongko nawa jatwah loong re nawa mamet chaatta erah jun ih riksih dong saapoot ah jat ano baat rumta.

¹⁷ Erah langla khawah Jeremia ih mamet baatta erah jun ih amiisak ih langta;

¹⁸ “Raama ni Mih riing Chaatta,
rapne ih huungring arah ah.

Raakel ah heh sah loong thun huungla;
heteenuh huungdiip ah edaan etta,
tumeah neng tekman angta.”

Ijip nawa Najaret ni ngaakwangta

¹⁹ Hirod tek lini, Teesu Ranglah ih Ijip ni Josep mangphe di dong khoom ano ²⁰ baatta, “Saat uh, soonuh nyi ah siit uno, Ijirel hadaang nah ngaak wang an, tumeah noodek tek haat chuungte wah ah etek eta.” ²¹ Eno Josep ah saat ano, soonuh nyi ah siit ano, Ijirel hadaang ni ngaakwang rumta.

²² Enoothong Josep ih Hirod sah Arkeleus ah Juda ni luungwang we ih hoonla tih, ih chaat ano heh erah nah wangsuh echo eta. Heh suh heh mangphe di jaatrep ah banbaat etta, erah thoidi heh Galili hadaang ko ih wangta ²³ eno heh Najaret hadaang liiha adi tongsong wangta. Erah ah khawah loong ih banbaatta jengkhaap ah amiisak ih pun ra taha: “Heh suh Najaret hadaang mina et li ah.”

3

Juungtemte Joon ih Rangte tiit baatta

(Mk 1:1-8; Luk 3:1-18; Jn 1:19-28)

¹ Erah tokdi Juungtemte Joon ih Judia hadaang phisaang hah mong ni Rangte tiit ah phang baat rumta. ² “Sen rangdah nawa ngaak ehan,” heh ih baatta, “tumeah Rangmong Hasong ah thok nanah ih hala!” ³ Khawah Isaia ih banbaatta wah ah Juungtemte Joon angta eradi amet liita,

“Mih esiiit phisaang hah mong ni riingla,

“Teesu raangtaan ih lam ban hoon thiin an;

Heh khoom suh lamjun et hoon an!”

⁴ Juungtemte Joon nyuh akhat ah mokchongdoot roon nawa ih hoon arah angta; heh roomkhe ah siikhoop angta, erah damdi heh phaksat ah wotuute nyia woma nawa najui angta. ⁵ Mina loong ah heh jiinni Jerusalem nawa kalomthok rumta, erah damdi Jordan juung re ko Judia juungkhuung re nawa loong nep thokta. ⁶ Neng ih neng rangdah loong ah dokbaat leh, Jordan adi juung ah tem rumta.

⁷ Heh ih Pharasi nyi Sadusi miloong juungtem lomthok rumha ah tup ano li rumta, “Pu sen loong ah—o ih baat tahan sen Rangte tenkhat ra hala dowah epi ete eah?” ⁸ Sen rangdah nawa elek elan ih jatjih reeraang pakna ah chaak re kah an. ⁹ Sen ih nakmok thun an Abraham suh sengte sengwah li ih no hepi kih eah. Ngah ih baat rumhala Rangte ih bah arah jong ah toon ano uh Abraham suh asah ejen hoon et ah! ¹⁰ Chaang ah bang heh heng nah joot haat raang ih ban thiin eha; bang marah hetiiik tatiikka loong abah joot ano we nah tak ah.

¹¹ Ngah ih sen juungtem rumhala ah langla sen rangdah nawa ngaaklek etan ih jat suh, enoothong nga lini wasiit ra hala rah ih bah Esa Chiiala nyia we nawa ih tem han. Heh ah nga nang ih elongthoon ang ah; ngah bah Heh lakhoop pak taajoh tha uh taliikang. ¹² Heh di raan dannun theng chuulaang nep jeela. Heh ih raanteh hewong ah pung nah lomthiin ah, eno hephaang loong ah we babah uh lamettheng adoh mattak ah.

Jisu juungtem

(Mk 1:9-11; Luk 3:21,22)

¹³ Erah tokdi Jisu ah Galili nawa thok haano Juungtemte Joon jiinni Jordan juung re heh juungtem thuk suh ra taha. ¹⁴ Enoothong Joon ih heh tenthun ah lekthun thuk suh taat liita. “Nga juungtem botseh an ih temjih ang tahang,” Joon ih liita, ang abah uh an ah nga jiinni thok halu nih!”

¹⁵ Eno Jisu ih heh suh ngaak baatta, “Emah ju toom ang ah. Rangte ih jamha loong ah seng emamah ih re theng.” Erah thoidi Joon ih thangta.

¹⁶ Jisu ah juungtem nawa dokkhoom damdam rang kaasak ah daap eta, eno Rangte Chiiala ah wotuupi likhiik ih datpuh ra haano heh sak ni phaak raaha rah tupta.

¹⁷ Erah lilih root esiit dongjengta, "Arah ah nga mongnook Sah, heh suh ngah rapne ih roonlang."

4

Jisu phate joonnaam

(Mk 1:12,13; Luk 4:1-13)

¹ Eno Esa Chiiala ih Jisu ah phisaang hako ni Hakhoh luungwang suh phate kaat thukta.

² Jisu ah hephe phe rook baji hesa saarookbaji phaksat muh tong ano, ramtek angta.

³ Eno Juungbaan ah wang haano Jisu suh liita, "An ah Rangte sah ang ubah arah jong loong ah baanlo et hoon thuk thaak uh."

⁴ Eno Jisu ih ngaak liita, "Rangteele ni liiha, 'mina jih ajaat ah phaksat nawa ih luulu tathing tongka, erah nang ih bah Rangte jengkhaap jengta loong rah ih baajen thingtong ah.' "

⁵ Erah lilih Juungbaan ah ih Jisu ah Esa samnuthung adi, Jerusalem adi siitkaat ano Rangteenok khochoom adi chapwan thukta, ⁶ eno baatta, "An ah Rangte sah ang uh bah, aadowa an teeteewah datti thaak uh, tumeah Rangteele ni liiha,

'Rangte ih Rangsah loong asuh an tiit ah baat rum ah;

eno neng lak ih an banjoh rumho,

eno an lah taan uh jong nah tasat nak thuk ru.' "

⁷ Jisu ih ngaak liita, "Enoothong Rangteele ni amah uh eraang eha, 'An Teesu Rangte ah nak taari uh.' "

⁸ Erah lidi Hakhoh Juungbaan ah ih Jisu ah kongchoong thoon adi siitwan ano mongrep nawa elong elang hasong ah noisokta. ⁹ Hakhoh Juungbaan ah ih liita, "An lakuh nah kotbon uno nga rangsoom hang bah, arah loong ah, ngah ih an suh koha."

¹⁰ Eno Jisu ih we liita, "Soon uh, Soitaan! Rangteele ni liiha, an Teesu Rangte ah luulu ba soom uh!"

¹¹ Erah lidi ba Hakhoh Juungbaan ah Jisu jiinnawa kok dokkhoom katta; eno rangsah loong ah thok rumha chosokboi ra rum taha.

Jisu ah Galili ni phangmota

(Mk 1:14,15; Luk 4:14,15)

¹² Joon ah phaatak ni sak ha ih Jisu ih chaat ano, heh ah Galili ni doksoon kata. ¹³ Heh ah Najaret hadaang ni tatongta, erah nang ih bah Jabulun nyia Naphthali juungkhuung Galili juungsitum kaang Kapernam hadaang adi, tong wangta. ¹⁴ Erah langla khowah Isiaa ih baatta ah amiisak toom ang raaha ih reeta,

¹⁵ "Jebulun nyi Naphthali hadaang,

Jordan juung saangko juungsih ni kala lam adi,

Ranglajatte loong hadaang Galili adi!

¹⁶ Rangnak ni tongte miloong ih

weephaak elong ah tup rum ah.

Etek hadaang laamang ni tongte loong

asuh weephaak ah kaangtook ah."

¹⁷ Erah tok dowah ih Jisu ih Rangte tiitkhaap ah phang baat rumta: "Sen rangdah nawa engaak ehan, tumeah Rangmong hasong ah haniik ih thok hala!"

Jisu ih wabaji chaak haate poonta

(Mk 1:16-20; Luk 5:1-13)

¹⁸ Jisu Galili juungsitum kaangko ih kah adi, heh ih soophoh wanyi nyah haate tupta, Simoon (Pitar ih poon rumta) nyia ah heh no Endriu ih juungsitum ni nyah ha nyu arah tupta. ¹⁹ Jisu ih nyi suh baatta, "Nga damdoh roongwang hansih ngah ih mih mamet joh ah erah nyoot nyuuh" ²⁰ Erah damdam soophoh nyi ah chaak ah thiinhaat nyu ano heh damdi roongwang nyuuta.

²¹ Heh ih wahoh soophoh wanyi, Jeems nyia Joon we japtup wanta, nyi wah ah Jebidi angta. Nyi wah damdi khoonkhuung ni nyah joot suh chaak tin rum arah japtupta. Eno Jisu ih poon rumta, ²² erah damdam nyi wah ah khoonkhuung adi thiinhaat nyu ano, Jisu damdam ih roongwang nyuuta.

Jisu ih nyootsoot nyia khoisat deesiit
(Luk 6:17-19)

²³ Jisu ah Galili hah noongrep ni riim thok khoomta, Jehudi rangsoomnok ni tum nyootsoot, Rangte Hasong Ruurang Ese ah baattaan, hephan dowah khoisatte mina loong ah riim deesiit etta. ²⁴ Erah ruurang ah Siria deek akaan noongrep ni japchaat kaat rumta, erah dowah ih harep nawa mina loong ih hephan dowah khoisat, eput engam, echeek ebaang ekoong edook loong thoksiit rum taha eno Jisu ih erah loong ah deesiit rumta. ²⁵ Mina loong hantek Galili nawa, Hadaang Asih ih menha dowah, Jerusalem nawa, Judia nawa nyia Jordan juung saangko nawa ah heh lini roong phankhoom rumta.

5

Kong ni Rangte tiit baatta

¹ Jisu ih miloong ah sok ano kong ni duungtong wangta. Eno heliphante loong heh reeni kooktong rumta loong asuh, ² phang nyootsoot rumta:

Amiimi tenroon tiit
(Luk 6:20-23)

- ³ "O chiiala lam ni changthih anglang ih jat ha loong abah, tenroon ang ah;
rangmong Hasong ah erah mina loong raangtaan ang ah!
⁴ "O mongjoong angla loong ah tenroon ang ah;
Rangte ih erah loong asuh tenchaan koh ah!
⁵ "O toongtang angla loong ah tenroon ang ah;
Rangte ih kakhamta loong ah choh ah!
⁶ "Rangte ih jamha ah jen re suh thunte loong ah tenroon ang ah;
Rangte ih neng tenchem thuk ah!
⁷ "O mihoh raang ih tentheth jeela loong ah tenroon ang ah;
Rangte uh erah loong asuh tentheth je ah!
⁸ "Esa tenthunte loong ah tenroon ang ah;
Rangte ah neng ih japtup rum ah!
⁹ "Semroongroong angguh reete ah tenroon ang ah;
Rangte ih neng suh heh sah et poon rum ah!
¹⁰ "Rangte ih jamha jun ih mote loong siiwiiha ah tenroon ang ah;
rangmong Hasong ah neng raangtaan ih ang ah!
¹¹ "Nga liphah tungthoidi mih ih kaanju halan, siwi halan adoleh sen tiit ah ethih lam ih leekbaat halan loong ah tenroon ang an! ¹² Tenroon ang an, tumeah sen raangtaan ih elongthoon thaangchojih Rangmong ni ban thiinha. Teewah dowah khawah loong ah emamah ih siwi rumta.

Sum nyia weephaak
(Mk 9:50; Luk 14:34,35)

¹³ "Sen ah mina loong raangtaan ih sum likhiik. Enoothong sumwaan ah mok mah abah, takah we mi ngaak sum thukka. Erah thaangmuh ih hoon ah, piihaat ano mih ih ba noopnak kaat ah.

¹⁴ "Sen ah mongrep mina raang ih weephaak likhiik. Kongchoong dowah samnuthing ah latup thang ih tajen hutongka. ¹⁵ O eh uh weetook ah khoowaan khu nah tatookka: erah nang ih bah hetook thengnah ba took ah, ma dowah ih mina ah khom kaangtook ah erah doh ah. ¹⁶ Erah likhiikkhiik sen weephaak ah uh mina miksook doh emamah ih phaak theng, erah dowah ih ba mina ih ese mootkaat ah sok ano Rangmong nawa sen wah ah gu rum ah.

Hootthe tiit nyootbaat

¹⁷ "Moses Hootthe nyia khawah loong ih nyoot tahan loong ah thiinhaat suh ra hala ih nakmok thunhe. Ngah erah loong toohaat thuk suh taraarang, erah nang ih erah nyootsoot tahan loong ah amiisak anghuk suh ra halang. ¹⁸ Samthun et an arah rang nyia hah ah maang thoonthoon bah, arah Hootthe dowah ehin tiit angkojao adoleh jojang tiit angkojao amat haat theng—jaatrep jaat raang loong ah maang thoonthoon bah ah*.
¹⁹ Erah raangtaan ih, o ih bah uh jengdang dowah ehinsah tiit ang abah uh lakap thang

4:23 4:23 Mat 9:35; Mk 1:39   **5:4** 5:4 Isa 61:2   **5:5** 5:5 Rsb 37:11   **5:6** 5:6 Isa 55:1,2   **5:8** 5:8 Rsb 24:3,4
5:10 5:10 1Ptr 3:14   **5:11** 5:11 1Ptr 4:14   **5:12** 5:12 2Tet 36:16; Esm 7:52   **5:13** 5:13 Mk 9:50; Luk 14:34,35
5:14 5:14 Jn 8:12; 9:5   **5:15** 5:15 Mk 4:21; Luk 8:16; 11:33   **5:16** 5:16 1Ptr 2:12   **5:18** 5:18 Luk 16:17

* **5:18** 5:18 jaatrep jaat raang loong ah maang thoonthoon bah ah; adoleh erah nyootsootta loong ah amiisak maang langlang bah ah.

ih, mihoh suh nep mok moong kiinyootsoot abah, Rangmong Hasong nah heh ah ehin et thiik ah. Emamah, o ih bah uh hootthe ah phan ano mihoh suh nep emamah ih nyootsootte abah, Rangmong Hasong heh ah elong et thiik ah. ²⁰ Erah raang ih ngah ih baat rumhala, sen rangmong Hasong nah jen wang ean, sen tuungmaang laalom ah Hootthe nyootte nyia Rangte mootkaatte Phirasi loong nang ih ehan ih Rangte ih jamha jun ang anbah ah.

Tenkhat tiit nyootbaat

²¹ “Sen ih chaat etan mina loong ih teewadi amet baat arah ah, ‘Mih nak tek haat theng; o ih mih tek haat ah erah mih ah erikri et ah.’

²² Eno amadi sen suh baat rumhala: Senphoh senno damdoh mok khadah[†] anbah sen ah erikri et han, senphoh senno suh amah mok li an, ‘An tumjih di uh tapun ko!’ Erah ang abah sen ah Ngoong awang dung nah thoksiit han, erah dam ih senphoh senno suh thaangmuh thungko mina ih mok li anbah, sen ah soolam dowe adoh wangjih ih hoon an. ²³ Erah raangtaan ih sen Rangte suh romthong nah tenroon lakkot kot thun ang andoh, senphoh senno damdi thichomui anrah mok samthun anbah, ²⁴ tenroon lakkot ah romthong ngathong adoh ban thiin anno, echaan senphoh senno damdoh chaak punwaan wang an, eno ngaak hanno ba Rangte suh tenroon lakkot ah koh an.

²⁵ “O ih bah uh sen miksuk halan, eno erah ih mat hoon nok nah maang thoksiit wan doh, saapoot ese poodoh changrook tiit ah chaak huk punwaan etheng. Mat hoon nok nah jaasiit nopsiit tahan no bah, mat hoonte ih sen ah phaatak nah tongthuk suh pulit lak nah ba kohan. ²⁶ Ngah ih baat rumhala, erah nah bah chang maangthoon dokdok ih tongthuk han.

Minuh misah nyia misah miwah damdoh roomjup tiit

²⁷ “Sen ih amet baat arah chaat etan, ‘Mih minuh miwah damdoh laroomjup theng.’ ²⁸ Eno amadi baat rumhala: O ih bah uh minuh ah sok ano eroomjup ih doh bah ih thunha rah ih botseh heh ten ni rangdah ah ejen moh eta.

²⁹ Erah raangtaan ih sen mik jaawah ko rah ih rangdah mok ang thuk hanbah, doklot an no piihaat an! Sen sakpuh pan ih we nah khaamwang nang ih bah, sak nawa amasah chep mala ah ese laan ang ah. ³⁰ Sen lak jawah ko ih rangdah mok ang thuk hanbah, thadook anno piihaat an! Sen sakpuh pan soolam nah wang nang ih bah lakko ih tong ah ese laan ang ah.

Minuh miwah haatmui tiit

(Mat 19:9; Mk 10:11,12; Luk 16:18)

³¹ ‘Amah uh ebaat eta, ‘O ih bah uh heh minuh haat ah, erah ih le ah raang ano haat mu theng eah.’ ³² Amadi ngah ih baat rumhala: O ih bah uh heh minuh mih damdoh laroomjupka doh haat ah, eno minuh ah mihoh damdoh mok we nook abah roomjup rangdah ah heh ih dah thukla; eno erah nuh we kapte warah uh emamah ih romjup rangdah ah dah ah.

Thoomhoon tiit

³³ “Ehak di mih loong ih amet baat arah uh echaat etan, ‘Thoomhoon jengkhaap ah lathet haat theng, erah nang ih Teesu damdi tumjih re suh thoomhoon tu rah ere etheng.’ ³⁴ Amadi ngah ih baat rumhala: sen ih jeng kakham an radoh thoom nakmok hoon an. Rang mendoh uh nak thoom an tumeah erah Rangte tongtheng; ³⁵ adoleh hatoh mendoh uh lathoom theng, tumeah erah Rangte lah dangnak theng; adoleh Jerusalem mendoh uh lathoom theng, erah Luungwanglong samnuthung. ³⁶ Sen khoh uh lamenseh theng, tumeah khoroon tasiit taan uh sen ih epuung adoleh emak tajen hoon kan. ³⁷ ‘Elang’ adoleh ‘Lalang’ erah ba jeng theng—jaat hoh jenglan abah Ethih ih jeng thuk halan.

Phulek tiitwaan

(Luk 6:29,30)

³⁸ “Sen ih amet baat arah echaat etan, ‘Thetsok et ho bah ngaak thetsok et uh, pha ih phak abah pha ih ngaak phaktheng eah.’ ³⁹ Amadi ngah ih baat rumhala: O bah uh sen damdoh thetre ha bah phuh nak lek theng. O ih bah uh jawah ko the adoh buh hanbah, dak hekko the adoh boot buh thuk theng. ⁴⁰ Erah damdoh o ih bah uh an samsong ah nge suh mat hoon nok nah thoksiit hanbah, sen samsongnuh anep laan wak khoook koh

5:21 5:21 Hpkt 20:13; Hodb 5:17 † 5:22 5:22 mok khadah anbah; mararah leedap adi amet raanghaechi hemat muh doh mok khadah anbah. 5:27 5:27 Hpkt 20:14; Hodb 5:18 5:29 5:29 Mat 18:9; Mk 9:47 5:30 5:30 Mat 18:8; Mk 9:43 5:31 5:31 Hodb 24:1-4; Mat 19:7; Mk 10:4 5:32 5:32 Mat 19:9; Mk 10:11,12; Luk 16:18; 1Kr 7:10,11 5:33 5:33 Lew 19:12; Erok 30:2; Hodb 23:21 5:34 5:34 Jms 5:12; Isa 66:1; Mat 23:22 5:35 5:35 Isa 66:1; Rsb 48:2 5:38 5:38 Hpkt 21:24; Lew 24:20; Hodb 19:21

an. ⁴¹ Erah damdoh o ih bah uh meesiit hajang nah huihui laatbaat hanbah, meenyi nah nah boot kowan an. ⁴² O ih bah uh sen dowah tumjih tumpih suh hanbah ekot etheng; adoleh sen dowah o ih bah uh hukkhak nam hanbah heh suh enam kot ettheng.

Piira suh minchan
(Luk 6:27,28,32-36)

⁴³ "Sen ih amet baat arah echaat etan, 'Sen joonte ah minchan etheng, sen piira ah miksuk ettheng.' ⁴⁴ Eno amadi ngah ih baat rumhala: senpi senra ah minchan et an, sen siiwiite asuh rangsoom koh an, ⁴⁵ eno ba Rangmong nawa sen wah Rangte suh asah ih hoon an. Tumeah heh ih rangsa ah ethih ese mina khoni eliili ih phaakthukla, nyia rangphaat ah ethih ese reete loongtang suh eliili et phaak koha. ⁴⁶ Rangte ih tumjih thaang ma kohan sen joonteete ah minchan anbah ah? Erah bah sokse seete loong nep reela! ⁴⁷ Nyia sen joonte damdam adi waantiit lan rah, mihoh lajen reejih ah tam re lan? Emah bah Rangnak mina[‡] nep reela! ⁴⁸ Sen ah rapne eseethoon jaatjaat angheng—rangmong nawa sen Wah angla likhiik ah.

6

Lakkot tiit

¹ "Sen ih dangdang ih thun an sen thooroom reeraang pakna ah mih suh noisok lakkot naktoom ang ah, erah loong ah sen nokjat tangjat mok ih re anbah, rangmong dowah sen Wah jii nawa sen hethaang chotheng tajeeka ang an.

² "Erah raang ih sen ih changthih noodek suh tumjih tumjih koh anbah, sen ih mih suh lanoisok theng, rangsoomnok ni nyia lam ni lonoite reeraang rumla likhiik ah. Neng erah reeraang rumla ah mih ih toom guuhe ih thun rumha. Ngah ih amiiitiit baat rumhala, erah mina loong ah neng hethaang ejen choh ih rumta. ³ Sen ih mina changthih noolith chosok andoh, sen joonte sen sak tiit taantaan ih botseh nak toom jat ah. ⁴ Erah husah lam ih chosok theng. Eno ba sen husah lam ih kohan ah sen Wah ih sok hanno, sen suh erah thaang ah kohan.

Rangsoom tiitwaan
(Luk 11:2-4)

⁵ "Sen ih Rangsoom andoh, lonoite likhiik nak ang an! Erah miloong ah ih bah rangsoomnok ni nyia lamkaang ni toonchap ano midung ni soom suh ram rumla, mih ih toom japtup he ih thun rum ano ah. Ngah ih amiiitiit baat rumhala, neng erah re rumla thaang ah thoontang ejen choh ih rumta. ⁶ Sen ih Rangsoom andoh, nokmong nah wang anno kaaluung ah sak, eno sen mik ih latup kan, sen Wah Rang ah soom an. Eno sen Wah ih, sen ih husah di soom han rah tup hanno, rangsoom thaang ah kohan.

⁷ "Sen ih rangsoom andoh, lalangka jengkhaap loong ah nakloot jeng an, Rangte men lajatte loong reela likhiik ah, neng rangsoom eloot ang kano Rangte ih ehan et chaat ah ih thun rumha likhiik ah. ⁸ Sen erah miloong likhiik lah angheng. Sen ih tumjih jam han erah sen Wah ih maang suh kan jaakhoni dook ejen jat etta. ⁹ Rang ah amet soom an:

'Rang ni tongte seng loong Wah:

an men esa aju phoong ih;

¹⁰ an hasong ju toom raaha;

an thung hatoh nah uh rangmong nawa likhiik toom ang raaha.

¹¹ Seng suh chiinyah wa phaksat ah kohe.*

¹² Seng rangdah thetreeti loong ah biin anaan he,
seng ih seng joonte thetre ah biin anaan hi likhiik ah.

¹³ Echeh echaan lam nah nak phate thuk weehe,
erah nang ih mikmuh Juungbaan nawa thong panghe.'

Tumeah an juuba rangmong hasong, chaan aphaan, nyia roitang raang ih men raksiiit theng. Amen. †

¹⁴ "Sen ih sen joonte thetre ah biin anaan anbah, Rangmong nawa sen wah reh uh biin anaan et han. ¹⁵ Enoothong sen ih sen joonte ah lajen biin anaan kanbah, Rangmong nawa sen Wah reh uh sen rangdah ah tajen biin anaan ran.

Samurangsoom tiit

‡ 5:47 5:47 Rangnak mih: Rangnak ni Rangte lajat ih tongte (Pagan) 5:48 5:48 Lew 19:2; Hodb 18:13 6:1 6:1 Mat 23:5 6:5 6:5 Luk 18:10-14 * 6:11 6:11kohe; chiinyah wa, adoleh rangkakh wa † 6:13 6:13 Tumeah an juuba rangmong hasong, chaan aphaan, nyia roitang raang men raksiiit theng. Amen: Mararah leedaap adi arah jeng ah taraangka. 6:14 6:14 Mk 11:25,26

¹⁶ “Nya samurangsoom tong andoh, senthe senkhoh ah nak joongdat thuk an lonoite loong reeraang rumla likhiik ah. Nengthe nengkhoh thet haat rumha langla samurangsoom tongli ah mirep eh toom sok he ih thun rumha. Ngah ih baat rumhala, neng loong hethaang ejen choh ih rumta. ¹⁷ Sen samuh ih rangsoom tong andoh, sen the ah met, khoh ah thit, ¹⁸ mih wahoh ih samurangsoom ha ih naktroom jat han—sen mik ih latup kan sen Wah eba toomjat han. Sen ngiija ni reeraang lan ah sen Wah ih tup ih halan, eno hethaang ah kohan.

Rangmong hasong nah changteng

(Luk 12:33-34)

¹⁹ “Arah hah adoh sen nyamka ah nak lomthiin an, arah dowah bah ram nyia soot ih thet haat ah, nyia ehuh loong ih longlaang ah. ²⁰ Erah nang ih bah, sen raangtaan ih rangmong nah thong lomthiin an, arah nah bah soot nyia ram ih tajen thet haatka, ehuh eh uh tajen longka. ²¹ Tumeah sen nyamka marah di angla sen tenthun uh erah doh ang ah.

Sak nawa weephaak

(Luk 11:34-36)

²² “Mik ah sak raangtaan ih weetook likhiik. Sen mik ah esing ang anbah, sen sakputang ah weephaak ang ah; ²³ enoothong sen mik ah laseeka bah, sen sakputang laamang nah ang ah. Erah ang abah sen sak nawa weephaak ah laphaakka bah, tumthan echoojih ih nakdat ah.

Rangte nyia nyamka

(Luk 16:13; 12:22-31)

²⁴ “Sen wasiit ah changte wanyi dah tami angka; sen ah wasiit asuh seechoh ean, wasiit asuh thichoh ean; sen ih wasiit jeng ah chaat, wasiit jeng ah phaaki et an. Erah likhiik sen Rangte nyia ngun raangtaan ih eroom eh tajen mokan.

²⁵ “Erah raang ih ngah ih baat rumhala: ethingtong raangtaan ih juungjok phaksat, adoleh khooloop raang ih nyuh akhat suh lasootsaam theng. Seng roidong ah phaksat nang ih thaangchaan tanih angka? Nyia sen sak ah nyuh akhat nang ih thaangchaan tanih angka? ²⁶ Pih awoh loong ah sokthaak an: neng ih cham uh tawenka, ehui uh tahuika pung ni uh talom thiinka; ang abah uh Rangmong nawa sen Wah ih neng ah ban kooncha ruh eha! Sen atang woh nang ih thaangchaan tanih ang kan? ²⁷ Sen erah suh taat sootsaam anno sen roidong amasah taan ejen loot tong †nih ean?

²⁸ “Eno sen ah nyuh akhat suh tume sootsaam lan? Sokthaak an woma nawa popoong loong name hakla; neng raangtaan ih moot uh tamoka adoleh nyuh akhat uh tawaat rumka. ²⁹ Amadi ngah ih baat rumhala luungwang Solomon botseh nyamte wah taat ang arah ih arah popoong loong jaaseela likhiik tajen jaase kapta. ³⁰ Erah Rangte juuba woma nawa kho anaam loong jaase thukte ah—kho anaam chiinyah angla loong ah rangkhah takah thok tongka, we nah ba mattak wan ah. Erah ang abah heh ih sen suh nyuh akhat ah tang tanih jen koran? Sen tuungmaang amasah taan uh laje mame lan!

³¹ “Erah raang ih nakkah sootsaam an: ‘Nga phaksat juungjok ma nawa et ang eah? Nyia nga nyuh akhat ma nawa et ang eah?’ ³² (Erah loong asuh bah Ranglajatte loong aboh sootsaam ah.) Rangmong nawa sen Wah ih jat et ha sen ih tumjaat jam han rah ah. ³³ Erah nang ih, jaakhoh Rangte Hasong ah chaak jam an heh ih tumjih raang ih jam halan jun ih ah, eno bah sen suh erah loong jaatrep ah jam kohan. ³⁴ Erah thoih rangkhah suh sen nak sootsaam an; rangkhah suh rangkhah ih jat ah. Rangwuung rookwih sootsaam theng khoboot doh nakboot sootsaam an.

7

Mihoh dande

(Luk 6:37-38,41-42)

¹ “Sen ih mih ladande theng, eno ba sen ah Rangte ih tadande ran, ² tumeah sen ih mih mamet dande han erah jun ih Rangte ih sen emamah ih dande han, nyia mih damdi mame re lan erah likhiik ih Rangte uh sen damdoh emamah ih reeha. ³ Erah bah, sen ih sen joante mikmaang ah mamet mi beek an, sen mik dowah bangthah ah laphang dok haat kanbah ah? ⁴ Senphoh senno suh sen ih mamet mi li an ‘An mikmaang ah beek ha eah’ sen mik nah bangthah ah hui anno ah? ⁵ Lonoite sen loong! Jaakhoh sen mik nawa bangthah ah chaak beek haat an, sen ah miksing ang an no ba senphoh senno mikmaang ah mi beek haat an.

⁶ “Hi suh esaajih ah nak koh an—neng ih an ba ngaak phak ho. Sen ih thaangchaan jekteh ah wak ngathong nah nak haat an—neng ih enoopnak ba et ah.

Echeng, ejam, nyia erengtok

(Luk 11:9-11)

⁷ “Echeng et an, echoh ean, ejam et an echojam et an, erengtok et anno ba kaaluung ah daap kohan. ⁸ O mina ih echeng et ah erah ih choh ah, o ih jam et ah erah ih chojam ah, o ih erengtok et ah erah suh kaaluung ah daap koh ah. ⁹ Sen hewah angte loong ah ih sen sah suh jong nih katoon koh an phaksat suh handi ah? ¹⁰ Adoleh sen dowah nyasi suh hanbah pu nih koh an? ¹¹ An mathan taat thih ubah uh, an ih jat et hu an sah suh eseejih ah mamet kottheng ah. Erah ang abah Rangmong dowah sen Wah ih tang echenge suh bah eseejih ah kot suh ejat dook et ah!

¹² “An teewah raangtaan ih an mame reelu wahoh raangtaan ih uh emamah ih re uh: Erah reelan asuh liita Moses Hooththe nyia khowah loong ih nyootsoot theng jengkhaap eah.

Lamhin

(Luk 13:24)

¹³ “Sen paakaawan ehin adoh nopwang an, tumeah soolam paakaawan ah elong eno erah lam adi khoom suh elaang, erah di khoomte loong hantek je ah. ¹⁴ Enoothong roidong paakaawan abah ehin, eno erah di khoom ah echaan, erah thoih erah lam adi khoomte ah eneeko ah.

Bang nyia hetiik

(Luk 6:43-44)

¹⁵ “Sen banban ih tong an emoong tiitbaatte khowah loong jiin nawa ah; neng sen miksok doh saapsah likhiik eh thok ha, enoothong amiimi nengten nengmong nah bah so likhiik angrum ah. ¹⁶ Sen ih neng reeraang nawa ih jat an. Suh phook nah anggut tiik ah tami dong tiikka, nyia suh phook nah puksak tiik tami dong tiikka. ¹⁷ Bang se adoh hetiik uh ese ih tiik ah, enoothong jootthih ehin bang adoh hetiik uh jootthih ju ang ah. ¹⁸ Bang se elong adoh babah uh jootthih tadong tiikka, nyia bangthih adoh uh jaase tadong tiikka ang ah. ¹⁹ Eno marah bang hetiik tatiikka erah dook ano we nah tak ah. ²⁰ Erah likhiik, tiit emoong baatte khowah loong ah sen ih neng reeraang nawa ih jat et an.

Ngah ih babah uh an tajat taha

(Luk 13:25-27)

²¹ “Warep ih ngah suh ‘Teesu, Teesu’ ih poon thaang ih Rangmong hasong nah tachoh wangka, erah nang ih bah marah Rangmong nawa seng Wah ih mamet jamha jun ih reete loong abah chowang ah. ²² Dande sa thok kohaano ba, warep ih ngah suh ‘Teesu, Teesu ih liihang! An mendi seng ih Rante tiit ah baat etti, an mendi seng ih juung abaan nep dokphanti erah damdi epaatjaajih uh ephoop reeti!’ ²³ Eno erah sa doh Ngah ih neng suh li ang, ‘Ngah ih sen babah uh tajat rum taha. Mih lajak loong nga re nawa soon ean!’

Nok hoonte wanyi

(Luk 6:47-49)

²⁴ “Erah thoih, o ih nga tiit ah chaat ano naririh et kap ha erah ih heh nok jong khoni hoon arah likhiik. ²⁵ Jong khoni hoonha nok ah rang ah phaata, juung ah nuung, pong ah pong ih abah uh, babah uh tarungdatka, tumeah erah jong khoni hoonta.

²⁶ “Enoothong o mina ih nga tiit ah chaat ano takapka erah loong abah, thungko mina ih heh nok phisaang khoni hoon arah likhiik ang ah. ²⁷ Rang ah phaata, juung ah nuung, pong ah pong ih kano, rungdat eah. Eno tumthan echoojih ang ah erah rungdat sa doh ah!”

Jisu chaan aphaan tiit

²⁸ Jisu ih erah tiit loong ah thoonbaat rum kano, miloong ah rapne ih paatja rumta heh ih nyootta jengkhaap ah chaat rum ano ah. ²⁹ Heh ah Hooththe nyootte loong likhiik tah angta; erah nang ih, chaan aphaan lam ih nyootsoot rumta.

8

*Jisu ih wasiit deesiita**(Mk 1:40-45; Luk 5:12-16)*

¹ Jisu kong nawa dat khoom raaha di, miloong ah heh lilih ih roong phankhoom rumta.
² Eno engam wasiit heh jiinni thok taha, heh lakuh di kottong ano, Jisu suh baatta, "Chuupha, an ih jen tentheth hang bah, ngah ah saasiit weehang."* ³ Jisu ih heh lak ah janghaat ano taajota. Eno liita "Ngah ih saasiit et ha." "Sa uh!" Erah jengta damdam mih ah laan de ruh eta. ⁴ Eno Jisu ih heh suh baatta, "Boichaah uh! O suh uh nak baat uh, erah nang ih bah phangla romwah re nah wang uno heh ih toomhuk soksam ho; erah dowah ih ba an ede etu ih warep ih jat ho, eno Moses ih baatta jun ih an khosa lakkot ah koh ih wan uh."

*Jisu ih Roman saahaap laksuh deesiitta**(Luk 7:1-10)*

⁵ Jisu Kapernum hadaang ni wang adi, Roman hate Apit nawa saahaap wasiit chomui ra taha eno heh lasih joh damdi baatta: ⁶ "Chuupha, nga laksuh ah nok ni emoh uh lami moh ih satla."

⁷ "Jisu ih ngaakbaatta, Ngah ih deesiit ih raahang."

⁸ "Apit nawa saahaap rah ih liita, emah tah angka, Chuupha." "Ngah ih an nga nok nah jen poon theethe tah angkang. An aadoh jeng udoh ju de ruh eah. ⁹ Ngah, uh, esiit nga saahaap lathong ni tonglang, eno ngah di uh sipaahi loong nga lalih ni eje. Ngah ih, 'Kah uh!' et baat ang bah ekaat eah; 'Wang ho!' ih poon ang bah uh heh wang eah erah damdoh nga laksuh asuh, 'Arah re uh!' ih baat ang bah heh re eah."

¹⁰ Jisu ih erah chaat ano paatja eta, eno heh dam dowah miloong asuh baat rumta, "Ngah ih baat rumhala, Ngah ih Ijirel hani arah wah tuungmaangla likhiik maani uh tataat tupkang. ¹¹ Ngah ih amiitiit baat rumhala warep mina saadong saanop nawa thok haano Abraham, Isak nyia Jaakob loong damdoh Rangmong hasong nah sadung thengnah roongtong ah. ¹² Enoothong o mina erah Hasong adoh wangjih taat angte loong ah laamang nah dok haatkaat ah, erah doh neng ih neng pha ah phak ano huung rum ah." ¹³ Eno Jisu ih saahaap asuh baatta, "An nok nah kah uh, eno marah raang ih an tuungmaang laalomlu rah elang eah, eno erah baatta damdam saahaap laksuh ah laan de ruh eta."

*Jisu ih mirep deesiitta**(Mk 1:29-34; Luk 4:38-41)*

¹⁴ Jisu Pitar nok ni wangta, eno erah ni Pitar hopnuh ah sokwi ih sat arah tup wangta. ¹⁵ Eno Jisu ih heh lak adi taajoh damdam ih heh khoisat ah laan de ruh eta, eno saat ano Jisu suh phak asat roong sokboita.

¹⁶ Rangja ko ih hoon damdam, warep ih chiithih laakhah pan ang arah Jisu jiinni thoksiit rum taha. Eno Jisu ih erah chiithih laakhah loong ah heh jengkhap nawa ih dokphan rumta eno khoisatte loong ah de ih rumta. ¹⁷ Heh ih erah loong ah khawah Isaia ih banbaatta ah amiisak toom ang raaha ih reeta, Khawah Isaia ih amet baatta: "Heh teeteewah ih seng khoisat toonhui ano deesiit tahe."

*Jisu liphante**(Luk 9:57-62)*

¹⁸ Jisu ih miloong ih kookchap halang ih jat ano, heliphante loong suh juungsitum saangko adoh daan kaat suh baat rumta. ¹⁹ Hootthe nyootte Jisu jiinni thok ano baatta, "Nyootte," "Ngah an maanah kah uh erah doh roong ra suh banban ih tonglang."

²⁰ Jisu ih ngaakbaatta, "Maaut loong di neng luung jeela, phih awoh di neng tep jeela, enoothong Mina Sah adi bah heh khowi theng taan uh tajeeka."

²¹ Heliphante dowah wasiit ih liita, "Chuupha, Jaakhoh ngah ih sengwah mang ah chaak beng wang ang."

²² "Jisu ih ngaakbaatta, Nga lih thong phanhang etekte ih neng mang ah neng bengbeng et ah."

*Jisu ih pong sem thukta**(Mk 4:35-41; Luk 8:22-25)*

²³ Jisu ah khoonkhuung ni duungtong wang kano heliphante loong anep roongtong wang rumta. ²⁴ Eno baphuk ih juungsitum adi pong ah pong ra haano, khoonkhuung

* 8:2 8:2: saasiit weehang: Arah jaat khoosatte ah neng banlam di esot et thiik rumta. Erah thoih saasiit et liiha.

ah elekmot nanah angta. Jisu ah erah tokdi emokjup eta. ²⁵ Heliphante loong ah heh reeni karum ano saatsiit rumta. Eno neng ih li rumta, "Pang weehe, Teesu!" "Seng ah etek nanah angli!"

²⁶ "Sen erathan mame choolan?" Jisu ih ngaak li rumta. "Sen tuungmaang ah amasah uh laje mameela. Eno heh ah saat ano pong aphaat asuh baatta, erah damdam pong aphaat ah laan semruh eta.

²⁷ Eno warep paatja rumta. "Arah tumjaat mih ah?" neng ih liita. "Pong aphaat ih nep heh jeng chaat ha!"

Jisu ih chiithih laakhah pan wanyi deesiitta
(Mk 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸ Jisu Gadara hadaang juungsitum saang ni thok adi, erah di mih wanyi mangrut nawa wang nyu arah chomuita. Erah wanyi sak adi micho miphaan Juungbaan pan ang nyuuta eno arah lam adi o uh takah naan khoom rumta. ²⁹ Erah damdam nyi ah riinghuung nyu ano li nyuuta, "Rangte Sah an ih, sek tumjih et chung hali tih? Saapoot rook maangliika doh chamthuk suh tam raahalu?"

³⁰ Wakjook rumta dowah ih neng ah haloot ni tah angta. ³¹ Erah thoih chiithih laakhah loong ih Jisu lasih ah joh rum ano li rumta, "An ih seng ah edokphan jaatjaat et he bah therah wak loong sak adoh nopkaat thuk weehe."

³² "Kah an, Jisu ih baatta; eno laathih loong ah wak sak loong adi nop karumta. Eno wak loong ah juungsitum kaang ko ih soon karum ano juung adi chum lupdat karumta.

³³ Eno wak riimte loong ah hadaang ko ih soonwang rum ano, emok wanyi sak nawa chiithih laakhah loong dokphanta tiit ah mirep suh baatwan rumta. ³⁴ Eno samthung dowah miloong ah Jisu jiinni chomui wang rum ano, neng juungkhuung dowah dokkhoom raangtaan ih heh lasih joh karumta.

9

Jisu ih hiimuung deesiitta
(Mk 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Jisu khoonkhuung adi duungtong ano juungsitum saangko samthung adi ngaak kata,* ² eno erah di mararah mih ih hiimuung juptheng khoni thok pijah rum taha. Eno Jisu ih heh suh tuungmaang rumta ah tup ano, heh ih hiimuung asuh baatta, "An tenchaan uh, nga sah! An rangdah ah biin anaan et taho."

³ Eno Hootthe nyootte loong ah waan rumta, "Arah mih rah ih bah Rangte kaanju tiit boh baat ha!"

⁴ Jisu ih neng ih tumjih thun rumta rah jat eta, eno baat rumta, "Sen ih erah likhiik ethih tenthun ah tumjih suh thunhan? ⁵ Mih suh 'An rangdah ah biin anaan et taho' ih baat ah adoleh 'Saat uno khoom uh,' ih baat ah elaang nih ang ah? ⁶ Eno bah, Ngah ih sen suh jatthuk rumha, arah hah adi Mina Sah ih rangdah jen biin anaan jih chaan eje eah." Eno heh ih hiimuung asuh baatta, "Saat uh, an juptheng ah khoonpi uno nok nah wang uh!"

⁷ Eno erah mih ah saat ano nok ni wangta. ⁸ Miloong rah ih erah sok rum ano neng echo ih rumta, eno erah likhiik chaan apaan ah mina suh nep boh koha ih, Rangte ah phoongpha rumta.

Jisu ih Mathiu poonta
(Mk 2:13-17; Luk 5:2-32)

⁹ Jisu erah dowah kah ano lam ni khoom adi, heh ih sokse seete wasiit apit ni tong arah japtupta, heh men ah Mathiu. Eno Jisu ih baatta, "Nga lih phanhang." Eno Mathiu ah toonchap ano roong kata.

¹⁰ Jisu ih Mathiu nok[†] ni phaksat phaksah adi, sokse seete nyia rangdah miloong Jisu nyia heliphante loong damdi teebun ni roong thok phaksah rumta. ¹¹ Mararah Pharasi ih erah tup rum ano heliphante suh cheng rumta, "Sen suh nyootte wah ih erah likhiik miloong damdi mamet roong phaksah ha?"

¹² Jisu ih japchaat ano ngaakbaat rumta, "Mina eseete ih phonwah tajamka, khoisatte ih ba jam ah. ¹³ Rangteele ni arah jenglah rah tumjih suh liita, erah sokkah an: 'Ngah ih minchan ba jamhang, hiiawak ih siik hoon tajam kang. 'Ngah esoomtu ette mina poon taraarang, edut haat cho mina loong poon ra halang."

* 9:1 9:1heh hadaang: Kapernum (4:13 adoh sok an) 9:10 9:10,11: Luk 15:1,2 † 9:10 9:10 Mathiu nok; adoleh heh nok ni (erah langla Jisu nok ni) 9:13 9:13 Mat 12:7; Hos 6:6

Samurangsoom tiit roongwaan

(Mk 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴ Eno Juungtemte Joon liphante loong ah Jisu jiinni ra rum haano cheng rumta, "Pharisi nyia seng loong ah samurangsoom etong kah eh ih, enoonthong an liphante loong ah mamah latong erumla?"

¹⁵ Jisu ih ngaakbaatta, "Kuhon sa doh jaalah kapte wah pandoh, wewah loong ah thung joongjoong toom ih tong rum ah ih tam thunhan? Emah babah uh tami angka! Enoonthong heh rangwuung saasiit thok eha jaalah kapte ah neng re nawa toonsiit wan suh ah, eno erah tokdoh ba neng ah samuh tong rum ah.

¹⁶ "O ih uh nyulep ena ih samsong ehak adoh talep phingka, tumeah nyuna lep ah ih ehak samsong ah eboot raap hoom et ah eno poolong thoon ih boot hoon thuk ah. ¹⁷ Adoleh kham ena rah siikhoop tiikook kham hak thiincho nah tathiinka tumeah tiikook nyia kham ah enyiinyi thih ah. Erah nang ih bah kham na ah tiikook ena nah ju thiin ah, eno ba tiikook nyia kham enyiinyi ese ang ah."

Saahaap sah nyia minuh ih Jisu nyuh taajotte

(Mk 5:21-43; Luk 8:40-56)

¹⁸ Jisu ih erah baat rum adi, Jehudi nok hah saahaap wasiit wang taha, eno heh lakuh di tong ano Jisu suh baatta, "Nga sah minusah ah amamadi tiila; enoonthong an ah wangho no an lak ih taajoh ubah heh ething eah."

¹⁹ Erah thoih Jisu ah heh lilih ih roong phankhoom wangta, eno heliphante loong anep heh damdi roongwang rumta.

²⁰ Minuh esiit asih paang nyi heh sih jan arah Jisu lini chap wang ano heh nyukaangba ni taajota. ²¹ Heh ih heteeteenuh suh liita, "Ngah ih heh nyukaang adoh taan taajoh angbah nga khoisat ah ede eang."

²² Jisu ih leksok ano erah nuh ah japtupta eno baatta, "An tenthun chaan uh, nga sah! An tuungmaang jun ih deelu." Erah damdam ih minuh ah deeta.

²³ Eno Jisu ah saahaap nok ni kah adi, mangbeng kaat suh boongkaat seehoon nyia miloong huung ariing ah sok ano ²⁴ liita, "loongtang dokkhoom an! Minusah ah etek tah eka—heh ejup boh ela! Eno loongtang ih ngit rumta. ²⁵ Miloong ah dokkhoom rum ano, Jisu ah minusah jupta nokmong adi wang ano heh lak adi saat hoom kano saatta.

²⁶ Erah tiit ah deek akaan noongrep ni rurangta.

Jisu ih edook wanyi deesiitta

²⁷ Jisu erah hah dowah lam ni dokkhoom kah adi, edook wanyi roongphan khoomta. Nengnyi ah riing nyuuta "Dewid sah sek minchan weeheetih!"

²⁸ Jisu nokmong ni wang adi, mikdook wanyi ah heh jiinni wang nyu taha, eno Jisu ih cheng nyuuta, "Ngah ih set ejen deesiit et nyuuhah ih hanpi nih et hali tih?"

Nyi ih liita "Ehanpi et hi tih, Chuupha!"

²⁹ Eno Jisu ih nyi mik adi taajoh ano liita, "Set hanpi jun ih toom ang raaha!"— ³⁰ eno nyi mik ah ngaaksing nyuuta. Jisu ih haam nyuuta, "Arah o suh uh nak baat ansih!"

³¹ Ang abah uh nyi dokkhoom nyu ano erah ruurang tiit ah deek akaan noongrep ni tumbaak kaat nyuuta.

Jisu ih engong miwah jeng thukta

³² Neng erah dowah dokkhoom rum adi, mararah mih ih Jisu jiinni engong, chiithih laakhah pan wasiit thoksiit taha. ³³ Enoonthong chiithih laakhah rah dokphan damdam, erah wah ah laan dongjing ruh eta, eno warep paatja rumta. "Seng ih arah likhiik Jjirel deek akaan ni tathaak tupke!" Neng loong ah paatti rumta.

³⁴ Enoonthong Pharisi loong ih li rumta, Heh suh Hakhoth luungwang ih chiithih laakhah loong dokphanjih chaan ah koha."

Jisu ih miloong minchanta

³⁵ Jisu hadaang hadaang nyia samnuthung rep ni leng khoomta. Heh ih Jehudi rangsoomnok ni Ruurang Ese rangmong hasong tiit baat lam ih nyootsoot rumta, erah dam ih hephan dowah khoisat maasatte loong ah nep deesiit rumta. ³⁶ Miloong ah sok rum ano, Jisu ah thungthita, tumeah neng ah menmiikeechan nyia sootsaamsaam ang rumta, saapsah loong saapriimte muh kah ang arah likhiik ah. ³⁷ Eno heh ih heliphante loong suh baatta, "Cham ekhan theng ah rapne ehan, enoonthong elom khante ah amasah. ³⁸ Phek changte wah suh cham khante kaat thuk raang ih rangsoom an."

10

*Asih wanyi Kaamwah loong**(Mk 3:13-19; Luk 6:12-16)*

¹ Jisu ih heliphante asih wanyi ah lompoon rum ano neng suh chiithih laakhah loong jen dokphan suh nyia jaatreph khoisat maasat loong ah jen deesiit suh chaan korumta.

² Heliphante asih wanyi loong ah arah: Phangkhothoon ah Simoon (Pitar et poonha rah) nyia heh no Endriu; Jebidi sah Jeems nyia heh no Joon, ³ Philip nyia Bartolomew; Thomas nyia sokseete Mathiu; Alphaeus sah Jeems nyia Thadaeus; ⁴ deek akaan pangte Simoon nyia Jisu mokwaante Judas Eskerot.

*Rangte mootkaatte asih wanyi**(Mk 6:7-13; Luk 9:1-6)*

⁵ Jisu ih arah asih wanyi asuh amet baat rum ano daapkaat rumta: “Ranglajatte juungkhuung adoleh Samaria samthung maadoh uh nak kah an. ⁶ Erah nang ih bah, saapsah mala loong Ijirel mina jiin adoh kah an. ⁷ Kah an tumbaat kaat an, ‘Rangmong Hasong ah thok ih hala ih baatkaat an!’ ⁸ Khoisatte ah deesiit an, etekte ah ngaakthing thuk an, eput engam loong ah deesiit kah anno chiithih laakhah loong ah dokphan et an. Sen ih thaangmuh ih cholani, ah thaangmuh ih koh an. ⁹ Sen ih sen khaakdaap nah ngun akom, hun achaak adoleh jaansaang ngun nak hui an; ¹⁰ sen ih kunma khaak lahuitheng, adoleh samsong hedaap lahuitheng nyia lakhoop uh lahuitheng adoleh kiingthom uh lathutheng. Mootkaatte suh heh ih tumjih jamha rah ekot et ah.

¹¹ “Sen sam nah nyia hadaang nah thok an radoh, wang anno sen noppoonte ah chaak jam sok an, eno sen noppoonte wah nok adoh erah hah dowma maang dokkhoom khoom ih tong an. ¹² Sen nok nah duungkhoom an radoh, ‘Semroongroong toomtong uh ih jengseera an.’ ¹³ Erah nok dowma mina rah ih sen ah tenroon lam ih noppoon hanbah, sen jengseera ah ban tongruh eah; enoonthong lanoppoon ranbah, jengseera tan ah ngaaktoon et an. ¹⁴ Erah dam ih o ih neng nok nah adoleh neng hadaang nah lanoppoon ranbah adoleh sen jeng laboichaatka bah, erah hah adoh sen lah nawa bungwiik ah jaanak thiin anno dokkhoom an. ¹⁵ Ngah ih dangdang et baat rumhala, Dande Sa thok ha doh Rangte ih Sodom nyia Gomora ah baalaan minchan ah erah hadaang dowma mina loong nang ih bah ah!

*Siiwi channaang thok ha**(Mk 13:9-13; Luk 21:12-17)*

¹⁶ “Boichaat an! Ngah ih sen loong ah so dung ni saap likhiik et daapkaat rumhala. Sen loong ah pu likhiik mongwah nyia wotuupi likhiik toongtang angheng. ¹⁷ Ban sok ruh ih an, mih ih sen loong ah jokhak hanno mat hoon nok nah siitkaat han eno, Jehudi rangsoomnok nah buh kaat han. ¹⁸ Nga thoi thoidoh sen loong ah teesuh luungwang loong ngathong nah siiwi kaat han, erah doh neng loong suh nyia Ranglajatte loong suh Ruurang Ese tiit ah baat an. ¹⁹ Sen maatok doh siiwi han, erah doh mame jeng ang nyia tumjih jeng baat ang ih lacho theng; saapoot thok haano, sen tumjih jengjih ah erah jeng thuk han. ²⁰ Marah jengkhaap sen jeng an, erah jengkhaap ah, sen jengkhaap lah anghang ih; sen Wah moong achaang ih sen ah jeng thuk han.

²¹ “Miloong ih nengphoh nengno ah mih lak nah tek haat thuk ah, hewah loong ah ih uh neng sah loong ah emamah et ah; heh sah loong ah nuh awah damdoh piara ehon ano tek haat thuk ah. ²² Warep ih sen ah nga tungthoidoh mikasuk et han. Enoonthong o mina ih hethoon tuk ih Rangte suh tuungmaangte loong aba puirom ah. ²³ Sen hasiit nah siiwi han adoh, hahoh nah toonsoon kah an. Ngah ih amiimi baat rumhala Mina Sah raak ngah nah sen ih Ijirel hadaang loong adoh sen mootkaat ah tajen thoon moh kan ang an.

²⁴ “O noodek uh heh suh nyootte nang ih elong tajen angka; laksuh rah uh heh changte nang ih elong tajen angka. ²⁵ Erah thoih noodek ah heh suh Nyootte likhiik ih hoontheng, eno laksuh rah heh changte likhiik ih hoontheng. Changka nawa phokhothoon asuh Beljibul et poon abah, heh jaatang asuh tang tumthan ethih et li ah!

*O ra choojih ah**(Luk 12:2-7)*

²⁶ “Erah thoih mih ra lacho theng. Marah amadi hoppat cho angla ah daap et ah, erah dam ih marah husah ni angla ah wuungsa nah dongjat ah. ²⁷ Ngah ih laamang ni baat rumhala ah sen ih wuungsa nah we dong baat an, erah dam ih marah husah ni chaat han ah sen ih nok wokong nawa ih riingbaat jaat et an. ²⁸ Hansi tek haatte ra ah nakcho an neng ih chiiala tajen tek haatka; erah nang ih bah Rangte ra cho an, heh ih ba hansi nyia chiiala soolam nah jen tek haat ah. ²⁹ Wosiksak enyi ah sen ih phaasiit ngunsa ih reh han, ang abah uh wosiksak esiit taan uh sen Rangte jengkhaap muh doh tatiika. ³⁰ Sen loong ah sen khoroon botseh uh rookwet cho. ³¹ Erah thoih sen lacho theng; sen ah wosiksak loong nang ih botseh uh thaangchaan thoon!

Rangdah dokbaat nyia Jisu thaangju

(Luk 12:8-9)

³² “O mina ih noksong dung nah nga heh mina ih chaanghang bah, ngah ih uh Rangmong nah seng wah nganah emamah ih chaang ang. ³³ Enoothong o ih ngah noksong dung nah thaangju hang, Ngah ih uh Rangmong dowah seng Wah ngathong nah emamah ih thaangju ang.

Semroongroong lah ang, lang apah ang ah

(Luk 12:51-53; 14:26,27)

³⁴ “Sen ih nakthun an ngah arah mongrep adoh semroongroong ang thuk suh heh raak koha eah. Emah tah angka, ngah semroongroong ang suh taraarang erah nang ih bah lang apah ba jahang. ³⁵ Ngah ih heh sah loong ah neng wah damdoh miksuk muithuk suh, minusah loong ah neng nuh damdoh miksuk muithuk suh, neng nyam loong ah neng hopnuh damdoh miksuk muithuk suh ra tahang; ³⁶ sen piiara ethithoon ah sen jajaatang nawa ang ah.

³⁷ “O mina ih heh nuh heh wah ah nga nang ih ehan mongnook ha erah nga liphante ang suh tapunka; o mina ih heh sah ah nga nang ih ehan ih mongnook ha erah nga liphante ang suh tapunka. ³⁸ O mina ih heh bangphak ah hui ano ngah lih tajen phanrang erah mih ah nga liphante ang suh tapunka. ³⁹ O mina ih heh roidong puipang taat thunha erah ih mat haat et ah; enoothong o mina ih heh roidong ah nga raangtaan ih koh ah erah echoh eah.

Mootse thaangchoh

(Luk 10:13-15)

⁴⁰ “O mina ih an noppoon halu erah ih ngah noppoon halang; eno o mina ih ngah noppoon halang erah ih nga daapkaatte wah ah noppoonha. ⁴¹ O mina ih Rangte kaamwah ah noppoonha, tumeah heh ah Rangte kaamwah anghoi ah, heh uh erah thaang ah roong choh ah. Erah dam ih o mina ih kateng mina ah noppoonha tumeah heh ah kateng ang thoidi, heh uh erah thaang ah roong choh ah. ⁴² Eno o mina ih nga liphante loong suh joong taan jok thuk abah, tumeah neng ah nga liphante anghoi ah, neng uh erah thaang ah roong choh ah.”

11

Juungtemte Joon kongphaak huite

(Luk 7:18-35)

¹ Jisu ih heliphante asih wanyi loong asuh thoon reenbaat rum ano, heh erah dowah hahoh ni dokkhoom ano hakhuung hatok hadaang adi tum nyootsoot kaatta.

² Juungtemte Joon ih phaatak ni Jisu Kristo reeraang loong ah japchaat ano, mararah heliphante loong ah Jisu jiinni daapkaatta. ³ “Eno heliphante ih cheng rumta, “An tamanglu Juungtemte Joon ih wasiit raak eha ih baatta rah ah, tama seng ih wahoh bansokjih angkah?”

⁴ Jisu ih ngaakbaatta, “Ngaakwang anno Juungtemte Joon suh sen ih tup han nyia chaat han ah baatwan an: ⁵ edook loong ih tup eha, lakoong ah mi khoom ela, eput engam loong ah ede ela, naabaang loong ah ih chaat eha, etekte ah ngaakthing ela, eno Ruurang Ese ah changthih loong suh nyootsoot ha. ⁶ Tumthan tenroon ang ah o ngah suh mongchi lah angt loong rah ah!”

⁷ Juungtemte Joon liphante loong ah dokkhoom rum adi Jisu ih miloong asuh Joon tiit ah baat rumta: “Sen Joon re nah phisaang hah ko ih kah tan adi, sen ih tumjih japtup ih, et thuntan? Naamphook loong ah pong ih pheetmoot arah tam tuptan? ⁸ Adoleh tumjih

japtup raangtaan ih katan? Mih wasiit nyuse khathe nawa ih choomraang cho ang arah tup ih tam thuntan? Eme choomte mina bah luungwang nok nah ba tong ah! ⁹ Baat he, sen ih tumjaat japtup suh dokkhoom tan? Khawah tama? Elang eah, enoothong heh ah khawah nang ih elong ang arah japtup tan. ¹⁰ Juungtemte Joon ah Rangteele ni raangthiinta wah ah: 'Rangte ih liita, Nga kongphaak huite sen raangtaan ih lam ban laang suh sen ngah nah daapkaat hang.' ¹¹ Ngah ih ami tiit baat rumhala Juungtemte Joon likhiik elongthoon o mina uh maang dongka. Enoothong o mina rangmong Hasong nah ehinthoon ang ah erah mih ah Joon nang ih elong ang ah. ¹² Juungtemte Joon ih nyootsoot rumta tok dowah ih amatuk ih Rangmong Hasong nawa loong ah chamnaang thuk ruh eha, erah dam ih ethih miloong ah ih chaan ih rangmong Hasong ah ngeesuh taat chung rumha. ¹³ Rangmong Hasong tiit ah Moses nyia Khawah loong ih Juungtemte Joon phang angta tuk ih banbaatcho angta; ¹⁴ eno sen ih erah jengkhaap ah hanpi thung ang anbah, Juungtemte Joon ah Elijah ang ah, heh raak tiit ah jaakhoh ni banbaatta jun ih ah. ¹⁵ Boichaatan, sen na je abah ah!

¹⁶ "Amadoh, Ngah ih ahaangwa mina loong ah tumjih doh toobaat rum ang? Neng ah noodek loong thaangsang theng ni tong rum arah likhiik. Eno hedung hedung riingwaan rum arah likhiik, ¹⁷ 'Seng ih sen suh kuhoon saamtom koh idi sen ah tah boong aloom kan! Seng ah mangboong boong kino sen ah tahuungkan!' ¹⁸ Joon samuh tong ra taha adi kham uh tajokta, eno warep ih li rumta, 'Heh sak ni chiithih laakhah pan boh ah!' ¹⁹ Eno Mina Sah ah ra haano, jok phaksata eno, warep ih liita, 'Arah mih ah sok an! Heh bah mangda nyi kham kaanya adoleh sokse seete, nyia thaaju mina loong joonte!' Erabah uh, Rangte mongtham ah, ami et dongjatjih ah heh mootkaat nah noisok ah."

Lahanpiite hadaang
(Luk 10:13-15)

²⁰ Maradi Jisu ih epaatjaajih ehan reeta erah hadaang mina loong ah neng rangdah nawa tangaak lekta, erah thoih heh ih erah hadaang loong ah ethethaat etta. ²¹ "Korajin mina loong, sen suh tumthan echoojih ang ah! Betsaida mina loong sen suh uh tumthan echoojih ang ah! Marah epaatjaajih loong sen suh re tang ah Tairi nyia Sidoon hadaang nah re tang bah, erah nawa mina loong abah ehak doh dook khuupo nyuh ah kap rum ano laabot khonah jen tong ih thengta rangdah nawa ngaaklek eti ih noisok suh ah! ²² Ngah ih ami tiit baat rumhala, Dandeeja doh Rangte ih sen nang ih Tairi nyia Sidoon mina loong asuh ba heh minchan ehan noisok ah! ²³ Eno sen Keparnam mina loong! Sen ih sen teeteewah suh rang nah chowang ih tam thunhan? Sen bah soolam nah dat haatte ang halan! Marah epaatjaajih sen suh re korum taha rah Sodom nah re doh bah, amadoh uh Sodom eje ang thengta! ²⁴ Sen ih jat et theng Dandeeja doh Rangte ih sen nang ih ehan ah Sodom ah minchan ah!"

Nga re nah naangtong wanghan
(Luk 10:21-22)

²⁵ Erah tokdi Jisu ih rangsoomta, "Ewah, rang nyi hah Teesu! Ngah ih an suh lakookmi li hala tumeah an ih marah mongwah maakwah nyia ejatchoite asuh lajat thukthang ih huthiin uno lajatte loong asuh noisok hu. ²⁶ "Ewah, elang eh uh, erah ah an thungpun jun ih ju angla.

²⁷ "Seng Wah ih ngah suh jirep ah kohalang. O eh uh heh Sah ah tajatka heh Wah luulu ih ba jat ah, adoleh heh wah ah o eh uh tajatka heh Sah ih luulu ih ba jat ah, nyia heh Sah ih o mina erah jatthuk suh danjoh ah loong ih ba jat ah.

²⁸ "Nga jiinnah wanghan, o huijih ih naang pat halan loong ah, ngah ih naangtong thuk rumha. ²⁹ Nga kaangkoong ah kap an, eno ngah dowah nyoot he, tumeah ngah ah chiala ni toongtang nyia thungsek; eno ba sen naangtong ah choh an. ³⁰ Kaangkoong marah ngah ih koh rumhala ah elaang, nyia marah ngah ih hui huithuk rumhala ah huichaang."

12

Jehudi naangtongsa tiit roongwaan
(Mk 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ Erah lini, Jehudi Naangtongsa di Jisu mararah phek ni chamtong ni daankhoomta. Heliphante loong ah ramtek ang rumta, erah thoih neng ih chamnam nawa raanteh ah

phang thiiphak rumta. ² Pharisi loong ih erah tup rum ano, Jisu suh li rumta, “Sok uh, an liphante loong ih naangtongsa di erah re rumla ah seng Hootthe di tapunka!”

³ Jisu ih ngaakbaat rumta, “Sen ih taba jap wetan Dewid nyia heh mina loong neng ram ih tiita adi tumjih et rumta? ⁴ Dewid ah Rangte nok ni wangta adi, heh nyia heh joonte loong ah ih baanlo Rangte suh kota ah phak rumta, neng Hootthe jun ih emiit taat ang abah uh ah—erah baanlo ah Romwah ih baajen phaksajih angta. ⁵ Adoleh sen ih Moses Hootthe ah tanih wetan naangtongsa rookwih romwah loong ih hootthe thetsiit ha rah ah, ang abah uh neng suh ethih taliika? ⁶ Ngah ih baat rumhala, Rangteenok nang ih aradi tumjih boh uh elong eje. ⁷ Rangteele ni liita, ‘Ngah ih minchan ba jamhang, senli senmaan ih romhoon tajam kang.’ Sen ih amiisak ih jattan bah, sen ih lathika mih ah takaanju theng angtan; ⁸ erah thoidi mina Sah ah naangtongsa raang ih Teesu ang ah.”

Lakkoong mih wasiit

(Mk 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹ Jisu erah hah dowa dokkhoom ano Jehudi rangsoomnok ni wangta, ¹⁰ erah di heh lakkoong ang arah mih esiit angta. Mararah mina erah di Jisu ah thetre ela ih mat ih deejootte eje angta, erah thoidi neng ih heh suh cheng rumta, “Seng hootthe jun ih Jehudi naangtongsa doh khoisatte ah ejen deesiit nih et ah?”

¹¹ Jisu ih ngaakbaat rumta, “Jengthaak ih sen wasiit thandoh sen saapsah ah Jehudi naangtongsa doh habeng nah dat abah, tanih toonsiit kan? ¹² Mina ah tang, saapsah nang ih thaangchaan thoon! Erah raang ih, seng Hootthe ih Jehudi naangtongsa doh ese raangtaan ih mih chosok abah tahaamka.” ¹³ Eno lakkoong asuh baatta, “An lak ah janghaat uh.”

Heh lak ah janghaat kano, lakse ko ah likhiik, laan de ruh eta. ¹⁴ Eno Pharisi loong ah erah dowa dokkhoom rum ano Jisu tek haat suh kaankoong rumta.

Danjeecho Rangte laksuh

¹⁵ Jisu ih heh tek haat tiitwaan japchaat ano, erah hah dowa dokkhoom eta; eno heh damdi miloong ah hantek roong phankhoom rumta. Jisu ih khoisatte loongtang deesiit rumta ¹⁶ eno heh tiit ah o suh uh labaata theng ih liita. ¹⁷ Heh ih erah reeta ah langla Rangte ih khawah Isaia suh mamet baatta erah jun ih amiisak toom ang raaha ih liita:

¹⁸ “Nga laksuh ngah ih danje tang ah arah,
marah nga mongnook, nyia marah suh nga tenroon anglang ah.
Nga jiin nawa Chiiala ah heh sak nah kaat thuk ang,
eno ngah ih dande sa tiit ah deek akaan loong suh heh ih dongbaat ah.
¹⁹ Heh mih damdoh tadaan muika adoleh tariing raakka,
adoleh taakkhuung nah erong ih tatum riingka.
²⁰ Heh ih naam ekotdat ela ah tathahoomka,
adoleh weetook emet nanah ah tathoon met thukka.
Kateng mootkaat ah maang langlang heh ih tatooka,
²¹ eno mirep laalom ah heh suh totoh ang ah.”

Jisu nyia Beljibul

(Mk 3:20-30; Luk 11:14-23)

²² Erah lidi mararah mih ih Jisu jiinni chiithih laakhah pan edook heh jeng uh lami jengka rah thoksiit rum taha. Eno Jisu ih erah wah ah deesiit kano dongjengta, nyia dong tupta. ²³ Jisu reeta loong ah sok rum ano miloong ah paatja ih rumta. “Heh ah Dewid sah tam angla? Neng ih chengta.

²⁴ Pharisi loong ih erah japchaat rum ano, ngaakbaat rumta, “Heh ih chiithih laakhah loong abah neng pante Beljibul ih chaan ah kot kano jen dokphan ha.”

²⁵ Jisu ih neng ih tumjih thun rumha rah jat eta, eno baat rumta, “Marah deek akaan ang abah uh neng chamchi nah hedung hedung ih phe rookmui abah saatang tacheng tongka. Erah dam ih marah changka adoleh hadaang maama ih pheetong rum ano rookmui abah neng ah ethoon phaangjaang eah. ²⁶ Erah ang abah Soitaan hasong adoh neng chamchi nah esiit esiit ih mok rookmui rum abah, erah langla neng ah maama maama ih ejen pheephaak ih rumta eno seek ih phaangjaang rum ah! ²⁷ Sen ih ngah suh li hali chiithih laakhah loong ah Beljibul chaan nawa ih dokphan ha eah. Emang abah sen liphante loong asuh chiithih laakhah dokphan theng chaan ah o ih koha? Sen liphante loong moh rumla jun ih bah sen ah emoong elan ih dongjat thuk ha! ²⁸ Emah

tah angka, Nгах suh Beljibul ih chaan takoh rang, Rangte ih kohang rah heh chaan apmaan nawa ih laathih loong ah jen dokphan rang, erah jun ih sen suh Rangte Hasong ah sen jiinni ejen thok ih taha ih jathuk halan.

²⁹ “O ih ang abah uh tathat wah nok ah long ano hukkhaak ah dok suh li abah, jaakhoh heh teewah ah pang tangkhakjih; eno ba heh nok ah jen longwang ah.”

³⁰ “O bah uh nga raangtaan tah angka erah nga miksukte; o bah uh nga damdi taroong moh ra erah esaapta eah. ³¹ Erah thoidi Nгах ih baat rumhala: mina rangdah nyia ethih jeng akong* tumjaat ang abah uh ejen biin anaan et ah; enoothong o ih bah uh Esa Chiiala suh ethih li abah biin anaan tachoka ang ah. ³² O ih bah uh Mina Sah asuh tumjih doh bah uh ethih li abah biin anaan et ah, enoothong o ih bah uh Esa Chiiala asuh ethih li abah roitang raang ih biin anaan tachoka ang ah.

Bang nyia hetiih
(Luk 6:42-45)

³³ “Bangtiik tiikse ah chosuh heh bang ah bang se angjih; hebang jootthih ang abah, hetiih uh jootthih ih dong tiik ah. Bangthih bang se ah hetiih nawa ih danjat ha. ³⁴ Pu sen loong ah—sen ethih ang anbah ese jengkhaap ah ma nawa ma jeng an? Tumeah tenni tumjih ih meela tu ni erah dongjengla. ³⁵ Mina esete ih heten hemong ni ese thunha rah ju dongjengla; ethih mina ih heh tenthun ni ethih thunha loong ah dongjengla.

³⁶ “Sen ih jat etheng Dande Sa doh sen lalangka jengkhaap jenglan loong ah erookwet kot etheng ang an. ³⁷ Sen jengkhaap khaap ah sen dandeete ang ah—toongtang tam emoong ang lan ah dongjat suh ah.”

Epaatjaajih mootkat jamsuk
(Mk 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ Eno mararah Hoothie nyootte nyia Phirasi loong ih liita, “Nyootte,” “an ih epaatjaajih re uh rah sok suh nookli.”

³⁹ Jisu ah jengta, “Ahaangwa mina loong ah tumthan ethih nyia rangmuh ih tong rumla! “Sen ih nga dow a epaatjaajih nikah cheng he? Tah angka! Epaatjaajih sen suh kotheng abah khawah Joona tiit ah luulu ba. ⁴⁰ Joona ah hephe pheejom hesa sa jom nyah mong ni tongta likhiik, Mina Sah rah uh arah hakhu adoh hesa sa jom hephe pheejom tong ah. ⁴¹ Dande sa doh Ninewe mina loong ah toonchap rum ano sen suh ethih liihan, tumeah Joona ih nyootsoot rumta adi boteh chaat rum ano neng rangdah nawa ngaakle ih rumta; eno ngah ih baat rumhala aradi tang, Joona nang ih elong! ⁴² Dande sa doh Siba dow a Wangchaanah ah toonchap ano sen ah ethih liihan, tumeah heh ah hedeek hekaan ni luungwang Solomon jatwah jengkhaap japchaat suh noongrep ni tumkhoomta; eno ngah ih dangdang ih baat rumhala aradi Solomon nang ih tumjih bah uh elong eje!

Chiithih laakhah loong ngaakwang
(Luk 11:24-26)

⁴³ “Chiithih laakhah ah mih sak nawa doksoon ano, deek akaan hookpakpak adoh heh naangtong theng jam sokkah ah. Eno heh tongtheng ah lamok choka bah, ⁴⁴ heh teeteewah suh li ah, ‘Nga nok nah ngaakwang ang.’ Eno ngaakwang ano nok ah hahuung saachamcham nyia jaatrep ah toonriim cho et japtup wang ah. ⁴⁵ Eno we ngaak kah ano heh damdoh heh nang ih ethithoon laathih sinet boot toonsiit kah ah eno tongwang rum ah. Eno erah loong ah langta no ba, erah mina ah ephang dow a nang ih ethithoon ih hoon ah. Ahaangwa ethih mina loong raang ih emah ih ang raaha.”

Jisu nuh nyi no loong
(Mk 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Heh nuh nyi no loong thok tokdi uh, Jisu ah miloong ah damdi thok waantiit ruh eta. Neng taakkhuung ni chap rum ano, heh damdoh chowaan suh baat rumta. ⁴⁷ Eno erah dow a mih wasiit ih baat wanta, “An nuh nyi no loong taakkhuung ni chap rumla, an damdoh chowaan suh li rumha tih.” †

⁴⁸ Jisu ih ngaakbaatta, “O ah seng nuh ah? Nyia nga no loong ah o ah?” ⁴⁹ Eno heh ih heliphante loong ah siingsuh ano liita, “Sok an! Arah loong ah ba seng nuh nyia nga no

12:30 12:30 Mk 9:40 * **12:31** 12:31 ethih jeng akong; adoleh Rangte uh ethih jeng akong jengla. **12:32** 12:32 Luk 12:10 **12:33** 12:33 Mat 7:20; Luk 6:44 **12:34** 12:34 Mat 3:7; 23:33; Luk 3:7; Mat 15:18; Luk 6:45 **12:38** 12:38 Mat 16:1; Mk 8:11; Luk 11:16 **12:39** 12:39 Mat 16:4; Mk 8:12 **12:40** 12:40 Jn 1:17 **12:41** 12:41 Jn 3:5 **12:42** 12:42 1Lu 10:1-10; 2Tet 9:1-12 † **12:47** 12:47 Mararah leedap adoh arah wethin 47 tajeeka ang ah

loong ah! ⁵⁰ O mina ih Rangmong dowah seng Wah ih jamha jun ih reeraangte loong aba seng nuh, adoleh ngaano ngaanah nyia Ngaaphoh ngaano ang ah.”

13

Chamwente tiitthaak

(Mk 4:1-4; Luk 8:4-8)

¹ Erah saasa di Jisu erah nok dowah dokkhoom ano juungsitum ko ih kata, eno erah di nyootsoot et suh tong kata. ² Heh reeni kookchap kaatte miloong ah rapne hantek angta erah thoidi Jisu ah khoonkhuung ni duungtong wangta, eno miloong ah juungsitum kaang adi chap rumta. ³ Heh ih jirep tiit ah tiitthaak lam ih toobaat rumta.

“Teewadi mih wasiit ih raanjih wenta. ⁴ Phek ni wenkaat adi, mararah raanteh ah lam ni datta, eno woh loong ih toontop kaat rumta. ⁵ Mararah raanteh ah jong hah ni datta, eno paak ah amasah ang thoidi, raanteh ah seek ih haapphokta. ⁶ Eno rangsa ah dong ano, champhook saloong ah tek raatta; tumeah hehing ah hanteng ni tasotta, erah thoidi champhook ah seek ih hookta. ⁷ Mararah raanteh ah suh haang khui ni datta, eno hak ano champhook loong ah bukjota. ⁸ Enoothong mararah raanteh hah se ni datta loong ah, hak ano hetiiik ah dong tiikta; mararah chaasiit ih dong tiikta, rukho ah rook arok, eno rukho ah rookjom.”

⁹ Eno Jisu ih thoonbaat rumta, “Chaat an sen na je abah ah!”

Tiitthaak toobaat thoilam

(Mk 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Eno heliphante loong ah Jisu jiinni thokrum ano cheng rumta, “An ih mih damdi waan uh di tiitthaak loong ah tumet suh katoobaat uh?”

¹¹ Jisu ih ngaakbaatta, “Rangmong hasong lam thoiat raang ih sen suh thung atak korumhala, enoonthong neng suh bah takokang. ¹² O mina di tumjih bah uh amasah jeela erah suh ehan ih boot kotheng, eno ba erah mih ah laboot labe ang ah; enoonthong o mina di amasah taan uh amukte dowah amasah jeela rah uh ethoon nge et ah. ¹³ Ngah ih tiitthaak toobaat korum hang ah langla neng ih sok et rum ah, ang abah uh, tatup rumka adoleh neng ih boichaata et rum ah, ang abah uh tachaata rumka nyia tasamjat rumka ang arah likhiik. ¹⁴ Erah thoidi Isaia khawah ih banbaatta jengkhaap ah neng raangtaan suh punla:

‘Arah miloong ah ih chaat ba chaat ah, ang abah uh tasamjat rumka;
neng ih sok ba sok ah, ang abah uh tatup rumka,

¹⁵ tumeah neng thung ah thungko,
nyia neng na ah ekep et rumta
nyia neng mik ah echup et rumta.

Emah lah angta bah, neng mik ih tup ih thengta,
neng na ih chaat et thengta,
neng thung ah ih samjat et thengta,

neng ah nga jiinko nah engaak ih
rumtheng taha, Rangte ih liita,
eno ba Ngah ih neng deesiit thengtang.’

¹⁶ “Sen loong abah, rapne khangraangse mina tumeah sen mik ih tup ehan nyia sen na ih chaat ehan! ¹⁷ Ngah ih ami tiit baat rumhala warep khawah loong nyia Rangte mina loong ih sen ih marah tup han erah tup suh rapne taat ih ram rumla, ang abah uh tatup rumka, nyia sen ih marah chaat han ah chaat suh rapne taat ram rumla, ang abah uh tachaata rumka.

Jisu ih chamwen tiitthaak ah jangbaatta

(Mk 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ “Erah thoih boichaata an, tiitthaak loong ah tumjih suh liiha rah toomjat an. ¹⁹ O ih Hasong tiit ah chaat ano lajen samjat rumka ah raanteh lam nah dat arah likhiik. Ethih ah wanghaano erah wenta ah nge kaat ah. ²⁰ Marah raanteh jong hah ni datta ah langla o mina ih Rangte jengkhaap ah chaat ano laan kap ruh eha erah loong asuh liita. ²¹ Enoothong nengten nengmong ni tatong thukka, erah thoih neng roitang tatongkat. Rangte jengkhaap thoi, cham anaang nyia phate jonnaam thok kano laan toohaat ruh et ah. ²² Marah raanteh suhaang khui ni datta rah langla o ih Rangte jengkhaap ah chaat ano; hansi roidong suh sootsaam nyia changteng hoon tenthun ih erah jengkhaap ah phaaki thuk ah, eno neng tiik ah tadong tiikka. ²³ Eno raanteh marah hase ni datta

rah, o ih Rangte jengkhaap ah chaat ano heten hemong ni thiinha asuh liita: eno neng tiik ah dong tiik ah mararah ah chaasiit, rukho ah rook arok, eno rukho ah rookjom”

Theng tiit toobaat

²⁴ Jisu ih tiitthaak ehoh wakbaat rumta: “Rangmong Hasong ah arah likhiik. Mih wasiit ih raanjih jise heh phek ni wenta. ²⁵ Pheesiit, mina loong ejup ih rum adi, piiara ah wang haano champhook damdi theng ah wen wan ano ngaak kata. ²⁶ Champhook loong ah hak ano chamnam ah phangdong ah, erah lilih theng loong ah wen wan ah. ²⁷ Mina laksuh ah wang haano baatta, ‘Chuupha, an ih phek ni raanjih wen tu abah jise angta; eno theng ah ma nawa roong dongla?’ ²⁸ Eno ngaakbaatta, ‘Erah ah mararah seng piiara ih wenha.’ Eno neng ih ngaakcheng rumta, ‘Erah bah theng ah seng ih tam phiihaat kah ih?’ ²⁹ Heh ih ngaakbaatta, ‘Nak phiihaat an,’ tumeah sen ih theng damdoh champhook nep phowak phiihaat an. ³⁰ Theng nyia champhook ah eroom ih toom hak ah chamkhan tok maang langlang ah. Erah lidoh ba ngah ih cham khante loong suh baat ang, jaakhoh theng loong ah phi ano lomchaat khak an, eno we nah tak an erah lidoh ba raan ah nga pung nah lomthiin thuk rum ang.’ ”

Miinjaangjih tiitthaak

(Mk 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹ Jisu ih tiitthaak ehoh we baatta: “Rangmong Hasong arah likhiik. Mih wasiit ih miinjaangjih ah heh phek nah wenkaat ah. ³² Erah loongtang nang ih ehin thoonjih, enoothong ehak eabah thoontang bangphook nang ih ehanthoon ang ah. Hebang ih hoon ano phih awoh ah hephaak nah neng tep nep tepwang ah.”

To tiitthaak

(Luk 13:20-21)

³³ Jisu ih tiitthaak ehoh we boot baat rumta: “Rangmong Hasong ah, minuh nusiit ih wongbaan thekook siit ni to amasah ah woi ano maang sumsum ih thiin arah likhiik.”

Jisu ih tiitthaak loong maakta ah

(Mk 4:33-34)

³⁴ Jisu ih miloong asuh jaatrep tiit baat suh tiitthaak loong ah maakta; heh ih neng suh tiitthaak muh ih tumjih tiit uh tabaatta. ³⁵ Khowah loong ih mamet baat rumta erah jun ih amiisak toom ang raaha ih reeta, “Ngah neng damdoh waan ang doh tiitthaak loong ah maak ang;

Ngah ih haphangsong dowah ih marah neng ih tajatka loong ah baat rum ang.”

Jisu ih theng tiitthaak ah jangbaatta

³⁶ “Jisu ah miloong dung nawa dokkhoom ano nokmong ni wang adi, heliphante loong ah heh jinni wang ano cheng rumta, “Phek nawa theng tiitthaak ah tumjih suh liitu erah baat kohe.”

³⁷ Jisu ih ngaakbaatta, “Raanjih jise wente ah mina Sah asuh liiha; ³⁸ phek ah mongrep suh liiha; raanjih jise ah Hasong nawa mina asuh liiha; theng loong ah Ethih Wah mina loong asuh liiha; ³⁹ eno piiara ah theng wente ah Hakhoh luungwang asuh liiha. Chamkhan ah rangkuh thoon asuh liiha, eno cham khante ah Rangsah loong asuh liiha. ⁴⁰ Theng loong ah lomtoon ano we nah tak arah likhiik, rangkuh thoon ano emamah ang ah: ⁴¹ Mina Sah ih Rangsah loong ah daapjah haano heh hasong dowah ethih reete nyia mina ethih lampo ni dat hoomte loong ah lompoon ah, ⁴² eno neng ah echoojih we adoh haattak wan rum ah, erah doh neng pha ah phak rum ano huung rum ah. ⁴³ Eno Rangte mina loong ah neng Wah Hasong adoh rangsa phaakphaak ih phaak rum ah. Chaat an, sen na je abah ah!

Hotthiin et arah nyamka tiitthaak

⁴⁴ “Rangmong hasong ah arah likhiik. Mih wasiit ih phek ni nyamka hotthiin arah japtup ano we hopat thiin ah likhiik. Eno tenroon lam ih heh nyamka loong ah sang wang ano, erah phek ah ngaak reh kah arah likhiik.

Jeksaang tiitthaak

⁴⁵ “Rangmong hasong ah arah likhiik nep. Mih wasiit ih jeksaang jaase thoon jam sok arah likhiik, ⁴⁶ eno jooho di latupka rah japtup ano heh nyamka loong ah sang ano erah jeksaang ah reh arah likhiik.

Chaak tiitthaak

⁴⁷ “Rangmong hasong ah arah likhiik nep. Chaakwah ih juungsitum adoh chaak ah ha ano jaatrep nyah ah kap ah. ⁴⁸ Chaak adoh nyah loong ah me kano, saang nah toonhoom

wan ah eno tong ano nyah loong ah dan phe thiin ah: ese se ah khaak nah thiin ah, nyah moong moong ah ehaat et arah likhiik. ⁴⁹ Rangkuh thoon ano emamah ang ah: Ranglah loong ah kah ano ese mina dung nawa ethih mina loong lompoon rum ah ⁵⁰ eno micho miphaan ih luung arah we adoh haat wan ah, eno erah doh neng pha phak rum ano huung rum ah.

Ehak nyia ena tiit

⁵¹ “Sen ih arah tiit loong ah samjat nih ehan?” Jisu ih cheng rumta.

“Samjat et hi,” neng ih ngaakbaatta.

⁵² Eno Jisu ih baat rumta, “Erah langla, Hootthe nyootte warep ah rangmong Hasong nah heliphante ih hoon adoh, nok changte wah ih hukkhaak ena reh ano ehak loong ah pung nawa dok haat arah likhiik ang ah.”

Jisu ah Najaret hadaang ni thaangujuuta

(Mk 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³ Jisu ih erah tiitthaak loong ah thoonbaat ano, erah dowa dokkhoom eta ⁵⁴ eno heh hadaang ni ngaakwangta. Heh ih Jehudi Rangsoomnok ni nyootsoot rumta, eno erah tiit japchaatte loong ah rapne ih paatja rumta. “Heh ih erathan mongtham ah ma nawa chola? Neng ih chengta. “Nyia epaatjaajih loong ah mame jen reela? ⁵⁵ Heh ah bangmaakwah wah sah ah tanih angka? Heh nuh ah Meeri tanih angka, erah dam ih Jeems, Josep, Simoon, nyia Judas loong phoh ah tanih ah? ⁵⁶ Heh no minusah loong aani tongla tanih ah? Heh ih erathan mongtham ah ma nawa chola?”

⁵⁷ Eno erah thoidi neng ih edut haat rumta.

Jisu ih li rumta, “Khowah ah noongrep nah soongraang ah, heh nok hah nah nyia heh jaatang ih ba thaangu ah.” ⁵⁸ Tumeah neng tuungmaang tajeeta, eno heh ih erah ni epaatjaajih ehan tareeta.

14

Juungtemte Joon tiita

(Mk 6:14-29; Luk 9:7-9)

¹ Erah tokdi Galili luungwang Hirod ih Jisu tiit ah japchaatta. ² “Eno heh ih apit nawa miloong asuh baat rumta, Juungtemte Joon ah amiisak tek nawa boh ngaak saatla.” “Erah thoidi heh di arah epaatjaatheng reejih chaan ah jeela.”

³ Hirod ih jaakhoh ih dook Joon ah khakthuk cho angta, jaanruh ih kit ano phaatak ni sakta. Hirod ih erah khak thukta langla heh no Philip minuh kap tungthoidi, Hirodias ah maangdi heh no minuh angta. ⁴ Tumeah Juungtemte Joon ih jaakhoni Hirod suh baatcho angta. “Hootthe jun ih bah an Hirodias damdoh tajan chosong ko!” ⁵ Eno Hirod ih Juungtemte Joon tek haat ah taat chungta ang abah uh Jehudi loong ra choota, tumeah neng ih Juungtemte Joon asuh khowah et thiik rumta.

⁶ Hirod tupsa di Hirodias sah minusah rah mirep miraang pandi boongta. Hirod ah rapne ih roonta ⁷ eno minusah asuh kakhamta, “Ngah ih kakham hala an ih tumjih suhang erah koha!”

⁸ Heh nuh jengkhaap jun ih minusah rah ih suta, “Amadoh ngah suh khuung nah Juungtemte Joon khoh ah kohang!”

⁹ Eno luungwang ih rapne et thet thunta, ang abah uh heh ih wen loongdung ni kakham cho ang thoidi minusah ih suta ah ekot etheng ih baat rumta. ¹⁰ Eno phaatak nawa Juungtemte Joon khoh ah thah kaat thukta. ¹¹ Juungtemte Joon khoh ah khuung ni piiwanha no minusah asuh kota, eno minusah rah ih heh nuh suh we toom kota. ¹² Joon liphante loong ah wang rum ano, heh mang ah toonwang rum ano beng kaat rumta, eno Jisu suh baatwan rumta.

Jisu ih hajaat banga mina suh kota

(Mk 6:30-40; Luk 9:10-17; Jn 6:1-14)

¹³ Jisu ih Juungtemte Joon tiit ah chaat ano, erah dowa heh khoonkhuung ni duungtong ano heh laklak hatik ni kata. Miloong ah ih erah japchaat rum ano, neng hadaang ah thiinhaat rum ano saang lam ih heh lilih ih phankhoom karumta. ¹⁴ Jisu khoonkhuung nawa dokkhoom adi heh ih miloong hantek kaptup rum ano heh minchan ah dongta, eno heh ih khoisatte loong ah deesiitta.

¹⁵ Erah raja adi heliphante loong ah heh jiinni wang rum ano baat rumta, “Rangsa ejen kaat eta, eno seng ah hatik ni. Miloong ah daap et uh neng phaksat hadaang loong dowo neng neng ih toom jam reh phaksah wang rum ah.”

¹⁶ Jisu ih ngaakbaat rumta, “Nak toom dokkhoom rum ah. Neng phaksat ah sensen ih jam koh an!”

¹⁷ “Sengdi bah baanlo banga, nyasi enyi ba je ah,” neng ih ngaakbaatta.

¹⁸ “Erah ang abah nga jiinnah piawan han,” Jisu ih liita. ¹⁹ Heh ih miloong ah naam khoh adi tongthuk rumta; eno heh ih baanlo banga, nyasi enyi ah toonpi ano, rangko ih toonok ano, Rangte suh lakookmi liita. Heh ih baanlo ah chepphiit ano heliphante loong asuh kota, eno heliphante loong ah ih miloong asuh phe kokaat rumta. ²⁰ Warep ih neng wok phoottang ih phaksah rumta. Eno heliphante loong ah ih asih hongnyi dakta rah lomtoon rumta. ²¹ Erah phaksatte loong ah minuh noodek loong ah larookweka di, miwah wah ah haajaat banga angta.

Jisu juung khoni khoomta

(Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)

²² Eno Jisu ih heliphante loong ah khoonkhuung ni duungtong thuk rum ano juungsitum saangko ih ban kaat thuk rumta, erah pootdi heh ih miloong ah phe soon thukta. ²³ Miloong ah phe soon thuk lini, heh kong adi rangsoom duung wangta. Rangja ko di nep, Jisu ah erah di heh luulu angta; ²⁴ erah tok adi khoonkhuung ah juungsitum, haloh ni juungtak ih moongmot kaatta, pong uh erah ko ih pong kaatta.

²⁵ Chichurudi Jisu ah heliphante loong jiinni, juung khoni khoom katta. ²⁶ Neng ih heh ah juung ni khoom arah tup rum ano, rapne ih cho rumta. “Erah jook!” neng ih liita, eno huung cho erumta.

²⁷ Erah damdam Jisu ah jengta. “Sen tenchaan ang an!” heh ih liita. “Nakcho an. Ngah hanih!”

²⁸ Eno Pitar eh liita. “Teesu, an amiimi ang ubah, ngah an jiinko juungkhoh nah khoom thuk hang.”

²⁹ Eno Jisu ih poonta, “Raaho!” Eno Pitar ah khoonkhuung nawa dokkhoom ano juungkhoh ni Jisu jiinko ih katta. ³⁰ Enoothong heh ih pong ah nge ah dongjat ano dong chota eno, juung adi taat lupdatta. Eno riinghuungta, Teesu! “Pang weehang.”

³¹ Erah damdam Jisu ah heh reeni kah ano tangjoh ano liita, “An tuungmaang laje mameelu! An mongchi mamanglu?”

³² Nengnyi khoonkhuung ni duungtong damdam, pong ah laan semruh eta. ³³ Eno heliphante loong ah ih Jisu rang ah soom rumta. “Amiisak an ah Rangte Sah!” neng ah paatja rumta.

Jisu ih khoisatte Genesaret ni deesiitta

(Mk 6:53-56)

³⁴ Neng ih juungsitum ah daan rum ano Genesaret hadaang adi thok rumta, ³⁵ erah di miloong ih Jisu ah samjat rumta. Erah thoih harep niwa khoisatte loong asuh baat rumta eno Jisu jiinni thoksiit rum taha. ³⁶ Neng ih khoisatte loong asuh heh nyuh kaangba adoh tajoot suh heh lasih joh rumta; eno erah taajootte loong ah ede ih rumta.

15

Te awah loong ih nyootsoot

(Mk 7:1-13)

¹ Eno mararah Phirasi nyia Hootthe nyootte loong Jerusalem nawa ih Jisu suh thok cheng ra rum taha, ² “An liphante loong ah ih sengte sengwah ih kotahe banlam ah mamah lakap et rumha? Neng ih phaksat suh neng lak lati mamet rumha!”

³ Jisu ih ngaakbaat rumta, “Eno bah sen ih Rangte Jengdang ah lakap thang ih sen ih nyootsoot han ah mamet phanhan? ⁴ Tumeah Rangte ih liita, ‘Sen nuh sen wah ah soongraang et an,’ eno ‘Sen nuh sen wah ah etam mok et an, erah tek haat etjih.’ ⁵ Eno sen ih amet nyoot han mina di nuh awah chosok theng tumjih bah uh eje taat angta, ang abah uh amet liihan ‘Arah Rangte suh kot theng eah,’ ⁶ nuh awah* abah lathaam soongraangke bah uh ese ang ah eah. Emamah ih sen ih nyoot han ah phan suh, Rangte Jengdang ah phaaki han. ⁷ Lonoite sen loong! Sen tiit ah Isaia ih mamah ju et punbaat kota!

⁸ Rangte ih liiha, ‘Arah miloong ah ih ngah neng tui nawa ih ba soom rumhang, amiimi neng tenthun abah, nga jiin nawa haloh ni dook.

⁹ Nga rangsoom ah neng suh thaangmuh angla, tumeah neng ih mina banlam ah, nga hootthe likhiik ih nyootsoot rumha!”

*Mina enyaan et hoonthuk theng**(Mk 7:14-23)*

¹⁰ Eno Jisu ih miloong ah heh reeni poon ano baat rumta, “Boichaat an no samjat an!
¹¹ Mina ah tui ni phaksah hi rah ih tanyaan siitka; erah nang ih bah mong nawa dong ra hala rah ih ba nyaansiit ha.”

¹² Eno heliphante loong ah thokrum ano baat rumta, “An jengkhaap asuh Pharisi loong thichoh rumhala ah ejat nih et hu?”

¹³ Jisu ih ngaakbaatta, “Rangmong nawa seng Wah ih lakiika bangphook loong abah ephihaat et ah.” ¹⁴ “Erah loong asuh nak sootsaam an! Neng ah edook loong dungni edook phansiitte loong; eno edook ih edook ah siit abah wanyi nyi beng nah dat ah.”

¹⁵ Pitar ih baatta, “Erah jengtu rah seng suh huk jangbaat he.”

¹⁶ Jisu ih baat rumta, “Sen ih amadi uh mihoh loong nang ih maang boh jatkan.
¹⁷ Tajaatjaat ni samjat kan? Tumjih bah uh sen tui ni sak han phaksat ah mong ni wangla eno sak nawa ewe ngaakkaat ela. ¹⁸ Eno tui ni tumjaat dong hala erah tenthun nawa ra hala, eno banlam di erah ih sen ah nyaansiit halan. ¹⁹ Tumeah sen tenthun nawa ih ba ethih tenthun ah thok hala, erah tenthun ah ih mih tek haat thuk mui halan, mih sanuh sawah damdoh roomjup thuk halan, nyia jaat hoh ethih reeraang ah re thuk halan; mih put, eleek tiit baat, nyia mihoh tiit thetbaat thuk halan. ²⁰ Erah loong ah ih sen ah nyaansaan thuk halan. Enoothong sen suh lakti muh ih nak phaksat an ih baat halan rah ih bah—mina tanyaan siit ran.”

*Minuh tuungmaang**(Mk 7:24-30)*

²¹ Jisu erah hah dow a dokkhoom ano Tairi nyia Sidoon samnuthung juungkhuung ko ih wangta. ²² Erah ni tongte Kanan hate minuh heh jiinni thok haano riinghuungta, “Dewid Sah!” “Ngah minchan weehang, Chuupha! Nga sah minusah laathih ih amadi rapne ih chamthuk ha.”

²³ Eno Jisu ah khaapsiit uh tatoon jengta. Heliphante loong ah heh jiinni wang rum ano heh lasih joh wang rumta, “Erah nuh ah haloh nah phanhaat uh! Heh seng lilih ih roongkhoom haano phaanjaang cheektiila!”

²⁴ Eno Jisu ih ngaakbaat rumta, “Ngah Ijirel noksong dow a emat ela saapsah loong raang ih luulu kaat thuk tahang.”

²⁵ Erah di minuh ah wang haano Jisu lasih jota, “Chuupha, ngah chosok weehang!” heh ih liita.

²⁶ Jisu ih ngaakbaatta, “Noodek phaksat ah nge ano hui loong suh haat kot ah tapunka.”

²⁷ “Erah amiimi, Chuupha,” minuh rah ih ngaakbaatta, “ang abah uh hui loong ih uh neng changte teebun nawa phaksat thaaja arah toonsat kah ih rum ah.”

²⁸ Eno Jisu ih ngaakbaatta, “Minuh an tuungmaang ah elong boh ah! An ih tumjaat jam hu erah an raangtaan ih elang eah.” Eno erah pootpoot di heh sah khoisat ah laan de ruh eta.

Jisu ih mih hantek deesiitta

²⁹ Jisu erah dow a dokkhoom ano Galili juungsitum ko ih wang ano kongchoong ni tong wangta. ³⁰ Miloong hantek heh jiinni thok wang rumta eno, edook, ekoong, engong ebaang, hiimuung nyia hephan dow a khoisatte loong ah Jisu jiinni thoksiit rum taha; eno khoisatte thoontang deesiit rumta. ³¹ Miloong ah rapne ih paatja rumta egong loong ah dongjeng, hiimuung loong ah de, ekoong ah khoom, eno edook loong ah ih dong tup; ih rum kano ah, erah thoidi Ijirel Rangte rang ah phoongpha rumta.

*Jisu ih hajaat baji miwah suh phaksat kota**(Mk 8:1-10)*

³² Jisu ih heliphante loong ah poon ano baat rumta, “Arah miloong raang ih rapne ih thethun hang, tumeah neng nga damdi sa jom dow a ih dook roongtong rumhala, eno amadi phaksat theng uh amuh. Neng suh phaksat lakoh thang ih daap haat suh tanookkang, tumeah neng nok nah wang rum adoh lam nah neng leh thaap rum ah.”

³³ Heliphante loong ih cheng rumta, “Phisaang hah arah dow a aathan miloong asuh jen khom kot theng ma nawa ma chojam ih?”

³⁴ Jisu ih cheng rumta, “Sen jiinni baanlo mathan je ah?”

Neng ih ngaakbaatta, “Baanlo sinet, nyia “ehin hin sah nyah amasah ba je ah.”

³⁵ Eno Jisu ih miloong ah hah adi pheengtong thuk rumta. ³⁶ Eno heh ih baanlo sinet nyia nyah ah toonpi ano, Rangte suh lakookmi liita, eno chepphiit ano heliphante loong suh kota; eno heliphante loong ih miloong asuh phe kokaat rumta. ³⁷ Neng ih neng wok

laanphoot ruh ih phaksah rumta. Edak eta phaksat loong ah heliphante loong ih hong sinet et lomtoon rumta. ³⁸ Phaksatte ah haajaat baji miwah angta, minuh nyi noodek loong larookweh thang di ah.

³⁹ Eno Jisu ih miloong ah jen daap haat rum ano, Magadan juungkhuung ko ih kaat suh khoonkhuung ni duungtong kata.

16

Epaatjaajih jamsuk

(Mk 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ Mararah Phirasi nyia Sadusi loong Jisu jiinni wangte loong ah Jisu jeng ah mat et deenjoot suh phate rumta, erah thoidi neng suh epaatjaajih mootkaat noisok baat rumta, heh ah Rangte mina elang tam talangka erah dongjat suh ah. ² Enoothong Jisu ih ngaakbaatta, "Rangsa lup adi rangtang ah saangdat kano, sen ih liihan, 'Rang bah rangse ang ajoh, tumeah rangtang ah esaang ela eah. ³ Eno rangkhano di we liihan, 'Rangphaatte joh, tumeah rang ah saangtek damdi nakdatla.' Sen ih rangko ih sok anno rangmi rangphaat emi danjat ehan, enoonthong ahaangwa saapoot tiit sin ah sen ih kami punbaat kan!*" ⁴ Ahaangwa mina loong ah tumthan ethih nyia rangmuh ang rumla! Sen ih epaatjaajih noisok kabaat hali? Emah tah angka! Jona ih noisok tahan epaatjaajih ah ba choh an sen ah."

Eno neng jiin nawa dokkhoom kata.

Phirasi nyia Saddusi loong to

(Mk 8:14-21)

⁵ Heliphante loong ah juungsitum jooko ih daan karum adi, neng ih baanlo hui ah beehaat rumta. ⁶ Jisu ih baat rumta, "Phirasi nyia Saddusi loong to[†] nawa pui suh; sen tenthun naririh ih banthun anjoh."

⁷ Eno neng jaachi ni waan rumta, "Seng ih phaksat lahui koke no baat hali."

⁸ Jisu ih neng waantiit ah jat ano cheng rumta, "Sen phaksat lahui thoidi tume thaam roongwaan lan? Sen tuungmaang ah ehin mamah ang lan! ⁹ Amadi uh sen ih taba samjat kan? Ngah ih haajaat banga miloong suh baanlo banga jen phe korumtang ah, tanih jen samthun kan? Erah di hedak sen ih hong mathan meesak tan? ¹⁰ Nyia baanlo lo sinet dow haajaat baji mina suh mamet kotang? Erah di sen ih hong mathan meesak tan? ¹¹ Ngah ih sen suh baanlo tiit labaat et rum taha rah mamah lasamjat ettan? Pharasi nyia Sadusi loong to nawa epui suh sen teeteewah naririh thong ih ban sok an!"

¹² Eno ba heliphante loong ah ih kok samjat rumta heh ih baanlo ni mooktheng to asuh taboh liika, Phirasi nyia Saddusi loong tiitkhaap nyootsoot rumha dow ah pui tiit boh baat ha eah.

Pitar ih Jisu tiit dokbaatta

(Mk 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³ Jisu Kaiseria Philippi hadaang reeko ih kata, erah di heliphante loong asuh chengta, "Miloong ih Mina Sah asuh o kah ih liirum ah?"

¹⁴ "Mararah ih Juungtemte Joon et liiha, "neng ih ngaakbaat rumta. "Rukho ih Elija et li ha, rukho ih Jerimia nyia khawah et li ha."

¹⁵ "Sen ih aleh tumjih li hali?" heh ih cheng rumta.

¹⁶ Simoon Pitar ih ngaakbaatta, "An ah ething Rangte Sah, Kristo."

¹⁷ "Joonah sah Simoon, an raangtaan ah ese!" Jisu ih ngaakbaatta. "Arah amiisak jengkhaap an sak ni mina tajeng raara, Rangmong nawa sengwah ih jeng thuk halu.

¹⁸ Eno ngah ih baat hala Pitar: an ah jong, eno erah jong khoh adoh ngah ih nga chaas ah hoon ang, eno erah etek ih uh tajenka. ¹⁹ Ngah ih an suh Rangmong hasong saabi[‡] ah koha; an ih mongrep nah marah haam uh rangmong nah uh ehaam et ah, nyia mongrep nah an ih marah tamiit ko erah rangmong nah uh tamiitka ang ah."

²⁰ Erah lidi Jisu ih heliphante loong suh heh ah Kristo ih o suh labaat theng ih baat rumta.

Jisu ih heh chammaang nyi heh tektiit baatta

(Mk 8:31—9:1; Luk 9:22-27)

16:1 16:1 Mat 12:38; Luk 11:16 * **16:3** 16:3 Mararah leedap adi wet hin 2-3 mong adi Jisu men ah taraangka.
16:4 16:4 Mat 12:39; Luk 11:29 **16:6** 16:6 Luk 12:1 † **16:6** 16:6 to; kham cham ri theng (English ih yeast liiha)
16:9 16:9 Mat 14:17-21 **16:10** 16:10 Mat 15:34-38 **16:14** 16:14 Mat 14:1,2; Mk 6:14,15; Luk 9:7,8 **16:16**
 16:16 Jn 6:68,69 **16:19** 16:19 Mat 18:18; Jn 20:23 ‡ **16:19** 16:19 Saabi: Kaaluung daaphtheng

²¹ Erah sa dowah ih Jisu ih heh tiit ah heliphante loong suh jaatreng dokbaat korumta, “Ngaah Jerusalem nah ekaatjih jaatjaat, erah nah ngaah ngoong awang nyia romwah phokhoh, nyia Hootthe nyootte loong lak nah rapne ih chamnaang thukte ang halang. “Ngaah etek haat et rumhang, enoonthong sa jom lidoh we ngaakthing eang.”

²² Pitar ih hiiksiit ano kanjaata. “Teesu, Rangte ih pang et ho!” Heh ih liita, “Erah likhiik an sak nah naktom taangmaang ha!”

²³ Jisu ih leksok ano Pitar suh liita, “Soitaan, nga re nawa soon eh uh! An ah nga lam tangte, an tenthun ah Rangte jiin nawa tah angka, mina dang ajang tenthun nawa.”

²⁴ Eno Jisu ih heliphante loong asuh baatta, “Sen o ang anbah uh nga lih nah roongkhoom thunhan bah, sen ih sentewah ah beehaata jaatjaat etjih, eno sen bangphak ah hui, eno ngaah lilih ih roongkhoom jih.

²⁵ Tumeah sen ih sen teeteewah roidong puipang thun anbah, emat haat et an; enoonthong nga tungthoidoh sen roidong ah mat haat anbah, sen ih echojam et an.

²⁶ Mongrep dowah jaatreng ah choh ano sen roidong ah mat haat anbah tumjih dong choh an? Tumjih tachokan! Sen roidong we ngaak chosuh tumjih uh tajen dong kokan.

²⁷ Tumeah Mina Sah ah heh Wah rangka damdoh rangsah loong ah siit ano, ngaak ra saapoot ah chang ela, erah doh ba mina loong tumjih re rumta thaang ah kojaha.

²⁸ Ngaah ih ami tiit baat rumhala amadi arah dung dowah rukho ah maang tek ang an, Mina Sah ah luungwang ih hoon ano raaha ah maang japtuptup ah.”

17

Jisu ah phaakjaaja ih lekta

(Mk 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Sa arok lini Jisu ih heh damdi Pitar nyia soophoh wanyi Jeems nyia Joon loong ah hatik ko ih neng luulu kongchoong ni siitwan rumta. ² Neng miksok di, Jisu ah maama ih lekta: hethe hekhoh ah rangsa likhiik ih phaakta, eno henyuh hekhat ah pungkooptup ih phaakta. ³ Erah lidi heliphante wajom ah ih Jisu ah Moses nyia Elija damdi waan arah tup rumta. ⁴ Eno Pitar ih Jisu suh baatta, “Teesu, tumhan jaase ah seng aani roong ang heeno ah! An thungpun ubah, ngaah ih nyutaap arah doh ejom than hoon ang joh, esiit ah an raangtaan ih, esiit ah Moses raangtaan ih eno esiit ah Elija raangtaan ih ah.”

⁵ Heh waan tokdi, jiingmuung ah phaakjaaja ih heh kothung ni ra taha, eno jiingmuung mong adi root dongjengta, “Arah nga mongnook amiisak nga Sah, heh suh Ngaah eroon elang—heh jeng ah boichaata et an!”

⁶ Heliphante loong ah ih erah jeng ah japchaat rum ano rapne ih cho rumta eno nah ni pheengbon rumta.

⁷ Jisu ah neng reeni ra haano taajoh rumta. “Saat an,” heh ih liita. “Nakcho an!” ⁸ Eno toonsok rum adi heh damdi o uh tajeeta Jisu luulu angta.

⁹ Neng kong nawa dat ra rumha di, Jisu ih baat rumta, o suh uh labaat theng marah sen ih mot amang ni japtup tan rah ah, Mina Sah ah tek nawa maang ngaaksaatka ngakhoh nah ah.

¹⁰ Eno heliphante loong ih Jisu suh cheng rumta, “Hootthe nyootte loong ah ih Elija ah jaakhoh raaha ih mamet baat rumta?”

¹¹ “Jaakhoh Elija aju raaha,” Jisu ih liita, “Eno heh ih jaatreng ban khoorkham raaha. ¹² Enoonthong ngaah ih baat rumhala, Elija abah ejen raak ih taha, mina loong ih ba heh ah tajen samjat rumka, heh damdi emungmaang ih reeraang rumla. Erah likhiik Mina Sah rah uh emamah et jonnaam rum ah.”

¹³ Eno heliphante loong ah ih Juungtemte Joon tiit boh baat ha ih dongjat rumta.

Jisu ih miwasah laathih pan deesiitta

(Mk 9:14-29; Luk 9:37-43)

¹⁴ Neng miloong dung ni ngaak wang rum adi, wasiit Jisu ngathong ni heh lakudi tongwang ano ¹⁵ liita, “Chuupha, nga sah ah minchan weeu! Heh ah wakngak angla, baphuk ih we nyia juung ni choophaan phaana bondat leh mangtek kah eah. ¹⁶ Ngaah ih an liphante loong jiinni taatsiit jatahang, ang abah uh neng ih tajen deesiit rumta.”

¹⁷ Jisu ih ngaakbaat rumta, “Mina sen loong ah mamah lahanpi elan nyia moongtaang lan! Ngaah sen damdam sa mathan ma jen roong tonghang nyia roong reehang? Noodek ah nga jiinko ih siitwan han!” ¹⁸ Jisu ih laathih ah kanjaata, eno noodek sak dowah laathih ah doksoon kata, eno erah radi noodek ah laan de ruh eta.

¹⁹ Eno heliphante loong ah Jisu suh husah ih cheng rumta, “Laathih ah seng ih mamah lajen dokphan etti?”

²⁰ “Erah langla sendi tuungmaang ah ehan laje kokan no,” Jisu ih ngaakbaat rumta. “Ngah ih amiimi baat rumhala sen tuungmaang ah miinjaangjih thanthan je bah, sen ih arah kong akaan asuh botsesh ejen baat et an, ‘Arah dowa therah ko ih kah uh eah!’ Eno amiimiisak ih kah ah. Sen ih tumjih uh ejen re ean!” * ²¹ Enoothong arah likhiik ah rangsoom nyia samurangsoom lam ih ba jen dokphan an; jaat hoh tumjih nawa re uh tajenka.

Jisu ih heh tektiit we baatta
(Mk 9:30-32; Luk 9:43-45)

²² Heliphante loong Galili ni lomkhoom rumha di, Jisu ih baat rumta, “Mina Sah ah mih lak nah kot suh saapoot chang ela ²³ eno heh ah tek haat et rum ah; enoonthong sa jom lih doh ewe engaakthing eah.”

Heliphante loong ah rapne ih thungthih rumta.

Rangteenok sokse thaangkot

²⁴ Jisu nyia heliphante loong Kapernum hadaang ni thokrum adi, Rangteenok thaang sokseete loong Pitar jiinni wang haano cheng rumta, “Sen suh nyootte warah ih Rangteenok sokse ah ekot nikah et ah?”

²⁵ “Ekot kah et ah,” Pitar ih ngaakbaatta.

Pitar ah nokmong ni wang adi, Jisu ih heh suh phang chengta, “Simoon, an ih tumjih thunhu? Arah mongrep dowa luungwang loong asuh lakbi thaang nyia sokse ah o ih kakoh ah? Heh deek akaan nawa ih tamkoh ah tama mideek nawa ih koh ah?”

²⁶ “Mihate ih koh ah,” Pitar ih ngaakbaatta. “Jisu ih liita, ese,” “Erah langla hanok ih bah lakotjih boh ah. ²⁷ Enoothong seng ih arah loong ah emoong tahoon thuk ke. Erah raang ih juungsitum adoh riitchap kah anno nyathan than kah an. Eno marah jaakthoon nyaan ah, erah nyah tui adoh jaan ngun choh an eno erah seng sokse kotheng laaleh ang ah. Erah pi anno sokse ah kokaat an.”

18

Elongthoon o ah?

(Mk 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Erah tok adi heliphante loong Jisu jiinni wang rum ano, cheng rumta, “Rangmong Hasong ni elongthoon ah o ah?”

² Eno Jisu ih noodek ah pool ano, neng ngathong ni chap thukta, ³ eno baat rumta, “Ngah ih ami tiit baat rumhala sen arah noodek ah likhiik lalekkan bah, sen babah uh rangmong Hasong nah tachowang kan. ⁴ Rangmong Hasong nah bah toongtang mina arah noodek likhiik angte loong aba elongthoon ang ah. ⁵ Eno o mina ih arah likhiik noodek ah nga mendoh noppoon ah, erah ih ngah noppoon halang.

Rangdah nah datsiit thukte

(Mk 9:42-48; Luk 17:1-2)

⁶ “O ih bah uh ngah suh hanpiite mina loong ah rangdah nah datsiit abah, erah mih rah ih jonglo ah bonjek ano juungsih nah lupdat ah eseehooon ang ah. ⁷ Tumthan echoojih ah arah mongrep raangtaan ih ah, tumeah neng tuungmaang matsiitjih ah eje! Erah likhiik ah saarookwih banlang ruh eah—enoonthong erah reete loong raang ih tumthan echoojih ang ah!

⁸ “Anlak an lah ih an tuungmaang ah thetsiit halu bah, thadook uno haat uh! Laktuh latuh ih Rangmong nah chowang ah ese ang ah, lak alah pan ih roitang we nah khaamwang nang ih bah ah. ⁹ Erah dam ih an mik ih an tuungmaang ah thetsiit halu bah, doklot haat et uh! Mikko ih Rangmong nah wang ah ese ang ah mik hop soolam nah roitang we nah khaamwang nang ih bah ah.

Saapsah mat tiitthaak

(Luk 15:3-7)

17:20 17:20 Mat 21:21; Mk 11:23; 1Kr 13:2 * **17:20** 17:20 Mararah leedaap adi arah wethin 21 ah taraangka:Enoonthong arah likhiik ah rangsoom nyia samurangsoom lam ih ba jen dokphan an; jaat hoh tumjih nawa reh uh tajenka(Mk 9:29 adoh soktheng) **17:24** 17:24 Hpkt 30:13; 38:26 **18:1** 18:1 Luk 22:24 **18:3** 18:3 Mk 10:15; Luk 18:17 **18:8** 18:8 Mat 5:30 **18:9** 18:9 Mat 5:29

¹⁰ “Naririh ih ban sok an arah noodek loong ah babah uh nak thaangju an. Ngah ih baat rumhala, neng Rangсах loong ah saarookwih rangmong ni seng Wah damdi tong rumla.*

¹¹ Tumeah Mina Sah ah saapsah emat ete loong pang raangtaan ih ra taha.

¹² “Mih wasiit ih heh saapsah chaasiit dowā esiit ah mat haat abah, sen ih tumjih thun an? Heh ih rook akhuh akhuh ah kaanjang adoh naampihak thengnah thiinhaat ano esiit marah emat eta saapsah rah jam sokkah ah. ¹³ Ngah ih baat rumhala, heh ah esiit emat eta ah papjam ano rook akhuh akhuh loong nang ih ehan ih roon ah. ¹⁴ Erah likhiik Rangmong nawa sen† Wah reh uh arah noodek loong dowā esiit uh nak toom mah ah ih thunha.

O bah uh rangdah dah adi

¹⁵ “Anphoh anno an damdoh rangdah mok re haabah, kah uno heh moonngaang ah dokbaat uh. Enoothong husah ih set cham chamchi nah hot baataan mui theng. Heh ih an jeng ah thaangchaat abah, arah an ih engaak jen ettu. ¹⁶ Enoothong heh ih lathaang chaatka bah, an damdoh wasiit nyi than waksiit kaat uh, ‘tumeah wanyi wajom jengkhaap nawa ih esek ejih mok lang eah, ‘Rangteele ni jengla likhiik ah. ¹⁷ Eno arah uh heh ih lachaatka bah, chaas nah noksong suh dokbaat an. Erah taan uh lalaat chaatka bah, arah mih asuh Ranglajatte adoleh sokse seete ih ejen li et an.

Ehaamjih nyia lahaamjih

¹⁸ “Erah thoidi Ngah ih baat rumhala: marah sen ih arah hatoh ni ehaam et han rah rangmong nah uh ehaam et ah, nyia marah sen ih hatoh ni jen re thuk ehan arah rangmong nah uh ejen re ejih ang ah.

¹⁹ “Erah dam ih Ngah ih boot baat rumhala: arah hatoh nah marah sen wanyi ah roomtong anno thungpun lam ih rangsoom anbah, arah ah Rangmong nawa seng Wah ih sen suh ehoonkot ehan. ²⁰ Tumeah o mina wanyi jom nga mendoh lomtong ah, arah doh Ngah sen damdoh eje ang hang.”

Lajen biin anaanka laksuh tiitthaak

²¹ Erah lidi Pitar ih Jisu suh cheng wangta, “Teesu, ngaaphoh ngaano nga damdoh mok miksuk muiha bah, ngah ih ja mathan jen biin anaan ang? Jaasinet taan tama?”

²² “Jaasinet tah angka,” Jisu ih ngaakbaatta, “Jaarook sinet jaasinet biin anaan theng, ²³ tumeah Rangmong hasong ah arah likhiik. Jaasiit luungwang wasiit ih heh laksuh loong dowā thaangsoot ngaaksuh rumta. ²⁴ Luungwang ih thaang ah phang suh rum adi laksuh loong ah ih mih wasiit nopsiit wanrumta, arah mih adi luungwang thaangsoot hecha helaak tong arah angta. ²⁵ Erah laksuh adi thaangsoot jen themtheng ngun taluita, arah thoidi luungwang ih laksuh asuh heh minuh nyia hesuh hesah nyia heh nyamka loong ah sang ano thaang ah toom them ah ih baatta. ²⁶ Laksuh ah heh lakudi tong ano luungwang lasih jota. ‘Ngah biin anaan et weehang,’ ih chuut huungta, ngah ih ngaakthem et weeha!’ ²⁷ Luungwang ih heh minchan ah dong ano heh thaangsoot uh lakah ngaaksuh thang ih biin anaan ano kaat thukta.

²⁸ “Eno arah laksuh ah dokkhoom kah ano heh joonte laksuh wasiit di chomui kata, arah wah ah dowā ngun amasah ngaak chojih eje angta. Heh ih arah wah ah joh ano heboh ni supphiitta. Eno liita, ‘Nga ngun nam tahang ah ngaak kohang!’ ²⁹ Heh joonwah laksuh ah kottong ano heh lasih ah jota, ‘Ngah biin anaan et weehang, ngah ih ngaakthem et weeha!’ ³⁰ Ang abah uh heh tanookta; arah nang ih heh ih phaatak ni hethaang maang ngaakthem them et sakta. ³¹ Eno laksuh rukho loong ih arah sok rum ano rapne ih thungjoong rumta, eno luungwang asuh jaatrep baatwan rumta. ³² Eno luungwang ah ih laksuh ah noppoon wan ano liita. ‘Dah moong an ah! ‘Ngah ih botseh an dowā ngaak sujih angta ang ah biin anaan taha, an chuut huung thoidi ah. ³³ An ih uh an joonte ah minchan et jaat ba hanih, ngah ih an minchan taha likhiik ah.’ ³⁴ Luungwang ah rapne ih khata, eno heh ih laksuh ah phaatak ni sak wanthuk ano hethaang maang ngaakthem them ih chamthukta.”

³⁵ Eno Jisu ih thoonbaatta, “Erah raang ih rangmong nawa seng Wah reh uh emamah et han sen joonte ah sen ten nawa ih lajen biin anaan kanbah ah.”

* **18:10** 18:10 Mararah leedap adi wet hin 11 ah taraangka: Tumeah Mina Sah ah saapsah emat ete loong pang raangtaan ih ra taha. (Luk 19:10 adoh soktheng) **18:11** 18:11 Luk 19:10 † **18:14** 18:14 sen; mararah leedap ni seng et raangha. **18:15** 18:15 Luk 17:3 **18:16** 18:16 Hodb 19:15 **18:18** 18:18 Mat 16:19; Jn 20:23 **18:21** 18:21,22 Luk 17:3,4 **18:22** 18:22 Rangph 4:24

19

Jisu ih minuh haatmui tiit nyootta

(Mk 10:1-12)

¹ Jisu ih erah loong tiit ah thoonbaat korum ano, heh Galili nawa dokkhoom ano Jordan juung saangko ni Judia juungkhuung ko ih katta. ² Heh lini miloong hantek roong phankhoom rumta, loong ah thoontang deesiit rumta.

³ Mararah Phirasi loong ah heh jiinni thokrum ano heh jeng matjoot suh phate cheng rumta, "Seng Hootthe jun ih miwah ih heh nusah tumjih thoidoh ang abah uh jen haat tamet ah?"

⁴ Jisu ih ngaakbaatta, "Rangteele ni raangha rah sen ih tanih chowetan, haphangsong di Rangte ih mina ah minuh miwah ih hoonta. ⁵ Rangte ih liita, 'Erah raangtaan ih miwah rah ih henuh hewah ah thiinhaat ano heh sanuh damdoh room chosong ah, eno nengnyi ah esiiit ih hoon ah.' ⁶ Erah raang ih enyi takah angka esiiit ih hoon nyu ah. Erah thoidi Rangte ih chosiit ha ah, o mina ih uh lapaak haat theng."

⁷ Pharisi loong ah ih heh suh cheng rumta, "Erah ang abah Moses Hootthe ih le ah raang ano haatmui theng ih tumet suh baatta?"

⁸ Jisu ih ngaakbaatta, Moses tokdi jen haatmui thuk tahan abah sen suh nyootsoot ah echaan angta. Enoothong haphangsong di bah emah tah angta. ⁹ Eno bah nga ih baat rumhala, miwah o ih bah uh heh sanuh ah mih damdoh lathet reeka doh haat ano nuhoh we kap abah, erah mih ah eoomjup rangdah ah dala,"

¹⁰ Heliphante loong ih heh suh li rumta, "Minuh miwah chamchi nah emah ang abah minuh lalaan kapka bah eseethoon angte."

¹¹ Jisu ih ngaakbaatta, "Erah jengkhaap ah mirep suh tapunka ang ah, mararah mina Rangte ih koha asuh ba jen ang ah. ¹² Tumeah mina ih minuh lakap thang ih tongla rah jaatrep thoidi: mararah mih ah daamhun ih tupla, rukho ah mih ih lanok muithuk suh lak hang ih hoonha, eno rukho ih bah Rangmong Hasong raangtaan ih minuh ah takapka. Arah nyootsoot hang ah o ih jen kap ah erah loong toom re ah."

Jisu ih noodek suh romseetam kota

(Mk 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Mararah miloong ih neng noodek Jisu jiinni heh lak ih taajoh ano rangsoom kotthuk suh siitjah rum taha, eno heliphante loong ah ih miloong kanja rumta. ¹⁴ Jisu ih baatta, "Noodek loong ah nga jiinnah toom wang rumha nak haam an, tumeah rangmong Hasong ah arah noodek loong ah likhiik."

¹⁵ Heh ih noodek loong khoh adi taajoh ano dokkhoom kata.

Changteng wah

(Mk 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Saasiit mih wasiit Jisu jiinni wang ano chengta, "Nyootte," "Ngah ih babah uh lathoonka roidong ah chosuh eseejih tumjih re ang doh se ah?"

¹⁷ "Eseejih ah ngah suh tumet suh cheng halang," Jisu ih ngaakbaatta. "Ese abah Wasiit luulu ba. An roidong chosuh li ubah Rangte jengdang loong ah naririh et kap uh."

¹⁸ "Tumjih jengdang loong ah?" heh ih chengta.

Jisu ih baatta, "Mih nak tek haat uh; mih minuh damdoh nak roomjup uh, mihot nak huh uh; mih suh lathika doh nak nan uh; ¹⁹ annuh anwah ah soongraang et uh; erah dam ih ankhuing antok ah an teewah thanthan ih minchan uh."

²⁰ "Ngah ih erah jengdang loong ah abah thoontang ejen kap etang," Changteng warah ih ngaakbaatta. "Jaat hoh ngah tumjih boot reejih ah?"

²¹ Jisu ih ngaakbaatta, "An rapne eseethoon angshu li ubah, an nyamka ah sang uno ngun ah changthih loong suh phekokaat uh, eno ba an ah rangmong nah changteng ang uh; erah lidoh nga lih ah phan raahang."

²² Erah chaat ano changteng wah ah thungjoong lam ih dokkhoom kata, tumeah heh nyamte angta.

²³ Erah lidi Jisu ih heliphante loong suh baatta, "Ngah ih amiitiit baat rumhala: changteng loong ah Rangmong hasong nah chowang suh rapne echaan ang ah. ²⁴ Ngah ih we baat rumhala: Changteng loong ah Rangte Hasong nah chowang nang ih bah mokchongdoot ah mikkaan po nah baalaan nopsoon ah."

²⁵ Heliphante loong ah ih erah chaat rum ano rapne ih paatja rumta. "Erah ang abah, o ah piite angla?" neng ih chengta.

²⁶ Jisu ah nengko ih toonsok ano liita. "Mina raangtaan ih bah erah lajen angjih ta ang anih enoothong Rangte doh bah jaatrej ezen lang eah."

²⁷ Eno Pitar ah toonjengta. "Seng ih jaatrej ah thiinhaat ih no an lih ah phanhi. Eno seng ah mamah ang ih?"

²⁸ Jisu ih baat rumta," Roi Na thok ha doh Mina Sah ah chaan aphaan pan tongtheng adoh tong ah, eno Ijirel nawa asih jaatnyi ah pansuh nga liphante asih wanyi loong ah uh erah chaan aphaan pan tongtheng adoh roongtong rumha. ²⁹ Erah damdi o mina ih henok hetap ah thiinhaat ano, adoleh hephoh henah, henuh hewah, hesuh hesah, hephek hepahaang loong ah nga tungthoidoh thiinhaat abah, erah loong ah hantek ih choh ah, erah damdoh babah uh lathoonka roidong ah choh ah. ³⁰ Enoothong o mina amadi jaakhoh angte loong ah liwang ih hoon ah, eno amadi liwang angte loong ah jaakhoh ih hoon ah.

20

Potiiik tong mootte

¹ "Rangmong hasong ah arah likhiik. Saasiit mih wasiit ih rangkhano di heh potiiik tong moot suh lakbiitte jamsun kata. ² Heh ih lakbi thaang ah ngunkholok loosiit heh sa doh kotheng ih baat rum ano, heh phekmoot daapkaat rumta. ³ Heh thaangasang theng ni kaattiktom saapak akhuh di kah adi heh ih mih tumchap ruh ete japtupta, ⁴ eno baat rumta, 'sen nep nga phek nah potiiik tong roongmoot kah an, ngah ih saasiit lakbi thaang koh et rumha.' ⁵ Eno karumta. Erah lidi rangnithung saapoot asih nyi di nyia saasong saapoot ejom di nep heh ih mih emamah et daapkaat rumta. ⁶ Kaandang ko saapoot banga di, heh thaangasang theng ni we kah adi uh emamah mih tumchap ruh eah rah we tupta. 'Sen aadi nitang ih tumjih uh lare thang ih tumte thaaba lan?' heh ih cheng rumta. ⁷ Seng biite o uh amuk,' neng ih ngaakbaatta. 'Ese, erah ang abah sen uh nga potiiik tong ah roongmoot kah an.' heh ih baat rumta.

⁸ "Rangjaako di, changte ih heh laksuh asuh baatta, 'Phek mootte loong ah lompoon uno neng lakbi thaang ah korum uh, lithoon ih kaatte dowang phang korum uno jaakhoothoon ih kaatte asuh lithoon et koh uh.' ⁹ Rangsa kaandang angta tokdi kaatte loong asuh ngunkholok loosiit ru et korum uh. ¹⁰ Erah thoidi rangkhano di kaatte loong ah thok rumha no, neng ih seng bah ehan ih chotte ih thun rumta; ang abah uh neng suh uh ngunkholok loosiit ru et korumta. ¹¹ Eno neng ih ngun ah thaang rum ano changte wah ah jobaat rumta. ¹² 'Neng ame jeng rumta, arah miloong ah lithoondi saapootsiit luulu ba mothukta, seng ah nitang saakhaam adi mootti, ang abah uh an ih seng suh kohali thanthan korum hu nih!'

¹³ " 'Nga joonwah loong boichaata an, changte ih wasiit asuh liita, 'Ngah ih sen tamokwaan rumra, sen suh saasiit lakbi ngunkholok loosiit kottheng ih waanti ah ekot et rumhala. ¹⁴ Amah ih sen lakbi ngun ah thaang ano nok nah wang an. Ngah ih lithoon ih ra taha loong asuh sen thanthan et kotsuh nooklang. ¹⁵ Ngah ngun ah nga thungthung ih tanih jen maak kang? Adoleh sen ih nga thungpun lam ih kohang asuh tam siikhaam han?'"

¹⁶ Eno Jisu ih thoonbaat rumta, "Erah raangtaan ih o mina liwang thoon angla rah jaakhoh ih hoon ah, eno o jaakhoh thoon angte rah liwang thoon ih hoon ah."

Jisu ih takjom heh tektiit baatta

(Mk 10:32-34; Luk 18:31-34)

¹⁷ Jisu Jirusalem ko ih chookwang adi, lam ni asih wanyi heliphante loong ah hiiksiit rum ano husah tiit baat rumta. ¹⁸ "Boichaata an," "Seng ah Jirusalem ni chookwangli, eno erah nah Mina Sah ah romwah phokhoh nyia Hootthe nyootte loong lak nah jokoh rum ah. Neng ih kaanju ano tek haat rum ah ¹⁹ eno Ranglajatte loong lak nah korum ah, neng ih ngitkhuung rum ah, ruh ih nep buh rum ah, eno bangphak nah tek haat rum ah, enoothong sa jom lidoh we ngaaksaat eah."

Minuh ih Jisu lasih jotta

(Mk 10:35-45)

²⁰ Eno Jebidi nusah heh sah miwasah nyi ah siit ano wang taha, eno heh lathong ni kotbon ano heh raangtaan ih re thuk suh, Jisu lasih ah jota.

²¹ "An tumjih suh nook uh?" Jisu ih chengta.

Minuh rah ih ngaakbaatta, “An ih kakhah hang, nga sah miwah sah nyia ah an luungwang ang udoh esiti ah dak hekko, esiti ah jaawah ko ih tongthuk uh.”

²² “Set ih tumjih suh hansih erah tajat kansih,” nyi suh liita. “Ngah ih marah chamchoh khap dowah jok ang erah ejen roong jok ni et hansih?”

“Ejen roong jok heetih,” nyi ih ngaakbaatta.

²³ “Jisu ih li nyuuta, setnyi eh ejen roong jok mok et hansih, “enoothong ngah dak hek jaawah o roong tongha erah ngah ih tajen dandje nyuura. Erah bah seng Wah ih o suh ban hoonha erah ba chotong ah.”

²⁴ Heliphante wah asih loong ih erah chaat rum ano, soophonyi asuh rapne ih khah rumta. ²⁵ Erah thoidi Jisu ih loongtang lompoon rum ano baat rumta, “Sen ih jat ehan ranglajatte mina loong pante adi jaatrech chaan jeela, eno mihak phokhoh loong adi jirep chaan aphaan jeela. ²⁶ Erah bah uh, sen loong chamchi nah bah lah angjih. Sendung dowah o ih bah uh elong hoon tenthun ang anbah, wahoh laksuh jaatjaat chaak angjih; ²⁷ adoleh sendung dowah jaakhoh angsoh thunte je anbah, sen ah wahoh dah elang jaatjaat eejih— ²⁸ Mina Sah ah botseh mootkaat thuk suh tara taha, erah nang ih heteewah ah moh suh nyia mina hantek puipang suh ra taha.”

Jisu ih edook wanyi deesiitta

(Mk 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Jisu nyi heliphante loong Jeriko nawa dokkhoom rum adi, miloong hantek roong phankhoom rumta. ³⁰ Edook wanyi lamkaang ni tong nyuutta wanyi ah ih Jisu daankhoom ah chaat nyu ano, toonriing nyuuta, “Dewid sah! Sek ah minchan we heetih.

³¹ Miloong ih nyi ah kanja rum ano susu ih tong suh baat rumta. Ang abah uh nyi ah erong rongwah ih boot riing nyuuta, “Dewid sah! Chuupha, Sek ah minchan weehetih!”

³² Jisu ih tangchap ano poon nyuuta. “Ngah ih set suh tumjih jen re konyu ha?” heh ih cheng nyuuta.

³³ “Chuupha,” sek mik kaasiit jamhiitih!”

³⁴ Jisu heh minchan ah dong ano nyi mik adi taajota; erah damdam nyi ih laantup ruh ih nyuuta, eno roong phankhoom nyuuta.

21

Jerusalem ni ruurangrang ih wangta

(Mk 11:1-11; Luk 19:28-40; Jn 12:12-19)

¹ Jisu nyia heliphante Jerusalem thok nanah di, neng Beetpheeje ni Olip kong adi dung wang rumta. Jisu ih heliphante wanyi neng ngani ban wang thukta ² amet baat nyu ano ah: “Set ngah ni wa hadaang adoh wang ansih, erah nah moktoh heh sah reenah bonthiin arah laan japtup ruh ih wang ansih. Eno moktoh ah ja ansih no nga jiinnah siitjah hansih. ³ Mih ih cheng hansih bah, Changte ih jamha ih baat ansih; eno ba moktoh nyi ah roong kaat thuk ha.”

⁴ Erah langla khawah ih banbaatta jengkhaap ah amiisak toom ang raaha ih ang thukta:

⁵ “Jaion samnuthung dowah miloong asuh baat an,

Sok an, sen luungwang ah sen jiinni ra hala!

Heh ah toongtang lam ih moktoh khoh nah raaha

nyia moktoh heh sah damdoh raaha.”

⁶ Eno heliphante nyi ah wang nyu ano heh ih mamet baat nyuuta emamah ih re wang nyuuta: ⁷ nyi ih moktoh heh sah damdi toonsiit wang nyuuta, eno moktoh tamkhoh adi nengnyuh nengkhat ah dekoh rum ano Jisu ah dung tongta. ⁸ Miloong hantek ih nengnyuh nengkhat ah lam adi dam rumta, rukho rah ih paam banglak ah dook dam ih karumta.

⁹ Miloong ah Jisu lih ah ngah ih khoom rum ano riingraak rumta, “Dewid sah ah phoong ih! Teesu mendi o ra hala erah suh Rangte ih romsetam koh ah! Rangte phoong ih!”

¹⁰ Jisu Jerusalem ni nopwang adi, erah samnuthung adi noongrep ni paatja riingraak rumta.

“Heh ah o angla?” Miloong ah ih cheng rumta.

¹¹ “Arah ah Galili juungkhuung, Najaret hadaang khawah Jisu ah,” Miloong ah ih ngaakbaat rumta.

*Jisu Rangteenok ni wangta**(Mk 11:15-19; Luk 19:45-48; Jn 2:13-22)*

¹² Jisu Rangteenok ni wang ano erah nawa pheehoonte loong ah dokphan wang rumta. He ih ngun lekte teebun nyia tokparu sangte tongtheng ah toonhaat et wangta, ¹³ eno neng suh li rumta, "Rangte jeng arah Rangteele ni raangha, 'Nga Rangteenok asuh rangsoom theng nok et li ah. 'Enoothong sen ih bah ehuh loong hottong theng et hoon han!"

¹⁴ Edook ekoong loong ah rangsoomnok ni ra rum taha eno Jisu ih deesit rumta. ¹⁵ Jisu epaatjaajih reeta loong ah Romwah phokhoh nyia Hootthe nyootte loong ih sok rum ano rapne ih khah rumta, erah dam ih noodek loong Rangteenok ni, "Dewid sah ah phoong ih!" ih riingraak rumta asuh nep khadah rumta. ¹⁶ Eno Jisu suh cheng rumta, "An ih chaat nih ih hu neng ih tumjih liita rah ah?"

Eno Jisu ih ngaakbaat rumta, "Elang eah chaat ehang." "Sen ih Rangteele ni amet raangha ah tanih jap wetan? 'Sen ih noodek nyi khobaang loong suh Rangte rangphoong ah nyoot an eah."

¹⁷ Jisu erah dowa dokkhoom ano Bithani samnuthung adi jam kata.

*Jisu ih puksak bang hook tamta**(Mk 11:12-14,20-24)*

¹⁸ Saalih rangkhano di Jisu ah samnuthung nawa lam ni ngaakwang adi, heh ram ih tiita. ¹⁹ Heh ih lamkaang ni puksak bang ah japtup eno hetiik sok kata, eno hetiik ah laje helak luulu angta. Erah thoidi bang asuh liita, "An tiik babah uh nak tiik uh!" Erah damdam puksak bang ah laan hookti ruh eta.

²⁰ Heliphante loong ah sok rum ano rapne ih paatja rumta. Eno cheng rumta, "Puksak bang ah seek mame hookla!"

²¹ Jisu ih ngaakbaat rumta, "Ngah ih ami tiit baat rumhala sen mongchi lah anghang ih hanpi anbah, ngah ih puksak bang hookthuk hang likhiik sen uh ejen re ean. Erah tokkhodoh sen ih arah kong akaan asuh nep jen baat an, 'Juungsih adoh datti kah uh,' eno amiimisak ejen lang eah. ²² Sen ih hanpi lam ih rangsoom anbah tumjih suh an erah echoh ean."

*Chaan aphaan tiit**(Mk 11:27-33; Luk 20:1-8)*

²³ Jisu Rangsoomnok ni ngaak wang haano; neng suh nyootsoot rum adi; romwah phokhoh nyia hadaang phokhoh loong heh jiinni wang rum ano cheng rumta, "Arah loong ah jen reejih an di tumjih chaan jeela? "O chaan ih jen reelu?"

²⁴ Jisu ih ngaakbaat rumta, "Ngah ih sen suh tiit esiit cheng rumha, eno sen ih punbaat he bah, ngah ih arah loong o chaan nawa ih jen reelang erah baat rumha. ²⁵ Juungtemte Joon ih juungtem jen temjih chaan ah ma nawa chola: Rangte jiin nawa tam mina jiin nawa ah?"

Eno neng neng chamchi ni waan rumta, "Seng ih mamet baat ih? 'Rangte jiin nawa,' ih baat ih bah, Heh ih seng suh liihe, 'eno bah Joon asuh mamah lahanpi elan eah?'

²⁶ Erah dam ih seng ih 'mina jiin nawa,' ih li suh uh arah miloong ra ah chooli, tumeah neng ih Joon asuh khowah ih jen thiik rumta." ²⁷ Erah thoih neng ih ngaakbaatta, "Seng ih tajatke."

Eno Jisu ih baat rumta, "Erah ang abah, sen suh ngah o chaan nawa ih reetang ah tathaam baat rumra.

Miwasah wanyi tiitthaak

²⁸ "Amadoh, sen ih tumjih thunhan? Ehak di mih wasiit heh sah miwah sah wanyi angta. Phokhoh asuh kah ano baatta, 'Nga sah, phok nah mokah uh.' ²⁹ Eno heh sah ih ngaakbaatta, takah kang,' enoothong lini heh tenthun ah lek ano we kaat eta. ³⁰ Erah lilih heh wah ah heh sah wasiit re adi we kah ano emamah ih we baat kaatta. Eno heh sah rah ih thang eta, 'Om, Chuupha,' ang abah uh heh takata. ³¹ Erah wanyi dowah rah ih marah ih hewah jeng ah kapta?"

Neng ih ngaakbaatta, "Phokhoh rah ih."

Eno Jisu ih neng suh baatta, "Ngah ih baat rumhala: sokseete nyia minuh hansangte loong ah Rangte Hasong ni sen ngah ih wang rumla. ³² Juungtemte Joon ah sen suh kateng lam suikot ra taha ang abah uh sen ih tahanpi tan; erah nang ih bah sokseete nyia hansangte loong ih ba heh jengkhaap ah hanpi rumta. Eno sen ih erah sok andi nep sen thung ah talekkan nyia tahanpi kan.

*Phekphoop phekte tiitthaak**(Mk 12:1-12; Luk 20:9-19)*

³³ “Jaat hoh tiitthaak ah we boichaata an,” Jisu ih baatta. “Teewadi phek changte wasiit di potiik phek angta, phek ah pa ih kookpa ano potiik jithheng habeng ah phek laktung adi thota, eno mih ban soktheng ah nok echoongwah ih hoonta. Eno heh ih potiik phek ah phekphoopte suh koh ano hahoh ni katta. ³⁴ Potiik thiitok ah thok haano, heh laksuh loong ah phekphoop phekte jiinni heh dabbi ah sukwang thuk rumta. ³⁵ Enoothong phekphoop phekte loong ah ih heh laksuh wasiit ah ebote erumta, esiit ah etek haat et rumta, eno esiit ah jong ih tekpat rumta. ³⁶ Eno changte wah ih jaakhoh nawa nang ih laksuh wahoh hantek bootdaap wanta, eno phekphoop pkekte loong ah ih emamah we et tekbuah wanrumta. ³⁷ Lithoon adi Changte wah ih heh sah ah thoon daap wanta. ‘Nga sah abah neng ih esoomtu jaatjaat et rum ah,’ heh ih liita. ³⁸ Enoothong phekphoop phekte loong ah ih heh sah ah tup rum ano jeng rumta, ‘Arah tang phek changte wah sah. Raahan, tek haat ih, heh nyamka ah seng ih toom kap ih!’ ³⁹ Eno pa phiini haatkaat rum ano phaakkhuu ni tekbuah kaat rumta.

⁴⁰ “Erah ang abah, changte wah thok haano, phekphoop phekte loong ah tumjih et ah?” Jisu ih cheng rumta.

⁴¹ Eno ngaakbaat rumta, “Heh ih erah likhiik ethih mina loong abah tek haat laang etja.” “Eno phek ah wahoh suh koh ah heh suh phekphoop thaang jen kotte mina suh ah.”

⁴² Jisu ih baat rumta, “Rangteele ni raangha ah sen ih tanih jap wetan?

‘Nok hoonte ih marah jong thaangmuh et chiik haatta

erah ah loongtang nang ih thaangchaan thoon ih hoonla.

Erah ah Teesu ih hoon arah;

tumthan epaatja theng ah!’

⁴³ Jisu ih wakbaatta, “Erah thoih ngah ih baat rumhala,” Rangte Hasong ah sen jiiin nawa toon ano o mina tiikse ih dong tiik ah, erah suh kokaat ah.”*

⁴⁴ Erah jong khoh adoh dattekte ah hechep hechep ih jopkhan ah; erah dam ih o sak khonah erah jong ah dat ah erah ah bungwiik et bunpat ah.

⁴⁵ Romwah phokhoh nyi Phirasi loong ah ih Jisu tiitthaak ah chaat rum ano neng ih jat et rumta erah neng suh liita eah, ⁴⁶ erah thoidi neng ih Jisu ah ekhak et suh thun rumta. Enoothong, Jisu suh khowah ih thiik rumta, loong mina ra cho rumta.

22*Kuhoon sadung tiitthaak**(Luk 14:15-24)*

¹ Jisu ih tiitthaak ah mih suh nyootsoot suh maak ruh eta. ² “Rangmong Hasong ah arah likhiik. Ehak di luungwang wasiit ih heh sah kuhoon raangtaan ih phaksat khookhamta. ³ Eno heh laksuh loong asuh wenwah loong ah kuhoon sadung raangtaan ih poonkaat thukta, enoonthong miloong ah tanook rumta. ⁴ Erah thoih heh laksuh wahoh loong ah wenwah loong poon we daapkaatta, amet baat ano ah: ‘Amadi sadung tok elang ela; nga maanpong etot ah nyia maansah loong ah joot angno, kuhoon phaksat ah khookham etang. Kuhoon sadung ah phaksah wanghan!’ ⁵ Enoothong wenwah loong ah ih lathaang chaat thang ih maama mootkaat ni karumta: mararah heh phek ni kata, mararah pheeohon theng ni kata, ⁶ rukho loong ah ih heh laksuh ah joh rum ano, tekbuah rumta. ⁷ luungwang ah rapne ih khata; eno heh sipaahi loong ah daapkaat ano, laksuh tek haatte loong ah weethem tek haat, neng hadaang ah rok haat et rumta. ⁸ Eno heh laksuh loong ah lompoon rum ano baatta, ‘Kuhoon phaksat ah jen khookham cho, ngah ih maat rumtang wenwah loong ah aanah jen wang theethe tah ang rumka. ⁹ Eno bah amadoh sen ih kah ano lam nah mina mathan japtup an erah thoontang poon wanhan.’ ¹⁰ Eno heh laksuh loong ah karum ano lam nawa mathan ethih ese mina chotup rumta loong ah lompoon wanrumta, eno kuhoon nok ah nep meeta.

¹¹ “Eno luungwang ah ih wenwah loong ah sokkah rum ano heh ih kuhoon choomdi lachoomte ah japtupta. ¹² ‘Nga joonwah, an aadi kuhoon choom muh mame nop halu?’ Luungwang ih chengta. Eno erah mih ah tumjih uh tajengta. ¹³ Eno luungwang ih heh laksuh loong asuh baatta, ‘Erah mih ah helak helah ah khak anno, laamang nah haatkaat an. Erah nah heh pha ah phak ano toom huung ah.’ ”

21:33 21:33 Isa 5:1,2   **21:42** 21:42 Rsb 118:22,23   * **21:43** 21:43 Mararah leedap adi wet hin 44 ah tawak raangka: Erah jong khoh adoh dattekte ah hechep hechep ih jopkhan ah; erah dam ih o sak khonah erah jong ah dat ah erah ah bungwiik et bunpat ah.(Luk 20:18 adoh soktheng)   **22:13** 22:13 Mat 8:12; 25:30; Luk 13:28

¹⁴ Eno Jisu ih thoonbaatta, "Mih hantek poonta, dow a ene ko ah danjeeha."

Sokse kot suh chengphi

(Mk 12:13-17; Luk 20:20-26)

¹⁵ Pharisi loong ah dokkhoom rum ano Jisu suh mat deenjoot suh cheng rumta. ¹⁶ Eno Pharisi loong liphante nyi Hirod mina loong ih Jisu reeni daapkaat rumta. Eno neng ih liita, "Nyootte," "Seng ih jat etti an ih ami tiit baat uh. Mina suh Rangte ih tumjih thunha erah jun ih nyootte an ah, mina ih tumjih liibaat ah ih an tasootsamko, tumeah an ih mina ah ehin elong tadandeeko. ¹⁷ Erah ang abah, seng suh baat he, an ih tumjih thunhu? Seng Hootthe jun ih Roman luungwang suh sokse ah ejen kot tam tajen koke?"

¹⁸ Jisu ih neng ethih tenthun ah ejat etta eno liita, "Lonoite loong! Sen loong ih nga mat deenjoot ah tumet suh taatwoot chung han? ¹⁹ Sokse o suh kotjih ah ngah suh jaanngun ah noisok thaak he!"

Neng ih jaanngun ah piiwan rumta, ²⁰ eno heh ih neng suh chengta, "Arah ngun adi o theeakhoh nyia o men ah?"

²¹ "Luungwanglong men, neng ih ngaakbaat rumta. Eno Jisu ih neng suh li rumta, "Ese, erah ang abah ah sen ih Luungwanglong thiik ah Luungwanglong suh koh an, Rangte thiik ah Rangte suh koh an."

²² Neng ih erah chaat rum ano epaatja ih rumta, eno Jisu re nawa dokkhoom karumta.

Tek nawa ngaaksaat tiit chengphi

(Mk 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ Erah saasa adi mararah Sadusi loong Jisu jiini wang rum haano mina tek nawa tangaaksaatka ih laat chaangmui rumta. ²⁴ "Nyootte," Moses ih liita miwah heh sah maangje doh mok ti abah, heh minuh ah hephoh heno ih jaatjaat kapih tumeah heh sah rah etek teewah sah et thiik suh ah. ²⁵ Ehak di soophoh wasinet aani tongte kah angta. Phokhothoon ah ih heh minuh ah kap ano heh sah maangje di mattiita, eno heh minuh rah heh no wasiit rah ih we kapta. ²⁶ Eno erah warah uh emamah we tiita, erah lilih wasiit we mattiita, emamah soophoh wasinet ah matti wang rumta. ²⁷ Hethoondi, minuh ah thoon tiita. ²⁸ Erah ang abah, etekte loong ah ngaaksaat jaadoh, erah nuh ah o minuh ang ah? Loongtang ah heh miwah totoh angta."

²⁹ Jisu ih ngaakbaat rumta, "Sen loong ih mamah lajat ehan! Tumeah sen ih Rangteele ni raangha rah nyia hechaan ah tajatkan. ³⁰ Etek nawa ngaakthing adoh neng ah Rangsah loong likhiik ang ah, neng ih minuh takap rumka. ³¹ Tek nawa ngaaksaat tiit ah Rangteele ni tanih jap wetan? Rangte ih liita, ³² 'Ngah Abraham Rangte, Isak Rangte, nyia Jaakob Rangte.' Heh ah tekcho Rangte tah angka ething Rangte."

³³ Miloong ah erah nyootta ah chaat rum ano, rapne ih paatja rumta.

Elongthoon jengdang

(Mk 12:28-34; Luk 10:25-28)

³⁴ Jisu ih Sadusi loong suh lakah miiheng thang ih li rumta ah Pharisi loong ih japchaat rum ano, neng ah lomkhoom rumta, ³⁵ eno neng dung nawa wasiit, Hootthe nyootte ih Jisu suh, mat deenjoot suh chengta. ³⁶ "Nyootte," "Hootthe ni elongthoon jengdang tumjih ah?"

³⁷ Jisu ih ngaakbaatta, " 'An Teesu Rangte ah anten anmong nyia anhung antak adoleh anchi anla ah koh uno minchan uh.' ³⁸ Erah ah ajuuba thoontang nang ih elongthoon nyia ehan et maakjih. ³⁹ Erah lilih jengdang elongthoon ah arah likhiik: 'Ankhuung antok ah an teewah thanthan ih minchan uh.' ⁴⁰ Moses Hootthe nyia khowah loong ih nyootta ah thoontang arah enyi jengdang adi roopla."

Kristo tiit chengphi

(Mk 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ Mararah Pharisi loong lomtong rum adi, Jisu ih cheng rumta, ⁴² "Sen ih Kristo asuh o ah et thunhan? Heh ah o suh o sah ah?"

"Heh ah Dewid sutoom," neng ih ngaakbaatta.

⁴³ "Eno Jisu ih chengta, erah ang abah, mamah ah," "Chiiala ih Dewid suh 'Teesu' ih poon uh ih tam baatta?

Dewid ih liita,

⁴⁴ 'Rangte ih nga Teesu suh liita:

arah doh nga jaawako adoh tong uh

anpi anra loong ah ngah ih an lathong nah maang thokthok thiin ah.'

⁴⁵ Erah ang abah, Dewid ih 'Teesu' ih poon abah, Kristo ah Dewid sutoom mamangla?

⁴⁶ O reh uh Jisu suh tami ngaakbaat rumta, eno erah sa dowah ih o reh uh ehan jengkhaap tanaan cheng rumta.

23

Jisu ih Hootthe nyootte nyia Pharisi loong humsootta

(Mk 12:38-39; Luk 11:43,46; 20:45-46)

¹ Erah lidi Jisu ah heliphante nyia miloong damdi waantiitta. ² "Pharisi nyia Hootthe nyootte loong ah Moses Hootthe toombaats kotsuh chaan kotcho ang rumta. ³ Erah raang ih sen neng jengchaatchaat etheng, neng ih ere etheng ih baat han radoh ah, enoothong neng reeraang abah lanyoot theng, tumeah neng ih nyoot rumha jun ih tareeraang rumka. ⁴ Neng ih huijih nyia echeh echaan lajen huiji ah mih sakkhoh ni luulu khak korumha, eno neng ih erah huijih huite loong ah chosok suh neng laktiik tiksiit taan uh tamaak rumka. ⁵ Jaatrep mih suh noisok suh ba reeraang rumla. Sok an neng khodek adi Rangte jengkhaap raangcho ang arah dek rum ano noisok rumha, neng sook adi khak et rum, eno neng ah elong hoonkap ih noisok rumha! Neng samsong adi jaannaat* ah elootlootwah ih waangchi rum ano noisok rumha! ⁶ Neng ih sadung theng ni tongtheng ese ni tong suh nook rumla nyia Jehudi rangsoomnok ni neng tongtheng ah ban khookham cho et thiin arah suh nook rumha; ⁷ thaangtaam theng ni karum adi uh mih ih jengkhaapse jenglam ih toom soom he ih thun rumha adoleh 'Nyootte' toom et poonhe ih thun rumha.' ⁸ Mih ih sen suh "Nyootte" ih nak toom poon han, tumeah sen soophoh soowah loong suh nyootte abah wasiit luulu. ⁹ Erah dam ih sen ih arah hatoh adoh 'Ewah' ih o uh nak poon an, tumeah sen wah wasiit luulu rangmong dowah ah. ¹⁰ Adoleh sen ih o suh uh 'Phansiitte' ih lapoon theng, tumeah sen phansiitte ah wasiit Kristo luulu. ¹¹ Sendung nawa elongthoon angsook nookte ah sen loong laksuh angjih. ¹² O ih heh teeteewah suh elong ih thiik ha erah mih ah ehin ih hoon theng, eno o heh teeteewah suh ehin et thiik ha erah mih ah elong ih hoon ah.

Jisu ih lonoite ah dut haat etta

(Mk 12:40; Luk 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³ "Tumthan echoojih ang ah, sen Hootthe nyootte nyi Pharisi loong suh ah! Lonoite sen loong ah! Sen ih Rangmong Hasong kaasak ah mih uh lanop thuk ih tangsak han, senteewah uh tanop kan, erah dam ih erah doh nopte taatje abah uh sen ih tanghaam et han! †

¹⁴ Tumthan echoojih ang ah sen, Hootthe nyootte nyi Pharisi loong suh ah! Lonoite sen loong! Sen ih thaknuh loong ah neng nok ni put kaleh, elootlootwah ih rangsoom jeng ah noisok et kohan! Erah loong ah tungthoidoh sen ethithoon ih cham thukte!

¹⁵ "Tumthan echoojih ang ah, sen Hootthe nyootte nyi Pharisi loong suh ah! Lonoite sen loong! Sen ih mih wasiit leksiit suh juungko saangko deek akaan ni ih daankhoom lan, ang abah uh chojam ano erah mih ah ethithoon soolam ni we wang thuk lan sente senwah likhiikkhiik ah!

¹⁶ "Tumthan echoojih ah, mih lamthih ni siitte sen loong ah! Sen ih nyoot han, 'o ih Rangteenok mendoh thoomhoon ah erah tumjih uh tah angka; enoothong o mina ih Rangteenok ni thiinha hun mendoh thoomhoon ah, erah thoomhoon jun doh re ejih jaatjaat ang ah.' ¹⁷ Edook lam ni siitte loong! Hun akom ah tam rakla tam ah Rangteenok ah rakla? ¹⁸ Sen ih amah nep et nyoot han, 'O mina ih romthong mendoh thoomhoon ah erah tumjih uh tah angka; enoothong o ih lakkot lam ih romthong ni thoomhoon ah erah thoomhoon jun doh re ejih jaatjaat ang ah.' ¹⁹ Mamah lajat ehan! Marah ah rakla, lakkot ah tam rakla tam aleh lakkot saasiitte romthong ah rakla? ²⁰ O ih romthong mendi thoomhoonha erah romthong dowah hukkaak loongtang mendi thoomla; ²¹ erah dam ih o ih Rangteenok mendi thoomhoonha, erah Rangteenok ni tongte Rangte mendi thoomla; ²² erah damdi o mina rangmong hasong mendi thoomla, erah Rangte nyia Rangte tongtheng ni o tongla erah mendi thoomla.

23:5 23:5 Mat 6:1; Hodb 6:8; Erok 15:38 * 23:5 23:5 Neng samsong adi jaannaat: Erah jaannaat loong ah Rangte suh rangsoom sin et kap rumta (Erok 15:37-41) 23:11 23:11 Mat 20:26,27; Mk 9:35; 10:43,44; Luk 22:26 23:12 23:12 Luk 14:11; 18:14 † 23:13 23:13 Mararah leedap adi wet hin 14 ah tawak raangkaTumthan echoojih ang ah sen, Hootthe Nyootte nyi Pharisi loong suh ah! Lonoite sen loong! Sen ih thaknuh loong ah neng nok ni put kaleh, elootlootwah ih rangsoom jeng ah noisok et kohan! Erah loong ah tungthoidoh sen ethithoon ih cham thukte! (Mk 12:40 adoh soktheng) 23:22 23:22 Isa 66:1; Mat 5:34

²³ “Tumthan echoojih ang ah sen, Hootthe nyootte nyia Pharisi loong suh ah! Sen lonoite loong! Sen ih Rangte suh asithiik hepoot phaksat, pochina, phantho nyia khokileeso botseh kohan, enoonthong amiimi elong Hootthe jengkhaap loong ah phaang haat ehan, jengjuntit nyia minchan adoleh toongtang reeraang loong ah. Erah loong Hootthe ah sen ih laphaang haat thang ih nyia mih uh laphaang thukthang ih, ban maak ruh etjih. ²⁴ Mih lamthih ni siitte loong! Sen ih joktheng joong nawa sewiik ah toonhaat et han, enoonthong mokchongdoot ah elem et han!

²⁵ “Tumthan echoojih ang ah sen suh ah, Hootthe nyootte nyi Pharisi loong oh! Sen lonoite loong! Sen khuung akhaak ah rangkhoh ko ah laklak saachot han, hemong ko adi bah sen mongthet nyia nyamnyook loong ih boh nyaansiit han. ²⁶ Edook Pharisi loong oh! Khuung akhaak ah hemong ko ah chaak saachot an erah lidoh ba rangkhoh ko ah we saachot an!

²⁷ “Tumthan echoojih ang ah sen Pharisi nyia Hootthe nyootte loong suh ah! Lonoite sen loong ah! Sen ah mangbeng nok puungmook arah likhiik boh ah, rangkhoh ah sok koleh puungchamcham hemong ah sok koleh mih mang nyia kiing araang loong namchaam arah likhiik ah. ²⁸ Erah likhiik, rangkhoh ni ba ese ih noisok han, enoonthong hemong ni bah ethih tenthun nyia rangdah loong laklak meela.

Jisu ih neng channaang tiit banbaatta
(Luk 11:47-51)

²⁹ “Tumthan echoojih ang ah, sen Hootthe nyootte nyia Pharisi sen loong suh ah! Lonoite sen loong! Sen ih khawah loong mangbeng theng ah jaaseemoong ih hoon han nyia elong elang loong mangbeng ah naririh ih choomraang han; ³⁰ eno sen ih chaang han, te awah hasong tokdoh seng mok roongjeeti bah khawah loong taroong tek haat thengti eah. ³¹ Sen teeteewah ih jatthuk hali sen ah khawah loong tek haatte sutoom satoom eah! ³² Erah ang abah, sente senwah loong reeraang rumta rah sen we tuk reeraang an! ³³ Pu sen loong nyia pu suh asah loong! Soolam nawa epi ete ih mamet mi banthun han? ³⁴ Erah thoidi ngah ih baat rumhala, ngah ih khawah, jatwah nyia nyootte loong daapkaat hang; erah dowah sen ih mararah ah tek haat et an, mararah ah bangphak nah tek haat an, rukho ah Jehudi rangsoomnok nah ruh ih buh ano hadaang hadaang nah tum phanjoh an. ³⁵ Erah raang ih, sen ih toongtang mina mathan tek haattan channaang ah sen sak nah dat ha, marah Abel dowah ih Berekia sah Jekaria tuk ih romthong nyia Rangteenok chamchi ni tek haattan loong ah. ³⁶ Ngah ih baat rumhala: erah tek haat rumta mat ah ahaangwa mina loong sak nah ang ah!

Jerusalem suh Jisu mongmata
(Luk 13:34-35)

³⁷ “Jerusalem, Jerusalem! Rangte ih daapjah taha khawah loong nyia ruurang baatte loong ah jong ih tekpat han! Wonuh ih hejang khui ni wothaang loong khon arah likhiik, sen loong ah nga lak ih khonjoot suh tumthan taat thuntang, ang abah uh sen ih tare thukri! ³⁸ Erah raangtaan ih Rangteenok ah hahuung et thinhaatte anglan. ³⁹ Ngah ih baat rumhala aadawah ih bah, sen ih ngah babah uh takah we japtup ri, ‘Teesu mendi raakte asuh Rangte ih romsetam koh ah,’ ih sen ih maang liili bah ah.”

24

Jisu ih Rangteenok thet haat tiit baatta
(Mk 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jisu Rangteenok nawa dokkhoom kah adi, heliphante loong ah heh reeni ra rumha no baat rumta, “Arah nok loong ah sok uh.” ² “Om,” heh ih liita, “Sen ih arah loong ah ese hemok et sok han. Ngah ih baat rumhala: arah doh jong esit taan uh takah dakka ang ah; loongtang toonhaat cho ang ah.”

Siiwi channaang tiit
(Mk 13:3-13; Luk 21:7-19)

³ Jisu Olip kong ni tong adi, heliphante loong ah husah ih heh jiinni thok rumta. Eno cheng rumta, “Baat he arah loong ah maatok doh angte ah, adoleh seng ih tumjih ruurang japchaat ih an raak tok nyia rangkuh thoon ah jat suh ah.”

⁴ Jisu ih ngaakbaat rumta, “Sen teeteewah naririh et ban sok an, eno o eh uh naktoom jen jonnaam han. ⁵ Nga mendoh mih hantek thok ha eno neng ih chaang rum ah, ‘Kristo ah ngah!’ Eno erah loong ih warep mina mokwaan rum ah. ⁶ Sen ih senre

senko nyia haloot nah changrook ruurang chochaat an; enoothong nakmok sootsaam an. Erah loong ah elang jaatjaat eah enoothong erah suh rangkuh thoonla ih liijih tah angka. ⁷ Deek akaan loong ah erookmui eah, hasong esiiit ah esiiit damdoh rookmui rum ah. Erah tokdoh noongrep nah ramtek khamle nyia hasah moh ah. ⁸ Erah loong ah nootup suh kaphang sat arah likhiik ang ah.

⁹ “Erah lidoh sen ah khak hanno mih lak nah chamnaang thuk han etek haat et han rah nep je ah. Mirep ih sen ah nga tungthoidoh miksuk et han. ¹⁰ Warep ih neng tuungmaang ah erah tokdoh emat haat et rum ah; neng esiiit esiiit suh miksuk siikhaam mu rum ah. ¹¹ Erah lidoh Tiitmoong baatte khawah loong ah doong ano warep mokwaan ah. ¹² Emamah ih ethih loong ah jaatjaang ano, mina ehanko loong ah neng jaachi nah minchan mui ah ethoon eah. ¹³ Enoothong o mina hethoon tuk ih jen rongchap ah, erah mina ah ba pui ah. ¹⁴ Eno arah Ruurang Ese Rangte Hasong tiit ah mongrep thoontang nah tumbaat ah, mirep suh haaki ang raangtaan ih ah; eno ba rangkuh thoon ah thok ha.

Micho miphaan tiit

(Mk 13:14-23; Luk 20:20-24)

¹⁵ “Khawah Daniel ih baatta tiit ah sen ih ‘Echoojih’ esiiit japtup an. Erah langla esa nah chap ah.” (Ewette suh: samjat et an arah tumjih men et ha!) ¹⁶ “Eno o mina Judia ni angte loong ah kong ko nah toonsoon wangjih jaatjaat ang ah. ¹⁷ O mina sep khoh ni angte rah ih nokmong nawa heh hukhaak latoon kaat theng. ¹⁸ O mina phek ni angte rah heh nok nah henyuh hekhat latoon wangtheng. ¹⁹ Tumthan echoojih ang ah erah tokdoh khoobaang nuh nyia sakjite loong raang ih ah! ²⁰ Rangte suh rangsoom an erah tiisoon saakaan ah hahook nyia naangtongja doh naktom chaatmaat ah! ²¹ Tumeah erah tokdoh chamnaang ah echoojih angte, teawah dowah ih amah tuk ih babah uh lathaak angka rah ang raakte. Enoothong erah likhiik echoojih chamnaang erah dowah ih babah uh lakah angte. ²² Enoothong Rangte ih erah cham anaang saakaan ah ethoosiiit etta; heh ih emah lamok hoonta bah o uh tapui thengta. Heh ih danjeeta mina loong raangtaan ih, Rangte ih erah saakaan ah ethoosiiit et ha.

²³ “Eno, o ih bah uh sen suh amah mok ih baat han, ‘Sok, ‘Arah ni Kristo ah!’ Adoleh ‘therah ni thong heh ah!’ —erah suh sen lahanpi theng. ²⁴ Tumeah emoong Kristo nyia emoong khawah loong ah edong eha; neng ih epaatjaajih mootkaat elong elong ah re rum ah, jen lang abah Rangte mina danje cho loong anep ma mok jen mokwaan jioh eah. ²⁵ Boichaata an! Ngah ih saapoot maang chang di arah banbaat rumhala.

²⁶ “Adoleh, mih ih sen suh baat han, ‘Sok an, heh bah phisaang hako ni—erah doh sen nakmok kah an; adoleh neng ih baat han, ‘Sok an, heh arah di hutongla!’ —erah jeng ah nakmok hanpi an. ²⁷ Tumeah Mina Sah abah rangsumphaang saadongko nawa saanop ko ni jap ah likhiik ih raaha.

²⁸ “Marah doh mang ang ah, erah doh hukunnuh* loong lomkhoon ah.”

Mina Sah raaha

(Mk 13:24-27; Luk 21:25-28)

²⁹ “Erah cham anaang saakaan ah thoon damdam, rangsa ah nakdat eah, laaphiing ah takah phaakka, ritsih loong ah rang nawa datti ih raaha, rang nawa chaan aphaan loong ah edumdam eah. ³⁰ Eno mina Sah raak ah jat suh rang nah jatsok etheng dong eha; eno hatoh nawa mina loong ah ehuung ih rum ah mina Sah ah rang nawa jingmuung damdoh chaan aphaan nyia rangkaaka ih raaha ah tup rum ano ah. ³¹ Liirong ah rengmot et ah, eno heh ih Rangsa loong ah hatoh rongbaji nah daapkaat ha, eno heh ih heh mina danjeecho loong ah hatoh rongrep nawa thutsiiit ah.

Puksak bang nawa nyootsok

(Mk 13:28-31; Luk 21:29-33)

³² “Puksak bang ih sen suh toom nyoot han. Bang phaak loong ah phang jang adi nyia hedem phangdem adi, sen ih jat han rangsoh thok hala eah. ³³ Erah likhiik, erah loong ah tup anno, sen ih jat an saapoot ah elang esuh thok nanah ih ehala eah.† ³⁴ Samthun et an erah loong ah amadi mina ething angte loong ah maang tek rumka ngakhoh nah

24:9 24:9 Mat 10:22   **24:13** 24:13 Mat 10:22   **24:15** 24:15 Dan 9:27; 11:31; 12:11   **24:17** 24:17,18 Luk 17:31   **24:21** 24:21 Dan 12:1; Mot 7:14   **24:26** 24:26,27 Luk 17:23,24   **24:28** 24:28 Luk 17:37   * **24:28** 24:28 Hukunnuh: Siimang phakte Woh   **24:29** 24:29 Isa 13:10; Jol 2:10,31; 3:15; Mot 6:12; Isa 13:10; Ijk 32:7; Ijk 2:10; 3:15; Isa 34:4; Mot 6:13   **24:30** 24:30 Dan 7:13; Jek 12:10-14; Mot 1:7   † **24:33** 24:33saapoot ah elang esuh thok nanah ih ehala eah adoleh heh haniik ni, ethok ete.

ang raaha. ³⁵ Rang nyi hah abah emat eah, enoothong nga jengkhaap abah babah uh tamaka.

O eh uh saapoot ah tajatka

(Mk 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36)

³⁶ “O eh uh tajatka, rangwuung saapoot babah thok ha eah—rang nawa rangsah adoleh heh Sah[‡] eh uh tajatka; heh Wah luulu ih ba jat ah. ³⁷ Mina Sah raak ah teewadi Nuah tokdi mamah angta erah likhiik we ang ah. ³⁸ Juung nuungta jaakhoni mina loong jokjok phakphak nyia minuh miwah kuhoon ih, Nuah khoonkhuung ni tong wangta tuk ih tong rumta; ³⁹ ang abah uh mina loong ih juungnuung ih maangjap jaakhoni tajen dong thun rumta. Erah likhiik Mina Sah raaha tokdoh emamah ang ah. ⁴⁰ Erah tokdoh phek mootte wanyi dowa; wasiit ah toonsiit wan ano wasiit ah thiinhaat et ah. ⁴¹ Minuh nunyi raanthut theng nawa; nusiit ah toonsiit et ah, nusiit ah thiinhaat et ah.

⁴² “Erah raangtaan ih, sen ih naririh ih ban sok an, tumeah sen Teesu tumjih sa doh raaha ah tajatkan. ⁴³ Nok changte ehuh wang saapoot ah jatta bah, motseng ih tong ano heh nok ah tajap loongthuk thengta. ⁴⁴ Erah raangtaan ih, sen uh saarookwih banban ih tongjih jaatjaat, tumeah Mina Sah ah sen ih lathunkan saapoot doh mok raaha.

Tuungmaangte nyia latuungmaangte laksuh

(Luk 12:41-48)

⁴⁵ “Erah ang abah, laksuh jatwah nyia tuungmaangte o ah? Erah langla heh changte wah ih laksuh wahoh loong suh phak asat jamkotte et thiinha mih rah ang ah. ⁴⁶ Tumthan tenroon ang ah erah laksuh rah ah changte wangha tokdoh heh reerang ah japtup wangha doh ah! ⁴⁷ Amiisak, Ngah ih baat rumhala, changte wah ih heh nyamka thoontang erah laksuh asuh ban sok thuk ah. ⁴⁸ Enoothong heh ah mimoong mok ang abah heh teeteewah suh li ah heh changte wah ah seek tabaam ngaak wang ra eah, ⁴⁹ eno heh ih laksuh wahoh loong ah buh thom rum ah, eno khampa loong damdoh roong jok phaksah ah. ⁵⁰ Eno erah laksuh changte ah saasiit heh ih labanthooka nyia lajatka sa doh ngaakwang ha. ⁵¹ Eno changte rah ih hechep hechep ih joopdook[§] ano lonoite loong chamtheng adoh haat wan ah, heh pha ah phak ano huungriing wangtheng adoh ah.

25

Jaalah nuh asih tiitthaak

¹ “Erah tokdoh Rangte Hasong ah arah likhiik ang ah. Ehak di saasiit jaalah nuh asih ih neng weetook ah piirum ano kuhoonte wah jiinni chomui karumta. ² Nuh banga ah thungko ang rumta, nuh banga ah maaknuh ang rumta. ³ Thungko loong ah ih weetook ah pi rum ano weejoong hedak tawak pi rumta, ⁴ maaknuh loong ah ih neng weetook damdi tingkook ni weejoong ah wak pi rumta. ⁵ Kuhoonte wang ah liin kah no, jaalah loong ah mokjup ih rumta.

⁶ “Pheethungkham di miloong ah dong cheektiita, ‘Kuhoonte erah joh! Raahan heh damdoh chomui kah ih!’ ⁷ Jaalah nuh asih loong ah saat rum ano neng weetook ah pak et rumta. ⁸ Eno thungko jaalah loong ah ih maaknuh loong dowa suh rumta, ‘seng suh weejoong ah koweeha, seng weejoong ah thoon luung eta.’ ⁹ Maaknuh jaalah loong ih ngaakbaat rumta, ‘Tajen koke,’ seng thoontang suh tarookliika ang ah, erah raangtaan ih sen ih thaangtaamte jiin nawa reh kah an.’ ¹⁰ Eno thungko jaalah loong ah thaangtaam theng ni weejoong riik karumta; eno neng kaat lidi kuhoonte wah ah thok taha. Jaalah nuh banga loong ah kuhoonte damdi sadung theng ni roongwang rumta, eno kaaluung ah tangsak et rumta.

¹¹ “Rekamdi thungko jaalah loong ah thokrum taha. ‘Chuupha, Chuupha! ih ringbaat rumta. ¹² Eno kuhoonte warah ih ngaakbaatta, ‘Tajen nop ran! Ngah ih sen tajat rumra.’

¹³ Eno jisuh ih thoonbaat rumta, “Sen teeteewah naririh et ban sok an, tumeah sen ih tajatkan heh rangwuung saapoot rah ah.

Laksuh wajom tiitthaak

(Luk 19:11-27)

¹⁴ “Erah tokdoh rangmong Hasong ah arah likhiik ang ah. Teewadi mih wasiit mihah nah tumkhoom kaat suh ih li ano; heh laksuh loong ah lompoon rumta eno, heh nyamka ah neng suh ban maak thuk suh pheekoh rumta. ¹⁵ Marah laksuh ih tumjaat jen re ah

[‡] 24:36 24:36 Mararah leedap adi arah taraangka adoleh heh Sah 24:37 24:37 Rangph 6:5-8 24:39 24:39

Rangph 7:6-24 24:43 24:43 Luk 12:39,40 § 24:51 24:51 hechep hechep ih joopdook; adolehehaat kaat et uh

25:1 25:1 Luk 12:35 25:11 25:11 Luk 13:25 25:14 25:14 Luk 19:11-27

erah jun ih pheekeh rumta: wasiit asuh haajaat banga hun jaanngun kota, wasiit asuh haajaat nyi, erah dam ih wasiit asuh haajaat siit. Eno heh ah hahoh ni kata. ¹⁶ Marah haajaat banga ngun chota laksuh rah ih lakdamdam ih pheecheon ni maakkaat ano, haajaat banga boot niik kata. ¹⁷ Erah likhiik ih marah haajaat nyi chota laksuh ah eh uh pheecheon ni maakkaat ano haajaat nyi boot niik kata. ¹⁸ Enoothong haajaat siit chota laksuh rah ih changte wah ngun ah habeng ah thoh ano hotthiin kaatta.

¹⁹ “Rekam lidi neng changte wah ah ngaakwang haano heh ngun ah o ih mamet maak rumta ah jat suh lomtong thuk rumta. ²⁰ Haajaat banga chote laksuh rah wang ano heh ih haajaat banga bootpat kowanta. ‘An ih haajaat banga kotahang, Chuupha,’ heh ih liita, ‘Arah sok uh! Haajaat banga ehoh boot niik katang rah ah.’ ²¹ Changteewah ih liita, ‘Elang eh uh, ese ih reetu, an ah ese nyia toongtang laksuh! ‘An suh ngun amasah kotaha rah toongtang lam ih maaktu thaang ah, ngah ih ansuh ngun ehan boot maak thuk ha. Raaho, Nga damdoh tenroon ih roong tongho!’

²² “Eno haajaat nyi chota laksuh ah thok haano liita, ‘Chuupha, an ih ngah suh haajaat nyi ngun kotahang, Sok uh! Arah haajaat nyi boot niik katang,’ ²³ ‘Elang eh uh ese ih reetu, an ah toongtang nyia ese laksuh!’ Changte ih liita. ‘An suh amasah ngun kotaha ah toongtang nyia ese lam ih maaktu thaang ah, ngah ih an suh ehan ngun boot maak thuk ha. Raaho ngah damdoh tenroon ih roong tongho!”

²⁴ “Erah lidi haajaat siit ngun chota laksuh ah thok haano liita, ‘Chuupha, Ngah ih an ah mithih ih ejat ih taha; an ih hephook lakiiko dowah kakhan uh, nyia hejih lawenko dowah kalom hu uh. ²⁵ Erah thoih ngah echo eh ang no, an ngun ah habeng ni hotthiin kaattang. Sokthaah uh! Arah an ngun rah ah.’

²⁶ Heh changte warah ih liita ‘An ethih nyi edem laksuh!’ ‘Ngah ih laki kang dowah kakhan ang rah, nyia hejih lawen kang dowah hu ang rah, an ih jat ih tahang nih?’ ²⁷ Angta bah uh, an ih nga ngun ah ngunnok nah thiin kaattu bah, nga ngaakwang tokdoh heboot hepat pan ih ngaakchoh thengtang. ²⁸ Amah ih, heh jiin nawa ngun ah nge anno haajaat asih kotang wah asuh bootkoh an. ²⁹ Tumeah, o mina di amasah jeela asuh ehan ih bootkoh ah, enoothong o di amasah jeela ah thoon nge et ah. ³⁰ Erah likhiik lajak nyia thaangmuh laksuh abah—laamang nah haatkaat an; erah doh heh pha ah phak ano toom huung ah.’

Hethoon dande

³¹ “Mina Sah ah Rangsah loong damdoh luungwang ih raaha doh, heh ah luungwang tongtheng adoh tong ah, ³² eno deek akaan rep nawa miloong ah heh ngathong nah lompoon rum ah. Eno heh ih dung nyi ih phe tongthuk rum ah, saapriimte ih saap loong ah ki dung nawa danje arah likhiik ah. ³³ Heh ih kateng loong ah jaawako ih tongthuk ah, rukho loong ah dak hekko ih tongthuk ah. ³⁴ Eno luungwang ah ih jaawako ni tongte loong asuh li ah, ‘Wanghan seng Wah ih romseetam kohalan loong rah ah! Wanghan rangmong hasong adoh tongsong wanghan sen raangtaan ih mongrep phangdong siitta di dook ban khookhamta. ³⁵ Ngah ramtek angtang adi sen ih phaksat kotahe, khamle angtang adi joong kotahe; Ngah wenwah angtang adi sen ih sen nok ni noppoon tahe, ³⁶ nyia nyumuh angtang adi nyuh kotahe; Ngah khoisat angtang adi sen ih sokboi tahe, phaatak ni tongtang adi sen chomui ra tahan.’

³⁷ “Eno kateng mina loong ah ih ngaakbaat ah, Teesu, seng ih an ramtek khamle ang uh rah babah japtupti eno phak asat ah koti? ³⁸ Seng noppoon suh an wenwah ang uh rah babah jatupti, adoleh an nyumuh ang uh rah nyuh akhat babah koti? ³⁹ Seng ih an khoisat ang uh rah, nyia phaatak ni ang uh rah babah chomui ra tahe?’ ⁴⁰ Luungwang ih ngaakbaat ah, ‘Ngah ih baat rumhala, sen ih changthih noodek arah loong ah nyia ngaaphoh ngaano sokboi tan aju, ngah sokboi tahe!’

⁴¹ “Erah lidoh dak hekko ni tongte loong asuh li ah, ‘Nga re nawa haloh ang an, sen loong suh Rangte ekhat ela! Babah uh lametka we adoh kah an Hakhoh luungwang nyia heh sah loong raangtaan ih ban khookhamta adoh ah! ⁴² Ngah ramtek angtang adi sen ih phaksat takoh tahe, khamle angtang adi joong takoh tahe; ⁴³ Ngah wenwah angtang adi sen ih sen nok ni tanopsiit tahe, nyumuh angtang adi sen ih nyuwok takoh tahe, Ngah khoisat nyia phaatak ni angtang adi sen ih tasokboi tahe.’

⁴⁴ “Eno neng ih ngaakbaat ah, Teesu,” Maatokdi seng ih an ramtek khamle, adoleh wenwah, nyumuh, khoisat, adoleh phaatak ni ang uh rah tup eno lachosok mabah etti?’ ⁴⁵ Luungwang ah ih ngaakbaat ah, ‘Ngah ih baat rumhala, sen ih changthih noodek arah loong chosok daan tan aju, Ngah chosok ah daan tahe.’

⁴⁶ Eno, erah lidoh babah uh lametka we adoh cham thuk suh daap haat ah, enoonthong kateng mina loong abah babah uh lathoonka roidong ah chowang ah."

26

Jisu tek haat kaankoong

(Mk 14:1-2; Luk 22:1-2; Jn 11:45-53)

¹ Jisu ih erah loong ah jen thoon nyootsoot rum ano, heliphante loong asuh baatta, ² "Sen ih jat ehan, sa nyi mongdoh, Khopi Kuwaang angte, eno Mina Sah ah bangphak nah rapbot suh mih suh jokoh rum ah."

³ Eno romwah phokhoh nyia hadaang phokhoh loong ah Romwah Phokhothoon Kaiaphas noklong ni lomtong rumta, ⁴ eno Jisu ah jokhak ano tek haat suh ngoongthum huthum rumta. ⁵ Neng ih liita, "Seng ih erah kuwaang tokdoh lajaaat reejih, adoleh miloong ah phophaang daanmui rum ah."

Bithaani ni Jisu phontum ih lokta

(Mk 14:3-9; Jn 11:45-53)

⁶ Bithaani ni Jisu ah engam wah Simoon nok ni angta. ⁷ Jisu phaksat phaksah tokdi, minuh nusiit ih kom thuang adi phontum ah pi ano wang taha eno Jisu lah adi lokta. ⁸ Heliphante loong ah ih erah sok rum ano ekhat ih rumta. "Arah loong ah tumet suh thaaja wan halu? Neng ih cheng rumta. ⁹ "Arah phontum ah ngun hantek doh sang ano changthih loong suh kotjih boh angta!"

¹⁰ Neng ih tumjih li rumta erah Jisu ih ejat etta, eno baat rumta, "Arah nuh ah sen ih tumet suh paklak han? Nga raangtaan ih heh jaase jih nyia epunjih boh reela. ¹¹ Changthih loong abah saarookwih sen damdam eje ang ha, enoonthong ngah ah sen damdoh saarookwih lajeete. ¹² Arah nuh reela ah langla, nga sak nah phontum ah lok ano nga mangbeng thengnah thiinkaata suh ban khookhamha. ¹³ Amadi, ngah ih amiimi tiit baat rumhala arah mongrep adoh ruurang eno marah nah thok ah, erah doh arah minuh reela ah labeehaata thang ih samthun jih ang ah."

Jisu jootkot suh Judas roopta

(Mk 14:1-3; Luk 22:3-6)

¹⁴ Eno heliphante loongdung dow wasiit—hemen ah Judas Eskeriot—romwah phokhothoon nok ni kah ano ¹⁵ chengta, "Jisu ah jokoh ha bah an ih ngah suh tumjih kohang?" Neng ih ngunkholok lo rookjom ah rookweh rum ano Judas suh korumta. ¹⁶ Erah sa dow ih Judas ih Jisu ah neng suh jootkot suh rangwuung ban sok ruh eta.

Jisu ih khopi romhoon phaksat sata

(Mk 14:12-21; Luk 22:7-13,21-23; Jn 13:21-30)

¹⁷ Toomuh Baanlo Kuwaang saakhoh thoon adi heliphante loong ah Jisu jiinni thokrum ano cheng rumta, "Khopi Romhoon phaksat ah an raangtaan ih maradoh khookham thuk he?"

¹⁸ Heh ih baat rumta, "Samnuthung ni mih esiit je ah erah jiinnah kah an, eno heh suh baat an: 'Nyootte ih liita, nga saapoot ah thok ehala; nga liphante nyia ngah ih Khopi Romhoon phaksat ah an nok nah phaksah ih eah.' "

¹⁹ Heliphante loong ah ih heh ih mamet baatta erah jun ih kuwaang phaksat ah khookham rumta.

²⁰ Rangaako di, Jisu nyia heliphante asih wanyi loong ah phaksat suh tong rumta. ²¹ Phaksat tokdi Jisu ih liita, "Ngah ih baat rumhala, sengdung dow wasiit ih ngah ah mih suh khumtante ang hali."

²² Heliphante loong ah rapne ih thungthih rum ano wasiit wasiit ih cheng rumta, Teesu, Amiisak ih ngah suh maamok li jang oh?"

²³ Jisu ih ngaakbaat rumta, "Nga damdoh khuungsiiit ni roong phaksatte ih khuumtante ang halang. ²⁴ Mina Sah abah etek ete Rangteele ni raangha jun ih ah, enoonthong tumthan echoojih ang ah Mina Sah khuumtante wah raang ih ah! Erah mih ah lalaan dong tup taha bah ese ang thengta!"

²⁵ Judas, Jisu mokwaante wah, ah toonjengta. "Nyootte, an ih amiimi ngah suh maamok li jang oh?" Judas ih chengta. Jisu ih ngaakbaatta, "An ih liihu ah ju angte."

Teesu phaksat

(Mk 14:22-26; Luk 22:14-20; 1Kr 11:23-25)

²⁶ Neng phaksat phaksah rum adi, Jisu ih baanlo ah toonpi ano, Rangte suh lakookmi rangsoom ah soom ano, chepphiitta, eno heliphante loong asuh korum ano, "Phak an; ih baat rumta, "Arah ah nga sak."

²⁷ Erah lilih heh ih lokkep ah toon ano, Rangte suh lakookmi liita, eno heliphante loong asuh korumta. "Jok an," heh ih baatta; ²⁸ "Arah ah nga sih, Rangte nyia mina chamchi ni nuumijeng* tangmiin ha, nga sih ah miloong rangdah biin anaan suh jan ah. ²⁹ Ngah ih baat rumhala, ngah ih arah kham ah babah uh takah jokkang seng Wah hasong nah sen damdoh kham na ah maang jokjok ah."

³⁰ Eno neng rangsoom boong ah boong rum ano Olip kong ni dokkhoom wang rumta.

Pitar ih daanta ah Jisu ih banbaatta

(Mk 14:27-31; Luk 22:31-34; Jn 13:36-38)

³¹ Eno Jisu ih neng suh baatta, "Niikja sen ih ngah ah thiinhaat heeno moongsoon ete, tumeah Rangteele ni liiha, 'Rangte ih saapriimta ah tek haat et ah, eno saapsah loong phaangjaang eah.' ³² Enoothong ngah ewe ngaakthing eh ang doh, Ngah sen jaakhoh nah Galili hadaang adoh kah ang."

³³ Pitar ah toonjenta eno Jisu suh baatta, "Wahoh loong ih thiinhaat ho bah uh ngah ih bah tahiin haat ra!"

³⁴ Jisu ih Pitar suh baatta, "Ngah ih baat hala niikja woh we ngah ngah an ih ngah suh tajatkang ih lekjom liihang."

³⁵ Pitar ih ngaakbaatta, "An damdoh roongtek jih ang adoh botseh emah ngah tajeng kang!"

Eno heliphante wahoh loong eh uh emamah ih baat rumta.

Jisu ih Getsemani ni rangsoomta

(Mk 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Eno Jisu ah heliphante damdi Getsemani et liiha hah adi kata, eno heh ih baat rumta, "Adoh ban tong an ngah therah doh rangsoom wang ang." ³⁷ Heh ih heh damdi Pitar nyia Jebidi sah wanyi ah siitwanta. Heh thungthet nyia heh mongsaam ah dong eta, ³⁸ eno heh ih neng suh baatta, "Nga ten ah rapne ih satla etek thanthan ah. Adoh tong anno ngah bansok he."

³⁹ Heh amasah haloot ni heng khoomta, eno hah ni kotbon ano rangsoomta, "Ewah ejen lang eabah, arah ngah chamnaang lookkep ah toon et weeu! Enoothong nga thung jun doh lah anghang ih, an thung jundoh ju toom ang ah."

⁴⁰ Eno heliphante wajom jiinni ngaak kah adi, neng ah emokjup ih rum arah kaptupta; eno heh ih Pitar suh baatta, "Senjom ih saapootsiit taan uh mamah lajen bansok et hali?"

⁴¹ Rangsoom nah banban ih tong an sen phate jonnaam nah naktoom dat an. Chiiala abah enook taat ela, enoonthong hansi ah ba naangla."

⁴² Jisu leksiit rangsoom we wangta, "Ewah nga maang chamkang jaakhoh nah, chamchoh lookkep ah lajen toonhaat jih ang abah, an thung jun doh toom ang raaha."

⁴³ Heh we ngaak kah adi heliphante loong ah mokjup ruh eh arah we japtup kata; neng mik uh tajeen daapsook rumta.

⁴⁴ Eno Jisu ah lekjom we wang ano, erarah ah we soomwangta. ⁴⁵ Eno we ngaak ra haano heliphante loong asuh liita, "Amadi uh sen thok naangjup ruh nih elan? Sok an! Mina Sah ah rangdah miloong lak nah kot suh saapoot echang ela. ⁴⁶ Saat an, kah ih. Sok an, arah nga khuumtante mina rah ah!"

Jisu ah khakta

(Mk 14:43-50; Luk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴⁷ Jisu ih erah baat tokdi heliphante dung dowah Judas, dong khoom taha. Heh damdi mih loong hantek lang apah pan romwah phokhoh nyia hadaang phokhoh ih daapjah rum taha. ⁴⁸ Judas ih miloong asuh jatthukta: "Marah mih chupphak ang erah mih ah sen ih jam han rah ang ah. Eno erah ah khak an!"

⁴⁹ Judas Jisu reeni phangla ih wang ano liita, "Semroongroong toomtong uh, Nyootte," eno chupphakta.

⁵⁰ Jisu ih ngaakbaatta, "Nga joonwah, tumjih raang ih wang halu, echaan eh uh!" †

Eno mih loong ah wang rum ano, Jisu ah jokhak rumta. ⁵¹ Jisu dam dowah mih wasiit ih heh lang ah heehoom ano Romwah Phokhoh dah, na ah chepdookta. ⁵² Jisu ih baatta, "An lang ah hetoop nah we ngaaksak uh, "O mina ih lang toon ah erah mina ah lang

26:28 26:28 Hpkt 24:8; Jer 31:31-34 * **26:28** 26:28 nuumijengRangte nyia mina chamchi ni jengdang(covenant)

26:31 26:31 Jek 13:7 **26:32** 26:32 Mat 28:16 † **26:50** 26:50 Nga joonwah, tumjih raang ih wang halu echaan eh uh, adolehNga joonwah aadi sen ih tumjih jam ah.

doh ti ah. ⁵³ Sen ih tanih jatkan nga pangsoh seng Wah ah ejen poon et thengtang, eno lakdam damdoh rangsah sipaahi loong ah asih wanyi nang ih ehan et daapkaat theng taha? ⁵⁴ Enoothong, emah mok ang abah Rangteele ni elang jaatjaat etheng ih liiha ah amiisak doh mamah ma jen ang ah?

⁵⁵ Eno Jisu ih miloong asuh liita, "Sen loong ah nga joot suh lang apah pan nih ra halan, ehuh elek jootjoot ah? Ngah ih Rangteenok ni tong ano saarookwih kah nyootsoot tang rah ah, erah di mamah lah joh ih tahe?" ⁵⁶ Enoothong arah loong ah khowah loong ih Rangteele ni raangthiin rumta ra amiisak toom ih pun raaha ih angla."

Eno heliphante loong ah heh ah thiinhaat rum ano thoontang moongsoon rumta.

Jisu ah Ngoong awang loong ngathong ni

(Mk 14:43-50; Luk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁵⁷ Jisu khakte loong ah ih Romwah Phokhothon Kaiphas nok adi siitwan rumta, erah di Hootthe nyotte nyia hadaang phokhothon loong lomtong rumta ⁵⁸ Pitar ah haloot nawa neng lilih ih wang ano Romwah Phokhothon nok adi thok phanjoh wanta. Pitar ah nokmng ni nopkhoom wang ano, sipaahi loong damdi roongtong wang ano mamah anghaak ah ih ban sokta. ⁵⁹ Romwah Phokhoh loong nyia ah Ngoong awang loong ah ih lalangka di Jisu jen tek haat theng mat ih joot suh taat chung rumta; ⁶⁰ enoonthong warep ih Jisu tiit hahuung baat suh taat wang rumha bah uh, hahuung tiit baat suh lampo tajeeta. Hethoondi wanyi toonchap ano ⁶¹ baat nyuuta, "Arah mih rah ih liita, 'Ngah ih Rangteenok ah thaak haat ang no, sa jom doh we jen hoon ang eah.' "

⁶² Romwah Phokhothon ah toonchap ano Jisu suh liita, "An tiit erah thetbaat halu adi ngaak jengjih tatam jeeka?" ⁶³ Enoothong Jisu ah su su ih tongta. Eno Romwah Phokhothon ah ih we chengta, "Ething Rangte mendi ngah ih an suh thoomhoon thuk hala: baat thaak uh, Rangte Sah Kristo ang uh bah ah."

⁶⁴ Jisu ih ngaakbaatta, "An ih liihu ah ju ang ah. Enoothong ngah ih sen loong suh baat rumhala: aadowa ih Mina Sah ah sen ih Elong Rangte damdoh jaawako nah tong arah nyia rangmong hasong nawa jingmuung damdoh raaha rah tup an!"

⁶⁵ Erah dowah ih Romwah Phokhothon rah ih heh nyuh ah ranhoom ano liita, Rangte kaanju hu! Erah tokkhodoh wahoh haaki takah jamke! Sen ih Rangte kaanju tiit belum jengta rah echaat ettan. ⁶⁶ Sen ih mamet thunhan?"

Miloong ah li rumta, "Heh emoong ela eno tek haat jaatjaat etjih."

⁶⁷ Eno heh the adi took rum ano buh rumta; erah dam ih heh botte rah ih ⁶⁸ liita, "Seng tiit ah taat ban jat thaak uh Kristo ang uh bah ah! Jatthaak uh o eh buh taho!"

Pitar ih Jisu suh tajatkang ih leekta

(Mk 14:66-72; Luk 22:56-62; Jn 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Pitar ah nok taakkhuung ni tong adi Romwah Phokhothon laksuh minuh ah kah ano liita, "An nep Galili nawa Jisu damdi angtu."

⁷⁰ Eno heh ih loongtang dung ni daanta. "An ih tumjih tiit baat hu erah ngah ih tajatkang," Pitar ih ngaakbaat ano, ⁷¹ erah dowah kaawan ko ih dokkhoom kata. Romwah Phokhoh laksuh nuhoh ih we tup ano erah dowah miloong asuh baat rumta, "Najaret dowah Jisu damdi heh angta."

⁷² Eno Pitar ih daan ano we ngaak liita, "Ngah ethoom nep jen eang ngah ih erah mih ah tajatkang!"

⁷³ Amasah ritdi erah di chap rumta miloong ah Pitar reeni kata. "Amiimi anbah neng dam dowah ju angkoko," Miloong ah ih liita. "Sen Galili nok hah loong ah sen jeng nawa ih jatjoh hil!"

⁷⁴ Eno Pitar ih liita, "Ngah ih thoomhoon damdi ami tiit baat rumhala! Rangte ih toomjat kohang, ngah ih tajatkang liitang ah hahuung tiit baatkang bah ah! Ngah ih erah mih ah tajatkang!" Erah damdam woh ah weeta, ⁷⁵ eno Pitar ih Jisu jengta ah samthunta: "Woh maang weeka doh an ih tajatkang ih lekjom jeng uh." Heh dokkhoom kah ano rapne ih huung kata.

27

Jisu ah Pilat jinni siitwanta

(Mk 15:1; Luk 23:1-2; Jn 18:28-32)

¹ Rangkhano ih loongtang Romwah Phokhoh nyia mihak phokhoh loong ih Jisu tek haat suh kaankoong rumta. ² Eno jaanruh ih khak rum ano, Roman kobono Pilat suh kowan rumta.

Judas tekta
(Esm 1:18-19)

³ Jisu khumtante Judas, ih Jisu tek haat tiit ah jat ano, heh thetre ah dokthunta, eno ngunkholok lo rookjom ah romwah phokhoh nyia hadaang phokhoh loong asuh ngaak kokaatta. ⁴ Judas ih liita, 'Nгах rangdah jih reelang, toongtang mina tiit ah leekbaat angno tek haat thuk kohang!'

"Erah seng raangtaan ih tumjih ma thih aleh?" Miloong ah ih ngaak liita, "Erah bah an mat ba hanih!"

⁵ Judas ih ngunkholok ah Rangsoomnok ni piihaat wan ano; heh teeteewah chiiti kata. ⁶ Romwah Phokhoh rah ih ngunkholok ah toon ano liita, "Arah ngun ah sih thaang, seng Hootthe jun ih Rangsoomnok nah tami thiinke." ⁷ Neng ih erah tiit ah jen punwaan rum ano, ngunkholok ah ih Paaktek hoonte wah Phek wenwah mangbeng theng et reh rumta. ⁸ Erah thoidi erah phek asuh amadi uh "Sih Phek" et menha.

⁹ Eno khawah Jeremiah ih banbaatta jengkhaap ah amiisak angla:

"Neng ih ngunkholok lo rookjom ah ekap et rumta, Ijirel mina ih roomwaan rum ano heh suh thaang et korumta rah ah, ¹⁰ eno erah ngun ah ih paaktek hoonte wah phek reh rum ah,

Teesu ih baat tahang jun ih ah."

Pilat ih Jisu suh chengta
(Mk 15:2-5; Luk 23:3-5; Jn 18:33-38)

¹¹ Jisu ah heh suh jengkhaap chengte Roman kobonor ngah ni chapwangta. "Jehudi luungwang an tam anglu?" heh ih chengta.

"An ih liihu aju," Jisu ih ngaakbaatta. ¹² Eno heh ih Romwah phokhoh nyia hadaang phokhoh loong ih heh thet tiit baatta adi heh ih suusu boichaah ruh eta.

¹³ Erah thoih Pilat ih heh suh liita, "Erah thetbaat rum halu an ih tanih chaatko?"

¹⁴ Ang abah uh Jisu ah jaasiit uh tangaak jengta, erah thoidi Kobonor ah rapne ih paatjaata.

Jisu tek haatta
(Mk 15:6-15; Luk 23:26-43; Jn 18:39—19:16)

¹⁵ Khopi Kuwaang rookwih Roman kobonor ih phaatak ni tongte noksong ih marah jamha mina, o ang abah uh wasiit kadaap haatta. ¹⁶ Erah tokdi phaatak ni mirep ih jat arah mina heman ah Jisas Barabas tongta. ¹⁷ Eno miloong ah lomthok rum kano, Pilat ih cheng rumta, "Sen ih marah wah ah daapthuk he, Jisas Barabbas ah tama Jisu Kristo et liiha rah ah?" ¹⁸ Pilat ih samsek et jatta Jehudi ngoong awang loong ih Jisu Kristo ah miksuk et rum ano jokoh jarum halang eah.

¹⁹ Pilat ah mat hoon nok ni tong adi, heh minuh ih kongphaak esiit maat kaatta: "Tumjih uh nakkah et an, tumeah muphe nga mangphe di erah wah tungthoidi ngah rapne ih chamnaang tang."

²⁰ Romwah phokhoh nyia hadaang phokhoh loong ah ih miloong ah jeng thuk rumta, Pilat ih Barabas ah daap haat etjih toom ang ah eah nyia Jisu ah tek haat etjih toom ang ah eah. ²¹ Enoothong Pilat ih miloong asuh cheng rumta, "Arah wanyi dowah marah wah ah daap haat korumha?"

"Barabbas ah!" Miloong ah ih ngaakbaatta.

²² "Erah ang abah, Jisu Kristo ih liiha asuh ngah ih tumjih et ang?" Pilat ih cheng rumta.

"Bangphak nah rapbot an!" mih loongtang ih ngaakbaat rumta.

²³ Eno Pilat ih cheng rumta, "Heh tumjih thetre kota?"

Miloong ah erong ih toonriing rumta: "Bangphak nah rapbot an!"

²⁴ Pilat ih miloong ah sok rum adi, heh tumjih uh lakah miiheng thang ih phaangrook rumta, eno heh ih khamteng ah toon ano, miloong miksok di helak ah saatiita eno liita, "Arah mina tek ah nga mat tah angka! Arah sen mat!"

²⁵ Miloong ah ih ngaakbaatta, "Arah mih tekla mat ah seng sak nah nyia sengsuh sengsah sak nah toomdat ha!"

²⁶ Eno Pilat ih neng suh Barabas ah daap korumta; Jisu ah ruh ih buthuk rum ano, bangphak nah rapbot suh korumta.

Jisu ah sipaahi loong ih jonnaam rumta
(Mk 15:16-20; Jn 19:2-3)

²⁷ Eno Pilat sipaahi loong ih Jisu ah kobonor nok ni siitwan rum ano, loongtang ih kookchap wanrumta. ²⁸ Neng ih henyuh hekhat ah khook rum ano nyusaang ah kap

thuk rumta. ²⁹ Erah lidi suh nawa ih khopok ah hoon rum ano heh khoh adi phokthuk rumta, eno kiingthom ah jaawako lak adi piithuk et rumta; eno neng ah heh lathong adi neng lakuh di kotbon rum leh joonnaam soomtu et rumta. "Jehudi luungwang ah roitang toomtong kah!" ih li rumta. ³⁰ Heh sak adi neng took ah ih took, heh kiingthom ah nge rum ano heh khoh adi buh et rumta. ³¹ Jen joonnaam rum ano heh sak dow a nyuh ah ngaakkhook rum ano henyuh hekhat ah we kap thuk rumta. Eno bangphak nah botwan suh doksiit kaat rumta.

Jisu ah bangphak ni rapbot wanta

(Mk 15:21-32; Luk 23:26-43; Jn 19:17-27)

³² Neng dokkhoom ih karum adi Siren hadaang nawa wasiit hemen ah Simoon chomui rumta, eno sipaahi loong ah ih heh suh Jisu bangphak roong hui laatbaat rumta. ³³ Neng hah esiit Golgotha, ih liiha adi thok rumta, erah langla, "Mih khoraang hah" ih liiha. ³⁴ Erah di neng ih Jisu suh kham ekhah jih damdi woi rum ano jok thuk rumta, enoonthong taat taajok ano Jisu ih erah jok ah edaan etta.

³⁵ Neng ih Jisu ah bangphak ni rapbot rum ano henyuh hekhat ah joopche rum ano rangkhoni wenhaat rumta o ko nah nyuchep dat thaak ah eah. ³⁶ Erah lilih neng erah di tong rum ano ban sok rumta. ³⁷ Heh khothung adi neng ih heh chickram le ah amet raang rum ano rapbot rumta: "Arah Jisu Jehudi luungwang." ³⁸ Erah di Jisu damdi ehuh wanyi, esiit ah dak hekko esiit ah jaawako ih wak rapbot rumta.

³⁹ Miloong erah di lengkhoomte loong ah ih neng tok ah nyoongleh Jisu ah chikram et rumta: ⁴⁰ "An ih Rangteenok ah thaak uno sa jom mongdoh we hoonte laangma angtu! Rangte sah ang ubah an teeteewah pang et uh ba! Bangphak dow a dat khoom raaho!"

⁴¹ Emamah romwah phokhothon nyia Hooththe nyootte loong erah dam ih hadaang phokhoh loong ih Jisu ah chekram ngitkhuung rumta: ⁴² "Heh ih mihoh bah epang kah eta, enoonthong heteewah ah tajen pangka nih! Heh ah Jjirel luungwang ah baata nih? Heh amadoh bangphak dow a jen datkhoom raaha bah, seng ih hesuh hanpi et ih! ⁴³ Heh ih Rangte suh laalom ano heh teewah ah Rangte Sah kah ih thiikta. Ese ang ah, eno bah seng ih sokthaak ih amadoh heh Rangte ih tam pangra thaak ha!"

⁴⁴ Heh damdi uh wanyi wakbot rumta nyi ah ih emamah roong chekram nyuuta.

Jisu tiita

(Mk 15:33-41; Luk 23:44-49; Jn 19:28-30)

⁴⁵ Rangnithung di deek akaan thoontang ni saapoot jom raang ih rangnak datta. ⁴⁶ Saasongko saapoot jom taan di Jisu ah erong ih riinghuungta, "Eloi, Eloi, Lema Sabachthani?" erah langla, nga Rangte, nga Rangte, an ih ngah tumet suh thiinhaat halang?"

⁴⁷ Mararah mina erah di chapte loong ah ih japchaat rum ano li rumta, "Heh ih Elijah poonha!" ⁴⁸ Erah damdam wasiit ah soonkah ano, chanthah tuiba adi nyutom ah khak ano, thaangne jih kham adi tem ano, Jisu suh taat jok thukta.

⁴⁹ Rukho loong ah ih li rumta, "Ma ban sokthaak ih, Elijah ih heh tam pangra thaak ha!"

⁵⁰ Jisu ah erongwah we ih riinghuung ano heh tak ah supta.

⁵¹ Eno Rangteenok ni nyuh tinta ah hekhoh dow a ih hetang tuk ih khoonyi ih khoodatta. Hah ah moh eta, jong loong ah khoodat etta, ⁵² mangbeng loong ah raapphok eta, eno Rangte mina tekchoote loong ah hantek ngaakthing rumta. ⁵³ Neng ih mangbeng ah thiinhaat rum ano, Jisu tek nawa ngaakthing lini, neng ah Esa Hadaang adi mirep ih japtup rum arah ih wang rumta.

⁵⁴ Jisu ban sok rumta loong arami saahaap nyia sipaahi ah ih hah mota nyia erah di mamangta loong ah sok rum ano rapne ih cho rumta, eno jeng rumta, "Amiimi heh Rangte Sah angta joh!"

⁵⁵ Erah di minuh loong hantek ih haloh nawa ih bansok rumta, neng ah Jisu lilih Galili nawa ih dook heh sokboite roong phankhoom rumta. ⁵⁶ Minuh loong dung adi Meeri Magdaleni, Jeems nuh Meeri ah lang, Josep nyia Jibedi minuh loong ah ang rumta.

Jisu mangbeng

(Mk 15:42-47; Luk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁵⁷ Rangja ko di, changteng wasiit Aramathea nawa thok taha, hemen ah Josep angta, heh uh Jisu liphante esiit angta. ⁵⁸ Heh Pilat pandi nopwang ano Jisu mang ah suh wangta. Pilat ih Jisu mang ah Josep suh koh an ih baat rumta. ⁵⁹ Eno Josep ih mang ah

toon ano, nyuleep ena ih khoonta, ⁶⁰ eno heh ih mangbeng luung ah jong khoni erarah ih thoh aradi thiin kaatta. Eno heh ih mangbeng luung kaawan adi jonglo elongwah ah tangkoong thiin ano kata. ⁶¹ Meeri Magdelini nyia Meeri nusiit ah mangbeng ko ih soknyu ano tong nyuuta.

Mangbeng bante

⁶² Jehudi loong naangtonga saalih adi, romwah phokhoh nyia Phirasi loong ah Pilat damdi chotong rum ano ⁶³ baat rumta, "Chuupha, eleek warah ih ething tokdi heh ame jengta rah dokthunhi, 'Ngah sa jom lidoh we ngaakthing ete.'" ⁶⁴ Erah thoih, baat rum uh, sa jom mong adoh heh mangbeng ah naririh toom et ban karum ah, heliphante loong ih heh mang ah nak toom jen hutoon karum asuh ah, miloong asuh tek nawa ngaaksaat eta ih phoh tumbaat rum ah. Eno bah arah lithoon ih leekbaat hi ah jaakhoh ni lekbaatti nang ih ehanthoon ih thette angla."

⁶⁵ "Naririh ih ban an," Pilat ih baat rumta; mangbeng ah mathan jen bansok an et ban sokkah an."

⁶⁶ Eno neng ah karum ano mangbeng dow a jonglo ah huk miinmook karum ano bante suh ban thuk rumta.

28

Tek nawa ngaaksaatta

(Mk 16:1-10; Luk 24:1-12; Jn 20:1-10)

¹ Jehudi naangtonga lih adi Meeri Megdelini nyia nuhoh Meeri ah naangtonga rangkhano di mangbeng theng sokkah nyuuta. ² Baphuk ih erah di hasah mota; rang nawa rangsah ah ra haano, mangbeng dow a jonglo ah dokkoongta, eno erah khoh adi tongta. ³ Heju hela ah weephaak likhiik angta, eno henyuh hekhat ah nge likhiik puung chamcham angta. ⁴ Bante loong ah tekman likhiik ih dong mocho rumta.

⁵ Rangsah ih minuh nyi asuh liita. "Set nakcho ansih," "Ngah ih jat ih nyu hala, set ih Jisu banphak ni tek haatta rah bansok hansih. ⁶ Heh aadi tajeeka; heh ih baatta jun ih ejen ngaaksaat eta. Heh juptheng ah sokwang hansih. ⁷ Echaan ih ngaakwang ansih no, heliphante loong suh thongbaat wan ansih, 'Heh tek nawa ejen ngaaksaat eta eah, heh amadi set ngah ngah Galili ni kala; erah nah sen ih heh ah japtup an!' Samthun et an ngah ih baat rumhala rah ah."

⁸ Erah thoidi nengnyi ah mangbeng nawa echaan ih soonwang nyuuta, thako adi echo ih nyu thako adi tenroon ang nyuuta, eno heliphante loong asuh baatwan nyuuta.

⁹ Baphuk ih Jisu ah nyi damdi chomui nyu ano baat nyuuta, "Semroonroong toomtong ansih." Nengnyi ah Jisu reeni ra nyuuha no, heh lasih ah joh nyu ano soom nyuuta. ¹⁰ "Nakcho ansih," Jisu ih baat nyuuta. "Galili nawa ngaaphoh ngaano loong asuh baatkaat ansih, neng ih ngah erah nah japtup rumhang."

Bante loong tiit

¹¹ Minuh nyi ah lam ni wang nyu adi, mararah mangbeng bante sipaahi loong ah samnuthing ni ngaakwang rum ano romwah phokhoh suh mamah angta tiit loong ah baatwan rumta. ¹² Romwah phokhoh loong ah hadaang phokhoh loong damdi chotong rum ano kaankoong rumta; eno neng ih bante sipaahi loong asuh ngun hantek et korum ano, ¹³ baat rumta, "Sen ih Jisu mang ah heliphante loong ih rangphe di sen emokjup ih poodi hutoon rumta ih tumbaat an." ¹⁴ Eno Koboron ih arah tiit ah japchaat abah, seng ih ma hukbaat ih sen tathih kan eah, sen erah suh nak sootsaam an."

¹⁵ Bante loong ah ih ngun ah thaang rum ano neng ih baatta jun ih re rumta. Eno erah tiit ah Jehudi loong chamchi ni chiinyah tuk ih tiitwaan rumla.

Jisu heliphante loong damdi dongta

(Mk 16:14-18; Luk 24:36-49; Jn 20:19-23; Esm 1:6-8)

¹⁶ Heliphante asih wasiit loong ah Galili kong ni Jisu ih baat rumta hah adi wang rumta. ¹⁷ Jisu ah tup rum ano heliphante loong mararah mongchi taat ang abah uh heh rangsoom rumta. ¹⁸ Jisu ah nengko ih tiitkhoom kah ano baat rumta, "Rangmong hasong nyia hatoh adi jaatrep chaan aphaan ngah suh kotahang. ¹⁹ Erah ang abah, sen kah anno, noongrep nawa mina loong ah nga liphante ih hoon kah an: Heh Wah, Heh Sah, nyia Esa Chiiala mendoh, juungtem tem kah an, ²⁰ eno ngah ih baat rumhala tiit ah mirep ih erah lam ah toomphan asuh nyootsoot kaat an. Eno Ngah ah sen damdoh rang nyia hah maang thoonthoon saarookwih roong tonghang."

MAAK Ih Raang Arah Ruurangese Ephangjatjih

Rangte jengkhaap Maak ih raangta jun ih Ruurang Ese Rangte Sah, Jisu Kristo tiit dowah ih phang toon raangha. Jisu Kristo ih heh reeraang ah chaan aphaan pan ih mina loong suh jatthukta. Heh chaan ah heh reeraang ni noisokta, chiihih laakhah loong anep dokphanta, mina rangdah loong ah biin anaan etta. Jisu ih heteewah suh ngah Mina Sah et baatta. Mih suh roidong kotte nyia rangdah mina loong jen puipang suh ra tahang eah. Maak ih uh heh tiitwaan lah anghang ih, Jisu Kristo khiikkhi nyia heh reeraang loong ah we toombaata hali. Juungtemte Joon ih Jisu juungtem, nyia heh phate jonnaam, tiitwaan loong raangta, erah lilih arah le raangte warah ih Jisu ih mina loong deesiitta loong ah nyia heh ih nyootsootta loong anep raangthiinta. Saapoot rookliwang damdam heliphante loong ih chocho ih thoiyat rumta eno heh miksukte loong ah ih ehan han ih boot miksuk rumta. Hethoon adi Jisu arah hadaang adi tek haatta nyia tek nawa we ngaaksaatta tiit loong ah jatthuk hali.

Maak leedap ethoon ni kook hoom ano 16:9-20 raangha rah Maak ih raang arah tah angka, wahoh ih raang arah wakdak raangha.

Hemong Dowa Jatjih

Rangte tiit phang baat(1:1-13)

Jisu mootkaat noksong dung ni(1:14—9:50)

Galili nawa ih Jerusalem ni(10:1-52)

Hethoon sa saasinet nyia Jerusalem reeni(11:1—15:47)

Jisu tek nawa ngaakthing (16:1-8)

Ngaakthing cho Teesu dong nyia etikmat(16:9-20)

Juungtemte Joon ih Rangte tiitkhaap baatta

(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Jn 1:19-28)

¹ Arah Rangte sah,* Jisu Kristo Ruurang Ese tiit. ² Erah jengkhaap ah khawah Isaia ih mamet baatta erah jun ih phang langta:

“Rangte ih liita, ‘Ngaah ih an ngah nah kaamwah an lam ban tan suh daapkaat hang.’

³ Mih esiiit phisaang hamong ni riingla,

“Teesu raangtaan ih lam ban hoon thiin an;

heh khoom raangtaan ih lamjun et hoon an!’ ”

⁴ Eno Joon ah phisaang hah ni juungtem nyia Rangte tiit tumbaata lam ih dong taha.† Heh ih mina loong suh baatta, “Sen rangdah loong nawa ngaaklek ano juungtem an, eno ba Rangte ih sen rangdah ah biin anaan han.” ⁵ Judia juungkhuung nyia Jerusalem sammuthung nawa mina loong ah Joon jengkhaap chaat karumta. Neng ih neng rangdah loong ah dokbaat rum ano Jordan Juung adi juung ah tem ih rumta.

⁶ Joon ih mokchongdoot roon nawa ih hoon arah nyuh akhat kapta, heh room adi siikhoop roomkhe ah khe etta, eno heh phaksat ah wotuute nyi najui angta. ⁷ Heh ih mina loong suh thaaraam lam ih baat rumta, “Mina wasiit nga lih nah raakte ang hala erah wah ah nga nang ih elongthoon ang ah. ⁸ Ngaah bah heh lakhoop pak taajoh tha uh taliikang. Ngaah ih juung nawa ih tem rumhala, heh ih bah Esa Chiiala nawa ih tem raahan.”

Jisu juungtem nyia phate jonnaam

(Mat 3:13—4:11; Luk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Rekamdi Jisu ah Najaret hadaang Galili juungkhuung dowah thok taha, eno Joon ih Jordan juung ni Jisu juungtemta. ¹⁰ Juung nawa Jisu dokkhoom damdam, rang ah laangdat ano Esa Chiiala ah wotuupi woh likhiik ih datpoh raaha rah tupta. ¹¹ Eno rang ni dongjengta, “An ah nga mongnook Sah. Ngaah an suh eroon elang.”

¹² Erah damdam Esa Chiiala ih phisaang hah ko ni kaat thukta, ¹³ erah di heh saarookbaji tongta, eno Soitaan ih phateeta. Erah damdi woma siiawi nep angta, enoonthong rangsah loong ra haano chosokboi rumta.

* 1:1 1:1 mararah le adi Rangte Sah ih ta taraangka 1:2 1:2 Mal 3:1 1:3 1:3 Isa 40:3 † 1:4 1:4 Eno Joon ah phisaang hah ni juungtem nyia Rangte tiit tumbaata lam ih dong tahamararah leedap adi Juungtemte Joon ah phisaang ko nawa Rangte tiit tumbaata lam ih dong taha . 1:6 1:6 2Lu 1:8 1:11 1:11 Rangph 22:2; Rsb 2:7; Isa 42:1; Mat 3:17; 12:18; Mk 9:7; Luk 3:22

Jisu ih chaak haate wabaji poonta
(Mat 4:12-22; Luk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Joon phaatak ni sakta lini, Galili ni Jisu ah kah ano Rangte re nawa Ruurang Ese loong ah tumbaak kaatta. ¹⁵ “Saapoot ese thok ah chang ela,” Jisu ih liita, Rangte Hasong ah thok ih hala! Sen rangdah loong nawa elek ean, eno Ruurang Ese ah hanpi an!”

¹⁶ Jisu Kristo Galili juungsitum kaang ni khoom kah adi, heh ih nyah haate soophoh wanyi Simoon nyia heno Endriu chaak ha tokdi japtupta. ¹⁷ Jisu ih nyi suh baatta, “Nga damdoh wang hansih ngah ih mih mamet joh ah erah nyoot nyuuha.” Jisu ih Pitar nyia Endriu khoonkhuung nawa poonta. ¹⁸ Erah damdam chaak ah thiinhaat nyu ano heh damdi roongwang nyuuta.

¹⁹ Amasah haloot ni wang adi, Jebidi sah soophonyi Jeems nyia Joon we japtupta. Nengnyi ih khoonkhuung ni chaak khookham tok ang nyuuta. ²⁰ Jisu ih tupnyu ano erah damdam laan poon ruh et nyuuta; eno nyi wah Jebidi ah neng ih lakbiitte ih siitkaat rumta ah damdi khoonkhuung ni thiinhaat nyu ano Jisu damdi roongwang nyuuta.

Chiithih laakhah pan wasiit
(Luk 4:31-37)

²¹ Jisu nyi heliphante loong ah Keparnam hadaang adi thok rumta, Jehudi naangtongsa saalih adi, Jisu ah Jehudi rangsoomnok ni kah ano phang nyootsoot kata. ²² Heh ih nyootsoot rumta ah chaat rum ano mina loong ah rapne ih paatja rumta, heh Hooththe nyootte loong ah ih nyootta ah likhiik lah anghang ih, chaan aphaan pan et nyootta.

²³ Erah damdam chiithih laakhah pan mih wasiit, Jehudi rangsoomnok ni thok haano riingta. ²⁴ “Najaret nawa Jisu, an ih seng tumjih et he? Aani seng thet haat suh tam wang halu? Ngah ih jat et hala an o ah—an ah Rangte Esa kaamwah!”

²⁵ Jisu ih laathih asuh baatta, “Nak hoopti uh, arah mih sak dowo doksoon eh uh!”

²⁶ Chiithih laakhah rah ih mih ah mootnyoong thiin ano, riinghuung lam ih doksoonta.

²⁷ Miloong ah rapne ih paatja rumta, eno neng chamchi ni wasiit wasiit suh phang chengmui rumta, “Arah tumjih ah? Arah tiit ah jaat hoh tiit na tam nyoot ha? Arah mih adi chiithih laakhah dok phanjih chaan nep bojeela! Heh jeng ah chiithih laakhah ih nep chaat ha ah!”

²⁸ Eno Jisu ruurang ah erah dowo ih Galili hakong noongrep ni ruurang kata.

Mina Jisu ih hantek deesiitta
(Mat 8:14-17; Luk 5:12-16)

²⁹ Jisu nyi heliphante, erah damdi Jeems nyia Joon, Jehudi rangsoomnok nawa dokkhoom rum ano phangla Simoon nyi Endriu nok ni karumta. ³⁰ Simoon hopnuh ah sokwi ih sat ano jup eta, Jisu thok damdam, heh maasaat tiit ah laan banbaat ruh ih rumta. ³¹ Jisu ah wang ano, heh lak adi joh ano deesiitta. Heh sokwi khoisat ah laan de ruh eta, eno neng suh phaksat ah jam koh ih rumta.

³² Rangsa lup damdam rangjaako di miloong ih Jisu jiinni khoisatte nyi echeek ebaang loong thutsiit jarum taha. ³³ Erah hah dowo mina loongtang erah nokka adi thutkhoom rumta. ³⁴ Jisu ih hephan dowo khoisat maasaat ah deesiit ano mikmuh juungbaan loong ah phanhaatta. Jisu ih mikmuh juungbaan loong suh tumjih uh tami jeng thukta, tumeah Jisu ah o angla neng ih jat eta.

Jisu ih Galili ni nyootsoot rumta
(Luk 4:42-44)

³⁵ Erah saalih rangkhano chichuruh di, Jisu ah saat ano, erah nok dowo dokkhoom kata. Erah hadaang dowo tikpakpak hani Rangsoom suh dokkhoom kata. ³⁶ Enoothong Simoon nyi heh joonte loong ah heh jam sok dokkhoom karumta, ³⁷ eno japtup rum ano Jisu suh baat rumta, “Warep ih an ban sok halu.”

³⁸ Enoothong Jisu ih ngaakbaat rumta, “Seng arah rum dowo hahoh loong adoh ekaatjih jaatjaat ang ah. Ngah ih erah hah loong adoh uh nyootsoot jaatjaat etjih tumeah, ngah erah raangtaan ih ra tahang.”

³⁹ Eno Jisu ah Galili hakong noongrep ni tumkhoom ano Jehudi rangsoomnok loong adi tum nyootsootta, juungbaan ah riim dokphan etta.

Jisu ih engam wasiit deesiitta
(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Engam ang arah wasiit, Jisu ngathong ni heh lakuh di tongwang taha, eno chosok ih weehang ih baatta. “An ih thun ubah, ngah ejen saasiit[‡] ehang.” heh ih liita.

⁴¹ Jisu heh minchan ah dong ano, heh lak ah janghaat ano taajota. Eno liita, “Esaasiit et ha,” ‘Sa uh!’ ⁴² Lakdamdam di erah mih ah laan saade ruh eta. ⁴³ Eno Jisu ih erah wah asuh dangdang ih baat ano, echaan ih kaat thukta, ⁴⁴ jen baat ano liita, “boichaah uh, an ih o suh uh arah tiit ah nak baat uh. Enoothong phangla romwah jiinnah wang uno heh ih toomhuk sokboiho an khoisat deetu rah ah, mirep ih de eta ih toomjat rumho, Moses ih baatta jun ih an khosa ah kowan et uh.”

⁴⁵ Enoothong erah warah ih noongrep ni heh khoisat deeta tiit ah phang tiibaat kaatta. Erathan ih tiibaatta, Jisu ah erah hadaang adi saasa tanaan wangta. Erah nang ih, heh hatik ni tong katta, ang abah uh miloong ah heh jiinni noongrep nawa thokruh ih rumta.

2

Jisu ih hiimuung wasiit deesiitta

(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹ Rekam ritdi Jisu Keparnam ni, ngaakwangta, eno heh nok ni eje ih tiibaat mui rumta. ² Erah thoidi miloong ah nokmong ni lathoh lathang ih lomkhoom rumta, kaasakthong ni nep hantek ang rumta. Jisu ih neng suh ruurang ese tiit nyootsoot rum adi ³ wabaji ih hiimuung wasiit Jisu reeni thokpi wanrumta. ⁴ Enoothong mih hantek ang thoidi, Jisu jiinni erah mih ah tajen noppi rumta. Erah thoidi Jisu khothung pun nokkhoh* adi loohoom rum ano dam khoh adi hiimuung ah jupthiin rum ano datthiin rumta. ⁵ Jisu ih neng tuungmaang ah tup ano hiimuung ah suh baatta, “Nga sah, an rangdah loong ah biin anaan et halu.”

⁶ Heh reeni tongta Hootthe nyootte loong ah ih erah chaat rum ano neng thungthung ni thun rumta, ⁷ “Heh emah mamah ih naan jengla? Arah ba Rangte kaanju tiit! Rangte heh luulu ih ba rangdah loong ah biin anaan jen hoon ah!”

⁸ Erah damdam Jisu ih neng tenthun ah jat rum ano li rumta, “Emah sen ih mamet thunhan? ⁹ Hiimuung asuh, ‘an rangdah loong ah biin anaan et taho ih baat ah laangpopoh nih ang ah,’ adoleh, ‘an dam ah toonpi uno wang uh ih baat ah elaang nih ang ah?’ ¹⁰ Erah ang abah, ngah ih jatthuk rumha Mina Sah jiinni arah hatoh adi rangdah loong jen biin anaanjih chaan jeela eah.” Eno Jisu ih hiimuung asuh baatta, ¹¹ “Ngah ih baat hala, toonchap uh, dam ah toonpi uno nok nah wang uh!”

¹² Neng loongtang miksok di, erah wah ah toonchapta, eno heh dam ah toonpi ano seek ih toonsoonta. Neng loong ah rapne ih paatja rum ano Rangte rang ah phoong rum ano jeng rumta, “Arah likhiik babah uh tathaak tupke!”

Jisu ih Leewi poonta

(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Jisu Galili juungsitum† kaangko adi we ngaak kata. Miloong ah heh jiinni lomkhoom rumta, eno Jisu ih erah loong asuh phang nyootsoot rumta. ¹⁴ Erah di lengkhoom adi, sokse seete Leewi Alphias sah, apit‡ ni tong arah japtupta. Eno Jisu ih heh suh baatta, “Nga lilih eho.” Eno Leewi ah toonchap ano heh lilih eta.

¹⁵ Rekamdi Jisu ih Leewi nok§ ni phaksat sata. Sokse seete loong nyia rangdah mina hantek Jisu lilih ih rumta, eno neng dung dowa rukho loong ah ih heliphante loong damdi teebun ni cham roong sah rumta. ¹⁶ Pharisi dung dowa mararah Hootthe nyootte loong ah ih Jisu ah sokse seete nyia rangdah mina loong damdi phaksah arah japtup rum ano, neng ih heliphante loong asuh cheng rumta, “Erah likhiik mina loong damdi mamet phaksah ha?”

¹⁷ Jisu ih japchaat ano ngaak liirumta, “Mina sak eseete ih phonwah* tajamka, khoisatte ih ba jamha. Ngah kateng mina poon tara tahang, rangdah mina loong raang ih ra tahang.”

Samurangsoom tiit chengmui rumta

(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)

¹⁸ Saasiit Juungtemte Joon liphante loong nyia Pharisi loong ah samurangsoom tong rumta. Mararah mina Jisu jiinni wang rumha no chengrumta, “Juungtemte Joon liphante loong nyia Pharisi loong ah samurangsoom† tong ela, enoothong an liphante loong ah tatong rumka nih?”

1:44 1:44 Lew 14:1-32 * **2:4** 2:4nokkhohJehudi loong nok sep ah mih nep mi tongtheng hoongthung hane ih hoon arah angta. † **2:13** 2:13 Juungsitumjuung tum maako uh lalaang janka ah (lake) ‡ **2:14** 2:14Apitmootkaat pakna nok(office) § **2:15** 2:15 Leewi nok ni; adoleh heh nok ni (erah langla Jisu) nok ni * **2:17** 2:17 Phonwahkhoisat maasat sokte; phonkotte (doctor) † **2:18** 2:18Samurangsoomphaksat muh ih rangsoom ha ah suh liiha

¹⁹ Jisu ih ngaakbaat rumta, “Kuhoon sa doh wen loong ah samuh toom ngaakwang rum ah nih thunhan? Emah tah angka! Jaalakapte ah neng damdoh ang adoh, neng babah uh emah tareeka. ²⁰ Enoothong neng re nawa jaalah kapte ah toonsiit rangwuung ah thok eha, eno ba neng samurangsoom tong rum ah.

²¹ “O eh uh samsong ehak ah nyulep ena ih talep phingka, emah mok et phing abah nyuna chep rah ih nyuh hak ah boot raap hoom ano poolong ih thoon boot hoon ah. ²² Adoleh kham na ah siikhoop tiikook ehak adoh tasakka, emah mok ang abah tiikook[‡] ah ephok eah, eno kham nyia tiikook enyi nyi thih ah.

Erah nang ih kham na ah tiikook ena nah sak theng.”

Jehudi naangtonga thoidi chengmui rumta

(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ Jehudi naangtonga di Jisu nyia heliphante loong ah chamtong ni daankhoom rum adi, heliphante loong ih raanteh ah phang thi phak rumta. ²⁴ Erah thoidi Pharisi loong ah ih Jisu suh liita, “Sok uh, an liphante loong ah ih naangtonga di erah re rumla rah seng Hootthe di tapunka!”

²⁵ Jisu ih ngaakbaatta, “Dewid ah ram ih ti ano phaksat suh ramta tok adi tumjih etta? Heh nyia heh joonte loong neng ram ih ti rumta, ²⁶ eno heh Rangte nok ni wang ano Rangte suh kota baanlo ah phaksah wangta. Erah di Abiathar ah romwah phokhoh angta. Seng Hootthe jun ih bah baanlo ah romwah loong ih ba jen phaksah ah—enoonthong Dewid ih phaksah ano heh mina loong suh nep kota.”

²⁷ Jisu ih thoonbaat rumta, “Jehudi naangtonga ah mina ese raangtaan dongsiitta; mina ah Jehudi naangtonga raangtaan ih tah angka. ²⁸ Erah thoidi Mina Sah ah naangtonga asuh Teesu angla.”

3

Lakkoong mih wasiit

(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Eno Jehudi rangsoomnok ni Jisu ngaakwangta adi, erah ni lakkoong wasiit angta. ² Erah di mararah mina ih Jisu tumjih lasah thetreela ih bansokte eje angta, erah thoidi naangtonga adoh mina maamok deesiit jaaoh ih ban sok rumta. ³ Jisu ih erah mih asuh baatta, “Nga ngah ko ih chap raaho.” ⁴ Erah lilih Jisu ih miloong asuh chengta, “Seng Hootthe ih naangtonga doh tumjih ettheng ih baat hali? Ese re theng tam ethih re theng ah? Mih roidong ah pang tam etheng ah tam ah tek haat etheng ah?”

Miloong ah tumjih uh tajengta. ⁵ Miloong ah sok ano Jisu ah ekhat eta, thako adi neng thung ah jong ajaan likhiik ih thih rum kano heh tentheng dongta. Eno lakkoong wah asuh liita, “An lak ah janghaat uh.” Heh lak ah janghaat kah no ese we ih ngaak hoonta. ⁶ Erah thoidi Pharisi loong ah Jehudi rangsoomnok nawa dokkhoom rum ano Hirod mina loong damdi, neng ih Jisu tek haat suh kaankoong karumta.

Juungsitum kaang ni mina loong

⁷ Jisu nyia heliphante loong ah Galili juungsitum ko ih dokkhoom karumta, eno Galili nawa miloong ah hantek neng lilih ih roong karumta. Miloong ah Judia nawa, ⁸ Jerusalem nawa, Idumia hadaang nawa, Jordan juung saadongko hah nawa, erah damdi Tairi nyia Sidoon hah noongrep nawa lomkhoomta. Erah mina loongtang Jisu jiinni thokrum taha tuneah neng ih Jisu reeta ruurang ah japchaat et rumta. ⁹ Miloong ah hantek ang thoidi Jisu ih heliphante loong asuh khoonkhuung heh duungchap suh jamthiin thuk rumta, miloong rah ih phojap nak rumhang eah. ¹⁰ Heh ih mih hantek deesiitta, erah damdi uh khoisatte ephoop ih Jisu jap taajoh suh rapne ih tuutmui rumta. ¹¹ Chiithih laakhah pan miloong ah Jisu ah japtup rum leh loongdat emeleh riinghuung ih rumta, “An juuba Rangte sah ah!”

¹² Jisu ih chiithih laakhah loong asuh heh tiit ah o suh uh latumbaat theng ih dangdang et baat rumta.

Jisu ih asih wanyi heh kaamwah danjeeta

(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

¹³ Eno Jisu kong ni duung wang ano heh ih jamta mina loong heh damdoh wak wangsuh poon rumta eno neng loong ah heh reeni ra rum taha, erah lih adi ¹⁴ asih wanyi ah danje ano Kaamwah* et men rumta. “Ngah ih sen loong ah nga damdoh ang

‡ 2:22 2:22TiikookJehudi tiikook ah siikhoop nawa ih hoon arah angta, Kham thiintheng ah 2:23 2:23 Hodb 23:25

2:26 2:26 Lew 24:9 2:26 2:26 1Sam 21:1-6 3:9 3:9,10Mk 4:1; Luk 5:1-3 * 3:14 3:14 KaamwahHeliphante asih wanyi danjeeta loong asuh liiha

raang ih danje rumhala," neng suh baat rumta. "Nghah ih sen loong ah Rangte tiitkhaap tumbaah raangtaan ih nep kaatthuk rumha, ¹⁵ eno sen suh chiithih laakhah loong dok phanjih chaan uh eje ang ah."

¹⁶ Jisu ih danjeeta asih wanyi loong ah arah: Simoon (Jisu ih Pitar et menta), ¹⁷ Jebedi sah soophoh nyi, Jeems wanya Joon, (Jisu ih Boonergis et menta, erah langla "Rangphah mih"); ¹⁸ Endriu, Philip, Batholomi, Mathiu, Thomas, Alphias sah Jeems, Thadias, Simoon deek akaan raangtaan ih laatte wah ¹⁹ nyia Judas Iskerot, Jisu khumtante wah ah.

Jisu nyia Benjibul

(Mat 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Eno Jisu ah nok ni wangta. Erah di uh mina loong hantek ih lom thutthi rumta, Jisu nyia heliphante loong chamsat saapoot uh lachoh thang ah. ²¹ Jisu suh, "Emok ih hoonla" ih li rum kano, heh jaatang ah heh toonsiit ra rum taha.

²² Mararah Jerusalem nawa Hooththe nyootte loong ra taha loong ah ih li rumta, "Arah mih abah Benjibul pan boh ah! Chiithih laakhah loong jen dokphan theng chaan kotte luungwang ah boh ah."

²³ Erah thoidi Jisu ih heh reeni poon rum ano tiitthaak di toobaat rumta. "Soitaan ih Soitaan ah mamah mi et phanhaat ah?" ²⁴ Deek esiiit ah neng laktung nah phe ano rookmui abah, erah deek ah phaangjaang eah. ²⁵ Changka siit laktung nah rookmui jengmui abah, erah changka ah phaangjaang eah. ²⁶ Erah thoidoh Soitaan hasong adoh neng laktung nah pheehoom mui abah, erah roitang tatongka, erah nang ih bah phaangjaang rum ano ethoon ba eah.

²⁷ "Tathat mina nok ah long suh heh teewah ah lachaak tangkhakka bah heh hukkhakka ah tajen longka.

²⁸ "Nghah ih ami tiit baat rumhala, mina rangdah loong nyia neng ethih jengkhaap jengla loong ah biin anaan jenhoon mok et ah. ²⁹ Enoothong o ih Esa Chiiala asuh ethih jengkhaap jeng abah, babah uh biin anaan tachoka, tumeah heh ih mabah uh lathoonjih rangdah ah mola." (³⁰ Jisu ih arah baatta ah langla, mararah mih ih amet li rumta, "Heh sak ni chiithih laakhah pan eah.")

Jisu nuh nyia heh no loong

(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Eno Jisu nuh nyia heh no loong ah thok rumta. Nokka ni chap rum ano, Jisu ah poonwang thuk rumta ³² Jisu ah miloong hantek ih kooktong rum adi baat rumta, "Sok uh, an nuh nyi an no loong ih nokka ni chap rum ano, an jam rum halu."

³³ Jisu ih ngaakbaatta, "Seng nuh o ah? Nga no loong o ah?" ³⁴ Heh reeni kooktongta miloong ah sok ano liita, "Sok an! Nghah di bah arah loong ah seng nuh nyia ngaaphoh ngaano loong ah! ³⁵ O ih Rangte jeng chaat ha erah loong abah seng nuh, seng nah nyia ngaapho ngaano ang ah."

4

Chamwente tiitthaak

(Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Jisu ih Galili juungsitum kaangkook ni we phang nyootsoot rumta. Miloong hantek ang thoidi Jisu ah khoonkhuung ni duungtong kata. Eno miloong ah juungsih kaang adi chap rumta. ² Heh ih tiitthaak toobaat lam ih jaatreph tiit loong ah nyootsoot rumta, ame jeng ano ah:

³ "Chaat an! Jaasiit mih esiiit ih chamwen kaatta. ⁴ Phek ni chamwen adi, raanteh loong mararah ah lam ni datta, eno woh loong ih toontop wangtaha. ⁵ Mararah ah jong hah ni paak amasah ang arah di datta. Eno raanjih ah seek ih haapphookta, tumeah paak amasah ang thoidi ah. ⁶ Eno rang ah mi kano champhookah loong ah laan tek raat ruh eta, tumeah hehing ah hanteng ni lamiisot thoidi hephook ah seek ih hookdatta. ⁷ Mararah raanteh ah suh buk ni datta, eno suphook ah hak ano, champhook ah hetiik uh ladong tiik thuk thang ih tekbukta. ⁸ Enoothong mararah raanteh ah hase ni datta loong abah, phook ano hak, eno hetiik ah dong tiikta: mararah ah tiik ah rookjom, rukho ah rook arok, rukho ah chaasiit ih dong tiikta."

⁹ Eno Jisu ih thoonbaat rumta, "Chaat an, sen na je abah ah!"

Tiitthaak baatta ah langla

(Mat 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰ Jisu heh laklak ang adi, ethok ih taha ih japchaatte miloong nyia heliphante Asih wanyi rah ih, tiitthaak loong ah huk jangbaat kohe ih baat rumta. ¹¹ “Sen suh Rangte Hasong ni huthiinha mongtham ah jatthuk rumhala.” Jisu ih ngaakbaat rumta. “Erah tiitthaak loong abah wahoh loong ih toomchaat ah ih nyootbaat hang, ¹² mamah liidi, “Neng ih sok bah sok et ah,
 ang abah uh tatup rumka;
 neng ih chaat bah chaat et rum ah,
 ang abah uh tasamjat rumka.
 Tumeah neng ih erah jat rumta bah Rangte ko ngaak ih rumtheng taha,
 eno neng rangdah loong ah biin anaan et thengta.”

Jisu ih chamwen tiitthaak hukjangbaat kota
 (Mat 13:18-23; Luk 8:11-13)

¹³ Eno Jisu ih cheng rumta, “Sen ih arah tiitthaak ah tanih jatkan? Erah bah, jihoh tiitthaak tang nih ma jat an? ¹⁴ Chamwente rah ih Rangte tiit wenha. ¹⁵ Mararah mih ah raanjih lam ni datta rah likhiik, neng ih Rangte tiit ah chaat damdam soitaan ah wangha no nge kaatla. ¹⁶ Rukho mih ah raanjih jong khoni dat ah likhiik. Rangte tiit ah japchaat rum ano, tenroon lam ih kap rumha. ¹⁷ Enoothong neng ten ni lathiin thoih saatang tatongka. Rangte tiit thoidoh phate joonnaam sa doh neng ih laan thiinhaat ruh et ah. ¹⁸ Rukho mina ah langla raanjih suphook khoni datla likhiik. Rangte tiit abah chaat eha, ¹⁹ enoonthong arah roidong suh sootsaam nyia chengteng ehoon tenthun ih, nyia jaatrep jaatraang tenthun loong ih Rangte tiitkhaap ah matsiit ha, eno hetiik ah tadong tiik thukka. ²⁰ Rukho mina rah raanjih hase ni wen arah likhiik. Rangte tiit ah chaat ano, naririh et kap ha, eno hetiik ah dong tiik: rukho ah rookjom, rukho ah rook arok, rukho ah chaasiit.”

Khoowaan mong ni weetook
 (Luk 8:16-18)

²¹ Jisu ih toombaah ruh ih rumta, “O ih bah uh weetook* ah khoowaan mong ni adoleh juptheng khu nah nikah took ah? Weetook ah hehiin theng ni tanih katookka? ²² Tumjaat hotthiin abah uh wuungsa nah dongjat ah, nyia ebokloop etta loong ah edaap et ah. ²³ Boichaah an, sen na je abah ah!”
²⁴ Jisu ih amah nep ih baat rumta, “Marah chaat han sen ih naririh et samthun an! An ih mih mamet dande hu erah likhiik Rangte eh uh an emamah et dande ho—erah tokkhoh doh uh ehan thong et dande ho. ²⁵ Marah mih asuh amasah jeela erah suh ehan ih bootkoh ah, marah mih asuh tumjih uh tajeeka, erah mih dow a amasah jeela rah uh ethoon nge et ah.”

Raanjih wen tiitthaak

²⁶ Jisu ih jangbaat kaatta, “Rangte Hasong ah arah likhiik. Mih wasiit ih phek ni chamwen kaatla. ²⁷ Rangwuung rangnak, heh jup ih koja oh saat ih koja oh, erah pootdi heh champhook ah haapphok ano toon hak ruh ela. Erah bah uh mamangla heh ih tajatka. ²⁸ Hah heh heh ih hak thuk ano tiik thukla; jaakhothoon wotsuh phang edongla, eno kookchok ehoolna, erah lilih helak ah pa ano dongtiikla. ²⁹ Eno cham ah men kano cham khante ah ih khothep ah pi ano cham ah khan kala, tumeah chamkhan tok ah chang kano ah.”

Miinjaangjih tiitthaak
 (Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)

³⁰ Jisu ih chengta, “Rangte Hasong asuh seng ih tumjih likhiik ih li ih?” “Tumjih tiitthaak nawa ih seng ih jangbaat theng ah? ³¹ Erah langla arah likhiik. Mih wasiit ih arah mongrep dow loongtang nang ih ehinjih thoon miinjaangjih ah toon ano, hah ni wenkaatla. ³² Rekam lidi phook ano thoontang nang ih ehanthoon ih dong hakla. Eno hephook loong ah hak ano hephaak loong adi woh loong nep jen tepwang ah.”

³³ Jisu ih miloong asuh heh tiitkhaap ah jihoh tiitthaak loong nawa ih emamah ih toobaat rumta; neng ih mathan jen ih samjat rumta erah thanthan ih baataan rumta ³⁴ Heh ih tiitthaak toobaat muh ih tumjih uh tabaat rumta, Enoothong heliphante loong damdi heh luulu ang adi, tumjih suh liita erah hukbaat korumta.

Jisu ih pong aphaat semthukta
 (Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Erah saasa rangjaako di Jisu ih heliphante loong suh baat rumta, “Seng loong ah juungsitum saangko adoh daan kah ih.” ³⁶ Erah thoidi neng ah miloong jiin nawa dokkhoom karumta; eno heliphante loong khoonkhuung ni Jisu bantong kata adi roong duungtong karumta, eno Jisu ah neng damdi waksiit kaat rumta. Khoonkhuung loong ehoh uh erah di eje angta. ³⁷ Baphuk ih pong ah pongta, eno khoonkhuung mong adi juung ah waak wang eta, eno khoonkhuung ah juung ih eme nanah eta. ³⁸ Jisu ah khoonkhuung liko adi khodang ah dang ano mokjupta. Heliphante loong ah ih saatsiit rum ano baat rumta, “Nyootte,[†] seng etek taat kah eli ah an ih tanih thun ri?”

³⁹ Jisu ah toonchap ano pong asuh baatta, “Sem uh!” eno juungtak asuh we baatta, “Sem uh!” Erah damdam pong ah laan semruh eta, Pong ah toopong ano, tikpapak ehoonta. ⁴⁰ Eno Jisu ih heliphante loong asuh liita, “Tume choolan? Amadi sen tuungmaang uh laje ah?”

⁴¹ Eno neng loong ah rapne ih cho damdi neng chamchi ni roongwaan rumta, “Arah mih ah o angla? Pong nyia juungtak ih nep heh jeng chaatchaat ela ah!”

5

Jisu ih chiithih laakhah pan mih wasiit deesiitta

(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Jisu nyia heliphante loong ah Galili juungsitum saangko Gerasa hadaang ni thok rumta. ² Jisu khoonkhuung nawa dat khoom damdam mangbeng luung nawa wangha rah erah di mih wasiit chomuita. Erah mih sak adi chiithih laakhah pan ³ mangbeng ni tongte angta. O eh uh heh ah jaanruh ih takah jen tangkitta; ⁴ helak helah ah jaanruh ih taat kit rum abah uh helek helek jaanruh ah thahoom leh thaphui, emeleh heh lah ih soopnak kah eta. Heh rapne tathat ang thoidi mih ih tajan tangjota. ⁵ Heh rangwuung rangphe mangbeng theng ni nyia kaanjang ni katum khoomta eno leh tum riinghuung, heh teeteewah jong ih jopkhan.

⁶ Jisu japtupta adi heh rekam loot ni angta; eno heh reeni soonkata, heh lakuh di Jisu ngathong adi chooktong kah ano, ⁷ erongwah ih riinghuungta, “Jisu, Echoong thoon ni tongte Rangte Sah! An ih tumjih ette ang halang? “Rangte mendoh, ngah nak thet haat weehang, ngah ih an lasih johala!” (⁸ Heh ih arah jengkaaph ah Jisu ih “Chiithih laakhah dokkhoom ho ih li kano jengta!”)

⁹ Eno Jisu ih chengta, “An men o ah?”

Erah mih rah ih ngaakbaatta, “Nga men ah ‘Ephoop’ —seng ah hantek!” ¹⁰ Chiithih laakhah loong ah arah juungkhuung dowo nak dokphan weeuh ih heh ih Jisu lasih ah laot joh ruh eta.

¹¹ Neng reeni kaanjang adi wak loong jook arah angta. ¹² Erah thoidi chiithih laakhah loong ah ih Jisu lasih joh rumta, “Wak loong sak adoh kaat thuk weehe.” ¹³ Jisu ih kaat thuk rum kano, chiithih laakhah loong ah mina sak dowo doksoon ano wak loong sak adi nop karumta. Wak loong ah rooproop ih haajaat nyi taan angta, Erah loong ah thoontang doruk rum ano kaangkom dowo juungsitum adi lupdat karumta.

¹⁴ Wak riimte loong ah erah dowo tiisoon rum ano erah ruurang ah hadaang rookwih nyia pheh apahaang rookwih ni tumbaat wanrumta. Mina loong ah ih tumjih ang kola ih sokkah rumta, ¹⁵ eno neng Jisu jiinni ra rumha di, chiithih laakhah ephoop pan angta mih ah japtup rumta. Erah mih ah nyuh akhat rapne ne ih kap ano seklilih ih tong arah japtup karumta; eno neng ah echo ih rumta. ¹⁶ Chiithih laakhah pan mih nyia wak loong tupte loong ah ih, mamah angta erah loong tiit ah mih suh tumbaat rumta.

¹⁷ Erah thoidi neng ah Jisu suh neng juungkhuung dowo soon uh ih baat rumta.

¹⁸ Jisu khoonkhuung ni duungtong kata adi maangdi chiithih laakhah pan angta warah ih liita, “An damdoh ngah nep roong ra weehang!”

¹⁹ Enoothong Jisu ih tawak siitkaatta. Erah nang ih bah, Jisu ih amet baatta, “An nok nah ngaakwang uno an jaatang suh thongbaat wan uh, Teesu ih an raang ih tumjih reeta nyia mathan minchan halu loong rah ah.”

²⁰ Erah thoidi erah wah ah Hah Asih* adi kah ano Jisu tumjaat reeta loong ah tumbaat kaatta. Erah japchaatte loong ah rapne ih paatja rumta.

Jairas sah nyia Jisu nyuh taajote nuh

(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Jisu ah juungsitum saangko ni we ngaak daan kata. Erah juungsitum kaang adi miloong ah Jisu reeni thutthi rumta. ²² Jehudi rangsoomnok ni mootkaatte Jairas thok

[†] 4:38 4:38 Nyoottemih suh hukbaatte, nyootsootte, nyia le nyootte * 5:20 5:20 Hah AsihHah asih ah Dekapolis asuh liita

haano Jisu ah japtupta, eno Jisu ngathong ni kotbon kah ano ²³ heh lasih ah jota, “Nga sah minusah rah rapne ih satla. An lak ih taajoh ra weeho, de ano ething toom tong we ah!”

²⁴ Eno Jisu ah heh damdi roong dokchap kata. Eno miloong ah uh Jisu damdi kookrak ih roong khoom karumta.

²⁵ Erah di minuh esiiit asih paang nyi heh sih sik ih cham arah angta, ²⁶ heh khoisat ah phonte loong suh noongrep ni taatsok thukta. Heh ngunteh loong ah thoon thaaja, erah bah uh ede lalek ih thang ih saarookwih ehan han ih boot satta. ²⁷ Heh ih Jisu raak ah japchaat ano, miloong dung ni heh lilih ih roong kata, ²⁸ heh teeteenuh ih thunta, “Nga ih Jisu nyuh ah taajoh ang bah, ede eang.”

²⁹ Heh ih Jisu nyusah ah taajoh ano, heh sih sik ah laan mah ruh eta; eno heh teenuh ih uh ede elang ih laanjat ruh eta. ³⁰ Jisu sak nawa khoisat de theng chaan kaat ah laanjat ruh eta, erah thoidi miloong ko ih lengsok ano cheng rumta, “Nga nyuh ah o ih taajoh tahang?”

³¹ Heliphante loong ah ih ngaakbaat rumta, “An ih tup ih hu an reeni mina ephoop tuutmuula eah; mamet cheng hu o ih taajoh halang eah?”

³² Enothong Jisu ih heh taajote ah lengsok ruh eta. ³³ Eno minuh rah ih heh khoisat deeta rah samthun ano echo damdi mangha no, heh lakuh di tong ano amiisak tiit loong ah dok baatta. ³⁴ Jisu ih erah nuh asuh liita, “Nga sah, an tuungmaang ih deesiiit taho. Khooteng ih tongwang uh, an chamnaang nawa ede etu.”

³⁵ Jisu ih erah baat tokdi, Jairas nok nawa ruurang baatte loong wang rum taha eno Jairas suh baat rumta, “An sah bah etek ela. Nyootte ah nak thaam hoom kuh?”

³⁶ Jisu ih neng tiitwaan ah laboichaathang ih,[†] Jairas suh baatta, “Nakcho uh, tuungmaang ba et uh.” ³⁷ Eno Jisu ih ehanko miloong ah tang ano heh damdi Pitar, Jeems nyia heh no Joon ah ba siit kaatta. ³⁸ Jairas nok ni thokrum adi miloong huung ariing nyia neng paatteh ah japchaat karumta. ³⁹ Jisu ah nopwang ano baat rumta, “Tume paatja lan?” “Tume huung lan? Noodek ah etek tah eka—emokjup boh ela!”

⁴⁰ Miloong ah ih Jisu ah ngit et rumta, eno Jisu ih neng loong ah dokphan rum ano, heh nuh nyia heh wah nyia heliphante wajom, noodek jupthiinta nokmong adi nopwang rumta. ⁴¹ Jisu ih noodek lak adi joh ano liita, “*Talitha, Koum,*” erah langla, “Minusah, saat uh Nga ih baat hala!”

⁴² Erah damdam minusah ah toonchap ano laan khoom ruh eta. (Noodek ah asih paang nyi angta). Erah angta ah sok rum ano miloong ah rapne ih paatja rumta. ⁴³ Enothong Jisu ih arah tiit ah o suh uh labaat theng ih baat rumta, “Heh suh phaksat thong jam koh an.’

6

Najaret ni Jisu thaangjuuta (Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

¹ Erah hadaang dowa Jisu ah dokkhoom kah ano, heliphante loong heh lilih ih heh hadaang ni roongwang rumta. ² Jehudi naangtonga rangwuung adi Jisu ih Jehudi rangsoomnok ni miloong asuh phang nyootsoot rumta, eno miloong ah ih erah chaat rum ano rapne ih paatja rumta; “Heh ih arah likhiik jeng ah ma nawa jen jat ha?” neng ih chengta. “Tumjih mongtham ih jen jatthuk ha? Erah than epaatjaajih mame jen reela? ³ Arah bangmaakwah* Meeri sah, Jeems, Josep, Judas nyia Simoon loong phoh ah tanih angka? Heh no minusah loong ani tongla ah tanih angka?” Eno neng ih Jisu ah thaangju ih rumta.

⁴ Jisu ih baat rumta, “Khowah ah langla noongrep nah soomtu ah, enootherong heh hadaang nah heh sano joonte nyia heh jaatang ih ba thaangju ah.”

⁵ Erah di Jisu ih epaatjaatheng tumjih uh tami reeta, khoisatte heh lak ih taajota mararah loong ah ba deeta. ⁶ Miloong jiinni tuungmaang laje thoidi Jisu ah epaatja eta.

Jisu ih heliphante asih wanyi daapkaatta (Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

Eno Jisu ah mih nok hah loong adi lengkhoom kah ano, nyootsoot karumta. ⁷ Heliphante asih wanyi ah lompoon ano wanyi wanyi et daapkaatta. Neng suh chiithih laakhah loong dokphan suh chaan ah korum ⁸ ano baat rumta, “Erah kah andoh sen sak nah tumjih uh nak hui an, kiingthom luulu ba pi an phaksat uh lahuitheng, kunna

[†] 5:36 5:36 laboichaathang theng eleek chaat asuh liita   * 6:3 6:3BangmaakwahNok apung nyia juptheng tongtheng bang nawa ih hoonte asuh liiha   6:4 6:4 Jn 4:44

khaak uh lahuitheng, sen khaakdaap nah ngun uh lauitheng. ⁹ Sen lakhoop ba khoop an eonothong samsong hedak lahuitheng." ¹⁰ Jisu ih wakbaat rumta, "Marah nok adoh noppoon han, erah nok adoh erah dow a maang dokkhoom khoom ih tong an. ¹¹ Sen sammuh nah raahan doh marah doh sen tanoppoon ran nyia sen jeng laboichaata ranbah, sen lah dow a bungwiik ah jaanak anno dokkhoom an. Erah neng raangtaan ih ethih ang ah!"

¹² "Erah dow a neng ah dokkhoom karum ano mina ah rangdah nawa lek etheng ih tumbaat kaat rumta. ¹³ Neng ih chiihith laakhah hantek dokphan karumta, eno Olib bangthiing ih hut leh khoisatte hantek deesiit rumta.

Juungtemte Joon tiita

(*Mat 14:1-12; Luk 9:7-9*)

¹⁴ Eno Hirod[†] luungwang ih erah ruurang loong ah japchaatta, tumeah Jisu men ah noongrep ni phoongpha rumta. Mararah ih liita, "Juungtemte Joon ah ngaakthingla! Erah thoidi epaatjaajih loong jen re theng chaan ah jeela."

¹⁵ Rukho eh liirumta, "Heh Elija."

Rukho eh li rumta, "Heh ah Khowah, teewah dow a khowah loong ah likhiik heh uh esiit."

¹⁶ Eno Hirod ih erah japchaat ano liita, "Heh ah Juungtemte Joon ah, ngah ih heh khoh ah thah thuktang ah, heh ah we ngaakthingla!" ¹⁷ Hirod heh teeteewah ih Juungtemte Joon ah jokhak thukta, eno kit ano phaatak ni sak thukta. Hirod ih heh ih kapta Hirodias tungthoidi khak thukta, heh minuh ah langla heh no Philip minuh ang dow a. ¹⁸ Juungtemte Joon ih Hirod suh banbaat ruh taat kah eta, "An no minuh abah tami kapko eah!"

¹⁹ Erah thoidi Hirodias ih Joon ah tek haat et suh rapne ih khah ano dongthunta, erah bah uh Hirod tungthoidi tami tek haatta. ²⁰ Hirod ah Joon ra echo eta tumeah heh ih jat etta Joon ah mih sek nyia esa moong achaangte angta, rah thoidi Joon ah piita. Hirod ih heh tiitwaan ah chaat rookwih heh thung ah phaangdat eta, ang abah uh heh jeng ah nook boichaata ruh eta.

²¹ Lini Joon tek haat suh Hirodias raangtaan saapoot ese thok taha. Hirod tup rangwuung sa di mathan apit nawa saahaap loong ah, Sipaahi saahaap, nyia Galili dow a elong elang loong ah heh tup rangwuung sadung ni poon rumta. ²² Erah sa adi Hirodias[‡] sah minusah ah boongwangta, eno erah sok rum ano Hirod nyia heh wenwah loong ah neng ten rapne ih roon rumta. Erah thoidi luungwang ih erah sah asuh chengta, 'An tumjih suh nooklu? Ngah dow a tumjaat suh hang erah koha.'" ²³ Hirod luungwang ih minusah asuh kakhanta, "Ngah ih kakhama hala an ih tumjih jam uh erah koha, ngah ih panhang hadaang thotliiko anep jen koha!"

²⁴ Eno minusah ah doksoon kah ano heh nuh suh cheng kaatta, "Ngah ih tumjih suh ang?"

"Juungtemte Joon khoh ah suh uh, ih heh nuh ih baatta."

²⁵ Minusah ah echaan ih we ngaak wang ano luungwang dow a suta, amamah ih khuung nah Juungtemte Joon khoh ah kohang!"

²⁶ Erah jengkhaap ah chaat ano luungwang ah rapne ih tungthita, ang abah uh heh wenwah loong ngathong ni kakhama choi ang thoidi tajen daanta. ²⁷ Erah thoidi ra bante loong asuh Joon khoh ah laan thah kah ruh ih thukta. Raabante ah phaatak ni kah ano Joon khoh ah thadook kata; ²⁸ eno minusah asuh khuung ni pi kowanta eno heh nuh asuh toom kota. ²⁹ Joon liphante loong ah ih erah chaat rum ano, heh mang ah toonpi wang rum ano beng kaat rumta.

Jisu ih haajaat banga mih suh phaksat kota

(*Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Jn 6:1-14*)

³⁰ Heh Kaamwah loong ah Jisu jiinni ngaak chomui wang rum ano, neng ih nyootsootta nyia reeraang karumta loong ah heh suh baatwan rumta. ³¹ Erah di miloong ewang ekaatte ephoop ang thoidi Jisu nyia heliphante loong ah neng phaksat saapoot taan uh tachoh rumta. Erah thoidi Jisu ih baat rumta, "Seng hatik nah chomre naangtong kah ih." ³² Eno neng ah khoonkhuung adi duungtong rum ano hatik adi neng kaatkaat ih rumta.

³³ Erabah uh miloong ah ih neng doksoon ela ih laanjat ruh ih rumta; erah thoidi harep nawa soonkah rum ano Jisu nyia heliphante loong maang thokdi neng lah ih neng ngah

6:11 6:11 Esm 13:51   6:11 6:11 Luk 10:4-11   6:13 6:13 Jms 5:14   6:14 6:14,15 Mat 16:14; Mk 8:28; Luk 9:19   † 6:14 6:14 Hirod luungwangEntipas Hirod Galili pante   6:17 6:17,18 Luk 3:19,20   ‡ 6:22 6:22Hirodias sah mararah le adi heh sah minuh sah Hirodias ih raangha

ni erah hah di jen banthok ih karumta. ³⁴ Khoonkhuung nawa Jisu datchap adi miloong hantek, saapriimte muh saapsah likhiik et sok rum ano heh minchan dongta. Eno heh ih erah miloong asuh jirep tiit loong ah phang nyootsoot rumta. ³⁵ Rangsa ah tham kano, heliphante loong ah heh reeni wang rum haano baat rumta, "Seng jen tham eli eno arah hah ah hatik ni. ³⁶ Miloong ah kaat etthuk uh, neng phaksat ah nokphoh nokno nawa nyia phek aphaang nawa nengneng ih toom jam reh phaksah karum ah."

³⁷ Jisu ih ngaakbaat rumta, "Sensen ih neng suh phaksat ah jam koh an."

Neng ih Jisu suh chengta, "Seng ih ngunkholok chaanyi taan ih baanlo ah reh ih no miloong asuh kottheng tam et liihu?"

³⁸ Eno Jisu ih cheng rumta, "Sen jiinni baanlo mathan ah? Sokkah an."

Neng ih sokkah rum ano baat rumta, "Baanlo banga nyasi enyi."

³⁹ Jisu ih heliphante loong suh baatta, miloong ah naam khoh adoh hedung hedung et tongthuk an. ⁴⁰ Eno miloong ah dungsii ni chaasiit, dungsii ni rook banga, ih pheetong thuk rumta. ⁴¹ Eno Jisu ih baanlo banga nyia nyasi enyi ah toonpi ano rangko ih toonok ano, Rangte suh lakookmi liita. Heh ih baanlo ah chepphiit ano heliphante loong suh koh ano, miloong asuh pheekokaat thuk rumta. Nyasi enyi ah uh emamah loongtang suh pheekoh thuk rumta. ⁴² Loongtang ih neng wok laanphoot ruh et phaksah rumta. ⁴³ Heliphante loong ih asih hongnyi baanlo nyi nyasi dak phaksata rah toon rumta. ⁴⁴ Phaksatte miwah loong ah erah di haajaat banga mina angta.

Jisu juung khoni khoomta

(Mat 14:22-33; Jn 6:15-21)

⁴⁵ Erah damdam ih heliphante loong ah khoonkhuung ni duungtong thuk ano juungsitum saangko Betsaida hadaang ko ni, heh ngani ban kaatthuk rumta. Erah poodi heh ih miloong ah pheekhoom thuk rumta. ⁴⁶ Miloong damdi raajeng lidi heteewah ah kongchoong ni rangsoom wangta. ⁴⁷ Rangja ang damdam khoonkhuung ah juungsitum laktung ni angta, Jisu ah heh laktak saang ni angta. ⁴⁸ Jisu ih heliphante loong ah pong pong damdi chamthih naangkah ih khoonkhuung daanjop arah japtup rumta. Rangkano chichuruh saapoot ejom nyia arok chamchi ni Jisu ah neng jiinko juung khoni khoom kata. Eno neng re ni thokkhoom nanah di, ⁴⁹ Jisu juung khoni khoom arah sok rumta. "Erah jook!" Neng ih mokthun rumta, eno toonriing rumta. ⁵⁰ Heh ah sok rum ano thoontang cho rumta.

Erah damdam Jisu neng damdi waanta, "Sen tenchaan an!" Heh ih baatta "Ngah hanih. Nakcho an!" ⁵¹ Erah dowah ih neng damdi khoonkhuung ni roong duungtong wangta, eno lakdamdam di pong ah laan semdat ruh eta. Heliphante loong ah rapne ih paatja rumta, ⁵² tumeah neng ih haajaat banga mina suh phaksat jen kota tiit ah tajen samjat rumta; nengthung nengtak ni tali thun rumta.

Genisaret ni Jisu ih khoisatte loong deesiitta

(Mat 14:34-36)

⁵³ Neng ih juungsitum ah daan rum ano Genisaret hah adi thok rumta, eno erah di neng khoonkhuung ah tangtuk rumta. ⁵⁴ Khoonkhuung nawa dat khoom rum adi, miloong ah ih Jisu ah laanjat ruh ih rumta. ⁵⁵ Erah thoidi miloong ah erah juungkhuung rep ni tumsoon rumta; marah di Jisu eje ih japchaat rumta erah di khoisatte loong ah dam khoni thokpi rumta. ⁵⁶ Eno Jisu ah noongrep ni kata, hadaang ni, samthung ni, adoleh phek aphaang ni, eno miloong ah ih khoisatte loong ah thaaangtaam theng ni thokpi rumta, eno khoisatte loong ah heh nyuh kaangba adoh taan jap tajoh suh heh lasih joh rumta. Eno mathan ih taajoh rumta loong ah thoontang de ih rumta.

7

Te awah banlam

(Mat 15:1-9)

¹ Pharisi nyia Hootthe nyootte loong Jerusalem nawa ra rum taha loong ah Jisu jiinni thok kookchap rum taha. ² Pharisi loong ih Jisu liphante loong mararah ih neng lak enyaan ih phaksah arah jatjoh rumta erah langla neng laktiimuh ih phaksah rumta eno erah ah Pharisi loong ih kah nyoot rumta jun ih tah angta.

(³ Pharisi, nyia Jehudi, nok hah ih nengte nengwah ih nyootta banlam ah phan rumta: neng ih laktiimuh ih laphaksat jih, ⁴ adoleh thaangsang theng nawa tumjaat thok huiha bah uh jaakhoh saachot muh doh tajen phaksata.* Erah damdi uh neng ih ephoop

6:34 6:34 Erok 27:17; 1Lu 22:17; 2Tet 18:16; 1Jk 34:5; Mat 9:36 * **7:4** 7:4 thaangsang theng nawa tumjaat thok huiha bah uh jaakhoh saachot muh doh tajen phaksataadolehthaangsang theng nawa wang rumha no neng sakchaak sachot rumta

teewah banlam loong ah phan rumta, Jengthaak ih lookkep khapleng, khuung akhaak nyia juptheng[†] loong ah uh saachot muh ih tamaak rumta.)

⁵ Erah raangtaan ih Pharisi nyia Hootthe nyooote loong eh Jisu suh cheng rumta, "An liphante loong ih sengte sengewah ih kota banlam ah laphan mamet rumha, neng laktiimuh ih mamet phaksah rumha?"

⁶ Jisu ih ngaakbaat rumta, "Isaia ih sen loong tiit ah mamet punbaat kota! Heh ih raangthiinta likhiik sen loong ah lonoite:

'Rangte ih liita, arah miloong eh bah, neng tuikhoop nawa ih soomtu rumhang, amiimi doh bah neng tenthun ah nga jiin nawa haloh dook ang ah.

⁷ Nga rangsoom rumha ah thaangmuh ang ah, tumeah neng eh mina ih hoon arah Hootthe ah nyoot rumha.

Nga Hootthe ang arah likhiik ah!

⁸ "Sen ih Rangte jengdang ah thiinhaat anno mina ih nyootsoot ha ah kap han."

⁹ Jisu ih toombaah ruh etta, "Sen ih Rangte hootthe ah mongwah maakwah tenthun lam ih dut haat han eno sen ih nyootsoot han banlam ah toonjoh han. ¹⁰ Moses jengdang ni raangta, 'Annuh anwah jengkhaap ah echaat etheng,' erah damdi, 'O ih heh nuh heh wah suh jengthih jengla erah etek haat etheng.' ¹¹ Enoothong sen ih amet nyoot han, heh nuh heh wah chosok suh tumjih tumjih je abah, heh ih liita 'Arah Korban' (erah langla Rangte lakbi), ¹² Erah likhiik sen Pharisi loong ah ih sennuh senwah lajap sokboi suh liitan. ¹³ Emamah sen ih wahoh loong asuh ki nyootsoot anno Rangte jengkhaap ah takap thuk kan. Erah damdi uh jaatrep sen ih emamah moong reeraang kah anrah ephoop je ah."

Mina esot ih hoon thukte

(Mat 15:10-20)

¹⁴ Eno Jisu ih miloong ah we lompoon rum ano baatta, "Loongtang ih, nga jeng ah boichaat anno, samjat et an. ¹⁵ Tumjih bah uh sen sak ni rangkhoh nawa wangla rah ih sen ah tanyaan siit ran. Erah nang ih senten senmong nawa ra hala rah ih thong nyaansiit halan."[‡] ¹⁶ Sen na je anbah, chaat et an!

¹⁷ Midung nawa heh nok ni wangta adi, heliphante loong ah ih tiitthaak ah tumjih suh liita rah hukbaat suh cheng rumta. ¹⁸ "Sen ah mihoh loong nang ih jatwah maakwah taboh angkaan," Jisu ih liirumta. "Sen ih tanih samjat kan? Sen sak ni rangkhoh nawa wangla rah ih bah amiimi di tanyaan siit ran, ¹⁹ tumeah erah sen ten ni tawangka wok ni ba wangla eno ewe ngaakkaat ela." (Erah jen baat ano Jisu ih jaatrep phaksat ejen phaksah et ah ih dokbaat korumta.)

²⁰ Eno Jisu ih boot baat rumta, "Sen ten nawa tumjaat dong ra hala rah ih ba thetsiit halan. ²¹ Tumeah sen mong nawa ethih mongtham dong hala rah ih, sen ah jootthih mootkaat ni siit halan, mih put tenthun, etek haat tenthun, ²² mih minuh miwah damdoh roomjup tenthun, nyamnyook tenthun, nyia jaatrep ethih loong tenthun; mookwaan mui tenthun, lapun lalam tenthun, miksuk mui tenthun, mih thetbaat tenthun, engaampoo tenthun, nyia elang lalang ih reeraang tenthun loong adi siit halan— ²³ erah ethih tenthun loong ah sen ten seng mong nawa dong hala eno sen ah enyaan ih hoon thuk halan."

Minuh tuungmaang

(Mat 15:21-28)

²⁴ Eno Jisu erah dowa dokkhoom ano Tairi samnuthung re ko ih kata. Nok esiiit ni heh ah nop wangta eno heh erah di oih uh naktoom jat ah ih thunta, ang abah uh heh tajen hottongta. ²⁵ Minuh esiiit, heh sah minusah sak ni chiithih laakhah pan ang arah, ih Jisu raak ah chaat ano echaan ih heh lathong ni kotbon kata. ²⁶ Erah nuh rah hahote angta Phonisia deek Siria hadaang ni tup arah ah. Minuh rah ih heh sah sak nawa chiithih laakhah rah dokphan raangtaan ih Jisu lasih ah jota. ²⁷ Eno Jisu ih ngaakbaatta, "Jaakhoh noodek asuh phaksat raang kottheng. Noodek phaksat ah nge ano hui suh haatkoh ah tapunka.

²⁸ "Minuh ah ih ngaak liita, "Chuupha," "Teebun nawa phaksat thaaja arah botseh hui ih katoon sah ah!"

²⁹ Eno Jisu ih minuh asuh liita, "Epun baat et hu, an nok nah ngaak wang uh, an sah sak nawa chiithih laakhah rah doksoon cho tupwang uh!"

³⁰ Eno erah nuh ah nok ni wang ano heh sah ah juptheng ni jup arah japtup wangta; chiithih laakhah rah heh sak nawa doksoon cho angta.

[†] 7:4 7:4 juptheng mararah le adi taraangka 7:6 7:6,7 Isa 29:13 (LXX) 7:10 7:10Hpkt 20:12; Hodb 5:16; Hpkt 21:17; Lew 20:9 [‡] 7:15 7:15 Mararah le adi wet hin 16 ah tawak raangkaSen na je abah, chaat et an

Jisu ih engong ebaang deesiitta

³¹ Eno Jisu Tairi hadaang re ko nawa dokkhoom ano Sidoon lam ih Galili juungsitum ko ni nyia Samthung Hah Asih^S ko ih kata. ³² Erah di mararah ih Jisu reeni naabaang nyia jengtah ang arah siitjah rum taha, eno Jisu suh an lak ih taajoh weeuh ih heh lasih joh rumta. ³³ Erah thoidi Jisu ih midung nawa heh laklak ih doksiit kaatta, eno heh laktiik ih heh na adi kepta, heh took ah phoh ano heh tuihih adi taajota. ³⁴ Eno Jisu ah rangko ih toonsok ano, thungthet lam ih erah mih asuh liita, “*Ephphatha*,” erah langla “Laang uh!” ih liita.

³⁵ Erah damdam heh na ah laangta, heh jeng uh laangloolo ih miijengta, eno latanyah thang ih waantiitta. ³⁶ Jisu ih erah tiitwaan ah o suh uh nak baat an ih miloong asuh baat rumta; erah bah uh mathan taat haam ah, erah thanthan ih jaawaan karumta. ³⁷ O mina ih japchaatta loong ah rapne ih paatja rumta. “Erathan mame jen re la!” neng ih liita. “Engong nyia naabaang anep jen jeng thuk ha nyia jen chaat thuk ha!”

8*Jisu ih haajaat baji mina suh kota
(Mat 15:32-39)*

¹ Rekam ritdi erah di miloong dungghoh we thok khoon rumta. Nengdi phaksat theng laje thoidi, Jisu ih heliphante loong ah we khoonpoon ano baat rumta, ² “Nghah arah mina loong asuh rapne ih thungthih lang, neng nga damdi sa jom roongtong rumhala, erah mong adi neng phaksat ah thoon ela. ³ Miloong ah neng nok nah phaksat muh mok ngaakdaap ang bah, lam nah neng lethaap wang rum ah, tumeah rukho ah haloot nawa thok ra rum taha.”

⁴ Heliphante loong ih chengta, seng ih arah than mina asuh arah likhiik woma mong nah ma nawa phaksat ma jen jam koh ih?

⁵ Jisu ih cheng rumta, “Sen jiinni baanlo mathan ah?”
“Lo sinet,” neng ih ngaakbaat rumta.

⁶ Eno heh ih miloong asuh hah nah pheengtong an ih baat rumta. Heh ih lo sinet baanlo ah toon ano, Rangte suh lakookmi li ano, chepphiitta. Eno heliphante loong asuh phekokaat thukta. ⁷ Erah damdi nyasi amasah angta nep, Jisu ih lakookmi li ano we phekoh kaat thukta. ⁸⁻⁹ Warep ih neng wok laanphoot ruh ih phaksah rumta erah di mih ah haajaat baji taan ang rumta. Eno heliphante loong ah ih hong sinet dakta rah lomtoon rumta. Jisu ih miloong ah ngaakkaat thuk rum ano ¹⁰ heh uh erah damdam heliphante loong damdi khoonkhuung ni roong dungtong wangta eno Dalmanutha hadaang ko ih karumta.

*Pharisi loong ih epaatjaajih jam rumta
(Mat 16:1-4)*

¹¹ Mararah Pharisi loong ah Jisu jiinni thokrum ano heh damdi daanmui karumta. Neng ih heh jeng ah mat ih joot suh ih thun rum ano, baat rumta, Rangte ah elang ekah ih jat suh seng suh epaatjaajih ah noisok he. ¹² Eno Jisu ah ekhat damdi thungthih ano liita, “Ahaangwa mina loong ah ih epaatjaajih ah mamet jam rumha?” Nghah ih baat rumhala! A likhiik mina loong asuh epaatjaajih tanoisok kang!”

¹³ Eno heh neng re nawa dokkhoom ano, khoonkhuung ni ngaak tong wangta eno juung saangko ih daan karumta.

*Pharisi loong to nyia Hirod
(Mat 16:5-12)*

¹⁴ Heliphante loong ih phaksat ehan et hui ah beehaat et rumta, khoonkhuung ni ang rum adi baanlo lo siit laklak ba dakta. ¹⁵ “Naririh ih ban tong an,” Jisu ih dangdang ih baat rumta, “Maama teewah naririh ih ban sok an Pharisi to nyi Hirod dow a pui suh ah.”

¹⁶ Heliphante loong ah neng jaachi ni phang tuwaan rumta: “Heh ih baanlo lahu koke no baat hali arah ah.”

¹⁷ Jisu ih jat etta neng waantiit rumta rah ah, eno heh ih cheng rumta, “Phaksat laje thoih tumte nang waantiit lan? Amadi uh sen ih maang nih jatkan? Sen thungko tam ang lan? ¹⁸ Sen mik je choidi tatam tupkan? Sen na je choidi uh tatam chaat kan? Tanih jen samthun kan ¹⁹ ngah ih baanlo banga dow a ih haajaat banga mina suh jen khom kotang rah ah? Sen ih hedak ah hongboot mathan toon tan?”

“Asih hongboot nyi,” neng ih ngaakbaatta.

²⁰ “Erah damdi baanlo sinet dowah reh haajaat baji mina suh kotang adi mathan dakta?” Jisu ih cheng rumta.

“Hong sinet” neng ih ngaakbaatta.

²¹ “Eno sen ih amadi uh erah maang nih jatkan?” Heh ih cheng rumta.

Betsaida ni edook wasiit deesiitta

²² Neng Betsaida hadaang ni thokrum adi mararah ih mikdook wasiit thoksiit rum taha, eno edook ah taajoh weueh ih Jisu lasih joh rumta. ²³ Jisu ih heh lak ni toonhoom ano erah hadaang dowah doksiit kaatta. Heh mik adi Jisu ih heh took ih phoh ano, heh lak ih taajoh eno chengta, “Amadi japtup tam et hu?”

²⁴ Eno edook warah ih toonsok ano baatta, “Tup ehang, ngah ih miloong anep tup hang, enoonthong samsek latup thang ih bang loong khoomla likhiik et sok hang.”

²⁵ Eno Jisu ih heh mik adi we taajota. Erah dowah reh heh mik ah naririh ih ngaak singta, jaatreng wuungsing wuungla et tupta. ²⁶ Jisu ih heh nok ni amet baat ano wang thukta, “Hadaang adoh nak ngaak wang uh joh.”

Jisu tiit Pitar ih dokbaatta

(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷ Erah lidi Jisu nyia heliphante loong Kaisaria Philipi hadaang ko loong reeni wang rumta adi lam ni chengwan rumta. “Baat he mih ih Ngah suh o kah ih li rumhang?”

²⁸ Neng ih ngaakbaatta, “Rukho ih li halu Juungtemte Joon,” “Rukho ih li halu Elija, rukho ih khawah dung dowah esiit et li halu.”

²⁹ “Sen ih tumjih li hali?” Jisu ih cheng rumta. “O et liihe ngah suh ah?”

Pitar ih ngaakbaatta, “An ah Kristo.”

³⁰ Eno Jisu ih baat rumta, “Ngah tiit ah o suh uh nak baat an.”

Jisu ih heh chamnaang nyia heh tektiit baatta

(Mat 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹ Eno Jisu ih heliphante loong asuh phang nyootsoot rumta: “Mina Sah abah rapne ih chamte angla eno mihak phokhoh loong, romwah phokhoh loong nyia Hootthe nyootte loong rah ih thaangju rumte. Heh ah tek haat et rum ah, enoonthong sa jom lidoh we ngaakthing eah.” ³² Heh ih neng suh samsek et baat korumta. Eno Pitar ih hiiksiit kaat ano Jisu ah kanjaata. ³³ Enoonthong heliphante ko ih leksok ano, Jisu ih Pitar ah we kanjaata, “Soon uh Soitaan,” Heh ih liita. “An tenthun Rangte jiin nawa tah angka mina jiinko nawa!”

³⁴ Eno Jisu ih heliphante nyia miloong ah heh jiinni poon rum ano baatta, “Marah mina nga damdoh wangsuh nok lan,” “Erah mina rah ih heteewah ah beehaath etheng, heh tek ra lacho thang ih nga lih phan theng. ³⁵ Tumeah senteewah roidong piipang suh thun anbah, sen emat haat et an; enoonthong sen roidong ah nga raangtaan nyia ruurang ese raang ih mat haat anbah epui ean. ³⁶ Mina ih mongrep hadaang adoh jaatreng ah kappap ano, heh roidong ah maat haat abah tumjih choh ah? Tumjih uh tachoka! ³⁷ Heh roidong ngaakchosuh heh ih kottheng tumjih uh tajeeka. ³⁸ O mina ngah suh nyia ngah ih nyootsoot hang asuh erakri ela arah rangkuh thih nyia Rangte lajat hadaang adi ah, erah ang abah Mina Sah rah uh Heh wah chaan aphaan nyia toongtang rangsah loong damdoh raaha doh erah mih ah raangtaan ih rakri eah.”

9

¹ Eno we boot baat rumta, “Ngah ih baat rumhala, Rangte Hasong chaan aphaan lam ih raaha ah maang japtup ngah khoh nah arah dowah rukho ah maang tekte eje ang an.”

Phaakjaaja elekta

(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

² Sa arok lini Jisu ih Pitar, Jeems nyia Joon ah siit ano, kongchoong ni neng luulu wang rumta. Neng mikso di Jisu, ah chocho ih lek arah sok rumta, ³ henyuh hekhat ah pungkoopkoop ih dong phaakta erah than ih puungta o eh uh arah hatoh adoh erathan tajen puung chotka. ⁴ Erah lilih heliphante wajom ih Elija nyi Moses Jisu damdi waan arah japtup rumta. ⁵ Pitar ih Jisu suh baatta, “Nyootte, tumthan ese ah seng aani ang ih no ah! Seng ih nyutaap ejom than buk ih, esiit ah an raangtaan, esiit ah Elija raangtaan, esiit Moses raangtaan.” ⁶ Pitar nyia wahoh loong ah rapne ih cho rum ano Pitar ah mame jeng suh uh taseeta.

⁷ Erah lilih jingmuung ih neng loong ah loopjota, eno jingmuung mong ni dongjeng ra taha, “Arah ngah di nga mongnook Sah miimi—heh jengkhaap chaat an!” ⁸ Neng ih seek taat lengsok rum adi, o uh tajeeta; Neng damdi Jisu chap arah lalak tup rumta.

⁹ Neng kong ni dat ra rumha di Jisu ih baat rumta, “O suh uh nak baat an sen ih tumjaat tuptan rah ah, mina sah tek nawa maang ngaaksaatka ngakhoh nah ah.”

¹⁰ Neng ih heh jeng ah thang et rumta, ang abah uh neng chamchi ni bah erah tiit ah waan ruh ih rumta, “Tek nawa ngaaksaat’ ah tumjih suh liita?” ¹¹ Eno neng ih Jisu suh chengta, “Hoothie nyootte loong ih Elija jaakhoh raaha ih tumet suh liita?”

¹² Jisu ih ngaak baatta, “Elang eah jaakhoh Elija aju raaha, jaatrep ban khookham raang ih ah. Enoothong Rangteele ni tumet suh liita Mina Sah ah rapne ih cham ah thaangju nep et rum ah eah?” ¹³ Nga ih baat rumhala, Elija ah jen ra ih taha eno mina loong ah ih neng ih mamet thunta erah jun ju re rumta, heh tiit ah Rangteele ni raangha likhiik ah.”

Jisu ih chiithih laakhah pan mih wasiit deesiitta

(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)

¹⁴ Neng heliphante rukho loong ah damdi chokhoom wang rum adi, miloong hantek ih kookchap rum ano Hoothie nyootte loong damdi daanmu rum arah japtup rumta.

¹⁵ Miloong ah ih Jisu ah tup rum ano paatja rumta, eno heh reeni soonkah rum ano jengseera rumta. ¹⁶ Jisu ih heliphante loong suh cheng rumta, “Tumjih tungdi neng damdi daanmui lan?”

¹⁷ Mih dung ni wasiit ngaakjengta, “Nyootte, ngah ih an jiinni nga sah chiithih laakhah pan, heh jeng nep mah arah siitkaat halang. ¹⁸ Chiithih laakhah pat adi heh teewah ah hah ni loongdat ano heh tui nawa tookwu ah dong, heh pha ah chektat ano kah laatted ah, erah raang ih an liphante loong suh chiithih laakhah taat dokphan thuktang, eno tajen dok phan rumta.”

¹⁹ Jisu ih liurumta, “Mamah lajen hanpi ehan mina sen loong ih ah! Ngah sen damdoh jaatjaat mathan ma jen roong tonghang? Ngah sen damdam mathan ma jen reehang? Noodek ah nga jiinnah siitwan han!” ²⁰ Eno Jisu jiinni siitwan rumta.

Erah damdam laathih rah ih Jisu ah tup ano, noodek ah hah ni loonghaat ano laatted thukta, eno lengkoong ano heh tui ni tookwu loong ah dong eta. ²¹ Jisu ih heh wah asuh chengta, “Arah likhiik ih sa mathan dowah ih angla?”

“Noodek dowah ih dook,” heh warah ih ngaak baatta. ²² “Chiithih laakhah rah ih helek helek we nyia juung ni tek haat suh taatwoot chung ha. Minchan ih weeha, an tenthet nawa ih jen lang abah ah!”

²³ Jisu ih heh wah suh liita, “An teeteewah ih jen lang eah ih liihu bah ah! Tuungmaang ete raang ih bah jaatrep ejen lang eah.”

²⁴ Erah damdam heh wah ah huung ano jengta, “Ngah etuungmaang elang, enoonthong ehan tajen tuungmaang kang. Ehan ih tuungmaang suh chosok weehang!”

²⁵ Jisu ih miloong tukhoom ah sok ano, chiithih laakhah asuh baatta. “Engong nyia ebaang chiiala” “Nga ih an suh baat hala arah noodek sak dowah dokkhoom hoono babah uh nak kah ngaak wang uh!”

²⁶ Chiithih laakhah ah riinghuung ano noodek ah loonghaat thiinta, eno that that ih moh tekthuk ano heh ah doksoon kata. Noodek ah tekmanng likhiik ih hoonta, eno warep ih liita, “Etek ela abah ah!” ²⁷ Eno Jisu ih noodek ah heh lak ih toonhoom ano chap thukta.

²⁸ Jisu nokmong ni nopkhoom adi heliphante loong ih hucheng rumta, “Seng ih laathih ah mamah lajen dokphan eti?”

²⁹ Jisu ih baat rumta; “Aa likhiik chiithih laakhah ah rangsoom nawa luulu ih ba jen dokphan ah,” “Jaat hoh tumjih nawa reh uh tajenka.”

Jisu ih heh tektiit we baatta

(Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)

³⁰ Jisu nyia heliphante loong erah dowah Galili hadaang lam ih wang rumta. Jisu ih heteewah maani ah ih wahoh suh tajat thukta, ³¹ tumeah heliphante loong suh tiitwaan nyootsoot rumta;

“Mina Sah rah mih lak nah tek haat et suh jokoh rum ah. Enoothong sa jom lih nah, we ngaakthing eah.”

³² Erah jengkhaap nyootta rah heliphante loong ih tumjih suh liita ih tasamjat rumta, heh suh huk cheng ra uh echo ih rumta.

*Elongthoon o ah ?**(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)*

³³ Neng Keparnam hadaang ni thokrum taha, eno nokmong ni nop rumta lidi Jisu ih heliphante loong suh chengta, "Sen loong lam ni tumjih tungdi daanmui tan?"

³⁴ Neng ih tangaak baat rumta, tumeah neng chamchiini lam ni elongthoon ah o ah erah tiit tungdi daanmui rumta. ³⁵ Jisu ah tong ano asih wanyi heliphante loong ah poon rum ano baat rumta, "O ih phangkhothoon angsuh nook an erah lithoon nah anghtheng eno heh ah loongtang laksuh angjih." ³⁶ Eno heh ih noodek wasiit neng loong ngathong ni chap thukta. Heh lak ih khonjoh ano baat rumta, ³⁷ "Oih arah noodek loong ah nga mendoh noppoon an, erah ih ngah poon halang; eno oih ngah noppoon halang, erah ih nga lalak tanoppoon rang, nga daapjatte ah anep wak noppoonha."

*O mina sengdi junhala erah seng mina**(Luk 9:49-50)*

³⁸ Joon ih heh suh baatta, "Nyootte, seng ih an mendi mih wasiit ih chiithih laakhah loong ah dokphan arah japtupti eno tanghaamti, tumeah heh sengjoon tah angta."

³⁹ "Nakmok tanghaam an," Jisu ih baat rumta, tumeah o mina ih nga mendoh epaatjaajih loong ah jen re abah, liwang nah erah mina rah nga miksukte tah angka ang ah. ⁴⁰ O mina seng miksukte tah angka loong ah seng raangtaan ih ang ah. ⁴¹ Ngah ih ami tiit baat rumhala, nga mina angkan no o ih sen suh juung jok thuk han erah mih ah amiisak heh thaang ah choh ah.

*Rangdah nah lungwaang thuk**(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)*

⁴² Arah noodek loong ah ih ngah suh hanpi rum halang ah oih bah uh mok thetsiit rum ah, erah mina rah heh boh adoh jong ah bonchi ano juungsuh nah mah abah ese ang ah. ⁴³ Erah raang ih sen lak ih sen tuungmaang ah matsiit abah, thadook haat et an! Lak hop mabah uh lametka we adoh roitang ih khaamwang nang ih bah lakko ih mabah uh lathoon roidong adoh chowang ah ese ang ah. ⁴⁴ Erah nah 'neng phakte soot ah babah uh tatiika, nyia neng khaam theng we ah babah uh tametka ang ah.* ⁴⁵ Sen lah ih sen tuungmaang ah mok matsiit abah, thadook haat et an! Lah hop roitang we nah khaamwang nang ih bah lah ko lathoonka roidong adoh chowang ah ese ang ah. ⁴⁶ Erah nah 'neng phakte soot ah babah uh tatiika, nyia neng khaam theng we ah babah uh tametka ang ah.† ⁴⁷ Erah damdi sen mik ih dah thuk halan bah, doklot haat et an! Rangmong Hasong nah mikko ih wang ah ese ang ah mik hop ih roitang we nah khaamwang nang ih bah ah. ⁴⁸ Erah ni, 'Neng phakte soot ah babah uh tatiika nyia neng khaam theng we ah babah uh tametka ang ah.'

⁴⁹ "Mireprep ah we nawa ih saasook ah sum ih siik hoon theng saasiit arah likhiik ah.

⁵⁰ "Sum ah ese; enoonthong sumwaan ah sa abah, sen ih mamah we ih miingaak sumthuk an?

"Jonte damdoh sum likhiik anghtheng, eno warep damdoh semroongroong in songtong theng."

10*Jisu ih minuh haat tiit baatta**(Mat 19:1-12; Luk 16:18)*

¹ "Eno Jisu erah hah dow dokkhoom ano, Judia hah ko ni Jordan Juung ah daan wanta. Erah di miloong ep hoop thok taha, eno heh ih saahoh di kanyoot arah likhiik ih we nyootsoot rumta.

² Mararah Pharisi loong heh jiinni thokrum haano heh jeng matjoot suh chung rumta. "Seng suh baat he," "Seng hootthe jun ih miwah ih heh minuh jen haat nih et ah?"

³ Jisu ih cheng damdi ngaakbaatta, "Moses ih tumjaat Hootthe baat tahan?"

⁴ Neng ih ngaakbaat rumta, "Moses ih bah miwah suh epaak leeraang ah raangkoh ano sen sanuh ah ejen haat et an ih baatta."

9:34 9:34 Luk 22:24   **9:35** 9:35 Mat 20:26,27; 23:11; Mk 10:43,44; Luk 22:26   **9:37** 9:37 Mat 10:40; Luk 10:16;

Jn 13:20   **9:40** 9:40 Mat 12:30; Luk 11:23   **9:41** 9:41 Mat 10:42   **9:43** 9:43 Mat 5:30   * **9:44** 9:44 Mararah leedap adi wet hin 44 ah tawak raangka: Erah nah 'neng phakte soot ah babah uh tatiika, nyia neng khaam theng we ah babah uh tametka ang ah.   † **9:46** 9:46 Mararah leedap adi wet hin 46 ah tawak raangka: Erah nah 'neng phakte soot ah babah uh tatiika, nyia neng khaam theng we ah babah uh tametka ang ah.   **9:47** 9:47 Mat 5:29

9:48 9:48 Isa 66:24   **9:50** 9:50 Mat 5:13; Luk 14:34,35   **10:4** 10:4 Hodb 24:1-4; Mat 5:31

⁵ Jisu ih neng suh baatta, "Sen suh nyootsoot ah jong ajaan likhiik angka no Moses ih erah Hooththe ah raangkoh tahan." ⁶ Enoothong haphangsong di, edongsiiit saapoot di, 'Rangte ih minuh miwah dong hoonta, 'Rangteele ni liiha likhiik ah. ⁷ 'Erah thoidi miwah rah ih heh nuh heh wah ah thiinhaat ano heh sanuh damdoh roomsong ah,* ⁸ Eno enyi ah esiit ih hoon ah.' Erah thoidi nengnyi ah wanyi takah angka, esiit ang ah. ⁹ Erah raangtaan ih Rangte ih chosit ha ah, mina lajaatjaat paak haat theng."

¹⁰ Neng loong ah nok ni ngaak wang rum adi, heliphante loong ih erah tiit ah huk cheng rumta. ¹¹ Jisu ih ngaakbaat rumta, "O ih bah uh heh minuh ah haat ano nuhoh we kap abah, heh ah roomjup rangdah ah dah ah." ¹² Erah likhiik, minuh ih miwah ah haat ano wahoh damdoh we nook abah eroomjup rangdah ah dah ah."

Jisu ih noodek loong suh romseetam kota

(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ Mararah miloong ah ih Jisu reeni noodek loong ah heh lak ih taajoh ano romseetam kot suh thoksiit rumta, eno heliphante loong ih kanja et rumta. ¹⁴ Jisu ih erah kanja rumta ah jat ano, heliphante loong asuh ekhat eta eno baat rumta, "Noodek loong ah nga re nah toom wang rumha, sen ih nak tanghaam an, tumeah Rangte Hasong ah arah noodek loong likhiik raangtaan ih. ¹⁵ Ngah ih ami tiit baat rumhala, o mina arah noodek loong likhiik lah angko bah Rangte Hasong nah tachoh wang ko." ¹⁶ Eno noodek loong ah heh lak ni toonpi rum ano romseetam korumta.

Changteng wasiit

(Mat 19:16-30; Luk 18:18-30)

¹⁷ Jisu hahoh ni kaat suh we dokchap adi, mih wasiit soon ra haano heh lakuh di tong ano chengta, "Ese et Nyootte, mabah uh lathoonka roidong ah chosuh ngah ih tumjih et ang?"

¹⁸ "Ngah suh ese ih tumjih suh li halang?" Jisu ih chengta. "O uh ese tajeeka Rangte luulu ba ese ah. ¹⁹ An ih Rangte jengdang ah jat ehu: 'mih latek haat theng; an minuh nya an miwah lah angka bah mih damdoh nak roomjup theng; mih hot lahuh theng; mih lathika doh lanan theng; mih lamokwaan theng; nuh awah jeng chaat etheng.'" "

²⁰ Erah wah rah ih liita "Nyootte," "Erah loong jengdang abah ngah ih noodek dowah ih dook chaat jah halang."

²¹ Eno Jisu ih hetaangko ramram ih sok ano minchan lam ih baatta, "Andi jaatsiit boot reejih jeela. An nyamka loong ah sangkaat uno ngun ah changthih loong asuh phekoh uh, eno an ah rangmong nah changteng ang uh, erah lidoh ba nga lih phanhang." ²² Jisu jeng ah chaat ano, erah wah rah heh thungjoong ih heh the ah saanghaat ano dokkhoom kata, tumeah heh changteng angta.

²³ Jisu ih heliphante loong kooni lengsok ano baatta, "tumthan echaan ah changteng loong ah Rangte Hasong nah jen wangsuh ah!"

²⁴ Heliphante loong ah Jisu jengkhaap suh rapne ih paatja rumta, eno Jisu ih we baat rumta, "Ngaasuh ngaasah loong, Rangte Hasong nah chowang tumthan echaan ang ah!" ²⁵ Changteng mina Rangte Hasong nah jen wang nang ih bah mikkaan po na mokchongdoot ba laan jen nopwang ah."

²⁶ Erah tiit ah chaat rum ano heliphante loong ah rapne ih paatja rumta eno neng cheng chengmui ih rumta, "erah ang abah, o ah jen pui ah?"

²⁷ Heliphante loong taangko ih sok ano Jisu ih baatta, "Mina raangtaan ih bah erah echaan, enoonthong Rangte di bah tachaanka; jaatrep ah Rangte raangtaan ebah elaang."

²⁸ Eno Pitar dongjengta, "Sok uh, seng ih jaatrep thiinhaat eno an lih phanhi."

²⁹ "Um," Jisu ih liita, "Ngah ih baat rumhala, o mina ih amadoh henok hetap, henuh hewah, hephoh, henah, hesuh, hesah nyi hephek hephaang ah nga raang ih nya Ruurang Ese raang ih ahaangwa rangkuh adoh thiinhaat abah, ³⁰ heh suh romseetam ah amah dowah nang ih uh ehan ih choh ah. Henok hetap, hephoh, henah, henuh, heh sah, nya hephek hephaang ah chaasiit nang ih ehan choh ah—nga raangtaan ih siwi chammaang et ah; erah damdoh heh lakngah nah babah uh lathoonka roidong ah choh ah. ³¹ Enoonthong mina loong amadi elang angla loong ah liwang nah ehin ih hoon ah, eno amadi ehin angla loong ah elong ih hoon ah."

Jisu ih heh tektiit takjom baatta

(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)

³² Jisu nyi heliphante loong lam ni Jirusalem ni chookwang rum adi, Jisu ah neng ngah ni bankhoom wang ano, heliphante loong ah paatja ih rumta; heh lini phan khoomte miloong ah echo erumta. Eno Jisu ih heliphante loong ah hiiksiit ano heh tumjih angte angla erah tiit we baat rumta. ³³ “Boichaah an,” Heh ih baat rumta, “Seng Jerusalem ni wangli adoh Mina Sah rah romwah phokhoh nyi Hootthe nyootte loong suh baat korum ah. Neng ih heh ah tek ejih et kaanju dut haat rum ah eno Ranglajatte loong suh baat korum ah, ³⁴ neng ih chikram ngitkhuung et rum ah, eboteh ih rum ah, neng took ah ih took rum ah, ruh ih buh rum ano tek haat rum ah; enoonthong sa jom lidoh heh ah ewe ngaakthing eah.”

Joon nyia Jeems ih Jisu suh baatta

(Mat 20:20-28)

³⁵ Eno Jebedi sah Jeems nyia Joon, Jisu reeni ra taha. “Nyootte,” nyi ih liita, “Sek ih an suh tiit esiiit sek suh reekotjih cheng suh lihiitiit.”

³⁶ “Tumjih ah?” Jisu ih chengta.

³⁷ Nyi ih baatta, “Phaakjaaja Hasong adoh luungwang tongtheng nah tongwang uh doh, sek uh an damdoh waktong thuk we heetih, wasiit ah an dak hekko wasiit ah an jaawah ko ah.”

³⁸ Jisu ih we baat nyuuta, “Set ih tajat kansih tumjih suh hansih rah ah. Set ih ngah ih jok theng chamnaang lookkep dowah ejen jok nih et ansih? Nga juungtem ang rah likhiik ejen tem nih eh ansih?”

³⁹ “Jen tem ettih,” nyi ih ngaakbaatta.

Eno Jisu ih baat nyuuta, “Elang eah set ih nga chamnaang lookkep adoh ejen jok mok ih ansih nyia nga juungtem theng adoh ejen tem mok eh ansih. ⁴⁰ Enoonthong nga ih set dak hek jaawah ko adoh o theng ah erah tajan dan baat nyuura. Erah Rangte ih jat ah, o mina raang ih ban hoonta nyia o suh kottheng rah ah.”

⁴¹ Heliphante wah asih loong ah ih erah chaat rum ano Jeems nyi Joon suh ekhat erumta. ⁴² Eno Jisu ih heliphante loongtang lompoon rum ano baat rumta, “Jehudi lah angka loong adi neng phansiite loong ah eje. Sen ih jat ehan erah phansiite loong ah ih nengchaan nengphaan ah mina loong asuh noisok suh nook rumla, nyia neng phansiite loong ah ih nengchaan nengphaan ah maak suh nook rumla. ⁴³ Enoonthong erah likhiik bah sen loong chamchi nah nak angheng. Sengdung dowah o ih bah uh elong angsum nook anbah, sen wahoh loong laksuh jaatjaat chaak angjih; ⁴⁴ nyia o bah uh ngakhoh angsum nook anbah, sen ah loongtang dah jaatjaat chaak ang jih. ⁴⁵ Mina Sah ah botseh mih suh mootthuk suh tara taha; erah nang ih mih raangtaan ih moh suh ra taha nyia mina loong ah puipang suh heh roidong ah kota.”

Bartimaas mikdook ang arah deesiitta

(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ Neng Jeriko hadaang ni thok rumta, eno Jisu nyia heliphante erah dam ih miloong ah dokkhoom rum adi, edook kunma heh men ah Bartimas Timas sah lamkaang ni tong ano ban thaang phaksata. ⁴⁷ Najaret nawa Jisu ra hala ih chaat ano, riing poonta, “Jisu! Dewid sah, ngah minchan ih weehang!”

⁴⁸ Miloong ih edook ah kanja rum ano nak hoopti uh ih baat rumta. Eno heh ah erong ih we huk riingta, “Dewid sah, ngah minchan weehang!”

⁴⁹ Jisu tangchap ano baat rumta, “Poon wanhan.” Eno neng ih mikdook warah poon rumta, “Eroon eh uba, an poon halu.”

⁵⁰ Heh nyusah ah khook buhaat ano Jisu jiinni toonpit wang taha.

⁵¹ Jisu ih chengta, “Nga ih an suh tumjih jen re koha ih liihu?” Mikdook warah ih liita, “Nyootte,” “Nga mik ah we ngaaksing thuk weehang.”

⁵² Jisu ih baatta, “Kah uh,” “An tuungmaang jun ih deelu.”

Lakdamdam ih heh ih laantup ruh eta eno lam ni Jisu lilih ih roongphan khoomta.

11

Ruurangrang Jerusalem ni wang rumta

(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Jn 12:12-19)

¹ Betpheej nyia Bithani hadaang reeni Jerusalem thok nanah ih rum adi, neng loong ah Olip Kong adi wang rumta. Eno Jisu ih heliphante dowah wanyi ah jaakhoh ih ban kaat thukta ² amet baat nyu ano ah, “Set ngah ni hadaang esiiit je ah erah doh kah ansih, erah di moktoh* sah bonthiin arah japtup kah ansih babah uh o ih lathaak siitka rah

* 11:2 11:2 Moktoh ah English di dongkey et liiha asuh men hi.

ah. Ja ansih no nga re nah siitwan hansih. ³ Mih ih tumet suh ja hansih ih cheng hansih bah, Changte wah ih liita belam seek we ih ngaak siitwan he ih baat ansih.”

⁴ Eno kah nyu ano moktoh sah ah lam ni nok esiit ni kaawan thong ni bonthiin arah japtup kah nyuuta. Erah ja nyu adi, ⁵ nyi reeni chapta miloong dow mararah ih cheng rumta, “Moktoh sah ah tumet suh ja hansih?”

⁶ Eno nyi ih Jisu ih mamet baatta erah jun ih ngaakbaat nyu kano miloong ah ih moktoh sah ah hoom wanthuk nyuuta. ⁷ Eno Jisu reeni thok hoom wannu ano, moktoh sah sakkhoh adi neng nyusah loong ah dekoh rum ano, Jisu ah duungtonga. ⁸ Miloong ah ih neng nyusah loong ah lam adi ban dam wanrumta, rukho rah ih bangphaak ah phek dow dook rum leh lam ni dam et rumta. ⁹ Heh lih heh ngah ni khoomte miloong ah riing rumta, “Rangte rangphoong ih! Teesu mendi raakte loong asuh Rangte ih romsetam koh ah. ¹⁰ Seng loong wah Dewid luungwang hasong thok hala asuh Rangte romsetam ah je ah! Rangte rangphoong ih!”

¹¹ Jisu Jerusalem ni thok ano Rangteenok ni wangta, erah di heh ih jaatrep ah sok wangta. Enoothong rangsa jen tham ih kaat kano, heliphante asih wanyi damdi Bithani ni kata.

Jisu ih puksak bang hoktamta
(Mat 21:18-19)

¹² Erah saalih adi, Bithani nawa ngaak wang rum adi, Jisu heh ram ih tiita. ¹³ Heh ih rekam loot nawa ih puksak lak loong ah japtup ano, hetiik ah taatsok kata. Eno sokkah ano, hetiik tiitok lah ang thoidi heh lak luulu japtup kata. ¹⁴ Eno Jisu ih puksak bang asuh liita, “O ih uh an tiik ah mabah uh naktoom kah we choh sah ho!” Erah jengta ah heliphante ih nep japchaatta.

Jisu Rangteenok ni wangta
(Mat 21:12-17; Luk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹⁵ Neng Jerusalem ni thokrum ano, Jisu ah Rangteenok ni wangta, erah di thaangsangte nyi thaang riikte loong ah phang dokphan wang rumta. Neng ngun lek theng teebun[†] nyia tokparu sangte tongtheng loong ah daanghaat et wangta. ¹⁶ Eno heh ih O suh uh Rangteenok taakkhuung lam ih tumjih uh taleng hu thukta. ¹⁷ Erah lih adi heh ih miloong asuh nyoot rumta, “Rangteele ni raangha, ‘Nga Rangteenok ah deek akaan rep raangtaan ih rangsoomnok et men ah.’ Enoothong sen ih ehuh loong hottong theng ih hoon han!”[‡]

¹⁸ Romwah phokhoh nyi Hootthe nyootte loong ah ih erah tiit ah japchaat rum ano Jisu tek haat suh lampo phang jam rumta. Neng ah heh ra echo ih rumta tumeah mina loong suh epaatjaajih ih nyootsoot rum kano ah.

¹⁹ Rangjaako ih Jisu nyia heliphante loong ah erah samnuthung dow dokkhoom ih rumta.

Puksak bang nawa nyootsok theng
(Mat 11:20-22)

²⁰ Erah saalih rangkxah di neng lam ni khoom rum adi, satkom bang ah heh hingtuk ih hook arah japtup rumta. ²¹ Pitar ih tumjih angta rah dokthun ano Jisu suh baatta, “Nyootte, sok uh, an ih tamtu satkom bang ah ehok el!”

²² Jisu ih ngaakbaatta, “Rangte suh tuungmaang an.” ²³ Ngah ih amiisak tiit baat rumhala o mina heh ten nah mongchi lah anghang ih hanpi ano arah kong akaan asuh toonchap uno juungsih adoh rukdat kah uh ih baat abah uh amiisak elang eah, enoothong tumjih suh an erah suh hanpi et ano ba jen lang ah. ²⁴ Erah raangtaan ih ngah ih sen suh baat rumhala: sen ih rangsoom lam ih tumjaat suh an, erah echo etang ih hanpi an, eno ba sen ih tumjih suh an erah kohan. ²⁵ “Erah dam ih maatok doh sen ih rangsoom suh toonchap an, sen miksukte o ang abah uh erah loong ah biin anaan chaak hoon an, erah doh ba rangmong nawa sen Wah ih sen thetre loong ah biin anaan han.” ²⁶ [Sen ih mihoh ah lajen biin anaan kanbah, Rangmong nawa sen Wah eh uh sen ah tajan biin anaan ran.][§]

Jisu chaan aphaan tiit chengphi
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)

11:9 11:9 Rsb 118:25,26 [†] **11:15** 11:15 Teebun: Hukkhaak thiintheng nyia le dang raangtheng (Table) **11:17** 11:17 Isa 56:7; Jer 7:11 [‡] **11:17** 11:17 Isaia 56:7, Jeremiah 7:11 **11:23** 11:23 Mat 17:20; 1Kr 1:2 **11:25** 11:25 Mat 6:14,15 [§] **11:26** 11:26 Mararah leedap adi wet hin 26 ah tawak rangka: Sen ih mihoh ah lajen biin anaan kanbah, Rangmong nawa sen Wah eh uh sen ah tajan biin anaan ran. (Mat 6:15 adoh soktheng)

²⁷ Neng Jerusalem ni we thok rumta. Jisu Rangteenok ni lengkhoom adi, erah nawa romwah phokhoh loong, Hootthe nyootte nyia mihak phokhoh loong ah heh jiinni ra rumha no, ²⁸ cheng rumta, "Arah mamah jen reelu? An jen reejih o ih koh taho?"

²⁹ Jisu ih ngaakbaat rumta, "Ngah ih sen suh esiiit than jengkhaap cheng rumha, erah ngaakbaat kohe no ba, ngah ih tumjih chaan nawa ih jen reelang loong ah baat korumha. ³⁰ Jisu ih liita, baat an, Joon ih juungtem theng chaan ah ma nawa chota: Rangte jiin nawa tama mina jiin nawa chota?"

³¹ Eno neng jaachi ni phang daanmui rumta, "Tumjih baat ih? 'Rangte jiin nawa,' mok et baat ih bah, heh ih liihe, erah ang abah 'Joon ah tanih hanpi kan' ³² Eno, 'Mina jiin nawa mok baat ih bah...' " (Neng ah miloong ra cho rumta tumeah Joon ah khawah ih loongtang ih jatcho angta.) ³³ Erah raangtaan ih Jisu suh, "Seng ih tajatke," ih ngaakbaat rumta.

Eno Jisu ih baat rumta, erah ang abah, "Ngah ih uh arah loong ah mame jen reelang erah tabaat rumra."

12

Phekphoop phekte di nyoot baatta

(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

¹ Eno Jisu ih tiitthaak loong ah baat lam ih li rumta: "Teewah di wasiit phek changte wah reh heh phek ni potiik phook loong ah ki ano, pa ih kookpaata, potiik jittheng haluung ah thoh ano bante tongtheng nok echoongwah ih hoon thiinta. Eno erah phek ah phekphoop phekte suh kothiin ano heh hahoh ni kata. ² Potiik hu tok ah thok kohaano phekphoopte jiinni heh dah wasiit daap wanta, heh chotheng thaang ah suk suh ah. ³ Phekphoop phekte loong rah ih dah ah joh buh rum ano hahuung ngaak daapta. ⁴ Erah lih adi changte wah ih dah wahoh we wang thukta; eno phekphoop phekte loong ih hekhoh adi buh rum ano heh rakri laandong ruh ih li wanrumta. ⁵ Erah lidi changte wah ah ih dah wahoh daap wanta, eno erah ah tek haat ih rumta, emamah ih wahoh uh ephoop tek haat rumta rukho ah bot et rumta rukho ah tek haat et rumta. ⁶ Phek change wah adi ewangthuk etheng ah heh mongnook sah ah luulu ba dak tongta. Hethoondi heh sah ah phekphoop phekte loong jiinni daap wanta. 'Ngah ih jat et hang nga sah abah soongraang et rum ah,' change wah ih thunta. ⁷ Enoothong phekphoopte* loong ah neng chamchi ni waan rumta, 'Arah tang ah change sah. Raahan tekbuuh ih no heh nyamka ah seng doh toom ih hoon ah!' ⁸ Eno heh sah ah joh rum ano tekbuuh rum ano heh mang ah phaakkhuh ni haat rumta.

⁹ "Erah ang abah phekphoopte loong ah changte wah ih tumjih et ah?" Jisu ih chengta. "Heh ah wangha no phekphoop phekte loong ah tekbuuh ano wahoh suh lawe phek thuk ja. ¹⁰ Sen ih Rangteele ni raangha amiimi ewet tam etan?"

'Nok hoonte ih jaakhoni jong taseeka ih chiik haatta
jong ah loongtang nang ih ekapjih ese thoon jong ih hoonla.

¹¹ Erah Teesu ih hoonta;

Tumthan epaatja theng sokjih ah! "

¹² Eno Jehudi mihak phokhoh loong ih heh jootkhak suh chung rumta, tumeah neng ih jat et rumta erah tiitthaak ah neng teewah di nyoot baatta. Enoothong mih luulu ang kano neng ah echo ih rum ano matsoon rumta.

Sokse ngun kot thoidi chengmui rumta

(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Mararah Pharisi nok hah nyia Hirod mina loong Jisu reeni heh jengthet matjoot suh daapkaat rumta. ¹⁴ Jisu reeni thokrum ano cheng rumta, "Nyootte, seng ih jat et hi an ih ami tiit ju baat hu, mina ih thunha asuh lasootsaam thang ah. An ih mina ehin elong lathaam sok thang ih, Rangte ih ami tiit nyoot ha erah jun ju baat hu. Erah raang ih seng suh baat he, Roman luungwanglong asuh sokse kohi rah seng Hootthe ni eje tam tajeeka? Seng ih ekot tam takoke?"

¹⁵ Enoothong Jisu ih, nga matjoot suh cheng rum halang ih jat ano, ngaakbaat rumta, "Sen ih nga matjoot tumet suh thunhan? Ngunkholok ah piijah han, ngah ih sokthaak ang."

¹⁶ Neng ih ngunkholok esiiit piikaat rumta, eno heh ih cheng rumta, "Arah othe okhoh ah nyia omen ah?"

"Luungwanglong the akhoh," et baat rumta.

¹⁷ Eno Jisu ih baat rumta, "Ese eno bah Luungwanglong chojih ah Luungwanglong suh koh an, Rangte chojih ah Rangte suh koh an."

Eno Jisu suh rapne ih paatja rumta.

Tek nawa ngaaksaat tiitwaan
(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ Eno mararah Sadusi mina tek nawa tangaaksaatka liite loong ah ih, Jisu suh cheng karumta. ¹⁹ Neng ih liita, "Nyootte, Moses ih seng suh Hootthe amet raangthiinta: 'Jengthaak ih mih wasiit heh sah maangje di tek ano heh minuh ah thiinhaat abah, heh no damdoh we jen chosong eah, eno heh sah ah heh phoh etekte wah mikkhang ang ah.' ²⁰ Teewadi soophoh wasinet angta; phokhoh rah ih heh minuh ah kap ano, heh sah maangje di mattiita. ²¹ Eno miidamwah damdi we chosong ano, heh uh emamah ih heh sah maangje di we mattiita. Erah lilih wasiit taat we chosong, erah uh emamah heh sah maangje di we matti, ²² eno soophoh wasinet net: loongtang erah nuh ah damdi taat chosong leh neng sah laje thang ih matti rumta. Hethoon adi minuh ah thoon tiita. ²³ Erah ang abah, tek nawa we ngaaksaat rum adoh, heh ah o minuh ang ah? Soophoh wasinet net ih kap thoidi ah."

²⁴ Jisu ih ngaakbaat rumta, "Mame mokbaang lan! Sen loong ih Rangteele nyia Rangte chaan aphaan lajat thoidi mokjeng lan! ²⁵ Maatok doh tek nawa ngaaksaat ah, erah tokdoh rangmong nawa Rangсах loong likhiik ih hoon ah, erah nah mina takah nookmuika." ²⁶ Tek nawa ngaaksaat tiit ah: Moses ih raangthiinta leedap adi woma ni we luung damdi Rangte jengta ah taba japweh tan? Erah di Rangte ih Moses suh amet baatta. 'Ngah Abraham Rangte, Esak Rangte nyi Jaakob Rangte.' ²⁷ Heh ah ethingte loong Rangte, tekchoote Rangte tah angka. Sen loong ah rapne ih moong jenglan!"

Elongthoon jengdang
(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸ Hootthe nyootte wasiit ih neng daanmui rumta ah japchaatta. Jisu ih Sadusi loong suh ese lam ih ngaakbaat rum arah japchaat ano, cheng kata: "Marah jengdang ah loongtang nang ih elongthoon ih kapih ah?"

²⁹ Jisu ih baatta ehanthoon ih kapih ah arah, Ijirel mina loong chaat an! Teesu seng Rangte luulu ah juuba Teesu wah. ³⁰ Erah raang ih, senthung sentak, senchi senla, sen tah nawa ih Rangte ah nook an. ³¹ Erah lilih jengdang ehan kapih ah arah: "Senkhuung sentok ah senteewah thanthan et minchan an. Erah nyi tokkhodi ehoh elong jengdang tajeeka."

³² Eno Hootthe nyootte rah ih Jisu ah guuta, "Elang eh uh, Nyootte! Epun baat et hu Teesu heh luulu abah Rangte, heh tokkhodi ranghoh tajeeka eah. ³³ Erah raangtaan ih seng ih Rangte ah seng tenthun mongtham nawa nyia sengthung sentak adoleh seng tah nawa ih seechoh theng; eno sengkhuung sentok ah seng teewah thanthan ih seechoh theng. Jaat hoh liimaan nyi ngunteh seng khosa suh Rangte suh kohi ah nang ih uh arah jengdang enyi ah kapih."

³⁴ Erah wah rah ih mongwah maakwah lam ih ngaakbaatta ah jat ano, Jisu ih heh suh baatta,

"An bah Rangte Hasong nawa haloot tah angko."

Erah lidi o ih uh Jisu suh tumjih uh tanaan boot cheng rumta.

Kristo o sah ah?
(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ Jisu ih Rangteenok ni nyootsoot rum adi, heh ih cheng rumta, "Hootthe nyootte loong ih Kristo ah Dewid sutoom ih mamet miibaat rum ah? ³⁶ Esa Chiiala ih Dewid suh jeng thukta:

'Rangte ih nga Teesu suh baatta:

Nga jaawah ko adoh tong uh
an piara loong ah ngah ih an lakhu nah maang thiinthiin ah.'

³⁷ Dewid ih heh teeteewah ih, "Teesu' et liita; eno bah Kristo ah Dewid sutoom mamah mi ang ah?"

Jisu ih Hootthe nyootte loong kanjaata
(Mat 23:1-36; Luk 20:45-47)

Miloong ah ih Jisu tiit ah tenroon roon et banchaat rumta. ³⁸ Heh ih nyootsoot rumta adi baat rumta, "Hootthe nyootte loong dowa banban ih tong an, neng loong ah nyuh

akhat eloot lootwah ih kap rum ano mih ih toom soomtu he ih pheeoon theng ni lengkhoom suh nook rumla, ³⁹ Jehudi rangsoomnok ni tongtheng ese ban thiincho adoh tong suh nyia sadung theng ni tongtheng eseethoon adoh tong suh nook rumla. ⁴⁰ Neng ih thaknuh loong ah nep mokwaan rum leh neng nok nawa looso et rumha, mih miksook di rang eloot lootwah ih soom rum ano rangsoomte likhiik et noisok rumha. Neng chamnaang theng rapne ethih thoon ang ah!"

Thaknuh lakkot

(Luk 21:1-4)

⁴¹ Jisu Rangsoomnok ni ngun lomthiin theng re adi tong ano miloong ih neng ngun sak rum arah ban sokta. Nyamte loong ah ih hantek hantek ih sak rumta; ⁴² eno changthih thaknuh nusiit ah thok haano jaan ngun loonyi phaasiit nyi di to arah koh wan taha. ⁴³ Eno Jisu ih heliphante loong ah lompoon ano baat rumta, "Nгах ih baat rumhala, arah changthih thaknuh ih ngun bangkhok adi sak ha rah wahoh ih sak ha nang ih ehan thoon ang ah. ⁴⁴ Wahoh loong ih bah neng nyamka dowa hedak aba koha; eno arah changthih nuh rah ih bah heh laanyaang theng angta rah thoon koha."

13

Jisu ih Rangteenok thet tiit baatta

(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jisu Rangteenok nawa dokkhoom adi heliphante wasiit ih liita, "Nyootte, Sok uh! Arah nok loong nyia jong ah, tumthan milung miwaang ah!"

² Jisu ih ngaakbaatta, "An ih arah nok loong ah elong longwah tam et tup hu?" Arah nok abah saasiit erukdat eah, arah nok adoh jongteh tesiit taan uh tah dak tongka ang ah; loongtang rukdat ih ah."

Siiwi chamnaang

(Mat 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ Rangteenok ka ni Jisu Olib kong ni tong adi, Pitar, Jeems, Joon nyia Endriu loong ah huchomui wang rumtaha. ⁴ "Erah loong ah maatok doh angte angla, seng suh baat kohe," neng ih cheng rumta, "Erah loong ah saapoot ah echang ela ih jat suh tumjih ih jatthuk he, erah nep baat kohe."

⁵ Jisu ih baat rumta, "Naririh ih ban tong an, mih ih naktoom mokwaan han. ⁶ Nga tiitbaatte mih hantek ih dong ah, 'Jisu ah ngah' ih chaangte nep dong ha! Eno neng ih hantek moong mokwaan ah. ⁷ Sen ih haniik haloot nawa raamui tiit ephoop chochaat an, ang abah uh sen lasootsaam theng. Erah loong ah elang jaatjaat eah, enoonthong erah suh rangkuh thoonla ih liijih tah angka. ⁸ Hasong rookwih nah neng neng rookmui arah je ah, deek akaan ah deek akaan loong damdoh rookmui ah. Rongrep nah hasatek nyi ramtek khamle totoh ang ah. Erah loong ah, noonuh nootup suh kaphang sat arah likhiik ih ang ah.

⁹ "Sen teeteewah sensen ih naririh ih ban sok an. Sen loong ah khak hanno mat hoon nok nah siitwan han. Sen loong ah Jehudi rangsoomnok loong nah buh kaat han; nga thoidoh sen loong ah mih luungwang loong ngathong nah chap anno ruurang ese tiit ah baat an. ¹⁰ Enoonthong rangkuh thoon jaakhoh nah mongrep dowa mirep miraang suh Rangte tiitkhaap ah baat jaatjaat etheng. ¹¹ Eno sen loong ah, maatok doh khak hanno mat hoon nok nah siitwan han doh tumjih jeng ang ih lasootsaam theng; saapoot thok ha doh an tumjih jeng thuk ho, erah jeng uh. Jengkhaap marah jeng uh erah an jeng tah angka ang ah; erah Esa Chiiala nawa jeng raaha. ¹² Mina loong ah soophoh ah soophoh ih jootkot mui rum ano tek haatmui ah eno hewah loong ah ih emamah heh sah loong tek haat ah. Heh sah loong ah ih henuh hewah damdoh miksook mui rum ano tek haatmui rum ah. ¹³ Nga tungthoidoh warep ih miksook han. Enoonthong o hethoon tuk ih ramram ih joh ah erah ba pui ah.

Echoojih tiit

(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ "Sen ih 'Rapne Echoojih' jaatrep jen thet haatte ah japtup et an, marah doh lah anghtheng angta erah doh ang ah." (Arah wette suh: esamjat etheng tumjih men et ha rah ah!) "Eno Judia nawa miloong ah kong akaan ko ih toonsoonjih jaatjaat ang ah. ¹⁵ O bah uh nok* khoni angte rah ih nokmong nawa hukkhaak toon suh laajaatjaat saathaam

13:9 13:9 Mat 10:17-20; Luk 12:11,12   **13:13** 13:13 Mat 10:22   **13:14** 13:14 Dan 9:27; 11:31; 12:11   **13:15** 13:15 Dan 9:27; 11:31; 12:11   * **13:15** 13:15 Nok khoni: Nok khoh ah sep asuh liiha, erah tok di neng nok khoh hoonthung hane angta

kaat jih ang ah. ¹⁶ O mina phek nah ang ah, heh nok nawa nyuh akhat toon suh lajaatjaat ngaak wangjih. ¹⁷ Erah tokdoh tumthan ethih ang ah sah wokte nyi khobaang nuh loong ah raang ih ah! ¹⁸ Rangte rangsoom an erah rangwuung ah hahook doh nak toom ang ah! ¹⁹ Tumeah erah tokdoh chamchojih rah, Rangte ih hasong phangdong siitta dowah ih amatuk ih o uh lathaak chamka rah cham ah. Adoleh erah likhiikkhiik tumsa doh uh takah we angka. ²⁰ Enoothong Teesu ih erah saakaan rookweh ah ethoosii thong et koha, lah angta bah, o uh ething tatong thengta. Heh ih danjeeta mina loong suh raamwe ih erah saakaan ah thoosiitta.

²¹ “Eno, o ih bah uh amah mok ih baat han, ‘Sok an, Kristo aani,’ adoleh mararah ih baat han ‘Kristo bah therah ni thong!—erah sen ih lahanpi theng. ²² Tumeah emoong Kristo nyia emoong khowah loong ep hoop dong ha. Neng ih epaatjaajih nyia mi lungwaang theng ep hoop noisok rum ah, jen lang abah Rangte ih danjeeta mina loong ah nep mokwaan suh ah. ²³ Sen teeteewah naririh ih ban sok an! Ngah ih jaatrepi tiit ah rangwuung saakaan maang thok ra ngakhoni banbaat rumhala!

Mina sah raaha

(Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ “Erah chamnaang loong saakaan lidoh rangsa ah emoon eah, laaphiing ah takah kaang phaakka ang ah, ²⁵ rang nawa riksih loong ah datti ih raaha, rangkho nawa rangsa laaphiing loong ah dumdan eah. ²⁶ Erah lidoh, Mina Sah ah jingmuong khuinah, chaan aphaan pan ih phaakjaaja ih dong raaha. ²⁷ Eno rangsah loong ah hatoh rongbaji adoh daapkaat ah, heh ih danjeeta mina loong ah mongrep noongrepwih dowah lom khoonsiit rum ah.

Puksak bang nawa nyootjih

(Mat 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸ “Puksak bang ih sen suh toom nyoot han. Heh demdem suh hephaak ah jang ano dongkom raaha eno helak ah pa, erah di sen ih jat han rangsoh thok hala eah. ²⁹ Erah likhiik ih, sen ih sen mik ih erah loong chikrok ah tup anno ba, hethoon saapoot ah haniik ih thok hala ih samthun an. ³⁰ Banthun et an erah loong ah amah dowah mina thoontang maang matti rumka ngakhoh nah ang raaha. ³¹ Rang nyia hah bah ethoon eah, nga jengkhaap loong abah babah uh tathoonka.

O ih uh rangwuung saakaan tajatka

(Mat 24:36-44)

³² “O mina reh uh rangwuung saakaan ah tajatka, tum sa doh, maatok doh raaha eah—rangmong nawa Rangsah reh uh tajatka; heh Sah reh uh tajatka, heh Wah luulu ih ba jat ah. ³³ Erah raang ih ban sok et an, nyia banban ih tong an, tumeah sen ih rangwuung saakaan ah tajatkan. ³⁴ Erah langla changte wah ih heh laksuh loong wasiit wasiit suh heh nok nawa reeraang loong ah baat koh thiin rum ano heh ah haloot nah moongkhoom kah arah likhiik ang ah. Eno heh maang ngaakwang wang et ban sok thuk arah likhiik. ³⁵ Erah raang ih naririh ih ban sok an! Tumeah sen ih tajatkan nok changte wah ah maatok doh ngaakwang koja, rangja ko doh tam pheethungkham doh, tama rangkhano doh, adoleh rangsa dong doh wang koja. ³⁶ Heh baphuk ih raaha doh, sen emokjup ean rah nak toom kapjoh raahan. ³⁷ Ngah ih sen loong suh baat rumhala rah, mirep suh baat hang: Banban ih tong an!”

14

Jisu tekhaat kaankoong

(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Jn 11:45-53)

¹ Khopui Kuwaang nyia Toomuh Baanlo Kuwaang phaksat thok suh saanyi tongta. Romwah phokhoh nyia Hootthe nyootte loong ih, Jisu ah husah lam ih khak ano tek haat suh lampo jam rumta. ² “Kuwaang mong dohah seng lajaatjaat reejih, miloong ah phophaang jaang rum ah, neng liita.”

Bethani ni Jisu phontum ih lokta

(Mat 26:6-13; Jn 12:1-8)

³ Bithani hadaang ni Jisu ah Simoon maangdi engam angta wah nok adi roong tongta. Jisu phaksat tokdi minuh nusiit ih heh lak ni mojaang thuungsiit thaangchaan thaang

phontum* ah pi ano wangta. Eno moojaang† kep ah thajop ano Jisu khoni keelokta. ⁴ Erah dowa mararah miloong ah khah rum ano neng chamchi ni roongwaan rumta, “Erathan thaangchaan thaang phontum ah tumjih suh thaaja ha?” ⁵ Erah bah chaajom‡ nang ih ehan ngunkholok doh sang ano ngun ah changthih loong suh minchan kotjih boh angta!” Eno neng ih minuh ah rapne ih chikram li rumta.

⁶ Enoothong Jisu ih li rumta, “Heh nak thaam paklak an! Heh suh sen tume sootsaam lan? Heh nga raangtaan ih eseejih reeraangla. ⁷ Changthih loong abah saarookwih noongrep nah sen damdam ang ha, chosok ih suh li anbah tiimtok doh uh ejen chosok et an. Ngah ah sen damdoh saatangtang lakah roong tongte. ⁸ Heh tumjih reejih angta erah reela; heh ih nga sak ni phontum ih lok halang ah langla saapoot maang angka ngakhoh nah nga mangbeng suh ban khookhamha. ⁹ Ngah ih ami tiit baat rumhala, mongrep thoontang nah ruurangese marah doh thok ah erah doh arah nuh reela tiit ah, ban samthun ruh ejih ang ah.”

Judas ih Jisu tek haat suh ngun thaangta

(Mat 26:14-26; Luk 22:3-6)

¹⁰ Eno asih wanyi heliphante dowa Judas Iskerot ih Romwah Phokhoh loong suh Jisu khumtan kaatta. ¹¹ Eno neng ah erah tiit ah chaat rum ano roon ih rumta, eno heh suh ngun kottheng ih kakhum rumta. Erah dowa ih Judas ih Jisu ah ma doh jap jokoh rum ang ih saapoot bantho thakta.

Heliphante damdi Jisu ih kuwaang phaksat phaksata

(Mat 26:17-25; Luk 22:7-14,21-23; Jn 13:21-30)

¹² Toomuh Baanlo§ Kuwaang sa sakhoothoon adi, neng banlam di Khopui Kuwaang doh phaksat suh saapsah loong kadoom rumta, Jisu suh heliphante loong ih cheng rumta, “An ih seng maanah kaat thuk he, an raangtaan ih Khopui Kuwaang phaksat khookham raangtaan ih ah?”

¹³ Eno heliphante dowa wanyi asuh amet baat ano kaat thukta: “Samnuthung adoh kah ansih, erah doh mih wasiit khamteng tek ah pi ano wangha rah chomui ansih, eno erah wah lilih ih roongwang ansih. ¹⁴ Heh marah doh nop ah erah nok changte asuh cheng ansih: ‘Seng suh Nyootte wah ih liita, Nga liphante nyia ngah ih kuwaang phaksat sat theng nokkhok maani ah?’ ¹⁵ Eno heh ih rangkhoh thoon nokkhok elongwah esiit baat koh hansih, erah doh seng raang ih tongtheng thaatheng nyia jaatrep ban khookham cho japtup kah ansih. Eno set ih phaksat ah erah doh ban songwaang theng.”

¹⁶ Eno wanyi ah samnuthung adi kah nyu ano Jisu ih mamet baatta erah jun ih jaatrep ehoi et tup kah nyuuta. Eno nyi ih Khopui Kuwaang phaksat ah ban khookham kah nyuuta.

¹⁷ Rangjaako ih hoon damdam Jisu nyia heliphante asih wanyi ah ra rum taha. ¹⁸ Neng erah di teebun ni room phaksat tokdi Jisu ih liita, “Sengdung ni wasiit nga khumtante eje erah mih ah nga damdi room phaksah ih hala.”

¹⁹ Heliphante loong ah rapne ih thungthih rum ano wasiit wasiit ih cheng rumta, “Ngah suh nih li halang?”

²⁰ Jisu ih liita, “Erah sen asih wanyi dung dowa, nga damdi khuung esiit ni baanlo roongtem phakte mina ang ah. ²¹ Mina Sah baleh etek haat jaatjaat ih rum ah, Rangteele ni mamet raangha jun ih ah. “Enoothong tumthan ethih angbaat ah Mina Sah khumtante raang ih ah. Erah mih abah lalaan tupta bah ese ang thengta!”

Teesu phaksat

(Mat 26:26-30; Luk 22:14-20; 1Kr 11:23-25)

²² Neng phaksat phaksah rum adi, Jisu ih baanlo ah toonpi ano Rangte suh lakookmi li ano chepphiita, eno heliphante loong asuh ppeekoh rumta, “Thaang an, arah nga sak,” Jisu ih liita.

²³ Erah lilih lokkep ah toon ano Rangte suh jengseeraata, eno erah lokkep dowa loongtang ih jok rumta. ²⁴ Heh ih liita, “Arah nga sih mina loong raang ih jan ra hala. Arah sih rah ih Rangte nyia heh mina loong chamchi ni jengdang kakhat* ena ah Rangte ih hoonha. ²⁵ Ngah ih baat rumhala, aadowa ih ngah ih arah kham ah babah uh

* **14:3** 14:3 Phontumsak ni tingmokjih tummangmang (perfume) † **14:3** 14:3 Moojaanguung thiiintheng (bottle)

‡ **14:5** 14:5 Schaajom Teeewadi chaajom jaan ngun ah paang siit lakbi thaang di toota. **14:7** 14:7 Hodb 15:11

§ **14:12** 14:12 Toomuh Baanlo kuh: To lari thang ih baanlo phak kuwaang (Unleaven Bread) **14:18** 14:18 Rsb

41:9 **14:24** 14:24 Hpkt 24:8; Jer 31:31-34 * **14:24** 14:24 Heh sih: Heh sih rah ih Rangte jengdang ah heh mina loong suh neng ten ni thiin thuk ah

takah we jokkang. Heh rangwuung rookli ano kham na ah Rangte Hasong nah ba we jok ang.”

²⁶ Eno neng rangsoom boong ah boong rum ano Olib Kong ni wang rumta.

Jisu ih Pitar leek tiit banbaatta

(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Jn 13:36-38)

²⁷ Jisu ih baat rumta, “Sen loong nga re nawa loongtang saapsoonte ang lan, Rangteele ni liiha,

‘Rangte ih saapriimte warah tek haat ano saapsah loong ah thaapnya khoom rum ah.’

²⁸ Enoothong ngah etek nawa we ngaaksaat angno, Galili hah nah sen ngah nah ban kah ang.”

²⁹ Pitar ih ngaakbaatta, “Ngah ih bah an babah uh tajen thiinhaat ra, wahoh loong ih thiinhaat ho bah uh ah!”

³⁰ Jisu ih Pitar suh liita, “Ngah ih baat hala niikja woh leknyi maang weeka nganah, an ih tajat kang ih lekjom jeng uh.”

³¹ Eno Pitar ih ehan han ih we ngaakbaatta, “Ngah an damdoh waktek haat hang doh botseh, emah tajeng kang!”

Heliphante wahoh loong ah uh emamah ih roongjeng rumta.

Getsemani ni Jisu ih rangsoomta

(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Neng Getsimani hah adi thokrum ano, Jisu ih heliphante loong asuh baatta, “Ngah ih rangsoom ang poodtoh adoh tong an.” ³³ Heh damdi Pitar, Jeems nyia ah Joon ah waksiit wanta. Heh phang sootsaam nyia heh mong chikrok ano, ³⁴ Jisu ih baat rumta, “Nga ten ehan thoon ih paattiila, ngah bah tek thanthan ih hoon lang.” “Adoh tong anno bantho he.”

³⁵ Amasah hiikkhoom ano, Jisu hani kotbon ano rangsoomta, jen lang eabah erah chamchoh saapoot ah nak chothuk weeu, ³⁶ “Ewah Jisu ih rangsoomta, “Seng Wah!” Andi bah jaatrep tachaanka, arah chamnaang lookkep ah nga re nawa toonhaat et weeu. Enoothong nga thung jun lah anghang an thung jun ju toom ang ah.”

³⁷ Eno heliphante wajom jiinni ngaak adi neng ah emokjup ih rum arah japtup kata. Jisu ih Pitar suh liita, “Simoon mokjup nih elu? Sen saapootsiit taan uh motseng tanih jen tong kan?” ³⁸ Motseng ih tong an no chaan aphaan raangtaan ih rangsoom an phate jonnaam ih nak toom jen han. Chiiala ah enook ela, enoothong hansi ah naangla.”

³⁹ Jisu we ngaak wang ano phosiitsiit ih we soomwangta. ⁴⁰ Eno we ngaak raaha di uh heliphante wajom ah thok mokjup ruh ih rumta; Neng mik uh lajen daapsok rum thang ah. Eno Jisu suh tumjih uh tami baat rumta.

⁴¹ Heh rangsoom theng nawa takjom ngaak ha di uh neng ah hephoopho ih mokjup rumta, eno we li rumta, “Amadi uh thok naangjup ruh nih elan?” Erah than jup an chang ih ah! Saapoot chang ela! Sokthaak an, “Mina Sah ah amadoh rangdah mina loong lak nah koh ah. ⁴² Saat an kah ih, erah sok an, “Nga khumtante wah rah ah!”

Jisu khakwanta

(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴³ Jisu ih baat tokdi heliphante asih wanyi dung nawa, Judas dong khoom taha. Heh damdi miloong langnuh pawah nyia kiingthom waangrak ih roong dong khoom rum taha, Romwah phokhoh loong, Hootthe nyootte loong nyia mihak phokhoh loong ih daapkaat rum taha. ⁴⁴ Heh khumtante wah rah ih miloong asuh hubaat rumta: “Ngah ih marah wah ah chupphak ang erah wah ah ang ah, sen ih jam han warah ah. Eno khak anno bante loong suh siitwan thuk an.”

⁴⁵ Judas heh laanthok khoom, Jisu reeni kah ano liita, “Nyootte!” Eno chupphakta. ⁴⁶ Eno neng ih Jisu ah joh rum ano khak rumta. ⁴⁷ Eno erah chap rumta dung dow wasiit ih heh lang ah dok hoom ano Romwah phokhothon dah na ah chepdookta. ⁴⁸ Eno Jisu ah toon jeng ano li rumta, “Hootthe thet haatte jokat ah likhiik langpi papi nyia kiingthom waangrak nga joot tam ra tahan?” ⁴⁹ “Saarookwih ngah sen damdi Rangteenok ni tonghang no kanyootsoot tang adi mamah lajoh khak ih tahe? Enoothong, Rangteele ni liiha amiisak jaatjaat ang raaha.”

⁵⁰ Eno heliphante loongtang heh ah thiinhaat rum ano saapsoon rumta.

⁵¹ Jaaro wasiit nyuleep di choom arah ih Jisu lini roongphan khoomta. Eno neng ih heh khak taat thot rumta, ⁵² enoothong heh ah boongloong henyuh hekhat ah khook haat thiin ano moong soonta.

*Jisu ngoongthum nok ni siitwanta**(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55,63-67; Jn 18:13-14,19-24)*

⁵³ Eno Jisu ah Romwah Phokhothoon[†] nok ni siitwan rumta, erah di Romwah Phokhoh loong, mihak phokhoh loong, nyia Hootthe Nyootte loong thoontang thutthi rumta. ⁵⁴ Pitar ih haloot nawa ih rikwan ano Romwah Phokhothoon nok taakkhuung adi wangta. Erah di bante damdi weekang ni roong hangtong wangta. ⁵⁵ Romwah Phokhoh loong nyi hadaang Ngoong awang loong ah ih Jisu kap tek haat suh heh thet tiitbaatte taat jam rumta, eno o uh tachojam rumta. ⁵⁶ Jisu thetre tiit baat hantek ih taat leekbaat rumta, ang abah uh erah jeng loong adi tajun rumta.

⁵⁷ Eno mararah Jisu miksukte ih toonchap leh hahuung tiit ah leekbaat et rumta: ⁵⁸ "Seng ih ame jeng arah chaatti, 'Ngah ih arah mina ih hoonta Rangteenok ah thaak haat angno, sa jom lidoh mina ih lahooka rah hoon ang.' " ⁵⁹ Neng thung nawa ih dong hoon arah tiit taatbaat rum abah uh tajunwaan rumta.

⁶⁰ Loongtang ngah ni Romwah Phokhothoon ah toonchap ano Jisu suh chengta, "An tiit erathan et thetbaat rum halu adi, an ih ngaakbaat jih tanih jeeka?"

⁶¹ Enoothong Jisu ah khaapsiit uh tatoon jengta. Eno Romwah Phokhothoon rah ih we cheng, "An ah Kristo tama, marah seng ih soomtu hi Rangte sah rah ah?"

⁶² Jisu ih liita, "Elang eah ngah, sen ih mina Sah ah Elongthoon Rangte heh jawah koh tongtheng adoh roongtong arah nep japtup an, erah damdoh rang nawa jiingmuung damdoh raaha arah nep kaptup an!" ⁶³ Eno Romwah Phokhothoon rah ih heh nyuh ah ranhoom[‡] ano liita, "Seng ih erah tokkhodoh an thet tiit baat suh haaki takah boot jamke! ⁶⁴ "Rangte kaanju tiit loongtang ih ejap chaat et han. Eno bah sen ih mamet thunhan?"

Eno loongtang roongjeng rumta: elang eah ethih ela etek haat ju etjih.

⁶⁵ Mararah ih Jisu ah neng took ih nep phang betook rumta, eno heh mik ah loop rum ano buh leh cheng et rumta. "Jat thaak he o ih buh halu!" Eno bante loong ah ih joh rum ano heh the adi baangbuh rumta."

*Pitar ih Jisu tiit leekbaat**(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Jn 18:15-18,25-27)*

⁶⁶ Pitar uh Romwah phokhoh danuh raak tokdi, nok taakkhuung ni thok tongruh eta. ⁶⁷ Erah nuh rah ih Pitar ah we ni hangtong arah japtup ano heh ah chiichi et sok ano liita, "An uh Nazareth nawa Jisu damdi roong angtu."

⁶⁸ Eno Pitar ah leek eta. "Ngah ih tajatkang... Tumjih tiit baat hu erah ah, ngah ih tasamjat kang," eno heh ah pa kaawan ko ih dokkhoom kata. Erah damdam woh ah weeta.[§]

⁶⁹ Danuh rah ih Pitar we japtup ano, heh reeni chapta miloong asuh we baatta, "Arah uh Jisu damdi khoomte loongdung dow wasiit!" ⁷⁰ Eno Pitar ah we leekta.

Chomre lidi mih heh reeni chapta loong ih we li rumta, "An bah neng dung dow ja angkoko nak leek kuh, tumeah an uh Galili nok hah nawa."

⁷¹ Pitar ih liita, "Ngah ih ami tiit baat rumhala! Tiit huung baatkang bah Rang ih toom cham thuk kohang, ngah ih tajaatjaat jatkang sen ih o suh li han rah ah!"

⁷² Erah damdam woh ah we weeta, eno Pitar ih Jisu ih mamet baatta rah dokthunta, "Woh jaanyi maang weeka doh an lejom leek uh ngah ih tajatkang eah." Eno Pitar ah thungthih ano huungta.

15*Jisu ah Pilat reeni siitwanta**(Mat 27:1,2,11-14; Luk 23:1-5; Jn 18:28-38)*

¹ Rangkhanano di Romwah phokhoh ah mihak phokhoh, Hootthe Nyootte nyia Ngoong awang loong damdi kaankoong suh echaan ih chomui rumta. Neng ih Jisu ah jaanruh ih khak rum ano Pilat suh kowan rumta. ² Pilat ih chengta, "Jehudi luungwang ah an tam angkoko?" Jisu ih ngaakbaatta, "Elang eah an ih liihu rah ah."

³ Romwah Phokhoh loong ah ih jirep di Jisu ah mat ih deejoh rumta, ⁴ eno Pilat ih we chengta, "An ih tanih ngaakbaat rumko? Boichaata thaak uh neng ih liilaang rum halu rah ah!"

⁵ Erah di uh Jisu ah khaapsiit taan toon jeng suh tanookta, eno Pilat ah paatjaata.

[†] 14:53 14:53 Romwah Phokhothoon: Romwah loongdung dow elongthoon ah (High Priest)   14:58 14:58 Jn 2:19
 14:62 14:62 Dan 7:13   ‡ 14:63 14:63 Nyuh ranhoomNyuh ranhoom ah neng banlam di echoojih tenkhat noisokta
 14:64 14:64 Lew 24:16   § 14:68 14:68 Mararah leedap adi arah tajeekawoh ah weeta

*Jisu tek haat baat rumta**(Mat 27:15-26; Luk 23:13-25; Jn 18:28-38)*

⁶ Khopui kuwaang* rookwih Pilat ih phaatak ni tongte mina, marah noksong ih danje ah erah daap haat ah neng banlam angta. ⁷ Erah tokdi mih wasiit heh men ah Barabas changrook di mih tek haat arah phaatak ni sakta. ⁸ Paang hoh di mamah kah ih daap haat ah erah likhiik phaatak ni tongte daap haat suh miloong ah Pilat reeni wang rumha no cheng wang rum taha. ⁹ Pilat ih cheng rumta, "Ngah ih seng suh Jehudi luungwang ah toomdaap kohe ih tam li han?" ¹⁰ Heh ih jatcho angta, Romwah phokhoh loong ih Jisu ah rapne ih miksuh rum ano jokoh wan rum tahang eah.

¹¹ Eno Romwah Phokhoh loong ih miloong asuh Jisu lah anghang ih Barabas ah daap haat theng ih Pilat reeni rojeng thuk rumta. ¹² Pilat ih miloong asuh we cheng rumta, "Erah ang abah, sen ih Jehudi luungwang et liihan asuh ngah ih tumjih et ang?"

¹³ Neng ah ngaak riing rumta, "Bangphak nah tek rabbot theng!"

¹⁴ Pilat ih we chengta, "Heh tumjih thetre kota?"

Miloong ah ih erong ih huk riing rumta, "Banphak nah tek rabbot theng!"

¹⁵ Noksong ah roonthuk suh li ano, Pilat ih Barabas ah daapta. Eno Jisu ah ruh ih buh thuk ano bangphak nah rabbot suh korumta.

*Raabante loong ih Jisu ah thaangju rumta**(Mat 27:27-31; Jn 19:2,3)*

¹⁶ Raabante† loong ih Jisu ah Kobono‡ nokmong ni neng joonte ah lompoon rum ano siitwan rumta. ¹⁷ Neng ih Jisu ah elootwah saangjang songloh§ ih choom rum ano nyia suk khopok ah hoon rum ano, heh khoni pokkoh rumta. ¹⁸ Eno neng ih lakkong ih soom rumta: "Jehudi loong luungwang ah Roitang tomtong kah!" ¹⁹ Jisu khoh adi chaanthah ih buh rum leh neng took rah ih took et rum, eno neng lakuh adi tong rum leh paanglaang soom et rumta. ²⁰ Eno neng ih jen thaangju jonnaam rum ano heh sak nawa saangjang samsong ah we ngaakhook rumta, eno heh nyuh akhat ah we kap thuk rumta. Eno bangphak na tek haat wan suh siitwan rumta.

*Jisu bangphak ni tek rabbot wanta**(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jn 19:17-27)*

²¹ Lam ni mih wasiit heh men ah Simoon erah samnuthung adi heh deek nawa wangha rah chomui rumta, no heh suh raabante loong ih Jisu bangphak ah roong huiwanho ih laatbaat rumta. (Simoon langla Sirini nok hah angta, heh sah rah Alekjender nyia Rupus angta.) ²² Neng ih Jisu ah Golgotha adi siitwan rumta. Golgotha rah, "Mih khoraang hah suh liita." ²³ Erah di heh suh kham damdi phon ah woorum ano taat korumta, ang abah uh Jisu ih tajokta. ²⁴ Eno neng ih bangphak adi tek rabbot rumta, henyuh hekhat ah jopche rum ano, o ih marah chep ah choh ah ih wenhaat rumta. ²⁵ Heh ah rangkhaah phek kaat tok saapoot akhuh di tek rapbotta. ²⁶ Heh kaanju jengkhaap amet raangta, "Jehudi luungwang." ²⁷ Jisu damdi ehuh wanyi, esiit ah dak hekko esiit ah jaawako ih wak rabbot rumta. ²⁸ [Emamah Rangteele ni liiha amiisak angta. Heh ah mih putte likhiik ih roong hoonta.]*

²⁹ Erah di daankhoomte miloong ih Jisu ah neng tok ah nyoongleh chikram kaanju et rumta: "Aleh! An ih bah Rangteenok† ah thaak hoom angno sa jom mongdoh we hoon ang ih laangma liitu! ³⁰ Amadoh an teewah ah jen pang ubah, bangphak dowat edat khoom ih ho ba!"

³¹ Erah likhiikkhiik romwah phokhoh loong nyia Hootthe Nyootte loong ah ih we kaanju lilaang rumta, "Heh ih mih abah pang kah eta, heteewah ah tajen pangka! ³² Taat sokthaak ih arah Kristo ah, Ijirel luungwang ah, amadoh bangphak dowat jen dat khoom koha bah seng ih uh heh suh hanpi et ih!"

Jisu reeni rabbotta wanyi rah ih uh emamah ih roong kaanju nyuuta.

*Jisu tekta**(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jn 19:28-30)*

* **15:6** 15:6 Khopui kuwaangEnglish di 'Passover' kuwaang et liiha † **15:16** 15:16RaabanteEnglish di 'soldier' et liiha. ‡ **15:16** 15:16KobonoEnglish di 'Governor' et liiha. § **15:17** 15:17Saangjang songlohRoman nok hah samsong elootwah ang arah rom arang hoon di kapjih. **15:24** 15:24 Rsb 22:18 **15:28** 15:28 Isa 53:12 * **15:28** 15:28 Mararah leedap adi wet hin 28 tawak raangkaEmamah Rangteele ni liiha amiisak angta. "Heh ah mih putte likhiik ih roong hoonta." **15:29** 15:29 Rsb 22:7; 109:25; Mk 14:58; Jn 2:19 † **15:29** 15:29 Rangteenok: Ehak banlam di esiit luulu angta Rangte nok ah, eno erah di Romwah phokhothon bah jen nopta.

³³ Rangnithung di deek rep ni rang ah nakdatta, eno erah koonta jom raang ih nakdatta. ³⁴ Saasong saapoot jom di Jisu ah erongwah ih riinghuungta, “*Eloi, Eloi, Lema Sabachthani?*” erah langla, “Nga Rangte, Nga Rangte,” an ih ngah mamet thiinhaat halang?”

³⁵ Erah dowa mararah miloong ih japchaat rum ano jeng rumta, “Boichaata thaak an heh ih Elija poonha!” ³⁶ Mih wasiit ih nyulep ah pi ano soon ra taha, eno nyulep ah thaangneeji kham adi tem ano, chaanthah tuuba adi rapkhakta. Eno chaanthah ah toonpi ano Jisu tui adi mook suta, eno liita, “Ma! Ban sok ih Elija ra haano bangphak dowa tam datthiin ra thaak ha!”

³⁷ Jisu ah erongwah ih riinghuung ano tiita.

³⁸ Rangteenok ni nyuh tinta rah hekhoh nawa ih helah tuk ih kho nyi ih khoondatta. ³⁹ Arami saahaap ah bangphak ngathong ni chap adi Jisu mame tiita[‡] erah sok ano jengta, “Arah mih abah amiimi Rangte sah ju angta!”

⁴⁰ Erah di mararah minuh loong ih, haloot nawa ih ban sok rumta. Erah dung adi Meeri Megdalen, Jeems noooliwah ah nyia Josep nuh Meeri erah damdi Salomi loong ah angta. ⁴¹ Heh Galili ni ang tokdi neng loong ah Jisu lilih ih rum ano naririh kah ih sokboi rumta. Nuhoh loong uh hantek heh damdi Jerusalem ni roong raakte loong uh erah di eje roong ang rumta.

Jisu mangbengta

(*Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Jn 19:38-42*)

⁴²⁻⁴³ Rangja ko ang damdam Arimathia nawa Josep thok taha. Heh uh Jehudi loong Ngoong awang dung ni esiiit esoongraang mina angta, eno heh ih Rangte Hasong raak ah bansokte angta. Erah sa ah Ban khookham sa angta (erah langla Jehudi loong naangtonga saakhoh rah angta), eno Josep ah lacho laphaan ih wang ano Pilat dowa Jisu mang ah cheng wangta. ⁴⁴ Pilat ah Jisu jen tek etta ih chaat ano paatjaata. Arami saahaap ah poon ano Jisu abi dook nih tiita ih chengta. ⁴⁵ Saahaap ih baatta rah chaat ano, Pilat ih Josep suh heh mang ah jen toon et uh ih baatta. ⁴⁶ Josep ih heh mang loop nyuleep ah reh ano Jisu mang ah datthiin wangta, eno erah nyuh rah ih mang ah dek ano mangbeng theng, jong hah ni thoh aradi thiin kaatta. Eno mangbeng luung adi, jonglo elong tangkoong thiinta. ⁴⁷ Meeri Megdalen nyia Josep nuh Meeri rah ih Jisu mang marah di beng ha ih sokkah nyuuta.

16

Tek nawa ngaaksaat

(*Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; Jn 20:1-10*)

¹ Jehudi naangtonga rangja ko di, Meeri Megdalen, Jeems nuh Meeri nyia Salomi ih Jisu mang sak adoh hut suh phontum ah reh kah nyuuta. ² Naangtonga rangkhah di, ranga dong damdam, nengjom mangbeng theng ni karumta. ³⁻⁴ Lam ni karum adi waan rumta, “O ih lekloong kobaat he jonglo heh mangbeng tangkepta rah ah?” (Jonglo ah elong angta.) Eno neng erah di thok ano sok rum adi jonglo ah dokkoong cho angta. ⁵ Eno mangbeng luung adi nopkhoom wang rum adi jaaro wasiit jaawako adi songloot epuung ah song ano ban tongta—eno neng ah echo ih rumta.

⁶ “Nakcho an,” heh ih liita. “Nga ih jat ehng, sen ih Najaret nawa Jisu bangphak ni rapbotta ah jam sok han. Heh adi takah jeeka—heh ejen ngaaksaat eta! Sokthaak an ba heh adi thiin rumta rah ah. ⁷ Amadoh wang an no heliphante loong asuh arah tiit ah baatwan an, Pitar asuh wakbaat et an: ‘Heh sen ngah ni Galili hah adi wangla; erah nah japtup an, Heh ih baat tahan rah jun ih ah.’”

⁸ Eno neng ah rapne ih mocho rum ano mangbeng dowa doksoon rumta. Eno erah tiit ah nengjom ih echo ih rum ano o suh uh tanaan baat rumta.

[RUURANG ESE EHAK AH AADI THOONTA] *

Jisu Meeri Megdalen reeni dongta

(*Mat 28:9,10; Jn 20:11-18*)

⁹ [Naangtonga rangkhano di Jisu ngaaksaat lini, jaakhothon ah Meeri Megdalen jiinni dongta, erah nuh sak dowa jaakhoni Jisu ih laathih sinet dokphanta. ¹⁰ Heh ah kah ano heh joonte loong suh baat kaatta. Neng ah mongjoong ih ehuing tok ang rumta,

15:34 15:34 Rsb 22:1   15:36 15:36 Rsb 69:21   15:38 15:38 Hpkt 26:31-33   ‡ 15:39 15:39 tiita; Mararah leedap adiriinghuung ano tiita.   15:40 15:40 Luk 8:2,3   16:7 16:7 Mat 26:32; Mk 14:28   * 16:8 16:8 Mararah Grik leedap adi wethiin 9-20 ah tawak raangka

¹¹ eno heh ih Jisu ah ething, ngah ih nep tuptang ih baat rum adi uh, neng ih tahanpi rumta.

Jisu heliphante wanyi jiinni dongta
(Luk 24:13-35)

¹² Erah lilih, heliphante wanyi jiinni Jisu ah jaat hoh phan hoh lam ih dongta, deek akaan lamko ni kah nyu adi ah. ¹³ Eno nengnyi ah ngaakwang nyu ano heliphante wahoh loong asuh baatwan nyuuta, ang abah uh o reh uh nyi jeng ah tahanpi rumta.

Asih wasiit loong jiinni Jisu dongta
(Mat 28:16-20; Luk 24:3-49; Jn 20:19-23; Esm 1:6-8)

¹⁴ Lithoon adi, Jisu asih wasiit heliphante loong reeni, neng chamsat tokdi dongta. Jisu ih kanja et rumta tumeah, neng tuungmaang laje koka no nyia neng ten ah jong ajaan likhiik ang kano ah, erah dam ih mih etupte loong ih ething ih baat rum adi uh lahanpi thang ih tong rumta. ¹⁵ Jisu ih neng suh baat rumta, "Kah an mongrep thoontang nah Ruurang Ese tiit ah mirep miraang suh tumbaat kaat an. ¹⁶ O ih hanpi ano juungtem ah erah mih ah epui eah; lahanpiite loong ah edut haat et ah. ¹⁷ Hanpiite loong asuh epaatjaatheng jen reejih chaan koh ah: neng ih nga mendoh chiithih laakhah jen dokphan ah; neng jeng ena dongjeng ah; ¹⁸ neng ih puuthih jukkah ah toonpi ah adoleh me asu mok jok abah neng tathet haatka; khoisatte ah neng lak ih taajoh abah ede eah."

Jisu rang ni toonsiit wanta
(Luk 24:50-53; Esm 1:9-11)

¹⁹ Teesu Jisu ah neng damdi jen roongwaan ano, rang ni toonsiit wanta eno Rangte damdi jaawako tongtheng adi roongtong wangta. ²⁰ Heliphante loong ah noongrep ni karum ano Ruurang Ese ah tumbaat kaat rumta, eno Teesu ah neng damdi roong mokah no Rangte tiit baat rumta, neng ih epaatjaajih loong re rumta jun ih amiisak ah dongjat thuk rumta.]

LUK Ih Raang Arah Ruurangese Ephangjatjih

Ruurangese Luk ih raangha jun ih Jisu ah Ijirel mina nyia deek akaan dow a warep mina loong Pangte ang raang ih kakhah hooncho ih baat ha. *Luk* khiikkhi jun ih Jisu ah Esa moong achaang nawa ih jam arah “Roidong tiit changthih loong suh baat raang ih ah,” eno erah tiit jun ju amiisak changthih loong ah minchan choh rumta. Phangkhothoon *Luk* ih tenroonjih Jisu raaha rah tiit loong ah nep baat ha, hethoon adi, Jisu rang ni we ngaak wang arah tiit ah raangha. Kristo mina loong Jisu rang ni ngaakwangta lini jaatjaang rongroota loong anep *Esaamootkaat* leedap ni arah raangte warah ih wak raangta. Rukho ah arah Luk leedap ni laklak raangthiinta jengthaak ih rangmong nawa mina loong boongkaat khiikkhi, noodek di Jisu rangsoomnok ni kata ah khiikkhi erah damdi wase Samariate tiitthaak nyia mina sah mah arah tiitthaak khiikkhi loong rah ah. Hemut di arah Ruurang Ese adi rangsoom nyi Esa chiiala, minuh Jisu mootkaat nah jen moh arah baat ha erah damdi Rangte ih rangdah loong jen biin anaan tiit loong ah ehan et baat ha.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih(1:1-4)

Juungtemte Joon nyia Jisu tup rangwuung nyia noodek dowa(1:5—2:52)

Juungtemte Joon mootkaat(3:1-20)

Jisu juungtem nyia jonnaam phate(3:21—4:13)

Galili noksong dung ni Jisu mootkaat (4:14—9:50)

Galili nawa ih Jerusalem ni(9:51—19:27)

Saasinet ang adi Jerusalem reeni(9:51—19:27)

Teesu ngaakthing, ewe dong nyia etikmat(24:1-53)

¹ Mongnook Thiophilas:

Seng laktung ni Rangte mootkaat angta loong ah mina hantek ih lom raangthiin rumta. ² Neng ih seng suh hephang di tumjih tup rumta loong ah nyia ruurang tumbaatte loong ih mamet baat tahe erah jun ih raang rumta. ³ Erah raang ih, Jatwah Thiophilas, ngah ih erah loong tiit ah hephang dowa dook ih naririh ih jatjah halang, eno samthun tang, ngah ih uh naririh ih le nah phanlan raangthiin angbah ese ang ah eah. ⁴ Ngah arah reelang ah langla an ih amiisak tiit nyootsoottu loong ah ejat toom et uh ih raangthiin hang.

Juungtemte Joon tupta tiit ah baatta

⁵ Judia* ni Hirod luungwang angtokdi, romwah wasiit heh men ah Jekaria, Abija lilih heh romwah esiit angta. Heh minuh men ah Elijabet angta; heh uh esiit romwah jaatang nawa angta. ⁶ Nengnyi Rangte miksok di toontang lam ih songtong nyuuta Teesu Hootthe jengdang loong ah naririh et kap nyu ano ah. ⁷ Elijabet ah samuh nuh ang tungthoi nengnyi sah uh tajeeta, heh miwah Jekaria nyia heh ah ekuh ekaang ih nyuuta.

⁸ Heh romhoonsa thok kohaano saasiit Jekaria ah Rangteenok ni reeraang paknaata. ⁹ Romwah loong Hootthe jun ih Rangteenok ni phontumkaang† tingtak suh jongteh tootoon‡ rum adi Jekaria men chapta. Eno heh Teesu rangsoom nokmongni wangta ¹⁰ phontumkaang tingtak tok ah chang kano miloong ah taakkhuung ni rangsoom rumta.

¹¹ Erah di heh reeni Rangsah ah dongchap taha, jaawako romthong phontumkaang tingtakta rum adi ah. ¹² Jekaria ih erah japtup ano paatjaata eno echo nep eta. ¹³ Enoothong Rangsah rah ih heh suh liita, “Nakcho uh, Jekaria! Rangte ih an rangsoom chaat eta, an minuh suh no miwasah an raangtaan ih koh ah. An ih heh men ah Joon et men theng. ¹⁴ Heh tupsa doh tumthan tenroonjih ang ah an raangtaan ih ah, erah damdoh wahoh loong uh tumthan ih tenroon ang ah! ¹⁵ Joon ah Teesu miksok doh elong mina esiit ang ah. Heh ih kham naktoom mok jok ah. Heh phang doktup damdam heh ah Esa Chiiala pan ang ah, ¹⁶ eno heh ih Ijirel mina loong neng Teesu Rangte ko ih ngaak thoksiit ah. ¹⁷ Khowah Elija likhiik ih heh uh Teesu nganah chaan aphaan lam ih ban

1:5 1:5 1Tet 24:10 * 1:5 1:5 Judia: aradi Judia ah Pilistine hah thoontang suh liita † 1:9 1:9Phontumkaang: rangsoomnok ni tingtakjih (incense) ‡ 1:9 1:9Jongteh tooloom: Jehudi loong hootthe jun ih Rangteenok nah romwah pakna jen pakna suh jongteh ah tootoon rum ano o men chapla erah wah ih romwah pakna ah paknaata.

1:15 1:15 Erok 6:3 1:17 1:17 Mal 4:5,6

kah ah. Heh ih hewah heh sah loong we jun songtong thuk rum ah; heh ih Rangte jeng daante loong asuh kateng lampo jatthuk ah; heh ih Teesu mina loong heh raangtaan ih ban khookham thiin ah."

¹⁸ Jekaria ih Rangsah asuh liita, "Emah mok ang abah ngah ih mamet jat ang? Ngah ah teekaang nih nga minuh uh wikuh ih hoonla nih."

¹⁹ "Ngah Gabrel," Rangsah rah ih ngaakbaatta. "Ngah Rangte pandi chaplang, heh ih ngah an suh arah Ruurang Ese ah baat suh kaat thuk halang. ²⁰ Enoothong an ih nga jengkhaap ah tahanpi ko, heh rangwuung thok ha doh amiisak ih langte lek ang kano ah. Nga jengkhaap lahanpi thoidoh an tami jengko ang uh; ngah ih an damdi kakham hala ah amiisak maang langlang an suusu ih tong uh."

²¹ Erah tok adi miloong ah ih Jekaria ah ban sok ruh ih rum ano Rangteenok ni saatang tumjih thaam eha ih paatja rumta. ²² Jekaria dokkhoodma no neng damdi heh tami waanta, eno neng ih jat rumta Rangteenok nok ni mot amang hetuapta eah. Khaapsiit uh lami dongjeng thoi heh lakthaak pamaak ih waan rumta.

²³ Heh Rangteenok ni rangsoom phansiit saapoot ah thoon ano, Jekaria heh nok ni ngaakwangta. ²⁴ Eno rekam ritdi heh minuh Elijabet rah heh sah dong wokta, eno laabanga heh nok nawa tadok khoomta. ²⁵ Heh ih liita, "Nga Teesu ih hethoondi kok chosok halang. Heh ih ngah noksong dung nah rakri theng taat angtang rah toonhaat ha!"

Jisu tuptiit banbaatta

²⁶ Elijaabet sah la arok wok adi Rangte ih Rangsah Gabrel Galili samnuh Najaret hadaang adi daapkaatta. ²⁷ Heh ih jaalah esiit suh tiitkhaap baatjih angta, jaalah ah Dewid luungwang sutoom Josep damdi nook suh kakhat muicho angta. Heh men ah Meeri angta. ²⁸ Rangsah ah ra haano heh suh baatta, "Khoonteng toomtong uh! Teesu an damdi heh ih romseetam koh halu!"

²⁹ Meeri ih Rangsah jeng ah chaat ano rapne ih mongsamta, eno erah jengkhaap ah tumjih suh liita ih paatjaata. ³⁰ Rangsah ih liita, "Nakcho uh, Meeri; Rangte ih an minchan ih halu. ³¹ An sah wokte anglu eno miwasah et tup uh, heh men ah Jisu et men uh. ³² Heh ah elong angte eno heh suh Elong Echoong ni tongte Rangte sah et li ah. Teesu Rangte ih heh ah luungwang et hoon ah, heh te Dewid likhiik ah, ³³ eno heh ah Jaakob sutoom dow a rootang raang ih luungwang ang ah; Heh hasong ah babah uh lathoon thang angte!"

³⁴ Meeri ih Rangsah asuh liita, "Ngah roibaamuh^S jaalah boh ah. Erah mamah maami ang ah?"

³⁵ Rangsah ih ngaakbaatta, "Esa Chiiala an sak nah raaha, eno Rangte chaan ah ansak nah tong raaha. Erah raangtaan ih esa noodek asuh Rangte Sah et poon ah. ³⁶ An sano Elijabet ah taat samthun thaak uh. Heh suh samuh nuh ih kaliitan ah, amadi heh sah la arok angta, wikuh ih hoon adi nep ah. ³⁷ Rangte lajen reejih tumjih uh tajeeka."

³⁸ "Ngah ah Teesu laksuh," Meeri ih liita; "An ih baattu jun ih toom ang raaha nga sak nah ah." Eno Rangsah ah mat khoomta.

Meeri Elijabet jiinni katta

³⁹ Erah lilih Meeri phangla ih kong akaan deek Judia ko nah kaat suh dokchapta. ⁴⁰ Heh Jekaria nok ni nop kah ano Elijabet suh jengseeraata. ⁴¹ Elijabet ih Meeri jengseeraata ah japchaat damdam, heh mong nawa noodek ah jaapmota. Elijabet ah Esa Chiiala pan angta ⁴² eno erongwah ih jengta, "An ah minuh loong dungni romseetam choh cho mina, erah dam ih an ih tupte noodek asuh uh romseetam choh cho! ⁴³ Arathan elong ah nga taang ni mame ang raak kohala, Teesu nuh anep nga jiinni jen chomui jih ah? ⁴⁴ An jengseera ah japchaat damdam, nga mong nawa noodek ah nep roon ano wookla. ⁴⁵ Teesu jengkhaap ah ansak nah amiisak ih ang raaha ih hanpi thoidoh an tumthan ih tenroonte anglu!"

Meeri rangphoong boongkaat

⁴⁶ Meeri ih liita,
"Nga ten ih Teesu ah phoong ha;

⁴⁷ nga pangte Rangte suh nga la roonla,

⁴⁸ tumeah heh ih ngah, ehin laksuh ah dokthun thoi ah!

aadowa ih miloong ah ih ngah suh tenroon mina et poonhang,

⁴⁹ tumeah Chaan apaan Rangte ih nga raang ih elongthoon moot ah reekot thoih ah.

Heh men ah Esa;

⁵⁰ roosiit tokkhodi roosiit

Heh ih heh soomtuute asuh minchan noisok ha.

⁵¹ Heh ih chaan apan pan lak ah janghaat ano
engaam ete loong nyia neng tenthun mongtham ah phaang thukla.

⁵² Heh ih chaan apan luungwang loong ah neng tongtheng nawa dattong thuk ano;
ehin loong ah toonjoh ah.

⁵³ Heh ih ramtekte suh phaksat ese koha,
eno changteng loong ah lak huung daap haat ha.

⁵⁴ Heh ih sengte sengwah suh kakhah thiinta rah reeta,
eno heh laksuh Ijirel ah chosok ra hala.

⁵⁵ Heh ih sengte Abraham nyia heh sutoom satoom loong asuh,
rootang raang ih minchan noisokta ah samthunha!"

⁵⁶ Meeri ah Elijabet damdi laajom roongtonga eno heh nok ni ngaakwangta.

Juungtemte Joon tupta

⁵⁷ Elijabet sah tup rangwuung thok haano, heh sah ah miwasah ih tupta. ⁵⁸ Hekhuung hetok nyia heh joonte sano loong ah ih chaat rum ano Teesu suh tumthan ih seela ih phoong rumta, eno neng ah heh damdi rapne ih roong room rumta.

⁵⁹ Noodek ah saasinet ang adi, neng ah khoopkhan banlam hoon suh ra taha, eno heh men ah Jekaria, heh lilih et men theng ih liirumta. ⁶⁰ Enoothong heh nuh ih liita, "Tah angka! Heh men Joon et men theng."

⁶¹ Eno neng ih heh nuh asuh baat rumta, "Enoothong erah bah ante anwah men tah angka!" ⁶² Eno neng ih heh wah suh neng tokmoot damdi cheng rumta, an ih mamet men ih doh se ah ih thunhu.

⁶³ Jekaria ih eraangtheng jonglo ah suh ano, raangta, "heh men ah Joon." Eno mirep rapne ih paatja rumta! ⁶⁴ Erah tok adi Jekaria we mi dongjengta, eno Rangte rang ah phoongta. ⁶⁵ Hekhuung hetok joonte loong ah neng cho dongta, eno erah ruurang ah Judia hah kong akaan noongrep ni thok ruurang kata. ⁶⁶ Warep ih erah tiit ah chaat rum ano samthun rumleh cheng et rumta, "Arah noodek ah mamah ih dong hakte angla?" Tumeah heh sak ni Teesu chaan aphaan ah samkhikhih angta.

Jekaria khowah jengkhaap

⁶⁷ Joon wah Jekaria ah Esa Chiiala pan angta, eno heh ih Rangte jengkhaap ah baatta:
⁶⁸ "Seng Teesu ah phoong ih Ijirel Rangte rah ah!

Heh mina loong pang raangtaan ih ra taha eno neng ah puipangta.

⁶⁹ Heh ih seng suh chaan aphaan pan Khopiipangte kojah hali,
Heh laksuh Dewid sutoom dowah ah.

⁷⁰ Heh ih teewadi esa khowah loong damdi thoom hoonta

⁷¹ Heh ih seng piiara nawa panghe,
seng miksukte hang aphaan nawa jen toonpang raang ih ah.

⁷² Heh ih liita sengte sengwah loong ah heh ih tentheth et ah

eno heh ih esa nuumijeng* ah dokthun ah.

⁷³⁻⁷⁴ Sengte sengwah Abraham, suh kakhah

Heh ih seng piiara loong nawa pang et he

eno seng ah heh mootkaat ah lacho thang ih moh thuk he,

⁷⁵ eno ba seng ah heh ngah nah esa nyi epun jen ang ih
seng roidong tang ih ah.

⁷⁶ "Nga sah, an ah, Elong Echoong Rangte khowah ih poonho.

An Teesu nganah kah uno

heh raangtaan ih lam ban tan kah uh,

⁷⁷ heh mina loong suh neng rangdah loong ah biin anaan rum ano
neng khopui tiit ah baat suh ah.

⁷⁸ Seng Rangte ah minchan nyia tentheth Rangte.

Heh ih khopiroidong ah ransa phaakla likhiik ih phaak thukla,

⁷⁹ eno rang nawa ih warep kaangtook ah laamang nyia etek lampo ni tongte loong
rah ah,

seng khoonteng lampo nah khoom thuk raangtaan ih ah."

⁸⁰ Noodek ah hansi nyia chiiala ni rongtangtang ih hakta. Ijirel noksong damdi chomui suh rangwuung maang thokthok Joon ah woma mong ni tongta.

2

*Jisu tupta**(Mat 1:18-25)*

¹ Erah tokdi Luungwanglong Agastas ih Roman noksong loongtang rookweh thuk ano neng men ah le ni raangthiin thuk rumta. ² Erah phang raang et thukta tok adi, Siria hate Kobono ah Kurinus angta. ³ Eno, warep ih neng teewah men ah, maama hah ni raangwan rumta.

⁴ Josep ah Galili hah Najeret nawa, Dewid luungwang tup hadaang Judia hah Betlehem ni kata. Tumeah Josep ah Dewid sutoom angta. ⁵ Josep ih Meeri heh suh nook raang ih kakhatta damdi, heh men ah wak raang wanta. Heh ah sakjih angta, ⁶ eno neng Betlehem ni ang tokdi, nootup rangwuung ah thok taha. ⁷ Heh sah phangkoh rah miwasah eh tupta, eno nyuh rah ih khoon ano maan tokkhuung ni jupthiinta naangjam nok laje thoi eah.

Saapriimte nyia Rangsah

⁸ Erah deek adi mararah saapriimte loong rangphe pheetang ih phek ni, neng saapsah loong ban sok rumta. ⁹ Rangsah rah neng reeni dongchapta, eno Teesu chaan ah neng khothung ni phaakta. Eno neng ah rapne ih cho rumta, ¹⁰ enoonthong Rangsah rah ih liirumta, "Nakcho an! Ngah aradi sen suh Ruurang Ese huijah halang, erah ih mina loongtang suh rapne tenroon thuk ah. ¹¹ Chiinyah Dewid hadaang ni sen pangte tupta—Teesu Kristo ah! ¹² Eno sen suh erah jatthuk han: sen ih noodek esiit nyuh ih khoon ano maan tokkhuung nah jupthiin arah tup an."

¹³ Baphuk ih heh damdi rangsah loong hantek ih rang nawa dong taha, eno boongkaat lam ih Rante rangphoong rumta:

¹⁴ "Rante chaan ah echoong thoon rangmong ni phaakjaaja,

erah dam ih hah nah semroongroong ang thuk ah heh thungnaanla loong asuh ah!"

¹⁵ Rangsah loong ah neng re nawa rang ni ngaakwangta adi, saapriimte loong ah neng chamchi ni waan rumta, "Betlehem nah kah ih no, erah ni tumjih angla Teesu ih baat tahe loong ah sokkah ih."

¹⁶ Eno neng ah echaan ih Meeri nyia Josep reeni karum ano noodek ah maan tokkhuung ni jupthiin arah japtup karumta. ¹⁷ Saapriimte loong ah ih heh ah sok rum ano, Rangsah ih noodek tiit tumjih baatta loong ah neng suh we toombaata rumta. ¹⁸ Saapriimte loong ih baatta rah japchaatte loong ah paatja ih rumta. ¹⁹ Meeri ih erah loong tiit ah dokthun ano rapne ih samthunta. ²⁰ Saapriimte loong ah ngaakwang rum ano, neng ih tup rumta nyia chaat rumta loong asuh boongkaat damdi neng Rante ah phoongpha rumta; erah ah rangsah ih mamet baat rumta jun ih angta.

Jisu et menta

²¹ Saasinet lini noodek ah heh khoopkhan banlam hoontok thok kohaano, heh ah Jisu et men rumta, marah rangsah ih heh nuh mong ni maanje tokdi dook ban menta men rah ah.

Jisu ah Rangteenok ni hui kaatta

²² Moses Hootthe ih baatta jun ih Meeri nyia Josep, sak saasiit hoon banlam saapoot ah thok ih taha. Eno nyi noodek ah Jerusalem hadaang ni Teesu suh baat kokaat suh huikaat nyuuta, ²³ erah langla Teesu Hootthe ni raangthiin cho angta: "Warep ih ephangtup ela phokhothoon noodek ah Teesu suh kothheng." ²⁴ Erah damdi nyi ih tokparusah enyi adoleh wotuupi enyi, Teesu Hootthe jun ih nyi siik hoon et koh nyuuta.

²⁵ Erah tokdi Jerusalem hadaang ni mih wasiit heh men ah Simoon songtongta. Heh ah wase nyia Rante ra choote mina angta, eno Ijirel mina loong khopui suh heh ih Rante ah ban sok ruh eta. Esa Chiiala ah heh damdi angta ²⁶ erah dam ih heh suh Teesu ih thoomhoon cho Kristo ah maang tuptup an tatiiko ih kakhama. ²⁷ Chiiala ah ih siit ano Simoon ah rangsoomnok ni wangta. Heh jaatang ih khobaang Jisu ah rangsoomnok ni Hootthe ih jamha jun ih pijjah nyuuha di, ²⁸ Simoon ih noodek ah heh lakkhoni toonpi ano Rante suh lakookmi liita:

²⁹ "Teesu, an ih thoomhoon jengdang ah thiincho, eno an laksuh ah semroongroong et kaat thuk uh.

³⁰ Nga mikmik ih an jiin dowa khopiroidong ah tup ih hang,

³¹ marah an ih loongtang pandi hoon thiin tu rah ah:

³² Jehudi lah angte loong suh an tenthun ah jathuk suh weephaak ah phaak ah no an mina Ijirel loong tenroon ih phaakjaaja ang rum ah."

³³ Simoon ih Jisu tiit baatta ah chaat nyu ano heh nuh nyi wah ah paatja ih nyuuta. ³⁴ Simoon ih nyi suh romseetam koh nyuuta no heh nuh Meeri, suh baatta, "Arah noodek ah Rangte ih danje cho Ijirel loong thet haat nyia khopiipang raangtaan ih ah. Heh ah Rangte mikthe ang ano warep mina ih heh thetbaatte totoh ang ah ³⁵ erah thoi ih neng husah tenthun loong ah dongjat ah. Eno an ten ah langtheh ih dook arah likhiik, sattiiti ih sat uh."

³⁶⁻³⁷ * Teewadi khonuh wikuh, thaknuh heh men ah Anna, Ashir nok hate Phanual sah angta. Heh sawah suh nookta dowah ih paang sinet ba angta eno heh miwah ah tiita. Heh paang rook asat paang baji angta. Heh ih Rangteenok ah babah uh tathiin haatta; rangwuung rangphe heh Rangte rangsoom, nyi samurangsoom ih tongta. ³⁸ Erah poodti Anna thok haano Rangte suh jengseeraata. Eno Jerusalem ah Rangte ih piipang et ah ih bansokte loong asuh noodek tiit ah baatta.

Najaret ni ngaakta

³⁹ Josep nyia Meeri ih Teesu Hootthe ih jamta loong ah jen khom hoon thiin nyu ano, nyi hah Galili ni Najaret hadaang adi ngaak wang nyuuta. ⁴⁰ Noodek ah rongkopkop ih hakta; mongtham ese ah heh jiinni hantek angta, eno Rangte ih heh suh romseetam kota.

Noodek Jisu ah Rangteenok ni

⁴¹ Paang rookwih Jisu jaatang ah Khopui Kuwaang[†] di Jerusalem ni bankah ruh kah ih rumta. ⁴² Jisu asih paang nyi ih hak adi, neng erah kuh adi paang hoh dowah likhiik ih karumta. ⁴³ Kuh ah thoon kano neng ah ngaak wang ih rumta, enoothong noodek Jisu ah Jerusalem ni tangtongta. Erah ah heh jaatang ih tajat rumta; ⁴⁴ neng ih thunta heh ah sengdung ni eje heh angla eah, rah thoi neng henih nitang mokkhoom rumta eno Rekamdi neng joonte sano dung ni phang jam sok rumta. ⁴⁵ Neng ih Heh ah tajap jam rumta, erah thoi ih neng Jerusalem ni ngaakwang rum ano eni jam sokwang rumta. ⁴⁶ Saajong di neng ih heh ah Rangteenok ni japtup rumta, Jehudi nok hate nyootte loong damdi, neng jeng boichaata nyia neng suh chengphi damdi tong arah ah. ⁴⁷ Warep ih heh tiit chaatte loong ah epaatja ih rumta heh ih jatwah jenglam ih ngaakbaat rum kano ah. ⁴⁸ Heh nuh nyi wah ah doonmoot ih rumta heh ah tup rum ano ah, eno heh nuh ih liita, "Nga sah, an ih tumjih hoon wan halu? "Sek ah anwah ah rapne ih sootsaam thuk haliitih, an ah noongrep ni taat tum jam sok hiitih."

⁴⁹ Jisu ih ngaakbaatta, "Nga set ih tumet suh jam sok hali tih? Set ih tanih jattansih ngah seng wah nok ni eah?" ⁵⁰ Jisu ih ngaakbaat rumta ah neng ih tajen samjat rumta.

⁵¹ Eno Jisu ah neng damdi Najaret ni roong ngaakwangta, heh nuh nyi heh wah jeng chaatchaat ah. Erah di mamah angta erah loong ah heh nuh ih heh tenni lomthun ruh eta. ⁵² Jisu ah hansi nyia ese mongtham ni choocho ih hakta, mina nyi Rangte uh heko ih roopta.

3

Juungtemte Joon ih tumbaatta

(*Mat 3:1-12; Mk 1:1-8; Jn 1:19-28*)

¹ Luungwanglong Teberius ih asih paang banga phansiit adi; Pontius Pilat ah Judia ni Kobono angta, Hired ah Galili phansiitte angta, heh no Philip ah langla Ituria nyia Trakonite phansiitte angta; Lisania ah Abilini hadaang phansiitte angta, ² eno Annas nyia Kaiphas ah romwah phokhothoon ang nyuuta. Erah tokdi phisaang hah ni Jekaria sah Joon suh Rangte ih jengkhaap baatta. ³ Eno Joon ih Jordaan Juungko ni Rangte tiit ah tumbaata kaatta, "Sen rangdah nawa ngaak hanno juungtem an, eno ba Rangte ih sen rangdah ah biin anaan han." ⁴ Erah ah khawah Isaia leedap ni raangthiin cho angta: "Mih phisaang hah ni riingla;

"Teesu raang ih lam ban hoon thiin an;

Heh khoomtheng lamjun ih tan an!

⁵ Hoongbeng haleng loong ah ebook et ah,
kong akaan loong ah hoongthung hane ih hoon ah.

lam koongkot loong ah lamjun ih hoon ah,

lamthih loong ah lamse ih hoon ah.

⁶ Rangte jiin nawa khopiroidong ah warep ih tup ah!"

* **2:36-37** 2:36-37 heh amadi paang rook asat paang baji wikuh; adoleh paang rook asat paang baji heh ah thaknuh eh uh eraang et ha **2:39** 2:39 Mat 2:23 **2:41** 2:41 Hpkt 12:1-27; Hodb 16:1-8 † **2:41** 2:41Khopui Kuwaang: mih ngoong awang hasong nawa doksoon ano kuh arah(Passover) **2:52** 2:52 Tittk 3:4 **3:4** 3:4 Isa 40:3-5 (LXX)

⁷ Miloong hantek Joon ih juungtem toom tem he ih ra rum taha. Joon ih liirumtia, "Pu sen loong ah!" "O ih baat tahan Rangte ih echamnaang theng daapkaat ha dowa sen epui etheng eah?" ⁸ Rangdah nawa elek elang ih sen reeraang pakna nawa ih noisok anbah. Sen chamchi nah seng Abraham sutoom ih lakkak nakwaan an. Abraham sutoom bah Rangte ih jong ah toon ano botseh jen hoon et ah! ⁹ Bang hehing nah joot haat suh chaang ah ban thiin et ha; hetiikmuh bang loong ah joot haat ano we nah haatak ah."

¹⁰ Miloong ih heh suh cheng rumta, "Erah ang abah, seng ih tumjih et theng ah?"

¹¹ Heh ih ngaakbaat rumta, "O di samsong enyi jeela esiit ah samsong mute suh kotjih, erah damdi o di phaksat jeela rah ih pheetkot et theng."

¹² Mararah sokse seete nep juungtem ra taha, eno cheng rumta, "Nyootte, seng ih tumjih reejih ah?"

¹³ Eno Joon ih baat rumta, "Sokse mathan seejih ah erah ba se an erah tokkhodoh ehan nak mook se an."

¹⁴ Mararah sipaahi ih nep heh suh cheng rumta, seng ih aleh? Tumjih etjih ah?

Heh ih baat rumta, "Mih dowa ngun chaan ih nakmok suh an adoleh mih lathika doh ethih etu ih nak nan an. Sen ngun la di mathan cholani erah suh roon an."

¹⁵ Mina loong ah ih chocho ih dong laalom rumta, eno neng ih Joon asuh Kristo tam angla ih thun rumta. ¹⁶ Eno Joon ih loongtang suh baat rumta, "Ngah ih juung nawa ih juungtem rumhala, enoothong nga lini mih wasiit nga nang ih elong raaha. Ngah bah heh lakhoop pak taajoh tha uh taliikang. Heh ih bah Esa Chiiala nyia we nawa ih juungtem han. ¹⁷ Heh jiinni nunrek je ah, erah ih raan ah dannun ano pung nah toonthiin ah, eno hephaang loong ah we nah babah uh lamettheng adoh tak ah."

¹⁸ Joon ih hejaat hejaat lam nawa ih miloong asuh Ruurang Ese ah nyootsoot leh neng roidong ah elek raangtaan ih baat rumta. ¹⁹ Enoothong Joon ih Kobono Hirod asuh liita, tumeah heh ih Hirodias heh no minuh ah, kapta, erah damdi uh ethih loong ephoop reeta. ²⁰ Hirod ih Joon ah phaatak ni sakta rah boot thetreeta.

Jisu Kristo juungtem

(Mat 3:13-17; Mk 1:9-11)

²¹ Miloong juungtem lini, Jisu ih nep heh juungtem ah we temta. Heh ih rangsoom adi, rang kaasak ah daap eta, ²² eno Esa Chiiala ah hansi ni wotuupi likhiik heh khothung ni datpura taha. Eno rang ni root esiit dongjengta, "An ah nga mongnook sah. Ngah an suh eroon elang."

Jisu te awah

(Mat 1:1-17)

²³ Jisu heh mootkaat phangmota tokdi, Heh ah paang rookjom taan angta. Heh ah miwasah, erah raang ih miloong ih, Josep sah ih thunta, Josep ah Heli sah angta, ²⁴ Heli ah Mathat sah, Mathat ah Leewi sah, Leewi ah Melki sah, Melki ah Jannai sah, Jannai ah Josep sah, ²⁵ Josep ah Mattathias sah, Mattathias ah Amos sah, Amos ah Nahum sah, Nahum ah Esli sah, Esli ah Naggai sah, ²⁶ Naggai ah Maath sah, Maath ah Mattatthias sah, Mattatthias ah Semin sah, Semin ah Joseek sah, Joseek ah Joda sah, ²⁷ Joda ah Joonan sah, Joonan ah Resa sah, Resa ah Jerubabel sah, Jerubabel ah Siltiel sah, Siltiel ah Neri sah, ²⁸ Neri ah Melki sah, Melki ah Addi sah, Addi ah Kosam sah, Kosam ah Elmadiam sah, Elmadiam ah Er sah, ²⁹ Er ah Josua sah, Joshua ah Eliijer sah, Eliijer ah Jorim sah, Jorim ah Matthat sah, Matthat ah Leewi sah, ³⁰ Leewi ah Simoon sah, Simoon ah Judah sah, Juda ah Josep sah, Josep ah Joonam sah, Joonam ah Elaikim sah ³¹ Elaikim ah Melea sah, Melea ah Menna sah, Menna ah Mattatha sah, Mattatha ah Nathan sah, Nathan ah Dewid sah, ³² Dewid ah Jiisi sah, Jiisi ah Obed sah, Obed ah Booj sah, Booj ah Salmon sah, Salmon ah Nason sah, ³³ Nason ah Aminadab sah, Aminadab ah Admin sah, Admin ah Arni sah, Arni ah Hejron sah, Hejron ah Perej sah, Perej ah Judah sah ³⁴ Juda ah Jaakob sah, Jakob ah Isak sah, Esak ah Abraham sah, Abraham ah Terah sah, Terah ah Nahor sah, ³⁵ Nahor ah Serug sah, Serug ah Reu sah, Reu ah Peleg sah, Peleg ah Eber sah, Eber ah Sela sah, ³⁶ Sela ah Kiinan sah, Kiinan ah Arphaksad sah, Arphaksad ah Sem sah, Sem ah Nuah sah, Nuah rah Lameek sah, ³⁷ Lameek ah Methuseloh sah, Mathuseloh ah Enook sah, Enook ah Jared sah, Jared ah Mahalalil sah, Mahalalil ah Kenan sah, ³⁸ Kenan ah Enosh sah, Enosh ah Seth sah, Seth ah Adam sah, Adam ah Rangte sah.

4

*Jisu phate jonnaam**(Mat 4:1-11; Mk 1:12,13)*

¹ Jisu Jordaan juung nawa Esa Chiiala pan ih ngaakwang taha eno moong achaang ih phisaang hako ih siit kaatta, ² erah di heh saarookbaji Hakhoh juungbaan ih phate kaatta. Erah tokdi heh ih tumjih taphaksata, erah raangtaan ih hethoon sa adi heh ah ramtek angta.

³ Hakhoh juungbaan ah ih liita, "An Rangte sah anglu bah, arah jong ah baanlo et hoon thuk thaak uh."

⁴ Eno Jisu ih ngaakbaatta, "Rangteele ni liiha, 'Mina ah phaksat nawa ih laklak tathingka.'"

⁵ Eno hakhoh juungbaan ah ih kongchoong ko ih siitwan ano mikkhojaap siit di mongrep* hasong loong ah sok thukta. ⁶ "Nga ih an suh arah loong chaan nyia nyamka ah koha," Hakhoh juungbaan ih heh suh baatta. "Arah loong ah ngah suh kotahang, eno nga ih o suh thunghaan ang erah suh ejen kot et ang. ⁷ Loongtang arah loong ah an raangtaan ang ah, an ih nga soomhang bah ah."

⁸ Jisu ih ngaakbaatta, "Rangteele ni liiha, 'An Teesu Rangte rang aba soom uh eno heh raangtaan ih laklak ba moh uh!'"

⁹ Erah lidi Juungbaan ah ih Jerusalem ni siitkaat ano Rangteenok nok khochoom thoon adi, siitwan ano baatta, "An Rangte Sah ang ubah, aadowa an teeteewah taat pit thaak uh. ¹⁰ Tumeah Rangteele ni amet liiha, 'Rangte ih Rangsah loong asuh an ese tham ih ban kooncha thuk suh baat ah eah. ¹¹ Erah di amah nep et liiha, 'Rangsah loong ih an neng lak ih banjoh hoono an lah taan uh jong nah tajap satnak thuk ru eah.'"

¹² Enoothong Jisu ih ngaakbaatta, "Rangteele ni liiha an Teesu Rangte ah an ih nak taari uh.'"

¹³ Juungbaan ih Jisu ah jaatrep lam nawa ih jen jonnaam phate ano, heh erah dowo pootsiit raangtaan ih dokkhoom kata.

*Jisu ih Galili ni heh mootkaat phangmota**(Mat 4:12-17; Mk 1:14,15)*

¹⁴ Eno Jisu Galili ni ngaakwangta, Esa Chiiala moong achaang ah heh damdi angta. Heh tiit ah harep ni ruurangta. ¹⁵ Heh ih Jehudi rangsoomnok ni nyootsoot rumta eno warep ih guata.

*Najaret ni Jisu thaaju rumta**(Mat 13:53-58; Mk 6:1-6)*

¹⁶ Erah lidi Jisu ah heh haktheng hadaang Najaret adi wangta, erah damdi Jehudi naangtonga adi saahoh dowo likhiik Jehudi rangsoomnok ni wangta. Heh ih Rangteele ah wet suh toonchapta ¹⁷ eno khowah Isaia leedap ah heh suh kota. Heh ih Rangteele ah ja ano marah di raangta erah ah japtupta,

¹⁸ "Teesu Chiiala ah nga damdi,

tumeah heh ih ngah ah changthih loong suh Ruurang Ese baatkaat suh danje tahang. Ekhak eha loong daap haat tiit ah baat suh daapkaat tahang

nyia edook loong suh neng mik ih japtup thuk suh,

mih lakhu ni chamte loong ah pang raangtaan ih ah

¹⁹ nyia saapoot ah chang ela ih baat suh daap tahang

erah saadoh Teesu ih heh mina loong ah epang et ah."

²⁰ Eno Jisu ih Rangteele ah khoon ano, heh jeng chaatte asuh ngaak koh, ano tongta. Jehudi rangsoomnok nawa miloong ih heko totoh ih sok rumta, ²¹ eno heh ih neng suh baatta, "Arah Rangte jengkhaap ah chiinyah amiisak ih thok hala, erah wetang adi boichaata tan rah ah."

²² Neng ah heh suh rapne ih seechoh rumta heh jengkhaap ah laangpopoh ih chaat rum ano epaatja nep ih rumta. Eno liirumta, "Arah Josep sah ah tam angla?"

²³ Heh ih neng suh baatta, "Nga ih jat ehang sen ih arah tiitthaak ah ngah suh nyootbaat ette, 'Phonwah, ih an teeteewah deesiit uh.' Sen ih Kapernum ni japchaat tan ah likhiikkhiik ngah suh uh arah nga hadaang adoh re thuk suh baat ette ang hari.

²⁴ Nga ih arah baat rumhala, Jisu ih boot baatta, "Khowah ah heh hadaang nah babah uh taseechoka."

* 4:5 4:5mongrephatoh (world) 4:8 4:8 Hodb 6:13 4:10 4:10,11 Rsb 91:11,12 4:12 4:12 Hodb 6:16 4:18 4:18 Isa 61:1,2 (LXX) 4:24 4:24 Jn 4:44

²⁵ “Nga jeng ah boichaata an: arah amiisak tiit Elija tokdi Ijirel ni thaknuh ep hoop angta, paang jom paangthom rangphaat laphaat thang angta adi ah nyia harep ni ramkaha angta tok adi ah. ²⁶ Ang abah uh Elija rah Ijirel ni o reeni uh takaat thukta, Sidoon juungkhuung Jarephat hadaang dowah thaknuh jiiin adi luulu ba kata. ²⁷ Erah damdi eni engam loong ep hoop angta Ijirel ni khawah Elisa angta tokdi ah; ang abah uh o uh tade rumta, Siria nawa Naaman luulu ba deeta.”

²⁸ Jehudi rangsoomnok nawa miloong ih erah chaat rum ano, neng ah ekhat ih rumta. ²⁹ Neng ah toonchap rum ano, erah samthung dowah Jisu ah dok hoom kaat rumta, eno samthung kongchoong ni angta dowah kaang adoh dat haat suh ih thun rum ano taat hoom wan rumta, ³⁰ ang abah uh Jisu ah miloong laktung adi dokkhoom ruh ih kata.

Chiithih laakhah pan miwah wasiit
(Mk 1:21-28)

³¹ Eno Jisu ah Galili ni Kapernaum samthung adi kata, Jehudi naangtonga adi Heh ih miloong asuh nyootsoot rumta. ³² Heh ih nyootsoot karumta asuh miloong ah rapne ih paatja rumta, tuneah heh ih chaan aphaan lam ih baat rumta. ³³ Jehudi rangsoomnok ni Chiithih laakhah pan mih wasiit angta; heh erongwah ih riinghuungta, ³⁴ “Aah! Tumjih et he seng ah, Najaret nawa Jisu oh? An aadi seng thet haatte nih ah? An o ah nga ih jat ehala: an ah Rangte Esa kongphaak huite!”

³⁵ Jisu ih Chiithih laakhah asuh baatta, “Nak hoopti uh arah wah sak dowah suusu ih dokkhoom hol!” Laathih rah ih mih ah neng ngathong ni loonghaat thiin ano tumjih uh lah et thang heh sak dowah doksoon kata.

³⁶ Miloong ah rapne ih paatja rum ano neng chamchi ni waan rumta, “Arah tumjaat jengkhaap ah? Arah mih rah ih chaan aphaan lam ih laathih asuh baat kano, neng loong ah doksoon karum arah ah!” ³⁷ Eno Jisu tiit ah erah hah adi noongrep ni ruurang kata.

Jisu ih mih hantek deesiitta
(Mat 8:14-17; Mk 1:29-34)

³⁸ Jisu ah Jehudi rangsoomnok nawa dokkhoom ano, Simoon nok ni kata. Simoon hopnuh ah sokwi ih rapne satta, eno neng Jisu damdi erah nuh tiit ah roongwaan rumta. ³⁹ Jisu ah heh reeni chap wang ano sokwi khoisat ah dokphanta. Sokwi ah laan de ruh eta, eno erah damdam heh ah laan saatsoon ruh eta, eno neng suh phak asat nep jamjaang korumta.

⁴⁰ Rangsa lup lini loongtang ih neng joonte hephan dowah khoisatte loong ah Jisu reeni thutsiit jarum taha; warep sak ni heh lak ih taajoh leh deesiit et rumta. ⁴¹ Laathih loong ah uh warep sak nawa doksoon leh riinghuung erumta, “An juuba Rangte sah ah!”

Jisu ih laathih loong ah tajeng thuk rumta, tuneah neng ih jat et rumta heh ah Kristo eah.

Jisu ih Jehudi rangsoomnok ni Rangte tiit baatta
(Mk 1:35-39)

⁴² Erah saalih rangkhano di Jisu erah hah dowah hatik ni kata. Miloong ah ih heh ah laan matjam ruh et rumta, eno neng ih japtup rum ano heh ah lakaat thuk suh thun rumta. ⁴³ Enothong heh ih baat rumta, “Nghah ih Ruurang Ese Rangte Hasong tiit ah hahoh nah nep uh ebaatjih jaatjaat, tuneah erah raangtaan ih Rangte ih nghah ah kaat thuk tahang.”

⁴⁴ Erah raang ih heh ih Jehudi loong rangsoomnok harep ni Rangte tiit ah baatta.

5

Jisu ih heliphante poonta
(Mat 4:18-22; Mk 1:16-20)

¹ Saasiit Jisu Genisaret juungsitum kaang ni chap adi miloong ah heh reeni Rangte tiit chaat suh tuutmui rumta. ² Heh ih khoonkhuung enyi juungkaang ni chaakwah loong ih neng chaak saachot kaat poodi hoomthiin arah japtupta. ³ Khoonkhuung esiit adi Jisu ah dung tongta—erah langla Simoon Khoonkhuung angta—eno heh suh amasah juungko nah hengtuut suh baatta. Jisu ah Khoonkhuung adi tong ano miloong asuh nyootsootta.

⁴ Heh ih jen thoon nyootsoot rum ano, Simoon suh baatta, “Khoonkhuung ah juungsitum echoong koh et tuut uno, an joonte loong damdoh nyah joot suh chaak ah ha an.”

⁵ “Nyootte, “Simoon ih ngaakbaatta, “Seng ih pheetang taat haati takapke. Ang abah

uh an ih li ubah, ngah ih eha et ang.”⁶ Neng ih chaak ah haata eno nyah loong ah hantek ih chaak laan ranpat ruh taantaan ih nyaanta.⁷ Erah raang ih neng ih khoonkhuung esiit dowah neng joonte ah neng lak khoh ih jap rum ano nyah loong ah roong joot thuk suh poon rumta. Neng wangrum taha adi nyah loong ah khoonkhuung nep luppah arah ih meeta.⁸ Eno Simoon Pitar ih tumjih angta rah loong ah sok ano, Jisu ngathong ni heh lakuh di tong ano baatta, “Nga re nawa hengkhoom uh, Teesu! Ngah rangdah mina!”

⁹ Simoon nyia heh joonte loongtang rapne ih paatja rumta nyah loong hantek ih kap rum ano ah.¹⁰ Simoon joonte Jebidi sah Jeems nyia Joon, uh paatja ih nyuuta. Jisu ih Simoon suh liita, “Nakcho an; adowa ih bah sen ih mina joh an.”

¹¹ Neng ih Khoonkhuung ah juung saangkook ni hoomthiin rumta, jirep thiinhaat rum ano Jisu lini roong phankhoom rumta.

Jisu ih deesiit arah miwah

¹² Saasiit Jisu samthung esiit ni ang adi mih wasiit engam angta. Eno heh ih Jisu ah tup ano, heh lakuh di kothon ano liita, “Chuupha, an ih thunhang bah, saasiit weehang!”^{*}

¹³ Jisu ih heh lak ah janghaat ano taajota. “Ngah ih an deesiit suh thun ehala,” Heh ih liita. “De uh!” Erah damdam arah wah ah laan de ruh eta.¹⁴ Jisu ih heh suh baatta, “O suh nak baat uh, arah nang ih bah romwah jiinnah phangla ih kah uno heh ih toomhuk sokje ho; eno ba mih ih de etu ih jat ho, Moses ih baatta jun ih an khosa ah koh et kaat uh.”

¹⁵ Ang abah uh Jisu ruurang ah noongrep ni ehan han ih huk ruurang katta, eno miloong hantek heh jeng boichaat suh nyia neng khoisat de thuk suh lomthok rum taha.

¹⁶ Ang abah uh Jisu ah, hatik ni rangsoom dokkhoom kata.

Jisu ih hiimuung mina deesiitta

¹⁷ Saasiit Jisu ih nyoot rum adi, mararah Pharisi nyia Hootthe Nyootte loong arah di roongtonga Galili samthung nyia Judia nawa eno Jerusalem nawa ra rumha rah ah. Teesu chaan ah Jisu damdi mih khoisat deesiitjih eje angta.¹⁸ Mararah mina ih hiimuung juptheng ni thokpi rum taha, eno neng ih nokmong ni noppi leh Jisu ngathong adoh thiinwan suh taatthun rumta.¹⁹ Mih hantek ang tungthoidi, nokmong nah noppi suh lam tachoh rumta. Erah raangtaan ih neng ih nok khoni piiwan rum ano poohoom rum ano, juptheng pan ih miloong laktung Jisu ngah thong adi datthiin rumta.²⁰ Jisu ih neng erathan tuungmaang rumta ah sok ano, heh ih mih asuh liita, “Nga joonwah, an rangdah loong ah biin anaan et halu.”

²¹ Hootthe Nyootte nyi Pharisi loong ah neng mongmong ni phang huthun rumta, “Arah mih ah o angla Rangte kaanju tiit baat ha! Rangte luulu baalek ah mih rangdah jen biin anaante ah!”

²² Jisu ih neng tenthun ah jat ano baat rumta, “Sen ih emah tumet suh thunhan? ²³ ‘An rangdah ah biin anaan et taho,’ ih baat ah elaang nih ang ah, adoleh ‘Saat uno khoom uh’ ih baat ah elaang nih ang ah? ²⁴ Ngah ih sen suh ejat etthuk rumha, arah ang abah ah, Mina Sah adi arah hah dowah mih rangdah jen biin anaan theng chaan eje eah.” Eno heh ih hiimuung wah asuh baatta, “Ngah ih baat hala, saat uh, an juptheng ah toonpi uno an nok nah wang uh!”

²⁵ Erah damdam arah mih ah neng ngathong ni toonchapta, heh juptheng ah toonpi ano, heh nok ni Rangte ah phoongpha ano wangta.²⁶ Neng ah loongtang rapne ih paatja rumta! Echo damdi neng ih Rangte rangphoong rumta, “Chiinyah tumthan epaatja jih seng ih japtup hi!”

Jisu ih Leewi poonta

²⁷ Erah lidi, Jisu dokkhoom kah adi, sokse seete wah heh men ah Leewi, apit ni tong arah japtup kata. Jisu ih heh suh baatta, ‘Nga lih ah phanhang.’²⁸ Leewi ih jirep thiinhaat ano, heh lilih ih roong toonkhoomta.

²⁹ Eno Leewi ih heh nok ni kammak saroom ih hoon ano Jisu ah poonta, eno wen loongdung adi sokse seete loong nyi wenhoh loong hantek angta.³⁰ Mararah Pharisi nyia Hootthe Nyootte loong ih Jisu liphante loong suh cheng rumta “Sen ih sokse seete nyia rangdah mina loong damdi mamet phaksah han?” Neng ih chengta.

³¹ Jisu ih ngaakbaat rumta, “Mih eseete ih Phonwah ah tajamka, khoisatte ih ba jam ah.³² Ngah ih jatwah loong ah elek toom ih rum ah ih tapoon ra rumrang, arah nang ih bah rangdah mina loong poon ra halang.”

Samurangsoom tiit roongwaan

^{*} 5:6 5:6 Jn 21:6   5:12 5:12 saasiit hangArah jaat khoisat rah ih neng banlam di mina ah esot ih hoonta   5:14 5:14 Lew 14:1-32   5:30 5:30 Luk 15:1,2

³³ Mararah mih ih Jisu suh liita, "Joon liphante nyia Pharisi liphante loong ah uh samurangsoom etong rumla; enoothong an liphante loong ah ih jok phaksah ruh et rumha."

³⁴ Jisu ih ngaakbaatta, "Sen ih kuhoon sa doh jalakapte wah pandoh wen loong ah samuh ngaakdaap ah ih nih thunhan? Emah tah angka!" ³⁵ Enoothong kuhoonte warah neng re nawa toonsiit wan saakaan ah thok eha, eno erah doh ba neng samurangsoom tong ah."

³⁶ Jisu ih arah tiitthaak tiit nep wakbaatta: O eh uh samsong ena rah ehak nah loopphing suh tajopcheeka. Emah mok et abah, heh ih samsong ena rah jopche etjih ang ah, eno ena lep ah ehak samsong damdoh tajunka ang ah. ³⁷ Erah damdoh o eh uh kham na ah siikhoop tiikook ehak nah tasakka, tumeah kham na rah ih tiikook ehak ah eraapphok ethuk ah, eno kham ah emat jan eah, eno tiikook ah thih ah. ³⁸ Erah thatnang ih bah, kham na rah tiikook ena nah thiihtheng! ³⁹ Erah damdi sen ih kham hak jok cho doh kham na ah tajam kan ang an. 'Ehak ah seela,' ih sen ih li an.

6

Jehudi naangtongsa tiit roongwaan

(Mat 12:1-8; Mk 2:23-28)

¹ Jehudi naangtongsa di Jisu ah phek ni chamtong ko ih tumkhood kata. Heliphante loong ah ih raanteh ah thi rum ano, neng lak ni saasek leh, phak et rumta. ² Mararah Pharisi loong ih cheng rumta, "Sen ih tumjih et han seng Hootthe jun ih naangtongsa doh sen emah tajen re kan?"

³ Jisu ih ngaakbaat rumta, "Dewid nyia heh joonte loong ih neng ram ih ti rumta adi tiit et rumta rah sen ih tanih wetan?" ⁴ Heh Rangteenok ni wang ano, Rangte suh kota baanlo ah toonphakta, eno heh mina loong suh nep kota. Erah uh seng Hootthe jun ih emiit angta, o mina reh uh tajen phaksata romwah ih luulu ba phaksata.

⁵ Eno Jisu ih thoonbaatta, "Mina Sah rah naangtongsa raang ih Teesu."

Lakkoong mina wasiit

(Mat 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ Naangtongsa saahoh di Jisu ah Jehudi rangsoomnok ni kah ano nyootsoot rumta. Erah ni jaawako lakkoong ang arah mih wasiit angta. ⁷ Mararah Hootthe Nyootte nyia Pharisi loong ih Jisu ah tumjih doh lasah thetre ah ih thun rumta, erah thooidi naangtongsa doh mih maamok deesiit jaoh ih dangdang et ban sok rumta. ⁸ Enoothong Jisu ih neng tenthun ah jat ano mih wasiit suh baatta, "Chap uh, ngakhoh ko ih raaho." Eno erah wah ah toonchapta. ⁹ Eno Jisu ih baat rumta, "Ngah ih cheng rumhala: seng Hootthe jun doh naangtongsa doh tumjijih ah jen re thuk he? Epang tam ah, ethet haat ah? Mih roidong ah epang tam ethet haat ah?" ¹⁰ Heh ah nengko ni lengsok ano heh lakkoong wah asuh baatta, "An lak ah janghaat uh." Eno heh lak ah janghaat kano ese we ih ngaak hoonta.

¹¹ Neng loong ah neng the ah saanghaat rum ano khah rumta eno neng chamchi ni waan rumta Jisu ah mamet ih eah.

Jisu ih asih wanyi heh kaamwah danjeeta

(Mat 10:1-4; Mk 3:13-19)

¹² Erah tokdi Jisu kongchoong ni wang ano Rangte rang pheetang ih soomwangta. ¹³ Rang ah wuung ano, heliphante loong ah heh reeni lompoon ano neng dung nawa asih wanyi danjeeta, heh ih erah loong men ah kaamwah et menta: ¹⁴ Simoon (Heh ih Pitar et menta) erah damdi heh no Endriu; Jeems nyia Joon, Philip nyia Batholomi, ¹⁵ Mathiu Thomas, Jeems ah Alphaeus sah, erah damdi Simoon (hadaang pangte ih pounta), ¹⁶ Judas ah Jeems sah, erah damdi Judas Iskerot, mih khuumtante ih hoonte warah ah.

Jisu ih enyoot nyia edeesiit eta

(Mat 4:23-25)

¹⁷ Jisu kong nawa heh kaamwah loong damdi dat ra rumha di, heliphante hantek loong damdi hathung ni roong chapta. Miloong hantek erah di Judia hah noongrep nawa, Jerusalem nawa erah damdi juungkaang ko niiwa Tairi nyia Sidoon samnuthung dow; ¹⁸ neng heh jeng boichaat nyia neng khoisat deesiit thuk suh thok rum taha. Chiithih laakhah ih paklakte loong anep ra rum taha enooleh de ih rumta. ¹⁹ Warep ih

heh sak nah taajoot totoh thun rumta, tumeah heh sak nawa chaan kala rah ih mirep deetsiitta.

Tenroon nyia mongjoong

(Mat 5:1-12)

²⁰ Jisu ih heliphante loong ko ih sok ano liita,

“Changthih loong ah tenroon ang an;

Rangte Hasong ah sendi!

²¹ “Amadi ramtekte loong ah tenroon ang an;

sen suh ekot et han!

“Amadi ehuungte loong ah tenroon ang an;

sen engit ean!

²² “Mina Sah tungthoidoh, sen mih ih miksuk halan, dut haat halan, kaanju ih halan, nyia ethih li halan adoh tenroon ang an! ²³ Erah saakkaan ah thok ha doh sen tenroon lam ih wook anno boong an, tumeah sen raangtaan ih elong thaangchojih Rangmong Hasong ni thiinha. Nengte nengwah ih uh emamah Rangte tiitbaatte loong damdi thetre rumta.

²⁴ “Enoonthong amadi nyamte loong asuh tumthan echoojih ang ah;

sendi tenroon roidong ah elang eta!

²⁵ “Amadi laboot beete loong asuh tumthan echoojih ang ah;

sen ramtek tok ethok eha!

“Amadi engitte loong asuh tumthan echoojih ang ah;

sen ehuung nyia moongjoong ean!

²⁶ “Mina ih ese ih liite loong asuh tumthan echoojih ang ah; nengte nengwah reh uh emoong tiitbaatte suh emamah et li rumta.

Piara suh moongnook

(Mat 5:38-48; 7:12)

²⁷ Enoonthong nga jeng boichaatte suh baat rumhala: sen piara ah mongnook et an, sen miksukte damdoh ese ih re an, ²⁸ sen tamte loong asuh romsetam koh an, sen siiwiite asuh rangsoom koh an. ²⁹ O ih bah uh an the nah buh ho bah haangko the adoh we wak buh thuk uh; o ih bah uh an samsong toon ah, erah suh samsong ehoh bootkoh uh. ³⁰ Mih ih an dowa tumjih suho erah kot et uh, erah damdoh mih ih an hukkaak toon abah, nakmok ngaaksuh uh. ³¹ Mih ih an suh mame reekot theng ih jam hu emamah an ih mih suh reekoh uh.

³² “An mongnook halu mina damdam adoh mongnook ubah, romsetam ah mamah ma ih choh uh? Emah bah rangdah mina loong bah lengkot mui rumla, hephoopho thaang ah we ngaakchosuh ah! ³³ Ese reeraang ah an damdi ese reete loong damdam adoh mok re ubah, romsetam ah mamah ma ih choh uh? Emah bah rangdah mina loong reela! ³⁴ An suh jen ngaakthemte ah sok uno luulu nam koh ubah, romsetam ah mamah ma ih choh uh? Erah thaang thaang ah ngaakchosuh bah, rangdah mina loong nep nam kotmui rumla! ³⁵ Emah tah angka! Senpi senra loong ah mongnook anno neng damdoh ese ih re an; enam kot et an, eno engaak choh nak thuntak an. Eno ba sen thaang elong ah choh an, nyia sen ah Echoong Thoon Rangte suh asah ang an. Tumeah Heh ah lajak nyia jengse lajengte loong raangtaan ih uh ese. ³⁶ Sen Wah tenthet jeela likhiik tenthet mina ang an.

Mihoh dande

(Mat 7:1-5)

³⁷ “Mihoh nak dande an, eno ba Rangte ih uh sen tadande ran; mihoh nak dut haat an, eno ba Rangte ih uh sen tadut haat ran; mih biin anaan et an, eno ba Rangte ih uh sen biin anaan et han. ³⁸ Mih suh ekot et an, eno ba Rangte eh uh sen suh kohan. Amiisak ih, sen ehan ih ngaakchoh an, mih chosok thaang rah ah, sen ih mathan jenthaang an erathan—sen lak nah keekoja han. Marah saanthaak sen ih wahoh suh maak han erah saanthaak dowah ih Rangte ih sen ah maak han.”

³⁹ Eno Jisu ih arah tiitthaak ah baat rumta: “Edook wasiit ih mihoh edook ah tami siitka; emah mok ang abah, wanyi nyi beng nah ba dat nyu ah. ⁴⁰ O Leewette noodek ah Nyooote nang ih ejat tami angka; enoonthong noodek thoontang ih, neng suh nyootsootta ah jen jat rumta no ba, Nyooote likhiik neng ejen lang erum ah.

⁴¹ Sen mik dowah bangtan ah lasamthun thang ih, Sen joonte mikmaang ehinsah ah mamet jam sok han? ⁴² Sen ih mamet mi li sen joonte suh ah, an mikmaang ah beeha,

senteewah mik dowang bantah ah laphang miisok kanbah ah? Sen lonoite loong! Sen mik dowang bantah ah chaak dok haat anno ba sen pho senno mikmaang ehin ah samssek mi samsok an, eno ba mi beek haat an.

Hebang nyia hetiiik

(Mat 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ “Bang se adoh tiikthih tatiikka, eno bangthih adoh uh tiikse tatiikka. ⁴⁴ Bang ah hetiiik tiikla dowah ih ba danjat ha; an ih puksak tiik ah subang nawa tachoh thiiko adoleh anggut tiik ah woma bang nawa tachoko. ⁴⁵ Mina eseete ih heten hemong ni ese loong lomthiin ha dowah dong re ah; ethih mina rah ih heten hemong ni ethih lomthiinha ah dong noisok ah. Tumeah ten among ni tumjih jeela tuikhoop ni erah dongjeng ra hala.

Enok enyi hoonte

(Mat 7:24-27)

⁴⁶ “Ngah ih baat rumhala lare thang di ngah ah Teesu, Teesu, ih tumet suh poon hali? ⁴⁷ O bah uh nga re nah thok haano nga jeng ah boichaah ano kap ah—eno erah mih ah mamah ang ah, ngah ih noisok rumha. ⁴⁸ Heh ah arah likhiik ang ah, o ih heh nok jong hah nah, halup ih thoh ano hoon arah likhiik ang ah. Juung ah nuung ano liim abah uh tamoka ang ah, tumeah erah rongkopkop ih hoonta. ⁴⁹ Enoothong o ih bah uh nga tiit ah chaat ano laphanka bah arah ih heh nok naririh jong hah ni lahoonka likhiik ang ah; eno erah nok ah juungnuung tak ih sot kano laan rungdat ruh eah—eno tumthan echoojih ih bundat ah!”

7

Jisu ih Roman saahaap laksuh deesiitta

(Mat 8:5-13)

¹ Jisu ih erah loong tiit ah miloong asuh thoonbaat ano, heh Kapernum ni katta. ² Erani Roman saahaap laksuh heh rapne ih mongnook arah esiit angta; erah mih rah rapne ih sat ano etek nanah angta. ³ Saahaap rah ih Jisu raak ah chaat ano, heh ih mararah Jehudi mihak suh heh laksuh ah toom deesiit raaha ih poonkaat thukta. ⁴ Neng loong ah Jisu jiinni ra rumha no heh lasih joot lam ih baat rumta, “Arah mina abah an ih chosok udoh ju se ah. ⁵ Seng mina loong ah heh ih rapne ih nook hali erah damdi uh heh ih Jehudi rangsoomnok nep hoonkot kotahe.”

⁶ Eno Jisu ah neng damdi roongwangta. Saahaap ih ma dowah poonkaat thukta erah nok dowah ih heh haloot ni tah angta, “Nyooote, an nak thaam chamnaang uh. Ngah ih an nga nok nah poon theethe tah angkang, ⁷ adoleh nga teewah rah an re nah nga pupu ih jen chomui theethe tah angkang. An ih aadowa ih ba baat uh, eno bah nga laksuh ah ede eah. ⁸ Ngah uh apit ni Elong saahaap loong lakhu ni esiit, eno nga khui ni raabante uh eje. Ngah ih erah loong asuh, ‘Kah uh!’ ih baatkang bah ekaat eah; ngah ih therah asuh, ‘Raaho!’ ih baatkang bah heh raak eha; erah damdi ngah ih nga laksuh asuh, ‘Arah re uh!’ ih baatkang bah heh ere eah.”

⁹ Jisu ah epaatja eta erah chaat ano ah; eno heh ngaakchaap ano heh lini khoomte loong asuh baatta, “Ngah ih sen suh baat rumhala, a likhiik ih tuungmaang arah babah uh tathaak jatkang. Ijirel hah loongtang ni botseh uh tajeeka. ¹⁰ Jeng chaatte loong saahaap nok ni ngaakwang rum adi laksuh rah ejen de ih arah tupwang rumta.

Jisu ih thaknuh sah ngaaksaat thukta

¹¹ Erah damdam* Jisu ah Nein samthung ni wangta, heh damdi mina loong nyia heliphante loong ah hantek ang rumta. ¹² Paathong ni thok damdam ih, mangbengte loong dokkhoom ra rumha ah chomuita. Etek ete wah ah thaknuh adi heh sah erah luulu angta, heh damdi samthung dowah miloong ah hantek ang rumta. ¹³ Teesu ih erah nuh ah sok ano, heh tentheth dongta, eno baatta, “Nak huung uh.” ¹⁴ Eno Jisu ah hengkhoom ano mangkhok ah taajota, eno mang piite loong ah tangchap rumta. Jisu ih baatta, “Jaaro! Ngah ih baat hala, Saat uh!” ¹⁵ Etekte ah saattong ano neng damdi nep waantiitta, eno Jisu ih heh nuh suh kota.

¹⁶ Neng loong thoontang echo damdi Rangte rangphoong rumta. “Elongthoon Khowah rah sengdung ni dong hala!” Neng ih liita, “Rangte ah heh mina pangsuah ra hala!”

¹⁷ Jisu tiit ah erah dowah ih deek akaan nyia juungkhuung rep ni ruurangta.

Juungtemte Joon tiit ruurang baatte

¹⁸ Joon liphante loong ih heh suh jaatrep erah tiit loong ah baat rumta, eno heh ih neng dung nawa wanyi poonta, ¹⁹ eno Teesu suh chengkaat thukta, "An tam angkoko Joon ih raak eha ih kabaatta rah ah, tam aleh seng ih wahoh banthoothak jih angka?"

²⁰ Neng Jisu jiinni thokrum ano cheng rumta, "Juungtemte Joon ih an suh cheng raang ih daapkaat hali heh ih banbaatta eraak ete eah erah ah an tam ang koko, tama seng ih wahoh banthoothak jih angka."

²¹ Erah tokdi Jisu ih mina loong ah neng khoisat, maasat, nyia Chiithih laakhah paan nyia edook ekoong loong deesiit tok angta. ²² Heh ih Joon jeng chaatte loong asuh ngaakbaatta, "Sen ih tumjih tup han nyia chaat han rah Juungtemte Joon suh amet ngaakbaat wan an: edook ih tup et ha, ekoong ah ekhoom ela, eput engam loong esaasiit eta,† naabaang ih echaat ha, etekte ah ngaaksaat eta, erah damdi Ruurang Ese tiit rah changthih loongdung ni baat et ha. ²³ Tumthan tenroon ah ngah suh mongchi lah angte loong rah ah!"

²⁴ Joon jeng chaatte loong wangta lini, Jisu ih heh tiit ah miloong asuh we baat rumta: "Sen Joon damdoh phisaang hani wangtan adi, sen ih tumjih japtup ih ebanthun tan? Pong ih naam pheknot arah tama? ²⁵ Tumjih japtup suh wangtan? Mih moongdong ih choom arah japtup suh tama? Emah ih choomchaakte loong abah kunuchangteng nok loong nah ba japtup an! ²⁶ Baat heh, sen tumjih sok suh wangtan? Khowah sok tam? Elang eah, enoonthong sen ih khowah nang ih elong ah tuptan. ²⁷ Joon ah Rangteele ni baat ha ah: 'Rangte ih liita, ngah ih nga tiitbaatte sen nganah daapjah hang sen suh lamtan kot raang ih ah.'" ²⁸ Ngah ih baat rumhala," Jisu ih boot baatta, "Joon ah o nang ih uh elongthoon heh juuba dongta. Enoonthong o Rangte Hasong ni ehinsah angla erah ah Joon nang ih elongthoon ang ah."

²⁹ Warep ih heh jeng ah chaat et rumta; loongtang nang ih ehanthoon ah sokse seete loong ah ih Rangte amiisak tiit ah thang rumta eno neng juung uh Joon ih tem rumta. ³⁰ Enoonthong Pharis nyia Hootthe Nyootte loong ah Rangte mongtham neng raangtaan suh taat angta rah daan et rumta erah thoidi Joon juungtem uh daan rumta.

³¹ Jisu ih toombaata ruh eta, "Eno bah Ngah ih tumjih doh toobaat ang aahaangwa mina loong ah? Neng ah tumjih likhiik angla? ³² Neng ah noodek loong thaangsang theng ni tong arah likhiik boh ah. Noodek dungsiiite loong ah ih dunghote suh riingbaat ah, 'Seng ih kuhoon boongkaat saamtom koh ih, ang abah uh sen taboong kan! Mangboong ah seng taat boongti, ang abah uh sen tahuung kan!' ³³ Juungtemte Joon ah ra haano, kham uh lajok thang ih samurangsoom tongta, eno sen ih liitan, 'Heh sak ni laathih pan eah!' ³⁴ Mina Saha ah we ra haano heh ih jok phaksah, eno sen ih liihan, 'Sok arah mih rah ah! Heh bah mangda nyia kham jekte boh ah, sokse seete loong nyia rangdah loong joonte boh ah!' ³⁵ Rangte thung atak ah, o mina loong ih kap hi loong sak dowah ih amiisak et noisok ah."

Jisu ah pharisiite simoon nok ni

³⁶ Pharis wasiit ih heh nok ni Jisu rangja phaksat poonta, eno Jisu ah kah ano phaksat suh tong kata. ³⁷ Erah samthung adi rangdah ni tongte minuh esiit angta. Minuh rah ih Jisu Pharis nok ni cham saha ih chaat ano, phontum jongtek adi hemeesiit ih piijah taha ³⁸ eno Jisu reeni ehuung damdi heh lathong ko ih chap ra taha, eno heh mikse rah ih Jisu lah adi siimseeta. Eno heh khoroon ih hook hut ano, heh lah adi chupphakta, eno phontum rah ih lokta. ³⁹ Pharis warah ih erah tup ano, heh teeteewah suh liita, "Arah wah ah amiimi khowah angta bah, heh ih jat etjih angta, arah minuh ah tumjaat mih ih taajoh halang eah; heh ih jat etjih angta arah minuh ah tumthan rangdah lam ni tongsongla eah!"

⁴⁰ Jisu ih heh suh liita, "Simoon, ngah ih an suh jaatsiit baatjih jeela." "Um, Nyootte," heh ih liita, "Baat hang."

⁴¹ Jisu ih phangbaatta "Ehak di mih wanyi ih ngun namte wah dowah ngun nam nyuuta." "Wasiit ih ngunkholok chaabanga namta, wasiit rah ih rook banga namta." ⁴² Eno nyi ih lajen ngaakthem nyu koka no, ngun namte kotte warah ih nyi dowah lakah ngaaksuh thang ih toohaatta. Erah ang abah, marah wah asuh, ehan minchan ah?"

⁴³ Simoon ih liita, "Ngah ih thun angdi ehan ih namte wah ah."

"An ih punbaat et hu, Jisu ih liita. ⁴⁴ Eno Jisu ah minuh ko ih leksok ano Simoon suh baatta, "An ih arah nuh ah tup tam et hu? Ngah an nok ni ra tahang adi, an ih ngah lah chot suh juung taban kotahang, arah nuh rah ih bah nga lah ah heh mikse ih chot hangno heh khoroon ih hook hut tahang. ⁴⁵ An ih ngah echupphak damdi taban thoathak tahang, eno arah nuh rah ih bah ra tahang dowah ih nga lah chupphak ah

tatoohaatka. ⁴⁶ An ih ngah Olip bangthiing ih nga khoh ni tamook tahang, eno arah nuh rah ih bah nga lah ni phontum ih hut halang. ⁴⁷ Erah raang ih, ngah ih baat hala, erah than elong minchan heh ih noisok halang rah ih heh rangdah loong biin anaan etta. Enoothong o amasah biin anaanta erah suh amasah minchan noisok ah.”

⁴⁸ Eno Jisu ih minuh asuh baatta, “An rangdah loong ah biin anaan et halu.”

⁴⁹ Mihoh loong teebun ni tongte loong ah ih neng jengjeng eta, “O ah arah mih rah ah, mih rangdah nep biin anaante ah?”

⁵⁰ Eno Jisu ih minuh asuh baatta, “An tuungmaang ih puipang halu; semroonroong ih tong kah uh.”

8

Jisu damdi minuh roongjoonta

¹ Rekam ritdi Jisu ih Ruurang Ese Rangte Hasong tiit ah tumbaasuh hadaang hadaang nya samthung loong adi dokkoomta. Asih wanyi heliphante loong uh heh damdi roong kata, ² erah damdi minuh loong neng khoisat deesiitta nya laathih pan deesiitte loong ah anep roong karumta: Meeri (Magdaleni ih poonta rah), heh sak nawa laathih sinet dokphanta nuh ah; ³ Joanna, heh sawah Chuja ah Hirod luungwang noklong ni sahaap angta rah. Erah damdi Susanna, nya minuh ehoh loong Jisu nya heliphante loong suh neng ngun ah koh ano chosok rumta rah lang ih rumta.

Raanjih wente tiitthaak

(Mat 13:1-9; Mk 4:1-9)

⁴ Miloong ah Jisu jiinni samthung harep nawa lomkhoom rum taha; eno miloong ah hantek lomthutthi kano, Jisu ih arah tiitthaak ah baat rumta:

⁵ “Ehak di mih wasiit ih raanjih wen kaatta. Heh ih phek ni raanjih ah wenkaat adi, mararah raanjih ah lam ni datta, eno mih ih noopnak kaat, erah damdi woh ih nep toontop kaat. ⁶ Mararah ah jong hah ni datta, eno hephook ah dong ano, paakwaan ah laje thoidi laan hookti ruh eta. ⁷ Mararah raanteh ah suh haang rok ni datta, eno hak ano champhook ah suh haang rah ih loopjota. ⁸ Eno mararah raanteh ah hah se ni datta; eno champhook ah hak ano, hetiik ah chaasiit chaasiit ih dong tiikta.”

Jisu ih thoonbaat rumta, “Eno bah, chaat et an, sen na je abah ah!”

Tiitthaak thoilam ah

(Mat 13:10-17; Mk 4:10-12)

⁹ Heliphante loong ah ih Jisu suh erah tiitthaak ah tumjih men ettu ih cheng rumta, ¹⁰ eno heh ih ngaakbaat rumta, “Rangte Hasong husalam ah jen thoijat suh sen suh bah thung atak koh rumhala, enoonthong wahoh loong suh bah tiitthaak lam ih ju raaha, erah thoidoh neng ih taatsok rum abah uh tattup rumka ang ah, nya chaat rum abah uh tasamjat rumka ang ah.

Jisu ih raanjih wen tiitthaak ah jangbaatta

(Mat 13:18-23; Mk 4:13-20)

¹¹ “Tiitthaak tiit ah arah suh liiha: Raanjih ah Rangte tiitkhaap. ¹² Raanjih lam ni datta rah tiitkhaap chaatte asuh liita, enoonthong Juungbaan luuwang ah thok haano neng ten nawa jengkhaap ah nge rum ah, Rangte suh hanpi rum ano neng khopi theng pho ang rum ah eah. ¹³ Jong hah ni datta raanjih ah langla, tiitkhaap ah chaat ano tenroon lam ih thaangchaatte asuh liiha. Neng ten ni dangdang tatongka, pootsiit raang ih hanpi rum ano, phate jonnaam saapoot ah thok kah no, neng laan dat ruh ih rumla. ¹⁴ Suhaang rok ni datta raanjih ah langla echaat ete asuh liiha; enoonthong sootsaam nya changteng tenthun, erah dam ih arah hatoh dowa tenroon roidong loong ah ih loopjoh ah, eno neng tiik ah babah uh lasumka loong asuh liiha. ¹⁵ Hanoop ni datta raanjih ah langla o ih jengkhaap ah thaangchaat ano neng tenni ese lam ih dangdang ih thiin rumha loong asuh liiha, eno hetiik maang dong tiik tiik ih bantongla asuh liiha.

Khoowaan mong ni weetook

(Mk 4:21-25)

¹⁶ “O ih uh weetook ah took ano khoowaan ih tahopsonka adoleh phaangkulu nah tatookka. Erah nang ih bah, mina ih weephaak ah chosuh, hethiin thengnah ba thiin ah.

¹⁷ “Tumjaat hotthiin et ha loong ah wuungsa nah dong ha, nya tumjaat hoppat eha loong ah chotup ano weephaak nah dongthiin ah.

¹⁸ Erah raang ih “Mamet chaat han erah naririh ih kap an; tumeah o di tumjih bah uh eje angte loong asuh ebhookot et ah, eno o di amuh ah, erah dow a amasah jeela ih taatthun rumha rah uh ethoon nge et ah.”

Jisu nuh nyia no loong

(Mat 12:46-50; Mk 3:31-35)

¹⁹ Jisu nuh nyia heh no loong heh jiinni thok rumta, enoothong miloong hantek ang thoidi tajen chomui rumta. ²⁰ Mararah ih Jisu suh baatta, “An nuh nyia an no loong an damdoh chomui suh taakkhuung ni chap rumla.”

²¹ Jisu ih thoontang suh baatta, “Nga nuh nyia nga no loong bah o ih Rangte tiit chaat ano naririh ih kapte loong ah!”

Jisu ih pong aphaat semthukta

²² Saasiit Jisu heliphante loong damdi Khoonkhuung ni dungtong ano baat rumta, “Seng therah juungsitum saangko adoh daan kah ih.” Eno karumta. ²³ Neng khoonkhuung ni soon tokdi, Jisu ah emokjup eta. Eno baphuk di juungsitum adi pong pongta, khoonkhuung mong adi juungwaak ah wang eta, eno neng thoontang echoojih ih hoon rumta. ²⁴ Heliphante loong ah ih Jisu ah saasiit karumta, ame jeng rum ano ah: “Nyootte, Nyootte! Seng ah etek nanah angli!”

Jisu ah saat ano pong aphaat asuh baat kano; pong aphaat loong ah laan tikmat ruh eta, eno tikpakpak ih semdatta. ²⁵ Eno heliphante loong asuh liita, “Sen tuungmaang ah maani ah?”

Heliphante loong ah echo damdi paatja ih rumta, eno neng chamchi ni esiiit esiiit ih chengmui rumta, “Arah mih o angla? Heh ih pong aphaat suh nep baat ano heh jeng chaatchaat ih rumla!”

Jisu ih laathih pan mih deesiitta

(Mat 8:23-27; Mk 4:35-41)

²⁶ Jisu nyia heliphante loong khoonkhuung ah Gerasa* juungkhuung ko ih jopkaat rumta, erah langla Galili juungsitum saangko adi angta. ²⁷ Jisu ah juungkaang adi datkhoomta, eno samthung dow a mih laathih pan ang arah wasiit chomuita. Rekam dow a ih dook erah mih ah nyumuh khatmuh, heh nok ni uh latong thang ih, mangbeng luung ni tong arah angta. ²⁸ Heh ih Jisu ah tup ano, erongwah ih riinghuungta eno Jisu lathong ni heloong loongdat eta eno riingta, “Jisu Elong Echoong Rangte Sah! An ih ngah ah tumjih et suh chung halang? An lasih johala, nak chamnaang thuk weehang!” ²⁹ Erah liita ah langla Jisu ih laathih asuh emok sak dow a doksoon uh ih li kano riingta. Lekrookwih laathih rah ih heh ah banjoh ruh eta, erah damdi helak helah ah jaanruh ih kitleh phaatak ni taat sak, ang abah uh thaphui leh laathih rah ih woma ni moongsiiit kaat kah eta.

³⁰ Jisu ih chengta, “An men o ah?”

“Nga men ah ‘Ephoop,’ ” heh ih ngaakbaatta tumeah heh sak ni laathih loong hantek nopta. ³¹ Laathih loong rah ih Jisu suh neng ah hetangmuh haluung† nah lakaat raang ih heh lasih joh rumta.

³² Kaanjang adi wak loong ah hantek tek riimthuk arah angta. Eno laathih loong ah ih Jisu suh neng ah wak sak adoh kaat thuk raangtaan ih Jisu lasih joh rumta, eno emah ju et kaat thuk rumta. ³³ Neng mih sak dow a doksoon rum ano wak sak adi nop karumta. Wak loong ah kaangphut adi loongtang doruk karum ano juungsitum adi lupdat karumta.

³⁴ Wak riimte loong ah ih tumjih ang rumla ih sok rumta, eno soon rum ano erah tiit ah samnuthung rep nyia phek aphaang loong adi tiibaat wanrumta. ³⁵ Miloong ah tumjih ang kota ih sokkah rumta, eno Jisu jiinni thokrum adi, laathih heh sak nawa doksoonta wah ah Jisu lathong ni tongta, nyuh akhat pan thungsek ih ban tongta; eno miloong ah loongtang cho rumta. ³⁶ Erah japtupte loong ah ih mihoh loong suh erah wah deeta tiit ah tumbaat rumta. ³⁷ Eno erah juungkhuung dow a miloong ah ih Jisu suh haloot nah kaat baat rumta, tumeah neng ah rapne ih cho rumta. Erah thoidi Jisu ah khoonkhuung adi dungtong kata. ³⁸ Heh sak nawa laathih doksoonta warah ih Jisu lasih jota, “Ngah uh an damdoh roong ra weehang.”

Ang abah uh Jisu ih ehoh ni kaat thukta, amet baat ano ah: ³⁹ Noknah ngaak wang uno Rangte ih tumjih deesiit taho erah baatwan uh.”

Eno erah wah ah samnuthung lam ih wang ano, Jisu reeraang tiit loong ah baat wanta.

8:18 8:18 Mat 25:29; Luk 19:26

*

8:26 8:26 Gerasamararah le adi Gadara ih raangha(Mat 8:28 adoh sok an);

rukho le adi Gergesa ih raangha

†

8:31 8:31 Laathih loong ah hethoon dande sa dho echoongwah haluung nah

sak ah ih baat ha

Jairas sah nyia minuh Jisu nyuh taajote
(Mat 9:18-26; Mk 5:21-43)

⁴⁰ Jisu juungsitum jooko nawa ngaak wang adi, miloong ih jengseera lam ih heh ah bantho rumta, tumeah neng loong ih heh ah jaatjaat ban sok rumta. ⁴¹ Eno mih wasiit heh men ah Jairas thok taha; heh ah Jehudi rangsoomnok ni mote angta. Heh teeteewah Jisu lathong ni kottong ano heh nok nah kaat raangtaan ih lasih jota, ⁴² tumeah heh sah asih paang nyi minusah, esiit lakkak ang arah, thoon tek nanah angta.

Eno Jisu ah roong kata adi, miloong ah rongrep nawa thutkhoom rum taha. ⁴³ Neng dung ni minuh esiit asih paang nyi heh sih arah angta; heh ih jirep heh di tumjih jeeta loong ah Phonwah jiinni thoon thaaja[‡] arah angta, heh ah o ih uh lajen deesiitka rah mina angta. ⁴⁴ Heh miloong dung ni ra haano Jisu liko ni heh nyuh kaangba adi taajota, eno heh sih rah erah damdam laan tang ruh eta. ⁴⁵ Jisu ih chengta, “O ih taajoh tahang?”

Eno mirep ih daan et rumta, eno Pitar ih liita, “Nyootte, miloong ephoop laangma kookchap halu.”

⁴⁶ Ang abah uh Jisu ih liita, “O ih ang abah uh ngah taajoh ih tahang, tumeah ngah ih nga sak nawa chaan katta adi jattang.” ⁴⁷ Minuh rah ih sok ano thunta Jisu ih ejen japjoot ih halang eah, eno emoot cho damdi kah ano Jisu lathong ni kotbon kata. Erah di mirep ngathong ni baatta, heh ih tumjih thoih taajota nyia lakdamdam di mame deeta tiit rah ah. ⁴⁸ Jisu ih heh suh baatta, “Nga sah an tuungmaang nawa ih deelu, Semroongroong ih tong kah uh.”

⁴⁹ Jisu ih erah baat rum adi, saahaap nok nawa kongphaak huite thok taha. Eno Jairas suh baatta, “An sah bah etek ela,” “Nyootte ah nakcham thaam hoom kuh.”

⁵⁰ Enoothong Jisu ih erah japchaat ano Jairas suh baatta, “Nakcho uh; tuungmaang ba eh uh, ese ang ah an sah ah.”

⁵¹ Eno heh nok ni thok rumta adi, Jisu ih o uh nokmong ni tanop thukta, Pitar, Jeems, nyia Joon erah damdi noodek nuh nyi wah ba nop rumta. ⁵² Warep erah di noodek thun huungte nyi mongjoongte luulu angta. Jisu ih baatta, “Nak huung an; noodek ah etek tah eka ejup boh ela!”

⁵³ Loongtang ih Heh ah engit et rumta, tumeah neng ih jat et rumta noodek ah jen tek eta eah. ⁵⁴ Ang abah uh Jisu ih noodek ah heh lak ni saat hoom ano poonta, “Noodek oh, saat uh!” ⁵⁵ Eno heh tak ah dong heengta, erah damdam noodek laan saat ruh eta, eno Jisu ih phaksat jam koh an ih baat rumta. ⁵⁶ Heh nuh nyi wah loong ah rapne ih paatja rumta, enoouthong Jisu ih o suh uh labaat thang arah tiit rah ah ih tanghaam rumta.

9

Jisu ih heliphante asih wanyi kaat thukta
(Mat 10:5-15; Mk 6:7-13)

¹ Jisu ih asih wanyi heliphante loong ah lompoon ano neng suh Chiithih laakhah loong ah jen dokphan theng nyia khoisat deesiit theng chaan aphaan ah korumta. ² Eno heh ih neng loong ah Rangte Hasong tiit tumbaat nyia khoisatte loong ah deesiit suh kaat thuk rumta, ³ erah lilih amah we ih baatta, “Erah kah an doh sen sak nah tumjih uh nak hui an: kiingthom uh nak pi an, kunma khaak uh nak hui an, phaksat uh nak hui an, ngun akom uh nak hui an, samsong boseh hedak nak hui an. ⁴ Marah doh sen noppoon han, erah nok adoh erah samthung dow maang dokdok kboom ih tong an; ⁵ marah doh mih ih sen tanoppoon ran, erah samthung adoh sen lah nawa bungwiik ah jaanak thiin ano dokkhoom an, eno neng raang ih erah ethih banthoothak theng toom ang ah.”

⁶ Heliphante loong ah harep ni tumkhoom rumta, Rangte Ruurang Ese ah tumbaat rum ano khoisatte loong ah harep nawa deesiit karumta.

Hirod thung phaangta
(Mat 14:1-12; Mk 6:14-29)

⁷ Hirod, Galili phansiitte warah ih, erah tiit loong ah thoontang japchaat ano heh thung phaangta, tumeah mararah miloong ih liita Juungtemte Joon ngaakthingla. ⁸ “Rukho loong ah ih li rumta Elijah dong hala, eno rukho loong ih li rumta teewah dowah khowah loongdung nawa ngaakthingla. ⁹ Hirod ih liita, “Joon khoh ah boleh ngah ih thah thuktang nih; eno arah chaat hang mih ah o angla?” Eno heh ih Jisu ah japtup raangtaan ih banthoota.

[‡] **8:43** 8:43 Mararah le adi arah jeng ah tajeekajirep heh di tumjih jeeta loong ah Phonwah jiinni thoon thaajaata
9:5 9:5 Esm 13:51 9:5 9:5 Luk 10:4-11 9:7 9:7,8 Mat 16:14; Mk 8:28; Luk 9:19

*Jisu ih haajaat banga mina suh phaksat kota**(Mat 14:13-21; Mk 6:30-44; Jn 6:1-14)*

¹⁰ Heh kaamwah loong ah ngaakwang rumha no Jisu suh neng ih tumjih reeta loong jaatrep baat rumta. Heh ih neng ah heh damdi siit rumta, eno Betsaida samthung liita adi neng kaatkaat ih rumta. ¹¹ Miloong ah ih erah japchaat rum ano, noongrep nawa rangre phankhoom karumta. Heh ih ese ih ra halan ih li ano Rangte Hasong tiit ah baat rumta, erah dam ih khoisatte loong o ih jamta erah loong ah deesiit etta.

¹² Rangsa phanglup kah adi, heliphante asih wanyi ah heh reeni kah rum ano baatta, "Miloong ah daap et uh neng ih neng phaksat nyia ejup ejam theng arah hadaang loong re ko nah nyia phek aphaang loong adoh toom jam karum ah, tumeah arah hah ah heh luulu hatik ni."

¹³ Ang abah uh Jisu ih baat rumta, "Mathan ang abah uh sensen ih phaksat ah jam kokaang an."

Neng ih ngaakbaatta, "Seng jiinni bah baanlo banga nyasi enyi ba jeela, an ih seng suh arah than mina loong asuh phaksat toom reh koka rum ah ih tam li hu?" ¹⁴ (Erah di haajaat banga taan mina angta.)

Jisu ih heliphante loong suh baatta, "Miloong ah dungsiit nah rookbanga rookbanga ih pheetong thuk an."

¹⁵ Heliphante loong ih jen phe tongthuk ano, ¹⁶ Jisu ih baanlo banga nyia nyasi enyi ah toon ano, rangko ih toonsokta, eno Rangte suh lakookmi li ano chepphiitta, eno heliphante loong suh koh ano miloong asuh pheekoh kaat thukta. ¹⁷ Loongtang ih laanphoot ruh ih phaksah rumta, eno heliphante loong ih asih hongnyi dakta rah toon rumta.

*Pitar ih Jisu tiit dong baatta**(Mat 16:13-19; Mk 8:27-29)*

¹⁸ Saasiit Jisu ih heh laklak rangsoom adi, heliphante loong ah heh jiinni wang rumta. Jisu ih cheng rumta, "Miloong ih ngah suh o angla ih kah li rumhang?"

¹⁹ Neng ih ngaakbaatta, "Mararah ih Juungtemte Joon ih liirum halu," "Rukho rah ih Elijah ih liirum halu, rukho loong ah ih teewah khawah loongdung nawa wasiit ngaakthingla ih liirum halu."

²⁰ "Sen ih tumjih liihe?" Heh ih neng suh chengta.

"Ngah suh o et liihe?"

Pitar ih liita, "An ah Kristo Rangte."

*Jisu ih heh chamnaang nyia heh tek tiit baatta**(Mat 16:20-28; Mk 8:30-9:1)*

²¹ Eno Jisu ih neng suh dangdang ih baat rumta erah tiit ah o suh uh labaat theng eah.

²² Heh ih wakbaatta, "Mina Sah ah rapne ih cham jaatjaat eah eno mihak phokhoh, nyia romwah phokhoh loong, erah damdoh Hootthe Nyootte loong ih edanhaat nep et rum ah. Heh ah etek haat et rum ah, enoothong sa jom linah we ngaakthing eah."

²³ Eno heh ih neng loongtang suh baatta, "O mina nga damdoh wangsuh nookla, heh ih heh teewah ah beehaat et theng, heh bangphak ah saarookwih huiheng, eno ba nga lih ah jenrik hang. ²⁴ Tumeah o mina heh roidong ah pui raangtaan ih thunha erah emat eah, eno o ih heh roidong ah nga raangtaan ih mat haat ah erah ah epui eah. ²⁵ Mina ih arah mongrep dowa jaatrep ah kap ano, heh teewah ah thet haat nyi maat haat abah tumjih choh ah? Emah tah angka! ²⁶ O mina ngah suh nyia nga jengkhaap asuh erakri ean bah, Mina Sah rah uh heh chaan aphaan nyia heh Wah adoleh esa rangsah loong chaan aphaan rangwuung sa doh sen suh engaak rakri eah. ²⁷ Ngah ih kamkam ih baat rumhala arah di marah marah mih eje Rangte Hasong ah maang japtup doh latekte ah."

*Phaakjaaja ih lekta**(Mat 17:1-8; Mk 9:2-8)*

²⁸ Heh ih sa sinet lini baatta, Jisu ih Pitar, Jeems nyia Joon ah siit ano kong ni rangsoom wangta, ²⁹ Heh ih rangsoom adi, hethe hekhoh ah lek eta, eno henyuh hekhat ah pungkoopkoop ih phaakta. ³⁰ Baphuk di mih wanyi dong taha eno Jisu damdi waan nyuuta. Erah nyi ah Moses nyia Elijah angta, ³¹ rangmong weephaak lam ih dong nyuuha no Jisu damdi waantiit nyuuta, Rangte ih tumjih chungta erah ah heh ih Jerusalem nah tek ano mamah lamdoh jen phansiit theng tiit rah ah. ³² Pitar nyia heh joonte loong ah emokjup ih rumta, eno saat rum ano sok rum adi Jisu ah phaakjaaja angta eno heh damdi mih wanyi roong chapta. ³³ Mih wanyi ah dokkhoom lini, Pitar ih Jisu suh liita,

“Nyootte, tumthan ese ah seng aani ang ih no ah! Seng ih nyutaap ejom than hoon ih, esiit ah an raangtaan, esiit ah Moses raangtaan, eno esiit ah Elijah raangtaan.” (Amiimi di heh teeteewah ih tajatta heh ih tumjih suh liita rah ah).

³⁴ Heh ih tiit ah maang thoon baatka di, jingmuung laaphaang ah ih wiithuk rumta; eno heliphante loong ah jingmuung ih loopjoh rum kano echo erumta. ³⁵ Eno jingmuung mong ni jeng arah japchaat rumta, “Arah nga sah, ngah ih daanje ang rah—heh jeng ah echaat et an!”

³⁶ Jeng toojengta adi, Jisu ah heh luulu ih dong hoonta. Erah pootdi heliphante loong ah tikwaawa ih tikdat rumta, tumjih tup rumta tiit ah neng chamchi ni nep tanaan waantiit rumta.

Jisu ih miwasah laathih paan deesiitta
(Mat 17:14-18; Mk 9:14-27)

³⁷ Saalih adi Jisu nyia Heliphante wajom kong nawa dat karum adi, miloong hantek Jisu damdi chomui rumta. ³⁸ Erah loongdung adi mih wasiit riingta, “Nyootte! An lasih johala, nga sah ah sokboi weeuh—nga sah ngah di heh luulu! ³⁹ Laathih rah baphuk ih eriing damdi heh sak adi patleh loonghaat eno leh mangtek thuk kah et ah, eno heh tu adi tookwu ah dong kah eah; emamah ban chammaang thuk ruh et ha, chaan ih ba kadaap haat ah! ⁴⁰ Ngah ih an liphante loong lasih taat joh rumtang, ang abah uh neng ih tajen dokphan rumta.”

⁴¹ Jisu ih ngaakbaatta, “Sen loong lahanpiite nyia ethih mina loong boh ah! Ngah sen damdam sa mathan maajen roong tonghang? Sen damdam tonghang no sa mathan maajen toonjoh rumha?” Eno heh ih erah wah asuh baatta, “An sah rah aako et siit wanho.”

⁴² Noodek ah wang damdam, laathih rah ih hah ni loonghaat ano mangtek thukta. Jisu ih laathih rah dokphan kano noodek ah laan de ruh eta, eno heh wah suh ngaak kota. ⁴³ Rante chaan ah tup rum ano warep paatja rumta.

Jisu ih heh tek tiit we baatta
(Mat 17:22,23; Mk 9:30-32)

Heliphante loong suh baat rumta tok adi, mina loong ah Jisu reeta asuh thok paatja ruh ih rumta. ⁴⁴ “Ngah ih sen suh baat theng eje erah sen ih labehaat theng! Mina Sah rah hansa chaan aphaan mina loong lak nah jokoh rumte angla.” ⁴⁵ Ang abah uh heliphante loong ih tumjih suh liita erah tajat rumta. Erah jengkhaap ah neng suh tami dongjat thuk rumta, erah thoidi neng ih tajen samjat rumta, eno erah tiit ah cheng suh uh echo ih rumta.

Elongthoon o ah ?
(Mat 18:1-5; Mk 9:33-37)

⁴⁶ Heliphante loongdung ni elongthoon ah o angjih ah, erah tungthoidi daanmui rumta. ⁴⁷ Jisu ih neng tenthun ah ejat eta, eno heh ih noodek esiit toonsiit ano heh re adi chap thuk ano, ⁴⁸ baat rumta, “O mina ih arah noodek nga mendoh noppoon ah, erah ih ngah noppoon halang; erah damdi o ih ngah noppoon halang, erah ih ngah daapkaat teewah anep noppoonha. Erah raang ih sengdung ni ehin thoon o ah erah ba elongthoon ang ah.”

O mina sendi tadaan muira erah senjoon
(Mk 9:38-40)

⁴⁹ Joon ih liita, “Nyootte, seng ih mih wasiit ih an mendi laathih dokphan arah tupti, eno seng ih tanghaamti, tumeah heh ah sengjoon tah angta.”

⁵⁰ “Nakmok tanghaam an,” Jisu ih heh suh liita eno wahoh loong heliphante loong asuh nep baatta, “Tumeah o mina sendi tadaan muira erah sen raangtaan ang ah.”

Samariate Jisu damdoh chomui edaan eta

⁵¹ Jisu ah rang nah toonsiit wan saapoot thok kohaano, heh thung ni Jerusalem nah kaat suh thunta eno dokkhoomta. ⁵² Samaria ni hadaang esiit heh raangtaan ih jaatrep ah ban khookham suh, heh ih kongphaak kotte bandaap kaatta. ⁵³ Enoothong erah nok hate loong rah ih tabansok rumta, tumeah heh ah jatririhi Jerusalem nah kaatte angta. ⁵⁴ Jeems nyia Joon ih erah soknyu ano, li nyuuta, “Teesu, an ih sek suh arah mina loong ah tek haat raangtaan ih rang nawa we tam datpooon thuk he tih?” *

⁵⁵ Jisu ih ngaaksok ano kanja nyuuta.† ⁵⁶ Eno Jisu nyi heliphante loong ah hahoh ko ih karumta.

Jisu liphante o ang ah
(Mat 8:19-22)

⁵⁷ Neng lam ni karum adi, mih wasiit ih Jisu suh baatta, “An maako ih kah uh ngah an dandam ehang.”

⁵⁸ Jisu ih baatta, “Maaut di heluung jeela, woh de ah neng tep, enoothong Mina Sah raangtaan ih bah maani uh heh naangtong theng taan uh tajeeka.”

⁵⁹ Heh ih wahoh asuh we baatta, “Nga lilih eho.” Eno erah warah ih liita, “Nyootte, jaakhoh ngah ih sengwah mang chaak beng wang ang.”

⁶⁰ Jisu ih ngaakbaatta, “Etekte loong ah neng neng toom beng mui rum ah. An ih Rangte tiit thong tumbaat kaat uh.”

⁶¹ Eno wahoh ih we baatta, “Chuupha, ngah an lilih ehing, enoothong ngah jaatang damdoh chaak raajeng wang ang.”

⁶² Jisu ih heh suh baatta, “O bah uh pheh ah taat phang moot ano heh lakkah ah ban ngaaksok ruh eha mina abah Rangte Hasong ni tapunka.”

10

Jisu ih rook sinet wanyi daapkaatta

¹ Erah lilih Teesu ih wahoh wah rook sinet wah nyi danje* ano wanyi wanyi et daapkaatta, marah doh heh kaat theng ah erah hah adi hengah hengah ih ban kaat thukta. ² Heh ih neng suh baatta, “Chamkhan theng erah ni ephoop je ah, enoothong ekhante ah amasah. Phek changte wah asuh rangsoom koh an heh ih cham khante toomdaap jaha suh ah. ³ Kah an! Ngah ih sen so dung ni saapsah likhiik et daapkaat rumhala. ⁴ Sen ngunkhaak adoleh kunma khaak adoleh lah khood sen ih lahuitheng; lam nah sen ih tangchap ano mih lasoom theng. ⁵ Maatok doh sen mih nok nah nop an, erah doh jaakhoh sen ih li theng, ‘Arah nok adoh semroongroong toomtong an.’ ⁶ Erah doh semroongroong ih tongsongte mina tong abah, sen ih marah jengkhaapse jengtan rah neng dandam toomtong ah; lah angka bah, marah semroongroong ih tong suh jengseeraatan ah ngaaktoon etheng. ⁷ Erah noknok adoh tong anno neng ih tumjih kohan erah phaksah an, tumeah paknaate suh heh thaang ekotjih. Nok hoh nok hoh nah laleng tongtheng. ⁸ Mararah sa doh samthung ko ih kah andoh mih ih nok nah noppoon hanbah, tumjih kohan erah phaksah an, ⁹ erah samthung dowa khoisatte ah deesiit an, eno miloong asuh baat an, ‘Rangte Hasong ah sen reeni thok hala.’ ¹⁰ Enoothong mararah samthung adoh sen tanoppoon ran, erah dowa taakkuhung nah dokkhood anno li an, ¹¹ ‘Sen hah nawa bungwiik seng lah ni rapla taan anep sen suh thichoh ih no saaphuk thiin hi. Enoothong samthun et an Rangte Hasong abah sen reeni thok ehala!’ ¹² Ngah ih amiimi et baat rumhala Daande Saadoh Rangte ih erah samthung nang ih Sodom hah asuh tenthet ehan noisok ah!

Lahanpiite samthung loong
(Mat 11:20-24)

¹³ “Tumthan echoojih ang ah sen raangtaan suh ah, Korajin mina loong! Tumthan echo theng ang ah, Betsaida mina loong asuh nep ah! Epaatja jih marah sen suh noisok tahan erah Tairi nyia Sidoon suh noisokta bah, neng ih ehak doh dook khuupo nyuh ah wok rum ano, neng sak nah laabot pan ih neng ah rangdah nawa esa eti ih noisok theng rumta! ¹⁴ Rangte ih sen nang ih Dande Saadoh Tairi nyia Sidoon suh heh tenthet ah ehan ih noisok ah. ¹⁵ Eno Kapernum miloong! Sen teeteewah ah rang nah jen wang ih eh tam liitan? Sen ah soolam nah dat haatte ang halan!”

¹⁶ Jisu ih heliphante loong suh baatta, “O mina ih sen jeng boichaate han erah ih nga jeng uh boichaate ehing; O ih sen danhaate han; erah ih ngah uh danhaate et hang; eno o ih ngah danhaate hang erah ih ngah daap teewah ah nep danhaate ha.”

Wah rook sinet wanyi ngaak taha

† **9:55** 9:55 Marah le adi arah wakdak raang ih haeno liita, “Set ih tajat kansih set sak ni tumjaat moong achaang huihan sih rah ah; tumeah Mina Sah ah mih thet haat suh tara taha, erah nang ih bah mih puipang ra taha.” **9:61** 9:61 1Lu 19:20 * **10:1** 10:1: rook sinet wanyi; mararah le adi rook sinet luulu. **10:2** 10:2 Mat 9:37,38 **10:3** 10:3 Mat 10:16 **10:7** 10:7 1Kr 9:14; 1Tim 5:18 **10:10** 10:10,11 Esm 13:51 **10:11** 10:11 Mat 10:7-14; Mk 6:8-11; Luk 9:3-5 **10:12** 10:12 Rangph 19:24-28; Mat 11:24; Mat 10:15 **10:13** 10:13 Isa 23:1-18; Ijk 26:1—28:26; Jol 3:4-8; Ams 1:9,10; Jek 9:2-4 **10:15** 10:15 Isa 14:13-15 **10:16** 10:16 Mat 10:40; Mk 9:37; Luk 9:48; Jn 13:20

¹⁷ †Wah rook sinet wanyi ah tenroon lam ih ngaak wang rum taha, “Teesu,” neng ih liita,” Juungbaan ih nep seng jeng chaat eta seng ih an mendi dokphan kino ah!”

¹⁸ Jisu ih ngaakbaatta rumta, “Ngah ih Soitaan ah rang nawa weepaak daat raaha rah likhiik tup ettang. ¹⁹ Boichaatan ah! “Ngah ih sen suh ejenjih chaan koh rumhala, eno ba sen pu nyia siingngaangraang khonah nep jen khoom an erah damdoh sen Piiara chaan anep jen an, eno tumjih ih uh sen tathet haat ran. ²⁰ Enoothong sen jeng juungbaan ih chaat ha ih nak mokroon an; erah nang ih bah sen men ah rang ni raangha asuh thong roon an.”

Jisu tenroon

(Mat 11:25-27; 13:16,17)

²¹ Erah tokdi Jisu ah Esa Chiiala ih tenroon thuk ano liita, “Ewah, rang nyia hah Teesu! ngah ih an suh lakookmi ih hala tumeah an ih lajatte loong asuh jaatthuk hu marah jatwah loong re nawa taat huthiintu loong ah jatthuk hu. Elang euh, Ewah, erah ah an ih jamtu loong aju angla.

²² “Sengwah ih ngah suh jaatrep ah kotahang. O ih uh heh Sah ah tajatka heh wah luulu ih ba jat ha, erah damdi, o ih uh heh wah ah tajatka heh sah luulu ih ba jat ha eno o mina suh jatthuk suh heh Sah ih daanje ha erah ih baajat ha.”

²³ Erah dowah ih Jisu ih heliphante loong ko ih leksok ano neng suh ngiija ni dan baatta, “Sen tumthan khangraangse ah sen ih tumjih japtup han erah tup an no ah! ²⁴ Ngah ih sen suh baat rumhala khawah nyia luungwang loong ih uh sen ih marah tup han erah ah tup suh taatthun rumha, ang abah uh neng ih tajaptup rumka, nyia sen ih marah chaat han, erah japchaat suh taatthun rumha ang abah uh neng ih tajap chaat rumka.”

Wase Samariate tiitthaak

²⁵ Hootthe Nyootte ah ra haano Jisu jeng matjoot thunta, eno heh ih chengta,” Nyootte,” “Babah uh lathoonka roidong ah chosuh, ngah ih tumjih et angdoh se ah?”

²⁶ Jisu ih ngaakbaatta, “Rangteele ni mamet liita leh? Sen ih erah mamah kah ih toombaatan?”

²⁷ Erah mih rah ih ngaakbaatta, “ ‘An Teesu Rangte ah an ten nawa ih minchan uh, an chiiala nawa, an tah nawa ih, an thung atak nawa ih minchan uh’ nyia ‘ankhuung antok ah an teewah thanthan ih minchan uh.’ ”

²⁸ Jisu ih ngaakbaatta, “An ih epun baat et hu,” Erah loong ah re uno ba khotthing tong uh.”

²⁹ Enoothong Hootthe Nyootte warah ih jatriri di, Jisu suh chengta, “Khuung atok ah nga raang ih o ah ang ah?”

³⁰ Jisu ih ngaakbaatta, “Teewadi mih wasiit Jerusalem nawa Jeriko ni dat kah adi miputte loong ih joh rumta, eno put rum, ebot ah buh rum, eno lam ni etek nanah ih thiinhaat rum. ³¹ Eno erah lam adi romwah wasiit dat khoom kata; eno mih rah tup ano, heh ih jiti khoom ano, lamhoh ko ih kata. ³² Emamah Leewi nok hah we ra taha, no mih rah sok ano, lamhoh ko ih siip khoomta. ³³ Enoothong Samaria nok hah wasiit ra haano, mih ah sokta, eno erah sok ano, heh minchan dongta. ³⁴ Heh ah heh re ko ih kah ano, phonthiing nyia kham ih hema ah mook ano loopkhakta; no naangjam nokmong ko ih toon hu wan ano, nariri ih soksam wanta. ³⁵ Saalih adi heh ih jaan ngun loonyi dok ano nok bansokte asuh kota, eno baat thiinta, ‘Arah wah ah ban sok weeu joh,’ ngah arah lam we ih ngaak wanghang adoh, an ngun mathan wang ah erah we ngaakthem et wan ah.’ ”

³⁶ Eno Jisu ih thoonbaatta, “An thung ni erah wajom tung dowah ih, miputte ih noopbuta wah ah marah ih hekhuung hetok likhiik noisokta?”

³⁷ Hootthe Nyootte rah ih ngaakbaatta, “Marah ih heh minchanta erah warah ih.” Jisu ih baatta, “An kah uno, emamah ih re uh.”

Jisu Martha nyi Meeri jiinni kata

³⁸ Jisu nyia heliphante loong lam ni kaat tokdi, hadaang esiit adi minuh heh men ah Martha ih heh nok ni poonwanta. ³⁹ Erah nuh adi heh no esiit heh men ah Meeri angta, erah nuh rah Teesu lathong adi kottong ano heh jengkhaap ah boichaatta. ⁴⁰ Martha ah mungjoong angta jaatrep pakna theng ah hesuh totoh thiinhaat kot kano ah, eno heh ah ra haano liita, “Teesu, “An ih tanih jatko nga no ih jaatrep pakna theng ah ngah

† 10:17 10:17 Rook sinet wanyi ah mararah le adirook sinet luulu (wet hin doh sok an). 10:19 10:19 Rsb 91:13

10:22 10:22 Jn 3:35; Jn 10:15 10:25 10:25 Mat 22:35-40; Mk 12:28-34 10:27 10:27 Hodb 6:5; Lew 19:18

10:28 10:28 Lew 18:5 10:33 10:33 2Tet 28:15 10:38 10:38 Jn 11:1

suh totoh thiin haat kohalang rah ah? Baat weeuh nga damdoh toomroong pakna wang weeha!

⁴¹ Teesu ih ngaakbaatta, "Martha, Martha! An ah jaatrep suh sootsaamlu nyia chamnaanglu, ⁴² enoonthong esiiit luulu ba an ih wakjamjih. Meeri ih epunjih lam ah danjeeha, eno erah ah heh dowah lah ngaak toonjih."

11

Jisu ih rangsoom tiit nyootta

(Mat 6:9-13; 7:7-11)

¹ Saasiit hah esiiit ni Jisu ih rangsoomta. Eno erah thoonsoom adi, heliphante wasiit ih heh suh baatta, "Teesu, seng suh rangsoom nyoot he, Joon ih heliphante loong suh kanyootta likhiik ah."

² Jisu ih baat rumta, "Sen ih rangsoom an doh, ame jeng an:

'Ewah:

An men esa ah toomphoong ho;
an Hasong toom raaha.

³ Seng suh roijang phaksat ah kohe. *

⁴ Seng rangdah ah biin anaan he,

seng ih uh seng damdi thetreete loong ah biin anaan et ih.

Eno seng thisusuh ih nak phate thuk he."

⁵ Eno Jisu ih heliphante suh baatta, "Jengthaak ah sen jiiwah nok nah mottom doh kah anno taat suh kah thaak an, 'Nga jiiwah ngah suh baanlo loojom than nam kohang. ⁶ Nga nok ni nga jiiwah wen nawa amadi thok hala, eno ngah di phaksat heh suh kottheng taan uh tajeeweeka!' ⁷ Eno jengthaak ih an jiiwah rah ih nokmong nawa ih toom ngaakbaat thaak ho, 'Nak paklak raahang! Kaasak ejen tangsak etang, seng nga saloong ejen jup eli. An suh tumjaat kot suh uh, tajen saat kang.' ⁸ Eno bah mamah angheng ah? Ngah ih baat rumhala an jiiwah mendi heh ih baanlo ah tajen kotah, ang abah uh an ih larakri thang ih laa suruh et ubah heh saat ano an ih tumjih sutu erah ekot eho.

⁹ "Erah raang ih ngah ih baat rumhala: Cheng et uh, eno ba an choh uh; ejam et uh, eno bah an ih chojam uh, erah damdoh erengdok et uno ba an suh kaasak ah daap koho. ¹⁰ Tumeah o ih cheng ah erah mih choh ah, erah dam ih o mina ih jam ah erah ih chojam ah, nyia kaasak ah o ih rengdok ah erah suh ba daap koh ah. ¹¹ Sen heh wah angte loong ah ih sen sah ih nyasi suh handi pu ni koh an? ¹² Adoleh wotih suh hanbah siingngaangraang ni koh an? ¹³ Tumthan ih thih ubah uh, an sah suh ese jih ah mamet kottheng abah ejat et hu. Erah ang abah, rang niiwa sen Wah rah ih tang, Esa Chiiala ah tumthan ehan koh ah o ih heh dowah chengha asuh ah!"

Jisu nyia Beljibul

(Mat 12:22-30; Mk 3:20-27)

¹⁴ Jisu ih engong juungbaan ah dokphanta, eno juungbaan ah doksoon kano, engong ah phang dongjenta. Eno miloong ah paatja ih rumta, ¹⁵ enoonthong mararah mina ih li rumta, "Arah bah Beljibul boh ah juungbaan loong luungwang rah ah, heh suh neng jen dokphan theng chaan kotcho boh ah."

¹⁶ Rukho loong ah ih Jisu heh matjoot chungta, erah thoi ih neng ih heh suh epaatjaajih Rangte reeraang ah noisok he ih baat rumta. ¹⁷ Ang abah uh Jisu ih jat etta neng ih tumjih thunha rah loong ah, eno li rumta, "Marah deek akaan neng chamchi ni pheetong ano rookmuila loong ah roitang tatongka; changka siit ah pheerook ano tong abah ethet eah. ¹⁸ Erah raang ih juungbaan hasong adoh uh neng chamchi nah pheerook ano tong abah, mamah jen ih chengtong ah? Sen ih li hali ngah ih juungbaan dokphan hang chaan ah Beljibul luungwang ih koha eah. ¹⁹ Ngah ih dokphan hang ah emah ang abah, sen liphante loong ih mamet dokphanta? Sen liphanteete loong ih jatthuk ha sen ah emoong lan eah! ²⁰ Emah tah angka, arah bah Rangte Chaan nawa ih Chiithih laakhah loong dokphan hang, eno erah ih jatthuk halan Rangte Hasong ah sen reeni jen thok ih taha eah.

²¹ "Maradoh tathat mina ih, helang hepah pan ih, heh nok ah ban sok abah, heh damdi tumjih jeela loong ah pi eah. ²² Enoonthong heh nang ih tathat wahoh ih mok we jen abah, heh laalom theng helang hepah loongtang soonpi ano pheetokaat ah.

²³ "O mina nga miksuhte loong ah nga raangtaan tah angka; o mina ih nga tachosok rang erah loong ah phaangjaang eah.

* **11:3** 11:3 roijang phaksat ah kohe; adoleh rangkhah rookwih phaksat ah kohe. **11:15** 11:15 Mat 9:34; 10:25

11:16 11:16 Mat 12:38; 16:1; Mk 8:11 **11:23** 11:23 Mk 9:40

*Laathih ah ngaakwang eha**(Mat 12:43-45)*

²⁴ “Laathih ah mina sak nawa doksoon ano, deek akaan hookpakpak adoh heh naangtong theng jam sokkah ah. Eno heh ih esiit uh lachoh jamka bah heh ih heh teeteewah suh li ah, ‘Nga nok nah ngaakwang ang.’” ²⁵ Eno heh ngaak wang ano nok ah saachamcham khookham cho et tupwang ah. ²⁶ Eno we ngaak kah ano heh damdoh laathih sinet boot poonkah ah heh nang ih uh ethithoon ang arah ah, eno neng erah nok adoh tongwang ah. Eno bah erah mina ah jaakhoh nawa nang ih ehanthoon ih thih arah ang ah.”

Amisak tenroon

²⁷ Jisu erah baatta adi, midung ni minuh esiit jengta eno Jisu suh baatta, “Tumthan tenroonjih ah an dongtupte nyi an koonchaate rah ah!”

²⁸ Enoothong Jisu ih ngaakbaatta, “Erah thaknang ih bah, tumthan tenroonjih ah o mina ih Rangte jeng ah chaat ano kap ete loong rah ah!”

*Epaatjaajih jamte loong**(Mat 12:38-42)*

²⁹ Miloong ih Jisu ah kookchap rum adi, heh ih liirumta, “Ahaangwa mina loong ah tumthan ethih ah! Neng ih epaatjaajih cheng rum halang, enoothong epaatjaajih o suh uh takokang Joona suh kotang aju ang ah. ³⁰ Khowah Joona ah Ninewe mina loong raangtaan suh nyootsok theng angta likhiik, mina Sah rah uh ahaangwa mina loong raangtaan ih nyootsok theng ang ah. ³¹ Dande sa doh wangchaanuh Siba ih ahaangwa mina loong ah chamnaang thuk han, tumeah heh ah hedeek nawa luungwang Solomon jatwah jengkhaap chaat thok hala; eno ngah ih baat rumhala Solomon nang ih elong ah aani. ³² Dande sa doh Ninewe mina loong ih sen ah chamnaang thuk et han, tumeah neng ah rangdah nawa ngaaklek eta Joona ih Rangte tiit baatta ah kap rum ano ah; eno ngah ih amiimi tiit baat rumhala adi Joona nang ih uh elong ah seng damdi!

*Weephaak**(Mat 5:15; 6:22,23)*

³³ “O ih uh weetook ah kaangtook ano tekmondong nah tahuthiinka; † erah nang ih bah, hethiin thengnah ba thiin ah, eno ba nokmong ni wangte mina ah khom kaangtook ah. ³⁴ Sen mik ah sen sak raangtaan ih weephaak likhiik. Sen mik ah ese ang abah, sen sakpuh weephaak ang ah; enoothong sen mik ah laseeka bah, sen sakpuh ah laamang nah ang ah. ³⁵ Naririh ih thun an, erah ang abah, sen sak nawa weephaak ah laamang maamok angja oh. ³⁶ Sen sakputang ih weephaak nah ang abah, sen sak marah nah uh laamang tah angka, kaangjaaja ba ih phaak ah, weetook ih kaangtook ho di kah ang ah likhiik ah.”

*Jisu ih Pharasi kaanjuuta**(Mat 23:1-36; Mk 12:38-40)*

³⁷ Jisu ih tiit ah thoonbaat kano, Pharisi wasiit ih heh nok ni phaksat poonta; eno heh phaksat suh roongtong kata. ³⁸ Jisu ih laktiimuh ih phaksah arah sok ano Pharisi ah paatja eta. ³⁹ Eno Teesu ih heh suh liita, “Eno bah, Pharisi sen loong ih bah sen khuung akhaak nyia sen lokkep khapleng ah rangkhoh ah ba saachot han, enoothong sen mong ni bah changrook nyia ethih loong tenthun ah meela. ⁴⁰ Thungko ah loong! Rangkhoh hoonte wah Rangte ih, heh mong uh heh ih tanih hoon? ⁴¹ Enoothong sen lokkep nyi tek akhuung ni tumjih jeela rah changthih suh koh anbah, jirep ah an suh esa we ih hoon ah.

⁴² “Tumthan echoojih ang ah sen Pharisi loong asuh ah! Sen ih Rangte suh hekuung di khokileeso asih thiik uh ekot et han, jengthaak ih pochiina erah damdi uh jaat hoh mesih chaangtiik anep kohan, ang abah uh sen Rangte minchan nyia sen epun tenthun ah maat haat et han. Sen ih erah loong ah, marah uh lamaat haat thang ih reejih.

⁴³ “Tumthan echoojih ang ah sen Pharisi loong asuh ah! Sen ih rangsoomnok ni tongtheng ese ah ban thiin thuk suh nook lan, eno thangsang thengnah uh mirep ih soomtu suh nook lan. ⁴⁴ Tumthan echoojih ang ah sen suh ah! Sen loong ah mangbeng theng ni lajat thang ih khoomte mina loong likhiik.”

⁴⁵ Hootthe Nyootte wasiit ih heh suh liita, “Nyootte, an ih erah jenglu adi seng nep wak kaanju hali!”

⁴⁶ Jisu ih ngaakbaatta, “Sen Hootthe nyootte loong raangtaan ih uh tumthan echoojih ang ah! Sen ih mih tamkhoni huijih ah lajen huitheng et huthuk han, eno sen ih neng huijih ah roong chaang hui suh sen laktiik taan uh tajanghaat kan. ⁴⁷ Tumthan echoojih ang ah sen suh ah! Sen ih khawah loong mangbeng theng ah jaaseemoong ih hoonhan—erah khawah loong ah ih senwih sente tek haatte lek ang kano ah. ⁴⁸ Sen ih sen teeteewah ih noisok han, senwih sente tumjih reeta rah ah; neng ih khawah loong tek haat et rumta, eno sen ih neng mangbeng nok loong ah hoonkoh han. ⁴⁹ Erah thoih Rangte mongtham ese rah ih liita, ‘Nghah ih neng suh khawah nyia kongphaak baatte loong daapkaat ang; eno neng ih rukho ah tek haat rukho ah echamnaang toom et rum ah.’ ⁵⁰ Erah raang ih amah dowa mina loong asuh chamchojih ang ah teewah haphangsong di khawah loong tek haat rumta thaang rah ah, ⁵¹ Abel phangtek haat rumta dowa ih Jekaria tek haat rumta tuk ih, marah Roomthong nyi Esa hah chamchi ni tek haatta rah ah. Elang eah, ngah ih baat rumhala, ahaangwa mina loong ah erah loong thaang ah cham thuk rum ah!

⁵² “Tumthan echoojih ang ah sen Hootthe nyootte loong asuh ah! Sen ih thung atak kaasak laang theng chaabi⁵ ah sen lak ni thiinhan; erah di sen teeteewah uh tawangkan, eno mihoh taat wangkah bah uh sen ih tanghaam et han!”

⁵³ Jisu erah dowa dokkhoom kata, Hootthe nyootte nyi Pharisi loong ih heh ah ethih ethih ih chikram rumta eno jaatrep jengkhaap cheng rumta, ⁵⁴ heh jeng lasah moong jengla, mat et joh suh ih thun rum ano ah.

12

Lonoite suh banchoojih tiit (Mat 10:26,27)

¹ Bijaat haajaat mina loong lomthok rum taha eno, ejap nakmui nep ih rumta, eno Jisu ih jaakhoh heliphante loong asuh liita, “Naririh et ban sok an Pharisi loong to* ih naktoom thet haat han—ngah ih neng lonoi asuh liitang. ² Tumjaat hoppat cho ah erah daapcho ih hoon ah, erah damdoh jaatrep husah tiit loong ah dongjat et ah. ³ Erah raangtaan ih marah sen ih laamang ni baat han erah rangwuung nah japchaat ah, erah damdoh marah sen ih ngiija nokmong ni hubaat han erah nok rangkhoh nawa ih riingbaat ah.

O ra choojih ah (Mat 10:28-31)

⁴ Ngah ih baat rumhala, nga joonte loong, sen marah ih hansi laktak tek haatte ra lacho theng jaat hoh ethih tumjih takah jen etka. ⁵ Ngah ih noisok rumha o ra choojih rah ah: Rangte ra cho an, etek lini, Heh di juuba soolam nah haat wan suh chaan jeela. Nga jeng ah tuungmaang an, esiit heh juuba sen choojih ah!

⁶ Wosiksak banga rah phaanyi di tanih kasangka? Wosiksak esiit taan uh Rangte ih tabeehaatka. ⁷ Sen khoroon ah botseh rookwet cho. Erah raangtaan ih nakcho an; sen ah wosiksak hantek thaknang ih uh thaangchaan!

Rangdah dokbaat nyi Jisu thaaju (Mat 10:32,33; 12:32; 10:19,20)

⁸ “Nghah ih amiisak ih baat rumhala, o mina ih noksong dung nah neng ah nga mina et dokbaat rum ah, Mina Sah eh uh Rangte rangsah loong ngathong nah neng suh emamah ih reekoh rum ah. ⁹ Enoothong o mina ih nokwah dung nah thaaju hang, Mina Sah eh uh emamah Rangte rangsah loong ngathong nah thaaju rum ah.

¹⁰ “O mina ih Mina Sah ah thetbaat abah ejen biin anaan et ah, enoothong marah ih Esa Chiiala tiit thetbaat ha abah biin anaan tachoka.

¹¹ “Neng ih Jehudi rangsoomnok nah adoleh kobonor nyi hadaang pante loong ngathong nah phate suh siitwan hanbah, sen lapaatja theng senteewah ah mamet pangjih ah adoleh sen tumjih jengjih asuh ah. ¹² Tumeah Esa Chiiala ih erah tokdoh an tumjih jengjih ah heh ih nyoot han.”

Thungko wah changteng tiitthaak

¹³ Midung ni mih wasiit ih Jisu suh baatta, “Nyootte, seng phoh suh baat uh seng wah ih thiinhaatta nyamka rah toom phe kohang.”

11:51 11:51 Rangph 4:8; 2Tet 24:20,21   † 11:52 11:52 Chaabi: Kaaluung daapjih(key)   12:1 12:1 Mat 16:6; Mk 8:15   * 12:1 12:1to Pharisi loong ih kham hoon suh nyia baanlo hoon suh maakta   12:2 12:2 Mk 4:22; Luk 8:17
12:10 12:10 Mat 12:32; Mk 3:29   12:11 12:11,12 Mat 10:19,20; Mk 13:11; Luk 21:14,15

¹⁴ Jisu ih ngaakbaatta, "Nga joonwah, ngah suh mih rikri nyia setnyi suh soophoh nyamka ah pheekot theng ih chaan o ih kot kotahang koh?"

¹⁵ Eno heh ih erah tiit ah loongtang suh wakbaat rumta, "Sen teeteewah ah naririh ih ban sok an sen ah jaatrep doh maamok nyamnyook jan oh; tumeah mina tumthan nyamte wah taat ang abah uh, ami roidong ah heh nyamka nawa ih tajen hoonka."

¹⁶ Eno Jisu ih arah tiitthaak tiit ah baat rumta: "Ehak di changteng wah wasiit angta heh di cham seetheng phek hantek angta. ¹⁷ Heh ih thunta, 'Nghah di cham lomthiin theng tajeeka. Ngah ih tumjih et ang doh se ah?' ¹⁸ Ngah ih amet ang, 'heh teeteewah suh liita; 'ngah ih nga pung ah thaak haat angno ena elong we et huk hoon ang, erah doh nga cham nyia jaat hoh hukkhaak loong anep jen lomthiin ang. ¹⁹ Eno ngah ih nga teewah suh li ang, Khangraangse wah! Andi jaatrep hukkhaak paang rookwih raangtaan ih jeela. Roidong amah ba hanih, jok oh, phak oh, eno roidong doh tenroon ih tong oh!' ²⁰ Enoothong Rangte ih heh suh liita, 'Thungko wah an! Niikja an roidong ah ethoon ete; eno nyamka nyi hukkhaak loong ah an raangtaan ih lomthiin hu loong ah o choh theng ah?"

²¹ Eno Jisu ih thoonbaatta, "Marah ih heh nyamka loong taat lomthiin ha rah Rangte jiinko ni heh changteng tah angka."

Rangte suh laalom

(Mat 6:25-34)

²² Eno Jisu ih heliphante loong suh baatta, "Erah raangtaan ih ngah ih baat rumhala ethingtong raangtaan ih phaksat suh nak sootsaam an adoleh sen sak nah kap theng nyuh akhat suh nak sootsaam an. ²³ Roidong ah phaksat nang ih uh elongthoon, erah damdi sak ah nyuh akhat nang ih uh elongthoon. ²⁴ Wokkha loong ah sokthaak an: neng ih cham uh tawenka adoleh cham uh takhanka; nengdi cham lomthiin theng pung uh tajeeka; neng ah Rangte ih dung ha! Sen ah tang woh nang ih thaangchaan! ²⁵ Erah suh sootsaam anno amasah taan roiloh[†] ejen tong tam ih an? ²⁶ Sen ih erah likhiik ehinsah ah lajen phanlan kanbah, jaat hoh raangtaan ih tang tume thaam sootsaam lan? ²⁷ Sok an woma popoong loong hakla rah ah; neng moot ni uh takaka adoleh neng ih neng raangtaan ih nyuh uh tawaatka. Enoothong ngah ih baat rumhala Solomon luungwang di heh nyamka erah than ang adi botseh uh arah woma popoong loong jaaseela likhiik henryuh hekhat ah tajaaseeka. ²⁸ Erah woma naam suh nyuh akhat kotte rah ah Rangte, naam loong ah chiinyah bah eje enoothong rangkhaah emat eah, we nah matkhaam ah. Erah ang abah heh ih sen suh nyuh akhat tanih jen koran? Sen laalom abah amasah boh ah!

²⁹ "Erah raangtaan ih sen nak thungjoong an, ejok, ephak mamang ah eah. ³⁰ (Tumeah arah mongrep adi Rangte lajatte mina loong ih bah Saarookwih jok aphak ah raang ih ju sootsaamla.) Sen wah ih jat et ha sen suh erah loong ejamjih ih eah. ³¹ Erah nang ih bah, Rangte heh Hasong raangtaan ih thong sootsaam anbah, eno erah loong abah heh ih laajam kojan.

Rangmong nah changteng

(Mat 6:19-21)

³² "Echo nak ih an, sen saapsah loong ah, tumeah sen Wah eroon ela eno sen suh Hasong ah ekot ehan. ³³ Sen hukkhaak loong ah thoontang sang anno erah ngun ah changthih loong suh kokaat an. Sen ih lathet theng ngun khaak ah kap anno rangmong nah nyamate erah raangtaan ih lomthiin an, erah nah nyamka rah babah uh ene tah ih hoonka, tumeah erah ni ehuh tami nopka, erah damdoh ram eh uh taphakka. ³⁴ Sen tenthun ah marah di sen nyamka ah erah nah ang ah.

Banthootho etongte laksuh

³⁵ "Banthootho ih tong an tumjih thok ha bah uh, nyuh akhat ban kapcho nyia weetook ban took cho ah, ³⁶ laksuh ih neng changte wah kuhoon theng nawa ngaakwang eha ih kaban sok arah likhiik ah. Heh ah wang ano kaasak ah renddok, erah damdam neng ih kaasak ah laanban daap ruh et ah. ³⁷ Tumthan tenroonjih ah erah laksuh loong ah neng changte wah ngaakwang tokdi motseng nyi banthootho ih japtup wang ano ah! Ngah ih baat rumhala, heh ih heh samsongnuh ah khookthiin ano, neng ah tongthuk rum ah, eno heh ih ban sok rum ah. ³⁸ Tumthan tenroonjih ah heh ih neng ah banthootho ih tong rum arah japtup ano ah, mottom di nyia mottom lini taat wang adi nep ah! ³⁹ Sen ih jat ehan nok changte ih ehuh wang saapoot ah jatta bah, heh ih ehuh asuh heh nok

[†] **12:25** 12:25 amasah taan roiloh; adolehamasah taan echoong ejen hak tam ih an. **12:27** 12:27 1Lu 10:4-7; 2Tet 9:3-6 **12:35** 12:35 Mat 25:1-13 **12:36** 12:36 Mk 13:34-36 **12:39** 12:39 Mat 24:43,44

tajap long thuk tengta. ⁴⁰ Erah raang ih, sen uh, banthootho ih tong an, tumeah mina Sah rah uh sen reenah sen ih labantho kan poodoh mok thok ha.”

*Hanpiite adoleh lahanpiite laksuh
(Mat 24:45-51)*

⁴¹ Pitar ih liita, “Teesu, erah tiitthaak tiit ah seng raangtaan suh elang tam eah, tama warep mina raangtaan suh baat hu?”

⁴² Teesu ih ngaakbaatta, “Erah ang abah, laksuh hanpiite nyia maakwah ah o ang ah? Heh changte wah ih mootkaat phanlansiitte o hoon ah erah wah ah laangja, heh nok nep heh suh phanlan siit thuk ah erah damdoh laksuh wahoh loong suh neng chotheng phak asat kot saapoot erah warah ih phanlan ah. ⁴³ Tumthan tenroon ang ah erah laksuh rah ah, heh changte wah ih nok nah wang adoh heh pakna reeraang ah japtup wang aradoh ah! ⁴⁴ Elang eah, ngah ih baat rumhala, changte wah ih heh laksuh asuh jaatrep nyamka ban sok baat ah. ⁴⁵ Enoothong erah laksuh rah ih nga changte wah ngaakwang eliin ela ih li ano heh ih laksuh ehoh loong ah minuh miwah thoontang riimbuh, eno jokjok phakphak ih tong, kham adoh mok eabah, ⁴⁶ saasiit changte wah ah heh laksuh ih labansokka nyia lajatka sa doh ngaakwang ah. Eno changte wah ih heh ah jopjop ih dook ano[‡] heh jeng lachaatte loong chamtheng adoh cham thuk ah.

⁴⁷ “Marah laksuh ih heh changte wah ih heh suh tumjih reetheng baat ha ah jatcho di, laban re thang ih tong abah, erah laksuh ah rapne ih chamnaang thuk ah. ⁴⁸ Enoothong marah laksuh ih heh changte wah ih tumjih jamha erah lajat thang ih thet reela, erah mih asuh amasah ju chamthuk ah. Ehan o suh kota erah jiin nawa ehan ju jam ah; ehan tokkhodi ehan o suh kotta erah jiin nawa emamah et jam ah.

*Jisu ah epheehoomte
(Mat 10:34-36)*

⁴⁹ “Ngah ih hatoh ah we ih rook suh ra halang, eno erah ejen luung ela ih thunhang! ⁵⁰ Ngah ih lakngah ni nga juungtemjih jeela, eno erah loong ah maang thoonthoon ngah mathan ih moonngaamte anglang! ⁵¹ Sen ih ngah suh hatoh nah semroongroong ang thuk raaha ih tammok thun tahe? Tah angka, semroongroong tah angka, epheehoom thong ang ah. ⁵² Aadowa ih changka siit ni mih banga angte ah ephe eah, ejom ah enyi damdoh miksuk mui ah enyi ah ejom damdoh ih miksuk mui ah. ⁵³ Hewah loong ah neng sah damdoh miksuh mui ah, heh sah loong ah neng wah damdoh; heh nuh loong ah neng sah minusah damdoh miksuk mui ah, neng sah ah neng nuh damdoh, henuh loong ah neng nyam damdoh miksuh mui ah, neng nyam ah neng hopnuh damdoh miksuk mui ah.”

*Jen samthun etjih saapoot ah
(Mat 16:2,3)*

⁵⁴ Jisu ih miloong asuh wakbaatta, “Sen ih jingmuung ah saanop ko ih sok damdam laanjeng ruh elan rangphaatte angla eah eno amiimi ih phaata. ⁵⁵ Erah damdi sen ih juungmeh ko nawa pong ih mot hanbah, sen ih liihan rangmi angte eno amiimiisak ih rang ah mi. ⁵⁶ Lonoite loong! Sen ih rang ahah ko ih sok anno rangmi rangphaat kembangan jat han; erah ang abah, sen ih aahaangwa saapoot ah mamah ladan jat ehan?”

*An ih mat ah semsiit uh
(Mat 5:25,26)*

⁵⁷ “Sen ih sen teewah ah epun ih re suh mamah lami dande et han? ⁵⁸ O ih bah uh sen thet ah jat ano hootthe jun ih mat hoon nok nah siitwanjih mok ang abah, sen ih mat hoon nok maangjap doh changrook ah mathan jen ang ah, esemsiit raangtaan ih thuntheng. Emah lah ekan bah, mat hoon nok nah mat hoonthe jiinnah hoom wanhan, eno pulit lak nah kohan, erah dowah ih phaatak nah sak wanhan. ⁵⁹ Ngah ih baat rumhala, erah nah sen chang maang dokdok ih tongthuk han.”

13

Rangdah nawa ngaaklek adoleh etek

¹ Erah toktok di mararah miloong ih Jisu suh Galili nok hate loong ih Rangte suh neng khosa siik hoon wan rum adi Pilat ih tek haat rumta tiit ah baat rumta. ² Jisu ih ngaakbaat rumta, “Galili nok hate loong erah tek haat rum kano, sen ih neng loong ah o nang ih uh rangdah thoon ang rumkano tek haatta ih tam thunhan? ³ Emah, tah angka! Enoothong ngah ih baat rumhala sen rangdah nawa maang ngaak lelek bah, sen uh loongtang neng tekta likhiik ih ti an. ⁴ Siloom hah ni asih wah asat mina nok echoong

ah rungdat ano mamet tekpat rumta? Erah mih loong ah Jerusalem ni songtongte loong o nang ih uh rangdah thoon ang rum kano tekpat rumta ih tammok thunhan? ⁵ Emah, tah angka! Enoothong ngah ih baat rumhala, sen rangdah nawa lah ngaak lekkan bah, sen uh emamah neng tek rumta likhiik ih ti an.

Puksak bang hetiikmuh tiitthaak

⁶ Eno Jisu ih arah tiitthaak ah baat rumta: "Teewadi mih wasiit ih heh phek ni puksak bang kiita. Eno hetiik taat sokkah adi tatiikta. ⁷ Eno heh ih phekbante wah asuh liita, 'Sokthaak uh, ngah ih paang jom arah puksak bangtiik ah taatwoot sokwang halang, ang abah uh esiit uh tatup kang. Edook haat et uh! Hah ah tumet suh thaam haamtaam phook thuk ah?' ⁸ Enoothong phekbante warah ih ngaak baatta, Chuupha, belum paang siit than toom waktong ah; ngah ih hehing ah kookthoh angno phon maahaat thaak ang. ⁹ Ngarang lek dong tiik abah esethoon; latiikka bah, an ih erah doh dok haat theng."

Jisu ih minuh ekoong deesiitta

¹⁰ Saasiit Jehudi naangtonga di Jisu ih Jehudi rangsoomnok ni nyootsoot rumta. ¹¹ Erah di minuh esiit asih paang asat laathih ih sat thuk arah angta; heh ah siingkot angta, eno amasah uh takah mi jun chapta. ¹² Jisu ih erah nuh ah tup ano, poonta, "Minuh, an khoisat ah ede elu!" ¹³ Heh lak adi taajoh kano, lakdamdam di heh teenuh nuh laan mi jun chap ruh eta, eno Rangte ah phoongphaata.

¹⁴ Jisu ih naangtonga di deesiit rum kano Jehudi rangsoomnok ni mote saahaap ah ekhat eta, eno miloong asuh baatta, "Seng suh sa arok jeela pakna reeraangjih ah; erah raang ih sa arok mong adoh raahan no sen khoisat ah deesiit theng, naangtonga doh tah angka!"

¹⁵ Eno Teesu ih heh suh ngaakbaatta, "Lonoite sen loong! Sen dow a o ih bah uh sen maanpong adoleh sen moktoh ah naangtonga di taap nawa ja ano juung jok tanih kadok siitkan. ¹⁶ Arah nuh ah Abraham susah Soitaan ih asih paang asat chamnaang ha; naangtonga doh heh ah tanih jen deesiitka? ¹⁷ "Erah ngaakbaat rum kano heh raawah loong ah neng rakrakri ih rumta, mihoh loong abah heh epaatjaajih reeta asuh eroon ih rumta.

Miinjaangjih tiitthaak

(*Mat 13:31,32; Mk 4:30-32*)

¹⁸ Jisu ih chengta, "Rangte Hasong ah tumjih likhiik ah? Ngah ih tumjih doh toobaat ang? ¹⁹ Erah ah arah likhiik. Mih wasiit ih miinjaangjih ah heh phek nah wenkaat arah likhiik. Eno hephook ah phook ano hebang ih donghak, eno heh phaak loong adoh woh ah tep."

To tiitthaak

(*Mat 13:33*)

²⁰ Jisu ih we chengta, "Rangte Hasong ah tumjih doh toobaat ang? ²¹ Erah arah likhiik. Minuh esiit ih thekook siit wongbaan adoh to ah woi ano maang sumsum et thiin arah likhiik."

Kaawan ehin

(*Mat 7:13,14,21-23*)

²² Jisu samthung nyia hadaang loong lam ih kah ano miloong asuh nyootsoot lamdi Jerusalem koh ih dokhoom kaat chungta. ²³ Mih wasiit ih chengta, "Chuupha, ene ko mina ah tam pi ah?"

Jisu ih ngaakbaatta, ²⁴ "Kaawan ehin adoh jen nop suh sen ese mathan ih jen re an eme re an; tumeah warep ih erah doh wangsuh taatthun ah, ang abah uh tajen wangrumka ang ah. ²⁵ Nok changte ah saat ano kaasak ah tangsak et ah; eno sen ah kaasakthong adoh chap anno taat rengdok leh baat et an, 'Chuupha! Seng suh kaaluung ah daap koh weehe!' Eno heh ih ngaakbaat han, 'Ngah ih sen tajat rumra ma nawa thok halan!' ²⁶ Eno sen ih ngaakbaat an, 'Seng an damdi karoong jok phaksah tahe; eno seng hadaang ni nep an ih kah nyootsoot tahe loong ah!' ²⁷ Eno heh ih we li han, 'Ngah ih tajat rumra sen ma nawa thok halan rah ah. Soon an nga re nawa ah, mimoong sen loong!' ²⁸ Eno sen tumthan ih huung an, sen pha ah saat anno ah, sen ih Abraham, Isak, nyia Jaakob, erah damdoh khowah loong ah Rangte Hasong nah tup anno ah, sen baleh erah doh dok haat cho ang an! ²⁹ Mina loong ah saadong saanop ko nawa, juungkuh juungmeh nawa lomthok ha, eno Rangte Hasong nah kuwaang phaksat roong phaksah tong rum

ah. ³⁰ Eno o amadi liwang angla loong ah jaakhoh ang ah, o jaakhoh angla loong ah liwang ang ah."

Jisu ih Jerusalem minchanta
(Mat 23:37-39)

³¹ Eno erah toktok di mararah Pharisi loong ah thok haano Jisu suh baatta, "An aadowa maanah ang abah uh edok khoom jaatjaat eh uh, tumeah Hirod ih an tek haat chung halu."

³² Jisu ih ngaakbaat rumta, "Kah anno erah maut asuh baatkaat an: 'Chiinyah nyia rangkhah ngah ih Chiithih laakhah loong ah dokphan ang, khoisatte ah deesiit et ang, eno sa jom doh thoon reeraang pakna ang.' ³³ Enoothong Chiinyah, rangkhah nyia ngaarang ah ngah ah khoom ruh ete anglang, tumeah khawah ah hahoh nah tek haat ah tapunka ang ah, Jerusalem nah ba tek haat ah."

³⁴ "O Jerusalem, Jerusalem! Sen ih khawah loong tek haat han, sen ih Rangte ih kongphaak huite daapjaha rah jong ih tekpat han! Ngah ih sen mina loong ah lomkhood joot suh nga lak tumthan taat janghaat hang, woh ih heh sah loong ah hejang khui ni kakhon ah likhiik ah, ang abah uh sen ih talomjoot thukri! ³⁵ Erah raangtaan ih Rangteenok ah thiinhaat ete anglan. Ngah ih amiimi ih baat rumhala sen ih ngah tajap tupri ang an, saapoot rookli ano sen ih amah maang jengjeng, 'Teesu mendi o ra hala asuh Rangte ih romsetam koh ah.' "

14

Jisu ih khoisatte deesiitta

¹ Sa siit Jehudi naangtongsa di Jisu Pharisi nok hate wasiit phokhoh nok ni phaksat phaksah kata; eno miloong ah ih Jisu ah teptep et ban sok rumta. ² Mih wasiit heh sook nyia heh lah pheng arah Jisu reeni chap wang taha, ³ eno Jisu ih Hootthe nyoothe nyi Pharasi loong asuh chengta, "Seng Hootthe jun ih Naangtongsa doh mih edeesiit tam tadeesiit thukka?"

⁴ Eno neng tumjih uh tajeng rumta. Jisu ih khoisatte ah toonsiit ano deesiitta, eno kaat thukta. ⁵ Eno baat rumta, "Sen wasiit thandoh sen sah adoleh seng maanpong Jehudi naangtongsa doh habeng nah mok datti abah, sen ih echaan ih erah saasa doh etoonsiit tam tatoonsiit kan?"

⁶ Eno neng ih erah tiit ah tami ngaakbaat rumta.

Mina toongtang jun ih tongtha

⁷ Wenwah loong ih neng tongtheng ese se ah jam rum arah Jisu ih jat ano, heh ih arah tiitthaak tiit ah neng suh baatta: ⁸ "O ih bah uh sen kuhood sadung nah poon han radoh, sen tongtheng eseethoon adoh latong theng. Sen nang ih elong mina uh mok poon et ah. ⁹ set wanyi nyi poontite changte ah ra haano mok baat ho, 'Arah doh arah wah ah toomtang ah eah.' Eno an ah rakmuurakke ih enum nah dattong jih ang ah. ¹⁰ Erah nang ih, an mih ih poonho doh, kah uno tongtheng enumthoon adoh tongka uh, eno changte ah ra haano toombaah jaho, 'Ngah jiiwah wang ho, tongtheng ese ko ih tong wangho.' Erah doh an ah wahoh wenwah loong miksok doh khosoong naaloong ang uh. ¹¹ Tumeah o ih heteewah suh elong ih thiik ah erah ehin ih hoon ah, eno o mina ih heh teeteewah suh ehin ih thiik ah erah elong ih hoon ah."

¹² Eno Jisu ih neng poonte wah asuh baatta, "An ih maatok doh rangnih phaksat adoleh rangja phaksat ang koja bah uh mih poon ubah, babah uh an jiiwah adoleh anphoh anno nyia an joonte adoleh ankuhung antok nawa changteng loong ah lapoon theng tumeah neng ih an ewe ngaak poon et ho, eno an ih marah taat koh rumtu arah hephoopho we ih ngaak koho. ¹³ Sen ih sadung phaksat hoon anbah, changthih, ekoong nyia edook loong ah poon an; ¹⁴ eno ba romsetam ah choh an, tumeah neng ih sen suh tajen ngaakthem ran. Rangte ih sen suh heh mina loong tek nawa ngaaksaatja doh ngaakthem han."

Kuwaang elong phaksat tiitthaak
(Mat 22:1-10)

¹⁵ Jisu damdi teebun ni roong tongte wenwah wasiit ih erah japchaat ano, Jisu suh liita, "Marah mina Rangte Hasong nah sadung adoh choh roong tongte loong ah tumthan tenroon ang ah!"

¹⁶ Jisu ih heh suh baatta, "Teewadi mih wasiit ih saroom dungnuh ni warep mina lompoonta. ¹⁷ Eno sadung tok ah chang kano, heh ih heh laksuh asuh wenwah loong ah

poonkaat thukta, 'Wanghan, jirep ah khookham cho!' ¹⁸ Eno miloong ah ih wasiit wasiit ih, jaat hoh kaatthet ah diipbaat rum ano tawang rumta. Jaakthothon poonta warah ih laksuh asuh baatta, 'Ngah ih phek ena retang erah sokkah ang: ethih nak choh uh.' ¹⁹ Erah lih dow wasiit ah ih we liita, 'Ngah ih maanpong asih retang ah loong ah phek nah phek bok thaak siitkaatte anglang, erah thoidoh tajap ra rang ethih nakthun uh.' ²⁰ Erah lilih wasiit ih we liita, ngah ih amamah di nga kuhoon tang, erah thoidoh ngah tajen raarang.'

²¹ "Eno laksuh ah ngaakwang ano jaatrep tiit heh changte asuh baat wanta. Changte ah rapne ih khah ano heh laksuh asuh baatta, 'Echaan ih kah uno lam nawa nyia hadaang hadaang nawa, changthih loong ah nyia ekoong, edook loong ah, ngaak poonkah uh.' ²² Erah damdam laksuh rah ih liita, 'An ih baat hu jengkhaap ah tadaanke, changte, enoonthong nok abah balam uh jaachaak dook.' ²³ Eno changte rah ih laksuh asuh baatta, deek akaan lamrep nah kah uno miloong ah poonkah uh eno nga nok ah eme toom eah. ²⁴ Ngah ih thoontang suh baat rumhala takkhoh taat poon rumtang loong ah rangia phaksat ah nak toom phaksah ra rumha!' "

Heliphante jen angthaang

(Mat 10:37,38)

²⁵ Saasiit mih hantek Jisu damdam ih roongkhoom rum adi, heh ih ngaak sok ano baat rumta, ²⁶ "O nga jiinni thokte rah nga liphante tajen angka, ngah ah nengnuh nengwah, neng minuh nyia neng sah, nyia neng phoh neng nah, eno neng teeteewah nang ih ehan lamok mongnook rumrang bah ah. ²⁷ O ih neng teeteewah bangphak ah hui ano nga linah lajen roong khoom ra bah nga liphante tajen angka.

²⁸ "Sen dow a o ih bah uh nok echoong hoon suh kaankoong anbah, jaakthothon ah tong uh no ngun mathan taan wang ih chaak rookwet uh eno ba jat uh nok jen hoonjih ngun ah eli tam taliika eah. ²⁹ Emah lah angka bah, an nok thongbeng ah thootho, thathom doh toohaat jih ih hoon ah; eno mih ih sok ho doh engiit jih ang ah. ³⁰ Neng ih amet li ho 'An ih an nok ah taat phang hoon uno etoohaat bowe hu nih!

³¹ "Luungwang wasiit ih haajaat asih mih ah siit ano luungwang wahoh ih, haajaat rooknyi mih siit arah damdoh rookmui suh, jaakhoh heh ih chaak samthun et ah erathan mina damdoh ejen muujih tam lajen muujih rah ah. ³² Heh ih lajen taaka bah, kongphaak huite daapkaat ano luungwang damdoh chomui ah, eno nuumi* hoon raangtaan ih baat ah maang rookmui rumka ngakhoh nah ah. ³³ Erah likhiik ih, "Jisu ih thoonbaatta, "O ang an bah uh jaatrep ah lajen thiinhaat kanbah nga liphante tajen angka.

Thaangmuh sum

(Mat 5:13; Mk 9:50)

³⁴ "Sum ah ese, enoonthong sumwaan ah mok thoon abah, lamhoh nawa ih sum ah we ngaak sumthuk jih tajeeka. ³⁵ Erah ah hah nah tumjih maak doh tachapka adoleh khaat et suh uh taseeka ang ah; ehaat etjih ba ang ah. Erah thoidi ih chaat et an, sen na je abah ah!"

15

Saapsah emat ih arah

(Mat 18:12-14)

¹ Saasiit sokse seete nyia danhaatcho mina loong Jisu jeng boichaath thokrum taha, ² Pharisi nyia Hooththe Nyootte loong ah suusu ih waan rumta, "Arah mih rah ih danhaatcho mina loong ah poon ano neng damdi nep uh roong phaksah ruh eha!" ³ Erah thoidi Jisu ih arah tiitthaak tiit ah baatta:

⁴ "Jengthaak ih sen wasiit thandoh chaasiit taan saapsah toom angthaak ah, eno erah dung dow esiit ah emat eah bah—an ih tumjih theng ah? An ih rook akhuh akhuh rah naamphak ban riim thuk uno esiit moong khoomta saapsah rah maang japtuptup ih jam sokkah uh. ⁵ Eno chojam uno, rapne ih roonsoon damdoh saapsah rah an sookkaang nah toonpi wan uh ⁶ eno an nok nah ngaak piiwan uh. Erah lidoh an joonte nyi ankhuing antok loong ah lompoon uno baat uh, 'Ngah rapne ih roonlang nga saapsah mata ah jappam angno ah. Erah thoidi seng ih saroom hoon ih, raahan!' ⁷ Erah likhiik, ngah ih baat rumhala, mina wasiit heh rangdah nawa ngaaklek abah rangmong hasong nah rapne tenrong ang ah, rook akhuh akhuh elong elang mina loong neng rangdah nawa ngaaklek suh lanookka loong ah nang ih ah.

Ngun mat

⁸ “Adoleh jengthaak ih minuh esiiit ih ngunkholok lo asih dowa loosiiit ah maat haat abah heh ih tumjih et ah? Heh ih weetook ah kaangtook ano, nok ah joom ano naririh maang japtuptup ih jam sok ah. ⁹ Heh ih japtup ano, heh joonte nyia heh khuung atok loong ah lompoon ah, eno neng suh baat ah, ‘Ngah rapne ih roonlang nga jaan ngun mata rah japjam angno ah. Seng loong saroom room ih!’ ¹⁰ Erah likhiik, ngah ih baat rumhala, Rangte Rangsa loong uh emamah ih roon ah wasiit taan rangdah nawa ngaaklek abah ah.”

Miwah sah moongkhoom

¹¹ Jisu erah damdi wakbaatta, “Ehak di mih wasiit di heh sah wanyi angta. ¹² Noolih warah ih heh wah asuh baatta, ‘Ewah, nga dakbi nyamka ah ngah suh amadoh laan phe kohang.’ Eno heh warah ih heh sah nyi asuh phekoh nyuuta. ¹³ Sa nyi jom lini noolih warah ih heh dabbi nyamka ah sang ano nok nawa erah ngun ah hui ano moongkhoom kata. Heh mideek ni moongkhoom kata, eno heh ngun loong ah thaangmuh di lasootsaam thang ih thaaja kaatta. ¹⁴ Heh jiinni mathan ngun jeeta angta thoontang jen thaaja lini, erah hah adi ramkhaah dongta, eno heh jiinni tumjih uh tadakta. ¹⁵ Erah thoidi heh erah deek adi mih nok ni lakniik jam kata eno wasiit ih heh phek ni wak ban sok thukta. ¹⁶ Heh ih thunta wakjook theng wakcham ah tam laan sah ang eah, tumeah heh suh o ih uh phaksat kotte tajeeta. ¹⁷ Hethoondi heh thung ni dongthunta eno liita, ‘Seng wah nok ni mote loong ih neng wok maang phootphoot kah ih phaksah rum ah, chiinyah ngah bah aadi ram ih the halang!’ ¹⁸ Ngah seng wah jiinnah ngaakwang angno baatwan ang, ‘Ewah, ngah ih Rangte damdi nyia an ngathong ni rapne ih rangdah molang. ¹⁹ Aadowa ih ngah an sah ih poon suh tapunkang; an ih ngah ah mootkaatte wasiit ih samthun hang.’ ²⁰ Eno heh ah dokchah ano heh wah jiinni ngaakwangta.

“Heh wah ih japtupta tok adi heh ah nok nawa haloot ni dook angta; ang abah uh heh wah heh thungthet lam ih soonkah ano, heh sah rah khonjoh ano chupphakta. ²¹ ‘Ewah,’ heh sah rah ih liita, ‘Nga Rangte nyia an ngathong ni rapne ih rangdah molang. Ngah aadowa ih an sah et jen li suh takah pun kang.’ ²² Ang abah uh heh wah ih heh laksuh loong ah poon rum ano baatta, ‘Echaan!’ Heh ih liita, ‘Samsong jaase thoon ang arah jam koh jahan eno song thuk an. Heh lak nah laktiip ah tiipkoh eh an heh lah nah lakhoop ah khoop thuk ih an. ²³ Erah lilih maan etotot ah jowang anno joot an, eno seng loong ah saroom room ih!’ ²⁴ Tumeah arah nga sah ah etek eta, eno amadi heh engaakthing ela; heh mat eta, eno amadi jap jamhi. Eno saroom phaksat ah phang choongchaam rumta.

²⁵ “Erah tokdi heh sah phokhoh wah ah phek ni angta. Heh ngaakwang ha di, heh nok ko ih tiitthok damdam ih, heh ih boongkaat seehoon ang arah japchaatta. ²⁶ Eno heh ih laksuh wasiit ah poon ano chengta, ‘Tumjih angla?’ ²⁷ An no ngaak wang taha, ‘laksuh rah ih ngaakbaatta,’ eno an wah ih etothoon maan ah joot thuk tahe, tumeah heh ah naririh punpiipi ih ngaak wang taha eah.’

²⁸ “Phokhoh wah ah rapne ih khata nok ni uh lawang thang ah; eno heh wah ah kah ano ‘nok nah wang ho’ ih heh lasih joh lam ih poon kata. ²⁹ Eno heh wah asuh liita, ‘Sokthaak hang, paangtang ih ngah ih an suh dah likhiik ih reeraang pakna lang, an jeng uh lanaan daan thang ah. Eno an ih ngah suh tumjih kohalang? Nga joonte damdoh roong joon phaksat suh ki esiiit taan uh tatek haat thuk rang!’ ³⁰ Eno arah an sah rah ih an dowa nyamka ah pheesuh hoono hansangte minuh damdi ngun loong ah thaaja kaat ano, ngaakwang hala asuh an ih maan elongthoon ah kadook koku nih!’ ³¹ ‘Nga sah,’ heh wah ih ngaakbaatta, ‘An ah aani saarookwih nga damdi, eno jirep nga dowa loong ah an raangtaan. ³² Erah nang ih bah seng loong ih tenroon lam ih thong room phaksah theng, tumeah an no ah tek nawa, we ngaakthingla, heh jen mat eta, rah we jap jamhi.”

16*Mootkaat phanlante maakthiwah*

¹ Jisu ih heliphante loong suh baatta, “Teewadi changteng wasiit angta heh nyamka loong ah heh laksuh suh maak thukta. Changteng wah asuh baat rumta heh laksuh ih bah heh nyamka rah lalangka ni thaajaaha eah. ² Erah thoidi heh laksuh ah poon ano liita, ‘Arah ngah ih an tiit tumjih japchaat hang? Thoontang ngaakwanho an suh nga nyamka mathan ban maak thuk taha loong rah ah, tumeah an aadowa ih nga mootkaat phanlante takah angko.’ ³ Laksuh rah ih heh teeteewah suh liita, ‘nga changte wah ih ngah ah arah motang dowa etoohaah et thukte. Eno bah ngah ih tumjih re ang? Ngah ih pheh uh tabaam jen phekkang, eno bikthaang suh uh rakmuurakke nih. ⁴ Amadi ngah

tumjih reejih ah jat ih ang! Eno nga mootkaat ah thoon abah, nga joonte loong eje neng ih ngah neng nok nah poon et hang.'

⁵ "Eno heh ih heh changte wah nyamka namte loong mih ah lompoon ano baat rumta. Heh ih jaakhoh wah thoon asuh chengta, 'an ih nga changte wah dowa mathan nam tu?' ⁶ Olip bangthiing thuung chaasiit, heh ih ngaakbaatta. Mootkaat phanlante rah ih baatta; 'an di arathan,' 'tong uh rook banga et raang uh.' ⁷ Eno heh ih wahoh suh we chengta, 'an ih aleh mathan nam tu?' 'Ata tiik haajaat siit thekook namtang,' heh ih ngaakbaatta. 'Arah than an ih kotjih ah,' Laksuh rah ih baatta; 'Cha asaet et raang uh.'

⁸ "Erah thoidi changte wah ih phanlante maakthiwah ah jeng lachaat thang ih reeraangta asuh egu etjih ih hoonta; tumeah, arah mongrep dowa mina loong ah maama nyamka phanlan suh maakthih totoh weephaak mina loong ah nang ih ah."

⁹ Erah dam ih Jisu ih li rumta, "Erah thoih ih ngah ih baat rumhala: sen ih arah hatoh nyamka ah maak anno sen joonte ah hoon an, eno erah nyamka loong ah thoon sa doh, sen ah roitang lathoon theng nok adoh soongraang noppoon han. ¹⁰ O mina ehinsah adi jen tuungmaang ah erah mina ah elongwah asuh uh ejen tuungmaang eah; o mina ehinsah nah phang thih abah elong nah uh ethih ang ah. ¹¹ Erah ang abah, sen hatoh nyamka adoh laphang toongtang kanbah, amiisak nyamka asuh tang mame jen toongtang baat an? ¹² Erah dam ih mihoh hukkaak asuh sen laphang toongtang kanbah, an hukkaak loong ah an suh uh o ih ma koho?

¹³ "Laksuh wasiit ah changte wanyi nok nah tajen moka; heh ih wasiit asuh mongnook ano wasiit ah miksuk jaatjaat et ah; heh ih wasiit dam adoh toongtang ang ah eno wasiit dam adoh toongtangka tah angka ang ah. An ih Rangte nyia ngun enyiinyi an changte tajen et hoonko.

Mararah Jisu tiitthaak

(Mat 11:12,13; 5:31,32; Mk 10:11,12)

¹⁴ Pharisi loong ih erah jappaacht rum ano, Jisu ah putbeek ngitkhuung rumta, tumeah neng ih ngun ah mongnook rumta. ¹⁵ Jisu ih baat rumta, "Sen loong ih sentewah ah mihoh miksok di epun et noisokte mina loong, enoothong sen tenthun ah Rangte ih jat ih halan. Tumeah marah suh mina ih thaangchaan thoon ih thiik ha ah Rangte raang ih thaangmuh ang ah.

¹⁶ "Moses Hootthe nyia khowah loong ih raangta loong ah Juungtemte Joon tuk ih maak rumta; erah lih adi Ruurang Ese Rangte Hasong tiit ah baat rumha, eno erah hasong adoh nop suh laat tuutmui rumla. ¹⁷ Enoothong Hootthe nawa jengdang ehinsah esiiit taan uh lamatjih erah nang ih bah rang nyi hah mat ah elaang laan ang ah.

¹⁸ "O mina ih heh nusah dowa paak ano mihoh weepak abah heh ih roomjup mat ah kap ha; eno epaakcho minuh we kapte warah eh uh roomjup mat ah kap ha.

Changteng wah nyia Lajaras

¹⁹ "Ehak di changteng wasiit angta heh ah thaangchaan nyuh akhat di choom ano saarookwih laboot labe ih songtongta. ²⁰ Erah di changthih wasiit heh men ah Lajaras, heh sak ah putang ih jeekma arah changteng wah nok kaaluung thong ni ban tongta, ²¹ changteng wah tuibung teebun khui ni thaaja arah bantoon phaksate angta. Heh ma adi hui loong ih nep miiklak ih rumta.

²² "Changthih wah ah tek ano rangsah loong ih Abraham re nah tongthuk suh siit wanrumta rangmong nawa sadung phaksat adi ah. Changteng wah ah tek ano bengkakta, ²³ eno soolam* ni, heh rapne ih chamwangta, heh rangkho ko ih toonsok adi haloot ni Abraham ah japtupta, Lajaras ah Abraham re adi tongta. ²⁴ Eno heh ih poonta, 'Ewah Abraham! Ngah minchan ih weehang, Lajaras ah daapkaat weeho heh laktiik ah juung adoh tem ano nga tuuhih adoh taan toom tengtem jah weehang, tumeah arah we adi ngah rapne ih chamlang!'

²⁵ "Eno Abraham ih liita," Dokthun et uh, nga sah, an roidong di an suh jaatrep eesejih loong ah kotaho, erah di Lajaras ah jaatrep ethih loong ah chota. Erah thoidi amadi heh tenroon ih tongla, eno an ah cham elu. ²⁶ Erah loong tokkhodi, seng chamchi ni echoongwah haluung jeela, erah doh o mina uh aako nawa an reeko tami daankhoom raari, adoleh an reeko nawa uh aako nah tami daankhoom raaran.' ²⁷ Changteng wah ih liita, 'Erah ang abah, an lasih joh weehala, ewah Abraham, seng wah nok nah Lajaras ah kaat thuk weeuh, ²⁸ erah di nga noolooong wah banga je ah. Heh kah ano toom choophaan kah weerum ah, arah than chamchojih adoh neng ah taan naktoom mok wahng we rumha.'

16:13 16:13 Mat 6:24   **16:16** 16:16 Mat 11:12,13   **16:17** 16:17 Mat 5:18   **16:18** 16:18 Mat 5:32; 1Kr 7:10,11

* **16:23** 16:23 Soolam: Etekte loong raang ih mongrep.

²⁹ “Abraham ih baatta, ‘An nooloonng di Moses nyia khawah loong eje neng suh baatte ah; neng ih erah loong jeng ah kapjih ang ah.’ ³⁰ Changteng wah ih ngaakbaatta, ‘Erah ah talaaleh weeka, ewah Abraham! Erah nah o ang abah uh tek nawa ngaaksaat ano neng reenah kah abah, neng rangdah nawa elek eah.’ ³¹ Ang abah uh Abraham ih liita, “Neng ih Moses nyia khawah loong jeng ah lachaat rumka bah, tek nawa ngaaksaatte taatje abah uh neng ih tabaam kapka.”

17

Rangdah

(*Mat 18:6,7,21,22; Mk 9:42*)

¹ Jisu ih Heliphante loong suh baatta, “Mina rangdah nah dat hoom jih ah eje jaatjaat ang ah, enoothong erah loongdat hoomte ah raang ih tumthan ethih ang ah! ² Erah mina rah ih bah heh boh adoh jong ah bonchi ano juungsih nah datpit ah ese ang ah, nga liphante changthih noodek loong asuh rangdah dathuk nang ih bah ah. ³ Erah raang ih an tumjih reelu erah ban sok et uh!

“Anphoh anno ih rangdah re abah, kanja et uh, eno rangdah nawa elek eah abah, biin anaan et uh. ⁴ Heh ih an damdoh saasiit doh jaasinet taan thetre leh, erah thetre ah saapoot rookwih an re nah baat ho, ‘Ngah rangdah nawa ngaaklek elang, biin anaan weehang eah, ‘An ih biin anaan et theng.”

Tuungmaang

⁵ Heh kaamwah loong ih Teesu suh baat rumta, “Seng tuungmaang ah ehan han ang thuk he.”

⁶ Teesu ih ngaakbaat rumta, “Sen doh sen tuungmaang ah miinjaangjih thanthan jen ang abah, sen ih arah potiik bang asuh jen baat et an, ‘An hing paan ih an lhopdat eh uh no juungsih adoh phook kah uh!’ Eno amiisak ih an jeng chaatchaat eah.

Laksuh mootkaat

⁷ “Jengthaak ih sen wasiit thandoh laksuh phek bokte adoleh Saapriimte toom angthaak ah. Heh phek nawa thok ha doh, phaksat chaak phaksah uh eh nih banbaat uh? ⁸ Emah tabaam baatko! Erah nang ih bah, an ih heh suh baat uh, nga phaksat chaak khookham kohang eno an choom ah jamkap uno nga phaksat juung jok tok ah ban sok hang; erah lidoh an ih we phaksah uh.’ ⁹ Laksuh ah changte wah jeng chaat thaang lakookmi jengkhaap tabaam choka, emah ang tam eah? ¹⁰ Emamah sen doh uh elang ela; sen suh mootkaat theng marah baat tahan ah thoon moh an no jeng an, ‘Seng bah jojang laksuh, seng reejih tumjih angta erah ba reeti.’ ”

Jisu ih wah asih deesiitta

¹¹ Eno Jisu Jirusalem nah kaat suh li ano Samaria nyia Galili chaamchi ko ih dokkhood kata. ¹² Heh hadaang esiiit ni nopwang adi engam wah asih chomuita. Neng haloot ni chap rum ¹³ ano riing rumta, “Jisu! Nyootte! Seng minchan weehe!”

¹⁴ Jisu ih neng ah tup rum ano baat rumta, “Kah an, eno romwah loong ih toom soksam han.”

Neng loong ah lam ni saade rumta. * ¹⁵ Neng dung dow wasiit rah ih heh deeta rah jat ano, ngaak wang taha, eno erong ih Rangte rang ah phoongphaata. ¹⁶ Eno Jisu lathong adi khopjup ano lakookmi jengkhaap ah raata. Erah mih ah Samariate angta. ¹⁷ Jisu ih liita, “Khoisat deete ah wah asih boh ang rumta; wah akhuh ah mani ah? ¹⁸ Arah mihah wah ah Rangte suh lakookmi jengkhaap ra heh laklak mame ngaakwang hala? ” ¹⁹ Eno Jisu ih heh suh baatta, “Toonchap uno wang uh; an tuungmaang ih an khoisat ah deesiit halu.”

Rangte hasong ah thok ih hala

(*Mat 24:23-28,37-41*)

²⁰ Mararah Pharisi ih Jisu suh chengta Rangte Hasong ah maatok doh thok ha. Heh ih ngaakbaatta, “Rangte Hasong ah japtupjih tah ih thok ra. ²¹ O eh uh tabaatka ang ah, ‘Sok uh arah ni thok hala eah!’ adoleh, ‘Therah ni thok hala eah!’ tumeah Rangte Hasong ah sen damdam di.”

²² Eno heliphante loong suh baatta, “Saapoot thok eha sen ih mina Sah ah sok suh ram an rah ah, ang abah uh sen ih tajaptup kan. ²³ Erah tokdoh sen suh mih ih baat han rah je ah, ‘Therah koh ih sokthaak uh!’ adoleh aako ih sokthaak ho!’ Enoothong, sen ih erah nakmok jam sokkah an. ²⁴ Rang ni rangsummeh ah rongsiit ni jap leh ronghoh ko

kah ih phaak arah rah likhiik, mina Sah rah uh heh rangwuung saakaan thok ha doh emamah ang ah. ²⁵ Enoothong jaakhoh heh ah chamjaatjaat ejih eno aahaangwa mina loong ih chiik haat nep chaak et ah. ²⁶ Nuah tokdi angta likhiik Mina Sah tokdoh uh emamah ang ah. ²⁷ Warep mina siiphak khamjok nyia minuh miwah kuhoon lam ih tongtha ah, eno Nuah ah Khoonkhuung adi dungtong ano erah poodti juung ah nuung ano mina loong ah mata. ²⁸ Erah tok ah Loot tokdi angta rah likhiik ang ah. Mirep erah tokdoh ejok ephak tok, eriiik esang tok, eki nyia ehooon tok ang ah. ²⁹ Sodom nawa Loot dokkhoomta lini, rang nawa we nyia koonthook ah rangphaat likhiik ih dat kah ano miloong ah chum tekhaat rumta. ³⁰ Mina Sah dong raaha sa doh emamah ang ah.

³¹ "Erah sa doh o mina nok khoni angte rah ih nokmong nawa hukkhaak toon lajaatjaat datkaat jih; erah likhiikkhiik o mina phek ni angte rah nok nah tajaatjaat ngaak wangka. ³² Loot nusah rah samthun an! ³³ O mina ih heh roidong piipaang thun ah erah ih mat haat et ah; O mina ih heh roidong mat haat ah erah mih ah epi eah. ³⁴ Ngah ih baat rumhala, erah rangphe ja, khokhom esiiit nah mih enyi roomjup arah ang ah eno: wasiit ah toonsiit et ah wasiit ah thiinhaat et ah. ³⁵ Minuh enyi raanthom nah raan roomthu arah ang ah: esiiit ah toon et ah, esiiit ah thiinhaat et ah." ‡

³⁶ Mih wanyi phekmoot ah: wasiit ah toon et wasiit ah thiinhaat et ah.

³⁷ Heliphante loong ih cheng rumta, "Maanah ah, Teesu?"

Jisu ih ngaakbaatta, "Marah doh mih mang ang ah, erah doh hukunnuh loong lomkhooon ah."

18

Thaknuh nyia mat hoonte tiitthaak

¹ Eno Jisu ih heliphante loong suh tiitthaak baat lam ih nyootta neng ih saarookwih babah uh lathungjoong thang ih rangsoom nah tongtheng eah. ² "Samthung esiiit ni mat hoonte wasiit angta Rangte ra uh lacho eno mih suh mih lali thang ah. ³ Erah hah adi thaknuh esiiit heh reeni heh mat hoon thuk suh ban wang ruh ih taha, 'Nga siikhaamte dowang pang weehang!' ⁴ Mat hoonte warah ih erah nuh mat hoonkot ah ban daan ruh kah eta, eno hethoondi heh teeteewah ih lengthun ano liita, 'Rangte nyia mina rah lacho kangbah uh, ⁵ arah nuh rah ih nga ban sootroot ruh ih halang, erah thooidi ngah ih heh mat ah ehooonjih angla. Mat ah lahoon kokangbah, heh ban wang ruh eha eno ngah phaangphak ruh ete!"

⁶ Eno Teesu ih toombaah ruh ih rumta, "Boichaah an erah mithih wah mat hoonte jengkhaap rah ah. ⁷ Erah ang abah Rangte ih heh mina rangwuung rangphe ih huung rumla loong ko ih roop ano tanih dande kotkoka? Heh erah miloong minchan suh elaamse nih ekah? ⁸ Ngah ih baat rumhala, Rangte ih nengko ih roop ano echaan ih hoonko rum ah. Enoothong Mina Sah rah ih heh raak sa doh hatoh nah tuungmaang lam ih tong arah tam japtup ra rumha?"

Pharisi nyia sokse seete tiitthaak

⁹ Jisu ih arah tiitthaak ah uh mina loong o ih heh teeteewah suh ese ih thun ano wahoh ah kaanju eha miloong asuh baatta. ¹⁰ "Ehak di mih wanyi Rangsoomnok ni Rangteenok ni rangsoom wang nyuuta: wasiit ah Pharisi, wasiit ah sokse seete angta.

¹¹ Pharisi rah ih toonchap ano heteewah raangtaan ih rangsoomta,* 'Ngah ih an suh lakookmi ih li hala, Rangte, ngah nyamnyook tah angkang, ngah eleek tah angkang, adoleh ngah minuh damdi romjupte tah angkang, mihoh loong kah ang ah likhiik ah. An suh lakookmi li hala ngah sokse seete loong kah ang ah likhiik tah angkang. ¹² Ngah ih sa sinet mongdi sa nyi samuh rangsoom katong ang eno ngah ih an suh nga mootkaat nawa asih thiik uh ekot kah eha.'

¹³ Eno sokse seete wah ah haloot ni chap ano rangko uh lanaan toonsok thang ih, heh teekuh ah buh ano liita, 'Rangte ngah minchan et weehang, ngah rangdah mina!' ¹⁴ Jisu ih liita, ngah ih baat hala, "Rangte ngah ni Pharisi nang ih sokse seete warah kateng angla, heh nok ni thok adi ah. O mina heh teeteewah suh elong ih thiik ha rah ehin ih hoon ah, o mina ehin et chaang ha rah elong ih hoon ah."

17:26 17:26 Rangph 6:5-8   **17:27** 17:27 Rangph 7:6-24   **17:28** 17:28,29 Rangph 18:20—19:25   **17:31** 17:31 Mat 24:17,18; Mk 13:15,16   **17:32** 17:32 Rangph 19:26   **17:33** 17:33 Mat 10:39; 16:25; Mk 8:35; Luk 9:24; Jn 12:25   ‡ **17:35** 17:35 Mararah leedap adi wet hin 36 ah taraangka: Mih wanyi phekmoot ah: wasiit ah toon et wan ah eno wasiit ah dak thiinhaat et ah. (Mat 24:40 adoh sok an)   * **18:11** 18:11 Pharisi rah ih toonchap ano rangsoomamararah leedap adi Pharisi ah ih hiikchap ano rangsoomta ih raangha   **18:14** 18:14 Mat 23:12; Luk 14:11

Jisu ih noodek loong suh romseetam kota

(Mat 19:16-30; Mk 10:17-31)

¹⁵ Mararah mina ih neng noodek loong Jisu reeni heh lak ih joh ano romse toom tamkoh ah ih siitjah rum taha. Heliphante loong ah ih erah tup rum ano miloong ah kanja rumta, ¹⁶ ang abah uh Jisu ih noodek loong ah poon ano baat rumta, "Noodek loong ah nga re nah toom wang rumha sen ih nak tanghaam an, tumeah Rangte Hasong ah arah noodek loong likhiik angte loong raang ih. ¹⁷ Arah dangthun et an! O mina noodek likhiik tah angka loong ah Rangte Hasong nah tajen wangka."

Changteng wah

(Mat 19:16-30; Mk 10:17-31)

¹⁸ Jehudi phansiitte ih Jisu suh chengta, "Ese et Nyootte, ngah ih babah uh lathoonka roidong ah chosuh tumjih etjih ang ah?"

¹⁹ "An ih ngah suh Ese Nyootte ih tumjih suh li halang? Jisu ih heh suh chengta. "O uh ese tajeeka Rangte luulu ba. ²⁰ An ih jengdang loong ah jat et hu: 'Mih minuh miwah damdoh laroomjup theng; mih latek haat theng; mih hot lahuh theng; mih lathika doh lanan theng; nuh awah jeng echaat etheng."

²¹ Erah warah ih ngaakbaatta, "Erah loong jengdang abah noodek dowah ih dook reelang."

²² Jisu ih erah chaat ano baatta, "Erah damdi an di jaatsiit boot reejih jeela. An nyamka loong ah sang uno erah ngun ah changthih loong suh pseekoh uno ba an rangmong nah nyamte ang uh; eno ba raaho no nga lih rik hang." ²³ Eno erah warah ih chaat ano, heh rapne ih thungthita, tumeah heh ah rapne changteng angta.

²⁴ Jisu ih heh thungthita ah tup ano liita, "Tumthan echaan ah changteng loong Rangte Hasong nah jen wangsuh ah! ²⁵ Changteng loong ah rang nah jen wang nang ih bah mokchongdoot ah mikkaan po nah nopsoon ah elaang ang ah."

²⁶ Erah japchaatte miloong rah ih cheng rumta, "Erah ang abah, o ah pui theng ah?"

²⁷ Jisu ih ngaakbaatta, "Marah mina di echaan angla erah Rangte di tachaanka."

²⁸ Erah lidi Pitar liita, "Sokthaak uh! Seng ih seng nok nep thiinhaat hi an liphan suh ah." ²⁹ "Elang eah," Jisu ih baat rumta, ngah ih amiisak ih baat rumhala o mina ih henok hetap adoleh henuh hesah hephoh heno nyia hesuh hesah Rangte Hasong thoidoh thiinhaat ah ³⁰ erah mina rah heh roidong doh ehan romseetam ah choh ah erah damdoh lakngah nawa babah uh lathoonka roidong ah choh ah."

Jisu ih heh tek tiit lekjom baatta

(Mat 20:17-19; Mk 10:32-34)

³¹ Jisu ih heliphante loong asih wanyi ah hiiksiit ano baat rumta, "Chaat an! Seng Jerusalem ni kah li eno erah nah khawah loong ih Mina Sah tiit mamet raangthiin rumta jun ih amiisak ang ah. ³² Heh ah Rangmen lajatte loong suh korum ah, eno neng ih chikram jonnaam, adoleh kaanju et rum ah, erah dam ih neng took ih nep took rum ah. ³³ Neng ih ruh ih buh rum ano tek haat rum ah, enoonthong sa jom lidoh heh ewe ngaakthing eah."

³⁴ Eno heliphante loong ih erah tumjih suh liita ih tajat rumta; erah tiit ah neng ih lajat than ih huttongta, erah thoidoh neng ih Jisu ih tumjih tiit baat ha tajen samjat rumta.

Jisu ih kunma edook deesiitta

(Mat 20:29-34; Mk 10:46-52)

³⁵ Jisu Jeriko reeni thok ha di, edook wasiit lamkaang ni tong ano, bit banthaangta. ³⁶ Miloong daankhoom ah chaat ano, chengta, "Erah tumjih ah?"

³⁷ "Najaret nawa Jisu daankhoom kala," neng ih baat rumta.

³⁸ Eno heh ah riinghuungta, "Jisu! Dewid sah! Ngah minchan weehang!"

³⁹ Heh reeni chapta miloong ah ih kanja rum ano, susu ih tong uh ih baat rumta. Ang abah uh heh ah erong we boot riingta, "Dewid sah!" Ngah minchan weehang!"

⁴⁰ Eno Jisu ah tangchap ano edook ah heh jiinko ih siitkaat suh baatta. Eno, Jisu ih chengta. ⁴¹ "Ngah ih an suh tumjih jen hoon koha ih thunhu?"

"Nyootte," heh ih liita, ngah ih nga mik ih ewe tup ih suh ramlang."

⁴² Eno Jisu ih baatta, "Erah ang abah tup uh! An tuungmaang ih deethuk halu."

⁴³ Erah damdam ih heh ih laantup ruh eta eno heh ah Jisu lini roong khoomta, Rangte suh jengseera lam ih ah. Miloong ih erah tup rum ano loongtang ih Rangte rangphoong rumta.

19

Jisu nyia Jakaias

¹ Jisu ah Jeriko hadaang ni wangta eno erah lam ih daankhoomta. ² Erah di phokhothon sokse seete heh men ah Jakaias, changteng wah angta. ³ Heh ih Jisu ah o angla ih jat suh taatwoot sokta, ang abah uh heh ah etho ang thoidi midung nawa ih Jisu ah tajap tupta. ⁴ Erah thoidi miloong ngah ko ih soonkah ano Jisu daankhoom ah japtup suh puksak bangni duungta. ⁵ Jisu ah erah rum adi thokkhoom haano, rangko ih toonsokta, eno Jakaias suh baatta, "Echaan ih dat raaho, Jakaias, tumeah chiinyah ngah an nok nah tong jaatjaat eh ang."

⁶ Jakaias ah echaan ih dat kah no Jisu ah tenroon lam ih poon kaatta. ⁷ Miloong loongtang erah sok rum ano tuwaan rumta, "Arah mih ah rangdah mina nok ni wenwah ih hoon kala nih!"

⁸ Jakaias toonchap ano Teesu asuh baatta, Chuupha! "Boichaah uh! Nga nyamka thotli ko ah changthih loong suh phe koh ang, erah damdoh ngah ih o mina dowah huda ih thaang phaksatang loong asuh lekbaji than ehan we ih boot korum ang."

⁹ Jisu ih heh suh baatta, "Khopiroidong ah chiinyah arah nok adi thok hala, tumeah arah mih rah uh, Abraham sutoom satoom. ¹⁰ Mina Sah ah emat ete loong jam suh nyia pangsuh ra taha."

*Kom ngunsah tiitthaak tiit**(Mat 25:14-30)*

¹¹ Miloong ih erah banchaat rum adi, Jisu ih tiitthaak tiit wakbaat rumta. Heh ah erah di Jerusalem mong ni ejen thok eta, eno miloong ah ih Rangte Hasong ah thok nanah heh ang kola ih samthun rumta. ¹² Eno heh ih liita, "Teewadi men anaam pan mih wasiit deek hoh haloot nah luungwang ih hoon kah ano heh nok nah we ngaakwangsu thunta. ¹³ Eno heh maang dokkhoom ngakhoh ni, heh laksuh wah asih ah lompoon rum ano heh ih hun jaan ngun esiit esiit ih koh ano baat rumta, 'Ngah moongkhoom angdoh sen ih arah ngun rah ih jaat phe kaat an.' ¹⁴ Amadi, heh mina loong ah ih heh ah miksuk et rumta, erah thoidi heh lilih ruurang baatte ah daapkaat rum ano jeng thuk rumta, 'Arah mih ah seng ih seng luungwang et hoon suh tanookke.'

¹⁵ "Eno erah mih ah luungwang jen hoon kah ano we ngaakwangta. Erah damdam heh ih heh laksuh loong ah heh jiinni lompoon thukta, neng ih mathan than et dongniik rumta erah jat suh ah. ¹⁶ Phangkhothon wah ah wangha no baatta, 'Chuupha, an ih esiit kotahang dowah ih ngah ih hun lo asih boot niik tang,' ¹⁷ 'Ese ih reetu,' heh ih liita, 'An ah wah se laksuh! An amasah di tungmaang uno jen reetu bah, Ngah ih an samnuthung hah asih soksamte ih thiinha.' ¹⁸ Erah lilih laksuh wasiit ah wangha no liita, 'Chuupha, An ih lo siit kotahang dowah ih hun jaan ngun lo banga boot niik tang.' ¹⁹ Erah wah asuh liita, 'An ah hah banga soksamte ang uh!'

²⁰ "Laksuh wasiit ah wangha no we baatta, "Chuupha, arah an hun jaan ngunsah rah ah; ngah ih nyulep ni thoophkak angno huthiin tang. ²¹ Ngah ih an ah mithih ih jat eh taha, eno cho etang. An ih andi lah angka ah kapte nyia an ih lakiiko dowah huite mina.' ²² Heh ih laksuh asuh liita, "Lajak, laksuh an ah! Ngah ih an jengjeng nawa dut haat hala! An ih jat et hu ngah mih chaan eah, ngah ih ngah di lah angka rah kakap ang nyia ngah ih lakiikang dowah kahui ang eah. ²³ Ese ang ah, erah bah uh, an ih ngunnok* ni taan lathiin wan mamet tu? Erah dobah ngunnok adoh hesut heboot taan ngah ngaakwang tokdoh eje ang thengta."

²⁴ "Eno heh ih erah di chaapte loong asuh baatta, 'Hun ngunsah ah heh dowah esiit ah nge anno asih niikte laksuh asuh bootkoh an.' ²⁵ Eno neng ih liita, 'Chuupha, heh di hun ngunsah asih eje laangma ah!' ²⁶ Heh ih ngaakbaat rumta, 'Ngah ih amiasak tiit baat rumhala,' 'O di amasah jeela, erah suh ehaan et bootkoh ah, enoonthong o di tajeeka, amasah taat angta rah uh ethoon nge et ah. ²⁷ Amadoh, nga pi nga ra loong ah o ih ngah suh seng luungwang naktom ang ah ih liite loong ah, adoh siitwan hanno nga pandoh tek haat an!'"

*Jerusalem ni ruurangrang ih wangta**(Mat 21:1-11; Mk 11:1-11; Jn 12:12-19)*

²⁸ Jisu ih erah baat rum ano nengngah nengngah Jerusalem ko ih wangta. ²⁹ Neng Betpheej nyia Bethani reeni Olip kong ko ih thokrum adi, heliphante wanyi neng ngani daap wanta ³⁰ amet baat ano ah: "Set ngah ni hadaang esiit je ah erah doh wang ansih;

^{19:10} 19:10 Mat 18:11   *   ^{19:23} 19:23 ngunnokngun lomthiin theng nok asuh liita(bank)   ^{19:26} 19:26 Mat 13:12; Mk 4:25; Luk 8:18   ^{19:27} 19:27 Mat 25:14-30

erah wang ansih doh, set ih moktosah bonthiincho tupwang ansih babah uh lathaak tumsiitka rah ah. Ja ansih no anah siitjah hansih. ³¹ Mih ih tumet suh ja hansih, et cheng hansih bah, erah suh baat theng changte ih jamha eah."

³² Eno nyi ah kah nyu ano Jisu ih baat nyuuta jun ih japtup nyuuta. ³³ Eno moktosah ah ja nyu adi changte wah ih cheng nyuuta, "Tumet suh ja hansih?"

³⁴ Nyi ih ngaakbaat nyuuta, "Changte ih jamha," ³⁵ Eno moktosah ah Jisu jiinni hoom wan nyuuta. Eno moktosah sakkhoh adi neng nyuh ah dekoh rum ano Jisu ah dung thuk rumta. ³⁶ Eno Jisu ah moktosah khoni wang damdam, miloong ih nengnyuh nengkhat loong ah lam adi ban dam wanrumta.

³⁷ Neng Jerusalem reeni thokrum ano, Olip Kong lamko dat kata adi, mih hantek heliphante loong ah erong rongwah ih Rangte rangphoong lam ih lakookmi ih liirumta epaatja theng reeraang loong japtup rumta asuh ah: ³⁸ "Rangte mendi ra taha luungwang asuh Teesu ih romseetam koh ah!" Rangmong nah semroongroong ang ah eno Rangte aju phaak ah!" ³⁹ Eno mararah Pharisii ih midung nawa ih Jisu suh liita. "Chuupha," neng ih liita, "An liphante loong ah nak toom cheekti rum ih baat uh!"

⁴⁰ Jisu ih ngaakbaatta, "Nghah ih baat rumhala, nga liphante loong ah suusu taat ih tong rum abah uh, jong loong we toonriing rum ah."

Jisu Jerusalem ni huungta

⁴¹ Heh samnuthung ko ih tiitkhoom ano, sokta eno heh mikse ah jan eta, ⁴² eno liita, "Semroongroong ah mamah ang adoh se ih sen ih chiinyah taan ba lajattan! Enoothong amadoh ba sen ih takah tupkan! ⁴³ Senpi senra loong ih kooknak hanno sen lam ah wanrep nawa ih tangpa han rah saapoot ah thok eha. ⁴⁴ Neng ih sen nyia sen noksong loong ah tek haat et han; jongteh tesiiit taan uh erah nah tadakka, tumeah sen pangshu Rangte ra taha saapoot ah tasamjattan!"

Jisu Rangsoomnok ni wangta

(Mat 21:12-17; Mk 11:15-19; Jn 2:13-22)

⁴⁵ Eno Jisu ah Rangteenok nok ni wang ano thaangsangte loong ah dokphan wang rumta, ⁴⁶ neng suh amet liirumta, "Rangtelee ni raang arah Rangte amet liita, 'Nga Rangsoomnok ah rangsoom theng ang ah.' Enoothong sen ih ehuh loong hottong theng et hoon han!"

⁴⁷ Saarookwih Jisu ih Rangteenok ni nyootsoot rumta. Romwaphokhoh loong, Hootthe nyootte loong, nyia phokhoh mihak loong ih heh tek haat chung rumta, ⁴⁸ enoouthong neng ih heh tek haat lampo ah tajap jam rumta, tumeah miloong rah heh jeng ban boichaata ruh et rumta, tiitkhaap esiit taan laphut haat ih boichaata thung ang rumta.

20

Jisu ejenjeh chaan tiit chengta

(Mat 21:23-27; Mk 11:27-33)

¹ Saasiit Jisu ih Rangteenok ni miloong asuh nyootsootta nyia Ruurang Ese tiit baatta adi, romwah phokhoh nyia Hootthe nyootte loong, ah mihak phokhoh loong damdi roong ra rumha no ² li rumta, "Baat thaak he, an arah loong ah o chaan nawa ih reeraang lu? Arah jen reetheng chaan ah an suh o ih kotaho?"

³ Jisu ih ngaakbaat rumta, "Amadoh sen suh jengkhaap chaak cheng rumha. Baat he, ⁴ Juungtemte Joon ih juungtem kahoon arah Rangte jiin nawa tama mina jiin nawa chota?"

⁵ Eno neng chamchiini phang daanmui rumta, "Seng ih mamet baat ih? Seng ih 'Rangte re nawa' et li ih bah, 'Erah ang abah, sen ih Juungtemte Joon ah mamah lahanpi ih han?' ih li baat he. ⁶ Eno 'Mina re nawa,' ih mok baat ih bah, arah than miloong ah ih seng ah jong ih paat he, tumeah neng ih Joon ah khawah ih ejen jat et rumta." ⁷ Erah thoih ih neng ih amet ngaakbaat rumta, "Seng ih tajatke ma nawa ra taha rah ah."

⁸ Eno Jisu ih li rumta, "Erah ang abah, nghah marah nawa chaan ih jen reelang erah uh sen suh tabaat rumra."

Phekphoop phekte tiitthaak tiit

(Mat 21:33-46; Mk 12:1-12)

⁹ Eno Jisu ih arah tiitthaak ah miloong suh baatta: "Teewadi mih wasiit ih potiik phek phekte, eno phekphoop phekte suh phek thukta, eno heh ah saaloh dook ih heh nok ni tangtong wangta. ¹⁰ Eno anggut tiik huitok ah chang ano, changte warah ih phekphoop phekte wah jiinni heh dah ah daapwan ano heh dabbi ah suwang thukta.

Enoonthong phekp hoop phekte loong ah ih dah ah buh rum ano hahuung we ngaakdaap rumta. ¹¹ Eno heh ih dah wahoh we daap wanta; erah uh phekp hoop phekte loong ah ih emamah we buh rum ano, heh rakri laandong ruh ih li wanrumta, eno hahuung we ngaakkaat thuk rumta. ¹² Eno changte warah ih takjom adi wasiit we daap wanta; phekp hoop phekte loong ah ih erah warah uh rapne ih buh rum ano, haatkaat rumta. ¹³ Eno phek changte warah ih liita, 'Ngah ih tumjih et ang nih? Ngah ih nga mongnook sah ah laan daapwan ang; neng ih boleh esoomtu jaatjaat et rum anih!' ¹⁴ Enoonthong phekp hoop phekte loong ah ih japtup rum ano, neng chamchi ni wasiit wasiit suh hubaat mui rumta, 'Arah tang changte wah sah joh. Heh ah tek haat ih no, heh nyamka loong ah thong toom kap ih!' ¹⁵ Eno neng ih tekbuuh rum ano phaakkhuh ni haatkaat rumta.

"Erah ang abah phek changte warah ih phekp hoop phekte loong ah tumjih et ah?" Jisu ih cheng rumta. ¹⁶ "Heh ah wangha no phekp hoop phekte loong ah tek haat et ah, eno wahoh suh we phek thuk ah." Miloong ah ih erah chaat rum ano edaan et rumta, "Emabah mabah uh tah angka!"

¹⁷ Jisu ah nengko ih sok ano cheng rumta, "Erah ang abah, Rangteele ni arah raangha rah tumjih suh liita?"

'Nok hoonte ih jong ah maak di tachapka ih li ano thaangmuh jong et piiahaata rah, thoontang neng ih elongthoon maak di chapla.'

¹⁸ O bah uh erah jong khooh adoh dat ah hechep hechep ih jopkhan ah; erah dam ih erah jong ah o sak khonah bah uh mok dat abah, erah mih ah bungwiik nah bunram ih matpat ah."

Sokse kot thoidi chengmui

(Mat 22:15-22; Mk 12:13-17)

¹⁹ Romwah phokhoh nyia Hootthe Nyootte loong ih Jisu ah erarah doh khak suh taat chung rumta, tumeah neng ih ejat et rumta heh ih neng suh li thung ang ano erah tiithaak ah baat ha eah; enoonthong neng ah miloong ra cho rumta. ²⁰ Erah thoidi neng ih heh thetre ah hubansok ruh et rumta. Neng ih mararah mih asuh ngun ah hukoleh toontang likhiik ih diip reeraang thuk rumta, eno leh Jisu reeni mat ih deejoot suh tumjih tumjih diipcheng wang thuk rumta, tumeah Room hate ngoong awang nyia Kobono suh jootkhak kot suh chung rumta. ²¹ Heh juujeengte loong ih Jisu suh baatta, "Nyootte, seng ih jat ehi marah an ih nyoot hu rah epun eah. Seng ih jat ehi an ih o ang abah uh ehin elong tadandeeko, erah nang ih mina suh Rangte thungpunjih amiisak tiit ah nyootsoot hu. ²² Baat thaak he, seng ih Roman Luungwanglong suh, seng Hootthe jun ih sokse ah ekot tam koke?"

²³ Enoonthong Jisu ih neng mongtham ah jat ano li rumta, ²⁴ "Ngunkholok ah noisok thaak he. Arah ngun adi o laaphaang ah nyia o men ah?"

"Luungwanglong men nyia heh laaphaang," neng ih ngaak baatta.

²⁵ Eno Jisu ih baat rumta, "Ese ang ah, erah ang abah Luungwanglong dabbi ah Luungwanglong suh ju koh an, eno Rangte dabbi ah Rangte suh ju koh an."

²⁶ Erah di noksong atongthong ni neng ih hejeng matjoot jih tajap chaat rumta erah thoidi susu ih tong rum ano, heh jeng ngaak asuh paatja rumta.

Tek nawa ngaaksaat tiit chengta

(Mat 22:23-33; Mk 12:18-27)

²⁷ Eno mararah Sadusi miloong ih, mina tek nawa tangaak thingka ih liite loong ah, ra rumha no Jisu suh cheng rumta, ²⁸ "Nyootte, Moses ih seng suh arah Hootthe ah raangthiinta: 'Miwah ah tek ano, heh minuh ah sah muh et thiinhaat abah, thaknuh rah etekte no rah ih kap jaatjaat ejih, eno heh sah ah dong tup ano etekte wah sah et thiik ah.' ²⁹ Teewadi soophoh wasinet angta; phokhothoon ah ih heh minuh ah kap ano sah muh ih mattiita. ³⁰ Eno minuh rah miidamwah dam adi we chosongta, ³¹ erah lilih noolih damdi we chosongta. Emamah soophoh wasinet ah neng sah muh ih matti rumta. ³² Lithoon adi, minuh ah thoon mattiita. ³³ Eno bah, tek nawa ngaakthing sa doh, erah nuh ah o sanuh angheng ah? Tumeah erah nuh ah soophoh wah sinetnet damdi chosongta."

³⁴ Jisu ih ngaakbaat rumta, "Ahaang roi dowah minuh miwah loong ba nook mui rumla, ³⁵ enoonthong minuh miwah o ang abah uh tek nawa jen ngaakthing ete loong nyia lakngah nawa roidong adoh thingtongte loong abah tanook mui rumka ang ah. ³⁶ Neng ah latek thang ih rangsah loong likhiik ang rum ah. Neng loong ah Rangte sah ang ah, tumeah neng tek nawa ngaaksaat rumta. ³⁷ Eno Moses ih samsek ih jatthuk ha etekte ah ewe ngaakthing ete eah. Bangphook ni we luungta tiit raangha adi Moses ih Teesu

suh Abraham Rangte, Isak Rangte nyia Jaakob Rangte ih liita.’³⁸ Heh ah ethingte loong Rangte, etekte Rangte tah angka, heh nawa ih thoontang ah ething.”

³⁹ Mararah Hooththe nyootte loong ah toonjengta, “Ese ih ngaakbaat hali, Nyootte!”

⁴⁰ Eno erah tokkhodi neng ih takah naan cheng rumta.

Kristo tiit chengta

(Mat 22:41-46; Mk 12:35-37)

⁴¹ Jisu ih cheng rumta, “Kristo ah Dewid sutoom ih mamet mi liita? ⁴² Tumeah Dewid heh teeteewah ih Dewid Boong leedap adi liiha,

“Teesu ih nga Teesu suh liita:

Nga jaawako adoh tong uh

⁴³ anpi anra loong ah ngah ih an lakhu nah maang langlang thuk ah.’

⁴⁴ Dewid ih heh suh ‘Teesu’ et liita; erah ang abah, Kristo ah Dewid sutoom mamah mi ang ah?”

Jisu ih Hooththe nyootte loong suh dangdang ih baatta

(Mat 23:1-36; Mk 12:38-40)

⁴⁵ Miloong ih heh jeng boichaata rumta adi, Jisu ih heliphante loong suh baatta, ⁴⁶ “Sen teeteewah Hooththe nyootte loong dowa sokthun samthun ih tong an, neng samsong elootlootwah ih song rum ano thaangsang thengnah mih ih jengseera nyia soomtu ah seechoh rumha; neng ih Jehudi loong rangsoomnok ni tongtheng ese ban thiin thuk nyia sadung theng ni tongtheng ese nah tong suh thunte loong re nawa ah; ⁴⁷ thaknuh loong kaanjuukhu et sok rum ano neng nok ah long et rumha, eno leh rangsoom jeng ah eloot lootwah ih jeng rum leh noisok et rumha! Neng chamnaang theng ah rapne ethithoon ang ah!”

21

Thaknuh lakkot

(Mk 12:41-44)

¹ Jisu ih kooktum et lengsok adi changteng mina loong ih Rangteenok ngun khok adi neng lakkot ngun sak rum arah japtupta, ² erah di changthinuh thaknuh nusiit ih taamlo ngunsah phaanyi sak arah nep tupta. ³ Heh ih liita, “Ngah ih baat rumhala arah thaknuh rah ih o nang ih ehanthoon ih koha. ⁴ Tumeah wahoh loong ih bah neng di eje anghaang ih koha; eno changthih nuh rah ih bah, heh changthih mathan taat ang abah uh thoontang kojah hala.”

Jisu ih Rangteenok thet tiit baatta

(Mat 24:1,2; Mk 13:1,2)

⁵ Mararah heliphante loong ah Rangsoomnok tiit waan rumta, eseejih jong ih hoonta rah nyia thaangmuh lakkot Rangte suh kota ah miksok di tumthan jaaseemoong ah. Eno Jisu baat rumta, ⁶ “Sen ih arah loong jo sok han ah—anoong saapoot changta no aadoh jongteh tesiit uh tajeeka ang ah; loongtang rukdat cho ang ah.”

Chamchoh nyia phate joonnaam

(Mat 24:3-14; Mk 1:3-13)

⁷ “Nyootte,” neng ih chengta, “Erah maatok doh ang ah? Eno erah langsuh saapoot ah echang ela ih jatthuk suh tumjaat phang noisok he?”

⁸ Jisu ih baatta, “Naririh ih ban sok an sen teeteewah ah; mih ih nak toom mokwaan han. Warep, nga tiitbaatte totoh ang ah, sen jiinnah ra haano baat han, erah wah ah ngah eah! Eno, ‘Rangkuh ah thok ih hala!’ Enoothong erah loong linah nakmok roong phankhoo an. ⁹ Sen nakmok cho an raamui nyia changrook chaat anno ah; erah loong jaakhoh elang jaatjaat eah, ang abah uh erah suh rangkuh thoon ela ih liijih tah angka.

¹⁰ Heh ih wakbaatta, “Deek akaan ah deek akaan doh rookmui ah hasong ah hasong doh rookmui ah. ¹¹ Erah tokdoh noongrep nah hasamoh ah, ram ah dong eah, eno thang ah dong eah; Rang nawa babah uh lathaak japtupke rah nyia echo ejih nep dong raaha. ¹² Erah loong ah maang angka doh, sen loong ah jokhak leh siiwi et han, sen loong ah phaatak nah sak suh Jehudi rangsoomnok nah chaak taari wanhan; nga tungthoidoh sen loong ah luungwang nyia nok atang pante reenah siitwan han. ¹³ Eno erah sen suh saapoot ese ang ah Ruurang Ese tiit ah neng suh jappaat suh ah. ¹⁴ Erah raang ih sen nakmok sootsaam an tumjih jeng theng ah eah, ¹⁵ tumeah ngah ih sen suh erah likhiik jengkhaap nyia thung atak koh rumha, eno sen jeng ah senpi senra loong ih tajen thetbaat ran nyia tajen daan ran. ¹⁶ Sen ah sennuh senwah ih, senphoh senno ih, sen

sano ih, nyia sen jiiwah joonwah loong ih jokoh han; sen mararah ah etek haat nep et han. ¹⁷ Warep ih nga tungthoidoh sen ah miksuk et han. ¹⁸ Enoothong sen khoroon tasiit taan uh tah thaajaaka. ¹⁹ Erah raang ih rongtangtang ang anno, sen teeteewah ah jempang an.

Jisu ih Jerusalem thet haat tiit baatta

(Mat 24:15-21; Mk 13:14-19)

²⁰ "Sen ih Jerusalem ah arami loong ih kooknak arah tup anbah, erah doh sen ih jat etheng Jerusalem ah seek ih thet haatte eah. ²¹ Erah lidoh Judia nawa loong ah kongchoong ko ih toonsoon jaatjaat ih rum ah; samnuthung dowah loong ah soonjaatjaat eah, eno mideek ni tongte loong ah erah samnuthung adoh takah wangka. ²² Erah tok ah 'Chamchoh Saakaan ang ah, 'Rangteele ni raangha loong ah amiisak toom ih pun raaha eah. ²³ Erah tokdoh tumthan echoojih ang ah sawokte nyia khoobaang nuh loong ah raang ih ah! Echoojih chamnaang ah arah hah adoh thok ete, eno Rangte tenkhat ah erah mina loong sak nah kaatte. ²⁴ Mararah ah lang apah ih tek haat ah, rukho ah phaatak nah sak ano deekrep nah tumhui ah; rangnak mina loong rah ih neng saapoot maang changchang Jerusalem ah damnak rum ah.

Mina Sah kaat ruurang

(Mat 24:29-31; Mk 13:24-27)

²⁵ "Rangsa, laaphiing, nyia reksih loong adoh babah uh lathaak angka loong ah lang ah. Hatoh nawa deek akaan rep ah rapne ih sootsaam rum ah, juung huuk ra nyia juungtak ra cho rum ah. ²⁶ Mina loong ah mongsam lam ih echo ih rum ah hatoh nah tumjih angbaat ah eah, tumeah rangkhoh nawa chaan aphaan loong ah edumdan eah. ²⁷ Erah lidoh mina Sah ah jingmuung khuinah hechaan hepaan lam ih dong ha. ²⁸ Erah loong ah phang ang adoh, sen loong ah toonchap anno sen khoh ah jutnoi an, tumeah sen khopiipang saapoot ah haniik ih thok ha."

Puksak bang nawa jatjih

(Mat 24:32-35; Mk 13:28-31)

²⁹ Eno Jisu ih arah tiitthaak ah baatta: "Puksak bang nyia jaat hoh bang loong ah taat samthun thaak an. ³⁰ Heh lak phang pa arah tup anno sen ih jat an, rangsoh thok ehala eah. ³¹ Erah likhiikhiik, sen ih erah loong phang lang arah sok an doh, Rangte Hasong ah thok ehala ih jat an.

³² "Samthun et an erah loong ah amadi ething ih tongte loong maang tekka jaakhoh nah lang ah. ³³ Rang nyia hah ah amat eah, enoothong nga jengkhaap ah babah uh tamaka ang ah.

Ban sok etjih

³⁴ "Sen teeteewah naririh ih ban tong an! Sen arah hah adoh ehan mi ejok ephak nah nakmok tong an erah damdoh sen roidong raang ih mongsam nak ih tong an, emah ang abah erah Rangwuung rah ih seek ih japjoh ho ³⁵ phoong ni pat ah likhiik ah. Tumeah arah hah dowah mina loong warep puh nah thok ha. ³⁶ Erah raangtaan ih saapoot rookwih banban ih tong an. Eno saarep doh rangsoom nah tong an erah loong dowah pui anno Mina Sah raaha doh toom jen dongchap an."

³⁷ Erah tokdi Jisu Rangteenok ni tong ano nyootsoot rumta, eno rangja angka no, heh ah Olip kong ko ih jam kata. ³⁸ Rangkhah rookwih miloong ah Rangteenok ni heh jeng boichaah wang rumta.

22

Jisu tek haat suh huthumta

(Mat 26:1-5; Mk 14:1,2; Jn 11:45-53)

¹ Toomuh baanlo kuwaang Khopi romhoon kuh et menha ah thok suh saapoot rookli eta. ² Romwah phokhoh nyia Hootthe Nyootte loong ah miloong ra echo erumta, erah thoidi neng ih Jisu ah hotsu ih tek haat suh chung rumta.

Judas ih Jisu mokwaan ah thangta

(Mat 26:14-16; Mk 14:10,11)

³ Eno Judas Iskerot sak ni Soitaan nopta, heh uh heliphante asih wanyi dung nawa esiit angta. ⁴ Eno Judas kah ano romwah phokhoh nyia Rangteenok apit nawa phokhoh loong jiinni Jisu ah mamet mokwaan korum angdoh se ah ih roongwaan kata. ⁵ Neng

ah eroon ih rumta erah thoidi heh suh ngun hukot thun rumta. ⁶ Judas ih uh erah thang etta eno Jisu ah mih suh lajat thukthang ih neng suh marah pootdoh japjoh koh ang ih thunta.

Jisu ih phaksat khookhamta

(Mat 26:17-25; Mk 14:12-21; Jn 13:21-30)

⁷ Toomuh baanlo phaksat kuwaang adoh Khopui romhoon suh saapsah tek haat rangwuung ah ethok ih taha. ⁸ Pitar nya Joon suh Jisu ih amet baat nyu ano daapkaatta: "Kah ansih no Khopui romhoon kuwaang phaksat ah ban khookham kah ansih."

⁹ "Maanah ban khookham kaat baat hali tih?" Nyi ih cheng nyuuta.

¹⁰ Jisu ih ngaakbaatta, "Set samnuthung adoh wang ansih erah doh mih wasiit khamteng khap ah pi ano raaha rah chomui ansih. Erah wah ah marah nok adoh nop ah heh lilih ih roongwang ansih, ¹¹ eno nok changte asuh baat ansih: 'Nyoote ih liita, Nokmong ah marah ah nga liphante nya ngah ih Khopui romhoon phaksat phaksah theng rah ah?' ¹² Eno heh ih rangkhoh nah elongwah tongtheng thaatheng pan nokmong baat koh hansih, erah doh jaatrep ah ban khookham cho japtup ansih."

¹³ Eno kah nyu ano erah ni Jisu ih mamet baatta erah jun ih japtup nyuuta, eno Khopui romhoon kuwaang phaksat ah songwaang kah nyuuta.

Teesu Phaksat

(Mat 26:26-30; Mk 14:22-26; 1Kr 11:23-25)

¹⁴ Saapoot ah rookli ano, Jisu ih teebun ni heh kaamwah loong damdi roongtongta. ¹⁵ Heh ih neng suh baatta, "Ngah ih sen damdoh arah Khopui romhoon phaksat ah maang chamnaang kang doh room phaksat suh rapne ih ramlang! ¹⁶ Ngah ih baat rumhala, arah phaksat ah Rangte Hasong mootkaat maang langlang babah uh takah we phaksah kang."

¹⁷ Eno Jisu ih lookkep ah toonpi ano, Rangte suh lakookmi jengkhaap ah jeng ano liita, "Arah sen chamchi nah pheejok an. ¹⁸ Ngah ih baat rumhala Rangte Hasong maang thokthok ngah ih aadowa ih arah kham ah takah jokkang."

¹⁹ Erah lilih heh ih baanlo ah toonpi ano, Rangte suh lakookmi jengkhaap ah jeng ano, bunphiitta, eno neng suh koh rum ano liita, "Arah nga si, korumhala. Sen ih ngah toom samthun he ih korumhala." ²⁰ Emamah phaksat lidi lookkep ah toon korum ano baatta, "Arah ah Rangte ena jengdang lookkep nga sih ih loop ha, erah sen raangtaan ih janla."

²¹ "Enoonthong, sok an! Mih wasiit nga jootkotte wah ah amadi nga damdi teebun ni roongtong hala! ²² Mina Sah abah Rangte ih mamet chung ha erah jun ih tek ah, enoonthong heh jootkotte ah raang ih tumthan ethih ang ah!"

²³ Eno neng jaachiichi ni chengmui rumta eme reete ah o lek ang koji eah.

Elong raangtaan ih daanmui

²⁴ Heliphante loong ah neng dung ni Elong thoon o ah lek angkoji ih daanmui rumta. ²⁵ Jisu ih neng suh baat rumta, "Rangnak mina loong luungwang ih neng noksong ah neng chaan nawa ih panha, eno erah pante loong ah ih neng jaat ah 'Mina loong Joonte et chaang rumha.' ²⁶ Enoonthong sen bah erah loong likhiik lah ang theng; erah nang ih bah sengdung ni elongthoon angte wah ah loongtang nang ih ehin thoon likhiik jaatjaat angheng, erah dam ih phansiitte ah laksuh ang arah likhiik jaatjaat angheng. ²⁷ Elongthoon ah o ah, phaksat satte kaangkookla ah tama epheekotte rah ah? Marah ekaangkook ela ju ang ah. Enoonthong sengdung ni bah epheekotte wah ah ngah.

²⁸ Nga phate tokdi sen loong ah nga damdam ih roongtong halan; ²⁹ eno seng wah ih ngah suh mih mamet panthuk halang, erah likhiik sen suh uh emamah ih panthuk rumha. ³⁰ Nga Hasong adoh sen ih teebun nah jok phaksah an, eno luungwang tongtheng adoh tong anno asih jaatnyi Ijirel noksong ah panthuk rumha.

Pitar eleek eah ih Jisu ih banbaatta

(Mat 26:31-35; Mk 14:27-31; Jn 13:36-38)

³¹ "Simoon, Simoon! Boichaah uh! Soitaan ih sen phate suh chaan echoh ela, ese ah ethih nawa danjat suh ah, phek phekte ih raan nawa hephaang kadande arah likhiik ah. ³² Enoonthong, Simoon, an raangtaan ih rangsoom esoom et hang, an tuungmaang nawa ladat raangtaan ih ah. Eno an nga reeko nah ngaak ho doh, anpho anno loong ah chosok etheng."

³³ Pitar ih ngaakbaatta, "Teesu, nang phaatak nah roongwang suh nya eroong tek ih suh botseh banban ih tonglang!"

³⁴ “Ngah ih baat hala, Pitar,” Jisu ih liita, niikja an ih ngah suh tajatkang ih lekjom maang jengjeng woh taweeka ang ah.”

Ngunkhaak, khaak nyia lang

³⁵ Eno Jisu ih heliphante loong suh chengta, “Ngah ih sen loong ah ngun muh, khaak muh nyia lakhoop muh kaat thuk rum taha adi, tumjih tumjih di bootbe nih etan?”

“Tabootheeti,” neng ih ngaakbaat rumta.

³⁶ Jisu ih liita, “Enoothong amadi, o mina di ngun nyia khaak jeela rah ih ehui jaatjaat et an; lang apah amukte ih an samsong ah sang uno esiit than reh uh. ³⁷ Tumeah ngah ih baat rum hala Rangteele ni nga tiit ah amet raangha, ‘Heh ah ehuh eleek mina et thiik ah,’ erah ah amiisak jaatjaat ih ang raaha, tumeah nga tiit mathan raanghiinta loong ah amiisak ih epun totoh ih ra hala.”

³⁸ Heliphante loong ah ih liita, “Sokthaak uh! Teesu, lang arah enyi je ah!”

Heh ih ngaakbaatta. “Erah laaleh ang ah!” *

Jisu ih Olip kong ni rangsoomta

(Mat 26:36-46; Mk 14:32-42)

³⁹ Jisu samnuthung dow a saahoh dow a likhiik ih dokkhood ano, Olip Kong ni wangta; eno heh damdi heliphante loong nep roong wangta. ⁴⁰ Heh kong adi thok ano, baat rumta, “Phate jonnaam ih naktom j'en han suh rangsoom nah tong an.”

⁴¹ Eno heh ah neng re nawa jong ih liipat theng than haloot ni kah ano heh lakudi tong ano rangsoomta. ⁴² “Ewah,” heh liita, “An thung ang ubah, nga chamjih rah an ih toonhaat ih weeuh. Enoothong nga thung jun lah anghang ih, an thung jun ju toom ang ah.” ⁴³ Eno rang nawa rangsah dong haano heh suh chaan ah kota. ⁴⁴ Heh ah rapne ih thungthet lamdi erong ih rangsoomta; heh ranglom ah sih datjanla likhiik ih hah ni datjanta. †

⁴⁵ Rangsoom theng nawa toonchap ano, heliphante loong reeni ngaak kah adi, neng thungjoong nawa ih mokjup rum arah japtup kaatta. ⁴⁶ Heh ih neng suh liita, “Sen tume jup lan? Saat anno rangsoom an sen phate jonnaam nawa toom pui an.”

Jisu khakta

(Mat 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-11)

⁴⁷ Jisu ih erah baat rum adi miloong ah dong taha, Judas, heliphante asih wanyi dung dow a esiit angta ah ih siit rum ano wang rum taha. Judas ah ra haano Jisu ah chupphakta. ⁴⁸ Enoothong Jisu ih liita, “Judas, an ih Mina Sah ah chupphak lam ih tam jokoh uh?”

⁴⁹ Heliphante Jisu dam dow a loong ah ih tumjih ang baat ah ih sok rum ano, cheng rumta, “Teesu, seng ih senglang sengpah ah tam maak ih?” ⁵⁰ Eno neng dung nawa wasiit ih Romwah phokhoh dah na jaawako ah dat dookta.

⁵¹ Enoothong Jisu ih liita, “Erah than chang ah!” Eno erah wah na ah taajoh ano deesiitta.

⁵² Eno Jisu ih romwah phokhoh nyia rangsoomnok apit ni tongte nyia mihak phokhoh erah di heh joot kaatte loong asuh liita, “Sen loong ih ngah mimoong ang angdi kaatkaat lang apah damdi nih ra halan? ⁵³ Ngah Rangteenok ni saarookwih sen damdam kah ang tahang adi sen ih ngah takah thaak joh tahe nih. Enoothong rangnak ih pan halan saapoot ah thok ehala, amadi sen tumjih reeraangjih ah erah saapoot ah chang ela.”

Pitar leekta

(Mat 26:57,58,69-75; Mk 14:53,54,66-72; Jn 18:12-18,25-27)

⁵⁴ Neng ih Jisu ah khak ano Romwah phokhothon nok ni siitwan rumta; eno Pitar ih haloot ni khoom ah ih neng lilih eta. ⁵⁵ Taakkhuung laktung adi we bantak rumta adi, Pitar ah weekaang adi roongtong wangta. ⁵⁶ Eno laksuh esiit minuh angta rah ih heh we ni roongtongta ah tup ano, heh jiinko ramram ih sok ano liita, “Arah mih rah uh Jisu damdi kah angta!”

⁵⁷ Eno Pitar ih daanta, “Minuh, ngah ih heh ah ejat uh tajatkang!”

⁵⁸ Eno amasah ritdi mih wasiit ih jat ano Pitar suh liita, “An uh neng damdi kah angkotu!”

Pitar ih ngaakbaatta, “Jaaroh ngah tah ang kang!”

⁵⁹ Koonta siit ritdi wahoh wasiit ih ramram we ih liita, “Etuuteejih tah angka arah mih rah Jisu damdi kah angta, tumeah heh uh Galili nok hah!”

22:35 22:35 Mat 10:9,10; Mk 6:8,9; Luk 9:3; 10:4   **22:37** 22:37 Isa 53:12   * **22:38** 22:38 Erah laaleh ang ah; adoleh Erathan ah laaleh.   † **22:44** 22:44 Mararah leedap adi arah wethin 43-44 ah taraangka.   **22:53** 22:53 Luk 19:47; 21:37

⁶⁰ Eno Pitar ih we liita, “Jaaroh, ngah ih tajatkang an ih tumjih suh liihu rah ah!”

Erah jengta damdam, woh ah weeta. ⁶¹ Eno Teesu ah Pitar ko phangla ih ngaaksok kano Pitar ih ramram ih sokta, eno Pitar ih Teesu ih baatta rah dokthunta, “Niikja woh maang weeka doh an ih ngah suh tajatkang ih lekjom jeng uh eah.” ⁶² Pitar ah dokkhoom kah ano rapne ih huung kata.

Jisu ah burum ano kaanju rumta

(Mat 26:67,68; Mk 14:65)

⁶³ Heh bante miloong ah ih Jisu ah kaanju leh buh ih rumta. ⁶⁴ Neng ih heh mik ah loop rum ano cheng rumta, “O ih buh halu? Baat thaak he!” ⁶⁵ Erah damdi hejaat hejaat ih liirum leh kaanju et rumta.

Jisu ngoong awang jiinni siitwanta

(Mat 26:59-66; Mk 14:55-64; Jn 18:19-24)

⁶⁶ Rang ah wuung ano, phokhoh mihak nyia romwah phokhoh, Hootthe nyootte loong lomkhoom rum ano, Jisu ah Ngoong awang dung ni siitwan rumta. ⁶⁷ “Baat he,” “An ah Kristo tam ah?” Neng ih chengta.

Heh ah ngaakjengta, “Ngah ih baat rum koha bah sen ih tabaam hanpi kan; ⁶⁸ eno ngah ih echeng et rum koha bah sen ih tabaam ngaakbaat ri. ⁶⁹ Adowa ih bah Mina Sah ah Rangte Elongthoon tongla jaawako adoh roongtong ah.”

⁷⁰ Eno neng loongtang ih li rumta, erah ang abah, an ah, Rangte Sah tam anglu?”

Heh ih ngaakbaatta, “Sen ih li hali aju ngah ah.”

⁷¹ Eno neng ih liita, “Seng ih arah tokkhodoh jihoh haaki takah jamke! Seng na na ih heh jeng arah chaat ehi!”

23

Jisu ah Pilat jiinni siitwanta

(Mat 27:1,2,11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)

¹ Loongtang toonchap rum ano Jisu ah Pilat jiinni siit wanrumta, ² erah di neng ih Jisu suh nan rumta: “Seng ih arah mih ah ih seng mina loong lamki ni siit arah jap johi, “Neng ih luungwanglong suh sokse lakot theng ih baat rumha eno heh teeteewah suh Kristo, luungwang ih liita.”

³ Pilat ih chengta, “An ah Jehudi loong luungwang tama?”

“An ih liihu aju ang ah,” Jisu ih ngaakbaatta.

⁴ Eno Pilat ih romwah phokhoh loong nyia miloong asuh baatta, “Ngah ih arah mih ah kaanju suh hemoong hetaang tajap jokang.”

⁵ Eno miloong ah ih ehan han ih laabaat rumta, “Heh ih nyootsoot ano Judia hadaang ni haphaangla. Heh ih Galili ni phang phaang siit ano chiinyah arah di thok phaangphak ra hala.”

Jisu ah Hirod jiinni siitwanta

⁶ Pilat ih erah chaat ano, chengta, “Heh ah Galili nok hate tama?” ⁷ Heh ih Jisu ah Hirod ih panha nok hah dowah ih jat ano, heh ih Hirod jiinni siitwan thukta, erah tokdi heh uh Jerusalem ni angta. ⁸ Hirod ah Jisu japtup ano rapne ih roonta, tumeah heh ih jaakhoh ni Jisu tiit ah chaat ano heh japtup suh rapne kah ih ramta. Jisu ih epaatjaajih toom noisok hang ih heh ih thunta. ⁹ Erah thoih Hirod ih jaatrep tiit taat chengta, ang abah uh Jisu ih tah ngaakbaatta. ¹⁰ Romwah phokhoh loong nyia Hootthe nyootte loong ih Jisu suh ethih ih ram nan rumta. ¹¹ Hirod nyia heh sipaahi loong ah ih Jisu ah rapne ih kaanju ngitkhuung rumta; eno samsong elootjih rah ih choom rum ano Pilat jiinni ngaaksiit kaat thuk rumta. ¹² Erah sa dowah ih Hirod nyia Pilat ah jiiwah ih hoon nyuuta; erah ngakhoni bah nyi ah piara kah ang nyuuta.

Jisu suh tek haat etheng ih liirumta

(Mat 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39—19:16)

¹³ Pilat ih romwah phokhoh loong, phansiitte loong nyia noksong loong ah lompoon ano ¹⁴ baat rumta, “Sen ih arah mih ah nga jiinni siitwan hanno baat hali heh ih mih lamki ni siit ha eah. Eno amadi, ngah ih sen ngathong ni thaacheng andi heh moong hetaang tiit ah tiim uh tajeeka. ¹⁵ Hirod ih uh heh moongtaang ah tachojoka, erah thoih heh ih seng jiinni ngaakdaap jahala. Arah mih ah etek haat etjih sengseng ih moong arah tumjih tajeeka. ¹⁶ Erah thoidi ngah ih heh ah bot thuk angno ngaakdaap ang.” *

* 23:16 23:16 Mararah leedap adi wet hin 17 ah wakroop raang et ha: Paangrep Khopui romhoon kuh di Pilat ih phaatak ni sak arah wasiit wasiit ih kah daap haatta.(Mk leedap nah sok an 15:6 adoh ah).

¹⁷ Paangrep Khopui romhoon kuh di Pilat ih phaatak ni sak arah wasiit wasiit kah ih daap haatta.

¹⁸ Eno miloong loongtang toonriing rumta, “Bangphak nah Rapbot etheng! Barabbas ah daap haat kohe!” ¹⁹ (Barabbas ah samnuthung ni haphaangsiitte, nyia mih tek haatte angta.)

²⁰ Pilat ih Jisu ah daap haat thung angta, erah thoih miloong asuh we huk chengta. ²¹ Ang abah uh miloong ah we ngaak riing rumta, “Bangphak nah rapbot theng! Bangphak nah rapbot theng!”

²² Eno Pilat ih takjom adi we cheng rumta, “Eno bah heh ih tumjih thetre kota? Ngah ih heh tek haat etjih bah emoong tumjih uh tajap jokang! Ngah ih buthuk angno daap haat ang.”

²³ Eno miloong ah erong rongwah ih huk riing rumta Jisu ah tek haat jaatjaat etheng eah, eno neng riingta jun ih tek haatta. ²⁴ Erah thoidi Pilat ih miloong ih jamta jun ih Jisu tek haat mat ah paatta. ²⁵ Pilat ih mih tek haatte nyia hah phaangphakte Barnabbas ah miloong ih suk kano daap haatta, eno Jisu ah neng lak ni mamet rum abah uh ih korumta.

Jisu bangphak ni tek haat rumta

(Mat 27:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

²⁶ Sipaahi loong ah ih Jisu siitwan rumta adi, mih wasiit Sirini nawa heh men ah Simoon heh deek akaan nawa samnuthung ko ih kaatte ang arah chomui rumta. Eno neng ih joh rum ano, bangphak ah huithuk rumta, eno Jisu damdam ih roongkhoom thuk rumta.

²⁷ Miloong ah hantek heh lilih ih roong phankhoom rumta; erah dung adi mararah minuh loong ah hethun huungte uh eje ang rumta. ²⁸ Eno Jisu ih ngaaksok ano baat rumta, “Jerusalem minuh loong! Nga raangtaan ih nak huung an, erah nang ih bah sensuh sensah nyia sen teenuh raangtaan ih thong huung an. ²⁹ Tumeah mina loong ah ame ih jengjih rangwuung ah thok eha, “Tumthan khangraangse ah minuh heh sah lataat tupka rah ah, nyia heh sah babah uh lathaak koonchaate loong ah!” ³⁰ Erah tokdoh mina loong ih kong akaan suh baat rum ah, ‘Seng khoh nah bokdat raaho!’ Nyia kong loong asuh baat rum ah ‘Seng hottong thuk we he!’ ³¹ Erah loong ah bang ejang ang tokdoh mok lang abah, bang loong ehok eah doh tang mamangte ang ah?”

³² Wahoh wanyi ehuh ang arah, Jisu damdi waktek haat et suh siitwan rumta. ³³ Neng ah hah esiit, “Khoraang,” et menta adi thoksiit rum ano, Jisu ah erah di tek haat wanrumta, eno ehuh eleek wanyi ah, wasiit ah dak hekko wasiit jaawako ih tek haat rumta. ³⁴ Jisu ah jengta, “Ewah! Biin anaan et rum uh, tumeah neng ih tajatka neng tumjih reela rah ah.” †

Henyuh hekhat ah neng chamchi ni jongteh ah tooloom rum ano pheehaat rumta. ³⁵ Jehudi mihak phokhoh loong ih Jisu ah putbeek ngitkhuung rumta tokdi mih loong ah ih ban sok ruh et rumta: “Heh ih mihoh ah epuipang kah eta; Rangte ih danjeeta Kristo rah ang abah heh teeteewah rah toom puipang thaak ah!”

³⁶ Sipaahi loong rah ih putbeek ngitkhuung et rumta: Jisu jiinni wang rum leh thaangneeji kham ah koh ih rumta, ³⁷ eno li rumta, “Jehudi luungwang anglu bah an teeteewah ah puipang thaak uh!”

³⁸ Heh khothung adi amet raangta: “Arah Jehudi luungwang.”

³⁹ Ehuh eleek wasiit heh reeni chiita warah ih Jisu suh kaanju lam ih liita: “An ah Kristo tanih angko? An teewah ah puipang sek ah puipang et heetih bai!”

⁴⁰ Eno wasiit ah ih, kanjaata, ame jeng ano ah “Rangte ra tanih cho ko? An chamlu ah likhiik heh uh emamah ih chamla. ⁴¹ Ang abah uh, sek chamliitih abah echamjih, tumeah sek ah ethetre ih thoidi chamliitih, enoonthong heh bah tumjih uh lathika di cham kola.” ⁴² Eno heh ih Jisu suh liita, Jisu ngah bah dokthun et weehang, luungwang ih hoon uno raaho doh ah!”

⁴³ Jisu ih baatta, “Ngah ih kakham hala, an chiinyah Jumlam nah nga damdoh roong angho.”

Jisu tak thoonta

(Mat 27:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

⁴⁴⁻⁴⁵ Erah tok adi rangnithung asih saapoot nyi angta rangsa rah nakdat ano harep ni rangja ko saasong saapakjom tuk ih laamang ih hoonta; eno Rangteenok ni chiita nyuh

23:30 23:30 Hos 10:8; Mot 6:16   **23:34** 23:34 Rsb 22:18   † **23:34** 23:34 Mararah leedap adi arah jengkhaap ah taraangkaJisu ih liita, “Ewah! Biin anaan et rum uh, tumeah neng ih tajatka neng tumjih reela rah ah.”   **23:35** 23:35 Rsb 22:7   **23:36** 23:36 Rsb 69:21   **23:44-45** 23:44Hpkt 26:31-33

loong ah khoonyi khoonyi ih khooodatta. ⁴⁶ Jisu ah erong ih riinghuungta, "Ewah! Nghah ih ngaachi ngaala an lak ni kohala!" Erah ah jeng ano tiita.

⁴⁷ Sipaahi saahaap ah ih erah loong ah tup ano, Rangte rang ah phoongta, ame jeng ano ah, "Amiisak heh bah mise ju ang kota!"

⁴⁸ Tumjih angla ih sokte lomkhood rumta mina loong ah neng nok ni ngaak wang rum adi, neng teekhuh ah buh rum ano thungthih rumta. ⁴⁹ Jisu men jatte loong nyia Galili nawa minuh loong heh lilih ih phan khoomte loong ah haloot ni chap rum ano ban sok rumta.

Jisu mangbengta

(*Mat 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Erah di mih wasiit heh men ah Josep Arimathia nok hate, Judia hah nawa angta. Heh ah wase nyi mih ih soomtuute angta, heh ih Rangte Hasong kaat ah bansokte angta. Heh ah ngoong awang dung ni phokhoh taat ang abah uh, neng kaanthot nyia neng reeraang adi takah roong junta. ⁵² Heh ih Pilat pandi wang ano Jisu mang ah suh wangta. ⁵³ Eno heh ih mang ah datthiin ano, nyuleep nyuh ih khoon ano mangbeng ah jong jaan khoni thoh ano wahoh babah uh lathaak bengka adi thiin kaatta. ⁵⁴ Erah sa ah sa banga rangwuung angta, eno Jehudi naangtonga ah thok ih taha.

⁵⁵ Galili nawa Jisu lilih ih wang rum taha loong ah Josep damdi roongwang rum ano Jisu mang ah mamet thiin rumha ih mangbeng ah sokwang rumta. ⁵⁶ Eno neng nok ni ngaak wang rum ano etingtak etjih nyia phontum mang sak adoh hut suh jam wang rumta.

Neng tongta sa ah Hootthe jun ih Jehudi naangtonga angta.

24

Ngaaksaat eta

(*Mat 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10*)

¹ Naangtonga rangkhano ih minuh loong ah mangbeng ni karumta, neng ih ban thiin rumta phontum loong ah piikaat et rumta. ² Eno neng ih mangbeng luung dowah jong ah dokkoong cho ih japtup karumta, ³ eno nopkhoom wang rum adi; Jisu mang ah tajaptup rumta. ⁴ Neng erah di chap rum ano paatja rum adi, baphuk ih neng reeni mih wanyi nyuh akhat phaakjaaja ih phaak arah dongchap nyuuta. ⁵ Rapne ih cho rum ano, minuh loong ah neng khorong ah ngot rum ano hah ni kotbon rumta, eno miwah nyi rah ih liita, "Sen ih tekman dung ni ething ah mamet jam sok han?" ⁶ Heh aadi tah angka; heh ngaaksaat eta. Dokthun et an heh ih sen suh Galili ni baat tahan ah: ⁷ 'Mina Sah rangdah mina lak nah korum ah eno, siiwi rum ano Bangphak nah rapbot rum ah, eno sa jom doh ewe ngaakthing eah.' "

⁸ Eno minuh loong ah ih heh jengkhaap ah dokthun rumta, ⁹ mangbeng nawa ngaak wang rum ano heliphante asih wasiit nyia miloong asuh baatwan rumta. ¹⁰ Minuh loong men ah Meeri Megdalini, Joon nah, nyia Jeems nuh Meeri loong ah ang rumta; neng nyia minuh wahoh loong ah ih heh kaamwah loong asuh baatwan rumta. ¹¹ Enothong kaamwah loong ah ih minuh jengkhaap asuh lalangka tiit ih li rumta, eno neng ih tahanpi rumta. ¹² Enothong Pitar ah mangbeng ko ni doksoon kah ano; kotbon ano sok kata eno tumjih uh takaptupta mang loop nyuleep lalak ba angta. Eno paatja rum ano nok ni ngaakwang rumta tumjih angla eah. *

Emmais lamko ih kata

(*Mk 16:12,13*)

¹³ Erah saasa adi Jisu liphante wanyi Emmais hadaang ni kah nyuuta, erah hah ah Jerusalem nawa ih me sinet taan haloh angta, ¹⁴ eno nengnyi ih erah mamah angta tiit loong ah thoidi waan kah nyuuta. ¹⁵ Nengnyi erah tiit ah thoidi roongwaan lam ih khoom nyu adi, Jisu ah nengnyi reeni dong haano nyi damdi roong khoom kata; ¹⁶ eno nengnyi ih Jisu ah tup bah tup et nyuuta ang abah uh, tasamjat nyuuta. ¹⁷ Jisu ih nyi suh liita, "Setnyi lam khoom damdi, tumjih tiit waan lansih?"

Nyi ah thungjoong damdi chap ruh ih nyuuta. ¹⁸ Eno wasiit, heh men Koleopas, rah ih heh suh chengta, "Jerusalem ni dongkhoomte an luulu tam anglu miinyah manbah tumjih angti loong ah lajat thang ah?"

¹⁹ "Tumjih akoh?" heh ih we ngaak chengta.

"Najaret nawa Jisu angta tiit ah," nyi ih ngaakbaat nyuuta. "Erah mina ah khowah angta eno Rangte nyia mina loong ih uh heh suh chaan apaan mih et thiikta heh jengkhaap nyia heh reeraang loong asuh ah. ²⁰ Seng romwah phokhoh loong nyia hadaang phansiitte loong ih heh ah tek haat thuk rumta. ²¹ Eno seng ih heh suh taat laalomti Ijirel mina loong pangte heh esiit eah! Erah ang khodi, chiinyah dowah ih hesa sa jom angla. ²² Sengdung nawa minuh loong ih paatja thuk hali, neng rangkhano mangbeng ni taat sokkah rum ano, ²³ heh mang ah tajaptup karumta. Neng ih mot amang ni rangsah thong japtup rumta tih eno Jisu bah ejen ngaakthing eta ih baat rum arah tiit ah ngaakbaat wan rumhala. ²⁴ Eno sengdung dowah marah marah ih sokkah rum ano minuh loong ih baatta rah amiisak angta, eno neng ih heh mang ah takap tup rumta."

²⁵ Eno Jisu ih neng suh li rumta, "Sen mame thungko lan, khawah ih baat tahan jengkhaap loong ah adi mamah lahanpi elan! ²⁶ Kristo ah emamah ih chamnaang ano heh men raksiiit jih taba angta?" ²⁷ Eno Jisu ih heh teewah tiitwaan Rangteele ni mamet raangta loong rah huk jangbaat korumta, Moses leedap nawa phang baat ano wahoh khawah loong leedap ni raangta tiit loong anep baat korumta.

²⁸ Neng marah hadaang ni karumta erah hah re adi thokkhoom rum adi, Jisu ah nengnyi miksok di haloot ni moongkhoom kala likhiik ih reeraangta; ²⁹ erah thoidi nyi ih tang nyuuta, "Sek damdoh roongtang jamho; rangsa tham ih kala. "Erah thoih ih heh nyi damdi roongtang jamta. ³⁰ Heh ah nengnyi damdi phaksat suh roongtong adi, baanlo ah toonpi ano, romsetam jengkhaap jengta; eno baanlo ah bunphiit ano nyi suh koh nyuuta. ³¹ Erah lidi ba nengnyi mik ah laang ano heh ah kok samjat nyuuta, enoothering nyi miktup nawa emat eta. ³² Eno waan nyuuta, "Heh lam ni sek damdi Rangteele ni raangha tiit roongwaan taha adi sek sak ni weeluungla likhiik angta ni ih?"

³³ Eno echaan ih Jerusalem ko ih ngaakwang nyuuta, eno erah di heliphante loong asih wasiit ah miloong damdi eroom ih lomtong rum arah japtup wang nyuuta ³⁴ eno baat nyuuta, "Teesu ah amiimi ih ngaakthing eta! Heh Simoon reeni nep dong taha!"

³⁵ Nyi ih lam ni tumjih angta loong ah neng suh jangbaat koh nyuuta, nyi ih Teesu ih baanlo bunphiitta adi mamet jat nyuuta loong tiit anep baat korumta.

Jisu heliphante loong reeni dongta

(Mat 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-23; Esm 1:6-8)

³⁶ Neng suh erah tiit ah baat nyu adi Teesu ah heh teeteewah neng dung ni dongchap ano baat rumta, "Semroongroong ih toomtong an." †

³⁷ Neng ah echo ih rumta, jook japtup hi et thun rum ano ah. ³⁸ Enoothering heh ih neng suh liirumta, "Sen tume paatja lan? Sen thung ni erah mongchi tenthun ah mame thok hala? ³⁹ Ngaalak ngaalah ah sokthaak he, eno jat an arah nga teeteewah hanih. Taajoot et thaak he ba eno laajat jan, tumeah jook doh bah heh han nyia heh raang amuk ang ah, Nga sak nawa likhiik ah."

⁴⁰ Heh ih erah baat rum ano helak helah ah noisok rumta. ‡ ⁴¹ Erah di uh neng ih tajen hanpi rumta, neng tenroon lam ih rapne ih paatja rumta; eno Jisu ih cheng rumta, "Sen jiinni phaksat jih eje nih ah?" ⁴² Neng ih nyasi eniin thasiit korumta, ⁴³ eno heh ih neng panpan di phakta.

⁴⁴ Eno neng suh baat rumta, "Arah loong tiit ah ngah sen damdi roongtong tahang adi kabaat rum taha: jaatreng nga raangtaan suh Moses Hootthe ni, raangthiinta nyia khawah loong ih raangta erah damdi Dewid Boongle ni raangta loong ah amiisak angla."

⁴⁵ Eno Rangteele ni raangta loong ah toomjat rum ah ih neng thung ah laangsiit korumta, ⁴⁶ eno baat rumta, "Erah tiit ah amet raangha: Kristo ah chamnaang jaatjaat eah eno sa jom lidoh tek nawa ngaaksaat eah, ⁴⁷ eno heh mendoh mina sekthun tiit jengkhaap nyia rangdah biin anaan tiit ah deek rep mina suh tumbaat koh ah phangkhothoon ah Jerusalem nah baat ah. ⁴⁸ Arah loong tiit haaki ah sen loong. ⁴⁹ Eno nga teeteewah ih sen suh seng wah ih tumjih kotsuh kakhanta rah koh rumha. Enoothering sen ah sammuthung nah ban tong jaatjaat ejih ang ah, sen sak nah rang nawa chaan maang raakraak ah."

Jisu rang ni toonsiit wanta

(Mk 16:19,20; Esm 1:9-11)

⁵⁰ Eno neng loong ah sammuthung nawa Bethani mathan loot ah erathan ih siitkaat rumta, erah di heh lak ah toon ano romsetam korumta. ⁵¹ Jisu ih romse ah tamkoh

† 24:36 24:36 Mararah leedap adi arah taraangka "Tengmangmang ih toomtong an ah." ‡ 24:40 24:40 Mararah leedap adi wet hin 40 ah taraangka 24:49 24:49 Esm 1:4 24:50 24:50 Esm 1:9-11

rum ano, neng re nawa dokkhoom ano rang ni toonsiit wanta. § ⁵² Neng ih heh rang ah soom rum ano, tenroon woksoon ih Jerusalem ni ngaakwang rumta, ⁵³ eno Rangteenok ni saapoot rookwih rangsoom rangtu ih Rangte suh jengseera rumta.

---

§ **24:51** 24:51 Mararah leedap adirang ni toonsiit wanta jengkhaap ah taraangka

JOON

Ih Raang Arah Ruurangese Ephangjatjih

Ruurangese tiit Joon ih raangha langla, Jisu ah mabah uh lathoonka Rangte Jengkhaap, "Heteewah mina eh hoon ra haano seng damdi waktong taha." A leedap adi baat hali, Jisu ah thoomhoon kakhat jun ih seng khopi theng, Rangte sah, heh suh hanpiite loong ah ih lathoon roidong choh ah.

Ephangjat etheng ah langla lathoon theng Rangte Jengkhaap ah Jisu taang ni jeela, arah leedap ah phang weh eno Jisu ih paatjaajih reeta loong ah japtup hi, eno seng ih erah dowah ih jat hi Jisu ah seng khopi theng Rangte sah. Leedap ah weh eno jat hi mih paatjaajih ah mamah ih reeraangta. Arah leedap adi marah marah ni baat hali Jisu ah tuprum ano miloong ah ih mamah ih hanpi rumta, rukho loong ah ih taboichaatta. A leedaap asih ejom dowah ih asih sinat ni japtup hi, heh jootkhak rangja heliphante loong damdi mamah ih roomtongta, heh teewah tekja mamah etheng ah erah chaankot jengkhaap ah banbaat ih rumta. Leedaap ethoon ni baat ha, Jisu mamah ih jokhakta, mamah ih siiwiita, bangphak ni mamah ih rapbotta, adoleh ngaaksaat lidi heliphante loong damdi mamah ih chomuita.

Minuh wasiit miwah damdi roomjup arah jappoot khiikkhi ah (8:1-11) maramarah leedap ni kook hoom eha tiimnge liidi ehakdi raangta leedap adi takapta, maramarah leedap adi ah kap eha.

Joon ih adi lathoon theng roidong ah Jisu jun ih kot tiit ah baat ha, erah roidong ah amadi phangkoh hali eno Jisu juuba lampo, amiisak, nyia roidong ngeh ih thaangchaatte loong asuh koh ah. Joon ih chiilam laalam ni ju, phaksat, rangwu, shaapriimte nyia hesaapsah adoleh anggut bang nyia hetiik loong ah tiim likhiik ah erah ah nyootbaat ha.

Hemong Dowah Jatjih

Ephangjatjih(1:1-18)

Juutemte Joon nyia Jisu liphante jaakhoh dowah loong ah (1:19-51)

Nokraat ni Jisu mootkaat (2:1—12:50)

Lithoon ni Jerusalem reeni Jisu mootkaat (13:1—19:42)

Teesu we ngaaksaat ano dongkhoom tiit (20:1-31)

Jengkhaap thoonjeng: Galili ni we dongkhoom tiit (21:1-25)

Roidong jengkhaap

¹ Mongrep maang dongsitka di, Rangte Jengkhaap ah eje angta; heh Rangte damdi angta, eno Jengkhaap ah Rangte angta. ² Ephangdong dowah ih Jengkhaap ah Rangte damdi angta. ³ Rangte ih jirep ah heh jun ih dongsitka; jaatrep dongsitka dowah esit taan uh heh jun ih ladongka rah tajeeka. ⁴ Jengkhaap ah roidong choh lampo* angta, eno roidong erah ih mina raangtaan ih weephaak thukta. ⁵ Weephaak ah rangnak khoni phaakta, eno rangnak ih erah weephaak ah mabah uh tajen met siitta.

⁶ Rangte ih weephaak tiit ah mina suh baat thuksuh, mih wasiit Joon ngeh ih kongphaak kotte kaat thukta, ⁷ tiimnge liidi, heh tiitkhaap ah loongtang ih chaat rum ano hanpi toom ih rum ah. ⁸ Heh teewah bah amiisak di weephaak tah angta; weephaak tiit ah ba baatkaat taha. ⁹ Erah baatta langla amiisak weephaak ah angta, erah weephaak ah arah mongrep adi ra haano mina loongtang suh kaangtook koha.

¹⁰ Jengkhaap ah langla arah mongrep adi angta, arah mongrep ah Rangte ih heh mendi hoonta bah uh, arah mongrep dowah mina ih tasamjat rumta. ¹¹ Heh teewah deek akaan ni ra taha, erabah uh heh miloong ah ih heh jeng ah takap rumta. ¹² Enoothong, o mina ih heh jeng ah kap ih rum ano hanpi rumta, erah miloong ah Rangte suh asah eh hoon suh epun e ah. ¹³ Neng loong ah Rangte sah ih hoonta, mina hansu nuh awah nawa tup arah tah angta; Rangte ah neng loong raangtaan ih neng Wah eh hoonta.

¹⁴ Jengkhaap ah mina eh donghoonta eno minchan nyia amiisak pan angta, seng loong damdi roong songtong taha. Heh rangka ah seng ih tup eti, erah rangka ah Hewah jiin nawa Hesah heh luulu ang thoidi choha.

* 1:4 1:4 Jengkhaap ah roidong choh lampo; adolehmarah dongsitka erah Jengkhaap jun ih roidong eje angta. 1:6 1:6 Mat 3:1; Mk 1:4; Luk 3:1-2

¹⁵ Joon ih heh tiit baatta adoh erongrongwah ih riibaatta, "Arah tiit ah ngah ih amah kabaat rum taha, 'Heh nga lidoh raaha, enoonthong nga nang ih heh elong ang ah, tiimnge liidi ngah maang tup diidook heh eje angta.' "

¹⁶ Heh jiinni minchan ehan je thoidi loongtang suh romseetam koh hali, seng loong asuh esiiit esiiit suh romseetam koh hali. ¹⁷ Rangte ih Moses jun ih Hootthe kota, enoonthong nyia amiisak tiit ah Jisu Kristo jun ih koh hali. ¹⁸ Rangte ah oh ih uh tathaak tupka. Rangte reeni Hewah tooto ih tongla, Hesah asuh luulu ba jatthuk ha.

Juutemte Joon

(*Mat 3:1-12; Mk 1:1-8; Luk 3:1-18*)

¹⁹ Jerusalem dowah Jehudi ngoong awang loong ah ih romwah nyia Lewi nok hah marah marah loong ah Joon reeni kaat thuk rum ano, chengkaat thuk rumta, "An o anglu?"

²⁰ Joon ih neng suh ngaakbaat ah tah daanta, enoonthong neng suh saasa ih dokbaat rumta, Heh ih baat rumta: <<Ngaah Kristo tah angkang.>>

²¹ <<Eno bah, an ah o anglu?>> Neng ih ngaak chengta. <<An Elija tam ah?>>

"Tah angkang," Joon ih ngaakbaat rumta.

"An Khowah tam anglu?"† Neng loong ah ih ngaakcheng rumta.

"Tah angkang," Joon ih ngaakbaat rumta.

²² "Eno bah an ah o anglu baat he," neng loong ah ih cheng rumta. "Seng daap kaatte loong asuh an o anglu erah tiit ah ngaakbaat wantheng. An teewah suh an ih tiimjih li hu?>>

²³ Khowah Isaia Jengkhaap ah baat ano ngaak jengta;

<<Phisang hah mong ni riila root ah langla ngah;

Teesu lengkhoom suh lamjun in ban tan an!>>

²⁴ Pharisi nok hah, ih kaat thukta kongphaak kotte, loong ah ih ²⁵ Joon suh cheng rumta,‡ <<An Kristo uh tah angko, Elija uh tah angko adoleh Khowah uh tah angko, eno bah juutem ah mamah ih temhu?>>

²⁶ Joon ih ngaakbaat rumta, <<Ngaah ih ju nawa ih juutem rumhala, enoonthong sengdung ni wasiit chapla ah sen ih tajatkan. ²⁷ Erah mih ah nga lih ni ra hala, enoonthong ngah bah heh lakhoop adoleh heh lasong khook haattha uh taluikang.>>

²⁸ Arah tiit ah Bethani ni Joon ih Jordan ju saadongko ni juutemta erah di roongwaan rumta.

Rangte Saapsah

²⁹ Erah saalih adi Jisu heh taang ni wangha rah Joon ih japtup ano, liita, <<Rangte Saapsah ah arah, arah mongrep dowah rangdah saasiitte ah erah wang hala! ³⁰ Ngaah roongwaan tahang adi arah warah tiit laangbo baat rum taha, ngah ih amah baat rum taha, 'Nga lidoh mih wasiit raaha, enoonthong heh ngah nang ih elong, tiimnge liidi heh ngah maang tupdoh heh eje angta.' ³¹ Ngah ih heh o ang ah ngeh ih tah jattang, enoonthong, heh ah Ijirel noksong ih toomjat rum ah ngeh ih juutem ra tahang.>>

³² Eno Joon ih heteewah tiitkhaap tiit baat rumta: <<Ngaah ih Chiiala ah wotuupi likhiik rang nawa ra haano heh sakkhoh ni dangra ha rah tuptang. ³³ Erabah uh ngah ih tajattang heh o angla. Enoonthong juutem kaat thuk tahang Rangte ah ih baat tahang, 'An ih Chiiala ra haano mih wasiit sak nah tong raaha rah japtup uh; Esa Chiiala nawa ih juutemte warah heh ang ah.' ³⁴ Ngah ih tup ehang," Joon ih liita, <<eno ngah ih baat rumhala Rangte Sah ah bah heh ju.>>

Jisu liphante loong phangdongta

³⁵ Erah saalih adi heliphante wanyi damdi Joon we toonchap adi, ³⁶ Jisu lengkhoom ah japtup ano liita. <<Rangte Saapsah ah the warah aleh!>>

³⁷ Heliphante wanyi ah ih Joon jeng ah japchaat nyu ano Jisu damdi roong kanyuuta. ³⁸ Jisu lekchap ih adi, nengnyi helilih ih kah arah japtup nyu ano cheng nyuuta, <<Set ih tiimjih jamsok hansih?>>

Nengnyi ih ngaakbaat nyuuta, <<An mani tonglu Rabbi?>> (Rabbi ah Hebrew lam ih <<Nyootte<< suh liiha)

³⁹ <<Sok raathaak hansih ba," heh ih ngaakbaat nyuuta. (Erah tokdi rangsa lup nanah angta.) Erah thoidi heh damdi roong kah nyu ano heh mani songtongta rah japtup kanyuuta eno erah sa adi heh damdi naangjam nyuuta.

⁴⁰ Erah nyi dowa wasiit ah Simon Pitar no Andriu angta. ⁴¹ Erah damdam heh phoh Simon ah japtup ano baatta, <<Seknyi Misia chomui li tih.>> (Misia ah <<Kristo<< suh liiha) ⁴² Eno heh ih Simon ah Jisu taang ni siitwanta.

Jisu heh taangko sok ano liita, <<An Joon sah Simon, enoonthong an ah Sephas ngeh ih poonho.>> (Erah langla Pitar suh <<jong<< ngeh ih liita likhiik)

Jisu ih Philip nyia Nathanel poonta

⁴³ Erah saalih adi Jisu Galili ni kaat chungta. Heh ih Philip ah japtup ano baatta, <<Nga dandoh roongra ho!>> (⁴⁴ Philip ah Pitar nyia Andriu tongla hah, Betsaida nawa angta.)

⁴⁵ Philip ih Nathanel ah japtup ano heh suh baatta, <<Hoothle leedap ni Moses nyia khawah loong ih nep raangta ah seng ih japtup ehi. Heh langla Jisu, Najaret hadaang dowa Josep sah ah.>>

⁴⁶ <<Najaret nawa tiim bah uh ese thok nih eha?>> Nathanel ih chengta.

<<Raaho no sok uh," Philip ih ngaak baatta.

⁴⁷ Jisu ih Nathanel ah heh reeni kaat ah tup ano liita, <<Ijirel mina mi abah arah; heh tiim ni uh tathika!>>

⁴⁸ Nathanel ih heh suh chengta, An ih ngah mamah ih jat halang?>>

Jisu ih ngaak baatta, <<Philip ih maang poon ruudi phuksak bang lathong ni ang uh rah jap tup taha.>>

⁴⁹ <<Nyootte<< Nathanel ih ngaak baatta, <<an juuba Rangte Sah! An Ijirel Luuwang!>>

⁵⁰ Jisu ih chengta, <<Phuksak bang lathong ni angtu adi japtup taha ngeh ih li kohaano tam hanpi halang? An ih erah tokkhodoh elong japtup uh!>> ⁵¹ Eno neng suh li rumta, <<Ngah ih amiisak tiit ah baat rumhala: Rangmong ah laangdaap adoh Rangsah loong ah Mina Sah reenah chookwang datkah ih lengkhoom arah japtup an.

2

Kana ni kuhoonta

¹ Saanyi lidi Kana samnuthung ko Galili hah ni kuhoonta. Jisu nuh uh erah ni angta, ² Jisu nyia heliphante loong ah nep kuhoon thengni poon rumta. ³ Kham ah thoonphe korum ano, heh nuh ih Jisu suh baatta, <<Neng jiinni kham ah takah jeeka.>>

⁴ Jisu ih liita, <<tiimjih etheng ah ngasuh nakbaat hang.>> <<Nga saapoot maang thokra.>>

⁵ Eno Jisu nuh ih neng laksuh loong asuh baatta, <<Heh ih tiim etheng baat han erah re anjoh.>>

⁶ Jehudi loong juusaakaat ah neng banlam angta, erah raangtaan ih jong tekpoh arok ah banthiin roh ih rumta, tekpoh esii ni ju ah rooknyi rookjom piipa taan thosak theng angta. ⁷ Jisu ih heh laksuh loong asuh baatta, <<Arah tekpoh loong adoh joong ah meeke an.>> Neng loong ah ih hesiitsiit ih meeke rum kano, ⁸ Jisu ih baat rumta. <<Bolam bah joong ah we ngaakke anno saroom phaksat sokboite warah asuh kokaat an.>> Heh laksuh loong ah ih ju ah phaksat sokboite warah asuh kokaat rumta, ⁹ eno erah kham eh hoonta, erah warah ih thaakjok ih adi kham sumsum eta. Heh ih kham ah manawa angta erah tajatta, (enoonthong, joongkeete loong ah ih ba jat eta); erah thoidi jaalah kapte warah poon ano ¹⁰ heh suh liita. <<Mirep ih kham eseethoon ah jaakhoh phe koha, eno wenwah loong ih phootjok taano, thaangne kham ah phekoh ah. Erabah uh amadi tuk ih kham eseethoon ah thokthiin hu!>>

¹¹ Jisu ih paatjaajih ah Kana hadaang Galili ni phang mokata, erah di hechaan hepmaan ah jathuk rumta, eno heliphante loong ah ih hanpi ih rumta.

¹² Erah lih adi Jisu nyia heh nuh, hephoh heno, erah damdi heh laksuh loong ah Kaparnam ni wang rum ano saajombaji tongwang rumta.

Jisu Rangteenook ni wangta

(Mat 21:12,13; Mk 11:15-17; Luk 19:45,46)

¹³ Khopi kuwaang lang nanah ang kano, Jisu Jerusalem ni kata. ¹⁴ Erah ni miwah loong ah Rangteenook ni luimaan, saap, tokparu sangte nyia ngun lekte teebun ni thiin arah japtup kata. ¹⁵ Erah thoidi Jisu ih luimaan nyia saap loong ah ruh nawa ih Rangteenok dowa phanbuta; ngun lekte teebun ah loonghaat ano jaan ngunah loong ah wenhaat eta; ¹⁶ eno tokparu sangte loong asuh baatta, <<Adowa dokpi ih kaat an! Sengwah nok ah thaangsang theng nak hoon an!>> ¹⁷ Heliphante loong ah ih Rangteele ni emah ih

raangha ah samthun rumta, <<O Rangte, an nok suh mongmah lang ah nga ten ni weelu ah likhiik luula.>>

¹⁸ Jehudi ngoong awang loong ah ih ngaakwang rum haano Jisu suh cheng rumta, <<An ih emah jen re ang ngeh ih noisok suh an ih seng suh paatjaajih tiimjih jen noisok he?>>

¹⁹ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Arah Rangteenook ah thaak haat ih an, sa jom lidoh Ngah ih weengaak hoon ih ang.>>

²⁰ <<An ih sa jom doh weengaak hoon ih uh nih?>> Neng ih cheng rumta. <<Arah Rangteenook ah tomhoon suh rookbaji paang arok laakiita!>>

²¹ Enoothong Jisu ih Rangteenook tiit baatta ah heh sakkup tiit baatta. ²² Erah raangtaan ih heh tek nawa ngaaksaat taadoh, erah jengta ah heliphante loong ih samthun ih rumta, eno neng ih Rangteele ni liiha ah nyia Jisu jengta rah hanpi ih rumta.

Jisu ih mina banlam jat eta

²³ Khopi Kuwaang haangdi Jisu Jerusalem ni angta doh, heh ih paatjaajih loong ah re kano mina hantek ih hanpi rumta. ²⁴ Enoothong Jisu ih neng tenthun ah jat ano heteewah neng suh talaalom rumta. ²⁵ Mina loong tiit ah heh suh mih ih baattheng ju tah angta, tiimnge liidi neng tenthun ah heh teewah ih jat ih rumta.

3

Jisu nyia Nikodimas

¹ Jehudi noksong phansiitte Nikodimas ngeh ih Pharisi mih wasiit angta. ² Pheesiit Jisu reeni wang ano li wangta, <<Chuupha, seng ih jat ehi an Rangte ih kaat thuk ho rah nyootte warah ah. Rangte heh damdoh lah angka bah an reelu paatjaajih loong ah o uh tajen reeka. ³ Jisu ih ngaakbaatta, “Ngah ih amiisak tiit ah baat hala; o uh weedop tup lah eka bah Rangte hasong ah mabah uh tachoh tupka ang ah.” *

⁴ “Mihak ah mamah ma we ngaak dongtup ah?” Nikodimas ih chengta. “Amiimi dobah heh nuh mong nah tami ngaak nopka eno dopnyi tami doptup ka!”

⁵ “Ngah ih amiisak tiit ah baat hala,” Jisu ih ngaakbaatta, “Ju nyia Chiiala nah latupka bah Rangte Hasong nah o uh tajen nop wangka. ⁶ Mina ah hansi ni henuh hewah ih dongtup ha; enoothong chiiala lam dobah Chiiala nawa ih tup ah. ⁷ Sen loong ah weedop tup jaatjaat etheng† ngeh ih baatrum kohaano nak paatja an. ⁸ Pong ah madi pongtheng ah erah di pongla; sen ih pong huuk ah ba chaat han, enoothong manawa pongwang hala nyia maako pong kala erah an ih tajatko. Erah raangtaan ih o mina Chiiala nawa ih tup ha mirep erah likhiik ang ah.”

⁹ “Emah mamah mi ang ah?” Nikodimas ih chengta.

¹⁰ Jisu ih ngaakbaatta. “Ijirel ni nyootte elong laangma ang uh, eno an ih erah tanih jatko? ¹¹ Ngah ih amiisak tiit ah baat hala: Seng ih marah jat hi erah jengli nyia marah tup hi erah ah baat hi, erabah uh sen loong ah ih o ih uh seng jengkhaap ah tathang kan. ¹² Arah mongrep dow jaatrep tiit baat rumhala ah sen ih tahanpi ri; eno, Rangmong hasong tiit baat rumhala tang ah, mamah ma ih hanpi an? ¹³ Eno rangmong ni wasiit taan uh maang thakk wangka, rangmong nawa ra taha Mina Sah ah luulu ba.” ‡

¹⁴ Phisaang hani Moses ih jaanmeen nawa hoon arah pu ah thong ni toonbotta, erah likhiik ih Mina Sah ah toonbot jaatjaat ih ah, ¹⁵ tiimnge liidi o mina ih heh hanpi ah erah mih rah ih lathoon roidong ah choh ah. ¹⁶ Rangte ih mongrep ah erah than ih minchanha Hesah wasiit luulu ah thoonkota, tiimnge liidi o mina ih heh hanpi ah erah tatiika erah nang ebah lathoon roidong ah ba choh ah. ¹⁷ Rangte ih Hesah ah arah mongrep dandeete tadaap jataha, erah nang ih khopui pang suh daapkaat taha.

¹⁸ O mina ih Hesah ah hanpiiha erah tadande ka ang ah; enoothong o mina ih lahanpiika erabah jen dande eta, tiimnge liidi heh ih Rangte Sah heh luulu ah tahanpiika. ¹⁹ Dande ah emamah ih dande kaat ah; weephaak ah mongrep ni phaak e ra hala, enoothong mina loong ah ih weephaak nang ih laamang asuh ese choha, tiimnge liidi neng reeraang ah ethih. ²⁰ O mina ethih mokala erah mih ah ih weephaak ah echuik eha eno weephaak ni tawangra, tiimnge liidi neng ethih reeraang loong ah noisok suh tanook rumka. ²¹ Enoothong o mina ih amiisak moot ah mokala erah loong ah ba weephaak adoh thok haano heh reeraangta ah Rangte jeng chaatchaat ih reeta ngeh ih weephaak ah ih noisok rum ah.

Jisu nyia Joon

2:19 2:19 Mat 26:61; 27:40; Mk 14:58; 15:29 * **3:3** 3:3 weedop tup; adoleh rangmong nawa ih † **3:7** 3:7 weedop tup; or rangmong nawa ih. ‡ **3:13** 3:13 Kook hoom eha hewet 21 dowah ih soktheng. **3:14** 3:14 Erok 21:9

²² Erah lilih, Jisu nyia heliphante loong ah Judia hadaang ko ih karumta, erah ni Jisu neng damdi chomroe saapoot roongtong ano juutem thuk rumta. ²³ Aeonon ni ju ah hantek ang kano, Joon ih uh erah hah ni juutem rumta, erah hah ah Salim dowah ih haloh tah angta. Miloong ah heh reeni karumta, eno Joon ih ju ah tem ih rumta. (²⁴ Erah langla Joon phaataat ni maangsak kaadi.)

²⁵ Joon liphante loong dowah mararah ah Jehudi damdi neng banlam juusaakaat thoidi daanmuis rumta. ²⁶ Erah thoidi Joon reeni wangrum ano liiwang rumta, <<Nyootte, Jordan ju saadongko adi an damdi angta wah ah dokthun thaak uh, an ih kabaattu warah ah? Heh ih amadi juutem rumha, eno loongtang heh reeni karumla!>>

²⁷ Joon ih ngaakbaat rumta, <<O suh uh Rangte ih lakoka bah tiim uh tachoka. ²⁸ Ngah ih baatrum taha nga haaki ah sen loong ah, 'Ngah Kristo tah angkang, enoonthong heh ngah ni ngah ban kaat thuk halang.' ²⁹ Jaaro suh nookte jaalah ah heteenuh kapte jaaro ah raangtaan ih; eno jaalah kapte warah reeni chapla joonte loong ah heh root ah japchaat rum ano eroon ela. Nga nreeron ah emamah ih ang ah. ³⁰ Jisu ah nga nang ih elong jaatjaat ang ah ngah ehin.>>

Rang nawa heh ra taha

³¹ O khothung nawa ra hala ah loongtang nang ih elongthoon. O arah hah nawa dongla erabah arah hah raangtaan eno heh ih bah arah hatoh hadaang tiit baat ah, enoonthong o rangmong nawa ra hala erabah loongtang nang ih echoong ni. ³² Heh ih tiimjaat tupta nyia chaatta ah baat ha, erabah uh heh tiitkhaap ah o ih uh takapka. ³³ Enoonthong o ih heh tiitkhaap ah kap eha erah dowah ih jattheng Rangte ah amiisak ju. ³⁴ Rangte ih marah wasiit daapjah hala heh Rangte jeng jengla, tiimnge liidi heh suh Rangte ih Chiiala thoontang koha. ³⁵ Hewah ih Hesah ah rapne ih minchan thoidi jirep ah heh chaan hephaan khui ni thiinkoha. ³⁶ O ih Hesah ah hanpi eha erah taang ni lathoon roidong ah jeela; Hesah jeng laboichaatte loong asuh bah roidong tajeeka, erah nang ebah Rangte tenkhat khui nah cham ah.

4

Jisu nyia Samariate minuh nusiit

¹ Joon liphante loong nang ih Jisu ih juutem ehan japtem rum arah Pharisi loong ih japchaat rumta. (² Amimiidi bah, Jisu heteewah ih wasiit taan uh tatem rumta; heliphante loong ih luulu juutem rumta.) ³ Eno Jisu ih erah baatmui rumta ah japchaat ano Judia nawa doksoon ano Galili ni ngaak wangta; ⁴ heh wang ih adoh Samaria lam ih wangte jaatjaat angta.

⁵ Heh Samaria ni Sikar samnuh adi wang taha, erah hah ah Jaakob ih heh sah Josep suh kota phek dowah ih haloh tah angta. ⁶ Jaakob naatbeng ah erah di angta, eno enaang ih ano Jisu lam ni erah re adi naangtonga. Erah tokdi rangnithung angta.

⁷ Samariate minuh nusiit ju khoot wang kohaano, Jisu ih baatta, <<Ngah suh ju ah jok thuk weehang.>> (⁸ Heliphante loong ah erah pootdi samnuh ni phaksat jamriik karumta.)

⁹ Minuh rah ih ngaak liita, <<An Jehudi nok hah, ngah ah Samaria nok hah —eno an ih nga jiin nawa joong mamah mi sujok hang?>> (Jehudi loong ah ih Samariate ih maak ha huuikhaak ah tami room maakka)*

¹⁰ Jisu ih liita, "Rangte ih tiimjaat koha erah ah jat ubah nyia an jiin nawa joong sujkotte warah jattu bah, an ih suk ih thengtu, eno heh ih an suh roidong ju ah kottheng taho.>>

¹¹ Minuh ah ih liita, <<Chuupha," <<an jiinni joongpi theng uh amuh, eno naatbeng ah uh echoong dook. An ih erah roidong ju ah manawa ma choh uh? ¹² Arah naatbeng ah sengte sengwah Jaakob ih kohe rah; helui hemaan, heh sah loong nyia heteewah ih arah jok dowah. Jaakob nang ih elong ngeh nakmok thun uh, emah nih mokthun hu?>>

¹³ Jisu ih erah nuh asuh liita, <<O ih arah ju ah jok ah heh joongle ih we le e ah, ¹⁴ enoonthong ngah ih koh angrah ju ah jok abah mabah uh joongle ih takah we leeka. Ngah ih koh angrah ju abah heh roidong juumik eh hoon ah eno erah juumik rah ih roidong ju ah koh ano lathoon roidong ah koh ah.>>

¹⁵ <<Chuupha<< minuh rah ih liita, <<erah joong ah ngasuh kohang! Enooba ngah joongle ih mabah uh takah leekang, arah doh joong khoot uh takah raarang ang ah.>>

3:24 3:24 Mat 14:3; Mk 6:17; Luk 3:19-20 § 3:25 3:25 Jehudi; mararah le ni mararah Jehudi 3:28 3:28 Jn 1:20 3:35 3:35 Mat 11:27; Luk 10:22 4:5 4:5 Rangph 33:19; Jos 24:32 4:9 4:9 Ijr 4:1-5; Neh 4:1,2 * 4:9 4:9 Samaria nok hah ih maak ha lookkep ah Jehudi nok hah ih tah room maakka; adoleh Jehudi nok hah loong ah Samaria nok hah damdi waan bot tah pa waanka

¹⁶ Jisu ih baatta, <<An miwah poonkah uh," eno <<ngaakwang ho.>>

¹⁷ <<Nga miwah tajeeka," erah nuh rah ih ngaak baatta.

Jisu ih ngaak liita, <<An miwah amuh liihu ah an punjeng elu. ¹⁸ Amadi tuk ih wabangnga suh nooklu, eno amadi o damdi tonglu erah uh amiisak di an miwah tah angka. An ih amiitiit ah ju baat halang.>>

¹⁹ <<Chuupha ngah ih jat ih hala, an khawah," minuh ah ih ngaak liita. ²⁰ Sengwih sengte Samaria nok hah loong ah ih arah kong adi Rangte kah soomtu rumta, enoonthong Jehudi sen loong ah ih seng subah Jerusalem hah nah soomtu theng ngeh liihan.>>

²¹ Jisu ih erah nuh asuh baatta, <<An ih nga jeng ah hanpi hang, saapoot jaasiit thok eha mina loong ah ih Jerusalem nah adoleh arah kong adoh Hewah rang lasoom thang ih tong rum arah ah. ²² Samriate sen loong ah ih o rangsoom han amiimi tajatkan; enoonthong seng Jehudi nok hah ih bah jat ehi o rangsoom hi erah ah, tiimnge liidi khopiroidong ah Jehudi nawa ra hala. ²³ Enoonthong saapoot thok eha amadi jen thok e hala, tiimtok doh mina loong ah ih Rangte Chiiala chaan nawa ih Hewah ah amiisak di mamah ah erah likhiik ih phoongpha adoh, heh ih mamah ih thunha erah tenthun jun ih phoongpha ah. ²⁴ Rangte ah Chiiala, eno mina loong ah ih Chiiala jun ebah heh mamah ah erah likhiik ih somtu rum ah."

²⁵ Minuh ah ih Jisu suh baatta, <<Ngah ih jat ehng Kristo ah erak eha, eno Heh raaha doh, jirep ah baat ehe.>>

²⁶ Jisu ih ngaak baatta, <<Erah liihu ah ngah hanih, amadi an damdi o waan hala warah ah.>>

²⁷ Erah pootdi Jisu liphante loong ah ngaakwang e rum taha, eno minuh damdi roongwaan ah japtup rum ano rapne ih paatja rumta. Enoonthong neng loong dowa o ih uh minuh asuh tali rumta, <<an ih tiimjih jamhu ngeh ih uh tali rumta?>> Adoleh Jisu suh uh tacheng rumta, <<an arah nuh ah damdi tiimnge roongwaan lu ngeh ah?>>

²⁸ Eno minuh rah ih heh joong khoot tek ah thinhaat ano samnuh ni ngaak wangta, eno erah dowa miloong asuh baatwan rumta, ²⁹ <<Nga roidong di jirep reeraang tang erah dok baat halang mih ah sok ra thaak han. Heh Kristo ah ma angja oh?>> ³⁰ Erah thoidi erah samnuh dowa dokkhoom rum ano Jisu jiinni karumta.

³¹ Erah saapoot adi hehliphante loong ah ih Jisu lasih joh rumta, <<Nyootte, tiim ah tiim phaksah uh!>>

³² Enoonthong Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Nga jiinni phaksat theng eje eno sen ih erah tiit ah tajatkan.>>

³³ Erah thoidi heliphante loong ah neng jaachi ni phang chengmui rumta, <<Heh suh o ih bah uh phaksat pi tam ih kaat rum taha?>>

³⁴ Jisu ih li rumta, <<nga phaksat ah langla nga daapkaatte warah ih mootkaat baat halang ah thoon pakna reeraang theng nyia boichaatheng.>> ³⁵ Sen tiitthaak ni eje, 'Chamkhan suh la baji tongla.' Enoonthong ngah ih baat rumhala, pheh ah rapniine ih sok an; chamloong ah amadi khan esuh jen men ela! ³⁶ O mina ih chamkhanha erah suh kot eha nyia lathoonka roidong cham ah lomkhan thuk ha; erah thoidoh o ih wenha nyia o ih khanha nengnyi eroom ih tenroon ang ah. ³⁷ Tiitthaak ah amiisak, 'Wasiit ih wen eha, wasiit ah ih khan eha.' ³⁸ Sen loong marah pheh adi tamoh katan erah dowa khan kaat thuk rumhala; erah di wahoh mokata, eno neng mokata dowa sen ih dakchoh an.>>

³⁹ Erah samthung adi songtongte Samariate hantek ih minuh ah ih baatrum kano Jisu ah hanpi ih rumta, <<Ngah reeraang tang jirep ah dokbaat tahang.>> ⁴⁰ Eno Samariate loong ah Jisu taang ni wangrum haano, neng damdoh roongtong suh heh lasih jorumta, eno erah ni Jisu ah saanyi tongthiinta.

⁴¹ Heh tiitkhaap ah chaat rum ano hantek ih we boot hanpi rumta, ⁴² eno minuh asuh li rumta, <<Seng ih hanpi ehi, an jeng chaat raang ih tahanpiike, enoonthong seng teeteewah ih heh jeng ah chaat enooba hanpi hi, seng ih jat ehi amiisak heh ah mongrep puipangte.>>

Jisu ih saahaap sah deesiitta

⁴³ Erah ni saanyi tongthiin ano Jisu Galili ni dokkhoom wangta. ⁴⁴ Jisu heh teeteewah ih baatta, <<Khawah loong ah nengdeek nengkaan ni tachoom joka.>> ⁴⁵ Jisu Galili ni thok adi, erah dowa miloong ah ih jengse banra rumta, tiimnge liidi Khopi Kuwaang adi neng loong ah Jerusalem ni karumta adoh kuwaang adi jaatrep reeraangta loong ah neng ih japtup ih rumta.

⁴⁶ Eno Jisu ah Galili hah Kaana samthung adi ngaakwangta, maradi heh ih joong ah kham eh lek hoonthukta hah adi ah. Erah ni apit ni mootte saahaap wasiit angta eno heh sah ah langkoleh Keparnam ni khoisat angta. ⁴⁷ Judia nawa Galili ni Jisu kaat ah japchaat ano erah warah Jisu jiinni wangta, eno heh sah khoisat deesiit Keparnam nah kaat weetheng ngeh ih baat wanta, erah sah ah tek nanah ih satta. ⁴⁸ Jisu ih heh suh baatta, "Sen ih paatjaajih latup kanbah o ih uh tahanpi kan"

⁴⁹ "Chuupha," saahaap ih ngaak baatta, "Nga sah maangti kaadoh wakra weeho."

⁵⁰ Jisu ih heh suh baatta, <<Kah uh, an sah ething ang ah!>>

Erah warah ih Jisu jengkhaap ah hanpi ano kata. ⁵¹ Heh nok ni ngaak kah adi heh laksuh loong ah lamni chomui rum ano baat rumta, <<An sah bah ese joh, thingtong e ah!>>

⁵² Heh ih cheng rumta tiim saapoot di heh sah ah deeta, eno ngaakbaat rumta. <<Miinnyah rangnithung lidi saapak esiit di heh khoisat ah deeta.>>

⁵³ Eno hewah ah ih erah saapoot adi Jesu ih <<An sah ah ething<< ngeh ih baatta rah dokthunta. Erah thoidi neng jaatang changtom ih hanpi rumta.

⁵⁴ Judia nawa Galili ni kaat lidi Jisu ih epaatjaajih reeraang ah taknyi noisokta.

5

Juutum ni khoisat deeta

¹ Erah lih adi, Jisu Jerusalem ni kuwaang raangtaan ih wangta. ² Jerusalem ni Saap Paakaawan reeni juutum* esiit je ah erah di taapbulaang bangnga angta; Hebrew jengdi erah suh Bethjatha[†] liiha. ³ Erah taapbulaang khui adi khoisatte hantek jupthiin rumta erah di edook, ekoong, nyia huuimu[‡] nang angta. ⁴ Neng loong ah juutum lengphui ah bansok rumta, erah juutum ah Teesu rangsah ah kah ano ju ah kalengphui thukta, o mina tiimjaat khoisat ang abah uh erah juutum lengphui adi o jaakhoh temkata erah kadeeta. ⁵ Erah di mih wasiit rookjom pang asat sat arah angta. ⁶ Jisu ih erah di loongjupta mih ah japtup ano, sa hantek satla ngeh ih jat eta; erah thoidi chengta, <<An de esuh enook nih ih lu?>>

⁷ Khoisatte ah ih ngaakbaatta, <<Chuupha, juutum ah lengphui adi nga datthiin kaatte o uh takajeeka; erah tokdi nopwang taatchung leh, jaakhoh wahoh kanop wang ah.>>

⁸ Jisu ih heh suh liita, <<toonchap uh, an dam ah toonpi uno, khoom uh.>> ⁹ Erah baat kano erah mih ah lakdamdam ih deeta; heh dam ah toonpi ano phang toonkhoomta.

Erah sa ah Jehudi naangtonga ja angta, ¹⁰ erah thoidi Jehudi ngoong awang loong ih khoisat deeta warah suh li rumta, <<Chiinnyah Jehudi naangtonga, erah raangtaan ih an dam toonpi ah seng hootthe jun ih tapunka.>>

¹¹ Heh ih ngaakbaat rumta, <<Nga khoisat deesiitte warah ih dam ah toonpi thuk hangno khoom thuk tahang.>>

¹² Neng ih chengta, <<An suh emah re thukte ah o ah?>>

¹³ Enoothong khoisat deeta warah ih Jisu ah o angta ah tajatta, erah di mih hantek angkano, Jisu ah erah dowa doksoon ih kata.

¹⁴ Lini, Jisu ih erah mih ah Ranteenook ni japtup ano baatta, <<Boichaah uh, amadi an khoisat ah de etu; erah raangtaan ih rangdajih lakah reetheng erah khodoh ethih phomok cham uh.>>

¹⁵ Eno erah mih ah doksoon kah ano Jehudi ngoong awang loong asuh baatkaat rumta heh khoisat deesiitte ah Jisu angta ngeh ah. ¹⁶ Erah thoidi Jehudi naangtonga di deesiit kano, Jehudi loong ah ih Jisu ah phang siikhaam rumta. ¹⁷ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Seng Wah ah saarookwet ih mokala, eno Ngah uh emamah ih mokah ang.>>

¹⁸ Heh jengkhaap ah ih Jehudi ngoong awang loong ah heh tek haat suh ehanhan ih samthun thuk rumta; naangtonga hootthe luulu lathet hoom, Rante asuh seng Wah ngeh ih li ano Rante ah heteewah thanthan ih samthunha.

Hesah chaanphaan

¹⁹ Erah thoidi Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Ngah ih amiisak baat rumhala; Hesah ah heh thungthung ih tiim uh tami reeka; Hewah tiim mokala erah sok ano reela. Hewah tiim reela, Hesah uh erah re ah. ²⁰ Tiimnge liidi Hewah ih Hesah ah rapne ih minchanha eno heh tiimjih mokala erah ah noisok ha. Arah nang ih elong mootkaatjih uh noisok ih ah,

4:46 4:46 Jn 2:1-11 * **5:2** 5:2 Saap Pakaawan reeni juutumadolehSaap Juutum reeni † **5:2** 5:2 Mararah le ni Bethesda liiha ‡ **5:3** 5:3 Mararah hewet ni 3-4 ah wakraang ha: Neng loong ah ih juutum lengphui ah kabansok rumta, 4 tiimnge liidi Teesu rangsah ah kah ano ju ah kalengphui thukta. Ju ah lengphui kano khoisatte o jakhoh juutum adi temkata, tiim khoisat ang ah bah uh erah minah ah kadeeta. **5:10** 5:10 Neh 13:19; Jer 17:21

eno sen loong erah suh paatja e an. ²¹ Hewah ih tek nawa ngaaksaat thuk ano roidong koha, erah likhiik ih Hesah ih uh o suh kotthung ah erah suh roidong koh ah. ²² Adoleh Hewah ih wasiit taan uh tadande ka. Hesah suh jen dande ih thuk ha, ²³ tiimnge liidi Hesah ah Hewah likhiik ih toom choomjoh rum ah ngeh ah. O ih Hesah lasoomtu ka heh daapkaatte Hewah rah uh tasoomtu ka.

²⁴ <<Nga ih amiisak baat rumhala; o mina ih nga jeng boichaata ano nga daapkaatte ah hanpi ha erah mina taang ni lathoonka roidong ah je ah. Heh abah tadande ka ang ah, heh tek lam dowah roidong ko jen nopwang eta. ²⁵ Nga ih amiisak baat rumhala; saapoot ah thok e hala—jenthok ih taha—tekte loong ah ih Rangte Sah root japchaat adoh, boichaatte loong ah ih roidong choh ah. ²⁶ Hewah heteteewah ah, roidong lampo angla likhiik, Hesah rah uh erah likhiikkhiik roidong lampo. ²⁷ Eno Hesah asuh mi dande esuh chaan aphaan ah koha, tiimnge liidi heh ah Mina Sah. ²⁸ Arah suh nak paatja an; tekte loong ah ih heh root boichaata saapoot ah ethok ehala ²⁹ eno neng loong ah mangbeng nawa dokkhoom eha; oh jaase ih mokata erah loong ah ngaaksaat ano ething tong ah, eno o ethih mokata erabah ngaaksaat ih adoh dut haat ih ah.

Jisu haaki loong

³⁰ <<Nga chaan nawa ih ngah ih tiim uh tajen reekang; Rangte ih baat halang jun ih ba dande hang, erah raangtaan ih ngah ih dande hang ah epun ang ah, tiimnge liidi nga tenthun nawa ih tareekang, enoonthong nga daapkaatte warah ih tiim thun ha erah mootkaatte .

³¹ <<Mih suh nga teewah tiit ah mokbaat angbah, ngah ih marah baat hang erah elang ekah ngeh ih mih ih takapka ang ah. ³² Enoonthong nga tiit baatte wahoh eje, eno ngah ih jat ehang nga tiit marah heh ih baat ha erah amiisak tiit ah baat ha. ³³ Sen ih Joon reeni heh jeng boichaata suh mih daap wantan, eno Joon ih ami tiit ah baatta. ³⁴ Nga mina dowah haaki eje jaatjaat angheng ngeh ih taliikang; arah jenglang abah sen khoh toompui an ngeh ih jenglang. ³⁵ Joon ah weetook phaakjaaja ih lu arah likhiik, eno sen loong ah heh weephaak asuh pootsiit eroon etan. ³⁶ Enoonthong Joon ih haaki kotahan nang ih nga teeteewah ih haaki korumhala ah elong; ngah ih tiimjih mokalang, erah seng Wah ih mootkaat thuk halang, erah mokalang loong ah jun ih nga ah seng Wah ih kaatthuk halang ngeh ih jaththuk rumhala. ³⁷ Eno nga daapkaatte, seng Wah ih uh, nga teewah tiit ah ju jaththuk halan. Sen ih heh root uh maang taat chaatkan nyia hethe hekhhoh uh maang thaak tupkan, ³⁸ eno heh tiitkhaap uh sen ten ni tathiih kan, tiimnge liidi heh daapkaatte warah ah tahanpi kan. ³⁹ Sen ih Rangteele ah wet ehan, sen ih mokthun han erah doh lathoonka roidong ah choh e ih ngeh ah. Eno Rangteele adi nga tiit baat ha! ⁴⁰ Rah bah uh lathoonka roidong chosuh nga reeni wangsuh o uh tanook kan.

⁴¹ <<Nga ih mina ih phoongpha tajamkang. ⁴² Enoonthong sen tiimjaat mina ah ngah ih jat ih rumhala, eno ngah ih jat ih rumhala sen ten ni Rangte minchan ah taje kan. ⁴³ Seng Wah chaan ah kap angro ra halang, enoonthong sen ih nga jeng ah tathang kan; erah thaknang eh, marah marah heh chaan nawa ih ra hala, erah jeng ah ba thang han. ⁴⁴ Sen ih sen jaachi ni phoongpha mui ah jamhan, enoonthong Rangte taangnawa ra hala esiit luulu ah ih toom gu hang ngeh ih tasamthun kan; erah raangtaan ih sen ih mamah ma ih hanpi he?

⁴⁵ Nakmok thun an, seng Wah suh ngah ih sen tiit thetbaatte ngeh ah. Sen thetbaatte abah, sen ih tuumaang han, Moses ah ba ang ah. ⁴⁶ Sen ih Moses ah amiisak ih hanpi tanbah, sen ih ngah uh hanpi etheng ang tahe, tiimnge liidi Moses ih nga tiit ah raangta. ⁴⁷ Enoonthong heh ih tiim raangta erah lahanpi phiino, Ngah ih liihang ah batang ah mamah ma ih hanpi an?>>

6

Jisu ih haajaat bangnga suh phaksat thukta

(*Mat 14:13-21; Mk 6:30-44; Luk 9:10-17*)

¹ Arah lidi, Jisu Galili Juusitum ah daansoon kata (erah suh, Taiberia Juusitum ngeh uh men eha). ² Khoisatte loong ah epaatja etheng ih deesiitta ah tuprum ano miloong ah hellilih ih phankhoom rumta. ³ Jisu kong adi duuwaang ano heliphante loong ah damdi roongtong wangta. ⁴ Khopi Kuwaang saapoot ah thok ih taha. ⁵ Jisu ih miloong ah jamsok adi hantek heh reeni wang arah japtupta, erah thoidi Philip suh chengta, <<Aathan mina suh kotsuh manawa phaksat choh reh ih?>> (⁶ Heh ih Philip suh thamtham ih thaak chengta; amiidi baleh heh ih tiim etheng erah jat eta.)

⁷ Philip ih ngaakbaatta, “Baanlo ah loongtang ih cheeru phak raangtaan ih botseh, chaanyi nang ih ehan ngunkholok* ih ba lui reh ah.>>

⁸ Heliphante changdowa wahoh, Andriu, ngeh ih Simon Pitar no angta ah ih liita, ⁹ <<Adi miwasah wasiit je ah, heh taang ni wong nawa hoon arah baanlo bangnga je ah erah damdi nyasi enyi. Enoothong erah than mina suh tabaam luika.>>

¹⁰ <<Miloong ah tongthuk an,” Jisu ih baat rumta. (Erah di naam nang angta.) Erah thoidi miloong ah tong rumta; erah di miwah rooproop ih haajaat bangnga ang rumta. ¹¹ Jisu ih baanlo ah toonpi ano, Rangte suh lakookmi liita, eno erah di tongte loong asuh phekokaat thuk rumta. Nyasi ah uh emamah ih phekoh rumta, eno neng ih mathan ih phaksah ah erah than ih korumta. ¹² Neng wok ah phoot phaksah rum ano, heliphante loong asuh baatta, <<baanlo chep dakla loong ah khoontoon ih an; amasah uh lathaaja theng.>> ¹³ Baanlo bangnga dowa miloong ah ih dakphakta ah asih hongnyi ni lomtoon rumta.

¹⁴ Jisu ih epaatjaajih reeta ah tuprum ano, miloong ah ih liita, “Mongrep ni kaatte Khowah† abah amiisak di heh ju!>> ¹⁵ Jisu ih jat eta miloong ah wangrum haano neng Luuwang laat anghuk suh jowang rumha ngeh ah; erah raangtaan ih Jisu heluulu kong ko soonwangta.

Jisu ju khoni khoomta

(Mat 14:2-33; Mk 6:45-52)

¹⁶ Rangja ang kano, Jisu liphante loong ah juusitum ko ih karumta, ¹⁷ eno khoonkhu adi duukah rum ano, juusitum lam ih Kaparnam ko ih daansoon wang rumta. Rang jennak ih adi uh, Jisu neng taang ni tangaak ra taha. ¹⁸ Neng taangko pong ah rapne ih pong ano ju ah rapne ih mootmotta. ¹⁹ Heliphante loong ah meejombaji taan daanjop rum adi, Jisu ju khoni khoom arah japtup rumta, heh khoonkhu ko ih ra taha eno neng loong ah echo ih rumta. ²⁰ <<Nakcho an,” Jisu ih baat rumta, <<Ngah hanih!>> ²¹ Erah lih adi khoonkhu ni toonhui rumta, eno neng kaat theng ko ih juukaang ni khoonkhu ah seek ih thoksoon kata.

Miloong ah ih Jisu matjam rumta

²² Erah saalih adi juusitum saangko dowa miloong ah ih dokthun rumta erah di khoonkhu ah esiiit luulu ka ang ah ngeh ah. Neng ih jat eta Jisu heliphante loong ah damdi erah di takata, enoothong Jisu ah thiinhaat rum ano neng luulu karumta. ²³ Taiberia dowa, khoonkhu ehoh loong ah, juukaang ni raarum taha maradi Teesu Jisu ih lakookmi li ano baanlo phekoh rumta re adi ah. ²⁴ Miloong ah ih, Jisu nyia heliphante loong ah, erah di lajaptup rum kaano Kaparnam ko wangte khoonkhu adi duuwang rum ano tumjam wang rumta.

Jisu ah roidong baanlo

²⁵ Mina loong ah ih Jisu ah juusitum saangko japtup rum ano li rumta, <<Nyootte, an aradi mabah ra taho?>>

²⁶ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Ngah ih sen loong asuh amiisak ih baat rumhala; ngah ih jat ehang sen loong ah ih baanlo ah sen wok laanphoot roh ih phak anno jam hali, paatjaajih reelang ah jat anno tah angka. ²⁷ Ethet ela phaksat raangtaan ih nak mokah an; erah nang ebah, lathoonka roidong phaksat raang ih mokah an, eno erah langla Mina Sah rah ih kohan, tiimnge liidi, Rangte Hewah ih heh mendi sin hoon thiinta.>>

²⁸ Erah thoidi neng ih cheng rumta, <<Rangte ih seng suh reethuk suh liiha jun ih tiimjih jen re ih?>>

²⁹ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Rangte ih sen suh tiimre thukjih ah langla heh ih wasiit kaat thuk hala ah hanpi an.

³⁰ Neng loong ah ih ngaakbaatta, <<Seng ih hanpi suh an ih paatjaajih tiimjih noisok he? An tiimjih re uh? ³¹ Phisaang hah ni sengte sengwah loong ih manna phakta, erah Rangteele ni liiha likhiik, ‘Neng loong asuh rangmong nawa Heh ih baanlo phakthuk rumta.’”

³² “Ngah ih amiisak baat rumhala,” Jisu ih baat rumta, <<Moses ih tiimjih koh tahan erah rangmong nawa‡ baanlo tah angta; rangmong nawa amiisak baanlo kotte abah seng Wah. ³³ Rangte ih koha baanlo ah langla o rangmong nawa ra hala erah, eno mongrep mina suh roidong koha.>>

³⁴ “Chuupha,” miloong ah ih surumta, “Arah baanlo ah saarookwet kohe.”

* 6:7 6:7 ngunkholokngunkholok ah langla mina loong ah ih saasiit lakbi thaang kaniik rumta (Mat 20:2 doh sok an) † 6:14 6:14 Khowah: 1:21 adoh sok an 6:31 6:31 Hpkt 16:4,15; Rsb 78:24 ‡ 6:32 6:32 Moses ih tiimjih koh tahan erah rangmong nawa tah angta; adoleh erah kotte warah Moses tah angta.

³⁵ “Roidong baanlo ah Ngah,” Jisu ih baat rumta. “O mina nga taang ni wang hala heh mabah uh ram ih tatiika; o mina ih ngah hanpi halang erah mih ah mabah uh joongle ih taleeka. ³⁶ Ngah ih, baat rumhala sen ih tup ih he bah uh tahanpi kan. ³⁷ O mina seng Wah ih ngasuh kohalang ah nga taangnah wangha. Nga taang ni thokte ah o uh taphanhaat kang, ³⁸ tiimnge liidi ngah rangmong nawa nga tenthun jun ih reesuh tara tahang enoonthong ngah o ih daapkaat halang erah tenthun jun ih re suh ra tahang. ³⁹ Eno nga daapkaatte tenthun ah langla ngasuh o koh halang erah loong ah ngah ih lamat haat theng, erah nang ebah rangthoon doh neng loong ah roidong raang ih ngaaksaat thuk ang. ⁴⁰ Tiimnge liidi seng Wah ih jamha langla o ih Hesah ah japtup ano heh hanpi ha erah loong ah ih lathoonka roidong ah choh ah. Eno ngah ih neng loong ah rangthoon doh roidong chosuh ngaak saatsiit ang.>>

⁴¹ Miloong ah Jisu thoidi phang jengmui rumta, tiimnge liidi Jisu ih liita, <<Rangmong nawa ra taha baanlo ah ngah.>> ⁴² Erah thoidi neng ih liita, <<Arah mih ah Joseph sah, Jisu tanih angka? Heh nuwah uh seng ih jat ehi. Eno, heh ih, rangmong nawa ra halang ngeh mamah ih milli ah?>>

⁴³ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Sen jaachi ni jengmui ah toihaat ih an. ⁴⁴ Nga daapkaatte seng Wah ih lathoksiit raabah o uh nga taangnah tami wangra; eno erah mih ah rangthoon doh roidong kot suh ngah ih ngaak saatsiit ih ang. ⁴⁵ Khowah loong ih raangta, ‘Mina thoontang suh Rangte ih nyootsoot ah.’ O ang abah uh seng Wah jeng ah chaat ano kap ih abah erah mih ah nga taangnah wangha. ⁴⁶ Seng Wah ah warep ih japtupchoi ngeh ih liijih tah angka; o heh jiin nawa ra hala erah ih luulu bah Hewah japtup ha. ⁴⁷ Ngah ih amiisak baat rumhala; o mina ih hanpi ha erah mih ah ih ba lathoon roidong ah choh ah. ⁴⁸ Roidong baanlo ah ngah. ⁴⁹ Phisaang hah ni sente senwah loong ah ih manna phakta, erabah uh neng loong ah etek eta. ⁵⁰ Enoonthong rangmong nawa ra taha baanlo phakte ah tatiika. ⁵¹ Rangmong nawa ra taha ething baanlo ah ngah. Erah baanlo ah o ih phak ah, erah mih ah roitang tong ah. Heh suh baanlo kohang ah nga si, erah ngah ih mongrep nah thingtong suh kohang.>>

⁵² Emah li kano Jehudi loong ah neng jaachi ni tenkhat lam ih phang daanmui rumta. <<Erah mih ah ih heh si mamah mi phakthuk he?>> Neng loong ah ih cheng rumta.

⁵³ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Ngah ih amiitiit ah baat rumhala; sen loong ah ih Mina Sah si ah laphak kanbah nyia heh sih ah lajok kanbah, sen jiinnah roidong tajeeka ang ah. ⁵⁴ O ih nga si phak ah nyia nga sih jok ah heh suh ba lathoon roidong ah je ah, eno rangthoon doh ngah ih roidong raang ih heh ngaaksaat thuk ang. ⁵⁵ Tiimnge liidi nga si ah amiimi phaksat theng; nga sih ah amiimi jokjih. ⁵⁶ O mina ih nga si phak ah nyia nga sih jok ah erah nga damdi, eno ngah heh damdi tonglang. ⁵⁷ Ething tongla Wah rah ih daapkaat halang, eno heh thoidi ba ngah uh thingtong elang. Erah likhiikhiik o ih nga si phak ha nga thoidoh heh uh ething tong ah. ⁵⁸ Arah thoidi, rangmong nawa ra hala baanlo ah; sente senwah ih phakta baanlo ah likhiik tah angka, neng loong ah bah tek eta. O mina ih arah baanlo ah phak ah erabah roitang thingtong ah.>>

⁵⁹ Kaparnam hani Jehudi rangsoomnok ni nyootsoot adi Jisu ih erah tiit ah baat rumta.

Lathoon roidong tiit

⁶⁰ Helilih ih khoomte loong dowah hantek ih boichaat rum ano li rumta, <<Arah nyootsoot ha abah rapne ih echaan. O ih ma jen boichaat ah?>>

⁶¹ Labaat rumka bah uh, Jisu ih jat eta erah thoidi daanmui rumla ngeh ah, erah thoidi Jisu ih li rumta, <<Arah nyootsoot rumhala ah sen raang ih lanook chaat theng tam ah?

⁶² Jengthaak asuh, Mina Sah ah mani angta erah di ngaakwang ah tup anbah mamah ang ah? ⁶³ Rangte Chiiala ih roidong koha; hansi chaan aphaan ebah tiim uh tajen eke. Sen damdi roongwaan halang tiitkhaap adi Rangte ih koh arah roidong Chiiala je ah. ⁶⁴ Erabah sen loong dung dowah mararah ih tahanpi kan.>> (Jaakhoh dowah ih dook Jisu ih jat eta o mina ih tahanpi ka nyia o ih heh mokwaan ah.) ⁶⁵ Eno Jisu ih we boot baatta, <<Erah thoidi ngah ih baatrum taha seng Wah ih lawang thukra bah nga taangnah o uh tajen wangra.>>

⁶⁶ Erah thoidi, Jisu damdi roong khoomte loong ah hantek liko ngaak rum ano liidi takah roongkhoom rumta. ⁶⁷ Erah raangtaan ih heliphante asiwanyi asuh chengta, <<Sen loong ah nep—doksoon esuh enook nih lan?>>

⁶⁸ Simon Pitar ih liita, <<Teesu, seng loong ah o jinnah maakah kah ih? An jengkhaap ni ba lathoonka roidong tiit ah jeela. ⁶⁹ Eno amadi seng ih hanpi ehi nyia jat ehi an luulu juuba Rangte taangnawa raahoh rah Esa warah ah.>>

⁷⁰ Jisu ih ngaatbaat rumta, <<Ngah ih sen asiwanyi tanih danje rum taha? Erabah uh sendung dowah wasiit ah hakhoh luuwang!>> ⁷¹ Jisu ih Simon Iskariot sah, Judas tiit

baatta. Tiimnge liidi Judas ah heliphante loongdung dowah heliphante taat ang abah uh, heh ih Jisu mokwaanta.

7

Jisu nyia heh no loong

¹ Erah lih adi, Jisu Galili ni tumkhoomta; Jehudi ngoong awang loong ah ih tek haat esuh jamrum kano, heh Judia ni tumkhoom suh tanookta. ² Jehudi Nyutaap hoon Kuwaang ah thok ih taha, ³ erah raangtaan ih heh no loong ah ih Jisu suh baat rumta, <<An reeraang ah an liphante loong ah ih toomjat asuh arah dowah Judia hah nah kah uh. ⁴ Mih ih toom khomjat hang ngeh ih li abah o uh hotsu ih tareeka. An emah ih reelu bah, mongrep nah warep ih toom khomjat ho!>> (⁵ Heh no loong ih taan uh tahanpi rumta.)

⁶ Jisu ih li rumta, <<Nga reeraang saapoot tok ah nga raang ih maang thokra. Sen suh ba tiim saapoot ang abah uh punroh ih ah. ⁷ Mongrep dowah mina loong ah ih sen tamiksuk ran, tiimnge liidi neng reeraang pakna ethih tiit ah baatroh ih kangno, ngah ba miksuh rum halang. ⁸ Sen loong ah kuwaang adoh kaatba kah an, arah kuwaang adoh ngah tara rang,* tiimnge liidi nga saapoot ah maang thokra” ⁹ Emah ih baatrum ano, Jisu Galili ni tangtongta.

Jisu noknop kuwaang ni

¹⁰ Heh no loong ah kuwaang ni kaat lidi, Jisu uh we kaat eta; enoothong, heh saasa lah anghang eh, hotsu ih kata. ¹¹ Jehudi ngoong awang loong ah ih kuwaang adi bansokroh ih rumta. <<Heh mani ah?>> Ngoong awang loong ah ih cheng rumta.

¹² Miloong dung ni heh tiit ah rapne ih huwaan rumta. Mararah ih liita, “Heh wase,” rukho loong ah ih liita, “Tah angka,” mih thong moong mokwaan ha.” ¹³ Enoothong ngoong awang loong raacho ih, wuusa ni o uh tajengta.

¹⁴ Jisu ih Rangteenook ni phang nyootsoot wangta adoh kuwaang thako ah jenkuh ih rumta. ¹⁵ Jehudi ngoong awang loong ah rapne ih paatja rum ano jeng rumta, <<Arah mih ah iskun† ni leewet mabah lataat kah kaarah erah than manawa ih jat ha?>>

¹⁶ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Nga ih tiim nyootsoot hang erah nga thung ih tanyoot kang, erah langla nga daapkaatte, Rangte taangnawa ra hala. ¹⁷ O mina ih Rangte mongtham jun ih reesuh nookla erah mih ah ih ba jat ah ngah ih nyootsoot hang ah Rangte taangnawa tam nga thung ih nyootsoot hang. ¹⁸ O mina heh teewah chaan nawa jengla erah mih ah ih heh teeteewah rangka suh liiha. Enoothong o ih heh daapkaatte men ah rangka suh li abah erah mih ah ba toongtang, eno heh tamoongka ang ah. ¹⁹ Moses ih Hootthe tanih koh tahan? Enoothong sen loong ah ih wasiittaaan ih uh takap kan. Nga tek haat suh sen ih tiim esuh setlak taatchung hali.>>

²⁰ Miloong ah ih ngaakbaat rumta, “An sak ni juubaan pan bo ah!” “O ih tek haat chungko halu?”

²¹ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Paatjaatheng esiit re kangno, sen loong ah paatja etan. ²² Moses ih sen loong asuh sen sah miwasah khoopkhan‡ baat tahan (Moses ih tah angka sente senwah loong ah phang banlamta), eno sen loong ah ih sen sah miwasah khoopkhan banlam ah Jehudi Naangtongsa hoon han. ²³ Moses Hootthe ah naktoom thih ah li anno sen sah khoopkhan banlam ah Jehudi Naangtongsa adi hoon han, ngah ih Naangtongsa mih wasiit deesiit raang ih tiimnge ih khadah lan? ²⁴ Rangkhoh ni sok an ih dande han ah toi ih an, erah nang ebah amiisak doh dande theng.>>

Heh Kristo nih ah?

²⁵ Jerusalem noksong mararah ih liita, <<ngoong awang loong ih tek haat chungha ah aa mih ah tam ah? ²⁶ Sok thaak an! Heh noksong dung ni tiitbaatla, eno heh suh o ih uh tiim uh taliika! Neng loong ah ih Kristo ngeh amiisak jattam ih rumha? ²⁷ Enoothong Kristo raaha doh bah o ih uh manawa ra hala ngeh ih tajatka ang ah. Eno seng loongtang ih jat ehi arah mih ah manawa ra hala.>>

²⁸ Jisu ih Rangteenook ni nyootsootta adoh erongrongwah ih jengta, <<Amiimi ngah manawa ra halang sen ih jat tam ih hali? Nga chaan nawa ih tara rang. O ih ngah daapkaat halang, erah juuba ami ah. Sen ih heh ah tajatkan, ²⁹ enoothong ngah ih bah jat ehng, tiimnge liidi ngah heh taangnawa nyia heh ih daapjah halang.>>

7:2 7:2 Lew 23:34; Hodb 16:13 * 7:8 7:8 Ngah tawang kang; mararah le ni liiha Amadi tuk ih ngah maang wangkang. † 7:15 7:15 Iskun: Leenyoot nok 7:22 7:22 Lew 12:3; Rangph 17:10 ‡ 7:22 7:22 khoopkhan: Wosah khochok khoopkhan haat 7:23 7:23 Jn 5:9

³⁰ Erah lih adi Jisu joot chung rumta, enoonthong o ih uh tabuh rumta, tiimnge liidi heh saapoot ah maangthok ang taha. ³¹ Eno midung dow a mih hantek ih Jisu ah hanpi rum ano li rumta, <<Kristo raaha doh, arah mih reela nang ih ehan paatjaajih tamre ah?>>

Bante loong Jisu jootkhak kaat thuk rumta

³² Pharisi loong ah ih Jisu tiit miloong huwaan arah japchaat rumta, eno romwah phokhoh loong nyia neng ih bante loong marah marah ah Jisu jootkhak kaat thuk rumta. ³³ Jisu ih liita, <<Sen damdoh chomroe saapoot ba boot roong tongthiin hang, eno nga daapkaatte ah jiinnah wang ang. ³⁴ Sen ih ngah jamsok ehe, enoonthong tajap tupri ang ah, tiimnge liidi ngah wanglang adoh sen tami wangran.>>

³⁵ Jehudi ngoong awang loong ah neng jaachi ni roongwaan rumta, <<Seng ih lajaptup theng heh maako maakah ah? Seng mina songtong rumla Grik samnuthung adoh kah ano, Grik mina suh nyootsoot kaat suh tam liiha? ³⁶ Heh ih liiha seng ih jam bah jamsok eh ih enoonthong tachoh jamke ang ah, eno heh wangla adoh seng tajen wangke. Erah tiimjih suh liiha?>>

Roidong joisah

³⁷ Thoontang nang eh hoondak rangwuua ah kumatja saakaan ah angta, eno Jisu ah toonchap ano erongrongwah ih baataan rumta, <<O mina joongle ih tiila nga taangnah wang han, eno ³⁸ o ih hanpi halang arah ih jok theng. Rangteele ni liiha, 'Roidong joisah ju ah heheh taangnawa dokjan ah.' ³⁹ Erah langla Jisu ih Chiiala tiit ah baatta, o mina ih hanpi ah neng loong ah ih choh ah. Erah tokdi Chiiala ah maangkoh angta, mamah liidi heh rangka suh Jisu ah maang ngaaksaat angta.

Miloong ah daanmui rumta

⁴⁰ Erah jengta ah japchaat rum ano miloong dung dow a mararah ih li rumta, <<A mih abah amiisak Khawah ju angkah!>>

⁴¹ Wahoh loong ah ih liita, <<Kristo ah heh!>>

Enoonthong rukho ah ih liita, <<Kristo ah Galili nawa taraara! ⁴² Rangteele ni liiha Kristo ah Dewid Luuwang sutoom dow a ang ah eno Dewid songtongta hadaang adoh Betlehem nah tup ah.>> ⁴³ Erah raangtaan ih Jisu thoidi miloong ah neng jaachi di pheephaak rumta. ⁴⁴ Mararah ih jootkhak chung rumta, enoonthong neng lak tapak rumta.

Jehudi Ngoong awang loong ih tahanpi rumta

⁴⁵ Bante loong ngaakwang kohaano, Romwah phokhoh loong nyia Pharisi loong ih bancheng rumta, <<Sen loong ah ih mamah lasiitwan halan?>>

⁴⁶ Bante loong ah ih ngaakbaat rumta, <<A mih jengla ah likhiik o uh tathaak mi jengka!>>

⁴⁷ <<Sen nep, tam mokwaan tahan?>> Pharisi loong ah ih cheng rumta. ⁴⁸ <<Ngoong awang nyia Pharisi loong dow a wasiit taan heh hanpiite tup tam etan? ⁴⁹ Erah miloong ah ih Moses hootthe ah tajat rumta, erah raangtaan ih neng loong ah Rangte tenkhat khui ni!>>

⁵⁰ Erah di Pharisi loongdung dow a Nikodima ngeh ih angta, erah mih ah jaakhodi Jisu sok ih wangta. Heh ih wahoh loong asuh liita, ⁵¹ <<Seng hootthe jun dobah seng ih maangjap chaatke doh nyia heh reeraang maangjap tupke doh tami dut haatke.>>

⁵² <<Ese<< neng loong ah ih ngaak liita, <<an uh Galili nawa ba? Rangteele ah weh uno jat uh Galili nawa raaha rah^S khawah o uh amuh angta.>>

8

Minuh nusiit mih damdi roomjupta

[¹ Erah lih adi mirep neng nok ni wangta, eno Jisu ah Olip Kong ni wangta. ² Erah saalih adi rangkhano di heh Rangteenook ni ngaakwangta. Mih loongtang ih heh ah kooktong rum kano, chooktong ano phang nyootsoot rumta. ³ Hootthe nyootsootte loong nyia Pharisi loong ih minuh nusiit mih damdi roomjup arah nopsiit wanrum haano, neng loong ngathong ni chap thuk rumta. ⁴ <<Nyootte<< neng loong ah ih Jisu suh baat rumta, <<arah nuh ah mih damdi roomjup arah japjoot dow a. ⁵ Seng Hootthe ni Moses ih baatta erah likhiik minuh ah jong ih tekpat theng. Emah ang abah, an ih mamah li uh?>>

⁶ Neng loong ah ih erah Jisu ah mat ih joot suh li rumta, jen deejoot esuh ngeh ah. Enoothong Jisu ah ngupbon ano heh lakiik ih hani raangta.

⁷ Erah di chap rum ano Jisu suh chengroh ih rumta, eno toonchap ano neng loong asuh baat rumta, <<Sen loong dung dow a amadi tuk ih rangdah lataat dah kan mina ah ih jaakhothon erah nuh ah jong ih phang pat an.>> ⁸ Erah lih adi kotbon ano hani we raangta. ⁹ Erah chaat rum ano, neng loong ah, wasiit wasiit eh, doksoon rumta, mihakhothon ah jaakhoh doksoonta, eno Jisu heh luulu thiinhaat rumta doh minuh ah heh reeni chaproh eta. ¹⁰ Jisu ah toonchap ano erah nuh asuh liita, <<Maako ih rumla? An dut haatte o bah uh daktong tam ela?>>

¹¹ <<Wasiit uh amuh, chuupha,” minuh ah ih ngaakbaatta.

“Ese, emah ang abah ah,” Jisu ih ngaak liita, “Ngah ih uh tah dut haatra. Kah uh, enoothong nak kah dah uh.”*]

Mongrep raangtaan ih Jisu ah weephaak

¹² Pharisi loong ah damdi Jisu we roongwaanta. <<Mongrep raang ih ngah ah weephaak,” Jisu ih liita. <<O mina ih nga lih phanhang heh jiinnah roidong weephaak ah je ah eno heh mabah uh laamang nah takhoomka.>>

¹³ Pharisi loong ah ih Jisu suh li rumta, <<Amadi an ih an teeteewah tiit baat hu; an jenglu jun ih tiim uh tadong jatthuk ri.>>

¹⁴ “Emah tah angka” Jisu ih ngaakli rumta, <<ngah ih nga teewah tiit baat ang bah uh, ngah ih tiimjih baat hang erah amiisak tiit, tiimnge liidi ngah ih jat ehng ngah manawa ra halang nyia manah wang ang. Sen loong ih tajatkan ngah manawa ra halang nyia manah wang ang. ¹⁵ Sen ih mina hansi jun ih dande han; ngah ih bah o uh tadande kang. ¹⁶ Enoothong ngah ih emah mok ih thengtang bah, ngah ih dande hang ah epun ang thengta, tiimnge liidi adi nga luulu tah angkang; nga daapkaatte seng Wah nga damdi. ¹⁷ Sen hooththe ni raangha haaki wanyi ah thungsiit doh jut abah, nengnyih ih tiim li ah erah ami ang ah. ¹⁸ Ngah ih nga teewah tiit ah baat hang, eno nga daapkaatte seng Wah ih uh nga tiit baat ah.>>

¹⁹ <<An Wah mani ah?>> Pharisi loong ah ih Jisu suh cheng rumta.

<<Sen loong ah ih seng Wah tajatkan ngah uh tajatri.>> Jisu ih ngaakbaat rumta. <<Sen loong ah ih ngah jat he bah seng Wah uh jat etheng tan.>>

²⁰ Arah jengkhaap ah Jisu ngunthiin theng nokkhok adi jengta, erah tokdi heh ih Rangteenook ni nyootsoot rumta. Eno heh jootkhak saapoot ah maangchang ang kano, o ih uh tajokhakta.

Ngah wanglang adoh sen tami wangran

²¹ Jisu ih neng loong asuh we liirumta, <<Ngah dokkhoom ih ang; sen ih ngah jamboi ehe, eno sen loong ah rangdah nah ti an. Ngah wanglang adoh sen tami wangkan.>>

²² Erah raangtaan ih Jehudi ngoong awang loong ah ih liita, <<Jisu ih liiha heh wangla adoh seng tami wangke. Heh teeteewah tek haat tiit tambaat ha?>>

²³ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Sen loong ah arah mongrep khui nawa, eno ngah ah rangkhoh nawa raahang rah. Sen loong arah mongrep nawa, enoothong ngah arah mongrep nawa tah angkang. ²⁴ Erah raangtaan ih baatrum taha sen loong ah sen rangdah nah matti an. Sen loong ah ih ‘Ngah liiha ah Ngah,’ ” ah lahanpi kanbah sen rangdah nah matti an.

²⁵ <<An o ah?>> Neng ih Jisu suh cheng rumta. Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Phangbaat tang dow a ih tiim baat rumhala erah ju.[†] ²⁶ Sen suh ngah ih li theng rapne je ah, dut haat etheng uh eje. Enoothong ngah o ih daapkaat halang, heh juuba ami ah, eno heh jiin nawa tiim chaat hang erah juuba mongrep dow a mina loong asuh baat hang.>>

²⁷ Jisu ih Hewah tiit neng damdi roongwaanta ah tajat rumta. ²⁸ Erah raangtaan ih neng suh liita, “Mina Sah ah choomjoh andoh jat an, ‘Ngah liiha ah Ngah’ eno sen ih erah doh jat an nga chaan nawa ih tiim uh tare kang, seng Wah ih tiimjeng baat halang erah ba jeng lang. ²⁹ Eno ngah o ih daapkaat halang heh ah nga damdi; nga luulu heh ih tathinfaat rang, tiimnge liidi ngah ih saarookwet heh tenroon theng reelang.>>

³⁰ Jisu erah jengta ah japchaat rum ano miloong ah ih hanpi erumta.

Ami tiit ih an khoh puipangho

* **8:11** 8:11 Le hantek ni nyia ehak le raangta loong adi arah rum ah raangmuh (8:1-11); rukho ah langla Jn 21:24 diiba; rukho ah langla Luk 21:38 lih di; hewet esiit ni langla Jn 7:36 lidi **8:12** 8:12 Mat 5:14; Jn 9:5 **8:13** 8:13 Jn 5:31 **8:17** 8:17 Hodb 19:15 [†] **8:25** 8:25 Phangbaat rum taha dow a ih tiim baat rumhala erah ju; adoleh Ngah ih tiimbaat ih baat rumha?

³¹ Eno Jisu ih heh suh hanpiite loong asuh baat rumta, <<Nga ih nyoot rumhala ah kap anbah, sen loong ah amiisak nga liphante ang an; ³² sen loong ah ih ami tiit ah ejat ete, eno amiisak rah ih sen loong ah doksiit ehan.>>

³³ <<Seng loong abah Abraham sutom,” neng loong ah ih ngaakbaat rumta, <<eno seng loong ah mabah uh o dah uh tataat angke. Eno sen loong ah doksiit ehan ngeh ih jenglu ah tiimjih suh liihu?>>

³⁴ Jisu ih neng loong asuh baat rumta, <<ngah ih sen loong asuh amiisak ih baat rumhala: O mina rangdah reeraangla erah mih ah rangdah suh heh dah ang ah. ³⁵ Dah ah changtom nah roitang raang ih tah angka, enoonthong heh sah ah ba roitang raang ih ang ah. ³⁶ Hesah rah ih maama pongwan toom ang ah ngeh ih abah amiimiisak sen loong ah maama pongwan ejen ang ethuk han. ³⁷ Ngah ih jat ih rumhala sen loong ah Abraham sutoom. Rah bah uh sen ih nga tek haat chung han, tiimnge liidi ngah ih nyoot rumhala ah sen ih tabaam kap kan. ³⁸ Seng Wah ih tiim noisok halang erah baat rumhala, enoonthong sen suh sen wah ih marah baat halan ah re lan.>>

³⁹ Neng ih ngaakbaat rumta, <<Seng loong wah ah bah Abraham.>>

Jisu ih ngaakli rumta, <<Sen loong ah Abraham suh asah angtan bah,” <<sen loong ah heh reeta likhiik ih reetheng;† tan. ⁴⁰ Ngah ih bah seng Rangte jiin nawa chaat hang amiisak tiit ah ba baat hang, erabah uh sen loong ah ih nga tek haat chunghan. Abraham bah amah tareeta! ⁴¹ Sen bah sen wah mamah reeraangta erah likhiik ih re lan.>>

<<Rangte heteewah luulu bah seng loong Wah,” miloong ah ih ngaakli rumta, <<eno seng loong ah heh sah mi.>>

⁴² Jisu ih baat rumta, <<Rangte ah sen loong Wah angta bah ngah enook etheng tahe, tiimnge liidi ngah Rangte taangnawa ra halang. Nga chaan nawa ih ngah tara tahang, ngah bah heh ih daapkaat tahang. ⁴³ Ngah ih tiimbaat rumhala erah mamah lajat ehan? Erah langla sen ih nga tiitkhaap ah lanook chaat thoidi angla. ⁴⁴ Sen loong abah sen wah Hakhoh juubaan suh asah, eno sen loong ah sen wah tenthun jun di reeraang lan. Ephang dowah ih dook heh mitek haatte eno amitiitih ah mabah uh takapka, tiimnge liidi heh jiinni amitiitih ah amuh. Heh ih tiit hu baat ha langla, heh banlam mootkaat, tiimnge liidi heh ah ju ehuh eleek thoon nyia ehuh eleek thoontang waroop ah ju heh. ⁴⁵ Enoonthong ngah ih amitiitih ah baat rumhala, erah thoidi sen ih tahanpi ri. ⁴⁶ Sen loong dung dowah ih ngah rangdah mih ngeh ih o ih jen noisok an? Ngah ih amitiitih ah baat rumhala bah, mamah lahanpi ehali? ⁴⁷ O Rangte reenawa ra hala heh ih Rangte jengkhaap ah boichaah ih ah. Enoonthong, sen loong ah Rangte reenawa lah ang thoidi, taboichaah kan ang ah.”

Jisu Nyia Abraham

⁴⁸ Neng loong ah ih Jisu suh chengta, <<Seng ih liihi an chiithih laakhah pan Samariate, epunjeng tam eli?>>

⁴⁹ <<Nga jiinni chiithih laakhah tajeeka, Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Ngah ih seng Wah choomjoh hang, enoonthong sen ih ngah tachoom jori. ⁵⁰ Nga rangka ah nga raang ih tajam kang. Enoonthong erah rangka jamte ah wahoh eje eno heh ih nga mendoh dande ah. ⁵¹ Ngah ih ami baat rumhala; ngah ih nyootsoot hang ah o minah ih kap ah erabah mabah uh tatiika.>>

⁵² Jehudi loong ah ih Jisu suh li rumta, <<Seng ih jat ehi an chiithih laakhah pan! Abraham tek eta, Khowah loong uh tek eta, erabah uh an ih liihu an ih nyootsoot hu boichaatte ah mabah uh tatiika. ⁵³ Seng loong wah Abraham bah tek eta; ngah Abraham nang ih elong ngeh ih nih li hu, emah tam thun hu? Eno khawah loong uh tek eta. Anteewah suh tiimjih samthun hu?>>

⁵⁴ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Ngah ih nga teewah mok choomjotang bah, erah choomchotang ah thaangmuh ang thengta. Nga choomjootte wasiit abah seng Wah—sen ih Rangte ngeh li han rah ah. ⁵⁵ Sen ih mabah uh tathaak jatkan, ngah ih ba jat hang. Ngah ih tajatkang ngeh mok liitang bah sen likhiik ehuh eleek angheng tang. Enoonthong ngah ih jat ih angno, heh jengkhaap ah kap hang. ⁵⁶ Sen loong wah Abraham bah nga kaat saapoot ah japtup suh eroon eta; eno heh ih japtup eta nyia eroon eta.>>

⁵⁷ Neng ih Jisu suh li rumta, <<an amadi paangrook bangnga bot maang ang ko—eno Abraham japtup eto oh? †

⁵⁸ “Ngah ih amiisak baat rumhala,” Jisu ih ngaakbaat rumta, “Abraham maang potsom di dook, ‘Ngah eje Angtang.”

⁵⁹ Eno erah li kano heh patsuh jong toonpi rumta, enoonthong Jisu Rangteenook dowa hotsoon eta.

9

Edook dongtup warah Jisu ih deesiitta

¹ Jisu tumkhoom ih adi, mih wasiit edook ih dongtup arah japtupta. ² Heliphante loong ah ih cheng rumta, <<Nyootte, o rangdah thoidi arah mih ah edook eh dongtupta? Heh teewah tam henuwah rangdah thoidi dongta?>>

³ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Heh mikdook ah heteewah rangdah nyia heh nuwah rangdah thoidi tah angka. Heh mikdookla abah Rangte chaan ah heh jun ih noisok suh ba angka. ⁴ Rang mathan ih wu ah nga daapkaatte wah mootkaat ah sen loong ah ih moot etheng jaatjaat ang ah; rangphe thok taha noobah o uh tami mokaka. ⁵ Ngah mongrep nah tong poodoh, mongrep raang ih ngah weephaak.>>

⁶ Erah jengta lidi, Jisu ih hah dowa paak ah toon ano heh took ih phota; eno edook mih adi hut, ⁷ eno Jisu ih baatta, <<Kah uh Siloom juutum adoh an the ah metkaat uh.>> (Siloom ah <<ekaathuk<< suh liita.) Dookwah rah ih heh the ah metkaat kano heh mih ah dongsingta eno ngaakwangta.

⁸ Hekhung hetok jaatang nyia kunma warah japtupte loong ah chengmui rumta, <<A mih ah bitthaangte ah tanih angka?>>

⁹ Mararah ih liita, <<Erah mih ah ju," rukho loong ah ih liita, <<Heh tah angka; heh likhiik.>>

Erah thoidi heteewah ih baat rumta, <<Ngah laangbo aleh.>>

¹⁰ <<Amadi an ih mamah mi tup hu leh?>> Miloong ah ih cheng rumta.

¹¹ Heh ih ngaakbaat rumta, <<Mih wasiit Jisu ngeh angka, eno paak ah seemphoh ano nga mik ni hut tahang, heh ih baat tahang Siloom juutum adoh kah uno an the ah metkaat uh. Eno kah angno nga the met damdam ih dongtup tang.>>

¹² <<Heh mani ah leh?>> Miloong ah ih cheng rumta.

<<Tajatkang," edook ah ih ngaakbaat rumta.

Pharisi loong ih ede eta ah toongte rumta

¹³ Erah lih adi miloong ah ih edook angka wah rah Pharisi loong taang ni siitkaat rumta. ¹⁴ Jisu ih paak ah hut ano dookwah deesiitta ja Jehudi naangtonga angka. ¹⁵ Heh mih ah mamah mi siingta erah Pharisi loong ah ih edook asuh we cheng rumta. Heh ih ngaakbaat rumta, <<Nga mik ni paak amasah hut tahang; Ngaathe ngaakhoh met kangno, amadi tup ehang.>>

¹⁶ Pharisi loong marah marah ih liita, <<A reeta mih abah Rangte re nawa bah tah angka, heh ih Jehudi Naangtonga hootthe banlam ah takapka.>>

Enoonthong, rukho loong ah ih liita, <<Rangdah mina ih a likhiik paatjaajih mamah mi re ah?>> Eno neng laktung ni daan jengmui rumta.

¹⁷ Erah raangtaan ih Pharisi loong ah ih erah mih asuh jaasiit we dopcheng rumta, <<an ih liihu heh ih an mik edook angtu ah singsiit taho—ese ju, enoobah an ih heh suh o ngeh ih liihu?>>

Heh ih ngaakbaatta, heh ah <<khawah.>>

¹⁸ Enoonthong Jehudi ngoong awang loong ah ih heh edook ang arah amadi etup we eha ngeh ih hanpi suh tanook rumta, neng ih henuwah ah poon ano ¹⁹ amah maang chengcheng ah, <<Arah sen sah tam ah? Sen ih li han heh edook angka; enoobah, amadi heh ih mamah mi tup ha?>>

²⁰ Heh nuwah ih ngaakbaat rumta, <<Seng ih jat ih hi arah seng sah, nyia edook eh dongtup arah ngeh ah. ²¹ Enoonthong seng ih tajatke amadi heh ih mamah mi tup ha, nyia edook ang arah o ih deesiitta. Heheh suh cheng anba; heh mihak tanih angka, heh teewah ih miibaat laang ejan!>> ²² Erah langla, henuwah ah Jehudi ngoong awang loong raacho ih jeng rumta, tiimnge liidi jaakhoni kakham rumta o ih Kristo ngeh ih li ano hanpi ah erah mih ah Jehudi rangsoomnok nawa dokphan etheng. ²³ Erah thoidi henuwah ih li rumta, <<Heh mihak tanih angka; heh suh cheng anba ngeh ah!>>

²⁴ Erah liidi neng ih heh nuh mong nawa edook eh tupta warah we ngaakpoon rumta, eno li rumta, <<Rangte ngathong nah thoomhoon uno amiitiit ah baat uh! Seng ih jat edi arah an deesiitte wah rah rangdah mina.>>

²⁵ <<Ngah ih tajatkang heh ah rangdah mina elang tam tah lang koja,>> edook wah rah ih ngaakbaatta. <<Ngah ih jaasiit baajat ang: Ngah edook angtang ah amadi dongtup ehang.>>

²⁶ <<Heh ih an tiimjih taho?>> neng ih cheng rumta. <<An edook ah heh ih mamah mi deesiit taho?>>

²⁷ <<Ngah ih jaakhoni dook jen baat ih rum taha," heh ih ngaakli rumta, <<eno sen ih tah boichaata tan. Sen ih tiim esuh we bootchaat suh li han? Sen uh, heliphante angsoh enook nih lan?>>

²⁸ Neng ih thaangju kaanse lam ih li rumta, <<an baalek heliphante angkoju; seng bah Moses liphante. ²⁹ Seng ih bah Rangte ih Moses suh baatta ah ba jat ih, enoonthong, Jisu ah manawa ra taha erah botseh tajatke!>>

³⁰ Eno edook angta deeta warah ih li rumta, <<Erabah epaatja etheng laang angla nih! Nga mikdook botseh deesiit tahang ah, heh manawa ra taha ah tawe jatkan nih! ³¹ Seng ih jaat ehi Rangte ih rangdah mina loong jeng ah taboichaata ka; heh ih heh jeng chaatchaata ih reete nyia heh choopjootte mina jeng ah ba chaata ah. ³² Hah phangsongta dowah ih edook eh dongtup arah kaasiit arah mongrep ni tathaak chaatke.

³³ Erah mih ah Rangte jiin nawa lara taha bah, tiim uh tala jenre thengtaaja.>>

³⁴ Neng ih ngaakbaatta, <<Tup taho dowah ih an rangdah mong ni hak uno—an ih seng suh nyoot kachung hu?>> Eno neng ih Jehudi rangsoomnok nawa dokphan rumta.

Chiiala ni edook

³⁵ Jisu ih erah japchaatta adoh, dookwah rah japtup ano chengta, <<An ih Mina Sah ah hanpi tam ih hu?>>

³⁶ Erah wah rah ih ngaakbaatta, <<Chuupha, baat weehang heh ah o angla, enooba ngah ih heh jen hanpi ang!>>

³⁷ Jisu ih ngaak baatta, <<An ih heh jen japtup etu, amadi marah an damdi waan hala erah warah ah.>>

³⁸ Erah warah ih liita, <<Ngah ih hanpi ehing Teesu!>> Eno Jisu ngathong ni heh lakuh ni chooktongta.

³⁹ Jisu ih liita, <<Ngah arah mongrep ni dande esuh ra halang, edook ah ih tup toom ih ah nyia mikka ah edook toom ehon ah ngeh ah.>>

⁴⁰ Jisu reeni Phariseite mararah eje ang rumta, erah japchaat rum ano Jisu suh cheng rumta, <<Seng suh uh edook miimi tamli hali?>>

⁴¹ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Sen loong ah edook lek angtan bah, sen loong tamoong thengtan; enoonthong sen ih tup ehi chaang thoidi amadi uh sen emoong elan.>>

10

Saapriimte tiitthaak

¹ Jisu ih liita, <<Ngah ih amiisak baat rumhala; o mina saap paakaawan lam ih lanop thang eh, lamhoh lam ih duuwangla abah, ehuh nyia meh putte ang ah. ² O mina saap paakaawan lam ih nopia erabah Saapriimte. ³ Paakaalu sakte ih heh suh kaalu ah daap koha; saap ah ih heh men poon kano heh root ah chaat eha, eno riimkaatla. ⁴ Heh saap loong ah dokpoon ano, heh ngakhoh kala, eno heh saap loong ah heh root ah danjat rum ano helih helih ih karumla. ⁵ Saap loong ah ih wahoh lih taphan joka, erah nang ebah heh root ah lajatjoh rum kaano, erah mih reedowa moong soon erum ah.>>

⁶ Jisu ih a tiitthaak ah baat rumta, enoonthong tim liiha ngeh ih neng loong ah ih tajat rumta.

Jisu Saapriimte

⁷ Erah thoidi Jisu ih we liita, <<Ngah ih amiisak baatrum hala; saap raangtaan ih paakaawan ah ngah. ⁸ Nga ngani o mathan ra taha abah loongtang ehuh nyia mih putte, enoonthong saap loong ah ih neng jeng ah taboichaatta. ⁹ Ngah juuba paakaawan ah. O mina nga jun ih nopwang ha erah ba pui ah; heh weewang weekah lengkhoom ano naam ah chopphak ah. ¹⁰ Ehuh abah hot hot suh, tek haat esuh nyia thet haat esuh ba wang hala. Enoonthong ngah bah sen roidong toom choh an ngeh ih ra halang—sen roidong doh jirep ah chosuh ah.

¹¹ <<Saapriimte ese ah ngah, o ih saap loong raang ih roidong jen kotte warah ah. ¹² Lakniikte mina, o Saapriimte lah angka abah nyia heh saap laje kokaano, so wangha di moongsoon ela; eno saap loong ah so ih kum kano tiisoona ela. ¹³ Lakniikte abah saap changte tah angka erah thoidi saap asuh lasootsaam thang ih moongsoonla. ¹⁴⁻¹⁵ Saapriimte ese ah ngah. Seng Wah ih jat ih halang ngah ih seng Wah ah jat ehing, erah likhiik nga saap loong ah ngah ih jat ehing, neng ih uh jat ih halang. Eno neng raang ih nga roidong jen kot ih ang. ¹⁶ Arah saapnok adi lajeeka ah nga saap ehon ni uh eje.

Neng loong ah uh ngah ih adoh thoksiit etheng; neng loong ah ih nga root ah jat ih ah, eno Saapriime wasiit damdoh eroom ih hoon* ah.

¹⁷ <<Seng Wah ih ngah enook ih halang, tiimnge liidi nga roidong kot suh tacho kang, ngah ih roidong we ngaak chosuh ah. ¹⁸ Nga roidong ah nga jiin nawa o ih uh tajen ngeerang. Erah Nga thunghoon ih kohang. Ngah ih jen kot ih ang, adoleh jen ngaak thaang ih ang. Seng Wah ih erah reetheng ngeh ih baat halang.>>

¹⁹ Erah jengkhaap ah thoidi Jehudi loong ah neng Jaachi ni we daanmui rumta. ²⁰ Neng loong laktung ni ehan ko ah ih liita, <<Heh damdi chiithih laakhah eje! Heh emok angla! Heh jeng ah tiim esuh boichaah han?>>

²¹ Enoothong wahoh loong ah ih liita, <<Hakhoh juubaan pan mina emah tami roongwaan ka! Hakhoh juubaan ih edook ah mamah ma mi kaasiit ah?>>

Jisu jeng taboichaah rumta

²² Jerusalem ni, Rangteenook Rongraak Kuwaang ah hahook di kuh rumta. ²³ Rangteenook adi Solomon Bulaang ngeh ih men rumta adi Jisu lengkhoomta, ²⁴ adoh Jehudi loong ah kookrak ih khoonchap rum ano cheng rumta, <<seng loong ah amah nih maktong thuk he? Sen suh amiitiit ah baat he: Kristo ah an tam anglu?>>

²⁵ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Ngah ih sen suh jen baat ih rum taha, erabah uh sen ih tahanpi ri. Seng Wah chaan nawa ih tiimjaat reelang erah ih jat ih thuk halan Ngah o ah; ²⁶ erabah uh sen loong ah nga saap lah ang thoidi tahanpi ri. ²⁷ Nga saap ih nga root ah chaat eha; neng loong ah ngah ih jat ehang, eno neng ih nga liphan rum halang. ²⁸ Neng loong asuh ngah ih lathoon roidong kohang, eno neng mabah uh tatiika ang ah. Nga jiin nawa neng loong ah o ih uh tajen ngeerang. ²⁹ Seng Wah ih tiim kohalang ah thoontang nang ih elongthoon† eno seng Wah lak nawa o ih uh tajen ngeeka. ³⁰ Sek Soowah ah esiiit.>>

³¹ Erah jeng kano miloong ah ih pat esuh jong taatwe toon rumta. ³² Jisu ih li rumta, <<Seng Wah ih reethuk halang ah sen loong pandi mootse kaatse ah mokalang; erah thoidi jong ih patsuh tamli hali?>>

³³ Neng loong ah ih ngaakli rumta, <<an mootse kaatse reethoi di jong ih patsuh tali ke, enoothong an ih Rangte thaangju hu, an mina tanih angko an teewah suh Rangte ngeh ih thun hu!>>

³⁴ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Sen hootthe ni Rangte ih emah liiha, 'sen loong ah rangte.' ³⁵ Seng ih jat ehi leedap ni tiimjih liiha erah saarookwet raang ih amiisak; eno Rangte ih erah mina loong asuh rangte ngeh liita, erah mina loong asuh heh tiitkhaap ah kota. ³⁶ Ngah bah, seng Wah ih danje hang no arah mongrep adi kaat thuk tahang. Eno, ngah ih Rangte Sah li kangno, Rangte thaangju hu ngeh sen ih mamah mi li he? ³⁷ Eno bah nak hanpi he, seng Wah ih jamha jun ih lare kangbah ah. ³⁸ Ngah lahanpi ri bah uh, ngah reelang loong ah baalah hanpi an, jaasiitdoh sen loong ah ih jat toom ih an suh ah, seng Wah ah nga damdi adoleh ngah seng Wah damdi ngeh ah.>>

³⁹ Miloong ah ih Jisu jootkhak suh taatwe chung rumta, enoothong neng lak nawa doksoon ekata.

⁴⁰ Joon ih juutem rumta Jordan ju lam ih we ngaak daansoon ano, erah ni tong kata. ⁴¹ Miloong ah heh reeni hantek thok rum taha. Neng loong ah ih liita, <<Joon ih bah paatjaajih tareeta, <<enoothong heh ih a mih tiit baatta ah amiisak ih baatta.>> ⁴² Eno erah ni mina hantek ih hanpi rumta.

11

Lajaras tiita

¹ Lajaras ngeh ih mih wasiit angta ah sat eta. Heh Bithani ni tongte angta, Bithani ah Meeri nyia heh no Martha tongta samthung angta. (² Teesu lah ni phontum ih lok ano heh khoroon ih hut haatte ah Meeri angta; eno khoisatte Lajaras ah heh no angta.) ³ Heh jongsah anyi ih Jisu suh maatbaat nyuuta: <<Teesu an joonte abah sat ela.>>

⁴ Jisu ih erah chaat ano, liita, <<Lajaras khoisat ah tek esuh bah tabaam angka; erabah Rangte rangka suh ba angla, eno Rangte Sah rangka lampo ah erah ang ah.>>

⁵ Martha nyi soonah nyia nengnyi no Lajaras ah Jisu moongnook angjom rumta.

⁶ Lajaras khoisat ah chaat abah uh, heh tongta hah adi saanyi boot daktong thiinta ⁷ Eno Jisu ih heliphante loong asuh liita, <<Judia nah ngaakwang ih.>>

* **10:16** 10:16 eroom eh hoon ah; mararah le ni liihaang ih ah † **10:29** 10:29 Seng Wah ih marah kotahang ah elongthoon; mararah le ni liiha seng Wah, o angla rah ih ngasuh kotahang, ah elongthoon. **10:33** 10:33 Lew 24:16 **10:34** 10:34 Rsb 82:6 **10:40** 10:40 Jn 1:28 **11:1** 11:1 Luk 10:38,39 **11:2** 11:2 Jn 12:3

⁸ <<Nyootte,>> heliphante loong ih ngaakbaat rumta, <<Erah hah adi Jehudi loong ih jong ih taatpat taho ah halowah tah angla; eno erah ni ngaakkaat chung hu oh?>>

⁹ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Rangwuusiit di asih koonta nyi tanih angka? Erah raang ih rangwu di khoomte ah tabanbotka, tiimnge liidi heh ih mongrep dow weephaak ah tup eha. ¹⁰ Enoothong, rangphe doh weephaak mudoh khoom abah banbot ih ah.>>

¹¹ Jisu erah jeng ano jangbaatkaat rumta, <<Seng joonte Lajaras bah mokjup ela, eno ngah kah angno saatsiit ih kah ang.>>

¹² Heliphante loong ah ih ngaakli rumta, <<Teesu, heh mokjup ela bah, ede ih ah.>>

¹³ Jisu ih Lajaras jup ela liita ah tek asuh liita, enoothong neng ih mokjup tiit baat ha ngeh ih mok samthun rumta. ¹⁴ Erah raangtaan ih Jisu ih saasa ih dokbaat rumta, Lajaras ah tek ela, ¹⁵ enoothong ngah mudi emah angla thoidi sen loong raang ih eroon elang, erah thoidoh ba sen ih kok hanpi an. Heh jiinnah wang ih.>>

¹⁶ Thomas (khaangpeh ngeh ih men rumta) ih Jisu liphante wahoh loong asuh liita, <<Nyootte damdoh seng loong ah wakwang ih, seng loong ah uh heh damdoh toom roongti wang ih!>>

Jisu ngaaksaat nyia Roidong

¹⁷ Jisu thokta adi, Lajaras ah sa baji ngani dook bengkaat arah japtup wangta. ¹⁸ Jerusalem ah phaloong jom* nang ih haniik angta, ¹⁹ Martha nyia Meeri no tek kano Jehudi nok hah loong ah nengnyi huudiip ra rumtaha.

²⁰ Martha ih Jisu wang ah japchaat ano heh damdi chomui suh dokkhoom kata, enoothong Meeri ah nok ni tangtongta. ²¹ Martha ih Jisu suh liita, <<Teesu, an aanah angtu bah, nga no ah tatek thengta! ²² Enoothong ngah ih jat ehang, an ih amadoh Rangte jiin nawa tiim suh uh erah kot eho.>>

²³ Jisu ih baatta, <<An no tek nawa we ngaaksaat ih ah.>>

²⁴ Martha we ngaakjengta, <<Ngah ih jaat ehang<< saathoon doh <<heh ngaaksaat ih ah.>>

²⁵ Jisu ih heh suh baatta, <<Ngah tek nawa ngaaksaatte nyia roidong, o ih ngah hanpi halang, erah mih ah etek ih abah uh ething ang ah; ²⁶ eno o ih ngah hanpi hangno thing tongla erah mabah uh tatiika. Arah tiit ah hanpi tam ih hu?>>

²⁷ <<En Teesu!>> Martha ih ngaakbaatta. <<Ngah ih hanpi ehala, arah mongrep adi kaatte, Rangte Sah Kristo ah anju.>>

Jisu huuta

²⁸ Maratha ih erah baat lih ni, heh nah Meeri jiinni hotsu ih ngaakwang ano poonwangta, <<Nyootte ah bah ani,>> eno heh ih <<an jam halu.>> ²⁹ Meeri ih erah chaat ano, Jisu taang ni chomui suh seek ih saatsoon kata. ³⁰ (Jisu erah hadaang adi maangthok angta, maradi Maratha chomui kata erah di thoktong roh eta.) ³¹ Meeri ah seek ih saatsoon kano, henok ni heh huudiapte khoontongta Jehudi loong ah ih mokthun rumta mangbeng ni hu kala ngeh ah, eno helilih ih phanjoh karumta.

³² Meeri ah Jisu reeni thok ano, heh laan japtup roh eta, eno heh lakuh ni chooktong kata. Meeri ih liita, <<Teesu<< <<an anah angtu bah nga no ah tatek thengta!>>

³³ Jisu ih Meeri nyia heh damdi roongkaatte, miloong hu ah tup ano, heh rapne ih thungthita. ³⁴ Jisu ih cheng rumta, <<Heh mani bengkaat tan?>>

Miloong ah ih baat rumta, <<Teesu, Sok ra thaak ho.>>

³⁵ Jisu ah ehu eta. ³⁶ Miloong ah ih li rumta, <<Taat sok thaak an, heh ih tiimthan minchanha!>>

³⁷ Enoothong Neng dung dow mararah ih liita, <<Heh ih edook nep tanih kaasiitta, tatam angka? Lajaras ah tek nawa taba jentang ka?>>

Lajaras tek nawa ngaakthingta

³⁸ Jisu we thungthih ano mangbeng ko ih kata, mangbenglu ah jonglo ih kepta. ³⁹ Jisu ih baat rumta, <<Jong ah dokloong an!>>

Martha, etek eta jongsah rah ih liita, <<Nam bah nam ebaat ah Teesu. Erah bengta dow ih sa baji dook angla!>>

⁴⁰ Eno Jisu ih Martha suh liita, <<hanpi ih ubah Rangte chaan aphaan ah tup ih uh ngeh ih tanih baat taha?>> ⁴¹ Neng loong ah ih jong ah dokloong rumta. Jisu rangko ih toonsokwan ano jengta, <<Ewah, nga rangsoom ah chaat raangtaan ih lakookmi li hala. ⁴² Ngah ih jaat ehang an ih saarookwet ih boichaah halang, enoothong arah liihang abah, aradi lomkhon hala miloong ah ih, an ih daapkaat tahang ngeh ih toom hanpi rumhang.>>

* 11:18 11:18 Phaloong: Kilometre ah suh liiha

⁴³ Erah jengta lih adi, Jisu ih erongwah ih riipoonta, <<Lajaras, dokkhoom ho!>> ⁴⁴ Eno dokkhoom taha, helak helah mang loop nyuh ih dekhoi nyia hethe hekhoh nyuh ih dekarah, dokkhoom taha. Jisu ih baat rumta, <<Nyuh ah jaahaat an," eno <<Toomwang ah.>>

Jisu khumtan rumta

(Mat 2:1-5; Mk 14:1,2; Luk 22:1,2)

⁴⁵ Meeri taang ni dongwangte mih hantek ih, Jisu tiimjih reeraangta ah tup rum ano heh ah hanpi ih rumta. ⁴⁶ Enoothong mararah Pharisi loong jiinni ngaakwang rum ano Jisu reeraangta loong ah baatwan rumta. ⁴⁷ Erah thoidi Pharisi nok hah nyia romwah phokhoh loong ah Ngoong awang loong damdi chothum rum ano roongwaan rumta, <<Seng ih tiimjih ih?>> Mih paatjaajih reeraangta loong ah sok thaak an! ⁴⁸ Seng ih emah jaatjaat ih reeraang thuk ebah, warep ih hanpiite angrumla, eno Room nok hah ngoong awang loong ih li ih baat he, eno seng Rangteenook nyia seng deek sengkanaan uh thet haat ete ang hali!>>

⁴⁹ Neng changdi wasiit, heh men ah Kaiphas angta, erah paang adi heh Romwah Phokhothoon angta, eno heh ih li rumta, <<Sen mamah jen ngakthak lan! ⁵⁰ Sen ih tatam samthun kan deek akaan pan ih matnang ih noksong raangtaan ih wasiit rooptiila ah ese ang ah ngeh ah!>> ⁵¹ Kaiphas ah hethung nawa ih tajengta, erah paang adi Romwah Phokhothoon ang kano, Jehudi noksong raang ih Jisu roopti ah ngeh ih chiilam laalam ni banjat eta, ⁵² eno neng loong raangtaan luulu tah angka, Rangte suh asah mathan phaang jaangta erah loong ah phunsiit saksiiit ih khoonsiit suh nep angta.

⁵³ Erah sa dowah ih Jehudi ngoong awang loong ah ih Jisu tek haat suh chung rumta. ⁵⁴ Erah thoidi Judia ni Jisu wuusa ni tanaan tupkhoomta, eno erah hah dowah doksoon ano, phisaang hah re dowah Ephraim samnuh ni heliphante loong damdi tong kata.

⁵⁵ Khopi Kuwaang lang nanah ang kano, miloong ah neng hah nawa Jerusalem ni Kuwaang maangdi khojooq karumta. ⁵⁶ Neng ih Jisu jamsok rumta, eno neng loong ah Rangteenook ni thuthe rum adi, neng neng chengmui rumta, <<Sen ih tiimjih thun han? >> Jisu ah kuwaang adoh tajaatjaat tam wangra?>> ⁵⁷ Romwah phokhoh nyia Pharisi loong ih baat rumta, o ih Jisu japtup ah, heh ih chobaat etheng, neng ih jootkhak esuh ah.

12

Jisu Bithani ni

(Mat 26:6-13; Mk 14:3-9)

¹ Khopi Kuwaang sa arok ngani, Jisu Bithani ni kata, erah hah ah heh ih tek nawa ngaaksaat siitta Lajaras hadaang angta. ² Neng loong ah ih Jisu raangtaan ih rangja phaksat songwaang rumta, erah di Martha ih roong sokboita; neng dung dowah Lajaras ah teebun reeni Jisu damdi roongtongta. ³ Eno Meeri ih etumjaat nard banglak nawa hoon arah thuthoom thaangchaan thaang phontum ah piawan haano Jisu lah ni lokwan taha, eno heh khoroon ih hut haatta. Phontum ah nokmng ni tummangmang ih tumwangta. ⁴ Eno heliphante dung dowah wasiit, Judas Iskirirot-Jisu mokwaante ah ih liita. ⁵ <<Erah than thaangchaan phontum ah ngunkholok chaajom* doh sang ano changthih loong asuh ngun ah mamah lapheekoh eha?>> ⁶ Heh erah jengta ah changthih minchan ih tajengta, heh ehuh ang ah angno jengta. Ngunkhaak ah heh ih huita, eno erah dowah heh ih kamaakta.

⁷ Eno Jisu ih liita, <<Meeri ah nak paklak an heh luulu thiinhaat an! Phontum ah nga mangbeng raang ih toomthiin ah. ⁸ Changthih abah saarookwet ih sen damdoh ang ha, enoonthong ngah ah saarookwet sen damdoh tatongrang.>>

Lajaras khumtan rumta

⁹ Mih hantek ih Jisu Bithani ni ngeh japchaat rumta, erah thoidi Jisu jamboi luulu la anghang ih, Jisu ih tek nawa ngaakthingta Lajaras nep tup suh wang rumta. ¹⁰ Romwah phokhoh loong ah ih Lajaras nep tek haat suh chung rumta, ¹¹ Lajaras ngaaksaat thoidi Jehudi loong ah ih ngoong awang jeng laboichaat thang ih Jisu reeni wangleh heh ah hanpi rumta.

Jerusalem ni ruurangrang ih wangta

(Mat 21:1-11; Mk 11:1-11; Luk 19:28-40)

¹² Erah saalih adi Khopi Kuwaang ni wangte miloong ah ih Jisu Jerusalem ni wang ah japchaat rumta. ¹³ Erah thoidi miloong ah paam bangmong ah pi rum ano chomui

karumta, eno riirumta, <<Rangte rangphoong an! O Teesu mendi ra hala heh suh Rangte ih romse tamkoh ah! Rangte ih Ijirel Luuwang suh romseetam koh ah!>>

¹⁴ Rangteele ni raangha likhiik, Jisu ih moktoh ah japtup ano heh sakkhoh ni duutong ano kata,

¹⁵ <<Jaion samnuthung dowa mina loong ah nakcho an!

Sen Luuwang arah ra hala,
moktoh khoni ra hala.>>

¹⁶ Erah tokdi heliphante loong ah ih tiim suh liiha ngeh ih tajat rumta; enoothong Jisu ah dong rangka kano ba; samthun rumta rangteele ni liiha ah heh suh liiha eno neng loong ah heh raangtaan mokah rumla ngeh ah.

¹⁷ Mang beng nawa Jisu ih Lajaras tekchoi dokpoon ano ngaakthing thukta tupte miloong ah ih noongrep ni tumbaata kaat rumta. ¹⁸ Paatjaajih reeraang kano miloong ah chomui wang rumta. ¹⁹ Pharisi loong ah nengneng laktung di roongwaan rumta, <<sok thaak an, seng ih tiim uh sami eke! Arah mongrep dowa mina loong ah ih helih tola phan rumha!>>

Grik mina mararah ih Jisu jam rumta

²⁰ Kuwaang mong adi Jerusalem ni rangsoom wangrum ta dung adi Grik nok hah mararah eje angta. ²¹ Neng loong ah Philip jiinni wang rumta (heh Galili nawa Bethsaida nok hah angta), neng loong ah ih heh suh li rumta, <<Chuupha, seng Jisu tup suh liihi.>>

²² Philip ih Andriu suh baatwan ano nengnyi wanyiinyi Jisu suh baatwan nyuuta. ²³ Eno Jisu ih nengnyi suh ngaakbaat nyuuta, <<Mina Sah rangka saapoot ah amadi thok ehala. ²⁴ Ngah ih amiisak baat rumhala; raanteh ah hah nah wen ano latek thukka bah raanteh esiiit laklak ang ah. Raanteh ah tek ih taano ba, hantektek ih dong tiik ah. ²⁵ O mina ih heh teewah roidong asuh mongmah ah erah mina ah ih mat haat ih ah; arah mongrep adoh o mina ih heh roidong ah lathunka mina rah ih mabah uh lathoonka roidong ah ban thiinha. ²⁶ O mina ih nga mootkaat suh enook e ah, heh nga lih jaatjaat phanjih, eno ba nga laksuh ah ngah maadoh angang heh uh erah doh roong angha. Eno nga mootkaat ah o kah ah erah seng Wah ih soomtu ih ah.

Jisu ih heh tektiit baatta

²⁷ <<Amadi ngah mong rapne saamlang—eno ngah ih tiimjih li ang? Ngah ih emah tamli ang, 'Ewah, nga chamchoh saapoot ah nakthok thukwe ho? Enoothong ngah erah raangtaan ih ra tahang—chamnaang saapoot ah chosuh ah. ²⁸ Ewah, an men rangkajih ju toom ang ah!>>

Eno rang ni jeng arah chaatta, <<Ngah ih heh rangka ah thoksiit halang, eno bolam uh emamah ih boot rangka thuk ang.>>

²⁹ Erah di khoonchap rumta miloong ah ih japchaat ih rumta, eno mararah ih liita ranghuula, mararah ih liita, <<Rangsah heh damdi roongwaan la!>>

³⁰ Enoothong Jisu ih baat rumta, <<Erah jengla ah nga raang ih tah angka, erah sen loong raang ih jengla. ³¹ Amadi, arah mongrep dande saapoot ah thok ehala, arah mongrep pante loong ah datsiit ih ah. ³² Eno, arah hah dowah ngah toonjoh handdoh loongtang nga reenah thoksiit rumhang.>> (³³ Jisu erah jengta ah heh mamah ih ti ah erah tiit ah baatta.)

³⁴ Miloong ah ih liita, <<Seng Hootthe ih liiha Kristo ah saarootwet raang ih ething tong ah. Eno, sen ih, Mina Sah ah toonjoot jaatjaat ih ah ngeh ih mamah ih miili han? >> Mina Sah rah o ah?"

³⁵ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Weephaak ah sen loong damdoh chomroe ba boot waktong ha. Erah raangtaan ih, weephaakla tok adoh sen khoom roh ih an laamang nah phokhoom an; tiimnge liidi laamang ni khoomte ih tajatka heh maani kala ngeh ah. ³⁶ Erah raangtaan ih, weephaak ah hanpi ih an, weephaak mina toom ang an.>>

Miloong ah ih tahanpi rumta

Erah baat rumta lidi, Jisu ah neng loong reenawa doksoon kah ano hutong kata.

³⁷ Miloong ah pandi Jisu ih paatjaajih loong ah taat noisok rum abah uh, tahanpi rumta, ³⁸ erah raangtaan ih Isaia khawah jengta ah amiisak ih toom ang raaha ngeh ah:

<<Teesu, seng ih baat hi tiitkhaap ah o ih hanpi ah?

Teesu ih, hechaan hephaan ah o suh noisok ha?>>

³⁹ Eno, neng loong ih sami hanpi rumta, Isaia khawah ih uh erah ah baatta,

⁴⁰ <<Rangte ih neng mik dookthuk ah,
nengthung nengtak tajang thukka ang ah,

tiimnge liidi neng mik ih naktoom tup ah,
 neng thung ih na toom jat ah ngeh ah,
 eno nga reenah uh deesiit esuh naktoom
 wang rumha, Rangte ih liita.>>

⁴¹ Erah Isaia jengta, Jisu rangka ah tup ano heh tiit ah baatta.

⁴² Erabah uh, Jehudi ngoong awang loong ih Jisu ah hanpi erumta, enoonthong Pharisi loong ih Jehudi rangsoomnok nawa dokphan raacho ih wuusa ni tanaan waan rumta.

⁴³ Eno neng loong ah ih Rangte ih gu nang ih mina ih gu ah jam rumta.

Jisu Jengkhaap jun ih dande ah

⁴⁴ Jisu ih erongwah ih riibaat rumta, <<O mina ih ngah hanpi rum halang, erah loong ah ih nga luulu tahanpi rumrang enoonthong nga daapkaatte rah uh hanpi ih rumha. ⁴⁵ O mina ih ngah tup ih halang, ngah daapkaatte ah uh etup eha. ⁴⁶ Ngah arah mongrep adi weephaak likhiik ih ra tahang, nga hanpiite loong ah laamang mong nah naktoom tong rum ah ngeh ah. ⁴⁷ O mina ih nga tiitkhaap ah chaat ano lakapka bah, ngah ih heh tadande kang. Ngah mongrep dande tara rang, puipang esuh ra tahang. ⁴⁸ Enoonthong o mina ih nga jeng lakapka nyia nga tiit ah edaan ih ah, heh dande wahoh wasiit je ah. Ngah jenglang jengkhaap ah ih rangthoon doh heh dande ah! ⁴⁹ Arah amiisak tiit baat hang, tiimnge liidi nga chaan nawa ih tajeng kang, ngah daapkaatte seng Wah ih emah ih jeng theng ngeh ih baat halang ah ba jenglang. ⁵⁰ Ngah ih jat ehang heh jengdang ah ih lathoon roidong koh ah. Erah raangtaan ih ngah ih tiim liihang, erah seng Wah ih baat halang jeng ah baat hang.>>

13

Jisu ih heliphante loong lah tiihaatta

¹ Erah sa ah Khopui Kuwang sa rangkhah ang ah liidoh angta. Jisu ih jat eta heh mongrep dowa Hewah reenah toon soonwang suh saapoot ah thok ehala. Jisu ih mongrep dowa heh mina loong ah saarookwet minchan rumta, eno rangkuh maang thoonthoon ih minchan rumta.

² Jisu nyia heliphante loong ih rangja phaaksat sah rumta. Erah di dook Hakhoh juubaan ih Simon Iskariot sah Judas tenthun ni Jisu jootkot suh jen nop ih thukta.*

³ Jisu ih jat eta Hewah ih jirep chaan aphaan ah heh suh koha, eno heh ih jat eta heh Rangte reenawa ra taha eno Rangte jiinnah we ngaakwang ah ngeh ah. ⁴ Erah raangtaan phaksat sah rumta teebun dowa Jisu toonchap ano rangkhoni kapta samsong ah khookthiin ano, nyusah ah heh room ni toondekta. ⁵ Eno joong ah tek adi ke ano heliphante loong lah ah tiihatta eno heh room dowa nyusah rah ih hook hut rumta.

⁶ Jisu ah Simon Pitar reeni kaat kano chengta, <<Teesu, nga lah uh tiihaat nih ehang?>>

⁷ Jisu ih ngaakbaatta, <<amadoh ngah ih tiim ehang tajatko, enoonthong linah dongjat uh.>>

⁸ Pitar ih liita, <<Tiimtok doh uh nga lah bah nak tiihaat hang!>>

Jisu ih ngaak liita, <<Ngah ih an lah ah latiihaat raabah," <<an nga liphante takah angko.>>

⁹ Simon Pitar ih ngaakbaatta, <<Teesu, enoobah nga lah luulu nak tiihaat hang! Nga khoh nyia nga lak nep chotchaat hang!>>

¹⁰ Jisu ih liita, <<O mina ih heh sak saachot choi abah esa lakah chot theng, heh lah luulu† ba tiihaat theng. Sen thoontang esa—wasiit ah ba.>> (¹¹ Jisu ih heh jootkotte ah jen jat eta; erah thoidi jengta, <<Sen loongtang esa, wasiit ah ba.>>)

¹² Jisu ih neng lah ah jen tiihaat rum ano heh samsong ah we toonsongta eno teebun adi ngaaktong wangta. Jisu ih cheng rumta, <<Ngah ih sen raangtaan ih tiimjih etang jat tam ih tan?>> ¹³ <<Sen ih ngasuh nyootte nyia Teesu li hali, punjeng elan, tiimnge liidi ngah emah ju. ¹⁴ Sen Teesu nyia Nyootte ang ang bah uh ngah ih sen lah tiihaat rumhala. Erah raangtaan ih sen uh sen lah ah emamah tiihaatmui theng. ¹⁵ Ngah ih sen loong asuh jengthaak nyootsoot rumhala, seng uh emamah angheng ngeh ah. ¹⁶ Sen loong asuh amiisak tiit ah baat rumhala: Heh Teesu nang ih o dah uh elong tah angka, adoleh tiitkhaap baat kaatte ah heh daapkaat nang ih elong tami angka. ¹⁷ Amadi sen ih ami tiit ah jat ehan, emamah ih banreeraang anbah, sen tiimthan tenroon ang an!>>

¹⁸ <<Sen loongtang tiit ngah ih tabaat kang; o danje hang ah ngah ih jat ehang. Enoonthong rangteele ni liiha ah thok jaatjaat eha, erah di emah liiha, o mina nga damdoh

* **13:2** 13:2 Hakhoh luuwang... Jisu jootkot; adoleh Hakhoh luuwang ih, Simon Iskariot sah, Judas Iskariot ih jootkot etheng ngeh ih jen samthun eta † **13:10** 13:10 Mararah le ni tajeakeh lah luulu liiha. **13:12** 13:12 Luk 22:27

13:16 13:16 Mat 10:24; Luk 6:40; Jn 15:20 **13:18** 13:18 Rsb 41:9

roong phaksah ha erah mih ah nga siikhaamte ih hoon ah. ¹⁹ Erah maang angkaadi sen loong asuh baat rumhala, rangthoon doh emah ang adoh sen ih hanpi ih an 'Nghah Liiha ah Nghah'. ²⁰ Nghah ih amiisak tiit ah baat rumhala; nghah ih daapkaat lang mih ah o ih lambanchoh ah erah nga lambanchoh halang, adoleh o ih nga lam bantho halang erah nga daapkaatte wah lam bantho ha.>>

Jisu ih heh jootkot banjat eta

(Mat 26:20-25; Mk 14:17-21; Luk 22:21-23)

²¹ Erah jeng lidi Jisu rapne ih mongsam ano wuusaani dongjengta, <<Nghah ih amiisak tiit baat rumhala; sen loong dung dow wasiit ih nghah jokoh he.>>

²² Heliphante loong ah neng neng sokmui rum ano paatti rumta, o suh liiha ngeh ah. ²³ Heliphante dung dow Jisu mongnook warah Jisu reeni tongta. ²⁴ Simon Pitar ih helak ah moot ano erah wah rah suh chengta, <<Erah o asuh li hali chengthaak uh?>>

²⁵ Eno heliphante ah Jisu reeni tiitong ano chengta, <<Teesu erah o ang weeli?>>

²⁶ Jisu ih ngaakbaatta, <<Nghah ih baanlo ah khu adoh tem angno koh ang; erah mih ah ang ah.>> Eno Jisu ih baanlo chep ah luptem ano Simon Iskariot sah, Judas suh kota. ²⁷ Baanlo thaang damdam Soitaan ah Judas sak ni noptongta. Eno Jisu ih Judas suh baatta, an tiim reetheng ah kharok ih re uh!>> ²⁸ Teebun ni roongtongte heliphante wahoh loong ah ih o ih uh tajatta Jisu ih heh suh tiim esuh emah baatta ngeh ah. ²⁹ Heliphante loong ih mok samthun rumta, Judas ah ngun thiinte ang kano Kuwaang raang ih phaksat riikkaat hebaat ha erah lah angka changthih noodek suh kot hebaat ha ngeh ah.

³⁰ Erah kota baanlo ah thaangpi ano Judas ah doksoon ekata. Erah tokdi rangnak angta.

Jengdang Ena

³¹ Judas ah doksoon kaat kano Jisu ih liita, <<Amadi Mina Sah rangka ah dongjat thuk ha, Rangte rangka ah heh jun ih dongjat thuk ha. ³² Eno Rangte rangka ah Hesah jun ih choh abah, Mina Sah heh ih rangka ha ah dongjat thuk ah, eno erah kharok ih choomjoh ah. ³³ Ngaasuh ngaasah loong, nghah sen damdoh saatang tah roongtong rang. Sen ih nghah jamboi ih he, enoonthong Jehudi nok dah ngoong awang loong suh baatang ah likhiik, 'Nghah maako wanglang erah doh sen tami wangran.' ³⁴ Eno nghah ih sen suh jengdang ena koh rumhala; sen loong jaachi nah minchanmui etheng. Nghah ih sen loong minchan rumhala ah likhiik sen uh minchanmui etheng. ³⁵ Sen jaachi nah minchanmui ih anbah warep ih erah doh jat ah, sen loong ah nga liphante ngeh ah.>>

Jisu ih Pitar leek tiit banbaatta

(Mat 26:31-35; Mk 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ <<An manah wang uh, Teesu?>> Simon Pitar ih chengta.

Jisu ih ngaakbaatta, <<Amadoh an ih nga lih tajen phanrang,>> enoonthong liwang nah nga lih jen phan ehang.>>

³⁷ <<Teesu, amadoh tiimnge ih an lih lajen phan ah?>> Pitar ih ngaak chengta, <<Nghabah an raangtaan ih tek suh banban ih tonglang!>>

³⁸ Jisu ih ngaak liita, <<Amiisak nga raang ih teksuh banban tam tonglu? Nghah ih amiisak tiit baat hala; woh maang weeka doh an jaajom leek uh tajatkang ngeh ah.

14

Hewah jiinni wang suh lampo ah Jisu

¹ Heliphante loong asuh Jisu ih baat rumta, <<Nak thungthih an nyia naksootsaam an,>>Rangte nyia nghah ba hanpi* he. ² Seng Wah nok ni nokkhok hantek je ah, erah raangtaan ih nghah sen tongtheng ban khookham wanglang. Emah lah ang dobah† sen suh tabaat theng rum taha. ³ Eno, sen tongtheng jen khookham tangno, sen loong ah nga reenah toonsiit wansuh we ngaakrak ehang. ⁴ Sen ih jat ehan wang wanglang lam ah maako wangla ih ah.>> ⁵ Thomas ih Jisu suh chengta, <<Teesu, an maako wanglu ah botesah lajatke ah; eno erah nah thoktheng lam ah mamah ih jat ih?>>

⁶ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<Nghah juuba lampo, amiisak nyia roidong; seng Wah jiinnah o uh tajen wangka, nga jun ih luulu jen wang ah. ⁷ Jisu ih li rumta, Amadi sen ih nghah jat ih hali,>>‡ <<seng Wah uh jat ih an, eno amah dowah ih heh uh jat ih han

13:20 13:20 Mat 10:40; Mk 9:37; Luk 9:48; 10:16 13:33 13:33 Jn 7:34 13:34 13:34 Jn 15:12,17; 1Jn 3:23; 2Jn

5 * 14:1 14:1 Hanpi; adolehHanpi an. † 14:2 14:2 Emah lah ang dobah; adolehSeng Wah nok ni nokkhok hantek je ah; emah lah ang dobah sen raangtaan khookham wanglang ngeh ih tamma baat theng rum taha? ‡ 14:7 14:7Amadi nghah jat ih hala sen ih jat ih an; mararah le niSen ih jat ih tahe bah sen ih jat ih theng tahe.

tup uh tup ih han.>>

⁸ Philip ih Jisu suh liita, <<Teesu, seng loong asuh seng Wah ah baat kohe; erah jamhi.>>

⁹ Jisu ih ngaakbaatta, <<Philip, sen loong damdi ngah rathan roongtong halang ah; amadi uh ngah o ah maang nih jat rang?>> O mina ih ngah tup halang erah ih seng Wah uh tup eha. Erah ang ah bah, 'Seng Wah ah baat kohe' ngeh ih tiim esuh liihan?

¹⁰ Philip, an ih tanih hanpiiko ngah seng Wah damdi eno seng Wah ah nga damdi ngeh ah? Ngah jenglang jengkhaap ah nga jeng tah angka.>> Jisu ih heliphante loong asuh baat rumta, Nga damdi waktong hala seng Wah ah ih heh mootkaat ah kala. ¹¹ Ngah ih baat rumhala ah hanpi an, ngah seng Wah damdi, seng Wah ah nga damdi. Ngah lahanpi riibah uh, nga reelang ah hanpi an. ¹² Ngah ih amiisak baat rumhala: O mina ih ngah hanpi halang erah ih ngah reelang nang ih elong mootkaat jen mokah ah, tiimnge liidi, ngah seng Wah taang ni wanglang. ¹³ Erah raangtaan ih nga mendoh sen ih tiim suh an erah reekot ih rumha, eno Hewah rangka ah Hesah jun ih noisok ah. ¹⁴ Nga mendoh sen ih tiimjih suh he^S nga ih reekot ih rumha.

Esa Chiiala kakhham tiit

¹⁵ <<Sen ih nga minchan ih heebah, nga jengdang ah kap an. ¹⁶ Sen loong chosokte ngah ih seng Wah jiin nawa saarookwet waktong suh wahoh sukoh rumha. ¹⁷ Heh langla Chiiala, Rante amiisak tiit wuubaatte. Mongrep dowa mina ih tachoka, tiimnge liidi neng ih tup uh tatupka jat uh tajatka. Enoothong sen ih bah jat ehan, heh* sen dandam waktong hala.

¹⁸ <<Ngah wang ih angdoh, sen luulu tathinfaat rumra; ngah sen jiinnah weengaak kaat ehang. ¹⁹ Chomroe lidoh mongrep mina ih ngah takah tuprang ang ah, enoouthong sen ih bah tup ih he, tiimnge liidi ngah ething tong ang; sen uh ething tong an. ²⁰ Heh rangwu thok haadoh, sen ih erah doh jat an ngah seng Wah damdi eno sen uh nga damdi, sen damdi ang halang likhiik ah.

²¹ <<O mina ih nga jengdang loong ah chaat ano kap ah heh juuba nga minchante ah. Seng Wah ih nga minchante loong ah minchan eha; ngah uh erah mina ah minchan ehang eno nga teewah tiit ah neng suh dongjat thuk ang.>>

²² Judas (arah ah Judas Iskariot tah angka) ih liita, <<Teesu, mongrep mina suh an teewah ah lajat thukthang ih seng suh luulu jatthuk hali rah mamah mi ang ah?>>

²³ Jisu ih ngaakbaat rumta, <<O mina ih ngah minchan hang erah ih ngah ih nyootsoot hang ah kap ih ah. Seng Wah ih uh erah mih ah minchan ih ah eno sek Soowah raaha tiino neng damdoh waktong raaha tih. ²⁴ O mina ih ngah taminchan rang erah mih ah ih ngah ih nyootsoot hang ah uh takapka. Eno ngah ih ngaathung ih tanyootsoot rumra, erabah nga daapkaatte seng Wah jengkhaap nyootsoot rumhala.

²⁵ <<Arah sen damdi tongpoot diiba baat rumhala. ²⁶ Sen chosokte, Esa Chiiala ah seng Wah ih nga mendoh kaat thuk ha, erah ih jirep ah nyootsoot han eno ngah ih nyoot rumhala ah samthun ih thuk han.

²⁷ <<Nga jiin dowa semroongroong ih tongjih ah sen suh thiinfaat koh rumhala. Mongrep mina ih koha likhiik takoh rumra. Sen naksootsaam an; cho uh nakcho an. ²⁸ Ngah ih sen suh baatrum taha ah chaat etan, 'thiinfaat ih rumhala ngeh ah, enoouthong ngah sen taang nah we ngaakkaat ehang.' Sen ih ngah minchan ehe bah ah, seng Wah reeni wanglang asuh sen roon ih an; tiimnge liidi seng Wah ah nga nang ih elong. ²⁹ Jirep ah maang angkaadi amadi banbaat rumhala, emah ang adoh, sen ih hanpi toom ih an suh ah. ³⁰ Sen damdoh ngah ehan takah jen roongwaan rang, arah mongrep pante ah thok ehala. Nga khotokdi hechaan amuh, ³¹ enoouthong seng Wah ah nga mongnook ngeh ih mongrep mina warep ih jat jaatjaat etheng; erah raangtaan ih heh ih tiim baat halang erah jun ih reelang.

<<Raahan, arah dowa dokkhoom eh ih.

15

Jisu Juuba Anggut tiik

¹ <<Ngah juuba amiisak anggut, eno seng Wah ah paachangte. ² Ngaaphaak ngaataang heh tiikmuh loong ah kheehaat eha, eno hetiiik pan loong ah domjaan ih ah, enobah singmoot choi nyia domjaan choi ang kano ehan ih dong tiik ah. ³ Sen loong abah ngah ih nyootsoot rum taha jun ih sa choi jen lang etan. ⁴ Sen loong ah nga damdoh roomtong han, ngah uh sen damdoh roomtong hang. Bangphaak ah hetiiiktiik tami tiikka, heruh dowa phaakkah ah doba mi dongtiik ah. Erah likhiik sen uh nga damdoh lah angran bah sen tiik ah tami tiik kan.

⁵ <<Nгах juuba anggut ruh, sen loong ah hepahaak. O mina nga damdoh angha nya nгах hedamdoh angtang nooba, hetiiik ah ehan ih dong tiik ah; nгах laje kangbah an ih tiim uh tami ih ko. ⁶ O ang abah uh nga damdoh lah ang raabah, erah hepahaak hook toom e ah ngeh ih dook haat ah likhiik ang ah; erah likhiik abah chatjoh ano we nah ba saanjotak ah. ⁷ Sen loong ah nga damdoh tonghan bah nya nгах ih nyootsoot rumhala jengkhaap ah kap anbah, sen ih tiimsuk suh nooklan erah choh ih an. ⁸ Seng Wah rangka ah sen tiik senlak jun ih jat ah; emah ang anno juuba sen loong ah nga liphante ang an. ⁹ Seng Wah ih nгах minchan halang ah likhiik sen uh nгах ih emah minchan rumhala; erah raangtaan ih nga minchan doh tong an. ¹⁰ Sen loong ih nga jengdang ah kap an nooba, nga minchan doh jen tong an, nгах ih seng Wah jengdang ah kap angno heh minchan di tonglang ah likhiik ah.

¹¹ <<A baat rumhala ah langla, nga tonglang ah likhiik sen uh tenroon ih toomtong an ngeh ih baat rumhala, sen loong ah rapne ih eroon toom ih an. ¹² Nga jengdang ah langla arah: Nгах ih sen minchan rumhala ah likhiik sen uh emamah ih minchanmui an. ¹³ Elongthoon minchan ah langla maama joonte raang ih heh roidong jen koha rah. ¹⁴ Eno sen loong ah nga jengkhaap adoh songtong anno juuba nga joonte ih hoon an. ¹⁵ Sen loong asuh nгах ih nga laksuh ngeh ih takah li rumra, tiimnge liidi heh laksuh ih bah heh changte ih tiim eha erah tajatka. Erah nang ebah sen suh nga joonte li rumhala, erah thoidi seng Wah jiiin nawa tiimjih chaattang loong ah thoontang baat rumhala. ¹⁶ Nгах sen ih danje heerah tah angkang; nгах ih senba danje rumhala. Nгах ih sen tiik senlak ehanhan toom ih jaat an ngeh ih danje rumhala, hetiiik saarookwet ih tong arah likhiik ah. Erah raangtaan ih nga mendoh seng Wah jiiin nawa tiimjaat suh an erah ekot ehan. ¹⁷ Erah raangtaan ih baat rumhala; sen loong ah wasiit ih wasiit minchanmui e an.

Mongrep mina ih chiik haat

¹⁸ <<Arah mongrep ah ih miksuk ih hanbah, sen ih samthun ih an nгах phang miksuk rum tahang ah. ¹⁹ Sen arah mongrep mina angtan bah neng mina likhiik ih minchan theng tahan. Enoothong nгах ih sen loong ah arah hadaang dowah danje rum taha, neng mina tah angkan. Erah thoidi miksuh halan. ²⁰ Nгах ih baat rum taha ah samthun an; 'dah ah mabah uh heh changte nang ih elong tah angka.' Neng ih nгах siiwi ih rumtahang bah sen uh siiwi ehan; nгах ih nyootsoot rumtang ah kap rumta bah sen ih nyootsoot han ah uh kap etheng rumta. ²¹ Eno sen loong nga mina angkan no siiwi ih han ang ah. Erah damdi nгах o ih daapkaat tahang warah neng ih tajat rumka. ²² Neng reenah nгах lakaat dobah nya laroongwaan kaat dobah neng loong ah rangdah nah tamooing theng rumta; aadowa ebah, neng rangdah ah biin anaan takah chorumka. ²³ O mina ih nгах miksuk halang seng Wah uh miksuk eha. ²⁴ Neng loong ah rangdah tah angheng rumta nгах ih o uh lathaak reeka ah neng dung nah lamok reetang bah ah; tiimnge liidi, neng ih nga mamah reetang loong ah tup ih rumha, eno neng ih sek Soowah wanyiinyi miksuk hali ti. ²⁵ Enoothong, erah elang jaatjaat etheng angta, neng Hootthe ni banraang thiinta ah amiisak doh ang etheng: 'Nгах tiim lathih kangdi chiik haat rum halang.'

²⁶ <<Chosokte ah kaat eha—erah langla Chiiala, Rangte tiit ami ah wuubaat suh seng Wah reenawa raaha. Nгах ih seng Wah reenawa daapkaat hang, eno heh ih nga tiit ah baat han. ²⁷ Eno, sen loong ah jaakhoh dowah ih nga damdi ang thoidoh sen ih uh nga tiit tumbaat an.

16

¹ <<Nгах ih arah jengkhaap ah baat rumhala, sen laalom ah naktoom toihaat an ngeh ah. ² Sen loong ah Jehudi rangsoomnok nawa dokphanhaat ehan, eno sen tek haat saapoot uh thok eha, neng ih mok samthun ah sen tek haat ah suh Rangte mootkaat kalang ngeh ah. ³ Sek Soowah ah lajat thoidoh miloong ah emah reeraang rum ah. ⁴ Amadi sen loong asuh baat rumhala langla, emah ih siiwi handoh sen loong ah ih toom samthun an.

Esa Chiiala Mootkaat

<<Jaakhodi, nгах sen damdi ang thoidi arah tiit ah tabaat rum taha. ⁵ Nгах o ih daapkaat tahang, amadi heh taang ni ngaakwang lang, erabah uh sen ih ngasuh mani wanglu ngeh ih o ih uh tacheng ri. ⁶ Eno amadi sen suh emah baatrum kohaano, sen loong ah thungjoong elan. ⁷ Enoothong sen loong asuh amiisak tiit ah baat rumhala: Nгах wanglaan ih ang bah sen raang ih ese ang ah, tiimnge liidi nгах lamok wang

kangbah sen Chosokte ah sen jiinnah taraara ang ah. Enoothong ngah dok soonwang tangno, sen Chosokte ah ekaat ih thuk hang. ⁸ Esa Chiiala ah ra haano, mongrep mina suh neng rangdah tiit ah jatthuk ah, kateng tiit ah jatthuk ah, erah damdoh Rangte ih dande tiit ah jatthuk ih ah. ⁹ Ngah lahanpi thoidoh, neng ih rangdah tiit ah tadanjat rumka ang ah; ¹⁰ neng ih kateng tiit ah tajat rumka, tiimnge liidi ngah seng Wah reeni wanglang eno ngah takah japtupri ang ah, ¹¹ eno neng loong ah dande tiit ah tajat rumka, tiimnge liidi arah mongrep dowah neng pante ah jen dande eta.

¹² <<Ngah ih sen suh baathheng ene tah angka, erabah uh amadoh baat rumha bah tajen naanchaat kan ang ah. ¹³ Enoothong, Rangte amiitiit jatthukte Chiiala raaha doh, heh ih amiisak lampo adoh siit han. Heh ih heh chaan nawa ih tajangka ang ah, enoothong heh ih tiimjih japchaat ah erah ba jeng ah nyia lakngah nawa tiit ah ba baat han. ¹⁴ Sen suh Chiiala ah ih nga jeng ah baatkaat hanno nga rangka thuk hang. ¹⁵ Seng Wah suh tiimjeela jirep ah nga raangtaan; erah thoidoi baat rumhala Chiiala ih nga jiin nawa tiim chaat ah erah ah baat han.

Thungjoong nyi tenroon

¹⁶ <<Chomroe doh sen ih ngah takah boot japtupri, eno chomroe lidoh ngah we japtup ehe.>>

¹⁷ Mararah heliphante loong ah nengneng chengmui rumta, <<Heh ih tiim asuh liiha, chomroe doh sen ih takah boot japtupri eno chomroe lidoh ngah we japtup ehe ngeh ah; eno heh ih emah uh eli eha, 'tiimnge liidi ngah seng Wah jiinni wanglang.' ¹⁸ Chomroe ah tiim asuh liiha? Tiimjih suh li koja, erah seng ih tajatke!>>

¹⁹ Jisu ih jat eta, heliphante loong ih heh suh cheng ah ngeh ah, erah raangtaan ih Jisu ih baat rumta, <<Ngah ih liihang, 'Chomroe sen ih takah boot japtupri, eno chomroe lidoh pootsiit we tup ehe.' Erah li kangno tanih kah chengmui lan? ²⁰ Ngah ih ami tiit ah baat rumhala: Seng loong ah nga raangtaan ih ehu ih an, enoothong mongrep dowah miloong ah eroon ih ah; sen loong abah thungthet ih an erabah uh erah lih adoh eroon ih an. ²¹ Minuh ah heh sah tup tok thok kohaano sootsaam ela, tiimnge liidi heh chamnaang tok ah thok ehala; enoothong heh sah dongtup ano heh chamchoh ah beehaat eha, tiimnge liidi heh arah mongrep adi heh sah tup kano eroon ela. ²² Erah likhiik sen loong asuh emamah ang ah: Amadi sen loong ah thungthet elan, enoothong ngah ih we japtup ih rumha, eno sen loong ah erah than ih roon an sen tenroon ah o ih uh tajen nge ran.

²³ <<Sen loong asuh ami tiit ah baat rumhala, saapoot thok haadoh sen ih tiim uh tasuh ri ang ah. Sen suh amisak tiit baat rumhala; nga mendoh* seng Wah jiin nawa tiimsuh an, erah heh ih kot ih han. ²⁴ Amadoh nga mendoh maang suh ang an bah; sen ih suk ih an, eno erah choh anno sen ten laanchem roh ih roon an.

Mongrep jen ah

²⁵ <<Ngah ih arah jengkhaap loong ah tiitthaak toobaat damdi baat rumhala. Enoothong saapoot ah thok eha ngah ih tiitthaak lam ih takah baat rumra, enoothong seng Wah tiit ah saasa ih baat rumha. ²⁶ Erah rangwu thok haadoh sen loong ah ih seng Wah jiin nawa nga mendoh suh an, sen mendoh nga ih suh ang ngeh ih taliikang, ²⁷ Sengwah heteteewah ih sen loong ah minchan ih halan. Sen loong ah ih ngah nook kohe nyia Rangte reenawa ra hala ngeh ih hanpi thoidi seng Wah ih sen uh minchan ih halan. ²⁸ Ngah arah mongrep adi seng Wah reenawa ra tahang, eno arah mongrep ah thiinhaat angno seng Wah jiinni ngaakwang lang.>>

²⁹ Eno heliphante loong ah ih Jisu suh baatta, <<Amadi bah an ih saasa ih jenglu, tiitthaak lam ih labaat ah. ³⁰ Amadi kokjat ehi an ih jirep ah jat ehu ngeh ah; an suh mih ih miicheng jih tajeeka. Erah thoidi Rangte reenawa raahalu ngeh ih seng ih jat ehi.>>

³¹ Jisu ih ngaakcheng rumta, <<Amadi hanpi tam ih han? ³² Saapoot ah amadi jen thok ehala, sen loong ah noongrep nah saapsoon an, nga luulu thiinhaat heeno sen nok nah saapsoon an. Enoothong emah ebah nga luulu tah angkang, tiimnge liidi seng Wah nga damdi eje. ³³ Ngah ih arah tiit ah nga damdi anghanno semroongroong ih toomtong rum ah ngeh ih baat rumhala. Sen loong ah mongrep mih ih chamnaang ih thuk han. Enoothong sen lacho theng! Ngah ih mongrep ah jen etang!>>

17

Heliphante loong suh Jisu ih rangsoom kota

* **16:23** 16:23 Nga mendoh seng Wah jiin nawa tiim suh an, heh ih kot ih han; mararah ni Seng Wah jiin nawa tiim suh an nga mendoh kot ehan ang ah

¹ Erah jeng ano Jisu rangko toonsokwan ano liita, <<Ewah, saapoot ah thok ehala, an Sah rangka thuk uh, heh ih an toom we choomjoot thuk ho. ² Mina thoontang kthothung ni an ih heh suh chaan aphaan kotu, an ih kotu mina loong asuh lathoon theng roidong jen kot suh ah. ³ Lathoon theng roidong ah langla, amiisak Rangte ah an luulu jat halu nyia an ih daapkaat taho Kristo jat ha asuh liiha. ⁴ Arah hah adi an rangka ah ngah ih noisok etang; an ih mootthuk tahang mootkaat ah ejen etang. ⁵ Ewah! Arah hah maangdong di, an damdi angtok doh nga rangka tahang ah likhiik an ngathong nah amadoh nga rangka hang.

⁶ <<Arah mongrep dowa mina kotahang loong asuh an ejat ih thuk taha. Erah koh halang mina loong ah an mina angta. Neng ih an jeng ah kap eta, ⁷ eno an ih koh halang jirep ah an jiin nawa ra hala ngeh ih amadi jat ih rumha. ⁸ Neng suh an tiitkhaap baat tahang tiit ah baat ih rumtang, eno neng ih erah tiitkhaap ah kap ih rumta; neng ih jat eha ngah amiisak an reenawa ra tahang, eno an ih daapkaat tahang ah neng ih hanpi ih rumha.

⁹ <<Ngah ih neng raang ih soomhang. Arah mongrep raangtaan ih tah soomkang, enoonthong an ih kotahang loong raang ih soomhang, tiimnge liidi neng loong an mina. ¹⁰ Nga dam dowa loong ah an mina, an reedowa mina loong ah nga raangtaan; nga rangka ah neng jun ih noisok ha. ¹¹ Eno, ngah amadi an taang ni wang halang; arah mongrep adi takah boottong kang, enoonthong neng loong ah arah mongrep adi thiinhaat hang. Esa Rangte! An ih ngasuh kotahang men* dowa chaan anphaan nawa ih puipang ih rum uh, sek esiiit angli tih likhiik neng uh esiiit toom angrum ah. ¹² Ngah neng loong damdi angtang adoh an ih kotahang men† dowa chaan aphaan nawa ih puipang ih rumtang, wasiit taan uh maat haat muh, marah emat jaatjaat ete angta ba mata—erabah Rangteele ni raangha jun ih ang etheng jaatjaat angta. ¹³ Amadi ngah an reeni wang halang, eno ngah arah mongrep ni angang di nga tenroon nah neng ten laanchem roh toomtong rum ah ngeh liihang. ¹⁴ Ngah ih an tiitkhaap ah baatrum kangno arah mongrep dowa miloong ah ih miksuk ih rumha, neng uh nga likhiikkhiik arah mongrep mih takah angrumka. ¹⁵ Ngah ih neng loong ah arah mongrep dowa toonsiit ih uh ngeh taliikang, neng loong ah Soitaan lak nawa puipang esuh baat we hala. ¹⁶ Nga likhiikkhiik neng uh arah mongrep mih takah angka. ¹⁷ Amiiitiit jun ih neng loong ah anteewah lak nah look haat uh, tiimnge liidi an jengkhaap ah amiisak. ¹⁸ An ih ngah mamah ih daapkaat tahang, erah likhiik ngah ih uh neng loong ah mongrep ni daapkaat rumlang. ¹⁹ Neng raang ih nga teewah an suh look haat hala, tiimnge liidi neng ih uh neng teewah ah amiisak ih an lak nah toom look haat rumho.

²⁰ <<Neng raang ih luulu tasoomkang, neng ih tiitkhaap baatkaat rum adoh nga hanpiite loong raang ih nep soomhang. ²¹ Neng loongtang esiiit ih toom angrum ah. Ewah! Neng loong ah sek damdoh toom jen angha, an nga damdi adoleh ngah an damdi likhiik ah. Neng loong ah esiiit toom angrum ah, arah mongrep dowa miloong ah ih ngah an ih daapkaat tahang ah toom hanpi rum ah. ²² An ih choomjoh tahang ah likhiik ih neng uh emamah ih rangka thuk rumhang, enooba neng esiiit ih angrum ah, seknyi angli tih likhiik ah: ²³ Ngah neng damdi eno an nga damdi, enooba neng loong ah esiiit jaatjaat ih angrum ah, tiimnge liidi arah mongrep dowa miloong ah ih ngah an ih daapkaat tahang ah toomjat rum ah nyia an ih ngah minchan halang ah likhiik neng uh an ih emamah ih minchan hu.

²⁴ <<Ewah! Neng loong ah an ih ngasuh kohalang, eno ngah manah angang neng uh nga damdam toom ang rumha, enooba neng ih nga rangka ah chotup rum ah, marah mongrep maanghooon di nga rangka tu nyia minchan ih tahang ah. ²⁵ Ewah Katengthoon! Arah hah dowa miloong ah ih tajat ru ngah ih ba jat hala eno arah loong ah ih an ih daapkaat tahang ngeh ih jat rumha. ²⁶ Neng suh an jen jat ih thukrum taha, eno erah jatroh ih thukrum ang, enooba an ih nga minchan halang ah neng ih uh choh toom ih rum ah, eno ngah uh neng damdoh eje toom ang ang.>>

18

Jisu jokhakta

(Mat 26:47-56; Mk 14:43-50; Luk 22:47-53)

¹ Jisu ih rang ah jensoom ano, Kidron joisah saangko heliphante loong damdi daankata. Erah di pa esiiit angta, eno Jisu nyia heliphante loong ah erah di nopwang rumta. ² Jisu

* **17:11** 17:11 An ih kotahang men, chaan aphaan mendoh, puipang rum uh; mararah le ni liiha Anchaan anphaan mendoh ngasuh kotahang loong ah puipang rum uh **17:12** 17:12 Rsb 41:9; Jn 13:18 † **17:12** 17:12 An ih kotahang, chaan aphaan mendoh, mararah le ni liiha Anchaan anphaan mendi nga suh kotang mendi puipang rum hang

jootkotte Judas ih erah pa ah mani angta erah jat eta, tiimnge liidi heliphante loong ah damdi Jisu erah di hepoot hepoot pakchomui roh ka ih rumta. ³ Erah thoidi romwah phokhothoon nyia Pharisi nok hah loong ah ih Judas damdi Room nok hah sipaahi nyia Rangteenook bante loong ah langpi papi ih wangthuk rumta, eno neng loong ah weetook nyia phiitwe ah piirum ano erah pa adi nopwang rumta. ⁴ Jisu ih heh teeteewah ah mamah theng ah, erah banjat eta, eno neng taangko ih tiitkhoom kah ano cheng rumta, <<O jam han sen ih ah?>>

⁵ “Najaret dowah Jisu,” neng loong ah ih ngaakbaat rumta.

“Erah liihan abah ngah,” Jisu ih baat rumta.

Mih khumtante, Judaas, ah erah di roongchap wangta. ⁶ Jisu ih <<Erah liihan abah ngah ngeh ih liikano<< neng liko ih ngaakchap rum ano hah ni loongjup rumta. ⁷ Jisu ih weengaak cheng rumta, “O jam han sen ih ah?”

“Najaret dowah Jisu,” neng loong ah ih liita.

⁸ <<Ngah ih jen baat ih rum taha erabah ngah ngeh ah.>> Jisu ih baat rumta, <<Ngah jam hali bah wahoh loong ah ngaakkaat ih thuk an.” Jisu ih emah ih li rumta. (⁹ Heh ih maangdi ban baatta ah amiisak ih angsoh neng loong asuh emah li rumta, Jisu ih Hewah rang ah emah ih soomta: <<Ewah! An ih kotahang miloong ah wasiit taan uh ngah ih mat haatmuh.>>)

¹⁰ Simon Pitar ih lang esiit huita, erah dokkhoom ano Romwah phokhothoon dah na ah dakmiiko ah dat dookta. Erah dah men ah langla Malkus ngeh angta. ¹¹ Jisu ih Pitar suh liita, <<An lang ah hetoop adoh sak hui uh! Seng Wah ih kohalang chammaang lookkep* adoh tajokka nih thun hu?>>

Annas reeni Jisu siitwanta

¹² Eno Room nawa sipaahi nyia neng saahaap, erah damdi Jehudi nok hah bante loong ah ih Jisu ah jorum ano kit rumta, ¹³ jaakhoh thoon ah Kaiphah hopwah Anna reeni siitwan rumta, erah paang adi Kaiphah ah Romwah Phokhothoon angta. ¹⁴ Jehudi ngoong awang loong asuh loongtang raang ih wasiit tek ah eseehthoon ang ah ngeh ih hukbaatte ah Kaiphah angta.

Pitar ih Jisu leekbaatta

(Mat 26:69,70; Mk 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ Pitar nyia heliphante wahoh wasiit Jisu lilih ih phankhoom kanyuuta. Erah heliphante ah Romwah Phokhothoon damdi menjat ang thoidi, Romwah Phokhothoon nok taakkhu ni Jisu damdi waknop wangta, ¹⁶ eno Pitar ah paakaawan adi banchapta. Heliphante ah kaalu ko ngaak kah ano jaalalah nusiit chapta asuh baat ano Pitar ah waknopsiit wanta. ¹⁷ Enoothong jaalalah rah ih kaalu adi Pitar suh chengta, <<An uh Jisu liphante tanih angkoko?>>

<<Ngah tah angkang.>> Pitar ih ngaakbaatta.

¹⁸ Song ang kano, laksuh nyia bante loong ah we ah takrum ano songlom suh weekaang ni kookchap rumta. Erah di Pitar ah wang ano weekaang ni roong lomchap wangta.

Romwah Phokhoh ih Jisu suh chengta

(Mat 26:59-66; Mk 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹ Romwah Phokhothoon ih Jisu suh heliphante loong tiit nyia heh ih nyootsootta ah chengta. ²⁰ Jisu ih ngaakbaatta, “Saarookwet ngah nokraat ni mirep suh saasa ih jenglang; Jehudi rangsoomnok ni nyia Rangteenok ni, maradi miloong ah kalomkhoom rum taha di ah. Mabah uh ngah husah ni jengmuh ²¹ An ih emah tiim esuh cheng halang? Nga jeng boichaatte loong asuh cheng uh. Ngah ih tiimjih baat rumtang neng ih chaat eta.>>

²² Jisu ih emah li kano, bante dowah wasiit ih hethe ni baangbuh ano liita, <<Romwah Phokhothoon suh an ih emah mamah naan liihu!>>

²³ Jisu ih heh suh ngaak liita, “Ngah tiim bah uh mokjeng etang bah, mirep suh adoh baat uh. Enoothong ngah tiim jengtang erah punjeng etang baleh tiim esuh buh halang?>>

²⁴ Annas ih Jisu ah kitchoi Romwah Phokhothoon Kaiphah taang ni wangthukta.

Pitar ih Jisu we leekbaatta

(Mat 26:71-75; Mk 14:69-72; Luk 22:58-62)

²⁵ Erah di Pitar ah weekaang ni chaproh eta. Erah thoidi miloong ah ih cheng rumta, <<An uh erah wah liphante taba ang koko?>>

18:11 18:11 Mat 26:39; Mk 14:36; Luk 22:42 * **18:11** 18:11 lookkep: Aradi lookkep ah chamchoh theng ang kano liiha, Jisu ih chammaang lookkep ni jok ah likhiik cham ah

Pitar ih weeliita, <<Ngah ah tah angkang.>>

²⁶ Romwah Phokhothoon dah wasiit, Pitar ih heh na datdook ta phoh awah erah di eje angta. Erah dah rah ih liita, <<Jisu damdi pa ni taba tup taha?>>

²⁷ Eno Pitar we leekta, Tajatkang—erah damdam ih woh ah weeta.

Pilat reeni Jisu siitwan rumta

(*Mat 27:1,2,11-14; Mk 15:1-5; Luk 23:1-5*)

²⁸ Rangkhano ih Kaiphas nok nawa Jisu ah Kobono noklong[†] ni siitwan rumta. Neng banlam di Khopi kuwaang miiphaksat suh neng ah esa ang theng, erah thoidi Jehudi ngoong awang loong ah kobono nokmong ni tanop wang rumta. ²⁹ Erah thoidi Pilat ah dokkhoom kah ano chengkah rumta, <<Arah mih ah tiim thoidi jowan halan?>>

³⁰ Neng ih ngaakbaatta, <<Lamoongre dobah an suh ju tajoot kot wantheng tahe.>>

³¹ <<Emah ang abah sen hooththe jun ih mat ah taat hoonkaat thaak an.>> Pilat ih baat rumta.

Jehudi loong ah ih ngaakli rumta, <<Seng ih mih tami tek haatke.>> (³² Erah langla Jisu ih heh mamah ih tektheng ah erah tiit ban baatta ah wuusa nah amiimi dong angshuh jeng rumta.)

³³ Pilat ih Jisu nokmong ni poonwan ano cheng wanta, <<An Jehudi Luuwang nih ah?>>

³⁴ Jisu ih ngaakbaatta, <<Nga tiit ah an thung ih tamcheng halang tam aleh mih ih baat ho ih cheng halang?>>

³⁵ Pilat ih ngaak liita, <<Ngah suh Jehudi nok hah nih li halang? An mina loong nyia romwah phokhoh loong ih ba jokoh wanrum halang. An tiimjih ih kotu?>>

³⁶ Jisu ih ngaakbaatta, <<Nga hasong ah arah mongrep hasong tah angka; arah mongrep hasong angta bah nga lih phanjootte loong ah Jehudi ngoong awang suh lajoot thuksuh mui etheng rumta. Nga hasong bah mongrep hasong tah angka.>>

³⁷ Eno Pilat ih Jisu suh chengta, <<Enoobah, an luuwang tam ah?>>

Jisu ih ngaakbaatta, <<An ih liitu ngah luuwang ngeh ah. Ngabah dongtup hangno arah mongrep adi jisiit raangtaan ih ra tahang, erah langla amiitiit ah baat suh. O mina amiisak mih ang ah erah ih nga jeng ah boichaata hang .

³⁸ “Enoobah amiitiit ah tiimah?” Pilat ih chengta.

Jisu tek haat thukta

(*Mat 27:15-31; Mk 15:6-20; Luk 23:13-25*)

Eno Pilat ah weengaak dokkhoom kah ano miloong asuh liikah rumta, <<Heh tiim thoilam doh thet haat theng ah ngah ebah tah jatjoh kang. ³⁹ Enoothong sen banlam di, Khopiikuh rookwet sen raangtaan ih phaatak nawa wasiit ah daap haat koroh erum hala. Sen loong raangtaan ih Jehudi luuwang ah daap haat kot ah tamjam han?”

⁴⁰ Neng loong ah ih riiraak damdi ngaakbaat rumta, “Heh tah angka! Barabbas jamhi! (Barabbas ah miputte angta.)

19

¹ Eno Pilat ih Jisu ah siitwan ano ruh ih bot thuk rumta. ² Arami loong ah ih bangkaang hesupan nawa ih khopok ah hoon rum ano hekhoh ni pokthuk rumta; saangham nyuh ah hesak adi dekkoh rum eta ³ heh reeni raarum hano li rumta, “Roiloh toom angkah Jehudi luwang ah!” Eno neng ah wangrum ano paatbuh rumta.

⁴ Pilat ah jaasiit we ngaak dokkhoom kah ano miloong asuh baat rumta, “sok thaak an, nga ih sen reenah dongsit kaat hang, enoothong heh tek haatjih bah ngah ih tachoh jokang.” ⁵ Erah di Jisu ah dokkhoom ra taha, sukhopok ah pok saangham nyuh ah kap ano dong ra taha. Pilat ih baat rumta, sok thaak an, mih abah arah!”

⁶ Heh ah kaptup rum ano romwah phokhoh loong nyia Rangteenok bante loong ah ri rumta, “Heh ah tekrapbot etheng! Heh ah tekrapbot etheng!”

Pilat ih li rumta, “Siitkaat anno tekrapbot kaat an. Ngah ebah heh dut haat* theng tajapjoh kang.”

⁷ Miloong ah ih ngaak riibaat rumta, seng hotthe ni eli eha heh ah tek haat etheng ngeh ah, tiimnge liidi heh ih ngah Rangte Sah ngeh chaangta.”

⁸ Erah chaata ano Pilat ah ehan han ih choota. ⁹ Pilat ah nopwang ano Jisu suh cheng wangta, <<An manawa ra halu?>>

† 18:28 18:28 noklong: Kobono nok asuh liiha 18:32 18:32 Jn 3:14; 12:32 * 19:6 19:6 dut haat: Lakah ngaak kapka asuh dut haat liiha

Enoonthong Jisu tangaak jengta. ¹⁰ Pilat ih liita, <<Nga damdoh tanih waan ru?>> <<An ih tanih jatko nga jiinni chaan jeela ngeh ah, daap uh jen daap haat eha bangphak nah uh jen rapbot eha.>>

¹¹ Jisu ih ngaak liita, An ih ngah tiim ehng bah uh erah chaan ah Rangte ih koh halu. Erah raangtaan ih an suh nga jootkotte ah rapne ih moong reela.>>

¹² Jisu jeng ah chaat ano, Pilat ih daap haat taat chungta. Enoonthong miloong ah weengaak ri rumta, <<An ih Jisu mok daap haat ubah, Luuwanglong joonte tah angko! O mina ih ngah Luuwang ngeh ih chaangha mih abah Luuwanglong piira!>>

¹³ Pilat ih erah jeng ah chaat ano, mat hoonkotte "Jongtongtheng" ngeh ih menrumta adi Jisu ah doksiit kaat ano tong kata (erah suh Hebrew nok hah ih <<Gabbatha<< ngeh menta.) ¹⁴ Khopui Kuwaang phaksat khookhamja rangnithung di Pilat ih miloong asuh liita, <<Sen Luuwang ah arah!>>

¹⁵ Eno miloong ah ngaak ri rumta, <<Tek haat etheng! Tek haat etheng! Bangphak khona rapbot theng!>>

Pilat ih cheng rumta, <<Sen Luuwang ah nih tek haatthuk he?>>

Romwah phokhoh loong ih ngaakbaatta, <<Seng luuwang bah Luuwanglong luulu!>>

¹⁶ Eno Pilat ih Jehudi loong asuh Jisu ah bangphak khoni rapbotkaat thuk rumta.

Jisu rapbot rumta

(Mat 27:32-44; Mk 15:21-32; Luk 23:26-43)

Miloong ah ih Jisu doksiit kaat rumta. ¹⁷ Jisu ih bangphak ah pi ano <<Mikhoraang hah<< adi kata. (Jehudi loong ih <<Golgotha<< ngeh menha.) ¹⁸ Jisu damdi mih wanyi ah uh erah di rapbot rumta, Jisu ah ehong adi mih wanyi ah haanghop ih rapbot rumta. ¹⁹ Pilat ih mih suh jatthuk suh raang ano bangphak adi chiita, erah di raangta, <<Najaret dow a Jisu, Jehudi Luuwang.>> ²⁰ Erah le adi Hebrew, Latin nyia Grik jenglam ih raangta, eno samnuthung dow a ih Jisu rapbotta hah ah haloh lah angkokaano mirep ih erah raangta ah toonsokleh weh kah ih rumta. ²¹ Romwah phokhoh loong ah Pilat reeni wang ano liita, <<Jehudi Luuwang<< ngeh ih nak raang uh<< erah nang ih bah <<Arah mih ah ih liita, Ngah Jehudi Luuwang<< emah ih raang uh.

²² Pilat ih ngaak liita, <<Ngah ih tiimjih raangtang, emamah toom ang ah.>>

²³ Sipaahi loong ah ih Jisu ah bangphak ni rapbot lini heh ih kapta nyuh ah khoobaji ih khoohoom rum ano phe rumta. Heh samsong ah uh wakpi ih rumta, erah samsong ah hewet muh khoolaan angta. ²⁴ Sipaahi loong ah nengneng jaachi ni baatmui rumta, <<Seng ih lakhoohoom theng; eranang ebah o ih choh thaak asuh jong tetaak ah rang nah haat eno tootoon ih.>> Arah langla Rangteele ni amah raangthiinta ah amiisak ih dong angta:

<<Neng loong ah ih nga nyuh ah phe ih rumta eno nga samsong ah rang ni

haat rum ano tootoon rumta.>>

Sipaahi loong ah emamah ih reeraang rumta.

²⁵ Jisu bangphak re adi heh nuh nyia heh no Klopas minuh Meeri chapta, Meeri Magdalen uh erah di roongchapta. ²⁶ Heh nuh nyia heliphante hemongnook warah japtup ano Jisu ih heh nuh suh liita, <<Heh an sah.>> ²⁷ Erah lih adi heliphante asuh liita, <<Arah an nuh.>> Erah ja dow a ih heliphante ah ih erah nuh ah heh nok ni siitkaatta.

Jisu tiita

(Mat 27:45-56; Mk 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸ Jisu ih jat eta jirep ah thoon eta; eno Rangteele ni raangthiinta amiisak ih angguh heh ih liita, <<Ngah joongle ih leelang.>> ²⁹ Erah di thaangneethoon kham keethiin choi khapleng esiiit angta, mih wasiit ih kham adi nyuchiin ah tem ano, hissop bangkaang adi khakta, eno toonpi ano Jisu tui ni mooksuta. ³⁰ Jisu ih erah jok ano jengta, <<Thoon eta!>> Eno heh tok ah songhaat ano thaktiita.

Jisu saam ni loosuh rumta

³¹ Eno Jehudi ngoong awang loong ah ih Pilat suh bangphak khoni rapbot rumta loong lah ah thabuh rum ano datthiin esuh cheng rumta. Erah saalih adi Jehudi naangtongsa, hoondak rangwuuja angta, erah thoidi neng ih thunta Jehudi naangtongsa doh neng mang ah bangphak khonah naktuum thoktong ah ngeh ah. ³² Eno sipaahi loong ah ih jaakhoh ah Jisu reeni rapbotta mih lah thabuh ano wasiit lah ah we thabuh rumta. ³³ Enoonthong Jisu reeni wang rum adi jen tekchoi ang kano, heh lah ah tathabuh rumta. ³⁴ Enoonthong, sipaahi wasiit ih heh saam ni Pah ih sot kano joong nyi sih loong ah dokjanta. (³⁵ Erah angta rah mih ih heh mikmik ih japtup arah baat ha, erah raangtaan

ih sen ih uh hanpi[†] ih an. Erah baatte ah ih amiitiit ah jat eha, ngah ih amiitiit ah baat hang ngeh ah.)³⁶ Rangteele ni raangthiinta ah amiisak ih angla: Erah di amah raangha, <<heraang esiit taan uh tathaka.>>³⁷ Rangteele ehoh ni uh li eha <<Pah esuh arah miloong ah ih kooksok ah.>>

Jisu bengkaat tiit

(Mat 27:57-61; Mk 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Erah lih adi, Aramia nok hah Josep ih Pilat suh Jisu mang ah jenpi nih ih kaat ang ngeh cheng wangta. (Josep ah husah di Jisu liphante angta, enoonthong heh Jehudi ngoong awang ra choota.) Pilat ih jenpi ih kaat uh li kano Josep ih bangphak dowah heh mang ah datpi wangta.³⁹ Heh damdi Nikodimas roongwaangta, jaakhoh ni uh Jisu damdi heh rangphe di chomui choi angta. Nikodimas ih phontum jih miir nyia aloes ah woi ano took rookjom taan piikaatta.⁴⁰ Erah nyi ih Jisu mang ah datpi nyuh ano phontum ah ih hut nyuuta, eno nyuh ih thooploop nyu ano Jehudi banlam di ebeng ih kaat suh emah ih khookham rumta.⁴¹ Jisu tek haat rumta pa adi mangbeng theng ena esiit angta erah di o mang uh beng muh angta.⁴² Jehudi naangtongsa ah erah saalih adi angta eno erah mangbeng ah uh haniik ni ang thoidi Jisu mang ah erah di beng nyuuta.

20

Mang beng ehu tiit

(Mat 28:1-8; Mk 16:1-8; Luk 24:1-12)

¹ Naangtongsa, Meeri Megdalen chichuuwi ih rang maang phaakwu kaadi mangbeng ah taatsok kah adi mangbeng kepta jong dokkongchoi angta.² Erah thoidi, Pitar nyia Jisu mongnook heliphante reeni soonkah ano baatkaat nyuuta, <<Teesu bah mangbeng nawa mih ih dokpi ih katta, mani thiinkaata koja tajatke!>>

³ Erah baatrum kano, heliphante hejoo wasiit siit ano Pitar nengnyi ih mangbeng ah sokkah nyuuta.⁴ Nengnyi echaan ih taatsoon kanyuuta, erabah uh heliphante wasiit ah Pitar ah jiiitsoon ano jaakhoh thok soonta.⁵ Mang beng adi ngupbon ano taatsok adi hemong ni nyuh waariiri jangdat arah japtupta, enoonthong hemong ni heh nopwang muh.⁶ Heh lilih Simon Pitar ah thok haano, phangla ih nopwangta. Heh uh erah di nyuleep jangdat arah nyia⁷ heh khoh dekta nyuh ah japtup wangta. Heh khodek nyuh ah hetuituidat eta nyuh ah damdi lah anghang ah.⁸ Eno heliphante wasiit jaakhoh thokte warah uh roong nop ih wangta eno nyuh ah japtup ano heh ih hanpi eta. (⁹ Erah poodti neng ih Rangteele ni raangthiinta ah tajat rumta, tek nawa we ngaaksaat jaatjaat ih ah liiha rah ah.)¹⁰ Eno heliphante wanyi ah nok ni ngaakwang nyuuta.

Meeri Megdaleen reeni Jisu dongta

(Mat 28:9,10; Mk 16:9-11)

¹¹ Meeri ah mangbeng kaang ni chap ano huuta. Hu damdi, mangbeng adi ngupbon sok adi¹² rangsah wanyi Jisu mang thiinta adi hekhoh helah ih nyupu ah kap nyu ano tongnyu arah japtupta.¹³ Nengnyi ih cheng nyuuta, <<Minuh, tiimnge hu lu? Meeri ih baat nyuuta, <<Nga Teesu ah soonpi ih rumha, mani thiinkaata rum koja tajatkaang!>>¹⁴ Eno Meeri ah ngaakwang esuh lekchap adi Jisu japtupta; enoonthong heh ih Jisu ngeh tajatta.¹⁵ Jisu ih chengta, <<Minuh, tiimnge hu lu? O jamboi hu?>>

Meeri ih pa ni motte heh angka ngeh samthun ano liita; Chuupha, <<An ih ma dokpi weeju oh? Enoobah heh mang ah mani thiinhu baat ih weehang, ngah ih toonpi kaat suh ah.>>

¹⁶ Jisu ih liita, <<Meeri!>>

Meeri ah Jisu taangko lekchap ano Jehudi jenglam ih liita, <<Rabboni!>> (Erah langla Jehudi jenglam ih <<Leenyootte<< suh liiha)

¹⁷ Jisu ih liita, <<Ngah nak taajoh hang<< Ngah seng Wah jiinni maang ngaakwang kang. Ngaaphoh ngaano loong suh baatkaat uh, seng Wah nyia neng loong Wah, nga Rangte nyia neng loong Rangte jiinni ngaakwangla ngeh ah.>>

¹⁸ Erah raangtaan ih Meeri ah heliphante loong reeni kah ano Teesu japtup tiit nyia neng loong suh baatkaat tiit baatta ah baatkaat rumta.

Heliphante loong reeni Jisu dongta

(Mat 28:16-20; Mk 1:14-18; Luk 24:36-49)

¹⁹ Heliphante loong ah Jehudi ngoong awang loong raacho ih kaalu ah tangsak rum ano Naangtongsa rangja di nokmong ni khoontong rumta. Erah di Jisu ah neng laktung

[†] 19:35 19:35 hanpi; mararah le nihanpi roh ih an liiha.

19:36 19:36 Hpkt 12:46; Erok 9:12; Rsb 34:20

19:37

19:37 Jek 12:10; Mot 1:7

19:39 19:39 Jn 3:1-2

ni dongchap hano jengta, <<Semroongroong ih tong an.>> ²⁰ Erah jeng ano heh lakma nyi heh saam ah noisok rumta. Eno heliphante loong ah neng Teesu ah tup rum ano rapne ih roon rumta. ²¹ Eno Jisu ih we liita, <<Semroongroong ih tong an.>> Seng Wah ih ngah kaat thuk halang ah likhiik, sen uh emamah ih kaat thukrum hala.>> ²² Erah baatrum ano neng khoni heh tak ih mot rum ano li rumta, <<Esa Chiiala ah thaang an.>> ²³ Sen ih wahoh rangdah ah biin anaan hoon anbah, neng rangdah ah biin anaan hoon ih ah; sen ih biin anaan lahoon kanbah, neng rangdah ah uh biin anaan tahoona.>>

Jisu nyia Thomas

²⁴ Asih wanyi heliphante loong dowa, Thomas (Twin ngeh poon rumta) ah Jisu dongkhoomta adi amuh angta. ²⁵ Erah thoidi heliphante wahoh loong ah ih Thomas suh baat rumta, <<Seng ih Jisu japtup eti!>>

Eno Thomas ih li rumta, <<heh lak ni jaanwot ih po botta ah latup kangbah nyia heh lakpo adoleh heh saampo adoh nga laktiik maang thaak laanglaang tahanpi kang.>>

²⁶ Saasinet lidi heliphante loong ah nokmong ni we khoontong rumta doh, Thomas uh neng damdi eje angta. Nok kaalu ah tangsak choi ang adi Jisu neng laktung ni we dongchap wang ano jengta, <<Semroongroong ih tong an.>> ²⁷ Eno Jisu ih Thomas suh liita, <<An laktiik ih tasuh uno nga lakma ah Taat sok thaak uh adoleh nga saam ma ah an lak ih taajoh thaak uh. Tenchi nak ang uh hanpi ih hang!>>

²⁸ Thomas ngaakjengta, <<Nga Teesu nyia nga Rangte!>>

²⁹ Jisu ih Thomas suh liita, <<Ngah ah tup hangno tam hanpi halang? Ngah latup rangdi hanpiiha loong ah tiimthan tenroon ah!>>

Arah leedap ah tiim raangtaan ah

³⁰ Heliphante loong miksok di Jisu mih paatjaajih rapne ih mokata, erah loong ah arah Leedap ni raangthiin muh. ³¹ Arah sen ih hanpi* toom ih an ngeh ih raangthiin ha, Jisu ah Rangte Sah Kristo eno heh hanpi jun ih sen ih roidong ah choh an.

21

Heliphante wasinat reeni Jisu dongta

¹ Erah lini, Taiberia juusitum adi heliphante loong ah damdi Jisu emah we dongkhoomta. ² Erah di Simon Pitar, Thomas (Khaangpeh ngeh ih poon rumta ah), Nathanel (Galili kooni Kana dowi), Jebedi sah nyia Jisu liphante wanyi loongtang eroom ang rumta. ³ Eno Simon Pitar ih heh joonte loong asuh baat rumta, <<Ngah bah chaak ha kah ang.>>

Eno heh joon loong ah ih li rumta, "Seng uh wakkaat ehe," eno neng loong khoonkhu ni karumta. Erah rangpheeja pheetang ih chaak ah taat ha rum adi tiim uh takap rumta. ⁴ Rangsa dong damdam di, Jisu juukaang ni banchapta, eno heliphante loong ah ih Jisu ngeh ih tajat rumta. ⁵ Eno Jisu ih cheng rumta, <<Jaaro loong, tiim uh tanih kap kan?>> <<Tiim uh takapke," Jaaro loong ih baat rumta.

⁶ Eno Jisu ih baat rumta, khoonkhu chap thuk lan dakmiiko adoh chaak ah haat an, nyah erah doh kap ih an.>> Erah raangtaan ih neng chaak ah haat rum ano tajen ngaak hom rumta, chaak adi nyah hantek nyaanta.

⁷ Eno heliphante Jisu moongnook warah ih Pitar suh liita, <<Teesu bo ah!>> Pitar ih Teesu ngeh ih japchaat ano heh nyuh ah toonkap ano (heh nyuh ah khookpi eta) juukhoh ni datpit kata. ⁸ Heliphante wahoh loong ah chaak adi nyah hesiit ih hoom rum ano juukaang ko ih wang rumta. Saanghook dowi ih ju ah haloh tah angta, ngookchaajom taan haloot angta. ⁹ Neng loong ah juukaang adi thok rum adi, we khoni nyah nyia baanlo tupwang rumta. ¹⁰ Eno Jisu ih li rumta, <<Sen ih kaptan nyah dowi esiitny than piawan han.>>

¹¹ Simon Pitar ah khoonkhu ko ngaak kah ano chaak adi nyah elonglongwah juukaang ko ih toonhoom kata, erah di elonglong ah chaasiit rookbanga ejom angta; nyah hantek ang ah bah uh chaak ah tah randatta. ¹² Jisu ih poon rumta, <<Phaksah wanghan.>> Eno heliphante loong ah ih o ih uh tanaan cheng rumta, <<An o angli ngeh ah?>> Neng loong ah ih jat ih rumta heh Teesu ngeh ah. ¹³ Eno Jisu ah toonchapkah ano baanlo nyia nyah ah phekoh rumta.

¹⁴ Jisu tek nawa ngaaksaat lidi erah ih takjom chomui rumta.

Jisu nyia Pitar

¹⁵ Jen phaksah rum ano, Jisu ih Simon Pitar suh liita, <<Joon sah Simon, wahoh loong ih minchan halang nang ih an ih ehan tam minchan halang?>>
<<Minchan ih hala, Teesu,>> Pitar ih ngaak liita, <<an ih jat ih hu ngah ih an minchan ih hala<< ngeh ah.

Jisu ih Pitar suh baatta, <<Nga saapsah loong ah sokboi uh.>> ¹⁶ Jisu ih Pitar suh taknyi chengta, <<Joon sah Simon, <<ngah an ih minchan nih ehalang?>>

“Em Teesu,” “an ih jat ih hu ngah ih an minchan ih hala<< ngeh ah.

Jisu ih baatta, <<Nga saapsah loong ah sokboi uh.>> ¹⁷ Jisu ih takjom chengta, <<Joon sah Simon, an ih ngah minchan nih ih halang?>>

Jisu ih takjom cheng kano Pitar ah thungjoong eta, <<ngah an ih minchan nih ih halang?>> ngeh ih cheng kano ah. Erah raangtaan ih Pitar ih Jisu suh liita, <<Teesu an ih jirep ah jat ih hu; an ih jat ih hu ngah ih an minchan ih hala ngeh ah!”

Jisu ih Pitar suh baatta, <<Nga saap ah sokboi uh. ¹⁸ Ngah ih amiitiit baat hala; an jaaro tokdi mani kaat thung ah erah di katu; enoonthong teekaang ang udoh, an lak jaanghaat kuno wahoh ih an thung lahaan ko adoh siitkaat ho.>> ¹⁹ (Arah liiha langla, Jisu ih Pitar ah mamah ti ano Rangte rangka thuk ah erah tiit ah baat ha.) Eno Jisu ih baatta, <<Nga lilih eho!>>

Jisu nyia heliphante wahoh loong

²⁰ Pitar lengsok adi heh liko ni heh mongnook warah, japtupta—heh ih phaksat tokdi Jisu reeni tiittong ano chengta warah ah, <<Teesu an mokwaante ah o ang ah?>> ²¹ Pitar ih heh ah japtup ano Jisu suh chengta, <<Teesu, erah mih ah mamah ang ah?>>

²² Jisu ih Pitar suh liita, <<Erah mih ah ngah maang ngaak raara ething tongthuk ang bah, an raangtaan ih tiimjih ang ah? Nga lilih ih ho!>>

²³ Erah raangtaan ih kristaan loong laktung ni tiit hu moong ruurangta heliphante erah tatiika tih ngeh ah. Enoonthong Jisu ih liimuh; erah mih ah tatiika ngeh ah; Jisu ih amah ba liita, <<Erah mih ah ngah maang ngaak raara ething mok tongthuk ang bah, an raangtaan ih tiimjih ang ah?>>

²⁴ Erah jengkhaap jengte ah heliphante dow wasiit angta, erah raangthiinte ah uh heh angta; eno seng ih jat ehi heh ih baat ha ah amiitiit ah baat ha.

Hethoon

²⁵ Amadi uh, Jisu mokah arah jihoh tiit uh rapne ih je ah. Erah loong ah esiiit esiiit ih mok raangthiinta bah, ngah ih thaakthun angdi erah leedap ah mongrep mina loongtang ih tajen toonpi thengta.

ESAAMOOTKAAT Kaamwah Loong Moh Arah Ephangjatjih

Kaamwah loong ih Esaamootkaat moh rumta ah Ruurangese Luk ih raangta leedap toomdi raangha. Erah leedap adi maang dow a Jisu liphante loong ah Esa Chiiala ih Jisu Ruurang Ese tiit ah "Jerusalem ni, Judia, Samaria nyia hah madi thoonla erah di tumbaat rumta tiit ah raangha" (1:8). Arah leedap ah Jehudi loong Kristaan eh hoon ano mamah ih chamnaang rum ano mongrep ih hanpi etheng eh hoonla loong khiikkhi ah raangha. Esa mootkaat leedap ah ih arah wette loong asuh jatthuk ha Kristaan loong ah Room nok hah hasong di Ngoong awang tiit daan ah ngeh ih tah angka, erabah Jehudi thoorum ni ban baatta jundoh Kristaan loong hanpi tiit ah raangha.

Esaamootkaat leedap ah ritjom ih jen phe ah, marah hadaang adi Jisu Ruurang Ese tiit ah baat ano Chaas hoonta tiit ah: (1) Jerusalem ni Kristaan hoon tiit ah phang ruurang ano erah lih adi Jisu toon soonwangta; (2) Peleestaan hah ko ih jaatjaang kata; eno (3) Medeteeraan nyia Room hah ko maang thokthok ih jaatjaang kata.

Esaamootkaat leedap adi Esa Chiiala ah hanpiite loong sak ni Jerusalem hah ni Pentikos sa phangra haano chaas phokhoh loong lamsui arah nyia chaan aphaan koh arah tup hi. Esa Mootkaat leedap adi Kristaan phang angta loong ah ih Ränge tiitkhaap loong ah baat rum ano hanpiite loong hasong di nyia chaas rangsoom ni hechaan hephaan tiit ah raangha.

Hemong Dow Jatjih

Haakiite loong khookhamta (1:1-26)

a. Lithoon ni Jisu ih Jengdang nyia kakhamta (1:1-14)

b. Judaas saklek (1:15-26)

Jerusalem ni haakiite loong (2:1—8:3)

Judia nyia Samaria ni haakiite loong (8:4—12:25)

Pool Ränge mootkaat mota (13:1—28:31)

aa. Ränge mootkaat raangtaan ih phangkata (13:1—14:28)

b. Jerusalem ni thutthe rumta (15:1-35)

c. Ränge mootkaat raangtaan ih dopnyi kata (15:36—18:22)

d. Ränge mootkaat raangtaan ih dopjom kata (18:23—21:16)

e. Jerusalem, Kaeseria nyia Room ni Pool phaatak ni (21:17—28:31)

¹ Nga mongnook Thiophilas:

Nga leedap phangkoh adi Jisu phang mokata dow a ih rangmong ni maang toonsiit wandi tiimjih reeraangta nyia tiimjih nyootsootta ² erah ah raangtang. Jisu rangmong ni maang toonsiit wanka di, heh ih danjeeta heliphante loong asuh Esa Chiiala chaan tiit ah renbaat rumta. ³ Heh tiita dow a ih sa rookbaji lini ething toomjat rum hang ngeh ih hedop hedop heliphante loong suh noisokta. Heliphante loong ih uh tup ih rumta, eno Ränge hasong tiit ah roongwaan rumta. ⁴ Neng loong ah eroom* ih khoontong rum adi arah jengdang ah baat rumta: "Jerusalem ah nak thiinhaat an, erah nang ebah ngah ih baat rum taha ranglakkot ah bansoktheng, seng Wah ih kot etheng ngeh ih kakhatta rah ah. ⁵ Joon ih juutem ah ju nawa ih tem tahan, enoonthong rekam lidoh sen loong ah Esa Chiiala nawa ih tem han."

Jisu rang ni toonsiit wanta

⁶ Kaamwah loong ah Jisu damdi eroom ih chomui rumta doh, neng ih heh suh cheng rumta, "Teesu, hasong ah amadoh Ijirel suh ngaakkot nih uh?"

⁷ Jisu ih baat rumta, "Saapoot nyia rangwu ah seng Wah luulu ih jat ah erah mabah ang ah sen ih jatjih tah angka, hechaan hephaan khui ni thiinha. ⁸ Enoonthong sen taangnah Esa Chiiala raaha doh, sen loong ah chaan aphaan pan ang an, eno sen loong ah Jerusalem nah, Judia nah, Samaria nah nyia hakong rookwet nah nga haaki ang an." ⁹ Erah baat rumta lilih, heh rang ni toonsiit wan arah phansok rumta, eno neng miksoxok di jiiimu ih loop wanta.

¹⁰ Toon soonwang kano neng mik ah rangko sokwan roh ih rumta, eno nyuh epu ah kap ano mih wanyi neng reeni dongchap haano ¹¹ baat rumta, "Galiliite oh, rangko

---

1:1 1:1 Luk 1:1-4   1:4 1:4 Luk 24:49   * 1:4 1:4 eroom ih khoontong rum adialehng damdi roomtongta adi; adolehng damdi roong phaksata adi.   1:5 1:5 Mat 3:11; Mk 1:8; Luk 3:16; Jn 1:33   1:8 1:8 Mat 28:19; Mk 16:15; Luk 24:47,48   1:9 1:9 Mk 16:19; Luk 24:50,51

tiimjih sokwan lan? Jisu, sen re nawa rang ni toonsiit wanta, erah likhiikkhiik ih rang nawa ngaak raaha rah japtup an.”

Judaas saklek

¹² Erah lih adi heliphante loong ah Olip Kong dow a Jerusalem ni ngaakwang rumta, erah hah dow meesiit† chang angta. ¹³ Erah hah adi thokrum ano neng tongta nok rangkhoh ko nokkhok adi duuwang rumta: Erah di langla, Pitar, Joon, Jeems nyia Andriu, Philip nyia Thomas, Bartholomi nyia Mathiu, Alphias sah Jeems, Deek akaan raangtaan laatte Simoon, nyia Jeems sah Judaas loong angta. ¹⁴ Neng loong ah rangsoom raangtaan ih minuh loong nyia Jisu nuh Meeri erah damdi heh phoh nyia heh no loong damdi hepoot hepoot khoontong rumta.

¹⁵ Saajombaji lidi chaasit rooknyi mih rangsoomte loong khoontong rum adi, Pitar toonchap ano jengta. ¹⁶ Pitar ih liita, “Nga joonte loong, Esa Chiiala ih Dewid jeng thukta erah Rangteele ni raangha ah amiimi ih thok ha, Judaas ah Jisu jootkhak doh lamsiitte ang ah ngeh ih ah. ¹⁷ Judaas ah sengdung dow wasiit heh mootkaatte taat danjeeta.”

(¹⁸ Judaas ih marah lalangka lampo nawa biita ngun ih reta phek adi tiita, heh wok ah raapphok ano heh leh loong ah nuudat eta. ¹⁹ Jerusalem ni songtongte loong ah ih erah japchaat rum ano, neng jenglam ih erah phek asuh Akeldama ngeh ih men rumta, erah langla “Sih Phek ngeh ah”)

²⁰ “Rangsoom boong leedap ni raangha, ‘Heh nok ah ehu ih toom hoon ah; erah doh o uh naktoom tong ah.’

Amah uh raang eha,

‘Heh mootkaat ah o bah uh reeraang pakna toom ih ah.’

²¹⁻²² “Erah thoidoh, seng damdoh o bah uh weeje etheng seng Teesu Jisu Kristo ngaaksaat tiit toombaatte ah. Enoothong erah mih ah langla sengdung dow ang theng. Seng Teesu Jisu seng damdi saarookwet roongkhoom taha di roong mootkaatte dow mih ang theng, Joon ih juutem‡ Ruurang tumbaatta dow ih Jisu rang ni toonsiit wanta di o thok roong khoomta erah mih ah ang theng.”

²³ Erah thoidi mih wanyi danje rumta: Josep, Barsabbas ngeh ih poon rumta ah (Justas ngeh ih uh li ih rumta), nyia Mathias ah. ²⁴ Eno rangsoom koh rumta, “Teesu, an ih warep tenthun ah jat ehu, erah wanyi tung dow o ah danje hu erah seng suh jatthuk he ²⁵ Judaas maako kaat theng angta kaat eta erah saklek ah an liphante raangtaan ih jatthuk he” ²⁶ Eno nengnyi men o danje theng ah erah tootoon rumta, eno Mathias ah danje rumta, asih wasiit kaamwah loong damdi roong anghtheng ngeh ah.

2

Esa Chiiala ra taha

¹ Pentikos* rangwu sa, Jisu hanpiite mina loong ah noksiit ni lomkhon rumta. ² Dotdi rang ni pong huuk ah likhiik, neng khoontong rumta nok dow a ih chaat rumta. ³ Eno tuihik likhiik weelu phaak arah japtup rumta ah neng sak ni ra taha. ⁴ Neng sak ni Esa Chiiala ah ra haano, chiiala ah ih wahoh wahoh jeng mijeng thuk rumta.

⁵ Deekrep dow Rangte ra choote Jehudi nok hah loong ah Jerusalem ni songtong rumta. ⁶ Neng hoopti ah japchaat rum ano, miloong ah lomkhon rumta. Jisu hanpiite loong ah maama jengjeng ih jeng rumta asuh miloong ah paatja ih rumta. ⁷ Neng loong ah paatja rum ano li rumta, “Arah jengla mina loong ah Galili nok hah! ⁸ Eno, nengjeng nengkong ah seng nok hah jeng jeng arah mamah ih chaat hi? ⁹ Seng loong ah Parthia, Media nyia Elam nawa; Mesopotamia, Judia, nyi Kappadosia nawa; Poontas nyia Esia nawa, ¹⁰ Phrigia nyia Pamphilia nawa, Ijip nyia Sirene reenawa Libia hah ko nawa. Seng loong mararah ah Room nawa, ¹¹ Ranglajatte † loong ah seng Jehudi damdi Judaisim ih roonghoon haano Judaisim angli, seng loong ah mararah langli Kritte nyia Arab nawa—rabah uh neng jeng ah seng jenglam ih Rangte mootkaat elong jen mokah arah tiit roongwaan rum arah chaat hi!” ¹² Neng loong ah paattek nyia tanyah damdi, neng jaachi ni chengmui rumta, “Erah tiim suh liiha?”

¹³ Eno rukho loong ah Jisu hanpiite loong ah damdi doondaak siitkook ih rumta, Neng ih liita, “Arah miloong ah kham ih mok rumla!”

† **1:12** 1:12 meesiit (phaloong siit nang ehan) **1:13** 1:13 Mat 10:2-4; Mk 3:16-19; Luk 6:14-16 **1:18** 1:18,19: Mat 27:3-8 **1:20** 1:20: Rsb 69:25; 109:8 **1:21-22** 1:21 Mat 3:16; Mk 1:9; Luk 3:21; Mk 16:19; Luk 24:51 ‡ **1:21-22** 1:21-22 Joon ih heh juutem tiitkhaap baatta adoleh Joon ih heh juutemta. **2:1** 2:1 Lew 23:15-21; Hodb 16:9-11

* **2:1** 2:1 Pentikos; Jisu rang ni wangta lih di sa rookbangnga rangwu ja. † **2:11** 2:11 Ranglajatte; Jehudi lah angka mih suh Ranglajatte ngeh ih liihi

Pitar tiitkhaap

- ¹⁴ Pitar ah heliphante asih wasiit damdi roong toonchap ano miloong ah damdi erongwah phang jengmui rumta: Jehudi joon awan loong nyi Jerusalem ni songtongte loong, boichaat thaak he erah tiim asuh liiha erah toombaata rumha. ¹⁵ Arah mina loong ah kham ih tamokka, sen ih mokthun ehan; amadi rangkhah phek kaattok[‡] angla.
- ¹⁶ Arah bah khowah Joel ban jengta ah angla:
- ¹⁷ 'Rangte ih liita, rangthoon doh Ngah ih amah re ang;
Ngaachi ngaala warep khoh nah ang ah.
Sen sah minuh miwah loong ih nga tiitkhaap baatrum ah;
sen jaaro loong ah ih motmang tup rum ah,
sen teekaang loong ih mangphe mang ah.
- ¹⁸ Minuh miwah, nga jeng chaatte loong suh,
Erah tokdoh ngah ih chiiiala koh rum ang,
Eno neng ih nga tiitkhaap baatrum ah.
- ¹⁹ Ngah ih paatjaajih rangkhothung nah noisok ang
Nyia hah khui nah uh paatjaajih ang ah.
Erah doh sih, we nyia weekhot ang ah;
²⁰ elongthoon Teesu rangka Rangwu thok ha doh,
rangsa ah nakdat ih ah,
nyia laphui ah sih likhiik ih saangdat ah.
- ²¹ Eno, o ih Teesu men poon ah erah mina ah epui ih ah.'
- ²² "Jerusalem dowah mina loong, arah jengkhaap ah boichaat an! Najaret dowah Jisu taang ni chaan aphaan jeela, mih paatjaajih loong ah Rangte ih Jisu jun ih noisok tahan. Sen miksok ni mamah angta, loongtang ih jat ehan. ²³ Heh kaankoong jun ih Rangte ih Jisu ah rangdah mina sen loong asuh bangphak khoni tekrapbot thuk tahan. ²⁴ Enoothong Rangte ih heh chaan nawa ih saatsiit ano ngaakthing ih thukta, timnge liidi etek ih heh tajenta. ²⁵ Dewid ih heh suh liita,
'Saapoot rookwet nga Teesu ah nga ngathong ni tup hang;
heh reenah ngah tasootsaam kang.
- ²⁶ Erah raangtaan ih ngah tenroon ih tonglang,
nga jengkhaap adi tenroon jeela.
Ngah, tekte ang ang bah uh,
nga laalom theng adoh naangtong ang,
- ²⁷ timnge liidi an ih tek lampo nah ngah tathiinhaat rang;
adoleh an jeng chaatchaatte loong ah mangbeng nah tah chaam thukko.
- ²⁸ Roidong lam ah an ih noisok ih halang,
nga reenah ang uno tenroon ih tongthuk hang.'
- ²⁹ "Nga joonte loong, sengte sengwah Dewid Luuwang khiikkhi ah sen suh baat jaatjaat ejih. Heh ti ano bengta, heh mangbeng ah amadi uh eje. ³⁰ Heh khowah angta, Rangte ih baatta ah heh ih jat eta: Rangte ih kakhamta Dewid sutom dowah wasiit heh teewah likhiik Luuwang dongthuk ah. ³¹ Rangthoon doh Rangte tiimjih re ah erah Dewid ih bantup eta, erah thoidi Kristo ngaaksaat tiit ah baatta,
'Heh tek lampo mongrep ni tathiin haatta,
Heh sak ah mangbeng ni tachaamta.'
- ³² Jisu ah Rangte ih tek nawa ngaaksaat ih thukta, seng loong ah ih jat ehi. ³³ Jisu ah ngaaksaat thuk ano heh Wah Rangte ih jaawah ko tong thukla, eno Heh kakham jun ih Esa Chiiiala ah choh eha. Amadi sen ih tiimjih tup han nyia tiimjih chaat han ah langla seng raangtaan ih ranglakkot. ³⁴ Tiimnge liidi Dewid ah rangmong ni tawangta; erah nang ebah Dewid ih liita,
'Teesu ih nga Teesu suh liita:
Anpi anra loong ah ngah ih an lathong nah maang thiinhiin
- ³⁵ nga reenah jaawah ko tong uh.'
- ³⁶ "Jerusalem dowah miloong ah ih jat ejih, Jisu ah sen ih bangphak ni tek haat tan ah Rangte ih Teesu nyia Kristo ang thukla!"
- ³⁷ Miloong ah ih jeng ah chaat rum ano, rapne sootsaam rumta Pitar nyia kaamwah loong suh li rumta, "Phoh ano loong seng ih tiimjih etheng ah?"
- ³⁸ Pitar ih baat rumta, "Sen loong ah rangdah nawa sa ejih eno Jisu Kristo mendoh sen rangdah biin anaan suh juutem theng; eno Rangte lakkot Esa Chiiiala ah choh an.

[‡] **2:15** 2:15 Rangkhah phaksat lih adoleh phek ni kaattok (9 o'clock)   **2:23** 2:23 Mat 27:35; Mk 15:24; Luk 23:33;
Jn 19:8   **2:24** 2:24 Mat 28:5,6; Mk 16:6; Luk 24:5   **2:25** 2:25 Rsb 16:8-11   **2:30** 2:30 Rsb 132:11   **2:34**
2:34,35 Rsb 110:1

³⁹ Rangte ih kakhamta ah sen raangtaan ih nyia sen sah loong raangtaan ih, adoleh o mina heh re nawa haloot ni angla erah loong raang ih—erah langla o mina seng Teesu Rangte ih heh jiinni poon rumha erah loong raangtaan ih.”

⁴⁰ Pitar ih neng suh jengthoon ah jirep jenglam ih jatthuk ano li rumta, “Lajak miloong ah raangtaan ih chamnaang rangwu thok hala erah dowa maama teenuh teewah puipang an!” ⁴¹ Pitar jengkhaap ah hanpi rum ano miloong ah juutem rumta, erah sa dowah ih hajaat jom mina ih jaatjaang rumta. ⁴² Kaamwah loong taangnawa nyootsoot rumta di, rangsoom suh lomtong rum adi nyia phaksat room phaksah rum adi neng saapoot ah liin eta.

Hanpiite loong roidong

⁴³ Kaamwah loong asuh mih paatjaajih loong reethuk kano, warep paatjaata. ⁴⁴ Kristaan loong ah rangsoom rangtu eroomroom ih tongtha rum ano neng huikhaak ih eroomroom ih maak rumta. ⁴⁵ Neng hah ah sangleh, o tiimjih jamha erah jun ih ngun ah phe phaksah ih rumta. ⁴⁶ Rangwu rookwet Rangteenok ni eroomroom ih chomui rumta, neng nok ni phaksat ah roongngit roongkhu nyia tenroon woksoon, ih room phaksah rumta, ⁴⁷ enooleh tenroon woksoon ih rangphoong rangsoom tongtha rumta. Eno rangwu rookwet khopiroidong chote loong ah Teesu ih neng damdi weewe thok ih thukrum taha.

3

Kunma ekoong deesiitta

¹ Saasiit Pitar nyia Joon rangsoom saapoot chang kano rangnithung lih saasong saapootjom di rangsoomnok ni wang nyuuta. ² Paakaalu jaase, ih men rumta adi, heh roi roitang ih ekoong ang arah wasiit katongta. Saarookwet, erah paakaalu adi ekoong ah piikaat leh Rangteenok nah wangte loong jiin nawa ngun thaang suh katongthiin kaat rumta. ³ Erah mih ah ih Joon nyia Pitar khoom ah japtup ano tiim ah tiim koh weehe tih ngeh ih suh nyuuta. ⁴ Nengnyi ih ekoong ah taangko soknyu ano, Pitar ih liita, “Sek taangko sok thaak ho!” ⁵ Eno, ekoong ah ih tiim bah uh kot ih nyu hang ngeh ih laalom ano leksokta. ⁶ Enoothong Pitar ih liita, “Nga jiinni ngun bah tajeeka, enoothong nga jiinni tiim jeela erah koha: Najaret dowah Jisu Kristo mendoh toonchap uh!” ⁷ Eno Pitar ih jaawah ko lak ih joh ano toonchap thukta. Erah damdam heh lah ah rongtangtang ih nak ano; ⁸ toonpitta, heh lalah ni toonchap ano lengkhoomta. Erah lih adi toonpit ano, Rangte rang ah phoong ano Pitar nyia Joon damdi Rangteenok ni roongwangta. ⁹ Miloong ah ih ekoong angta ah ih Rangte rangphoong rangsoom ih lengkhoom arah japtup rumta, ¹⁰ eno neng ih arah mih abah Paakaalu Ese ni tongte kunma* ah ngeh ih jatjoh rum ano, neng uh rapne ih paatja rumta.

Rangteenok ni Pitar tiit baat

¹¹ Kunma ah Pitar nyia Joon ih Solomon nok ngeh ih men rumta di, siit nyu arah tuprum ano miloong ah neng reeni soonwang rum taha. ¹² Miloong ah tup ano, Pitar ih li rumta, “Ijirel ni, songtongte joon awaan loong, arah suh tiimnge paatja lan, tiim esuh sok hali? Arah mih ah Rangte likhiik hoon eno seng chaan nawa ih khoom thukli nih mokthun han?” ¹³ Sengte sengwah Abraham, Isak, nyia Jaakob Rangte ih heh Laksuh Jisu suh rangka thuk suh chaan koha. Enoothong sen loong ah ih ngoong awang loong suh jokoh anno Pilat ngathong ni dut haattan, lang abah Pilat ih edaap etheng taat liita. ¹⁴ Heh toongtang nyia ese angta, enoothong sen loong ih dut haat ih tan, eno Pilat suh mih tek haatte li thuk tan. ¹⁵ Roidong lamsiitte ah sen ih tek haat tan, enoothong Rangte ih sen miksok di tek nawa ngaaksaat ih thukta—eno erah haaki kotte ah seng loong ah. ¹⁶ Jisu mendi chaan aphaan je tungkangdi ekoong ah jen khoom thukta. Sen ih tiim tup han nyia jat han ah langla heh mendi tuumaang thoidi deesiitta ah tup han: Jisu hanpi thoidi deela ah sen ih amadoh jensok ih an.

¹⁷ “Amadi ngah ih jat ehang, ngaaphoh ngaano loong, sen mihak phokhoh loong ih Jisu ah lajat thoidi siwi tan. ¹⁸ Teewadi Rangte ih khawah suh banbaat thukta Kristo ah cham ih ah ngeh ah, erah likhiik amiimi ih angla. ¹⁹ Erah raangtaan ih, sekthun† ih an, eno Rangte reenah thok han, sen rangdah ah biin anaan ehan. Emah re anbah, ²⁰ Teesu jiin nawa Esa chaan aphaan kaat suh saapoot thok eha, eno Jisu kaat thuk ha, Kristo ah sen raangtaan ih jen danje eta. ²¹ Jirep ah ena ih maanghoon hoon, heh rangmong nah tong ah, erah tiit teewah di Rangte ih toongtang khawah loong suh banbaat ih thukta. ²²

2:44 2:44 Esm 4:32-35 * **3:10** 3:10 kunma thaangmuh tum suk phaksatte **3:13** 3:13 Hpkt 3:15 **3:14** 3:14 Mat 27:15-27; Mk 15:6-14; Luk 23:13-23; Jn 19:12-15 † **3:19** 3:19 sekthun; rangdah lakah reeraang sekla **3:22** 3:22 Hodb 18:15,18

Erah thoidi Moses ih liita, 'Nghah kaat thuk halang likhiik,[‡] sen Teesu Rangte ih khowah kaat thuk ha, eno erah mih ah sen mina dung nawa ang ah. Eno heh ih sen suh tiim baat han erah sen ih kap etheng ang ah. ²³ Erah khowah jeng lah boichaatte ah Rangte mina re nawa maama ih hiik hoom ano thet haat ah.' ²⁴ Amadi mamah angla, erah loong ah, Samuel nyia heh lih ni kaatte khowah loong ih banbaat choi. ²⁵ Sen raangtaan suh Rangte ih khowah loong damdi kakhamta, eno sente senwah damdi nuumi jengdang[§] hoonta jun ih pan halan. Rangte ih Abraham suh liita, 'Arah hah dowah mina loong ah an sutom satoom jun ih pan ang adoleh minchan ang.' ²⁶ Erah raangtaan ih Rangte ih Heh Laksuh ah danje ano seng reeni phangkaat thuk taha, seng loong lamthih nawa pui thuk suh ah."

4

Pitar nyia Joon ngoongthum theng ni

¹ Romwah* loong nyia rangsoomnok sokboite dowah mihak phokhoh, erah damdi mararah Sadusi mina thok rum ha di Pitar nyia Joon miloong ah damdi roongwaan roh ih nyuuta. ² Heliphante wanyi ah ih miloong asuh Jisu tek nawa ngaaksaat tiit ah nyootsoot nyu kano neng loong ah rapne ih chiiru rumta. ³ Erah thoidi Pitar nyia Joon phaatak ni joh sakwan rumta, eno rangja ang thoidi wanyi ah erah saalih adi daap haat rumta. ⁴ Enoothong Jisu ngaaksaat tiit japchaatte loong ah ih hanpi ih rumta, miwah loong ah rooproop ih haajaat bangnga ang rumta.

⁵ Erah saalih adi Jehudi nok hah dowah mihak phokhoh loong nyia hootthe nyootsootte loong ah Jerusalem ni lomkhoon rumta. ⁶ Neng loong ah Romwah phokhothoon Annas damdi nyia heh jaatang Kaaiphaas, Joon, Alekjendar loong damdi chomui rumta. ⁷ Neng loong ah ih Heliphante anyi neng ngathong ni chap thuk rum ano cheng rumta, "Set mamah ih re lan sih? Tiim chaan kap han sih adoleh o men kap han sih?"

⁸ Pitar sak ni, Esa Chiiala pah ano ngaakbaat rumta, "Mihak phokhoh loong; ⁹ chiinnyah sek suh ekoong ah mamah ih deeta ngeh ih cheng hali tih bah, ¹⁰ sen ih jat ejih ang tan, seng ngathong ni chapla ekoong ah langla, sen ih tek haat anno we ngaaksaatta Najaret dowah Jisu Kristo mendi deeta. ¹¹ Jisu Kristo ah langla Rangteele ni maangdi dook ban baatta,

'Nok hoonte ih jong taaseeka ngeh ih daanta

erah thoontang nang ih eseethoon ih hoonla.'

¹² Khopiiroidong ah Jisu luulu jiin nawa ba choh ih; arah hah adi seng jen puipang suh o suh uh Rangte ih chaan kotmuh"

¹³ Pitar nyia Joon lacho laphaan ih ang kano Ngoong awang loong ah paatja ih rumta, neng ih jat eta wanyi ah le wette tah angka ngeh ih ah. Neng ih erah uh jat eta wanyi ah Jisu damdi ang dowah ngeh ah. ¹⁴ Ekoong deeta ah nengnyi damdi tup rum ano, tiim uh tami jeng rumta. ¹⁵ Erah thoidi Ngoongthum theng nokkhok dowah doksoon thuk rum ano, neng jaachi di roongwaan rumta. ¹⁶ "Arah mih anyi mamah ih ih?" "Jerusalem dowah miloong ah ih jat eha, arah mih anyi ih mih paatjaajih noisok ha ngeh ah, eno seng ih tami daanke. ¹⁷ Enoothong arah tiit ah Jisu mendoh nak toom kah tumbaat nyu asuh choophaan etheng."

¹⁸ Erah thoidi wanyi ah ngaakpoon rum ano baat rumta, mamah ang ah bah uh set ih Jisu mendoh o suh uh labaat theng adoleh lanyootsoot theng. ¹⁹ Enoothong Pitar nyia Joon ih amah ih ngaakbaat rumta, "Sen teeteewah ih thaak thun thaak an Rangte mik sokdoh marah pun ah—sen jeng chaat theng tam Rangte jeng chaat theng ah. ²⁰ Seng mik ih tup ih nyia seng na ih chaat hi ah labaat bah seng bah tami tongke." ²¹ Nengnyi jeng ah chaat rum ano, Ngoongthumte loong ah ih ehanhan ih choophaan rum ano daap haat nyuuta. Wanyi asuh tiim uh tami li rumta ekoong ah de kano miloong ah ih Rangte rangphoong rum kano ah. ²² Ekoong ang arah deeta mih ah paang rookbaji nang ih ehan angta.

Lacho suh rangsoom rumta

²³ Pitar nyia Joon daap haat damdam ih nengnyi joon loong ah taang ni ngaak wang nyuuta, eno Romwah phokhoh nyia mihak phokhoh loong ih liita jengkhaap ah baat nyuuta. ²⁴ Erah chaat rum ano, Kristaan loong eroom ih lomtong rum ano neng Rangte rangsoom rumta: "O Elongthoon Teesu, an juuba rangmong nyia juukhu hakong dongsiitte, juusih nyia hemong ni tongla loong Dongsiitte, Changte wah! ²⁵ Sengte

[‡] 3:22 3:22 nghah kaat thuk halang likhiik; adolehnga likhiik. 3:23 3:23 Hodb 18:19 3:25 3:25 Rangph 22:18

[§] 3:25 3:25 Nuumi jengdang; Lakah thichomui suh kakhamha (Covenant) * 4:1 4:1 romwah; mararah le ni romwah phokhoh liiha. 4:11 4:11 Rsb 118:22 4:24 4:24 Hpkt 20:11; Neh 9:6; Rsb 146:6 4:25 4:25,26; Rsb 2:1-2

sengwah an laksuh Dewid suh Esa Chiiala nawa ih jeng thuk kuno jengta,
 'Ranglajatte loong ah tiimnge ih khah rumla;
 miloong ah ih lalangka ah tiim kaankoong rumta?

²⁶ Arah hah dowu Luuwang loong ah ih neng teeteewah ih khookhamta,
 nokpan tangpante loong ah eroom ih lomkhood rumta
 Teesu Kristo mikasuk kaanju suh ah.'

²⁷ Hirod nyia Poontias, Pilat loong ah arah samnuthung dowu Ranglajatte loong nyia
 Ijirel noksong damdi an Laksuh Jisu tiit jen roongwaan ih rumla. ²⁸ Anchaan anphaan
 nawa ih mamah angheng ngeh ih thiin tu ah erah anghthuk suh chothum rumla. ²⁹ Teesu,
 amadoh, seng choophaan hali ah sokkaat weeho, eno lacho laphaan ih baataan suh
 chaan aphaan kokaat he. ³⁰ Khoisatte deesiit theng chaan aphaan raangtaan ih an lak
 janghaat kaat ho, toongtang Jisu mendoh paatjaajih loong jen noisok theng ah."

³¹ Neng rangsoom lilih, erah khoontong rumta di hah ah moh eta. Neng loong sak ni
 Esa moong achaang ah ra haano Rangte jengkhaap ah lacho laphaan ih baat rumta.

Kristaan loong ah ih huikhaak eroomroom maak rumta

³² Jisu liphante loong ah tenthun siit ang rumta. Neng huikhaak ang ah bah uh arah
 nga lakbui angta ngeh ih tali rumta. ³³ Rangte chaan aphaan ah kap rum ano Heliphante
 loong ah ih Jisu ngaaksaat tiit ah lacho laphaan ih baat rumta, erah thoidi Rangte ih neng
 loong asuh romseetam koh rumta. ³⁴ Neng dung dowu o uh bootbe thoomramte tajeeta.
 O jiinni phek nyia nok jeeta, neng loong ah ih erah sangleh, ³⁵ ngun ah heliphante loong
 suh koh rumta; enooleh o ih tiimthan thaangta erah than ru ih pheekoh rumta.

³⁶ Erah likhiik ih kotte wasiit, Josep ngeh ih angta, heh Kaipras ni tup arah Lewi nok
 hah angta, eno heliphante loong ah ih heh men ah Barnabas ngeh ih poon rumta (Erah
 men ah langla "Mih suh chaan kotte), ³⁷ eno heh pheh ah sang ano, ngun ah heliphante
 danjeeta loong asuh kota.

5

Ananias nyia Saphira

¹ Enoothong Ananias ngeh ih mih wasiit angta, nengnyi heh minuh Saphira ih
 nyamka jaasiit sang nyuuta. ² Eno nengnyi heh minuh roongwaan nyu ano ngun khooko
 ah tangthiin nyu ano heliphante loong asuh koh nyuuta. ³ Pitar ih Annania suh liita, "Esa
 Chiiala ngathong ni Soitaan ih tiim esuh tiit hu baat thuk halu ngun rukho ah tangthiin
 ansih no ah? ⁴ Maangsang di, nyaamka ah an lakbui angta; esang lih di ngun ah an
 lakbui angta. Eno, erah likhiik an tiimnge ih reelu? An ih mina tamokwaan hu—Rangte
 mokwaan hu!" ⁵ Chaat damdam ih, Annania ah loongtiita; erah Ruurang chaatte loong
 ah rapne ih choota. ⁶ Jaaro loong ah wangrum ano, heh mang ah thooploop rumta, eno
 bengkaat rumta.

⁷ Koonta jom lidi, heh minuh ah tiim uh lajat thang ih nop wangta. ⁸ Pitar ih erah
 nuh asuh we banchengta, "Baat thaak hang, set soomiwah ih hah sang tansih thaang ah
 erah than ju nih angta?"

"Em," "thoontang erah thanju angta" Erah nuh rah ih ngaak baatta.

⁹ Erah thoidi Pitar ih erah nuh asuh liita, "Set soomiwah ih Teesu Chiiala ah tiim esuh
 thaak taari hansih? An miwah mang bengkaatte loong ah kaalu thong ni chapla, neng ih
 an uh dokpi ih kaat ho!" ¹⁰ Lakdamdam di Saphira ah Pitar lak khoni loongtiita. Jaaro
 loong ah nopwang rum adi, heh mang ah japtup rum ano heh miwah reeni bengkaat
 suh dokpi kaat rumta. ¹¹ Arah Ruurang chaatte nyia Kristaan loong ah rapne ih cho
 rumta.

Paatjaajih reeraang rumta

¹² Kaamwah loong ah mih dung ni paatjaajih loong ah rapne ih mokah rumta. Kristaan
 loong Solomon nokka ngeh men rumta adi khoontong rumta. ¹³ Neng damdi wahote o
 uh tanaan roongtong rumta, erabah uh miloong ah ih neng tiit rapne ih seebaarumta.
¹⁴ Enoothong minuh miwah, ehanhan ih jaat rum ano Teesu rangsoomte ih hoon rumta.
¹⁵ Kaamwah loong ah ih paatjaajih loong noisok rum kano, khoisatte loong ah lam ni
 piikaat rumta, rukho ah juptheng ni rukho ah dam ni jupthiin wan rumta, erah langla
 lam nah Pitar daankhoom adoh heh laaphaang ih toom wiithuk ah ngeh ih thiinwan
 rumta. ¹⁶ Jerusalem ko nawa miloong ah ih, khoisatte loong nyia chiithih laakhah ih
 paklakta loong ah deesiit suh siitwan rum taha.

Kaamwah loong siiwi rumta

¹⁷ Enoothong Romwah phokhothon nyia heh joon loong, neng damdi Sadusi nok hah roop rum ano kaamwah loong ah rapne ih miksuk rumta. ¹⁸ Eno kaamwah loong ah phaatak ni josak rumta. ¹⁹ Erah rangphe adi Teesu rangsah ih paakaalu ah daap kah ano kaamwah loong ah dokkhoom kaat thuk rum ano phanbaat rumta, ²⁰ "Rangteenok nah kah anno miloong asuh roidong tiit ah baatkaat an" ²¹ Heh jeng ah kap rum ano kaamwah loong ah ih rangkhano di Rangteenok ni phang nyootsoot karumta.

Romwah Phokhothon nyia heh joon loong ah ih Jehudi nok hah dow a mihak phokhoh loong ah Nokwah ngoongthum theng ni thumpoon rumta; eno kaamwah loong ah phaatak nawa poonwang thuk rumta. ²² Enoothong neng toonsiitte loong ah taatkah rum ano, kaamwah loong ah phaatak ni amuh ang rumta, erah thoidi Nokwah ngoongthum theng ni ngaak baatkaat rumta. ²³ "Phaataak ni thok eno, kaasak ah rapniine ih sak arah angta, bante loong ah uh paakaalu ni chap rumta; eno kaalu ah daapsok eno nokmong ni o uh tajeeta!" ²⁴ Erah ruurang ah chaat rum ano Romwah phokhoh nyia rangsoomnok dow saahaap loong ah kaamwah loong ah tiim angla ngeh ih paatja rumta. ²⁵ Erah di mih wasiit wang ano baat rumta, "Boichaata thaak an! Phaataak ni sak tan loong ah ih bah Rangteenok ni nyootsoot rumha!" ²⁶ Erah raangtaan ih saahaap wasiit ih heh mina loong ah siit ano kaamwah loong ah ngaak toonsiit kata. Mih ih jong ih pat ra cho ih, kaamwah loong ah labuthom thang ih siitwan rumta.

²⁷ Kaamwah loong ah Nokwah reeni siitwan rum ano, neng ngathong ni toonchap thuk rumta, eno Romwah Phokhoh ih cheng rumta. ²⁸ "Sen suh heh mendoh nakkah nyootsoot an ngeh ih baat choi," eno we dopjengta; "sokthaak an sen loong ah ih tiimjih hoon han! Sen ih nyootsoot han ah Jerusalem hah noongrep ni puupa thuk lan, eno Jisu tek haat ah seng mat ih joot thuk suh liihan!"

²⁹ Pitar nyia heh kaamwah loong ah ih ngaakli rumta, "Seng ih Rangte jengkhaap kap theng, mina jengkhaap tah angka. ³⁰ Jisu bangphak khoni tekrapot tan lini, sengte sengwah Rangte ih tek nawa ngaakthing ih thukta. ³¹ Rangte ih ngaak saatsiit ano Lamsiitte nyia mina Pangte toom ang ah ngeh ih jaawah ko ih tong thukla, eno Jerusalem mina loong suh neng rangdah sekthun thuksuh nyia biin anaan chosuh saapootse koh rumha. ³² Esa Chiiala nyia seng loong ah arah tiit haaki kotte—Esa Chiiala ah heh jeng boichaatte loong raangtaan ih Rangte lakkot."

³³ Ngoongthumte loong ah erah jeng ah chaat rum ano rapne ih khadah rumta, kaamwah loong ah tek haat etheng ngeh ih li rumta. ³⁴ Enoothong neng dung ni, Pharisi nok hah Gamaliel ngeh ih wasiit angta, erah wah ah Hootthe nyootsootte, nyia warep ih phoongpha arah mih angta, eno Nokwah dung dow heh toonchapta. Heh ih baat rumta, kaamwah loong ah pootsiit than doksiit kaat thaak an, ³⁵ erah lih adi Nokwah suh li rumta, "Ijirel phoh ano loong, arah miloong ah damdoh sokthun samthun ih re theng. ³⁶ Taat samthun thaak an ehakdi Theudas ah ngah thoonrak lang liite dongta eno chaabaji mih heliphante uh waddong eta. Eno heh teewah ah tek haat kano, heliphante loong ah saapsoon e rumta, heh ruurang ah uh tikmat eta. ³⁷ Erah lih adi, mih khoh rookwet tokdi, Galili nok hah Judas dongkhoom taha, heh mih hantek siitta, erah uh tek haat eta eno heliphante loong uh saapsoon e rumta. ³⁸ Erah likhiik doh, ngah ih baat rumhala, arah miloong asuh tiim uh lali theng. Neng tongtong toom ih rum ah! Tiim re rumla, tiim thun rum ha mina mongtham ang ah bah hetik matmat ih ah, ³⁹ enoouthong Rangte mongtham ang abah sen ih tiim uh tajen ekan, senteewah Rangte damdoh rookmui anrah ba tup an!"

Gamaliel ih renbaat rumta jengkhaap ah Nokwah ih kap erumta. ⁴⁰ Kaamwah loong ah noppoon wanrum ano, ruh ih buh rumta, arah dow a ih Jisu mendoh mabah uh nakkah baataan an ngeh ih baat rum ano daap haat rumta. ⁴¹ Kaamwah loong ah Ngoongthum theng nawa tenroon woksoon ih doksoon karumta, tiimnge liidi, Jisu thoilam doh neng loong ah ih cham anaang ah jen naan ih rum ah ngeh ih Rangte ih danje arah rumta. ⁴² Eno Rangteenok ni nyia nok rookweh ni neng loong ah ih Ruurang Ese tiit nyia Jisu Kristo tiit ah nyootsoot roh ih rumta.

6

Chosokte wasinat

¹ Erah lih ang ano, heliphante loong ah jaatjaang ih wang rumta, Grik jengjengte Jehudi loong nyia hanok dow a Jehudi loong ah nengneng laktung ni changrook waangti ang rumta. Grik jengjengte Jehudi loong ih liita jootiinuh adoleh thaknuh loong ah ih saarep chotheng phaksat ah rapniine ih tachoh rumka. ² Erah thoidi asih wanyi kaamwah loong ah ih hanpiite loong ah lompoon rum ano baat rumta, "Ngun thiin raangtaan ih

Rangte jengkhaap nyootsoot ah seng loong ah tami phaangdat ke. ³ Phoh ano loong, kamkam raangtaan ih, seng loongdung dow a sak ni Esa Chiiala adoleh mongtham ese jeela erah likhiik mih ah ngun thiinte danje theng. ⁴ Eno juuba Rangte tiit ah rangsoom rangphoong ih jen nyootsoot ih.”

⁵ Heliphante loong ih renbaat rumta mongtham ah kap ih rum ano, mina loong ah ih, kamkam tuumaangte nyia moongte chaangte Stephen, Philip, Prokoras, Nikanor, Timon, Parmenas, nyia Entiok nawa Nikolas maangdi Jehudi angta loong ah danje rumta. ⁶ Arah miloong asuh heliphante loong ah ih neng khoh nah taajoh rum ano rang toom soomkoh rum ah ngeh ih neng reeni wangthuk rumta.

⁷ Erah thoidi Rangte jengkhaap ah noongrep ni ruurang roh eta. Heliphante loong ah Jerusalem ni weewe jaatjaat eta, erah damdi romwah hantek ih Jisu laalom tiit ah hanpi rumta.

Stephen jikhakta

⁸ Stephen suh Rangte ih chaan aphaan ah koh ano, miloong dung dow a mih paatjaajih loong ah noisok ih thukta. ⁹ Enoothong Jehudi rangsoomnok nawa Dalang sachoi * (ngeh ih men rumta), mararah mina loong ah Stephen damdi daanmui e rumta, erah di Kiren nyia Alekjendria nawa Jehudi nok hah nep angta. Silisia nyia Esia hah nawa Jehudi loong ah nep ih Stephen damdi jengmui rumta. ¹⁰ Enoothong moong achaang ih Stephen suh erah likhiik chaan kota, heh jeng kano o uh tami daanjeng rumta. ¹¹ Erah raangtaan ih mararah mih asuh tiit hu baatthuk rumta, “Seng ih bah Moses nyia Rangte kaanju arah chaat hi!” ¹² Emah ih diip mokwaan rum ano, noksong nyia mihak phokhoh loong, hootthe nyootsootte loong ah khat thuk rumta. Neng loong ah ih Stephen ah jorum ano Ngoongthum theng ni siitwan rumta. ¹³ Eno mih wajombaji ih tiit hu baat thuk suh ngeh ih waksiit rumta. “Arah mih,” ah ih “saarookwet seng Rangteenok nyia Moses Hootthe tiit ah pak thetbaat ha. ¹⁴ Seng ih emah jeng arah chaat hi, Najaret dow a Jisu ih Rangteenok ah thaak haat ih ah eno Moses jiin nawa neem arang loong ah elek et ah!” ¹⁵ Ngoongthum theng ni tongte loong ah ih Stephen taangko sok rum adi, hethe hekhoh ah rangsah the akhoh likhiik ih japtup rumta.

7

Stephen jengkhaap

¹ Romwah phokhothoon ah ih Stephen suh chengta, “Amiisak nih angkah?”

² Stephen ih ngaak baatta, “Ngaaphoh ngaawah loong nga jeng ah boichaat an! Sengte sengwah Abraham Haraan hah ni maang song kah kaadi, Mesopotomia hah ni ³ Rangte dongkhoom kah ano baatta, ‘An hadaang nyia an jaatang ah thiinhaat uno ngah ih marah hah doh kaat baat ha erah doh kah uh.’ ⁴ Erah raangtaan Abraham ih heh hadaang ah thiinhaat ano Haraan hah ni song kata. Heh wah tek lidi, Rangte ih sen amadi song lan hah adi kaat thuk taha. ⁵ Rangte ih Abraham suh arah an hah ngeh ih baatkot muh, amasah chepsiit taan uh kotmuh, enoothong Rangte ih Abraham suh kot eha ngeh ih ba kakhanta adoleh ansuh ansah lakbui ang ah ngeh ih thoomhooon kakhat ah ba hoon eta, arah kakham ah Abraham heh sah maang jeeka tokdi hoon. ⁶ Rangte ih Abraham suh baatta: ‘An sutoom satoom loong ah minok mihah nah song rum ah, erah doh neng loong ah chaabaji paang raangtaan ih dah ih siiwi rum ah. ⁷ Enoothong an sutoom satoom loong ih soomtu rum ah mina loong ah ngah ih dande kah rum ang, erah lidoh arah hah dow a doksoon rum ano arah hah adoh ngaak song rum haano nga somtu rum hang.’ ⁸ Eno Abraham damdi thoomhooon kakhat thiinta ngeh ih jat suh Rangte ih heh khoopkhan banlam ah hoonthuk rumta. Erah thoidi Esak ah tup ano saasinat lidi heh khoopkhan ano men hoon. Esak ih heh sah Jaakob khoopkhanta, eno Jaakob ih heh sah asih wanyi ah khoopkhan banlam hoon.

⁹ “Jaakob sah loong ih neng no Josep ah miksuh ih rum ano Ijip hah ni dah raangtaan ih sang rumta. Enoothong Rangte ah heh damdam eta, ¹⁰ erah thoidi Josep ah mathan laang chamta bah uh Rangte ih puipang eta. Ijip Luuwang damdi Josep chomuita di, Rangte ih Josep suh mih tenroon thuk theng nyia mongtham ese ah kota, eno erah hadaang adi Luuwang ih Josep ah kobono* nyia henok hetap jaatreng sokboite ang thukta. ¹¹ Erah lidi, Ijip nyia Kanaan hah noongrep ni ram ang ano rapne ih cham rumta. Sengte

* **6:9** 6:9 Dalang sachoi erah mina loong ah Jehudi mina dah ang arah, enoothong reh ano dah takah ang thukka
7:2 7:2 Rangph 12:1   **7:4** 7:4 aRangph 11:31; Rangph 12:4   **7:5** 7:5 Rangph 12:7; 13:15; 15:18; 17:8   **7:6**
 7:6 Rangph 15:13; 14   **7:7** 7:7 Rangph 3:12   **7:8** 7:8 a Rangph 17:10-14; Rangph 21:2-4; Rangph 25:26; Rangph
 29:31—35:18   **7:9** 7:9 a Rangph 37:11; Rangph 37:28; Rangph 39:2-21   **7:10** 7:10 Rangph 41:39-41   * **7:10**
 7:10 kobonoenglish ih governor liiha   **7:11** 7:11 Rangph 42:1,2

sengwah loong ih phak asat ju choh jam muh, ¹² eno Jaakob ih Ijip hah ni ji acham eje ngeh ih japchaat ano, sengte sengwah, heh sah loong ah phangkaat thukta. ¹³ Dopnyi kah rum adi, Josep ih hephoh loong suh heh teewah tiit ah jatthuk rumta, eno Ijip Luuwang ih uh Josep jaatang tiit ah jat eta. ¹⁴ Josep ih heh wah suh maatbaatta, neng jaatang rooksinet wabangnga ah loongtang Ijip hah nah kaat theng ngeh ah. ¹⁵ Jaakob nyia heh sah loongtang Ijip hah ni song karum ano erah ni matti karumta. ¹⁶ Neng mang ah Sekem hah ni huikaat ano, Abraham ih Haamor jaatang jiin nawa ngun ih reta di bengkaat rumta. ¹⁷ "Rangte ih Abraham damdi thoomhoon kakhatta saapoot ah chang kano, Ijip hah ni seng mina hasong ah jaat eti. ¹⁸ Erah lih adi, Josep men lajatte mih Ijip Luuwang we angta. ¹⁹ Eno Luuwang ah sengte sengwah loong damdi rapne ih thikhah ano, neng sah khobaang loong ah tektoom ih ah ngeh ih li ano, thoikatkat ih neng nok nawa ehoh ni tum thiin thuk rumta. ²⁰ Erah tokdi, Moses ah jaaseemoong sah ih dongtupta. Moses ah nok ni laajom sokboita, ²¹ eno heh nok nawa thiinhaat kaat kano, wanga nah rah ih heh raangtaan suh hakpanta. ²² Moses suh Ijip nok hah tiit jirep ah nyootsoot kano jatwah jeewah eh hoonta.

²³ "Moses paang rookbaji ang ano, hejaat hepaat ah mamah ih siiwi rumta erah ah jat suh ngeh ih jam thoithakta. ²⁴ Heh mina wasiit Ijip mih ih siiwi ah japtup ano, Moses ih erah mih ah etek haat eta. (²⁵ Moses ih thunta, heh mina loong ah ih baata jatrum hangnih, ngah Rangte ih neng doksiit suh daapkaat halang ngeh ah, eno heh mina loong ah ih tajat rumta). ²⁶ Erah saalih adi Ijirel nok hah wanyi botmui arah japtup ano paakpang damdi taat renbaat nyuuta. 'Boichaata thaak ansih,' jaaroh nyi, 'set Ijirel mina tanih ang kansih; tiimte botmui lansih?' ²⁷ Eno o ih wasiit ah siiwiita erah mih ah ih Moses ah haangko pitthengta. 'Sek laktung nah an ih dande theng ngeh ih o ih poon halu?' ²⁸ 'Miinnyah Ijip nok hah tekbuah tang ah likhiik tekbuah ang ngeh ih nih li halang?' ²⁹ Moses ih erah jeng ah japchaat ano, Ijip hah nawa Midian hah ni soonkah ano moong songtong kata. Erah ni heh sah miwasah wanyi tupta.

³⁰ "Paang rookbaji lini, Moses ngathong ni Rangte kaamwah ah Sinai Kong ni phisaang hah ni weelu damdi dongjengta. ³¹ Erah japtup ano, Moses ah rapne ih paatjaata, eno rapniine ih sok suh weeluuta adi tiitkhoom kata. Eno Teesu jengta ah japchaatta; ³² 'Ngah ante anwah Rangte, Abraham Rangte, Esak nyia Jaakob Rangte.' Moses ih lanaan sok thang ih mochoota. ³³ Teesu ih Moses suh liita, 'An lasong ah khook haat uh an chaplu ah Esa hah. ³⁴ Ijip ni nga mina loong rapne ih cham arah japtup hang. Nenghu nengri chaat hang, Ngah neng doksiit puipang suh ra halang. Amadoh raaho; Ngah ih an Ijip hah nah kaat thuk ha.'

³⁵ "Moses ah Ijirel mina ih thaangju et arah mina angta. 'Seng pante nyia maat hoonte angheng ngeh ih o ih thiik halu?' Miloong ah ih emah kali rumta. Enoothong weeluuta adi Rangte dongjengta, Moses ah noksong pante nyia doksiiite, heh damdoh rangsah roong mokah ah ngeh ah. ³⁶ Moses ih, Ijip hah ni nyia Juusisaang (Juusih esit je ah, erah amadi uh erah suh juusih essang ngeh ih menha) adi nyia phisaang hah ni mih paatjaajih loong ah noisok ano heh mina loong ah Ijip hah nawa doksiit dow. ³⁷ Moses ih Ijirel noksong suh baatta, 'Rangte ih, ngah kaat thuk halang ah likhiik khawah kaat thuk ha, eno erah mina ah sen mina dow ang ah.' ³⁸ Moses ah Ijirel mina loong damdi phisaang hah ni tum roongtong rumta; sente senwah loong nyia rangsah damdi Sinai Kong ni kah chowaanta, enooleh Rangte kothing jengkhaap ah seng suh toombaata tahe.

³⁹ "Enoonthong sengte sengwah loong ah ih Moses jeng ah taboichaata rumta; heh jeng lalek boichaata thang ih Ijip hah ko we ngaakwang thung ang rumta. ⁴⁰ Erah thoidi neng ih Aroon suh li rumta, 'Seng lamsiitte Rangte hoon kohe. Ijip hah nawa seng doksiiite, Moses bah tajatke tiim ang koja.' ⁴¹ Erah lilih, maan laaphaang tongmih hoon rum ano, roomsoom rumta, erah lih adi neng ih hoonta tongmih phoongpha mendi phaksat ah room phaksah ih rumta. ⁴² Erah thoidi neng Rangte ah neng dam dow doksoon ano rang dow ritsih nyia rang ni tiimjih jeela erah loong ah soomtu thuk rumta, erah tiit ah khawah loong leedap ni raangthiin choi:

'Ijirel noksong loong! Phisaang hah ni paang rookbaji
angtan adoh luiaamaan ah nga soomtu suh
tadook tan.

7:13 7:13 Rangph 45:1; Rangph 45:16   **7:14** 7:14 Rangph 45:9,10,17,18; Rangph 46:27   **7:15** 7:15 Rangph 46:1-7; Rangph 49:33   **7:16** 7:16 Rangph 23:3-16; 33:19; 50:7-13   **7:17** 7:17,18; Hpkt 1:7,8   **7:19** 7:19 Hpkt 1:10,11; Hpkt 1:22   **7:20** 7:20 Hpkt 2:2   **7:21** 7:21 Hpkt 2:3-10   **7:23** 7:23-29; Hpkt 2:11-15   **7:29** 7:29 Hpkt 18:3-4
7:30 7:30-34; Hpkt 3:1-10   **7:35** 7:35 Hpkt 2:14   **7:36** 7:36 Hpkt 7:3; Hpkt 14:21Erok 14:33   **7:37** 7:37 Hodb 18:15,18   **7:38** 7:38 Hpkt 19:1-20; Hodb 5:1-33   **7:40** 7:40 Hpkt 32:1   **7:41** 7:41 Hpkt 32:2-6

⁴³ Erah tumhui tan abah, Molek

Rangte raangtaan ih angta; anoleh ritsih rangte,
Rephan laaphaang raangtaan ih; erah loong abah sen ih soomtu theng tongmih
angta.

Erah raangtaan ih sen loong ah Bebiloon jiiit nah phanhaat kaat rumha.'

⁴⁴ "Sengte sengwah loong ih bah phisaang hah ni Rangte waktong theng Nyutaap[†] ah neng damdam ih tumhui rumta. Erah mamah ih hoon theng ah, Rangte ih Moses suh noisokta ah likhiik ih hoon rumta. ⁴⁵ Lini, sengte sengwah loong ih neng wah jiiin nawa thaangta Nyutaap ah Josua damdi wakkah rumta di neng damdam ih tumhui rumta. Eno Rangte ih mathan deek akaan angta loong ah nengngah nengngah ih tum phanjoh haatta. Erah Nyutaap ah Dewid, Luuwang maang langlang ih erah hadaang adi thok tongta. ⁴⁶ Rangte ih Dewid suh ese choh kano Dewid ih Jaakob Rangte[‡] nok hoon thuk weehang ngeh ih suta. ⁴⁷ Enoothong erah rangsoomnok ah Solomon Luuwang ih liwang ni thoon tom hoonta.

⁴⁸ "Enoonthong Echoong thoon ni tongte Rangte ah mina ih hoon hi nok ni tatongta; khowah ih liiha likhiik ah,

⁴⁹ 'Rangmong ah nga tongtheng,

nyia hah ah nga lah naktheng, Teesu ih liiha,

Nga raangtaan ih sen ih tiim nok ma hoon an?

Nga tongtheng nok ah mani ah?

⁵⁰ Arah loong ah nga lak ih tanih hoontang?'

⁵¹ "Senten senmong ah jong ajaan likhiik mamah angtan!" Stephen ih arah tiit ah jangbaat roh ih kaatta. "Sen thung ah mamah sengseng angtan, Rangte tiitkhaap chaat suh sen na ah mamah sengseng ih baang tan! Seng loong ah sente senwah likhiik; sen ih uh Esa Chiiala ah saarookwet takap kan! ⁵² Sente senwah ih khowah lasiiwiite eje nih ah? Teewadi Laksuh kateng ah erak eha ngeh ih Rangte tiit baat kaatte ah uh neng ih tek haatta. Eno sen ih erah mih ah mokwaan anno tek haat han. ⁵³ Rangte hootthe ah rangsah jiiin nawa choh thaangte sen loong ah —erabah uh heh jeng ah taboichaat kan!"

Stephen jong ih pat rumta

⁵⁴ Ngoongthumte loong ah Stephen jeng ah chaat rum ano, neng pha ah phak ah ih khadah rumta. ⁵⁵ Stephen ah Esa Chiiala pan angte angta, rangko toon sokwan adi Rangte chaan aphaan nyia Jisu jaawah ko ih chap arah tupwanta. ⁵⁶ "Sok thaak an!" Stephen ih baat rumta. "Rangmong ah daapchoi tupwan lang, erah di Mina Sah Rangte damdi jaawah ko chap arah tupwan lang!"

⁵⁷ Ngoongthumte loong ah riiraak rum ano neng na ah neng lak ih kepjoh rumta. Miloong ah Stephen taangko ih tuutmui karum ano, ⁵⁸ erah samnuthung dow a dokphan haatkaat rumta, eno Jong ih patkaat rumta. Erah tupte haaki loong ah ih neng nyuh nengkhat ah jaaro wasiit Sool ngeh ih angta, reeni thiinhaat rumta. ⁵⁹ Jong ih patrum ah damdi Stephen ih Teesu men ah poon ano rangsoomta, "Teesu ngaachi ngaala ah thaang hang!" ⁶⁰ Stephen ah heh lakuh ni chooktong ano eroongwah ih riihuuta, "Teesu! Neng rangdah ah nak samthun weeu!" Emah ih jeng ano thaktiita.

8

¹ Stephen tek haat thukte ah Sool angta.

Sool ih chaas chum thet haatta

Erah sa adi Jerusalem hah ni kristaan loong ah rapne ih siiwi rumta. Samaria nyia Judia hah noongrep ni Kristaan loong ah tiisoon rumta, Heliphante loong ah ba soon muh. ² Rangte jatte mina loong ah ih Stephen mang ah rongrongwah ih hu ari damdi bengkaat rumta.

³ Sool ih chaas jeeje ah thet haat taat chungta; nokrookwet ni tumkhoom ano, minuh miwah Jisu suh hanpiite loong ah thoontang dok hoom kaat ano phaatak ni sakkaat rumta.

Ruurangese tiit Samaria ni baatta

⁴ Noongrep ni tiisoonta hanpiite loong ah ih Rangte tiit ah tumbaat rumta. ⁵ Samaria hah ko samnuthung longthoon* ni tongte miloong asuh Philip ih Kristo tiit ah baat kaatta.

7:44 7:44: Hpkt 25:9,40 † 7:44 7:44 Nyutaap Woma ni nyuh nawa ih hoon arah taap 7:45 7:45 Jms 3:14-17
7:46 7:46 1Tet 17:1-14 ‡ 7:46 7:46 Jaakob Rangte; mararale ni Ijirel mina liiha. 7:47 7:47 1Lu 6:1-38; 2Tet
3:1-17 7:49 7:49,50 Isa 66:1-2 7:51 7:51 Isa 63:10 8:3 8:3 Esm 22:4-5; 26:9-11 * 8:5 8:5 samnuthung
thoon;mararah le ni samnuthung raangha

⁶ Philip ih baat rumta tiitkhaap ah mih lomkhoonta loong ah ih rapniie ih thaangchaat rumta, heh jeng boichaat rum adi Philip ih paatjaajih loong ah reeraang nyia noisok rumta. ⁷ Chiithih laakhah ah mina loong sak nawa riihu leh doksoon eta, erah damdi huim nyia ekoong loong ah de ih rumta. ⁸ Erah thoidi erah hadaang adi rapne tenroon woksoon ih tong rumta.

⁹ Erah sannuh hah adi Simoon ngeh ih mih wasiit angta, heh ih Samaria dow a mina loong asuh pootsiit maantaan† kanoisok rumta. Heh ih liita ngah mina elong esiiit, ¹⁰ eno erah sammuthung dow a, kurep wangrep ih, heh jeng ah naairih ih boichaat rumta. Miloong ah ih liita, heh jiinni juuba “Rangte chaan aphaan “Eloongthoon Chaan aphaan” ah jeela. ¹¹ Miloong asuh maantaan ah rekamdook ih noisok rum kano heh jeng boichaatte totoh ang rumta. ¹² Enoothong Philip ih Rangmong Hasong nyia Jisu Kristo ruurang ese tiit ah baat rum kano, hanpi ih rumta, eno minuh miwah loong ah juutem rumta. ¹³ Simon ih nep hanpiita; eno heh uh juutemta, erah lih adi Philip damdam tong ano paatjaajih ah noisok kano Simon ah rapne ih paatjaata.

¹⁴ Kamwah loong ah Jerusalem ni angrum adi Samaria nok hah ih Rangte jengkhaap kap eha ngeh ih japchaat rum ano, neng reeni Pitar nyia Joon kaat thuk rumta. ¹⁵ Erah ni thoknyu ano, Kristaan loong sak nah Esa Chiiala toom pah ah ngeh ih rang ah soomkoh ih nyuuta. ¹⁶ Esa Chiiala ah o sak ni uh maangpat angra taha; Teesu mendi juutem luulu phang kap rumta. ¹⁷ Pitar nyia Joon ih neng khoh ni nengnyi lak ih tajoh nyu ano rangsoom kot kano ba Esa Chiiala ah pah ra taha.

¹⁸ Kamwah loong ah ih Kristaan loong khoni joh ano rangsoom kot kano Chiiala pah arah Simon ih japtupta. Erah thoidi Simon ih Pitar nyia Joon suh ngun ah konyu ano ¹⁹ baat nyuuta, “Arah chaan ah ngasuh nep koh weehe tih, mikhoh nah taajoh angdoh Esa Chiiala toom pah raaha suh ah.”

²⁰ Eno Pitar ih ngaak liita, “Rangte lakkot ah ngun ih reh ang ngeh ih thun hu bah, an ngun ah hui uno soolam‡ nah toom wang uh! ²¹ Rangte mootkaat nah seng damdoh an tami room ru, timnge liidoh Rangte miksok di an tenthun ah kaateng tah angko. ²² Erah raangtaan, an ih sekthun ih uh, an tenthun mongtham ethih thunhu, eno erah likhiik ethih thunhu ah biin anaan toom eh ho asuh Teesu rangsoom uh. ²³ An thidokdok mih siikhaamte nyia rangdah khui ni ang uh rah tup hala.”

²⁴ Simon ih Pitar nyia Joon suh li nyuuta, set ih Teesu suh rangsoom koh weehe tih, erah li hansih ah likhiik nga taangnah nak toom thok weethuk ha.”

²⁵ Nengnyi khiikkhi nyia Teesu jengkhaap ah baat nyu ano, Jerusalem ni ngaakwang nyuuta. Samaria ni hadaang hantek ni Ruurang Ese tiit ah lam jangtang ih baatwan nyuuta.

Philip nyia Ethiopia saahaap

²⁶ Teesu rangsah ih Philip suh liita, “Jerusalem dow a ih Gaja ko kala lam adoh juumeh§ ko ih kaat suh khoorkhaam uh” (Arah lam adi mih amadi tah khoomka.)* ²⁷⁻²⁸ Erah baat kano, Philip ah khoorkhaam ano dokkhom kata. Eno Ethiopia wangcha nuh ngun thiinte, daamhun† wasiit, heh nok ni ngaakwangte chomuita. Erah warah Jerusalem ni Rangte rangsoom kah ano mokkaari ni nok ni ngaak wangte angta. Heh lamni soon adi, Isaia khawah ih raang arah leedap weta. ²⁹ Esa Chiiala ih Philip suh baatta, “Mokkaari ko kah uno heh re tiittit ih chap kah uh.” ³⁰ Philip soon kata adi khawah Isaia leedap banweh arah japchaat kata. Eno Philip ih chengta, “An ih wehu adi tiimjih liiha jat nih hu?”

³¹ Saahaap ah ih ngaakbaatta, “O ih uh lahuk sekbaat rangbah mamah ma jat ang?” Eno Philip ah mokkaari adi heh damdi roongtong suh duupoonta. ³² Rangteele erah weta adi amah raangta:

Saap ah dook esuh siitkaat ah likhiik,
saapsah heh roon sui adi lahu lari thang kah ang ah likhiik,
heh khaapsiit taan uh jengmuh.

³³ Heh kaanju ih rumta, tiim lathika di thetbaat rumta.

Heh sutoom satoom loong tiit ah o ih uh tajan baatka,
timnge liidi arah hah adi heh roidong ah thoon ih kata.”

³⁴ Saahaap ah ih Philip suh chengta, “Baat thaak hang, khawah ih liiha ah o suh liiha? Heh teewah tiit tam wahoh tiit baat ha?” ³⁵ Eno Philip ih phangbaatta; Rangteele erah dow a phangbaat ano, Jisu Ruurang Ese tiit ah baatta. ³⁶ Philip nyia saahaap ah lamdat

† 8:9 8:9 maantaan; wahoh lami reeka paatjaajih reete mina. ‡ 8:20 8:20 soolam; rang ni lami wangka ah soolam liihi. § 8:26 8:26 juumeh; adoleh rangphe thungkham doh. * 8:26 8:26 Arah lam adi amadi takhoomkaadoleh Arah lam ah phisaang lam. † 8:27-28 8:27-28 daamhun minuh lalanglang, miwah lalanglang 8:32 8:32,33 Isa 53:7,8

ko ih daatsoon kanyu adi, joisah esiih japtup nyuuta, eno saahaap ah ih liita, “Arah di ju cheesah je ah. Ngah laang ah juutem suh tanih nook kang?”³⁷ Philip ih liita, “An ten nawa ih jen hanpi ubah juutem ah ejen tem ih uh.” “Hanpi ih hang,” heh ih ngaak baatta; “Nga ih Jisu Kristo ah Rangte Sah ngeh ih hanpi ehang.”

³⁸ Saahaap ah ih mokkaari ah tangchap thukta, eno nengnyi Philip ju ko ih daatkhoom kanyu ano, Philip ih heh ju ah temta. ³⁹ Ju nawa dokkhoom nyuuha di, Teesu Chiiala ih Philip ah soonsiitta. Saahaap ah ih Philip ah takah chotuupta, eno tenroon woksoon heh lamko ih wangta. ⁴⁰ Philip heh teewah Ajotaas ni ang arah japtupta; eno Ruurang Ese tiit ah hadaang rep ni lam jangtang ih Kaisiria maang thokthok ih baat wanta.

9

Sool kristaan hoonta

(Esm 22:6-16; 26:12-18)

¹ Erah tokdi Sool ih Teesu liphante loong ah tek haat etheng ngeh ih tum choophaan rumta. Romwah phokhothoon taang ni heh wang ² ano Damaskas dowa Jehudi rangsoomnok ni tongte damdoh menjat hoonkaat suh le raangkoh hang ngeh ih suh wangta, tiimnge liidi erah nah o bah uh Teesu Lamphante mok japtup abah, minuh miwah joh ano, Jerusalem nah ngaak siitwan suh ngeh ah.

³ Eno Sool Damaskas hah reeni thokkhoom adi, rang nawa baaphuk ih weepaak ano heh teewah ah kookrak ih kaangtookta. ⁴ Sool ah hah ni loongdat adi heh suh li arah japchaatta, “Sool, Sool! An ih ngah tiim esuh siiwi halang?”

⁵ Teesu an o ang weelu?” Sool ih ngaak chengta.

“Jisu, an ih siiwi halang ah” Mih root ah ngaak jengta. ⁶ “Eno saatchap uno samnuthung adoh kah uh, an tiim reetheng ah erah nah baat ho eno an re jaatjaat etheng ang ah.”

⁷ Sool damdi roong kaatte miloong ah, khaapsiit taan uh lajeng ih tangchap rumta; mijeng abah chaat ih rumta enoonthong neng mik ih tatup rumta. ⁸ Sool ah hah nawa saatchap ano heh mik taat kaasokta, eno tiim uh tatupta. Erah thoidi heh lak ni siit rum ano Damaskas ko karumta. ⁹ Sool sa jom edook angta di, tiim uh taajok phaksata.

¹⁰ Damaskas hah ni mih wasiit Ananias ngeh ih Kristaan mina angta. Erah mih ah ih motmang ni tupta, Jisu ih poonata, “Ananias!”

“Ani, Teesu” Ananias ngaak jengta. ¹¹ Teesu Jisu ih hesuh baatta, “An Lamjang lamjang ih kah uh, Judas nok ni Tarsas nawa raaha rah heh men ah Sool ngeh ih cheng kah uh. Heh ih amadi rangsoomha, ¹² eno heh motmang ni mih wasiit heh men ah Ananias ah nopwang ano heh mik ah we ngaakka thuk suh heh khoh ni taajoh arah japtup ha.”

¹³ Ananias ih ngaakbaatta, “Teesu, arah mih ah tiit ah warep ih chobaat halang an mina loong ah Jerusalem ni mamah ih siiwi rumha erah ah. ¹⁴ Eno Romwah phokhoh loong ah ih Damaskas dowan rangphoongte loong ah jootkhak thuk suh chaan ah korum ano kaat thuk rumhala.”

¹⁵ Teesu ih Ananias suh baatta, “Kah uh, erah mih ah ngah mootkaatte danje hang, Ranglajatte nyia neng luuwang, adoleh Ijirel dowan miloong asuh nga men jatthukte anghum ang. ¹⁶ Eno nga raangtaan ih heh mathan cham theng ah erah ah thoontang noisok ang.”

¹⁷ Erah raangtaan ih, Sool tongta nok adi nop kah ano, Ananias ih heh khoh ni taajoh kata. “Ephoh Sool,” Ananias ih liita, “Teesu Jisu—heh teewah ih kaat thuk halang, an ani ra taho di lam ni an suh tup ih thuk taho. Ngah heh ih kaat thuk halang, an ih we tup toom ih uh nyia an sak nah Esa Chiiala toom raaha ngeh ah.” ¹⁸ Erah damdam ih, heh mik nawa nyah khoopchep likhiik datti ano Sool mik ah we ngaakka. Sool saatchap ano juutemta; ¹⁹ eno phaksat ah sah ano, hetah hepah ah we ngaakrongta.

Damaskaas ni Sool ih tiitkhaap baatta

(Esm 22:6-16; 26:12-18)

Sool Damaskaas hah ni Kristaan loong damdi sa hantek tongthiinta. ²⁰ Jehudi rangsoomnok ni Sool phangla ih kah ano Jisu juuba Rangte Sah ngeh ih phangbaat kaatta.

²¹ Heh jeng japchaatte loong ah paatti rum ano cheng rumta, “Jerusalem ni Jisu rangsoomte loong tek haatte ah tanih angka? Jisu rangsoomte loong ah Romwah phokhoh loong reenah jootkhak wan suh tanih ra hala?”

³⁷ **8:36** 8:36 Mararah le ni hewet 37 ah wakraangha: Philip ih heh suh liita, “An ten nah kamkam ih hanpi ubah ju nah jen tem ih uh.” “Ngah ih hanpi ehang,” heteewah ih ngaak baatta; “Ngah ih hanpi ehan Kristo ah Rangte Sah.”

²² Enoothong Sool chaan aphaan pan ih tiit baat kano, Damaskas dowa Jehudi loong tiim uh mi ngaakjeng muh, heh ih Jisu juuba Kristo ngeh ih baat rumta.

²³ Sa hantek lidi, Jehudi loong ah khoontong rum ano Sool khumtan suh roongwaan rumta, ²⁴ enoothong, heh ih neng kaankoong ah japchaat eta. Rangwu rangphe samnuthung paakaalu adi tek haat esuh taat bansok rumta. ²⁵ Enoothong pheesiit Sool liphante loong ah ih hong ni paakaalu lam ih daatpi kaat rumta.

Sool Jerusalem ni

²⁶ Sool Jerusalem ni kah ano Jisu liphante loong damdi chomui taat chungta. Enoothong neng ih Jisu liphante ngeh ih tahanpi rumta, neng loong ah echo ih rumta.

²⁷ Erah di Barnabas ah ra haano kaamwah loong damdi Sool ah chosiitta. Neng loong asuh lam ni Teesu damdi Sool mamah chomuita nyia roongwangta erah tiit ah jangbaat rumta. Damaskas ni Sool lacho laphaan ih Jisu tiit baatta loong ah nep deenbaat rumta.

²⁸ Eno neng damdi Sool ah tong ano, Jerusalem hadaang noongrep ni tumkhoomta, Jisu mendi lacho laphaan eh tiitbaatta. ²⁹ Sool Grik jengjenge Jehudi loong damdi nep daanmuita, eno erah loong ah ih Sool tek haat esuh chung rumta. ³⁰ Kristaan loong ah ih erah japchaat rum ano, Sool ah Kaisiria ko siitkaat rumta, eno heh hadaang Tarsas ni kaat thuk rumta.

³¹ Eno, Judia, Galili nyia Samaria chaas loong adi semroongroong* tong rumta, Esa Chiiala nawa ih mina loong ah rongtangtang anghthuk rumta, eno neng loong ah Teesu ah samthun rum ah ih rangphoong rangsoom ih songtong rumta.

Pitar Lidda nyia Joppa ni

³² Pitar noongrep ni khoomta, Lidda ni tongte Rangte miloong damdi chomui suh jaasiit dongkata. ³³ Erah hah adi mih wasiit heh men ah Aenias, paang asat heh juptheng ni huimu ih khui arah jinni chomui kata. ³⁴ "Aenias" Pitar ih poonta, "Jisu ih deesiit ih halu. Saat uh, an dam ah tuithiin uh" erah damdam ih Aenias ah saatta. ³⁵ Lidda nyia Sharon hah ni tongte loong ah erah tuprum ano, Teesu liphante ih hoon rumta.

³⁶ Joppa hah ni Tabitha ngeh ih minuh wasiit, Jisu rangsoomte angta. (Grik jenglam ih heh men ah Dorkas angta, erah langla, "Sehui, men angta). Heh roi roitang mootse kaatse kah ano changthih noodek loong ah chosok eta. ³⁷ Erah tokdi erah nuh ah khoisat ih tiita. Heh mang ah chotchaat rum ano lamtok nokkhok ni thiinwan rumta. ³⁸ Joppa hah ah Lidda dowa ih haloh tah angta, Joppa hah dowa hanpiite loong ah ih Pitar Lidda ni ngeh ih japchaat rum ano, mih wanyi wangthuk rum ano erah ruurang tiit ah baatwan thuk rumta, "Seng jiannah kharok ih ra weeho." ³⁹ Erah raangtaan ih Pitar ah nengnyi damdi wakkata. Pitar ah thok ano, lamtok nokkhok adi siitwan rumta, Erah di jootiinuh loong ah kookchap ano hu rumta, maangti di waatta samsong nyia nyuh akhat ah bannoi ih rumta. ⁴⁰ Pitar ih erah nokkhok dowa loongtang doksoon thuk rumta, eno heh lakuh ni tong ano rangsoomta; mang ko ih lektong ano Pitar ih liita, "Tabitha, saat uh" Eno heh mik ah kaasok eta, Pitar ah japtup ano saat tongta. ⁴¹ Pitar ih heh lak ih joh ano toonchap thukta. Pitar ih Kristaan loong nyia jootiinuh loong ah poon ano Tabitha ah ething ngaak korumta. ⁴² Erah ruurang ah Joppa hah noongrep ni japchaat rumta, eno mih hantek ih Teesu tiit ah kap ih rumta. ⁴³ Pitar ah Joppa hah ni siikhoop pheeheonte Simoon damdi sa hantek waktong thiinta.

10

Pitar nyia Kornelias

¹ Kaisiria ni mih wasiit heh men ah Kornelias ngeh ih angta, heh Room nok hah Sipaahi "Itali Sipaahi" ngeh ih men rumta adi sipaahi Saahaap angta. ² Kornelias ah tongtang mina angta, erah damdi neng jaatang Rangte ra choote ang rumta. Jehudi mina changthih noodek loong ah chosok eta eno saarookwet rangsoom rangtu ih tongta. ³ Jaasiit, saasong saapootjom di, Kornelias ih motmang tupta, Rangte rangsah ah ra haano liita, "Kornelias!"

⁴ Heh ih Rangte rangsah ah cho damdi ramram ih sok ano chengta, "Erah tiimjih ah, chuupha?"

Rangsah ih ngaak baatta, "Rangte ih an rangsoom nyia an lakkot suh eroon ela, erah thoidi Rangte in an rangsoom ah chaat eha. ⁵ Mih wasiit je ah heh men ah Simon Pitar ngeh ih kali rum ah erah mih ah amadoh wajombaji suh Joppa nawa poonkaat thuk uh. ⁶ Siikhoop pheeheonte Simoon ngeh ih mih wasiit je ah erah nok adi heh wenwah, heh nok ah juusih kaang ni." ⁷ Erah lih adi rangsah ah maatsoon eta, eno Kornelias ih

heh nok ni mootkaatte dah wanyi nyia toongtang thoon heh sipaahi ah poonta. ⁸ Heh ih tiimjih tupta, erah loong ah baat ano Joppa ni kaat thuk jomrumta.

⁹ Erah saalih adi, nengjom Joppa ni wangte lam ni khoom jomrum adi, Pitar ah rangnithung di rangsoom suh nokkhoh ni duuwangta. ¹⁰ Heh ram ih ti ano tiim atiiim phaksat thung angta; eno changsong tokdi, heh ih motmang tupta. ¹¹ Heh ih rangmong kaasak daap dat arah japtupta eno dam elongwah likhiik heh kaang rongbajiji hamhoom choi datti ra taha. ¹² Erah di luiamaan, siiawi jeeje arah, pu ajuk nyia woma woh loong angta. ¹³ Pitar ih miroot esiit japchaatta, "Toonchap uh, Pitar; arah loong ah tekhub phak uh!"

¹⁴ Eno Pitar ih liita, "Teesu ngah ih taphak kang! Ngah ih esot eruh maang taat phakkang."

¹⁵ Eno miroot ah ih heh suh we ngaak liita, "Rangte ih esa ngeh ih liiha suh esot ngeh ih lali theng." ¹⁶ Emah mah ih jaajom noisok ano, lakdamdam ih rang ni ngaaktoon wanta.

¹⁷ Erah motmang ah tiimjih noisok halang ngeh ih samthun adi, Kornelias ih kaat thuk jomrumta, loong ah ih Simoon nok ah jatjoh rum ano, paakaalu reeni chap kah jomrumta. ¹⁸ Neng loong ah ih jaamcheng rumta, "Adi wenwah Simoon Pitar ngeh ih eje nih ang weela?"

¹⁹ Pitar ih motmang dowi tiimjih suh liiha ngeh ih samthun roh ih adi, Chiiala rah ih baatta, "Boichaata thaak uh! Mih wajom* ih jam halu. ²⁰ Erah raangtaan ih datkhoom kah uh, neng damdoh chomui suh nak tanyah uh, neng jom ngah ih kaat thuk halang." ²¹ Eno Pitar ah datkhoom kah ano baat kaat rumta, "Sen ih jam han abah ngah hanih. Tiimjam ra tahan?"

²² "Kornelias saahaap ih kaat thuk hali," erah jom ah ih ngaakbaat rumta. Kornelias ah Rangte rangsoomte nyia Jehudi mina thoontang ih choomjoha nyia soongraang rumha. Rangsah ih heh nok nah an poonkaat thuk suh baatta, an ih tiimjih baat uh erah japchaat suh ah." ²³ Pitar ih erah jom nok ni noppoon wanrum ano niikja anah jamthiin theng ngeh ih baat rumta.

Erah saalih adi neng damdi wakwangta, eno Joppa dowi Kristaan mararah uh neng damdi wakwang ih rumta. ²⁴ Eno Pitar ah saasiit adi thok khoomta, erah di Kornelias ih hephoh hewah nyia heh joonte sano loong ah lompoon ano, Pitar ah bansok rumta. ²⁵ Pitar ah nokmong ni nopwang damdam, Kornelias ah chomuita, heh lakuh ni chooktong ano, heh ngathong ni chuubonta. ²⁶ Eno Pitar ih chapsiit ano liita, "Toonchap uh," "Ngah bah hansi mina." ²⁷ Nokmong ni nopkhoom damdi, Pitar nyia Kornelias roongwaan nyuuta ah di, miloong ban tongta ah japtup wangta. ²⁸ Pitar ih baatta, "An ih jat ehu Jehudi mih heh hootthe jun ih Ranglajatte damdi tachomui thukka. Erabah Rangte ih o uh esot ngeh ih lasamthun theng ngeh ih noisok halang. ²⁹ Erah thoidi, an ih poon hangno jengdaan laje thang ih wang halang. Enoothong, ngah ih cheng hala, tiim esuh maatpoon halang?"

³⁰ Kornelias ih baatta, "Sa jom ngani, amah tokdi, saasong saapootjom di nga nok ni rangsoomtang.† Dotdi mih wasiit nyuh phaakjaaja ih kap ano nga ngathong ni chap ano ³¹ baat tahang: 'Kornelias! Rangte ih an rangsoom nyia mih moot chosok ho ah chaat eha. ³² Joppa ni Simon Pitar ngeh ih je ah o subah uh poonkaat thuk uh. Erah ni siikhoop pheehte Simoon ngeh ih wasiit je ah eno heh nok ni heh wenwah, heh nok ah juusih kaang ni ngeh ih baat tahang.' ³³ Erah thoidi an kharok ih poonkaat thuk hala, an ese ih wang halu. Rangte ngathong ni, seng loong ah ih adi bansok hi Teesu ih tiimbaat thuk ho erah boichaata suh ah."

Pitar Jengkhaap

³⁴ Pitar phang jengta: "Amadi ngah ih samthun hang amiisak Rangte ih loongtang phoosiit ih sok ha. ³⁵ O mina ih heh rangsoomha nyia kateng ah erah mih ah kap ha, ojaat opaat ang abah uh ah. ³⁶ Sen loong ah ih jat ih han heh ih Ijirel mina loong asuh Jisu mendi Rurang Ese baatkaata taha ah, heh Teesu khotok di Teesu. ³⁷ Joon ih juutem tiit Galili ni phangbaatta lih dowi ih Ijirel hah ni mamah angta erah sen ih jat ehan. ³⁸ Najaret dowi Jisu ah uh sen ih jat ehan, Rangte ih heh suh Esa Chiiala nyia chaan aphaan mamah ih kota loong ah uh jat ehan. Jisu noongrep ni tumkhoomta adi, Rangte ah heh damdam angta, eno mootse kaatse loong ah reeta nyia Hakhoh luuwang chaan aphaan lakkhui ni chamnaangta loong ah deesiit eta. ³⁹ Ijirel nyia Jerusalem hah ni heh mamah ih reeraangta erah jatte ah seng loong ah. Erah lih adi mina loong ah

* **10:19** 10:19EjomMararah le niesiit enyi;le esiit ni liihaenyi.

† **10:30** 10:30 rangsoom Mararah ni samuh rangsoom ngeh raangha **10:34** 10:34 Hodb 10:17

ih bangphak khoni tekrapbot rumta. ⁴⁰ Ang abah uh Rangte ih sa jom lidi tek nawa ngaaksaat ih thukta, eno mih miksook ni dong taha, ⁴¹ loongtang miksook di lah angka bah uh, Rangte ih o danjeeta erah mina, seng loong likhiik o heh damdi ngaaksaat lidi room phaksatte loong ah ih japtupti. ⁴² Eno seng loong asuh ruurang Ese tiit ah baat etheng ngeh ih nyia rangkothung ni ething, tekmanng danjeete eje ngeh ih mina loong asuh baat an ngeh ih jengdang kohali. ⁴³ Khawah loongtang ih heh tiit ah baatta, neng ih liita o mina ih heh suh tuumaang ih tong ah neng rangdah ah heh men nyia chaan aphaan nawa ih biin anaan choh ah.”

Ranglajatte loong sak ni Esa Chiiala pata

⁴⁴ Pitar ih tiitkhaap baatta adi, Esa Chiiala ah boichaatte loong sak ni ra taha. ⁴⁵ Ranglajatte sak ni nep Esa Chiiala pakaat kano, Pitar damdi Joppa nawa ra taha Jehudi rangsoomte loong ah paatjaata. ⁴⁶ Tiimnge liidi, Ranglajatte loong ah jengkhaap ena ena jeng ano Rangte phoongpha rumta. Pitar ih liita: ⁴⁷ “Seng ih chohi ah likhiik arah mina loong ah ih uh Esa Chiiala choh rumha. O ih bah uh neng juutem ah jen daan tam ih ah?” ⁴⁸ Erah lih adi Jisu mendi juutem baat rumta. Eno neng dam doh sajombaji than waktong thiin suh Pitar suh baat rumta.

11

Pitar ih Jerusalem Chaas ni tiit baat kaatta

¹ Kamwah nyia Kristaan wahoh loong ah ih Ranglajatte loong ih nep Rangte jengkhaap ah ekap ih rumha ngeh ih Judia hah noongrep ni japchaat rumta. ² Pitar Jerusalem ni kata doh, khoopkhan choi Jehudi loong ah ih lenmak adoleh kaanju rum ano, Pitar suh li rumta. ³ “An Ranglajatte nyia neng khoopkhan muh nok ni phaksat nep room phaksatu, erah di an neng wenwah angtu!” ⁴ Erah thoidi Pitar ih mamah angta erah jaakhoh dwa ih dook rapniine ih baataan rumta:

⁵ “Ngah ih Joppa hah ni rangsoomtang adoh, motmang ni tuptang. Rangmong nawa damnuh elongwah likhiik ih datti haano nga reeni thaam ra taha. ⁶ Erah dam adi ramram ih jamsok angno jik ehi luiamaan, woma siiawi, pu ajuk nyia woma woh loong japtuptang. ⁷ Eno ngasuh baat hang rah miroot japchaat tang, ‘Toonchap uh, Pitar; tekbuuh phak uh!’ ⁸ Eno ngah ih liitang’ Teesu ngah ih taphak kang! Laphaksat jih nyia esot eruh jih nga tui ni ju maang taatthaak mooksuh kang.’ ⁹ Rang ni jeng arah miroot ah we japchaat tang, ‘Rangte ih Esa ngeh ih liiha suh esot ngeh ih nakli uh.’ ¹⁰ Emamah jaaom jeng arah japchaat tang, eno thoontang rang ni ngaaktoon wanta. ¹¹ Erah poodti ngah tongtang nok adi Kaisiria nawa nga poonte wajom thokkhoom rum taha. ¹² Chiiala ih ngasuh latanyah thang ih neng damdoh wakwang baat tahang. Nga damdi Joppa nawa wah arok Kaisiria ni wakwang rum taha, eno Kornelias nok ni loongtang wangti. ¹³ Kornelias ih rangsah heh nok ni chap arah japtup arah baat tahe, heh suh baatta tih, ‘Joppa ni Simoon Pitar ngeh ih mih wasiit je ah erah o subah uh poonkaat thuk uh. ¹⁴ Sen jaatang puipang tiit ah erah mih ah ih baat han.’ ¹⁵ Eno ngah phangjeng angdi, Esa Chiiala ah ehakdi seng sak ni ra taha ah likhiik neng sak ni uh emah para taha. ¹⁶ Eno ngah ih Teesu jeng ah samthun tang: ‘Joon ih ju nawa ih juutemta, enoonthong sen loong ah Esa Chiiala nawa ih juutem an.’ ¹⁷ Rangte ih heh lakkot ah rangwuuthak ni tupthuk hali, Ranglajatte loong suh koha heh lakkot ah, seng suh uh phang hanpi tokdoh emah ju koh tahe; emah ang abah, Rangte jengdaante ngah o ah!”

¹⁸ Erah chaat rum ano, lakah kaanju mui thang ih Rangte rangphoong rumta, neng ih liita, “Eno Rangte ih Ranglajatte loong suh nep khopiroidong ah koh ano songtong thuk rumta!”

Entiok chaas

¹⁹ Stephen tek haatta tak adi siiwi rumta Kristaan loong ah marah marah ah Phonesia, Sipras nyia Entiok ni thoksoon rumta, eno Rangte tiitkhaap ah Jehudi luulu suh baat rumta. ²⁰ Enoonthong Sipras nyia Siren nawa Entiok ni kata Kristaan loong ah ih Teesu Jisu ruurang Ese tiit ah Ranglajatte* suh nep baataan rumta. ²¹ Teesu chaan aphaan neng damdi ang kano, mina hantek ih hanpi rumta nyia thok rum taha.

²² Erah ruurang ah Jerusalem ni japchaat rum ano Entiok ni Barnabaas wangthuk rumta. ²³ Barnabaas ah Jerusalem ni thok ano miloong ah Rangte minchan ni tong rum arah tup ano, rapne ih roonta, neng suh maama ten nawa ih jam anno laalom ih tong ah ngeh ih baat rumta. ²⁴ Barnabaas ah wase mina angta, Esa Chiiala nyia heh tuumaang jeethoi di, mina hantek Teesu reeni thoksiit rumtaha.

²⁵ Eno Barnabaas ah Tarsas ni Sool tumjam wangta. ²⁶ Sool ah chojam ano, Entiok ni siit kaatta, nengnyi erah paang ah Entiok ni tongnyu ano Kristaan loong asuh nyootsoot nyuuta. Entiok hah dowa Jisu menjatte loong ah Kristaan ngeh ih phangmen dowah.

²⁷ Erah tokdi Jerusalem dowah khowah loong ah Entiok ni kata. ²⁸ Neng dung dowah wasiit, heh men ah Agabus ngeh ih angta ah toonchap ano Chiiala chaan nawa ih ban baatta harep haraang nah ram ang ah ngeh ih ah. (Erah Kludias Luuwanglong angta doh angta). ²⁹ Heliphante loong ah ih Judia hah dowah Kristaan loong ah chosok suh o ih mathan jen maatkaat ah erah than ih maatkaat theng ngeh ih roongwaan rumta. ³⁰ Emah ih lomse rum ano, ngun ah chaas phansiitte mihak phokhoh loong asuh Sool nyia Barnabaas lakdi maatkaat rumta.

12

Ehanhan siiwi rumta

¹ Erah tokdi Hirod Luuwang* ih marah marah kristaan loong ah phang siiwi rumta. ² Joon phoh, Jeems ah lang ih tekdok thuk rumta. ³ Erah tekdoorka asuh Jehudi loong ah roon kano, Pitar nep joothkak thuk rumta. (Erah chamwi kuh ja angta). ⁴ Pitar joot lini phaatak ni sak ano, asih wah arok sipaahi suh ban thuk rumta. Hirod ih Khopi Romhoon lidoh Pitar suh noksong ngathong nah thaakcheng theng ngeh ih chungta. ⁵ Erah thoidi phaatak ni sakta, enoonthong Kristaan mina loong ah ih neng ten nawa ih Pitar raangtaan ih Rangte rangsoom rumta.

Phaataak nawa Pitar doksoonta

⁶ Hirod ih Pitar ah nokwah reenah doksiit kaat theng ngeh ih chungta rangphe adi, Pitar ah sipaahi wanyi laktung ni jaanruh ih kit rum ano jupthuk rumta. Eno sipaahi loong ah ih phaatak kaalu adi ban rumta. ⁷ Baphuk ih Teesu rangsah ah dongchap haano, erah nokkhok adi we ah phaakjaaja ih phaak thukta. Teesu rangsah ih heh sookkaang ni joh ano moot nyoongta, Pitar ah saatsiit ano baatta, “Kharok! Chap uh!” Erah damdam ih Pitar lak dowah jaanruh ah jaadat eta. ⁸ Eno rangsah ih baatta, “An roomkhe nyia an lasong ah jamkap uh.” Pitar ih laan jamkap roh eta, eno rangsah ah ih baatta, “An nyuh ah wok uno nga damdam ih wakra ho.” ⁹ Pitar ah phaatak nawa, tiim uh lajat, helih helih ih dokkhoom kata, enoonthong rangsah ah ih tiim esuh liita erah tajatta; Pitar ih mangphe hemang hang ngeh ih thunta. ¹⁰ Nengnyi ngathong ni chapta sipaahi ah jiitkhoom nyu ano heh lih dowah chapte ah taangko ih daankhoom kanyuuta, eno samnuthung ni nopwang theng jaankaalu ko ih khoomwang nyuuta. Kaalu ah hedaap daapdat ih kano dokkhoom kanyuuta. Lam adi datkhoom kanyu adi, rangsah ih Pitar luulu thiinhaatta.

¹¹ Eno Pitar ih mamah angta erah samthun ano, liita, “Ngah ih jat ehang arah amiisak ih angla! Hirod lak nawa nyia Jehudi loong ih mamah angthaak ah ngeh ih bansok rum ha raangtaan ih nga Teesu ih heh rangsah ah nga puipang suh daapkaat hala.”

¹² Ruurang ethih jatririh di, Pitar ah Joon Maak ngeh ih men rumta nuh nok adi kata, erah di miloong ah hantek ih khoom rum ano rangsoom rumta. ¹³ Pitar ih kaasak ah rengkok kano, Rhoda ngeh ih men rumta laksuh, minusah angta ah kata. ¹⁴ Pitar jengla ngeh ih heh root ah jatjoh ano kaasak uh ladaap kothang ih eroon damdi ngaaksoon wangta, eno Pitar kaasak thong ni chapla ngeh ih baatwan rumta. ¹⁵ “Emok anglu!” Miloong ah ih banli rumta. Erabah uh minusah rah ih amiisak ngeh ih hedop hedop baat rumta. Erah thoidi miloong ah ih liita, “Heh rangsah ah ah!”

¹⁶ Erah poodti uh Pitar ih kaasak ah rengkok roh eta. Lini kaasak daaprum adi Pitar ah japtup rum ano paatti rumta. ¹⁷ Pitar ih nak hoopti an ngeh ih heh lak ah jap eta, eno heh Teesu ih phaatak nawa mamah ih doksiitta erah ah baat rumta. “Arah tiit ah Jeems nyia kristaan wahoh loong suh nep chobaat an ngeh ih baat rumta,” erah baatthiin rum ano; ehoh ni husoonta.

¹⁸ Rangkhano ang kano, sipaahi loong ah rapne ih phaangdat rumta—Pitar aju tiimjih angta ngeh ih ah? ¹⁹ Hirod ih taat jam thuk rum ano, mani uh tachoh jam rumta. Erah thoidi Pitar bante sipaahi loong ah tek haat ih thuk rumta.

Erah lih adi, Herod Judia dowah kah ano Kaisiria ni tongkata.

Hirod tiita

²⁰ Hirod ah Tairi nyia Sidoon nok hah suh rapne ih khata, erah thoidi miloong ah heh damdi chomui wang rumta. Jaakhoh thoon ah, Luuwang nok sokboite Blastus suh chomui ih weethuk he ngeh ih laatbaat rumta. Erah lih adi Luuwang reeni wangrum

ano nuumi[†] angwe ih ngeh ih li rumta, timnge liidoh nengdeek nengkaan ih phak asat ah Luuwang deek akaan nawa chophaksah rumta.

²¹ Rangwuuse ja hechoom heraaang ah dok kapleh, Hirod ah heh noksong pangmeh damdi Luuwang tongtheng adi katong kata, enooleh jengse ah ra kah ih rumta. ²² Enooleh noksong loong ah riiraak ih rumta, "Arah mina tajengla, Rangte jengla!" ²³ Rangte laphoongpha koka no rangsah ih lakdamdam di khoisat saththuk ano, soot suh teksat thukta.

²⁴ Erah tokdi Rangte jengkhaap ah noongrep ni ruurangta.

²⁵ Barnabaas nyia Sool ih Rangte mootkaat ah toom mokah roh ih nyu ano, Joon Maak ah siit nyu ano Jerusalem nawa[‡] ngaak wang ih jom rumta.

13

Barnabaas nyia Sool danje rumta

¹ Entiok chaas ni khawah nyia nyootsootte eje angta: Erah loong ah langla Barnabaas, Simoon (mimak ih men rumta), Lusius (Siren nawa angta), Manaen (Kobono Herod^{*} ih haakpanta), nyia Sool loong ah ang rumta. ² Erah loong ah ih samurangsoom tong rumta doh, Esa Chiiala ih baat rumta, "Barnabaas nyia Sool ngah ih tiim raangtaan ih poon nyuutang, erah moot ah moot suh danje an."

³ Neng loong ah samurangsoom ah tong rum ano rang ah soom ih rumta, eno nengnyi khoh ni taajoh rum ano daapkaat rumta.

Sipras ni

⁴ Esa Chiiala ih kaat thuk nyu ano, Barnabaas nyia Sool Seleukia ni kanyu ano Juuloot ni Sipras hah ni daansoon kanyuuta. ⁵ Salamis ni thoknyu ano, Jehudi rangsoomnok ni Rangte jengkhaap baatkaat nyuuta. Nengnyi damdi Joon Maak ah nengnyi roong chosok suh waksiit nyuuta.

⁶ Paphos maang thokthok juuloot ni hah maathan angta erah di tumkhoom jomrumta, erah di Jehudi nok hah maataan wasiit heh men ah Bar-Jesus, ngeh ih men rumta warah chomui jomrumta, erah mina rah ih ngah khawah ngeh ih kachaangta. ⁷ Eno erah mih ah langla juuloot dow a kobono joonte angta, kobono ah men Sergias Paulus ngeh ih angta eno erah kaha ih rapne ejat mih angta. Erah warah ih Pool nyia Barnabaas ah heh reeni Rangte jengkhaap boichaath suh poon nyuuta. ⁸ Enoothong maataan Elimas (Erah men ah Grik jengkhaap lam ih menha) ah ih tanghaam ih nyuuta, timnge liidoh, kobono ih nengnyi jengkhaap ah phomok hanpi ah ngeh ih samthunta. ⁹ Eno Sool, Pool ngeh ih uh poon kah ih rumta warah Esa Chiiala te angta; Sool ih maataan taangko ramram ih sok ¹⁰ ano liita, "An Hakhoh luuwang sah! Mootse kaatse mathan ah erah an raangtaan ih piara tola. An tenthun mongtham ni ethih totoh thun hu, erah thoidi Teesu tiit ami ah eki eki ih deenbaat hu! ¹¹ Amamah doh Teesu ih, edook ih hoon thuk ho eno rangwu latup thang ih pootsiit ang uh."

Lakdamdam di Elimas mik ah nakdat eta, eno heh lak nah joh ano diisiitte taat tum taajota. ¹² Erah tup ano kobono ih ehanhan ih hanpiita; Teesu tiit nyootsoot nyuuta suh rapne ih paatjaata.

Pisidia hah Entiok ni

¹³ Sool nyia heh joonte loong ah Paphos nawa Pamphilia ko Perga ngeh ih samnuthung esiit angta di juulam ih daansoon wang rumta, Joon Maak ah erah hah dow a neng ah thiinhaat rum ano Jerusalem ni ngaak wangta. ¹⁴ Neng loong ah Perga nawa Pisidia hadaang Entiok ni thok rum ano, Jehudi naangtongsa ja Jehudi rangsoomnok ni tong karumta. ¹⁵ Moses Hootthe nyia Khawah loong ih raangthiinta ah weh rum ano, Jehudi rangsoomnok dow saahaap loong ah ih neng suh maatbaat rumta: "Nga phono loong, noksong paangmeh suh chaankot jengkhaap je abah jeng an." ¹⁶ Pool ah toonchap ano, heh lak ah jap damdi jengta:

"Ani songtongte Ijirel nok hah nyia Ranglajatte joon awaan loong; nga jeng ah boichaath thaak an! ¹⁷ Ijirel mina loong Rangte ih sengte sengwah loong ah Ijip ni nokmah wensang eh songtong kaat suh danje rumta eno erah ni songtong tokdi rapne eh jaat thuk rumta. Rangte ih Ijip hah nawa hechaan hepahan nawa ih doksiit rumta, ¹⁸ eno paang rookbaji heh ih phisaang hah ni rapne ih naan[†] rum ano sokboi riikoi rumta. ¹⁹

[†] **12:20** 12:20 Nuumi; lakah miksumkui ka suh liiha [‡] **12:25** 12:25 nawaMararah nierah ni liiha ^{*} **13:1** 13:1 Herod; Herod Antipas ah Galili noksong pante angta (Luk 3:1 adoh soktheng). **13:17** 13:17 Hpkt 1:7; 12:51 **13:18** 13:18 Erok 14:34; Hodb 1:31 [†] **13:18** 13:18 enaan eta; mararah le ni liihaheh ih riikoi sokboita. **13:19** 13:19 Hodb 7:1; Jos 14:1

Rangte ih hah sinat ah jenthuk rum ano Kanaan hah ni hah changte eh hoonthuk rumta.
 20 Chaabaji rookbangga paang lidi kok semsong rumta.

Erah lih adi,[‡] Samuel khawah maang dongka di neng mat hoonte nyia tiit hoonte ah dong thukta. 21 Eno Luuwang suk rum kano, Rangte ih Benjamin kuh awang dow a Kis sah Sool ah neng Luuwang paang rookbaji raangtaan ih ang thukta. 22 Sool ah dokphan ano, Rangte ih Dewid ah Luuwang ang thukta. Rangte ih amah liita: 'Ngah ih ese chohang mina ah langla Jese sah Dewid, ngah ih tiim li ang erah mootkaat ah heh kah ah.' 23 Dewid sutom Jisu ah, Rangte ih heh kakham jun ih Ijirel mina puipangte ang thukta. 24 Jisu maang raara di, Joon ih Ijirel mina loong asuh baat rumta, maama rangdah ah sekthun ano juutem theng. 25 Eno Joon ih juutem rum ano miloong asuh cheng rumta, 'Sen ih ngasuh o ngeh ih thun hali? Sen ih bansok han ah ngah tah angkang. Boichaat an! Nga lidoh Heh raaha, ngah bah heh lasong khook haattha uh tah angkang.'

26 'Abraham sutom satoom, Ijirel phoh ano loong, nyia aadi Ranglajatte o mina Rangte rangsoomte eh hoon lan loong asuh jenglang: Khopiroidong tiit ah seng raangtaan ih kaat thuk hala! 27 Jerusalem ni songte loong nyia neng mihak phokhoh loong ebah neng Pangte ah tajatka, adoleh khawah loong ih raangthiinta le ah naangtonga rookweh weh rumha ah tajat rumka. Erabah uh khawah jengkhaap ah amiisak ih angla, neng ih Jisu ah kaanju ih rumha. 28 Jisu ah tiim thoilam doh tek haat theng ah lajat rumkaano, Pilat suh tek haat etheng ngeh ih baat rumta. 29 Erah lih adi jirep ah Rangteele ni ban raangthiinta likhiik Jisu ah bangphak dow dattiin rum ano beng rumta. 30 Eno Rangte ih Jisu ah tek nawa ngaaksaat ih thukta, 31 eno Galili nawa Jerusalem ni heh damdi roong kaatte loong ah reeni hedop hedop dongkhoomta. Amadi neng loong ah Ijirel mina raangtaan ih heh tiit baatte angla. 32-33 Eno aadi sen suh Ruurang Ese ah thok hui hali; sengte sengwah loong asuh Rangte ih kakhamta jun ih kot ih hali; amadi hesuh hesah loong ah raangtaan ih Jisu ah tek nawa ngaakthing ih thukta. Dewid Bong leedap enyi ni raangha,

'An nga Sah;

chiinnayah ngah an Wah eh hoon lang.'

34 Eno Rangte ih tek nawa ngaaksaat tiit ah baatta, mangbeng nah mabah uh tachaamka; 'Ngah ih Dewid damdi kakham tang ah,

Ngah ih romsetam kot ih rumha.'

35 Eho ni uh heh ih li eha,

'An ih toongtang laksuh ah mabah uh beng nah tachaam thukko,'

36 Heh roidong di Dewid ah Rangte tenthun jun ih heh moot ah mokah ano tiita, erah lih adi hete hewah damdi bengkaat ano heh sak ah chaam eta. 37 Enoothong tek nawa ngaaksaat thukta warah bah Rangte ih emah chaam thukmuh. 38-39 Ijirel phoh ano loong, Jisu mendoh ba sen rangdah ah biin anaan choh an ngeh ih baat hi; erah raangtaan ih Moses Hootthe jun di biin anaan lachote loong asuh Jisu suh laalom ano biin anaan choh ah ngeh ih baataan hi. 40 Erah raangtaan ih, maama teewah ih jat etheng, khawah loong ih baatta ah likhiik sen loong ah emah naktoom ang an:§

41 Sok thaak an teemaang mangda loong! Paatja anno ti an!

Chiinnayah ngah reelang ah

erah sen ih tabaam hanpi kan,

o mina ih taat deen jaangbaat han bah uh ah!"

42 Pool nyia Barnabaas Jehudi rangsoomnok nawa dokkhoom kanyuuta adi, naangtonga ja boot nyootsoot esuh we ngaakwang ih hansih ngeh ih miloong ah ih phanbaat rumta. 43 Loongkhon theng nawa miloong ah tiison kano, Jehudi mih nyia Ranglajatte hantek mina Rangte rangsoomte eh hoon rumta eno Pool nyia Barnabaas lilih ih khoom rumta. Pool nyia Barnabaas ih Rangte minchan doh songtong an ngeh ih chaankot jengkhaap ah renbaat ih nyuuta.

44 Jehudi naangtonga saalih adi samnuh dow miloong ah Teesu tiitkhaap tiit boichaat ra rumtaha. 45 Mih khoonthokta loong ah tup rum ano Jehudi nok hah loong ah ih miksuk ih rumta, Pool jengkhaap thoidi rookmui rum ano kaanju ih rumta. 46 Erabah uh Pool nyia Barnabaas ih ehanhan ih lacho laphaan ih baataan nyu ano li rumta:

13:20 13:20 Dan 2:16; 1Sam 3:20 ‡ **13:20** 13:20 Erah loong angshu 450 paang laakiita. Erah lih adi; adoleh 450 paang lidi **13:21** 13:211Sam 8:5; 1Sam 10:21 **13:22** 13:22 1Sam 13:14; 16:12; Rsb 89:20 **13:25** 13:25Jn 1:20; Mat 3:11; Mk 1:7; Luk 3:16; Jn 1:27 **13:28** 13:28 Mat 27:22,23; Mk 15:13,14; Luk 23:21-23; Jn 19:15 **13:29** 13:29 Mat 27:57-61; Mk 15:42-47; Luk 23:50-56; Jn 19:38-42 **13:31** 13:31Esm 1:3 **13:32-33** 13:32-33 Rsb 2:7 **13:34** 13:34 Isa 55:3 **13:35** 13:35 Rsb 16:10 § **13:40** 13:40 Mararah le ni amah tajeeka sen loong ah emah naktoom ang an **13:41** 13:41 Hbk 1:5

“Rangte jengkhaap ah sen suh phangbaatjih angta. Enoothong sen ih lakap thoidi nyia khopiroidong choh theethe tah angke li phiino, Ranglajatte jiinko kati. ⁴⁷ Seng Teesu ih kotahe jengdang ah langla amah:

‘Ranglajatte loong raangtaan ih sen loong ah weephaak hoon rum taha, timnge liidi arah mongrep dow a loong ah toom puipang rum asuh ah.’ ”

⁴⁸ Ranglajatte loong ah erah japchaat rum ano, rapne ih tenroon rumta eno Teesu jengkhaap ah phoongpha ih rumta; o mina latek roidong chote ah erah loong ah Kristaan eh hoon rumta.

⁴⁹ Erah hah adi Teesu Jengkhaap ah noongrep ni ruurangta. ⁵⁰ Enoothong Jehudi loong ah ih samnuthung dow a Rangte rangsoomte mihak phokhoh nyia Ranglajatte minuh ejat eje loong ah rapne ih dantak rumta. Pool nyia Barnabaas ah miksuk siikhaam ih rum ano erah hah dow a phanjoot haat ih rumta. ⁵¹ Kaamwah wanyi ah ih neng jeng phaaki nengnyi lah dow a botla ah jaanak nyu ano Ikoni am ko ih kanyuuta. ⁵² Entiok dow a kristaan loong ah sak ni Esa Chiiala kaat kohaano tenroon ih tong rumta.

14

Ikoni am ni

¹ Ikoni am ni uh phoosiitsiit ih angta: Pool nyia Barnabaas Jehudi rangsoomnok ni kanyu ano rapniine baataan nyu kano Jehudi nok hah nyia Ranglajatte loong ah rapne ih kristaan eh hoon rumta. ² Enoothong Jehudi mina o ih lahanpi rumta loong ah ih Ranglajatte loong asuh roonphak rum ano hanpiite loong damdi thet chomui thuk rumta. ³ Heliphante loong ah rekamdook ih sentong thiin rumta, Teesu tiit ah lacho laphaan ih baataan rumta, heh tiitkhaap nyia minchan ah amiisak ngeh ih paatjaajih loong ah reeraang rum ano noisok rumta. ⁴ Samnuthung dow a mina loong ah phaaknyi eh hoon rumta: Mararah ah Jehudi damdi, rukho ah Heliphante loong damdi.

⁵ Eno marah Ranglajatte nyia Jehudi loong ah, neng mihak phokhoh damdi Heliphante loong ah joonnaam eno jong ih pat theng ngeh ih roongwaan rumta. ⁶ Heliphante loong ah erah japchaat rum ano, Likonia ko Listra nyia Derbe samnuthung hah ni nyia nokphoh nokno hah ni husoon rumta. ⁷ Erah di uh Ruurang Ese tiit ah baat roh ih rumta.

Listra nyia Derbe hani

⁸ Dongtupta dow a ih mabah uh lataat khoomka rah ekoong mina Listra hah ni mih wasiit angta. ⁹ Erah di tong ano Pool jengkhaap ah thaam boichaatta. Pool ih ekoong tuumaang ah tup ano nyia ede ih ah ngeh ih jat ano ramram ih sok ¹⁰ ano erongwah ih jengta, “An lah nah toonchap uh!” Ekoong ah toonpit ano leng khoomta. ¹¹ Mih khoonthok rumta loong ah Pool reeta ah tuprum ano, neng jeng Likonia jengkhaap lam ih riiraak rumta, “Rangte ah mih likhiik eh hoon ano seng reeni ra hala!” ¹² Neng ih Barnabaas men ah Jeus ngeh ih men rumta, Pool men ah Hermes ngeh ih men rumta timnge liidoh heh tiitwah long angta. ¹³ Jeus rangte romwah angta rangsoomnok ah langla, samnuh paakaalu reeni angta, eno romwah nyia miloong ah ih Pool nyia Barnabaas khojooop suh maan nyia popoong loong ah paakaalu adi piikaat rum taha.

¹⁴ Pool nyia Barnabaas ih erah japchaat nyu ano miloong dung adi soonkah nyuuta eno nengnyi nyuh akhat ah khoohoom nyu ano riiraak nyuuta. ¹⁵ “Emah tiimte reeraang lan? Sek bah sen likhiikkhiik mina! Sek bah sen suh Ruurang Ese tiit baatte bo ah, hansi roidong dow a juukhu hakong adoleh erah di songtonge dongsiitte Rangte reenah toomthok rum ah ngeh ih bo tum baataan hi tih. ¹⁶ Teewadi miloong ah maama pongwan ih songtong thukta. ¹⁷ Enoothong amadi hemoot hekaat ese lam ah noisok heeno ngah eje ngeh ih jatthuk hali; rang nawa heh ih rangphaat thukla nyia ji acham ah heh rangwu di jaase thukla; phak asat ah koh hanno tenroon ih tongthuk halan.” ¹⁸ Erah jengkhaap ah baat nyu ano Pool nyia Barnabaas ih nengnyi khojooop siik hoon ah kanak ih jen tanghaam nyuuta.

¹⁹ Marah marah Jehudi loong ah Entiok nyia Ikoni am nawa Pisidia ni ra rum taha; neng loong ah ih miloong ah mokwaan ra rum haano neng damdi roongroop rumta, Pool ah jong ih patrum ano tek ela ngeh ih samthun rumta eno erah hah dow a dok hoom kaat rumta. ²⁰ Enoothong hanpiite loong ah kookchap rum kano, Pool ah samnuthung ko ngaak soonwangta. Erah saalih adi Pool nyia Barnabaas Derbe ni wang nyuuta.

Entiok ni ngaak wang nyuuta

²¹ Pool nya Barnabaas Ruurang Ese tiit baat nyu kano Derbe dowa miloong ah heliphante nang jaat thuk nyuuta. Eno Litra dowa Ikoniam ni, erah lih adi Entiok hah Pisidia ni ngaak wang rumta. ²² Nengnyi ih Kristaan loong asuh amiisak tiit ah kap anno kamkam ih laalom anno tong an ngeh ih chaankot jengkhaap ah baatthiin ih nyuuta. "Rangte hasong mong nah jennop suh seng ih jirep cham anaang ah jen hui etheng," ngeh ih nyootsoot nyuuta. ²³ Chaas rookwet ni nengnyi ih mihak phokhoh long ah danje ih thiin nyuuta, eno samurangsoom ah tongleh Teesu lakni lookleh rang ah soomkoh, eno mihak phokhoh loong asuh nengnyi rapne laaloom nyuuta.

²⁴ Pisidia hah adi daan kah nyu ano, Pamphilia ni thok nyuuta. ²⁵ Perga hah adi Rangte tiitkhaap ah baatnyu ano Attalia ko wang nyuuta, eno ²⁶ erah dowa Entiok ni ju lam ih daansoon wang nyuuta, erah hah adi nengnyi suh Rangte minchan doh jen mootkaat etheng ngeh ih rangsoom koh rumta jun ih jenthoon mokah ih nyuuta.

²⁷ Entiok ni thoknyu ano, Rangte ih mamah mootkaat thuk nyuuta nya Ranglajatte loong asuh laalom lampo laangsiit kota erah tiit baat suh miloong ah khoonpoon ih nyuuta. ²⁸ Eno kristaan loong damdi erah ni rekamdook ih roong tongthiin nyuuta.

15

Jerusalem ni lomkhood rumta

¹ Mararah mina loong ah Judia nawa Entiok ni wang rum haano hanpiite loong asuh phang nyootsoot rumta, "Moses Hootthe jun ih khoopkhan banlam lahoon kanbah sen ih khopiroidong ah tachoh kan." ² Erah jengkhaap ah thoidi Pool nya Barnabaas ah neng damdi rapne ih daanmui nyuuta, erah raangtaan Entiok nawa wasiitnyi Pool nya Barnabaas damdoh Jerusalem nah wakkah ano kamwah nya mihak phokhoh loong asuh erah tiit ah chengkaat theng ngeh ih roongwaan rumta.

³ Erah thoidi neng loong ah chaaste ih wangthuk rumta; eno Phoenesia nya Samaria lam ih kah rum adi, Ranglajatte loong ah Rangte mendi mamah lek rumta tiit ah banbaat rumta; erah chaat rum ano hanpiite loong ah rapne ih room rumta. ⁴ Jerusalem ni thokrum kano, kamwah loong, chaas nawa te nya mihak phokhoh loong ih rapniine ih bantho rumta, neng suh Rangte ih mamah ih maak rumta erah tiit ah baat ih rumta. ⁵ Enoothong mararah hanpiite Pharisai nawa angta loong ah toonchap rum ano jeng rumta, "Ranglajatte loong ah ih khoopkhan banlam ah hoon jaatjaat etheng eno Moses Hootthe kap ah baat etheng."

⁶ Kamwah nya mihak phokhoh loong ah erah tiit ah phanwaan suh lomtung rumta. ⁷ Rekam daanmui rum ah lilih Pitar ah toonchap ano jengta, "Phoh ano loong, sen ih jat ehan, ngah jaakhoh di Rangte ih Ranglajatte suh Ruurang Ese tiit baat suh danje tahang, timnge liidi neng ih erah japchaat ano toom hanpi rum ah ngeh ah. ⁸ Eno mirep thung atak jatte Rangte ih, seng suh kohali ah likhiik Esa Chiiala ah koh rum ano heh ih Ranglajatte loong ah uh kap etheng ngeh ih noisok ha. ⁹ Rangte ih seng loong asuh phoosiit siit li hali; neng loong ah ih hanpi ih kano neng rangdah uh biin anaan eha. ¹⁰ Emah ang abah, sengte sengwah ih lajen huika nya seng ih lajen huike huijih ah neng tam ni toonhui thuk eno, Rangte ah tiim esuh thaak phate hi? ¹¹ Emah tah angka! Teesu Jisu minchan ih seng puipang ih tahe ah likhiik neng uh hanpi ih rum kano puipang ih rumha."

¹² Pool nya Barnabaas ah Rangte ih Ranglajatte damdi mih paatjaajih mamah ih re thuk nyuuta, erah baatnyu kano mih loong ah tikpapak ih tong rumta. ¹³ Pool nya Barnabaas ah thoonjeng nyu kano, Jeems we jengta: "Nga phono loong chaat thaak he! ¹⁴ Jaakhoh di Rangte ih Ranglajatte dung dowa heh mih raangtaan ih poon ano neng mamah ih riikoi sokboita erah ah Simoon ih baat ih tahan. ¹⁵ Khowah loong ih baatta jengkhaap ah pun ela, Rangteele ni liiha,

¹⁶ "Teesu jengta, arah lidoh Ngah ngaak hangno,

Dewid hasong ah ngaak seesiit ih raahang.

Thet eta ah rongtangtang ih we seesiit angno
ese we anghuk ang.

¹⁷ Eno loongtang mina nga taangnah thok ha,

Ranglajatte loongtang nga noksong raangtaan ih poonhang loong ra ah.

¹⁸ Arah jengkhaap ah Teesu ih, ehakdi dook jatthukta.'

¹⁹ "Nga thung ni bah amah," ngeh ih li ano Jeems ah jangjeng kata, "Marah Rangte reeni thok hala Ranglajatte loong ah seng ih laphaang phaktheng. ²⁰ Erah nang ebah, khojoo phaksat nya esot loong ah laphaksat theng ngeh ih le thong raangmaat ih;

adoleh mih damdoh roomjup roomtong lah ang theng, khoisat luiamaan nyia hesipan laphak theng ngeh ah. ²¹ Tiimnge liidi, Moses Hootthe ah Jehudi rangsoomnok ni naangtonga rookwet jaakhoh dowah ih weh koha, enooleh noongrep ni samnuh ko ih tumbaah rumha.”

Ranglajatte kristaan hoonta loong suh le

²² Eno kaamwah loong nyia chaas phokhoh loongtang roongwaan rum ano, neng dung dowah mina danje rumta eno Pool nyia Barnabaas damdi Entiok ni wakkaat thuk rumta. Hanpiite loong ih rapne ih choomjoh arah mina wanyi danje rumta, Judas Barsabbas ngeh ih men rumta nyia Silas ah; ²³ eno neng ih arah le ah raangmaat rumta:

“Senphoh senno seng loong ah, kaamwah nyia mihak phokhoh loong ah ih, Entiok, Sairia nyia Silisika dowah Ranglajatte phoh ano loong suh jengkhaapse ra hi. ²⁴ Sengdung nawa ra taha loong ah ih sen loong ah neng jengkhaap nawa ih phaangphak ra halan ngeh ih chaat ehi; neng suh, seng ih, renbaat muh. ²⁵ Eno khoontong eno kongphaak kotte sen reenah kaat thuk suh kheemui li. Seng moongnook joonte Barnabaas nyia Pool damdoh wakra rumha, ²⁶ neng loong ah ih Teesu Jisu Kristo raangtaan ih ba seng roidong ah mamah ang abah uh toomang ah ngeh ih jaan jen chaang rumha. ²⁷ Erah raangtaan ih Judas nyia Silas kaat thuk hali, seng ih tiimjih raang hi nengnyi tui ih uh erah ah baat ehan. ²⁸ Arah banlam tiit khotok doh sen laphaangphak theng ngeh ih Esa Chiiala nyia seng loong ah ih tiit thiin hi: ²⁹ Khojooop phaksat laphaksat theng; hesih laphak theng; khoisat luiamaan laphak theng; eno mih damdoh roomjup roomtong laje theng. Ethih ekhah lare kanbah senmoot senkaat jirep ah ese ang ah. Eno sen suh jengseera hi.”

³⁰ Kongphaak kotte ah Entiok ni wang thuk rumta, eno miloong thutpoon rum ano hanpiite loong asuh le ah chokoh ih rumta. ³¹ Mina loong ah ih le ah weh rum ano, chaankot jengkhaap asuh rapne ih roon rumta. ³² Judas nyia Silas, nengnyi uh khowah angta, nengnyi miloong ah damdi rekamdook ih chaankot jengkhaap jeng koh nyuuta. ³³ Erah ni cheesah tongnyu adi, miloong ah ih romseetam jengkhaap ah jeng koh rum ano o ih kaat thuk nyuuta erah loong ah reeni ngaak wang thuk rumta. ³⁴ Enoothong Silas ah erah ni tangtong suh liita. *

³⁵ Pool nyia Barnabaas Entiok ni cheesah tongthiin nyuuta, nengnyi damdi wahoh loong ah nep ih Rangte Jengkhaap nyootsoot thiin rumta.

Pool nyia Barnabaas tiisoon nyuuta

³⁶ Rekam tongnyu ano Pool ih Barnabaas suh liita; “Sek ih Teesu tiit nyootsootti tih hanpiite loong ah samnuh harep nah ngaak kah tiino sokkah thaak tih mamah ih tongtha rumla.” ³⁷ Eno Barnabaas ih Joon Maak ah nengnyi damdi waksiit thung, ³⁸ Pool langkoleh heh waksiit ah tapunka ngeh ih thunta, timnge liidoh, Joon Maak ah nengnyi damdi thoon moot kaatmuh, heh Pamphilia nawa ngaak soonta. ³⁹ Nengnyi rapne daanmui nyu ano pheesoon nyuuta: Barnabaas ah Maak ah siit ano Sipras ko juulam ih daansoonta, ⁴⁰ Pool ih Silas ah siit ano kata, hanpiite loong ah ih nengnyi ah phoongpha rum ano Teesu lak ni look haatkoh rumta. ⁴¹ Pool ah Siria nyia Silisia lam ih kah ano chaas rookweh ni chaan tum kota.

16

Timothi Pool nyia Silas damdi wangla

¹ Timothi ngeh ih kristaan mina wasiit Derbe nyia Listra hadaang ni tongta, erah di Pool tumkhoom kata. Heh nuh ah langla Jehudi nok hah ang ano Kristaan eh hoon arah angta, heh wah ah ba Grik nok hah angta. ² Listra nyia Ikonium dowah hanpiite loong ah ih Timothi ah rapne ih seebaat rumta. ³ Pool ih Timothi waksiit suh chung ano, heh suh khoopkhan banlam ah hoon eh thukta. Pool ih tiim esuh hoon thukta liidi, erah hah adi songtongte loong ah ih jat eta Timothi wah ah Grik nok hah ngeh ah. ⁴ Nengnyi samnuh ni tumkhoom kanyuuta adoh, kamwah nyia mihak phokhoh loong ah ih Jerusalem ni tiit thiin rumta neem arang ah kap etheng ngeh ih hanpiite loong suh tumbaah nyuuta. ⁵ Erah raangtaan ih chaas mina loong laalom ah rongtangtang ang kano rangwu rookwet miloong ah jaat eh rumta.

Troos ni: Pool ih mot amang tupta

⁶ Esa Chiiala ih Esia hah ni rangte tiit labaat thuknyu koka no Phrigia nyia Galatia hah ni tumkhoom kanyuuta. ⁷ Nengnyi Maisia jatlih rit ah thokkhoom nyu ano, Bithinia hah ni nopwang chung nyuuta, enoonthong Jisu Chiiala ih tawang thuk nyuuta. ⁸ Erah thoidi

* **15:34** 15:34 Mararah le ni hewet 34 ah tawak raangka: Enoothong Silas ah erah ni tangtong suh liita. **15:38** 15:38 Esm 13:13

Maisia hah lam* ih daankhoom nyu ano Troos ni wang nyuuta. ⁹ Erah rangphe ja Pool ih heh mangphe di Mesidoniae wasiit heh lasih jowang arah japtupta, "Mesidonia hah nah seng chosok ra weeho!" ngeh ah. ¹⁰ Pool ih heh mangphe mangta damdam eh, seng Mesidonia ni dokchap kati, tiimnge liidi, Mesidonia ni ruurang jaase tiit miloong asuh baatkaat suh poon hali ngeh ih roongwaanti.

Philippi ni: Lidia Kristaan hoonta

¹¹ Troos nawa seng loong ah Samothras lam ih juukaari ni phangla ih daansoon kati, eno erah saalih adi Neopolis ni wangti. ¹² Erah dowa Philippi hani saanghook lam ih wangti, erah langla Mesidonia† distrik ni phangdong eta samnuthung ah ang dow; Room hah ngeh ih uh li eta. Erah di seng rekamdook tong thiinti. ¹³ Naangtongsa seng loong ah juure ko samnuthung adi kati, seng ih mok thunti erah nah Jehudi loong rangsoom khoontong theng eje ang ah ngeh ah. Erah di chooktong kah eno minuh loong ah khoontong rumta damdi roongwaan kati. ¹⁴ Neng dung ni seng jeng chaat arah Thaitria hah nawa Lidia ngeh ih nusiit angta, erah nuh ah saanghaam nyuh sange angta. Heh Rangte rangsoomte ang kano, Pool jengkhaap thaangchaat suh Teesu ih hethung hetak seklilih ang thukta. ¹⁵ Neng jaatang juutem lidi, erah nuh ah ih poon tahe, "Amisak Teesu suh laalomte ngeh ih thun hali bah nga nok nah jamra han." Erah nuh ah ih ekaat ih weetheng ngeh ih laat poon tahe.

Philippi hadaang ni phaataak ni

¹⁶ Saasiit rangsoom thengni kati di, milaksuh jaalasaah nusiit chomuiti, erah sah ah chiihlih laakhah pan angta eno liwang nah tiimjih angheng ah erah banbaatte angta. Erah likhiik mi banbaat thoidi heh changte wah asuh ngun rapne ih bi kota. ¹⁷ Eno erah jaalasaah ah seng Pool loong ah lilih ih phankhoom haano erongwah ih riiraakta, "Arah wah loong ah bah thoontang nang ih Elong Rangte jeng chaatte! Neng ih sen khopi tiit ah baat halan!" ¹⁸ Erah sah ah saarookwet emamah wootjeng kano Pool ah thungthita, eno lekchap ano chiiiala asuh liita, "Jisu Kristo mendoh arah sah sak dow doksoon ho!" Lakdamdam ih chiiiala ah heh sak dow doksoonta. ¹⁹ Heh changte warah ih bolam bah ngunbi lampo takah jeeka ngeh ih samthun ano, Pool nyia Silas ah joh nyu ano nokwah dung ni thaangang theng ko elong elang loong reeni hoom kaat nyuuta. ²⁰ Room nok hah saahaap loong reeni siitkaat nyu ano baat rumta, "Arah mih anyi Jehudi nok hah, eno anyi ih arah samnuthung adi hah phaangphak nyuuh. ²¹ Arah nyi ih seng Hootthe lah angka rah nyootsoot nyuuh; seng bah Room mina, erah raangtaan ih erah nyootsoot nyuuh Hootthe ah tami kapke." ²² Eno mih lomkhoom rumta loong ah nep ih Pool nyia Silas ah roong buh rumta.

Saahaap loong ah ih Pool nyia Silas ah nyuh akhat nep ih khoohoom rum ano bot thuk rumta. ²³ Rapne ih bot lidi, Pool nyia Silas ah phaatak ni sak nyuuta, eno saahaap ah ih kit eh tangsak thuk rumta. ²⁴ Erah baat kano, phaatak bante ah ih nokmong khok ni siitwan nyu ano, nengnyi lah ah bangtan laktung ni roopkit wan nyuuta.

²⁵ Pheethungkham di Pool nyia Silas ah Rangte seehoon boongkaat lam ih rangsoom nyuuta, eno phaatak ni sakta wahoh loong ah ih nengnyi seehoon boongkaat ah boichaah ih rumta. ²⁶ Baphuk ih hah ah choophaan phaah ih moh ano phaatak nok ah thetnyoongta. Kaasak loong ah laakdat, eno phaatak dow miloong khakta janruh loong ah jaadat eta. ²⁷ Phaatak bante ah paatsaat ano kaasak loong ah laakdat choi tupta, heh ih thunta phaatak dow miloong ah hotsoon ela ngeh ah; eno heh lang ah dok hoom ano heh teeteewah taat tek haatta. ²⁸ Enoothong Pool erongwah ih tangriita, "An teewah nak tek haat uh! Seng loongtang eje!"

²⁹ Phaatak bante ah ih weephaak took kot taat jam poonta, noppit ano, heh lakuh rungrung ih moh ano Pool nyia Silas lasih jowangta. ³⁰ Eno wanyi ah dokkhoom thuknyu ano chengta, "Chuupha nyi, nga khopi suh tiim ih we ang?"

³¹ Wanyi ah ih baatta, "An khopi suh Teesu Jisu suh laalom uh an jaatang loongtang epui e an." ³² Eno wanyi ah ih neng changtom suh Teesu tiit ah nyootsoot ih nyuuta. ³³ Erah rangphe adi phaatak bante ah ih doksiit nyu ano nengnyi sok ama loong ah chotchaat eta; lakdamdam di neng jaatang changtom juutem rumta. ³⁴ Erah lih adi Pool nyia Silas ah heh nok ni siitkaat nyu ano phaksat ah kokaang nyuuta. Neng jaatang changtom Rangte hanpi hi ngeh ih roon rumta.

* 16:8 16:8 hah lam ih; adolehdaankhoomta. † 16:12 16:12 Mesidonia ni samnuthung phang hoonta distrik men angta; mararah le ni liihaMesidonia samnuthung ni thoontang nang ih distrik elong ah angta; adoleh Mesidonia ni erah district ah elong angta.

³⁵ Erah saalih rangkhah di Room hate ngoong awang loong ah ih phaatak bante saahaap loong reeni pulit suh baatwan thuk rumta, "Wanyi ah dokkhoom toom ih nyu ah ngeh ah."

³⁶ Eno phaatak bante ah ih Pool suh baatta, "Saahaap loong ah ih set Silas suh dok etheng ngeh ih maaatbaat rumhala. Set jen kaat ih ansih, ese thamtham ih kah ansih."

³⁷ Enoothong Pool ih saahaap asuh liita, "Seknyi Room nok hah, tiim uh laathih keetih di, nokwah dung ni buh tahe tih! Erah lih adi phaatak ni sak tahe tih. Eno amadi ah hotsu ih kaat thuk hali tih. Enoothong emah tah angka! Room hate saahaap loong ah ih nengneng wang haano toom kaat thuk he tih."

³⁸ Phaatak bante loong ah ih erah jengkhaap ah Room hate saahaap loong asuh baat kaat rumta; eno Pool nyia Silas ah Room nok ha ngeh ih japchaat rum ano, neng loong ah echo ih rumta. ³⁹ Erah thoidi neng loong ah kah ano seng mok re ah enaan ih weehe ngeh ih roongwaan karumta; eno phaatak nawa doksiit rum ano samnuthung dow a doksoon ih ansih ngeh ih baat rumta. ⁴⁰ Pool nyia Silas ah phaatak dow a doksoon nyu ano Lidia nok ni kanyuuta. Erah ni Teesu liphante loong ah chomui kanyuuta, eno neng loong asuh chaankot jengkhaap ah jengthiin nyu ano doksoon nyuuta.

17

Thesalonika hah ni

¹ Pool nyia Silas Thesalonika ni Amphipolis nyia Apollonia lam ih kanyuuta, erah hah adi Jehudi rangsoomnok eje angta. ² Saahoh di kakah ah likhiik Pool ah Jehudi rangsoomnok ni kata. Jehudi Naangtonga rangwu di sa jom kah ano miloong ah damdi roongwaan kata, ³ eno Rangteele tiitkhaap ah baattaan rumta, Kristo ah cham jaatjaat etheng angta eno tek nawa we ngaaksaat ih ah. Pool ih baat rumta, "Erah Jisu tiit ah baat rumhala," eno "erah juuba Kristo ang ah." ⁴ Mararah loong ah ih erah tiit ah kap ih rum ano Pool nyia Silas damdi roongroop rumta; minuh ejat esam loong nyia Grik nok hah Rangte ra choote loong ah nep roongroop rumta.

⁵ Enoothong Jehudi loong ah ih miksuk ih rum ano pheeoon thaangsang theng dow a mih lajak loong khoonpoon rumta. Erah miloong ah ih samnuthung ah rapne ih phaanghoom rumta, eno Pool nyia Silas ah nokwah dungni siitkaat suh li rum ano Jaason nok ah kooknak ih rumta. ⁶ Pool nyia Silas laje kokaano, Jaason nyia Teesu liphante wahoh loong ah samnuthung dow a saahaap loong reeni dok hoom kaat rum ano riiraak rumta, "Arah miloong ah ih seng hadaang noongrep ni haphaang hoom rumha! Haphaang hoomte loong ah seng hah ni thok rumhala, ⁷ eno Jaason ih heh nok ni jamthuk nyuula. Luuwanglong Hootthe ah arah loong ah ih thet hoom rumha, neng ih liiha bolam Luuwang wahoh eje, heh men ah angkoleh Jisu ngeh ih poon rumha." ⁸ Erah jeng ah chaat rum ano, samnuthung dow a miloong ah nyia saahaap loong ah neng thung rapne phaangdat rumta. ⁹ Saahaap loong ah ih Jaason nyia heh joon loong ah chang rum ano daap haat rumta.

Beria ni

¹⁰ Rang ah nak kano, Teesu liphante loong ah ih Pool nyia Silas ah Beria ni kaat thuk rumta. Erah ni thoknyu ano, Jehudi rangsoomnok ni kanyuuta. ¹¹ Erah hah dow a miloong ah Thesalonika mih thaknang ih roongwaan roongtiit ang rumta. Neng loong ah ih rangte tiit ah tenroon woksoon ih boichaat rumta, eno Pool nyia Silas ih baat nyuuta Rangteele ah ami aha jat suh ngeh ih saarookwet ih weh rumta. ¹² Mih hantek ih hanpi rumta, Grik nok hah minuh ejat esam loong ih nyia miwah loong ih uh hanpi ih rumta. ¹³ Enoothong Thesalonika dow a Jehudi loong ah ih Pool ih Beria ni Rangte tiit baat japchaat rum ano Beria ni miloong ah roonphak ra rum haano daanmui thuk rumta. ¹⁴ Rangte ra choote loong ah ih Pool ah juukaang ko ih hotsoon kaat thuk rumta; enoouthong Silas nyia Timothy ah Beria ni tangtong nyuuta. ¹⁵ Pool siitkaatte miloong ah Ethen ni maang thokthok ih siitkaat rumta eno Beria ni maang ngaakwang rumka di Pool ih Silas nyia Timothy ah kharok ih toom chokhoom nyuuhah ngeh ih maatbaat rumta.

Ethen ni

¹⁶ Pool ih Silas nyia Timothy Ethen ni ban nyu adi, erah samnuthung dow a miloong ah sok ano rapne ih thungthita. ¹⁷ Erah raangtaan ih Pool ah Jehudi rangsoomnok ni Jehudi nyia Ranglajatte Rangte rangsoomte eh hoon rumta loong ah damdi roongwangta, eno erah di o mina thaangsangte daankhoomta loong ah damdi nep roong waanta. ¹⁸ Epikuria nok hah nyia Stoik nyootsootte nep ih Pool damdi daanmui rumta. Mararah ih cheng rumta, "Arah ih tiim uh lajat kaadi tiim jengte jengla?"

Wahoh loong ah ih ngaak baatta, “Mideek mikaan Rangte tiit ta baat ha nih.” Arah jengkhaap ah Pool ih Jisu nyia ngaaksaat tiit baat kano li rumta.* ¹⁹ Erah thoidi Pool ah sammuthung ni Ariopagus Ngoongthum thengni siitkaat rum ano cheng rumta, “An ih ena ena nyootsoot hu ah tiimjih suh liihu. ²⁰ Mararah ah seng ih dookdah ih chaat hi, erah ah ju tiimsuh liiha ngeh ih jat suh liihi.” ²¹ (Ethen nok hah nyia mideek nawa thok songtonga loong ah ena ena tiitwaan chaat suh nyia jat suh karam rumta.)

²² Pool sammuthung dowo Ngoongthumte ngathong ni toonchap ano jengta, “Sen Ethen nok hah loong ah thooroom mina. ²³ Tiimnge liidi sen hadaang ni tumkhoom lang adi sen rangsoom theng ni, thong ni raanghan ah emah raang arah japtuptang, ‘Lajatke Rangte suh.’ Heh men lajat kan ah soomtu han, ngah ih erah laangbo nyootsoot rumhala. ²⁴ Mongrep nyia erah khui ni tongtongla hoonte Rangte ah juuba rang nyia hah raangtaan ih Teesu eno heh mabah uh mina ih hoon hi rangsoomnok nah tatongka. ²⁵ Adoleh seng jiin nawa tiim uh tasuh ri, seng roidong, sengtak senglak jaatrep heh teeteewah ih koh hali. ²⁶ Mina wasiit dowo warep waraang loong jaat thuk ano mongrep noongrep ni songtong thukla. Rangte heh teeteewah ih maang edook mathan saajang nyia marah hah adoh songtong theng ah erah thiin choi. ²⁷ Erah ah tiim esuh liita, mina ih Rangte ah jam ih ah, adoleh erah jam rum adoh mok chojam ih rum ah. Ang ah bah uh Rangte ah seng loong taangnawa haloot ni bah tah angka; ²⁸ o ih bah uh li eta, ‘Heh damdi tongli, heh damdi khoomli, heh dam di hak li.’ Boongkaat seehnon leedap raangte sendung dowo ih liita, ‘Seng loong ah uh hesuh hesah.’

²⁹ Seng Rangte suh hesuh hesah lek angleh, lamok thun theng hebanlam ih hun adoleh kom nyia jong, mina lak ih miihoon ha likhiik ang ah ngeh ah. ³⁰ Maangdoh bah jirep ah Rangte ih heh men maang jat doh tasam sokta, enoothong amadi mirep suh sekthun etheng ngeh ih baat ha. ³¹ Tiimnge liidi, heh ih danjeeta loong asuh arah hah ah dande thuk suh rangwu saakaan thiin eha. Tek nawa saatsiitta warah jun ih mirep suh heh ih jat ih thuk hali!”

³² Pool ih tek nawa ngaaksaat tiit baat kano mararah ah doondaak siitkook ih rumta, eno mararah ih liita, “Seng suh arah jengkhaap ah we bootbaat ih weehe.” ³³ Erah lomkhoom rumta dowo Pool ah doksoon ih kata. ³⁴ Miwah mararah ih hanpi ih rum ano roongroop rumta, neng damdi Dionisius nep roong roopta, minuh nusiit Damaris nyia, mih wahoh loong ah uh eje angta.

18

Korin ni

¹ Erah lih dophi, Pool Ethen nawa Korin ni wangta. ² Erah ni Jehudiite wasiit Akuila ngeh ih chomuuta, heh Poontus ni tup arah angta, nengnyi heh minuh Prisilla ah langla, Luuwanglong Kladius ih Room hah nawa Jehudi loong ah dokphan rum kano arah ngangah ih Itali nawa ra nyuutaha. Eno Pool ah erah nyi damdi, ³ ngunbi suh nok roonghoon waktong wangta, tiimnge liidi Pool uh nengnyi likhiikkhiik ih hetui hewok raang ih nok hoon nawa ngun kabiita. ⁴ Pool Jehudi rangsoomnok ni Naangtongsa rookweh Jehudi nyia Grik damdi roongwaan leh kataat nuune rumta.

⁵ Mesidonia nawa Silas nyia Timothi ah thoknyu kano, Pool ih saapoot ah saarookwet Rangte tiit baat suh kota, Jehudi loong suh Jisu juuba Kristo ngeh ih baat rumta. ⁶ Mina loong ah ih ethih ethih jeng rum ano Pool suh liirum kano, neng jeng daan lakbi ah heh nyuh dowo botla ah jaabuh ano li rumta, “Sen mat e an bah sen teeteewah suh joong an! Nga mat tah angka, Arah dophi bah ngah Ranglajatte taangko ih kah ang.” ⁷ Erah lih adi neng re dowo doksoon kah ano, Ranglajatte mina Rangte rangsoomte ih hoon arah, heh men Taitias Justus kapoon rumta nok ni tong kata; heh nok ah Jehudi rangsoomnok reeni angta. ⁸ Kispus ah Jehudi rangsoomnok ni mihak phokhoh angta, heh teewah nyia heh jaatang loongtang Teesu hanpiite ang rumta; Korin ni uh Rangte jengkhaap ah chaat rum ano hanpiite rapne ih dong ano ju ah tem ih rumta.

⁹ Pheesiit Pool suh motmang ni heh Teesu ih baatta, “An nakcho uh, erah nang ebah larit haat thang ih baat ba jangbaat theng, ¹⁰ timnge liidi an damdi ngah eje. O ih uh tajan thet haatru; sammuthung adi nga mih rapne ih je ah.” ¹¹ Erah raangtaan ih Pool paangsiit paangthom tongthiin ano, mina loong asuh Rangte Jengkhaap ah nyootsoot thiin rumta.

* **17:18** 17:18 Jisu nyia ngaaksaat: Grik jenglam ih, “ngaaksaat” ah minuh suh liiha ngeh ih samthun rum ano rangte loong men ngeh ih hemok samthun rumta. **17:24** 17:24,25: 1Lu 8:27; Isa 42:5; Esm 7:48

¹² Akaia hah ni Gallio ah, Room nawa kobono angta doh, Jehudi loong lomkhoon rum ano, Pool ah joh ih rumta; eno mat hoon thengni siitkaat rumta. ¹³ "Arah mih" rah ih seng "Hootthe ni lajeeka rah Rangte rangsoom thuk suh miloong asuh laatbaat rumha!"

¹⁴ Pool ah jeng ih ang ngeh taat thun adi Gallio ih Jehudi loong asuh liita, "Arah matthih changkhaah tiit ang dobah, Ngah ih mat ah hoon etheng tang Jehudi noksong loong." ¹⁵ Enoothong, sen loong ah jengkhaap thoidi nyia sen Hootthe tungdi ba daanmui lan, erah tiit abah sensen ih hoonjih. Arah likhiik ah ngah ih tapaat korumra!" ¹⁶ Eno matpaat theng nawa phanhaat rumta. ¹⁷ Erah lih adi Jehudi rangsoomnok dow a mihak phokhoh, Sosthens ah joh rum ano mat hoon theng nokka adi nobuh rumta. Enoothong tiim ih rum abah uh Gallio ah tasoot saamta.

Entiok ni ngaak wangta

¹⁸ Hanpiite loong damdi Pool Korin hani rekamdook tongthiinta, eno Prisilla nyia Akuila damdi Siria ni juulam ih daan soon wangta. Seneria ni maang daansoon kaadi, heh ih thoomhooon thoidi* heh khoh ah suihaat eta. ¹⁹ Ephesas ni thokrum ano, Pool ih Prisilla nyi Akuila ah thiinhaat ih nyuuta. Pool Jehudi rangsoomnok ni kah ano, Jehudi loong damdi roongwaan kata. ²⁰ Miloong ah ih rekam tongthiin taatbaat rumta, eno Pool tanookta. ²¹ Erah nang ebah Pool ih kaat elang ngeh ih baatthiin rum ano amah jeng thiinta, "Rangte tenthun mongtham ang abah sen jiinnah we ngaakwang ehang." Erah baat rum ano Ephesas nawa juulam ih daansoon kata.

²² Pool Kaisiria ni thok ano, Jerusalem chaas ni kata, eno jengseera ano, Entiok ni wangta. ²³ Erah ni chomroe tongthiin ano, Galitia nyia Phrigia hah lam ih wang ano chaankot jengkhaap ah hanpiite loong asuh jeng koh thiinta.

Apollos Ephesas nyia Korin ni

²⁴ Erah tokdi Korin Jehudi mih wasiit, heh men ah Apollos, erah warah Alejandria ni tup dow a, eno Ephesas ni ra taha. Heh tiitwah loong angta eno Rangte Jengkhaap uh jat eta. ²⁵ Teesu lampo ni khoom suh heh renbaat choi nyia nyootsoot choi angta, erah thoidi Jisu thoilam ah naririh ih nyootsootta. Erabah uh, heh ih Joon Juutem luulu ba jatta. ²⁶ Heh Jehudi rangsoomnok ni lacho laphaan ih phang jengkongta. Prisilla nyia Akuila ih heh jeng ah chaat nyu ano, nengnyi damdi nok ni siitwan nyuuta, eno Rangte lampo ah rapniine ih hukbaat nyuuta. ²⁷ Erah lih adi Apollos Akaia ni kaat chungta, erah raangtaan ih Ephesas dow a hanpiite loong ah ih Akaia nok hah suh rapniine ih sokboi an ngeh ih le ah raangmaat ih rumta. Apollos thokkhoom ano, Rangte minchan di kristaan loong ah raangtaan ih neng moot chosok suh rapne ese angta. ²⁸ Timnge liidi, Apollos ah Jehudi loong damdi rapne daanmui ano Rangteele nawa ih Jisu ah Kristo ngeh ih jatthuk rumta.

19

Pool Ephesas ni

¹ Apollos Korin ni angta doh, Pool Ephesas hah noongrep ni tumkhoomta. Erah ni heliphante wasiit wanyi chomui ano ² cheng rumta, "Kristaan eh hoontan adoh Esa Chiiala chotam etan?"

Eno neng ih ngaakbaat rumta, "Esa Chiiala eje ngeh ih taan boseh tajatke."

³ "Ese no bah ah, tiimjaat juutem tan?" Pool ih weecheng rumta.

"Neng ih ngaak baatta" Joon juutem temti.

⁴ Pool ih baat rumta, "Joon juutem ah langla o mina rangdah sekthunta erah mina ah raangtaan eh, eno Joon ih Ijirel mina loong asuh baatta nga lih ni kaatte tiit ah hanpi an—erah langla, Jisu."

⁵ Erah chaat rum ano Teesu Jisu mendi juutem rumta. ⁶ Pool ih heh lak ih taajoot rum kano neng sak ni Esa Chiiala ah ra ih taha; eno erah miloong ah jengkhaap ena ena dongjeng rum ano Rangte tiitwaan ah baat ih rumta. ⁷ Neng loong ah rooproop eh asih wanyi taan miwah ang rumta.

⁸ Laajom mongdi Pool Jehudi rangsoomnok ni kah ano miloong ah damdi lacho laphaan ih roongwaan kata, eno Rangmong tiit ah baat rum ano nuune rumta. ⁹ Mararah tenthun ah jong ajaan likhiik ang ano tahanpi rumta, eno nokwah dungni Teesu tiit ah ethih ethih ih jeng rumta. Eno Pool ih hanpiite loong ah siit ano doksoon kata, erah ni saarookwet* ih Tirannas tiitwaan roongwaan nok adi roongwaan rumta. ¹⁰ Emamah

18:18 18:18 Erok 6:18 * **18:18** 18:18 thoomhooon thoidi: Jehudi banlam di thoomhooon kota ngeh ih neng khoh sui ah sin esiit angta. **19:4** 19:4 Mat 19:4; Mk 1:4,7,8; Luk 3:4,16; Jn 1:26-27 * **19:9** 19:9 Mararah le ni amah wakraanghasaapoot 11 dow a ih saakasaang saapoot 4.

paangnyi tongtha rumta, erah thoidi Esia hah ni tongte, Jehudi nyia Ranglajatte loong ah ih Teesu tiitkhaap ah japchaat rumta.

Sewa sah loong

¹¹ Rangte ih Pool suh mabah uh lataat jat rumka paatjaajih loong ah reeraang thukta. ¹² Theehut theng nyusah ah khoisatte reeni maatkaat koleh nyia huikaat koleh, maasat uh ede eta eno chiithih laakhah uh doksoon eta. ¹³ Mararah Jehudi loong ah ih chiithih laakhah dokphan suh tum khoomte loong ah ih uh erah likhiik Jisu mendi taatthaak dokphan ih rumta. Erah loong ah ih chiithih laakhah asuh liita, "Pool ih baatta Jisu tiit ah mendi phan hala." ¹⁴ Jehudi nok hah Romwah phokhothoon Sewa sah loong, wasinet ah ih emah taatthaak dokphan rumta.

¹⁵ Enoothong chiithih laakhah ah ih neng suh liita, "Nghah ih Jisu jat ih ang, Pool uh jat ih ang; enoothong sen—o ah?"

¹⁶ Chiithih laakhah pan warah doonpit ano neng loong ah nobuh rumta. Erah nok dow, sokkhook maalook nyia nengnyuh nengkhataat chiinhoom choi tiisoon rumta. ¹⁷ Ephesus ni tongte Jehudi nyia Ranglajatte loong ah ih erah japchaat rum ano; rapne ih cho rumta eno Jisu men ah rapne ih raksiit rumta. ¹⁸ Hanpiite loong ah ih nokwah dungni neng rangdah maangdi mokre rumta loong ah dokbaat ih rumta. ¹⁹ Maantaan loong ah ih neng leedap ah piikaat rum ano nokwah dungni mattak rumta. Leedap thaang ah thaak weh rum ano, rooproop ih haajaat rookbangnga ngunkholok† angta. ²⁰ Erah likhiik Teesu tiitkhaap ah ehanhan ih ruurangta.

Ephesas ni hoongrok haphaang angta

²¹ Erah lih adi, Mesidonia nyia Akaia ni tumkhoom ano Jerusalem ni wang suh Pool ih samthunta‡. Pool ih liita, "Erah hah nah wang lidoh," "Room hah nah ngah wang jaatjaat etheng." ²² Erah thoidi heh damdi roong mootkaatte Timothi nyia Erastas ah, Mesidonia ni wangthuk nyuuta, eno Esia hah ni Pool ah rekam tonghiinta.

²³ Erah tokdi Ephesas ni Jisu lamphan thoidi rookmui jengmui rapne ih angta. ²⁴ Tongmih mi hoonte, Demetrius ngeh ih angta ah ih Artemis Rangte nok laaphaang ah hoon ano, heh damdi reeraang paknaate loong asuh ngun rapne ih bi thuk rumta. ²⁵ Erah thoidi heh pheeheon mootkaat likhiik o ih hoonta erah miloong ah khoonpoon ano baat rumta. "Jaaroh loong, sen ih jat ehan seng chang ah arah dow ah tanih tengli. ²⁶ Eno sen ih taatsok thaak an nyia sen na ih taat chaat thaak an Pool ih tiimjih hoon wan hala. Pool ih baat rumha lak ih hoonha ah mabah uh rangte tah angka, eno Ephesas nyia Esia hah re dow miloong ah rapne ih roonphak rumha. ²⁷ Seng pheeheon mootkaat ah rakmu riike nyia cho etheng ih hoonla. Erah luulu lah anghang eh, Artemis men arang ju maat ih baat ah, erah thoidi cho etheng ih hoonla—heh rang ah Esia nyia hakong rookwet ni tanih soomha!"

²⁸ Erah jengkhaap ah chaat rum ano mih lomkhoom rumta loong ah rapne ih khah rum ano riiraak rumta, "Ephesas dow Artemis ah rakla!" ²⁹ Erah chikrok tiit ah samnuthung noongrep ni ruurangta. Mesidoniae wanyi Gaius nyia Aristarkos, Pool damdi roong tum khoomte anyi, miloong ah ih seehoon boongkaat nok adi hoom kaat rumta. ³⁰ Pool heh teeteewah midung ni kaat suh taat liita, eno hanpiite loong ah ih takaat thuk rumta. ³¹ Erah hah dow, marah marah ngoong awang Pool joonte loong ah ih uh, seehoon boongkaat nok adoh nak toom tupkhoom kaweh ah ngeh ih jengkhaap maatbaat rumta. ³² Erah poodti noongthumte loong ah rapne ih phaangdat rumta; miloong ah jihoh jihoh riiraak rumta, mamah liidi neng dung ni mih ehanko ah ih tiim thoidi lomkhoom wang rumta erah tajat rumta. ³³ Jehudi mihak phokhoh loong ah ih Alekjendar ah tiim jeng theng ang abah uh an jeng theng li rum ano ngakhoh ko tut haatkaat rumta. Eno Alejandro ih nak hoopti an ngeh ih heh lak ah tangjap ano neng teewah pangjeng jeng suh taat chungta. ³⁴ Eno neng ih Jehudi ngeh ih jatrum ano phoosiitsiit tiit ah koonta nyi riiraak rumta: Ephesas dow Artemis ah rakla!"

³⁵ Lithoon ni sannuh dow apan ni mootte warah ih miloong ah kok manghoop rumta. "Ephesas phoh ano loong!" "Warep ih jat eha Ephesas samnuthung ah Artemis rangsoomnok nyia esa jong thiinte, eno erah jong ah rang nawa dat taha ngeh ah. ³⁶ O ih uh tajen daanka. Erah raangtaan eh, sen lahoopti theng, lalangka ah lareeraang theng. ³⁷ Arah mih anyi ih seng rangsoomnok uh tathet haatka adoleh rangte tiit uh labaati nyuuka di siitkaat halan. ³⁸ Demetrius nyia heh mootkaatte loong ah ih o tiit hoontheng ang abah uh, sen tiit hoonkotte elong elang eje adoleh tiit hoon theng nok uh saarookwet raangtaan ih eje; tiit ah erah doh hoon theng. ³⁹ Adoleh, tiit ajeng ah

† 19:19 19:19 ngunkholok ngunkholok ah saasiit lakbi thiik hadaang ni koh rumta (Mat 20:2). ‡ 19:21 19:21 Pool ih samthunta; adoleh Esa chiiala ih, Pool suh samthun thukta

erah nang ih elong ih hoon theng li an baleh, nok atang loongtang ngathong nah tiit ah hoon theng. ⁴⁰ Chiinnyah tiit ajeng arah dongla lidoh, cho etheng eje mat ah o ih chaang theng ah. Arah mat dong hoomte ah biin anaan tahoornru; seng ih uh tiim thoilam di ang koja erah tami baatke.” ⁴¹ Erah jengkhaap jeng lidi, ngoongthumte loong ah saapsoon ih thuk rumta.

20

Mesidonia nyia Akaia ni

¹ Hoongrok haphaang ah sem lidi, Pool ih hanpiite loong ah khoonpoon rum ano, chaankot jengkhaap ah jeng koh rum ano raajeng rumta eno Mesidonia ko ih wangta. ² Pool erah hah lam ih wang ano chaankot jengkhaap ah miloong asuh rapne ih koh thiin rumta. Erah lih adi Akaia hah ni thok ano, ³ laajom tongthiinta. Siria nah wang ang ngeh ih taat khookaam adi Jehudi loong ih heh tek haat suh kaankoonng rumta ah Pool ih jatjot eta; erah raangtaan ih Pool Mesidonia lam ih ngaakwang chungta. ⁴ Heh damdi Puros sah Sopater, Beria hah nawa roongwangta; erah damdi Thesalonika nawa, Aristarkas nyia Sekundas, Derbe nawa Gaius, Asia hah nawa langla Taichikas nyia Trophimas; eno Timothi loong ah nep wakwang rumta. ⁵ Neng loong ah sengngah sengngah ban wangrum ano Troas ni banwan tahe. ⁶ Toomuh Kham Kuwaang lih adi Philippi nawa juulam ih daansoon eno, sa bangnga lidi Troas ni chomui eno erah ni sa sinat tongthiinti.

Troas ni Pool erah tang khoomta

⁷ Huuniibaat* rangia di rang chosoomti adi phaksat ah room phaksah eti. Pool erah saalih adi rangkhano ih wangte ang ano, miloong ah damdi rangphe thungkham di thok roong waanta. ⁸ Seng khoontongti nokkhoh adi weetook† loong ah phaak eta. ⁹ Jaaro wasiit heh men ah Eutikaas ngeh ih angta ah wokaacha ni tongta, eno Pool ih tiitwaan jangbaat adi, Eutikaas ah heh jumot ih ngotdatta, eno mokjup ano nokkhoh thoongjom khoon nawa datti kata. Taat toonpi karum ano, tekmgang angta. ¹⁰ Eno Pool ah echaan ih daatkhoom kah ano khekjoh kata. “Nak sotsaam an” Pool ih baat rumta, “amadi heh ething!” ¹¹ Eno lamtok nokkhok adi we ngaakwang ano, baanlo ah chep hoom phak wangta. Neng damdi rekamdook eh ranga laandongroh roongwaan rum ano Pool ah doksoon kata. ¹² Jaaro ah nok ni ething ih piikaat rum ano miloong ah neng ten kokchem rumta.

Troas nawa Miletus ni wangta

¹³ Assos nawa Pool ban toonhui kaat suh seng juukaari ni jaakhoh ban daansoonti. Emah eh kaat theng ngeh ih Pool ih baatthiin tahe, eno heh ah saanghook lam ih wangta. ¹⁴ Assos ni chomui eno, Mitilene ne kaat suh toonhui kati. ¹⁵ Erah dow a juulam ih daansoon kah eno Kios ni saasiit adi thok kati. Erah saalih adi Samos ni thokti, erah lih adi Miletus ni thok wangti. ¹⁶ Asia hah nah ranga photham ah ngeh ih li ano, Pool ih Ephesas ni wang chungta. Lek jen ang abah, Jerusalem nah Pentikos maangdoh thok suh ngeh ih thuuuuta.

Ephesas dow a mihak phokkhoh loong damdi Pool raajeng tiit

¹⁷ Pool Miletus ni ang adi Ephesaste suh, chaas mihak phokkhoh loong toom chomui rumha ngeh ih jengkhaap maatbaatta. ¹⁸ Eno heh jiinni thokrum kano li rumta, “Sen ih jat ih han sen damdi ang tahang adoh ngah tiimthan saajang mamah ih roongtong tahang, Asia hah nawa phangthok sa dow a ih ah. ¹⁹ Jehudi loong ih nga tek haat taatchung tahang adoh nga mikse ah janhaat angno Teesu laksuh angkang ngeh ih rekamdook ih seklilih ih mokah tang. ²⁰ Sen raangtaan ih mamah doh se ah li angno tiim nyoot theng angta nokwah dungni ni nyia sen nok ni thoontang nyootsoot rum taha. ²¹ Jehudi nyia Ranglajatte loongtang suh phoosiitsiit ih baat rum tang sen rangdah nawa Rangte jiinko wang hanno Teesu Jisu hanpi an ngeh ah. ²² Amadi bah ngah Esa Chiiala jeng chaatchaat ih Jerusalem ko ih kalang, erah nah mamah ang koja ngah ih tajatkang. ²³ Ngah suh Esa Chiiala ih erah ba baat halang samnuthung rookwet ni chamnaang nyia phaatak ah nga raangtaan ih ban tong roh ela ngeh ah. ²⁴ Enoothong ngah ih hanpi hang nga roidong ah tiimtha uh tah angka; ngah ih hanpi hang Teesu ih mootthuk halang ah ba mokah ang, erah langla Rangte minchan ruurang tiit ah tumbaat theng.

²⁵ “Ngah sen loong hani tumkhoom lang, eno Rangte hasong tiit ah tumbaat hang. Amadi ngah ih jat ehang sen ih ngah mabah uh takah japtup ri ang ah ²⁶ Erah raangtaan ih chiinnyah baat rumhala: Sen loong ah emat ih anbah nga matkapjih tah angka.

* 20:7 20:7 HuuniibaatadolehNaangtonga. † 20:8 20:8 weetook; rangnak di took theng; (lamp) 20:24 20:24 2Tim 4:7

²⁷ Tiimnge liidi Rangte tenthun tiit ah mathan angta thoontang baat ih rum taha. ²⁸ Erah raangtaan ih Esa Chiiala ih sokboi thuk halan saapsah loong ah rapniine ih sokboi an. Hesah sih[‡] jun ih Rangte[§] chaas ni sen loong ah saaprimte heh sah angthuk halan. ²⁹ Ngah ih jat ehng nga doksoon lidoh, so loong ah sendung nah wang haano, saap ah tachiimka ang ah. ³⁰ Saapoot thok ha doh miwah loong ah ih mih mokwaan rum ano hanpiite loong ah pheehoom rum ah eno neng lih phanjoot thuk rum ah. ³¹ Erah raangtaan ih naririh ih tongtha an, paangjom adi rangwu rangphe ih nga mikse ah janhaat angno nyootsoot rumhala ah samthun roh ih an.

³² “Sen loong ah Rangte lakhui ni nyia heh minchan jengkhaap ni look haat rumhala, eno juuba Rangte ih heh mina raangtaan ih thiinha minchan khui nah hak thuk suh romseetam kohan. ³³ Ngah ih o jiin nawa hun, kom nyia nyuh akhat tasuh rumra. ³⁴ Sen teenuh teewah ih jat ehan nga raangtaan nyia nga joon loong raangtaan ih nga lakkak ih ngun ah bi angno phaksahi. ³⁵ Seng loong asuh jirep ah noisok rumhala motchaan kaatchaan ah kah eno changthih noodek suh mamah ih chokot theng ah, Jisu ih baat tahan jengkhaap ah samthun roh ih an, “Echoh ehi nang ih ekot ehi ah tenroon ehan.”

³⁶ Pool thoonjeng ano, neng damdi heh lakuh ni chooktong ano rangsoomta. ³⁷ Mih thoontang hu rum ano chupphak rumta eno khekjoot damdi raajeng rumta. ³⁸ Pool ih takah chotup ri li kano miloong ah ehan thungthih rumta. Eno juukaari adi diisiitkaat rumta.

21

Pool Jerusalem ni wangta

¹ Neng damdi raajeng thiin eno kati. Ju adi phangla ih daan jopkaat eno, Kos ni thok tahe, erah saalih adi Rhodes ni, erah dowah ih Patara ni kati. ² Erah ni kah eno Phoenesia ni wangte juukaari esiit japtup kati, erah di duukah eno daansono wangi. ³ Erah di Kipras ah japtup kati, juumeh ko ih Siria ni daanjoop wanti. Tair hah adi juukaang ko wang eno, juukaari ah ih huikhaak loong ah datthiin eta. ⁴ Erah hah adi hanpiite loong ah damdi sa sinat tongthiinti. Chiiala chaan nawa ih Pool suh neng ih Jerusalem nah nak kaat theng ngeh ih baat rumta. ⁵ Enoothong neng damdi jen roong tongthiin eno, seng kaat theng lamko ih dokchap kati. Samnuthung dowah miloong ah neng sanuh nyia neng sah loong ah siit ano juukaang adi roongra rum taha, erah di seng lakuh ni tong eno rangsoomti. ⁶ Eno seng loong ah raajeng mui eno, juukaari ni toon du ti neng ah engaak wang ih rumta.

⁷ Seng Tair dowah juulam ih karoh karoh eti eno Ptomais ni tong kati, erah ni hanpiite loong asuh jengse ah ra eno sasiit tong kati. ⁸ Erah saalih adi dokchap eno Kaiseria ni thokti. Erah ni Ewanjelist Philip nok ni jam kati, wasinat tung dowah heh Jerusalem ni tongte kristaan loong chosokte danje dowah. ⁹ Heh sah jaalah wabajiji hasong maangkah ang rumta eno neng Rangte tiit baatte ang rumta. ¹⁰ Agubas khawah Judaia nawa thok taha doh seng erah ni sa sinat tongti. ¹¹ Heh seng reeni wang haano, Pool romkhe ah suh eta, eno romkhe ah ih heh teewah lak alah ah kit ano jengta, “Esa Chiiala ih amah liiha: Roomkhe change warah Jerusalem nah Jehudi loong ih emamah ih khak ano Ranglajatte loong suh korum ah.”

¹² Erah chaat eno, erah hah dowah phoh ano loong nep roongjeng taha, Jerusalem nah lakaat weetheng ngeh ih taat chuut hu ti. ¹³ Eno Pool ih ngaakli tahe, “Sen tiimte hu lan, nga tenthun tiim esuh saap thuk lan? Ngah Jerusalem nah emah ih kitsuh luulu takhookham kang, Teesu Jisu raangtaan ih etek esuh nep khookham hang.”

¹⁴ Lakah jen nuune baataan keeno liiti, “Teesu tenthun mongtham ju toom ang ah.”

¹⁵ Chomroe tong eno, seng huikhaak ah jamjaang eno Jerusalem ni kaat suh dok chapti. ¹⁶ Kaisiria nawa heliphante mararah ah seng damdi roong* ra taha eno Mnason nok ni naangjam suh siitkaat tahe—heh langla Kipras hah nawa angta maang ih dook Rangte menjatte ah.

Pool Jeems jiinni kata

¹⁷ Jerusalem ni thok kino, Rangte menjatte loong ih tenroon woksoon ih lam banchoh tahe. ¹⁸ Erah saalih adi Jeems damdoh chomui suh Pool seng damdi roong ra taha; eno erah ni chaas nawa mihak phokhoh loong eje ang rumta. ¹⁹ Pool ih jengkhaapse ah ra rum ano Ranglajatte loong damdi heh teewah Rangte ih mamah ih maakta nyia

[‡] **20:28** 20:28 Hesah sih jun ih; adoleh heh Sah tek jun ih; adoleh heteewah sih jun ih   **§ 20:28** 20:28 Rangte; mararah le ni liiha Teesu   **21:8** 21:8 Esm 6:5; 8:5   **21:10** 21:10 Esm 11:28   * **21:16** 21:16 eno marah nok nah jam theng angta erah warah nok adi siitkaat tahe; adoleh marah warah nok ni jam theng angta erah di roong jam suh siitkaat tahe.

mootkaat thukta tiit ah baat rumta. ²⁰ Pool jeng ah boichaat rum ano loongtang ih Rangte rangphoong rumta. Eno li rumta, "Seng loong phoh ano Pool, an ih tup eh hu haajaat mathan Jehudi loong ah rangsoomte eh hoonla, enoothong neng loong ah Hootthe lam ah phanroh ih rumha. ²¹ Jehudi loong ih jen japchaat eta, an ih Ranglajatte deek akaan ni songte Jehudi loong suh Moses Hootthe ah lakah kap theng nyia nengsuh nengsah khoopkhan banlam ah lahoon theng adoleh Jehudi banlam ah lakah kap theng ngeh ih nyootsoottu rah ah. ²² Neng ih an thok ah jat jaatjaat eha. Eno, mamah etheng ah? ²³ Seng ih thun hi abah an ih emah re udoh phan ah. Arah di thoomhoon choi mih wabaji je ah. ²⁴ Chingkhoothook thengnah neng damdoh roong kah uno neng lakkhoom ladi thaang ah koh eh uh; eno juuba neng khoh[†] ah sui eh ah. Emah ang ano ba mirep ih an tiit waanla ah tiit hu ruurangla ngeh ih thun rum ah, erah nang ebah heh teewah jaatjaat eh Moses Hootthe jun ih songtongla ngeh ih thun rumho. ²⁵ Enoothong Ranglajatte dowo o mina ih Rangte men jat ha, erah loong asuh seng roongwaanti tiit ah le jen raangmaat eti; romchoi phaksat ah laphaksat theng, khoisat luiaamaan ah laphak theng, hesih laphak theng, adoleh mih damdoh roomjup roomtong laje theng adoleh sak lapiin theng ngeh ah."

²⁶ Erah raangtaan ih Pool ih miloong ah siit ano erah saalih adi neng damdi chingkhoothook roong kata. Eno Pool Rangteenok ni wang ano leeraang ah amah raang ano rapwanta; chingkhoothook ah sa mathan doh thoon ah adoleh khojooop ah wasiit wasiit suh mabah hoonkot theng ah.

Rangteenok ni Pool jokhakta

²⁷ Sa sinat thoon nanah di, Esia hah nawa Jehudi loong ih Pool Rangteenok ni japtup wang rum taha. Neng loong ah ih mih khoontongta loong ah phaangdat thuk rum ano Pool ah jokhak eh rumta. ²⁸ Neng loong ah riiraak rumta, "Ijirel noksong loong!" "Roong johe! Arah mih ah langbo ah noongrep ni Ijirel mih thetbaatte, Moses Hootthe thetbaatte nyia arah Rangteenok thetbaatte ra ah. Eno Ranglajatte mih nep siitwan haano arah esa Rangteenok ah nyaasaan wang hala!" ²⁹ (Erah jeng rumta ah langla Epheses nawa Triphimus ah Pool damdi samnuh ni japtup rumta, eno neng ih thunta Rangteenok ni Pool ih nopsiit eh wan hala ngeh ah.)

³⁰ Samnuh thungtang hoongrok haphaang chikrokta, miloong ah khoonsoon ano, Rangteenok nawa Pool ah dok hoom ih kaat rumta. Lakdamdam eh Rangteenok paakaalu ah tangsak eh rumta. ³¹ Room nok hah arami saahaap ih Jerusalem ni chikrokla ah japchaat tokdi miloong ah ih Pool tek haat taatchung rumta. ³² Erah japchaat ano arami loong nyia saahaap wahoh loong ah siit ano saahaap elong ah lakdamdam eh miloong ah taangko karumta. Arami loong ah siit ano kaat kano, miloong ah ih Pool buh rumta ah toihaat eh rumta. ³³ Saahaap elong ah Pool taangko wang ano jowangta eno jaanruh enyi ih kit thuk rumta. Erah lih adi chengta, "Arah mih ah o angla, tiimjih thet kota?" ³⁴ Mih lomkhoon rumta dowo wasiit maama wasiit maama eh riiraak rumta. Hoongrok haphaang ang kano saahaap elong ah ih tiimjih mamah angla erah tajat jota, erah raangtaan eh heh mina loong asuh Pool ah sipaahi tongtheng adi siitkaat thuk rumta. ³⁵ Miloong ah Pool likapkap eh kaat rum kano sipaahi loong ah ih Pool ah toonhui eh rumta tiimnge liidi miloong ah woma si thung ang rumta. ³⁶ Miloong helih helih phanri rumta, "Tek haat etheng tek haat etheng ngeh ah!"

Pool ih heteewah pangjeng jengta

³⁷ Arami loong ah ih Pool ah sipaahi tongtheng ah noppi nanah di saahaap elong asuh chengta: "An suh tiim atiim tambaat weeha?"

"Grik jenglam ih waanho, miiheng nih kah eh uh?" Saahaap elong ah ih chengta. ³⁸ "Miinyah marang changrook donghoom uno hajaat baji mina phisang hah ni siira hoonkaat thukte Ijip mih ah an tanih angko?"

³⁹ Pool ih baatta, "Ngah Jehudi nok hah, Kilia dowo Tarsas samnuthung ni tup hang ah. Miloong ah damdoh roongwaan weethuk hang."

⁴⁰ Saahaap elong ah ih jeng thukta, eno Pool ah diihutok adi toonchap ano miloong asuh nak hoopti an ngeh ih heh lak japta. Miloong ah tikdat kano Pool Hebru jengdi baatta:

22

¹ "Jehudi phoh ano loong, boichaat thaak he sen ngathong ni nga puipang tiit jenglang rah ah!" ² Hebru jenglam eh waan rum kano, ehanhan eh tikdat rumta, eno Pool ah jangjeng kata.

³ “Ngah Jehudi nok hah, Silika hah Tarsas ni tup hang rah, enoothong Gamaliel le wette ang angno Jerusalem hah aradi haki ang rah. Ngah ih sengte sengwah Hootthe ah rapne eh nyoot angno, chiinnayah sen ang lan ah likhiik ngah uh Rangte lakni lok hang rah. ⁴ Teesu lamphante loong ah ngah ih lanti laan mah roh eh siiwi rumtang. Minuh miwah jokhaakleh phaatak ni sak rumtang. ⁵ Romwah phokhothoon nyia Ngoongthumte loong ih nep jen deenbaat ehan ngah ih ami tam aha tiit baat hang rah ah. Nengphoh nengno Damaskus ni tongte loong asuh le ah raangleh nga lak ni kakoh rum tahang , enooleh Damaskas dow a kristaan miloong ah jaanruh ih kitleh Jerusalem ni kasiwi wan rum tahang.

Pool ih heteewah juutem tiit baatta

⁶ “Damaskas hah thok nanah di, rangnithung di rang nawa nga reeni weephaak ah likhiik eh phaak ra taha. ⁷ Hah ni loongdat angno ngasuh liihang rah miroot japchaat tang, ‘Sool, Sool! An ih tiim esuh siiwi halang?’ ⁸ ‘Eno chengtang, Teesu an o anglu?’ ‘Ngah Najaret hah dow a Jisu, an ih siiwi halang ah,’ ngeh ih ngaakli tahang. ⁹ Nga dam dow a miloong ah ih weephaak ah tup eh rumta, enoothong erah waan taha root ah tachaat rumta. ¹⁰ Ngah ih chengtang, ‘Teesu, ngah ih tiimjih eh ang?’ Eno Teesu ih ngasuh baat tahang, ‘Toonchap uh Damaskas nah kah uh, an ih tiim etheng ah Rangte ih erah nah baat ho.’ ¹¹ Weephaak nawa ih edook eh hoontang, erah thoidi nga joon loong ah ih nga lakni siit rum hangno Damaskas ko kati.

¹² “Erah samnuthung adi sengte sengwah Hootthe jatte Ananias ngeh ih mih wasiit angta, heh erah hah adi songtongte angta nyia Jehudi loong ih rapne eh choomjoh rumta. ¹³ Heh nga reeni chapwang haano, li tahang, nga no ‘Sool, weetup eh uh!’ Erah jeng damdam eh kaasok angno heh japtuptang. ¹⁴ Ananias ih baat tahang, ‘Sengte sengwah Rangte ih heh tenthun mongtham ah jatthuk suh danje halu, adoleh heh laksuh kateng tiit ah jatthuk suh, nyia heh jeng ah boichaata suh danje halu. ¹⁵ Tiimnge liidi, an ih tiim chaat hu nyia tiim tup hu erah ah mirep miraang suh toombaatte anghthuk suh ngeh ih li halu. ¹⁶ Ano bah, an ih tiimjih ma kaban uh? Toonchap uthong, an rangdah ah saasiit suh rang ah soom uno ju nah thong tem kah uh.’

Ranglajatte loong suh baattaan suh Pool poonta

¹⁷ “Jerusalem ni ngaakwang angno, Rangteenok ni rangsoom tang adi, ¹⁸ motmang ni, nga Teesu tuptang, eno heheh ih baat tahang, ‘Jerusalem nawa kharok eh doksoon uh, arah dow a miloong asuh nga tiit ah laatbaat ubah uh tabaam boichaata ru ang ah.’ ¹⁹ Ngah ih ngaakli tang, ‘Teesu,’ ‘Ngah Jehudi Rangsoomnok ni kah angno an liphante loong ah jokhak katang nyia buthom tang ah neng ih jat eha. ²⁰ Eno an haaki Stephen tek haat rumta doh, ngah eje angtang, heh tek thukte nyia heh tek haatte nyuh akhat sokboite aju ngah angtang.’ ²¹ Eno nga Teesu ih baat tahang, ‘Kah uh’ ‘tiimnge liidi an Ranglajatte loong reenah haloot nah kaat thuk ha.’”

²² Miloong ah ih Pool jengkhaap ah maang thoon jengjeng eh boichaata rumta; eno erongwah ih riiraak rumta, ‘Phanhaat eh an! Tek haat eh an! Heh ething tong theethe tah angka!” ²³ Miloong ah riiraak rum ano, neng nyuh ah jap eh rumta, botbung ah rangkhoh ni wenhaat eh rumta. ²⁴ Room nok hah arami saahaap elong ah ih heh mina loong asuh Pool ah sipaahi loong tongtheng ni siitkaat thuk rumta, eno Pool thoidi Jehudi loong erah than tiimnge ih riiraak rumta ah jatjoot suh Pool ah botthuk rumta. ²⁵ Enoothong bot esuh ngeh ih taatkit rum adi, heh reeni chapta saahaap asuh Pool ih chengta, “Heh thet re mat ah maang thaak hoonka doh Room nok hah ah mi botthom nih eh ah?”

²⁶ Erah chaat ano saahaap ah, heh nang ih elong asuh cheng wangta, “Tiimjih hoon hu? Mih abah Room nok hah joh!”

²⁷ Eno saahaap elong ah ih Pool suh cheng kata, “Baat thaak hang, an Room nok hah nih ah?”

“Ele” Pool ih ngaakbaatta.

²⁸ Saahaap elong ah ih liita, “Ngah ebah Room nok hah eh hoon suh ngun rapne ih kotang.”

Eno Pool ih liita, “Ngabah tup tahang dow a eh Room hate.”

²⁹ Pool suh chengte loong ah erah damdam eh heh re dow a neng liko eh heng soon rumta; eno saahaap elong ah Room nok hah mokkhak hang ngeh ih rapne eh choota.

Pool ngoongthum theng ni

³⁰ Saahaap elong ah ih Pool aju Jehudi loong ah ih tiim thoidi thet haat suh liiha ngeh ih jat suh taat liita; erah thoidi erah saalih adi Pool lak dowa jaanruh ah jaahaat thuk ano Romwah phokhoh nyia noksong loongtang chomui thuk suh baat rumta. Eno Pool siitkaat ano neng ngathong ni chap thukta.

23

¹ Pool ih ngoomthumte loong taangko sok ano jengta, “Phoh ano Ijirel noksong! Chiinyah tuk eh Rangte ngathong ni ngaathung ngaatak phanjangiang eh songtong lang.” ² Erah chaat ano Romwah phokhoh Ananias ih Pool reeni chapte loong asuh heh tui ni mangbot suh baat rumta. ³ Eno Pool ih Romwah phokhoh asuh liita, “An lonoite—Rangte ih amiisak eh baangbuho! Erah di tong uno Hootthe ah pi uno dande hu, ang ah bah uh nga baangbot baat hu ah ih an thet haat hu!”

⁴ Heh re tiitiit chapte loong ah ih Pool suh li rumta, “An ih Rangte Romwah phokhothon kaanju hu!”

⁵ Pool ih ngaakli rumta, “Phoh ano Ijirel noksong, Ngah ih Romwah phokhothon ngeh ih tajattang. Rangteele ni liiha, ‘Mabah uh noksong pante suh an ih ethih lali theng.’”

⁶ Miloong dung ni mararah ah Pharisi, mararah ah Sadusi japtup rum ano, Ngoongthum theng ni Pool ih dokpoon rumta, “Ijirel phoh ano loong! Ngah Pharisi sah, Parisiite ah. Tek nawa ngaaksaat lidoh roidong na suh laalom thoidi ngah adi thaak poon rum halang!”

⁷ Erah lih adi, Pharisi nyia Sadusis loong ah neng jaachi ni phang rookmui rum ano, dungnyi eh hoon rumta. (⁸ Sadusis loong ah ih liita mina tek nawa tangaak saatka, eno chiiala nyia heh kaamwah uh tajeeka; enoonthong, Pharisi loong ah eh arah ejomjom hanpiiha.) ⁹ Erah thoidi we we boot riiraak eh rumta, eno Pharisi nok hah mararah Hootthe nyootte loong ah toonchap rum ano thidokdok eh daan rumta: “Arah mina thih arah tatupke! Heh damdi chiiala nyia rangsah tam roongwaan kotaaja!”

¹⁰ Choophaan phaah eh daanmui rum kano saahaap elong ah Pool maalek tek haat rumja oh ngeh ih choota. Erah thoidi heh bante loong ah datkhoom kah rum ano midung nawa Pool ah sipaahi tongtheng adi siitkaat thuk rumta.

¹¹ Erah rangphe adi Pool ngathong ni Teesu ah chap ano heh suh baatta, “Nakcho uh! Jerusalem ni an nga haaki ang uh, eno Room nah uh emamah eh ang theng.”

Pool tek haat chung rumta

¹² Erah saalih adi Jehudi loong ah rangkhah di neng kaankoong tiit roongwaan suh khoontong rumta. Neng loong ah ih Pool maang tek haat haat tiim uh lajok phaksat theng ngeh ih kakham rumta. ¹³ Erah mongtham hoonte miloong ah rookbaji nang eh ehan ang rumta. ¹⁴ Eno Romwah phokhothon nyia mihak phokhoh loong asuh baatwan rumta, “Seng ih Pool maang tek haat haat tiim uh lajok phaksat theng ngeh ih kakham hi joh. ¹⁵ Erah raangtaan ih Ngoong awang sen loong ah ih Room nok hah saahaap elong asuh Pool ah sen reenah toom siitkaat rumha ngeh ih maatbaat an, seng ih heh thoilam ah rapniine eh jat suh liihi ngeh ih diipli theng. Eno adoh maang thokra doh lam nah tek haat suh ban tong ih.”

¹⁶ Enoonthong erah kaankoong ah Pool diik heh nah sah rah ih japchaatta; eno sipaahi tongtheng adi wang ano Pool suh hubaat wanta. ¹⁷ Eno Pool ih saahaap wasiit ah poon ano baatta, “Arah jaaro ah saahaap elong jiinnah siitwan uh; heh ih tiim atim baat theng eje tih.” ¹⁸ Erah saahaap ah ih, elong ah reeni siitwan ano, baat wanta, “Pool phaatak ni sak hi eno heh ih poon hangno arah jaaro ah an reeni siitwan thuk halang, heh ih an suh tiim atim baat theng eje tih.”

¹⁹ Saahaap ah ih heh lakni heh re tiitiit eh, johoom ano chengta, “Ngah suh tiimjaat baat theng ah.”

²⁰ Eno jaaro ah ih baatta, “Jehudi dowa ngoong awang loong ah roongwaan rumta, rangkhah noksong reenah Pool siitkaat theng ngeh ih diipli rum ano, suwang rumho noksong ih heh thoilam ah rapniine eh jat suh li rumha tih ngeh ah. ²¹ Eno an ih nakmok boichaat uh, mih rookbaji nang eh ehan heh bansokte hutong rum ah. Neng ih kakham rumha Pool maang tek haat haat tiim uh lajok phaksat theng ngeh ah. Neng loong ah ih amadi an jengkhaap bansok halu.”

²² Saahaap elong ah ih liita, “Ngah suh baat halang ah o suh uh nakbaat uh joh.” Eno jaaro ah kaat thukta.

Kobono Pheliks reeni Pool kaat thukta

²³ Eno saahaap elong ah ih saahaap wanyi poon ano baat nyuuta, “Kaisiria nah kaat suh sipaahi chaanyi, moksiiite rooksinat, pah piite chaanyi ban khookhaam an, niikja saapoot akhuh doh dokchap theng. ²⁴ Pool raangtaan ih mok ah koh anno Kobono Pheliks reenah eseetham eh thoksiit an.” ²⁵ Eno saahaap elong ah ih Kobono Pheliks suh le ah raangmaat eta: ²⁶ “Elong elang Kludias Lisias, Kobono Pheliks: Jengkhaapse ra hala, ²⁷ Jehudi loong ah ih arah mina ah joh ano tek haat taat eh rumta. Ngah ih chaatang heh Room nok hah, erah thoidi sipaahi loong ah siit angno pang wangtang. ²⁸ Tiimthoi tiimlam di Jehudi loong ih mat eh jota erah ah jat suh ngeh ih neng Ngoongthum theng ni taatsiit kaatang. ²⁹ Eno Pool tek haat theng nyia phaataat nah saktheng abah ngah ih tajat jokang; neng ih mat eh joha abah neng Hootthe chengmui thoidi. ³⁰ Eno Pool tek haat suh kaankoong rumha ngeh ih chaat angno, lakdamdam eh an reeni wang thuk suh liitang. Mat eh deejootte loong asuh tiit ah an reenah hoon theng ngeh ih baat rum hang.”

³¹ Sipaahi loong ah dokchap eh rumta. Erah rangpheeja Pool ah Antipatris maang thokthok eh siitkaat rumta. ³² Erah saalih adi neng lah ih kaatte arami loong ah sipaahi tongtheng ni ngaakwang rumta eno moksiiite loong ah Pool damdoh wakkaat thuk suh erah ni thiinhaat rumta. ³³ Kaisaria ni thok rum ano Kobono asuh le ah chokoh; Pool ah thiinhaat koh eh rumta. ³⁴ Kobono ih le ah sok ano Pool suh o haate ah ngeh ih chengta. Silisia haate ngeh ih jat ano, ³⁵ liita, “An mat eh jootte loong thok ha doh tiit ah ma paat ih.” Eno Pool ah sipaahi loong asuh Kobono tongta nok adi ban thuk rumta.

24

Pool mat hoon tiit

¹ Sa bangnga lidi Romwah phokhothoon Ananias ih hadaang phokhoh nyia mat hoonte Tartullos ah siit ano Kaisiria ni kata. Neng loong ah Pheliks ngathong ni Pool matjoot tiit ah baatwan rumta. ² Eno Pool ah noppoon wan ano, Tartullus ih mat tiit ah Kobono suh amah eh baatkota:

“Elong elang! An ejatthoon ang thoidi rekamdook eh jaaseemoong eh pan hali, eno sengdeek sengkakan ese ang raangtaan eh jirep ah huksiit wan halu. ³ Eno arah likhiik ah saarookwet eh noongrep ni seechoh hi, lang ekah ngeh ih ju liihi. ⁴ Ngah ih an ranga thamhoom suh tali kang, enoonthong an ih amasah tiit hoon theng ah boichaah ih weetheng ngeh ih an lasih jowe hala. ⁵ Arah mih ah mih rookmui thukte nyia haphaang phakte; Jehudi jaachi ni noongrep ni mui phang donghoomha erah damdi Najaret dowa lamsiite ah arah mih ah. ⁶⁻⁷ Rangsoomnok thetbaatte ah uh arah mih ah, erah thoidi jokhak hi.* ⁸ Arah mih asuh cheng ubah, an teeteewah ih jirep ah jatjoh uh tiim esuh mat eh joh hi rah ah.” ⁹ Jehudi loong ah matpaat thengni khoonthok rum haano amiisak tiit baat ha ngeh ih roongjeng rumta.

Pheliks ngathong ni Pool Daan jengta

¹⁰ Kobono ih Pool suh jeng uh ngeh ih heh lak japta, eno Pool ih liita, “Ngah ih jat ehng an ih arah deek adi rekamdook eh mat ah hoonkaat halu, eno an ngathong ni nga teewah pangjeng jeng suh tenroon ju. ¹¹ An teeteewah ih ju jat eh uh, Jerusalem ni rangsoom wangtang ah asih saanyi nang eju ehan tah angka. ¹² Rangsoomnok ni o damdi daanmui angrah uh Jehudi loong ih tatup rang, tam aleh Jehudi rangsoomnok ni nyia samnuthung mani bah uh haphaang hoom ang rah tuprum tahang. ¹³ Neng ih mat eh jorum halang ah an suh tajan noisok rumru. ¹⁴ Arah jengkhaap ah ngah ih thang ehng: Ngah ih sengte sengwah Rangte lih phanhang eno neng ih tah angka ngeh ih liiha. Moses Hootthe ni raangha nyia khawah loong ih raangta ah ngah ih jirep ah hanpi ehng. ¹⁵ Ngah uh neng laalomla likhiik Rangte suh laalom lang, mithih mise tek nawa ngaaksaat eh ah liiha ah uh laalom ehng. ¹⁶ Erah raangtaan ih Rangte nyia mina ngathong ni nga thung seklilih ansuh saarookwet eh thun hang.

¹⁷ “Rekam lidi Jerusalem ni ngaak hangno, nga mina loong chosok suh nyia nga Rangte suh kot suh ngun ah hui eh wan tahang. ¹⁸ Eno Rangsoomnok ni khojooop hoon ang rah neng ih tup eh rum tahang. Nga damdi mih uh tanang jeeta hah uh taphaang phaktang. ¹⁹ Enoonthong Esia nawa Jehudi loong marah marah eje angta; ngah matjoot jilam ang dobah nengneng ra haano an ngathong nah baatkaat theng rum taha. ²⁰ Adoleh, arah miloong asuh cheng uh, nok atang ngathong ni toonchap tang adoh ngah matkapjih tiim jat chojoh rum tahang— ²¹ neng ngathong ni toonchap tang adoh jaasiit ba jengtang:

* **24:6-7** 24:6-7 Mararah le ni wakraang eha 6-8: Seng Hootthe lam ih dande suh taat chungti, 7 enoonthong sipaahi saahaap Laisias ra haano seng jiin nawa rapne tenkhat lam ih toonsiit ra tah. **8** Eno Laisias ih heh suh liite loong asuh baat rumta mat hoonte loong ah an reenah kaat theng. **24:17** 24:17 Esm 21:17-28 **24:21** 24:21 Esm 23:6

'Chiinnyah uh an ih tek nawa ngaaksaat tiit ah hanpi thoidi cheng halang.' "

²² Lampo ah jat ano Pheliks ih mat ah kharok eh hoon thukta. "Lisia saahaap elong ah thok taha doh" baat rumta, "Sen mat tiit ah ngah ih hoonkoh rumha." ²³ Pool sokboite saahaap asuh elong ah ih sipaahi ih rapniine toom ban rum ah ngeh ih baat rumta, enootherg hejoon hewaan uh toom chomui rum ah tiim kot theng ang abah uh toom koh rum ah ngeh ih baat rumta.

Pool Pheliks nyia Drusilla ngathong ni

²⁴ Saajombaji lidi Pheliks nyia heh minuh Drusilla, Jehudi nok hah kapta ah siit ano ra taha. Pool ah poon ano Jisu Kristo suh tuumaang tiit ah roongwaan rumta. ²⁵ Enootherg Pool ih ese tiit, enaan tiit nyia Dande Rangwu tiit jangbaat kano Pheliks ah echo eh ano liita, "amadoh an jen doksoon et uh. Saapoot je adoh we poonha." ²⁶ Erah damdi Pool ih ngun hekoh hang ngeh ih mok laalomta; erah raangtaan eh hepoot hepoot doh poon ango roongwaan ang ngeh ih thunta.

²⁷ Paang nyi lih ang ano, Pheliks lidi, Porkus Phestas ah Kobono angta. Jehudi loong ih ese toom choh hang thun ano Pheliks ih Pool ah phaatak ni sak thiinta.

25

Pool Luuwanglong reeni

¹ Sa jom lidi, Phestas ah Kaisiria dowa Jerusalem ni kata, ² romwah phokhoh nyia Jehudi dowa mihak phokhoh loong ah ih Pool mat hoon tiit ah erah ni hoonkaat rum taha. Neng ih Phestas ³ lasih joh rumta Pool Jerusalem nah siitkaat theng ngeh ah, neng loong ah ih Pool ah lam nah tek haat theng ngeh ih kaankoong rumta. ⁴ Phestas ih ngaakbaat rumta, "Pool bah Kaisiria ni phaatak ni tongla, ngah enah kharok eh ngaak wangte. ⁵ Sen mihak phokhoh loong ah Kaisiria nah nga damdoh toom wakwang rumha mat eh jootjih thetre kota bah ah."

⁶ Neng damdi Phestas ah sa asat tam sa asih waktong ano Kaisiria ni kata. Erah saalih adi Phestas ah mat hoontheng nok adi tong ano Pool siitwan baat rumta. ⁷ Pool ah thokkoh haano, Jerusalem nawa ra taha Jehudi loong ah kookchap rum ano heh thetkhat tiit ah rapne ih daanmui rumta, erabah uh heh ah tiim thila erah tadong noisok rumta. ⁸ Eno Pool heteewah pangjeng jengta: "Jehudi Hootthe, Rangteenok nyia Luuwanglong ngathong ni ngah tathetre kang."

⁹ Enootherg Jehudi loong ih toom se chohang li ano, Phestas ih Pool suh chengta, "Arah tiit ah Jerusalem nah nga pandoh hoonkaat suh tam nook uh?"

¹⁰ Pool ih liita, "Luuwanglong mat hoon theng noklong ni chaplang, nga mat hoon jilam ang abah uh arah doh hoon theng. An teewah ih jat ih halang, ngah Jehudi loong raangtaan ih tiim uh tathet reekang. ¹¹ Nga mik laan mah roh hootthe thet hoom kohang bah adoleh thetre kolang bah, ngah ah puipang he ngeh ih tabaat rumra. Enootherg mat ih deejoh rum halang ah ami lah angka bah, o ih uh Jehudi loong lak nah nak haat he. Ngah ih Luuwanglong ngathong ni chuut hu lang."

¹² Heh suh hukbatte loong damdi roongwaan ano, Phestas ih ngaak baatta, "An ih Luuwanglong lasih johu, heh jiinnah kah uh."

Pool Agrippa nyia Bernis ngathong ni

¹³ Rekam saapoot lidi Agrippa Luuwang nyia Bernis Kaisiria hah ni Phestas lamchoh kanyuuta. ¹⁴ Erah ni rekamdook tong kanyu ah lidi, Phestas ah Luuwang damdi Pool tiit roong waanta: "Pheliks ih phaatak ni sakthiin arah ani mih wasiit je ah; ¹⁵ eno ngah Jerusalem ni katang adi, Jehudi romwah phokhoh nyia hadaang phokhoh loong ih dut haat etheng ngeh ih tiit thok hoon rum taha. ¹⁶ Eno ngah ih baat rumtang seng Room nok hah bah matwah ah hechang hebente damdoh heteewah maangchoh waanwaan nyia heh teewah suh heh puipang jengkhaap lajeng thuk tami dut haatke. ¹⁷ Neng loong ah ani ra haano, ngah tasentong tang; erah saalih adi tiit hoon nok ni tong ango erah mih toonsiit kaat thuk rumtang. ¹⁸ Heh jeng phaakiite loong toonchap ano, heh thetkhat tiit tiim uh tajeng rumta, ngah ih thuntang heh thetre tiit jeng eh rum ah ngeh ah. ¹⁹ Neng loong ah nengrom nengrang tiit nyia jen tekchoi Jisu tiit ba daanmui rumta; enootherg Pool ih ething ngeh ih baat rumta. ²⁰ Arah tiit ah mamah lam eh huk thoithaak ang ngeh ih ngah tiim uh tami thun tang, erah raangtaan ih tiit ah Jerusalem nah hoonkaat suh maanook ju oh ngeh ih Pool suh chengtang. ²¹ Enootherg Pool chuut huuta; nga bante suh rapniine eh riikoi sokboi thuk heeno mat tiit ah Luuwanglong ih toom paat ah. Erah raangtaan eh Luuwanglong reeni maang wang thukthuk sipaahi loong asuh riikoi sokboi thuk rumtang."

²² Agrippa ih Phestas suh liita, "Arah mih jeng ah nga teeteewah ih chaat suh liihang."

Eno Phestas ih baatta, “Rangkhaan an ih chochaat eh uh.”

²³ Erah saalih adi Agrippa nyia Bernis ih arami saahaap elongthoon nyia samnuthung dowah mihak phokhoh loong ah siitnyu ano nok atang thuttheeta nok adi wangrum taha. Phestas ih baat kano, Pool ah nopsiit wanrum taha. ²⁴ Phestas ih liita, “Agrippa Luuwang nyia adi khoon thokte noksong paangmeh loong: Arah mih ah sok thaak an, heh tiit ah ani waate nyia Jerusalem ni songtongte, Jehudi loongtang ih ngasuh chuiwan rum taha rah ah. Eno neng loong ah riiraak rumta ething lakah boot tongthuk theng. ²⁵ Enoothong hemik laan mah roh eh thetre arah bah ngah ih tiim uh tachoh jokang. Adoleh heh Luuwanglong ngathong ni heteteewah chuut hu phiino, ngah ih Luuwanglong reenah kaatthukte anglang. ²⁶ Enoothong Luuwanglong suh tiim raangmaat theng ah tiim uh amuh. Erah raangtaan ih sen ngathong ni Pool thoksiit halang—Agrippa Luuwang, an ngathong ni ah—timnge liidi, heh thetre thaakcheng eno, tiim bah uh mi raangmaat eh suh ah. ²⁷ Ngah ih thunhang ah langla phaatak ni tiim thoilam di tongla erah lajat thang eh Luuwanglong reeni kaat thuk ah nga thung ni tapunka.”

26

Agrippa ngathong ni Pool Daan jengta

¹ Agrippa ih Pool suh liita, “An teeteewah tiit jen baat eh uh.” Pool heh lak ah janghaat ano heteewah tiit ah amah baatta:

² “Agrippa Luuwang! Nga teeteewah suh khangraangse liihang chiinnyah ngah an ngathong ni chap angno Jehudi loong ih mat eh deejoh halang tiit ah baat hang, ³ Jehudi rom arang nyia rookmui jengmui ah an ih rapniine ih jat hu, erah thoidi, nga jeng ah naririh eh boichaata weeuh.

⁴ “Jehudi mina loongtang ih jat eha jaaro dowah eh ngah mamah eh songtong lang. Nga roidong tang mamah eh songlang neng ih jat eha, nga hah ni mamah songtang, erah lidi Jerusalem ni mamah eh songlang. ⁵ Ngah ih liihang ah langla, nga tiit ah neng ih ejen baat eh ah, neng ih jirep ah ejat, jaakhoh ni ngah Pharisi rom arang ah kap angno songtong tang. ⁶ Eno ngah adi chaplang abah sengte sengwah suh Rangte ih kakhanta suh laalom thoidi— ⁷ seng mina asih jaatnyi ih erah chosuh laalomla, erah raangtaan ih rangwu rangphe Rangte rangsoom rumha. Luuwang, erah suh laalom thoidi ba, Jehudi loong ih mat eh joh rum halang! ⁸ Arah di tongte sen loong ah ih tek nawa Rangte ih ngaaksaat thukta tiit hanpi ah mamah eh chaan chohan?

⁹ “Nga teewah ih uh Najaret dowah Jisu tiit ah emah ju eh daan tang. ¹⁰ Jerusalem ni ngah emamah eh reeraang tang. Rangte mina loong ah phaatak ni jootsak suh nyia tek haat esuh Romwah phokhoh loong jiiin nawa chaan aphaan ah thaang etang; eno neng loong ah tek haat etheng ngeh ih liirum abah ngah ih uh emah ju roong jengtang. ¹¹ Neng phaangphak suh nyia Jisu laalom toihaat thuk suh li leh Jehudi rangsoomnok noongrep ni hedop hedop siiwi rumtang. Rangte miloong asuh rathan eh kakhadah tang mideek mikaan ni nep kaleh kasiwi rumtang.

Pool ih heteewah juutem tiit baatta (Esm 9:1-19; 22:6-16)

¹² “Romwah phokhoh jiiin nawa chaan aphaan ah thaang angno Damaskas ni taat katang aju erah raangtaan ih kaat dowah. ¹³ Eno Luuwang, rangnithung di, seng loong ah lam ni khoom ih di, rangsa nang eju ephaak weephaak arah tuptang, rang nawa phaak ra haano nga damdi kaatte miloong ah nep eh kaangtookta. ¹⁴ Seng loong ah hah ni loongdatti, eno Hebru jenglam eh ngasuh liihang rah miroot japchaat tang, ‘Sool, Sool! An ih ngah tiim esuh siiwi halang? An teeteewah ih an tamkong ni buhu, maan ih heh changte wah chaanthah pitnak ah likhiik eh ah,’ ¹⁵ ‘Teesu an o ang weelu?’ Ngah ih emah ih cheng tang. Eno Teesu ih emah ngaakli tahang, ‘Ngah Jisu, an ih siiwi halang rah ah. ¹⁶ An lah nah toonchap uh. Nga jeng chaatte toom ang ah ngeh ih an poon suh dong halang. Chiinnyah an ih ngah mamah eh tup halang* adoleh liwang nah tiim jaat noisok ah erah tiit ah mih suh tumbaat theng. ¹⁷ An mina ijirel noksong nyia Ranglajatte lak nawa ngah ih pangha. An ih neng mik ah ¹⁸ singsiit uno rangnak nawa rangwu nah doksiit theng adoleh Soitaan reenawa Rangte reenah thoksiit theng, timnge liidoh neng ngasuh tuumaang jun eh neng rangdah ah saasiit suh nyia Rangte ih jeeta mina loong damdoh choh tong suh ah.’

Pool ih heh mootkaat tiit baat ha

¹⁹ "Erah raangtaan ih, Agrippa Luuwang, rang nawa tuptang motmang ah ngah ih tadaan tang. ²⁰ Jaakhoh thoon ah Jerusalem nyia Damaskas hah ni erah lidi Ranglajatte mina loong suh Judia hah noongrep ni Rangte tiit ah tumbaat tang, neng rangdah sekthun ano Rangte reenah thok suh ah erah damdi sekthun ih hi ngeh ih noisok suh baat rumtang. ²¹ Erah thoidi ba, rangsoomnok ni ang angdi Jehudi loong ah ih jorum hangno tek haat taatchung rum tahang. ²² Enoothong amadi tuk ih Rangte ih chosok roh eh halang, erah raangtaan ih mihak noodek thoontang ngathong ni adi Rangte eje ngeh ih baat suh toonchap lang. Khawah nyia Moses ih mamah re theng banbaatta ngah ih uh phoosiitsiit tiit ah baat hang: ²³ Erah langla Kristo ah chamnaang jaatjaat etheng, eno Jehudi nyia Ranglajatte loong ah ih khopiroidong chosuh heh tek nawa phang ngaaksaat ah."

²⁴ Pool ih heteewah tiit emah taatbaat adi, Phestas ah Pool taangko sok ano erongwah ih riita, "Emok anglu hanih, Pool! Ehanmi eh nyootsoot kuh ih mokpaang lu!"

²⁵ Pool ngaak jengta, "Emok tah angkang, an ba elong! Ngah amiisak tiit ah baat hang. ²⁶ Agrippa Luuwang! Ngah an damdoh lacho laphaan jen roongwaan ehang, timnge liidi an ih jirep ah jat eho. Ngah ih an suh kamkam ih tuumaang hala, arah miloong ah ih tiimjih hoonha erah jat eh hu ngeh ah, timnge liidi arah tiit ah hesuk henoong ni tahoonka. ²⁷ Agrippa Luuwang, Khawah ah hanpi nih ehu? Ngah ih jat ehang an ih hanpi ehu."

²⁸ Agrippa ih Pool suh liita, "An ih ngah amah ih Kristaan eh hoon thuk ang nih mok samthun hu?"

²⁹ Pool ngaakjengta, "Dot doh angkoja oh adoleh rekam lidoh angkoja oh "Ngah ih Rangte rangsoom hang ah an luulu lah anghang eh o ih nga jeng boichaata ha erah loong ah nep nga likhiik eh hoon theng chiinnyah jaanruh ih khak halang thoidoh ah."

³⁰ Eno Luuwang, kobono, Barnis nyia wahoh loong ah toonchapta, ³¹ doksoon karum ano roongwaan karumta, "Arah mih ah phaatak nah sakteng nyia heh tekjih bah tiim uh tathet reeka." ³² Eno Agrippa ih Phestas suh liita, "Luuwanglong lasih lajota bah arah mih ah jen doksoon eh thengta."

27

Pool Room ni juulam ih daansoon kata

¹ Itali ni daansoon kaat suh roongwaan kino, Pool nyia wahoh phaatak ni sakte loong ah mararah ah Room nok hah nawa arami saahaap Julius suh koh rumta, erah arami suh "Luuwanglong Regimeen ngeh ih men rumta." ² Adramittiam dowu juukaari adi du kati, erah langla Asia hah dowu juukaari khoon chaptheng ko kaatte angta eno erah di daansoon kati. Mesidonia mih wasiit, Aristarkas ah Thesalonika nawa angta, heh uh seng damdi angta. ³ Erah saalih adi Sidoon ni thokti. Julius ih Pool ah minchan eta, eno heh joon loong ah jiinni toom chosok rum ah ngeh ih wang thukta. ⁴ Pong ih rapne eh mot heeno erah dowu Kaipras juuloot hah adi daansoon kati. ⁵ Silisia nyia Pamphilia juusih ah daan eno Maira hah Lisia ko angta adi wang tahe. ⁶ Erah di Elekjendar nawa juukaari ah Itali ni wangte angta, eno saahaap ah ih erah japtup ano duutong kaat thuk tahe.

⁷ Seng loong reere ih daansoon eno sa hantek di Nindus samhah ah kanak eh thokti. Pong thoidi erah ko takah jen kati, erah raangtaan ih Salmone lam eh Kret juuloot* hah adi daansoonti. ⁸ Juukaang juukaang eh daan kah eno Sep Habor ngeh ih men rumta juukaari naangchap theng adi kanak rangthuk ih thok wangti. Erah Lasisa samhah dowu eh haloh tah angta.

⁹ Erah di seng rekam tong eno, ju ni daan ah choophaan phaah eh angta, seng loong Khojoo† Rangwu ah liin eta. Erah raangtaan ih Pool ih juukaari dowu saahaap loong asuh renbaat rumta: ¹⁰ "Mina loong, arah dowu ju nah daan bah cho ejih tup hang huikhaak thiintheng ah khoodaat eh ah eno seng roidong uh thoon eh ah." ¹¹ Enoothong arami saahaap ah ih Pool jeng ah lalek boichaata thang ih; juukaari jopte nyia juukaari changte jeng ah boichaatta. ¹² Juukaari chaptheng ah hahook di taseeta; erah raangtaan ih miloong ah ehankoh ah juusih dowu Phoenix ni daansoon chung rumta, lek jen daan rum ah baleh, hahook doh Phoenix nah tong suh ah. Phoenix ah langla juukaari lomchap theng Kret ni angta Juukuh Juumehe‡ eh angta.

Juusih ni pong aphaat angta

26:20 26:20 Esm 9:20,28,29   **26:23** 26:23 Isa 42:6; 49:6; 1Kr 15:0   * **27:7** 27:7 juuloot hahjuuphaak jaachi ni hah   † **27:9** 27:9 Khojoo: Arah rangwu ah kuusan di, pong aphaat ah semkaat kano khojoo ah hoonta.   ‡ **27:12** 27:12 juukuh juumehe nyia saadong saanop; adolehjuukuh saanop nyia juumehe saadong.

¹³ Juumeh ko nawa pong ah amasah phang pong kano, miloong ah ih thunta neng jen dokkhoom ekah ah ngeh ah, erah thoidi hetang bentheng jaankeng ah jaahoom rum ano Kret ko juukaang juukaang ih daansoon rumta. ¹⁴ Enoothong dokchap damdam eh pong ah rapne eh pongta, erah pong asuh "Juukuh saadong pong" ngeh ih li rumta, eno erah pong ah juuloot hah dowa eh datpong taha. ¹⁵ Juukaari ah pong ih tangmotta, seng ih uh takah jook motsiitti, pong nawa ih heh soonsoon lan eh thukti. ¹⁶ Juuloot adi hah ehinsah Kuada ngeh ih angta eno juulah ko kah idi, juukaari chap theng kok jeeta. Erah di, juukaari ah tangchap thuk suh rapne eh chamti. ¹⁷ Juukaari ah tanghoom rum ano ru nawa ih kook tangkit rumta. Neng loong ah phisaang ni duusoon raacho eh Libia juukaang ko pong suh hesoon soon eh hengmot kaatthuk rumta. ¹⁸ Pong aphaat ah choophaan phaah ih pongroh eh kano, erah saalih adi huikhaak rukho ah juukaari dowa lamdat haat eh rumta, ¹⁹ eno erah saalih adi juukaari ni maak theng jaan loong ah daat haat eh rumta. ²⁰ Sa hantek rangsa nyia ritsih uh tajap tupti, pong ah thidokdok ih pongroh eta. Seng uh epui eli ngeh ih takah laalomti.

²¹ Miloong ah sa hantek samuh tong rumkano, Pool neng ngathong ni toonchap ano jengta, "Mina loong, nga jeng ah thaangchaat anno Kret nawa ladokchap dobah ese ang thengta; eno seng athan tachamnaang thengti nyia huikhaak uh taathet haat thengti. ²² Bolam uh sen lasih jorum hala, nakcho an! Seng khoh sengseng abah tamake juukaari ah ba ethet eh ah. ²³ Ngah ih soomhang Rangte Kamwah muphe ra haano, ²⁴ baat tahang, 'Nakcho uh, Pool! An Luuwanglong ngathong nah chap jaatjaat etheng. Eno Rangte minchan doh an damdoh soonte loong ah uh epui eh ah.' ²⁵ Miwah loong, erah raangtaan ih nakcho an! Nga Rangte erah baat tahang asuh laalom lang jun ih ju ang ah. ²⁶ Enoothong juuloot ehoko maako bah uh soonmot ekaat he."

²⁷ Asih saabaji sa rangphe di, Mediteeren juusih ko eh soonmot kaat tahe. Rangphe thungkham di jopte loong ah ih hah thoksoon eli samthun rumta. ²⁸ Erah raangtaan ih ruh tuiba ni tiim ah tiim ejih jaat benrum ano juumong ni thaak daat haat rumta eno rookbaji teekho^S choong angta; erah lih adi weethaak rum ano teekho rookjom angta. ²⁹ Jongkhoh nah maalek duusoon ji o ngeh eh cho rumta, erah raangtaan ih juukaari liko dowa tangtuk theng jaankeng baji ah daat hoom rum ano rangwu raangtaan ih rangsoom rumta. ³⁰ Enoothong jopte loong ah hotsoon esuh taatchung rumta; khoonkhu saloong ah datthiin rum ano heh ngako ni tangtuk theng jaankeng ih tangbat arah likhiik diip reeraang rumta. ³¹ Enoothong Pool ih Arami Saahaap nyia heh sipaahi loong asuh baatta, "Juukaari khonah jopte lajeeka bah epui eh ang ngeh ih laalomjih tah angka." ³² Erah thoidi arami loong ah ih tangtuk eta ruh loong ah jaakhan rum ano heh soonsoon eh thuk rumta.

³³ Rangkhano angnanah di, Pool ih tiim ah tiim jam phaksat baat rumta: "Chiinnyah dowa ih sen loong ah asih sa baji angta, eno amadi uh tiim uh taphaksah kan. ³⁴ Erah raangtaan ih, sen lasih jorum hala, tiim ah tiim jam phaksah an; elun esuh phak asat jam phaksat etheng. Sen khoroon tasiit taan uh tamah kan ang ah." ³⁵ Erah jeng lidi, Pool ih baanlo ah toonpi ano, Rangte suh lakookmi li ano, chep hoom phakta. ³⁶ Erah dowa ih ba neng chaan kok dongta, eno loongtang ih jam phaksah rumta. ³⁷ Seng loong ah roop roop ih 276* mina tongti. ³⁸ Neng loong ah ih phoot phaksah rum ano, huichaang suh juukaari dowa wong ah ju ni lamset haat rumta.

Juukaari khoodaatta

³⁹ Rang ah wu ano, jopte loong ah ih hah ah maako ah tasamjat rumta, enoonthong juusih kaang ah japtup rumta, neng ih thunta ese ang abah; juukaari ah phisaang khonah tangchap theng. ⁴⁰ Erah thoidi tangtuk theng jaankeng loong ah thakhan rum ano juusih ko lupdat kaat thuk rumta, erah damdam ih tangkit eh rumta ruh loong ah jaahaat. Eno pong asuh hengmot kaat thuk suh hengah ko lengmot etheng nyuh ah tangtin eh rumta, eno hekaang ko eh kati. ⁴¹ Enoothong juukaari ah ih phisaang ah choksuah ano saanghook ni du soonta; hengah ko thut ano takah mi moseeta, helih ko ah juutak ih jopmotta.

⁴² Arami loong ah ih phaatak ni sakta miloong ah, juukaang ko daanjaap rum ano phomoong soon rum ah ngeh ih tek haat esuh chung rumta. ⁴³ Enoothong arami saahaap ah ih Pool puipang suh li ano, tatek haat thuk rumta. Erah nang ebah, o o ah juujap miia juukaang ko datpit rum ano daanjap baat rumta; ⁴⁴ wahoh loong asuh neng lilih ih, banglo nyia juukaari jopdaatta chep loong adoh joh ano daanjaap baat rumta. Eno seng loong ah juukaang ko emah daansoon eno kok puiti.

^S 27:28 27:28 teekho ah metre asuh liihi * 27:37 27:37276mararah le ni liiha 275; ehoh loong adi 76 mok ang tham ah.

28

Malta hah ni

¹ Ju saangko ese tham ih jen daan eno, juuloot hah men ah Malta ngeh ih japchaat kati. ² Erah hah dow a miloong ah seng damdi rapne ese angrum taha. Rangphaat kano songtitih angta, erah thoidi juukaang ni we ah takrum ano bansok tahe. ³ Pool ih chanthah kaang loong ah chatjoh takta eno we ih satraat kano puusah esii doksuuk haano heh lakni dekta. ⁴ Erah hah dow a miloong ah ih Pool lakni pu ih dekta ah japtup rum ano baatmui rumta, “Arah mih abah mih tek haatte jaatjaat angta* ju nawa taatpui abah uh, heh khangraang thih—talunka ang ah.” ⁵ Enoothong Pool ih puusah ah we ni betsak haatta heh tiim uh tah angta. ⁶ Miloong ah ih pheng tam taphengka adoleh dot ma eh loongti jaa ngeh ih bansok rumta. Eno rekam bansok rum adi tiim uh lah angkoka no, miloong ah ih samthun rumta, “Arah mih abah Rangte bo ah!”

⁷ Erah juuloot hah dow a saahaap elongthoon wasiit Publias ngeh ih angta, erah hah dow a eh Publias phek ah haloot ni tah angta. Eno Publias ih seng loong ah ese tham ih bantho heeno heh nok ni sa jom heh wenwah eh tongthuk tahe. ⁸ Publias wah ah mongrun nyia sokngoi ih sat ano heh juptheng ni juproh eta. Erah thoidi Pool nopma ni nopwang ano, heh lak ih taajoh ano, deesoom wangta. ⁹ Deesoom kano, erah juuloot hah dow a wahoh khoisatte loong ah uh wang eh rum taha eno Pool ih de soomkot eh rumta. ¹⁰ Seng loong asuh jirep ah kokang tahe, erah hah dow a daansoon kati adoh, lam nah phaksat suh rookphong ah koh ih tahe.

Malta dow a Room ni kati

¹¹ La jom lidi Elekjendar nawa juukaari “Khaangpeh Rangte” ngeh ih men rumta juukaari adi daansoon kati, erah juukaari ah hahook hoohtang erah juuloot hah adi chap roh eta. ¹² Sirakos samnuthung adi thok eno sa jom tongthiinti. ¹³ Erah dow a juulam ih daansoon eno Rhegium samnuthung ah thokti. Erah saalih adi juumeh ko nawa pong ah pong eta, eno sa nyi di Puteoli samnuh ah thokti. ¹⁴ Erah hah adi hanpiite loong ah chomui eno saasinat tongthiin baat tahe. Erah thoidi Room ni ra tahe. ¹⁵ Room dow a hanpiite loong ah ih seng kaat ah japchaat rum ano Appius pheehoon theng nyia pheehoon theng nok ejom re adi seng maang chomuium eh raarum taha. Neng loong japtup rum ano, Pool ah heh tah ah rong eta, eno Rangte suh lakookmi liita.

Room ni

¹⁶ Room ni thok eno, Pool ah arami suh banthuk ano maama ni tong thukta.

¹⁷ Sa jom lidi Pool ih hadaang dow a Jehudi mihak phokhoh loong ah ngoongthum poom rumta. Lomkhong rumkoh haano, Pool ih baat rumta, “Nga phono Ijirel noksong, seng mina nyia sengte sengwah Hootthe raangtaan ih lathih kangdi, Jerusalem hah ni phaatak ni sakkaat hangno Room nok hah lak ni korum tahang. ¹⁸ Room hate ih cheng rum hangno, nga tekjih tiim uh tachoh jorum tahang, eno neng ih daap esuh taat thun rumta. ¹⁹ Enoothong Jehudi loong ih daan rum kano, Luuwanglong reeni laat siitwan rum tahang, nga mina raangtaan ih tiim uh lathih kangdi ah. ²⁰ Erah thoidi sen loong damdi roongwaan suh jam cheng rumhala. Emah ang tungkaangdi, Ijirel mina loong laalomla Kristo mendoh ngabah jootkhak jaatjaat ehang.”

²¹ Neng loong ah ih liita, “Seng ih bah an raangtaan ih Judia nawa le uh chomuh, adoleh seng mina erah nawa antiit anjeng ethih ekhah hui nyia baat taraari. ²² Enoothong an mongtham tiit ah boichaah suh ramli, timnge liidi an joon loong ah noongrep ni thebtaah arah jat ehi.”

²³ Erah raangtaan ih Pool damdi rangwu saakaan ah khatmui rum ano, mih hantek heh tongta nok adi khoontong rum taha. Rangkah dow a ih rangphe tuk eh Rangte hasong tiitkhaap ah nyootsoot eh rumta, erah damdi Jisu nyia Moses Hootthe adoleh khawah loong ah ih raangthiinta tiit ah baattaa ano nuune rumta.

²⁴ Pool jeng ah chaat rum ano mararah ih kap eh rumta, eno wahoh loong ah ih tahanpi rumta. ²⁵ Eno Pool ih jengthoon adi emah jeng kano, neng jaachi ni daanmui rum ano tiisoon rumta: “Esa Chiiala ih khawah Isaia suh sente senwah loong damdi tiimtham jaase eh roongwaan thukta! ²⁶ Isaia ah amah ih jengta, ‘Arah mina loong asuh kah anno baat an:

Sen ih chaat bah echaat eh an; enoonthong tajatkan ang ah;

Sen ih sok bah sok eh an, enoonthong tatupkan,

²⁷ tiimnge liidoh arah mina loong thung atak ah thungko, neng na ih takah thaang chaatka ang ah

* 28:4 28:4 Erah nok hah ih mih tek haatte ah tekthih ih ti ah ngeh ih hanpi rumta

28:19 28:19 Esm 25:11

28:26 28:26 Esm 6:9-10

neng mik ah edook ang ah.

Emah lah angta bah, neng mik ih tup etheng rumta,
 adoleh neng na ih echaat ethengta,
 nengthung nengtak nawa ih jat etheng angta,
 eno neng nga reenah thok eh theng rum taha, Rangte jengta,
 ngah ih deesiit etheng rum tang.' "

²⁸ Eno Pool ih amah eh toibaat rumta: "Erah raangtaan ih sen ih jat etheng, Rangte ih khoppiroidong ah Ranglajatte raangtaan ih kaat thuk hala. Neng ih boichaat eh ah!"[†]

²⁹ Pool ih erah baatta lilih Jehudi loong ah neng jaachi ni rookmui rum ano phekhoom rumta.

³⁰ Laajang di heh tong thaang ah koh ano Pool paang nyi mih nok ni tongta, eno heh damdi chomui wangte loong lam ah rapniine eh kaban choh rumta. ³¹ Pool ih Rangmong hasong nyia Teesu Jisu tiit ah, lacho laphaan nyootsoot rumta.

[†] **28:28** 28:28 Mararah le ni hewet 29 ah wakraang ha: Pool ih arah jeng kano Jehudi mina loong ah doksoon ih rumta, neng jaachi ni rapne ih daanmui rumta

ROOMTE Suh Pool Ih Raang Arah Le Ephangjatjih

Pool ih Roomte suh le maat raangta ah langla heh ih neng hah nah kah ano Room mina loong damdoh menjat hoon suh nyia neng Rangsoomnok nah Rangte tiit baat suh thunta. Heh tenthun ah langla neng damdoh rekam than roongtong ano, neng hah nawa ih Spain hadaang ko ih wangsuh chungta. Erah raangta ah langla Rangte tiit mathan jatte loong asuh we toom nyoot suh nyia Kristo hasong nah mootkaat reeraang lam ih mamet maak theng ah loong ah nyoot soot suh thunta. Arah leedap adi Pool ih mathan jat ha loong thoontang raang ha. Pool ih Room nok hate suh jengse ah jen ra ano nyia rangsoom tiit ah jen baat rum ano, heh ih le raangta hesot hemat tiit ah jatthuk rumta: “Ruurang Ese rah ih Rangte damdoh mame jen pun song theng rah baat hali: erah langla seng hanpi hephang dowah ih hethoon tuk ih ah.” (1:17)

Pool ih erah hesot hemat tiit ah huk punbaat rumta. Mirep Jehudi loong nyia Ranglajatte loong ah, Rangte damdoh naririh toom ih pun songtong rum ah ih baatta, tumeah loongtang mina rah rangdah ni tongla. Mina loong ah Rangte damdoh jen pun song suh Jisu Kristo suh laalom theng. Erah lilih Pool ih baatta Kristo damdoh roong songtong thaang ah Rangte damdoh sano ih hoon ah. Rangte suh hanpiite loong ah semroongroong ang ah nyia Rangte moong achaang nawa ih rangdah ih khak arah dowah jen jaahaat et ah. Leedaap 5 dowah 8 adi Pool ih Rangte Hootthe ah tumjih raang ih baat ha nyia Rangte chaan aphaan ah hanpiite loong roidong ni mame moli loong tiit ah baat ha. Eno Rangte ih danjeeta kaamwah loong ah ih Rangte damdoh mina loong Jehudi ang koja oh nyia Ranglajatte loong ang koja oh mina loong ah Rangte damdoh mamah ih jen pun song theng ah erah loong ah baat ha. Pool ih hethoonko di raangha, Jehudi loong ih Jisu Kristo thaangju rumta langla Rangte mongtham ju angta mina loong ah Jisu Kristo men dowah ih Rangte tentheth nah thoksiit suh ah, eno Pool ih hanpi ha Jehudi loong ah ih erah dowah ba saarookwih takah thaaju rumka. Pool ih mina loong Kristo roidong nah mame songtongjih tiit ah raangha, ehan thoon ah mina chamchi nah mongnook sano toom je ah eah. Erah hesot hemat ah Rangte mootkaat tiit, Kristaan loong mootkaat deek akaan nyia mina esiiit esiiit damdoh, nyia thung atak nah chengmui tiit ah raangha. Heh ih heteewah tiitwaan nyia Rangte rangphoong jengkhaap lam ih thoon raangha.

Hemong Dowah Jatjih

Ephangjatjih nyia hesot hemat(1:1-17)

Mina warep ih jamha khoppiroidong rah(1:18—3:20)

Rangte khoppiroidong lam(3:21—4:25)

Kristo hasong ni roidong ena (5:1—8:39)

Ijirel ni Rangte kaankoong(9:1—11:36)

Kristaan Hasong(12:1—15:13)

Hethoon adi heteewah jengkhaapse (15:14—16:27)

¹ Jisu Kristo laksuh Pool, Rangte ih heh Ruurang Ese ah tumbaath suh heh kaamwah ih danje ano poonta erah jiin nawa arah tiit ah.

² Esa Rangteele ni raangthiinta jun ih, Ruurang Ese ah Rangte ih teewadi khawah loong suh thoomhoon lam ih baat rumta. ³ Erah heh Sah, Teesu Jisu Kristo tiit: hansia mina jun ih heh ah Dewid sutoom ih dongta; ⁴ esa moong achaang lamko ih we ang ano, heh ih elong chaan aphaan lam ih tek nawa ngaaksaat ano Rangte Sah ih noisokta. ⁵ Rangte ih ngasuh uh Jisu Kristo thoi ih heh kaamwah ih mootkaat suh saapoot ah kohalang, deek akaan mina loongtang suh Jisu tiit ah hanpi thuk suh nyia heh jengchaatchaat ethuk suh ah. ⁶ Arah jengkhaap ah Rangte ih sen Room hadaang nawa mina loong suh nep baat halan, Jisu Kristo mina toom ih hoon rum ah eah.

⁷ Erah thoih ngah ih sen Room nawa mina loongtang suh raangkoh rumhala o mina Rangte ih minchan halan nyia poon halan loong asuh ah:

Seng Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo ih sen suh heh tentheth nyia semroongroong roidong ah toom kohan.

Lakookmi rangsoom

⁸ Jaakhothon, Jisu Kristo jun ih Rangte suh sen loong raangtaan ih lakookmi lihang, tumeah mongrep nawa loongtang ih sen tuungmaang ah chaat et rumha. ⁹ Marah ngah ih amiisak tiit baat hang, adi Rangte ah nga haaki—Rangte raang ih ngaaten ngaamong ah koh angno Ruurang Ese tiit nyia heh Sah tiit ah baat suh nyootsoot hang. Ngah ih

saarookwih samthun rumhala nyia rangsoom korumhala ah ¹⁰ Rangte ih jat eha. Ngah ih saarookwih nga Rangte suh sen damdoh jen chomui raang ih lamlaang kotsuh rangsoom tang. ¹¹ Tumeah, ngah ih sen japtup suh rapne ih ramlang, sen suh moong achaang lam ih romsetam ah choh anno tarong ih tongjih tiit ah roongwaan suh ah. ¹² Ngah ih sen suh baat thunhang ah langla, seng loong ah eroom ih toom chosokmui ih, sen ah nga tuungmaang nawa ih, ngah ah sen tuungmaang nawa ih ah.

¹³ Ngaaphoh ngaano loong, sen ih jat etheng, ngah sen hah nah raak suh saarookwih taat thuntang, ang abah uh jihoh nawa ih lamtang hangno tajen ra tahang. Ngah ih sengdung nawa uh eleksiit et suh thunhang, Ranglajatte loong leksiit rumtang ah likhiik ah. ¹⁴ Tumeah mina loong asuh baat kot ah ngah sak ni chaat hala, jatwah angkoja bah uh lajat angkoja bah uh, Leewette angkoja oh lawette angkoja oh. ¹⁵ Erah raang ih, ngah ih sen Room mina loong suh nep uh Ruurang Ese tiit ah baat kotsuh rapne ih ramlang.

Ruurang ese chaan aphaan

¹⁶ Ruurang Ese ah baat suh ngah tarakriikang; Rangte chaan nawa ih ba hanpiite loongtang puipang ah, jaakhoh ah Jehudi loong erah lilih Ranglajatte loong anep. ¹⁷ Tumeah, Rangte tiitkhaap ih mina heh teewah damdoh epun lam ih mame tongthaajih ah erah dongbaat ha: erah langla mina neng tuungmaang ah ephang dowah ih ethoon tuk ih eje angheng. Rangteele ni liiha, "O mina Rangte damdi tuungmaang jun ih epun ih tongla aba khopui tong ah."

Mina moongtaang

¹⁸ Rangte tenkhat ah rang nawa rangdah nyia ethih mina loong raang ih raaha, marah mina ih neng reeraang ethih nawa ih amiisak tiit ah tajat thuk rumka loong raang ih ah. ¹⁹ Rangte ih neng ah chamnaang etthuk ah, tumeah neng ih Rangte tiit ah jatcho ang rumta, Rangte heh teeteewah ih jatthuk cho ang rumta. ²⁰ Rangte ih mongrep hoonata dowah ih, latupjih hemoong hechaang ah, babah uh lathoonjih, nyia esa dang ajang ah jatririh ih japtup rumta; erah loong ah Rangte ih hoonata huk akkaak loong ah thoidi jat hi. Erah thoih erah mina loong ah babah uh tajen leek rumka! ²¹ Neng ih Rangte ah jatcho, ang abah uh Rangte soomtuujih angta rah, neng ih tasoomtu rumka, adoleh heh suh lakookmi uh tali rumka. Erah nang ih bah neng ah thungko taklo, nyia neng tenthun ah laamang ni hahuung ih tongla. ²² Neng ih neng teeteewah suh jatwah ih thiik rumha, emah ih bah neng ah thungko mina loong; ²³ Ething Rangte ah soom dakbi, neng ih mina, phih awoh, hi awak nyia changkom daangraat loong laaphaang ah soomtu rumha.

²⁴ Eno Rangte ih neng suh joothih reeraang loong ah neng ten ih jamha jun ih reethuk rumla, eno neng chamchi ni erakriijih reeraang loong ah re rumla. ²⁵ Neng ih eelek tiit loong ah ih Rangte amiisak tiit ah lengleek rumha; edongsiite Rangte ah lalak soom thang ih heh lakmaak loong ah soomtu rumha, heh ah roitang phoongpha theng lek ang kano ah! Amen.

²⁶ Neng erah re thoidi, Rangte ih neng suh erakriijih reeraang asuh laan lungwaang thuk rumla. Minuh loong ah uh neng khoopiin ah minuh damdi marah doh lah angjih erah lam adi muungtuung thuk rumla. ²⁷ Erah likhiikkhiik miwah loong ah banlam doh bah minuh damdoh khoopiinjih angta rah ah thiinhaat ano miwah damdam di we luungla likhiik ih muungtuung rumla. Miwah loong ah erakriijih nengneng muungtuungla, erah thoidi neng thetre thaang chamchojih angta rah nengneng ih jam rumha.

²⁸ Tumeah erah miloong ah ih Rangte mongtham neng thung ni tathiin rumka, erah thoidi Rangte ih neng ah ethih lam ni reethuk rumla, eno neng loong ah lareejih ah re rumla. ²⁹ Neng tenthun ah jaatrep ethih ih me thuk rumla, ethih reeraang, nyamnyook, nyia joothih; neng tenthun ni emiksuk mui, etek haatmui, changrook, mokwaan mui, nyia chamnaang di cham thuk rumla. Neng chamchi ni ejoobaat mui ³⁰ nyia esiiit esiiit ih thetbaat mui; neng ih Rangte ah miksuk rum, jeng lachaat thang, engaampo, nyia elonghoon noisok; neng ih lamthih rah ehan han ih boot jam rumha; neng ih nengnuh nengwah jeng uh takap rumka; ³¹ nengdi nengthung nengtak ah tajeeka; neng ih neng kakhm jengkhaap ah takapka, nyia nengdi wahoh suh tenthet minchan ah tajeeka. ³² Neng ih jat eha arah mina loong tongsong rumla likhiik ah Rangte Hootthe ni tekcho eah. Ang abah uh, neng ah amadi re ruh ih rumla, eno wahoh suh nep noisok leh reethuk et rumha.

2

Rangte ih dande

¹ Nga joonwah, an ih mihoh edande nikah et uh? Erah ang abah, an o angkoh ju bah uh tachiim ru. Tumeah an ih wahoh ah dande uno, neng reela jun ih re ubah, an teeteewah dut haat et hu. ² Seng ih jat et hi Rangte ih erah likhiik mih abah epun dande et ha. ³ Enoothong, nga joonwah an ih mih ah dande uno an teewah ah erarah ah reelu! An ih Rangte dande nawa epui eh ang ih nih thunhu? ⁴ Adoleh an ih heh elong minchan, enaanjih nyia ten lakhatjih jengkhaap loong ah thaaju heh et kohu. An ih kankam ih jat et hu Rangte ah minchan Rangte, tumeah heh ih an suh esekthun lam ah taatwoot sui kohalu. ⁵ Enoothong an ten ah jong ajaan likhiik lajat thang ih anglu, nyia an ih an teeteewah Rangte tenkhat nyia kateng lampo Dandeeja thok ha doh ehan ih boot chamnaang suh jam hu. ⁶ Tumeah Rangte ih seng esiiit esiiit suh seng reeraang jun ih hethaang ah kohe. ⁷ Mararah mina ah ese mootkaat moh ela, eno hemen raksiiit ah jam et ha, soomtu et ha, nyia latek roidong ah jam et ha; Erah loong asuh Rangte ih lathoonka roidong ah korum ah. ⁸ Rukho rah ih emoong lam adoh khood suh liirum ano, neng nyamnyook nyia epun lam ah chiik rumha; Rangte ih erah loong asuh heh tenkhat rapne ih korum ah. ⁹ Ethih mootkaatte loong raang ih echam ejih nyia sattiiti angjih eje ang ah, jaakhoh ah Jehudi loong raang ih ang ah eno Ranglajatte loong raang ih nep ang ah. ¹⁰ Enoothong ese mootkaatte loong asuh Rangte ih soongraang, esoomtu, nyia semroongroong ah korum ah, jaakhoh ah Jehudi loong suh erah lidoh Ranglajatte loong suh nep koh ah. ¹¹ Tumeah Rangte ih warep ah eliili ih dande ah.

¹² Ranglajatte loong adi Moses Hootthe tajeeta; neng ah rangdah ni tong rum ano Moses Hootthe laje thang ih mah rumta. Jehudi loong adi bah Hootthe ah eje angta; neng rangdah ah erah Hootthe rah ih dande rum ah. ¹³ Hootthe ah mina ih boichaah ruh ih thaang ih Rangte damdi epun ela ih liijih tah angka, erah nang ih bah Hootthe jun ih re adoh ba ang ah. ¹⁴ Ranglajatte loong adi Hootthe tajeeta; enoonthong nengdi Hootthe lataat jeeta bah uh, neng tumjih re rum ah nengte nengwah banlam ah nengdi neng ngiija Hootthe angta. ¹⁵ Hootthe ih baat ha jengdang neng ten ni raangha ah neng reeraang nawa ih noisok rumha. Nengthung nengtak nawa eh uh amiisak ah dongjat rumta, mamah liidi mararah sa adi neng mat et joha eno mararah sa adi epang et rumha. ¹⁶ Erah thoih Ruurang Ese tiit jun ih ngah ih arah mamet baat rumhala, saasiit Rangte ih Jisu Kristo jengkhaap jun ih warep mina husah tenthun ah dande Sa doh dong rikri rum ah.

Jehudi loong nyia Hootthe

¹⁷ Sendi mamah ah? Sen ih sen teeteewah suh Jehudi et liitan; eno Hootthe adi laalom anno Rangte damdi ejun ih tongsongli et thun anno ngaampo lan; ¹⁸ sen ih jat et han Rangte ih sen suh tumjih reethukjih angta rah ah; nyia sen ih Hootthe nawa marah epun ah erah danje ah ejat et han; ¹⁹ sen ih kankam ih jat han edook loong raang ih sen ah lamsiitte nyia rangnak mong ni tongte loong raang ih sen ah weephaak, ²⁰ thungko loong suh hukrenbaatte, nyia lajatte loong raang ih nyootte eah. Tumeah sen ih Hootthe nawa amiisak tiit loong ah jaatrep ah kankam et jat han. ²¹ Mihoh loong asuh sen ih rapne ih nyootsoot han—enoonthong sen teeteewah asuh mamah lanyoot ehan? Sen ih “Hot lahu theng” et nyoot han—enoonthong sensen ih maakah huh jan oh? ²² Sen ih nyoot han, “Mih sanuh sawah damdoh nak roomjup theng eah,”—enoonthong sen maakah roomjup jan oh? Sen ih tongmih soom ah daan anno—erah soomtheng dowa hot maakah hukah jan oh? ²³ Sen ih Rangte hootthe phan et hi et thun ano ngaampo lan—enoonthong hootthe ah thet haat anno Rangte rakriijih maakah reejan oh? ²⁴ Rangteele ni liiha, “Jehudi sen loong thoi ih, Ranglajatte loong ah ih Rangte tiit ah ethih lam ni thetbaat rum koha.”

²⁵ Sen ih Hootthe lam ah phan an bah, sen khoopkhan banlam ah maak doh chap eah, enoonthong sen ih hootthe lamok kap kanbah khoopkhanmuite loong likhiik ang an. ²⁶ Ranglajatte, o khoopkhan cho lah angka bah uh, hootthe lam ah naririh et phan abah, Rangte ih erah mina ah khoopkhanchoite loong likhiik tanih jen thieka? ²⁷ Enoonthong sen Jehudi loong ah, Ranglajatte loong ih dut haatte ang halan, tumeah sen ih marah Hootthe raang thiintan nyia sen khoop taat khantan ah phaaki et han; eno neng ih bah hootthe ah naririh et phan rumha, neng hansi ah lataat khan runka bah uh ah. ²⁸ Erah ang abah, amiimi Jehudi khoopkhan cho ah o ang ah? Rangkhoh khoopkhante loong ah lalaklakh Jehudi tala angja. ²⁹ Erah thatnang ih bah, mina heten hemong ni lekla loong abah amiimi Jehudi khoopkhanchoite loong jun ih ang ah, erah ah Rangte Chiiala mola,

Hootthe ni raangthiin arah tah angka. Erah likhiik mina ah Rangte ih phoongpha ah, mina ih taphoongphaaka.

3

¹ Erah ang abah, Jehudi loong ah Ranglajatte tokkhodi tumjih dak seela? Adoleh khoopkhan banlam hoon thaang ah tumjih dak jeela? ² Om, jaatrep ni dak jeela! Jaakhothoon ah Rangte ih Jehudi loong suh heh jengkhaap ah kap thukta. ³ Enoothong mararah ih lamok tuungmaang rumka bah mamah ang ah? Erah loong asuh Rangte ah tatam tuungmaang rumka? ⁴ Emah tah angka! Mina loongtang khoonglap ang abah uh, Rangte abah amiisak jaatjaat, Rangteele ni amah liiha, "Sen jeng an doh epunjih ah jaatjaat dongjeng etheng; sen mat ih johan doh sen ih ejen jaatjaat etheng."

⁵ Enoothong seng ethih re ih di uh Rangte ah epun jaatjaat ih boot jatthuk hali bah, seng ih mamet li ih? Heh ih chamnaang nyia tenkhat kohe doh Rangte ah emoong re ela ih emi li nih et ih? (Erah ah jojang ih cheng etjih tiit.) ⁶ Emah babah uh tah angka! Rangte ih epun lamdoh lamok dande ri bah, mongrep ah tang heh ih mamet jen dande ah?

⁷ Enoothong lapunkang bah uh Rangte mootkaat ah moh angno heh amiisak tiit ah ehan ih boot jatthuk ang bah, rangdah mina likhiik ngah ah mamah ma ih dut haat hang? ⁸ Emah ang abah amah tatam maaliike, "Raahan ethi ah re ih, ese ah toom thok ha suh ah?" Amiimi di mararah mina ih nga ah kaanju hangno emamah mat ih jootcho! Erah loong ah dut haat et ah, tumeah neng ah edut haatjih jaatjaat.

O uh kateng tah angka

⁹ Ese, erah ang abah, Jehudi seng loong ah Ranglajatte nang ih tumjaat di dak se li? Tumjih di uh tadak seeke! Ngah ih ejen noisok ettang, Jehudi nyia Ranglajatte loongtang mina eliili rangdah ih panha, ¹⁰ Rangteele ni liiha:

"Wasiit taan o uh kateng tajeeka,

¹¹ wasiit taan uh thungsek amuk
adoleh Rangte rangsoomte amuk.

¹² Thoontang Rangte jiin nawa doksoon eta;

neng thoontang ethih lam ni kala;
o uh tapun reeka, wasiit taan uh tapun reeka.

¹³ Neng jengkhaap ah mangbeng luung likhiik;

neng tuuhih ah eleek tiit baat theng,
neng tuikhoop nawa jengkhaap loong ah echo ejih pu jik likhiik;

¹⁴ neng tiitwaan adi khadikdik etamjam jengkhaap ih meela.

¹⁵ Neng loong ah ethet haat nyia etek haat suh sukramram;

¹⁶ neng maanah khoom ah neng pho adi ethih totoh.

¹⁷ Neng ih semroongroong lampo ah tajatka,

¹⁸ adoleh Rangte raacho ah neng ih tajatka."

¹⁹ Amadi seng ih jat ih di Hootthe dowjaatrep ah, o mina erah Hootthe khu adi songtongte loong asuh ba baat ha, eno mina loong ah takah jeng thukka ang ah, nyia mongrep ah Rangte suh dande thuk ah. ²⁰ Erah thoih o Hootthe jun ih mola loong abah Rangte damdoh tapunka ang ah; Hootthe ih bah seng ah rangdah mina ih dongjat thuk suh ba liiha.

Rangte damdoh mame jen pun ih

²¹ Enoothong amadi Rangte ih mina heh damdoh mame pun songtongjih rah dongjat etthuk hali. Erah raangtaan ih Moses Hootthe nyia Khawah loong ih haaki taat korum abah uh, Hootthe ah tumjih takah etke. ²² Mina loong ah Jisu Kristo suh laalom rumla jun ih Rangte ih kateng ang thuk rumla. Rangte ih erah Jisu Kristo suh laalomte loong raangtaan ih reeta, tumeah erah di edandeejih jihoh tumjih takah jeeka: ²³ mirep ah rangdah ni ang thoidi Rangte ih puipang thengta dowja haloh ih hoon rumla. ²⁴ Enoothong marah mina suh thaangmuh lakkot minchan korumha loong ah heh damdi neng pongwan anghukte Jisu Kristo jun ih kateng ang thuk rumla. ²⁵⁻²⁶ Rangte ih Jisu Kristo ah loongtang khosa ih kokaat taha, heh sih janhaatta asuh laalom rum ano mina rangdah biin anaan raangtaan ih lampo ih hoon ah. Rangte ih Heh ah kateng ih noisok suh reeta. Teewadi bah mina rangdah ah hiiksok nyi enaan kah etta, amadoh bah ethih ese ah dande et ah, tumeah heh kateng ah noisok ah. Emamah ih Rangte ih heh ah

kateng ih jatthuk hali erah raang ih o mina Jisu Kristo suh hanpiite loong ah uh kateng et hoon thukla.

²⁷ Erah ang abah, seng ngaampoijih tumjih jeela? Tumjih uh tajeeka! Erah tumjih thoilam di hoonla? Hootthe lamphan kino tam angla? Tah angka! Seng hanpi jun ih angla. ²⁸ Hethoondi seng ih jat idi, mina ih hanpi ehi jun ih ba Rangte ih kateng ih hoon thuk hali, Hootthe ih baat hali raangtaan ih tah angka. ²⁹ Adoleh Rangte ah Jehudi loong Rangte laklak tam ang koka? Heh ah Ranglajatte Rangte tatam ang koka? Neng Rangte elang ju eah. ³⁰ Rangte ah esiit, heh ih Jehudi nyi Ranglajatte loongtang neng laalom jun ih ba Rangte ngathong nah kateng ih hoon rum ah. ³¹ Emah ang abah laalom thoidoh Hootthe ah chiik haat tam et ih? Emah babah uh tah angka; erah nang ih bah Hootthe ah emaak etheng.

4

Abraham ah nyootbaat theng

¹ Erah ang abah, sengte sengwah jih ajaat Abraham asuh seng ih tumjih li ih? Heh ih jatje arah tumjih rah ah? ² Heh reeraang dang ajang jun ih Rangte ngathong nah Abraham ah kateng angta bah, heh ah engaampo jih angta—enoonthong Rangte miksok dobah tajeen ngaampooka. ³ Rangteele ni liiha, “Abraham ih Rangte ah tuungmaang etta, erah tuungmaang jun ih Rangte ih heh ah kateng et thiikta” ⁴ Marah mina moot ni kala abah lakbi thaang ah chola, erah suh thaangmuh lakkot liijih tah angka; erah chola ah heh lakniik thaang. ⁵ Enoothong, marah mina heh mookaat suh lah anghang ih heh hanpi suh laalomte ah, ethih ah ese et jenlekte wah Rangte suh hanpiila, eno erah hanpiila thaang ah kateng mina et thiik ah. ⁶ Erah raang ih Dewid ih, o mina neng mootkaat muh taat ang abah uh, Rangte ih kateng et thiik rum ano tenroon chote loong asuh amet liiha:

⁷ “O thetre biin anaan ha loong ah tenroon ang ah,
nyia neng rangdah biin anaan ha loong uh tenroon ang ah!”

⁸ Marah mina rangdah Teesu ih larookweka loong ah tenroon ang ah!”

⁹ Erah tenroon tiit ah Dewid ih baat ha rah khoopkhan banlam hoonchoote loong suh laklak tam baat ha? Emah tah angka! Erah khoopkhan banlam hoon mute loong suh nep baat ha. Tumeah Rangteele ni amet liiha, “Abraham ih Rangte suh hanpiita, erah thoidi heh ah Rangte ih kateng et thiikta.” ¹⁰ Erah babah angta? Abraham heh khoopkhan banlam maang hoon di tam angta, tamale erah lini angta? Erah heh khoopkhan banlam maang hoon di angta, lini tah angka. ¹¹ Abraham khoopkhanta banlam ah sin esiit angta heh ah Rangte suh hanpiite ang kano laalek heh ah kateng ih thiikjih angta. Erah thoidi Abraham ah deek akaan ni chiiala pan loongtang raangtaan ih hewah roop angta, mina loong neng khoopkhan banlam hoon muh taat ang abah uh, Rangte suh hanpiite loong abah heh ih kateng et thiik ah. ¹² Abraham ah khoopkhan banlam hoonchoote loong raangtaan ih uh neng waroop, erah langla khoopkhan luulu lah anghang ih, sengte sengwah Abraham heh khoopkhan banlam maang hoon di laalomta ah likhiik neng loong ah uh emamah ih laalomla.

Rangte kakhah ah tuungmaang jun ih choh ah

¹³ Rangte ih Abraham nyia heh sutoom satoom loong suh kakhanta adi mongrep ah heh raangtaan ang ah ih baatta, eno amiimisak langta, erah langla Abraham ih Hootthe liphah thaang ih tah angta, enoothong heh hanpi nyia Rangte ih heh ah kateng et thiik thoidi angta. ¹⁴ Tumeah Rangte kakhah ah Hootthe lathong ni songtongte loong raangtaan ih mok ang abah, heh suh tuungmaang nyia heh kakhah ah thaangmuh ih hoon ah. ¹⁵ Hootthe ih Rangte tenkhat ah datpoon ah; enoothong marah di hootthe tajeeka, erah doh hootthe thaangju theng uh tajeeka ang ah.

¹⁶ Erah thoidi kakhah ah tuungmaang jun ih ang ah, tumeah Rangte kakhah ah Abraham sutoom loong suh thaangmuh ih koththeng thiinta—Hootthe lathong ni songtongte loong suh laklak lah anghang ih, Abraham ih hanpiita likhiik o ih hanpiiha erah loong suh nep koha. Erah thoidi Abraham ah chiiala lam ni seng waroop; ¹⁷ Rangteele ni liiha likhiik ah, “Ngah ih an deek akaan rep raangtaan ih waroop ang thuk ha.” Erah kakhah ah, marah Abraham ih hanpiita Rangte miksok di ese—tek nawa ngaakthing thukte nyia heh jengkhaap nawa ih jaatreng maangdi lajeeta loong ah jen dongsiitte Rangte suh ah. ¹⁸ Laalomjih lah angka di, Abraham ih hanpi nyia laalom

etta, erah thoih “deek akaan rep waroop ang thukta.” Rangteele ni liiha likhiik ah, “An sutoom satoom loong ah reksih thanthan ih jaatjaang ah.”¹⁹ Erah tok adi Abraham ah paang chaasiit angta; enoothong teekaang taat ang abah uh heh tuungmaang ah kamkam angta, amiidi heh ah tek nanah angta eno heh minuh Saara uh heh sah tajeeta.²⁰ Heh tuungmaang jun ih Rangte kakhm asuh tenchi tah angta; heh tuungmaang adi chaan aphaan eje angta, eno heh ih Rangte rangphoong ruh eta.²¹ Rangte kakhmata asuh Abraham ah kamkam ih laalomta.²² Erah thoidi Abraham ah, heh tuungmaang jun ih “Rangte ih kateng ih thiikta.”²³ Marah Abraham suh “Kateng et liita” erah langla heh suh luulu li tiit taraangka²⁴ Seng loong o kateng et thiik he erah loong raangtaan ih nep raangha nyia Jisu Kristo tek nawa we ngaakthing thukta ih hanpiih loong ah suh nep raangha.²⁵ Tumeah seng rangdah thoi ih heh roidong ah tek haat thukta, eno Rangte ngathong nah seng loong ah kateng angsuh we ngaakthing thukta.

5

Rangte damdi epun

¹ Eno amadi bah seng ah Rangte jiinko ni seng tuungmaang jun ih epun angli, Teesu Jisu Kristo mendi seng Rangte damdi semroongroong ih tongli.² Amadi marah seng ih Rangte minchan jat jahali ah langla Jisu Kristo minchan nyia heh suh tuungmaang ih no baajen tongongli. Erah thoih seng ah Rangte chaan aphaan asuh laalom ih no tenroon angli!³ Cham anaang di nep seng tenroon angli, tumeah chamnaang nawa ih ba ejen naan etjih chaan ah dongla,⁴ enaan et hi rah ih Rangte ah dongjat thuk hali, eno heh dongjat hi rah ih seng suh laalom ah dongsiit kohali.⁵ Erah laalom rah ih seng tahaamtaam thukri, tumeah Rangte ih heh minchan ah seng ten ni Esa Chiiala jun ih thunthuk hali, erah ah seng suh Rangte heh thaangmuh lakkot.

⁶ Seng larooklata angtokdi Kristo ah Rangte ih danje thoi ih rangdah mina loong raangtaan ih ti ra taha.⁷ Kateng mina raang ih tek suh o bah uh echaan cho ah. Nyia ese mina raang ih uh etek ah echoojih angla.⁸ Enoothong Rangte ih seng tumthan et minchan hali rah noisok et hali—erah langla seng loong rangdah mong ni tong tokdi Jisu Kristo ih heh roidong ah seng loong raang ih koja taha!⁹ Heh sih jan tungthoidi * seng ah Rangte ngathong ni epun ang thuk hali; eno seng loong ah Rangte tenkhat nawa ehanko ah puipangte ang hali!¹⁰ Seng loong ah Rangte piara angti, enoothong heh Sah tiita jun ih seng ah heh joonte ih hoon hali. Amadi seng ah Rangte joonte angli bah, Kristo roidong ih seng ah hantek et puipangte ang hali!¹¹ Enoothong erah luulu tah angka; Rangte ih Teesu Jisu Kristo jun ih seng ah heh joonte ih hoon thuk heeno amadi tumthan tenroon angli.

Adam nyia Kristo

¹² Mongrep ni rangdah ah wasiit tungthoidi thok taha, eno heh rangdah thoi tek ah nep thok taha. Erah thoidi laalek, mina ah rangdah thoidi etekjih ih hoonla tumeah mirep ah rangdah ni totoh.¹³ Hootthe maang koka jaakhoni rangdah ah mongrep ni eje angta; enoothong marah di Hootthe tajeeta erah di rangdah uh tarookweta.¹⁴ Eno Adam tok dowah ih Moses tuk ih, Adam thetreeta likhiik mina loong ah lataat thetre rumta bah uh neng ah etek ih pan ruh ih rumta.

Adam ah mih wasiit lakngah nah eraak ete wah ah likhiik angta.¹⁵ Enoothong erah wanyi ah eliili tah angka, tumeah Rangte thaangmuh lakkot ah Adam rangdah likhiik tah angka. Elang eah warep mina ah wasiit rangdah tungthoidi tekla. Ang abah uh Rangte minchan ah erah tokkhodi elongthoon, erah thoidi Jisu Kristo wasiit luulu minchan jun ih heh thaangmuh lakkot ah warep mina suh chokoha.¹⁶ Erah damdi Rangte thaangmuh lakkot nyia mina wasiit rangdah ah maama dook angla. Rangdah esii lini, “Moong ataang” loong ah edande rikri jih hoonta; enoothong rangdah hantek ih hoon lidi “Lamoongtaang” thaangmuh lakkot ah thok taha!¹⁷ Elang eah amiimiidi mih wasiit rangdah tungthoidi mina jih ah etek ih panta. Enoothong Jisu Kristo wasiit luulu moh ra taha rah ah tumthan elongthoon tiit ah! Rangte minchan ehan ih chote loongtang nyia heh ngathong ni thaangmuh ih epun ang thukla loong ah Kristo ih neng roidong doh pan et rum ah.

¹⁸ Erah raang ih, wasiit rangdah thoidi loongtang mina ah dut haatta, erah likhiikkkhiik kateng wasiit reeraang nawa ih uh warep mina roidong ah jen pang et ah eno roidong ah koh ah.¹⁹ Wasiit thetre thoidi mih rep ah rangdah ih hoonta, emamah mina wasiit Rangte jengchaatchaat ih thoidoh uh mirep kateng ih hoon ah.

²⁰ Hootthe ah ethih reeraang jaatjaang suh dong thukta; enoothong marah di rangdah jaatjaang ah, erah doh Rangte minchan ah ehanthoon ih jaatla. ²¹ Eno erah raangtaan ih, Rangdah ih pan thoidi tek ah chola bah, Rangte minchan reh uh kateng ang thoidoh epan et ah, eno seng Teesu Jisu Kristo jun ih lathoonka roidong adoh thoksiit he.

6

Etek ah rangdah ni khoting ah Kristo Damdi

¹ Erah ang abah, seng ih mamet li ih? Seng ah rangdah nah Rangte minchan ah boot chosuh tongruh ejih tamang ah? ² Babah uh Tatongke! Seng ah rangdah thoi laalek tiili—erah doh mamah maakah ih tong ih? ³ Tumeah sen ih ejat jaatjaat ehan seng loong ah Jisu Kristo damdi roop ih no juungtem ti adi, heh tektheng adi roongroop temti. ⁴ Erah thoidi seng juungtem nawa ih ba, heh mangbeng adi roong beng heeno he damdi roong tekli, mamah liidi Kristo tek nawa heh Wah chaan phaakjaaja dowah ih ngaaksaatta ah likhiik, seng uh emamah ena roidong ah toom choh ih liihi.

⁵ Seng ah heh tiita adi roongti liibah, heh tek nawa ngaakthingta adoh uh seng ah eroong ngaakthing eh ih. ⁶ Eno seng ih jat ehi seng ehak dowah roidong ah Kristo damdi banphak ni tek haatta, mamah liidi ehak roidong dowah rangdah chaan aphaan ah thet haat suh, eno rangdah suh seng ah heh dah lakah ang raang ih ah. ⁷ Erah thoih, seng etek eidi seng loong ah rangdah chaan nawa epui eli. ⁸ Seng Kristo damdi tekli bah, seng ih hanpi ehi heh damdoh eroong tong nep eh ih. ⁹ Tumeah seng ih jat et hi Kristo ah tek nawa engaakthing eta eno heh babah uh takah we tiika—etek ih heh ah takah panka. ¹⁰ Heh ah etek thoih, rangdah chaan aphaan rah ih heh ah takah jenka, amadi heh Rangte damdi heh roidong ah ething tongla. ¹¹ Erah likhiikkhiik, sen ih rangdah ah je toktok dobah, senteewah tekcho ih samthun an, enoothong Rangte damdoh Jisu Kristo jun ih roomtong anno ba thingtong an.

¹² Sen hansi tenthun ah phomok kap an suh sen sakpuh ah adowa ih rangdah ih nak jaatjaat toom panhan. ¹³ Adoleh anlak an lah ah ethih nah rangdah suh lajaatjaat maak thuk theng. Erah nang ih bah, etek nawa ngaak saatsiit choi likhiik senteewah ah Rangte suh koh an nyia senpuh sensak ah kateng lampo nah heh suh maak thuk an. ¹⁴ Rangdah ah sen changte nak jaatjaat toom ang ah; tumeah sen ah hootthe jun ih tasongtong kan, erah nang ih bah Rangte minchan ni tonglan.

Kateng dah loong

¹⁵ Emah ang abah? Seng rangdah ah dah ruh tame ih, tumeah seng ah Hootthe lathong ni lah anghang ih Rangte minchan ni tongthoih eah? Babah uh tah angka! ¹⁶ Sen ih amiimi jat ehan, sen puh ah dah ang raangtaan ih o suh bah uh koh anbah, sen ah erah changte wah jengchaatchaat dah elang jaatjaat ete—etek thukte rangdah ang koja oh, adoleh Rangte jengchaatchaat eah ano Rangte damdoh kateng tongte ang koja oh. ¹⁷ Enoothong Rangte suh lakookmi! Tumeah pootsiit sen rangdah suh heh dah taat angtan bah uh, sen suh nyootsoot tahan amiisak tiit adi senthung sentak ah koh anno chokap han. ¹⁸ Sen loong ah rangdah nawa doksong thuk hanno kateng dah ih hoonlan. ¹⁹ (Sen loong ah hansi ni larooklata ang thoi ih jojang jengkhaap lam ih baat rumhala.) Pootsiit sen ih senteewah ah ethih nyi esot suh koh anno ethih suh dah thuktan. Erah likhiik amadoh sen sakpuh putang ih esa ang raang ih koh anno kateng dah jaatjaat ih hoon an.

²⁰ Sen loong ah rangdah suh heh dah angtan adi, kateng ih tapan tahan. ²¹ Ehak di reetan dowah thaang ah tumjih chotan amadoh erakri eesuh ah? Erah tok dowah thaang abah etek ba hanih! ²² Enoothong amadi sen ah rangdah nawa puipang hanno Rangte dah ih hoon lan. Erah thaang ah sen ih esa roidong nyia lathoon theng roidong cholan. ²³ Tumeah rangdah thaang ah—etek koha; enoothong Rangte di heh thaangmuh lakkot ah seng Teesu Jisu Kristo damdoh roop jun ih lathoon theng roidong ah.

7

Kuhoon tiit di toobaat

¹ Nga joonte loong, ngah ih baat rumha jengkhaap ah sen ih esamjat jaatjaat ete, tumeah sen ih Hootthe tiit ah ejat ehan. Hootthe ih mina ah ethingtong poodoh luulu pan ah. ² Jengthaak ih, minuh nookcho ah, heh sawah ething mathan ih tong ah erah poodoh ba song ah; enoothong heh sawah ah ti ano ba, minuh ah hootthe jun ih heh sawah damdi songta dowah ah sakchaak ih hoon ah. ³ Lah angka bah, heh sawah ething tokdoh wahoh damdoh mok chosong abah, erah nuh asuh Hootthe jun ih

roomjup matkapte et li ah; enoonthong heh sawah ah ti abah, heh ah sakchaak ih hoon ah eno wahoh damdoh we chosong abah roomjup mat ah takah jeeka. ⁴ Nga joonte loong, sen doh uh emamah angla, maatok doh Hootthe ah je ah, sen loong nep uh etek ejih ang an, tumeah sen ah Kristo hepuh hesak ni esii; eno amadi sen ah tek nawa ngaakthingte wah heh raangtaan ih hoon lan, Rangte mootkaat adoh seng loong chap suh ah. ⁵ Tumeah seng hansi tenthun jun ih tongsongi adi, seng sak nawa rangdah tenthun loong ah Hootthe ih boot jatthuk ha, eno seng moti loong ah thoontang etek nah thoon ah. ⁶ Enoonthong amadi bah, seng ah Hootthe nawa epui eti, tumeah seng phaatak ni sak tahe ah etek nawa ih jenti. Seng loong ehak Hootthe raangthiinta jun ih takah moke, erah nang ih bah ena Chiiala lam ih moh ih.

Hootthe nyia rangdah

⁷ Erah ang abah ah, rangdah ah Hootthe ni ejen li tam et ih? Tami liike! Erah nang ih bah rangdah ah tumjih ah ih Hootthe ih thong jatthuk halang. Hootthe ih, "Mih hukkhaak suh nak lungwaang uh," ih lamok baatta bah, erah likhiik tenthun ah lajat thang ih moktung thengtang. ⁸ Erah jengdang thoih ba rangdah rah ih jat ano nga ten ni jaatrep nyamyook tenthun ah hukdong thukla. Hootthe ah lah angta bah, rangdah abah tekman. ⁹ Ngah teeteewah uh ehak di Hootthe muh ih tongtang; enoonthong jengdang ah dong haano, rangdah ah dongthingta, ¹⁰ eno ngah ah tekman ih dongjat tang. Eno marah jengdang ih ngah suh roidong kotjih angta rah ih, etek ah jatthuk tahang. ¹¹ Rangdah rah ih lampo ah choh ano, nyia jengdang jun ih mokwaan hangno tek haat tahang.

¹² Erah ang abah, Hootthe nyi jengdang ah esa, kateng, nyia ese nep. ¹³ Enoonthong marah ese rah ih tekthuk halang ih liijih tama? Emah tah angka! Erah reete ah Rangdah angta; jengdang ah maak ano rangdah ih tekthuk tahang, tumthoi ah liidi rangdah ah rangdah jaatjaat ih noisok suh ah. Erah raang ih rangdah ah echoojih ehan han ih hoonla ih jengdang nawa ih noisok hali.

Seng laktung ni daanmui

¹⁴ Seng ih jat ehi Hootthe ah moong achaang; enoonthong ngah hansi mina, rangdah suh heh dah ang raangtaan ih sang tahang rah. ¹⁵ Ngah ih nga tumjaat reeraanglang rah tasamjat kang; erah thoidi ngah marah reejih angta rah lareethang ih; marah ngah ih chiiik hang erah ah reelang. ¹⁶ Ngah lareejih ah reekang no Hootthe ah epun ju angka ih thang hang. ¹⁷ Erah thoidi marah ngah ethih reelang erah ngah tareekang; nga sak ni tongte rangdah rah ih reethuk halang. ¹⁸ Ngah ih jat ehang— nga hansi dang ajang adi ese ah taroong tong ra. Nga ese reethung taat angang bah uh, erah ah ngah tajen reekang. ¹⁹ Eseejih re suh ngah taat nooktang ah tareekang; erah nang ih bah marah ethih re suh lataat nooktang ah reelang. ²⁰ Ngah marah lareejih ah mok re ang bah; erah langla nga teewah tareekang nga sak ni tongla rangdah rah ih reethuk halang.

²¹ Eno arah hootthe ah nga roidong di moh ruh ela: mabah ngah ih ese reeraang ah taatthun koleh ethih ah reejih ih hoonla. ²² Nga chiiala ah Rangte Hootthe asuh rapne ih roonla. ²³ Enoonthong ngaapuh ngaasak ni Hootthe jaat hoh moh arah japtup hang marah ngaathung ngaatak ni thunhang adi daan muila ra ah. Erah ih ngaapuh ngaasak ah rangdah hootthe phaatak adi tangsak halang. ²⁴ Ngah ah tumthan thungjoong theng ah! Arah puh asak ah ih tek lam nah siit hang adoh o ih jen panghang? ²⁵ Rangte suh lakookmi lihang, Teesu Jisu Kristo jun ih arah reekot thoi ah!

Erah thoidi, ngah di amangla: nga teewah ih Rangte hootthe ah ngaathung ngaatak jun ih jen moh ang, rangdah hootthe abah nga hansi puh asak nawa ih moh ah.

8

Chiiala roidong

¹ Amadi o mina Jisu Kristo damdi roongroopla loong abah tadut haatka. ² Tumeah Chiiala hootthe, seng roidong kotte rah ih Jisu Kristo damdi roongroop thuk hangno etek nyi rangdah hootthe dowa puipang halang.* ³ Hootthe jun ih marah mina hansi ah larooklata ang thoidi tajen reeta, erah ah Rangte jen reeta. Rangte ih heh Sah ah mina jun ih daapkaat haano rangdah ah dut haat ra taha, heh Sah ah rangdah mina seng likhiik ih daapkaat haano seng rangdah saasiit tahe. ⁴ Rangte ih erah reeta ah langla, Hootthe ih marah baat ha erah seng toom re ih seng hansi tenthun lam ih lah anghang Chiiala jeng ah chaat lam ih ah. ⁵ O mina hansi dang ajang ih baat ha jun ih tongsongla loong ah, nengthung nengtak ah hansi dang ajang ih ju maak ah. O mina Chiiala ih

baat ha jun ih tongsongla loong ah ih nengthung nengtak uh Chiiala suh maak thuk ah. ⁶ Hansi dang ajang ih maak ha loong ah etek choh ah; Chiiala ih maak ha loong ah latek roidong nyi tengmangmang roidong ah choh ah. ⁷ Erah thoidi mina hansi dang ajang ni tongte loong ah Rangte piira ih hoonla; tumeah Rangte hootthe ah neng ih tachaat rumka nyia tabaam miichaat rumka. ⁸ O hansi dang ajang jeng ah chaat ha loong ah ih Rangte ah tami roon thukka.

⁹ Enoothong, sen sak nah Rangte Chiiala ah roong tongha bah—hansi ih jamha jun ih sen tatong kan ang an; erah nang ih bah Chiiala ih baat ha jun ih tong an. O mina di Kristo Chiiala tajeeka erah mih ah heh mina tah angka. ¹⁰ Enoothong Kristo sen damdi tong abah, rangdah thoi taat tek anbah uh, Chiiala ah sen roidong[†] ang ah, tumeah sen ah Rangte damdi epun ang thoidi, sen hansi puh asak ah rangdah nah taat ti ang abah uh ah. ¹¹ Jisu Kristo tek nawa ngaakthung thukte Rangte Chiiala ah sen damdoh roongtong ha bah, Kristo tek nawa ngaaksaat thukte rah ih, sen etek etheng puh asak adoh heh Chiiala ah sen damdoh roong jeeha, eno sen suh roidong ah kohan.

¹² Erah thoih ngaapho ngaano loong, seng ah seng hansi ih jamha jun doh lajaatjaat tongtheng. ¹³ Tumeah sen hansi jun ih tongtha anbah etek ean; enoothong Esa Chiiala jun ih sen rangdah reeraang ah tek haat anbah ething tong an. ¹⁴ O mina Rangte Chiiala ih siit ha abah, Rangte sah ang ah. ¹⁵ Tumeah, Rangte ih kohalan Chiiala rah ih sen dah tahoon thuk ran nyia tacho thuk ran; erah nang ih bah, Chiiala ih Rangte suh asah ih hoon halan, eno erah Chiiala moong achaang jun ih Rangte suh, “Ewah! Ewah!” ih eriang eno ejen poon et ih. ¹⁶ Rangte Chiiala ah sengchi sengla damdi roongroop haano seng ah Rangte suh asah ih dongjat thuk hali. ¹⁷ Seng ah Rangte sah angli bah, marah Rangte ih heh mina raangtaan ih romseetam ha rah seng chojih ang ah, erah dam ih Rangte ih Kristo suh marah thiiinha rah uh seng eroong choh eh ih; tumeah Kristo ih chamnaang huita rah seng ih jen roonghui ih bah, heh rangka sa doh uh seng eroong rangka et he.

Lakngah nah rangka

¹⁸ Ngah ih jat angdi seng amadi marah chamnaangli erah ah lakngah ni seng suh erangkaajih bantongla loong dam adoh tajen toobaatke. ¹⁹ Jaatrep dongsiitta loong ah ih Rangte ih heh saloong maatok doh dong ra thuk ha ih bantho rumha. ²⁰ Tumeah heh lakmaak loong asuh neng tum raangtaan ih dongsiitta rah lah ang thuk suh dut haat rumta, enoothong neng thung nawa ih lah anghang, Rangte thung jun ih dut haat rumta. Ang abah uh laalomjih eje ²¹ sa siit mathan dongsiitta loong ah neng mih dah ang rumta dowa edoksiit et rum ah, eno Rangte suh asah rangka sa doh neng ah uh eroong rangka et rum ah. ²² Amadi tuk ih heh ih dongsiitta loong ah noonuh neng sah tupdi kacham arah likhiik ih chamnaang rumla. ²³ Enoothong erah dongsiitta loong lalak tachamka; seng loong suh Rangte Esa Chiiala phangkhothon lakkot kotahe loong anep seng cham chamchi nah roong chamnaangte angli, tumeah seng ih Rangte ih heh sah toom ih hoonhe ih bantho hi nyia sengpuh sengsak ah rangdah nawa doksiit hali. ²⁴ Tumeah seng laalom jun ih ba seng ah puiti; enoothong seng ih marah seng mik ih japtup ih no laalom hi asuh bah seng ih amiisak laalom ih tajen liike. O mina kalaalom ah marah heh mik ih japtup ha asuh ah? ²⁵ Enoothong marah seng mik ih lajaptupke asuh juuba laalomli; erah thoidi naan ih no ban sok hi.

²⁶ Erah likhiik Chiiala rah uh seng hansi ah larook lata tokdi, seng chosok suh ra hala. Tumeah seng ih Rang mamet soom ah erah uh tajatke; Chiiala heh teeteewah ih rangsoom kohali eno erah jengkhaap nawa ih tami dongjengta. ²⁷ Eno Rangte, seng tenthun mongtham jatte warah ih Chiiala ih tumjih thunha erah jat eha; tumeah Chiiala ih heh mina raangtaan ih heh ten ni tumjih thunha loong ah Rangte suh jatthuk ha.

²⁸ Seng ih jat ih di Rangte ah, jaatrep di heh suh nookte raang ih ese ih reela, o heh motkaat jun ih poonta loong raang ih ah. ²⁹ O mina Rangte ih maangdi heh mina danjeecho ih thiikta loong ah heh samiimi likhiik maama ih danthiinha, eno ba heh Sah ah hanpiite wahoh loong nang ih thiikkhoh et thiik ah. ³⁰ Eno marah, Rangte ih danthiinha loong ah poon rum ano; heh damdoh epun ejun ang rum ah, eno neng loong Rangte damdoh roong rangka rum ah.

Jisu Kristo jiinni rangte minchan

³¹ Emah ang abah arah loong tiit asuh, seng ih tumjih li ih? Rangte ah seng damdi ang hala bah, o ih we jen siikhaam he? ³² Rangte ih bah tabaam siikhaam ri, heh Sah botsch lachiim thang ih seng loong raang ih daapkaat taha! Heh ih heh Sah kotahe—erah ang

[†] **8:10** 8:10 Chiiala ah sen roidong ang ahadolehsen chiiala ah ething ang ah. **8:11** 8:11 1Kr 3:16 **8:15** 8:15-17 Gal 4:5-7 **8:15** 8:15 Mk 14:36; Gal 4:6 **8:20** 8:20 Rangph 3:17-19 **8:23** 8:23 2Kr 5:2-4

abah seng suh uh jaatrep thaangmuh ih taba jen kori? ³³ Rangte ih danjeeha mina ah o ih jen jonnaam ah? Rangte heh teeteewah ih botseh tathika liiha! ³⁴ Erah ang abah neng ah o ih jen dut haat ah? Jisu Kristo marah tek nawa ngaakthingta, eno heh wah reeni jaawako adi tongwang ano seng raang ih rangsoom wangla rah ih uh tadut haatka! ³⁵ Erah ang abah, Jisu Kristo minchan nawa seng ah o ih maajen pheeboom he? Cham anaang ih tamjen pheeboom he, tama kaatthet ih ah, tama phate jonnaam ih ah, tama ramtek ih ah, tama changthet ih ah, tama echoojih reh ah, tama etek ih ah? ³⁶ Rangteele ni liiha,

“Sen loong raangtaan ih seng saarookwih choophaan phaah ih tekjih ni tongli;

Seng ah saapsah ebit suh ban thiin arah likhiik et thiik hali.”

³⁷ Emah tah angka, erah loong abah seng minchante wah men nawa ih seng loong ih ejen jen etti! ³⁸ Erah thoih ih ngah ih kamkam ih tuungmaang lang, heh mongnook dowa tumjih eh uh tajen pheeboom ri: etek ih uh adoleh roidong ih uh, rangsah loong ih uh, adoleh Rangmong nawa jaat hoh chaan apahan eh uh, amah dowa hasong eh uh adoleh lakngah nawa hasong eh uh, ³⁹ mongrep khoh nawa eh uh, adoleh mongrep khu nawa eh uh—jaatrep dongsiitta loong dowa tumjih reh uh seng Teesu Jisu Kristo jun ih Rangte mongnook nawa tajen paaksiit ri.

9

Rangte nyia heh mina

¹ Ngah ih ami tiit baat hang; ngah Kristo mina eno ngah ih eleek tiit tabaat kang. Ngaathung ngaatak ah, Esa Chiiala ih maak halang, erah damdi ngah suh eleek tiit tabaat thuk rang ² nga chamnaang tumthan ehan ah ih taatli ang bah uh, adoleh ngah ten sat ah lathoon thang taat ang abah uh, ³ nga mina ngaasi ngaahan loong raangtaan ih ah! Neng tungthoih nga ih Rangte tenkhat nep chote ih thuntang nyia Kristo jiin nawa haloh nah angt nep ih thuntang. ⁴ Neng loong ah Rangte mina; heh ih neng hesuh hesah ih thiik rumha eno heh rangkaajih ah dongjat thuk rumha, heh ih neng damdi jengdang ah hoon ano Hootthe ah thiin korumta; neng ih amiimi ih Rangte ah soom rum ano Rangte jeng kakhah ah choh rumta; ⁵ neng ah Hebruute awah sutoom satoom ang rumta; eno Kristo uh mina jun ih neng jaat ju angta. Erah loong panchante wah seng Rangte ajuuba roitang phoongpha theng ju angka! Amen.

⁶ Nga ih Rangte jeng kakhah tapunka ih taliikang, tumeah Ijirel nawa mina loongtang ah Rangte mih tah angka. ⁷ Adoleh Abraham sutoom satoom loongtang ah Rangte sutoom satoom tah ang rumka. Rangte ih Abraham suh amet baatta, “An damdi kakhah hala langla, Isak puh asak nawa ih ba an sutoom satoom ah tup uh.” ⁸ Erah langla marah noodek jojang ih tup ha loong abah Rangte sah tami angka; erah nang ih noodek marah Rangte jeng kakhah jun ih tup ha loong abah amiimi Abraham sutoom satoom ang ah. ⁹ Tumeah Rangte jeng kakhah ah arah jengkhaap jun ih angta: “Anoong arah tokdoh ngah ngaak ra ehang, eno Saara ih miwasah dong tup ah.”

¹⁰ Enoothong erah luulu tah angka. Tumeah Rebika sah khaangpeh wanyi ah seng loong te awah Isak wasiit sah angta. ¹¹⁻¹² Heh sah wanyi dowa wasiit abah Rangte mootkaat raang ih jaat danje arah, Rebika suh Rangte ih amet baatta, “Phokhoh rah noolih jeng chaatte ang ah.” Rangte ih erah nyi maangtupka di nyi ethih ese maang danjat nyuuka jaakhoh ih dook banbaatta; erah thoih Rangte ih neng mootkaat pakna ah sok ano tadan poonka erah nang ih heh thunghaanla jun danpoon ha. ¹³ Rangteele ni liiha likhiik, “Jaakob ah nook ehang, Esau ah echiik ehang.”

¹⁴ Erah ang abah, seng ih Rangte ah asuh tapunka ih emi li tam et ih? Seng ih tami liike. ¹⁵ Tumeah Rangte ih Moses suh uh amet baatta, “Ngah ih nga thung o suh pun ah erah mih ah minchan ang nyia nga thung o suh haan ang erah tenthet et ang.” ¹⁶ Erah thoih jaatrep ah seng reeraang nyia ejam et hi jun ih tami angka, erah nang ih Rangte minchan tenthet luulu nawa ih ba jen ang ah. ¹⁷ Ijip luungwang raang ih Rangteele ni amet liiha, “An luungwang ih hoon thuk taha ah langla, nga chaan nga phaah ah an sak nawa ih arah mongrep mina loong suh noisok raangtaan ih.” ¹⁸ Eno laalek Rangte ih heh thungthung jun ih mararah ah minchan eha nyia mararah asuh jong ajaan tenthun likhiik ang thuk ah.

Rangte tenkhat nyia heh minchan

¹⁹ Enoothong sengdung nawa wasiit than ih ngah suh liite, emah ang abah Rangte ih o ang abah uh ethetrete ah mamet mi jatjoh ah? Rangte thung atak ah o ih jen daan

ah?" ²⁰ Enoothong joon awaan loong, Rangte damdoh jen daakwaan theethe sen o ah? Paaktek ih heh hoon teewah mina asuh miicheng nih et ah, "An ih nga arah likhiik mamet hoon tahang?" ²¹ Erah nang ih bah tek hoonte warah ih heh mame thunghaan ah erah jun ih ba maak ah, erarah paakkon dowah reh tek enyi ah hoon ano, esiit ah hoondak rangwuong doh jen maak ah, eno esiit ah jojang rangteng doh jen maak ah.

²² Eno amiisak di erah likhiik Rangte ih noonha. Heh ih heh tenkhat nyia hechaan hepahaan ah dongjat thuk suh ah. Enoothong o suh heh tenkhat jih taat angta nyia thet haatjih taat angta bah uh rapne ih naanta. ²³ Erah dam ih uh, heh ih minchan hali seng loong asuh hechaan hepahaan ah noisok thuk suh liiha, seng loong ah hechaan hepahaan chosuh maang ih dook ban khookham he rah angti. ²⁴ Tumeah seng loong ah heh ih poonhe rah noksong, enoouthong seng loong ah Jehudi dung nawa luulu lah anghang ih Ranglajatte dung nawa nep. ²⁵ Hosia leedap ni heh ih aradi amet liiha:

"Marah mina loong nga mih tah angta

Erah loong ah 'Nga mina ih poon ang,'

Marah deek akaan nga ih tah minchan tang

Erah loong ah 'Nga mongnook' ih poon ang.

²⁶ Marah dowah ih ngah ih neng suh 'Nga mina tah ang kan' ih baat rumtang,

erah dowah ih neng ah ething Rangte suh asah et poon rum ang."

²⁷ Erah dam ih Isaia ih Ijirel hadaang tiit baatta: Ijirel mina loong ah juungsuh dowah phisaang thanthan taat ang ang abah uh neng dung dowah eneeko mina ah ba pi ah; ²⁸ tumeah Teesu ih mongrep nawa heh mootkaat ah echaan ih phansiit raaha."

²⁹ Jaakhoh ni Isaia ih banbaatta likhiik, "Teesu Elongthoon ih mararah heh sutoom satoom loong dowah lamok thingtong thukta bah, seng uh Sodom nyi Gomora likhiik ih ang thengti."

Ijirel nyia ruurangese

³⁰ Erah thoih seng ih liihi Ranglajatte loong ah ih Rangte damdi kateng angsoh tathun rumta, neng loong ah neng tuungmaang jun ih kateng ih hoon thuk rumta adi; ³¹ Rangte mina o ih Rangte damdoh kateng angsoh hootthe jam rumta loong ah ih tachoh jam rumta. ³² Mamah lachoh eta? Tumeah neng ih neng tuungmaang asuh lalaalom thang ih, neng mootkaat asuh laalom rumta. Erah thoidi neng lam ngah nawa "ebanbot theng jong" adi banbot rumta. ³³ Erah tiit ah Rangteele ni baatcho:

"Sok an ngah ih Jaion hadaang ni jong thiin hang

erah doh mina loong ah banbot rum ah,

erah jong adoh banbot leh datti ih rum ah.

Enoouthong o mina heh suh hanpiiha loong abah tathungjoongka.

10

¹ Ngaaphoh ngaano loong, nga tenthun nyia nga rangsoom bah warep Ijirel mina loong ah epi toom ih rum ah ih thunhang. ² Nga ih jen baat et ang neng ih Rangte suh kamkan ih samthun rumha, ang abah uh neng ih marah samthun rumha erah amiisak epun mongtham nawa tah angka. ³ Rangte ih mina heh damdoh epun ang thuk suh marah lampo thiinha rah neng ih tajat rumka, erah nang ih, neng ngiijaaja lamtan taatwoot thun rumha; erah thoidi Rangte ih epun lampo et thiik ha lam adi neng takhoom rumka. ⁴ Kristo ih Hoththe ah ethoonsiit et ha, eno ba hanpiite loong ah Rangte damdoh epun ih tong rum ah.

Khopiroidong ah mirep raangtaan ih

⁵ Rangte damdoh Hootthe jun ih epun ih tongte loong tiit ah Moses ih amet raangta: "O ih Hootthe Jengdang ah kap ha loong ah ba khotting tong ah." ⁶ Enoothong Rangte damdi laalom jun ih epun angla rah tiit ah Rangteele ni amet raangta: "Sen ih sen teeteewah suh lamok chengtheng, Rangmong nah o jen wang ah?" (Erah langla, Kristo datthiin suh ah). ⁷ "Adoleh sen ih lamok chengtheng, mongrep hakhu nah o jen nop ah eah?" (erah langla Kristo ah tek nawa ngaaksaat suh ah). ⁸ Erah tiit ah amet raangta: "Rangte tiitkhaap ah sen reeni sen tuikhoop nyia senten senmong ni" —erah langla, tuungmaang theng jengkhaap seng ih tumbaah hi tiit ah. ⁹ Sen ih Jisu asuh Teesu ih dongjeng an doh nyia heh tek nawa Rangte ih ngaaksaat thukta ih hanpi an doh, ba sen ah pui an. ¹⁰ Tumeah seng tuungmaang jun ih ba Rangte damdi epun angli; nyia seng rangdah dokbaat thaang ih bah seng khoh ah pui ih. ¹¹ Rangteele ni liiha, "O heh suh

hanpiiha loong abah tathungjoongka.”¹² Arah jengkhaap adi warep suh roop baat ha, tumeah Jehudi mina nyia Ranglajatte loong chamchi ni tumjih uh edandeejih tajeeka; Rangte ah loongtang Teesu, eno Rangte ih o poonha erah ih romseetam ah choh ah.¹³ Rangteele ni amet liiha, “O ih bah uh Teesu ah heh chosok raang ih jampoon et ah erah epui eah.”

¹⁴ Enoothong neng ih heh suh lahanpi rumka bah neng chosok suh mamet chopoon rum ah? Erah dam ih neng ih heh tiit ah lajap chaat rumka bah mamet hanpi rum ah? Nyia neng ih heh tiit ah latoom baat rumka bah mamet japchaat rum ah?¹⁵ Erah dam ih tiit ah mamet toombaata rum ah tiitbaatte ah ladaapkaat ra bah ah? Rangteele ni raangha likhiik, “Ruurang Ese thok huikaatte ra hala ah tumthan epaatja theng ah!”¹⁶ Enoothong Ijirel mina thoontang ih erah Ruurang Ese ah takap rumta. Isaia heh teeteewah ih liita, “Teesu, seng tiit ah o ih hanpi ah?”¹⁷ Erah raangtaan ih, tiitkhaap chaat lidi tuungmaang ah je ah, adoleh tiitkhaap ah Kristo tiit baat jun ih ba japchaat ah.

¹⁸ Enoothong Ngah ih chenghang: Neng ih tiitkhaap ah amiimi tatam chaat rumta? Echaat ju et rumta tumeah Rangteele ni raang eha: “Neng root ah mongrep thoontang ni thok chaatta; neng jengkhaap ah hatoh ethoon adi thokta.”

¹⁹ Eno ngah ih we cheng rumhala: Ijirel mina loongtang ih tatam samjat rumta? Moses heh teeteewah ih jaakhothoon phang ngaakbaat rumta:

“Ngah ih deek akaan ehoh loong ah maak angno
nga mina loong ah lungwaang thuk rum ang;
nyia thungko taklo deek akaan ang thoidoh

Nga mina loong ah tenkhat thuk rum ang.”

²⁰ Eno Isaia ih lacho laphaan ih boot baat rumta,

“Ngah o ih tajam sok rum tahang erah mina loong rah ih chojam rum tahang;

Ngah o ih tajam cheng rum tahang erah mina loong jiinni dong tahang.”

²¹ Enoothong Ijirel loong tiit ah heh ih amet baat ha, “Ngah ih henih nitang ih jeng lachaatte nyia changrookte mina loong ah noppoon suh nga lak ah janghaat ruh ehang.”

11

Ijirel suh Rangte minchan

¹ Eno bah, ngah ih chenghang: Rangte ih heh mina ah edut haat tam et ah? Tabaam dut haatka! Nga teewah ah Ijirel mina Abraham sutoom, nyia Benjamin jih ajaat.² Marah mina Rangte ih jaakhodi danjeeta heh mina ah tadut haatka. Sen ih ejat ehan Rangteele ni raangha rah ah, Elija ih Ijirel mina tiit Rangte suh baatta rah ah:³ “Teesu, neng ih an rangsoom theng romthong nyia khawah loong ah thet haat et rumta; nga luulu ba dak lang, eno amadi neng ih nga uh etek haat chung rum halang.”⁴ Rangte ih heh suh tumjih ngaakbaatta? “Ngah ih nga teewah raangtaan ih haajaat sinet mina lalangka Baal rang lasoomte loongdung nawa ban thiin hang.”⁵ Erah likhiik amadi angla: Rangte ih marah heh minchan nawa ih danjeeta dow a ene ko mina loong aba dakla.⁶ Heh ih marah suh tenthet ha erah ba danjeeha, neng reeraang thoi tah angka. Tumeah Rangte ih mina reeraang jun ih mok juuje abah, heh tenthet ah amiisak tenthet tah angka ang ah.

⁷ Erah ang abah mamah ah? Ijirel mina loong ih neng ih tumjih jamta erah tachotup rumta. Ineeko mina Rangte ih juujeeta loong ah ih ba chojamta; wahoh loong abah Rangte jeng lachaat ih boot tong rumta.⁸ Rangteele ni liiha likhiik, “Rangte ih nengthung nengtak ah thungko ih hoonha; erah thoidi amadi uh neng ih tachaata rumka nyia tatup rumka.”⁹ Erah dam ih Dewid ih liita,

“Neng sadung phaksat tokdoh phoong abe nah toom nyaan rum ah;
neng ah ethet toom ih rum ah; neng echamnaang toom ih rum ah!”

¹⁰ Neng mik ih lakah tup suh edook toom ang rum ah;
nyia neng ah roitang ih toom ngookcham rum ah.”

¹¹ Eno, nga ih chengtang: Jehudi loong banbot rumta adi neng etekdat tam ih rumta? Tatek dat rumka! Tumeah neng rangdah dah rumta adi, khopiroidong ah Ranglajatte suh thok taha, eno Jehudi loong ah lungwaang thukta.¹² Jehudi loong rangdah rah ih mongrep adi ehan romseetam thokthuk taha, erah dam ih neng chiiala lam ni chiike

rumla thoi ba Ranglajatte loong asuh romsetam ah chojih angla. Erah ang abah, tumthan ehan ang ah romsetam rah ah loongtang Jehudi loong roongroop abah ah!

Ranglajatte loong khopiroidong

¹³ Nгах amadi sen Ranglajatte loong damdi waan halang: Nгах Ranglajatte loong damdoh kaamwah mootkaat ah maangthoon momoh, nga mootkaat asuh khuungpook elang. ¹⁴ Mararah ngaanok ngaatang loong ah neng khoh pui suh ma lungwaang rumjaoh eah. ¹⁵ Tumeah neng loong dut haatta adoh, wahoh loong ah Rangte damdi puira ang rumta rah heh joonte ih hoonta. Emah ang abah, neng Rangte ih ethang et rumta ah mamah ang ah? Emah ang abah etek ah roidong ih hoon ah!

¹⁶ Baanlo chep chepkhothoon ah Rangte suh koh abah, baanlo pupan ah nep uh hedoh ang ah; nyia bangheng ah Rangte suh koh abah, heh phaak loong ah nep hedoh ang ah. ¹⁷ Mararah olip bangphook phek ni jiha dowah heh phaak ah kheehaat ano, woma olip bangphaak ah wakrap wan ah. Ranglajatte sen loong ah erah woma olip bang likhiik, eno amadi sen Jehudi loong chiilam laalam ni rongkopkop angla adi roong rooplan. ¹⁸ Erah thoih, bangphaak kheehaat eta likhiik loong ah nak jaatjaat kaanju an. Sen mamah maajen ih ngaan? Sen ah bangphaak ba hanih; heh hing ah sen ih tarongthuung kan—heh hing rah ih sen ah rongthuung halan.

¹⁹ Enoothong sen ih li an, “Elang eah, bangphaak loong abah nga tongtheng hoon suh kheehaatta.” ²⁰ Elang eah erah ami tiit. Heh phaak loong kheehaat eta ah langla neng ih Rangte suh lahanpi thoidi, amadi sen tonglan abah hanpi et kanno tonglan. Enoothong erah suh nak ngaam an; erah nang ih bah echo thong ean. ²¹ Rangte ih Jehudi loong ah tachiimta marah bangphaak hedongdong ela ah likhiik abah ah; seng bah chiim ehe ih maamok thun jan o? ²² Aradi seng ih sok ih di Rangte ah echoojih uh elang eah eno mih minchan Rangte uh elang eah. Ethetreete mina loong raang ih bah echoojih ang ah, enoothong sen loong raang ih bah minchan Rangte—saarookwih heh minchan nah ban tongruh ih anbah ah. Enoothong sen emah lamok angka bah, sen uh kheehaat et han. ²³ Erah dam ih Jehudi loong ah Rangte kowe ih ngaak wangha bah, neng maradi tong rumta erah doh we ngaak tongthuk ah; tumeah Rangte ah emah uh ejen re eah. ²⁴ Sen Ranglajatte loong ah woma olip hedongdong ih arah bangphaak kheehaat cho ang arah, eno ejih et arah olip bang damdi we rap wan arah likhiik ang an. Jehudi loong ah langla ejih et arah olip bang likhiik; eno Rangte raangtaan ih bah tumthan elaang ang ah heh phaak kheehaat cho loong ah heh bang bang nah we ngaak rap wan rah ah.

Thoontang suh Rangte minchan

²⁵ Nga joonte loong, nгах ih sen suh amiisak husah tiit esiiat jatthuk suh nooklang, erah ih senteewah suh tumthan jatwah ah ih naktoom samthun thuk han suh ah. Erah langla Ijirel mina loong jong ajaan tenthun nah roitang tatong rumka, enoothong Ranglajatte loong ah Rangte jinnah tomthok tuk ih luulu ba tong rum ah. ²⁶ Emamah ih Ijirel mina loong ah puirum ah. Rangteele ni amet raangha:

“Khopuipangte ah Jaion nawa raaha

eno Jaakob sutoom loong jiin nawa ethih loong ah thoontang matsiit ah.

²⁷ Arah nuumi jengdang ah nгах ih neng damdoh kakham ang neng rangdah ah matsiit angdoh ah.”

²⁸ Neng ih Ruurang Ese ah duhaat tungthoidi Jehudi loong ah Rangte puira ih hoon rum kola, Ranglajatte sen loong tungthoidi ah. Enoothong Rangte thung anghaang di nengte nengwah thoidi neng loong ah Rangte joon awaan ang rumla. ²⁹ Tumeah Rangte ih o mina romsetam kota nyia danjeeta rah suh hethung talengliika. ³⁰ Sen Ranglajatte loong ehak di sen ih Rangte jeng ah takap tan; ang abah uh amadi sen Rangte minchan ah choh elan, tumeah Jehudi loong ih Rangte jengkaap takap rumka. ³¹ Erah likhiik, sen ih minchan tungthoidi, Jehudi loong ih Rangte jeng ah daan rumha, erah langla neng ih uh amadoh * Rangte minchan ah toom chorom ah. ³² Tumeah Rangte ih mirep ah heh jeng daante totoh ang thukta, eno ba heh minchan ah loongtang suh je ah.

Rangte rangphoong

³³ Rangte tenthun ah tumthan elong nyia changteng ah! He tenthun mongtham ah tumthan loot ah! Heh kaanthot ah o ih jen jangbaat ah? Heh lampo ah o ih jen samjat ah? ³⁴ Rangteele ni amet liiha,

“Teesu thung atak o ih jen jat ah?

O ih heh suh jen reenbaat ah?

³⁵ O ih heh suh tumjih bah uh jen kot nih eta,
heh suh we ngaak themjih ah?"

³⁶ Jaatrep ah heh ih dongsiiit arah, heh jun ih nyia heh raangtaan ih dong arah.
Rangte men ajuuba roitang ih raksiit theng! Amen.

12

Rangte mootkaat ni roidong

¹ Nga joonte loong, Rangte ih seng suh heh minchan ehan kot thoidi, ngah ih sen suh baat rumhala: Senteewah puh asak ah Rangte suh ething lakkot et koh an, heh mootkaat ah naririh kah anno heh tenroon thuk an. Erah langla amiimi lam ih soomtuujih. ² Mongrep hasong banlam ah nakhun an, erah nang ih bah Rangte suh senthung sentak naririh ih leksiit thuk an. Eno ba sen Rangte tenthun ah jat an—marah ese nyia epun heh tenroon theng ah.

³ Eno Rangte ih ngah suh uh heh tenthent lakkot ah je tungthoidi sen loong warep suh arah tiit ah baat rumhala: Sen ih sen teeteewah suh sen mamah angheng ah, erah tokkhodoh elong nak et thiik an. Erah nang ih bah, sen tenthun ah hethaakthaak chang ih thuntheng, eno Rangte ih an suh mathan jen hanpi theng kohalu erah jun ih an teewah ah rikri theng. ⁴ Seng sak ni hephaan dowah lak alah jirep jeela, eno neng pakna rah uh hephan di mola. ⁵ Erah likhiik, seng ah hantek tek ang ih bah uh, Kristo mendi roop eno loongtang ah pusiit ih hoonli, eno heh sakpuh esiit ni hephan dowah roong roopli. ⁶ Erah raangtaan ih Rangte ih seng suh heh lakkot ah hephan dowah kohali, eno erah kohali ah heh minchan jun ih seng ih heh mootkaat nah maakkaat theng. Heh lakkot ah seng suh heh jengkhaap toombaatheng ang abah, seng ih heh mathan hanpi ih erah jun ih baat etheng; ⁷ mootkaat theng kohali bah, seng ah moh ih kaat theng; mih suh nyootsoot theng kohali bah, enyootsoot etheng; ⁸ mih suh chaankot jengkhaap mijjeng theng ang abah, ejeng etheng. O ih mih suh minchan ih kohu erah tenroon lam ih koh uh; o ngoong awang anglu ehanhan ih pakna theng; o mina ih mih suh minchan noisok hu, erah ah tenroon lam ih noisok theng.

⁹ Minchan ah rapne toongtang lam ih angheng. Ethih ah chiik anno, marah ese ah kap an. ¹⁰ Kristo mina jun ih sen ah esiit esiit suh minchan ih tong an, eno saarookwih sen chamchi nah wasiit ih wasiit suh boichaath mui an. ¹¹ Sen ladem laju ih sapre an. Teesu ah senthung sentak kamkam ih koh anno soomtu an. ¹² Sen laalom ih tenroon toom ih thiinhan, cham anaang thok ha bah uh enaan etheng, eno saapoot rookwih sen rangsoom nah tong an. ¹³ Sen joonte Kristo mina suh sen hukkaak ah chokot ih an, erah dam ih sen nok adoh wenwah ah noptong ih thuk an.

¹⁴ Sen siiwiite raang ih, Rangte romsetam ah sukoh an—amiisak ih romsetam ah suh koh an, etam nak et an. ¹⁵ O tenroon angla damdoh sen uh tenroon angheng, o ehuing ela loong damdoh sen uh eroong huung etheng. ¹⁶ Warep damdoh eliili ih angheng. Sen lah ngaampo theng, erah nang ih bah toongtang lam ih reetheng.* Sen teeteewah suh jatwah ih lasamthun theng.

¹⁷ O mina sen damdoh thetreeha bah, nakmok ngaak thetre an. Warep ih ese liijih adoh re suh thuntheng. ¹⁸ Jirep doh sen loong ah mirep damdoh semroongroong ih tongtheng. ¹⁹ Joon awaan loong, babah uh phuulek nakhun an, erah nang ih bah Rangte tenkhat ih toomjat ah. Tumeah Rangteele ni liiha, "Phulek ah Ngah ih lek ang, ngah ih ngaakthem ang, Teesu ih liiha." ²⁰ Erah nang ih Rangteele ni amet liiha: "Sen puiaara ah ramtek ang abah ah, phaksat ekot et an; neng khamle angla bah joong koh an; erah reeraang anno ba nengneng naang rakri rum ah." ²¹ Ethih ih sen naktom jen han; erah nang ih bah ethih ah ese lam nawa ih sen ih jen an.

13

Deek akaan Ngoong awang damdoh Mootkaat

¹ Warep ih deek akaan nawa ngoong awang tiit ah ekap jaatjaat etheng, tumeah Rangte jengkhaap mudah bah o ngoong awang uh tatongka, eno amah dowah ngoong awang loong ah uh Rangte ih dongthiin arah. ² O ih bah uh amah dowah ngoong awang loong tiit ah daanha, erah ih Rangte jeng daanha; eno erah daante rah ih heh teeteewah ah dande thuk suh jamha. ³ Ese ih reete loong abah ngoong awang loong ra choojih tajeeka, enoonthong ethih reete loong ba cho ah. Sen ngoong awang ra lacho thang ih tong suh

11:35 11:35 Jb 41:11 11:36 11:36 1Kr 8:6 12:4 12:4,5 1Kr 12:12 12:6 12:6-8 1Kr 12:4-11 12:14 12:14
Mat 5:44; Luk 6:28 12:16 12:16 Tittk 3:7 * 12:16 12:16 toongtang lam ih reetheng.; adoleh toongtang loong
damdoh joonte angheng. 12:19 12:19 Hodb 32:35 12:20 12:20 Tittk 25:21,22 (LXX)

enook tam elan? Erah ang abah, ese marah ah erah moh an, eno ba neng ih egu et han, ⁴tumeah neng uh Rangte laksuh sen ese raang ih mola. Enoothong sen ethih re anbah, sen neng ra echoojih, tumeah neng ih chamnaang thuktheng chaan ah amiisak ih jeela. Ngoong awang loong ah Rangte laksuh eno ethih reete loong asuh Rangte ih chamnaang thuk ah. ⁵Erah raangtaan ih sen ih ngoong awang jeng ah ekap etheng—Rangte ih chamnaang thuk asuh laklak lah anghang ih, sen thung nawa ih nep jatjih.

⁶Sokse ah uh erah thoidi kohan, tumeah maatok di ngoong awang loong ah neng mootkaat morumla erah Rangte raangtaan ih mola. ⁷Erah raang ih sokse mathan kotjih ah ekot et an; sen ngiija nyam acham sokse anep koh anno neng asuh sen ih choomwu nyia soomtu et anrah noisok an.

Esiit esiiit damdoh mootkaat pakna

⁸O doh uh thaangthemjih naktoom je ah—sen chamchi nah esiiit esiiit ih minchan mui thaangthemjih aba jeela. O bah uh emah ih reela loong ah ih Hootthe ah kap ha. ⁹Jengdang ah arah loong ah, “Mih minuh damdoh nak roomjup theng; mih nak tek haat theng; hot nak hutheng; mih hukkhaak suh nak mongmat theng,” erah dam ih jaat hoh tiit loong anep jengdang esiiit ni roopla, “Khuung atok ah senteewah thanthan ih minchan an.” ¹⁰Sen ih mihoh asuh minchan et an bah; neng raang ih babah uh tathet reekan ang an; erah thoih, minchan mui ajuuba, Hootthe loongtang kap hi ah.

¹¹Sen erah loong ah ereejih jaatjaat, tumeah sen ih jat ehan jup nawa saat suh rangkuh saapoot ah thok ih hala. Jaakhoh ni seng ih kah hanpiiti tok dowanang ih amadi seng khopui saapoot ah haniik ih thok hala. ¹²Rangphe ah ethoon nanah ela rangwuung ah ejen thok ih hala. Erah raangtaan ih rangnak mootkaat ah etooah etheng, eno rangwuung nawa lang apah ah kap ih no rangwuung nah mui theng. ¹³Rangwuung ni tongte loong phaakla likhiik, seng teewah ah pakna reeraang thaak ih—ethih nyi khomok khaampaang lah angheng, raandi baaji lare theng, miksuk nyi changrook laje thang eah. ¹⁴Erah nang ih bah Teesu Jisu Kristo lang apah ah kap anno, rangdah tenthun nyia dang ajang loong ah toohaat etheng.

14

Mihoh nak dande uh

¹O neng tungmaang ni larooklata angte loong ah noppoon et an, neng ngiija tenthun loong asuh nak thaam daanmu an. ²Mararah mina tungmaang ih jaatrep phaksat ah ejen phaksah ethuk ha, enoothong rukhookho tungmaang ah larook lata ang thoidi polak luulu phak thuk ha. ³Mina jaatrep phaksatte ih laphaksatte ah lathaangju theng; erah dam ih polak luulu phakte ih jaatrep phaksatte ah ladande theng; tumeah Rangte ih erah mina ah ethang eha. ⁴Mih laksuh dandeete sen o ah? Neng ejen tam tajen reeka neng Changte eba jen jat ah. Eno neng ejen re eah, tumeah Teesu ih jen reethuk rum ah.

⁵Mararah sa ah saahoh loong nang ih hoondak rangwuung ih thiik ha, eno rukho loong ih thunha loongtang rangwuung ah eliili ang ah. Seng esiiit esiiit ih tenthun mamet thunjih ah erah naririh et thuntheng. ⁶O ih mararah rangwuung ah hoondak rangwuungse ih thiik ha erah ih Rangte men raksiit thunha; o ih jaatrep phaksat phaksatte eh uh Rangte men ju raksiit ha, tumeah heh phaksat raangtaan ih Rangte suh lakookmi ju liiha. O mina erah phaksat ah edaan et ha erah eh uh Rangte soomtu suh ju daanha, nyia Rangte suh lakookmi ju liiha. ⁷Seng ethingtong ih bah uh, adoleh etek eh ih bah uh seng teewah luulu raang ih tah angka. ⁸Seng ethingtong ih bah uh Teesu raang ih thingtongli, adoleh etek eh ih bah uh Teesu raang ih ju tekli. Erah thoih seng ething angkoji oh, etek ih koji oh seng ah Teesu raangtaan ih. ⁹Tumeah Kristo ah langla ething nyia tekchoite loong Teesu angsoh tek nawa ngaakthingta. ¹⁰Erah ang abah, sen polak luulu phakte loong sen ih sen joonte ah mamet juuje han? Erah dam ih, sen jaatrep phaksatte loong—hanpiite wahoh tumet suh thaaju han? Seng loong thoontang Rangte nganah saasiit dande sa doh thokchap ete angli. ¹¹Tumeah Rangteele ni amet liiha,

“Teesu ih liiha, Ngah amiisak ething Rangte,
warep nga nganah neng lakuh doh tong rum ah,
eno Rangte ah Ngah ih mirep ih dongjat rumhang.”

¹²Erah raangtaan ih, seng loong ih seng reeraang pakna ah Rangte jiinnah noisok wanjih ang ah.

Mihoh nakdat thuk uh

¹³ Erah thoih, seng wasiit wasiit rikri mui ah etooahaat et ih. Erah nang ih bah, wahoh lakhothut theng nyia rangdah nah ladat theng lampo thong reejih. ¹⁴ Teesu Jisu damdi joon angno jaththuk halang, tumjaat phaksat ang abah uh banlam ih esot tah angka, enoonthong mararah phaksat et suh esot ih hanpi ubah erah an raangtaan ih esot ju ehon ah. ¹⁵ Mararah sen phaksat thoi wahoh tenthun ah thethhun thuk anbah, sen ah minchan nawa ih tareekan. Sen ih marah phaksah han erah ih mih lathetsiit thuk theng, tumeah Jisu ah erah mina loong raang ih tiita! ¹⁶ Sen ih marah suh ese ih liihan erah men ah lathetsiit theng. ¹⁷ Tumeah Rangte Hasong ah ejok ephak raang ih tah angka, erah nang ih bah Esa Chiiala ih koha abah kateng, nyia semroongroong eno tenroonjih loong ah. ¹⁸ Eno sen ah erah likhiik ih Kristo mootkaat ah moh anbah, Rangte ah eroon eah nyia wahoh ih uh elang ekah ih liihan.

¹⁹ Erah thoih, seng ih saarookwih ih semroonroong jih nyia mina chamchi nah chosokmuijih tenthun loong ah ban chungjih. ²⁰ Rangte mootkaat ah, phak asat tungthoih tathika. Jaatrep ah ejen phaksat et ah, enoonthong marah phak asat ih seng joonte rangdah ni datsiit ha abah emoong reeraang. ²¹ Hanpiite wahoh rangdah nah datsiit nang ih bah siiphak khamjok loong ah ethiinhaat et ih bah epun ang ah. ²² Erah tiit loong ah hanpi han bah Rangte nyia sen chamchi nah naririh ih thiin an. O mina mongchi lah anghang ih epun ih re elang ih thunte aba tenroon ang ah! ²³ Enoonthong, marah phaksat neng ih mongchi lam ih phaksah ha, Rangte eh uh erah phaksatte ah dut haat ah, tumeah heh reeraang ah heh tuungmaang jun ih tah angka. Eno tumjaat ang abah uh, tuungmaang jun ih lah angka bah, erah ah rangdajih ang ah.

15*Mihoh roonthuk an*

¹ O Rangte damdi seng tuungmaang ah rongtangtang angli loong ah ih, larooklata ih tongla loong ah neng huijih ah roong huitheng. Seng teeteewah laroon theng. ² Erah nang ih bah, hanpiite wahoh loong ah ese raang ih eroon et thuktheng tumeah neng tuungmaang ah rongtangtang toom ang ah. ³ Kristo ih botseh heh teewah taroon thukta. Erah nang ih bah, Rangteele ni amet raangha, "O ih sen kaanju halan, erah kaanju ah nga sak ni dat hala." ⁴ Rangteele ni jaatrep ah seng suh nyootsoot suh raangthiinta, seng loong ah roonsiit mui nyia naan mui ju eh ih seng laalom Rangteele ni raangha likhiik ah angsuh ah. ⁵ Eno enaan jen etheng nyia eroonsiit mui theng chaan kotte Rangte ih, sen suh erah chaan ah sen chamchi nah toom kohan, Jisu Kristo ih enyootsoot etheng reeta loong ah phan anno ah. ⁶ Rangte nyia Teesu Jisu Kristo Wah ah sen eroom ih jengsiit kongsiit nawa ih toom phoongpha an suh ah.

Ranglajatte suh Ruurang Ese

⁷ Erah raangtaan ih, Rangte men raksiit suh Kristo ih sen kap tahan a likhiik sen chamchi nah uh emamah ih tongtha an. ⁸ Ngah ih baat rumhala, Kristo roidong dow mookaat Jehudi loong raang ih angta erah langla nengte nengwah suh kakhanta ah amiisak angkah ih Rangte ah tuungmaang theng ih noisokta, ⁹ nyia Ranglajatte loong eh uh Rangte minchan ah toom mi phoongpha rum ah. Rangteele ni raangha jun ih ah, "Eno erah raang ih Ranglajatte loong dung nah ngah ih phoongpha ha; ngah ih an rang phoongpha boongkaat boong koha."

¹⁰ Amah nep et liiha,

"Ranglajatte loong, Rangte mina damdoh tenroon ang an!"

¹¹ Eno amah nep we liiha,

"Teesu phoong an, Ranglajatte loongtang ih;

Warep mina ih heh phoongpha an!"

¹² Isaia ih we liita,

Jiisi sutoom ah dong raaha;

"Ranglajatte loong ah pansuh raaha,
eno neng ih heh suh laalom rum ah."

¹³ Laalom kotte Rangte ih, sen tuungmaang jun ih sen loong ah tenroon nyia semroongroong toom ang thuk han, tumeah sen laalom ah Esa Chiiala nawa ih ehak toom ethuk ah.

Pool ih lacho laphaan ih raangta

¹⁴ Ngaaphoh ngaano loong: nga teewah ih jat angdi sen mongtham nyia esiiit suh esiiit ih jen nyootsoot mui suh sen loong ah ese totoh. ¹⁵ Enoothong arah le adi mararah tiit ah lacho thang ih raanghang sen suh jaakhoh dowah loong ah we dokthun thuk suh ah. Rangte ih saapootse kot thoih ih ba sen suh lacho laphaan ih raangkoh rumhala ¹⁶ Ranglajatte loong damdoh Jisu Kristo laksuh jun ih mootkaat suh ah. Rangte jiin nawa Ruurang Ese ah Ranglajatte suh baat kot raang ih ngah ah romwah likhiik ih reelang, tumeah Ranglajatte loong ah Esa Chiiala ih saasiit rum ano Rangte suh koh arah ethang etjih toom ang rum ah. ¹⁷ Erah lidoh Jisu Kristo damdoh roop angno ba ngah ih heh mootkaat ah molang ih jen hangbaat ang. ¹⁸ Ranglajatte loong asuh Rangte jeng kap thuk suh Kristo ih nga mamet maak tahang erah tiit ah baat suh bah nga tachoakang. Arah loong ah Kristo ih heh jengkhaap nyia heh reeraang nawa ih mokata, ¹⁹ nyia apaatjaajih chaan aphaan nawa ih, adoleh Rangte Esa Chiiala chaan aphaan nawa ih mokata. Erah thoih, Jerusalem nawa Ilirikam hadaang adi lengkhoom angdi, lam jangtang ih, Kristo Ruurang Ese tiit ah loongtang nyootsoot rumtang. ²⁰ Saarookwih ngah thung ah langla marah di Jisu Kristo tiit lataat japchaatka Ruurang Ese ah tumbaat suh ramlang, tumeah mihoh ih baatcho hadaang adoh baatkaat suh tanookkang. ²¹ Rangteele ni liiha likhiik ah,

“O suh heh tiit ah tabaat korumta erah loong ih japtup rum ah,
nyia o ih tajak chaatta loong ih samjat rum ah.”

Room nah kaat suh Pool kaankoong

²² Nga ih hedop hedop sen reenah kaat suh taatthun leh kaatthet thoih tajen ra tahang. ²³ Enoothong amadi bah arah deek akaan adi nga mootkaat ah ejen etang, nyia ngah ih paang rookwih sen japtup suh banthun tang thoih, ²⁴ amadoh re eang ih laalom lang. Ngah sen damdoh Spain Deek akaan nah wang angdoh lam nah dootsiit roongngit ih lidoh, sen ih ngah erah nah thoksiit rumhang ih laalom lang. ²⁵ Amadi, bah ngah Jerusalem dowah Rangte mina loong raangtaan kalang. ²⁶ Tumeah Mesidonia nyia Akaia Chaaste ih Jerusalem dowah Rangte mina marah changthih loong ah chosok suh thaangmuh lakkot ah lomse kotsuh roongwaan rumta. ²⁷ Erah tiit ah neng neng ih paatta, enoothong amiimiidi neng ih chosokjih angta. Tumeah Jehudi loong ih chiilam laalam nawa neng romseetam ah Ranglajatte suh roong chothuk ha bah, Ranglajatte loong eh uh neng hansi nyamka roomseetam cho rumla rah eh Jehudi loong ah chosok etheng. ²⁸ Ngah ih neng suh ngun lomse rumta ah thoontang kothiin rum angno, ngah Spain nah wang lamdi sen jiinnah dong khoom hang. ²⁹ Ngah ih jat ehang sen jiinnah raahang doh Kristo romseetam ah hantek ih huijah hang.

³⁰ Nga phoh nga no long, seng Teesu Jisu Kristo nyia Esa Chiiala minchan kohalang ah baat korumhala: nga damdoh nga raangtaan ih Rangte rang ah rongrong ih roong soomhan. ³¹ Judia dowah lahanpiite jiinnah semroongroong angsum rangsoom kohe nyia Jerusalem nah reeraang pakna ah erah nawa Rangte mina loong ih raang ih ethang etjih toom ang ah. ³² Erah thoih Rangte thung ang abah, ngah sen damdoh rapne tenroonroon ih dong wanghang. ³³ Seng Rangte, semroongroong kotte wah ah, sen loongtang damdam toomroong tong ha. Amen.

16

Ngijia jengseera

¹ Senkeria Chaas ni mote sengno Phobi ah sen jiinni kaat thuk hang. ² Rangte mina sen loong ih Teesu mendoh noppoon anno heh tumjaat doh mok bootbe abah uh sen ih chosok et weetheng, tumeah heteenuh ah warep damdi joonte totoh nga damdi uh joonte.

³ Ngah ih Prisila nyia Ekuila nga damdi Kristo Jisu mootkaat roong reete wanyi asuh jengkhaapse maat halang; ⁴ nga raangtaan ih nengnyi roidong ah koh nyu ano moh nyuuta. Nga nengnyi suh rapne ih roonlang—Nga lakkak lah anghang ih, Ranglajatte chaas dowah mina loong anep roon rumla. ⁵ Chaaste neng nok ni rangsoom lomtong rumla asuh uh jengkhaapse maat halang.

Nga joonwah Epanitus, Esia deek ni Jisu suh phang hanpiite wah asuh uh jengkhaapse maat halang. ⁶ Sen raangtaan ih sapre pakna kotte nuh Meeri suh jengkhaapse kohang. ⁷ Jehudi wanyi Endronikas nyia Junia,* nga damdi phaatak ni roongtong nyuute; nyia kaamwah loongdung ni warep suh menjat, erah dam ih ngah maang hoon jaakhodi Kristaan ehoon nyuute wanyi suh uh jengkhaapse ah maat halang.

15:21 15:21 Isa 52:15 (LXX) 15:22 15:22 Rom 1:13 15:25 15:25 1Kr 16:1-4 15:27 15:27 1Kr 9:11 16:3

16:3 Esm 18:2 * 16:7 16:7 Junia; or Junias; mararah leedap Julia et raangha

⁸ Nga joonte Teesu hanpiite wah Amplitus suh ngah ih jengkhaapse ah maat halang. ⁹ Kristo mootkaatte wah Urbanas nyia Staches nga joonwah nyi suh nep jengkhaapse ah konyu hang. ¹⁰ Apillis suh jengkhaapse kohang, heh ih toongtang lam ih Jisu mootkaat ah jatsok thukta. Jengkhaapse ah Aristobulus nyia heh changka loong asuh nep kohang. ¹¹ Jehudi phono Hirodion, nyia Narsisas jaatang Kristaan pho awah suh jengkhaapse kohang.

¹² Teesu mootkaatte, Triphana nyia Triphosa suh jengkhaapse ah kohang, erah dam ih nga joonwah Persis Teesu raangtaan ih sapreete wah suh nep jengkhaapse kohang. ¹³ Ngah ih Ruphus suh Teesu mootkaat rapne ese ih motte asuh jengkhaapse maat halang, nyia heh nuh ngah heh sah thanthan et thiikte nuh asuh jengkhaapse ah maat hang. ¹⁴ Ngah ih Asinkritas, Pheligon, Hermes, Patrobas, Hermes, neng dam dowah Kristo phoh awah loong suh uh jengkhaapse ah korum hang. ¹⁵ Philologus nyia Julia, Nereus nyia heh no, Olimpas nyia Rangte mina loong neng damdi o ah erah loong asuh jengkhaapse ah korum hang.

¹⁶ Phoh ano sen chamchi nah semroongroong ih tong an. Kristo Chaas nawa loongtang ih jengkhaapse ah maat halan.

Lithoon jengkhaap

¹⁷ Phoh ano loong, ngah ih baat rumhala: mih pheeboomte nyia mina tuungmaang thetsiitee adoleh sen ih kap han tiitkhaap loong ah kiinyootsootte ah ban sok et an. Erah loong re nawa haloot ih tong an! ¹⁸ Tumeah, eme reete loong ah seng Teesu Kristo mootkaatte tah ang rumka, neng tui neng wok raangtaan ih ba moh rumla. Neng jengkhaap sumdaakdaak nyia mih ih guuji ih diipjeng rum ano nokbaang loong ah mokwaan rumha. ¹⁹ Sen ih Ruurang Ese ah kap thoidi, warep ih chaat halan eno erah suh ngah uh rapne ih roonlang. Ngah ih sen ah ese lam nah jatwah toom ang an ih liihang, nyia ethih ah lajat thang ih tong an. ²⁰ Eno semroongroong kotte wah Rangte ih Soitaan ah sen lathong nah kharok ih soopnak ah.

Seng Teesu Jisu minchan ah sen damdoh toom angha.†

²¹ Nga damdi roong moh teewah, Timothi, Lusias, Jason nyia Sosipater loong ih sen suh jengkhaapse maat halan.

²² Ngah arah le raangte wah Tertius ih, sen suh Kristaan jengkhaapse maat rumhala.

²³ Ngah tongthukte nyia Kristo mina loong heh nok ni khuba teewah Gaius, re nawa jengkhaapse kohalan; Erastas nok atang ngun thiinte wah, nyia Kartas seng phono eh uh sen suh jengkhaapse ah maat halan. ²⁴ Teesu Jisu Kristo minchan ah sen loong damdoh jeeha.‡ Amen.

Hethoon rangphoong rangsoom

²⁵ Rangte men ah raksiit ih! Heh ih sen tuungmaang nah rongtangtang ih jen tongthuk han, Jisu Kristo Ruurang Ese tiit nyootsoot rum taha nyia teewah dowah ih dook amiisak husah tiit huthiinta ah dongjat thuk hali jun ih. ²⁶ Eno amadi, amiisak tiit ah khowah loong ih raang rum ano dongjat thuk ha; nyia lathoonka Rangte ih baat jun ih heh tiit ah deek akaan rep ni dongjat thuk rumha, eno thoontang ih toom hanpi rum ah nyia toomchaat rum ah eah.

²⁷ Esiit heh luulu jaatrep jatte Rangte, Jisu Kristo jun ih heh ah roitang raang ih raangka ah! Amen §

16:13 16:13 Mk 15:21 † **16:20** 16:20 Mararah leedap adi arah jeng taraangka **16:21** 16:21 Esm 16:1 **16:23** 16:23 Esm 19:29; 1Kr 1:14; 2Tim 4:20 ‡ **16:24** 16:24 Mararah leedap adi wethiin 24 ah eraang et ha rukho adi: Teesu Jisu Kristo minchan ah sen loong damdoh je ha. Amen; ah wethin 27 lini wakraangha 27 § **16:27** 16:27 Mararah leedap adi wethin 25-27 aradi nyia 14:23 lini raangha; rukho loong adi 14:23 lini luulu raangha; esiiit ni ba 15:33 lini raangha

KORINTE

Suh Pool Ih Takkhoh Raang Arah Le Ephangjatjih

Pool ih Korin ni hoonta chaas adi Kristaan loong roidong nyia tuumaang ni chikrok thoidi halam phansiit suh Korinte suh phangkoh le ah raangta. Erah tokdi Korin ah mirep miraang mithih mise songtong arah Grik samnuthung angta, erah langla Akaia juukhu hakong ni Room kepiitel angta. Erah hah adi pheecheon mootkaat, nengboong nengse, neng dangjang nyia neng thooroom hejaat hejaat thoidi raangmaatta.

Mina loong ah neng hoongsong hatong ni, rookmui jengmui ni, chaas ni neng dangjang tiit, adoleh jaaro jaalah nyia kuhoon moihoon chengmui tiit, thung atak tiit, chaas phansiit tiit, Esa Chiiala lakkot tiit, nyia ngaaksaat tiit thoidi Pool ih samthun ano arah le raangta. Heh ten ni naririh ih samthun ano Rurung Ese tiit cheng rumha ah mamah ngaakbaat ha erah noisok rumha.

Arah leedaap 13, adi minchan ah juuba heh mina loong ah raangtaan ih Rangte thaangmuh lakkot ngeh ih raangha.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih(1:1-9)

Chaas ni pheephaak tiit(1:10—4:21)

Roomjup roomtong nyia changtom tiit(5:1—7:40)

Kristaan nyia Ranglajatte(8:1—11:1)

Chaas hasong nyia khorongngot tiit(11:2—14:40)

Kristo nyia hanpiite ngaaksaat tiit(15:1-58)

Judia ni Kristaan loong lakkot tiit(16:1-4)

Maama hasong nyia hethoon tiit(16:5-24)

¹ Rangte tenthun jun ih Jisu liphante raang ih poon arah Pool nyia seng phono Sosthens jin nawa-

² Korin ni songtongte Rangte chaas raangtaan, nyia Rangte esa noksong raang ih, o mina Jisu Kristo jun ih heh raangtaan ih, adoleh seng Teesu Jisu nyia neng Teesu ngeh ih noongrep ni songtongla mina loong raang:

³ Seng loong Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo ih tentheth minchan nyia semroongroong raang ih romse toom tam kohan.

Kristo taang ni romse tamkot

⁴ Jisu Kristo jun ih sen suh romse tamkot raangtaan saarookwet ih nga Rangte suh lakookmi lihang. ⁵ Sen loong ah Kristo jun ih jirep adi changteng ih hoon lan, mongtham nyia jengkhaap kongkhaap ni nep ah. ⁶ Kristo tiitkhaap ah sendam di erah than ih jathuk halan, ⁷ sen ih esiiit taan uh romse tamkot ah lachoh tah angkan, seng Teesu Kristo dong ra bansok han jun ih ah. ⁸ Rangthoon doh uh sen loong ah rongtangtang ih thiinhan, tiimnge liidoh seng Teesu Jisu Kristo ngaakrak Rangwu doh rangdah pan naktoom ang an. ⁹ Hesah seng Teesu Jisu Kristo damdoh roongroop suh Rangte ih poon tahan loong ah ih Rangte ah ehanpi ejih.

Chaas pheephaak tiit

¹⁰ Seng Teesu Jisu Kristo chaan ih, ngaaphoh ngaano sen loong asuh, sen jaachi nah lapheephaak suh sen ih tiim li an eradoh roong jun an ngeh ih raangkoh weerum hala. Sen loong ah thungsiit doh nyia jisiit raang ih roongroop an. ¹¹ Ngaaphoh ngaano loong Klos jaatang ih saasa ih baatrum halang, sen jaachi ni rookmui jengmui je lan. ¹² Ngah ih lihang abah: Sen jaachi ni jihoh jihoh daanmui lan. Mararah ih liihan "Ngah ih Pool lih phanhang;" rukho ah ih liihan, "Ngah ih Apollo lih phanhang;" rukho ih liihan, "Ngah ih Pitar lih phanhang;" rukho ah ih liihan, "Ngah ih Kristo lih phanhang." ¹³ Kristo ah maama maama ih* jop pheephaak han! Sen raangtaan ih tekte ah Pool tam angta? Sen loong ah Pool liphante raangtaan ih ju ni tam temtan?

¹⁴ Sen loong ah ngah ih o uh ju temmuh, Krispas nyia Gaius luulu ba juutem tahan, erah thoidi Rangte suh lakookmi lihang. ¹⁵ Erah raangtaan ih o ih uh tajen liika sen loong ah nga liphante raang ih juutem tan. (¹⁶ Em elang ih ah, Stephenas nyia heh jaatang uh ngah ih juutem rumtang; enoothong wahoh juutem bah ngah ih tasamthun

^{1:2} 1:2 Esm 18:1   ^{1:12} 1:12 Esm 18:24   * ^{1:13} 1:13 Kristo ah jen pheephaak eta; mararah le ni liiha Kristo ah tami pheephaakka.   ^{1:14} 1:14 Esm 18:8; Esm 19:29; Rom 16:23   ^{1:16} 1:16 1Kr 16:15

kang.)¹⁷ Kristo ih juutem raangtaan ih tadaapkaat tahang. Heh ih ngah bah Ruurang Ese tiit ah mina mongtham nawa ih lah anghang ih baatkaat thuk tahang, tiimnge liidoh bangphak ni Kristo tek chaan aphaan ah amat suh ah.

Kristo chaan aphaan nyia Rangte mongtham

¹⁸ Erah raangtaan ih Kristo bangphak ni tektiit ah matte loong ah raang ih thaangmuh; enoothong seng o khopi li raang ebah Rangte chaan aphaan. ¹⁹ Rangteele ni liiha, <<Ngaah ih jatwah jeewah mongtham thet haat ih ang

nyia ejat emi thung atak loong ah ehoh nah thiin ang.>>

²⁰ Eno bah jatwah jeewah ah mani ah? adoleh ejat emi loong ah? adoleh arah mongrep dowah mongwah maakwah loong ah? Rangte ih arah mongrep dowah mongtham loong ah thaangmuh ngeh ih noisok ha.

²¹ Rangte mongtham ah mina neng niija mongtham nawa ih heh lajen jatthuk thang ih ang thukla. Erah nang ebah, seng ih nyootsootti asuh <<thaangmuh" liiha jun ih heh suh laalomte loong ah Rangte ih puipang esuh liiha. ²² Jehudi loong ah mih paatjaajih ah jatjoot esuh jamta, eno Grik loong ah ih mongtham ese ah jamta. ²³ Enoothong seng loong ih bah Kristo tekrapot tiit ah baat hi, erah tiitkhaap ah Jehudi raang ih edaan tiit eno Ranglajatte loong raang ih thaangmuh tiit; ²⁴ enoothong Rangte ih o pونها, Jehudi nok hah angkoja adoleh Ranglajatte angkoja, arah tiitkhaap ah langla Kristo tiit, eno erah Rangte chaan aphaan nyia mongtham. ²⁵ Tiimnge Rangte emoklak ih adi uh mina mongtham nang ih ejatthoon, nyia Rangte naangtek ah mina nang ih luuchaan.

²⁶ Ngaaphoh ngaano loong amadoh samthun ih an, Rangte ih poon tahan adoh sen mamah angan. Mina jun ih sen loong ah jatwah jeewah nyia ehing echaan adoleh changnuh changsiit changnyi ba angan. ²⁷ Rangte ih jatriri di mina ih thaangmuh liiha ah jatwah jeewah rakrek thuk suh nyia changthih noodek ah ehing echaan rakrek thuksuh danjeeta. ²⁸ Mongrep mina ih thiikkhoh thiik ha loong ah thetsiit thuk suh thaangju kaanse thiik ha nyia chiik haat ha loong ah Rangte ih danjeeta ²⁹ Erah langla Rangte ngathong nah o uh tajan khuupookka. ³⁰ Enoothong Rangte ih sen loong ah Jisu Kristo damdoh tong suh thoksiit halan, eno Rangte ih Kristo ah seng raang ih jatwah mongtham ih hoonthukla. Jisu thoidi seng loong ah kateng anghuk hali; adoleh Rangte esa noksong anghuk heeno rangdah nawa saasiit hali. ³¹ Erah raangtaan ih Rangteele ni liiha, <<O khuupook esuh li abah Teesu ih tiim mokala erah suh khuupook theng.>>

2

Jisu Kristo rapbot tiit

¹ Nga joonte loong sen jiinni Rangte husah tiit* baatkaat suh ra tahang adi, ngah ih echeh echaan jengkhaap nyia jatwah jeewah tiit tabaat tang. ² Tiimnge liidi ngah sen damdi angtang adoh, nga tenthun ni jihoh samthun muh, Jisu Kristo bangphak ni tekrapot tiit ba samthun tang. ³ Erah thoidi sen taang ni ra tahang adoh ngah larook lata nyia echo etang, ⁴ eno ngah ih mina jatwah mongtham jengkhaap nawa ih nyootsoot muh, Rangte moong achaang chaan tiit ah ba baattang. ⁵ Erah raangtaan ih sen laalom ah mina mongtham jun ih tah angka, Rangte chaan aphaan jun doh ang theng.

Rangte mongtham

⁶ Erabah uh ngah ih jatwah mongtham ah chiiala tiit rapniine ih jat ha loong asuh baattang. Enoothong erah jatwah mongtham ah arah mongrep dowah tah angka, adoleh arah mongrep ah pante suh tah angka—chaan aphaan neng neng chaan aphaan matsiitte . ⁷ Ngah ih baat hang abah Rangte ih mina suh lajat thukthang ih huthiinha Rangte mongtham tiit ah baat hang, enoothong mongrep maang dongsitka jakkoh ni dook seng loong rangka thuk suh danje thiinta. ⁸ Arah mongrep pante loongdung dowah ih o ih uh arah mongtham tiit ah tajatka. Neng loong ah ih erah ah jatdoh bah, mabah uh chaan aphaan Teesu ah tah tekrapot theng rumta. ⁹ Enoothong, Rangteele ni liiha, <<Mabah uh mina ih latupka rah nyia lathaak chaatka rah,

o ih uh mabah lathaak thunka rah ang ah,

erah loong ah heh moongnook loong asuh ban khoorkhamha.>>

¹⁰ Enoothong† Rangte ih Chiiala jun ih husah tiit ah seng loong asuh jatthuk hali. Chiiala ih jirep ah jenjam ah, Rangte ih husah ni huthiinha ah botseh heh ih jat ah. ¹¹ Mina sak dowah heteewah moong achaang ah ih heh teewah tiit ah jat ha; erah likhiik ih Rangte moong achaang ah ih Rangte tiit ah jat ha. ¹² Seng ih mongrep moong achaang tacheke;

1:20 1:20 Jb 12:17; Isa 19:12; 33:18; Isa 44:25   1:31 1:31 Jer 9:24   * 2:1 2:1Rangte husah tiit; mararah le ni liihaRaangtaan.
niRangte heh teewah tiit liiha   2:3 2:3 Esm 18:9   † 2:10 2:10 Enoothong; mararah le ni liihaRaangtaan.

erah nang ebah, Rangte ih tiimkoh hali erah jatthuk suh Rangte ih kohali moong achaang ah thaang hi.

¹³ Erah thoidi, mina mongtham nawa ih nyoot he rah tajengke, erah nang ebah Chiiala ih nyoot he rah tiit ah jengli, erah amiisak moong achaang tiit ah Moongte Chaangte loong asuh baat hi.[‡] ¹⁴ O jiinni Chiiala lajeeka, Rangte Chiiala jun ih koha ranglakkot ah tachoka. Erah likhiik mina ih amiisak ih ranglakkot ah tajatka; erah likhiik mina raang ih ranglakkot ah thaangmuh, tiimnge liidoh heh teewah tiit ah moong achaang jun ih jat ha. ¹⁵ Enoothong, o Chiiala pan ah, erah ih ba jirep ah jen danje ah, eno o ih uh heh tajan dandeeka. ¹⁶ Rangteele ni liiha, <<Teesu thung atak ah o ih jen jat ah?

O ih heh jen renbaat ah?>>

Enoothong, seng taang ni Kristo thung atak ah jeeroh ela.

3

Rangte laksuh

¹ Nga phono loong, sen loong ah mongrep mina likhiik ih re anno, Chiialaate mina damdi roongwaan lang likhiik ih sen damdi tami roongwaan tahang, Nghah sen damdi mongrep mina damdi likhiik ih waan tahang, tiimnge liidi sen loong ah Kristaan tuumaang di noodek laaht anglan. ² Sen loong ah banban latong thoidi, Nghah ih sen loong asuh phaksat echeh lah anghang ih nyupuuthi kottheng ih hoonta. Amadi tuk ih sen loong ah banban tah angkan. ³ tiimnge liidoh sen loong ah amadi uh mongrep mina likhiik ih songtong lan. Sen loong ah sen jaachi ni miksuk siikhaam mui ih leh rookmui elan, emah songtong anbah mongrep mina likhiik ih tamam angkan? ⁴ Sen loong dung dow wasiit ih li andi, <<Nghah ih Pool lih phanhang,>> eno rukho rah ih liiha, “Nghah ih Apollos lih phanhang”—sen loong ah mongrep mina likhiik tatam reeraang lan?

⁵ Eno Apollo ah o ah? Adoleh Pool ah o ah? Seng bah, sen suh hanpi lampo siitte Rangte laksuh bo ah. Seng ih bah Rangte ih mootkaat thuk tahe ah ba mokati; ⁶ Nghah ih bangphook ah kiitang, Apollo ih joong lokta, eno bangphook ah Rangte ih hakthukta. ⁷ Amiisak di o ih kiita nyia o ih joong lok abah uh tiim tah angka. Hakthukte abah rakla. ⁸ Bangphook kiite nyia joong lokte o uh tadakka; nengnyi mokata thaang ah heh mamah ih mokata erah jun ih Rangte jiin nawa choh ah. ⁹ Seng loong abah Rangte mootkaat room mootkaatte bo ah, eno sen loong ah Rangte raangtaan ih heh pheh.

Sen loong ah Rangte nok uh ang e an. ¹⁰ Rangte ih kotahang heh lakkot ah maak angno, nok hoonte jatwah likhiik ih thonglong chaptang, eno wahoh ih erah khoah adi nok ah hoonha. Enoothong seng loong ah ih mamah ih hoontheng ah erah jat jaatjaat etheng. ¹¹ Tiimnge liidi Rangte ih thonglong ah jenchap eta erah langla Jisu Kristo, thonglong ehoh takah miichapka. ¹² Mararah ih erah thonglong ah chapsuh hun akom adoleh thaangchaan jaat jong maak ah; mararah ih bang maak ha adoleh naam adoleh chambaang maak ah. ¹³ Eno o mina mamah ih mokata erah Kristo Rangwuuj ja ih thuk ah. Tiimnge liidi erah rangwu saakaan ja danje ih adoh warep mootkaat pakna ah jatthuk ah; we ih erah ah thaaksook ano ami ah noisok ah. ¹⁴ Marah noktheng ni hoonta, erah we ih dakkhaam abah ehoonte warah ih hethaang choh ah. ¹⁵ Enoothong sen lakmaak loong ah matkhaam e abah, sen ih mat haat ehu, enoothong an teewah ah, weelu nawa pui ah likhiik ih epui eh an.

¹⁶ Sen ih jat ehan, sen loong ah Rangte nok eno Rangte Chiiala ah sen damdi tong hala! ¹⁷ O mina ih Rangte nok ah thet haat eh ah erah mina ah Rangte ih thet haat eh ah. Tiimnge liidi Rangte nok ah esa, eno senteewah ah heh nok.

¹⁸ An teeteewah lamokwaan theng. Sen loong dung dow o ih arah mongrep adi ngah jatwah ih mok samthun anbah, heh amiisak doh ejat angguh heh nokbaang raang ang theng. ¹⁹ Tiimnge liidi arah mongrep mina ih ejat ngeh ih liiha ah Rangte miksok di thaangmuh. Rangteele ni liiha, <<Rangte ih jatwah ah heh mongwah maakwah ah ih phoong ni pat thukla>>; ²⁰ eno rangteele ehoh ni liiha, <<Teesu ih jat eha jatwah tenthun ah thaangmuh.>> ²¹ Erah raangtaan ih, mina ih jen mokali asuh lakhuupook theng. Amiisak di jirep ah sen lakbui: ²² Pool angkoja, Apollo angkoja, arah mongrep angkoja, roidong nyia etek angkoja, adoleh amah dow nyia liwang nawa angkoja—arah loong ah sen lakbui, ²³ eno sen loong ah Kristo lakbui, Kristo ah Rangte lakbui.

[‡] **2:13** 2:13 marah rah adi raangha “jengkhaap marah Esa Chiiala ih koh arah” **2:16** 2:16 Isa 40:13 **3:2** 3:2 Heb 5:12,13 **3:4** 3:4 1Kr 1:12 **3:6** 3:6 Esm 18:4-11; 24 **3:16** 3:16 1Kr 6:19; 2Kr 6:16 **3:19** 3:19 Jb 5:13 **3:20** 3:20 Rsb 94:11

4

Kristo kaamwah loong

¹ Sen loong ah ih seng ah Kristo laksuh ngeh ih samthun etheng, o suh Rangte ih amiisak tiit ah husah ni jatthuk ha rah ah. ² Erah likhiik laksuh rah ih heh changte suh jisiit noisokjih ah langla heh suh tuumaangla tiit ah. ³ Amadoh, sen ih dande he bah uh, o mina ih dande hang bah uh, tasootsaam kang; ngah ih nga teeteewah botse tadande kang. ⁴ Nga thung abah seklilih, enoonthong erah thung ah ih amiidi ngah toongtang ngeh ih tadanjat thukrang. Teesu ih juuba nga jen danjat hang. ⁵ Erah raangtaan ih saapoot maang thok ra doh o uh ladande theng. Teesu maang raara doh ladande theng; Heh ih rangnak ni huthiinha loong ah rangwu nah thoksiit ha eno mina tenthun ah wuusa nah noisok ah. Eno erah doh o mina epun ah warep ah Rangte ih phoongpha eh ah.

⁶ Joon awaan loong, sen loong raangtaan ih, Apollo seknyi ih, nyootsok theng toom ang ah ngeh ih reeli tih, eno sen ih arah tiitthaak, <<Banlam ah naririh ih kap theng" erah tiimsuh liiha erah toomjat an suh ah. Sen loong ah o damdoh uh lakhuupook theng nyia o uh lakaanju theng. ⁷ Wahoh nang ih elong sen o ih thiik halan? Sen suh tiim jeela erah Rangte in tatam koh tahan? Heh ih kotahan bah, ranglakkot lah angka likhiik ih mamah mi khuupook lu?

⁸ Sen ih tiim jamhan jirep ah chotam eh tan? Sen changteng tam hoonlan? Seng lah ange bah uh, sen luuwang tam eh hoonlan? Ngah ih uh sen loong ah luuwang eh hoon dobah ese angheng ta ngeh ih samthun hang, tiimnge liidoh seng uh sen damdoh luuwang ih roonghoon suh ah. ⁹ Enoonthong nga maang kaadi bah Rangte ih seng kaamwah loong abah lithoon ni tongthuk hali, o mongrep rangsah loong nyia mina loong ngathong ni mina etek ih thuksuh kanoisok arah likhiik ah. ¹⁰ Kristo raang ih bah Seng loong ah thungko; enoonthong sen loong ah Kristo mendi jatwah ih hoon lan! Seng loong abah naangtek eli; sen loong ah loochaan! Seng loong ah thaangju ih hali, enoonthong sen loong abah choomjoot ih halan! ¹¹ Amadi uh seng bah ramtek khamle angli seng ih nyutu khattu kap hi, seng bah bot ethom ih hali; nokmuh pungmuh thaapnya eno tumkhoomli; ¹² Seng mootkaat echaan ni naangti li. Mih ih tam eh hali, seng ih romse tamkoh hi; mih ih siiwi ih hali, seng ih naan ehi; ¹³ mih ih thaangju ih hali, jengse ba ngaakra hi. Seng bah amadi uh arah mongrep dowa esot eruh nang eju esot; adoleh esot eruh haat ha hah likhiik ih hoonli!

¹⁴ Sen suh, ngah ih arah le raanghang ah sen rakrek thuksuh tah raangkang, nga sumi sami ngeh ih sen renbaat suh raanghang. ¹⁵ Kristaan roidong doh sen renbaatte hajaat asih je abah uh, sen wah esiit luulu. Tiimnge liidi, Jisu Kristo mendi ngah ih Ruurang Ese tiit ah thok hui hangno sen roidong di sen wah ih hoon lang. ¹⁶ Erah raangtaan ih sen uh nga likhiik eh ang an ngeh ih baatrum hala. ¹⁷ Erah thoidi sen reeni Timothi wangthuk halang, Kristaan roidong di heh nga laalom theng nyia nga mongnook sah. Nga roidong di Jisu Kristo damdi mamah ih angtang nyia chaas rookwet ni mamah nyootsot tang erah heh ih samthun thuk han.

¹⁸ Sen loong dowa mararah ah khuupook elan nyia ekhat elan sen ih samthun han ngah sen taangnah taher kadongkhoom korang ngeh ah. ¹⁹ Enoonthong Teesu mongtham ang abah ngah kharok ih wanghang, eno engaam ete mina loong jengkhaap luulu lah anghang ih nengchaan nengphaan uh eradoh jat ang. ²⁰ Tiimnge liidi Rangte Hasong ah jengkhaap ni luulu tah angka hechaan hepphaan nep je ah. ²¹ Sen ih marah ah seechoh han? Bot ethom esuh tamwang hang, tam aleh mongnook moong achaang nyia minchan hui wan hang?

5

Chaas ni raandi baji

¹ Amiidi, sen loong chamchi ni roomjup roomtong ah erah than ih thila, rangnak mina ih botse erah than tareeka. Mih ih baat halang mina henuh noolih damdi nep roomjupte je ah! ² Emah ang anbah, sen loong ah, mamah jen khuupook an? Erah nang ebah, sen loong ah thungthet etheng, eno emah reete mina ah sendung nawa dokphan etheng. ³⁻⁴ Eno, nga sakpuh ah sen loong re nawa haloh ni tong ang bah uh, chiiala ni ngah sendam di; eno ngah sen damdi angtang adoh. Teesu Jisu mendi erah thetreete ah jen danjoot etang. Sen loong ah eroom ih ang andi, ngah uh seng damdi roomtong hala Teesu Jisu chaan aphaan ih sen damdi chiiala ni kawaktong hang. ⁵ Sen loong ah ih erah thetreete mina ah heh hansia ah thet haat esuh Soitaan suh koh an, tiimnge liidoh Teesu raaha doh heh chiiala ah toompi ah.

⁶ Sen loong ah tajen khuupook kan! Sen ih to tiitthaak ah jat ehan, <<To amasah ih cham thoontang jen nyamha.>> ⁷ Sen loong ah ih esa angsoh rangdah to ah toohak ah piihaat jaatjaat etheng. Enoobah, amadi anglan ah likhiik sen loong ah to muh cham saachamcham ih ang an. Tiimnge liidi, Khopi Kuwaang ah thok e hala, seng loong khopi theng, Khopi Kuwaang saapsah Kristo baleh seng raang ih ejen tek haat eta. ⁸ Emah ang abah, seng ih Khopi Kuwaang ah rangdah nyi ethih to damdi woi arah baanlo ah phak eno lah anghang, toomuh baanlo saachamcham nyia amiisak baanlo ah phak eno kuh ih.

⁹ Sen suh ngah ih le raangmaat tahang adoh mih damdi roomjup roomtong ih o reela erah mina damdoh lasano theng ngeh ih baatrum taha. ¹⁰ Enoothong Ranglajatte o mina mih damdi tum roomjupla, nyamnyook, ehuh nyia tongmih soomte suh ngah ih tali kang. Erah loong ah damdoh lasano subah arah mongrep dow matsoon ih adoh ba ang ah. ¹¹ Ngah ih lasano theng liitang abah, o mina ngah ih Kristo hanpi hang ngeh ih raangli ano, mih damdi tum roomjupla, nyamnyook angla, tongmih soomha, mih tek haat ha, khojok khamjok ih tongla adoleh hot huha erah loong asuh bo liitang. Erah likhiik mina damdoh bah phaksat botseh laroom phaksat theng.

¹²⁻¹³ Erah tokkhodi, chaas mina lah ange loong dande suh ngah o uh tah angkang. Rante ih ba dande rum ah. Enoothong an chaas te ah tatam dande ko? Rangteele ni liiha, <<Sendung dow milajak ah dokphanhaat etheng.>>

6

Kristaan loong mat hoon hootthe

¹ Sen Kristaan jaachi nah rookmui jengmui je abah, mat hoon ah rangnak mina taang ni mamah kalan, Rante mina jiinnah kaat lakbi rah ah? ² Rante mina ih mongrep ah dande ah ngeh ih tatam jatkan? Erah raangtaan ih sen ih mongrep nep ih jen dande anbah, amasah tiit ajeng ah mamah lajen dande ehan? ³ Rangsa loong ah seng ih dande theng ngeh ih sen ih tatam jatkan? Erah ang abah, arah roidong dow tang tiimthan maabaam ang ah lajen dande jih ah! ⁴ Erah raangtaan ih tiimthoi doh jengmui anbah uh, chaas mina lah angka asuh tiit ah tampaat thuk an? ⁵ Sen rakrek ejih! Sen jaachi ni wasiit taan bah uh eje jaatjaat ang ah sen rookmui jengmui tiitpaat kotte jatwah Kristaan mina ah. ⁶ Erah nang ih, kristaan mina ah kristaan wahoh damdi changrook arah mat ah lahanpiite loong taang ni mat hoon nok ni hoonkaat lan!

⁷ Sen loong ah emamah ih rookmui jengmui anno sen teeteewah ih senthet senkhat ah mih suh jen ehan. Erah nang ebah senmoong sentaang laan thang ih anbah ese tam ang ah? Sen teeteewah laan put anbah ese tam laan ang ah? ⁸ Hanpiite wahoh loong nang ih, sen loong ah sen jaachi ni mokwaan muilan nyia put muilan. ⁹ Sen loong ih jat ehan milajak ih Rante Hasong ah tachoka ngeh ah. Sengen nak ngakthak an; o mina ethih tenthunte loong ah, tongmih rangsoomha, minuh misah adoleh misah miwah damdi roomjupla, miwah ah miwah damdi muutuula ¹⁰ adoleh o ih hot huha, adoleh nyamnyook, adoleh khomok khampaang angla, adoleh mih tek haat ha adoleh ehuh— erah loong ah o uh Rante Hasong nah tachoh wangka. ¹¹ Mararah sen loong ah emah angtan. Enoothong rangdah nawa saasiit eh tahan; seng loong ah Rante lakni look haat choi; Teesu Jisu Kristo nyia Rante Chiiala nawa ih Rante damdi epun eh anghthuk halan.

An sakpuh jun ih Rante rangka uh

¹² Mararah ih liiha, “Ngah jaatrep ah jen re ih ang.” Em elang eh ah; enoothong jaatrep ah an raangtaan ih taseeka ang ah. Ngah ejen jeng ih ang jaatrep ah ngah ejen re ih ang ngeh ah, enoothong jaatrep raang ih ngah heh dah tahoon kang. ¹³ Mararah ih mokli ah, “Phaksat ah wok raangtaan ih, wok ah phaksat raangtaan ih.” Elang ih ah; enoothong Rante ih enyiinyi thoon eh thuk ah. Mina sakpuh ah roomjup roomtong raang ih tah angka, enoothong Teesu mootkaat pakna raangtaan ih; eno Teesu ih sakpuh asuh chokoha. ¹⁴ Rante ih Teesu ah tek nawa ngaaksaat thukta, eno heh chaan nawa ih seng loong ah uh ngaaksaat ih thuk he.

¹⁵ Sen ih jat ehan sen loong sakpuh ah Krsito sakpuh di roopla. Kristo sakpuh ah hansangte sakpuh eh tamhoon thuk an? Mabah uh tami angka! ¹⁶ Erah lah angka sen ih taheh jatkan miwah o ang abah uh hansangte damdi sakpiin kaatla erah sakpuh damdi heh esiit ih hoonla? Rangteele ni raangha, “Wanyi ah sakpuh esiit ih hoon ah.”

¹⁷ Enoothong o mina Teesu damdi roomla erah moong achaang ni heh damdi esiit ih hoonla.

¹⁸ Tenthun thih ah toihaat eh an. Mina ih jaat hoh rangdah mola adi bah heh sak ah tathet haatka; enoothong ethih tenthun nawa ih raandi baaji rangdah ih heh teenuh teewah sak ah thet haat ha. ¹⁹ Sen sak ah Esa Chiiala tongtheng ngeh ih tanih jatkan, marah di Rangte ih koh tahan ah tongla rah ah? Sen loong ah sen teeteewah raangtaan ih tah angkan; enoothong Rangte raangtaan ih bo ah; ²⁰ Sen loong ah hethaang ih reh tahan. Erah raangtaan ih sen sakpuh rah ih Rangte rangka an.

7

Kuhoon tiit

¹ Amadi raangmaat halan tiit ah langla amah.

Miwah ih jaalah lakap thang ih tongla ah ese.* ² Enoothong roomjup roomtong tenthun thih ah rapne ih jaatla erah thoidoh, miwah suh heh sanuh eje ang theng, nyia minuh suh heh sawah eje ang theng. ³ Miwah rah ih hesanuh ih tiimjih jamha, erah ekot etheng adoleh minuh ih uh hesawah ih tiimjih jamha erah ekot etheng, eno wasiit ih wasiit tiim laakiila, emamah eh chosokmui theng. ⁴ Hesunuh ah heh sakpuh raangtaan ih changte tah angka, hesawah raangtaan ih, erah likhiik hesawah ah heh sakpuh raangtaan ih tah angka, hesanuh raangtaan. ⁵ Rangsoom saapoot kap suh miijun ih roongwaan choi lah angka bah eroom ih tong ah nak haammui ansih. Sen ih lajen naan thoidoh Soitaan ih erah lam adoh phoh phate han.

⁶ Arah ngah ih ehaam tah eh rumra, nga tenthun ah ba baat rumhala. ⁷ Amiidi bah sen loong ah nga likhiik ih tongdoh ese ang thengta; enoothong Rangte ih ranglakkot ah warep suh koha, wahoh wahoh suh jihoh jihoh ranglakkot ah koha.

⁸ Amadi, maangnookte nyia jootiinuh loong asuh liihang sen loong ah nga likhiik sen luulu tong anbah ese ang ah. ⁹ Enoothong lajen naan kanbah enook ba nookmui an. Sen tenthun nah nah weeluula likhiik ih ramka anbah nookmui laan ela ah ese ang ah.

¹⁰ Hasongchoi mina loong asuh Teesu tiit baattheng eje nga tiit tah angka: Hesunuh ih hesawah ah lah thiinhaat theng, ¹¹ enoothong heh emah mok re abah heh luulu songtong theng erah lah angka bah hesawah damdoh we punwaan etheng; eno hesawah ih lahaat theng.

¹² Wahoh loong raangtaan ih jenglang (Nga teewah jenglang, Teesu jeng tah angka): Kristaan mih ih lahanpiite kap abah adoleh heh damdoh songtong thung ang abah, minuh ah lahaat theng. ¹³ Adoleh Kristaan nah lahanpiite suh nook abah nyia heh damdoh songtong thung ang abah, miwah ah lahaat theng. ¹⁴ Tiimnge liidi lahanpiite hesawah ah hesanuh damdi roongroop thoidi Rangte ih ekap eha, adoleh lahanpiite hesanuh ah hesawah damdi roongroop thoidi Rangte ih ekap eha. Emah lamok angta bah, nengsuh nengsah ah rangnak mih ang thengta; enoothong emah lah anghang ih, neng loong ah Rangte ih ekap ejih ih hoonla. ¹⁵ Enoothong, hera heba ah lahanpiite ang ano kristaan ah thiinhaat thung ang abah, heh ih toomjat ah. Erah likhiik ang abah, hera heba kristaan mina ah miwah angkoja oh minuh angkoja oh, heh tiim uh jen re ih ah. Rangte ih sen loong ah semroongroong ih songtong suh poon tahan. ¹⁶ Kristaan sanuh ih, mamah jen li uh, an sawah ah an ih tajen puipang[†] ko ngeh ah? Adoleh, Kristaan sawah ih, mamah jen li uh, an sanuh ah an ih tajen puipang[‡] ko ngeh ah?

Rangte ih poon halu jun ih songtong an

¹⁷ Rangte ih poon tahan adoh sen mamah angtan, nyia Teesu lakkot jun doh sen loong ah emah songtong theng. Chaas rookwet ni arah banlam ah nyootsoot rumhala. ¹⁸ O miwah khoopkhan choi ah eno Rangte ih poonha ah ekap eha, khoopkhanta rah matsiit suh lasamthun theng; o miwah khoopkhan muh ah eno Rangte ih poonha ah ekap eha, heh ih hekhoop ah lakhan theng. ¹⁹ Tiimnge liidi miwah khoopkhan muh angkoja oh khandchoi angkoja oh erah tiim tah angka; Rangte jengdang aba kap theng. ²⁰ Rangte ih poon tahan adoh ethang etan ah likhiik ih ang an. ²¹ Rangte ih poon tahan adoh dah tam angtan? Emah ang an bah uh ese mabah uh ethih nakchoh an; enoothong sen loong ah maama pongwan angguh saapoot cholani bah, emah ang an[§]. ²² Tiimnge liidi

6:19 6:19 1Kr 3:16; 2Kr 6:16 * **7:1** 7:1 Miwah ih jaalah lakap thang ih tongla ah eseadoleh An ih liihu miwah ih jaalah lakapka ah ese. **7:10** 7:10-11: Mat 5:32; 19:9; Mk 10:11; Luk 16:18 † **7:16** 7:16 An ih mamah jen li uh... tajen pui ko ngeh ah; adoleh An mamah jen li uh... jen pui ih ang ngeh ah. ‡ **7:16** 7:16 Mamah jen li an... seng tajen puike ngeh ah; adoleh Mamah jen jat an... tajen puike ngeh ah. § **7:21** 7:21 enoothong sen loong ah maama pongwan angguh saapoot cholani bah, emah ang an adoleh enoothong maama pongwan angguh saapoot cholani bah, dah lakah angguh ese ah jam an

Teesu ih dah poonha ah Teesu mina maama pongwan toom ang ah ngeh ih poonha; erah likhiikkhiik maama pongwan ih tongla mina Jisu ih poonha ah langla heh dah. ²³ Rangte ih hethaang ih reh tahan; erah raangtaan ih sen loong ah mih dah lakah ang theng. ²⁴ Nga joonte loong, sen loong ah Rangte ih poon tahan adoh angtan ah likhiik ih saarookwet Heh damdoh tong an.

Jaalah nyia Jootinuh loong

²⁵ Amadi, maang kapmuite tiit raang han ah langla: Teesu jengdang tabaat rumra, enootherong nga thung ni Teesu minchan jun ih thunhang aba baat rumhala.

²⁶ Amah dowah chamnaang ah thun kaadi bah, miwah ih minuh lakap thang ih hetongtong eh abah ese heh ang ah. ²⁷ Sen sanuh eje tam ah? Eje ang abah heh phanhaat suh nak samthun an. Sen ih jaalah maangkap tam anglan? Emah ang abah an minuh nakjam an. ²⁸ Enootherong sen ih sen sanuh ah ekap eh tanbah, sen rangdajih tare kan; adoleh minuh hasong maangkah ah jaaro suh nook abah, heh rangdajih tareeka. Enootherong chosong choi loong ah saarookwet chamnaang rumla ah likhiik seng loong ah naktuum chamnaang an ngeh ih liirum hala.

²⁹ Nga phono loong ngah ih lihang ah amah; amadi saapoot ah ehan takah tongla, adoleh miwah hasong kaatchoi loong ah hasong maangkah likhiik ih songtong theng; ³⁰ o ehu ela, erah lathungthika likhiik ih ang theng; o engit ela, erah tenroon lah angka ah likhiik ih ang theng; o ih dongriik eha, erah reta ah lajeeka ah likhiik ih ang theng; ³¹ hui akkaak o jinni jeela, erah raang ih lamokaka ah likhiik ih ang theng. Tiimnge liidi, amadi arah mongrep ah, ehan takah tongka ang ah.

³² Sen loong ah naktuum sootsaam an ngeh ih li rumhala. Hasong maangkah mina ah Teesu ah eroon toom e ah li ano Teesu mootkaat ah mokah roh ela. ³³ Enootherong hasong kaatchoi loong abah, heh sanuh ah tenroon thuksuh hansi mootkaat ni phaangdat roh ela; ³⁴ adoleh erah mina ah haanghophop ni phaangdat la. Hasong maangkaka minuh nyia jaalah saachamcham Teesu mootkaat ah samthun roh eha, tiimnge liidi heh heteenuh sakpuh nyia moong achaang ah esa ih thiinha; enootherong hasong kaatchoi minuh abah heh sawah roonthuk suh hansi mootkaat ah samthun roh eha.

³⁵ Arah jenglang ah sen loong raang ih jenglang. Sen loong asuh ngah ih ehaam tah eh rumra. Erah nang ebah, marah pun ah nyia esa ah erah mootkaat suh baat rumhala, Teesu mootkaat nah jihoh laphaang thun thang ih senten senmong ah koh anno toom mokah an eh ah.

³⁶ Marah jaaro jaalah kakhat choi ih hasong takah keetih ngeh ih roongwaan nyu ah: Eno miwah rah ih jaalah ah damdi mok re bo elang ngeh ih samthun ano chosong esuh liinyu abah nengnyi thungthung ih toom chosong nyu ah*.

Erah rangdah jih tah angka. ³⁷ Enootherong miwah rah ih, hasong† takah kang ngeh ih jen li abah, jaalah ah lakapka bah eseethoon ang ah.‡ ³⁸ Erah raangtaan, miwah o ih minuh kap§ ha, ese eh reela, enootherong o lanookmui* ka, erabah eseethoon reela.

³⁹ Hasong kaatchoi minuh ah hesawah mikthingthing doh hepongwanwan tami reeraangka; enootherong hesawah ah ti abah, heh thung haanla Kristana mina damdoh jen chosong eh ah. ⁴⁰ Enootherong helaklak ih tong abah tenroon laan tong ah. Arah bah nga tenthun ah ba baat hang, eno Rangte Chiiala nga damdi eje ngeh ih samthun hang.

8

Rom arang phaksat tiit

¹ Amadi, tongmih soomtuuha rom arang phaksat tiit cheng hali ah jat ehang.

Amiisak elang eh ah, neng ih mok thunha likhiik, "seng taang ni mongtham eje ngeh ah. Enootherong, erah likhiik mongtham ebah, mina ba khuupook thukla; enootherong mongnook ebah warep damdi minchanmui eh thuk hali. ² Amiisak o ih ngah ejat esiiit ngeh ih samthunha heh ih tiim uh tajatka. ³ Enootherong o mina ih Rangte ah minchan eha erah mina ah Rangte ih ejat ha.

⁴ Erah raangtaan ih, tongmih soomtu phaksat ah langla: Seng ih jat ih hi tongmih ah tiimju tah angka, seng ih Rangte esiiit luulu ah ba jat hi. ⁵ Rang ni angkoja adoleh hah ni angkoja, "rangte loong" ah ephoop je ah, erabah uh "rangte loong" nyia "teesu

* **7:36** 7:36jaaro jaalah kakhat choi... chosong esuh liinyu abah adoleh hewah nyia heh sah jaalah maangnookka ih thun nyu abah: heh sah raangtaan ih thet re elang ngeh ih thun abah, nyia heh sah hasongkaat chang ih abah, heh mamah thunha erah ang ah eno heh sah hasongkaat ih thuk theng † **7:37** 7:37hasong lakah kaabah; adolehheh sah lanook thukka. ‡ **7:37** 7:37jaalah ah kap ah; adoleh jaalah toom kap ah § **7:38** 7:38minuh kap ha; adoleh heh sah ah toom nook thuk ah. * **7:38** 7:38lanookmui ka; adoleh heh sah lanook thukka bah.

loong”⁶ taat puupa abah uh seng raang ih Rangte bah esiit luulu baaje ah, heh langla seng loong Wah, oh jirep ah Dongsiiite nyia o raang ih seng ething tongli warah ah; erah damdi Teesu uh esiit luulu je ah, erah langla Jisu Kristo, marah mendi jirep dongsiiita nyia o raang ih seng loong thingtongli warah ah.

⁷ Enoothong arah tiitmi ah warep ih tajatka. Mararah mina ah tongmih soomtu asuh erah than ih jangseela, amadi tuk ih tongmih soomtu phaksat ah phaksah leh, neng thungtho thoidi tongmih raangtaan ih heh angkah ngeh ih mokthun rumha; eno neng teeteewah suh phaksat ih thet haat hali ngeh ih thun rumha. ⁸ Enoothong, phaksat ih, Rangte reenah tabaam thoksiit ri; laphaksake bah uh seng tiim mat haatjih tah angka, adoleh phaksah ih bah uh tiim dakchojih tah angka.

⁹ Erah raangtaan ih, sen loong ah naririh ih reeraang theng, senphak sensat thoidoh o mina laalom ni tarong lah angka loong ah rangdah nah ladat thuktheng. ¹⁰ Jengthaak asuh ngah ih ba “jat hang” liite ih rom arang phaksat tongmih soomnok ni phaksah arah; Rangte suh dangdang lajen laalomte ih japtup abah, heh uh rom arang phaksat ah tatam phaksaka? ¹¹ Erah raangtaan ih an phono, o raang ih Kristo tiita ah, an “mongtham” thoidoh matti ah! ¹² Erah likhiikkhiik Kristaan wahoh thung atak ah joongthuk uno Kristo ngathong nah uh emah ih dah uh. ¹³ Erah raangtaan ih phak asat thoidoh hanpiite dathuk abah, ngah ih mabah uh si takah phakkang, erah langla hanpiite loong rangdah nah lakah dathuk suh ah.

9

Kamwah loong jen mootkaatjih

¹ Ngah pongwan mina tatam angkang? Ngah kamwah tatam angkang? Seng Teesu Jisu ngah ih tatam tuptang? Nyia ngah Teesu raangtaan ih motang thaang ah sen taba angkan? ² Mih ih ngah kamwah ngeh ih lathiik rangbah uh, sen loong ah ih ngah ejat eh hali! Sen roidong ah Teesu damdi roongroop thoidi, sen teeteewah ih ngah ah kamwah ih dongjat thuk hali.

³ Mabah mina loong ah ih putbeek hang di, ngah ih emah kangaakbaat rum ang: ⁴ Nga mootkaat thaang phak asat tatam jen korang? ⁵ Kaamwah wahoh loong nyia seng Teesu no nyia Pitar reela likhiik, Kristaan minuh ah siit angno ngah tatam jen tumkhoom kang? ⁶ Adoleh sek thingtong suh sek ah Barnabas luulu tam mootkaatjih ah? ⁷ O sipaahi ih heh laajang thaang ah heh teeteewah ih kakoh ah? Heh phek nawa anggut lasatte mootkaatte ah o a? Neng saap nyuupuuthi ah lajokte ah o ah?

⁸ Arah toobaat hang jengthaak ah ngah ih saarookwet ih toobaat hang, tiimnge liidi Hootthe ni phoosiitsiit ih baat hali. ⁹ Moses Hootthe ni seng ih chowet hi, “Raannak thuk tokdoh maanpong ah hetui nak loop theng.” Enoobah, Rangte ih maanpong ah luulu tam samthunha? ¹⁰ Amisak di erah heh ih seng suh tamli tahe? Elang e ah erah seng raangtaan ih raangha. O ih bah uh haanbeeha nyi chamkhanha rah heh ih nep roongchoh suh mokala. ¹¹ Seng ih sen loong dung ni moong achaang raanjih wen hi. Sen jii nawa hansi raangtaan chohi asuh ehanmi kohi ngeh ih tamli han? ¹² Wahoh botseh sen jinnawa jen laalomhala, seng ih batang aleh ehan tatam jen laalomke?

Enoothong jen lang ih abah uh seng ih emah tareeraang ke. Eranang ebah, Kristo Ruurang Ese lam ah photang ah nge ih jirep adi enaan ehi. ¹³ Amisak di sen ih jat et han o mina Rangteenok ni mokala erah loong ah ih phak asak ah Rangteenok nawa choha adoleh o ih romthong ni khojooop siik hoon ha erah loong ah ih khojooop siik hoon phaksat adi roomla. ¹⁴ Erah likhiikkhiik ih, Ruurang Ese tiit baatte loong asuh ething tong raangtaan ih erah mootkaat dow a chotheng ngeh ih Teesu ih baat ha.

¹⁵ Enoothong chojih ang abah uh ngah ih maang taat jamkang, adoleh amadi arah raanghang ah nga teewah raangtaan ih jensuk suh taraang kang. Erah nang ebah jaakhoh ngaba ti ang! O ih bah uh thaangmuh jengkhaap doh nga jen mokalang ah tami leksiitka! ¹⁶ Ruurang ese baat thoidoh ngah uh tajan khuupook kang. Ngabah tang aleh, emah mootkaat ah matkap. Eno ruurang ese tiit ah labaattang bah tiimthan echo etheng angta! ¹⁷ Nga thungthung ih mok mokatang bah, hethaang echoh eh ang ngeh ih tuumaang thengtang; enoothong nga mootkaat ngeh ih mokatang, tiimnge liidi Rangte ih erah mootkaat ah ngasuh baat tahang. ¹⁸ Emah ang abah, ngah ih tiimthaang choh angleh? Ruurang Ese tiit thaangmuh ih baat hi ah, adoleh ruurang ese raang ih nga mootkaatjih ngeh ih laliiko aju saapootse.

¹⁹ Ngah nga pongpongwan mina, o dah tah angkang; enoothong mathan jen ang ah erah than mina jensuh, ngah warep dah ih hoon lang. ²⁰ Jehudi loong ah jen suh li angno

ngah neng likhiikkhiik ih roong tongtha tang, eno ngah Moses Hootthe lathong ni lah ang kangbah uh, Moses Hootthe lathong ni songtongla loong ah jen suh neng likhiik ih roong tongtha tang. ²¹ Ranglajatte loong damdoh mokatang adoh uh, emamah ju roong tongtha tang, Jehudi Hootthe lathong ni lah anghang ih ah, erah Ranglajatte loong jen suh reetang. Erah raang ih Rangte Hootthe ngah ih lakap tah angka; amiisak di ngah Kristo hootthe lathong ni tonglang. ²² O mina laalom di larook lata angta, neng loong ah jen suh li angno, ngah uh neng likhiik ih larook lata ih hoontang. Mamah ih adoh se ah li angno, marah marah mina ah taan puipang suh li angno ngah emamah ih reeraang tang.

²³ Arah loong ah ruurang ese tung thoidi reelang, romsetam ah loongtang ih chosuh ah. ²⁴ Amiisak tiit ah sen loong ih jat ehan, tootmui soonte loong ah hantek toosoonla enoonthong hethaang ah wasiit ih ba choh ah. Erah raangtaan ih, sen uh toosoon an hethaang ah chosuh ah. ²⁵ Tootmujapte loong ah ih hethaang chosuh ejap banlam ah naririh nyoot ha marah roitang raang ih lah angka raang ih ah, enoonthong seng loong jaasiit mokali ah roitang raang ih ang ah. ²⁶ Erah raangtaan ih ngah soon tangno echoh lam adi pitlang; laktom ih thutmuite ih jaahu ni lathuka rah likhiik ah. ²⁷ Ngah ih ngaasak ngaasi ah nga jeng chaatchaat dah eh hoonthuk lang, tiimnge liidi ruurang ese ah wahoh suh baat lidoh hethaang lachoh naktoom ang ang suh ah.

10

Tongmih soom ah emiit

¹ Joonte loong, sen loong te awah Moses liphante loong ah mamah angta, erah samthun an ngeh ih baatrum hala. Neng loong ah jiiimu khui ni puipang rumta, eno Juusih Esaang ah eseetham ih daan rumta. ² Neng loong ah Moses liphante raang ih jiiimu nyia juusih ni juutem rumta. ³ Neng loong ah ih moong achaang ni phaksat phoosiit phaksah rumta ⁴ nyia moong achaang joong ah phoosiit ih jok rumta. Neng loong dandi roong khoomta moong achaangte jongnuh nawa jok rumta; eno erah jong ah Kristo heh teeteewah angta. ⁵ Erabah uh ehanko asuh Rangte ah taroonta, erah thoidi neng mang ah phisaang hah ni noongrep ni thaajaata.

⁶ Erah raangtaan ih, arah tiitthaak ah seng suh baat hali, neng reeta likhiik ethih ekhah lare theng ngeh ih haam hali, ⁷ adoleh mararah reeraangta ah likhiik, tongmih lasoom theng ngeh ih baat hali. Rangteele ni liiha, "Mina loong ah jokphaksat esuh khoontong rum adi khojok khamjok nyia roomjup roomtong ih hoon boongse rumta." ⁸ Mararah reeraang rumta ah likhiik, raandi baaji tongtha eno lah moongtaang theng—erah thoidi neng loong ah saasiit di rooknyi haajaat jom matti rumta. ⁹ Neng ih thaak phateeta ah likhiik, Teesu* ah lathaak phate theng—erah thoidi neng loong ah pu loong ah ih chum tekphak rumta. ¹⁰ Mararah loong ah pakjengkong rumta ah likhiik, seng lapak jengkong theng—Tek haatte Rangsah loong ah ih neng loong ah erah thoidi thet haat rumta.

¹¹ Erah angta loong ah wahoh suh jengthaak noisok suh angta, nyia seng loong raangtaan ih jengthoon ah raangthiinta. Tiimnge liidi seng loong ah saapoot thoon thok nanah di songtong li.

¹² Sen loong ah rongtangtang ih chaplan ngeh ih thun han bah ladattek suh naririh ih tongtha an. ¹³ Sen phate jooonnaam halan ah banlam ang ah erah likhiik wareprep ih choha. Enoonthong Rangte ih heh kakham ah thiin eha, lajen huiheng ah taphate thuk ran; sen loong ah thaak phate suh saapoot thok haabah uh, ejen naan esuh chaan kot ehan, nyia erah dowah jen doksoon suh lampo eje ang ah.

¹⁴ Joon awaan loong, erah raang ih tongmih soomtu tan dowah haloh ang theng. ¹⁵ Thungsek mina sen loong asuh baat rumhala; ngah jenglang ah ami ang abah maama teenuh teewah raangtaan thaak samthun thaak an. ¹⁶ Teesu Phaksat tokdi seng ih lookkep maak hi adi Rangte suh lakookmi lihi: Eno erah dowah jokti adi Kristo sih ni roong roomli. Eno baanlo chepphiit hi adi: ephak ehi, erah di Kristo sakphu di roong roopli. ¹⁷ Tiimnge liidi baanlo ah esiiit luulu, eno seng loong ah hantek ang ih bah uh, seng ah sak esiiit, erah raangtaan ih seng ih baanlo esiiit roomphak hi.

¹⁸ Ijirel mina loong ah taat samthun thaak ih; siik hoon phaksat roong phaksatte loong ah romthong ni Rangte mootkaat roong moh rumta. ¹⁹ Enoobah, tongmih adoleh heh soomtu phaksat ah jirep adi hethaang pan elang ekah tam liihang? ²⁰ Emah tah

10:1 10:1 Hpkt 13:21-22Hpkt 14:22-29   **10:3** 10:3 Hpkt 16:35   **10:4** 10:4 Hpkt 17:6; Erok 20:11   **10:5** 10:5 Erok 14:29-30   **10:6** 10:6 Erok 11:4   **10:7** 10:7 Hpkt 32:6   **10:8** 10:8 Erok 25:1-18   * **10:9** 10:9 Teesu; mararah le ni Kristo ngeh ih raangha.   **10:10** 10:10 Erok 16:41-49   **10:16** 10:16 Mat 26:26-28; Mk 14:22-24; Luk 22:19-20   **10:18** 10:18 Lew 7:6   **10:20** 10:20 Hodh 32:17

angka! Ngah ih liihang abah rangnak mina loong ih romthong ni siik hoon rumha abah hakhoh juubaan loong suh korumha, Rangte suh kot tah angka. Eno sen loong ah hakhoh juubaan loong damdoh room thuk suh tanookkang. ²¹ Sen loong ah ih Teesu lookkep nah nyia hakhoh juubaan lookkep enyiinyi nah tami room jokkan; adoleh Teesu teebun nah phaksah anno hakhoh juubaan loong teebun nah nep tami phaksah kan. ²² Tam aleh Teesu ih toom siikhaam he liihan a? Seng loong heh nang ih echaan tam mok samthunhi?

²³ Sen ih liihan, “Seng loong ah jaatrep ah jen re eh ih.” Erah amiisak elang eh ah, enoonthong jaatrep ah ese totoh tah angka. “Seng jaatrep jen re eh ih,”—enoonthong jaatrep ah seng raang ih epun totoh tah angka. ²⁴ O ih uh an raangtaan suh luulu nakthun uh, wahoh raangtaan nep thuntheng.

²⁵ Sen thung nah hejaat hejaat lasamthun thang ih, si sang theng ni sangha si ah jen phak et an. ²⁶ Tiimnge liidi, Rangteele ni liiha, “Hah nyia erah di tongtongla jirep ah Teesu lakbi.”

²⁷ Lahanpiite o ih bah uh phaksat roomphaksat poonho doh kah ubah, an ngathong ni thiinkoh halu ah lacheng thang ih phaksah uh, erah an thung nawa ih lathaam paklak ngaakcheng theng. ²⁸ Enoonthong o ih bah uh, “Arah phaksat ah tongmih soomtu arah,” ngeh ih baat ho bah erah laphaksat theng, erah langla o ih baat ho bah uh heh thung ih toomjat ah ngeh ih baat halu— ²⁹ erah langla, an thung tah angka, wahoh ih thunha.

“Emah ang abah uh, ese,” marah marah ih chengha, “ngah thung ih jen re theng ah wahoh thung jun ih tiim esuh haam hang? ³⁰ Ngah ih phaksat raangtaan ih Rangte suh lakookmi li angdoh, erah phaksat raangtaan ih jengseera hang ah o ih bah uh tiim esuh chikram hang?”

³¹ Erah raangtaan ih, an ih tiimjih re ubah uh, adoleh jok phaksah ubah uh, Rangte men raksiit theng ang theng. ³² Jehudi loong angkoja oh, adoleh Ranglajatte angkoja oh, adoleh Rangte chaas mina angkoja oh, o uh sengtong sengtha nawa ih lacham thuk theng. ³³ Ngah reeraang lang ah likhiik ih reeraang an; tiim reeraang ang bah uh, ngah bah wahoh eroon etheng ih reeraang lang, nga raangtaan ih lah anghang ih, wahoh loong ah toom pui ah ngeh ih reelang.

11

1 Nga lih phanhe, ngah ih Kristo liphan hang ah likhiik ah.

Rangsoom tokdoh kholoop

² Sen ih ngah samthun thoidi nyia ngah ih nyootthiin rumtaha ah kap thoidi saarookwet eh gu rumhala. ³ Enoonthong Ngah ih liihang ah langla, mina loongtang nang ih Kristo ah elongthoon ngeh ih warep ih jattheng, hesawah ah hesanuh khotok di elong, eno Rangte ah Kristo khotokdi elong. ⁴ Erah raangtaan ih miwah ih nokraat nah heh khoh loop ano rangsoom abah nyia Rangte tiit baat abah heh ih Kristo thaangju ah. ⁵ Eno minuh ih nokraat nah heh khoh loopmuh ih rangsoom abah nyia Rangte tiit baat abah heh sawah thaangju ah; erah langla heh khoh loopmuh nyia khoh sui choi abah phoosiit. ⁶ Minuh ih heh khoh ah laloopka bah heh khoh ah sui laan ih abah ese ang ah. Eno minuh ih heh khoroon suihaat ah rakrekjih angphiino, heh khoh ah loop ejih. ⁷ Miwah ah Rangte laaphaang likhiik nyia heh men raksiit suh ang thoidi, khoh ah laloop theng. Enoonthong minuh ah miwah men raksiitte; ⁸ tiimnge liidi miwah ah minuh nawa tadongsiitta, enoonthong minuh ah miwah nawa dongsiit dow. ⁹ Adoleh minuh raangtaan ih miwah ah tadongsiitta, enoonthong minuh ah miwah raangtaan eh dongsiitta. ¹⁰ Erah raangtaan ih, rangsah loong thoidoh, minuh ih heh khoh ah loop etjih, erah langla heh sawah lathong ni ngeh ih jatthuk ha. ¹¹ Teesu mendi, seng roidong doh minuh ah heh pongwanwan tami tongka, erah likhiik miwah ah heh pongwanwan tami tongka. ¹² Tiimnge liidoh minuh ah miwah nawa dongsiitta, erah likhiikmi miwah ah minuh nawa dongtu hap; eno jirep ah Rangte ih dong thukla.

¹³ Senses ih danjat an nokraat nah minuh ih heh kholoop muh ih rangsoomha ah epun tam tapunka. ¹⁴ Hebanlam ih, miwah ih kholoot thiin ah thaangju kaanse ngeh ih tiim esuh nyootsoot halan, ¹⁵ enoonthong minuh raang ebah jaassejih. Heh suh kholoh ah khoh loop suh koha. ¹⁶ Enoonthong o ang anbah uh erah raang ih daanmui thung ang anbah, a baat rumhala, seng banlam nyia Rangte chaas mina loong banlam rangsoom tokdi jihoh banlam tajeeka.

*Teesu phaksat**(Mat 26:26-29; Mk 14:22-25; Luk 22:14-20)*

¹⁷ Arah renbaat rumhala ah sen tagu rumra, rangsoom khoontong lan ah ese raangtaan lalek anghang ih ehan thoonthet thuk lan. ¹⁸ Jaakhothoon ah, ngasuh chobaat rum halang, sen loong ah khoontongleh daanmui eh lantih, eno erah ami ju ang ah ngeh ih hanpi hang. (¹⁹ Tiim tah angka sen jaachi nah uh daanmui ejih, emah ang ano juuba o mina epun ah erah mina ah wuusa nah dongjat ah.) ²⁰ Sen loong ah ih phaksat roomphaksah andi Teesu phaksat ngeh ih taphaksah kan. ²¹ Sen ih erah phaksah han adi laroom phaksah thang ih maama phaksatsat ehan, erah thoidi mararah ah ramtek khamle ih tong roh eh rumla. ²² Ejok ephak theng sen nok amuh tam ah? Adoleh Rangte chaas asuh lanook kanno changthih noodek loong ah rakrek thuksuh tamli han? Erah thoidoh ngah ih sen suh tiimjih li rumha ngeh ih samthun han? Ngah ih sen loong egu tam ih rumha? Taheh baam gu rumra!

²³ Tiimnge liidi sen suh korum taha ah Teesu ih nyootsoot hangrah angta: Erah langla Teesu Jisu mokwaanta rangphe ja baanlo chep toonpi ano, ²⁴ Rangte suh lakookmi liita, baanlo ah chepphiit ano jengta, "Arah nga si ah langla sen raangtaan ih. Ngah dokthun suh sen ih arah phaktheng." ²⁵ Erah phak lilih, lookkep ah toonpi ano we liita, "Arah lookkep adi Rangte jengdang ena je ah, erah di nga sih pan. Nga dokthun suh sen loong ah ih arah jok theng."

²⁶ Sen loong ah ih saarookwet arah baanlo phak andoh nyia arah lookkep dow a jok andoh heh teewah maang raara Teesu tektiit ah baat an. ²⁷ Erah raangtaan ih sen loong dung dow a maramarah ih lachoomjoh thang ih Teesu baanlo nyia arah lookkep dow a jok phaksah anbah, Teesu si nyia sih ngathong ni sen loong moongre elan. ²⁸ Erah raangtaan ih, erah baanlo phak suh nyia lookkep dow a jok subah, jaakhoh maama teenuh teewah ih thaak jattheng. ²⁹ Sen loong ah ih Teesu si nyia lookkep dow a tiimraang ih jok han ah laphang jat kanbah, erah jok phaksah han ah ih sensen dande han. ³⁰ Erah thoidi sen loong ah hantek khoisat ang lan nyia enaang elan, mararah ah etek elan. ³¹ Seng loong ah ih jaakhoh chaakjat ebah, Rangte ih dande theng tah angka. ³² Enoothong Teesu ih seng loong ah dande hali nyia chamthuk hali abah, mongrep damdoh eroom ih ladut haat suh dande hali.

³³ Joon awaan loong, erah raangtaan ih, Teesu Phaksat room phaksah andoh, loongtang khoonban mui etheng. ³⁴ Eno sen ram ih ti anbah, sen nok nah phaksat theng, tiimnge liidoh sen loong lomkhoon andoh Rangte ih dande jih naktom ang an. Jihoh loong tiit abah, ngah thok handoh ma phansiit ang.

12*Esa Chiiala lakkot*

¹ Amadi, Esa Chiiala lakkot tiit sen ih raanghan ah amah. ² Sen loong ah ih jat ehan rangnak mina ang tokdoh, tekman tongmih rang ah soom anno maama thungthung ih moong reeraang katan. ³ Sen loong asuh arah baat rumhala o bah uh Rangte Chiiala ih panha, erah mina ih mabah uh emah taliika ang ah. "Jisu etek toom e ah" nyia Esa Chiiala ih lapanka bah ah o eh uh "Jisu ajuuba Teesu" ngeh ih tadong jengka ang ah.

⁴ Esa Chiiala lakkot ah phoosiit tah angka, erabah uh Chiiala abah phoosiit. ⁵ Mootkaat pakna ah phoosiit tah angka, erabah uh Teesu wasiit mootkaat kala. ⁶ Mootkaat pakna jen mokala ah phoosiit tah angka, enoothong erarah Rangte ih erah mootkaat ah jen pakna suh jatthuk ha. ⁷ Mirep suh ese ang raangtaan ih ma lam nawa ih ang abah uh Chiiala warep damdi roong tongla. ⁸ Mina wasiit suh tiitkhaap baat suh Chiiala ih mongtham ese koha, eno erarah Chiiala ih wahoh suh mongtham tiit jen baat thuk ha. ⁹ Chiiala esiiit ih wasiit suh rapne mi laalomjih koha, wahoh suh ah khoisat jen deesiit theng chaan koha. ¹⁰ Chiiala ih wasiit suh mih paatjaajih jen noisok suh chaan koha; wahoh suh Rangte tiit jen baatjih lakkot ah koha; eno mararah asuh ah tiimjaat Chiiala nawa ra hala, erah jen dan jatthuk ha. Mina wasiit suh lajatjih jengjeng thukla, eno wahoh suh langla erah tiim suh liiha ngeh ih mi toombaata thuk ha. ¹¹ Enoothong Chiiala esiiit ih erah loong ah mokala; heh ih mamah thunha, wasiit wasiit mina suh jihoh jihoh lakkot koha.

Sakpuh essit ni hephaak hetaang hantek

¹² Kristo ah sakpuh esiiit likhiik, erah di hephaak hetaang hantek je ah; hephaak hetaang jihoh jihoh nawa roop abah uh, hesakpuh ah esiiit. ¹³ Erah likhiikhiik ih,

seng loongtang, Jehudi angkoji adoleh Ranglajatte angkoji, dah angkoji adoleh maama pongwan angkoji, Chiiala phoosiit ih juutem thuk tahe eno Chiiala esiit jok thuk hali.

¹⁴ Sakpuh ah hephaak hetaang esiit nawa ih luulu tahoonga, enoonthong erah di hephaak hetaang hantek roopla. ¹⁵ Lah ih mok li ah, "Ngah lak tah angkang, erah raangtaan ih ngah sakpuh damdoh taroong roopkang," taatli abah uh sakpuh nawa jihoh tami hoonka. ¹⁶ Eno na rah ih mokli ah, "Ngah mik tah angkang, erah thoidi ngah sakpuh raangtaan tah angkang," erabah uh sakpuh nawa ehoh tami ang thukka. ¹⁷ Sakpuh thoontang mik mok ang thengta bah, mamah mi chaat ah? Adoleh na luulu mok angta bah, mamah mi choting ah? ¹⁸ Enoonthong, jihoh jihoh hephaak hetaang loong ah Rangte ih hethung hoon hoon ih marah doh angheng ah erah di donghoonta. ¹⁹ Hephaak hetaang esiit luulu mok angta bah mabah uh hesakpuh tami ang thengta! ²⁰ Erah thoidi, hephaak hetaang hantek ih ang kano, sakphu esiit ih hoonla.

²¹ Mik ih lak suh mabah uh tajen liika, "Ngah ih an tajamra!" Adoleh khoh ih lah suh tami liika, "Ngah ih an tajamra!" ²² Erah khodi, hephaak hetaang marah ehinthoon liihi mudoh sakpuh ah tami angka; ²³ eno hephaak hetaang marah ehinthoon liihi erah ah ehan sokboi theng ih hoonla; adoleh marah sok suh lajaaseeka erah ah ehan choomhoon theng ih hoonla, ²⁴ marah hephaak hetaang jaaseethoon ah erah ba choomhoon theng tah angka. Rangte heh teeteewah ih hephaak hetaang loong ah thoontang esiit ih esiit sokboimui suh maradoh angheng ah erah di hoonta. ²⁵ Erah raangtaan ih hesakpuh adi tiim uh tadanka, erah nang ebah hephaak hetaang loongtang esiit raangtaan ih mokala. ²⁶ Hesakpuh dowah hephaak esiit mok sat abah, hephaak hetaang ehoh loong ah uh esat e ah; hephaak esiit ah egu ih abah, hephaak hetaang ehoh loong ah roong tenroon eh ah.

²⁷ Sen loong ah Kristo sakpuh, nyia sen loong ah esiit esiit hephaak hetaang. ²⁸ Chaas ni Rangte ih herit herit ih thiinha: Jakthoon ah heh kaamwah loong ah, ritnyi adi khowah loong ah, ritjom adi nyooote loong ah, erah lih adi epaatjaajih jen reete loong ah, erah lih adi khoisatte jen deesiit theng chaan koha loong ah adoleh mih jen chosok ha loong ah adoleh dalam jen phansiitte loong ah adoleh jengkhaap lajatjih jeng jengte loong ah. ²⁹ Neng loong thoontang kamwah tah angka adoleh khowah loong adoleh nyooote loong totoh tah angka. Epaatja theng jen re suh chaan thoontang suh takoka ³⁰ adoleh khoisat jen deesiit suh, lajatjih jeng mi jeng suh, adoleh erah tiim suh liiha erah mi toombaatte tah angka. ³¹ Erah raangtaan ih, sen ih elongthoon lakkot loong ah chosuh samthun an.

Erabah uh, eseethoon, abah arah lampo ah.

13

Minchan

¹ Ngah mina jeng akong nyia rangsah loong jeng taat miiheng ang bah uh, nga ten nah minchan ah lajeeka bah, nga jengkhaap ah nyaam rengtom arah adoleh koonta rengbot likhiik ba ang ah. ² Nga tiit baat nawa ih mithung jen lektheng ranglakkot taatje abah uh; husah tiit jen jattheng mongtham je abah uh; kong akaan jen nuudat theng laalom ah taatje abah uh— nga jiinnah minchan ah lajeeka bah ngah tiim uh tah angkang. ³ Nga nyamka thoontang changthih noodek suh taatkoh ang bah uh, nyia nga teewah sakphu ah we nah taat khaam* thuk ang bah uh—nga jiinnah minchan ah lajeeka bah, nga raang ih taseeka angka.

⁴ Minchan ah enaan nyia tentheth; miksuh adoleh siikhaam adoleh khuupook tah angka; ⁵ minchan ah lajak dangjang tah angka adoleh nyamnyook tah angka adoleh mih ih thichoijih tah angka; moongre thetre uh mong ni tathiinka; ⁶ minchan ah ethih asuh tanookka, amiisak tiit asuh roonla. ⁷ Minchan ih mabah uh tathiinhaatka; nyia heh tuumaang, laalom, nyia enaan ah mabah uh tamaka ang ah.

⁸ Minchan ah roitang raang. Tenroon thuk theng tiitkhaap loong ah pootsiit raangtaan; lajatjih jeng miiheng lakkot taatje abah uh erah ethoon ih ah; mongtham ah taatje abah uh emat ih ah. ⁹ Tiimnge liidi mongtham nyia tenroonjih tiitkhaap lakkot kohali abah pootsiit raangtaan; ¹⁰ enoonthong jirep ah epunthoon angtaano, pootsiit raangtaan angta rah emat ih ah.

¹¹ Nga noodek doh, ngaajeng ngaakong, nga tenthun loong ah noodek likhiik angta; amadi mihak eh hoon lang, noodek likhiik ngah takah angkang. ¹² Amadi tup hi ah langla samsok adoleh theeri ni laaphaang moonheek heek ih seng laaphaang sok erah likhiik; lidoh bah seng mik ih samkhikhih ih sokmui ih likhiikkhiik ih ang ah. Amadi

tiim jat hang erabah amasah ba jat hang; eno lidoh bah sekjat ih wan ang—Rangte ih nga jat halang likhiik ah.

¹³ Amadi arah ejom ah tongla: Tuumaang, laalom nyia minchan; arah tung dowah elong thoon ah minchan ah rakla.

14

Chiiala nawa ranglakkot

¹ Erah raangtaan ih sen loong ah ih minchan lam ah jam an. Senten senmong ah chiiala nawa thaangmuh ranglakkot ah samthun an, ehan ah Rangte tiitwaan miibaat theng lakkot ah jam an. ² O mina lajatjih jeng dongjenglah erah mihoh damdi tawaanka Rangte damdi waanla, tiimnge liidi arah jeng ah o ih uh tajatka. Erah jeng rumla abah Chiiala chaanphaan nawa ih husah tiit ah waanla. ³ Enoothong o ih Rangte tiitwaan baat ha arah miloong ah damdi roongwaan ano chosok jengkhaap, chaankot jengkhaap, nyi huudiip jengkhaap ah jenglah. ⁴ O lajatjih jengkhaap ah dongjenglah erabah neng raang raangtaan ih jenglah, enoothong o ih Rangte tiitkhaap baat ha erabah chaaste loongtang raangtaan.

⁵ Ngah ih sen loong ah lajatjih jeng ah ba lasah jeng rumta ngeh ih li rumhala; enoothong Rangte tiitwaan miibaat ranglakkot ah ehan ba lasah chorumta ngeh ih li rumhala. Tiimnge liidi o ih Rangte tiitwaan baat ha rah lajatjih jeng dongjeng lah nang ih elong—lajatjih jeng ah tiimjih suh liiha ngeh ih mi toombaate lajeeka bah, arah chaas raangtaan ih tiimju tah angka. ⁶ Erah raangtaan ih joon awaan loong, mabah sen taangnah wanghang adoh, lajatjih jeng taat dongjeng ang bah uh sen ih tiimjih choh an? Erah tiimjih suh liiha ngeh ih Rangte taangnawa sen suh lami wuubaat rumra bah sen raang ih tiimju tah angka.

⁷ Thom asaam loong ah jengthaak suh taat samthun thaak ih, phuuliilaang angkoja adoleh changding angkoja—herengtom ah ladan tomka bah mamah ih danjat an?

⁸ Adoleh raamui luiromngmot ah ladanchaatka bah raamui kaat suh o ih ma khookham ah? ⁹ Erah likhiik, an tiitkhaap ena ena ih jenglah ah phanjangjang lajengko bah o ih ma jat ah? An jeng ah pongwut nah ba mah ah! ¹⁰ Mongrep ni jeng ah ehoh ehoh, erabah uh jengkhaap ah hesot hemat pan jenglah. ¹¹ Enoothong erah jenglah ah ngah ih lajat kangbah, arah jengkhaap jengte loong raangtaan eh dookdate ang ah eno neng loong ah nga raang ih dookdate ang ah. ¹² An Chiiala lakkot asuh ramlu bah, thoontang nang ih ehanthoon ah chaas hakthuk theng mootkaat ah jaatjaat moh suh thuntheng.

¹³ Erah raangtaan ih o mina lajatjih jeng ah jenglah, arah ranglakkot jengkhaap ah mi phanbaat suh rangsoom theng. ¹⁴ Emah rang mok soom ang bah, chiiala ni ngah ih rangsoom hang, enoothong nga thung ah erah di tajeeka. ¹⁵ Emah ang abah, Ngah ih tiim etheng ah? Ngah ih chiiala nawa ih rangsoom theng, enoothong nga thung nawa ih nep rangsoom theng, arah damdoh ngah chiiala nawa ih nep boong theng nyia nga thung atak nawa ih nep boong ang. ¹⁶ Rangte suh chiiala nawa ih luulu ih lakookmi li ubah, an rangsoom doh nokbaang loong ah ih “Amen” ngeh ih mamah mi li ah? ¹⁷ Rangte suh lakookmi rangsoom hu ah ese taat ang abah uh, mina wahoh raang ih ese tamok angka.

¹⁸ Ngah sen loong nang ih lajatjih jeng ehan jeng thoidi Rangte suh lakookmi lihang. ¹⁹ Enoothong haajaat haajaat lajatjih jeng ah jeng nang ih chaas nah khorongngot ih doh, mih suh nyootsoot doh khaap bangnga taan mih ih samjat theng jeng ah jeng ang.

²⁰ Nga joonte loong, sen tenthun nah noodek likhiik lah ang theng; ethih nah ba noodek ang theng, enoothong sen tenthun nabah mihak ang theng. ²¹ Rangteele ni amah raangha,

“Mina loong lajatjih jeng jenglah jun ih

nga mina loong damdoh roongwaan ang, Teesu ih liiha.

Mideek mikaan tuikhoi lam ih ngah roongwaan ang,

erabah uh nga mina loong ih nga jeng ah laboichaatte ang rumla.”

²² Erah raangtaan ih, lajatjih jeng mijeng suh thaangmuh lakkot ah lahanpiite suh noisok ha, hanpiite loong raang ih tah angka, enoothong Rangte tiitkhaap miibaat suh ranglakkot ah langlah hanpiite loong raang ih, lahanpiite loong raang ih tah angka.

²³ Jengthaak asuh, chaas mina thoontang lomtong ano, lajatjih jeng dongjeng rum abah—adoleh lahanpiite mina loong ih japtup abah emok anglah ngeh ih tatam thinka?

²⁴ Enoothong lahanpiite loong dongkhoom ha adoh Rangte tiitkhaap baat abah, arah chaat ano neng rangdah tiit ah samthun ih ah. Erah japchaat rumha rah ih neng neng dande ah, ²⁵ husah ni thun rumha rah wuusa nah dongjeng ah, eno Rangte ah soomtu rum ano neng rangdah ah ethang et rum ah, “Rangte ah amiisak amadi sen damdi!”

Chaa ni khoronggot

²⁶ Nga joonte loong, arah loong asuh liihang. Maatokdoh sen rangsoom khoontong andoh, mararah doh rangsoom seehoonte eje ang theng, mararah ih Rangte tiit dongbaat theng, mararah ih nyootsoot etheng, rukho ah ih lajatjih jengkhaap nawa ih jengte ang theng, rukho ah ih lajatjih jeng adi tiimjih liiha arah huk jangbaat kotte ang theng. Jirep ah chaa raangtaan ih ese angheng toom ang ah. ²⁷ O bah uh lajatjih jengjeng adoh, eradoh wanyi wajom jeng theng, wasiit lidoh wasiit jeng theng, eno wasiit ah ih erah tiimjih suh liiha ah toombaate theng. ²⁸ Enoothong erah doh tiimsuh liiha rah toombaate lajeeka bah, lajatjih jeng jengte ah lakah hoopti theng eno heh teeteewah nyi Rangte luulu damdoh roongwaan theng. ²⁹ Wanyi wajom ih Rangte tiitkhaap baat adoh, wahoh loong ah ih erah baat ha rah danchaat etheng. ³⁰ Enoothong erah khoontong adoh o suh bah uh Rangte tiitwuukaat hala bah, wasiit jengte warah ih ejeng ah toihaate etheng. ³¹ Warep ih nyootsoot suh nyia chaankot jengkhaap jeng subah, sen loong ah ih wasiit lidoh wasiit ih Rangte tiitkhaap jen baat eh an. ³² Rangte tiitkhaap baat suh ranglakkot ah langla tiitbaate lathong nah ang theng, ³³ tiimnge liidoh Rangte ih kaphak kalak tah anghuk ri erah nang ebah phanjangjang nyi semroongroong anghuk suh liiha.

Erah raangtaan ih chaa rep nawa Rangte mina loong, ³⁴ minuh loong ah erah lomtong tokdoh suusu ih tongtheng. Jehudi Hootthe ni liiha, neng loong ah lajeng theng ngeh ah; neng loong ah tiitkhoh paante lah ang theng. ³⁵ Minuh loong ah ih tiim atiiim jat suh li abah neng sawah suh nok nah chengtheng. Chaa nah lomtong adoh minuh jeng ah rakrek ejih.

³⁶ Adoleh Rangte jengkhaap ah an taangnawa tam ra taha? Adoleh erah jengkhaap ah kaat suh an luulu tam ah? ³⁷ O ih bah uh heh ah Rangte ruurang baate ih toom taat liithaak ah adoleh chiiala ranglakkot ah heh suh je ah ngeh ih toom thun thaak ah, heh ih arah dokthun jaatjaat etheng, ngah ih sen suh raang koh rumhala ah Teesu jengdang ngeh ah. ³⁸ Heh ih arah tiit ah laboichaataka bah, sen ih uh heh tiit ah laboichaate theng.

³⁹ Joonte loong, arah raangtaan ih, senten senmong ah Rangte tiitkhaap baataan nah koh an, enoothong lajatjih jeng jengte loong ah nak haam an. ⁴⁰ Enoothong jirep ah phanjangjang nyia seklilih lam ih jaatjaat ih re theng ang ah.

15*Kristo ngaaksaat tiit*

¹ Joonte loong, amadi sen loong asuh ngah ih nyootsoot rum taha Ruurang Ese tiit ah dopbaat rumhala, erah sen loong ah ih ekap etan, nyia sen loong ah arah tuumaang adi tonglan. ² Ngah ih tiitkhaap nyootsoot rum taha langla ruurang ese tiit. Erah doh sen kamkam ih laalom an bah sen loong ah epui e an—eraha lah angka bah sen hanpi ah thaangmuh nah ang ah.

³ Ngah ih chochaat tang ah sen suh deenbaat rum taha, erah langla thoontang nang ih ju elong: Kristo ah seng rangdah raangtaan ih tiita, erah Rangteele ni uh li eha; ⁴ heh langla beng ano sa jom lidi we ngaaksaatta, Rangteele ni emah uh li eha; ⁵ heh teewah Pitar reeni dong ano heh kaamwah asiwanyi reeni uh dongkhoom eta. ⁶ Erah lih adi heliphante cha bangnga nang ih ehan taang ni Dotdi dongkhoomta, ehanko loong ah amadi uh ething, marah marah ba tiita. ⁷ Erah lih adi Jisu Jeems reeni dongkhoomta, erah lilih kaamwah wahoh loong reeni dongta.

⁸ Lithoon ni nga reeni uh heh dong ih taha—tup maangchang di tup arah mina likhiik dongko laang ang ang bah uh nga reeni dongkhoom eh taha.* ⁹ Tiimnge liidi, kaamwah loongtang nang ih ngah ehinthon—ngah kaamwah li theethe uh tah ang kokang, Rangte Chaa ah uh ngah ih thet haat kotang. ¹⁰ Enoothong amadi anglang ah Rangte minchan di, eno minchan erah kotahang ah thaangmuh tah angka. Erah tokkhoh di, kaamwah wahoh loong nang ih ngah ehan mokalang, amiidi bah nga reelang ngeh ih tah angka, enoothong nga damdi Rangte wakmokah hala. ¹¹ Erah raangtaan ih, ngah ih nyootsoot rum koja oh adoleh neng ih nyootsoot kojan oh, erah seng ih nyootsoot hi ah, erah sen ih hanpi ehan.

Seng ngaaksaat tiit

¹² Amadi, seng ih Kristo tek nawa ngaaksaat tiitkhaap ah baat hi, eno sen mararah ih tek nawa ngaaksaat ano tami ngaakthingka ngeh ih mamah mi li han? ¹³ Erah thunhan ah amiimi mok ang abah, Kristo ah ngaaksaat muh; ¹⁴ eno Kristo ah tek nawa lamok

15:3 15:3 Isa 53:5-12   **15:4** 15:4 Rsb 16:8-10; Mat 12:40; Esm 2:24-32   **15:5** 15:5 Luk 24:34; Mat 28:16,17; Mk 16:14; Luk 24:36; Jn 20:19   **15:8** 15:8 Esm 9:3-6   * **15:8** 15:8 tup rangwu maangchangadoleh marah tup rangwu maangdi tup ha.

ngaaksaatta bah seng ih tiim esuh ma nyootsoot ih nyia sen ih uh tiim esuh ma hanpi an. ¹⁵ Erah nang ih ethih thoon ah langla, seng ih Rangte tiit ah tiit hu baat hi, tiimnge liidi Kristo ah tek nawa ngaaksaat eta liihi—enoothong tek nawa tangaak thingka liiha ah ami mok ang abah, Kristo uh tek nawa talaang ngaak saatsiit theng taaja. ¹⁶ Tiimnge liidi tek nawa langaaksaatta bah, Kristo uh talaang ngaaksaat taaja. ¹⁷ Eno Kristo ah langaaksaatta bah, sen laalom ah uh thaangmuh eno amadi uh sen rangdah ni malan. ¹⁸ Emah uh lang ela Kristo mendi tekte loong ah emat ela. ¹⁹ Kristo suh laalomli roidong ah amah doh raangtaan luulu se abah nyia liwang raangtaan ih lakah bootjeeka[†] bah, arah mongrep adoh o nang ih ehan ah minmui keechan ah seng ang ih.

²⁰ Enoothong amiisak tiit ah langla Kristo ah tek nawa ngaaksaat eta, eno jen tek ete loong ah raangtaan ih ngaaksaat ejih ih hoonla. ²¹ Tiimnge liidi etek ah mina wasiit thoilam di thok taha, erah likhiikkhiik ngaaksaat ah uh wasiit thoilam di thok hala. ²² Mina loongtang Adam jun ih tiila, erah likhiikkhiik loongtang Kristo jun ih ngaakthing ah. ²³ Enoothong wareprep ah phanjangjang ih ngaak saatsiit ah: Jaakhothoon ah Kristo; heh ngaakraak tokdoh langla, heh mina loong ah. ²⁴ Erah lih adoh ethoon saapoot ah thok ha, Kristo ih chiiala damdi pan rumha loong ah jen ah, ngoong awang loong ah, eno jaatrep chaan ah jen ano, Rangte Hasong ah Hewah suh koh ah. ²⁵ Tiimnge liidi Rangte ih piara loong ah jen ano heh lakhui nah maang thiinthiin Kristo ih jaatjaat pan ah. ²⁶ Lithoon doh jentheng piara ah etek ah ang ah. ²⁷ Tiimnge liidi Rangteele ni liiha, "Rangte ih jirep ah heh lakhui nah thiin ah." Aradi saachamcham tiit ah langla "jirep" liiha di Rangte ih Kristo lakhui ni thiinha asuh liiha heh teewah tawak rookweka. ²⁸ Enoothong jirep ah Kristo ih pan phiino, heh Sah, heh teewah ah Rangte lathong ni thiinha, o ih jirep ah heh lakhui ni thiinha; eno jirep ah Rangte ih pan ah.

²⁹ Amadi, etekte suh juutem rumha ah mamah ang ah? Neng ah tiim ah chosuh laalom rum ah? Mararah ih liiha, tek nawa tah ngaak saatka, erah ami mok ang abah, erah mina loong ah etek esuh tiimnge ih temrum la? ³⁰ Eno Seng loong ah saapoot rookwet seng roidong ah choophaanphaan lam adi tiimnge khoom ih? ³¹ Nga joonte loong ngah bah saarookwet etek elang! Seng roidong di, seng Teesu Jisu Kristo damdi roop eno ngah sen suh khuupook angno, arah jenglang. ³² Ngah Ephesas nah "woma siiawi" likhiik ih hansi raangtaan ih muitang bah, ngah ih tiim ma choh ang? Enoothong, arah jeng rumla ah likhiik, tek mang ah lah ngaakthingka bah, "Seng loong ah ih jok phaksah laang eji, rangkrah baleh etek eh ih?

³³ Nakmok ngak an."Lajak damdi joon adi lajak ih hoon ah tih." ³⁴ Sen thung ngaaksek e anno rangdah jih ah nakkah re an. Ngah ih sen loong asuh rakmu riike ih li rumhala mararah ih Rangte tajatkan.

Sakpuh ngaaksaat

³⁵ Mararah ih chengha, "Tekmang ah mamah mi ngaakthing ah? Neng sakphu ah tiimjaat ang ah? ³⁶ Mamah ngakthak lan! Sen ih hejih ah hah ni bengkaat andi, haapphook esuh jihak ah raangtek ela. ³⁷ Eno erah ki han ah langla hejih huuta, raan angkoja oh, tiim angkoja oh, hakchoi tah angka liwang nah ba hebang ih hoon hak ah. ³⁸ Rangte ih heh raang ah heh thungthung ih hebang ih hoonthukla; hejih asuh hethaak hemaak hakthukla.

³⁹ Eno siianyah ething loong si ah phoosiit tah angka; mina si aba phoosiit ang ah, luiamaan si mama, woh si mama eno nyah si ah mama.

⁴⁰ Eno rang ni tongte nyia hah ni tongte uh eje; rang dowla loong ah nyia hah ni tongte loong jaase maama angla. ⁴¹ Rangsa ah mama ih jaaseela, laphui ah mama ih jaaseela, eno ritsih jaase ah mama; ritsih jaase botseh mama mama ih angla.

⁴² Etek nawa ngaakthing ja emamah ang ah. Hesakpuh benghi ah echaam jaat; enoothong ngaaksaat ela abah lachaam jaat nyia mabah uh lathoonte. ⁴³ Beng ih adi jootthipakhah nyia larook lata; ngaaksaat ih adoba, jaase nyia hechaan pan ang ah. ⁴⁴ Ebeng ehi adi langla, seng sakpuh; ngaaksaat ih taano, erah sakphu ah chiiala ih hoonla. Hebanlam ih sakphu jeetaano chiiala sakphu uh eje ang ah. ⁴⁵ Rangteele ni liiha, "Phangdong eta mina, Adam ah ething ih dong thukta"; enoothong lithoon dowla Adam ah langla ething Chiiala ih dongta. ⁴⁶ Chiiala ah phangkhoh tara taha, sakpuh ah phangkhoh dongta, erah lini ba chiiala ah ra taha. ⁴⁷ Phangkhoh dowla Adam ah, paak nawa donghoonta ah hah nawa angta; erah lih dowla Adam ah rang nawa angta. ⁴⁸ Arah hah dowla mina loong ah langla paak nawa donghoonta ah likhiik; eno rang dowla loong

[†] 15:19 15:19 Kristo suh laalomli roidong ah amah doh raangtaan luulu se abah nyia liwang raangtaan lakah bootjeekaadoleh Amah dowla roidong asuh Kristo suh laalomli bah. 15:25 15:25 Rsb 110:1 15:27 15:27 Rsb 8:6 15:32 15:32 Isa 22:13 15:45 15:45 Rangph 2:7

ah langla rang nawa ra taha ah likhiik. ⁴⁹ Seng loong ah paak nawa donghoonta mina likhiik anghino, erah likhiikkhiik rang dow a Mih likhiik[‡] ih hoon ih.

⁵⁰ Joonte loong, ngah ih liihang abah, hansi nyia sih nawa dong hoonha ah Rang nah tami wangka, adoleh hebanlam ih tekjaat ah latekjaat tami hoonka.

⁵¹ Husah ni amiisak tiit ah boichaata an: Seng loong ah thoontang tatiike ang ah, enoonthong lithoon doh saam rengtom adoh, seng loong ah siak mikkhoijap doh lek ih.

⁵² Tiimnge liidi saam rengtom adoh, etekte loong ah mabah uh lakah we ngaaktek suh saat ah, eno seng loongtang elek eh ih. ⁵³ Tiimnge liidi etekjaat tiimjih ah erah latekjaat ih hoon jaatjaat etheng; marah tekjih ah erah latekjih ih lektheng. ⁵⁴ Erah raangtaan ih emah ih ang adoh, nyia etekjih ah latekjih ih hoon adoh, Rangteele ni raangha ah amiisak ih ang ah: "Etek ah jen eta, ezen ejih ah lang ih haatta!"

⁵⁵ Etek, an ih mani jen hu?

Etek, an ih jentheng chaan aphaan ah mani ah?"

⁵⁶ Chamnaang ih thuk suh etek ih chaan aphaan ah rangdah nawa choha, eno rangdah ih chaan aphaan ah Hootthe nawa choha. ⁵⁷ Enoonthong Rangte suh lakookmi liihi heh ih seng loong asuh ezen etheng ah Jisu Kristo jun ih kohali!

⁵⁸ Erah raangtaan ih joonte loong, rongkopkop ih moka ih. Teesu raangtaan saarookwet ih mokah roh eh an, sen ih jat ehan Teesu raangtaan ih mokali ah tiim uh thaangmuh tah angka.

16

Changthih kristaan loong raang ih ngun lomse

¹ Amadi, Judia dow a Rangte mina loong suh ngun khoonse tiit raanghan ah langla amah. Galatia chaaste suh baattang ah likhiik emamah ih re an. ² Naangtonga rookwet sen loong ah ih ngun niik han dow a, amasasah lomse anno khoonthiin theng, eno ngah wanghang adoh ngun lomse jih tah angka ang ah. ³ Nga thok lidoh, sen ih danje han loong asuh menjat hoonmui suh le raangkoh ang, eno Jerusalem nah sen laknak ah huikaat thuk ang. ⁴ Ngah kaat etheng mok ang abah, neng loong ah nga damdoh jen kaat eh rumha.

Pool kaankoong

⁵ Sen loong taangnah Mesidonia nah kaat lidoh raahang—tiimnge liidoh ngah Mesidonia lam ih kaat theng. ⁶ Ngah sen damdoh rekam mok roongtong ehang, hahook jangtang uh moktong e ang, eno manah kah ang bah uh sen ih jen chosok ehe. ⁷ Daankhoom luulu lah anghang ih sen tup suh ehan ramlang; Teesu ih tongthuk hang bah, sen damdoh rekamdook roongtong suh tuumaang lang.

⁸ Pentikos rangwu maang thokthok ngah Ephesus nah tong ang. ⁹ Ani nga miksukte rapne ih je abah uh, mootse kaatse elong jen re suh saapootse je ah.

¹⁰ Timothi sen lamko ih raaha bah, sendung nah heh bantho jih toom ang ah, tiimnge liidi heh uh nga likhiik Teesu mootkaatte ¹¹ Wasiit taan ih uh heh lathaangju theng, erah nang ebah nga reenah semroongroong ih jen thokkhoom suh heh lamkhoom doh chosokroh ih an; tiimnge liidi hanpiite loong damdoh wakngaak raaha ngeh ih bansok ang.

¹² Amadi, seng phono Apollos suh hanpiite loong damdoh sen taangnah dongkhoom laatbaat hang, enoonthong heh amadi tuk ih wang suh tanookka*. Erabah uh saapoot choh adoh toom wangha.

Jengthoon jengkhaap

¹³ Motseng ih ban tong an, sen tuumaang nah rongtangtang ih tong an, lacho laphaan rongkopkop ang an. ¹⁴ Tiimjaat mokah anbah uh minchanmui damdoh mokah an.

¹⁵ Stephanas jaatang ah sen ih jat ehan; Akaia ni jakhothoon neng kristaan phanghoon rumta eno Rangte mina loong raangtaan ih mokah rumla. Joon awaan loong sen uh ¹⁶ erah likhiik mihak phokhoh liphah theng adoleh heh damdi mootkaatte loong liphah theng.

¹⁷ Stephanas, Photunatus nyi Akaikas loong wang suh ngah rapne ih roonlang, neng loong ah sen laje tokdi wang rum taha ¹⁸ eno ngah tenroon thuk rum tahang neng ih an tenroon thuk rum taho ah likhiik ah. Erah likhiik miloong ah edanjat etheng.

[‡] **15:49** 15:49likhiik ang ih; mararah ni erah likhiik angheng raangha **15:54** 15:54 Isa 25:8 **16:1** 16:1 Rom 15:25-26 **16:5** 16:5 Esm 19:21 **16:8** 16:8 Lew 23:15-21; Hodb 16:9-11 **16:8** 16:8,9; Esm 19:8-10 **16:10** 16:10 1Kr 4:17 * **16:12** 16:12 heh tajaajaat nookka; adoleh Rangte mongtham tajaatjaat angka. **16:15** 16:15 1Kr 1:16

¹⁹ Asia nawa chaaste loong ah ih sen loong asuh jengseera halan; Akuila nyia Prisila erah damdi chaaste loong ah neng nok ni khoontong rum ano kristaan minchan jengseera halan. ²⁰ Hanpiite loongtang ih jense ra halan.

Wasiit ih wasiit suh semroongroong ih tong suh jengseera halan.

²¹ Arah Jengkhaapse Pool jiin nawa, nga lak ih raangmaat halang.

²² O ih Teesu lanookka—erah mina ah etam ejih ang ah!

Marana tha Seng Teesu raaho!

²³ Seng Teesu Jisu minchan ah an damdoh eje toom angha.

²⁴ Jisu Kristo mendi sen loong ah nga mongnook.

KORINTE

Suh Pool ih Taklih Raang Arah Le Ephangjatjih

Pool ih taknyi le raangta ah langla Korin chaaste chikrokta doh sano thiinmui suh raangmaatta. Mararah chaaste loong ah Pool damdi rapne ih thichomuita, enoonthong erah jat ano Pool neng damdi sano thiinmui suh neng suh jatthuk thunta.

Le phangraang ano Pool ih Korin chaaste damdi sano pak tiit jangbaat rumha, heh ih baat rumha Korin chaaste ih ethih choh rum abah uh nyia heh jengdaan rum abah uh neng ih sekthun rumha nyia seklilih ih roongwaan rumla asuh Pool rapne ih rumla. Erah lih adi Judia dowa Kristaan loong asuh lomse rum ano chosok raangmaat roomla. Leedaap thoon raangha adi Pool ih heh kaamwah tiit ah baat ha, tiimnge liidi Korin ni mararah mina ih Pool suh lalangka kaamwah ngeh ih li rumta eno neng teewah suh ah ami eh liirumta.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih (1:1-11)

Pool nyia Korin chaas (1:12—7:16)

Judia dowa Kristaan loong raangtaan ih ngun lomse theng (8:1—9:15)

Pool ih heh teewah kaamwah nyia chaan aphaan tiit ah baat ha(10:1—13:10)

Jengthoon (13:11-13)

¹ Rangte thung jun ih Jisu Kristo kaamwah Pool nyia seng phono Timothi taangnawa-Arah langla Korin dowa Rangte chaaste nyia Akaia hadaang dowa Rangte mina loong raangtaan:

² Seng loong Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo minchan sen damdoh toom tongha adoleh semroongroong ih toomtong an.

Rangte suh Pool ih lakookmi liita

³ Seng Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo Wah suh lakookmi li ih, seng minchante Wah, heh juuba jirep adi seng moot chosokte Rangte! ⁴ Seng chamnaang di heh ih chosok hali, erah thoidi seng chamnaang li likhiik o mina chamnaangla erah jen chosok hi, erah langla Rangte taangnawa chohi ah likhiik ih chosok hi. ⁵ Seng loong ah Kristo mendi rapne ih chamnaangli ah likhiik ih, Rangte taangnawa mootchoh ah uh emamah ih chohi. ⁶ Seng loong chamnaang ebah, erah sen khopi raangtaan nyia sen moot chosok suh; seng loong ah chosok he bah, sen uh chosok ih han eno seng ih naanhi ajih sen ih uh cham anaang ah ejen naan ih an. ⁷ Erah raangtaan ih sen suh lasoot lasaam ih laalomli; seng ih jat ehi sen loong ah seng damdi roong chamnaang halan, erah likhiik sen ih uh seng chosok hali ah likhiik eroong choh ehan.

⁸ Joonte loong, Esia hani chamchoti ah sen loong asuh jatthuk suh liihi. Seng erah than ih siiwii chamnaangti thingtong esuh ju takah jook laalomti. ⁹ Seng loong ah tek haat suh mat jen paat ih rumta ngeh ih samthunti. Enoonthong erah angta ah langla seng teenuh teewah suh latuumaang thang ih Rangte suh tuumaang theng o ih etek nawa ngaakthing thukla asuh ah. ¹⁰ Etek ejih choophaanphaan angta dowa heh ih puipang hali, heh ih ju puipang hali; eno sen rangsoom ni chosok hali jun ih seng we puipang ehe, ¹¹ sen rangsoom nawa ih seng chosok tahe ah likhiik ah. Erah thoidi mina hantek ih seng suh rangsoom kohali ah echaat eh ah, eno Rangte ih romsetam kot ih he; eno seng loong raangtaan ih mina hantek tui nah heh suh lakookmi liirum ah.

Pool mongtham ah elek eta

¹² Seng loong khuupookli ah langla, arah mongrep adi sen damdi joonte sano angli roidong ah phanjangjang, eno erah seklilih* nyia ladem laju angli ah Rangte lakkot, erah jun ih pan hali adoleh erah mina mongtham nawa tah angka Rangte minchan nyia chaan aphaan nawa. ¹³ Seng ih raangkohi le ah an sen ih mi wet ehan nyia jat ehan. Enoonthong amadi sen ih tanang jatwe ri, ¹⁴ liwang nah naririh ih jat he ngeh ih tuumaangli, tiimnge liidi sen suh khuupookli ah likhiik Teesu Jisu raaha doh sen uh seng raangtaan ih khuupook etheng toom ang ah.

¹⁵ Erah loong asuh ngah rapne ih tuumaang angno sen reeni jaakhoh dongkhoom suh taatchung tang, sen loong ah ih romsetam ah dopnyi toomchoh an suh ah. ¹⁶ Ngah Mesidonia nah kah angdoh sen reenah dongkhoom chungtang, eno Mesidonia nawa

we ngaak wang hang adoh Judia nah toom diisiit kaat he suh ah. ¹⁷ Erah chungtang ah doondaak chung tam etang? Adoleh erah hansi tenthun nawa ih tamchung tang, pootsiit doh “thangroh, thangroh” nya “daanroh, daanroh” esuh ah. ¹⁸ Rangte ami tiit jeng jengla likhiik, “thangroh thangroh” ih angno “daanroh daanroh” esuh ngah ih kah takham tang. ¹⁹ Rangte Sah, Jisu Kristo, marah Silas nya Timothi sengjom ih baatti abah, “danroh” esuh nya “thangroh” esuh tah angka. Erah tokkhodi Rangte raangtaan ih heh ih thangroh ete; ²⁰ tiimnge liidi Rangte kakhamte asuh heh ih “Em” liite. Erah raangtaan ih Jisu Kristo jun ih “Amen” ah Rangte men raksiiit suh liihi. ²¹ Rangte heh teeteewah seng nya seng loong ah, eroom ih dongsiiit tahe, Kristo damdoh seng roidong ah rongtangtang angguh ah; Rangte heh teeteewah ih danje tahe, ²² Rangte heh teeteewah ih seng changte ngeh ih hemen jatthuk suh sin hoon hali, eno seng ten ni Esa Chiiala ah koheeno seng raangtaan ih ban thiinha asuh kamkam ih tuumaang thuk hali. ²³ Rangte suh nga ih nga haaki ngeh ih poonhang —heh ih nga tenthun ah ejat ih halang! Ngah Korin ni lakaat aju sen loong phocham an ngeh ih tara tahang. ²⁴ Sen suh hanpi jaatjaat etheng ngeh ih talaat baatke; seng ih jat ehi sen loong hanpi ah rongtangtang ngeh ah, seng damdi roong mokah hali abah sen tenroon raangtaan ih boh mokah hali.

2

¹ Erah raangtaan ih sen loong reenah we dongkhoom hangno sen loong thungthet thuk suh tanooktang. ² Tiimnge liidi sen loong ah we thungthet thuk rumha bah nga tenroon thukte ah o ah we ang ah? ³ Erah thoidi nga ih le raangmaat tahang—tiimnge liidi ngah kaat kangno nga tenroon thukte loong ah phothungthih ah ngeh ah. Ngah ih jat ih rumhala, ngah tenroon angdi sen uh tenroon anglan ngeh ah. ⁴ Sen loong asuh nga mikse ah janhaat angno hu ang ih le raangmaat tahang; erah langla sen thungthet thuksuh tah angka, sen loong ih nga minchan ah toomjat rum ah ngeh ih raangmaat tahang.

Thetreete raang ih biin anaan

⁵ Amadi, o bah uh mararah ih thungthet eh thukla, erah ngah tathungthet thuk rang sen thungthet thuk halan—thidokdok lah angka bah uh ah. (Arah jenglang ah langla heh raangtaan ih ngah naktoom thih ang.) ⁶ Sen dung dowah ehanko ah ih wasiit mipuh ah erah than chamthuk lan ah echang e ah. ⁷ Erabah uh, amadoh, sen ih heh thidokdok ih phothungthih asuh biin anaan hoon anno chaankot jengkhaap ah jeng koh an. ⁸ Eno amiisak di sen ih heh minchan han tiit ah heh su jat ih thuk an ngeh ih sen lasih jorum hala. ⁹ Erah raangtang abah sen loong ah ih phate joonnaam ah tamjen naan rumha eno jirep adi nga jeng chaatchaat tam ih rumla ngeh ih raangtang. ¹⁰ Mina loong mokre ah biin anaan hoon andi, ngah ih uh biin anaan ehang. Marah biin anaan hoonjih ah—erah biin anaan hoon ang adi—Jisu Kristo ngathong ni sen raangtaan ih hoon hang. ¹¹ Erah seng sak nah Soitaan ah naktoom ni mokah ah ngeh ih reelang; tiimnge liidi seng ih heh mongtham kaankoong ah jat ehi.

Troas ni Pool tenchi angta

¹² Kristo Ruurang Ese tiit ah baat suh Troas ni thok tahang adoh, erah nah heh mootkaat raang ih seng Teesuh ih lam laangkoh ah jat etang. ¹³ Enoothong seng phono Taitaas ah lajaptup keeno, Ngah rapne ih sootsaam tang. Erah raangtaan ih miloong ah damdi raajeng angno Mesidonia ni katang.

Kristo mendoh jen ih

¹⁴ Enoothong Rangte suh seng ih jengseera ih! Tiimnge liidi Kristo damdi roop eno ejen lam ni Rangte ih siit hali. Rangte ih seng loong ah Kristo tiit noongrep ni tumbaat suh phontum likhiik ih maak hali. ¹⁵ Erah langla seng loong ah Kristo ih Rangte suh phontumkaang tumgangmang eh tingtakkoh ah likhiik, erah mirep miraang reeni thoktum kala, mattekte angkoja adoleh khopi chote angkoja. ¹⁶ Eno erah tingtakta ah ematte loong raangtaan ebah neng tek thuk suh nambokbok; enoothong khopui chote loong raangtaan ebah roidong chotheng tumgangmang? ¹⁷ Seng loong ah wahoh loong ah likhiik tah angke, neng loong ah ih bah Rangte jengkhaap ah thaangne huikhaak sang arah likhiik mok samthun rumha; enoothong seng loong abah Rangte ih kaat thuk thoidi heh ngathong ni Kristo laksuh ngeh ih jengkongli.

3

Jengdang ena laksuh loong

¹ Erah jengli ah seng khuurong pook tiit we baat ih arah likhiik tam ah? Mina wahoh loong ah likhiik, seng raang ih sen suh le phanraangkot tam jamhi adoleh sen jiin nawa phanraangkot ah jamhi? ² Seng maangka di bah sen teeteewah ah ju seng leeraang, mirep miraang ih jattheng ah seng ten ni raangthiin hi. ³ Erah jatririh, arah le ah Kristo heh teeteewah ih raangta eno erah le ah seng ih sen suh maatti. Erah roong ih raang arah tah angta, ething Rangte Chiiala nawa ih raangta, adoleh jongkhoh ni taraangta mina ten ni raangta.

⁴ Seng arah jengli ah Kristo jun ih Rangte suh kamkam ih tuumaang eno jengli. ⁵ Arah mootkaat ah seng ih jen ih ngeh ih jen chaangjih seng suh tiim uh tajeeka. Seng jen mootkaat jih abah Rangte jiin nawa raahala; ⁶ jengdang ena jun ih jen mokali abah Rangte thoidi bo ah, erah lakraang hootthe tah angka erabah Chiiala ni. Lakraang hootthe ih bah etek ba chothuk ho, enoonthong Chiiala ih bah roidong koho.

⁷ Hootthe ah jongkho ni raang kota, eno erah kota adoh Rangte chaan aphaan ah dongjat thuk rumta. Moses ih bah hethe phaak ah taat moondat adi uh Ijirel mina loong ah ih neng mik ih tanaan sok rumta. Enoobah Hootthe marah ih etek ih thukla ah emathan ih phaakjaaja ang abah, ⁸ Chiiala nawa ih mokala ah tiimthan ephaak ang ah. ⁹ Dut haat etheng banlam ah erah than ih ephaak ang abah; khopiroidong kotjih banlam ah tang tiimthan ephaak ang ah! ¹⁰ Seng ih jen li eh ih amadi phaakla ah ehan ephaak ang kano maangdi phaakjaaja angta ah emat eh kala. ¹¹ Eno pootsiit phaakta rah botseh erah than ih phaakta, saarookwet phaakla ah tang tiimthan ephaak ang ah!

¹² Erah thoidi erah suh laalom ih no, seng loong ah rongtangtang angli. ¹³ Seng Moses likhiik tah angke, Moses ih bah hethe hekhoh ah moondat kano Ijirel mina loong ih phojat johang ngeh ih hethe hekhoh ah loop eta. ¹⁴ Nengthung nengtak ah, erah di maalalah, muuhoom rumta; amadi tuk ih nengthung nengtak ah jengdang ehak ah taatweh rum abah uh maangdi loopta the akhoh likhiik ih emamah ih muuhoom rumha. Neng loopta nyuh abah Kristo damdoh roop ano luulu ba khook haat ah. ¹⁵ Amadi uh, Moses Hootthe ah weh rum adi erah loopta rah ih neng thung ah muutu thuk rumla. ¹⁶ Enoonthong, Rangteele ni Moses suh liiha ah likhiik: "Hethe hekhoh loop ah Teesu reeni thok kohaano khook haat*" eta. ¹⁷ Amadi, "Teesu" ah Chiiala ni; eno marah ih Teesu Chiiala jeela, eradi maama pongwan angla. ¹⁸ Erah thoidi, seng loong the akhoh laloop thang ih Teesu chaan aphaan ah sengthe sengkho ni phaak thukli, erah Teesu reenawa, phosiitsiit ih phaakla, eno erah langla Chiiala, eno erah ih seng loong ah saarookwet phaak raangtaan ih heh likhiik ih leksiit hali.

4

Paak tekpoh ni Chiiala

¹ Rangte ih tenthet heeno arah mootkaat ah mootthuk hali, erah raang ih seng thung tajoongke. ² Seng ih husah tiit nyia rakrek tiit ah thiinhaat ehi; seng ih mimok miwaan tah angke adoleh Rangte jengkhaap uh tamoong baatke. Rangte miksocki seng loong ah amiisak weephaak adi tongli eno seng teeteewah tiit deenbaat hi ah mirep thung nah seng mokali ese ngeh ih toom jatrurum ah ngeh ih taat thunhi. ³ Eno seng ih ruurang ese tiit ah huthiin ih bah, ematte loong raangtaan ih ba ang ah. ⁴ Neng loong ah ih tahanpi rumka, tiimnge liidi nengthung nengtak ah arah mongrep dowah hakhoh luuwang lakhui ni rangnak ni thiinha. Neng loong asuh neng khothung ni phaakta we ah tatup thuk rumta, erah weephaak ah langla Kristo rangka suh Ruurang Ese tiit dowah dongta, erah amiisak Rangte likhiik ih angta. ⁵ Tiimnge liidi erah seng teewah tiit tabaatti; seng ih bah Jisu Kristo ah Teesu nge ih baatti, eno Jisu thoilam di seng loong sen laksuh eh hoonli. ⁶ Erah thoidi Rangte ih liita, "Weephaak ah rangnak mong nawa dongphaak ah" erah langla Kristo the akhoh ni Rangte chaan aphaan phaak thukla ah seng suh jatthuk suh weephaak phaak thukte Rangte ah likhiik.

⁷ Enoonthong chaan aphaan elongthoon ah Rangte taang ni, seng taang ni tah angka ngeh ih jatthuk suh chiiala ah paaktek ni lomthiin hi ah likhiik. ⁸ Ehanko ah seng loong ah echan eli, erabah uh seng tak sengseng abah tathoonka; tiimsaasa di tenchi angli, enoonthong thung mabah uh tasaap datke; ⁹ piiara hantek je ah, erabah uh seng joonte laje mabah uh tah angke; tiimsaasa di maak uh edan ehi, erabah uh ethet sengseng abah tah eke. ¹⁰ Saarookwet di etek si ang ih bah uh Jisu tiita ah seng ih huuroh ehi, tiimnge liidi heh roidong ah seng roidong nah uh toomtup asuh ah. ¹¹ Seng roi roitang

3:3 3:3 Hpkt 24:12; Jer 31:33; Ijlk 11:19; 36:26   **3:6** 3:6 Jer 31:31   **3:7** 3:7 Hpkt 34:29   **3:13** 3:13 Hpkt 34:33
3:16 3:16 Hpkt 34:34   * **3:16** 3:16 Hewet 16 ah amah jen lek raang ih ah: Enoonthong o ang bah uh hetheeloop ah Teesu reeni thok haano dok haat ah.   **4:6** 4:6 Rangph 1:3

Jisu thoilam di seng roidong ah choothaat thaat eh hoonla, tiimnge liidoh Jisu roidong ah seng hansi roidong doh mih ih japtup etheng. ¹² Erah langla etek ah seng damdi jeeroh eh hala, enoonthong erah thaang ah roidong ah sen damdoh roong mokaha.

¹³ Rangteele ni liiha, “Ngah ih hanpi eh thoidi jengtang.” Phoosiitiit moong achaang ah hanpi thoidi seng loongtang ih hanpi hi. ¹⁴ Seng loong ah ih jat ehi, Rangte ih Teesu Jisu ah roidong kotsuh ngaaksaat siitta, seng loong ah uh sen damdoh heh teewah pandoh emamah ih roidong kotsuh heh damdoh ngaak saatsiit he. ¹⁵ Erah loong ah sen thoilam doh ang ah; eno Rangte minchan ah mina ehanhan re nah thok ah, neng loong ah ih Rangte rangka suh neng rangsoom nah ehanhan lakookmi li ah.

Tuumaang nah songtong tiit

¹⁶ Erah raangtaan ih seng thung tajoongke. Seng hansi roidong ah hiitle hiitle ih enaang ekah ah bah uh, chiiala ni seng loong ah rangwu saakaan rookwet ena ih hoonli. ¹⁷ Eno pootsiit chamnaang li rah ih seng loong ah erah nang ih elong ah phaakjaaja ih hoon thuk he. ¹⁸ Tiimnge liidi seng mik ih tup hi adi seng thun takoke, latupke adi seng thung ah kohi. Seng mik ih tup hi abah pootsiit raang ih ba, enoonthong mik ih latupke ah langla saarookwet raangtaan ih tongla.

5

¹ Seng loong ih jat ehi seng tongli nyutaap ah— arah hah dowah seng sakpuh ah—ethet eh ah, seng songtong theng nok abah Rangte ih rangmong ni ethiin eha, erah nok ah heh teeteewah ih mabah uh lathet theng ih hoonha. ² Eno amadi seng tak ah dongheeng hi, rangmong ni seng nok hoonthiin ha ah seng sakkhoh nah baalah loop tahe ngeh ih samthunhi; ³ eno erah nyuh ah wok ih no nyumuh khatmuh lah angsoh ah. ⁴ Seng loong ah arah hah dowah nyutaap adi tong ih adi, seng siiwi chamnaang ni thungjoong tongli, enoonthong arah hatoh dowah sakphu ah thiinfaat eh suh tah angka; erah nang ih bah rangmong dowah ah seng sak nah toom loop he ngeh ih thunhi, eno juuba etek jaat ah roidong ih hoon ah. ⁵ Rangte heh luulu juuba seng leksiitte warah ah, eno seng raangtaan eh chojih ban khookham thiinha ah chowang suh Chiiala ah kohali.

⁶ Erah raangtaan ih seng loong ah saarookwet lacho laphaan ih tongli. Seng ih jat ehi arah sakpuh adoh mathan ih tong ih eradoh ba seng ah Teesu nok nawa haloh angli. ⁷ Tiimnge liidi seng roidong ah seng tuumaang jun ih ang ah, mik ih tupjih tah angka. ⁸ Seng loong ah lacho laphaan ih ang eno seng sakpuh roidong ah thiinfaat ih no Teesu jiin nawa nok adoh wang suh liihi. ⁹ Tiim nang ih ju elong ah langla, seng ih Rangte tenroon thuk suh liihi, arah nah angkoja oh adoleh erah nawa angkoja oh. ¹⁰ Tiimnge liidi seng loong ah thoontang heh ih dande suh Kristo ngathong nah dong ejih ang ah. Seng hansi roidong di ethih angkoja oh ese angkoja oh, o mama mokati, erah jun ih echoh eh ih.

Kristo jun ih Rangte damdi joonte

¹¹ Rangte ra cho theng ah tiimjih suh liiha ah erah seng ih jat ehi, erah raangtaan ih wahoh loong ah roonphak suh taatchung hi. Seng loong ah Rangte ih jirep adi jat hali, eno sen ih ngah uh sen ten nawa ih jat eh hali ngeh ih laalomlang. ¹² Seng ih seng teewah tiit we baat suh taliike; erah nang ih bah, seng thoidi khuupook lan ah tiimjih thoilam di ah erah jatthuk suh taat thunhi, eno juuba o mina neng dangjang nyia neng jaase suh khuupookla loong asuh jen ngaak baattaa an. ¹³ Seng loong ah seng thung tam phaangli? Emah ang abah Rangte thoilam di angla. Adoleh seng thung tam sekli? Emah ang abah erah sen raangtaan ih ang ah. ¹⁴ Seng loong ah Kristo minchan ih pan hali, amadi, seng ih jat ehi mirep raangtaan ih wasiit roop tiita, erah langla erah tiila adi warep roongroopla. ¹⁵ Heh loongtang raangtaan ih tiita, tiimnge liidi o ething tongla ah neng teeteewah raang ih tathing tongka enoonthong neng raangtaan ih ti ano we ngaaksaatta warah raangtaan ih tongla.

¹⁶ Erah raangtaan ih, seng ih o uh mina jun ih tadande ke. Seng ih jaasiit Kristo ah mina jun ih mok samthunti bah uh, seng erah likhiik takah reeraang ke. ¹⁷ O mina Kristo raangtaan ih angla heh ena ih hoonla; ehak ah kaat eta, ena thok hala. ¹⁸ Erah loong ah Rangte mokala, seng loong ah piira dowah heh joonte hoonthuk hali eno erah likhiik wahoh uh joonte hoonthuk suh seng suh baat hali. ¹⁹ Tiitkhaap seng ih baattheng ah langla Rangte ih mina loongtang Kristo jun ih heh joonte ang thukla.* Neng loong rangdah ah Rangte ih talom thiinka, eno seng loong asuh neng loong ah heh joonte mamah ih hoonta erah tiitkhaap ah baat hali.

4:13 4:13 Rsb 116:10   **5:10** 5:10 Rom 14:10   * **5:19** 5:19 Rangte ih mina loongtang Kristo jun ih heh joonte ang thukla; adoleh mina loongtang heh joonte hoon thukta di Rangte ah Kristo damdi angta.

²⁰ Erah thoidi, Rangte ih seng loong jun ih jatthuk tahan ah likhiik seng loong ah Kristo raangtaan ih jengli. Kristo mendi seng ih sen lasih johi: Rangte ih sen loong ah piara dowah eh joonte ih toom hoonthuk han! ²¹ Kristo ah rangdah tah angta, enoonthong seng loong raangtaan ih Rangte ih seng rangdah roong hui thukta tiimnge liidi heh jun ih Rangte jiin dowah kateng ah seng ih nep roong chosuh ah.

6

¹ Rangte mootkaatte jun ih eroom ih mokali, eno, sen loong asuh Rangte tenthet erah chohi ah thaangmuh nah naktoom ang ah. ² Rangte jenglah ah boichaath an:

“Sen loong rongthu suh nga saapoot thok taha di,

Sen jeng ngah ih boichaath etang,

Sen loong puipang rangwu thok taha adi,

Sen loong ah chosok ih rum taha.”

Boichaath an! Arah saapoot ah Rangte ih seng rongthu saapoot; chiinnyah sa seng puipang rangwu ah!

³ Seng mootkaath pakna ah o ih uh naktoom thetsok ah ngeh ih thunhi, erah raang ih o lam nah uh lamtang nak toom ang ah ngeh ih taat thunhi. ⁴ Erah nang ih bah, Rangte laksuh jun ih seng loong ah ih chamchoh di angkojah oh, echeh echaan di angkojah oh nyia chikrok di angkojah oh enaan ehi ah thong noisok hi. ⁵ Seng loong ah eboteh ih tahe, phaatak ni sak tahe, nyia midung ni kiipnak tahe; moot akaath uh jumuh saatmuh adoleh phakmuh satmuh ih kati. ⁶ Seng loong ah saachamcham ang eno, mongtham je ano, enaan nyia minchan ah je ano seng loong Rangte laksuh ngeh ih noisok hi — Esa Chiiala nawa ih nyia seng amiisak mongnook nawa ih ah, ⁷ amiisak tiit ah baath hi dowah ih, nyia Rangte chaan aphaan nawa ih ah. Seng ih piara long suh nyia seng teewah puipang suh kateng ah senglang sengpah eh kap hi. ⁸ Seng loong ah soomtu nep eh hali nyia rakri thuk nep eh hali; adoleh kaanju uh kaanju eh hali nyia phoongpha uh phoongpha eh hali. Seng loong asuh khoonglap liihe bah uh seng loong ih amiisak tiit ah baath hi; ⁹ warep ih jat ehe bah uh lajatri likhiik; seng loong ah tekchoi likhiik, enoonthong sen miksok di seng loong ah ething. Seng loong ah siiwi he bah uh tathet haatri; ¹⁰ saarookwet thungthet eh ih bah uh tenroon ih tongli; seng changthih likhiik ang ih bah uh, warep changteng eh hoonthukli; seng jiinni tiim lajeeka likhiik ang ih bah uh, amiisak di seng taang ni jaatrepp jeela.

¹¹ Korin ni tongte joon awaan loong! Sen loong asuh wuusa ih liihi; sen loong ah seng thung ni thun ehi. ¹² Sen loong raang ih seng thung tamake; sen loong thung ba malan. ¹³ Sen loong asuh nga susah suh baatbaath ih rumhala: Erah tenthun ah likhiik ih sen tenthun uh noisok ehe. Sen uh emamah ang an.

Rangnak mina likhiik lah angheng

¹⁴ Lahanpiite loong reeraanglah ah likhiik nak reeraang an, emah tajen reekan. Epun nyia lapunka ah mabah uh phoosiih mamah mi ang ah? Rangwu nyia rangnak ah eroom ih mamah mi ang ah? ¹⁵ Kristo nyia Hakhoh Luuwang ah mamah mi tungchan ah? Hanpiite loong lahanpiite damdi tiim adi phoosiih angla? ¹⁶ Rangte rangsoomnok nyia rangnak mih soom nok ah mamah mi tungchan ah? Tiimnge liidi seng loong ah ething tong Rangte nok! Rangte heh teeteewah ih liita,

“Ngah ih nga nok ah nga mina loong damdoh hoon ang
neng damdoh roomtong ang;

Ngah neng Rangte ang ang,

eno neng loong ah nga noksong ang ah.”

¹⁷ Erah raangtaan ih Teesu ih liiha,

“Sen ih neng loong thiinhaath ih an

eno sen ih neng loong ah thiinhaath ih an.

Esot damdoh sen reejih tiim uh tajeeka,

eno juuba ngah ih sen loong ah kap rumha.

¹⁸ Ngah sen wah ang ang,

eno sen loong ah ngaasuh ngaasah ang an, Teesu Elongthoon ih liiha.”

7

¹ Joon awaan loong, arah kakhah loong thoontang seng raangtaan ih hoonta. Erah raangtaan ih, seng teenuh teewah ih seng sakpuh adoleh chiiala nyaan hoomte dowah esa angjih, Rangte soomtu lam ih seng loong ah esa ih songtong theng.

Pool tenroon

² Sen ten nah seng samthun roh ehe. Seng ih o uh tathet thukke; o uh tathet haatke adoleh o thet thuk suh uh tachungke. ³ Arah jenglang ah sen dut haat suh tali kang; jaakhoh di uh ebaat ih rum taha, seng loong ah ething ang koji oh adoleh tekmgang ang koji oh sen loong ah seng minchante saarookwet eroomroom ih angli. ⁴ Ngah sen loong asuh kamkam ih tuumaang lang; nyia sen loong sok rum haano rapne ih khuupook lang! Seng chamnaang di uh nga tenchaan ih tonglang; nga rapne tenroon ju tonglang.

⁵ Mesidonia ni thok lidi uh, seng loong ah naangtong muh. Erah ni noongrep ni cham anaang tola angdowa, rookmui jengmui, nyia seng ten ni choothaat thaata totoh angdowa. ⁶ Enoothong, thungjoongte suh chaan kotte Rangte, ih Taitaas ah kaat thuk haano sen chaan kok dongta. ⁷ Seng loong ah heh kaat suh luulu taroonti, heh suh sen ih mamah ih rongthu tan erah baat heeno ehan roonti. Nga japtup suh sen mamah ramtan erah ah baat ih tahe, nga raangtaan ih sen loong ah erathan ih thetthun han, adoleh nga pang suh erathan ih thunhan; erah raangtaan ih amadi ehan roonlang.

⁸ Ngah ih raangmaat tahang le ah ih sen thungthet thuk han bah uh erah raangtang asuh ngah ih tathet thunkang. Sen thungthet ah tuprum haano thetthun ih angbah uh pootsiit raang ba ang ah. ⁹ Enoothong amadi ngah roonlang abah—sen thungthet thuk suh tah angka, sen thungthih tan ah ih senkhoom sensaam lekthuk halan asuh roonlang. Erah thungthet ah Rangte ih jat eta, erah raangtaan ih sen thetjih seng tiim uh re muh. ¹⁰ Tiimnge liidi Rangte ih thungthet marah suh liiha erah ih bah tenthun ah lek thuk ano khopiroidong lam ah suiha—eno erah di thetthunjih tajeeka! Enoothong mina thungthet luulu ih bah etek ba eh thuk ho. ¹¹ Erah thungthih tan thuidi Rangte mamah mokala erah taat sok thaak an: Sen thung mathan sekthuk halan, sen toongtang ah jat eh thuk halan! Punkhat ela ngeh ih jatthuk halan, etek nawa pang hali ngeh ih jatthuk halan, seng raangtaan ih thunha ngeh ih jatthuk halan, nyia emoong reete chamthuk suh ban tongroh ela ngeh ih jatthuk halan. Jirep lam adi seng teenuh teewah tathike ngeh ih noisok tan.

¹² Erah raangtaan ih, le raangtang bah uh, o mina emoong reeta thoidi tah angta adoleh o moongta erah suh taraang tang. Erah nang ebah, Rangte miksook di sen ih amiisak di seng mathan thun hali erah jatthuk suh raangtang. ¹³ Erah raangtaan ih seng rap eh seng rangdongli.

Seng rangdong luulu lah anghang ih; Taitaas ah chosok anno heh tenroon thuktan ah suh seng rapne ih roonti. ¹⁴ Ngah sen suh khuupook lang tiit ah heh suh baat etang, sen ih ngah tarakrek thukri. Sen loong ah damdi saarookwet seng amiitiit ah roongwaanti, erah likhiikkhiik sen raangtaan ih seng rangdong tiit Taitaas suh baatti ah ih amiisak angkah ngeh ih noisok ha. ¹⁵ Erah raangtaan ih heh ih ehanhan eh minchan halan, heh ih kah renbaat tahan adi sen ih mamah kah ih bantho tan nyia kamocho tan heh ih samthun roh eha. ¹⁶ Sen loong asuh jirep ni tuumaang laalom rum haano ngah rapne ih roonlang!

8*Kristaan lakkot*

¹ Joon awaan loong, Mesidonia chaas loong adi Rangte minchan ah mathan angta erah jatthuk suh liihi. ² Neng loong ah phate jonnaam rumta doh rapne ih chamnaang rumta; enoothong neng loong tenroon ah erah than ehan angta, neng lakkot ah uh datniikniik eh kotsuh nook rumta, neng loong ah changthih taat angrum abah uh ah. ³ Ngah ih sen loong asuh jen baat ih rumha neng ih mathan jen koh ah erah than ih koh rumta, eno erah nang ih ehan botse korumta. Neng ten ih jam ano ⁴ Judia dowa Rangte mina loong ah seng ih nep roong sokboi ih ngeh ih chuut hu rum ano seng lasih jotahe. ⁵ Seng laalomti ah nang ih ju ehan ih re rumta! Jaakhothon ah neng Teesu suh look rumta; erah lih adi, Rangte thung jun di neng teewah seng sak ni uh look haat eh rumtaha. ⁶ Erah jun ih seng loong ah Taitaas reeni chuut huuti, an phang mokah tu ah neng raangtaan ih heh minchan mootkaat ah maang thoonthoon ih mootjih ang ah ngeh ah. ⁷ Sen loong jiinni tiimjih jeela erah kapjap han adi sen loong ah rapne changteng: hanpi di angkoja oh, tiit baat di angkoja oh, adoleh mongtham di angkoja oh, erah damdi seng chosok hali nyia minchan ih hali adi nep ah.* Eno sen loong ah arah minchan mootkaat adoh uh larat lapatte toom ang an ih liihi.

⁸ Ngah ih sen hopnak suh nyia pansuh tali kang. Enoothong wahoh loong ah mi chosok suh mamah ih nookla, erah likhiik sen loong mongnook amiisak di mathan ah

7:5 7:5 2Kr 2:13   8:1 8:1 Rom 15:26   * 8:7 8:7 minchan ih hali; mararah le ni liiha seng minchan ah sen raangtaan.

erah jat suh liihang. ⁹ Sen loong ah ih seng Teesu Jisu Kristo minchan ah jat ehan; heh changteng ang abah uh, sen raangtaan ih heh teewah changthih ih hoon thukta, tiimnge liidi heh changthet jun ih sen changteng toom ih hoon an ngeh ah.

¹⁰ Ngah ih thunhang manrang phang mokatan ah amadoh jentom mokah anbah ese ang ah. Sen loong ah mootkaat pakna ni luulu kapkhoh tah angtan, reeraang pakna suh uh ethun ih tan. ¹¹ Emah ang abah, mootkaatjih ah thoon mootkaat ih an! Sen ih echaan ih thoon mootkaat suh thuntan ah mamah jen reeraang pakna an erah jun ih thoon mokah an eno amadi tiim reeraangjih ah erah mokah an. ¹² Sen loong ah ekot esuh nook elan bah, sen suh jeela jun ih sen lakkot ah Rangte ih ethang ih ah, lajeeka bah tiimma thang ah. ¹³⁻¹⁴ Ngah ih sen loong ah naangcham thuk rum haano wahoh naangtong thuk suh taliikang; enoonthong amadi sen suh saapoot je thoidi ba, ramtek khamle tongte loong ah chosok anbah ese ang ah ngeh ih baat rumhala. Eno juuba, sen loong ramtek khamle tong an doh nyia neng suh je adoh neng ih uh toom chosok han. Erah likhiik sen loongtang eluulih ang theng. ¹⁵ Rangteele ni amah liiha, “O ih ehan lomhui ha erah suh ehan tah angka, eno o ih amasah lomhui ha he suh eneethoon tah angka.”

Taitaas nyia heh lamjoonte

¹⁶ Rangte suh lakookmi liihi seng ih sen chosok suh thun hi ah likhiik Taitaas ih uh emamah ih thunha! ¹⁷ Heh suh baatti luulu lathang thang ih; heh thung ih uh sen chosok suh nyia sen reeni kaat thung angta. ¹⁸ Chaas rookwet ni ruurang ese tiit baat thoidi rapne ih choomjoh arah phoh ano wahoh loong nep heh damdi wakkaat thuk hali. ¹⁹ Erah tokkhoh di uh, minchan thoidi nyia Teesu rangka suh adoleh sen loong chosok ah noisok suh Chaaste loong ih heh seng damdoh roongkhoom theng ngeh ih danje nyia danjoh rumha.

²⁰ Lakkot laknoi doh mih ih liilaang jih naktoom ang ah ngeh ih seng sokthun samthun ih reeli. ²¹ Teesu miksook doh luulu lah anghang ih, mih miksook doh seng loong ah marah epun ah erah reejih.

²² Erah raangtaan ih Taitaas loong ah damdi seng loong no wakkaat thuk hali; seng ih saarookwet thaaksok ih di heh mih chosok suh ramram angte mina. Eno amadi sen loong asuh rapne laalom halan, sen chosok suh rapne ih ramla. ²³ Taitaas ah langla, sen loong chosok suh nga damdi roong mootkaatte; phoh ano wahoh loong heh damdi o roongkhoom rumla langla, chaas loong mendi khoom rumla nyia Kristo men raksiitte. ²⁴ Neng loong asuh sen mongnook ah noisok an, chaas loong ah erah suh emi tuumaang theng toom ang ah adoleh sen thoilam di seng loong khuupook li ah epun ekah ngeh ih toomjat rum ah.

9

Changthih kristaan loong chosok

¹ Judia ni Rangte mina loong kaat thuk halang ah chosok suh ngah ih sen suh le raangkot ju amiidi bah lapaklak jih angta. ² Ngah ih jat ehang sen loong ah chosok suh eram elan, erah raangtaan ih Mesidonia mina loong suh sen suh khuupook lang ah noisok rumhang. Ngah ih liitang, “Akaia dowah hanpiite loong ah” “manrang dowah ih chosok esuh banban tong rumla.” Sen lakkot je thoidi neng loong ah ehanko ah lakkot laknoi thung. ³ Arah hanpiite loong ah amadi daapkaat eh halang, sen lakkot laknoi suh khuupookli ah thaangmuh jengkhaap naktoom ang ah. Enoonthong, ngah ih liihang ah likhiik, sen loong ah lakkot laknoi suh banban bantong theng. ⁴ Enoonthong, Mesidonia dowah mina loong ah nga damdoh mok roongra haadoh sen lakkot suh banban lamok angkan bah, seng tiimthan rakriijih ang ah—sen rakrek tiit ju lah anghang—sen su laalomli asuh ehan rakri theng ang ah. ⁵ Erah thoidi hanpiite loong ah nga ngani bankaak thuksuh samthuntang, neng ih sen lakkot kakham tan ah toom ban khookham rum ah suh ah. Eno juuba ngah thok hangdoh ban khookham choi ang ah, eno lakkot laknoi suh enook elan ngeh ih noisok ah, sen ekot etheng ngeh ih lah anghang eh ah.

⁶ Samthun etheng o mina ih hejih enesah wen abah cham hemoosah ju ang ah; o ih ehan wen ah ehan ju choh ah. ⁷ Erah raangtaan ih, mamah ih kotsuh liitan, emamah ih kottheng, thethun damdoh lakot theng nyia kot ejih angkatih ngeh ih lakottheng; tiimnge liidi Rangte ih o ih tenroon ih koha erate ah nook ha. ⁸ Adoleh mootse kaatse raangtaan ih Rangte ih sen ih jamhan ah nang ih ju ehan jen kohan, saarookwet nyia saapoot rookwet sen raangtaan ih jeeruh toom eh ah ngeh ah. ⁹ Rangteele ni uh emah liiha,

“Changthih noodek suh larat lapat ih koh adi;

heh tenthet ah saarookwet raang ih tong ah.

¹⁰ Eno Rangte, o ih chamwente suh raanjih kotte nyia phaksat esuh baanlo kotte warah ih larat lapat kot kano raanjih thoontang kohan, eno erah rapne ih seethuk ah. ¹¹ Jaarookwet naktoom ratpat ah ngeh ih sen changteng anghuk han, tiimnge liidi sen ih kohali ah neng suh toom kohi thoidoh warep ih Rangte suh saarookwet lakookmi toomli rum ah. ¹² Sen erah reeraang lan ah Rangte mina loong raangtaan luulu tah angka, enoonthong Rangte suh ehanhan ih lakookmi li theng ih hoonla. ¹³ Eno erah pakna reeraang lan jun ih, nyia Kristo ruurangese tiit ah kap kanno adoleh amadi, neng suh kohan nyia wareprep suh chokoh han thoidoh warep ih Rangte rangka ah. ¹⁴ Eno Rangte ih hedakdak minchan noisok kohanno neng loong ah ih rapne ih thun damdoh rangsoom kohan. ¹⁵ Ranglakkot thaangmuh kot thoidoh loongtang ih Rangte suh lakookmi li ih!

10

Rangte mootkaat raang ih Pool laatta

¹ Pool, ngah ih, sen lasih jorum hala—sen damdi roongtong hang di mih ih toongtang nyia ese li halang, enoonthong haloh ang angdi mithih li halang. Kristo minchan nyia tenthet ih ² sen reenah wanghang doh mithih nakkah anghuk weehe; tiimnge liidi o ih mongrep tenthun nawa ih re rumla ngeh ih li hali erah damdi mithih likhiik ih reeli. ³ Amisak di elang eh ah seng arah mongrep adi songtong li, enoonthong mongrep tenthun ni tarookmuike. ⁴ Seng rookmuili lang apah ah arah mongrep dow lang apah tah angka erabah Rangte chaan aphaan lang apah, erah lang apah rah ih echeh echaan loong ah thet haat hi. Tiitmoong jengkhaap di daanmui li loong ah seng ih thet haat ehi; ⁵ Rangte mongtham ngathong ni khuupookli adi seng lamtang hali ah thet haat ehi; warep tenthun ah seng lakhui ni anghuk eno Kristo tiit ah kap thuk hi. ⁶ Sen loong ah hejeng chaatchaat ngeh ih noisok an, jeng laboichaatte loong ah cham thuk suh seng loong ah ban tongli.

⁷ Tiim ang abah uh sen ih rangkhoh toloh ni sok han. O ih bah uh senteewah Kristo raangtaan ngeh ih thun tam ehan? Ese, neng teewah suh emah toom we samthun rum ah, tiimnge liidi neng ih samthunha likhiik seng uh emamah Kristo mina ju. ⁸ Teesu ih chaan aphaan kohali asuh khuupook ih bah uh nga tarakri kang—erah chaan aphaan ah sen toonjoot theng, sen dat hoom theng tah angka. ⁹ Nga ih le korum haano sen cho thuk suh taliikang. ¹⁰ Mararah ih liiha “Pool le ah echeh echaan, enoonthong heteewah ah hephuuphu seng damdoh ang haano, heh larook lata ih hoonla, eno heh jengkhaap ah tiimju tah angka!” ¹¹ Erah likhiik mina ih jat etheng seng sen reeni lah angeke di le ni tiimjih raang kohi nyia sen damdi ang edi tiimjih reeli ah phoosiit.

¹² Elang eh ah o ih ngah elong thunha damdi seng teeteewa tanaan toobaatke. Neng loong ah tiimthan ngakthakla! Erah loong ah ebah neng thun jun ih neng teeteewah thaak samthunha nyia neng teeteewah thaak dande ha! ¹³ Enoonthong, seng loong ah kaaliin takhuupookke; Rangte ih mathan mootkaat thuk hali erah mongmong adoh ang ah, eno arah sen damdi moli rah uh erah mongmong adi moli. ¹⁴ Eno seng ih Kristo Ruurang Ese tiit baatkaat tahe adoh, sen ih mathan samjat an erah than ba baatti, erah nang eh ehan jiiatbaat muh. ¹⁵ Erah thoidi seng suh Rangte ih mathan reetheng thiinkoh hali wahoh loong ah erah nang ih ehan mokala asuh takhuupookke. Erah nang ebah, saarookwet Rangte ih mathan mootkaat theng thiinkoh hali, sen jaachi nah sen loong ah ehanhan ih jen mootkaat suh hanpi han asuh ba laalomli. ¹⁶ Eno juuba seng lakngah nah deek hoh nah Ruurang Ese tiit jen jiiatbaatkaat ih, eno wahoh pheh ni jen mootkaat choi asuh takhuupookke.

¹⁷ Enoonthong Rangteele ni liiha, “O bah uh khuupook esuh li abah Teesu ih tiimjih mokala erah suh khuupook theng.” ¹⁸ Tiimnge liidi Teesu ih seng suh ese ngeh ih thun ano kap hali adi ba seng loong ah epun eli, eno seng teeteewah ih maama teewah suh ese thunhi adi tah angka.

11

Pool nyia tiitmoong baatte kaamwah loong

¹ Ngah mok ngakthak ang bah nyia baangthaang angbah sen ih enaan ehe ngeh ih laalom lang. Emah ju angwe an! ² Rangte sen suh lungwaang hala likhiik, ngah uh sen loong suh lungwaang halang; sen loong ah jaalasahtongtang likhiik marah wasiit luulu damdoh kuhoon thuk suh kakhat rumhala, erah langla Kristo heteewah. ³ Ngah

choolang abah senthang sentak ah chikrok anno Kristo lih seklilih ih phanhan nyia saachamcham ih mokalan ah ma thiinhaat jan oh— erah likhiik pu ih heh mongtham ethih nawa ih Ip mokwaanta. ⁴ Sen loong ah ih o wangkoha bah uh seng ih baattaan hi Jisu, tiit lah anghang ih, Jisu wahoh tiit baattaan kohan bah uh boichaath roroh ehan nyi enaan ehan; adoleh seng jiinnawa chaat han Chiiala nyia ruurangese tiit likhiik lah anghang eh jihoh chiiala nyia ruurangese tiit ah mok kap han!

⁵ Ngah ih thun angdi sen loong ah ih “kaamwah loong” asuh hoondak eh liihan ah nang ih ngah ehin nyia lajat tah angkang. ⁶ Ngah lanang miiheng kangbah uh, mongtham lajat tah angkang, erah tiit ah sen loong asuh saapoot rookwet nyia jirep thoidi saasa ih baat hi.

⁷ Rangte Ruurang Ese tiit nyootsoot rum taha thaang ngah tiim uh tasuh rum taha, sen loong ah hoondak mina toom ang an ngeh ih nga teewah subah elong tali tang. Eno nga moongre tam etang? ⁸ Sen loong damdi mokah tahang adi nga subah ehoh chaas loong ah ih kot kotahang, weeli ang bah, erah sen loong chosok suh seng loong ah taangnawa ngeekot rum kotaha. ⁹ Eno sen damdi ang tahang tokdi uh ngun laaki angbah uh sen tabansok rum taha; tiim laaki ang bah uh Mesidonia nawa wangte kristaan loong ah ih chokot rum kotahang. Erah raangtaan ih ehakdi angkoja oh, adoleh liwang nah angkoja oh: nga raangtaan ih sen sootboot theng tah angka! ¹⁰ Kristo amiisak tiit ah nga taangni je tungkaangdi, ngah ih kakhah hang Akaia nah manah ang ang bah uh ngah khuupook lang ah ehothhiinjih tah angka. ¹¹ Erah jenglang ah sen lanook rumra no tam jenglang? Rangte ih jat eha ngah ih sen enook ih rum hala ngeh ah.

¹² “Kaamwah” wahoh loong ah ih tiim thoilam ni ang abah uh neng mokala ah likhiik seng uh emamah ju mokali nge ih khuupook rumla eno neng lakhuupook thuk suh amadi reelang ah likhiik ju re ang. ¹³ Erah miwah loong ah amiisak kaamwah tah angka—erah loong abah lalangka kaamwah, neng mootkaat tiit ehu baatrum ano neng teewah rangkhotoloh ni amiisak Kristo kaamwah ngeh ih noisok rumha. ¹⁴ Ese, erah suh tapaatja ke! Soitaan ih uh heteewah ah rangkhotoloh ni weephaak rangsah likhiik ih noisok ha. ¹⁵ Erah raangtaan ih heh laksuh loong ah ih neng teeteewah kateng laksuh likhiik ih rangkhotoloh ni noisok ha ah tarakka. Saathoon doh neng tiim chotheng ah erarah ju chorum ah.

Kaamwah ang thoidi Pool chamnaangta

¹⁶ Arah we dopjeng lang: O ih bah uh nakmok thunhe ngah thungko ngeh ah. Enoothong emah mokthun anbah, thungko jengla ngeh ih taan boichaath ih an, tiimnge liidi nga erah suh amasah jen khuupook suh ah. ¹⁷ Amadi arah jenglang ah Teesuh ih lajeng thuk rang ah uh mok jeng e ang; arah jo khuupook jenglang ah thungko jengjeng ju elang. ¹⁸ Enoothong wareprep ah mina ang kangtih ngeh ih khuupookla, ah likhiik ngah uh emamah taalek ang langnih. ¹⁹ Sen teeteewah erah than ejat ang anno, o ih mokwaan kohan erah loong jeng ah tenroon woksoon eh boichaath roh roh ih han nyia enaan ehan. ²⁰ O ih baat kohan bah uh nyia joonnaan kohan bah uh, phoong tung han bah uh adoleh damnak ehan bah uh nyia sen the ni baangbuhan bah uh boichaath roh roh nyia naan roh ehan. ²¹ Erah loong ah reeraang suh echo eti ngeh ih thang suh rakrek elang!

Enoothong tiim thoilam di ang abah uh o jen khuupook ah—ngah thungko likhiik ih jengkong lang—ngah uh emamah jen khuupook ang. ²² Neng loong ah Hebru tam ah? Ngah uh emah ju. Neng loong ah Ijirelte tam ah? Ngah uh emah ju. Neng loong ah Abraham sutoom tam ah? Ngah uh emah ju. ²³ Neng loong ah Kristo laksuh tam ah? Ngah emok epaang likhiik jengkong lang—enoothong ngah neng nang ebah laksuh ang ang bah uh eseethoon! Echeh echaan loong ah ngah mokah lang, phaatak ni hedop hedop sak halang, ruh nawa ih ngah ehan buh halang, eno tiimsaasa di tek thanthan ih chamlang. ²⁴ Dop bangnga di Jehudi loong ah ih rookjom ja akhuh ruh ih burum tahang; ²⁵ Room hate ih ruh nawa ih dopjom burum tahang; eno jaasiit ah jong ih patrum tahang. Juukaari khooadatta adi takjom chamlang, eno jaasiit adi hephe pheesiit hesa saasiit ju khoni angtang. ²⁶ Erah tumkhoom tang adi juujeng naamnak di nyi ehuh epaang damdi hedop hedop tungthang tang, nga mina loong nyia Ranglajatte loong damdi choophaan phaah ih angtang; samnuthung ni uh echo etheng angta, phima woma ni echo etheng angta, juusih ni echo etheng angta, eno lalangka joon awaan loong ra uh echo theng angta. ²⁷ Jupmuh saatmuh mootkaat theng angta; tiim saasa di jupmuh saatmuh mokatang; ramtek khamle damdi mokatang; tiim saasa di phak asat larooklui, naangjam theng laje nyia nyuh akhat larooklui ih angtang. ²⁸ Eno jihoh tiit ju labaat,

chaas loong raangtaan ih ngah ehan sootboot tang. ²⁹ O ang abah uh larook lata angta adi ngah uh larook lata roong hoontang, mabah o mina rangdajih re adi, ngah sootsaam etang.

³⁰ Ngah khuupookjih jaatjaat ang abah, larook lata angtang noisok ha asuh ba jen khuupook ang. ³¹ Rangte nyia Teesu Jisu Wah—men juuba saarookwet raangtaan ih romseetam toom ang ah—heh ih jat eha ngah ih tiit hu tabaakang ngeh ah. ³² Ngah Damaskas ni angtang adoh, kobono ih nga khak thuk suh samnuthung pa kaawaan ni bante loong tongthuk rumta, erah tokdi Aritas ah Luuwang angta. ³³ Enoothong koirangpo lam ih hong ni datthiin rumhang no bante loong lak nawa puitang.

12

Pool mot amang tiitwu

¹ Nga khuupook ah laseeka bah uh, ngah khuupook roh ete anglang. Enoothong ngah ih mot amang nyia Teesu ih tiitwu halang tiit ah baat ang. ² Asih paangbaji ngani rangmong echoong thoon ni kristaan mina wasiit siitwanta warah ngah ih jat ehng (Enoothong erah ngah ih tajatkang amiidi tam ang kotaaja adoleh mot amang sok kotaaja—Rangte ih luulu ba jat ah.) ³⁻⁴ Ngah we dopjeng lang, arah mih ah Wajum ni siitwanta (Erah uh, amiimi tam ang kotaaja tam aleh mot amang angko taaja—Rangte ih luulu ba jat ah), eno erah di heh ih jengkhaap lam ih lami dongbaat theng nyia mina tuikhoop ni lami jeng theng japchaatta. ⁵ Erah raangtaan ih nga teewah suh takhuupook kang —enoothong arah mina asuh khuupook lang, nga teewah larook lata asuh ba khuupook lang. ⁶ Ngah khuupook e ang bah uh, engak tah e kang, mamah liidi ngah ih ami tiit ah lekbaat angdoh ah. Enoothong ngah takhuupook kang, tiimnge liidi sen ih ngah jiin nawa tiimjih tup tan nyia chaat tan ah, erah o suh ang abah uh nga tiit ah ehan ih rangbaat thuk suh ngah tanookkang.

⁷ Enoothong epaatjaajih jirep ah japtup thoidoh naktuum khuupook ah li ano, nga hansi ni sattitih ih chamthuk tahang, erah langla nga siwii chamnaang thuk suh nyia thungjoong thuk suh Soitaan kaamwah ih sattuk ah likhiik ih ang thukta eno takhuupook thuk tahang. ⁸ Erah khoisat ah deesiit raangtaan ih Teesu suh nga rangsoom ni jaajom baattang. ⁹ Enoothong heh ih ngaakbaat tahang: “An raangtaan ih nga minchan ba laaleh ang ah, tiimnge liidi larook lata ang udi nga chaanphaan ah rakla.” Erah thoidi, nga larook lata ang angdi, nga pangte Kristo chaanphaan asuh tenroon anglang. ¹⁰ Kristo thoilam di, larook lata, thaangju kaanse, echam enaang, siwii nyia echeh echaan loong ah roongje roh e hala. Tiimnge liidi ngah larook lata ang angdi, tathat eh hoon lang.

Pool ih Korinte thuntak tiit

¹¹ Ngah thungko likhiik ih reeraang lang—enoothong erah sen ih reeraang thuk hali. Nga tiit roong seebaatte ah sen angjih angtan. Tiimnge liidi lidoh tiim lajo ang kangbah uh, sen loong “kaamwah” wahoh loong nang ih ngah ehin tah angkang. ¹² Sen jaachi ni paatjaajih nyia epaatek etheng jirep ah enaan lam ih re kangno ngah kaamwah ngeh ih noisok halan. ¹³ Chaas wahote nang ih ethih mamah miili he, ngun akom di ba sen suh talaalom tahang? Erah raangtaan ih lalangka mok reetang ah biin anaan hoon weehe.

¹⁴ Arah ih jaajom ang ah ngah sen reeni dongkhoom suh ban khookham hang—enoothong sen taangnawa tiim uh tasuh rumra. Ngah ih ngun tajam kang, sen loong ba jam rumhala. Tiimnge liidi, hesuh hehsah loong ih henuh hewah loong suh tajam koka, henuh hewah ih ba jamkoh ah ¹⁵ Sen loong chosok raangtaan ih ngaapuh ngaasak dowah ih nga jiinni tiim jeela, erah loong kot suh nga tenroon lang. Nga ih ehan eh nook rum kohaano sen ih tatam nookri?

¹⁶ Erah suh nook anbah, nga raangtaan ih sen sootboot theng tah angta. Enoothong mararah ih mokli an, ngah maakthih maklang nyia sen mokwaan suh tiit hu baatrum hala ngeh ah. ¹⁷ Mamah ma ang ah? Ngah ih kongphaak kotte daapkaat tahang loong ah jun ih sen loong ah tam put thuk rum taha? ¹⁸ Sen reeni kaat thuk suh Taitaas lasih jotang, eno heh damdi wahoh hanpiite nep wakra thuk tahang. Sen ih Taitaas ih nep eput eh tahe tam liihan? Sek wanyiinyi jisiit mootkaat raang ih phoosiitsiit tanih reeti tih?

¹⁹ Sen loong ih mokthun an madoh dowah ih seng ih seng tiit asuh ese ih baat hi ngeh ah. Emah tah angka! Joon awaan loong Rangte ngathong ni, tiim re ih bah uh sen chosok suh nyia Kristo ih jeng thuk he ah likhiik ih ba jengli. ²⁰ Ngah erah raacho lang, sen reenah raahang adoh nga thung jun doh lah ang, adoleh sen thung jun doh uh lah

ang ma mok japtup jang oh ngeh ah. Ngah choolang ah langla, rookmui jengmui adoleh khaada mui, tenkhat nyia lup aleek, kaanju nyia mokwaan mui, joobaat waanbaat mui, miksuh siikhaam mui, adoleh lalang lajang khuupook arah ma japtup jang oh ngeh ah. ²¹ Nga erah raacho lang, alih adoh dong raahang adoh sen ngathong nah Rangte ih kaanju ete ang halang, eno ehakdi data nyia ehuh eleek, roomjup roomtong loong rangdah lah sekthun loong ah raangtaan ih ngah ehu ete—erah langla neng loong ramka nyia roomjup roomtong thoidoh ang ah.

13

Choophaan nyia Jengseera thoonjeng

¹ Sen loong reeni arah dong ra halang ah ih takjom ang ah. “Tiimjaat thikhah ih doh uh wanyi adoleh ehan ih haaki ko ano ba jen paat ah—rangteele ni liiha jun ih ah. ² Ehakdi o datan, nyia wahoh loong asuh baat rumhala; arah tiit ah sen reeni dopnyi dong ra tahang adoh baatchoi, enoonthong sen loong reenawa haloh ni ang ang bah uh arah we baat rumhala: Arah lih adoh raahang adoh hoocham chotheng nawa o uh tapuikan. ³ Kristo ah nga jun ih waan hala eno sen ih jamhan ah jaatreng erah doh dongjat an. Heh sen damdi tiimdi bah uh larook lata tah angka; erah nang ebah, sen loong dung ni chaan aphaan ba noisok halan. ⁴ Rapne ih naangti adi heh bangphak ni tekrapotta bah uh, Rangte chaan aphaan nawa ih heh ething tongla. He damdi roop eno seng loong uh enaang eli, enoonthong sen damdi joonte sano pak ih no heh roidong adi Rangte chaan aphaan ni roongroop eli.

⁵ Maama teenuh teewah thaaksok nyia thaak dande ih an, sen loong ah tuumaang lam ih tam songtong lan. Amiisak di sen ih jat ehan Jisu Kristo ah sen damdi eje ngeh ah—sen loong ah jirep di maangthoon thikhah kandoh thaak sok eh an. ⁶ Sen loong suh ngah tuumaang elang, seng ih jirep ah ejen eh ih. ⁷ Sen lathetre suh nyia lamoongtaang suh seng ih rangsoom hi—erah langla seng ih jirep ah jenta ehi ngeh ih tah angka, enoonthong seng loong ah lajenke ah likhiik ang ih bah uh, sen loong ah ih marah epun ah erah toom mokah an ngeh ih re li. ⁸ Tiimnge liidi amiisak tiit ngathong nah seng tiim uh tami reeraang ke, enoonthong amiisak raangtaan ih reeraang pakna theng. ⁹ Seng loong ah larook lata di eroon eli enoonthong sen loong ah tathat anglan. Erah raangtaan ih erah nang ih ju eseethoon toom ang an ngeh ih rangsoom kohi. ¹⁰ Erah raangtaan ih sen loong reeni lah ang kangbah uh arah le ah raangkoh rumhala; erah langla Teesu ih kohalang chaan aphaan ah sen loong reenah dongkhoom hang adoh sen ih laan thichoh roh lamaak suh—erah chaan aphaan kohalang ah sen thet hoom suh tah angka sen loong rongthu raangtaan ih kohalang.

¹¹ Joon awaan loong amadi sen loong damdi raajeng rumhala! Eseethoon raangtaan sen loong ah mokah an; sen loong asuh jengse jeng koh rumhala ah boichaah eh an; loongtang wasiit wasiit damdoh ese angheng; semroongroong ih songtong an.

¹² Semroongroong songtong anno wasiit ih wasiit suh jengseera an.

Rangte mina loongtang ih sen loong asuh jengseera halan.

¹³ Teesu Jisu Kristo minchan, Rangte mongnook, nyia Esa Chiiala roongtong hala ah sen damdoh toom angha .

GALATIITE Suh Pool Ih Raang Arah Le Ephangjatjih

Ruurang ese Jisu tiit ah phang tumbaat rumta, Jehudi lah angka loong ah nep tenroom lah ih poon rumta, erah raangtaan ih jengkhaap dongta ami kristaan angsoh nyia hanpiite angsoh Moses Hootthe ah ekap theng tam lakap theng ah. Pool ih li rumta erah ekap jaatjaat etheng ngeh tah angka—elang mok ih ah, roidong raangtaan ibah Jisu suh tuungmaang je theng, erah doba Rangte thung puntheng ang ah. Enoothong Galati chaas loong, Esia mong nawa Room juungkhuung esiit dowi mina loong ah ih Pool jeng ah daan rum ano li rumta thoontang ih ese hanpiite ang suba Moses Hootthe uh echaat wak ih theng, erah doba Rangte re nah epun ejun ang ah.

Pool ih Galatiite loong suh leeraang raang maatta ah langla Rangte ko neng tuungmaang ah ese ih toomlek rum ah nyia amiisak lam nah toom khoom rum ah ngeh ah, mamah liidoh neng loong suh eki nyootte loong ih kiinyoot rum kano raang korumta. Pool ih heh teeteewah ah mina loong suh ngah Jisu Kristo Kaamwah ngeh noisok rumta. Heh ah Rangte jiin nawa ra taha Kaamwah ih poon theng ngeh angta, mina chaan nawa ih tah angka, heh mootkaat ah langla Jehudi lah angte loong raang ih angta. Eno heh ih laat dong nyootsoot rumta tuungmaang luulu ibah Rangte re nah epun ejun ang thuk ah. Leedaap ethoon ko adi Pool ih noisok ha hanpiite dang ajang abah minchan nyia Kristo suh tuungmaang nawa dongha.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih (1:1-10)

Pool ah Kaamwah (1:11—2:21)

Ruurangese ah Rangte minchan (3:1—4:31)

Hanpiite pongwan nyia banlam esuh neng mat angta (5:1—6:10)

Hethoon (6:11-18)

¹ Pool taangnawa le, marah mih rah kaamwah raangtaan ih poon theng ngeh angta warah, mina taangnawa tah angka nyia mina thung ih tah angka, Enoothong erah Jisu taangnawa ra taha nyia Jisu Kristo tek nawa ngaaksaat siitte Rangte taangnawa ra taha.

² Ani wa hanpiite loong enep nga damdi Galati chaaste loong suh jengseera ah maat hi:

³ Seng loong Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo ih minchan koh hanno semroongroong toomtong thuk han.

⁴ Seng loong ah charangneng ethih roidong dowi puipang suh Kristo ih heh teeteewah sak ah, seng loong rangdah raang ih kota, Rangte nyia heh Wah lih jen phan suh ah.

⁵ Rangte ah roitang raangtaan ih phoongpha theng toom ang ah! Amen.

Esiit Ruurangese

⁶ Sen thung ah seek ih mamah lek lan ngeh rapne paatja lang! Sen ah Kristo minchan* nawa ih taat poon tahan eno sen ih 'ruurangese ehoh ah chaat han. ⁷ Amiisak diibah ruurangese tiit ah ehoh amukka, enoothong sen loong thung thet hoomte nyia Kristo ruurangese ah leksiit suh woot chungte mih eje, erah thoi ngah ih baat rumhala.

⁸ Enoothong seng ih baat ibah uh rangmong nawa rangsah ih baat abah uh Jisu tiit marah baatti erah lah ang thang ih mok we baat han bah, erah mih ah dut haat ano soolam nah toom wang thuk ah. ⁹ Jaakhoh ni uh seng ih baat choi, amadi uh ngah ih we baat rumhala: Ngo ih ang abah uh ruurangese tiit jaakhoh ni marah kapchaat tan erah lah ang thang ih ehoh mok baat han bah, erah mih ah dut haat ano soolam nah toom wang thuk ah!

¹⁰ Arah jenglang ah mina loong laktung nah ngah suh toom seechoh hang likhiik tam jeng lang? Emabah tah angka? Ngah ih jamhang abah Rangte ih toom seechoh ah lihang! Mina loong ih seechoh suh tam lihang? Ngah ih emah mok thun tang bah ngah Kristo laksuh tah ang thengtang.

Pool ah Kaamwah mamah ih hoonta

¹¹ Phoh ano loong, ngah ih baat rum thaak ha, ruurangese marah baat rumhala erah, mina thung nawa ih tah angka. ¹² Ngah ih mina jiin nawa chothaang ang rah tah angka, edoleh nyootsoot rum hang rah tah angka, erah bah Jisu Kristo heh teeteewah ih dong baat hang rah.

¹³ Sen loong suh baat choi nga Jehudi thooroom kap angno songtong tang adi ngah ih

* 1:6 1:6 Mararah adi he minchan nawa ih raangha 1:13 1:13 Esm 8:3; 22:4,5; 26:9-11

Rangte chaas mina loong ah minchan laje thang ih mamah thet haat tang, edoleh siiwi rum tang nyia mathan jen thet haat suh thuntang erah than ih thet haat tang. ¹⁴ Nga roite dung ni Jehudi thooroom soomtuute wahoh nang ih phangkhoh thoon ah ngah angtang, nyia sengte sengwah banlam loong ah rapne ih soomtuute angtang.

¹⁵ Enoothong ngah maang tupsom rang di dook Rangte ih heh minchan nawa ih heh mootkaat raangtaan ih juuje tahang. Eno heh ih erah chungta adi ¹⁶ heh Sah ah noisok tahang, Ranglajatte loong suh Rurung Ese baat raangtaan ih ah, eno ngah ih ngo suh uh tah jamcheng tang. ¹⁷ Jerusalem ni uh nga jaakhoh ni Jisu kaamwah loong ang rumta damdoh chomui suh tajook wangtang, enoothong ngah echaan ih Arabia ko ih katang eno erah lini Damaskas ko we ngaak tahang. ¹⁸ Eno ngah paang jom lini Jerusalem ni Pitar jinni ethoithak jat esuh wangtang, erah ni heh damdi asi sa baji roongtong wangtang. ¹⁹ Ngah ih kaamwah wahoh ngo uh tah tuptang enoothong Teesu suh heno angta Jeems ah ba tuptang. †

²⁰ Ngah ih ma raanghang ah amiisak. Ngah laleek kang rah Rangte ih jat eha!

²¹ Erah lih adi ngah Sairia nyia Silisia hah ni wangtang. ²² Erah tokdi Judia chaas loong nawa mina loong ih ngah tah samjat rum tahang. ²³ Neng iba mih jeng arah chaat rum ano ba jat rum tahang: "Marah seng siiwiite kah angta wah ih amadi laalom tiit ah tumbaat ha, marah tiit heh ih thet haat taat chungta rah tiit ah!" ²⁴ Ngah anghoi ih neng loong ih Rangte ah phoongpha rumta.

2

Pool nyia Kaamwah ehoh loong

¹ Asi paang baji lini ngah Barnabas damdi Jerusalem ni we ngaak wangtang, Titaas nep nga damdi wang taha. ² Ngah suh Rangte ih ewang etheng ngeh dongbaat hangno wangtang. Ngah ih ruurangese tiit ah Ranglajatte loong suh baatang jengkhaap ah Mihak phokhoh loong damdi hotsu ih chomui angno choroong waantang. Nga mootkaat ehak dowa nyia belum molang rah lajen angsoh tah nook kang. ³ Nga jiiwah Titaas, Grik ang abah uh heh khoopkhan banlam ah ekhan etheng ngeh talaat baatta, ⁴ marah marah ih heh suh khoopkhan banlam hoon thung ang rumta. Hanpiite likhiik diip ang rum ano nyia jengmi jengte diip ang rum ano seng dung ni roong nop rum taha, Jisu Kristo damdi seng pongwan ih tongli rah jat suh nop rum taha. Neng ih neng dah ih hoon suh thun tahe, ⁵ enoothong amiisak ruurangese tiit ah sen raangtaan ih thinsuh, neng suh erah nye suh saapoot amasah uh ekot muh.

⁶ Enoothong neng ah lamsiitte likhiik diip ang rumla—ngah ih liihang neng loong ah hephopho ang rumla timdi uh tadan rumka; Rangte ih erah lamsiitte loong ah rangkhoh ah sok ano tah dande ka—ngah ih neng taangnawa ena mongtham ah choh muh. ⁷ Erah thakngang ibah, neng ih sok rum tahang ngah suh Rangte ih Ranglajatte loong asuh ruurangese tiit ah baat suh mootkaat koh tahang ngeh ah, heh ih Pitar suh mootkaat kota ah likhiikkhiik Jehudi loong asuh ruurangese tiit ah baat raangtaan ih kota. ⁸ Rangte chaan aphaan nawa ibah ngah Ranglajatte loong raangtaan ih kaamwah jen hoonthuk halang, Pitar Jehudi loong raang ih kaamwah hoon thuk rumta likhiikkhiik ah. ⁹ Phansiitte likhiik ang rumta Jeems, Pitar, eno Joon, loong ih ngah suh Rangte ih mootkaatse thoon koh tahang rah dongjat rumta; eno neng ih Barnabas seknyi suh lak ah pak eh tahe tih, lak pak ah langla seng loong ah mootkaat room mootte ngeh jat suh pak tahe tih. Seng thoontang tungwaan eti, sek Barnabas rah Ranglajatte loong damdoh moottheng eno neng rah Jehudi loong damdoh moottheng ngeh ah. ¹⁰ Neng ih li rumta seng dung dowah changthih ah dokthun etheng, eno ngah uh erah reeraang suh ju ramtang.*

Pool ih Entiok ni Pitar suh choophaanta

¹¹ Enoothong Pitar Entiok ni wang taha di, ngah ih Pitar ah midung ni choophaan tang, timnge liidih heh ah jatriri tah punta. ¹² Jeems ih kaatthuk rumta mina loong ah maang thokdi Pitar ih Ranglajatte hanpiite loong damdi phaksat ah ejen roong phaksat ih kata. Enoothong erah mih loong thok liidih bah heh ih Ranglajatte loong damdi phaksat lawe roong phak sah theng ih ngaakta. Timnge liidih, khoopkhan banlam ah ese ngeh liite loong ra choota. ¹³ Pitar damdi Jehudi hanpiite loong nep choopkhan likhiik ih reeraang suh phang noisok rumta; eno Barnabas nep uh neng damdi roongroop kata. ¹⁴ Neng loong ah amiisak ruurangese lam ni lah khoom rumka rah tup angno, ngah ih Pitar suh

1:14 1:14 Esm 22:3   1:15 1:15,16 Esm 9:3-6; 22:6-10; 26:13-18   1:18 1:18 Esm 9:26-30   † 1:19 1:19 Ngah ih wahoh etup muh enoothong ngah ih tuptang ah langla Jeems.   2:1 2:1 Esm 11:30; 15:2   2:6 2:6 Hodb 10:17

* 2:10 2:10 Mararah adi rumtang ngeh raangha

thoontang ngathong ni baattang, “Sen loong ah Jehudi ang abah uh Jehudi likhiik lah ang thang Ranglajatte likhiik mamah ih tonglan. Erah ang abah, Ranglajatte loong asuh Jehudi likhiik jaatjaat ih tongtheng ngeh jen baat nih eh an?”

Tuungmaang nawa ih puipang

¹⁵ Seng loong ah tup tahe dowah ih Jehudi elang eli, “Ranglajatte rangdah mih loong” kah poon ah likhiik seng loong ah tah angke. ¹⁶ Ang abah uh seng ih ejat ehi Jisu Kristo suh laalom adoh ba Rangte damdoh jen pun eh ih, mabah uh Hootthe ih jamha jun ih tajen punke. Timnge liidih ngo uh Hootthe ih jamha jun ih moh abah Rangte damdoh epun tah angka. ¹⁷ Erah ang abah Jisu damdoh roongtong jun ih seng ah Rangte damdoh epun angguh chung ibah, seng ah uh Ranglajatte loong dala thanthan ih dah ih rah kapjoh hali—enoobah Kristo ah rangdah raangtaan ih mola ngeh tam liiha? Tah angka! ¹⁸ Marah ngah ih jaakhoh ni thetsiit tang Hootthe ah mok we dongsiit ang bah, nga teewah Hootthe thetsiitte likhiik ih noisok hang. ¹⁹ Hootthe ni liiha jun ibah ngah etek choi—Hootthe rah ih tek haat ih halang—Rangte raangtaan ih thingtong suh ah. Ngah Kristo damdi heh bangphak adi eroong tekbot eh tahang, ²⁰ erah raangtaan ih nga teeteewah jen tonglang ngeh tajen li kang, enootherng Kristo ah nga sak ni tongla. Amadi nga roidong thingtong lang ah, Jisu Kristo Rangte Sah hanpi angno thingtong lang, heh ih minchan tahang nyia heh roidong ah nga raangtaan ih kota. ²¹ Rangte minchan ah ngah ih tah dut haat kang. Enootherng mina Hootthe jun ih Rangte damdoh ejen pun mok ih abah, Kristo tek ah thaangmuh ang ah!

3

Hootthe tam aleh tuungmaang

¹ Thungko Galati mina loong! Ngo moontoro ih me tahan? Jisu Kristo bangphak ni tiita rah sen mik ih jatririhi tup etan! ² Jaatsiit than baat thaak he: Rangte Chiiala ah Hootthe ih jamha jun ih re anno tam cholana tam aleh ruurangese ah chaat anno hanpi han jun ih cholana? ³ Sen erah than thungko mamah ma lah angtan! Rangte Chiiala nawa ih phang motan ah; amadoh senchaan senphaan nawa ih thoon moot ih tam jam han? ⁴ Sen ih timjih jat han erah nawa ih reetan abah tim uh tah angka? Amiisak timjaat bah uh eje mok ang ah! ⁵ Hootthe jun ih re kanno tam aleh ruurangese ah hanpi kanno Chiiala ih sen dung ni mih paatja theng jen re hala?

⁶ Abraham ih jatta ah taat jat thaak an; Rangteele ni raangha likhiik ah, “Heh ih Rangte ah hanpi eta, timnge liidih heh tuungmaang jeethoi Rangte ih heh ah kateng eh thiikta.” ⁷ An ih ejat ejih, marah jinni tuungmaang jeela erah mina loong ah Abraham sutoom satoom. ⁸ Rangteele ni ban baatta Rangte ih Ranglajatte loong ah neng tuungmaang jun ih heh damdoh jen punthuk ah. Erah thoi Rangteele ni Ruurang Ese ah Abraham suh amah ih baatta: “An jun ih mina loong suh romseetam ah korum ah.” ⁹ Abraham ih hanpiita eno romseetam ah chota; erah raangtaan ih ngo ih heh ah hanpiiha loong asuh romseetam korumta.

¹⁰ Marah mina ih Hootthe ah tuungmaang ano tongla erah mina ah romthitam* khuinah tong ah. Rangteele ni emah liiha, “Ngo ang ah bah uh saarookwe Hootthe le ni raangha rah lamok kapka bah Rangte jinnah wa romthitam ah choh ah!” ¹¹ Amadi jatririhi angla, Hootthe jun eh Rangte damdoh ngo uh tapunka, mamah liidoh Rangteele ni liiha, “Ngo taang ni laalom jeela erah jun ibah Rangte damdoh epun, erah loong aba thingtong ah.” ¹² Enootherng Hootthe ih tuungmaang asuh tim etheng uh tah jeeka. Erah thaknang ibah, Rangteele ni raangha jun ih, “Marah Hootthe jun ih raangha thoontang jen mote mina abah thingtong ah.”

¹³ Kristo ih seng cham chojih jaatjaat angti dowah ngaak doksiit tahe; Rangteele ni liiha, “Ngo ang abah uh bang nah mok chiiti abah, erah suh Rangte ih romthih ah tam koh ah.” ¹⁴ Kristo ih arah reeta ah langla, Rangte ih Abraham suh kakhanta, romseetam ah Ranglajatte loong suh Jisu Kristo jun ih toom koh ah ngeh ah, erah thoi seng suh kot suh Rangte ih kakhanta Chiiala ah seng tuungmaang jun ih choh ih.

Hootthe nyia kakhanta

¹⁵ Ngaaphoh ngaano loong, ngah ih saarookwe di eto baat eh hang: wanyi ih sen thung ah room pun thun nyia punroong waan an bah, ngo ih uh edaan uh tajen daan ka ebaat uh tajen wak baatka ang ah. ¹⁶ Rangte ih Abraham nyia heh sutoom satoom suh kakhanta, Rangteele ni mina hantek “Sutoom satoom loong” suh tah raangka,

2:16 2:16 Rsb 143:2; Rom 3:20; Rom 3:22   **3:6** 3:6 Rangph 15:6; Rom 4:3   **3:7** 3:7 Rom 4:16   **3:8** 3:8 Rangph 12:3   **3:10** 3:10: Hodb 27:26   * **3:10** 3:10 romthitam etam eha suh liiha   **3:11** 3:11 Heb 2:4   **3:12** 3:12 Lew 18:5   **3:13** 3:13 Hodb 21:23

enoonthong esiit luulu “Sutoom satoom” suh liiha, heh men ah, Kristo. ¹⁷ Ngah ih liihang ah langla Rangte ih Abraham suh nuumijeng[†] rah thiinta suh kakhamta ah suh liihang. Hootthe ah paang cha baji paang rookjom lini kota, erah kakham ah tajen phaang ka nyia Rangte nuumijeng kakhamta ah tah ngaak daan ka ang ah. ¹⁸ Mamah liidih Rangte lakkot rah Hootthe doh mok nyaang abah, heh kakham adoh takah nyaang ka ang ah. Mamah ang abah uh erah bah Rangte ih kakhamta thoidi lakkot ah Abraham suh kota. ¹⁹ Erah ang abah, Hootthe ah timjih raangtaan ih angta? Hootthe ah ethih mootkaat loong ah noisok suh angta. Kakham hoonchoi Abraham sutoom satoom maang thokthok hootthe tong ruh eh ah. Hootthe ah rangsah loong jun ih jaachi ni kaamwah likhiik ang thuk rum ano pijjah thuk rum taha. ²⁰ Enoonthong, wasiit ah luulu mootkaat ah moh ah bah kaamwah ah tajamka ang ah, eno wasiit luulu ba moh ah; eno Rangte ah esiit.[‡]

Hootthe ah tim raang ih langla

²¹ Rangte ih kakhamta ah Hootthe damdi miksuk angla ngeh tam liiha? Emah tah angka! Mina loong ih roidong jen choh raangtaan ih Hootthe mok jam rum abah, Hootthe jun ih thoontang Rangte damdoh ejen pun et thengta. ²² Rangteele ih liiha mongrep thoontang ah rangdah mong ni angla; eno Rangte ih heh lakkot kot suh kakhamta ah ngo ih Jisu Kristo suh tuungmaang ah erah suh koh ah.

²³ Enoonthong tuungmaang saapoot maangthok raadi, Hootthe ih seng loong ah phaatak ni tang khak tahe, tuungmaang saapoot maang thokthok ah. ²⁴ Eno laanglek Kristo maang raakraak Hootthe ah Rangte damdoh seng tuungmaang jun ih pun jun suh seng loong ban pante changte ban ang ra taha. ²⁵ Amadi juuba tuungmaang saapoot ah, Seng loong ah belam bah Hootthe lak ni takah angke.

²⁶ Sen loong thoontang Rangte suh asah ih hoon lan Jisu suh tuungmaang nyia heh dam di ang jun ih ah. ²⁷ Sen loong ah Jisu damdi juung roongtem an rah mina, amadi sen loong nyuh na kapchoi ang lan, erah langla Kristo roidong di ang suh liiha. ²⁸ Erah raangtaan ih Jehudi nyia Grik loong ah joonsiitsiit, dasah nyia dasah lah ang ka loong ah uh tah danka, minuh miwah uh tah danka; sen loong thoontang Kristo Jisu damdi joonsiitsiit. ²⁹ An Kristo mina ang ubah, an Abraham sutoom anglu, eno Rangte ih marah suh kakhamta erah echoh eh uh.

4

¹ Belam toombaah ibah—hewah nyamka chote ah nodek tokdi jirep ah khomchoh abah uh dah likhiik ih ang ah. ² Heh noodek ang tokdi, heh wah ih saapoot thiin kota ah maang langlang, heh sokboite mina loong rah ih tim jamha erah jam koh ah. ³ Erah likhiikkhiik seng loong ah chiiala ni maang hak hak mongrep pante chiiala dah angti. ⁴ Eno saapoot ah chang kano, Rangte ih heh Sah miimi daapkaat taha. Heh ah mina nuh lam ih raaha no Jehudi Hootthe mong ni tong ra taha, ⁵ Hootthe mong ni tongte loong ah dokrik ra taha, timnge liidih seng loong ah Rangte suh asah jen ang raangtaan ih ah.

⁶ Rangte ih heh susah ngeh noisok halan raangtaan ih Rangte ih Chiiala seng ten ni daapkaat taha, marah Chiiala “Ewah, Ewah” kah riinghuungta rah ih ah. ⁷ Erah ang abah, sen loong ah dasah lakah ang thang heh sah ih hoon lan. Eno amadi sen heh sah anghoi, Rangte ih heh jinni heh susah loong suh kot suh jeela erah kohan.

Pool ih Galati mih suh esootsaam eta

⁸ Jaakhoh ni bah sen ih Rangte ah tajattan, eno sen loong ah Rangte lah angka loong dasah ang tan. ⁹ Enoonthong belam bah sen ih Rangte ah ejat ehan—ngah ih jen li eh ang Rangte ih sen loong ah ejat ih halan—enooba sen loong larook lata nyia menmi chanke panha chiiala loong jinnah mamah ih ngaakkaat suh thun han? Erah doh dasah we hoonkaat suh mamah ih thun han? ¹⁰ Sen loong ih mararah heh rangwuung, heh la, rangkuh, nyia heh paang ah hoondak ih bansok han. ¹¹ Ngah sen suh esootsaam elang! Ngah sen raangtaan ih molang ah thaangmuh doh tam ang kah ah?

¹² Phoh ano loong, sen lasih joh rumhala, nga likhiik ang we an. Mamah liidoh ngah uh sen likhiik ang lang. Sen ih nga raang ih timjih uh tathet reetan. ¹³ Ngah ih sen suh hephang di ruurangese ah tim suh nyootsoot rum taha ah taat dokthun et thaak an, ngah esat thoidi ruurangese ah nyootsoot rum taha. ¹⁴ Enoonthong ngah khoisat ah sen suh lase kaabah uh sen ih tah chiik tahe, tah phanhaat tahe, erah thaknang ibah sen ih Rangte taangnawa rangsah tam ra hala ngeh banpooon tahe; sen ih Kristo Jisu suh kah banpooon ah jih banpooon tahe. ¹⁵ Sen loong rapne ih roon tan ah! Mamah angta? Ngah

3:17 3:17 Hpkt 12:40   [†] **3:17** 3:17 Nuumijeng ah Inglis di covenant liiha. Rangte nyia mina jaachi ni jeng khakhamha suh liiha.   **3:18** 3:18 Rom 4:14   [‡] **3:20** 3:20 eno Rangte ah esiit; lah angka bah eno Rangte heteete wah reela ngeh raangha.   **3:29** 3:29: Rom 4:13   **4:5** 4:5-7 Rom 8:15-17

ih jen baat mok erumha sen mik ah ejen doklot choi ang abah ngah suh kohe ngeh ah.
¹⁶ Amiisak tiit ah baat rumha no ngah sen damdi piira tam ehon lang?

¹⁷ Wahoh loong ih sen suh neng thung ah koh ano sok halan, enoother neng tenthun ah ese tah angka. Neng ih sen ah nga taangnawa pheedoom suh thun rumha, mamah liidih neng ih mongnook lam ih thun halan erah likhiik sen eh uh emamah toomwe ngaak thun an suh ah. ¹⁸ Sok thaak an, sen loong raangtaan ih timthan ese ang ah marah sen raangtaan ih ese ang ah erah doh senthung sentak ah mok koh an bah ah—arah bah saarookwe amiimi, ngah sen damdoh je ang doh luulu tah angka. ¹⁹ Nga mongnook suh asah loong, Kristo dang ajang ah sen damdoh maang dongdong ngah noonuh nootup suh kasat ah likhiik, nga ten uh emamah ih sat lang. ²⁰ Ngah amadoh sen damdoh angtaan bah timthan ese ang thengta, ngah ih sen ah toongtang lam ih lamse nah siit theng rum taha. Ngah sen suh rapne ih sootsaam lang!

Hagar nyia Saara tiit di toobaat

²¹ Ngah ih jengkhaap cheng rum thaak ha, ngo ngo ah Hootthe lalih nah tong suh nook thaak ah: Hootthe ih timjih kali ah tatam kachaak kan? ²² Eradi liiha Abraham suh heh sah enyi angta, wasiit ah danuh dowah sah angta, wasiit ah heh minuh mi dowah sah angta. ²³ Heh sah dah nuh nawa tupta ah jojang ih tupta, enoother heh minuh mi nawa tupta abah Rangte ih kakhamta jun ih tupta. ²⁴ Arah nyi tiit ah tiitthaak ngeh samthun theng: nunyi ah nuumijeng enyi di toobaat ha. Noodek esii tupta danuh men ah Hagar eno he ah langla Sinai hakong adi jengdang kakhamta rah to baatta. ²⁵ Hagar ah Arabia hah nawa Senai kong raangtaan ih ngoot baat ha ah langla amadi Jerusalem samnuthung raang ih angla, erah samnuthung nyia erah ni tong rum ano dah rumla loong ah nyoot baat ha. ²⁶ Enoother rangmong dowah Jerusalem abah dah lakmong ni tah angka, heh ah seng loong nuh. ²⁷ Mamah liidih Rangteele ni liiha, “Tenroon ang an, ngo sumuh ang lan long ah!

Tenroon ih riing araaq an, ngo satup di lah thaak satte loong o!

Mamah liidih neng miwah ih amah sah uh ladaap haatka minuh

thaknang ibah neng miwah muh loong taangnah neng sah ehan ang ah.”

²⁸ Nga joonte loong Rangte ih kakhamta jun ih sen loong ah Rangte suh asah, Isak angta likhiik ah. ²⁹ Erah tokdoh marah Rangte Chiiala jun ih tupta miwasah rah, jojang ih tupta miwasah rah ih siiwi ah; erah amadi emamah angla. ³⁰ Enoother rangteele ni mamah raangha? Eradi amah raangha “Danuh nyi heh sah miwah sah rah dok phanhaat ih an; mamah liidih danuh mong nawa dong taha miwasah rah heh wah jinnah wa nyamka ah tah choka, changte wah minuh mi dowah tupta miwah sah kah choh ah likhiik ah.” ³¹ Erah raangtaan ih nga joonte loong, seng loong ah danuh sah ah tah angeke enoother changte minuh mi suh, seng loong ah heh sah.

5

An pongwan tiit ah lah thinhaat theng

¹ Seng pongwan ih tongli loong ah langla—Kristo ih dokja tahe rah! Erah ang abah, pongwan tongte mina likhiik ih angheng, dah we ngaak hoon suh lawe nook theng.

² Chaat thaak an! Ngah, Pool, ih baat rumhala sen loong ih sen khoopkhan banlam hoon theng mokthun an bah, Kristo abah sen ih tim raangtaan ih ma jam an. ³ Ngah ih jaasiit we ban baat rumhala ngo ih heh khoopkhan banlam * ah khan abah, heh ih Hootthe ni timjih liiha erah thoontang ekap etheng. ⁴ Ngo ih an teeteewah suh Hootthe ah jen banlam angno Rangte re nah epun ih ang taat samthun te bah, heh teeteewah Kristo re nawa ephepaak ela. An ah Rangte minchan khui ni tah angko. ⁵ Seng loong bah Rangte ih heh teeteewah damdoh epun ang thuk he ngeh laalomli; eno erah bansok hi, Rangte Chiiala chaan aphaan nawa ih seng loong tuungmaang jun ih seng damdoh moh raaha ngeh ah. ⁶ Seng loong ah Kristo Jisu damdoh roong roopli, khoopkhan banlam khangtheng uh tah angeke, tim lajeeka bah uh seng suh maama tah angeke, enoother tuungmaang ah seng laktung ni minchan muili adi mola.

⁷ Sen ih rapne ese kah ih reetan ah! Amiisak lam nah nak re an ngeh ngo ih baat tahan? Heh ih mamah ih huk baat tahan? ⁸ Marah ih poon tahan erah Rangte taangnawa tah angka. ⁹ “Cham hantek ah jen pookphak thuk suh to amasah ang abah uh laaleh ang ah,” neng ih emah ih li rumta. ¹⁰ Enoother amadi uh sen loong di laalom eje. Seng loong roidong ah Teesu damdi angli rah sen di laalom lang, sen ih ehoh tenthun tathun

kan ang an, sen loong ngo ih thungjoong thuk halan erah loong ah Rangte ih cham thuk ah.

¹¹ Nga joonte loong, nga tungkaang diibah, ngah ih khoopkhan banlam ah ekhan etheng ngeh baat ruh mok ih rumha bah, amadi tuk ih ngah mamah laat siiwi thuk rum halang? Erah amiisak mok angta bah, Kristo bangphak tiit baat ang doh chamchoh ah tathok theng taha. ¹² Sen thungjoong thukte loong ah neng ih toom jat ah, neng tiik ah neng neng ih toom khat haat kaat rum ah!

¹³ Nga joonte loong, sen loong bah maama pongwan ih tong suh poon tahan. Enoothong maama pongwan tongtheng liiha rah ih hansi ko lam nah nak toom siitkaat han. Erah nang ibah sen laktung nah nong minchan mui an. ¹⁴ Mamah liidih timthan Hootthe loong ah esiit di roopla: "Ankhuung antok ah minchan uh an teeteewah kah minchan uh likhiik ah." ¹⁵ Enoothong woma huiiwak likhiik moktong an bah, eliilaang mui, sen jaachi nah thet haatmui mok ete anglan, erah raangtaan ih sen loong mongtham ih ban tong an, lah angka bah sen phoothon thet haatmui an.

Chiiala nyia Mina dangjang

¹⁶ Ngah ih liihang ah langla: Chiiala ih sen roidong doh tom siit han, marah mina sak ih jamha rah ih sen ten tachim kan ang an. ¹⁷ Mamah liidih marah seng sak ih jamha erah Chiiala ih tajamka, eno marah Chiiala ih jamha erah seng sak ih tajamka. Arah nyi abah tara nyuika, eno arah baat ha ah langla marah nooklu erah tami re kako. ¹⁸ Chiiala ih siit hoobah, Hootthe lakhui nah tah angko.

¹⁹ Marah mina thung nawa ih reela ah rangkhoh ni. Erah ih jaaro jaalah ethih tenthun, esot, jaathih reeraang ah noisok thuk ha; ²⁰ Tongmih nyia doonthe soom adi ah. Mina loong neng laktung ni ra ih hoon rumleh changrook roong rum; neng jaachi ni miksuk mui, tenkhat eno ekap ejap tenthun. Eno ngah ih totoh kap ang ngeh thunte mina loong hoon rumla. Neng jaachi ni dung jom baji ih hoon rumla; ²¹ Neng loong ah elong baalah angtang ngeh thunte loong, khammokte, ethih ekhah reeraangte, jihoh loong uh emamah ih re rumte loong. Jaakhoh ni uh ebaat choi amadi uh erah baat rumhala: Erah likhiik ngo re ah erah mina loong ah Rangte Hasong ah tachoka.

²² Enoothong Chiiala ibah minchan, tenroon, semroongroong, enaan, tenthet, ese, tuungaang theng ah dong thuk ah, ²³ toongtang nyia ejen naan loong ah dong thuk ah. Arah loong ah likhiik asuh ba Hootthe ah jam jih tah angka. ²⁴ Eno ngo Kristo Jisu mina angla loong ah ih neng dangjang nyia neng ramka, sukram, loong ah thinhaat rum ah. ²⁵ Chiiala ih seng roidong ah koh hali; heh ih uh sengtong sengtha adoh hompan eh he. ²⁶ Seng loong ah engaam lah etheng, elong tenthun, esiit esiit lah khat haatmui theng eno miksuk mui nak etheng.

6

Huijih doh chosok muitheng

¹ Nga joonte loong, marah mina ethih reeraang arah chojoh an ba, erah mih asuh chiilam laalam ni tongte sen loong ih lamse nah huksiit an; enoothong sen ih toongtang lam ih re an. Eno sen teeteewah uh esok etheng, erah doba sen loong nep uh naktoom phate han suh ah. ² Sen huijih ah enong chosok mui eh an, erah likhiik Kristo *Hootthe ah kap an. ³ An timtha uh lah angko no an teeteewah ejat ngeh mok thun ubah, an teeteewah mokwaan hu. ⁴ Maama teeteewah uh dande etheng. An ese mok reeraang ubah erah suh bah ekhuungpook eh uh, mih wahoh loong reela adoh lathaam nyootbaat theng. ⁵ Mamah liidih maama huijih rah maama ih huitheng.

⁶ An suh Kristaan ruurang ah nyoot taho bah, an ih ese marah nyootte jin nawa kaptu erah thoontang ebaat etheng.

⁷ An teeteewah nak mokwaan uh; Ngo eh uh Rangte ah tajen mok waanka. An ih mamah ih kiitu emah emah ih choh hui uh. ⁸ An ih hansi sukram phek adoh mok ki ubah, chamwi tokdoh etek aba choh wi uh; An ih Chiiala phek adoh mok ki ubah, erah Chiiala dowa chamwi tokdoh lathoon roidong ah choh wi uh. ⁹ Erah raangtaan ih ese jih ah re suh seng loong nak naang wanghan; seng lanaang thang ih re ibah chamwi saapoot ethok eha. ¹⁰ Erah ang abah, saarookwe saapootse woot choli adoh, thoontang damdoh ese ah re ih, ngo ih Rangte suh hanpi ha damdoh tang aleh ese ih re ih.

Ethoonbaat nyi jengseera

¹¹ Sok thaak an erah than rak le ni nga luulu ih sen suh raanghang rah ah! ¹² Marah mina ih sen loong suh khoopkhan banlam hoon laatbaat halan ah jaasiit neng loong

ih miloong ngathong nah neng loong ih elong noisok suh thun rumha. Ang abah uh ere erumta, Kristo bangphak anghoi bah neng loong ah chamnaang ete tah ang rumka. ¹³ Khoopkhan banlam hoon rumha loong ih boseh uh Hootthe ah tah kap rumka; sen suh khoopkhan banlam hoon thuk halan ah langla neng ih seng jengchaat rum heeno khoopkhan banlam ah khan rumha ngeh neng teeteewah rangka baat suh li rumha. ¹⁴ Nga raangtaan ibah Teesu Jisu Kristo bangphak ah luulu ba nga khuungpook theng ah, heh bangphak thoidi ba mongrep ah nga raangtaan ih tekmang, eno mongrep raangtaan ih ngah ah tekmang. ¹⁵ Heh khoopkhan banlam choi ang koja ekhan muh ang koja tim uh tah angka; enoothong erah tiit ah langla ena jih ajaat tiit ah baat ha. ¹⁶ Neng roidong doh arah banlam ah kap ah erah loong raangtaan ih, semroongroong nyia minchan ah toom chorom ah—neng damdoh nyia Rangte mina thoontang damdoh ah!

¹⁷ Ethoon adoh: Ngah suh arah khotok doh nak toom kah cham thuk rum hang, mamah liidih nga sak ni hema dong la rah ih ngah Jisu suh heh dah anglang ngeh jatthuk halang.

¹⁸ Nga joonte loong, Seng loong Teesu Jisu Kristo minchan ah sen loong damdoh toom ang ha. Amen.

EPHISIATE Suh Pool Ih Raang Arah Le Ephangjatjih

Pool ih Ephisiata suh le maatta adi jaakhothoon ah Rangte kaankoong tiit ah raangha, jirep dongsiitta dow a loong ah eroom ih angsoh ah, nyia jirep ah rang nyia hah dow a loong Kristo ah lamsuite ang ano eroom ih angsoh ah.” (1.10). Eno Jisu Kristo damdoh esiiit ih hoon eno mina jaat loongtang jutsiit jangsiit angheng ngeh ih Rangte mina loong lasih uh joot eha.

Ephisiata leedap ni jaakhothoon raangte wah rah ih jutsiit jangsiit tiit ah baat ha, erah langla seng loong Wah Rangte ih heh mina loong danjeeha jun ih baat ha nyia neng loong rangdah ah biin anaan mamah hoonha adoleh heh Sah Jisu Kristo jun ih rangdah nawa mamah puipangta, adoleh Esa Chiiala nawa ih Rangte kakham elong ah choh jaatjaat ih ah ngeh ih baat ha. Erah lih adi arah le wette loong asuh Kristo mendoh esiiit ih hoonli ngeh ih baat ha ah neng roidong doh amiimi angheng ngeh ih baat ha.

Jengkhaap ehanko ah Rangte mina loong ah Kristo damdoh roop eno esiiit angheng ngeh ih baat ha: Chaas ah mina sakpuh likhiik, adoleh Kristo ah lamsuite; adoleh nok ni thonghong likhiik; adoleh hesawah damdi hesanuh likhiik. Arah le raangte ah Kristo damdi Rangte minchan jeela jun ih baataan ha. Jirep aju Kristo minchan ni, mina raangtaan ih tiita, biin anaan hoonha, minchan jeela nyia heh esa thoon angla adi japtup hi.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih(1:1-2)

Kristo nyia chaas(1:3—3:21)

Kristo ni roidong na(4:1—6:20)

Ethoon ni(6:21-24)

¹ Arah le ah Pool taangnawa, Rangte tenthun jun ih Jisu Kristo kaamwah ih hoonte wah rah ah—

Ephisia ni tongte Rangte mina,* Kristo Jisu damdi roongroop rum ano neng laalom di rongtangtang ih songtongla loong asuh:

² Seng loong Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo ih sen suh minchan toom kohan nyia semroongroong ih toom songtong thuk han.

Kristo jiiini Chiiala romseetam jeela

³ Seng Teesu Jisu Kristo Wah Rangte suh lakookmi li ih! Tiimnge liidi Kristo damdi roongroop eno arah mongrep adi rangmong dow a chiiala romseetam ah kohali. ⁴ Arah mongrep ah maang dongsiitka diidook, seng loong ah esa nyia heh ngathong nah lamoongtaang suh, Kristo damdoh roongroop eno heh mina anghthuk suh Rangte ih jen danje ih tahe.

Heh minchan je thoidi, ⁵ Rangte[†] ih seng loong ah Jisu Kristo jun ih hesuh hesah ih hoon suh jen thuntak eta—erah langla heh tenroon theng nyia heh raangtaan ih angta. ⁶ Rangte ih heh minchan elong nyia heh mongnook Sah thaangmuh lakkot ih kohali, erah raangtaan ih heh rangphoong ih! ⁷ Tiimnge liidi Kristo sih[‡] ih ba, seng loong ah maama pongwan jen anghthuk hali, erah langla seng rangdah ah biin anaan hali. Rangte minchan ah tiimthan elongthoon ah, ⁸ erah minchan ah lajen thaakbaat theng kohali!

Heh tenthun nyia mongtham thoontang nawa ih ⁹ Rangte kaankoong tiimjih angta heh erah reeta, eno Kristo jun ih husah ni tiimjih thoon mookaat thunta erah kaankoong ah dongjat thuk hali. ¹⁰ Eno erah chungha ah saapoot thok ha doh re ah, heh kaankoong ah langla, rangmong nyia arah hah adi mathan dongsiitta erah loong ah eroom ih khoonsiit thung, eno eradoh Kristo ah heh khoh ang ah.

¹¹ Jaatrep ah Rangte kaankoong nyia mongtham jun ih angla; erah raangtaan ih jaakhoh diidook thunta jun ih Kristo damdi roopthuk heeno heh mina angsoh danje tahe. ¹² Erah raangtaan ih, Kristo suh jaakhoh phang laalomte loong ah ih Rangte chaan ah phoongpha ih!

¹³ Eno amiisak tiitkhaap chaattan dow a ih Rangte mina ih hoontan, erah langla sen khopi thukte Rurang Ese tiit angdowa. Sen loong ah ih Kristo ah hanpi kanno, Rangte

1:1 1:1 Esm 18:19-21; 19:1 * 1:1 1:1 Mararah le ni amuh Iphisa ni ngeh ah. † 1:5 1:5 heh ngathong ni. Heh minchan je thoidi; adolehheh gnathong ni, nyia minchan nah tong theng. Rangte. † 1:7 1:7 Kol 1:14 ‡ 1:7 1:7 Kristo sih ih ba; adoleh Kristo tek tungkaangdi ba.

ih heh thoomhoon kakhm jun ih, Esa Chiiala nawa ih sen sak ni changte sin ah thong tahan. ¹⁴ Heh mina loong suh Rangte ih kakhmta jun ih Chiiala ah seng ih choh jaatjaat etheng, erah laalomli thoidoh Rangte ih heh mina loong ah maama pongwan anghthuk ah. Heh rangka ah phoongpha ih!

Pool rangsoom

¹⁵ Emah ang thoidi, Teesu Jisu Kristo suh tuumaang nyia Rangte mina loong minchan tan phangchaat tang dowah ih, ¹⁶ sen loong raangtaan ih Rangte suh lakookmi li tatoi kang. Sen loong ah nga rangsoom ni samthun roh ih rumhala ¹⁷ eno seng Teesu Jisu Kristo, chaan aphaan Wah Rangte asuh, Chiiala kotthuk suh sen raangtaan ih suh roh ehng, sen suh mongtham ese ah jatthuk suh nyia Rangte tupthuk suh ah. ¹⁸ Nga rangsoom ah langla heh weepaak ah sen thung nah jeeroh toom ih ah, tiimnge liidoh sen tiim raangtaan ih poon tahan erah laalom tiit ah toomjat an suh ah, heh mina suh romseetam kot suh kakhmta tiit ah tiimthan elong ah, ¹⁹ eno heh hanpiite loong damdi chaan aphaan wakroop hala ah tiimthan rak ah. Seng damdi wakmokah hala chaan aphaan ah thoonrakla, ²⁰ erah chaan aphaan nawa ih Kristo ah etek nawa ngaaksaat thuk ano rangmong nawa mongrep ni heh Wah reeni jaawah ko tongthukla. ²¹ Rangmong dowah phansiitte loong, ngoong awang, ehng echaan nyia teesu loong ah Kristo ih pan rumha; thoontang khodi elong men chaan aphaan ah arah mongrep ni luulu lah anghang ih liwang doh uh emamah ang ah. ²² Rangte ih jirep ah Kristo lakhui ni anghthukla eno chaas ni heh jirep adi Teesu angla. ²³ Chaas ah Kristo sakpuh, jirep ah nyia noongrep ni hesaksak ni roopla. §

2

Etek nawa roidong tiit

¹ Teewadi sen rangdah nyia laboichaate thoidi sen loong ah chiiala ni tekmgang angtan. ² Erah tokdi arah mongrep dowah ethih ekhah lam ah phantan; sen loong ah ih rangwaatdam dowah ethih chiiala pante loong jeng kaptan, amadi uh Rangte jeng laboichaate loong ah erah chiiala rah ih pan rumha. ³ Amiimiidi seng loong ah seng hansi ih jen thoidi neng likhiik ih songtongti, seng hansi raangtaan ih tiim jamti nyia tiim thunti erah jun ih songtongti. Hansi nah jaatjaat mok tongthaati bah Rangte tenkhat ah seng sak nah anghtheng taha, wahoh loong sak ni angla likhiik ah:

⁴ Enoothong Rangte minchan ah erathan ehan adoleh heh mongnook ah erathan ih rakla, ⁵ heh jeng laboichaate thoidi chiiala ni tekmgang laang angti bah uh Kristo damdi ngaakthing ih thuk hali. Rangte minchan je tungkaangdi ba seng loong ah puipang hali. ⁶ Rangmong nawa mongrep nah roongtong suh Kristo Jisu damdi roongroop thuk heeno seng uh ngaaksaat ih thuk hali. ⁷ Erah langla, Jisu Kristo jun ih seng minchan hali ah liwang nah uh heh minchan ah hedakdak rakla ngeh ih saarookwet raang ih noisok suh minchan hali. ⁸⁻⁹ Tiimnge liidi Rangte minchan ih ba sen tuumaang jun ih pui lan. Erah senchaan senphaan nawa ih tah angka, erabah Rangte lakkot, erah suh o uh tajeen khuupookka. ¹⁰ Rangte ih seng mamah ah erah likhiik ih dongsiiit tahe, eno Jisu Kristo damdi roongroop eno seng roidong doh mootse kaatse pakna suh dongsiiit tahe, marah pakna heh ih seng suh reethuk suh jenban khookham thiin eta rah ah.

Kristo mendi esiiit

¹¹ Sen dongtup tahan dowah ih sen loong ah Ranglajatte—Jehudi loong ih “k hoopkhan muh” ngeh ih men halan, neng teewah suh baleh hoopkhan choi ih liiha (neng sakpuh nah miwah ih tiim etheng ah erah toobaat ha)—ehakdi mamah angtan erah samthun ih an. ¹² Erah tokdi sen Kristo reenawa haloh angtan. Sen loong ah mideek mikaante angtan nyia Rangte ih danje han rah mina tah angtan. Heh mina loong suh kakhmta jun ih, sen loong ah kakhm jengdang adi taroop tan, eno arah mongrep adi sen loong ah laalom muh nyia Rangte muh ih tongtan. ¹³ Enoothong, amadi, sen loong ah haloh angtan loong ah Kristo Jisu damdi roongroop anno Kristo sih jun ih* heh reeni thoksiit halan. ¹⁴ Tiimnge liidi Kristo heh teeteewah ih Jehudi nyia Ranglajatte loong ah phoosiit hoonthuk heeno semroongroong ih tongthuk hali. Seng loong ah seng jaachi ni koiraangthuk tangchook ah likhiik piara ih tongti eno erah heh sakpuh ih thet haatta. ¹⁵ Jehudi Hootthe ni jengdang nyia banlam hantek angta loong ah heh ih matsiitta, erah langla heh teewah damdoh roongroop ano Jehudi nyia Ranglajatte

1:20 1:20 Rsb 110:1   1:22 1:22 Rsb 8:6   1:22 1:22 Kol 1:18   § 1:23 1:23 jirep ah nyia noongrep ni; adoleh o heteteewah Rangte thanthan angta   2:1 2:1 Kol 2:13   * 2:13 2:13 Kristo sih jun ih; adoleh Kristo ih heh tek haathuk thoidi.   2:15 2:15 Kol 2:14

loong ah jaatsiit paatsiit esiiit eh hoonthuk suh ah, neng jaachi ni semroongroong emah dong anghuk rumta. ¹⁶ Kristo ih heh roidong ah bangphak khoni tekthuk thoidi neng jaachi ni piiara ih tong rumta ah matsiitta; bangphak jun ih neng changnyi ah sakpuh esiiit ni roophuk ano Rangte reeni ngaaksiit rum taha. ¹⁷ Semroongroong Ruurang tiit ah Kristo ih loongtang suh baattaan tahan—erah langla Ranglajatte o Rangte reenawa haloh ni angtan loong suh baat tahan, adoleh Jehudi mina o heh reeni angtan loong suh baat tahan. ¹⁸ Eno seng loong ah Jehudi angkojio adoleh Ranglajatte angkojio, Kristo jun ih ba heh Wah reeni Chiiala esiiit ni jen thok hali.

¹⁹ Erah raangtaan ih, Ranglajatte sen loong ah mideekte nyia dookdate takah angkan; aanoobah Rangte mina nyia Rangte changka ih hoonlan. ²⁰ Sen loong ah uh nok hoon ah likhiik, kaamwah nyia khowah loong ih thong phangchapta[†] di roong rooplan, erah di thonghong ah langla Kristo Jisu heh teeteewah. ²¹ Erah ah ju heh teewah nok thoontang ah roopjoh ano Teesu rangsoomnok esa ih dongtoon chap thukte rah ah. ²² Heh damdi roongroop thuk hanna sen loong ah nep erah nok adi wahoh loong damdi wakroop thuk halan, maradi Chiiala ni Rangte tongla adi ah.

3

Ranglajatte loong raang ih Pool mootkaat

¹ Emah ang thoidi, ngah, Pool, Ranglajatte sen loong thoilam di Kristo Jisu mendi phaatak ni tong angno, rangsoom hang. ² Amiimiidi, sen ih echaat etan heh minchan di Rangte ih sen loong raang ih ese angsuh arah reethuk halang. ³ Rangte ih husah ni kaankoongta ah ngasuh jat ih thuk halang. (Arah tiit ah amasah rangkoh rumhala, ⁴ eno erah raanghang ah weh anno, Kristo husah tiit ngah ih jat hang ah sen ih jen jat ih an.) ⁵ Jaakhoni mina suh arah husah tiit ah tabaatta, enoonthong amadi esa khowah nyia kaamwah loong asuh Chiiala jun ih Rangte ih dongjat et thuk rumha. ⁶ Husah tiit ah langla ruurang ese jun ih Ranglajatte loong ah uh Jehudi damdi romseetam ah roongchoh ih rumha; neng loong ah wasiit sakpuh ni changkaasiit ih hoonrum ano Kristo Jisu jun ih kakhanta adi roongroop ih rumla.

⁷ Rangte lakkot ah hoondak ih kohangno, ruurang ese raang ih ngah heh laksuh ih hoonthuk tahang, erah langla ruurang ese tiit baat angdi hechaan hephaan lam ih mokalang. ⁸ Rangte mina loong changdi ngah ehinthoon, ang abah uh arah mootkaat saapoot ese ah Rangte ih Ranglajatte loong suh Ruurang Ese tiit nyia Kristo lajen rookwetjih tiit ah baattaan suh kohalang. ⁹ nyia Rangte husah kaankoong ah mamah moottheng ah erah thoontang mina suh noisok thuk halang. Jaatrep dongsiitte wah, Rangte ih, heh husah kaankoong ah teewah di, roirep di huthiinta, ¹⁰ tiim esuh hutoota li abah, rangsah loong pante nyia rangmong nawa mongrep ngoong awang loong ih heh mongtham ah jaatrep lamni jeela ngeh ih toom jatrum ah ngeh ih, ahaang dowah chaas jun ih noisok ha. ¹¹ Rangte erah reeta ah mabah uh lathoonjih heh kaankoong ah jun ih reeta, eno erah seng Teesu Kristo Jisu jun ih reeta. ¹² Seng tuumaang jun ih Kristo damdi roop eno, Rangte ngathong ni tuumaangmaang ih naanwang hali. ¹³ Erah thoidi, sen raangtaan ih chamnaang lang asuh nak thungjoong an ngeh ih liirum hala, erah chamnaang lang ah langla sen loong ih hedak toom dakchoh an.

Kristo mongnook

¹⁴ Erah thoidi, seng Wah ngathong ni nga lakuh ni tong angno kotbon lang, ¹⁵ marah rangmong nyia hah adi changka rep ih heh amiisak men ah jat rumhala wah asuh ah. ¹⁶ Ngah ih Rangte seng Wah suh rangsoom hang, sen thung nah heh Chiiala jun ih chaan aphaan toom kohan, heh eseethoon et rangka dowah ah. ¹⁷ Sen tuumaang jun ih Kristo ah senten senmong nah tongruh toom ih ah eno sen loong ah heh minchan nah sen hing toom rongchap an ngeh ih rangsoom koh rumhala, ¹⁸ tiimnge liidoh, Rangte mina ang damdam sen ih Kristo minchan ah tiimthan rak ah, tiimthan choong ah, tiimthan nuuk ah erah loong ah jat suh chaan aphaan toom kohan. ¹⁹ Erah minchan ah ejatju toom ih an— mabah uh thoontang lajen jattheng ang abah uh—sen thung nah Rangte dang ajang likhiik ah toomje ah.

²⁰ Rangte chaan aphaan ah seng damdi waktong thoidi, seng ih ehan lajamke ah adoleh lasuke ah, Rangte erah nang ih ehan jen moka ah. ²¹ Saapoot rookwet Kristo Jisu nyia chaas nah heh men rangka theng toom ang ah, roitang roijang raang ah! Amen.

4

Sakpuh esiit ni roop tiit

¹ Erah raangtaan ih—Nghah, Teesu mootkaat kaatgang ih phaatak ni tongte warah ih baat rumhala: Rangte ih poon tahan eno heh ih poon theethe ih tongtha an. ² Sen loong ah saarookwet toongtang ang theng, mise anghtheng nyia jirep jen naan ete ang theng. Wasiit ih wasiit jeng naan anno sen minchan ah noisok theng. ³ Chiiala ni sen loong ah semroongroong ang anno esiit ih jutje lan, eno erah jutje lan ah naririh ih thiin an. ⁴ Sakpuh nyia chiiala ah esiit angla, erah likhiik Rangte ih uh laalom esiit raang ih poon halan. ⁵ Teesu esiit, tuumaang esiit, juutem esiit angla; ⁶ thoontang mina raangtaan ih Rangte nyia Hewah esiit, eno heh loongtang raang ih Teesu, loongtang mina jun ih roong mokala nyia loongtang mina damdi tongla.

⁷ Seng loong esiit suh hoondak lakkot ah Kristo ih thiikmiikta jun ih chothuk hali.

⁸ Rangteele ni amah liiha,

“Heh echoong thoon ni du wangta adi,

phaatak nawa loong ah hantek siitwanta;

heh ih mina loong suh hoondak lakkot ah korumta.”

⁹ Eno, amadi “heh du wangta” ah tiimjih suh liiha? Erah langla jaakhoh ah arah hamongtang adi ra taha.* ¹⁰ Erah thoidi wasiit wah marah datra taha erah wah wah ah we ngaak duuwangta, rang khothung echoong ni duuwangta, rang nyi hah noongrep nah heh eje totoh angguh ah. ¹¹ Heh ih “mina loong asuh hoondak lakkot” ah korumta; heh ih mararah ah kaamwah anghthuk suh kheeta, mararah ah khawah anghthuk suh kheeta, mararah ah ewangelis anghthuk suh, maramarah ah pastor nyia nyootte anghthuk suh khe rumta. ¹² Erah langla, Rangte mina loong ah Kristaan mootkaat kaat thuk suh khe rumta, Kristo sakpuh chaas ah hakthuk suh ah. ¹³ Eno seng loongtang seng tuumaang nyia Rangte Sah men jat hi jun ih esiit ih hoontheng; seng loong ah Kristo angla likhiik maang mi langlang mihak thungsek ih hoontheng. ¹⁴ Erah thoidoh seng noodek likhiik lakah ang theng, mih mokwaante loong ih nyootsoot ha tiit ah chaat eno juutak ih haangko lengmotmot kah eh ah likhiik ah, erah loong ah ih bah neng tenthun ni tiim thunha erah di moong mokwaan kaatla. ¹⁵ Erah nang ebah, moongnook tiitwaan nyia chiiala amiisak tiit ah roongwaan ih no, Kristo ih siit hali lam adoh haktheng, seng lamsiitte ah heh juuba. ¹⁶ Sak asi ni hephaan dowah lak alah adoleh tui akhoh jirep ah heh ih panha jun eroom ih roong roopla, eno sakpuh putang adi hethah hethah ah rooptoom ano esiit ih hoonla. Erah thoidi, sakpuh ni hethah hethah mathan ah erah loong ah o mamah reetheng ah, erah likhiik mokah rum ano minchanmui jun ih sakpuh ah ehak ela.

Kristo ni roidong ena

¹⁷ Erah raang ih, Teesu mendi ngah ih sen suh dangdang ih baat rumhala: Rangmen lajatte loong likhiik lakah songtong theng, neng loong abah neng tenthun ah thaangmuh ¹⁸ nyia neng thung ah laamang ni. Erah loong abah Rangte ih koha roidong adi amuh, tiimnge liidi neng loong ah lajatte nyia neng tenthun ah jong ajaan tenthun. ¹⁹ Neng loong ah rakrek tenthun takah jeeka; eno neng roidong ah tiimthan ethih ekhah jeela erah di maakkaat rumla.

²⁰ Kristo jiin nawa nyootsoot tan ah emah tah angka! ²¹ Sen ih Jisu tiit japchaat etan, eno heliphante ang anno Jisu jiin dowah amiisak ah nyootsoot etan. ²² Erah raangtaan ih, sen roidong ehak ah ehaat ih an—sen roidong ehak ah ebah hansi ramka ni songtong thuk tahan. ²³ Sen tenthun mongtham ah ena jaatjaat ang theng, ²⁴ eno roidong ena ah kaptheng, erah roidong Rangte likhiik ih dongta, eno heheh ih ami tiit nyia esa ah dongjat thuk ha.

²⁵ Erah raangtaan ih tiit hu nakkah baat theng! Hanpiite wahoh damdoh amiisak tiit baat theng, tiimnge liidoh seng loong ah Jisu sakpuh ni esiit ih hoonli. ²⁶ Sen ten khah anbah uh, rangdah nah naktoom dat hoom han, eno henih nitang uh ten lakhat theng. ²⁷ Hakhoh Luuwang ah naknop thuk an. ²⁸ Miputte angtan bah, mih put ah toihaat anno mootkaat thong mokah an, phanjangjang toom songtong an nyia changthih noodek toom jen chosok an. ²⁹ Jengkhaap thih nakjeng an, erah nang ebah mih ih nookchaat theng jengkong an, mina tiimdi thoomramla eradoh senjeng senkong ah chaat hanno heh tarong theng toom ang ah. ³⁰ Rangte Esa Chiiala ah nak thungthet thuk an; tiimnge liidi Rangte ah sen changte ngeh ih Chiiala ah changte wah sin, adoleh Rangte ih maama

4:2 4:2 Kol 3:12-13   4:8 4:8 Rsb 68:18   * 4:9 4:9 hamongtang adi; adolehhah heheh hamongtang.   4:16
4:16 Kol 2:19   4:22 4:22 Kol 3:9   4:24 4:24 Rangph 1:26; Kol 3:10   4:25 4:25 Jek 8:16   4:26 4:26 Rsb 4:4

pongwan anghuk suh rangwu saakaan ah ethok jaatjaat ih thuk ha ngeh ih kamkam angheng sin hoonha. ³¹ Ethih ekhah loong nawa, hansi ramka nawa, nyia tenkhat nawa haloh ang an. Sen jaachi nah lakah liilaangmui theng adoleh kaanjuumui theng adoleh lakah chiiik haatmui theng. ³² Erah nang ebah, wasiit ih wasiit minchan muite nyia Kristo jun ih Rangte ih biin anaan hoon hali ah likhiik ih wasiit ih wasiit biin anaan jen hoonte ang theng.

5

Rangwu ni songtong tiit

¹ Sen loong ah Rangte suh asah anghphiino, sen uh heh likhiik anghuh sumthun ejih. ² Sen loong roidong doh minchan eje ang theng, Kristo ih seng loong minchan heeno heh roidong kota ah likhiik ah, heh roidong ah phontum tingtak ah likhiik seng khojooop roop kota eno erah suh Rangte ah eroon ela.

³ Sen loong ah Rangte mina anghphiino, sen jaachi nah roomjup roomtong, ethih ekhah adoleh nyamnyook loong jeela ah tapunka ang ah. ⁴ Adoleh mih thetkhat jengkhaap, mih tam jengkhaap adoleh ethookchaat etheng jengkhaap loong ah lajeng theng. Erah nang ebah Rangte suh lakookmi li an. ⁵ Sen ih jat ehan roomjup roomtongte, ethih ekhah mina, adoleh nyamnyook ramkaate (nyamnyook ah tongmih soomtuute thanthan) ah Rangte nyia Kristo Hasong nah tachoh wangka.

⁶ O ih uh lalangka jengkhaap nawa ih naktoom mokwaan han; heh jeng laboichaatte mina sak nah Rangte tenkhat raaha. ⁷ Erah likhiik mina damdoh lajamwaan theng. ⁸ Sen teenuh teewah rangnak ni angtan, enoothong Teesu noksong ih hoon anno, sen loong ah rangwu ni. Erah raangtaan ih sen loong ah rangwu mih likhiik ih songtong an, ⁹ tiimnge liidi rangwu* ah ih mathan ese, kateng, nyia amiisak tiit ah thoksiit hala. ¹⁰ Seng Teesu ah tiimjih suh roonla erah jat suh thun an. ¹¹ Mina loong ah lalang lajang reeraang rumla adoh sen roong reeraangjih tah angka, erah nang ebah neng loong ah rangwu nah doksiit an. (¹² Amiimiidi husah ni erah reeraang rumla ah rakmu riike jih.) ¹³ Eno neng husah ni reela loong ah rangwu nah angta no, neng dangjang ah wuusa nah dongjat thuk ah; ¹⁴ tiimnge liidi rangwu nah angta no jirep ah rangwu† eh hoon ah. Erah raangtaan ih tiitthaak jeela,

“Saat an, mokjupte loong,
etek nawa esaat ih an,

eno sen kothung nah Kristo ah phaak ah.”

¹⁵ Erah raangtaan ih rapniine ih songtong an. Tiim uh lajatte mina songtongla ah likhiik ih nak songtong an, erah nang ebah mongtham ese jatte likhiik eh songtong an. ¹⁶ Sen saapoot ah mootse kaatse nah maak an, tiimnge liidi aanapja rangwu saakaan ah ethih. ¹⁷ Erah raangtaan ih, nak baang thaang an, seng Teesu ih tiim reethuk thung ah erah mokah an.

¹⁸ Kham ah jok anno nakmok an, erah ih bah anba thet haat ho, erah nang ebah, Chiiala damdoh tong an. ¹⁹ Sen loong ah rangsoom boongkaat, seehoon damdoh roongwaan an; eno sen ten ih jam anno seng Teesu suh rangphoong rangsoom seehoon boongkaat ah se koh an. ²⁰ Seng Teesu Jisu Kristo mendoh, seng Wah Rangte suh saarookwet lakookmi li an.

Hesanuh nyia hesawah

²¹ Wasiit ih wasiit jeng chaatchaat eh an tiimnge liidoh sen ih Kristo soomtu han.

²² Hesanuh loong, Teesu jeng chaatchaat elan ah likhiik sen sawah loong jeng chaatchaat e an. ²³ Tiimnge liidi, chaas tokkhodi Kristo chaan aphaan jeela ah likhiik hesanuh tokkhodi hesawah chaan aphaan ah jeela; eno heh sakpuh, chaas adi Kristo heh teeteewah ah chaas pangte. ²⁴ Erah raangtaan ih, chaas heheh ih Kristo suh look haat koha ah likhiik hesanuh loong ah ih neng teenuh hesawah suh look haat kottheng.

²⁵ Hesawah loong, Kristo ih chaas ah minchan ano heh roidong kota ah likhiik sen sanuh ah minchan ih an. ²⁶ Kristo ih heh jengkhaap chaan nawa ih chaas ah esa ang thukla, eno ju nawa ih saachot ano saachamcham eh angla. ²⁷ Kristo ih erah reeta ah langla, chaas ah jaaseemoong—saachamcham tiimdi uh lamoong, amasah taan uh lamak adoleh jihoh tiim nah uh ethih angjih nak toom ang ah ngeh ih reeta. ²⁸ Miwah ih neng sanuh ah neng sakpuh minchanha ah likhiik minchan theng. O miwah ih heh sanuh

4:32 4:32 Kol 3:13 5:2 5:2 Hpkt 29:18; Rsb 40:6 * 5:9 5:9 rangwumararah adi Chiiala raangha † 5:14 5:14tiim ang abah uh rangwu nah angtaano rangwu singlarang eh hoonla; adoleh jirep ah rangwu ih phaak thukla.

5:16 5:16 Kol 4:5 5:19 5:19 Kol 3:16-17 5:22 5:22 Kol 3:18; 1Ptr 3:1 5:25 5:25 Kol 3:19; 1Ptr 3:7

minchanha erah ih heh teeteewah minchanha. (²⁹ Seng teeteewah o ih uh tamiksukke. Erah nang ebah, Kristo ih chaas riikoi sokboiha ah likhiik sengteewah raangtaan ih jam phaksah hi adoleh riikoi sokboi hi; ³⁰ tiimnge liidi seng loong ah sakpuh esiiit ni roopli.) ³¹ Rangteele ni amah liiha, "Erah raangtaan ih miwah ih henuh hewah ah thiinhaat ano hesanuh damdoh roongroop ah, eno enyi ah esiiit ih hoon ah." ³² Rangteele adi husah tiit dongjat thuk ha—ngah ih Kristo nyia chaas tiit ah baat hang. ³³ Enoothong aradi sen suh eli ih halan; hesawah warep ih hesanuh ah minchan jaatjaat etheng, eno hesanuh nurep ih hesawah ah choomjoot etheng.

6

Hesusah nyia henuwah loong

¹ Hesusah loong, arah sen Kristaan loong mootkaatjih*, sen ih sen nuwah loong jeng chaatchaat etheng, tiimnge liidoh punre eli aju arah. ² "Sennuh senwah ah soomtu etheng" ah jaakthothon jengdang erah ah kakham ni wakjeela. ³ "Tiimnge liidoh jirep ah sen damdam ese toom angha, eno arah hah adoh sen loong ah roidong eloh toom ih tong an."

⁴ Henuh hewah loong, sensuh sensah loong ah ekhat etheng nak liilaang an. Erah nang ebah, Kristaan dang ajang nyia reeraang lam ih renbaat anno hakpan theng.

Dah nyia changteewah

⁵ Dah sen loong ah, sen changte wah ra mootcho damdoh hejeng chaatchaat ih re an; senten senmong ah koh anno Kristo mootkaat moh an rah likhiik ih moh an. ⁶ Neng ih toomse chohe ngeh ih, neng miktup doh luulu nakre theng; erah nang ebah Kristo dah mamah angheng ah erah sen ten ni Rangte ih tiimre theng liiha jun ih reetheng. ⁷ Sen mootkaat pakna ah tenroon woksoon ih mokah an, mina raangtaan lah anghang ih Teesu mootkaat ngeh ih thun an. ⁸ Sen loong ah ih erah samthun an, dah angkojio adoleh mama pongwan ih tongte angkojio, mootse kaatse kali ah thaang Teesu ih jaasiit hethaang kot ehe.

⁹ Changteewah loong, sen dah loong damdoh sen uh emamah ang theng, neng loong ah nak choophaan an. Sen ih erah samthun an, dah nyia heh changte loong changteewah ah rangmong ni tongla, heh ih wareprep ah phoosiitsiit ih dande ah.

Rangte lang apah loong

¹⁰ Hethoon doh, Teesu damdoh roop an nyia hechaan hepahan nah rongtangtang ang an. ¹¹ Sen loong ah Hakhoh Luuwang ethih phoong abe dowah jen pui suh, Rangte ih kotahan lang apah ah kap an. ¹² Tiimnge liidi seng loong ah mina damdi tamuik, seng muili abah rangwaatdam nawa chiiala ih panha ah damdi, ngoong awang damdi, nyia laamang roidong ni panha moong achaang damdi muili. ¹³ Erah raangtaan ih Rangte ih koh halan lang apah ah amah dowah ih kap an. Eno juuba, ethih rangwu thok ha doh piira ih thoklong han bah uh jen mui e an; raamui thoon lidoh nep sen rongtangtang jen chap an.

¹⁴ Erah raangtaan ih amiisak tiit ah, sen room ni roomkhe kheeha ah likhiik nyia kateng tiit ah laakkhoi likhiik ih toom ang ah, ¹⁵ eno Ruurang Ese baataan han ah sen lah ni lasong songhan arah likhiik ih toom ang ah. ¹⁶ Sen laalom ah laakkhoi likhiik; tiimnge liidoh Ethih warah ih we ih khaam ah likhiik wot ih haap handoh toom jen metmot an. ¹⁷ Eno khopi roidong ah khopok likhiik ih kap an, nyia Rangte jengkhaap ah Chiiala ih koh halan lang ah likhiik toom ang ah. ¹⁸ Arah loong ah sen rangsoom nah Rangte jiiin nawa suh an. Chiiala ih sen lam mamah siit han jirep raangtaan ih suh an. Arah tiit ah sen thung nah thunroh ih anno Rangte mina loong ah raangtaan rangsoom nah tong an. ¹⁹ Eno, husah ni jattuk halang tiitkhaap ah baat chung adoh lacho laphaan ih baataan suh Rangte ih kot toom ehang suh rangsoom kohe. ²⁰ Phaatak ni laang asak hang bah uh Ruurang ese raangtaan ih ngah roop chaplang. Ruurang ese ah mamah baat theng ah, erah lacho laphaan ih baat suh rangsoom kohe.

Lithoon Jengseera

²¹ Seng phono Taikikas, marah Teesu laksuh mootkaat ni laalomlom ih mootkaatte, warah ih nga tiit ah heh ih toombaath han, eno ngah mamah anglang erah jat an. ²² Erah

5:31 5:31 Rangph 2:24 6:1 6:1 Kol 3:20 * 6:1 6:1Mararah le ni raangmuharah sen Kristaan loong mootkaatjih mararah le ni tajeekaarah Kristaan loong mootkaatjih 6:2 6:2 Hpkt 20:12; Hodb 5:16 6:4 6:4 Kol 3:21 6:5 6:5 Kol 3:22-25 6:9 6:9 Kol 4:1; Hodb 10:17; Kol 3:25 6:14 6:14 Isa 11:5; Isa 59:17 6:15 6:15 Isa 52:7 6:17 6:17 Isa 59:17 6:21 6:21 Esm 20:4; 2Tim 4:12 6:21 6:21 Kol 4:7-8

thoidi, heh sen reeni kaat thuk halang—seng mamah tongli erah heh ih chobaat han adoleh sen suh chaankot jengkhaap ah jeng kohan.

²³ Seng loong Wah Rangte nyia seng Teesu Jisu Kristo ih semroongroong nyia laalomlom ih tong suh Kristaan minchan toom kohan. ²⁴ O mina ih seng Teesu Jisu Kristo ah minchan ruh eha loong damdoh Rangte minchan toomje ah.

PHILIPITE Suh Pool Ih Raang Arah Le Ephangjatjih

Pool ih Philipiite loong suh Iurop hah ni chaas phangdong hoonta hadaang, Roman jungkhuung Mesidonia hah adi le ah maat raangta. Erah raang maatta tok adi heh phaatak ni tongta, Kristo mina wahoh mihak phokhoh loong Philipi Chaas ni tiitmoong nyooote loong ah ih heh cham thuk rumta. Ang abah uh arah leeraang nawa ih tenroonjih nyia amiisak ih laalomjih Pool ih heh mongtang tenthun nawa ih tiitkhaap ah Jisu Kristo suh hanpi ano jangbaat kaatla.

Arah le maat raang ah jaakthoon Philipiite Kristo mina loong ih neng lakchoh maatkan rumta thoih jengkhaapse maat raang suh liita. Heh ih erah raangmaat rumta ah langla, neng chamnaang tokdoh tenchaan toom ang rum ah ih thunta. Heh ih neng suh Jisu toongtang tenthun lam ih toom tongsong rum ah ih huk baat rumta, engaampo nyia nyamnyook tenthun loong ah naktoom ang rum ah eah. Jisu Kristo damdoh neng roidong roongrun gla rah esiit Rangte heh minchan lakkot neng tuungmaang jun ih choh rumla, Jehudi loong Hootthe lam ah phan thoih tah angka. O mina Jisu Kristo damdi tongla erah loong asuh Rangte ih tenroon nyia semroongroong ah koh ah ih raangmaat rumha.

Arah leeraang maatta adi, ehan ah Kristo mina hanpi jun ih, tenroon, laalom, jengjun nyia Kristaan roidong tiit ah baat ha. Erah dam ih Pool ih Philipi Chaas mina loong suh heh tenthet tiit ah baat rum ah.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih(1:1-11)

Pool heh teeteewah ih thoiat arah loong(1:12-26)

Kristo roidong(1:27—2:18)

Timothi nyia Epaphroditas raang ih kaankoong (2:19-30)

Piira nyia Choophaan phaang angtah suh jengkhaap thih (3:1—4:9)

Pool nyia Philipi nawa heh joon awaan(4:10-20)

Hethoonhemat(4:21-23)

¹ Philipi nawa Rangte mina Kristo damdi tongte, Chaas phansiitte nyia neng damdi roongmoote loong suh Pool nyia Timothi Rangte laksuh wanyi jiin nawa arah jengkhaap rah ah:

² Seng loong Wah Rangte nyia seng Teesu Jisu Kristo ih sen suh semroongroong nyia heh tenthet ah toom kohan.

Pool rangsoom heh leewette suh

³ Ngah ih nga Rangte suh sen dokthun saapoot rookwih di lakookmi kali ang; ⁴ nyia saapoot rookwih ngah ih sen raang ih rangsoom angdi, tenroon lam ih kah soom ang ⁵ tumeah ruurangese tiit phang tumbaat tang tok dowa ih amah tuk ih sen ih chosok hali. ⁶ Eno ngah ih kamkam ih thunhang seng Rangte, sen suh ese mootkaat phang re thukte warah ih hethoon doh Jisu Kristo Rangwuung maang thokthok tuk ih ese lam ih thoonsiit kohe. ⁷ Ngah ih sen samthun rumhala ah epunthun et hang tumeah, sen ah saarookwih ngah ten ni tonglan! Rangte ih heh tiit tumbaat suh saapoot kotahang adi sen loong ih roong chosok tahe, amadi ngah phaatak ni tonglang tokdi nyia maangtong tokdi Rangte ruurangese raang ih laattang dowa ih dook ah. ⁸ Ngah ih sen loong nga ten nawa ih samthun rumhala rah Jisu Kristo heteewah tenthun thun nawa ih dong thunthuk halang, nga haaki ah Rangte.

⁹ Sen loong chamchi nah ese tenthun nyia sekthun ah, mongnook lam ih ehan han ih hak raangtaan suh nga rangsoom ban jeela, ¹⁰ eno ba sen ih marah eseethoon ah mi danje an. Erah dowa ih ba sen ah Kristo rangwuung sa doh kaanju muh saksah ang an. ¹¹ Jisu Kristo luulu ih Rangte men raksiit suh jen dongsiit ha amiisak ese dang ajang rah ih sen roidong ah meethuk ah.

Ething tongjih ah Kristo

¹² Joon awaan loong, ngah ih sen suh jatthuk suh ramlang ah langla, nga chamnaang tungthoidi ba amiisak Rangte tiit ah ehan han ih jaat jaangjih ih hoon kata. ¹³ Mamah liidi, luungwang nok bante loongtang ih ngah phaatak ni tonglang asuh Kristo laksuh ang kano botongla ih dongjat rumha. ¹⁴ Erah dam ih hanpiite loong ah ih ngah phaatak

ni tongkang no neng tenthun ah Teesu jiiinko kamkam ih dong thun rumha, erah dowah ih ba neng ih Rangte tiit ah saapoot rookwih lacho laphaan ih tumbaah rum ah.

¹⁵ Elang eah Kristo tiit ah mararah ih bah ethih tenthunte nyia changrook mina loong ih roong baat ha, enoonthong mararah mina ih bah amiisak ese tenthun nawa ih baat ha.

¹⁶ Erah loong ah mongnook tenthun lam ih re ah, tumeah, Rangte ih heh ruurangese tiit pangsuuh mothuk halang ah neng ih ejat eha. ¹⁷ Rukho loong ih Kristo tiit ah toongtang lam in tabaah rumka, erah nang ih bah nyamnyook tenthun lam ih baat rumha; neng ih ngah phaatak ni tonglang tokdoh ehan ih boot chammaang thuk suh thun rumha.

¹⁸ Enoonthong erah ih tumjih angjih bah tah angka! Erah nang ih bah Kristo tiit ah ese lam angkoja oh adoleh ethih tenthun lam ih angkoja oh etumbaah et ha asuh thong roonlang. Eno ngah ah toomroon ruh ete anglang, ¹⁹ tumeah, ngah ih jat ehang Jisu Kristo chiiala lam ih sen rangsoom nawa ih chosok hali thoi ngah ah phaatak nawa edok ete anglang. ²⁰ Ngah ih nga tenni kamkam ih thun angno laalom lang, nga mootkaat doh babah uh nga rakri dongjih tamokang, etek ejih angkojang oh adoleh ething angkojang oh, nga tenchaan amadi anglang jun ih Kristo men ah ngah puh putang ih raksiit ang. ²¹ Erabah roidong ah tumjih ah? Ngah di bah, khotthing roidong ah Kristo, etek ah tang ehan eseethoon roidong chojih ah. ²² Enoonthong amamah khotthing ih ban tongsong ruh eh angbah mootkaat ese ah ngah ehanhan ih boot moh ang, ngah ih marah danjeejih ah erah tajatkang. ²³ Ngah lamnyi nawa ih pheeboom halang. Ngah roidong ah thiinhaat suh nyia Kristo damdoh tong suh ah rapne ih thunhang, marah eseethoon ang ah; ²⁴ enoonthong ngah ething ih tong ah sen raangtaan suh maaklong doh chap ang. ²⁵ Erah ngah ih kamkam ih thunhang, ngah ah sen damdoh ething ih roongtong hangno sen tenroon nyia sen tuungmaang boot huk korumha, ²⁶ eno ba ngah sen damdoh we roongtong hang adoh, sen roidong doh sen ah Jisu Kristo suh ehan han ih boot khuungpook roonsoonjih ang an.

²⁷ Amadi, sen suh elongthoon reejih ah langla sen ruurangese ah Kristo tiit jun ih tongsong andoh se ah, eno ba ngah ih sen ah Rangte tiit suh rongrong ih tuungmaang laalom rum ano tongsong rumla ih japchaat ang, sen reenah ngah raahang no nga mik ih sok ra rumha bah uh adoleh lajen raarang bah uh ah, sen ah chiiala esiiit nawa ih rongchap thuk halan ih jat ang. ²⁸ Senpi senra loong suh lacho theng; saarookwih tarong ih bantong an, eno ba senpi senra loong ah ih dongjat ah neng ah rangne eno sen ah rangkap eah, tumeah sen suh Rangte ih rangkap angjih ah kotahan. ²⁹ Erah thoih sen suh Kristo mootkaat ah moh suh saapoot ah kohalan, heh suh hanpi laklak lah anghang ih, heh raangtaan ih chammaang nep ih suh. ³⁰ Amadoh sen ngah damdoh raamui thengnah jen roong rung ehan. Erah raamui ah sen ih ehak di katup tahe raamui ah muilang, eno amadi chaat han rah uh erah raamui ah thok muilang.

2

Kristo toongtang nyia elong tiit

¹ Sen roidong ah Kristo damdi ang thoih rongtangtang ang thuk halan, nyia heh minchan ih sen ah kooncha halan. Sen Esa Chiiala damdi roomtong lan,* nyia sen jiinni minchan nyi tenthet ah esiiit esiiit suh eje. ² Sen suh ngah ih baat rumhala, sen loong ah tenthun esiiit, mongnook esiiit, thung atak nyia chiiala lam nah esiiit ang anno ngah ah roonthuk he. ³ Tumjih uh nyamnyook tenthun nawa ih nak re an adoleh lalangka lam ih nak ngaampo an, erah nang ih bah esiiit esiiit damdoh toongtang lam ih tong an, saarookwih senteewah nang ih wahoh ah ese ih samthun an. ⁴ Nyia wahoh ih tumjih thunha erah roong samthun suh thun an sen teeteewah tenthun nah laklak lah anghang ih ah. ⁵ Sentung sentak ah Jisu Kristo thung atak angta likhiik anghtheng:

⁶ Heh di saarookwih Rangte dang ajang ah jeeta,

enoonthong heh ih mamah ih bah uh Rangte thanthan ih hoon suh tathuntakta.

⁷ Erah nang ih, heh teeteewah thung nawa ih heh di tumjih jeeta loong ah thiinhaat ano, laksuh angjih dang ajang ah kapta.

Heh ah mina likhiik ih dong hoonta

nyia mina jih ajaat likhiik ih dong taha.

⁸ Heh ah toongtang angta erah dam ih Rangte jeng chaatchaat lam ih heh roidong ah thoonta—

bangphak ni laan tek ruh ah.

⁹ Erah thoih Rangte ih heh ah echoong thoon rangkothung ni saatsiit wanta eno heh men ah o men nang ih uh elongthoon et men kota.

1:30 1:30 Esm 16:19-40 * **2:1** 2:1 Sen Esa Chiiala damdi roomtong lan adoleh Esa Chiiala ih sen ah esiiit esiiit eroom ih thoksiit halan.

- ¹⁰ Erah tungthoih, Jisu men ah soomtu suh
jaatrep rangmong nawa, hatoh nawa, nyia mongrep hakhu† nawa loong ah
neng lakuh doh tong rum ah,
¹¹ eno loongtang ih saasa lam ih Jisu Kristo ah seng Teesu ih tumbaat rum ah,
Rangte hewah men ah raksiit suh ah.

Mongrep ni weephaak likhiik

¹² Erah thoih, nga joonte loong, ngah sen damdi ang tokdi saarookwih sen ah nga jeng chaatchaat kah etan, eno amadi ngah haloot ni anglang tok adoh tang ehan ih nga jeng ah thaangchaat an, erah sen raangtaan suh maaklong doh chap ah. Sen khopiroidong ah chosuh bah emochi damdoh pakna ruh ih kah an, ¹³ tumeah Rangte ih sen loong ah heh mootkaat nah jen reethuk suh nyia heh jeng chaatchaat jen ang thuk suh saarookwih sen roidong ni ban moruh ehala.

¹⁴ Jaatrep ah changrook waangti nyia jengdaan muh ih re an, ¹⁵ arah mongrep adi bah ethih reeraang pakna nyia rangdah mina loong meela, eno sen ah erah mina loong damdoh toongtang nyia saachamcham ih tongsong an Rangte suh asah mi jen angsoh ah. Sen loong ah neng dung nah rangkothung echoong ni reksih phaakla likhiik jaatjaat ih phaak theng, ¹⁶ tumeah sen ih neng suh khoting roidong tiit ah baat han. Sen loong ah emamah ih re anbah Kristo Rangwuung sa doh ngah sen suh rapne ih khuungpook roonsoonjih ang ah, tumeah erah sa doh bah ngah reeraang pakna tang loong ah thaangmuh ni taboh angka ih jat ang.

¹⁷ Sen tuungmaang nyia sen mootkaat ah Rangte suh khojooop siik hoon arah likhiik. Eno nga sih ah erah khojooop siik hoon adoh jan adoh botsesh ngah sen suh tenroon ang ang. ¹⁸ Emamah, sen uh tenroon angjih eno nga damdoh tenroon ih roong tongtha han.

Timothi nyia Epaphroditus

¹⁹ Teesu thungpun abah, ngah ih sen jiinnah Timothi ah elaang ih daapkaat suh ejen thun et ang, eno ba sen ruurang ah chaat angno nga tenthun ah rongkopkop ang ah.

²⁰ Nga tenthun jun ih roong samthunte nyia sen loong amiimi ih koonchaate warah heh luulu ju angka. ²¹ Mirep ih Jisu ah lasamthun thang ih, neng di marah seela erah ba samthun rumha. ²² Sen ih jat ehan Timothi heteewah ah tumjaat mina ah ih noisok hali rah ah, hewah damdi heh sah roong mola likhiik ih, heh ah nga damdam ruurangese tiit roong tumbaat taha. ²³ Erah thoih, ngah tumjih angte erah jat ang no ba Timothi ah sen jiinnah elaang ih daapkaat suh ban samthun hang. ²⁴ Erah dam ih ngah ih Teesu suh kamkam ih samthun hang, nga teewah ah elaang ih sen jiinnah ejen chomoi ih raahang.

²⁵ Ngah ih thun etang Epaphroditus, nga damdi Rangte tiit roong tumbaatte wah, toongtang sipaahi tiitbaatte pangte nyia sen ih ngah chosok suh sen kaamwah ih daapjah tahan ah sen jiinnah ngaak daapjih jaatjaat eah. ²⁶ Heh ih sen chosok suh rapne ih mongsam la nyia thungjoongla, tumeah sen ih heh ah esat ela ih japchaat etan. ²⁷ Elang eah heh ah rapne ih satta, etek nep taat eta, enoonthong Rangte ih tentheth ano ngaak deesiitta, heh lalak lah anghang ih ngah nep tentheth tahang, sootsaam khodoh sootsaam phoboot ang ah eah. ²⁸ Erah thoih sen jiinnah daapkaat suh ngah ih ehan ih samthun hang, eno ba sen ih heh ah japtup ano ehan ih roon an, eno nga sootsaam anep mat eah. ²⁹ Eno bah, sen ih heh ah tenroon lam ih Teesu mendoh sen phono likhiik ih ban noppoon an. Eno heh soongraang han likhiik miuh uh emamah ih soongraang an, ³⁰ tumeah heh ih heh roidong ah Kristo tiit thoi etek nep taat ih arah ih kota, ngah chosok suh nep marah sen ih botseh lajen chosok tahe rah suh ah.

3

Amiisak kateng tiit

¹ Hethoondi, joon awaan loong ngah ih baat rumhala, Teesu damdi roong rooplan asuh tenroon ang an! Ngah ih helek helek ih raangmaat halang ah tatheth thungang, sen ah punpiipi toom ih tong an ih thunhang. ² Ethih mote, hui lajak loong sak khan suh laa ram rumla loong dowah pui ean. ³ Amiisak ih khoopkhan cho abah seng, neng tah angka, tumeah seng ih Rangte ah heh Chiiala lam ih soom eno seng roidong ah tenroon lam ih Jisu Kristo damdi roong tongli. Seng ih hansi rangkhokhoop khan banlam adi amasah uh tah laalomke. ⁴ Elang eah, erah likhiik banlam adoh ngah uh emi laalom eh ang. O ih bah uh erah rangkhoh khoopkhan banlam adoh jen laalom ih mokthun anbah, ngah di tang erah nang ih ehan ih thuntheng lam je ah. ⁵ Saasinet noodek di nga khoopkhan banlam hoon tahang, ngah ah Ijirel mina ih tup raahang rah, Benjamin

2:10 2:10,11 Isa 45:23 (LXX) † **2:10** 2:10 Mongrep hakhu: Hakhu ni tekchoite loong ah rangnak mong ni eje ih thun rumta. **2:15** 2:15 Hodb 32:5 **3:5** 3:5 Rom 11:1; Esm 23:6; 26:5

jaat apaat, amiisak ih Hebrui mina. Jehudi loong Hootthe thok banlamta bah, ngah ah Pharasi mina ang thengtang, ⁶ eno erah tokdi ngah ih Chaas thet haat asuh rapne ih ram angno kah siiwi rumtang. Mina ah Hootthe jengdang ah kap ano kateng ang ah ih liita, erah tok adi, ngah uh kateng ju angtang. ⁷ Enoothong edak chojih taat ih rookweh tang ah, amadi Kristo raangtaan ih thaangmuh ih hoonla. ⁸ Erah loong laklak lah angtang ih; ngah ih thun angdi jirep ah nga Teesu Jisu Kristo jattang dowah ih bah erah loong ah thoontang emat haatjih ih hoonla. Erah raang ih heh tungthoidi ngah ih erah loong ah jaatrep ehaat etang; ngah ih erah loong asuh thaangmuh ih thiik hang, eno ba ngah ah Kristo damdoh jen ang angno ⁹ heh damdoh esiit ih hoon ang. Ngah ih Hootthe ah phan angno kateng ih kathun tang ah amadoh takah angka. Amadi kateng anglang abah Kristo suh hanpi angno anglang, marah Rangte jiin nawa hanpi jun ih chojih rah asuh ah. ¹⁰ Ngah ih jamhang ah langla ngah ih Kristo ah jat ang, eno tek nawa ngaakthingta chaan aphaan anep roongjat ang, heh chamnaang ah roong hui et ang, nyia heh tekta likhiik ih roongtek ang, ¹¹ nga teewah nep heh tek nawa ngaakthingta likhiik ih roong ngaakthing ang ih laalom lang.

Ethok theng ko ih soontheng

¹² Ngah ih jaatrep ah ejen choh etang adoleh ngah jaatrep di epun elang ih taliikang. Amadi uh ngah ih hethaang ah chosuh chekbek lang marah Jisu Kristo ih erah raang ih ngah ah danjoh tahang. ¹³ Joon awaan loong, elang eah, amiimi di ngah ih ejen jen ettang ih tathunkang; enoonthong jaatsiit ngah reelang abah, liko dowah ah beehaat angno lakngah nawa eseethoon adoh thok suh reelang. ¹⁴ Erah thoih ngah lamjunko maradi thaangchojih angla adi soonlang, Rangte ih Jisu Kristo mendi rangkthothung nawa roidong ah chosuh poon halang rah di ah.

¹⁵ Seng loongtang mathan mina chiiala lam ih thungsek angte loong ah ih, emamah ih samthun theng. Enoothong sen mararah mina doh thung atak jaat hoh mok ang anbah, Rangte ih sen suh toom miidong thunthuk han. ¹⁶ Mamah ang abah uh, amatuk ih marah banlam jah hali emamah lakngah nah erah aju phangkaat ih.

¹⁷ Joon awaan loong, nga reeraang ah nyootsok he. Seng ih baat hi lampo adi o mina ih ese reeraang nyoot ha erah loong ah naririh ih ban sok an. ¹⁸ Arah tiit ah jaakhoni helek helek ih baat rum taha, eno amadi uh nga mikphi ah janhaat lam ih we baat rumhala: Kristo bangphak ni tiita rah rukho roidong ni neng piara ih hoon arah uh eje. ¹⁹ Neng loong ah soolam nah thoon wangte ang rumla, tumeah neng rangte ah neng hansi tenthun ni ang thoidi ah. Neng marah doh erakrijihi angta adi mok ngaampo ih rumla, erah dam ih neng thung mongrep hadaang nawa adi luulu thun rumha. ²⁰ Seng loong ah ang koleh, rangmong nawa noksong, erah thoih seng Pangteewah Teesu Jisu Kristo ah rangmong nawa ngaakkaat ah bantho hi. ²¹ Heh ih seng larook lata hansi sak etek etheng ah leksiit heeno, heteewah sak phaakjaaja ang arah likhiik ih hoonhe, eno jaatrep chaan aphaan ah maak ano heh lakhu nah jen loomsiiit he.

4

Helam baat kot

¹ Erah thoih, joon awaan loong, sen ah nga mongnook mina, ngah ih mamah ma ih jen beehaat rumha! Sen ih ngah mathan ih roonthuk hali nyia ngah sen tungthoi ih mathan ih khona lang! Arah likhiik ih sen roidong nah Teesu suh hanpi anno rongrong ih tong an.

² Euodia nyia Sintaichi, ngah ih set suh baat we nyu hala, set ah soonah likhiik ih Teesu mendoh esiit ang we ansih. ³ Nga joonwah an ih uh erah nuh nyi ah chosok ih weeu; tumeah nengnyi ah nga damdi Rangte tiit baat rapne ih roong khoom nyu taha, erah dam ih Kolement nyia nga jonte wahoh loong ah nep marah men Rangte roidong leedap ni raangthiin cho loong damdoh ah.

⁴ Sen ah Teesu damdam ih saarookwih tenroon toom ih tong an. Ngah we jenglang: tenroon ang an!

⁵ Warep damdoh toongtang lam ih re an. Teesu ah echaan ih ra hala. ⁶ Tumjih suh uh nak sootsaam an, erah nang ih bah jaatrep ah Rangte dowah sen ih jam han ah rangsoom lam ih suh an, sen ten nawa ih lakookmi jengkhaap ra lam ih ah. ⁷ Eno Rangte jiin nawa semroongroong ah mina ih lajen samthunka rah ih punpiipi senthung sentak nah Jisu Kristo damdoh toomroong tong thuk han.

⁸ Hethoon doh, joon awaan loong, sen tenthun ah marah ese nyia ih eguujihi rah ih meethuk an: marah amiisak tiit rah ih, lathet sokjih, epunjih ih, esaajih, jaaseejih ih

nyia mih ih thangjih loong rah ih meethuk an. ⁹ Sen ih nga jiin nawa jengkhaap angkoja oh reeraang angkoja oh tumjaat choh an nyia nyoot han loong ah sen lakmoot lam ih pakna reeraang kah an. Eno ba semroongroong kotte wah Rangte ah seng damdam ang ha.

Lakchoh kot raang ih lakookmi

¹⁰ Nga roidong di Teesu damdi roongtang angdi nga rapne ih roonlang sen ih rekam lidi leksiit nga kooncha saapoot ah we choh noisok anno ah. Enoothong nga kooncha ah etoohaat ettan ih taliikang—enoisok saapoot ah tachotan. ¹¹ Arah tiit ah ngah takah sokboi rumrang ih taliikang, tumeah ngah di tumjih jeela erah mamet maak angno tenchemjih ang ah erah ejat ehang. ¹² Ngah ih jat ehang changthet doh mame tongtha theng ah nyia eje doh adoh mame tongtha theng rah ah. Ngah ih arah husah tiit ah ejat ehang, erah thoih maatok doh maanah ang abah uh, ngah ih naan et ang ramtek doh angkojao, wokphoot doh ang koja oh, hantek ang adoh uh amasah taan uh laje ang tokdoh uh. ¹³ Jirep saapoot doh jen naanjih chaan ah Jisu Kristo ih ngah suh koh etahang.

¹⁴ Enoothong sen ih ngah chamchoh tokdi chosok tahe ah rapne ese ih reetan. ¹⁵ Philipi mina loong sen ih bah jat ehan ngah Mesidonia hadaang dowu Ruurang Ese tiit tumbaah suh teewadi kah dok khoomtang adi, sen Chaas luulu juuba angta ngah chosokte ah; sen luulu ih ba roongjat tahe nga thaapnya nyia ngah thaang dakchoh rah ah. ¹⁶ Ngah Thesolonika hadaang ni ang tokdi uh sen ih helek helek ih ngah suh hukkhaak kamaat kaat tahan. ¹⁷ Sen ih lakchoh ih kotahe ah chothaang angno taliikang; erah nang ih bah sen lakkot thaang dakchoh ean rah chotup suh ramlang. ¹⁸ Sen ih ngah suh lakchoh ih chokoh tahe rah arah loong ah—eno erah loong ah laanlang ruh ehan angta! Amadi ngadi jirep eje, sen ih lakchoh ih kottahe loong ah Epaphroditus ih echoh kokaat ih tahang. Eno erah lakchoh ah Rangte suh tummangmang ang arah khosa lakkot likhiik, erah lakchoh kottahe asuh Rangte ih tenroon lam ih thang eha. ¹⁹ Eno nga Rangte ih heh nyamka loong mong dowu rah ih, sen suh Jisu Kristo mendoh tumjih suh nook an erah ban kohan. ²⁰ Seng loong Wah Rangte men ah roitang raang ih phaakjaaja toom ang ah! Amen.

Hethoon jengseera

²¹ Rangte mina loong esiiit esiiit suh Jisu Kristo mendi jengkhaapse raahang. Nga dam dowu hanpiite loong ih nep sen suh jengkhaapse maat halan. ²² Aa nawa Rangte mina loong ih, ehanthoon ah Luungwanglong Kesar nok dowu loong ah ih jengkhaapse maat halan.

²³ Seng Teesu Jisu Kristo minchan ah sen loong damdam toom ang ha.

KOLOSIITE Suh Pool Ih Raang Arah Le Ephangjatjih

Pool ih Kolosiite Chaas ni le maat raangta ah langla Ephisas samthung Esia Minor saanop ko hadaang adi angta. Erah Chaas ah Pool ih dongsiit arah bah tah angta, ang abah uh erah rum dowa Chaas loong ah heh ih sokboi jih angta, erah thoi heh ih Ephisas hadaang Room hate juungkhuung Esia hah dowa mootkaatte loong daapkaatta. Tumeah, Pool ih Kolosi Chaas ni tiit huung nyootte loong eje ih jat eta, neng ih amiisak Rangte ah jat suh nyia khopiroidong ah chosuh bah o ih ang abah uh “Chiiala lam phansiitte nyia nengchaan nengphaan ah soomtu jaatjaat etheng ih nyoot rum arah ah ban jat eta. Erah damdi uh, erah enyootte loong rah ih amah nep ih baat rumta tih, o ih ang abah uh, seng banlam jun ih khoopkhan nyia phak asat banlam loong ah ekap jaatjaat etheng eah.

Pool ih erah loong tiit ah daan ano amiisak Kristaan tiit ah huk baataan suh ih maat raangta. Heh ih ngaakbaatta tiit ah langla, Jisu Kristo ih ba khopiroidong ah jen koh ah, jaat hoh banlam tiit loong ah ih bah Jisu jiin nawa emoong lamko ih kisiit ah. Jisu Kristo jun ih bah Rangte ih Mongrep ah dongsiitta nyia heh thung jun ih heh jiinko we jen ngaaktoon ah. Kristo damdoh roop ano luulu ba mongrep raangtaan ih khopiroidong ah chosuh laalom je ah. Pool ih hanpiite loong mina suh erah elongthoon tiit ah huk renbaat korumha. Pool jiin nawa Kolosiite suh arah le huikaatte wah Tiichikas damdi kaatte wah Onismas heh mendi Pool ih le maat kaatta wah ah *Philimoon* dah angta.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih(1:1-8)

Kristo mootkaat nyia heh jojang tiit(1:9—2:19)

Kristo damdoh ena roidong tiit(2:20—4:6)

Hethoonhemat(4:7-18)

¹ Pool Rangte thungpun jun ih Jisu Kristo kaamwah ih danjeeta nyia seng phono Timothi jiin nawa arah le ah—

² Kolosi nawa Rangte mina, marah Kristo damdi roong roopte seng mongnook joon awaan loong asuh:

Seng loong wah Rangte ih sen suh tentheth nyia semroongroong ah toom kohan.

Lakookmi rangsoom

³ Seng ih sen suh rangsoom koh idi Teesu Jisu Kristo Wah, seng Rangte suh saarookwih lakookmi kali ih. ⁴ Tumeah seng ih, sen loong Jisu Kristo suh tungmaang anrah nyia Rangte mina loong damdi minchan ih tongtha an rah ejaap chaat etti. ⁵ Maatokdi sen jiinni amiisak tiit nyia Ruurang Ese ah phang thok taha adi, sen ih laalom thaang ah ehojih eje ih chaattan. Erah thoih sen hanpi nyia minchan ah sen marah suh laalom lan erah di jeela, eno erah rangmong ni sen suh punpiipi ih banthiin kohalan. ⁶ Rangte tiitkhaap adi romseetam ah banje ruh ela, Heh minchan ah ephang di sengdung ni japchaat ano amiimi boh angka ih jattan ah likhiik mongrep ni jaatjaang ruh ih kala. ⁷ Sen ih Rangte minchan ah Kristo laksuh seng* loong dakbi ih mootkaatte, seng joonwah Epapras jiinko nawa japchaat tan. ⁸ Heh ih sen suh Esa Chiiala ih minchan tumjaat kotahan erah tiit ah baat et tahe.

⁹ Erah raangtaan ih seng ih sen tiit japchaatti dowa ih sen suh saarookwih rangsoom kohi. Rangte thung atak jun ih ejaat esam toom ang an nyia jaatrep doh mongwah maakwah nyia thungse takmi ah Esa Chiiala ih toom kohan ih seng ih Rangte dowa suhi. ¹⁰ Eno ba, sen ah Teesu ih jamha jun doh tongsong an nyia saarookwih heh tenroonjih ih re an. Sen roidong doh jaatrep eseejih loong ah sen reeraang pakna nah dong tiinkook anrah je ah, erah dam ih sen ah Rangte thung atak jun doh hak an. ¹¹⁻¹² Sen loong asuh hechaan hepphaan nah rongkopkop tah apah toom kohan, eno ba sen ih jaatrep ah ese lam ih ejen naan et an. Eno Rangte suh tenroon lam ih lakookmi li an, tumeah Rangte ih heh mina loong raangtaan ih weephaak hasong ban thiinha adi sen uh ejen roong chowang ejih ih hoonkoh halan. ¹³ Heh ih seng ah laamang chaan aphaan ih pan tahe dowa dok pang heeno, heh Sah hasong adi punpiipi ih thoksiit hali, ¹⁴ heh sih janhaatta thoi ih ba seng ah pongwan angli, erah langla seng rangdah loong ah biin anaan hali.

Kristo roidong nyia mootkaat

¹⁵ Kristo ah miktup di mik ih latupke Rangte ah likhiik. Heh ah miwah Sah phangkhothoon ih tup arah, jaatrep dongsiiitta dowah o nang ih uh elongthoon. ¹⁶ Tumeah, heh dowah ih ba Rangte ih rang nyia hah dowah jaatrep ah dongsiiitta, miktup nyia mik ih latupke hukkaak loong ah dongsiiitta, erah damdi chiilala chaan aphaan loong, teesu loong, phansiitte loong nyia ngoong awang loong ah dongsiiitta. Rangte ih arah mongrep ah heh dowah ih nyia heh raangtaan ih dongsiiitta. ¹⁷ Kristo ah jaatrep hukkaak loong maang dong di dook eje angta, eno heh dowah ih ba jaatrep ah phanjangjang ih marah doh angheng ah erah di dong hoonta. ¹⁸ Kristo ah heteewah sak adi khoroothoon angta, erah ah Chaas; heh ah sakpuh asuh roidong kotte. Heh ah phangkhothoon ih tup arah Sah phokhoh, tek nawa ngaakthingte warah ah, erah thoih ih jaatrep hukkaak nganah heh ju ba ngakhothoon anghih. ¹⁹ Tumeah heh Sah rah Rangte dang ajang likhiik angheng ih, Rangte heteewah kaanthot jun ih angta. ²⁰ Erah lidi, Rangte ih mongrep thoontang ah heh teewah jinko heh Sah jun ih ngaak siitwan suh kaanthotta. Rangte ih heh Sah ah semroongroong raangtaan ih bangphak ni heh sih † janhaat thuk ano rangmong nyia hatoh nawa jaatrep loong ah heh jiinko ih ngaaksiit rumta.

²¹ Pootsiit bah sen loong ah Rangte piiara ang anno heh jiin nawa haloot ni angtan, tumeah sen ih ethih tenthun nyia ethih reeraang re thoidi ah. ²² Enoothong amadi, hansi ni heh Sah ah tek haat thoi ba, Rangte ih heh joonte ih hoon halan, tumeah heh ih sen ah heh jiinnah esa, saachamcham, nyia emoong muh, ih ngaaksiit suh thun halan. ²³ Erah thoih sen ah, rongkopkop nyia amiisak tuungmaang nah ban tongruh jaatjaat ejih, eno sen ih ruurangese japchaat han dowah ih sen teeteewah erah laalom lan dowah lakah lengli theng ih tong an. Erah ah juuba Rangte tiitkhaap, ngah Pool, heh laksuh ih hoonlang—arah Rangte tiit ah mongrep noongrepwih ni jaatjaang tumbaata kaatte wah ah.

Pool ah chaas ni laksuh ih mota

²⁴ Amadi, ngah sen raangtaan ih chamnaang lang asuh eroon elang, tumeah, ngah hansi ni chamnaang lang ah langla, Jisu Kristo ih heh Sakpuh, Chaas, ah raangtaan ih mathan we boot chamjih angta rah ngah ih roongthoon hui hang. ²⁵ Ngah ah Rangte ih Chaas laksuh ih hoon halang, arah mootkaat ah sen loong ese raangtaan ih moh thuk halang. Arah mootkaat ah langla heh tiitkhaap ah laanlang ruh ih tumbaata jih, ²⁶ husah tiitkhaap teewah dowah ih dook mina roirep suh labaat thang ih huthiinta rah, heh mina loong suh amadi dongjat thuk ha. ²⁷ Rangte kaankooang ah langla heh mina loong suh husah tiitkhaap ah jatthuk suh angta, erah husah tiit ah rapne changteng tiit nyia chaan aphaan tiit heh mina loongtang raang ih angta. Eno Kristo sen damdi ang hala ajuuba husah tiit, erah langla sen ah Rangte chaan aphaan adoh roong chophaak an. ²⁸ Erah thoih seng ih Kristo tiit ah mirep suh tumbaata hi. Seng ih hethung hetak jun ih heh tiit ah choophaan baat hi nyia nyootsoot hi, warep ah Rangte pandoh thungsek taklek Kristo damdoh roop lam ih thoksiit suh ah. ²⁹ Erah jen re suh ngaatah ngaapah Kristo ih mathan kohalang erathan ih sapreelang nyia chamnaang lang, eno erah chaan aphaan nawa ih juuba nga roidong ni moh ra hala.

2

¹ Sen loong raang ih nyia Lodisia mina loong raang ih, erah dam ih ngah lathaak chomui kang mina wahoh loong raang ih mamah kah ih laatchaata motang erah baat korumha. ² Ngah reetang ah langla neng loong ah tarong toom ang ah nyia eroom ih minchan nah toom ang rum ah, eno amiisak ejat esam tiit asuh, neng ah changteng toom eh hoon rum ah ih reetang. Emamah ih neng ih Rangte husah tiit ah jat rum ah, marah Kristo heh teeteewah rah ah. ³ Heh ah saabi Rangte ih ejat esam nyia thungse takmi nyamka loong hotthiin ha pungka jen daapheng rah ah. ⁴ Erah thoih, ngah ih baat rumhala, sen loong ah mih, emoong tiitbaatte ih nak toom jap mokwaan han, neng ih echaat suh ese mamah taat et baat rum abah uh sen ih lakap theng. ⁵ Ngah hansi nah sen damdoh laje rang bah uh, chiilala ni bah ngah sen damdam, eno ngah rapne ih roonlang sen loong ah rongkopkop ih Kristo suh tuungmaang anno eroomroom ih tongtha lan ah sok rumha no ah.

Kristo jiinni roidong eloot

⁶ Sen ih Jisu Kristo asuh sen Teesu ih thiik han bah, heh damdam ih roong tongsong an. ⁷ Sen hing ah hanteng ih heh sak nah sot an, sen hasong ah heh damdoh song an,

eno sen hanpi ah sen suh mamet nyoot tahan erah jun ih ehan han ih boot rong an. Eno lakookmi jengkhaap nawa ih sen tenthun ah me theng.

⁸ Erah thoih sen ih naririh ih ban sok an, o uh mina mongwah maakwah tiit marah thaangmuh rah ih heh dah nak toom ih hoon han, marah Kristo jiin nawa lah anghang ih, mina jih ajaat nyia rang ahah pante loong moong achaang rah ih nak toom panhan. ⁹ Kristo ah mina angta adi jaatrep di Rangte dang ajang ah heh sak ni angta, ¹⁰ eno sen suh roitang roidong ah heh damdi roop thoih kohalan. Heh ah jaatrep chiiala phansiitte nyia chaan aphaan loong tokkhodi ih elongthoon.

¹¹ Kristo damdi roop thoih ba sen khoopkhan banlam ah hoon tahan, mina ih hansi khoopkhan rumta likhiik lah anghang ih, Kristo ih khoopkhan tahe adi bah, arah puh asak ah rangdah nawa dooksiit tahe anep wak jeela. ¹² Tumeah, sen ih maatok di juungtem tan, erah sa dowah ih sen ah Kristo damdi beng ni wak beng tahan, erah dam ih erah juungtem dowah ih sen ah tek nawa wak ngaakthing lan, sen tuungmaang ah Rangte chaan aphaan ih heh tek nawa ngaakthing thukta asuh je thoih ah. ¹³ Maangdi sen rangdah thoih sen loong ah chiiala ni tekcho ang tan nyia sen loong ah Hootthe muh ih Ranglajatte angtan. Amadi bah Rangte ih sen ah Kristo damdi roidong lampo ni doksiit halan. Rangte ih seng loongtang rangdah loong ah biin anaan hali; ¹⁴ seng mendi banlam ih jamha jun ih thaangsoot loong themjih lom raangthiinta nyia banlam loong ah heh ih matsiitta, heh ih bangphak ni rabbot ano thoontang thoonsiitta. ¹⁵ Eno erah bangphak adi Kristo ih heteewah ah chiiala lam phansiitte nyia ngoong awang loong chaan aphaan nawa nep doksiitta; eno heh ih jenta ah noisok suh noksong miksok di neng loong ah khak rum ano tumsiit rumta.

¹⁶ Erah thoih, o mina eh uh sen ih tumjaat jok aphak jih ah, adoleh esa rangwuung, adoleh Laana* Kuwaang adoleh Jehudi naangtonga loong banlam ah lahoon theng. ¹⁷ Erah loong abah lakngah nawa saathoi tiit loong ah laaphaang; amiisak abah Kristo ah. ¹⁸ Senteewah ah, o ih ang abah uh neng ah elongthoon ih chaang rumha loong asuh nakmok dut haat thuk an, tumeah neng ih hoondak mot ahang tiit tiitmoong ah baat rumha nyia toongtang likhiik ih noisok ha nyia rangsah soomte likhiik ih noisok rumha. Erah likhiik hansi tenthunte loong abah tumtha uh laliithang doh weekhot likhiik ih neng tenthun ah saapta thuk rum ah ¹⁹ eno sakpuh ni hekhoh angla, Kristo ah damdoh takah roongroop rumka. Kristo ih ba sakpuh putang asuh chokokaang ha, eno hotoom loongtang ah jen choh toom rumla, erah dowah ih Rangte ih chung ha jun ih hak rumla.

Etek nyia ething Kristo damdoh

²⁰ Sen loong ah Kristo damdi roongtek lan eno rang ahah pante moong achaang loong dowah dooksiit halan. Erah ang abah, sen ah mongrep mina likhiik mame tongsong lan? Sen ih arah loong likhiik banlam ah mamet chaat han ²¹ "Arah nak joh uh," "Therah nak taat uh," "Mihoh hukkhak nak taajoh uh?" ²² Erah loong ah jaasiit maakta dowah ih thaangmuh ih hoonla hukkhak loong ah; erah loong bah mina ih nyootsoot theng nyia banlam loong luulu. ²³ Elang eah, erah likhiik loong banlam ah emoong mina nyia rangsah loong ih laatchaatchaah ih nyootsoot suh dong hoon arah ang ah, eno sakpuh sattiiti ih chamnaang thuk ah; enoonthong erah hansi sak thisusuh thaangmuh di chamnaang thuk ha.

3

¹ Sen ah Kristo damdi jen ngaakthing etan, erah thoih sen tenthun ah rangmong nawa hukkhak loong asuh koh an, marah di Kristo heh tongtheng Rangte jaawako adi tongla radoh ah. ² Senthung sentak ah arah hatoh adoh lathun thang ih, rangmong nawa hukkhak loong asuh dangthun an. ³ Tumeah sen etek eandi, sen roidong ah Kristo mendi Rangte jiinni hutongla. ⁴ Sen roidong amiisak ah Kristo, eno heh dong raaha sa doh sen uh heh damdoh roong dong anno, heh rangka theng adoh roongroop an!

Ehak nyia ena roidong

⁵ Erah thoih sen ih hatoh nawa tenthun ah etek haat jaatjaat etjih ang ah, jengthaak ih mihi minuh miwah damdoh roomjup, lalang lajang tenthun, eramka tenthun, ethih suh lungwaang, nyia nyamnyook (nyamnyook ah tongmih soomtu arah thanthan). ⁶ Erah loong likhiik ah thoidoh Rangte tenkhat ah o ih heh jeng tachaatka loong asuh* raaha.

^{2:12} 2:12 Rom 6:4   ^{2:13} 2:13 Eph 2:1-5   ^{2:14} 2:14 Eph 2:15   ^{2:16} 2:16 Rom 14:1-6   * ^{2:16} 2:16 Laana KuwaangLaaphiing phangdong adi kuh arah, New Moon Festival et liiha.   ^{2:19} 2:19 Eph 4:16   ^{3:1} 3:1 Rsb 110:1   * ^{3:6} 3:6 Mararah leedap adi o ih heh jeng tachaatka loong suh taraangka

⁷ Pootsiit sen teeteewah uh erah tenthun adi songtong tan, sen roidong neng ih pan tahan tok adi ah.

⁸ Enoothong amadoh bah sen ah erah loong dowah epui jaatjaat ejih: tenkhat dowah, thisusuh ih mongmat nawa, nyia miksuk tenthun dowah ah. Mih kaanju adoleh mih rakri tiit ah sen tui nawa babah uh lajaatjaat dongjeng theng. ⁹ Sen chamchi nah esiiit esiiit suh eleek tiit nak baatmui an, tumeah sen ih roidong hak reeraang ah toohaat anno ¹⁰ roidong na ah kap han. Arah ah langla heh Dong siitte wah, Rangte ih heh likhiik ih saarookwih ban naasiit ruh et arah roidong, heh teewah thung atak ah sen suh huk thojat thuk suh ah. ¹¹ Mamah liidi, Ranglajatte nyi Jehudi loong chamchi ni edandsok theng takah jeeka angla, khoopkhan cho adoleh khoopkhan muh ang koja oh, ajaanti mina angkojao, roihak mina angkoja oh, dah angkoja oh dah lah angkojao, thoontang raangtaan ih Kristo rah, nyia Kristo ah thoontang damdi eje.

¹² Sen loong ah Rangte mina; heh mih ang raang ih mongnook hanrah nyia danje hanrah. Erah thoih ih, senteewah ah minchan mui tenthun ih, thungthet tenthun ih, mina tenthun jun ih, toongtang tenthun ih, nyia enaan mui tenthun ih jaatjaat sen sak ah loop an. ¹³ Maatok doh sen chamchi nah jengmui daanmui je abah, esiiit esiiit suh naan mui nyia biin anaan mui an. Sen ih esiiit esiiit suh biin anaan muijih jaatjaat, tumeah sen Teesu ih uh sen ah biin anaan et tahan. ¹⁴ Eno erah loong ese dang ajang damdoh minchan ah wakroop thuk theng, erah minchan dowah ih ba jaatrep ah esiiit ih jen roopthuk ah. ¹⁵ Kristo ih sen suh semroongroong tenthun kohalan rah ih sen kaankoong ah jen thot an, tumeah erah semroongroong ah raangtaan ih Rangte ih sakpuh esiiit ni lompoon halan. Eno lakookmi ju li jih. ¹⁶ Sen tenthun nah Kristo changteng tiitkhaap jaatrep ah toomtong ah. Sen chamchi nah jatwah tiitkhaap nawa ih baatmui nyootmui an. Tenroon boongkaat, rangsoom boongkaat, nyia esa boongkaat loong ah boongse ean; sen ten nawa ih Rangte suh lakookmi boongkaat ah boong an. ¹⁷ Erah thoih sen jengkong nyia sen reeraang jirep ah sen Teesu Jisu Kristo mendoh re an, tumeah sen ih sen Wah Rangte asuh lakookmi ah heh men nawa ih ju liihan.

Roidong ena adoh sen lamruh sano

¹⁸ Miinuh loong, sen teeteenuh ah sen miwah khuinah tong an, tumeah Kristaan hasong nah emah jaatjaat ih reejih.

¹⁹ Miiwah loong, sen minuh suh minchan mongnook ih an, eno neng damdoh nak thikhah an.

²⁰ Noodek loong, Kristaan mina jun ih saarookwih sennuh senwah jeng chaatchaat ean, tumeah erah suh Rangte roonla.

²¹ Nuh awah loong, sen sah loong ah nak phaangphak an, neng thung phojoong ah.

²² Dah loong, jaatrep nah sen hansi changte wah jeng chaatchaat ean, enoothong ese angkah ih toom liihang ih thun anno, heh ih bansok halan adoh laklak lah anghang ih; sen toongtang tenthun nawa ih sen changte wah moot ah moh an tumeah sen ah Teesu mina. ²³ Mootkaat tunjaat moh an bah uh, sen ten nawa ih jam anno moh an, mina mootkaat moh li ih lasamthun thang, Teesu mootkaat moh arah likhiik ih moh an. ²⁴ Samthun et an, Teesu ih sen suh heh mina loong raang ih thaangchok theng ban thiinha ah koh ehan. Tumeah Kristo ajuuba amiisak Changte sen ih soomtu han rah ah. ²⁵ Eno, o ethih reete loong asuh bah ethih ah ngaak koh ah, tumeah Rangte ih mirep ah phoosiit ih dande ah.

4

¹ Changte wah loong, sen dah loong ah ladande thang ih ese lam nah naririh ih siit an. Samthun et an sendi uh rangmong ni sen Changte wah ah eje.

Enyootsoot lampo

² Saarookwih rangsoom an, nyia rangsoom an doh banban ih tong an, Rangte suh lakookmi li damdoh ah. ³ Erah damdoh seng suh uh rangsoom kohe, eno ba Rangte ih heh tiitkhaap baat raangtaan ih saapoot ese, Kristo husah tiit ah baattaan suh chokohe. Amadi ngah ah phaatak ni erah thoih ju tonglang. ⁴ Erah raangtaan ih ngah ih mamet baatjih ah erah toom mi dan baat angsoh rangsoom an.

⁵ Sen loong ah lahanpiite loong miksok doh sen reeraang pakna saapoot ese cholani pooddoh ejat mongtham lam ih noisok theng. ⁶ Sen jengkhaap ah tenroonjih nyia mih

ih nookchaat jih ih jeng theng, eno sen ih jat etheng mih suh mamah lamdoh epun ah mi ngaakbaat theng rah ah.

Hethoon jengkhaapse

⁷ Seng joonwah Tiichikas, Teesu mootkaat ni tuungmaang lam ih mote wah nyia heh laksuh warah ih nga ruurang tiit ah baat kohan. ⁸ Erah thoih ih ngah ih heh ah sen jiinni daapkaat halang, seng mamah kah ih reeraang ih loong ah baat kohanno toomroon thuk han suh ah. ⁹ Heh damdoh seng joonte, sengdung dowa Onismas seng mongnook nyia seng tuungmaang theng ah roong raaha. Nengnyi ih aani tumjih angla tiit loong ah baat kokaat han.

¹⁰ Nga damdi phaatak ni roong tongte wah Eristarkas nyia Barnasbas nuruung Maak ih uh jengkhaapse maatkaat halan. (Sen hah lam nah Maak mok raaha bah heh ah mamet noppoon theng ah erah ejen chaat baata etan nih.) ¹¹ Josua men ah Jastas eh uh poon et ha, erah warah ih uh jengkhaapse maat halan. Jehudi dung nawa hanpiite arah wajom ah luulu ba nga damdi Rangte Hasong raang ih roong mootkaatte ah, neng ih ngah rapne ju kah ih chosok rum kohang.

¹² Sengdung nawa wasiit Epapras jiin nawa uh jengkhaapse maat halan, heh uh esiiit Jisu Kristo laksuh ih mootte. Heh ih larit haat thang ih saarookwih Rangte suh rang ban soom ruh eha, sen loong ah Kristo mina jun ih rongkopkop nyia Rangte jeng chaatchaat ang raangtaan suh ah. ¹³ Nga jiinko nawa ih ejen baat ih rumha sen loong raang ih, eno Lidasia nyia Hiirapolis mina loong raang ih Epapras ah rapne ju ih chekbek moh kota. ¹⁴ Seng mongnook, Phonwah Luk, nyia Demas ih uh sen suh jengkhaapse maat halan.

¹⁵ Lidasia nawa hanpiite loong nyia Nyampha nyia chaas mina heh nok nawa loong suh seng ih jengkhaapse raajengli ah baat koh an. ¹⁶ Arah le ah sen ih jen weh an lidoh, Lidasia chaas nah uh rootroot ih we koh theng. Erah damdam ih marah Lidasia hanpiite loong ih maatwanha le ah uh sen ih ewetkot etheng. ¹⁷ Erah dam ih Arkipas suh baat an, "Sen ih marah Teesu mootkaat moh thuktan erah rootroot toom ih thoon moh ah."

¹⁸ Nga laklak ih raanghang arah ah: *Pool jiin nawa jengkhaapse* Ngah jaanruh ih khak halang ah nak beehaat an! Rangte tenthet ah sen damdoh toom ang ha.

THESOLONITE Suh Pool Ih Takkhoh Raang Arah Le Ephangjatjih

Thesolonika ah Mesidonia juungkhuung ni Roman samnuthung adi hadaang nuh thoon. Pool ih Philipi nawa dokkhoom ano erah ni Chaas dongsiitta. Enoothong seekdi, Jehudi dung nawa mina loong rah ih Pool ih Kristaan tiitkhaap riimbaat rum kota asuh rapne ih siikhaam rumta, Jehudi lah angte loong Judaism ko ni nengthung punte loong rah ah. Eno Pool ah Thesolonika hadaang nawa Berea hadaang ni rootroot ih dokkhoom thuk rumta. Eno erah lidi, heh Korin hadaang ni thok adi, Pool ih heh joonwah Timothy heh damdi karoong reeta wah jiin nawa Thesolonika Chaas ruurang tiitkhaap choh chaatta.

Thesolonikaate suh Pool phangkhhoh leeraang ah langla erah nawa Kristaan loong asuh tenchaan tiit nyia amiisak ah huksamjat thukta. Heh ih neng minchan nyia neng hanpi ruurang asuh lakookmi jengkhaap maatta; Pool ih neng damdi karoong tongsongta tiit loong anep dokthun thuk rumta, eno erah lilih Chaas ni Kristo ngaaksaat tiit chengmui rumta loong ah huk baatta: Kristaan mina Kristo maang ngaak ra ngakhoh di mattiita loong ah heh ngaaksaat doh babah uh lathoonka roidong eroong choh tam eah? Nyia Kristo maatok doh we raaha? Erah loong tiit ah joh ano Pool ih mina loong suh baatta Kristo ngaakraak asuh laalomte loong ah ih susu heh mootkaat ah ban moruh ean.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih (1:1)

Erorang nyia Tenthunse (1:2—3:13)

Kristaan reeraang tiit baat (4:1-12)

Kristo raak tiit lam baatkot (4:13—5:11)

Tiit thoon jengkhaap (5:12-22)

Hethoon tiit (5:23-28)

¹ Pool, Silaas, nyia Timothy jiin nawa—Thesoloni Chaas dowa, seng loong Wah Rangte nyia Teesu Jisu mina loong raang ih arah:

Tentheth nyia semroongroong sen raang ih toom ang ah.

Thesoloniite tuungmaang nyia roidong

² Sen loong thoih seng Rangte suh saarookwih lakookmi liihi eno seng rangsoom ni sen ah ban mensek ruh et hi. ³ Seng loong Wah nyia seng Rangte ngathong ni sen hanpi jun ih mame reeraang lan, nyia Jisu Kristo suh sen laalom anno minchan lam ih mame chekbek reeraang lan loong athoih seng ih samthun hi. ⁴ Joon awaan loong, seng ih jat ehi, Rangte ih sen ah heh mina ang raangtaan ih minchan hanno danje halan. ⁵ Erah thoih seng ih Ruurang Ese sen suh jengkhaap nawa ih luulu lah anghang ih, Esa Chiiala chaan aphaan pan ih nep amiisak kammam angkah ih huk baat koh jahali. Sen ih jat ehan sen damdi roongtong tahe adi sen raangtaan ih seng mamah kah ih tongsongti rah ah. ⁶ Sen loong ah Teesu jeng nyootnyoot etan nyia seng jeng nyootnyoot ih tahe; mamah taat ih cham anaang anbah uh, Esa Chiiala ih tiitkhaap ah tenroon lam ih kap thuk tahan. ⁷ Erah thoih sen ah Mesidonia nyi Akaia hanpiite loongdung ni sen ah enyootsok etheng ih hoon lan. ⁸ Teesu tiitkhaap ah Mesidonia nyia Akaia ni tumbaat tan ah lalak tathok chaatka, erah nang ih bah sen ih Rangte suh hanpi lan ruurang ah nep noongrepwih ni thok japchaat kaatta. Erah thoih seng ih kahuk baatjih tumjih uh takah jeeka. ⁹ Erah miloong ih seng sen jiinni raahe di mamah kah ih noppoon tahe tiit ah baat rumha, nyia tongmih soomtu tan dowa amiisak etheng Rangte ah soomtu suh mame lekliitan erah tiit ah baat et rumha ¹⁰ eno rang nawa heh Sah Jisu Kristo raak ah bantho han tiit anep baat rumha. Marah Rangte ih heh tek nawa ngaakthing thukta rah ah, eno heh ih seng ah Rangte tenkhat thokte anghala dowa piipangte.

2

Thesolonika ni Pool mootkaat

¹ Joon awaan loong, sen teeteewah ih ejat ehan, seng sen jiinni raatahe ah thaangmuh tah angta eah. ² Sen ih ejat ehan Thesoloni ni sen jiinni maang raari di Philipi ni seng mamet kaanju tahe nyia mame thetre rumta rah ah. Erathan edaante taatje adi uh, seng Rangte ih sen suh heh jiin nawa Ruurang Ese ah baat suh heh chaan kotahe. ³ Sen suh

baataan hi loong ah ethih adoleh enyaan tiit tah angka, adoleh seng ih o suh ang abah ah emokwaan tiit tabaatke. ⁴ Erah nang ih bah, saarookwih Rangte ih seng suh mamet baat thuk suh jamha erah jun ih ju baat hi, tumeah Rangte ih Ruurang Ese ah baat thuk suh epun eah ih danje tahe. Seng ih mih toomroon ah ih tabaatke, erah nang ih bah seng tenthun thaaksokte wah, Rangte ah toomroon ah ih liihi. ⁵ Sen ih rapne ne ih jat han, seng ih nyoomnyaak tiit tabaatke eah, adoleh seng ih nyamnyook tiit ah hotthiin suh tabaatke—seng haaki ah Rangte! ⁶ Seng mih ih toom phoongpha he ih tjamke, sen ih ang kojan oh wahoh ih ang koja oh, ⁷ Kristo kaamwah angli jun ih sen dow ejen suk et thengti. Enoothong sen damdi ang tahe adi, seng loong ah minuh ih heh sah kakooncha arah likhiik toongtang angti. ⁸ Seng sen suh rapne ih mongnook thoih Ruurang Ese Rangte jiin nawa luulu lah anghang ih, seng loong roidong ah nep sen suh kotsuh banban ih tongli. Sen ih seng suh rapne ih minchan tahe! ⁹ Joon awaan loong, amiimi sen ih samthun et an, seng mamah kah ih chekbek moti rah ah! Sen suh Ruurang Ese Rangte tiit tumbaak koh ih doh seng thoidoh sen phoh cham an ih thun ih no seng rangwuung rangphe ih moti.

¹⁰ Rangte nyia sen loong ah seng haaki, seng reeraangti loong asuh o ih hanpiita loong raang ih kilingling* angta, epun angta nyia emoong muh angta. ¹¹ Seng ah sen loong damdi nuh awah neng suh neng sah damdi kareeraang arah likhiik ih tongthaati rah sen ih jat ehali. ¹² Seng ih sen suh chaan tiit baat hi, nak sootsaam eah, nyia sen loong ah marah Rangte tenroonjih ang ah emah ih songtong an, heh ih sen ah heteewah Hasong chaan aphaan pan adoh roong chotong thuk suh poon halan.

¹³ Erah dam ih Rangte suh seng ih saarookwih lakookmi mamet li ah ih ejat theng eje. Seng ih sen suh Rangte tiit thokhuikaat tahe adi, sen ih chaat ano ethang etan, mina tiitwaan lah ang Rangte tiit ih thun anno ah, eno Rangte tiit amiisak emah ju angla. Erah thoih Rangte ah o mina ih hanpi han sen damdam ih roong moh hala. ¹⁴ Joon awaan loong, Rangte mina loong Judia ni mamah ang rumta erah likhiikkhiik ih sen damdi uh emamah ang rumhala, Kristo damdi ang rumta loong likhiik ah. Sen loong ah sen mina na ih siiwi chamnaang tahan neng Jehudi loong ih siiwi chamnaang rumta likhiik ah, ¹⁵ Teesu Jisu nyia khowah loong tek haatte nyia seng siiwiite loong rah ih ah. Rangte ah neng suh tumthan thungjoongjih angla! Mirep raangtaan suh neng piara ih tong rumla! ¹⁶ Neng ih seng nep Ranglajatte loong suh neng khopiroidong tiit baat anep taat tanghaam tahe. Emamah ih neng rangdah ah mathan dah jih angta erah thoon re rumta. Eno amadi Rangte tenkhat ah hethoon ih neng jiinni dat ra hala!

Pool neng re nah we kaat thunta

¹⁷ Joon awaan loong, seng, sen jiin nawa amasah moongkhoomti adi—seng tenthun ni hiikthun tiit ju lah ang ih, seng hansu puh asak nawa taantaan hiikkhoom idi botseh—seng ih tumthan kah ih matjam ih nyia seng ih sen we chotup suh tumthan kah ih ram ih! ¹⁸ Seng sen jiinnah ngaakwang suh rapne taat ih thunti. Nga teewah taantaan ih jaasiit taan we ngaak wang ang ih taat thuntang, ang abah uh Soitaan ih tajan ngaakwang thuk tahang. ¹⁹ Enoothong, sen loong ah—wahoh nang ih sen loong ajuuba! Seng laalom thukte, seng tenroon thukte, adoleh seng Teesu Jisu raaha sa doh seng loong ah heh ngathong nah ejen etti ih khona soongraang suh ah. ²⁰ Amiimi, sen loong ah seng tenroon theng nyia seng soongraang theng!

3

¹ Seng saaloh lakah jen tongke no Ithen hadaang adoh tong kah ih et thunhi ² eno erah nawa ih Timothy ah daapijaha. Timothy ah seng phono Rangte mootkaat raang ih seng damdi Ruurang Ese Kristo tiitkhaap ah roong baattaante. Sen loong ah sen hanpi nah rongtangtang ih tong suh toomroong chosok raahan ih daapijah tahe, ³ eno ba sen ah wasiit taan uh arah siiwi chamnaang loong thoih laphaangaang theng ang an. Sen teeteewah ih jat ehan seng suh arah likhiik siiwi chamnaang loong abah Rangte thung atak jun ih ang thukla. ⁴ Tumeah seng sen damdi ang tahe adi, seng ih saapoot maang thokdi banbaat eti seng loong ah siiwi chamnaang et he eah, eno emamah ju ang ra hala, senteewah ih naririh ih jat han. ⁵ Erah thoih ngah ih Timothy ah daap jatahang. Ngah saaloh lakah jen ban tong kangno, sen tuungmaang ah chojat suh heh ah daapkaat tahang. Amiisak ih sen ah Juungbaan luungwang ih maamok phate jan oh seng mathan taat chamnaang moti loong ah thaangmuh angte ih thunhang!

* **2:10** 2:10 Kilinglingmararah hate ah tajengka mararah hate ah jengla (pure) asuh liiha **2:14** 2:14: Esm 17:5
2:15 2:15: Esm 9:23,29; 13:45,50; 14:2,5,19; 17:5,13; 18:12 **3:1** 3:1: Esm 17:15

⁶ Amadi Timothi ah ngaakwang ih taha, eno heh ih sen minchan nyia sen ruurang ese tiit ah thokbaat wanaha. Seng suh sen ih ese ih samthun he rah tiit baatwan taha nyia sen japtup suh seng karam arah likhiik sen loong ah uh seng japtup suh emamah ih ram lan ih baatwan taha. ⁷ Erah thoih, joon awaan loong, seng siwi chamnaang hali poodi sen tuungmaang asuh rapne ih tenroonli. Sen tuungmaang thoih seng ah tenchaan angli, ⁸ sen roidong ah Teesu damdoh roongroop lam ih rongtangtang ang an bah seng loong ah songtong ih. ⁹ Amadoh seng Rangte suh sen thoidoh lakookmi ejen li et ih. Sen loong thoi heh pandi seng tenroon angli asuh lakookmi lihi. ¹⁰ Rangwuung rangphe sen chotup suh sengten sengmow nawa ih rangsoom kohi nyia sen tuungmaang raang ih tumjih jam han arah ah jen chokot suh ah.

¹¹ Seng loong Wah Rangte heteewah nyia Teesu Kristo ih sen jiinnah jen raak suh lam toom laang kohe! ¹² Seng Teesu ih sen loong chamchi nah esiit esiit minchan muijih lam adoh toom haksiit han, seng ih sen minchan hi ah likhiik ah. ¹³ Emamah ih sen loong ah toom thatsiiit han, eno seng Teesu Jisu heh mina angte loong damdoh raaha sa doh seng loong Wah Rangte ngathong nah kilingling nyia esa toom ang an. *

4

Rangte tenroon thuktheng roidong

¹ Joon awaan loong, hethoondi, sen ih Rangte ah roonthuk anno mame tongsong theng ah seng dowa enyoot ih tahe. Sen loong, ah emamah ju ih tongsong lan. Eno amadi Teesu Jisu Kristo mendoh seng ih sen suh arah tokkhodoh uh ehan han ih boot re an ih sen lasih johi nyia baat suh nookli. ² Tumeah seng ih sen suh Teesu Jisu chaan nawa ih nyootsoot hi ah ejat ehan. ³ Rangte ih sen loong ah esa angsoh nyia mih sanuh sawah damdoh laroomjup thang ih tongthuk suh jam halan. ⁴ Sen esiit esiit ih sen sanuh ah esa lam ih jam anno mame chosong theng ah nyia mamet soomtu theng ah ejat etheng. ⁵ Rangnak mina loong ethih tenthun suh ram rumla likhiik lah anghang. ⁶ Erah raeng ih, arah jaat adoh o uh wahoh Kristaan phoh ano damdoh lathet reetheng adoleh lajonnaam theng. Jaakhoh di uh seng ih baatcho, eno sen loong asuh arah kamkam ih baat hi Teesu ih arah likhiik ih reete loong ah eham etthuk ah. ⁷ Rangte ih ethih lam nah tong raangtaan ih tapoon tahe, arah nang ih esa ih tong suh poon tahe. ⁸ Erah thoih, arah loong nyootsoot ha ah o ih daanha arah ih mina jeng tadaanka, arah nang ih sen suh Esa Chiiala kotte wah Rangte jeng ah daanha.

⁹ Sen loong chamchi nah esiit esiit minchan ih tong an ih raangjih takah jeeka. Sen chamchi nah mame minchan muijih ah sen teeteewah suh Rangte ih enyoot ih tahan. ¹⁰ Eno sen uh Masidonia nawa hanpiite loongtang damdi emamah ju ih reeraang lan. Erah thoih joon awaan loong seng ih sen suh baat we hi, arah tokkhodoh uh ehan han ih boot re an. ¹¹ Jaakhoni banbaatti ah likhiik sen roidong ah phanjangiang angsoh thun an, nyia sen mootkaat pakna adoleh sen hasong ah ese ang raangtaan ih ramram ih banthun an. ¹² Emah lam ih ba lahanpiite loong ah sen jeng chaat theng ih jen hoon rum ah, eno sen ah o suh uh lakah tuungmaangjih ih hoon an.

Teesu raaha doh

¹³ Joon awaan loong, seng ih sen suh etekte loong tiit ah amiisak ih baat suh ramli, laalom lajeete thungjoong rumla likhiik ah, sen loong ah lathungjoong thuk suh ah. ¹⁴ Jisu ah ti ano we ngaaksaat eta ih seng ih hanpi ehi, arah thoih o mina heh suh hanpi ano ti ah arah Rangte ih Jisu damdoh we ngaak siitwan ah.

¹⁵ Amadi seng ih sen suh tumjaat nyootsoot hi arah Teesu heteewah ih nyootsoot arah: Teesu raaha sa doh seng ething tongte loong ah tekcho loong ngah nah tajen wangke. ¹⁶ Erah sa doh Rangte ih eriang baat et arah ang ah, rangsah phokhothoon ah riingraak eah, Rangte liirong ah rengmot et ah, eno rangmong nawa Teesu heh teeteewah ah dat raaha. O mina Jisu suh hanpi ano tiita jaakhoh arah loong ah chaak ngaakthing ah; ¹⁷ eno arah tokdoh seng o ang ih bah uh ething thoktongte loong ah Teesu damdoh chomui suh neng damdoh jingmuung khui pong nah thutsiit wanhe. Erah dowah ih seng loong ah saarookwih Teesu damdoh roongtong ih. ¹⁸ Erah raang ih wasiit wasiit suh sen chamchi nah arah tiitkhaap jun ih chaankot mui an.

5

Teesu Ra suh ban khookham

¹ Joon awaan loong, erah loong ah maatok doh ang ah nyia tumjih tokdoh ang raaha ih tapalak raangke. ² Tumeah sen teeteewah ih rapne ne jat ehan Teesu Rangwuung ah rangphe doh ehuh thok ha rah likhiik ih thok ha. ³ Mina loong ih li ah, "Jirep ah semroongroong nyia punpiipi boh angkah eah," eno erah pootdoh baphuk ih minuh no tup suh dongsat arah likhiik ih chamnaang theng ah thok ha, eno o mina uh tapuika ang ah. ⁴ Enoothong, joon awaan loong, sen bah rangnak mina tah angkan, eno erah Sa doh sen ah ehuh paatja arah likhiik lapaatja theng. ⁵ Sen loong thoontang ah weepahaak nyia rangwuung ni tongte mina. Seng loong ah rangnak nyia laamang ni tongte mina tah ange. ⁶ Erah ang abah, seng wahoh loong mokjup arah likhiik lamokjup theng; seng loong ah motseng nyia thungsek ih bantong theng. ⁷ Mina ah rangnak di ba jupla, nyia rangnak di ba khammok ang rumla. ⁸ Enoothong seng loong abah rangwuung mina, eno seng ah thungsek angheng. Seng minchan nyia seng tuungmaang ah seng teekhuh laak jaatjaat et kap theng, eno khopiroidong laalom ah seng khopok et kap theng. ⁹ Rangte ih seng loong ah heh tenkhat nah chamnaang thuk suh tadanje tahe, erah nang ih Teesu Jisu Kristo jun ih khopiroidong ah chosuh danje tahe, ¹⁰ heh ah seng raangtaan ih ti ra taha eno seng loong ah heh raaha tokdoh ething ang koji bah uh adoleh tekcho ang koji bah uh heh damdoh roong songtong thuk he. ¹¹ Erah raang ih, esiit esiit suh sen chamchi nah amadi chosok muilan nyia chaankot muilan ah likhiik ah eje angheng.

Hethoon jengkhaapse renbaat tiit

¹² Joon awaan loong, seng ih sen lasih johi, sen chamchi ni o mina sapre anno Kristo roidong tiit nyootsoot halan nyia ban sok halan loong esoomtu et theng. ¹³ Neng loong mootkaat thaang ah sen ih naririh et soongraang an nyia minchan ah noisok an. Sen chamchi nah semroongroong ih tongtha an.

¹⁴ Joon awaan loong, seng ih sen suh baat suh ramli, edem loong asuh choophaan baat et an, choophoot loong asuh tarong tiit baat an, enaangte loong ah chosok et an, mirep damdoh enaan mui ean. ¹⁵ Ejat et an o doh moong ataang je ah jiidaak lahoon muitheng, erah nang ih saarookwih sen loong chamchi nah nyia mirep damdoh ese ih re raangtaan ih banthun ruh etheng.

¹⁶ Jaarookwih tenroon ang an, ¹⁷ saapoot rookwih rangsoom an, ¹⁸ ethih ese saapoot rep doh lakookmi li an. Emah ih reeraang ah Rangte ih sen dow a jam halan, sen roidong Jisu Kristo damdoh roop anno tong anrah ah.

¹⁹ Esa Chiiala we ah nak met thuk an; ²⁰ Rangte tiit toombaah arah nak thaangju an. ²¹ Jaatrep ah thaaksok anno: ese ah kap, ²² eno jaatrep ethih ah thiinhaat et an.

²³ Seng suh semroongroong kotte wah Rangte ih sen loong puh asak nyia jirep nah esa toom ang thuk han—Chiiala nah angkojao, laalam nah angkojao, nyia puh asak nah angkojao—Jisu Kristo raaha sa doh jaatrep moong ataang ah nak toom je ah. ²⁴ Sen poonte wah ah ere jaat eah tumeah heh ah hanpi etheng mina.

²⁵ Joon awaan loong, seng suh nep uh rangsoom kohe.

²⁶ Hanpiite loongtang suh semroongroong jengkhaapse ah raajeng koh an.

²⁷ Ngah ih Teesu chaan nawa ih baat rumhala arah le ah loongtang hanpiite loong suh wetkot weetheng.

²⁸ Seng Teesu Jisu Kristo minchan ah sen damdam toom tongha.

THESOLONITE

Suh Pool Ih Taklih Raang Arah Le Ephangjatjih

Jisu Kristo ngaak raaha ih banthoothak rumta tiit tungthoih Thesoloni Chaas ni moongszaam thok ang ruh ih rumla. *Thesoloniite suh Pol liwang leeraang adi* Teesu eraak eha ih hanpi rumta rangwuung ah ejen thok ih taha ih raangha. Pool ih erah tiit ah hukbaat kotsuh thunha, Jisu maang ngaak raara ngakhoh nah, ethih nyia lalangka loong ah phang thok ha, neng phansiitte ah Kristo damdoh thichomuute warah heh men ah “Joothih Wah” ih poonha.

Heh kaamwah ih arah wette loong asuh neng hanpi nah eham enaang lam ih ang abah uh rongtangtang toom ang rum ih hukbaat korumha, Pool nyia heh joonte loong mota ah likhiik, mootkaat ese ah motheng eah.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih (1:1-2)

Rangphoong nyia Tiitse Baat kot(1:3-12)

Kristo Raaha Tiit Lamphan baat kot (2:1-17)

Kristaan Reeraang Tiit Baattaan(3:1-15)

Hethoonhemat (3:16-18)

¹ Thesoloni Chaas nawa sen loong wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo mina loong suh—Pool, Silaas, nyia Timothi loong jiin nawa:

² Sen loong Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo ih sen suh semroongroong nyia minchan ah toom kohan.

Jisu raaha sa doh dande

³ Joon awaan loong, seng ih Rangte suh saapoot rookwet lakookmi ih sen loong thoi eli jih jaat angla. Eno erah epun eah, tumeah sen loong hanpi ah hak ela erah dam ih sen chamchi nah minchan mui ah ehan ih donghoonla. ⁴ Erah thoih seng ih sen tiit ah Rangte Chaas rookwih ni khuungpook baat hi. Sen hanpi ah sen chamnaang nyia phate jonnaam di nep latoohaat thang ih naan jahalan asuh seng kooroh eli.

⁵ Erah loong reetan ah sok adi Rangte ih epun dande eha, erah thoidoh sen loong ah heh Hasong nah wangsuh epun ang an. ⁶ Rangte ah epun jaatjaat ih re ah: heh ih sen cham thukte loong ah ewe cham thuk et ah, ⁷ eno sen eham etan loong ah takah cham thuk ran sen damdam seng loong asuh nep ah. Teesu Jisu ah rangmong nawa heh chaan aphaan pan rangsah loong damdoh dong raaha sa doh erah loong ah re ah, ⁸ eno o ih Rangte thaangju ha nyia Teesu Jisu, Ruurang Ese ah laboichaatte loong ah weeluung nah cham thuk suh raaha. ⁹ Neng babah uh lathoon theng ethih adoh chamnaang rum ah, Teesu jiin nawa nyia heh chaan aphaan nawa pheeboom cho ang rum ah, ¹⁰ heh erah Sa doh heh mina loong jiin nawa chaan ah thaang raaha doh nyia heh suh hanpiite loong jiin nawa esoomtu theng ah thaang raaha doh, sen uh neng damdoh roong ang an, tumeah sen ih seng ih baatti jengkhaap loong ah ehanpi ehan.

¹¹ Erah raangtaan ih seng ih sen suh saarookwih rangsoom ni tongli. Sen loong songtong suh Rangte ih poon halan adoh jen pun suh sen raang ih Rangte suh rangsoom hi. Sen tuungmaang lan mootkaat ah jen tom mootkaat suh nyia sen tenthun ese ah jen reeraang suh Rangte chaan nawa ih ju toom ang ah. ¹² Emamah ih seng Teesu Jisu men ah sen nawa ih toom rangka ah, eno sen uh heh nawa ih rangka han, seng Rangte nyi Teesu Jisu Kristo minchan ah sen damdoh toom angha.

2

Mih lajak

¹ Teesu Jisu Kristo raaha tiit nyia seng heh damdoh thutthi theng tiit: Ngah ih sen lasih joh rumhala, joon awaan loong, ² Teesu Rangwuung ah ejen thok ih taha ih baatte ih sen ah seek ih naktom jen mokwaan han adoleh nak toom thungjoong thuk han. Erah loong jengkhaap ah seng ih chiiala tiit baat tokdi, Rangte tiit tumbaate tokdi, adoleh leeraang nawa ih raangmaat erah likhiik mok ih thokbaat tahan bah sen seek ih lapaatja theng nyia lagoonmoh theng. ³ Marah lam nawa eh uh mih ih sen ah naktom jen mokwaan han. Erah Rangwuung ah thok suh bah heh damdoh Tootmuute chaak thok ha nyia soolam nah wangte Lajak ah dong eha. ⁴ Heh ih ranghoh loong rangsoom ah thaangju

ano heh teeteewah suh loongtang nang ih echoong thoon ih thiik ah. Heh Rangteenok nah nep tongwang ah eno heteewah ah Rangte ih chaang ah. ⁵ Sen ih tatam dokthun kan? Ngah sen damdi ang tokdi kabaat rum taha rah ah? ⁶ Enoothong erah amadi lah anghukte tumjih bah uh eje, eno erah tumjih ah sen ih ejat ehan. Heh saapoot doh, erah Lajak mih ah edong eha. ⁷ Erah Mikmuh Lajak ah amadi husah ni ejen moh ela, enoothong heh tangjootte wah ah helam nawa maang dok haathaat bah tumjih angjih angta ah tajan ang thukka. ⁸ Erah linah bah Lajak Mih ah dong ha, enoothong Teesu Jisu ah ra haano, heh tu nawa heh tak ih mot ano tek haat ah nyia heh dong ha doh heh weephaak phaakjaaja rah ih thet haat et ah. ⁹ Lajak mih ah dong haano Soitaan chaan aphaan nawa ih emoong lamko nawa jaatrep epaatjaajih nyia elaksok etheng loong ah re ah, ¹⁰ eno emat ete loong ah jaatrep ethih lamko nah moong mokwaan ah. Neng emat eah tumeah neng ih neng khopuitheng amiisak tiit ah tanoppoon rumka nyia minchan asuh tanook rumka. ¹¹ Erah thoih Rangte ih emoong chaan aphaan ah neng dung nah toom moh ah ih daapkaatta tumeah emoong ah neng ih toom hanpi rum ah eah. ¹² O ang abah uh amiisak tiit asuh lahanpi thang ih, rangdah tenroon adi tongte loong ah edut haat etjih ih dong hoon ah.

Khopiroidong raang ih danje tahan

¹³ Joon awaan loong, sen Teesu ih minchan halan loong thoi, saapoot rookwih seng ih Rangte suh lakookmi liijih jaatjaat. Tumeah Rangte ih sen ah Esa Chiiala chaan nawa ih esa mina ih hoon suh phangkhothoon ih danje halan, sen amiisak asuh tuungmaang thoih ah. ¹⁴ Rangte ih arah tuk ih poon halan langla seng ih sen suh Ruurang Ese ah baattaan thoi; Teesu Jisu Kristo chaan aphaan ah toomroong choh an ih poon halan. ¹⁵ Erah thoih, joon awaan loong, rongrong ih tong an, eno marah amiisak tiit jengkhaap nawa ih nyia le nawa ih maat raang heeno nyootsootti loong ah dangdang ih kap an.

¹⁶ Seng Teesu Jisu Kristo heteewah nyia seng loong Wah Rangte, seng minchante wah, seng suh lathoon theng tenchaan tenthun, heh tentheth nyia laalom ah toom kohan, ¹⁷ sen suh saarookwih tenthun chaan theng nyia tathat theng ese reeraang nyia jeng akong ah toom kohan.

3

Rangsoom Kohe

¹ Hethoondi, joon awaan loong, seng suh rangsoom kohe Teesu tiitkhaap ah seekseek ih toom jaatjaang ah eno sen ih soongraang han ah likhiik toom et soongraang ah. ² Rangte ih lajak nyia ethih nawa nep toom panghe suh rangsoom kohe, tumeah warep ih tiitkhaap ah tahanpiika.

³ Enoothong Rangte abah ehanpi Rangte, heh ih sen suh tathat kohanno Ethih Esiit dowa piipang et han. ⁴ Sen loong ah moh elan ih Teesu suh kamkam ih laalomli eno emamah ban moh ruh ju ean seng ih marah baat hi rah ah.

⁵ Seng Teesu ih sen tenthun mongtham ah Rangte minchan nah nyia Kristo ih naanta ah toom jen samthun thuk han.

Edem loong suh mootkaat baat

⁶ Joon awaan loong, Jisu Kristo mendi baat rumhala, hanpiite edem loong jiin nawa sen ah haloh ih tong an, neng suh seng ih jaatrep taat nyootbaatti ang abah uh neng ih taphan rumka. ⁷ Seng mame moti erah likhiik sen uh emamah ih mojih ih sen ih naririh jat han. Sen damdi ang tokdi seng ah edem tah angti. ⁸ Seng ih thaangmuh ih o dowa uh tathaang phaksati. Erah nang ih seng rangwuung rangphe ih chamnaang moti, sen phoh looso ki ih thun ih no ah. ⁹ Seng erah reeti ah langla seng ih taje jamsuke ebah tah angta, sen ih toom nyootsok he ih reeti. ¹⁰ Seng sen damdi ang taha adi botseh arah banlam ah kabaatti, "O mootkaat tanookka erah ih laphaksah theng."

¹¹ Seng ih sengdung ni edem mina mararah ah eje tih nyia tumjih lamoh thang ih wahoh pheehoon mootkaat phaangphakte eje ih chaat ih no baat hi. ¹² Teesu Jisu Kristo mendi seng ih erah mina loong asuh dangdang ih baat hi neng roidong doh biiphaksah rum ano neng hasong ah phanjangiang toom ih tongsong rum ah.

¹³ Enoothong joon awaan loong, sen ah ese mootkaat moh suh nakmok naang an. ¹⁴ Seng ih arah le maat raang hali dowa jengkhaap ah lakapte uh eje ang ah. Emate je abah, naririh ih ba danjat an, eno neng damdoh tumjih uh lathaam waan theng, eno ba neng rakriiri eah. ¹⁵ Enoothong, sen piira likhiik nak et thiik an, erah nang ih bah, hanpiite jun ih choophaan baat an.

Hethoon jengkhaap

¹⁶ Seng Teesu semroongroong kotte wah, ih sen suh jaatrep lampo nah saapoot rookwih semroongroong ah toom kohan. Sen damdam Teesu toomroong tongha. ¹⁷ Arah nga teeteewah lak ih raanghang: *Pool jiin nawa Jengkhaapse* Leeraang rookwih ni amah ju kah ih raang ang; erah thoih arah raanghang. ¹⁸ Seng Teesu Jisu Kristo minchan ah sen damdam toom tongha.

TIMOTHI Suh Pool Ih Takkhoh Raang Arah Le Ephangjatjih

Timothi, ah Esia Minor hah liiha dowa Kristaan jaaro angta, heh nuh ah Jehudiite angta heh wah ah Grikte. Heh Pool joonte ih hoonta nyia Rangte mootkaat ni heh saklek ih motte angta. *Timothi suh Pool Phangkoh leeraang* adi jaatjom tiitwaan raangha.

Phangkhothoon le adi Chaas ni tiitmoong nyootte loong suh dangdang ih kapjih baat ha. Jehudi nyia Jehudi lah angte loong neng eroom tenthun jun ih arah nyootsoot hali adi hansi mongrep ah ethih ih hanpi rumha, eno khopiroidong ah husah lam ih hoondak mongtham jun ih choh ah nyia ethih phak asat toohaat nyia lanook mui thang ih tong adoh choh ah ih nyootsoot ha tiit ah raangha. Arah le adi Chaas mamet phansiit ah nyia Rang mamet soom ah erah tiit ah raangha, erah dam ih chaas phansiitte loong nyia neng chosokte loong ah mamangjih anep raangha. Hethoon adi, Timothi suh Jisu Kristo laksuh ese mamah angheng ah ih raangmaat ha nyia hanpiite loong damdoh mame mootkaat theng ah nep raangha.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih (1:1-2)

Chaas nyia emootte loong suh nyootsoot tiitwaan(1:3—3:16)

Timothi suh heh mootkaat tiit nyootsoot (4:1—6:21)

¹ Seng Pangte Rangte jengkhaap jun ih Jisu Kristo seng laalomte wah kaamwah Pool jiin nawa arah le ah—

² Hanpiite jun ih amiisak nga sah, Timothi suh:

Seng loong Wah Rangte nyia Jisu Kristo seng Teesu ih an suh tenthet, minchan, nyia semroongroong ah toom koho.

Tiitmoong nyootte suh echoojih tiit

³ Ngah Mesidonia juungkhuung ko ih katang adi baat taha likhiik, amadoh uh an suh Ephisas samnuthung adoh tong uh ih baat hala. Erah ni maramarah mina ih tiitmoong banlam nyoot rumha, eno erah loong an ih tanghaam jaatjaat etheng. ⁴ Neng suh baat rum uh teewah khiikkhi nyia wih ate men loong wootthaam baattaan ah eto toom et rum ah erah ih bah changrook jengdaan ba dongsiit ah, Rangte kaankoong hanpi jun ih mojih ah tabaam jen mothukka. ⁵ Arah jengdang hesot hemat abah minchan seng ten nawa ih dong hala, nyia thung atak phanjangjang, erah dam ih seng hanpi loong ah. ⁶ Mararah mina ih erah loong ah thiinhaat rum ano thaangmuh tiitwaan ah moong phoongwaan rumla. ⁷ Neng ih Rangte Hootthe ah nyoot suh ram rumla, enoothong neng ih tumjih nyoot rumha neng teeteewah ih tasamjat rumka adoleh elang jaat eah ih nyoot rumha ah neng ih botseh tasamjat rumka.

⁸ Seng ih jat ehi Hootthe ah ese, mamet maaktheng ah erah jat ih bah ah. ⁹ Seng ih ejat jaatjaat etheng, Hotthe ah ese mina loong raang ih tah angka, erah nang ih bah hootthe thet haatte nyia ehuh eleek, rangdah nyia rangmuh hasong mina loong raang ih, nyia chiiala adoleh thooroom lajatte loong raang ih, nengnuh nengwah tek haatte nyia mih tek haatte loong raang ih, ¹⁰ mih damdoh roomjup matkape raang ih, miwah ah miwah damdi, minuh ah minuh damdi muungtuungla loong raang, mih ething et putte raang ih, eleek tiitbaatte raang ih nyia emoong haaki tiitbaatte raang ih adoleh amiisak banlam tiit loong phaakiitte loong raang ih. ¹¹ Erah loong ah Rangte tiitkhaap nah choh ah, chaan aphaan nyia romseetam kotte Rangte ih erah Ruurang Ese ah ngah suh tumbaat thuk halang.

Rangte minchan thoih lakookmi

¹² Nga ih Teesu Jisu Kristo suh lakookmi liihang, heh mootkaat raang ih ngah suh tathat kohang no ah. Ngah suh heh mootkaat nah jen pun mojih chaan ah kohang no nyia danpoon hangno lakookmi liihang, ¹³ ehak di bah ngah ih heh suh ethih kah ih liitang nyia siiwi chamnaang angno dut haat etang. Enoothong Rangte ih ngah ah minchan et tahang tuneah nga heh suh lahanpi thang ih tumjih reetang rah tajat tang. ¹⁴ Eno seng Teesu ih ngah suh lajen tooabaat theng tenthet ah kotahang erah dam ih Jisu Kristo jiin nawa minchan nyia hanpi theng anep kotahang. ¹⁵ Arah amiisak tiit seng ih kamkam et hanpiijih nyia thangjih: Kristo Jisu arah mongrep adi rangdah mina loong pangsuh ra taha. Erah mong dowa ethithoon rangdah mina ah ngah, ¹⁶ enoothong rangdah mina ang

ang abah uh Jisu Kristo ih heh minchan ah nga sak ni noisok jatahang, eno erah minchan ah mihoh loong ih nyootsok hangno hanpi rum ah, eno neng ah lathoon theng roidong ah chorom ah. ¹⁷ Babah uh lathoonka luungwang, latekte nyia latuptheng, Rangte heh luulu—asuh roitang roijang ih soongsap theng nyia phoongpha etheng! Amen.

¹⁸ Nga sah, Timothi, Ngah suh jaakhoni khowah loong ih an tiit banbaat rum tahang jun ih an suh arah jengdang loong ah baat kohala. Erah jengdang loong ah lang apah dakbi et maak uno ba raamui jen mui uh, ¹⁹ eno an tuungmaang nyia thung atak ah phanjangjang et thun uh. Mararah ih nengthung nengtak ni epun angla ah lakap thang ih neng tuungmaang ah thet haat rumha. ²⁰ Erah dung dowah ah Himenus nyia Alekjender, erah wanyi ah ngah ih Soitaan lak ni konyu angno chammaang thuk hang; eno nyi ih erah dowah ih ba jatnyu ah Rangte jeng abah ladaanjih boh ah eah eno kok toohaat nyu ah.

2

Chaa nah rangsoom

¹ Erah thoih, phangkhoothoon et baat rumhala ah langla: mirep raangtaan sen ih lasijoot, rangsoom, esuk nyia lakookmi jengkhaap ah Rangte suh kottheng; ² Rangte rangphoong rangsoom nah semroongroong ih tongsong nyia naririh angsoh luungwang nyia ngoong awang loong asuh rangsoom koh an. ³ Emah ih re ah ese ang ah nyia seng Pangte Rangte uh eroon eah. ⁴ Rangte ih warep suh epui toom erom ah nyia amiisak ah toom dongjat rum ah ih jam hali. ⁵ Tumeah Rangte ah esiiit, eno Rangte nyia mina chamchiini chosiitte mih ah Jisu Kristo, ⁶ mina rangdah nawa doksiit raangtaan ih heteewah roidong kotte warah ah. Rangte ih mirep ah epiipang et ang ih chung arah tokdi erah choh noisok jataha, ⁷ erah thoih Ranglajatte loong raang ih ngah ah heh kaamwah nyia nyootte raang ih daapkaat halang, ehanpiijih nyia amiisak tiit ah tumbaat raangtaan ih ah. Nga ih tiit huung tabaat kang; amiimi tiit baat hang!

⁸ Chaa nah miwah loong warep ih rangsoom tokdoh neng lak ah toon rum ano nengthung nengtak korom, eno ten lakhah thang ih nyia changrook ah larook thang ih rangsoom arah jam rumhang. ⁹ Minuh loong eh uh nyuh akhat ah phanjangjang nyia naririh toom et kap rum ah ih thunhang, neng khoh ah khoja khangja adoleh hun akom adoleh thaangchaan jong nyia thaangchaanjih nyuh akhat doh naktoom choom rum ah, ¹⁰ erah nang ih bah thooroom et chaangte minuh likhiik ese ah phanjangjang toom ih reeraang rum ah. ¹¹ Minuh loong ah susu ih tong rum ano toongtang lam ih toom nyoot rum ah. ¹² Ngah ih minuh loong suh tanyootsoot thukkang adoleh miwah tokkhodoh reejih neng suh chaan takokang, neng ah susu ih tongjih. ¹³ Tumeah Adam ah jaakhoh dongsiita, erah lilih Ip ah dongsiitta. ¹⁴ Eno emokwaan eta ah Adam tah angta; emokwaan eta nyia Rangte hootthe thet haatte ah minuh rah angta. ¹⁵ Enoothong minuh ah neng sah pusom thungthoih ba puirom ah,* nyia neng† hanpi, minchan nyia esa reeraang ah lato thang ih tong rum ano ah.

3

Chaa phansiitte

¹ Arah amiisak tiit: Miwah ah chaa phansiitte angsoh li abah, heh ih mootse thoon ah moot suh thunha. ² Chaa phansiitte ah moong ataang muh jaatjaat angheng, heh sanuh ah esiiit luulu jaatjaat angheng,* tenmang angheng, heteewah jaatrep doh ejen naan ete nyia phanjangjang mina angheng, heh nok nah sam awen ejen noppoonte jaatjaat angheng; heh ih mih suh ejen nyootsoot ete jaatjaat etheng; ³ heh khammokte adoleh changrook mina lajaatjaat angjih, erah nang ih toongtang nyia semroongroong mina angheng; heh ngun doh lamongnookte jaatjaat angheng; ⁴ heh changka ah naririh jen ih soksamte nyia hesah heh jeng chaatchaat ih ano heh soomtu arah hahoh nah uh esoongraang ette mina jaat angheng, eno ba heh ah rakriijih lampo nyia Juungbaan phoong nah tajan datka ang ah.

2:7 2:7 2Tim 1:11   **2:9** 2:9 1Ptr 3:3   **2:13** 2:13 Rangph 2:7; Rangph 2:21,22   **2:14** 2:14 Rangph 3:1-6

* **2:15** 2:15 neng sah je thungthoih ba pui ah; adoleh neng sah tup ano ba puirom ah. † **2:15** 2:15 neng hanpi ah latoohaat thang ih; adoleh heh hanpi ah latoohaat thang ih.   **3:2** 3:2 Tit 1:6-9   * **3:2** 3:2 heh sanuh ah esiiit luulu jaatjaat angheng; adolehheh kuhoon ah leksiit hoon arah angheng.

Chaa roongchosokte

⁸ Chaa roongchosokte† loong ah uh neng ese dang ajang mina nyia jeng chaatchaah angheng; neng khammokte nyia ngun doh nyamnyookte lah angjih jaatjaat; ⁹ Neng ih thungsek taksek lam ih amiisak tuungmaang tiit dongjat thuk ha ah rongrong ih kap etjih jaatjaat. ¹⁰ Neng ah chaa roongchosokte ih thiin suh jaakhoh taatsok chaak etjih, eno jen lang eah ih thoiyat eno ba erah loong ah mothuk theng. ¹¹ Neng sanuh‡ loong rah uh ese dang ajang mina angheng nyia mih joobaatte lah angjih jaatjaat, neng ah tenmang nyia seklilih angheng. ¹² Chaa roongchosokte loong sanuh ah esiit luulu angheng,§ eno hesuh hesah nyia heh changka ah naririh ih miisoksamte angheng. ¹³ Erah roongchosokte loong ah ih neng mootkaat ah naririh ih morum abah neng mensei ese ang ah, eno Jisu Kristo suh tuungmaang tiitwaan ah lachoolaphaan jen baataan rum ah.

Husah tiit elong ah

¹⁴ Ngah an jinnah seek ih dong ra hangno an japtup suh taat thunhang, ang abah uh arah le maat raang halang ah langla, ¹⁵ lamok jen ra rangdoh, arah le dowah ih sen suh Rangte changka nah mame reeraang pakna jih ah jatthuk han, arah changka ah Ething Rangte chaa, amiisak tiit raang ih thonghong wokong likhiik. ¹⁶ Seng thooroom ah husah ni tumthan rak ah o ih uh tajan daanka ang ah:

Heh * ah mina jun ih dong taha,
 Eno Chiiala† ih amiisak ih noisokta,
 nyia Rangsah loong ih tup rumta
 Heh tiit ah deek akaan rookwih tumbaatta,
 mongrep thoontang ni heh suh hanpi rumta,
 eno rangmong ni toonsiit wanta.

4*Tiitmoong nyootte loong*

¹ Esa Chiiala ih danduudu ih baat ha, rekam doh mina loong ih neng hanpi ah thiinhaat et rum ah; neng ih tiit huung baatte chiiala nyia chiithih laakhah loong tiit ah chaat rum ah. ² Erah likhiik tiitwaan ah eleek loong ih tumbaat ha, nengthung nengtak ah jaan ekhaam ni sok arah likhiik tekman. ³ Erah miloong rah ih nyoot rumha, mih suh nook emiit ang ah nyia mararah phaksat ah laphaksah theng eah. Enoothong Rangte ih bah phaksat ah ephaksat et suh dongsiiita, hanpiite nyia amiisak tiit jat suh nookte loong ih Rangte suh lakookmi li ano phaksah theng. ⁴ Jaatrep Rangte ih dongsiiita loong ah ese totoh, tumjih uh ehaatjih tajeeka, enoothong jaatrep ah lakookmi jengkhaap jenglam ih thaangtheng. ⁵ tumeah, Rangte jengkhaap nyia rangsoom nawa ih erah loong ah Rangte ih ethang etjih ih hoon thuk ha.

Jisu Kristo ese laksuh

⁶ An ih arah nyootsoot hala tiit ah hanpiite loong suh baat ubah, an ah Jisu Kristo laksuh ese mina ang uh, tumeah an ih chiiala ehanpiijih jengkhaap ni anteeawah ah haksiit hu nyia amiisak tiitkhaap ah kap hu. ⁷ Enoothong thaangmuh teetiit loong ah thiinhaat et an, erah loong ah tumjih maak doh uh tachapka. An teeteewah ah Rangte ih jamha roidong ah raang ih ban nyootsoot ruh et uh. ⁸ Hansi sakpuh japja abah sakpuh raang ih amasah hethaang pan, enoothong chiiala lam ni japjaala abah jaatrep lam ni thaangchaan, tumeah erah ih lakngah roidong nyia amah dowah roidong raang kakhah hoonha. ⁹ Arah jengkhaap ah amiisak tiit, ehanpiijih nyia elang ekah ih thangjih. ¹⁰ Ething Rangte asuh laalom ih no chammaangli nyia ramcham moli, marah loongtang raang ih Pangte, ehanthoon ah o ih hanpiiha loong raang ih.

¹¹ Arah jengkhaap nyia enyootsoot theng loong ah baat koh uh. ¹² An ah jaaro, erah thoih an mih ih naktuum thaangju rumho, erah nang ih bah an jengkong nah, an reeraang nah, minchan nan, an tuungmaang nah, nyia esa lam nah an ah enyootsok etjih angheng. ¹³ Ngah maang raakraak, an ih Rangteele ah nokwah dung nah wet suh, nyootsoot suh nyia tumbaat suh saapoot ah kap uh. ¹⁴ Khawah jengkhaap jun ih an suh chaa miyah phokhoh loong ih an khoh ni neng lak ih taajoh rum hoono, chiiala ih laktot kotaho ah nak thet haat uh. ¹⁵ Erah loong ah labeehaathang ih ban maak ruh et uh, an ese ih dong reeraang urah mirep ih soktheng toom ang ah. ¹⁶ An teewah nyia an

† 3:8 3:8 Chaa roongchosokte; adoleh Deekoons ‡ 3:11 3:11 Sanuh; adoleh Minuh chosokte § 3:12 3:12 Chaa roongchosokte loong sanuh esiit luulu angheng; adoleh Chaa roongchosokte loong ah ih leksiit kuhoonte angheng.

* 3:16 3:16 Mararah le adi Rangte ih raangha † 3:16 3:16 Chiiala ih amiisak ah noisokta; adoleh Chiiala lam ni noisokta.

ih mamet nyootsoot hu loong ah naririh ih ban sok uh. Erah loong ah latoohaat thang ih reeraang uh, tumeah, an roidong nyia an tiit boichaatte loong ah erah thoih piuh ah.

5

Hanpiite dung nah pakna reeraang

¹ Mihak teekaang ah lakanja theng, erah nang ih bah an wah likhiik ih thiik uno esem lam ih waantiit uh. Jaaro loong ah, anphoh anno et thiik uh, ² wikuh loong ah an nuh et thiik uh, eno jaala loong ah anno annah et thiik rum uh, jaatrep esa tenthun lam ih ah.

³ Thaknuh neng luulu ih tongla loong echoomjoot etheng. ⁴ Enoothong thaknuh asuh hesuh hesah jeng abah, neng neng ih neng jaatang ah toom soksam rum ah eno nengnuh nengwah ih neng soksam rumta thaang ah toom ngaakthem rum ah. Neng rangsoom thooroom lam nah emamah jaatjaat ih reeraang rumjih, eno ba Rangte ah tenroon ang ah. ⁵ Thaknuh heh luulu, heh soksamte o uh lajeette ih bah, Rangte suh hanpi ano, rangwuung rangphe heh chosok raangtaan ih rangsoom ah ban soom ruh et ah. ⁶ Enoothong thaknuh ih heh hansi tenroon ni tongla abah amadi ething taat ang abah uh, etek cho ang ah. ⁷ Neng loong ah emoong lam nah latong raangtaan ih arah renbaat hala baat rum uh. ⁸ Enoothong o ih heh sano joonte, hedakdak ih heh jaatang loong ah lasoksamka bah heh tuungmaang ah edaan eha, eno erah mina ah lahanpiite loong nang ih ethithoon.

⁹ Marah thaknuh paang rook arok nang ih ehan lah angka bah thaknuh men nak wak raang an. Erah dam ih heh ah miwah suh jaasiit nook arah angheng,* ¹⁰ nyia heh reeraang pakna ah ese ang arah toom ang ah: hesuh hesah naririh ih soksamte minuh, wen anak heh nok ni noppoonte minuh, Kristo mina damdoh roong mootkaatte, chamchoh tokdoh mih chosokte, nyia ese mootkaat ni mote minuh toom ang ah.

¹¹ Enoothong jaalah thaknuh men ah thaknuh le nah laraang theng; tumeah neng mihoh suh nook mok we chung abah, Kristo jiin nawa edok soon eah, ¹² eno jaakhoni heh jeng kakhanta ah thetsiit ha, eno erah thetsiit ha ah moongla. ¹³ Erah dam ih noknok doh tumkhoom rum ano neng saapak ah liinsoon thuk rum ah; erah khodoh uh ethithoon reeraang ah, mih joobaat tiitwaan nyia noongrepwih ni neng sak ah lanaangthiin thang ih tum nyoot et rumha, neng lajengjih angta jeng ah nyoot et rumha. ¹⁴ Erah thoih jaalah thaknuh loong abah miwah suh ewe nook eah doh se ih liihang, neng sah ah dong pusom rum ano neng nok nengtap ah soksam lam ih toom tong rum ah, eno ba sengpi sengra ih seng ethih lam nah tajap thet baatri. ¹⁵ Tumeah mararah thaknuh loong ah Soitaan lalih ni ejen kaat ih rumta. ¹⁶ Enoothong, Kristo hanpiite minuh pan changka nah thaknuh mok jeng abah, erah thaknuh ah neng ih jaatjaat chosok theng, chaaste suh lathaam sootroot baattaan theng, chaaste ih bah neng luulu chamnaangte thaknuh loong ah toom chosok rum ah.

¹⁷ Chaas mihak phokhoh mootse mote loong ah ih neng toloop chola erah thanthan ejen boot choh eah, hedakdak ah Rangte tiit tumbaat suh nyia nyootsoot suh chekbekte loong raang ih ah. ¹⁸ Tumeah Rangteele ni raangha, "Maanpong ah chamnak tokdoh heh tui ah latangkak theng" nyia "Mootkaatte suh neng toloop ah ekot etheng." ¹⁹ Chaas mihak tiit thetbaat arah wanyi tokhodoh ehan ih labaatka bah lachaat theng. ²⁰ O rangdah mola erah nokwah dung nah kanja theng, wahoh loong nep toom cho asuh ah.

²¹ Rangte nyia Kristo Jisu erah dam ih esa rangsah loong ngathong ni Ngah ih arah jengkhaap loong ah kap an ih baat suh poon rumhala, tumjaat reeraang anbah uh o uh ladande theng nyia lachuii haatmui theng eah. ²² Teesuh mootkaat nah mothuk suh mih khoh nah lak ih taajoh ano rangsoom kot suh lathuuhu theng. Rangdah mote damdoh laroong rooptheng; antewah ah esa et thiintheng.

²³ An khoisat nyia woksat dongsat lu adoh juung lalak nak jok uh, potiik kham amasah ah jok uno an khoisat ah deethuk uh.

²⁴ Mararah mina rangdah ah rangkhoh ni kaptup ha; eno erah rangdah rah ih neng ah dande rum ah; enoouthong rukhookho rangdah abah lini chotup ha. ²⁵ Emamah ese mootkaat ah uh laantup ruh eha, eno mik ih latupka loong ah uh tajen huthiinka.

6

¹ O mih dah angla loong rah ih neng changte ah jaatrep lam nah esoomtu etheng, eno ba seng Rangte menset nyia seng ih nyootsoot hi loong asuh ethih elijih tah angka ang ah. ² Marah dah adi heh changte ah Kristaan mina angla loong ih neng changte ah

* 5:9 5:9 jaasiit nook arah angheng; adoleh heh sawah suh hanpiite angheng. 5:18 5:18 Hodb 25:4; Mat 10:10; Luk 10:7 5:19 5:19 Hodb 17:6; 19:15

lakaanju theng, tumeah neng uh hanpiite eliili. Erah nang ih, ehan han thong ih boot mootkoh theng, tumeah neng ih marah mina suh dak mokoh ah erah uh hanpiite neng ih minchan theng mina.

Tiitmoong nyoot nyia Changteng

An ih arah tiit loong ah enyootsoot jaatjaat etheng. ³ O mina ih Teesu Jisu Kristo amiisak tiitkhaap nyia seng thooroom tiit ah phaaki ano tiitmoong nyootsoot ha ⁴ rah ih tumjih uh lajatka di ngaampoola. Hethung hetak adi langka jengkhaap nawa ih changrook nyia edaan mui tenthun ah jeela, eno erah tenthun rah ih miksuk, changrook, ekaanju mui, ethih lam ni thetthun mui, ⁵ nyia thung atak lakhom thunte nyia amiisak ah lajeete damdi toom jengmui ruh ih ela. Neng ih thun rumha thooroom ah nyamte ih hoon theng lampo eah.

⁶ Elang eah, thooroom ih nyamte uh ezen hoon ethuk he, amadi sengdi tumjih jeela asuh seng tenchem ih tong ih bah ah. ⁷ Mongrep ni seng ih tumjih huijah tahe? Tumjih uh tahuijah ri! Mongrep nawa seng ih tumjih jen huiwan ih? Tumjih uh tajen huiwanke! ⁸ Erah ang abah, sengdi phak asat nyia nyuh akhat jeela ah laaleh ang ah. ⁹ Enothong o mina nyamte ehoon suh nookla erah loong ah phate joonnaam nah dat ah, nyia neng ethih nyia lalangka tenthun, nawa ih echiike nyia ethetheng lam nah dat hoom rum ah. ¹⁰ Tumeah ngun suh mongnook ah jaatrep ethih loong hengroop. Mararah ih erah ngun ah chosuh ram rum ano, neng tuungmaang ah thiin haat rum, enooleh jaatrep cham anaang ah ih neng tenthun thun ah thet haat rumha.

Ngija ih enyootsoot tiitwaan

¹¹ Enothong, Rangte mina, sen bah erah loong dow a epui etheng. Eno epunjih, rangkapjih, tuungmaangjih, minchanjih, enaanjih, nyia toongtang angjih lam adoh tong suh ba ram an. ¹² Tuungmaang theng lam adoh naririh ih soon uno, an teeteewah raang ah lathoon theng roidong adoh thok soon uh, tumeah Rangte ih poon taho adi arah roidong ah chosuh an tuungmaang tiit ah noksong dung ni haaki haana et dokbaattu. ¹³ Jaatrep suh roidong kotte wah Rangte ngathong ni, nyia Pontius Pilat ngathong ni heh hanpi ese tiit jen dokbaatte wah Kristo Jisu ngathong ni, Ngah ih baat hala ¹⁴ Teesu Jisu Kristo reejih dong ra Sa maang thokthok an ih baataan uh rah loong ah neng ih dangdang toom ih kap rum ah. ¹⁵ Heh raak Rangwuung ah luungwang loong tokkhodi Luungwang nyia teesu loong tokkhodi Teesu, seng phoongpha theng nyia mongrep Pante wah Rangte ih saapoot ese doh thoksiit ha. ¹⁶ Latekte ah heh luulu juuba angla; o uh lajen thok theng weephaak adi tongla warah ah. O ih uh heh ah thaak japtup muh; nyia o ih uh heh ah etupte tah angka. Lathoon theng chaan nyia esoomtu etheng ah heh juuba! Amen.

¹⁷ Arah mongrep dow a nyamte loong asuh baat rum uh, neng roidong doh arah mongrep hukkhaak asuh naktom ngaampo rum ah, erah nang ih bah seng suh jaatrep tenroonjih kotte wah, Rangte asuh thong toom laalom rum ah. ¹⁸ Neng ese mootkaat toom moh rum ah ih thongbaat rum uh, ese mootkaat nah nyamte toom ang rum ah, neng lakot lakno eje toom ang rum ah nyia echosok mui suh banban toom ang rum ah. ¹⁹ Emamah ih neng nyamka ah neng neng ih lakngah raang ih lomthiin rum ano neng rongkopkop toom ang rum ah. Eno ba neng ih amiisak roidong ah jen choh rum ah.

²⁰ Timothi, an suh ere ejih tiit baat kohala ah naririh ih kap uh. Mararah mina ih Rangte tiit thetbaat nyia langka di daanmui theng tiit asuh "Mongtham" ih liiha dow a epui etheng. ²¹ Tumeah mararah ih erah loong ah chosuh liirum ano, neng hanpi ah thet haat rumha.

Rangte minchan ah sen loong damdam toom ang ha.

TIMOTHI

Suh Pool Ih Taklih Raang Arah Le Ephangjatjih

Timothi suh Pool Liwang Leeraang adi ehan ah Timothi suh Pool ih heh no adoleh heh moot roongte ih thun ano heh ngiija tiit loong baattaan arah je ah. Hesot hemat ah enaan tiit. Timothi suh Jisu Kristo haaki ah ramram ih chap uh ih baattaan ha, eno Ehak Banlam nyia Ruurang Ese le ni raangha loong tiit ah nyootsoot suh heh ah nyootte nyia Rangte mootkaatte et re thukta, chamanaangte nyia heh miksuksukte loong pandi ah.

Timothi suh emoong tiitbaatte nyia lalangka jengkhaap di daanmuite re nawa haloh ih tong uh ih baatta, erah loong ah ese tah angka, erah nang ih bah, erah boichaatte ah echiike ba etthuk ah.

Erah loong damdi, Timothi suh arah leeraangte wah roidong nyia heh reeraang pakna loong ah enyootsok theng ih baat ha—heh hanpi tiit, heh toongtang tiit, heh minchan tiit, enaan tiit nyia phate jooanaam di chamnaang arah tiit loong ah.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih (1:1-2)

Ephoongpha nyia eroorang (1:3—2:13)

Erenbaat nyia echoophaan tiit (2:14—4:5)

Pool heteewah ru arang tiit (4:6-18)

Hethoonhemat(4:19-22)

¹ Ngah Pool, jiin nawa arah le ah, Jisu Kristo kaamwah Rangte thungpun jun ih danje hang ah, eno Jisu damdoh roop ih no heh ih kakhamta roidong tiit ah tumbaasuh daapkaat tahang—

² Nga sah, Timothi suh:

Seng loong wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo ih an suh heh tentheth, minchan nyia semroongroong ah toom koho.

Lakookmi nyia chaankot tiit

³ Ngah ih Rangte suh lakookmi liihang, sengte sengwah ih soom rumta ah likhiik ngah ih uh thung atak esa nawa ih heh rang ah soomhang. Sen loong ah rangwuung rangphe nga rangsoom nawa ih jen samthun rumha eno heh suh lakookmi liihang. ⁴ Ngah ih sen mikse janhaat tan ah samthun hang, eno sen japtup suh rapne ih ramlang, eno ba ngah tenroon ang ang. ⁵ Ngah ih an wih Lois nyia an nuh Unis seklilih ih hanpi nyuuta a likhiik ih sen hanpi ah samthun hang. Ngah ih thunhang sen uh emamah heh ih hanpi lan. ⁶ Erah thoih ansuh baat hala nga lak ih taajoh taha adi an suh Rangte ih thaangmuh lakot kotaho ah ban maak ruh et uh. ⁷ Tumeah Rangte ih kotahe Chiiala rah ih seng ah choophoot ih hoon suh tah angka, erah nang ih bah, heh Chiiala ih seng suh chaan aphaan , minchan, nyia seng teeteewah jen soksam theng ah kotahe.

⁸ Erah thoih, Teesu haaki angguh larakri theng; adoleh Kristo tungthoih ngah phaatak ni tonglang asuh uh larakri theng. Erah nang ih bah, Ruurang Ese raangtaan ih cham anaang jen hui suh, chaan kotaho jun ih cham anaang etheng. ⁹ Seng ah heh mina ih hoon suh piipang hali nyia poon hali ah langla, seng mootkaat thoi ih tah angka, erah nang ih bah ah heh mootkaat raang ih heh tentheth je thoih. Saapoot maang thok ra ngakhoni Jisu Kristo mendi ba seng suh erah tentheth ah kohali, ¹⁰ enoothong, amadi seng Pangte nyi seng Teesu, Jisu Kristo ra taha rah ih dongjat thuk hali. Heh ih etek chaan aphaan ah matsiti etta nyia ruurangese jun ih latek roidong ah dong thukta. ¹¹ Ruurang Ese ah tumbaasuh Rangte ih heh kaamwah nyia nyootte et danjoh tahang, ¹² eno ngah ah erah loong ah thoih chamnaang lang. Ang abah uh, ngah tarakri kang, tumeah ngah o suh laalom lang erah ejat ehang, eno ngah ih kampak jat hang heh ih heh Herangwuung maanglang lang ngah suh tumjih kotahang ah punpiipi ih thiin ah.*

¹³ Ngah ih nyoot maalisak tiit loong ah an ih dangdang et kap no enyootsok etjih toom ang uh, eno Kristo Jisu damdoh roop no heh suh hanpi lam ih nyia minchan nah ban tongruh eh uh. ¹⁴ Seng damdi roong tongte Esa Chiiala, chaan nawa ih sen suh eseejih loong kotahan ah bankap ruh et an.

¹⁵ An ih jat et hu, Asia juungkhuung nawa mirep ih ngah ah thiinhaat et rum tahang, erah damdi Phiijelus nyia Harmojinis ih nep roong thiinhaat nyu tahang. ¹⁶ Teesu tentheth

---

1:2 1:2 Esm 16:1   **1:5** 1:5 Esm 16:1   **1:11** 1:11 1Tim 2:7   * **1:12** 1:12 ngah suh tumjih baat tahang ah maang langlang ah; adoleh ngah ih heh suh tumjih baattang ah maang langlang ah.

ah Onisphorus jaatang asuh toom je ah, tumeah heh ih saapoot rookwih kaban chosok wang tahang. Ngah phaatak ni tong angdi uh tarakriita, ¹⁷ erah nang ih bah Room hadaang ni thok haano ngah maang japtup tup jamsok tahang. ¹⁸ Seng Teesu ih heh kaat Rangwuung chang adoh heh suh tenthet minchan ah toom koh ah! Eno an ih rapneene ih jat hu Ephisas ni heh nga raangtaan ih mathan ih reeta rah ah.

2

Jisu Kristo sipaahi

¹ Erah raangtaan ih, nga sah, Kristo Jisu minchan jun ih an tarong ih tong uh. ² Ngah ih mina loong haaki haana hantek angrum adi nyootsoot tang loong chaattu ah an ih ekap etheng, eno o mina ih mihoh suh nep we deen nyoot ah ih thunhu erah loong asuh nyoot thuk rum uh.

³ Jisu Kristo jengchaatchaat ete sipaahi jun ih, an ih ehamnaang ah ejen roonghui etheng. ⁴ Sipaahi ih heh reeraang pakna tokdoh heh saahaap ah eroonthuk et suh jaat thun ah, eno erah thoih sipaahi lah angka mina mootkaat nah taroong phaklak moka ang ah. ⁵ Etotmui soonte ih esoon banlam ah laphanka bah babah uh hethaang tachoka ang ah. ⁶ Phek mootte ah mootkaat doh rapne ih chekbekte ang abah cham jaakhoh menla ah roong chokhan ah. ⁷ Ngah ih tumjih suh lihang ethun et thaak uh, tumeah Teesu ih erah loong ah thoontang emiisamthun ethuk ho.

⁸ Ruurang Ese tiit baattang adoh nyootsoot rum taha Jisu Kristo ah samthun uh, Heh Dewid sutoom tek nawa ngaakthingte warah angta. ⁹ Tumeah, erah Ruurang Ese tiit tumbaat thoih, ngah ehuh eelek likhiik ih chammaang khak rum tahang. Enoothong Rangte jengkhaap abah tajan khakka, ¹⁰ eno danje choi mina thoih ih ba jirep ah enaan et hang, tumeah Kristo Jisu jun ih lathoon theng et roorangjih khopiroidong ah neng ih uh echoh toom eah. ¹¹ Amiisak tiit arah ah:

“Seng Kristo damdoh tek ih ba,

Seng uh heh damdoh khothing tong ih.

¹² Seng ih heh damdoh ban roongnaan ruh et ibah,

Seng ih uh heh damdoh roong pan et ih.

Seng ih heh ah edaan mok et ih,

heh reh uh seng ah edaan et he.

¹³ Seng kammam latuungmaangke bah,

heh tuungmaang ah je ruh ela,

tumeah heh teeteewah raang ih heh tamoongtaangka.”

Mootkaatte ih dan baatcho

¹⁴ Erah loong tiit ah an mina loong suh banbaat ruh et uh, eno Rangte ngathong nah neng jengkhaap nawa ih larookmui suh dangdang ih baat rum uh. Erah dowah ih ese tabaam dong reeka, erah nang ih eboichaatte ba dong chiike ah. ¹⁵ Rangte jiinko nah an mootkaat ah naririh ih dong moh uh, mootkaatte larakri thang ih moh arah likhiik ah, nyia Rangte amiisak tiit ah epun lam ih nyoote likhiik ah. ¹⁶ Esot tiitwaan nyia thungko taklo tiitwaan nawa haloh ih tong an, erah tiitwaan ih bah mina Rangte jin nawa ba hiiksiit ah. ¹⁷ Erah jaat tiit nyootsoot mu abah sok ama ih rangkhoh khoop matphak arah likhiik. Erah jaat tiit nyoote wanyi ah Haimenus nyia Philitus. ¹⁸ Nengnyi ih amiisak tiit lam ah thiinhaat nyuuh, eno etekte mararah loong abah ejen ngaaksaat eta ih baat nyu ano hanpiite loong ah thungjong thuk rumha. ¹⁹ Enoothong Rangte ih hetangphang rongkop ih hoonta ah o euh tajan mootnyoongka; eno erah di amet raangha: “Teesu ih heh mina o ah erah ejat eha” nyia “O ih neng ah Teesu mina et chaang ha loong ah ih neng reeraang ethih nawa engaaklek ejih jaatjaat ang ah.”

²⁰ Nok elong nah khuung akhaak nyia tek alak hephan dowah je ah: maramarah ah hun akom nawa ih hoon arah, mararah ah hampaak nyia bang nawa ih hoon arah; rukho ah hoondak kaankoong doh maakjih, rukho ah jojang doh maakjih et hoonha. ²¹ Erah ethih loong hukkhak dowah o mina esa jen ang ah, erah loong ah hoondak mootkaat doh maak ah, tumeah neng ah rangsoom nawa ih saasiit ano thiinha eno Changte wah ih maakjih ang ah, nyia jaatrep ese mootkaat doh laanmaak ruh etjih ang rum ah. ²² Jaaro tenthun ethih nawa epui eh uh, eno o mina neng tenthun esa lam ih neng chosok suh Teesu poon rumha loong ah damdoh; kateng, tuungmaang, minchan nyia semroongroong ih songtong suh roong laatchaat uh. ²³ Enoothong thungko nyia lajatte loong damdoh lathaam daanmu theng; an ih jat et hu erah ih bah changrook ba dongsiit ah. ²⁴ An Teesu laksuh, erah thoi babah uh lajaatjaat rookmui theng. Mirep

damdoh minchan eje angheng, nyia ese nyia enaan ete nyootte jaatjaat angheng, ²⁵ an jeng daante loong suh renbaat udoh toongtang lam ih renbaat uh, tumeah erah loong asuh Rangte ih sekthun thuk rum ano amiisak ah toom dong jatthuk rum ah. ²⁶ Eno juuba, nengthung ah dongsek ano Juungbaan luungwang phoong nawa puirum ah, neng loong ah heh phoong ni pat rum ano heh jengchaatchaat ang rum dowa.

3

Hethoon saakaan

¹ Samthun et an hethoon sa doh saapoot ah rapne ih chikrok ah. ² Mina loong ah nyamrat angrum ah, nyamnyook angrum ah, engaampo erum ah, nyia hahuung doh ngaam rum ah; neng ah ekaanju mina ang ah, nengnuh nengwah jeng lachaatte angrum ah, jengse laraate mina angrum ah, nyia thooroom lajatte angrum ah; ³ neng doh minchan amuk ang ah, tentheth muh angrum ah, mitheth haatte, changrookte angrum ah nyia micho mijo angrum ah; neng ih ese ah echiik et rum ah; ⁴ mih mokwaante angrum ah, lih ah ngah lathunte angrum ah, nyia ngaampook ngaamsaang angrum ah; Rangte nang ih neng tenroon theng asuh seechoh rum ah; ⁵ neng ih seng thooroom ah rangkhoh nah luulu kap rum ano, amiisak chaan ah thaaju et rum ah. Erah likhiik mina jiin nawa haloh ih tong an. ⁶ Neng loong dung dowa ararah ah mih nok ni karum leh rangdah ni neng thetre thoi chamnaang tongte nyia neng tenthun jaatrep ethih ni thun ano larook lata ih tongte minuh loong ah neng lakmong nah thiin rum ah, ⁷ erah minuh loong ah ih saarookwih ese ah nyoot suh taat ram rumla ang abah uh neng ih amiisak ah babah uh tajat rumka. ⁸ Jens nyi Jambres ih uh Moses tiit daan nyuuta ah likhiik, arah mih loong ih uh amiisak ah edaan et rumha— erah miloong thung atak ah naririh tah angka nyia neng tuungmaang uh taje rumka. ⁹ Enoothong neng ah haloh nah tajen soon rumka, tumeah neng mathan thungko ah warep ih tup rum ah. Jens nyia Jambres suh mamah angta erah likhiik angta.

Hethoon hukbaatko

¹⁰ Enoothong an ih bah ngah ih nyoot hala ah phan et hu, nga reeraang pakna, nyia nga roidong thoilam ah phan et hu; nga hanpi ah thoiijat et hu, nga ih naanhang ah jat et hu, nga mongnook ah jat et hu, nga ih naanhang ah jat et hu, ¹¹ nga siiwi chamnaang ah jat et hu, nyia nga khoirok ah jat et hu. Entiook, Ikonium nyia Listra ni tumjih angtang loong ah thoontang ejat hu, echo ejih et siiwi chamnaang rum tahang adi mamet naantang rah ah! Rangte ih thong ba erah loong dowa puipang tahang. ¹² Warep mina o Jisu damdi roongroop ano heh roidong ah rangte menjat lam ih tongsong suh nookla loong abah siiwi chamnaang et ah; ¹³ eno ethih nyia ese likhiik ih diiphoonte mina loong ah ethih nawa ethithoon ih hoon rum ah, neng teeteewah nyia mihoh loong ah riim mokwaan rum ano ah. ¹⁴ Enoothong anbah, mamet nyoot taha jun ih amiisak tiit asuh ban hanpi ruh etheng. An suh nyootte ah o loong ang rumta an ih jat et hu, ¹⁵ eno noodek tok dowa loong ah an ih samthun et hu, Rangteele Esa dowah ih thungse takmi Jisu Kristo suh hanpi jun ih khopiroidong lam jen suikoh halu rah ah. ¹⁶ Thoontang Rangteele loong ah Rangte tak alak, erah loong ah amiisak tiit nyootsoot muidoh, emoongtaang eah doh kanja suh, ethet eah doh huk punbaat suh, nyia epun ih songtong thoilam loong ah hukbaat kotmui tokdoh maaktheng ang ah, ¹⁷ eno juuba o Rangte mootkaatte loong ah jaatrep ese ah jen moh suh rapne ejat nyia lathoom laram ang rum ah.

4

¹ Ething nyia tekchoote loong dandeete, Rangte nyia Jisu Kristo luungwang ih hoon raate wah pandi, an suh arah baat hala: ² Rangte tiitkhaap ah tumbaat theng, erah tiitkhaap ah rootroot ih baat theng (ethih ese saapoot doh), enyoom lam ih baat theng, mih lachikram theng tiit baat theng, nyia chaankot jengkhaap jeng theng, eno arah tiit ah enaan lam ih baataan rum uh. ³ Mina ih rang banlam tiit boichaath suh lanook saapoot ah ethok eha, erah nang ih neng thungpunla lam adoh khood suh ram rumla nyia neng na ih chochaat suh ram rumla nyootte loong ah ehan ehan ih lomjam rum ah. ⁴ Neng ih amiisak tiit chaat ah toorum ano, lalangka hahuung khiikkhi tiit chaat suh nengthung nengtak ah korum ah. ⁵ Enoothong an teeteewah ah tumjaat pongwut thok haabah uh naririh ih ban sok uh; cham anaang ah naan et uh, Rurang Ese tiit baat mootkaat ah moh uh, nyia Rangte laksuh likhiik ih an mootkaat moh uh.

⁶ Enoothong ngadi bah, nga tek haat saapoot ah ethok ehala; arah roidong ah thiinhaat suh saapoot ah amadi ejen thok ih taha. ⁷ Ngah etootmui soon di ese thoon ih soontang,

mathan soontheng angta haloot thoon ah ngah soontang, ngah tuungmaangjih angta ah uh ngah tuungmaang ruh etang. * ⁸ Eno Rangte damdi epun ih tong thoidi amadi ejen thaangchojih ah amadi ban jeeruh ela, marah kateng lam ih Dandeete, Teesu ih erah Rangwuung ja kohang—eno erah nga luulu suh takoh rang ang ah, enoothong o mina ih minchan damdi heh dongraak ban sok ha erah loong asuh nep koh ah.

Ngijja jengkhaap

⁹ Nga jiinnah mathan seek jen ang ih emah ih wangsuh thun uh. ¹⁰ Tumeah Demas ih arah mongrep asuh mongnook ano ngah ah thiinhaat tahang, eno Thesolonika ni kata. Krisen ah Galati ni kata, nyia Taitas ah Dalmatia ni kata. ¹¹ Nga damdi Luk luulu ba je ah. Maak ah jam uno an damdoh waksiit wanho, tumeah heh ba nga mootkaat ah jen roong chosok hang. ¹² Ngah ih Tiichikas ah Ephesus ni kaat thuktang. ¹³ An wang ho doh Troas ni Karpas jiinni nga kut samsong thiinhaat tang ah huiwan et ho; leedap loong ah huiwan et ho, siikhoop nawa hoonta leedap ah tang ah rootroot ih huiwanho.

¹⁴ Jaanrotte Alekjender ih ngah rapne ih jonnaam tahang; enoothong heh tumjaat reeta thaang ah Teesu ih toom koh ah. ¹⁵ An uh heh dow a pui suh banthun ruh et uh, tumeah heh ih Rangte tiitwaan ah rapne ih ramcham daanta.

¹⁶ Takkhothoondi nga teewah raangtaan ih laattang adi nga raaruh o uh tajeeta, warep ih thiinhaat rum tahang. Rangte ih erah loong mok re rumta ah neng sak nah naktoom rookwet weekah! ¹⁷ Enoothong Teesu ah nga damdi roongtong haano tathat ah kotahang, eno ba ngah ih Ranglajatte loong suh Rangte tiit ah baat rum angno japchaat thuk rumtang; nyia ngah etek haat etheng dow a puipang tahang. ¹⁸ Eno Teesu ih ngah jaatrep ethih nawa panghang no heh Rangmong Hasong adoh punpuipui ih thoksiit wanhang. Heh juuba babah uh lathoon theng ih rangkaajih! Amen.

Hethoon jengkhaapse

¹⁹ Ngah ih Prisila nyia Ekuila erah damdi Onisphoras jaatang loong suh jengkhaapse maat halang. ²⁰ Erastas ah Korin ni tongta, eno Trophimas ah khoisat ang thoih Melitus hadaang adi thiinhaat tang. ²¹ Hahook maang thok ra doh ewang eho doh se ah.

Ebulus, Pudon, Linas nyia Kolaudia erah dam ih wahoh Kristaan phoh ano loong ih nep an suh jengkhaapse maat rum halu.

²² An chi an la nah Teesu ah an damdam toom tongha.

Rangte tenthet ah loongtang suh sen damdam toom angha.

* **4:7** 4:7 ngah hanpi jeeruh eta; adoleh nga jengdang amiimi ih kaptang. **4:10** 4:10 Kol 4:14; Phm 24; 2Kr 8:23; Gal 2:3; Tit 1:4 **4:11** 4:11 Kol 4:14; Phm 24; Esm 12:12,25; 13:13; 15:37-39; Kol 4:10; Phm 24 **4:12** 4:12 Esm 20:4; Eph 6:21,22; Kol 4:7,8 **4:13** 4:13 Esm 20:6 **4:14** 4:14 1Tim 1:20; Rsb 62:12; Rom 2:6 **4:19** 4:19 Esm 18:2; 2Tim 1:16,17 **4:20** 4:20 Esm 19:22; Rom 16:23; Esm 20:4; 21:29

TAITAS

Suh Pool Ih Raang Arah Le Ephangjatjih

Taitas ah Ranglajatte dung nawa lek ano Kristaan ih hoonta eno Pool damdi Rangte mootkaat ni roong mota. *Taitas suh Pool leeraang* ah heh damdi roong mote Kritiite suh baat ha, erah ni chaas mootkaat soksam suh tongthuk arah suh ah. Le adi jaatjom tiitwaan raangha.

Jaakhoh ah, Taitas suh chaas phansiitte mihak dang ajang ah mamah angheng ah ih baat ha, ehanthoon ah Kriti mina loong ethih reeraangte loong asuh baat ha. Erah lidi, Taitas suh chaas mina loong hephan hejaat di mote asuh mamet nyootsoot theng ah baat ha, wikuh teekaang, jaaro jaalah, nyia dah loong raang ih ah. Hethoondi, arah raangte warah ih Taitas suh Kristo mina loong dang ajang tiit ah hukse baat koha, ehanthoon ah joonte sano ih tong tiit nyia semroongroong ih tong tiit ah baat ha, nyia emiksuk mui ah eto etheng ih baat ha, erah dam ih edaan mui jengmui, nyia chaas ah lapheephaak tiit ah baat ha.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih (1:1-4)

Chaas ni mote loong (1:5-16)

Chaas ni hephan hejaat dung ni mote(2:1-15)

Chaankot tiitkhaap nyia echoojih tiit banbaat (3:1-11)

Hethoon tiit (3:12-15)

¹ Arah le ah langla, Rangte laksuh nyia Jisu Kristo Kaamwah Pool jiin nawa.

Nghah ah langla Rangte mina danje choi loong ah chosok suh nyia seng thooroom ih baat ha jun ih amiisak lam nah mamet hanpi theng ah nyia siit theng tiit ah nyootsoot suh daapkaat tahang, ² erah tiit ah seng babah uh lathoon theng roidong asuh laalomli adi roopla. Babah uh eleek tiit labaatte, Rangte ih, seng suh saapoot maang rookliika ngakhodi erah roidong jeng kakham ah hoonta, ³ eno saapoot chang adi heh tiitkhaap ni dongjat thukta. Erah loong mootkaat ah nghah suh kotahang, eno seng Pangte Rangte ih baat halang jun ih tumbaat hang.

⁴ Nga sah Taitas suh raanghang, seng ah esiit tuungmaang di roopli.

Seng Rangte nyia pangte Kristo Jisu ih an suh minchan nyia semroongroong ah toom koho.

Kriti ni Taitas mootkaat

⁵ Nghah ih an Kriti ni thiinhaat taha langla, maangthoon mootkaat loong ah phanjangjang anghuk suh nyia samthung rep nah chaas phansiitte loong ah dongsiiit suh thiinhaat taha. Nghah ih huk baattaaan hala samthun et uh; ⁶ mihak phokhoh ah moongtaang muh jaatjaat angheng; heh minuh ah esiit luulu jaatjaat angheng;

* nyia heh sah ah hanpiite angheng nyia heh reeraang pakna ese, adoleh mi jeng chaatchaat ang arah angheng. ⁷ Chaas mihak phokhoh ah Rangte mootkaatte ang abah heh reeraang adoh moong ataang laje theng. Heh ah laatchaatte mina adoleh ten seek ih khatte mina lajaatjaat angheng, adoleh kham mokte adoleh changrookte adoleh ngun doh nyamyookte lajaatjaat angheng. ⁸ Heh wenwah soksamte nyia mootkaate suh nookte angheng. Heh teeteewah jen soksamte, epun mina, esa mina, nyia phanjangjang angheng. ⁹ Heh ih Rangte tiitkhaap ah dangdang ih kapjih marah laalomjih nyia rang banlam tiit di roongroopla rah ah. Emah lam ih ba heh ih mihoh suh jen nyootsoot ah erah dam ih Rangte tiit daante loong asuh neng moongtaang ah mi renbaat korum ah.

¹⁰ Tumeah, amiisak tiit daante nyia lalangka jengkhaap nawa ih mokwaante mina hantek je ah, ehanko ah Jehudi thooroom nawa lekte miloong ah reeraangla. ¹¹ Erah loong jeng ah tanghaam etjih jaatjaat, tumeah neng eh lanyootjih loong ah nyoot rum ano warep changka ni thungjoong thuk rumha, eno erakri etheng lampo nawa eh ngun akom ah niik et rumha. ¹²⁻¹³ Erah tiitbaatte ah Kritiite wasiit neng hah hah nawa khowah angta, heh ih amiisak tiit amet baatta, "Kriti mina loong ah saarookwih eleek tiitbaatte, ethih siiawi likhiik, edem mina nyia pookwok sawok mina loong." Erah raangtaan ih an ih neng ah dangdang ih kanja rum uh, eno ba neng hanpi ah rongtangtang ang ah ¹⁴ nyia Jehudi loong te awah khiikhi nyia amiisak tiit thaajuute mina loong jiin nawa

ra hala jengdang ah takah kap rumka ang ah. ¹⁵ O mina tenthun mongtham esa ang ah, heh di jaatrep ah esa ang ah; enoothong o mina miittah hoomte adoleh lahanpiite loong raangtaan ih tumjih uh esa tah angka, tumeah nengthung nengtak ni miittah ah ejen dong thuk et rumta. ¹⁶ Rangte ah ejat et hi ih neng tu nawa ih chaang rumha, enoothong neng reeraang nawa ih bah edaan et rumha. Neng ah mih misukte nyia jeng lachaatte mina, tumjih uh ese di tapun rumka.

2

Rangbanlam tiit

¹ Enoothong an ih bah marah rang banlam di punla erah tiit ah nyootsoot theng. ² Teekaang loong ah toongtang angheng, thungsek angheng, nyia neng teewah naririh ih bansokte toom ang rum ah ih baat rum uh; neng hanpi, minchan nyia enaanjih ah naririh toom ih thun rum ah. ³ Emamah wikuh loong ah uh minuh likhiik ih neng roidong ah esa ih tongsong suh nyootsoot rum uh. Neng mih thetbaatte adoleh kham kaanya lajaatjaat angjih. Neng ih ese ah enyoot jaatjaat toom et rum ah, ⁴ eno ju ba sakliinuh loong asuh neng sah loong nyia neng miwah loong minchan, ⁵ adoleh neng teeteenuh ah jen ban sok suh nyia kamkam esa jen ang rum suh, neng miwah jengchaatchaat ete nuh toongtang angshuh nyootsoot rum ah, eno Rangte jiin nawa ra hala tiitkhaap asuh o ih uh ethih lam nah tajen thetbaat rumka.

⁶ Emamah jaaro loong ah uh neng teewah ah naririh toom ang rum ah ih baat rum uh. ⁷ Jaatrep nah an teewah dang ajang ah nyootbaat etheng angheng. Enyoot ih rum uh doh naririh nyia dangdang et nyootsoot rum uh. ⁸ An jeng ah mih ih lami joobaat theng phanjangjang angheng, eno ba anpi anra loong ah seng thetbaatjih laje koka no neng rakriiri erum ah.

⁹ Dah loong ah neng changte jengchaatchaat ejih nyia neng changte ah jaatrep lampo na roon thukjih. Neng ah neng changte damdoh langaak jeng theng ¹⁰ adoleh neng ih mihot ah lahotjih. Erah nang ih, neng hanpi nyia neng ese ih saarookwih noisokjih, eno ba neng reeraang pakna nawa ih seng Pangte Rangte tiit nyootsoot hi men ah rak ah.

¹¹ Tumeah Rangte ih heh minchan thoontang mina' khopiipang suh dongjat thukta. ¹² Erah minchan ah ih rangmen lajat thang ih tongsongti nyia mongrep suh mongmali ah toohaat baat hali, erah dam ih seng teeteewah ah naririh ih soksam theng ih baat hali, eno epun nyia rangte hasong ih songtong tiit ah baat hali, ¹³ tumeah seng ih romseetam Rangwuung laalomti ah bantho hi, erah sa doh seng elong Rangte nyia seng Pangte Jisu Kristo ah chaan apaan pan ih dong ha. ¹⁴ Seng loong roidong ah jaatrep ethih reeraang nawa piipang suh nyia heh luulu mina esa ang thuk heeno ese mootkaat reeraang thung ang thuk suh heh roidong ah kokaat taha.

¹⁵ An jeng boichaatte loong asuh chaankot jengkhaap renbaat rum uh doh nyia kanja uh doh an chaan ah maak uno arah tiit loong ah nyootsoot rum uh. An jeng boichaatte loong ah ih o ih uh naaktom thaaju rumho.

3

Kristaan reeraang

¹ An mina loong asuh samthun thuk rum uh, ngoong awang nyia deek akaan phansiitte loong, jeng ah naktom daan rum ah, nyia jaatrep lam nah ese mootkaat ah reesuh banban toom ih tong rum ah. ² Neng suh baat rum uh mihoh tiit naktom thetbaat rum ah, erah nang ih bah jiiwah joonwah totoh et thiin rum ano semroongroong lam ih toomtong rum ah, eno warep damdoh neng toongtang ah toom noisok rum ah. ³ Tumeah seng loong uh jaasiit ba thungko angti, mih jeng laboichaatte, nyia lapun lajun mina angti. Seng loong ah jaatrep ethih ekhah suh lungwaang nyia mongmah ih no songtongti. Seng roidong ah ethih, mih siikhaam tenthun, nyia miksuk mui lam ih tongsong ra tahe. ⁴ Enoothong seng Pangte Rangte minchan nyia tenthet ah dongjat thuk tahe adi, ⁵ heh ih seng ah piupang tahe. Erah seng mootkaat ese ih moh thoidi tapang tahe, erah nang ih heh teewah tenthet nawa ih seng ah piipang hali, Esa Chiiala jun ih saachot heeno seng ah ena et dong tupthuk hali nyia roidong ena ah kohali. ⁶ Rangte ih Esa Chiiala ah seng sak ni seng Pangte Jisu Kristo jun ih rapne ih daapkaat taha, ⁷ eno ba heh tenthet dowah ih seng ah Rangte damdoh epun ih tongsong ih nyia seng ih laalom hi lathoon theng roidong adoh jen chonop wang ih. ⁸ Arah amiisak tiitthaak.

Eno ngah ih erah tiit ah hoondak et baat kot suh ramlang, eno ba Rangte suh hanpiite mina loong ih ese mootkaat ah re suh neng saapoot jen koh ah, eno erah ah warep mina

raang ih ese nyia maak doh chapjih ang ah. ⁹ Enoothong lalangka tiitkhaap thoidoh ladaan muiheng, te awah tiit doh, changrook nyia Hootthe tung doh eboot thet hoom mui lah etheng. Erah tiit loong ah thaangmuh nyia lalangka tiit. ¹⁰ Mih pheeboomte suh jaanyi taan ba choophaan baataan theng, erah tokkhoh doh bah tumjih uh lakah ih thiinhaat theng. ¹¹ An ih jat et hu erah likhiik mina ah ethih, nyia neng rangdadah ih neng moongtaang ah dongjat ah.

Hethoon tiitkhaap

¹² Ngah ih an jiinnah Artimas adoleh Tiichikas daapjah hang adoh an nga jiinnah Nikopolis nah rootroot ih wang ho, tumeah hahook ko doh ngah erah nah tong suh thunhang. ¹³ Mat hoonte Jinas nyia Apolo ra nyuuha doh nengnyi lengkhoom raangtaan ih mathan jen chosok uh erah than et soksam we nyu uh, nengnyi tumjih doh uh lathangrang thuk ih chosok weetheng. ¹⁴ Seng mina loong ih ese mootkaat mosuh saapoot ah mamet kotjih ah erah enyoot jaatjaat etheng, eno ba neng ah saarookwih laboot laabe thang ih jen chosokmui rum ah; neng roidong ah thaangmu nah naktoom tong rum ah.

¹⁵ Nga dam dow loongtang ih sen suh jengkhaapse ah maat hali. Seng jengkhaapse ah hanpiite loong joonte suh nep toombaah koh an.

Rangte minchan ah sen damdam toom ang ha.

PHILIMOON Suh Pool Ih Raang Arah Le Ephangjatjih

Philimoon ah wahak Kristaan mina mirep ih jat arah nyia Kolose chaaste angta, eno dah wasiit Onesimas ngeh ih angta erah warah changte ah Philimoon angta. Erah dah ah heh changte reenawa doksoon eta, enoonthong Pool phaatak ni tongta adi Onesimas ah chowaanta. Onesimas ah Pool thoidi Kristaan ih hoonta. Pool ih Philemoon suh le raangmaat ha langla, heh dah ah damdoh toom hukse waan ah ngeh ih maat ha, tiimnge liidi heh dah ngeh ih luulu labanchoh thang ih Kristaan phoh ano ngeh ih nep toom banchoh ah ngeh ih thun ano Onesimas ah heh taang ni we ngaakwang thukla.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih(1-3)

Philemoon ah phoongphaata (4-7)

Onesimas suh raangkota(8-22)

Ethoondi(23-25)

¹ Jisu Kristo thoilam di phaatak ni tongte Pool nyia seng phono Timothi taangnawa— Seng joonte seng damdi roong mootkaatte Philemoon suh, ² nyia an nok ni chomuiti chaaste loong suh nep, adoleh seng loong no Apphia nyia sipaahi Arkippus loong suh raanghang:

³ Seng loong Wah Rangte nyia Teesu Jisu Kristo ih minchan toom kohan nyia semroongroong toom songtong thuk han.

Philemoon minchan nyia heh tuumaang

⁴ Nga no Philemoon, Rangte suh lakookmi li angno, an raangtaan ih saapoot rookwet rangsoom hang ⁵ Rangte mina loong raangtaan ih an minchan eje nyia Jisu su tuumaang lu ah ngah ih japchaat ehing. ⁶ Nga rangsoom ah langla seng hanpiite loong ih sen damdi rangchosoom hi thoidoh Kristo jun ih romseetam tiit ah ehanhan toom ih jat ih. ⁷ Nga no, an minchan tiit asuh ngah rapne roonlang nyia chaan koh halang! Rangte mina loong ten rapne ih roonthuk lu.

Onisamas suh lasijoot le raangha

⁸ Erah raangtaan ih, Kristo phoh ano jun ih, tiimjih reejih ah erah lacho laphaan ih jen baataan etheng taha. ⁹ Enoonthong an nga moongnook ang thoidi, an lasih ba johala. Ngah Pool laang ang ang bah uh, nyia Kristo mendi laang mokah ang bah uh adoleh amadi heh thoilam* di phaatak ni laangtong ang bah uh, an nga moongnook ang thoidi reelang. ¹⁰ Erah raangtaan Onesimas mendi an lasih johala, heh amadi Kristo mendi nga sah miimi eh hoonla; tiimnge liidi ngah phaatak ni tong angdi chilam laalam ni heh wah eh hoon lang. ¹¹ Pootsiit an raangtaan ih heh tiim uh tah angta, enoonthong amadi heh sek raangtaan ih ejamjih† eh hoonla.

¹² Amadi heh an reeni ngaakwang thuk halang, ngaathung ngaatak uh heh damdi. ¹³ Ngah Ruurang Ese tungthoidi phaatak ni tonglang pootdoh, an ih chosok lakbi toom chosok hang ngeh ih nga reenah tongthuk thengtang. ¹⁴ Ang abah uh, an ih ngah chosok jaatjaat etheng ngeh ih tali kang; heh thung ih toom re ah ngeh ih li hala. Erah raangtaan ih an thung lah angko bah ngah tiim uh tami reekang.

¹⁵ Onisamas ah pootsiit an reenawa haloh ih hoonta ah langla an reenah saarep raangtaan toom ngaak tongha ngeh ih heh ang thamta. ¹⁶ Eno amadi heh dah luulu tah angka, dah nang eju elong eh hoonla: Heh Kristo phoh ano eh hoonla. Nga raangtaan ih heh nga mongnook! Adoleh an raangtaan ih erah nang ih ju eseethoon ang ah, heh dah luulu lah anghang ih Teesu mendi phoh ano eh hoonla.

¹⁷ Erah raangtaan ih, anjoon anwaan ngeh ih thun hang bah, ngah ban noppoon hang ah likhiik heh uh ban noppoon ih uh. ¹⁸ Heh an raangtaan ih threeteta bah nyia tiimkot jilam angta bah uh, ngah ih ngaak kottheng ngeh ih raangthiin uh. ¹⁹ Arah, nga teewah lak ih raangmaat halang: Ngah Pool, ngah ih ma ngaak koha. (An nga raangtaan ih, an suh lah dopbaatjih angta.) ²⁰ Nga no, erah raangtaan ih, Teesu mendoh nga jeng ah boichaah ih weeu, Kristo phoh ano mendoh ngah eroon ih weethuk hang!

^{1:2} 1:2 Kol 4:17   * ^{1:9} 1:9 amadi heh thoilam di phaatak ni laangtong ang bah uhadolehteekaang di Kristo thoilam di phaatak ni tonglang.   ^{1:10} 1:10 Kol 4:9   † ^{1:11} 1:11 Grik nok hah ih Onesimas ah "ekap ejih."

²¹ Arah le ah raangmaat hangno, ngah sen suh re erum ah ngeh ih kamkam ih laalom lang—ngah ih jat ih hang erah nang ih botseh ehan reeraang pakna an. ²² Erah damdoh, nga tong suh rumsit than ban khookham thiin an, tiimnge liidi Rangte ih sen loong rangsoom ah chaat eha ngeh ih laalom lang eno sen reenah engaak ih thuk hang.

Jengse thoon raajeng

²³ Jisu Kristo raangtaan ih, nga damdi phaatak ni roongtongte, Epaphras ih sen suh jengseera halan, ²⁴ erah damdi nga damdi roong mootkaatte Maak, Aritarkus, Demas nyia Luk loong ih nep jengseera halan.

²⁵ Teesu Jisu Kristo minchan sen loongtang damdoh toom je ah.

HEBRUUTE Suh Raang Arah Le Ephangjatjih

Le ah Hebru mina Kristaan loong suh raang kota, neng miksukte damdi ehanhan ih rook mui ano, Kristaan loong ih neng tuungmaang ah thinhaat nanah ang rum kano raangta. Arah raangte ih Jisu Kristo ah amiisak nyia Rangte ethoon wuungbaat te ngeh mina loong suh tenchaan kot suh raangta. Heh ih erah raangta adoh jaatjom amiisak tiit kamkam ih baat ha: (1) Jisu aba lathoonka Rangte Sah, heh ih cham anaang lam ih heh Wah jeng mamah ih chaat theng ah erah nyootta. Rangte Sah ang ano, Jisu ah Banlam Hak dowah khawah loong nang ih elong, rangsah loong thaknang ih elong eno Moses heh teeteewah raangtaan uh elong. (2) Jisu ah Rangte ih dong baatta heh ah saarookwe raangtaan ih romwah, Banlam Hak dowah romwah loong thaknang ibah elong. (3) Jisu jun ih hanpiite loong ah rangdah, echo, eno etek dowah puipang rumta; Jisu ah romwah phokhoh, amiisak khopui roidong kotte, erah tiit ah Hebru thooroom nyia banlam di hui awak sook rum ano siik hoon lam ih woot noisokta.

(Leedaap 11) Ijirel teetiit ni marah marah mina mirep ih khomjat arah thaaksok kaadi, arah le raangte wah ih aa wette loong asuh tuungmaang maang ih tong an ngeh liiha, eno (leedaap 12) ni heh le wette loong asuh baat ha rang maangthoon thoon tuungmaang ah lah naangtheng, eno tim chammaang siiwi thok ha bah uh, neng mik ah Jisu taangko soktheng ngeh ih baat ha. Arah leedap ah erenbaat nyia ban choophaan damdi thoonbaat ha.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih: Kristo ah juuba Rangte dongjat thukte. (1:1-3)

Kristo ah rangsah loong khodi elongthoon (1:4—2:18)

Kristo ah Moses nyia Josua nang ih elongthoon. (3:1—4:13)

Kristo romwah mootkaat ah elongthoon (4:14—7:28)

Kristo kakham ah elongthoon(8:1—9:22)

Kristo ih heh roidong kota ah elongthoon (10:1-39)

Tuungmaang ah phangkoh angjih(11:1—12:29)

Rangte eroon ih thukjih(13:1-19)

Ethoon rangsoom (13:20-21)

Jengthoon jengkhaap (13:22-25)

Hesah jun ih Rangte jengkhaap

¹ Teewadi Rangte sengte sengwah loong damdi ja hantek dook roong waanta erah damdi hejaat hejaat lam ih khawah loong jun ih roong waanta, ² Enoothong amadi bah heh Sah jun ih waan hali. Rangte ih rang ah hah ah heh jun ih dongsiitta, Hethoon doh jirep ah Rangte ih heh lak nah kot suh juujeeta. ³ Rangte chaan aphaan ah heh ih ngaak phaak took ha eno heh Rangte ah mamah angla erah likhiikkhiik angla, heh chaan aphaan jengkhaap nawa ih rang ah hah thoontang thingtong thukla. Mina loong rangdah biin anaan mootkaat ah jen moh ano, rangmong ni Elongthoon Chaan aphaan Rangte dakchah ko adi tong wangta.

Rangte sah rakkak tiit

⁴ Rangte Sah ah rangsah thaknang ibah elong hoonta, heh men ah Rangte ih neng thaknang ibah elong ih thinta, ⁵ Mamah liidih Rangte ih heh rangsah loong wasiit suh uh baat muh,

“An nga Sah ngeh ah;

chiinnyah ngah an Wah eh hoon lang.”

Marah Rangsah tiit uh ebaat muh

“Ngeh heh suh heh wah ang ang,

eno heh ah nga sah ang ah.”

⁶ Enoothong Rangte ih heh sah miwasah tupkhoh ah mongrep nah daapkaat suh liita tok adi, heh ih liita,

“Rangte rangsah thoontang ih heh ah soomtu theng.”

⁷ Enoothong rangsah loong tiit ah Rangte ih liita,

“Rangsah loong ah Rangte ih pongbih ih hoon thuk rumta,

eno heh laksuh loong ah weeluung ih hoon thuk rumta.”

- ⁸ Mamah ang abah uh Rangte ih miwasah tiit asuh baatta:
 “O Rangte, an hasong ah timtok doh uh lathoon theng toom ang ah!
 An mina loong ah epun lam ih pan rum uh.
⁹ An ih kateng ah minchan ehu eno ethih ah miksuk ehu.
 Erah raangtaan ih an Rangte ih danje taho
 eno esoomtu ih taho raangtaan ih rapne thoon roon thuk halu
 an damdoh wa loong asuh kot thaknang ibah an suh koh halu.”
¹⁰ Heh ih amah nep liita,
 “An, Teesu, rangphang di hatoh hoontu,
 eno an laklak ih rangmong loong ah hoontu.
¹¹ Neng tikmat eh ah, enoothong an heh phoopho ang uh;
 Neng ah nyuh akhat tuungkhaang arah likhiik ih thi rum ah.
¹² An ibah kut kakok thin ajih kok thin uh,
 eno neng ibah nyuh kah lek ajih lek rum ah,
 Enoothong an abah saarookwe erarah ang uh,
 eno an roidong ah timtok doh uh tah thoonka.”
¹³ Rangte ih marah rangsah loong suh uh tah baatta:
 “Nga dakchah ko adoh tong wangho
 an lathong nah anpi anra loong ah
 an lah naktheng maang thinthin ah.”
¹⁴ Enoobah rangsah loong ah timjih ah? Neng loong ah chiiala loong Rangte
 mootkaatte eno neng ih khopiroidong chote loong huinong roonghui suh daapkaat taha.

2

Khopiipang ah elongthoon

¹ Erah raangtaan ih seng ih marah amiisak tiit chaatti eradoh rongrong ih boot tong ih, erah doba seng loong ah tajan ki siitri. ² Jengkhaap rangsah loong ih sengte sengwah loong suh kota ah amiisak angheng ngeh noisokta, eno marah mina ih lah boichaatta erah mina loong ah marah chamchoh theng angta erah cho rumta. ³ Erah ang bah, sengthung sengtak elongthoon khopiipang theng adoh lakoke ba puipang tam ehe? Teesu heh teeteewah ih thaaraam raam ih phangbaatta arah khopiipang tiit ah, eno ngo ih japchaatta erah mina loong ih seng loong suh amiisak ah jatthuk hali. ⁴ Erah damdi Rangte heh teeteewah ih maama maama epaatja etheng wak noisok thukta jun ih haaki kota eno erah damdi Esa Chiiala nawa ih lakkot loong ah heh thung jun ih korumta.

Seng khopiroidong lam siitte wah

⁵ Rangte ih marah mongrep ena dongte angla eradoh hompan suh rangsah loong ah tah thiinka—marah ena mongrep tiit seng waanli erah doh ah. ⁶ Erah nang ih, marah marah Rangteele ni amah ih raangha:

“Mina ah timjih ah, O Rangte, an ih neng loong thun theng ah;
 neng loong ah mina luulu ba an ih sokboi etheng ah?”

⁷ Neng loong ah chomroi raangtaan ih rangsah thaknang ih ehin hoontu;

men raksiit nyia choomjoot etheng khopok ah pok thuk tu,
⁸ an ih neng ah jirep hompante hoontu.”

Rangte ih hoonta ngeh liita “jirep khodoh hompante”; arah liiha di jirep roop baat ha. Ang abah uh seng ih sok ih di jirep ah mina lathong ni tah angka. ⁹ Enoothong seng ih Jisu ah ba tup hi pootsiit raang ih rangsah loong nang ih ehin hoon arah ah, timnge liidih Rangte minchan nawa ih thoontang raangtaan ih heh roop tektheng ang la. Heh chamnaang tiita thoi amadi men raksiit theng nyia choomjoot etheng khopok ah pokkoh arah nyia soomtu arah tup hi. ¹⁰ Rangte abah punla jirep dongsiitta nyia riimtoon sokboite ah, Jisu ah chamnaang thuk ano epun ih hoonha, eno Jisu jun ih heh susah loong heh rangka theng nah lomsit suh. Mamah liidih Jisu ibah khopiroidong lam siitte.

¹¹ Heh ih mina rangdah nawa saasiit ha, eno heh nyia marah saasiitta loong suh nep neng Wah esit angla. Erah raangtaan ih Jisu ih ngaphoh ngaano ngeh poon suh tah rakriika. ¹² Rangte suh baatta,

“An timjih reetu erah nga phoh ngaano loong suh baat ang;
 Neng dung nah an phoong ha.”

¹³ Heh ih uh eli eta, “Ngah ih Rangte suh tuungmaang ang.” Erah damdi amah uh eli eta, “Ngah Rangte ih koh tahang ngaasuh ngaasah loong damdi anglang.”

¹⁴ Suh asah loong ngeh, heh ih poon rumta loong ah, hansi mina ang rumla, Jisu heh teeteewah mina dang ajang likhiik ih roong hoon kata. Erah hoon kata ah langla heh tiita jun ih Hakhojuungbaan ah thet haat suh hoon kata eno heh jiinni etek ah jen suh chaan aphaan eje angta, ¹⁵ Erah likhiik marah etek esuh choorun ano dah etong rumta loong ah doksiit rumta. ¹⁶ Erah jatririh heh ih huinong huita ah rangsah loong tah angta, Rangteele ni liiha likhiik Abraham suh asah loong ah sokboita. ¹⁷ Erah langla heh mina loong likhiik jirep dang ajang doh hoontheng angta, Rangte mootkaat doh neng ih tuungmaang theng nyia neng tenthette Romwah Phokhothoon ang suh ah. Eno ba mina loong rangdah ah biin anaan ah. ¹⁸ Eno marah phate rumha mina loong ah jen pang ah, mamah liidih heh uh phate nyi chamnaang ah thaak chochoi.

3

Moses nang ih Jisu ah elong

¹ Rangte ih nep poon tahan Kristaan phoh ano loong! Marah Rangte ih seng loong tuungmaang theng Romwah Phokhothoon kaat thuk taha, erah Jisu, heh ah thun an. ² Heh Rangte suh tuungmaangte angta, heh ah Rangte ih heh mootkaatte juujeeta, Moses Rangte wah nok ni rapne hanpi ano kah pun reeta likhiik ah. ³ Nok ah thaknang ih nok hoonte wah ah ehan rangka ah, erah likhiik Moses suh lah anghang Jisu suh ehan rangka ah. ⁴ Elang eh ah nok ah mina ih hoonha—ang abah uh Rangte ah jirep donghoonte wah. ⁵ Rangte wah nok ni Moses ah Rangte suh laalomte laksuh esiit angta, eno Rangte ih lakngah nawa tiit baat arah Moses ih kah baatta. ⁶ Enoothong Kristo ah heh Sah tuungmaang maang ang ano Rangte nok ah heh lak ni thin kota. Eno Kristo suh seng tenchaan je abah nyia seng lacho laphaan seng laalomli adoh kamkam ang ibah seng ah heh nok.

Rangte Mina suh enaangtong

⁷ Erah ang abah, Esa Chiiala ih liiha likhiik,
“Rangte jengkhaap ah chaat an bah,
⁸ jong ajaan tenthun nak ang an, sente senwah loong ih Rangte miksuh rum ano thet re rumta likhiik ah,
neng phusaang hah ni thaak phate rumta likhiik ah.
⁹ Paang rook baji mong adi reetang loong ah tupchoi di uh Rangte ngeh li rumhang no neng ih ngah thaak phate rum tahang,
¹⁰ Eno neng suh khah angno li rum tang,
‘Neng ten ngah suh lah koh nyia nga jengdang ah lachaat thang ih re rumla.’
¹¹ Nga tenkhat nawa ih kakhah tang:
‘Ngah ih marah neng naangtong theng korum tang hah adoh timtok uh tajen nop rumka!’ ”
¹² Nga joonte loong, banban ih tong an, mamah liidih sen laktung nah ethih thunte nyia lah hanpiite ang ano ething Rangte re nawa dok soonte nak toom je an. ¹³ Erah nang ibah, rangdah ih nak toom mokwaan han nyia senthung sentak chedotdot nak toong hoon han, Jengkhaap esiit “Chinnyah” liiha rah ih Rangteele ni jeela tokdoh wasiit wasiit chosok mui eh an. ¹⁴ Seng loong ah ethoon tuk ih jaakhoh ni kamkam angti likhiik erong moktong ibah Kristo damdi joonte angli.
¹⁵ Arah Rangteele ni baat ha:
“Chinnyah Rangte jeng chaat ubah,
tencheh nak ang an sente senwah loong
Rangte miksuk rum ano re rumta likhiik ah.”
¹⁶ Ngo mina ang rumta, Rangte jeng kapchaat choidi uh thet re ruh eh rumta eno heh damdi miksuk mui rumta? Erah mina loong ah Moses ih Ijip nawa doksiit rumta loong ah ang rumta. ¹⁷ Marah mina loong khodi Rangte paang rook baji heh ten khata? Ngo ih rangdah data erah loong asuh nyia phusaang hah ni ti rumta loong asuh khata. ¹⁸ Rangte ih thoomthih hoonta, “Neng loong suh ngah ih marah hah enaangtong theng kot suh taat liitang erah doh timtok doh uh tajen thok rumka”—Ngo suh jengta? marah Rangte banlam di lah roopote loong asuh jengta. ¹⁹ Seng ih sok idi, neng erah hah adi tajen thok rumta, mamah liidih neng ih tah hanpi rumta.

4

¹ Amadi, Rangte ih seng choh naangtong suh marah baat tahe erah jun ih seng echoh esuh kakham tahe. Erah raangtaan ih banban ih tong ih, naangtong chosuh kakhamta ah ngo uh lachoh nak toom ang an. ² Mamah liidih seng ih Ruurang Ese ah chaatti, neng ih chaatta likhiik ah. Neng ih tiitkhaap ah echaat erumta, enoonthong ese tare rumta, timnge liidih erah chaat tokdi tuungmaang ano tah kap rumta. ³ Ehanpiete seng loong ah Rangte ih enaangtong chosuh kakham tahe rah choli. Erah likhiik heh ih liita, "Nga ten khatang eno thoomthih hoontang:

"Neng marah enaangtong theng hah neng suh kottheng taat angta adoh maatok uh tajen thok rumka!" "

Mongrep hoonata di dook jen tom moh kata bah uh arah jengkhaap ah baatta. ⁴ Mamah liidih sa sinet saakaan tiit ah marah marah Rangteele ni baat eha: "Heh mootkaat thoontang mokah ano Rangte sa sinet sa adi naangtongta." ⁵ Erah jeng jeng ah weedop baatta: "Neng marah enaangtong theng hah neng suh kottheng taat angta adoh maatok uh tajen thok rumka." ⁶ Marah mina ih Ruurang Ese phang chaat rumta loong ah ih erah naangtong ah tah choh rumta, mamah liidih neng ih tah hanpi rumta. Ang abah uh, wahoh eje echoh esuh ah. ⁷ Elang ih ah Rangte ih saakaan hoh thinta tiit ah noisok hali ah "Chiinyah." Paang hantek lidi erah rangwuung tiit ah Dewid jun ih jengta, erah rangteele ni dan raang eta:

"Chinnyah Rangte jeng ah chaat ih hanbah, senthung sentak ah chedotdot nak ang an."

⁸ Marah Rangte ih naangtong theng kakham rumta rah Josua ih mina loong suh jen naangtong mok ethuk rumta bah, Rangte ih saakaan hoh tiit ah tawe baat rum thengta. ⁹ Emamah ih belum uh sa sinet saadi Rangte naangtongta likhiikkhiik heh mina loong naangtong chosuh eje ¹⁰ Marah Rangte ih naangtong chosuh kakhamta ah chote ah ba naangtong ah, Rangte heh mootkaat nawa naangtong ta likhiik heh uh heh mootkaat nawa emamah ih naangtong ah. ¹¹ Enoobah, enaangtong ah chosuh seng chah ih timthan haamhi erah than ih re ih, erah doba seng loong ah neng laalom laje thoidi lajen rumta likhiik sengdung dowo ngo uh naktoom je ih.

¹² Rangte jengkhaap ah ething nyia echaan, lang ah langlih langngah ih thela nang ih etheh. Erah ih jirep jen laang dook ah, chiiala nyia moong achaang loong chomui la jen rit dook ah, eno lakraang laraang thuung maadi chiila erah loong ah jen phe dook ah. Erah ih ten ni thun ha rah nyia eramka ela ah uh edande eh ah. ¹³ Rangte ngathong nah timjih uh tajen hotthin angla; Timthan hoon hiita loong ah Rangte miksok niibah thoontang ah etup etheng totoh kaga. Eno seng teeteewah amiisak ih Rangte suh jat thukjih.

Jisu ah elong romwah phokhothoon

¹⁴ Erah raangtaan ih, marah suh tuungmaangli erah suh kamkam ih tuungmaang ih. Mamah liidih seng elong Romwah phokhothoon ah rangmong ni wangta—erah Jisu, Rangte Sah. ¹⁵ Seng Romwah phokhothoon rah seng larook lata ang idi lah tenthet tah eri, enoonthong seng damdi wasiit je ah jaahantek dook phate choh ah, ang abah uh rangdah tah data. ¹⁶ Enoobah, kamkam ang ih, maradi tenthet nyia minchan chola Rangte tongtheng adoh thok suh jam ih, erah doba minchan nyia tenthet ah seng ih jamhi tok adoh huichaang ah choh ih.

5

¹ Rangte suh siik hoon suh nyia rangdah raangtaan ih khojooop thuk suh eno neng mendoh Rangte mootkaat kaatthuk suh romwah phokhothoon ah romwah dung nawa kah juuje rumta. ² Heh teeteewah jirep lam ni larook lata angla, erah raang ih heh uh lajatte loong nyia emok reete loong re nabah heh toongtang mina ang ah. ³ Timnge ah heh teeteewah uh larook lata angla, heh ih miloong rangdah suh luulu lah ang thang heteewah raangtaan ih nep khojooop ah hoon jaatjaat theng ang ah. ⁴ Ngo ih uh maama teewah romwah phokhothoon ang lang ngeh heh teeteewa choomjoot suh tah chaangka, erabah Rangte ih poon adoh luulu bah mih ah romwah phokhothoon jen lang ah—Aroon poonta likhiik ah.

⁵ Erah likhiikkhiik Kristo ih heh teeteewah romwah phokhothoon ang ano mih eh toom choomjoh hang ngeh tah chaangta. Erah thaknang ibah, Rangte ih heh suh baatta, "An ah nga Sah;

chinnyah ngah an Wah ih hoonlang."

⁶ Marah marah leedap ni uh eraang eha,
 “An roitang raangtaan ih romwah phokhothoon ang uh,
 Melkijadek romwah phokhothoon angta likhiik ah.

⁷ Hatoh ni ang tokdi marah etekte jen pangte Jisu rah ih Rangte re nawa heh mikse ah janhaat ano ehuung lam ih rangsoomta. Eno heh ah toongtang nyia hethung hetak Rangte suh kotte anghoi Rangte ih rangsoom ah chaatta. ⁸ Enoothong heh Rangte Sah angta bah uh, chamnaang jun ih heh ih jeng mamah chaat theng ah erah nyoot kapta. ⁹ Heh ah epunthoon ih hoon thukta, heh jeng ah ngo ih chaat ah erah mina loong raangtaan ih heh ah lathoon theng khopiroidong lampo ih hoonta, ¹⁰ eno Rangte ih heh ah Melkijadek likhiik romwah phokhothoon ngeh jat thukta.

Lah tuungmaangte miksuk tiit

¹¹ Arah tiit ah baat suh seng suh rapne eje, enoothong an suh jen jangbaat suh rapne echaan, mamah liidih an ih seek ih tajen samjat ko. ¹² Sen enyootte angsook saapoot eje dook angta—ang abah uh amadi uh Rangte tiitkhaap phang nyoot soot suh enyoot baatte we jam han ni. Echeh phaksat lalek phaksah thang amadi tuk ih sen loong ih nyupuung thiing jokte laa ang lan. ¹³ Marah mina ih amadi tuk ih nyupuung thiing laa jok ha abah noodek, ethih ese uh tadan jat ah. ¹⁴ Echeh phaksat, liiha abah, mihak angsook liiha, ngo ih thaak reeraang la erah mina iba ethih ese ah jen danjat ah.

6

¹ Kristaan tiitkhaap ah we nyootmui leh we nyootmui eh thaknang ibah ehak thong eh ih. Seng loong lah langka mootkaat tiit nyia Rangte suh lah hanpi theng tiit adoh seng tah we chap ke; ² juungtem tiit nyootsoot, lak ih taajoh ano soomkot tiit, etek nawa ngaaksaat tiit, eno roitang raang ih dande tiit loong ah lawoot waan theng. ³ Rangte thung mok pun abah seng marah re theng ah erah re ih.

⁴ Mamah liidoh, ngo ih heh tuungmaang thiin haatta ah mamah we ngaak sekthun thuktheng ah? Taksii neng loong ah Rangte weephaak ni elang erumta; neng loong ih rangmong nawa lakkot nyia Esa Chiiala lakbi ah ethaak choh ih rumta; ⁵ neng ih Rangte jengkhaap ah ese ngeh thoiat eh rumta, eno liwang dow a roidong adi chaan aphaan jeela ah ejat ih rumta. ⁶ Eno neng ih neng tuumaang ah mat haat ih rumta! Neng loong ah we ngaak lekthuk thuk subah rapne echaan ang ah, mamah liidih Rangte Sah ah neng loong ah ih bangphak ni we tekbot rumha eno midung ni rakri dong thuk rumla.

⁷ Marah hah adi rangphaat phaatta nyia potiik polak seela ah pheh phekte suh ese eno erah ah Rangte ih roomsetam koha. ⁸ Enoothong marah di theng anaam nyia suh anah dongla loong bah thaangmuh, erah loong ah suh bah Rangte ih choophaan phaah ih tamha, eno neng loong ah we nawa ih thet haat rum ah.

⁹ Enoothong erah likhiik jeng ih boh, mongnook phoh ano loong, sen ah subah kamkam ih laalomli. Seng ih ejat ehi sen suh khopiroidong ah romsetam ese koh halan. ¹⁰ Rangte ih mih tah danka. Heh ih an timjih re raangtu erah tabe haatka nyia huinong nong huitu ah nyia amadi uh Kristaan loong huinong ah nong hui ruh ehuh rah uh tabe haatka. ¹¹ Seng nookli ah langla, senthung sentak kot ah hethoon tuk ih toom ang ah, eno juuba sen ih laalom han ah amiisak ih choh an. ¹² Sen edem ang an rah suh tah nook ke, enoothong ngo ih Rangte suh hanpiiha nyia enaan eha likhiik angsook eno Rangte ih timjih raangtaan ih kakhanta erah ah chola suh ba nookli.

Rangte kakhah ah kamkam

¹³ Abraham suh Rangte ih kakhanta, erah kakhah jun ih re suh thoom hoonta. Heh thaknang ih elong laje tungkaang di, thoom hoonta adi Rangte ih heh teeteewah men seta. ¹⁴ Heh ih liita, “Ngah ih an damdi kakhah hang, an suh romsetam koha eno an sutoom satoom hantek koha.” ¹⁵ Abraham ih naan ano bansokta, eno Rangte ih heh suh marah raangtaan ih kakhanta erah echoh eta. ¹⁶ Seng ih thoomhoon ih di, seng men thaknang ih wahoh men ah elong ih sehi, eno erah thoomhoon rah ih daanmui jengmui thoontang phansiit ha. ¹⁷ Rangte ih kakhah thinta ah chote loong asuh baat ha, heh ih tiim raangtaan ih kakhanta, erah timtok doh uh tah lekka ang ah; erah thoidi kah khamha khodi uh thoom we boot hoonta. ¹⁸ Jengkhaap enyi je ah, erah maatok uh tah lekka, Rangte tah leekka nyia tah lekka. Seng marah heh damdi epui elite loong asuh rapne chaan chotheng, seng laalom ah rak thuk suh ah. ¹⁹ Seng roidong raangtaan ih erah laalomli ah jaankeng likhiik. Emah ang abah punpiipi nyia elang jaatjaat ih ah, Erah laalom ah ih rangmong rangsoomnok ni nyuh tin ha dow a ih esa khotok di

esaathoon adoh thoksiit he. ²⁰ Seng raangtaan ih Jisu seng jaakhoh ni wangta eno sa rookwe raangtaan ih heh ah Melkijadek likhiik romwah phokhoh ih hoonla. *

7

Romwah Melkijadek

¹ Arah Melkijadek ah Salem luuwang angta nyia Echoong Thoon Rangte suh heh romwah angta. Abraham raamui theng nawa luuwang baji ah jen thin ano ngaak wang taha di, Melkijadek ah heh damdi chomui ano romseetam kota, ² eno Abraham ih marah toonta dowah asithiik ah heh suh kota. (Melkijadek liiha phangkhoh thoon ah “Kateng Luuwang”; erah damdi heh ah Salem Luuwang angthoi, “Semroongroong Luuwang uh eli eta.”) ³ Melkijadek nuh nyia hewah adoleh hete hewih men tiit loong ah raangthin muh; hetup hesaat nyia hetek hemat tiit uh raangthin muh. Heh ah Rangte Sah likhiik ang ano saarookwe raangtaan ih romwah angta. ⁴ Sok thaak an, heh ah timthan rak angta. Sengte sengwah Abraham hemen herang pan angta, eno heh ih raamui theng nawa chota dowah asithiik ah heh suh kota. ⁵ Leewi sutoom satoom romwah ang rumta loong asuh, Hootthe ih asithiik Ijirel mina loong jin nawa suk suh baat rumta, erah langla Abraham sutoom satoom nengneng mina jiin nawa suk thuk rumta. ⁶ Melkijadek ah Leewi sutoom satoom tah angta, enoothong marah suh Rangte ih kakhanta wah ah Abraham, jiin nawa asithiik ah thaang ano romseetam kota. ⁷ Romseetam chote thaknang ibah romseetam kotte wah rah elong, erah liiha rah tenchi angheng tah angka. ⁸ Asithiik toonte romwah loong ah etek ete mina; enoothong rangteele ni baat ha likhiik Melkijadek ih asithiik toonta aba, heh ething eh tongte. ⁹ Eno, weeli ibah Abraham ih asithiik kota adi Leewi (Asithiik katoon rumta sutoom satoom ah) eh uh ekot eta. ¹⁰ Timnge liidih Leewi ah maang tup angta, enoothong Melkijadek chomuita di hete hewah Abraham sak ni eje angta. ¹¹ Ijirel mina suh kota Hootthe jun di, romwah ah Leewi jaat apaat nawa angheng. Amadi, leewi nok hah romwah loong mootkaat ah epun angta bah, belam Aroon jaatang likhiik lah ang thang Melkijadek jaatang likhiik we dong jamtheng tah taat angta. ¹² Timnge liidih romwah jaatang lek taano bah hootthe nah uh jirep ah elek etheng ang ah. ¹³ Eno arah di liiha, seng Teesu ah jaat hoh paat hoh nawa angta, hejaat hepaat ngo uh romwah tataat thaak mota. ¹⁴ Erah thoontang ih ejat eha heh ah Juda jaat apaat nawa tupta; eno Moses ih romwah loong tiit baatta adi arah jaat apaat tiit ah baat muh.

Melkijadek likhiik Romwah ehoh

¹⁵ Arah tiit ah jat suh elaang ih hoonla; Melkijadek likhiik romwah maama dong taha. ¹⁶ Heh ah romwah ih hoonta, mina banlam nawa ih tah hoonta, enoothong lathoonka roidong chaan aphaan jun ih hoon thukta. ¹⁷ Timnge liidih Rangteele ni liiha, “An Melkijadek lalidoh roitang raangtaan ih romwah ang uh.” ¹⁸ Erah raangtaan ih banlam hak ah ethin haat eha, timnge liidih erah banlam ah kammah lah ang koka no nyia timdi uh lapun koka no tah maak rumta. ¹⁹ Mamah liidih Moses Hootthe ih tim uh tapun thukta. Eno amadi laalom theng eseethoon ah koh tahe, marah lam ih Rangte reeni thok li erah ah. ²⁰ Erah damdi, Rangte ih thoomhoon arah eje. Romwah wahoh ang thukta adi arah likhiik thoomhoon tajeeta. ²¹ Enoothong Jisu ah thoomhoon jun ih romwah ang thukta adi Rangte ih heh suh amah liita, “Teesu ih kammah eh kakhanta,

erah tah ngaak toon ka:

An roitang ih romwah angheng.’ ”

²² Erah raangtaan ih, arah maama tiit baat ha rah ih Jisu aba nuumijeng eseethoon.

²³ Belam uh maama ehoh eje: jaakhoh ni romwah loong wahoh uh hantek ang rumta, timnge liidih neng loong ah mattek erumta, erah thoidi neng mootkaat ah tajan jang mokah rumta. ²⁴ Enoothong Jisu ba tongla roitang ah, eno heh romwah mootkaat ah ngo suh uh tatoon koka. ²⁵ Ngo heh jun ih Rangte reeni wangla erah jen pang suh Jisu ah saarookwe tarong, mamah liidih neng loong suh rangsoom kot raang ih heh ah roitang ething tongla. ²⁶ Erah raangtaan ih seng ih jamhi ah chosuh Romwah Phokhothoon ah Jisu. Heh ah esa; heh tah thika nyia rangdah tah daka; heh ah rangdah mina loong dowah pheeboom ano rangmong loong ni toonsiit wanta. ²⁷ Heh ah romwah phokhothoon loong wahoh likhiik tah angka; Heh ih sa rookwe jaakhoh heteewah rangdah raangtaan ih eno wahoh loong rangdah raangtaan ih khojooop siik hoon hoonte tah angka, wahoh raangtaan eh uh khojooop siik hoon ah tah jamka. Heh tewah roidong kota adi, khojooop

siit hoon ah jaasiit di thoontang roop kota. ²⁸ Moses Hootthe jun ibah lapun lajun mina ah romwah phokhothoon raang ih juujeeta; enoothong Rangte ih kakhamta adi thoom nep hoonta, eno erah Hootthe lini dong taha, erah langla saarookwe raangtaan ih epunthoon ang arah Rangte Sah ah juuje ha.

8

Jisu ah seng Romwah phokhothoon

¹ Seng ih roop liihi ah langla timthan ese ah romwah Phokhothoon ah, heh ah Rangte Esa nyia luuwang loong tongtheng dakchah ko ni rangmong ni tongla. ² Heh ah romwah phokhothoon ang ano thoontang nang ih Esa Taang Thoon adi reela, erah ah Rangte ih hoon arah amiimi nyutaap adi reela, mina loong lak ih hoon arah tah angka.

³ Timthan romwah phokhothoon dan jeeta erah loong ah asithiik kot suh nyia huiawak dook ano Rangte suh khojooop hoon suh dan jeeta, eno erah raangtaan ih seng Romwah Phokhothoon eh uh khojooop joopteng timjih uh eje angheng. ⁴ Heh ah hatoh nah angta bah, heh ah romwah tah jaatjaat ang thengta, mamah liidih Jehudi Hootthe ih jamha ranglakkot ah kot suh romwah wahoh loong eje ang rumta. ⁵ Romwah likhiik re rumla rah amiimiisak marah rangmong ni angla erah likhiik jaatjaat ih re rumla. Arah loong ah Moses damdi mamah angta erah likhiik angla. Esa nyutaap ehooon nanah di Rangte ih baatta, "Marah kong ni noisok taho erah likhiikkhiik hoon suh nak beehaat uh, an ten nah khomthun uh." ⁶ Enoothong belam bah, romwah mootkaat marah elongthoon angta ah Jisu jiinni, timnge liidih Rangte nyia heh mina laktung ni kakham eseethoon tiit ah khamta, mamah liidih kakham tiit adi nyaang baat ha.

⁷ Jengthaak asuh jaakhoh dowa kakham tiit adoh lah thita bah, liwang kakham tiit ah tajam thengta. ⁸ Enoothong Rangte jengta adi heh mina loong thet re ah choh jota, "Saakaan loong ah ethok ehala, Teesu ih liiha,

Ngah ih ena kakham Ijirel mina loong nyia Juda mina loong damdoh thin ang doh.

⁹ Erah kakham abah nengte nengwah loong suh hoontang ah likhiik tah angka ang ah, neng lak ni jorum angno Ijip nawa doksiit rumtang likhiik ah.

Marah ngah ih neng damdi nuumijeng hoontang adi neng tuungmaang ah tajeeta, erah raangtaan ih ngaathung ngaatak neng suh tah kotang.

¹⁰ Belam, saathoi doh arah nuumijeng Ijirel
mina loong suh hoonhang, teesu ih liiha:

Neng thung nah nga hotthe loong ah thun thuk rum ang
nyia neng ten nah raang rum ang.

Ngah neng Rangte ang ang,
eno neng ah nga mina ang rum ah.

¹¹ Ngo ih uh neng phoh ano laktung nah nyoot theng tah angka
adoleh nengkhuung nengtok nah baat mui theng tah angka.
'Teesu ah jat uh ngeh ah.'

Timnge liidih neng ih ngah ejat eh rumte ang halang,
mihak nodek thoontang ih jat rumte ang rum halang.

¹² Neng rangdah loong ah biin anaan erum ang
eno neng thet re ah takah dokthun rum kang."

¹³ Nuumijeng ena tiit ah baat ang bah, Rangte ih phangkhoh ah ehak ih hoon thukla;
eno tim ang abah uh ehak ih hoonta no nyia thiita no seek ih thih ah.

9

Hatoh nyia Rangmong rangsoom

¹ Phangkhoh thoon nuumijeng tiit adi rangsoom theng banlam angta, nyia mina ih hoon arah rangsoom theng hah nep angta. ² Nyutaap ah hoon rumta, kaalek ko asuh Esa rum ngeh liita. Erah di weetook chooktheng angta, Rangte suh kotta baanlo ah teebun adi angta. ³ Liwang wah nyukho angta lih adi nyutaap esiiit angta erah suh Esa Thoon Taang ngeh liita. ⁴ Erah di Kom nawa romthong maradi phontum tumtak theng nyia nuumijeng bangkhok ah kom nawa ih loopchoi angta, eno erah damdi kom nawa hoon arah khapleng hemong adi manna pan angta, Aroon chaanthah adi banglak dong arah nep angta, eno jengdang ah jonglo adi eraang choi enyi angta. ⁵ Bangkhok khoh adi hejang pan jih ajaat angta, eno Rangte ah eje ngeh noisokta, heh ih maradi rangdah biin

anaanta eradi heh jang ih hoploopta. Enoothong jirep tiit woot jangbaat theng saapoot tah angka.

⁶ Erah loong ah amah ih khookhamta. Romwah loong ah saarookwe Nyutaap kaalek adi kah mokah rumta, ⁷ enoothong romwah phokhothoon luulu Hemong Thoon Nyutaap adi paang siiti di jaasiit kawangta. Heh teewah rangdah raangtaan ih Rangte suh koh arah sih nyia mina loong lajat thang ih mok re rumta rangdah raangtaan ih sih kah koh wanta. ⁸ Erah khookhamta loong ah sok kadi, Esa Chiiala ih naririh ih jatthuk hali, nyutaap kaalek ah panpan doh Esa Thoon rum nah wang lam ah mabah uh tah daapka. ⁹ Erah loong noisok hali rah charangneng wa saapoot tiit ah noisok hali. Erah langla Rangte suh khojooop siik hoon lakkot nyia huiawak ah jam ano khojooop siik hoonha rah ih rangsoomte loong ten ah tajen pun siitka, ¹⁰ mamah liidih ejok ephaksat luulu nyia khojooop kuh dowah ih luulu ba hoon rumha. Arah loong banlam ah rangkhoh nah noisok suh ba, arah loong aba Rangte ih banlam ena hoon saapoot maang thok doh ban maak suh ba ah.

¹¹ Enoothong mongrep ni marah ese eje angla raangtaan ih Jisu ah Romwah Phokhothoon likhiik ejen raak ih taha. Marah nyutaap adi heh mola erah elong nyia esa thoon; erah langla mina lak ih hoon arah tah angka, nyia mongrep dowah tah angka. ¹² Esa Thoon nyutaap Mong adi Kristo ah jaasiit saarookwe raangtaan ih roop nopta. Erah saapoot adi romhoon raangtaan ih maan nyia ki sih loong ah tah pi koh wanta, erah thaknang ibah heh teewah sih rah ih rom wan ano seng suh lathoon theng khopiroidong ah chothuk tahe. ¹³ Ki nyia maan sih erah damdi luiaamaan sook kota dowah botla wiik rah ih marah mina rom arang di lah punka loong sakkhoh adi kah rom rumta, emah ih rom rum ano neng khoh kajoop rumta. ¹⁴ Erah amiimi anghthoi, Kristo sih ih batang aleh erah loong thaknang ibah timthan ehan ih jen sa haat ah, roitang Chiiala jun ih heh teewah roidong ah Rangte suh esa rom ah thoon rom kota. Heh sih rah ih sengthung sengtak langangka romhoon dowah saahaat tahe, erah doba ething Rangte moot ah jen moh ih.

¹⁵ Erah thoidi Rangte ih kakhamta ah ngo ih roitang raangtaan ih romseetam chote loong asuh Jisu ih nuumijeng ena jam thinha. Erah uh ejen lang ih ah mamah liidih mina loong jaakhoh nuumijeng ih laatbaat rumta adi tong tokdi thet re rumta dowah doksiit suh jaasiit etek eta.

¹⁶ Kakhamta jun ibah marah ih hoonta erah etek ah ejat ih thuktheng, ¹⁷ timnge liidoh marah ih hoonta heh mik thingthing doh kakham hoonta ah tim uh tah angka; Heh tek lidoh ba ang ah. ¹⁸ Erah raangtaan ih jaakhoh dowah nuumijeng * ah sih maak adi ba angta. ¹⁹ Phangkhoh ah, Moses ih mina loong suh Hootthe ni timthan jengdang angta erah baat rumta. Eno heh ih maan nyia ki sih loong ah toon ano joong damdi woita eno Hootthe leedap adi nyia mina loong khoh ni seem waak rumta, erah waak suh hisop bangphook hemongpan hechat ang arah nyia saap roon esaang kah maak rumta. ²⁰ Heh ih baatta, "Rangte ih nuumijeng ah kap tiit baat halan ah arah sih rah ih siin hoonha. ²¹ † Erah likhiikkhiik Moses ih Esa Nyutaap nyia marah huikhaak rangsoom raangtaan ih maak rumta khoh adi uh sih rah ih hakta. ²² Elang eh ah Hootthe jun ibah jirep sih ih saahaat ah, erah damdi rangdah uh sih janhaat adoh ba biin anaan ah,

Jisu tek raang ih rangdah saahaat ha

²³ Marah rangmong ni angla erah nyoot hoonha loong ah uh emamah sih rah ih saasiit theng. Enoothong rangmong nawa loong rah ih erah khotok doh ese khojooop hoontheng ngeh jamha. ²⁴ Timnge liidih, Kristo ah Esa Taang adi tah nopta marah mina lak nawa ih hesak mi dowah nyoot hoon rumta di ah. Heh ah rangmong ni ba wangta, eradi sengtong thiik ah Rangte ngathong ni heh tong wangla. ²⁵ Jehudi romwah phokhothoon Esa Thoon adi paang siiti di luiaamaan sih ah pi ano jaasiit kah wangta. Enoothong Kristo bah heh teeteewah Rangte suh kot hedop hedop tah wangta, ²⁶ jaahantek wangtheng angta bah heh ah mongrep phang dongsiitta dowah ih jaahantek dook channaang thengta. Enoothong rangkuh ah ethoon nanah di heh jaasiit saarookwe raangtaan ih ra taha, rangdah saahaat raangtaan ih heh teewah roidong ah kota. ²⁷ Seng thoontang jaasiit etek etheng jaatjaat, erah lih adoh Rangte ih dande he. ²⁸ Erah likhiikkhiik Kristo uh jaasiit rangdah loong ah dok haat raangtaan ih heh teewah roidong ah kota. Heh ewe ngaak dong eha, rangdah raangtaan ih takah angte, enoothong marah mina ih heh bansok ha erah loong puipang raangtaan ih raaha.

9:6 9:6 Erok 18:2-6   9:7 9:7 Lew 16:2-34   9:13 9:13 Lew 16:15,16; Erok 19:9,17-19   * 9:18 9:18 Grik jengdi
 "Enook" nyia "Nuumijeng" joonsiit suh liiha   † 9:21 9:21 Lew 8:15   9:22 9:22 Lew 17:11   9:28 9:28 Isa
 53:12

10

¹ Jehudi Hootthe ah tah khomka eno amiisak angla rah erah laaphaang; erah ese ah dong suh heh laaphaang ah ban noisok ha. Phoosiitsiit romhoon ah saarookwe hoonha, paang siit ang leh hoon. Erah Hootthe jun ih Rangte reeni wangte mina loong ah arah romhoon jun ih mamah ma jen punsiit ah? ² Mina loong Rangte khorongngot rangsoom nawa ih neng rangdah ah mok jen saahaat rumta bah, neng rangdah asuh ethih ngeh takah li rum thengta, khojooop hoon ah thinhaat erum thengta. ³ Emamah ih hepaang rookwe khojooop rumta rah ih neng rangdah loong rah woot dokthun thuk rumha. ⁴ Mamah liidih maan nyia ki sih loong rah ih timtok doh uh rangdah ah tajen dok haatta.

⁵ Erah raangtaan ih, Kristo ah mongrep ni eraak nanah dih heh ih Rangte suh baatta: “Khojooop siik hoon ah an ih takah jam ko ang uh, enoothong nga raangtaan ih sak esiit ban khookhamtu.

⁶ Romthong ni huiawak sook ha suh nyia rangdah dok haat raangtaan ih khojooop ha suh an taroon ko.

⁷ Eno ngah ih baattang,
O Rangte, an thung jun ih re suh, ‘Nгах аani’
Hootthe leedap ni nga raang ih raangha likhiikhiik ah.’”

⁸ Jaakhoh phangbaatta ah, “Khojooop siik hoon suh nyia rangdah dok haat suh luimaan sook ano kot ah tah jamko edoleh tah roonko.” Heh ih emah laang jengta bah uh Hootthe jun ih khojooop siik hoon ah hoon ruh erumta. ⁹ Eno heh ih liita, “O Rangte, an thung jundoh re suh ngah aani.” Eno ehak khojooop ah Rangte ih dok haat ano Kristo khojooop ah weelek thinta. ¹⁰ Mamah liidih Jisu Kristo ah Rangte thung jun ih reeta, erah jaasiit saarookwe raangtaan ih heh sak tek haat raangtaan ih seng loong ah seng rangdah nawa esa eti.

¹¹ Jehudi romwah ih saarookwe heh moot ah mota eno erarah khojooop ah jaarook we kahoonta; enoothong erah khojooop siik hoon rah ih tim saadoh uh rangdah ah tah sa haatka. ¹² Enoothong, Kristo ibah rangdah loong raangtaan ih khojooop jaasiit hoonta, erah saarookwe raangtaan ih angla, eno heh ah Rangte dakchah ko adi tongla. ¹³ Eradi Rangte ih heh raawah loong ah heh lanak theng maang thinthin eh banha. ¹⁴ Jaasiit khojooop ih ngo rangdah sa haatta erah loong ah saarookwe raangtaan ih epunthoon ih hoon thuk rumta.

¹⁵ Esa Chiiala ih uh seng suh haaki koh tahe. Jaakhoh adi heh ih liita,

¹⁶ “Saakaan thok ha doh arah nuumijeng* ah
neng damdoh hoon ang

Nгах ih nga hootthe rah neng ten nah nopsak ang
eno neng khotih nah nep raang ang.” Teesu ih liita.

¹⁷ Eno heh ih amah we liita, “Nгах ih neng rangdah loong nyia neng thet re loong ah takah dokthun kang.” ¹⁸ Erah thoi biin anaan hoonta dowah ih, rangdah dok haat suh khojooop takah jamka.

Rangte reenah wang ih

¹⁹ Phoh ano loong, erah raangtaan ih Jisu tek jun ih lacho laphaan Esa Thoon Rum adoh jen wang ih. ²⁰ Nyukho† ah jun ih seng loong suh lam ena nyia ething lamlaang koh hali—erah langla, Heh teewah sak jun ih. ²¹ Seng loong raang ih Rangte nok sokboite elongthoon romwah esiit je ah. ²² Erah raang ih Rangte reenah esa tenthun nyia amiimi tuungmaang ah kap ino wang ih, erah damdi seng tenthun ethih dowah saahaat nyia seng sak ah erah joong ih chot choi wang ih. ²³ Marah ten ih jamhi erah laalom ah rongrong eh thin ih, timnge liidih Rangte suh laalom idoh ba heh kakhah ah seng jinnah jen thin ih. ²⁴ Seng laktung nah esok boi mui etheng, huinong ah nong hui mui suh nyia ese reeraang moot suh ah, eno minchan ah noisok mui ih. ²⁵ Wahoh ih thinhaat ha likhiik seng laktung nah rangsoom rangtu theng nah chomui tah toihaat ke. Erah nang ibah seng laktung nah ehanhan thong huk baataan mui ih, sen ih uh ejat ehan Teesu raak Saakaan ah rapne haniik angla.

²⁶ Seng suh amiisak tiit ah jatthuk hali lidoh, jatchoi doh rangdah motkaat karuh mok eh ibah erah rangdah sa haat suh khojooop siik hoon theng takah jeeka. ²⁷ Erah naang ibah, Rangte tiit daante thet haat suh dande rangwuung nyia weeluung thok hala ra echo damdoh ban soktheng ba je ah! ²⁸ Ngo ih Moses Hootthe lah chaatka, erah loong

10:5 10:5 Rsb 40:6-8   **10:11** 10:11 Hpkt 29:38   **10:12** 10:12 Rsb 110:1   **10:16** 10:16 Jer 31:33   * **10:16** 10:16 Nuumijeng ah Rangte damdi epunwaan eh suh kakhama suh liiha, Inglis di covenant liiha   **10:17** 10:17 Jer 31:34   † **10:20** 10:20 Nyukho-Nyuh eloongwah rangsomnok ni kathin ajih asuh liiha.   **10:22** 10:22 Lew 8:30; Ijk 36:25   **10:28** 10:28 Hodb 17:6; 19:15

ah edande saadoh neng thet re ah dong baat rum ano, wanyi nang ih ehan haakiite mok dong abah, lah minchan thang ih tek haat kah ih rum ah. ²⁹ Emah ang abah, ngo ih Rangte Sah ah thetsok haate ah mamah angte ah? eno marah mina ih Rangte nuumijeng sih ih saasiit rumha asuh thaangniin ngeh thun rumha loong asuh uh mamah angte ang ah? eno Chiiala minchan ah thaangjuute loong asuh uh mamah angte ah? Taatthun thaak an eho chamthuk[‡] theng bansok rumha rah timthan echo theng ah! ³⁰ Timnge liidih erah ngo jengta erah seng ih jat ehi, "Jaadaak ah ngah ih hoon ang, ngah ih ngaak kot ih ang"; eno amah uh eli eta, "Rangte ih heh mina loong ah dande eh ah." ³¹ Ething Rangte lak khonah dat abah timthan echo etheng ah! ³² Dokthun uh an damdi jaakhoh ni mamah angta, Rangte weephaak ah an sak ni ra taha lini ah, an jirep lam ni chamtu, ang abah uh echam enaang rah ih tajen taho. ³³ Tim saasa di an midung ni thaangju rum taho eno rakri rum thuk taho, tim saasa di an thaangju rum taho loong damdi joon tong suh ban tongtu. ³⁴ Phaatak ni tongte loong damdi roong chamtu, an hupkhaak thaaja rumta di uh an ih tenroon lam ih enaan etu, mamah liidih an ih ehat etu marah thet haat rumta thaknang ibah an ese ngaak chote angtu rah ah, erah hupkhaak ah roitang raangtaan ih ang ah. ³⁵ An thung nak joong uh mamah liidih erah dow a an ih hethaang ah elong choh uh. ³⁶ Rangte thung jun ih re suh nyia Rangte kakhah ah chosuh li ubah an ih ejen naan etheng ang ah. ³⁷ Mamah liidih rangteele ni baat ha,

"Chomroi lidoh,

marah eraak ete angla erah wah rah eraak eha;
heh tah beenba ka.

³⁸ Mamah ang abah uh nga kateng mina loong ih hanpi rum ano ething eh tong rum ah; Enoothong marah mina heh liko ngaak ah,
erah mina asuh ngah tah roonkang."

³⁹ Seng loong heh liko ngaakte nyia emat ete mina likhiik tah angke. Erah nang ibah seng jiinni laalom eje eno seng loong ah epui pang choi.

11

Tuungmaang

¹ Tuungmaang eje liiha ah langla seng mik ih latup thang ih kamkam ih laalomli asuh liiha. ² Rangte ih teewah mina loong suh neng tuungmaang jeethoi dong jatthuk rumta.

³ Rang ahah Rangte jengkhaap nawa ih hoonta rah seng tuungmaang jun ih jat hi, mamah liidih marah ekap tup ehi erah latupke dow a hoon arah.

⁴ Abel ih tuungmaang jeethaang ih Ken thaknang ih ese Rangte suh khojoo hoonta. Heh tuungmaang je thaang ih Rangte ih heh suh kateng mina ngeh thangta, timnge liidih heh lakkot ah ethang eta. Heh tuungmaang je thaang ih Abel ah etek lini uh jeng ruh ela.

⁵ Inok ah heh tuungmaang jeethaang ih tah tiita enoothong Rangte taang ni siit wanta, eno mina loong ih uh tah chojam rumta, mamah liidih Rangte ih rang ni toonsiit wanta. Rangteele ni liiha Inok ah rang ni maang toonsiit wanta di Rangte ah roon thukta. ⁶ Tuungmaang lah jeeka bah ngo ih uh Rangte ah tajen roon thukka. Timnge liidih Rangte reenah wangte loong ih Rangte ah eje nyia ejam eh ah bah echoh eh ah ngeh tuungmaang eje angheng.

⁷ Noa suh heh tuungmaang eje angta, erah raangtaan ih Rangte ih maang langka di ban baatta jengkhaap ah Noa ih echaat eta. Rangte jeng ah chaat ano khoonkhuang ah hoonta eradi heh teewah nyia heh jaatang thoontang pui rumta. Erah lini mongrep ah damdak haat choi angta, eno Noa ih Rangte jiinni wa kateng ah tuungmaang jun ih jen chota.

⁸ Abraham ih Rangte jeng chaatta rah heh di tuungmaang eje ang thaang ih. Rangte ih Abraham suh marah heh suh kottheng angta erah hah adoh kaat suh baatta, heh hah ah thinhaat ano mani kalang ngeh uh lajat kaadi kata. ⁹ Heh tuungmaang jeethaang ih Rangte ih kakhanta deek akaan adi wenwah likhiik ih tongta. Eradi nyutaap loong ni tongta, erarah Rangte kakhah chote Isak uh nyutaap ni tongta eno Jaakob nep emamah ih tongta. ¹⁰ Abraham ih marah Rangte ih jaaseemoong ih hoon arah samnuthung nyia saarookwe raangtaan ih ang arah samnuthung angguh hah ese rah banta.

[‡] **10:29** 10:29 Eho chamthuk ah ethet re ela di cham thuk asuh liiha, Inglis di Punishment liiha **10:30** 10:30
Hodb 32:36Hodb 32:36 **11:3** 11:3 Rangph 1:1; Rsb 33:6,9; Jn 1:3 **11:4** 11:4 Rangph 4:3-10 **11:5** 11:5 Rangph
5:21-24 **11:7** 11:7 Rangph 6:13-22 **11:8** 11:8 Rangph 12:1-5 **11:9** 11:9 Rangph 35:27

¹¹ Tuungmaang nawa ih Abraham ah hewah ih jen hoonta, heh rapne teekaang ang abah uh nyia Sara ah sah lah dong huite angta bah uh ah. Rangte * kakhah ah thin suh Abraham di tuungmaang eje angta. ¹² Abraham hesak abah etek eta ang ah bah uh mina esiit dowah heh sutoom satoom loong hantek dongta, rang ni ritsi loong nyia juungnuh kaang ni lajen wetheng phusaang angta likhiik ah.

¹³ Arah mina loong di tuungmaang je thaang ih ti rumta. Neng Rangte ih kakhahta rah maangchoh rumka, enoonthong haloh nawa ih dook tup rum ano neng loong ih noppoon rumta, eno neng ih ejat erumta, hatoh adi minok mihak likhiik nyia wenwah likhiik boh ih tongli ngeh ah. ¹⁴ Erah jeng rumta rah ih noisok ha neng loong ih nengdeek nengkaan ah jam rumha ngeh ah. ¹⁵ Neng ih marah deek akaan thinhaat rumta erah tah woot sen thun rumta; erah mok woot thun rumta bah enggak mok erum thengta. ¹⁶ Erah thaknang ibah ese deek akaan rah chosuh nook rumta, erah rangmong deek akaan asuh liiha. Rangte ih ngah neng loong Rangte li suh tah rakriita, mamah liidih neng loong raangtaan ih samnutheng ah hoon thin eta.

¹⁷ Rangte ih taat teeme kana, Abraham ih heh sah Isak Rangte suh khojooop siik hoon taat koh wanta erah heh tuungmaang jeethaang ih angta. Rangte ih kakhahta mina rah Abraham, angta bah uh heh sah esiit luulu angta rah khojooop siik hoonkot suh nooknook angta. ¹⁸ Rangte ih baat choi, "Ngah ih kakhah tang, an sah Isak jun ih an sutoom satoom ah choh uh ngeh ah." ¹⁹ Abraham thung ni dong taha Rangte ih Isak ah etek nawa jen saat siit eh ah—eno, emamah Abraham ih Isak ah etek taat eta nawa we ngaak choh eta.

²⁰ Heh tuungmaang jun di Isak ih Jaakob nyia Isau suh liwang raangtaan ih romsetam ah ko nyuita.

²¹ Tuungmaang jeethaang ih Jaakob ih etek nanah di Josep sah miwasah loong suh romsetam korumta. Heh ih heh kiingthom adi nyaang ano khorong ngotta.

²² Josep suh tuungmaang je thaang ih, heh etek nanah angta adi, ban baat thin rumta, Ijirel mina loong Ijip nawa dokkhom eh ah, eno heh teewah mang ah mamah ih toonrut theng ah erah ban baat thinta. ²³ Moses nuwah di tuungmaang eje angta erah raangtaan ih neng sah Moses ah laajom maang langlang hotthin erumta. Neng ih nodek ah sok rum ano jaaseemoong angta, luungwang jengdaan suh tacho rumta.

²⁴ Moses di tuungmaang eje angta, heh mihak ih hoonta di luungwang sah minuh sah suh heh sah ngeh liirum kano heh ih edaan eta. ²⁵ Heh ih rangdah nah chomroi raangtaan ih tenroon ih tong thaknang ibah Rangte mina loong damdoh roong cham suh dan chaangta. ²⁶ Heh thung ni thok taha, Ijip nawa nyamka ah thaknang ibah Kristo damdi roong chamnaang aba thaangchaan thoon, mamah liidih lakngah dowah thaang chotheng ah bansokta.

²⁷ Moses di tuungmaang jeethaang ih luuwang tenkhat ra lah cho laphaan ih Ijip nawa doksoonta. Heh ih lah japtup theng Rangte ah etup eta likhiik ang ano ewe ngaak esuh edaan eta. ²⁸ Heh di tuungmaang eje anghoi, Khopui kuwaang ah phang kuh rumta, eno Etek Rangsaah ih Ijirel mina sah phokkhoh khoh ah lah tek haat suh kaasak khothung rookwe sih ah hak thuk rumta. ²⁹ Ijirel mina loong di tuungmaang eje anghoi ih saanghook ni khoom khoom Esaang Juungnuh adi jen daankhoom rumta; neng lilih Ijip nawa mina loong ah taat we kah rum ano juungnuh ih matliim kaat rumta.

³⁰ Ijirel mina loong di tuungmaang jeethaang ih Jeriko pa loong ah sa sinet ngoomkhoom rum ano rukdat thuk rumta. ³¹ Hansangte Rahab ah tuungmaang jeethaang ih marah Rangte jeng lah chaat rumta loong damdi tah wak tek buh rumta, mamah liidih heh ih Ijirel nawa jengkhaap khoiwaate loong ah joonte likhiik banpoon rumta.

³² Ewe boot baat tam eh ang? saapoot takah jeeka Gidion, Barak, Samson, Jephthah, Dewid, Samuel, nyia khonuh khowah loong tiit baat suh ah. ³³ Neng di tuungmaang jeethaang ih deekrep jen rumta, neng kateng reeraang ah re rumta nyia Rangte kakhah ah echoh erumta. Neng ih Sakhobung tui uh jen kepjoot erumta, ³⁴ weelak loong ah nep jen met boot eh rumta, milang mipah dowah nep jen pui eh rumta. Neng loong ah

* **11:11** 11:11 Rangph 18:11-14; 21:2 **11:11** 11:11 Tuungmaang wa ih miwah tupta ngeh liiha Mararah le ni Sara ih miwah sah dong chota ngeh uh eraang eha. **11:12** 11:12 Rangph 15:5; 22:17; 32:12 **11:13** 11:13 Rangph 23:4; 1Tet 29:15; Rsb 39:12 **11:17** 11:17 Rangph 22:1-14 **11:18** 11:18 Rangph 21:12 **11:20** 11:20 Rangph 27:27-29,39,40 **11:21** 11:21 Rangph 48:1-20; 47:31 **11:22** 11:22 Rangph 50:24,25; Hpkt 13:19 **11:23** 11:23 Hpkt 2:2; 1:22 **11:24** 11:24 Hpkt 2:10-12 **11:28** 11:28 Hpkt 12:21-30 **11:29** 11:29 Hpkt 14:21-31 **11:30** 11:30 Jos 6:12-21 **11:31** 11:31 Jos 6:22-25; 2:1-21 **11:32** 11:32 Da 6:11—8:32; Da 4:6—5:31; Da 13:2—16:31; Da 11:1—12:7; 1Sam 16:1—1Lu 2:11; 1Sam 1:1—25:1 **11:33** 11:33 Dan 6:1-27 **11:34** 11:34 Dan 3:1-30

larook lata ang rum abah uh tarong ang rumta; raamui suh tomrong tarong ang rum ano hahoh nawa ra loong ah jen rumta. ³⁵ Minuh loong tuungmaang nawa ih neng jaatang etek nawa ngaak thing arah choh rumta.

Wahoh loong ah, maama pongwan tong suh lanookte loong ah, roidong nawa saat suh eham enaang etheng ang ah. ³⁶ Marah marah ah ejoonnaam eleh ruh nawa ih buh kah ih rumta, eno marah marah ah jaanruh ih khakleh phaatak ni kah sakwan rumta. ³⁷ Neng loong ah jong nawa ih tekpat kah erumta, kooroot ih thanyi kah thakhan rumta, lang ih dook kah eh rumta. Miksuk erumta mina loong ah, rakri ethuk rumta loong ah eno changthih loong ah saap nyia ki khoop ah nyuh akhat dabbi chiipi rum ano katum khom rumta. ³⁸ Mongrep ah neng suh emathan ese tah angta! neng loong ah phusaang hani nokmah wensang likhiik kong akaan ni tum thaaja rumta, mararah ah hamong ni nyia jongdaap ni tong rumta.

³⁹ Timthan epaatjajih re rum arah raangthin rumta erah loong ah neng tuungmaang nawa ih jen rum arah angta! ang abah uh Rangte ih kakhanta rah tachoh rumta, ⁴⁰ mamah liidih seng loong raangtaan suh Rangte ih erah khotok doh ese toom ang ah ngeh kaan koongta. Rangte tenthun ah langla neng loong ah seng damdoh roop siit rum haano epun ih hoon thuk suh thunta.

12

Rangte ah seng loong Wah

¹ Seng raangtaan ibah, haaki arah loong ah kookchap hali. Erah raangtaan ih seng tootmui soon li lam adi tim phaklak la nyia rangdah ih tangjoh hali ah thinhaat ih, eno seng thung nah tootmui soon ah kampak ih thun ino soon ih. ² Seng mik ah Jisu taangko sok ih, ngo suh ephang dowah ih ethoon tuk ih seng tuungmaang jeela erah wah asuh ah. Heh bangphak ni chamnaang thoi tah thin haatta! mamah liidih tenroon ah heh jaakhoh ni ban tongta, heh ih bangphak nah tek suh rakrek tenthun tah jeeta, eno amadi Rangte tongtheng dakchah ko adi tongla.

³ Taatthun thaak an heh di mamah angta rah ah; Heh ih timthan jen naanta rangdah mina loong ih taat miksuk rumta di ah! Erah raangtaan ih sen teenuh teewah thung nak joong theng nyia nak toihaat theng. ⁴ Sen roidong di rangdah damdoh mui raangtaan ih khoh laan mat ruh bah amadi tuk ih maang thaak naan kan. ⁵ Rangte ih sen loong suh heh sah dakbi thun hanno tenchaan kot jengkhaap baat tahan rah beehaat tam ehan? "Nga sah, Teesu ih huk baat handoh sen thung ah koh an,

Nak thungjoong an heh ih choophaan handoh ah.

⁶ Timnge liidih Teesu ih marah minchan ha erah suh huk baat ha, eno marah heh sah ngeh ih ekap eha erah suh hoocham thuk ih la."

⁷ Maama wah ih hoocham thuk eha ah enaan etheng; Rangte ih sen loong suh heh sah lakbi thun halan ah sen chamnaang lan rah ih jat ha. Heh wah ih lataat hoocham thukka rah heh sah eje tam ah? ⁸ Sen loong ah heh sah ang anno lah hoocham thuk thang mok ang an bah, sen loong ah sami tah ang kan, enoontheng sen loong ah paansah. ⁹ Mina ang ibah sengwah loong ih hoocham thuk ehe, eno neng ah echoomjoot ehi. Erah ang abah chiiiala Wah lakhui nah batang aleh timthan wangjih ang ah! eno heh suh look haat ano thing tongjih ang ah! ¹⁰ Hansi di hewah loong ih chomroi raangtaan ih hoocham thuk hali marah neng raangtaan ih punla adi ah, enoontheng Rangte reela abah seng loong ese ang raangtaan ih reela, enooba heh esa adoh roongroop ih. ¹¹ Seng ehoocham thuk ehali adi, chomroi raangtaan ih tenroon lah ang thang tenchi ang thuk hali. Ang abah uh linah marah mina asuh hoocham thuk ano sekthukla erah thaang ah kateng roidong di angla semroongroong thaang chotheng ah choh ah.

Ehuk baat nyia ban choophaan

¹² Erah raangtaan ih an lak enaang elu rah toon uh, eno an lakuh mootnaang lu rah rong chap uh! ¹³ Lamjun adoh khoom ruh eh uh, ekoong anglu rah toom rong khoom uh, erah nang ibah ede thong toom eh uh.

¹⁴ Thoontang damdoh semroongroong angguh thun uh, eno esa roidong ih tong suh thun uh, mamah liidih erah lah ang kaabah Teesu tah chotup ko ang ah. ¹⁵ Thungkhom ih tongtheng Rangte minchan nawa ladok soon suh ah. Ngo mina uh khadikdik me asu bangphook ang ano mih chamthuk ah likhiik nak ang an. ¹⁶ Ngo uh Isau likhiik mih damdoh roongjup roongtong lah angheng edoleh chiiiala lamdoh larook lata lah

angtheng, phokhoh men ah phaksat jaasiit satdi sangta likhiik ah. ¹⁷ Ejat nih ehan, lini hewah roomseetam ah chosuh taat nookta; enoonthong heh engagak eta, timnge liidih ehuung taat ih ah bah uh marah reeta erah we lek suh lamhoh takah jeeta,

¹⁸ Sen loong ah Jirel mina Sinai Kong ni we luungta nyia rangnak khukhuh, moonheeheek, pong ange angta adi wang rumta likhiik tawang ran, ¹⁹ luironng erongwah ih huungmot arah nyia eriing eraak ih arah angta. Mih loong ah ih miroot ah chaat arah khotok doh nak toom kah we chaat ih ngeh riing huung rumla, ²⁰ timnge liidih neng loong ih thaaraamta ah kapchaat rum ano tajen naan rumta, eradi amah liita, "Chok awak ih kong ah paanak abah kong rah ih tekpat etheng." ²¹ Marah noisokta erah micho miphaan ang kano Moses ih liita, "Ngah rapne emoot cho elang!"

²² Enoonthong sen Jaion Kong ni nyia Ething Rangte samnuthung adi wang tahan, marah rangmong Jerusalem liiha eno rangsah hantek tongla eradi ah. ²³ Ngo men rangmong ni raangha erah loong ah Rangte sah phokhoh nakhoh ih hoon ano tenroon theng adi lomtong lan, eno erah Rangte jiinni wang halan, marah ih mina kah dande ah nyia ese mina ah epun ih hoonla erah chiiala taang ni sen wang halan. ²⁴ Marah ih ena nuumijeng khookhamte nyia Abel sih thaknang ibah ese thoon kakham hoonta sih hakte Jisu taang ni wang halan.

²⁵ Banban ih ban tong an, eno marah jengla erah lachaat thang nak eh an. Arah hatoh ni esa ruurang baat ha rah lachaat thang ih ngo tong ah erah mina abah tajen hottongka. Rangmong nawa marah jengla erah jeng lachaat mok ang ubah ehottong esuh echaan ang ah! ²⁶ Erah tokdi heh jengkhaap nawa ih hatoh ah moot hoomta, Enoonthong belum heh ih kakhamta, "Ngah ih jaasiit than we nyoong ang doh hatoh luulu lah anghthang rangmong nep nyoong ang." ²⁷ Jengkhaap loong "Taksiit we boot baatta" rah ih noisok ha timthan dong hoonchoi loong ah enyoong eh ah nyia tah tong thukka ang ah, erah doba marah lajen moot nyoongka erah ba chengtong ah.

²⁸ Lakookmi li thung anghtheng timnge ah lajen moot nyoongka hasong ah choli, heh tenroon thuk suh seng echo lam ih nyia heh choomjoot lam ih eno lakookmi jenglam ih heh rang ah soom ih; ²⁹ Mamah liidih seng Rangte ah jirep thet haatte we.

13

Rangte roon thuktheng

¹ Kristaan likhiik ang anno sen laktung nah minchan mui an. ² Wenwah sen nok nah noppoon suh nak laamse an. Jaakhoh ni marah marah mina mih noppoonte eje angta erah loong ih rangsah ah lajat thang ih noppoon rumta. ³ Sen loong ah phaatak ni tonglan likhiik ang anno phaatak ni tongte loong ah nak beehaat an. Echam enaangte loong asuh ih sen loong nep eroong cham elan likhiik ih thun an.

⁴ Jaalah riik kuhon ah echoomjoot etheng toom ang ah, eno heh minuh nyia heh miwah laktung nah tuungmaang mui ah eje anghtheng. Rangte ih minuh misah nyia miwah misah damdoh roongjup roong tongte nyia lajak loong ah dande ih ah.

⁵ Ngun ah nak minchan uh, erah dowah haloh ih tong uh, marah an jiinni jeela erah suh tenchem ang uh. Mamah liidih Rangte ih liita, "Ngah ih an timtok doh uh tah thinhaat ra; Ngah ih an timtok doh uh tah daap haat ra." ⁶ Seng loong ih tenchaan hoon ih, eno jeng ih,

"Teesu ah nga huinong huite,

ngah tah chookang.

Ngo ih timjih ma jen ehang?"

⁷ Jaakhoh ni marah lamsuite ih Rangte jengkhaap baat tahan erah wah loong ah dokthun eh an. Ngaak dokthun thaak an mamah ih thingtong rumta nyia mamah ih ti rumta, eno neng ih tuungmaang rumta erah nyoot an. ⁸ Jisu Kristo ah miinnya, chiinnyah eno saarookwe erarah ang ah. ⁹ Amiimi lam dowah sen loong ah maama maama moong dong nyoot rumha rah ih naktoom ki nyootkaat han. Rangte minchan nawa ih senten senmong ah erong ang thuk halan ah ese, phaksat banlam ah kap uno tarong tah angko; marah mina ih erah phaksat banlam ah kap rumha erah banlam ih tah jen sokboi rumka.

¹⁰ Romwah marah Jehudi rangsoomnok ni mootte loong ih seng romthong ni Rangte suh koha erah phaksat ah tajen phaksah ka. ¹¹ Neng rangdah raangtaan ih khojooop siik hoon Jehudi romwah phokhothoon ih Esa Thoon Taang adi luiamaan sih ah pi wan

ano Rangte suh kakoh wanta; enoonthong hesak loong ah nyutaap taakkhuung adi we ni tak rumta. ¹² Arah thoidi Jisu ah samnuthung paathong jiiit ni tiita, eno heh sih nawa ih mina loong neng rangdah nawa sa haat rumta. ¹³ Erah ang abah, paathong jiiit nah Jisu jinnah kah ino heh rakri ah roong hui kah ih. ¹⁴ Mamah liidih arah mongrep adi seng loong suh roitang raangtaan ih samnuthung ah tajeeka; marah eraak te ang hala erah samnuthung ah bansok hi. ¹⁵ Erah raangtaan ih saarookwe Rangte ah phoongpha ih seng roidong ah Rangte suh Jisu jun ih kohi likhiik ah, seng loong ih Jisu ah Teesu ngeh tui nawa ih dokjeng li ah khorongngot ah erah. ¹⁶ Ese reeraang suh nak beehaat an eno huinong roong huimui ah nak beehaat an, mamah liidih erah khojoo siik hoon rah iba Rangte ah tenroon thuk ah.

¹⁷ Sen lamsiitte jeng ah chaat an eno neng ih baat halan jun ih re an. Sen loong chiiala sokboi raangtaan ih lakap naangtong thang ih moh rumla, mamah liidih nengre nengraang ah jaasiit thoontang Rangte suh edong baat etheng. Sen loong ih neng jeng ah echaat ekan bah tenroon lam ih reerum ah. Erah lah angka bah neng loong ah tenchi lam ih reerum ano sen loong huinong ah takah nong hui ran.

¹⁸ Seng suh rangsoom ruh ekohe. Seng ih ejat ehi seng loong thung ah seklilih mamah liidih seng jarookwe marah epun ah erah re suh nookli. ¹⁹ Eno ngah ih sen loong lasih jowe rumhala sen jinnah Rangte ih seek toom we ngaakwang thuk hang suh rangsoom koh wehe.

Ethoon rangsoom

²⁰⁻²¹ Rangte ih Jisu Teesu ah etek nawa saatsiitta, Heh sih kota thoi ih heh ah Elongthoon Saapriimte angla, erah ih roitang raangtaan ih nuumiijeng adi sin hoonta. Heh thung puntheng re suh semroongroong Rangte ih marah ese hupkhaak jamhu erah toom koho, Jisu Kristo jun ih seng loong ih heh tenroon theng moot ah toom moh thuk he. Kristo ah roitang rangka theng toom ang ah! Amen.

Ethoon jengkhaap

²² Ngaaphoh ngaano loong sen lasih jorum hala, arah tenchaan jengkhaap ah enaan damdoh chaat we an; ngah ih arah raanghang leechep adi eloot jengkhaap tah angka. ²³ Sengphoh sengno Timothi ah phaatak nawa edok eta ngeh jatthuk suh nooklang. Heh elaang ih thok haaba, ngah sen jinnah chomui hang doh heh nep waksiit jahang.

²⁴ Seng jengseera jengkhaap ah sen lamsiitte loong nyia Rangte mina loong suh toombaah an. Itaali nawa hanpiite loong jinnah wa nep jengseera ah maatakat halan.

²⁵ Rangte minchan sen loong damdoh toom jeeha.

JEEMS

Ih Raang Arah Le Ephangjatjih

Jeems ih raangha le ah langla “mongrep thoontang ni saapta la Rangte mina loong suh” amiimiidi reeraang pakna renbaat arah lomraang ha. Arah raangte warah ih amiimiidi renbaat adi Kristaan dang ajang nyia reeraang doh mongtham ese nyia lamsui tiit baat adi hejaat hejaat jenglam ih baat arah raangha. Kristaan mina ih changthih changteng, phate jonnaam, ese reeraang, lalang lajang tiit dande, tuumaang nyia mootkaat, paatjaajih jengkhaap, mongtham ese, rookmui jengmui, khuupook nyia toongtang tiit, mih dande tiit, engaan tiit, enaan tiit, nyia rangsoom tiit raangha.

Arah le adi reeraang pakna ah tuumaang damdoh angheng nyia Kristaan thooroom doh emah jangse reeraang theng ngeh ih raangha.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih (1:1)

Tuumaang nyia mongtham ese (1:2-8)

Changthih changteng (1:9-11)

Phate jonnaam (1:12-18)

Echaat nyia reeraang (1:19-27)

Dandemui thoidi choophaan (2:1-13)

Tuumaang mootkaat (2:14-26)

Kristaan nyia tuih (3:1-18)

Kristaan nyia Mongrep (4:1—5:6)

Hejaat hejaat renbaat (5:7-20)

¹ Rangte nyia Teesu Jisu Kristo laksuh, Jeems taangnawa:

Mongrep noongrep ni Rangte mina loong tiisoonla loong suh jengseera.

Tuumaang nyia mongtham

² Joon awaan loong, sen taangnah jaatrephate jonnaam thok haadoh khangraangse ngeh ih li an, ³ tiimnge liidi erah likhiik phate jonnaam ah sen tuumaang nawa ih jen tanno juuba, jirep adoh jen naan eh an. ⁴ Sen ih jat etheng, jen naan ih tanno roidong doh jirep ah jen an, eno juuba tiim lampo nah uh sen epun nyia lasoot lasaam ang an. ⁵ Enoothong sengdung dowa o ang an bah uh mongtham ese laje kanbah, sen ih Rangte rangsoom an heh ih kot ehan; tiimnge liidi Rangte ih loongtang suh larat lapat thang ih minchan ih chokoha. ⁶ Enoothong mabah rangsoom an, tenchi lah anghang ih hampi an. O tenchi angla erabah juusih ni pong ih juutak saapmot ah likhiik. ⁷ Sen loong emah mok ang anbah, nyia tiim re an bah uh sen thung nah lajen phanthun kanbah, ⁸ Teesu taangnawa echoh eh ih ngeh ih nakmok thun an.

Changthih nyia changteng

⁹ Changthih Kristaan loong ah Rangte ih toonjoh adoh tenroon ang theng, ¹⁰ adoleh changteng Kristaan loong ah Rangte ih datthiin ih adoh tenroon ang theng. Tiimnge liidi changteng ah woma ni popong kah mutdat ah likhiik ih mah ah. ¹¹ Rangsa ah khaamloolo ih dong tahaano nyia mi taano bangphook ah tekraat eha; hepoong uh takah poongka, adoleh hejaase ah uh emat e ah. Erah likhiikkhiik changteng loong ah neng pheehoon mootkaat damdoh thet haat ah.

Thaak taari nyia phate jonnaam

¹² Phate jonnaam di o ih tuumaang roh eha erah juuba tenroon, tiimnge liidi erah thaak taari ha jen ano, heh mongnook loong asuh Rangte ih kakhamta jun ih hethaang ah roidong koh ah. ¹³ Erah likhiik thaak taari heedoh, seng ih mabah uh lajaatjaat jeng theng, “Arah thaak taari hali ah Rangte taangnawa.” Tiimnge liidi Rangte ah ethih ekhah ih tami thaak taari ka, he teewah ih o uh tathaak taari ka. ¹⁴ Enoothong seng tenthun ethih nyia nyamnyook ih dat hoom hali. ¹⁵ Eno seng tenthun ethih ekhah rah ih rangdah dongsam thukla nyia dongtup ha; erah lih adi rangdah ah hantek phong taano etek ih thukla.

¹⁶ Joonte loong erah raangtaan ih naktoom mokwaan han! ¹⁷ Ranglakkot ese nyia epun lakkot ah rangmong nawa ra hala; rangmong dowa weephaak Dongsiitte Rangte reenawa ra hala, heh lekte tah angka nyia rangnak takah ngaak ang thukka. ¹⁸ Hethung

hetak nawa ih nyia heh jengkhaap amiisak nawa ih dongtup tahe, tiimnge liidi mathan dongsiitta erah loong tung dow a seng loong ah phangkho h tiik arah potiik loong ang theng.

Echaat nyia reeraang pakna

¹⁹ Joonte loong, sen ih arah samthun roh etheng! Warep ih boichaath ah jaalo ih boichaath theng, enoonthong ejeng nyia ekhat ah siak lakhat theng. ²⁰ Mina tenkhat ih Rangte kateng tenthun nyia mootkaath ah mabah uh tachoka. ²¹ Erah raangtaan ih lalangka lampo ni jangse li dow a nyia ethih mootkaath loong dow a haloh ang theng. Jirep ah Rangte suh look anno sen tenthun ni tiimjaath jengkhaap dong thukla erah ah kaptheng, erah ih juuba jen puipang han.

²² Heh jengkhaap ah boichaath luulu ih anno sen teenuh teewah nak mokwaan an; erah nang ebah erah chaath han jengkhaap kap suh jangse an. ²³ Sen ih jengkhaap ah boichaath luulu ih anno erah jun ih jangse lareeraang kanbah, theeri ni adoleh samsok ni o mina ih heh teenuh teewah likhiikkhiik ih japtup arah likhiik ih ang an. ²⁴ Erah loong ah ebah neng teenuh teewah ah samkhikhih ih sok ano dokkhoom kala eno hethe hekhoh tiim likhiik angko taa ja erah jaasiit di lak haath ha. ²⁵ Enoonthong marah hootthe mina puipang suh epunthoon ah, labeehaath thang ih erah hootthe ah kap anbah nyia boichaath luulu lah ethang ih jangse ih reeraang pakna anbah—sen tiim re an erah doh Rangte ih romseetam kohan.

²⁶ O ih bah uh sen jaachi ni ngah thooroom mina ngeh ih tam thun han? Heh tuih ih laplap ih moot abah heh thooroom ah thaangmuh, erabah heh teeteewah ba mokwaan ha. ²⁷ Sen loong Wah Rangte ih kilingling* nyia amiimi thooroom liiha abah amah suh liiha: numuh wamuh nyia numuh jooti loong ah neng chamchoh doh chosok theng adoleh arah mongrep dow a mih thet hoomjih loong dow a haloh ang theng.

2

Lah dandemui raangtaan ih choophaan

¹ Joonte loong, chaan apmaan Teesu, Teesu Jisu Kristo suh hanpiite loong, rangkhonah sok an jun ih o mina ang abah uh nak liilaangmui an. ² Jengthaak asuh changteng warah ah kom laktiip nyia nyuse khatmi ah kap ano ngoongthum theng ni wang hala, erah damdi changthih warah uh nyutu khattu ah kap ano wang hala. ³ An ih nyuse khatmi kapte asuh choomjoh uno “Tongtheng eseethoon adoh tong uh mokbaath ubah,” enoonthong changthih warah suh “Erah doh chap uh, adoleh nga lathong nah erah hah adoh tong uh mokbaath ubah,” ⁴ erabah sen jaachi ni ethih tenthun nawa ih mok dandemui elan.

⁵ Nga mongnook joonte loong, boichaath thaak an! Rangte ih arah mongrep dow a changthih loong ah tuumaang nah changteng anghuk suh danjeeta, eno heh ih minchanha loong asuh kakhamta jun ih ranghasong adoh chotong thuk ah. ⁶ Enoonthong sen loong ah ih changthih ah tachoom johan! Mat hoonte jiinni hoomkaath hanno sen suh liilaangte ah o ah? Changteng loong ah laanglek! ⁷ Sen suh kohalan men ese thetbaatte ah neng loong laanglek ah.

⁸ Hasong hootthe ah kap anbah sen loong ah epunjih ah re an, erah rangteele ni uh emah ju liiha, “Senkhung sentok ah senteewah minchan han ah likhiik ih minchan theng.” ⁹ Enoonthong sen ih o mina ang abah uh rangkhoh nah sok anno mok liilaang anbah, sen loong ah rangdajih re lan, eno hootthe jundi hootthe thetsiite ngeh ih dut haath han. ¹⁰ O ih jengdang esiit thetsiit ah erabah jengdang thoontang thetsiite eh hoonla. ¹¹ Tiimnge liidi, “Misah minuh damdoh laroomjup theng,” emah liite warah ih liiha, “Mih latek haath theng” ngeh ih uh li eha. An misah minuh damdoh laroomjup ko bah uh, an ih mitek haath ubah hootthe thetsiite ih hoonlu. ¹² Senjeng senkong nyia senmoot senkaath ah seng puipangte hootthe ih dande ha mina likhiik ih ang theng. ¹³ Tiimnge liidi o tentheth lajeeka mina ah Rangte ih dande adoh heh suh tentheth tajeeka ang ah; enoonthong tentheth jeete ah dande sa echo ejih tajeeka ang ah.

Tuumaang nyia reeraang pakna

¹⁴ Joon awaan loong, sen loong dung dow a o ih bah uh sen reeraang pakna lajeeka bah tuumaang ah ese nih ang ah? Erah tuumaang ah ih puipang tam ehan? ¹⁵ Jengthaak asuh soophoh soonah nyumuh khatmuh nyia phakmuh satmuh tongla. ¹⁶ Tiimma se ah neng suh jengkhaap huuta nawa ih emah li ubah ah, “Rangte ih romseetam toom kohan! Lomjaaja nyia wokphoot wokbi toom tong an!”—neng suh neng roidong di tiim

* 1:27 1:27 kilingling; mararah hah tajengka: arah suh eng ih pure liiha 2:8 2:8 Lew 19:18 2:11 2:11 Hpkt 20:14; Hodb 5:18; Hpkt 20:13; Hodb 5:17

laakiila erah lakoh koobah ah? ¹⁷ Erah raangtaan ih tuumaang damdoh lakkot eje angjih: reeraang pakna laje thang ih tuumaang luulu je abah, erabah tekman.

¹⁸ Enoothong mararah ih liiha, "Mina wasiit asuh tuumaang jeela, wasiit asu reeraang pakna jeela." Ngah ih liihang, "Ngah suh noisok thaak he reeraang pakna lajeeka bah tuumaang mamah mi je ah. Nga tuumaang ah nga reeraang pakna nawa ih noisok ha."

¹⁹ Sen ih Rangte ah esiiit ngeh ih hanpi tam ehan? Ese laang angja! Erabah hakhoh luuwang ih uh hanpi eha—nyia mootcho ela. ²⁰ Sen loong ah engak elan! Sen reeraang pakna lajeeka bah tuumaang ah thaangmuh* ang ah ngeh ih noisok ah tamjam han? ²¹ Sengte senwah Abraham ah Rangte ngathong ni mamah kateng angta? Heh sah Isak romthong ni khojooq taat kowanta, erah di heh reeraang nawa ih noisokta. ²² Sen ih tatam tupkan? Erah di heh tuumaang nyia heh reeraang ah eroom ih mokala; heh tuumaang ah heh reeraang jun ih epunthoon ngeh ih noisok ha. ²³ Eno Rangteele ni liiha ah amiisah ih angla, "Abraham ih Rangte hanpiita, eno heh tuumaang jun ih Rangte ih Abraham ah kateng ngeh ih kapta." Erah thoidi Abraham suh Rangte joonte ngeh ih poonta. ²⁴ Erah raangtaan ih, sen ih tup ehan, heh reeraang pakna jun ih ba Rangte ngathong ni erah mina ah kateng eh hoonta, heh tuumaang laklak ih tami angka.

²⁵ Hansangte Rahap ah uh emamah ju angta. Heh reeraang pakna jun ih Rangte damdi kateng eh hoonta, mamah ih hoonta liidi bah, Rahab ih Ijirel mijokjengte ah noppoon ano lamhoh ko nawa ih hotsoon thuk rumta.

²⁶ Erah raangtaan ih, sakphu adoh chiiala lajeeka di tekman angla likhiikhiik, reeraang pakna laje thang ih tuumaang luulu je abah erabah tekman.

3

Tuih

¹ Nga joonte loong, sen loong ah thoontang nyootsootte totoh angheng ngeh ih tah angka. Sen ih jat ehan, wahoh nang ih nyootsootte seng loong ah sattitih ih dande he. ² Tiim saasa di seng loong ah mokre eli. Enoothong o mina heh jengkhaap ni lamok jengka, erabah epunthoon ang ah eno heh sakpuh thoontang jen riikoi sokboi ah. ³ Mok ah seng jeng chaat thuk suh heh tui ni moot hoom theng ben hi, eno seng manah kaat theng ah erah di kaat thukli. ⁴ Adoleh juukaari ah taat samthun thaak ih: mathan rak taat ang abah uh pong ih jen lengmot eha, enoonthong heh ngoomrop theng banglo rah ih jen lenghoomha, eno juukaari jopte ah mani kaat thung ah erah di jen kala. ⁵ Erah likhiikhiik tuih ah: ehinsah taat ang abah uh, jirep adi elonglongwah ih jengkongla.

Taat samthun thaak an woma erathan rak ah weepoong amasah ih jen khaam la! ⁶ Eno tuih ah we likhiikhiik. Mongrep ni ethih thoon ah tuih ah, eno seng sakpuh ni tong ano seng sak ni ethih ekhah loong ah jaatjaang thukla. Seng roidong roitang erah we ah ih roitang khaam thukla eno tuih heheh erah we adi khaamla marah soolam nawa ra hala rah ih ah. ⁷ Mina ih jirep ah jen jijaang hi eno jihoh si anyah loong uh jen jik eha—woma si siawi nyia woh angkoja, adoleh pu ajuk nyia nyah tiimjih angkoja. ⁸ Enoothong o ih uh tuih maang taat mi jika. Tuih ah ethih nyia lajen riikoi sokboi theng, hetaang ni me asu ethithoon ah ba je ah. ⁹ Erah tuih ah seng Teesu nyia seng Wah suh lakookmi li suh maak ehi eno mina Rangte likhiikhiik ih dongsiiit ha ah uh etam ehi. ¹⁰ Jengseera nyi etam jengkhaap ah tui phoosiitsiit nawa dokjengla. Joon awaan loong emah bah lah ang theng! ¹¹ Juumik esiiit nawa ju esum nyia ekhah tami dong janka. ¹² Joon awaan loong, phuksak bang nawa mabah uh olip tiik tami tiikka; adoleh anggut tiik nawa mabah uh phuksak tiik tami tiikka, adoleh sum juumik nawa juusum tami dong janka.

Mongtham ese ah rang nawa

¹³ Sen loong dung dowo o bah esekthoon nyia ejat esam eje tam ah? Emah ang abah heh roidong ese nawa ih, hemoot hekaat mongtham ese nyia seklilih jun ih noisokjih. ¹⁴ Enoothong senten senmong nah miksuk kiitnoot, ethih ekhah, nyia nyamnyook je abah, an mongtham ese asuh khuupook uno amiitiit ngathong nah nak dah uh. ¹⁵ Erah likhiik mongtham abah rangmong nawa tah angka; erabah mongrep raangtaan ih ba ang ah, erah chiiala ah ese tah angka nyia hakhoh luuwang jiin nawa. ¹⁶ Maradi miksuk khaada nyia nyamnyook jeela, erah di hoongrok haphaang nyia ethih ekhah jaatrep ah jeeroh ela. ¹⁷ Enoothong mongtham rang nawa ang abah jaakthoon ah kilingling ang ah; semroongroong nyia seklilih ang ah, sano joonte totoh je ah, mi minchan totoh ang ah; eno hemoot hekaat nah ese totoh ang ah; lonoite uh tah angka nyia mi

* 2:20 2:20thaangmuh; mararah le ni etek liiha. 2:21 2:21 Rangph 22:1-14 2:23 2:23 Rangph 15:6; 2Tet 20:7; Isa 41:8 2:25 2:25 Jms 2:1-21 3:9 3:9 Rangph 1:26

dandeete uh tah angka ang ah. ¹⁸ Esejih mathan ah erah semroongroong mokaatte loong ih dongthukla.

4

Mongrep damdi joonte

¹ Sen jaachi ni rookmui jengmui loong ah manawa thok hala? Erah loong ah hansi tenroon raangtaan ih sen ten ni tongthuk thoidi, sen jaachi ni rookmui jengmui pak anglan. ² Sen loong ah ih jirep ah jam han, enoothong erah loong ah tachoh kan, erah thoidi tek haat esuh bansok han; sen loong ah ih chichangchang taat jam han, enoothong erah loong ah tachoh kan, erah tungkaangdi changrook anglan. Sen loong ah ih marah jam han tachoh kan tiimnge liidi sen ih Rangte jiin nawa erah tasuh kan. ³ Adoleh mabah suh an erah di tachoh kan, tiimnge liidi sen tenthun ah ethih; jirep jaatrep sen ih jam han ah sen teenuh teewah hansi tenroon nah maak suh jam han. ⁴ Tuumaang lajeete mina loong! Sen loong ah ih tatam jatkan mongrep damdi joon awaan angla rah Rangte piira ngeh ah? Sen loong ah ih mongrep damdi joon awaan angsoh liihan abah, sen teenuh teewah ah Rangte piira ba eh hoon an. ⁵ Rangteele ni amah liiha ah amiisak tah angka ngeh ih nakmok thun an, "Rangte ih seng sak ni Chiiala tong thukla rah ih ramram ih thun ha."* ⁶ Enoothong Rangte ih tenthet kohali ah erah nang eh ju echaan thoon. Rangteele ni amah liiha, "Rangte ih khuupooke ah tanookka enoothong toongtang loong ah suh minchan koha."

⁷ Erah raangtaan ih sen teenuh teewah ah Rangte suh look an. Hakhoh luuwang ah naknop thuk an, eno sen reenawa heh esoon e ah. ⁸ Rangte reenah thok han, eno heh sen reenah thok ha. Rangdah mina sen loong ah ih, sen lak ah saatihaat ih an! Lonoite sen loong ah ih, senten senmong ah esa anghuk an! ⁹ Thungthet e an, eh e an, mikphi janhaat an; ten ni engit e lan ah eh e thuk an, sen tenroon ah nak roon thuk an! ¹⁰ Sen teenuh teewah Teesu ngathong nah ehin ih hoon an, sen loong ah tonjoot ehan.

Kristaan phoh ano dandeemui thoidi choophaan

¹¹ Phoh ano loong, wasiit ih wasiit nak lenmakmui theng. An ih Kristaan wahoh mok lenmak ubah adoleh dande ubah, an ih Hootthe ba lenmak hu adoleh dande hu. An ih Hootthe dande ubah, Hootthe kapte takah angko, enoothong Hootthe dandeete ih hoonlu. ¹² Hootthe dongthukte nyia dandeete Rangte heh luulu. Heh ih luulu jen pui pang ah nyia thet haat ah. Mih dande suh an o ngeh ih thun hu?

Khuupook thoidi choophaan

¹³ Emah liite loong ah ih, nga jeng ah boichaat an, "Chiinnyah lah angka bah uh rangkhah seng loong ah samnuthung nah tumkhoom kah ih, erah doh seng pangsiit than tong kah eno preehoon mootkaat ah kah, eno ngun hantek bi kah ih." ¹⁴ Rangkhah an roidong ah mamah ang ah erah uh tajatko! An weekhot kah nyaamkhoom ah likhiik, erah pootsiit ba khot ah esaapmat eh ah. ¹⁵ Sen loong ah amah jeng theng tan: "Teesu thung ang abah, seng loong ah songtong eno jirep jaatrep moot ah mokah ih." ¹⁶ Enoothong sen loong ah amadi khuupook elan; engaam elan; emah ngaam lan abah tapunka.

¹⁷ Erah raangtaan ih, mootse kaatse ah ese ngeh ih jat eno lare keebah, rangdah ni moongli.

5

Changteng tungthoidi choophaan

¹ Eno amadoh, changteng sen loong ah ih nga jeng ah boichaat an! Sen loong taangnah chamthih naangkah thok e hala asuh mikphi janhaat an! ² Sen loong changteng ah ram ih sot ha, nyia sennyuh senkhat ah khunchoong ih saha. ³ Senhun senkom loong ah ram ih sot ha, eno erah ram ah sen haaki ang ah eno we ih matkhaam ah likhiik ih sen si ah matphak han. Amadi rangwu thoonkaat damdam eh nyam acham ah lomthiin ehan. ⁴ Sen phek ni mootkaatte loong asuh lakbi thaang uh takoh kan. Nenghu nengri ah boichaat ih an! Sen chamkhante hu ari ah Teesu Elong Rangte na ni thokla. ⁵ Arah hah adi sen roidong ah hansi tenroon ni laboot labe ih tonglan. Tek haat rangwu raangtaan

* 4:5 4:5 Chiiala...kamkam ih thun ha; adoleh Seng sak ni Rangte ih chiiala pathuk hala ah ramram ih sok ha. 4:6 4:6 Tittk 3:34 4:13 4:13 Tittk 27:1 5:2 5:2 Mat 6:19 5:4 5:4 Hodb 24:14,15 5:5 5:5 Hodb 24:14,15

eba sen teenuh teewah ah totjook han. ⁶ Sen ih nokbaang toongtang loong ah dut haat ehan nyia tek haat ehan, eno neng tangaak jengra. *

Enaan nyia rangsoom tiit

⁷ Joon awaan loong, erah raangtaan ih, Teesu maang raara banban ih bantong theng. Phek mootkaatte ah taatsok thaak an, heji hecham se thuk suh heh phek ah banban ih bansok ha. Heh ih moihi nyia sonop rangphaat ah bansokroh eha. ⁸ Sen uh emamah ih bansok theng. Sen loong laalom ah rongtangtang ang theng, timnge liidi Teesu kaat rangwu ah ethok e hala.

⁹ Joon awaan loong, Rangte ih naktoom dande han suh, sen jaachi nah wasiit ih wasiit nak thetbaat liilaangmui an. Dande te warah dongkhoom nanah e hala nyia thok esuh bantongla. ¹⁰ Joon awaan loong, Teesu mendi jengkongta khawah loong ah dokthun an. Neng loong ah chamnaang damdi tiimthan naan rumta loong ah tiitthaak ih kap an. ¹¹ Neng loong ah ih jen naan thoidi neng suh tenroon ngeh ih poon hi. Sen ih Job ih mathan naanta erah echaat ehan, eno lithoon ni Job suh Teesu ih mamah ih kota erah uh jat ehan. Tiimnge liidi Teesu ah mih minchante nyia tenthette.

¹² Joon awaan loong, thoontang nang ih jat ejih angla kakham andoh thoom lahoon theng. Rang mendoh angkoja, hah mendoh angkoja adoleh tiimjaat mendoh ankoja lathoon theng. Sen ih thang ih andoh "Em" luulu li theng, adoleh edaan ih andoh "tah angka" luulu li theng, eno juuba Rangte ih tadande ru.

¹³ Sen jaachi ni cham anaangte eje tam ah? Neng loong ah ih rangsoom theng. Sen loong chamchi ni o bah uh tenroonte eje tam ah? Neng loong ah ih rangphoong rangsoom bongkaat bong theng. ¹⁴ Sengdung ni khoisatte o ang abah uh eje tam ah? Neng ih chaas mihak phokhoh loong ah poontheng, neng loong ah ih rangsoom koh ano khoisatte sak nah olip thi ih Teesu mendoh hut theng. ¹⁵ Tuumaang ano soom adi khoisatte ah ede ela; eno Teesu ih hesak hesi ah de thuk ano heh ih rangdah reeta ah biin anaan hoon ah. ¹⁶ Erah raangtaan ih, wasiit ih wasiit mokre ah ebaatmui etheng eno rangsoom kotmui theng, eno juuba sen loong ah ede ih an. Mina eseete rangsoom adi chaan aphaan jeela. ¹⁷ Elija ah seng likhiikkhiik mina angta. Heh ih rang naktoom phaatah ngeh ih hethung hetak ah koh ano rangsoomta, eno hah ni paangjom paangthom rang taphaatta. ¹⁸ Eno rangphaat raangtaan ih rang we soom kano, rangphaat ah we phaata, ji acham loong ah seemi eta.

¹⁹ Joon awaan loong, sengdung dowah o bah uh amiisak lampo dowah doksoon ano wahoh ih ngaaksiit haabah, ²⁰ arah samthun an: o mina ih rangdah mina lalangka lam nawa ngaaksiit ha bah rangdah mina la[†] ah etek nawa puipangha eno rangdah hantek saaksiit ha.

* 5:6 5:6 nokbaang tongtang loong ah dut haat han nyia tek haat han, eno neng tangaak jengra; adoleh mina loong ah tangaak jengka. Rangte ah tatam ngaakjeng ka? 5:11 5:11 Jb 1:21-22; 2:10; Rsb 103:8 5:12 5:12 Mat 5:34-37 5:14 5:14 Mk 6:13 5:17 5:17 1Lu 17:1; 18:1 5:18 5:18 1Lu 18:42-45 5:20 5:20 Titk 10:12

† 5:20 5:20 rangdah mina la; adoleh heh teewah la.

PITAR

Ih Takkhoh Raang Arah Le Ephangjatjih

Pitar ih phangkhhoh raangta le ah Kristaan loong raangtaan ih angta, aradi “Rangte ih danjeeta mina” ngeh ih liiha, o mina Asia Minor juukuh ko ni saapta rumta loong asuh ah. Arah le ah wette loong asuh chaankot raangtaan ih raangha, o mina neng tuumaang raangtaan ih siiwi chamnaang rumta loong asuh ah. Arah le raangte warah ih Ruurang Ese tiit adi Jisu Kristo tektiit, ngaaksaat tiit, eno heh kakham jun ih laalom thukla we dopbaat rumha. Erah ang thoidi neng chamnaang ah enaan etheng nyia ekap etheng ih hoonata, neng loong ah kammah ih tuumaang thoilam doh banlam ih phate ah ngeh ih jat rumta eno neng loong asuh “Jisu Kristo mik ih tuptheng Dong raaha doh” hethaang ah koh ah ngeh ih jat rumta.

Arah le raangte warah ih chamnaang tokdi chaankot jengkhaap luulu lah anghang ih, arah le wette loong asuh Kristo mina likhiik ih songtong theng ngeh ih baat ha.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih(1:1-2)

Rangte ih khopiroidong kot dopbaat(1:3-12)

Esa hasong song suh chaankot jengkhaap(1:13—2:10)

Chamnaang poodoh Kristaan mootkaatjih (2:11—4:19)

Kristaan tongtang nyia mootkaat pakna (5:1-11)

Ethoon ni(5:12-14)

¹ Jisu Kristo kaamwah, Pitar jiin nawa—

Arah le ah Rangte ih danjeeta mina o Pontus ni, Galatia, Kappadosia, Asia nyia Bithania hadaang ni nokmah wensang ih saapta rumta loong raangtaan. ² Sen loong ah Rangte mootkaat raangtaan ih Jisu Kristo jeng chaatchaatte angguh nyia heh sih ih toom saasiit han suh adoleh Chiiala nawa ih esa noksong anghthuk suh danje tahan.

Rangte tenthet nyia semroongroong thoontang sen lakbui toom ang ah.

Khothing tong suh laalom

³ Seng Teesu Jisu Kristo Wah Rangte suh lakookmi ju li ih! Heh tenthet elong je thoidi Jisu Kristo ah etek nawa we ngaaksaat thuk ano seng suh roidong ena koh hali. Erah ih seng ething laalom ah koh hali, ⁴ eno Rangte ih heh mina loong suh romseetam hantek kot suh banthiin ha ah bansok hi. Sen loong raangtaan ih erah rangmong ni banthiin ha, maradi chaam uh tami chaamka adoleh thet uh tathika, adoleh emut uh tamutka. ⁵ Erah loong ah sen raangtaan, o mina sen tuumaang jun ih Rangte chaan nawa ih huthiin halan, eno khopiroidong sen raangtaan ih thiinha ah rangthoon doh dongjat thuk han.

⁶ Erah raangtaan ih, amadoh sen loong ah phate chamnaang thoidoh pootsiit thungthet theng ang ah bah uh tenroon ih tong an. ⁷ Erah chamnaang lan abah sen tuumaang ah thaangmuh tah angka ngeh ih jatthuk suh angla. Kom, thet jaat ah botse we ni thaaksook ha; an tuumaang, kom nang ih thaangchaan ah uh ejen naan esuh thaak phate jaatjaat ih ho. Eno juuba Jisu Kristo kaat Rangwuuja phoongpha, rangka nyia choomjoot ah choh an. ⁸ Sen ih latup kandi heh minchan ehan, eno amadi latup kanbah uh hanpi ehan. Erah raangtaan ih tuikhoi ih lajen toobaatke tenroon elong nyia rangka theng ih roon lan, ⁹ tiimnge liidoh, heh suh tiim raang ih tuumaang lan, erah senchi senla raangtaan ih khopiroidong ah choh han.

¹⁰ Khowah loong ih khopiroidong tiit jamtoongte ta tiit ah arah, eno Rangte ih sen suh ranglakkot tiit banbaatta ah sen suh kohan. ¹¹ Neng ih saapoot ah tiimtok doh ang ah nyia mamah thok ha* erah tiit ah jat suh taat thun rumta. Khowah loong sak ni Kristo Chiiala ah erah tokdi pah ano, cham anaang ah Kristo ih jen naan ah eno erah lih adoh heh men rangka tiit ah banjat rumta. ¹² Rangte ih khowah loong suh neng mootkaat pakna ah neng raangtaan tah angka ngeh ih dongjat thuk rumta, enoonthong erah sen raangtaan, rangmong dowa Esa chiiala chaan aphaan nawa ih Ruurang Ese tiit baattaante loong asuh erah banbaat rumta ah baat halan. Erah loong tiit ah rangsah loong botseh jat esuh nookla.

Esa ih songtong suh poonha

* 1:11 1:11saapoot ah tiimtok doh nyia mamah thok ha; adoleh o mina ah ang ah eno heh tiimtok doh raaha

¹³ Erah raangtaan ih, erah reeraang suh senthung sentak nah banthun roh ih an. Jisu Kristo dongha doh sen suh kottheng romseetam ah raangtaan ih ban laalom an.
¹⁴ Rangte jeng chaatchaat ih an, eno tiim uh lajat ih angtan dow a likhiik sen roidong ah hansi tenthun nah nak anghuk an. ¹⁵ Erah nang ebah, sen loong poonte Rangte esa angla likhiik, tiimjih re anbah uh esa ang theng. ¹⁶ Rangteele ni liiha, "Esa ang an tiimnge liidi ngah esa."

¹⁷ Sen ih Rangte rangsoom andi, Ewah li han, heh ih, mina loongtang neng reeraangla jun ih phoosiitsiit ih dande ha; erah raangtaan ih, sen loong ah arah hah adoh tong pootdoh heh men ah samthun roh ih anno songtong an. ¹⁸ Tiimnge liidi sen ih jat ehan sen roidong di sente senwah loong ih lalangka lampo nyoot tahan dow a puipang suh tiimjih kota. Erah langla thetsiit jih hun nyia kom likhiik tah angka, ¹⁹ erabah thaangchaan thoon Kristo ih hepuh hesak ah kota, hema muh saapsah likhiik angdowa. ²⁰ Mongrep maang dongsitka di Rangte ih Jisu ah danje ano sen loong raangtaan ih liwang ni dongjat thuk ha. ²¹ Sen ih Rangte ah heh jun ih hanpi han, marah heh ih tek nawa ngaaksaat thuk ano heh men rangka ha; erah raangtaan ih sen loong ah Rangte suh tuumaang lan nyia laalom lan.

²² Erah thoidi amadi amiisak tiit jeng ah boichaata anno sen teenuh teewah saachamchan anglan eno hanpiite sen loong jaachi ni minchanmui elan, wasiit ih wasiit senten senmong nawa ih minchanmui lan†. ²³ Tiimnge liidi ething nyia mabah uh lathoonka Rangte jengkhaap jun ih we doptup halan, sen wah etekjaat jun ih lah anghang ih latekjaat jun ih ah. ²⁴ Rangteele ni amah liiha'

Mina loongtang naam likhiik,
 eno neng rangka ah woma popong likhiik.
 Naam ah ehook ela, adoleh popong ah emut ela,

²⁵ enoonthong Teesu jengkhaap ah saarookwet raangtaan ih tong ah."
 Arah jengkhaap ah sen suh baat tahan Ruurang Ese tiit ah.

2

Ething jong nyia esa noksong

¹ Erah raangtaan ih, sen teenuh teewah ethih nawa puipang an; tiit hu nakkah baat adoleh lonoi nak ang an adoleh mih nak siikhaam nyia mih lenmak jengkhaap nakjeng theng. ² Khobaang likhiik ang theng, adoleh chiiala nyupuuthi saachamchan ah chojok suh ram theng, tiimnge liidoh erah jok anbah ehak nyia epui ih an. ³ Rangteele ni amah liiha, "Senteewah raangtaan ih tiimthan minchante Teesu ah chojam han."

⁴ Teesu jiinnah thok han, heh langla ething jong nyia mina ih thangmuh ngeh ih dut haat arah enoonthong Rangte ih thaangchaan thoon ngeh ih danje arah. ⁵ Sen loong ah ething jong likhiik ih thok han, eno sen teeteewah ah chiiala rangsoomnok hoon suh toom maak han, maradoh sen esa romwah ang anno esa nyia ekap etheng, Jisu Kristo jun ih Rangte suh khojoo toomhoon an. ⁶ Tiimnge liidoh Rangteele ni liiha, Ngah ih thaangchaan thoon jong ah danje hang,

marah ngah ih Jaion ni thonghong ih chap hang rah ah;

eno o ih ang abah uh heh hanpi ah mabah uh tapaatja ka ang ah."

⁷ Sen ih erah hanpi han jong ah thaangchaan thoon; enoonthong o ih lahanpiika raang eba:

"Nok hoonte ih marah jong thaangmuh ngeh ih dut haatta
 thoontang nang ih eseethoon ih donghoonla."

⁸ Eno Rangteele ehoh ni uh li eha,

Arah jong ah ih mina loong ah banbot ih thuk rum ah,
 jong hah erah ih koitek ih thuk rum ah."

Neng loong ah jengkhaap ah lahanpi tungkaangdi koiti rumta; Erah Rangte tenthun ang dow a.

⁹ Enoonthong sen loong abah danje choi jaat apaata, Luuwang romwah loong, esa noksong, Rangte heteewah mina, Rangte paatjaajih reela tiit baat suh danje halan, heh ih rangnak mong nawa hedakdak ih phaakla rangwu adi dokpoon tahan. ¹⁰ Pootsiit sen loong Rangte mina tah angtan, enoonthong amadi heh mina hoon lan; pootsiit sen ih Rangte minchan tiit ah tajat tan, enoonthong amadi heh minchan ah chohan.

Rangte dah

1:16 1:16 Lew 11:44,45; 19:2   † **1:22** 1:22 senten senmong nawa ih marah marah le ni thungsa taksa ngeh ih uh li eha   **1:24** 1:24 Isa 40:6-8   **2:3** 2:3 Rsb 34:8   **2:6** 2:6 Isa 28:16   **2:7** 2:7 Rsb 118:22   **2:8** 2:8 Isa 8:14,15
2:9 2:9 Hpkt 19:5,6; Isa 43:20; Hpkt 19:5; Hodb 4:20; 7:6; 14:2; Tit 2:14; Isa 43:21; Isa 9:2

¹¹ Joon awaan loong, sen loong ah arah mongrep adi dookdate nyia nokmah wensang ngeh ih baatrum hala! Hansi tenthun nah nak ang an, erabah saarookwet senchi senla lam tangte. ¹² Rangnak mih loong damdi songtong lan adoh sen reeraang pakna ah erathan ih ese ang theng, sen suh ethih mokalan nge ih nanhan adoh sen reeraang ese ah toom jatjoh rum ah, eno Jisu Kristo ngaakrak Rangwuuja neng ih Rangte rang toom phoongpha rum ah.

¹³ Teesu tungthoidoh mina changdi ngoong awang angla loong jeng boichaah ih an: Erah mina langla Luuwanglong o ngoong awang nang ih elongthoon ah, ¹⁴ erah damdi kobono, marah Luuwanglong ih ethih reeraangte siiwi thuk suh nyia ese reeraangte loong phoongpha thuk suh thiik ha warah ah. ¹⁵ Tiimnge liidi Rangte ih wakngak mina loong jeng akong ah sen loong mootse kaatse nawa ih toihaat thuktheng liiha. ¹⁶ Sen loong ah maama pongwan ih songtong an, enoothong seng pongwan ngeh ih li anno ethih ekhah loong ah nak bokpat an, eno Rangte dah likhiik ih songtong an. ¹⁷ Warep choomjoh an, hanpiite wahoh loong ah minchan ih an, Rangte choomjoh an, nyia Luuwanglong ah choomjoh an.

Kristo cham anaang tiitthaak

¹⁸ Milaksuh sen loong ah sen changte lakhui nah tong anno heh choomjoh an, erah langla mih minchante nyia mise nyaami damdoh luulu lah ang theng, mithih damdoh uh emamah ang theng. ¹⁹ Erah thoidoh Rangte ih romseetam kohan, tiimnge liidi seng lacham theng nyia sen suh laliilaangjih angta di uh Rangte tenthun tiit ah sen ih ejat ehan. ²⁰ Tiimnge liidi sen loong ah bot athom theng thet re lalidoh buthom han bah taat naan anbah uh tiim ma dakchoh an? Enoothong sen pun reeraang ih an donep chamthuk handoh naan an doba Rangte ih romseetam kohan. ²¹ Rangte ih sen loong ah erah raangtaan ih poon tahan, tiimnge liidi sen loong asuh heh lih jen phan thuk suh Kristo heh teeteewah chamnaang ah tiitthaak esiit ih noisok tahan. ²² Jisu rangdah tareeta, adoleh heh tui nawa tiit hu baat arah thaak chaatmu. ²³ Heh thaangju rumta adoh, heh ih ngaak thaangju muh; heh chamnaang thuk rumta doh heh ih choophaan muh, epun lam ih Dandeete Rangte suh ba laalomta. ²⁴ Kristo heh teeteewah ih seng rangdah ah heh sakpuh ni bangphak adi roop huita, tiimnge liidi seng loong ah rangdah nah matti eno kateng ih tongthuk suh ah. Hesok hema thoidi ba sen ejende etan. ²⁵ Sen loong ah saapsah ih heh lam mat haat arah likhiik angtan, enoothong sen loong ah Saapjikte nyia chiiala loong ah Sokboite ah liphan suh ngaaksiit ih halan.

3

Hesanuh nyia hesawah loong

¹ Erah likhiik hesanuh loong ah hesawah loong lakhui nah ang theng, tiimnge liidoh hesawah ih Rangte jengkhaap lahanpi kaadoh, hesanuh sen loong reeraang jun ih toom hanpi rum asuh ah. Sen ih jengkhaap labaat kanbah uh ese ang ah, ² tiimnge liidi sen reeraang pakna loong ah tiimthan esa nyia mih ih choomjoot theng reete ngeh ih neng ih tup ih ah. ³ Sen loong ah rangwuuthak nah jaase toom ang ang ngeh ih lah choomchaak theng, khoroon ah jaaseehoom, adoleh hun akom ah pok, adoleh nyuse khatmi ah kap. ⁴ Erah nang ebah, senten senmong nawa ih jaase ang theng, Rangte miksok di bah tenthun ni nyia chiiala ni semroongroong angte loong aba saarookwet raangtaan ih toongtang angla ah elongthoon. ⁵ Tiimnge liidi, teewah di thooroom minuh loong ah, o Rangte suh laalomte angta, erah loong ah neng sawah lakhui ni songtong rum anno neng teeteenuh jaase thuk rumta. ⁶ Sara ah emamah angta; heh Abraham jeng chaatchaat ih ano heh sawah suh nga changte ngeh ih liita. Amadi sen loong ah timra uh lacho laphaan ih epun ah reelan bah minuh sen loong ah hesuh hesah ih hoon lan.

⁷ Erah likhiikkhiik hesawah sen loong ah ih sen sanuh damdoh seklilih ih songtong an, neng loong ah sen nang ih tajatka. Neng loong ah choomjoot ih an, tiimnge liidoh, Rangte lakkot roidong ah sen damdam roong choha. Sen rangsoom rangtu ah laphaangaang suh emamah re an.

Pun reeraang raangtaan chamnaang

⁸ Jengthoon ah langla: Sen loongtang thung atak nyia tenthun phoosiit ang theng; sen jaachi nah minchanmui etheng, nyia wasiit ih wasiit minchan etheng. ⁹ Mih ethih angha bah uh ethih nakngaak angheng adoleh mih ih tamho bah uh langaak tam theng;

erah nang ebah romse ngaaktam koh an, tiimnge liidoh Rangte ih poon tahan adoh romseetam kot suh kakhamta. ¹⁰ Rangteele ni amah liiha,
 Sen loong ah roidong doh tenroon angsuh li anbah
 nyia saapootse ah japtup suh li anbah,
 sen loong ah ethih ekhah lajaatjaat jeng theng
 adoleh tiit hu baat ah etoihaat etheng.

¹¹ Sen loong ah ethih ekhah reelan ah toihaat anno ese ah re theng
 senten senmong ih jam anno semroongroong tongtha suh laat an.

¹² Tiimnge liidi Teesu ih thooroom minah ah sokboi roh eha
 nyia neng rangsoom ah chaat ha;
 enoothong ethih reete ah tase choka.”

¹³ Marah ese ah reeraang suh ram anbah o ih jen thet haat han? ¹⁴ Marah epun ah erah reeraang thoidoh chamnaang andoh botseh sen loong ah tiimthan tenroon ang an! Sen loong ah o ra uh nakcho an, adoleh naksootsaam an. ¹⁵ Enoothong sen ten nah Kristo ah choomjoh roh ih an, nyia Teesu ngeh ih choomjoroh etheng. Sen laalom tiit ah mih ih cheng handoh ngaakbaat suh saarookwet banban ih tong an, ¹⁶ enoothong choomjoot damdoh seklilih ih baattaan theng. Senthung sentak ah seklilih ang an, mamah liidi sen Kristo liphon tungthoidoh o ih an reeraang suh ethih li ah, neng loong ah neng jeng suh rakrek thuk theng. ¹⁷ Tiimnge liidi ethih reeraang nang ebah, ese reeraang thoidoh chamnaang kibah eseethoon ang ah Rangte thung angkabah ah. ¹⁸ Mamah liidi rangdah mina sen raangtaan ih Kristo ah jaasiit di roop tiita,* heh teewah mina ah ese angta erabah uh sen loong ah Rangte reenah thoksiit suh loongtang rangdah raangtaan ih roop tiita. Kristo ah hansi ni etek haat eta, enoothong chiiala ni ething tongthukla, ¹⁹ eno chiiala ni thingtong tungkaangdi chiiala tangsak ha loong suh baattaan kata. ²⁰ Erah langla, Noah ih khoonkhu hoonta doh Rangte ih bansokroh lek ih koleh heh jeng laboichaate loong ah chiiala loong angta. Khoonkhu adi mina ehan tah angta—rooproop ih asat ang rumta—ju nawa neng ba pui rumta, ²¹ erah langla, amadi puipang halan juutem sin angta. Erah sak nawa esot saachot tiit tah angka, thung atak ese nawa ih Rangte damdi kakham tiit. Jisu Kristo ngaaksaat jun ih erah ih puipangha, ²² o rangmong ni wang ano Rangte reeni dakmi ko tongwangla, rangmong dowang rangsak loong, ngoong awang nyia chaan aphaan loong ah heh ih panha.

4

Roidong lek

¹ Kristo ah hansi ni echam eta thoidoh, sen uh hansi nah cham suh emamah tenthun nah sen teenuh teewah rongkopkop ang an; mamah liidi o mina hansi ni chamla heh rangdah ni takah angka. ² Erah raangtaan ih, amah dowah ih, arah hah adoh sen roidong mathan ang ah Rangte tenthun jun ih angheng mina tenthun jun ih lah ang ah. ³ Jaakhoni, rangnak mih ih seechoha reerang pakna ah reekamdook ih reeraang tan. Sen loong roidong ah lalangka ni, lup aleek ni, khajok khamjok ni, sen tiimre thung angtan erah reetan, khamjok theng ni, nyia mih ih choongja theng tongmih ah soomtu tan. ⁴ Aanoobah rangnak mih loong damdi erah likhiik lam ni lakah roong khoom kokan no paatja ih rumla, erah thoidi sen loong ah thaangju ih halan. ⁵ Enoothong ething tekmgang loongtang dandeete Rangte ah neng dande suh bantongla, neng ih maama teenuh teewah tiit ah Rangte suh ebaat etheng ang ah. ⁶ Erah raangtaan ih tekchoi loong asuh nep Ruurang Ese tiit ah baattaan dowah, tiimnge liidi hansi ni thingtongla ah mina jun in dande suh eno Rangte thingtongla ah likhiik chiiala nah toom thingtong rum ah ngeh ih baattaan dowah.

Phanhoomte ese ah Ranglakkot

⁷ Jirep thoon suh ethok nanah ehala. Maama teenuh teewah ah rapniine ih soksam anno rangsoom nah ban tong an. ⁸ Thoontang nang ih elong ah langla, wasiit ih wasiit rapniine ih minchan theng, tiimnge liidi minchan ih rangdah hantek hoppat ha. ⁹ Laliilaangmui thang ih sen nok sempung nah emah khookham kotmui an. ¹⁰ Phanhoomte loong suh jirep jaatrep ni Rangte ih heh lakkot jun ih koha likhiik, wareprep ih Rangte lakkot ah mihoh ese ang raangtaan ih maak theng. ¹¹ O ih tiitkhaap baat ha, heh ih Rangte tiitkhaap baat theng; o suh jen sokboi theng ranglakkot koha, erah loong ah ih Rangte ih chaan koha jun ih sokboi theng, tiimnge liidi Jisu Kristo jun

3:10 3:10-12 Rsb 34:12-16
 je achamnaangta ngeh ah.

3:14 3:14 Mat 5:10
3:20 3:20 Rangph 6:1—7:24

3:15 3:15 Isa 8:12,13
4:8 4:8 Tiitk 10:12

* **3:18** 3:18 tiita; le ehoh ni hantek

ih jirep adoh Rangte phoongpha thuk theng, rangka nyia chaan aphaan saarookwet heh raangtaan: Amen.

Kristaan thoilam di chamnaang

¹² Joon awaan loong, mabah uh lathaak cham kan ah rapne ih cham lan, erah raangtaan ih nak paatja an. ¹³ Erah nang ebah Kristo chamnaang loong ah roonghui hi ngeh ih eroon ih an, tiimnge liidi heh rangka dongjatja sen loong ah eliin roon ih an. ¹⁴ Sen loong juuba tenroon Kristo liphante ang thoidi kaanju halan bah ah; erah langla, Rangte Chiiala marah rangka theng Chiiala ah sen sak ni eje. ¹⁵ Sen loong dung dowo o chamnaang an bah uh, mitek haatte thoidoh, ehuh thoidoh, milajak, adoleh mih chamchi nah mih phaanghoom thoidoh ba naktoom ang ah. ¹⁶ Enoothong, Kristaan mina hoonthoi doh cham anbah, nak rakrek theng, erah nang ebah Kristo thoilam di cham raangtaan ih Rangte suh lakookmi li an.

¹⁷ Phang dande saapoot ah ethok ih hala, eno Rangte mina loong ah jaakhoh dande ah. Seng phang dande heebah, liwang nah Rangte jiin nawa Ruurang Ese tiit ah lahanpiite loong ah mamah ang ah? ¹⁸ Rangteele ni liiha, “Mina ese loong ah pui suh echaan ang ah;

emah ang abah rangte lajeete rangdah mina loong ah mamah ang ah?”

¹⁹ Erah raangtaan ih, Rangte tenthun jun ih o chamnaangla, mootse kaatse mokaaroh ih ano neng teenuh teewah roidong ah neng Dongsitte suh kottheng; heh ih saarookwet heh kakhah ah thiinroh eha.

5

Rangte saapsah

¹ Ngah, mihak phokhoh esiit ang angno, sen loong dung dowo chaas mihak phokhoh loong asuh baatwe rumhala. Ngah Kristo chamnaang haaki kotte esiit, eno heh rangka dongjat jaadoh ngah uh roongroop ih ang. Ngah ih baatrum hala ² sen loong ah saapsah loong riimte angwe an eno Rangte ih riikoi thuk halan saapsah loong ah sen thungthung ih sokboi an, Rangte ih erah ah thunha. Erah mootkaat ah hethaang dakchoh suh lah anghang ih amiimi sen ten nawa ih re theng. ³ Sen suh sokboi riikoi thuk halan loong asuh ngampook ngaamsaang nak lilaang an, erah nang ebah saapsah loong ah ih thaakbaat ejih toom ang an. ⁴ Eno Saapriimtte Elong ah dongha doh, mabah uh lamoonka ephaakthoon rangka khopok ah choh an.

⁵ Erah likhiik ih jaaro jaala sen loong ah mihak loong banwi nah tong an. Eno sen loong ah maama teenuh teewah toongtang ang anno wasiit ih wasiit suh khookhammui theng, rangteele ni amah liiha, “Rangte ih engaamte loong ah tanghaam ih ah, enoothong toongtang loong damdoh roongroop ah.” ⁶ Erah raangtaan ih, sen loong ah chaan aphaan Rangte banwi nah toongtang ang an, heh teewah saapoot ese doh toonjoot ehan. ⁷ Sen tenchi moongsaam heh suh look haat an, tiimnge liidi heh ih sokboi riikoi halan.

⁸ Mongthamtham ih ban tong an! Senpi senra, Hakhoh luuwang ah, o phak ang ngeh ih sakhobung tumhu arah likhiik ih tumkhoomla. ⁹ Sen tuumaang nah rongtangtang ang anno hakhoh luuwang ah tanghaam an, tiimnge liidoh arah mongrep adi hanpiite wahoh loong ah uh emamah chamnaang rumla. ¹⁰ Enoothong pootsiit cham an lidoh, marah Rangte ih minchan thoontang kotte warah ih Kristo jun ih lathoon theng heh rangka adoh roongroop suh poonha, erah Rangte heteewah ih epunthoh, rongtangtang, chaan aphaan pan nyia kamkam thonghong anghuk han. ¹¹ Chaan aphaan ah saarookwet heh damdoh toom ang ah! Amen.

Ethoondi jengseera

¹² Arah le amasah raangmaat halang ah Silas ih roongsok hangno raanghang, marah ngah ih tuumaangte Kristaan ngeh ih laalom lang warah ah. Sen loong asuh ngah ih chankot jengkhaap jeng suh nyia nga teewah tiitkhaap baat suh liihang ah langla Rangte amiimiidi minchan ah. Erah khoh adoh rongtangtang ih chap an.

¹³ Babiloon chasste, o Rangte ih danjeeta, ih jengseera maatbaat halan, erah likhiik nga sah Maak ih uh emamah maatbaat hala. ¹⁴ Wasiit ih wasiit Kristaan minchan nawa ih chupphakmui jengseera kotmui an.

Semroongrong ah Kristo mina thoontang damdoh toomje ah.

PITAR

Ih Taklih Raang Arah Le Ephangjatjih

Pitar ih taknyi raangta le ah Kristaan wahak loong pheesongtong rumla asuh raang kota. Arah le ah langla eki nyootsootte loong reeraang rumta nyia roomjup roomtong tiit ah daan suh raangta. O mina ih Jisu Kristo japtup choi nyia heh ih nyootsoot arah japchaat choite loong ih Rangte nyia Teesu Jisu Kristo mongtham amiisak tiit ah nyootsoot rumta ah liphah suh echaan choh rumta, erah thoidi raang dowah. Arah le raangte warah ih ehanthiik ah Kristo ah tangaak raara ngeh ih nyootsoot rum kano samthunta. Heh ih liiha Kristo ah jatririh lachoi ngaakkaat ah langla, Rangte ih "ethet haat esuh tajamka, erah nang ebah neng rangdah nawa ngaak ah jamha."

Hemong Dowah Jatjih.

Ephangjatjih(1:1-2)

Kristaan poonha(1:3-21)

Lalangka nyootsootte(2:1-22)

Ethoon doh Kristo kaat tiit (3:1-18)

¹ Jisu Kristo laksuh nyia kaamwah Simoon Pitar jiin nawa—

Arah le ah Rangte nyia Jisu Kristo kateng jun ih seng likhiik thaangchaan nyia tuumaangte loong suh:

² Rangte nyia Jisu Kristo mongtham jun ih minchan nyia semroongroong ah thoontang sen raangtaan ih toom ang ah.

Rangte ih poonha nyia danjeeha

³ Thooroom ih songtong suh Rangte chaan aphaan nawa ih jirep ah koh hali, erah langla heh teewah rangka doh roongroop* suh o ih poon hali erah seng mongtham jun ih kohali. ⁴ Erah raangtaan ih, heh ih kakhamta jun ih elongthoon nyia thaangchaan ranglakkot ah emah ju kohali, tiimnge liidi arah mongrep dowah mithet haatte hansi ramka dowah arah lakkot jun ih pui an, eno Rangte banlam adoh jen roongroop an. ⁵ Erah raangtaan ih sen loong tuumaang khotok doh ese ang theng; ese khotok doh mongtham eje ang theng; ⁶ mongtham damdoh maama teewah jen sokboi theng; maama teewah jen sokboi damdoh jen naan etheng; jen naan ih han damdoh hebanlam ih Rangte angla likhiik ang theng; ⁷ Rangte banlam likhiik damdoh Kristaan minchan eje ang theng; Kristaan minchan damdoh mongnook eje ang theng. ⁸ Sen taangnah erah loong ah eje angjih, erah loong ah je taano juuba seng Teesu Jisu Kristo mongtham adoh kamkam ang an. ⁹ Enoothong erah loong ah lajeeka bah, sen ih tah luitup kan ang ah eno sen rangdah ehak nawa saasiit tahan ah beehaath ehan.

¹⁰ Joon awaan loong, erah raangtaan ih, Rangte ih poon tahan nyia danje tahan ah jat suh saarookwet ehan samthun an; emah re anbah, sen tuumaang mabah uh tathinhaat† kan. ¹¹ Emamah ang anno juuba, sen Teesu nyia sen Pangte Jisu Kristo Hasong roitang raangtaan jeela adoh jen nopwang suh kamkam ih epun elan.

¹² Erah raangtaan ih, amiisak lampo sen ih chochaat tan ah naririh ih jen jat ih tanbah uh, arah tiit ah dopbaat dopbaat ih rumha. ¹³ Nga mikthingthing doh, arah tiit loong ah sen suh baat suh ngah epun ih ang ngeh ih thun hang. ¹⁴ Ngah ih jat ehang nga sakpuh etekjaat ah seek ih matsoon ah, erah tiit ah seng Teesu Jisu Kristo ih saasa ih baat tahang. ¹⁵ Erah raangtaan ih, ngah tek lidoh erah tiit ah saarookwet dokthun thuksuh lam baatkok eseethoon ang ah.

Kristo rangka mik ih tup arah haaki

¹⁶ Seng Teesu Jisu Kristo ruurangrang kaat tiit baatti ah, seng mina ih dongsiiit erah lekhiikkhiik tah angka. Heh rakkak ah seng mikmik ih tupti. ¹⁷ Hewah Rangte ih heh choomjota nyia heh rangka raksiitta adoh seng eje angti, eno erah tokdi Rangka Elongthoon jiin nawa mih jeng heh jiinni emah ra taha adi emah liita, "Arah nga mongnook Sah miimi, heh suh ngah eroon elang!" ¹⁸ Arah jengta root ah rangmong nawa jeng raaha ra sengseng ih japchaat wanti, erah pootdi heh damdi esa kong ni angti.

* **1:3** 1:3 heh teewah rangka doh roongroopmarah le ni heh jun ih liiha. † **1:10** 1:10 sen tuumaang tah thihinhaat kan; adoleh rangdah nah tah datkan. **1:17** 1:17 Mat 17:1-5; Mk 9:2-7; Luk 9:28-35

¹⁹ Erah thoidi khawah loong ih baatta tiitkhaap asuh ehanhan laalomli. Erah tiit ah boichaah anbah ese ang ah, tiimnge liidoh erah tiit ah Rangkhano rang maang phaakwu di weetook phaak took koh ah likhik nyia sen ten nah rangkhah di woliit phaak arah likhiik ih phaak ah. ²⁰ Enoothong, jaakthoon sen ih arah jat jaatjaat etheng Rangteele ni banbaatta ah Khawah loong ih nengneng ih tadong baatta. ²¹ Tiimnge liidoh erah banbaat rumta tiitkhaap ah mabah uh mina tenthun nawa tah angka, erabah Rangte jiiinawa ra taha eno erah baat tokdi mina loong ah Esa chiiala ih maak rumta.

2

Eki Nyootsootte

¹ Ehakdi mina loong ah changdi eki nyootsootte khawah loong eje angta, eno erah likhiik ih amadoh sen loong changdoh uh eki nyootsootte loong edong ih ah. Neng loong ih ethijih nyia rangbanlam tiit hu tiit, eno neng Changte thaangthemte warah takap rumka, erah thoidoh neng thetjih ah nengneng ih baphuk ih thoksiit ha. ² Ang ah bah uh, lajak mina hantek ih neng loong lam phanrum ah; eno emah reerum thoidoh, mirep ih Lammi Tiit ah thetbaat rum ah. ³ Neng nyamnyook ih mih ih dongraang arah khiikkhi ah baataan hanno eki nyootsootte loong ah laap choh ah. Neng Dandeete ah ehak dowah ih dook ban khookham roh eha, eno neng thet haatte ah maang dowah ih jupmuh ban tong roh ela!

⁴ Rangte ih rangdah reete rangsah loong ah botseh tachiimta, erah loong ah soolam ni phanhaat wan rumta, rangnak khukhuh* ni khakthiin rumha, erah di Dande Rangwu saakaan ah banha. ⁵ Rangte ih teewah mina loong ah tachiimta, erah nang ebah rangte mih lah angka thet haat suh juujeng thukta; kateng tiit baattaante Noah nyia wahoh sinat mina ba puipangta. ⁶ Rangte ih Sodom nyia Gomora samnutheng ah dut haat eta, neng loong ah we nawa ih thet haat rumta, eno rangte mih lah angka loong ah emah ang ah ngeh ih tiitthaak ih thiinha. ⁷ Rangte ih Loot puipangta, heh mina ese angta, eno hootthe jun di lah songtongte nyia lajak miloong thet re ah ih Loot rapne ih thungthet thuk rumta. ⁸ Erah wase warah neng damdi songtongta, eno ethih ekhah reeraang loong ah chaat ano nyia tup ano rangwu khoroon rookwet thung thita nyia chammaangta. ⁹ Erah raangtaan ih seng Teesu ih rangte mina loong thaaktaari nawa mamah puipang theng ah jat eha nyia Dande Rangwuujaa raangtaan ih thiinha mih lajak loong asuh mamah chamthuk theng ah uh jat eha, ¹⁰ ehanthiik ah o ih hansi ramka liphah ano Rangte chaan aphaan tiit daanha loong ah chammaang thuk ah.

Eki nyootsootte loong ah lacho laphaan ih reerum ano o jeng uh taboichaah rumka, eno rangmong ni rangka theng dongdongla loong ah uh tachoong rumka; erah nang ebah, thaangju ba ih rumha. ¹¹ Eki nyootsootte loong nang ih rangsah loong ah elongdook nyia chaan aphaan pan, erabah uh Teesu ngathong ni eki nyootsootte loong ah tah thaangju liilaang rumka. ¹² Arah mina loong abah tiim thunha erah reela, woma siiawi haap phaktheng dongla ah likhiik; neng loong ah ih tiim ang abah uh lajat kaadi thaangju rumha nyia liilaang rumha. Neng woma siiawi mattiila ah likhiik ih matti ah, ¹³ eno neng ih mih chamsiit ha erah likhiik ih chammaang rum ah. Neng loong hansi tenroon raangtaan ih wuusa ni tiim ang abah uh miktup lakjoot ih re rumla eno neng hansi wokphoot asuh tenchem rumla; sen loong damdi pootsiit tenroon woksoon room phaksah hala ah sen raangtaan ih rakmu riike, dot lidoh mih mokwaan lampo asuh room rum ah. ¹⁴ Neng ih jihoh lampo tajamka mih damdi roomjup roomtong ba jamha; neng rangdah wokphoot asuh mabah uh neng ten tachenka. Nokbaang toongtang loong ah mokwaan rum ano phoong abe ni patthuk rumla. Nengten nengmong ni ramka nyamnyook luulu nyootsoot rumha. Neng loong ah Rangte ih chammaang ih thuk rum ah. ¹⁵ Neng loong ah ih lammi ah thiinhaat rum ano neng lam mat haat ha; Neng loong ah ih Beor sah Balaam lih phan rumla, erah warah ih bah lamki nawa ngun chosuh ese ngeh ih mok samthunta ¹⁶ eno heh rangdah thoidi heh moktoh ah ih kanjaata. Moktoh ah mina root likhiik ih jeng ano heh thet re moongtaang thoidi tang haamta.

¹⁷ Lalangka nyootsootte loong abah juumik dot ih dongphok haano kahookdat ah likhiik, adoleh jiumu pong ih saapmot ah likhiik; Rangte ih neng loong raangtaan ebah rangnak mong ni neng tongtheng banthiinha. ¹⁸ Neng loong ah ih neng tiit ah lalang lajang ih baatrum ano khuupook rumla, eno neng hansi ni raandi baaji ih tong rum ano lamki nawa lamse ni taatphang khoomla mina loong ah thet hoom rumha. ¹⁹ Lalangka nyootsootte loong ah rangdah lek angleh miloong asu rangdah nawa maama pongwan

* 2:4 2:4 rangnak khukhuh ni khakthiin rum ha; mararah le ni rangnak mong benglu ni liiha. 2:5 2:5 Rangph 6:1—7:24 2:7 2:7 Rangph 19:1-16 2:15 2:15 Erok 22:4-35

jen ang an ngeh ih kakham rumha—seng loong ah tiimjaat reeraang thuk hali seng rangdah ih hoonli. ²⁰ Seng Pangte Teesu Jisu Kristo mongtham jun ih o mina arah mongrep dowah thet haat chaan aphaan loong nawa puita, eno thet haat chaan aphaan loong ah ih we ngaak thet haat abah jaakhoh ni angta nang ethithoon ih hoon ah. ²¹ Kateng lampo maradi esa jengdang baat ha ah jat ano ngaak dattiila nang ebah kateng lampo ah mabah uh lalaan jatta bah esethoon ang thengta. ²² Neng mamah hoonrookla erah sok kaadi jengthaak suh baat ha ah ami ih angla: “Hui ih hephaat phaata haat ha ah we ngaak saha” Nyia “Wak sak ah taatchot abah uh thambok nah we woi ekah ah.”

3

Teesu ngaakkaat kakham

¹ Joon awaan loong, arah le maat halang ah ih taknyi angla. Le enyiinyi ni sen thung nah esa tenthun anghthuk suh ngeh ih arah tiit ah taat thaam dobbaat rumhala. ² Ngah ih liihang ah langla, teewah di esa khowah loong jengta loong ah nyia seng Pangte Teesu jengdang kaamwah loong ih kotahan ah dokthun an. ³ Jaakhothon sen ih jattheng ah langla, saathoon doh neng teenuh teewah roidong ah neng ramka ih jen arah mina dongha. Erah loong ah ih sen loong ah pitbeek ngitkhu hanno, ⁴ amah cheng han, “Jisu ih ngaakkaat esuh kakham tahan, tatam liita? Heh amadi mani ah? Sengte sengwah loong jen tek eta, erabah uh arah mongrep dongsiiita dowah ih amadi tuk ih phoosiitsiit!” ⁵ Teewah di arah hah nyia rangmong ah Rangte jeng nawa ih dongsiiita ngeh ih jatchoi doh neng loong ah thamtham ih diip reeraang rum ah. Arah hah ah ju nawa nyia ju ih dongsiiita, ⁶ eno ju jengta ah uh ju heheh ih jeng thukta, eno teewah dowah mongrep ah thet haat eta. ⁷ Enoothong amah dowah rangmong nyia arah hah ah we suh matkhaam thuk suh Rangte jengdang phoosiitsiit nawa ih thoktong thukla. Erah langla rangte mih lah angka loong dande ja matkhaam thuk suh thiinha.

⁸ Enoothong, joon awaan loong sen ih jisiit nak beehaat an! Teesu maangka di paangsiit nyia hajaatsiit paang ah phoosiit; heh maangka di erah enyi ah phosiitsiit. ⁹ Mararah ih thunha ah likhiik, Teesu ih kakhamta ah tasen reeraangka. Emah tah angka, erah angla bah sen biinbui halan, tiimnge liidoh Rangte ah o uh thet haat thung tah angka, erah nang ebah mina loongtang rangdah nawa doksoon baalah ih rumta ngeh ih thunha.

¹⁰ Enoothong Teesu Rangwu thok haadoh ehuh thokthok eha. Erah Rangwuja rangmong nah erongwah ih hu ano saapmah ah, rang ahah loong ah matkhaam nyia ethet ih ah, eno arah hah nyia hah dowah jirep ah tikmah* eh ah. ¹¹ Erah loong ah emah ih saapmah abah, sen loong ah tiim likhiik mina angheng ah? Sen roidong ah esa nyia Rangte lathong nah tongte mina ang theng, ¹² sen loong ah Rangte Rangwu bansokte ang phiino kharok toom raaha suh sen loong ah mootse kaatse ah mokah an. Rangmong matkhaam nyia thet haat Sa, rang nyia hah loong ah weetak khaam nawa ih jaakkhaam ah ¹³ Enoothong seng loong ah ih Rangte ih tiim raangtaan ih kakhamta erah bansok hi: Erah langla rangmong ena nyia hatoh hadaang marah nok adi katengthoon jeela.

¹⁴ Erah raangtaan ih, joon awaan loong, sen loong ah ih erah Rangwu ah bansok hanbah, Rangte miksok doh lah moongtaang suh, erah damdoh semroongroong nyia saachamcham ih songtong suh thun an. ¹⁵ Rangte ih mongtham ah koh ano seng joonte Pool ih raangkoh tahan ah likhiik, seng Teesu ih seng puipang suh naan heeno saapoot se koh hali ah sok thaak an. ¹⁶ Pool ih arah tiit raangta adi mathan ah, erah di ngah ih baat hang loong ah ju raangta. Pool ih raangta le loong adi marah marah ah lajen jattheng ih raangha eno wapoh wasoi nyia mih jeng chaatchaat ete loong ah ih eki ni jangbaat kaatla. Erah likhiikkhiik Rangteele ehoh uh eki ni moong jaangbaat kaat rumla. Eno neng teeteewah thet hoom rumha.

¹⁷ Enoothong, nga joon loong sen ebah erah jen jat etan. Erah raangtaan ih sen teeteewah sokboi an, sen puipang lam dowah hootthe lajeete miloong ah ih lamki ko naktoom moongsiit han. ¹⁸ Erah nang ebah, seng Pangte nyia seng Teesu, Jisu Kristo minchan adoleh heh mongtham nah sen loong ah ehak toom ih an. Rangka ah amadoh nyia saarookwet heh raangtaan toom ang ah. Amen.

2:22 2:22 Titk 26:11   3:3 3:3 Jud 18   3:5 3:5 Rangph 1:6-9   3:8 3:8 Rsb 90:4   3:10 3:10 Mat 24:43;

Luk 12:39; 1Thes 5:2; Mot 16:15   * 3:10 3:10 tikmah; mararah le ni japtup liiha; rukho adimatkhaam liiha; esiiit ni liiha thet haat choi japtup ah.

JOON

Ih Takkhoh Raang Arah Le Ephangjatjih

Joon ih takkhoh maat arah le, jaatnya jengkhaap raangtaan ih raangta: Rangte nyia Hesah Jisu Kristo damdoh mamah ih roongtong theng ah erah wette loong suh tenchaan kot suh eno neng rang roomsoom ki nyootte loong dow a pui suh ban huk baat suh raangta, mongrep adoh mok woot woi tong ibah rangdah mina ang ih, erah raangtaan ih Rangte Sah Jisu ah timtok doh uh mina sah tajen ang thengta. Eki nyootte loong ih elang ih ah tumbaat rumta ah langla, khopui ah mongrep roidong raangtaan ih amah sah uh lathun thang ih tong ih doba pui ah; neng loong ih amah nep ih nyoot rumta, khopiipang abah ese reeraang nawa nyia mih minchan raangtaan ih choh ah ngeh ih tah angka.

Arah nyootsoot ha ah daante rah ih phanjangjang phan baat ha Jisu Kristo ah mina amiimi angta, heh ih amah uh wakbaat eta, Marah ih Jisu nyia Rangte suh tuungmaang ha erah loong ih neng jaachi nah uh minchan mui jaatjaat etheng.

Hemong Dow Jatjih

Ephangjatjih (1:1-4)

Weephaak nyia laamang (1:5—2:29)

Rangte suh asah nyia Hakhoh juungbaan suh asah loong (3:1-24)

Emoong nyia amiisak(4:1-6)

Minchan mootkaat (4:7-21)

Ejen etheng tuungmaang (5:1-21)

Roidong jengkhaap

¹ Roidong jengkhaap tiit sen suh raang koho ah rangphang diidook eje angta. Erah seng ih echaat eti, eno seng mik ih nep tup eti; amiimiisak seng ih tup eti, eno erah seng lak ih nep thaak taajoot choi. ² Arah roidong ah mik etup theng ang thoidi, seng ih etup eti; erah raangtaan ih erah tiit ah baat hi, marah Hewah damdi angta lathoon roidong tiit nyia marah seng suh dong jatthuk hali erah ah. ³ Marah kap tupti nyia marah kap chaatti erah tiit ah sen loong suh dong ja baat hi, erah doba seng loong damdoh heh Wah nyia heh Sah Jisu Kristo damdi rangsoom lom tongli adoh jen roongtong han. ⁴ Arah seng* ten boot thoon roon suh raanghi.

Rangte ah weephaak

⁵ Belam heh Sah jinnah wa chaatti tiitkhaap ah baat hi ah langla amah: Rangte ah weephaak, eno heh jiinni laamang tah jaatjaat jeeka. ⁶ Erah ang abah heh damdi roongtongli liihi, eno rangnak nah moktong ibah, sengre sengraang nyia sengjeng sengkong ni eleek angli. ⁷ Enoothong heh weephaak ni tongla likhiik seng uh weephaak nah tong ibah—seng loong ah rangsoom roongtong eli, eno heh Sah Jisu sih rah ih seng rangdah ah sa haat ehali.

⁸ Seng loong ih seng rangdah tajeeka mokli ibah, seng teeteewah mokwaanhi, amiisak ah seng taang ni tajeeka. ⁹ Enoothong seng ih Rangte suh seng rangdah ah biin anaan he mok baat ibah, heh kakham ah tah beehaat ka ang ah eno marah epun ah erah re ah: heh ih biin anaan ehe eno timthan ethih reeraang dow a seng loong ah saasiit ehe. ¹⁰ Seng rangdah tah dake mok li ibah, Rangte ah eleek ngeh li hi, eno heh jengkhaap ah seng taang ni tajeeka ang ah.

2

Kristo ah seng chosokte

¹ Nga sah loong sen suh arah raanghang rah sen loong naktoom dah kah an ngeh raanghang; Enoothong ngo dalu, erah raangtaan ih heh Wah reeni chuut huungte wasiit je ah—Erah langla kateng esiit, Jisu Kristo. ² Kristo heh teeteewah ah langla seng loong rangdah biin anaan theng lampo, seng loong rangdah luulu biin anaan tah angka, enoonthong mongrep dow a thoontang rangdah biin anaan te uh elang eh ah.

³ Rangte jengdang ah kap ibah, heh ah kamkam ih jat hi. ⁴ Seng ih ejat ehi li eno heh jengdang ah lah chaat thang mok eh ibah, seng loong ah eleek eno amiisak ah seng taang ni tajeeka. ⁵ Enoothong seng ih heh jengkhaap ah kap ibah, Rangte minchante

epunthoon ah seng loong ah ang ih: ⁶ Emah ang ino juuba seng Rangte damdi roong roopli ngeh ih kamkam ih jen ang ih, Kristo tongtha ta likhiik seng loong uh emah ih tongtheng.

Ena jengdang

⁷ Nga mongnook joonte loong, arah ngah ih sen suh raanghang rah ena jengdang tah angka; arah ehak jengdang, marah ephang di sen jinni angta erarah ah. Ehak jengdang abah marah sen ih tiitkhaap ejen chaat etan erah angta. ⁸ Ang abah uh, belum sen suh jengdang raanghang rah ena, mamah liidih amiisak tiit ah Kristo sak ni noisok ha ah likhiik sen sak ni nep uh noisok eha. Timnge liidih laamang ah jen mat eta, eno amiimiisak weephaak ah ejen phaak ela.

⁹ Seng loong ih weephaak ni tongli li ino, phoh ano ah miksuk ruh mok eh ibah, amah dih uh seng ah laamang ni tongli. ¹⁰ Seng ih phoh ano minchan eh ibah, seng loong ah weephaak ni tongli, arah raangtaan ih seng* taang ni mihoh rangdah nah datsiit suh tim uh tajeeka. ¹¹ Enoothong phoh ano ah mok miksuk ibah, seng loong ah laamang ni tongli; seng laamang adi khoom ino maani khoomli erah uh tajatke, mamah liidih laamang rah ih edook eh hoonthuk hali.

¹² Nga sah loong sen rangdah ah Kristo tungthoidi biin anaan hoon halan, erah raangtaan ih arah le ah raanghang. ¹³ Hewah loong asuh raanghang ah langla, sen loong ih ejat ehan heh ephang dowah ih dook eje angta. Jaaro jaalah loong, ngah ih sen suh arah raanghang ah langla, sen loong ih Ethih warah ejen etan.

¹⁴ Nga sah loong sen suh arah raanghang rah langla, sen loong ih heh Wah ah ejat ehan. Hewah loong, sen suh arah raanghang rah langla marah ephang dowah ih dook eje angta rah sen ih ejat ehan. Jaaro jaalah loong, ngah ih sen suh arah raanghang ah langla sen loong ah tarong; Rangte jengkhaap ah sen sak ni ang ano, sen loong ih Ethih warah ejen etan.

¹⁵ Mongrep nyia arah mongrep adi timjih jeela erah suh nak ramka an. An mongrep asuh ramka ubah, an ih Hewah ah tah nookko. ¹⁶ Marah mongrep dowah angla—rangdah tenthun raangtaan ih luulu angla, eno mina ih heh mik ih tup ha nyia heh ih timjih jamha, edoleh arah mongrep dowah jirep jaatrep raangtaan ih mina loong khuungpookla—erah mabah uh Hewah taangnawa tah angka; erah loong abah mongrep dowah. ¹⁷ Mina mong mala mongrep nyia mongrep dowah timjih jeela erah loong ah emah eh ah; enoothong ngo ih Rangte thung jun ih reela erah bah roitang ih tong ah.

Kristo piara

¹⁸ Nga sah loong, rangkuh thoon tok ah ethok eh hala! Sen loong suh Kristo Piiara thok ha ngeh ban baat choi; amadi Kristo ra loong ah hantek ejen dong ih taha, erah raangtaan ih ejat ehi rangkuh thoon ah ethok eh hala ngeh ah. ¹⁹ Erah mina loong ah amiimiisak di seng damdi rang choh roomsoomte tah ang rumka, erah raangtaan ih seng loong ah thinhaat ih hali; seng damdoh rang choh roomsoomte mok ang rumta bah seng damdoh eroong tong ih rum theng taha. Enoothong seng thinhaat heeno ba jat hi, neng loong ah seng mih tah angka ngeh ah.

²⁰ Enoothong Kristo ih sen sak ni Esa Chiiala daapkaat taha, eno sen thoontang ih amiisak ah jat han. ²¹ Ngah ih arah raanghang rah sen loong ih amiisak ah lajat kanno tah raangkang; erah langla, sen ih erah jat ehan raangtaan ih ba raanghang, eno sen ih uh ejat ehan, eleek ah maatok uh amiisak taang dowah tah dong ra.

²² Erah ang abah eleek ah ngo ah? Eleek loong abah Jisu suh Mesia tah angka liite loong ah. Erah likhiik mina loong abah Kristo Piiara—Hewah nyia Hesah neng enyi nyi dut haat rumha. ²³ Ngo ih Hesah tah kapka erah ih Hewah ah uh tah kapka; Ngo ih Hesah ah ekap eha erah ih Hewah uh ekap eha.

²⁴ Enooba, marah ephang di ruurang chaattu erah thin suh kamkam ang uh. Erah ruurang ah an ten nah thin ubah, an saarookwe Hesah nyia Hewah damdi roong thing tonglu. ²⁵ Eno Kristo heh teeteewah ih seng suh lathoon roidong kot suh kakham tahe.

²⁶ Ngah ih sen suh arah raanghang rah langla, ngo ih sen mokwaan chungah erah mina tiit ah raanghang. ²⁷ Enoothong sen loong suh bathong aleh Kristo ih Chiiala sen ten ni daapkaat taha. Timthan tuk Chiiala ah sen ten nah tongha, seng suh nyootsoot suh wahoh we jamtheng tah angka. Mamah liidih Chiiala ih jirep nyoot halan, eno marah nyoot halan erah amiisak, eleek tiit tah angka. Marah Chiiala ih nyoot halan erah ekap ih an, eno Kristo damdoh roongtang an.

²⁸ Elang ih ah, nga sah loong, heh damdoh roongtong an, erah doba heh teeteewah dong raaha Sa doh seng loong ah rakri ino tah hutong ke, erah damdi senghang sengchaan ah edong ih ah. ²⁹ An ih ejat ehu Kristo ah kateng; erah ang abah an ih ejat etheng, marah mina pun reela erah mina ah Rangte sah.

3

Rangte suh asah

¹ Sok thaak an, Hewah ih seng timthan minchan hali! Heh minchan ah erathan rak seng ah Rangte sah ngeh jen poon thuk hali—eno amiimi di seng loong ah hesuh hesah langli. Neng loong ih seng ah tajat ri mamah liidih Rangte ah tajat rumka. ² Nga mongnook joonte loong, seng ah belam Rangte suh asah, enoonthong seng mamah angte angli erah amadi tuk ih tajatke. Enoonthong seng ih ejat ehi Kristo raaha doh seng ah heh likhiik angte angli, mamah liidih heh ah mamah angta erah likhiikkhiik ih kaptup ih. ³ Marah mina ih Kristo asuh laalom la erah mina ih Kristo saata likhik heh uh sa chamcham angheng.

⁴ Ngo dala erah ih Rangte hotthe thetsiit ha erah ah thila, mamah liidih hotthe thetsiit ha rah rangdah. ⁵ Sen ih ejat ehan Kristo ra taha rah rangdah saahaat ra taha,* eno heh di rangdah ah takah jeeka. ⁶ Erah raang ih Kristo damdoh roong tongte loong ah rangdah laka dah theng; Enoonthong marah mina daruh ela, erah mina ih heh ah mabah uh tah tupta nyia tajatta.

⁷ Nga sah loong, ngo ih uh nak toom mokwaan han! Marah mina pun reela erah mina ah Kristo kateng angla likhiik heh uh kateng angla. ⁸ Marah mina daruh ela erah mina ah Hakhoh juungbaan dabbi, mamah liidih Hakhoh juungbaan ih jaakhoh ni dook phang data. Rangte Sah ah erah thoi ih ra taha, marah Hakhoh juungbaan ih hoonata erah thet haat suh ra taha.

⁹ Marah mina Rangte suh asah angla erah rangdah daruh tah daka, timnge liidih Rangte dang ajang ah neng damdi; edoleh Rangte ah neng Wah, erah thoidi neng ih rangdah ah daruh tah erumka. ¹⁰ Rangte suh asah nyia Hakhoh juungbaan suh asah loong ah maama ang rum ah: Marah mina ah lapun reeka nyia wahoh lah minchanka rah Rangte suh asah tah angka.

Minchan mui etheng

¹¹ Jaakhoh ni chaattan jengkhaap ah arah: seng laktung nah minchan mui jaatjaat etheng. ¹² Seng loong ah Keen likhiik nak angheng; Heh ah Ethih Wah rah dakbi anghoi heh no Abel ah tek haatta. Keen ih heh ah tim suh tek haatta? Mamah liidih Keen reeraang ah ethih angta, eno heh no reeta ah epun angta.

¹³ Phoh ano loong mongrep dowo mina loong ih mok miksuk hanbah nak paatja an. ¹⁴ Seng ih ejat ehi etek ah thinhaat eti eno ething roidong adi tongli; seng laktung ni minchan mui thaang ih arah jat hi. Marah mina ih phoh ano lah minchanka erah mina ah amadi uh etek chaan aphaan khui ni tong rumla. ¹⁵ Marah mina ih hephoh heno miksuk ha erah mina ah mih tek haatte, eno sen ih ejat ehan mih tek haatte di lathoon roidong ah tajeeka ang ah. ¹⁶ Minchan jat hi rah amah: Kristo ih heh teeteewah roidong ah seng raangtaan ih kota, erah likhiikkhiik seng eh uh sengphoh sengno raangtaan ih thing tongtheng! ¹⁷ Seng changteng angli li ino sengphoh sengno ih timjih jamha erah etup ehi, ang abah uh neng suh tim uh takoke, erabah mamah ma jen chaang ih Rangte ah minchan ehing ngeh ah? ¹⁸ Nga sah loong, seng dowo minchan ah jengkhaap luulu nyia tiitwaan luulu nah nak toom ang ah, erah nang ih amiisak minchan mui theng. ¹⁹ Marah mina ih sengre sengraang nawa ih jen noisok theng toom ang ah.

Rangte re nah techan hoon

¹⁹ Erah likhiikkhiik seng ah amiisak dabbi ngeh jat ih: seng loong Rangte ngathong nah rong tangtang jen ang ih. ²⁰ Sengthung sengtak ih seng loong mok dut haat heebah, seng ih ejat etheng sengthung sengtak nang ih Rangte ah elongthoon eno heh ih jirep roop jat ha. ²¹ Erah raangtaan ih, mongnook joonte loong, sengthung sengtak ih seng asuh lamok damdak riibah, seng loong jinni tenchaan tenthun eje Rangte ngathong ni ah. ²² Marah suhi, erah heh jin nawa echoh eli, mamah liidih seng ih heh jengdang ah ekap ehi eno heh thung punjih ah ere eli. ²³ Heh jengdang ah langla, seng ih Jisu Kristo suh hanpi ih nyia seng jaachi nah Kristo ih baat tahe likhiikkhiik minchan mui theng. ²⁴ Marah mina ih Rangte jengdang ah echaat eha erah mina ah heh damdi roong tongla,

eno Rangte uh heh damdi roong tongla. Mamah liidih marah Rangte ih koh tahe Chiiala rah ih jaththuk hali, Rangte ah seng damdi roongtong hala.

4

Amiisak chiiala nyia lalangka chiiala

¹ Nga mongnook joonte loong, ngo ih ang ah bah uh nga jinni Chiiala eje ngeh baat han bah thoontang nak hanpi an, enoonthong thaak teeme eh an eno chiiala ah Rangte taangnawa tam ah ma nawa ah erah dong jat joh an. Mamah liidih mih khowamoong loong ah noongrep ni jen pseekhoom erumta. ² Rangte Chiiala elang tam talangka amah ih danjat an: marah ih Jisu Kristo ah mina ih hoon ano mongrep ni ra taha ngeh hanpiiha erah jinni Rangte taangnawa raaha rah Chiiala je ah. ³ Enoonthong marah ih Jisu ah mina ih hoon ano ra taha ngeh lah hanpiiha bah, chiiala ah Rangte taangnawa ra haarah tah angka, enoonthong heh taangnawa chiiala ah Kristo Raawah taangnawa ang ah; sen ih echaat etan eraak eha, erah amadi mongrep ni ejen raak ih taha.

⁴ Enoonthong nga sah loong, sen ah Rangte mina, eno sen ih lalangka khowah loong ah ejen etan, mamah liidih Chiiala marah sen taang ni angla erah Chiiala ah mongrep dowa chiiala nang ih echaan thoon. ⁵ Lalangka khowah ih mongrep tiit baat ha erah mongrep nawa ih ba chaat ah, mamah liidih neng loong ah mongrep dowa. ⁶ Enoonthong seng loong ah Rangte mina. Marah mina ih Rangte jat eha erah mina loong ih seng jeng echaat ih ah; ngo Rangte mina tah angka erah mina ih seng jeng tah chaatka. Eno juuba amiisak Chiiala nyia lalangka chiiala ah jen dan baat ih.

Rangte aba minchan

⁷ Mongnook joonte loong, seng jaachi nah minchan mui etheng, mamah liidih minchan ah Rangte taangnawa ra taha. Marah mina ih minchan eha erah Rangte suh asah nyia Rangte ah ejat eha. ⁸ Marah mina ih lah minchanka erah mina ih Rangte ah tah jatka, mamah liidih Rangte ah minchan. ⁹ Rangte ih heh Sah esiit luulu mongrep ni kaatthuk haano heh minchan ah noisok hali, erah doba heh jun ih seng roidong ah jen choh ih. ¹⁰ Minchan abah arah: Rangte ah seng ih minchan ino tah angka, enoonthong heh ih minchan heeno seng loong rangdah biin anaan raang ih heh Sah daapkaat taha.

¹¹ Mongnook joonte loong, Rangte ih emah minchan hali bah, seng laktung nah uh minchan mui etheng. ¹² Ngo mina eh uh Rangte ah etup muh, enoonthong seng laktung nah minchan mui ibah, Rangte ah seng damdoh roong tongha, eno heh minchan rah seng minchan mui kino epunthoon ih hoonla.

¹³ Seng loong ten ni kamkam angli seng ah Rangte damdi roong tongli eno Rangte ah seng damdi roongtong hala, mamah liidih heh ih seng loong suh heh Chiiala koh tahe. ¹⁴ Seng ih etup eti eno wahoh suh baat ehi Hewah ih mongrep puipang suh heh Sah daapkaat taha ngeh ah. ¹⁵ Jisu ah Rangte Sah mokli ibah, seng loong ah Rangte damdi roong tongli eno Rangte ah seng loong damdi roongtong hala. ¹⁶ Rangte ih seng minchan hali ah seng teeteewah ih ejat ehi nyia ehanpi ehi .

Rangte ah minchan, marah mina minchan ni roong tongla erah Rangte damdi roong tongla eno Rangte uh neng damdi roong tongla. ¹⁷ Minchan ah seng damdi ang ano epunthoon ih hoonla, dande saadoh seng tenchaan ih jenchap suh ah; seng loong suh tenchaan ah eje angjih, mamah liidih arah mongrep adi seng roidong ah Kristo angla likhiik angli. ¹⁸ Minchan ni echo tah jeeka; epunthoon minchan rah ih echo tenthun tah dong thukka. Erah raangtaan ih ngo mina echo ela heh jinni minchan ah epunthoon tah angka, mamah liidih echo ela ah ehoocham thuktheng eje anghoi choola.

¹⁹ Rangte ih phang minchan thoidi seng ih we minchanhi. ²⁰ Rangte ah minchan ehang li ino, phoh ano ah miksuk mok eh ibah, seng loong ah elee. Erah raangtaan ih seng mik eh tup hi phoh ano ah lamok minchan keebah seng mik eh latupke Rangte ah batang aleh mamah ma mi minchan ih. ²¹ Kristo ih koh tahe jengdang abah amah: Ngo ih Rangte minchan ha erah ih phoh ano nep uh minchan jaatjaat etheng.

5

Mongrep jente ah seng

¹ Ngo ih Jisu ah Mesia ngeh hanpiiha erah mina ah Rangte sah; marah mina ih hewah rah minchan ha erah ih heh sah rah uh minchan eha. ² Rangte suh asah ah minchan ehi ngeh amah re eno jat ih: erah langla Rangte jengdang ah kap ino nyia Rangte ah minchan ino ah. ³ Seng ih Rangte suh minchan liihi rah heh jengdang kap hi asuh liiha. Eno heh jengdang ah seng suh tah chaanka, ⁴ mamah liidih timthan Rangte sah angla

erah loong ih mongrep ah ejen eh ah. Eno seng tuungmaang je thaang ih mongrep ah jen ih. ⁵ Mongrep ah ngo ih jen jen ah? Ngo ih Jisu ah Rangte Sah ngeh hanpiiha erah mina iba jen ah.

Jisu Kristo tiit di haaki

⁶ Jisu Kristo ah langla heh juungtem joong nyia etek eta sih damdi raaha rah. Heh ah joong damdi luulu tah ra taha enoonthong joong nyia sih damdi ra taha. Arah amiisak jo ngeh Chiiala heheh ih baat ha. ⁷ Haaki ejom je ah: ⁸ Chiiala, joong, nyia sih; eno arah ejom rah ih erarah tiitkhaap ah baat rumha. ⁹ Mina tiitkhaap asuh seng ih hanpi ehi; enoonthong Rangte tiitkhaap ah erah khotok di uh elongthoon, eno Heh ih heh sah tiitkhaap tiit ah ba baat ha. ¹⁰ Erah raangtaan ih marah mina ih Rangte Sah asuh hanpiiha erah mina ten ni arah tiitkhaap ah tong ah; enoonthong marah mina ih Rangte suh lah hanpiika, erah mina ih Rangte ah eleek ngeh hoonha, mamah liidih marah Rangte ih Heh sah roidong tiit baatta rah neng ih tah hanpi rumka. ¹¹ Roidong tiitkhaap ah arah: Rangte ih seng suh lathoon roidong koh tahe, lathoon roidong hiingroop ah heh Sah. ¹² Ngo jinni arah Sah ah jeela erah mina asuh arah roidong je ah; marah mina jinni arah Rangte Sah ah lah jeeka roidong ah tah jeeka.

Lathoon Roidong

¹³ Sen jinni lathoon roidong ah eje ngeh toom jat an suh arah le ah raanghang—sen ih Rangte Sah hanpiihan tiit rah ah. ¹⁴ Seng loong suh Rangte ngathong ni tenchaan eje, mamah liidih seng ih heh thungpun jun ih tiimjih suhi erah ekot ehe ngeh kamkam ih thun hi. ¹⁵ Seng ih maatok suh ih eradi echaat ehali; seng ih ejat ehi arah tiit ah amiisak, erah uh ejat ehi maatok heh jinnah wa suh ih ekot ehe.

¹⁶ Jengthaak asuh anphoh anno etek etheng sengseng rangdah lah daka rah mok tup ubah, sen ih rangsoom kottheng, Rangte ih roidong koh ah. Arah jengkhaap ah marah phoh ano etek etheng sengseng rangdah lah daka loong suh luulu. Enoonthong etek lam nah siitte rangdah ah eje, erah likhiuk loong asuh Rangte rangsoom koh an ngeh tabaat rumra. ¹⁷ Timthan lalangka reeraang loong ah rangdah, Etek theng nah lathok siitka rangdah uh eje.

¹⁸ Seng ih ejat ehi Rangte suh asah ih hedop hedop takah daka, mamah liidih Rangte Sah ih puipang ruh erumha, eno Ethih Warah ih neng tajen thet haat rumka.

¹⁹ Seng ih ejat ehi arah mongrep ah Ethih Wah lakmong nah ang abah uh, seng loong ah Rangte suh asah.

²⁰ Ejat ehi Rangte Sah eraak ih taha, eno seng suh samjat etheng tenthun koh tahe, erah dowah ih Rangte ah amiisak ngeh jat hi. Seng loong ah amiisak Rangte damdi roong thingtongli—heh Sah Jisu Kristo damdi roong thingtongli. Eno arah ba amiisak Rangte nyia lathoon roidong.

²¹ Ngaasuh ngaasah loong, sen teeteewah mih mokwaante rangte loong dowah haloh ih tong an!

JOON

Ih Taklih Raang Arah Le Ephangjatjih

Joon le taknyi dow “Mihak Phokhoh” ih “Mongnook Nah nyia heh sah loong suh raangta,” minuh nyia heh sah loong liiha rah chaas nyia chaas mina loong suh liiha. Jengkhaap ah langla neng lasih joot jengkhaap: minchan mui eh an, eno eki nyootte nyia marah nyoot rumha erah dow thungsek ih ban tong an ngeh baat rumha.

Hemong Dow Jatjih

Ephangjatjih (1-3)

Minchan ah jaakhoh angjih (4-6)

Tiitmoong nyootte dow pui an(7-11)

Hethoon (12-13)

¹ Mihak phokhoh taangnawa—

Mongnook Nah nyia heh sah loong ngah ih amiimi nook rum hang loong asuh raanghang.* Nga luulu ih tah minchan rumra enoothong ngo ih amiisak ah jat ha erah loong ih nep minchan rum halan, ² mamah liidih amiisak ah seng taang ni tong hala eno saarookwe seng damdoh tongha.

³ Seng Wah Rangte, heh Wah Sah Jisu Kristo, ih minchan, tentheth, nyia semroongroong ah toom kohe; erah loong ah amiisak nyi minchan doh seng damdoh toom ang ha.

Amiisak nyia minchan

⁴ Ngah timthan tenroon ang tang, an sah loong mararah ah amiisak lam ni nyia Hewah ih baat tahe jun ih tong rum ano ah. ⁵ Eno nga mongnook Nah arah jeng lang: seng jaachi nah minchan mui etheng. Arah sen suh ena jengdang tah raang kang; arah jengdang ah ephang di dook seng jinni eje angta. ⁶ Arah Minchan tiit jenglang ah langla Rangte jengdang ah kap ino tong jaatjaat etheng. Jaakhoh ni dook arah jengkhaap ah echaat choi, sen loong thoontang minchan lam ih tongtheng.

⁷ Mih mokwaante loong arah mongrep ni thoontang ni jen pheekhoom erumta, erah mina loong ih Jisu Kristo ah mina ih hoon ano mongrep ni ra taha ngeh tah jat rumka. Erah likhiik mina loong abah mih mokwaante nyia Kristo Piiara. ⁸ Banban ih tong an, erah doba seng timjih raangtaan ih reeti erah thaangmuh tah angka ang ah, eno marah thaang chotheng angla erah thoontang choh ih.

⁹ Marah mina Kristo ih nyootsoot ha adoh lah tong thang ehoh nah mok kah ah, Rangte ah heh damdi tajeeka. Marah mina Kristo ih nyoot haadoh tong abah Hewah nyia Hesah wanyi nyi damdoh roong tongla. ¹⁰ Enoobah, marah mina arah tiit ah lah baat thang mok wang haabah, sen nok nah nak noppoon an; eno “An damdoh semroongroong toom ang ah” emah taan uh nak jook waan uh. ¹¹ Timnge liidih erah taawaan te ah neng thet re rumla damdi neng uh neng joonte ih wak hoon kah rumla.

Jengthoon jengkhaap

¹² Ngah ih sen suh baat theng hantek je ah, enoothong roong nyia leeraang nawa ih tajook raang kang; erah thaknang ibah, ngah ih thun hang sen jinnah nga teeteewah chomui hangno laan chowaan ih, erah doba seng loong ah rapne tenroon ang ih.

¹³ An mongnook nah suh heh sah loong taangnawa uh jengseera maat rumhala.

---

* 1:1 1:1 Minchan minuh nyia heh sah liiha rah chaas nyia chaas mina loong suh liiha. (4,5 ni uh emamah liiha)
1:5 1:5 Jn 13:34; 15:12,17

JOON

Ih Takjom Raang Arah Le Ephangjatjih

Joon leeraang “mihak phokhoh” loong ih chaas phansiitte Gaius suh raang arah. Arah raangte ih Gaius ah phoongpha ha mamah liidih heh ih Kristaan wahoh loong ah nong sokboita. Erah damdi Diotrephe ngeh liiha mina dowa banban ih tong an ngeh baat rumha.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih (1-4)

Gaius ah phoongphaata (5-8)

Diotrephe ah dut haatta (9-10)

Demetrius suh baatta (11-12)

Hethoon (13-15)

¹ Mihak phokhoh taangnawa—

Ngah ih nga mongnook Gaius amiimisak minchan hang asuh raanghang.

² Nga mongnook joonwah, ngah ih rangsoom hang, an damdoh ese toom ang ah eno sake hanme toomtong uh ngeh ah—mamah liidih ngah ih ejat ehala an chiala lam ni ese. ³ Kristaan mina thok rum haano baat rum tahang an amiisak tiit asuh kamkam eh tuungmaanglu—saarookwe amiisak ni kamkam ih tonglu ah chaat angno ngah rapne roonlang. ⁴ Tim chaat ang di uh emah than tah thak roonkang, ngaasuh ngaasah amiisak ni tongla chaat angno roonlang thanthan ah.

Gaius phoongpha

⁵ Nga mongnook joonwah, neng loong wenwah ang rum abah uh Kristaan loong raangtaan ih molu ah rapne tuungmaang theng reelu. ⁶ Neng ih chaas mina loong asuh an minchan tiit ah baat rumha. Neng lakhoom raangtaan ih nong sokboi we an, erah doba Rangte tenroon thuktheng adoh khoom rum ah. ⁷ Mamah liidih neng loong ah Kristo mootkaat raangtaan ih ejen dokchap erumta, neng ih lah hanpiite loong taangnawa huinong hui suh tah jam rumka. ⁸ Seng Kristaan loong ah juuba neng loong ah chosok theng jaatjaat, enooba amiisak mootkaat raangtaan ih seng nong kattheng ang ah.

Diotrephe nyia Demetrius

⁹ Ngah ih ethosah chaas raangtaan ih le raanghang; enoothong neng lamsiitte likhiik angla Diotrephe rah ih, arah jenglang asuh hethung hetak nak toom koh ah. ¹⁰ Ngah maatok doh wang hang, erah doh heh ih timjih reeta erah baat wanhang: Marah echoh theng baat tahe nyia eleek tiit baat tahe erah loong ah! Enoothong heh suh erah tah changka ang ah; heh ih Kristaan loong heh ih tah banpoon rumka ang ah, erah damdi marah mina ih Kristaan mina banpoon suh taat liiha suh uh heh ih etangpang erum ah, eno neng loong ah chaas nawa edok phanhaat esuh thun rum ah!

¹¹ Nga mongnook joonte, ethih ah nak nyoot uh, enoothong marah ese ah erah nyoot uh. Ngo ih ese re ah erah Rangte mina; ngo ih ethih reela erah ih Rangte ah tup muh.

¹² Thoontang ih Demetrius ese li rumha; amiisak tiitkhaap rah ih heh tiit ah naririh ih baat ha. Eno erah seng roidong tiitkhaap tim baat hi eradi wakbaat hi, an ih ejat ehuh seng ih tim baat hi erah amiisak kabaat ih.

Jengseera jengkhaap

¹³ Ngah ih sen suh baat theng hantek je ah, enoothong roong nyi leeraang nawa ih raang suh tah thunghaan kang. ¹⁴ Nga tuungmaang eje ang lang sen damdoh elaang ih chomui suh ah, eno erah doh seng pupuh damdoh chomui ino ma roongwaan ih.

¹⁵ Semroongroong ah sen damdoh toom angha.

Sen joonte loong ih jengse raajeng halan. Seng joonte loong ih waru waru ih jengse raajeng halan.

JUUD

Ih Raang Arah Le Ephangjatjih

Arah le ah Juud taangnawa, Tiitmoong nyootte loong ih seng ah hanpiite ngeh chaang rumha loong asuh ban baat ha. Arah leechep adi 2 *Pitar* ni raangha ah likhiik, arah le raangte rah ih heh le wette loong suh “Rangte ih heh mina thoontang suh taksiiit di roitang raang ih tuungmaang ah chosuh tenchaan koh rumha.”

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih (1-2)

Dangjang, enyootsoot, eki nyootte ethet ete ang ah (3-16)

Laalom nah tong raangtaan ih huk baat (17-23)

Ethoon rangsoom (24-25)

¹ Jisu Kristo laksuh, nyia Jeems phoh ano Juud taangnawa arah le rah ah—

Rangte Wah minchan nah nyia Jisu Kristo ih puipangha adoh tong suh ngo poonha arah mina loong asuh raangha:

² Tenthet, semroongroong, nyia minchan loong ah sen suh hantek toom ang ah.

Tiitmoong nyootte loong

³ Nga mongnook joonte loong, khopiroidong tiit seng thoontang ih kap hi tiit ah mathan ese ih mi raang ang emathan ih raang kot suh thuntang, timnge liidih sen suh seek ih raang koh rumhala ah langla, ngah ih sen suh tenthun chaan kot raangtaan ih le ah raangtheng jaatjaat ih samthun tang rah langla, Rangte ih heh mina suh taksiiit di roitang raang ih kotahe tuungmaang ah amat haat theng ngeh tenchaan koh tahe arah tiit ah. ⁴ Timnge liidih sengdung ni mararah mina rangte lajatte hotsu ih seng laktung ni hotnop rumhala, arah mina loong ih seng Rangte minchan tiitkhaap ah moong ki baat rumha, timnge liidih neng joothih reeraang loong ah hoppat rumha, eno seng changte heh luulu nyia seng Teesu Jisu Kristo ah thaaju erumha. Teewadi Rangteele ni edut haat tiit ban baatta ah neng choh rumla.

⁵ Sen ih arah loong ah jat choi ang an bah uh, Teesu* ih teewadi Ijip nawa Ijirel mina loong jaasiit mamah ih puipang rumta, eno lini heh suh lahanpiite loong ah thet haat etta, arah loong tiit ah dokthun thuk suh nooklang. ⁶ Dokthun an, Rangte ih rangsah loong suh mathan reejih chaan korumta arah tah re rumta, arah thak naang ibah neng tongtheng dowa dok soon rumta, neng loong ah mabah uh lathah theng jaanruh ih laamang beng ni khak thinha, Rangte ih arah thin rumha rah Saakaan elong saadon neng loong ah dut haat ete. ⁷ Sodom nyia Gomora ah thaak dokthun thaak an, arah damdoh here dowa samnuh loong ah, arah dowa mih loong ah rangsah loong reeraangta likhiik raandi baaji nyia pangki pangki eh reeraang rumta loong ah: thoontang suh nyootbaat raangtaan ih neng loong ah lamettheng we adi hoocham thuk rumta.

⁸ Arah likhiikkhiik, arah mina loong ih neng teewah sakpuh raangtaan ih dah rum arah mangphe ban mang rumta; neng loong ih Rangte chaan aphaan nyia rang nawa phaakjaaja ih tong rum ano phoongpha rumha ah kaanju ih rumha. ⁹ Rangsah luuwang Maikel bose emah tah reeraangta. Moses sakpuh raangtaan ih Hakhoh juungbaan damdi daan muiita doh Maikel ih Hakhoh juungbaan suh dut haat jengkhaap naanli muh, enoothong amah liita, “Teesu ih choophaan ho!” ¹⁰ Enoothong arah mina loong ih tim uh lajat rumka di thaangju liilaang rumha; woma suiawui likhiikkhiik neng phoongdong ang thaang ih jat rumta, woma suiawui loong ah neng phoongdong nawa ih neng neng kah thet haat rum ah likhiik ah. ¹¹ Neng suh timthan echootheng angla! Neng loong ih Keen mamah reeta arah kap rumha. Ngun raangtaan ih nengthung nengtak marah Baalam thet reeta eradi koh rumha. Neng ah Korah mina thung ni lajun lapun angta likhiik ang rumla, eno neng ah heh likhiikkhiik thet haat rumta. ¹² Arah mina loong ah nengthe nengkhoi muh larak lari thang ih sen sadung phaksat satheng ni roong phaksah halan rah ih, sen rangsoom khoon tonglan rah nyaan hoom rumha. Neng loong bah maama raangtaan ih ba sootsaam rumla. Neng loong ah jingmuung ah pong ih tumhui adi rangphaat laphaat thukka likhiik ang rumla. Neng loong ah bang tiik tiik tokdi uh heh tiik latiikka likhiik nyia bang heh ruhiing dok hoom haat ano kah thoon hooiki

1:1 1:1 Mat 13:55; Mk 6:3   1:5 1:5 Hpkt 12:51; Erok 14:29,30   * 1:5 1:5 Mararah le ni Jisu ngeh ih raangha
1:7 1:7 Rangph 19:1-24   1:9 1:9 Dan 10:13,21; 12:1; Mot 12:7; Hodb 34:6; Jek 3:2   1:11 1:11 Rangph 4:3-8;
Erok 22:1-35; Erok 16:1-35

arah likhiik hoohti rumla. ¹³ Neng loong ah juungnuh dow chophaanphaan juungkok likhiik ang rumla, neng rakri theng reeraang rumla rah tookwui likhiik noisok rumha. Neng loong ah etum khoomte ritsi loong likhiik ang rumla, neng suh Rangte ih roitang ih tongtheng hamong laamang thoon ah thinha.

¹⁴ Adam sutoom satoom arok lidi tup arah Inok, heh ih neng loong tiit jaakhoh ni dook amah ih ban baatta: "Teesu ah lajen wettheng heh rangsah Esa loong damdoh raaha. ¹⁵ Thoontang dande rum ano dut haat rum ah, mamah liidih neng loong ih rangte neng damdi lajeete mootkaat likhiik moh rumta nyia rangdah mina loong ih Rangte miksuk jengkhaap ladok jeng theng kajeng rum ah likhiik jeng rumta!"

¹⁶ Arah mina loong ah saarookwe ejaap eh rumla nyia wahoh suh luulu nan rumha; neng thung ethih thun rumha erah likhiikkhiik ih re rumla; neng teeteewah ejat noisok rumha eno wahoh loong ah neng lamlaang suh jengse lam ih nyoom rumha.

Ban hukbaat nyia ephanbaat

¹⁷ Nga joonte loong, edok thun eh an, marah jaakhoh ni seng Teesu Jisu Kristo kaamwah loong ih baat tahan rah ah. ¹⁸ Neng ih baat tahan, "Rangthoon doh, mina loong sen loong nyitkhuungte dong rumha, neng ah rangte muh ang rum ano neng tenthun maadi kala erah doh kaatte mina loong." ¹⁹ Arah mina loong aju mih pheeboomte loong ah, neng loong ah neng ten thun nawa ih maak rumha, neng jinni Chiiala tajeeka. ²⁰ Enoothong nga joonte loong, sen teenuh teewah esa thoon tuungmaang adoh saarookwe rongtangtang ih tong an. Esa Chiiala chaan aphaan nawa ih rangsoom an, ²¹ eno sen suh seng Teesu Jisu Kristo ih tentheth lam ih lathoon roidong kot suh bansok halan tok adoh Rangte minchan nah tong an.

²² Tenchi angte loong asuh sen ih tentheth eh an; ²³ wahoh loong ah we nawa dok hoom pang an; wahoh tentheth udoh echo damdoh re uh, eno neng rangdah nyamnyook nawa ih thet haat rumha loong nyuh akhat ah miksuk uh.

Rangphoong rangsoom

²⁴ Marah ih edattek theng dow jenschap ho, eno kateng hoon hoono jen thoksiit ho nyia heh rangka theng nah tenroon ih thoksiit ho— ²⁵ Jisu Kristo seng Teesu jun di seng Pangte heh luulu Rangte, phoongpha, chaan aphaante, luungwanglong eno pante chaan aphaan toom ang ah, jaakhoh nawa ih amadi tuk, eno saarookwe heh men toom ang ah! Amen.

MOTMANGTIITWU Ni Joon Suh Wuungbaat Arah Ephangjatjih

Joon suh dongbaatta ah Kristaan loong ih Jisu Kristo ah seng Teesu ngeh hanpi rum kano siwi rumta erah tok adi raangta. Arah raangta ah langla aa le ah ngo ih phat ah erate ah laalom nyia tenchaan hoon tenthun toom je ah ngeh raangta, erah damdi echam enaang nyia siwi tokdoh uh tuungmaang ah lanaang theng ngeh chaan korumta.

Arah le adi ehanko adi raangha rah langla, motmangtiitwu nyia enyoot baat jenglam ih wuung baatta, erah tok dow a kristaan loong ih samjat rumta loong ah raangha, eno liwang nah wahoh loong raangtaan ih lajen jatjih ih hoon ah. Jengroop ah rootju rootjang ang tungkaang ih, arah leedap dow a hesot hemat ah mangphe ni maama maama lam ih we wuungbaat leh we wuungbaat eh thukta. Arah leedap tiit ah maama maama dong baat rum abah uh hesot hemat ah jengroop ah jatirih angka ah: Teesu Kristo jun ih Ränge ih heh raawah loong ah thoontang jen ah, Soitaan nep, eno Ränge ih heh suh hanpiite loong asuh raamui thoonta no ena rangmong nyia hatoh ena dow a romseetam damdoh hethaang ah koh rum ah.

Hemong Dowa Jatjih

Ephangjatjih(1:1-8)

Mot amang phangtup nyia chaas sinet suh le maatta (1:9—3:22)

Leeraangtui sinet erapchoi(4:1—8:1)

Sinet luiromgmot (8:2—11:19)

Dragoon nyia suithih nyakhah enyi (12:1—13:18)

Hejaatjaat mot amang (14:1—15:8)

Ränge tenkhat ah sinet taamkhuung (16:1-21)

Bebiloon thet haat, eno suithih nyakhah, emoong khawah, eno Hakhoh juungbaan jenta.(17:1—20:10)

Ethoon dande (20:11-15)

Ena rangmong, ena hatoh, ena Jerusalem (21:1—22:5)

Hethoon(22:6-21)

¹ Arah leedap ah Jisu Kristo ih dong wuungbaatta loong tiit ah raangthin arah. Heh suh Ränge ih erah wuungbaatta ah langla kharok ih timjih angte angla heh laksuh loong ih toomjat ah ngeh noisok ha. Kristo ih heh rangsah ah daapkaat ano heh laksuh Joon suh arah loong tiit ah jat thukta. ² Joon ih marah tupta thoontang baatta. Ränge tiitkhaap nyia Jisu Kristo ih amiisak tiit dongbaatta loong ah langla arah. ³ Ngo ih arah leedap ah weh ah nyia khawah ih ban baat ha tiitkhaap ah chaat ah eno arah leedap adi marah raangha erah kapte loong ah tenroon angheng! mamah liidi arah loong ah lang suh saapoot ah ethok ehala.

Chaas sinet suh jengseera

⁴ Esia juungkhuung nawa chaas sinet loong suh Joon taangnawa le:

Marah amadi uh eje, jaakhoh ni eje angta, eno liwang nah uh eraak ete, erah Ränge nyia sinet moong achaang heh luuwang tongtheng re dow a, ⁵ eno hanpi etheng, jaakhothon etek nawa phang saatte, eno arah mongrep dow a luuwang loong pante Jisu Kristo taangnawa tentheth nyia semroongroong ah sen suh toom ang ah.

Heh ih minchan eh hali, eno heh bangphak ni tekbot ano seng loong ah seng rangdah nawa pang tahe ⁶ eno seng loong ah heh wah hasong nah moot suh romwah ih hoon thuk hali. Jisu Kristo damdoh saarookwe phaaknyaanya nyia chaan aphaan ah toom ang ha! Amen.

⁷ Sokthaak an, heh ah jiiingmuung ni ra hala! Thoontang ih heh ah japtup ah, heh saam ni sotte rah ih uh ekap tup eh ah. Mina loong hatoh adoh heh raangtaan ih raamwe rum ah. Emamah ju toom ang ah!

⁸ Amadi uh eje, jaakhoh ni uh eje angta, eno linah uh eraak ete, Teesu Elongthoon Ränge ih liita, "Phangkhoh uh ngah, liwang uh ngah."

Kristo tiit bantup

⁹ Ngah senphoh senno Joon, eno Jisu liphan diibah, ngah uh esiit sen damdi jiite anglang heh hasong ni chamnaang naante ah. Ngah ih Rangte jengkhaap nyia amiisak tiit Jisu ih dongbaatta ah baatkang no juunglout Patmos hah ni thin rum tahang. ¹⁰ Teesu saakaan saadi Chiiala lakmong ni ang tang, eno nga liko ni erongwah luirong huung mot arah likhiik chaattang. ¹¹ Erah huungta rah ih liita, “Marah tup hu erah raang uh, eno erah le ah samnuthung sinet dowah chaas loong Ephisas, Ismirna, Pargamum, Thaitira, Sardis, philadelphia, nyia Laodisia nah maat uh.”

¹² Nga reeni ngo waan hala ngeh taat ngaak soktang, eno ngah ih kom nawa hoon arah weetook thin theng sinet tuptang, ¹³ erah loong dowah mina likhiik tup arah uh eje angta, nyuh ah heh lasih ni thok jangdat arah angta, eno kom ah heh teekhuh ni ngoomkhak arah angta. ¹⁴ Heh khoroon ah ripuung nyia nge kah puung ajih puungta, eno heh mik ah we luungluung likhiik phaakta; ¹⁵ heh lah ah jaanmeen leep hut choi likhiik leeppta, eno heh root ah choonraak juung kah reng datjan ah likhiik reng janta. ¹⁶ Heh lak dakchah ko adi ritsi sinet piita, eno heh tui nawa haanghop theh arah lang dong taha, eno heh the ah rangnithung rangsa kaphaak ah likhiik phaakta. ¹⁷ Erah japtup ango, ngah tekmanng likhiik heh lathong ni loongdat tang. Heh lak dakchah ko rah ih taajoh hangno liita, “Nakcho uh! ephang uh ngah ethoon uh ngah. ¹⁸ Marah ething angla erah wah rah ngah, etek etang, enoothong amadi ngah roitang raangtaan ih ething anglang. Etek nyia jumlam ah jen suh ngah jinni chaan je ah. ¹⁹ Erah raangtaan ih marah tup hu erah raang uh, amadi angla nyia marah linah elang etheng ah erah ah. ²⁰ Nga lak dakchah kooni piihang ritsi sinet nyia kom weetook thin theng sinet tup hu eradi timjih bah uh husah tiit eje: ritsi sinet ah angla chaas loong raangtaan ih rangsah loong, eno weetook thin theng sinet ah langla chaas sinet.

2

Ephisas suh tiitkhaap

¹ “Ephisas chaas rangsah suh raang uh:

“Arah tiitkhaap ah heh reeni dakchah kooni ritsi sinet joha taangnawa nyia kom weetook thin theng sinet damdi khoomla wah taangnawa. ² Tim reelu ngah ih jat eh hala; Naan uno timthan mootchaan kaatchaan motu ah ejat ih hala. Erah ejat ih hala mih lajak loong ah an ih tah naan sokko. Erah damdi kaamwah lah angka di ngah kaamwah ngeh chaang ha mina loong ah thaak taari uno jat hu, neng loong ah ehuh eleek. ³ Nga thoithoi di an ih lah toihaat thang ih rapne naan uno chamnaang lu, ⁴ Enoothong an suh laseechoh abah jaakhoh ni minchan tahang likhiik amadi lah minchan rang nooba laseechoh ih hala. ⁵ Taatthaak thunthaak uh, timthan haloh ni moonglu! Rangdah mootkaat thinhaat uno jaakhoh ni motu erah likhiik moh uh. An rangdah nawa lamok lek koobah, ngah eraak ehang weetook thin theng ah etoon raak ehang. ⁶ Enoothong ngah ih an suh seechoh hala abah ngah ih Nikolai loong reeraang miksuk tang likhiik an ih uh emamah miksuk hu erah suh ba seechoh lang.

⁷ “Sen na je an bah, Chiiala ih chaas suh timjih baat ha erah chaat an!

“Ngo mina ih jen jen ah, erah mina suh Rangte Pa ni roidong potiik bang angla erah tiik ah jen thi phak thuk ang.

Ismirna suh tiitkhaap

⁸ “Ismirna chaas dowah rangsah suh raang uh:

“Arah tiitkhaap ah marah wah ephang, ethoon nyia etek eta eno ewe ngaakthingta erah wah taangnawa. ⁹ Ngah ih an chamnaang ah ejat ehang, an changthih ngeh uh ejat ehang—enoonthong an amiimi diibah changthih tah angko! Ngah ih jat ehang Jehudi lah angka di Jehudi ngeh ih chaang rumha loong rah ih an tiit ethih thetbaat rum halu, amiidi bah neng ah Soitaan mina! ¹⁰ Tim ang abah uh chamnaang ra nakcho uh. Chaat uh! Hakhoh luuwang ih phaatak nah sak hono eteeme mok eho, eno an sa asih tuk ih ba chamnaang uh. Etek theng thok ha bah uh ngah suh rapneene ih hanpi hang, enooba ngah ih an suh ejen thaang ah roidong koha.

¹¹ “Sen na je an bah, Chiiala ih chaas suh timjih baat ha erah chaat an!

“Ngo mina ih jen jen ah erate ah etek we etheng rah ih tajen haamka.

Pargamum suh tiitkhaap

¹² “Pargamum chaas dowah rangsah suh raang uh:

“Arah tiitkhaap ah haanghop langtheh ang arah piita wah taangnawa. ¹³ Ngah ih jat ehang maradi an tonglu erah hah rah Soitaan luuwang tongtheng angla eradi tonglu. Ngah haaki tuungmaang maang ih chapte Antipaas ah Soitaan tongtheng ni tek haatta tok adi uh an ih ngah suh tuungmaang ah tah thin haattu. ¹⁴ Enoothong sen suh amasah laseechoh ah langla: sen laktung ni marah marah mina Baalam jeng chaatte eje, Marah ih Baalak suh Ijirel mina loong mokwaan thuk rum ano tongmih suh koha phaksat ah phaksat thuk rumta eno minuh damdoh roomjup roongtong ah nyootsoot ano rangdah ni dat hoom rumta, erah Baalam jeng kapte sen jaachi ni eje. ¹⁵ Erah likhiikkhiik sen jaachi ni uh marah marah mina Nikolai loong jeng nyootte eje. ¹⁶ Amadoh engaak ehan sen rangdah nawa ah! lah ngaak ran bah, ngah sen jinnah kharok eraak ehang eno nga tui nawa dong taha lang ah pi angno neng damdoh rook raahang.

¹⁷ “Sen na je an baleh chaat an, marah Chiiala ih chaas loong suh baat ha rah ah!

“Ngo ih jen ah erah suh ngah ih ehotthin eha manna ah koh ang. Jong epuung nah men ena raang choi korum ang, erah wahoh ih tajatka ang ah enoothong marah ih thaangha erah ih ba jat ah.

Thaitira suh tiitkhaap

¹⁸ “Thaitira chaas dowang rangsah suh raang uh:

“Arah tiitkhaap ah Rante Sah, heh mik ah weelak kaphaak ajih phaakla, heh lah ah jaanmeen leep hut choi phaakphaak phaakla taangnawa. ¹⁹ Ngah ih ejat ehang an timjih reelu ah. An jinni minchan, tuungmaang, mootkaat ah eje, nyia an ten jen naan hu rah uh ejat ehang. Jaakhoh nawa thaknang ibah amadi ehan reelu rah uh ejat ehang. ²⁰ Enoothong ngah ih an miksuk hala ah langla: an ih minuh Jeibel ih liita ngah Rante kongphaak huite eno eradi enaan etu, heh ih nga laksana loong mokwaan rumta ah langla minuh damdoh roomjup, tongmih suh koh arah phaksat ah phaksat suh ki nyoot rumta, erah suh khalang. ²¹ Ngah ih heh suh rangdah nawa ngaak suh saapoot ekot taat etang, ang abah uh heh tenthun thih dowang ngaak suh tah nookta. ²² Erah raangtaan ih ngah ih heh teenuh nyia heh damdi roomjupte loong ah juptheng adoh haat ang eno rapne chammaang thuk rum ah. Erah nuh ah damdi thet reete loong uh lah sekthun rumka bah neng uh amah doh juptheng nah haat rum ang. ²³ Ngah ih erah nuh liphante loong ah nep tek haat ang, eno erah lih adoh chaas nawa mina loong ih jat rum hang, mina tenthun nyia tim nook rumla erah jatte ah ngah. Sen ih mamah ih re an ngah ih sen damdoh emamah ih re ang. ²⁴ “Enoothong Thaitira dowang rukho loong rah ih ethih nyootsootta ah tah kap rumta; rukho loong ih Soitaan husah tiit baat hah rah sen ih tanyoottan. Ngah ih liihang abah sen suh arah khotok doh huijih taka hui thuk rumra. ²⁵ Enoothong ngah maang ngaak raara amadi ang lan ah likhiik rongtangang jaatjaat tong an. ²⁶⁻²⁸ Ngo mina ih jen jen ah, nyia ethoon tuk ih ngah ih liihang jun ih reela, erah suh seng Wah jin nawa chaan chotang ah koh ang: Deek akaan jen pan suh chaan ah koh ang, jom ajaan likhiik ih pan rum ah, nyia paaktek bunbuh arah likhiik bun bot thuk rum ang. Ngah ih rangkhano ritsi ah uh ekot erum ang.

²⁹ “Sen na je an baleh, chaat an marah Chiiala ih chaas loong suh baat ha rah ah!

3

Sardis suh tiitkhaap

¹ “Sardis chaas dowang rangsah suh raang uh:

“Arah tiitkhaap ah marah jinni Rante moong achaang sinet nyia ritsi sinet angta wah taangnawa. Ngah ih ejat ehang an tiimjih reelu; mina loong ih liiha an ething anglu enoothong an etek choi! ² Maangthoon thotti ko doh saat uh eno an tah timthan jeela erah hukchat uh. Mamah liidih sen sok rumha di sen loong ah Rante reeni maang pun kan. ³ Dokthun thaak an, sen suh mamah ih nyoot tahan nyia sen ih mamah ih chaattan rah ah; erah nyootsoot tahan ah kap anno sen rangdah nawa ngaak han. Sen lamok saat kanbah, ngah sen jinna ehuh likhiik raahang, eno sen ih tim saapoot doh raahang erah uh tah jatkan ang an. ⁴ Enoothong Sardis ni tongte marah marah sen loong ih nyuh akhat ah esa thinhan. Sen loong nga damdoh nyuh epuung ah kap anno jen nong khoom ehan, mamah liidih sen loong ah nga damdoh khoom suh epun eh an. ⁵ Ngo ih rangdah jen ah erah mina ih erah likhiik nyuh puung ejen kap eh ah, eno nga ih neng men ah ething leedap dowang tamat hut kang. Seng Wah nyia heh rangsah loong ngathong nah neng loong ah nga mina ngeh dokbaat rum ang.

⁶ “Sen na je an baleh chaat an, Chiiala ih chaas loong suh baat ha rah ah!

Philadelphia suh tiitkhaap

⁷ “Philadelphia chaas nawa rangsah suh raang uh:

“Arah tiitkhaap ah esa wah nyia amiisak wah taangnawa. Dewid saabi ah heh taang ni, eno heh ih kaasak ah daap adoh wahoh ih tajen sakka ang ah, eno heh ih kaasak ah sak abah, ngo ih uh tajen daapka. ⁸ Ngah ih an tiimjih reelu ejat ehang; erah uh ejat ehang an jiinni chaan aphaan tanang jeeka; ngah ih nyoot rum taha rah ekap etan eno ngah suh rapne ih tuungmaang tahe. Ngah ih sen ngathong ni ngo ih uh lajen sakka kaasak ah daap tang. ⁹ Chaat thaak an! Jehudi lah ang rum kaadi Jehudi ngeh chaangte loong ah Soitaan roomte eno neng loong ah eleek, neng loong ah sen lathong nah khoronggot wang thuk rum hang. Sen suh minchan rumhala rah neng ih dong jat rum ah. ¹⁰ Mamah liidih sen ih enaan esuh jengdang koh rum taha rah ekap etan, arah mongrep dowi mina loong ih hatoh adoh mina loong chamnaang taari rum adoh ngah ih uh sen epang erumha. ¹¹ Nga raak ah chang ela. An jiinni timjih jeela erah rapneene ih thin uh, thaang chotu rah mih ih nak toom jen nyeeho suh ah. ¹² Ngo ih rangdah ah jen ah, erah mina ah ngah ih seng Rangte rangsoomnok nah thong ih hoon rum ang, eno neng ih erah tathin haat rumka. Erah doh nga Rangte men, nga Rangte samnuthung Jerusalem men raang ang, erah rangmong nawa nga Rangte taangnawa raaha. Nga men ena ah uh neng sak nah raang ang.

¹³ “Sen na je an baleh chaat an, Chiiala ih chaas loong suh baat ha rah ah!

Laodisia suh tiitkhaap

¹⁴ “Laodisia chaas dowi rangsah suh raang uh:

“Arah tiitkhaap ah Amen wah taangnawa, tuungmaang theng nyia amiisak haaki, Rangte ih mathan dongsiitta erah dowi hehiing thoon ah heh. ¹⁵ Sen timjih re lan ngah ih ejat ehang; ngah ih ejat erum hala sen ekih uh tah ang kan ekhaam uh tah ang kan. Ngah nooklang ah langla sen arah nyi tung dowi esiit siit ba lah ang tan! ¹⁶ Enoothong sen loong lombuh, ekhaam uh tah ang kan ekih uh tah ang kan, erah raangtaan ih nga tui nawa doktook haat eh rumhala! ¹⁷ An ih liihu, ‘Ngaah changteng nyia lasoot lasaam ih tongte; Enoothong an menmi chanke anglo eno chamnaang elu rah tajatko! An changthih, khoockla, nyia edook anglo. ¹⁸ Erah thoidi ngah ih huk renbaat hala, an changteng angsoh li ubah nga jin nawa hun miimi ah reh hang. An rakriiri khoockla tonglu rah loop suh nga jin nawa nyuh epuung ah reh hang. An miksing hut suh nyia tup suh phon anep uh eriek ehang. ¹⁹ Ngah ih minchanchan hang rah huk baat ehang nyia hoocham thuk ehang. An rangdah nawa lek suh esek eh uh. ²⁰ Boichaat thaak uh! An kaaluung reeni rengtok angno chaplang; marah mina ih nga root ah chaat ano kaaluung ah daap koh halang, erah nok adoh nopwang angno neng damdoh phaksat nong phaksah wang ang, eno neng ih nga damdoh nong phaksah rumha. ²¹ Marah mina ih rangdah jen ah, erah mina ah, ngah ih rangdah jen angno amadi seng Wah luuwang tongtheng ni tonglang likhiik nga tongtheng luuwang tongtheng re nah jen tong thuk ang.

²² “Sen na je an baleh chaat an, Chiiala ih chaas loong suh baat ha rah ah!

4

Rangmong nah khoronggot

¹ Erah lih adi mot amang ehoh we tuptang adi rangmong ni kaaluung daap choi ang arah tuptang.

Marah jaakhoh ni nga damdi waan taha di chaattang rah luiorong huung mot arah likhiik root rengta, erah ih amah baat tahang, “Anah duung wang thaak ho, ngah ih arah lih adoh marah ang jaatjaat etheng ah erah toom noisok ha.” ² Erah damdam Chiiala ah nga sak ni pat taha. Rangmong ni luuwang tongtheng esiit angta, eradi mih esiit tongta. ³ Heh the ah thaangchaan jasper * nyia karnelia jong leepleep likhiik leeppta, eno luuwang tongtheng adi kooktum ih emerel jong rah ih saathoi likhiik phaaak sotta. ⁴ Luuwang tongtheng re adi rooknyi baji tongtheng wak ngoom choockta, erah loong adi rooknyi baji mihak phokhoh loong nyuh epuung ah kap rum ano nyia kom nawa hoon arah luuwang khopok ah kap rum ano tong rumta. ⁵ Luuwang tongtheng dowi rangsum phaang phaakta rah, ehuk eta, rang kahuung ajih huungta. Tongtheng jaakhoh adi nyaapang sinet eluungchoi angta, erah loong ah Rangte chiiala sinet angta. ⁶ Erah damdi

3:7 3:7 Isa 22:22; Jb 12:14   **3:9** 3:9 Isa 49:23; 60:14; Isa 43:4   **3:12** 3:12 Mot 21:2; Isa 62:2; 65:15   **3:14** 3:14

Tittk 8:22   **3:19** 3:19 Tittk 3:12; Heb 12:6   **4:2** 4:2 Ijk 1:26-28; 10:1   * **4:3** 4:3 Jasper nyia Karnelian liiha rah jong likhiik ang ah marah rah ah esaang, emen, eham ang ah   **4:5** 4:5 Hpkt 19:16; Mot 8:5; 11:19; 16:18; Ijk 1:13; Mot 1:4; Jek 4:2   **4:6** 4:6 Ijk 1:22

luuwang tongtheng ngathong loong adi kristal jong liklep singdoong doong esok eh adi muijaang † juungnuh likhiikkhiik angta.

Baji ething jih ajaat loong ah neng lih neng ngah ni mik ih loopchoi ang rumta, Erah loong rah ih luuwang tongtheng ah kookchap rumta. ⁷ Phangkhoon thoon ah sakhobung likhiik angta; liwang rah maanpong likhiik angta; takjom dowah wah the rah mina the likhiik angta; eno takbajih dowah wah ah laang epuk eh arah likhiik angta. ⁸ Ething jih ajaat bajiji suh neng jang arok totoh ang rumta, eno neng loong sak ni neng jang ni nep mik ih nyum loopchoi ang rumta. Rangwuung rangphe boong lah toihat thang ih boong rumta:

“Esa, Esa, Esa, Teesu Rangte ah Elongthoon, heh eje angta, heh eje angla, eno heh eraak ete.”

⁹ Ething jih ajaat baji loong ah luuwang tongtheng ni tongla raangtaan ih heh rangphoong, heh rangka, nyia lakookmi jeng kot raangtaan ih boongkaat boong rumta, heh ah roitang raangtaan ih tong ah. Neng erah re rum adoh, ¹⁰ rooknyi baji mihak phokhoh loong ah marah tongtheng ni tongta lathong ni bondat wang rumta, eno marah roitang ih tongte angla erah soom rum ah. Neng luuwang khopok loong ah luuwang tongtheng ngathong ni dok haat wan rumta eno jeng rumta,

¹¹ “Seng Teesu Rangte! An ephoong esuh, esoomtu esuh, nyia chaan chosuh epun elu.

Mamah liidih an ih jirep dongsii tu,

eno an thung jun ih erah loong ah ething tong rumla nyia roidong choh rumla.”

5

Leeraangtui nyia Saapsah

¹ Ngah ih luuwang tongtheng ni tongte wah dakchah lak adi ang arah leeraangtui ah tuptang; erah haanghop eraang choi loop arah angta, eno erah sin hoonchoi sinet angta. ² Eno ngah ih elong rangsah tuptang, erah ih erongwah tha raamta, “Leeraangtui khak ha rah ngo ih sin ah jen thahaat ano jen ja ah?” ³ Enoothong hemong dowah jen ja sok suh rangmong ni nyia hatoh ni eno mongrep lamma* ni ngo uh tajeeta. ⁴ Ngah sattitih ih huungtang mamah liidih wasiit taan uh leeraangtui ah daap ano heh mong ah jen sokte ngo uh tajeeta. ⁵ Eno mihak dung dowah wasiit ih ngah suh baat tahang, “Nak hung uh. Sok thaak uh! Dewid sutoom satoom, Juda jaat apaat dowah Sakhobung ih jenta, eno heh ibah sin sinet ah jen ja ah nyia leeraangtui ah jen daap ah”

⁶ Eno ngah ih uh luuwang tongtheng laktung adi Saapsah chap arah japtup tang, ething jih ajaat baji ih nyia mihak phokhoh loong ih kook chap rumta. Saapsah ah tek bot choi ang arah likhiik tuptang. Heh rong nyia heh mik ah sinet sinet angta, erah loong ah langla Rangte ih sinet moong achaang hatoh noongrep ni daapkaat taha. ⁷ Saapsah rah wang ano marah tongtheng ni tongta wah lak dakchah ko ni piita leeraangtui ah thaang pi wangta. ⁸ Heh ih erah reeta adi, ething jih ajaat baji nyia rooknyi wah baji mihak phokhoh loong ah saap Sah ngathong ni ngupbon wang rumta. Neng jinni bang †changding nyia komkhuung adi phontumkaang‡ loong ah eme choi angta, erah loong ah langla Rangte mina loong rangsoom rum arah angta. ⁹ Neng loong ah boong ena boong rumta:

“An ibah leeraangtui ah pi suh epun elu,
eno erah jen ja suh uh an epun elu.

An etek haat ih taho, an roidong kotu dowah ih Rangte suh

mina jaat apaat, jeng maama maama jengte, deek dowah eno wahoh loong ah rekoh rumtu.

¹⁰ Neng ah Rangte mootkaat raangtaan ih hasong romwah ih hoon rumtu,
eno neng ih hatoh adoh pan rum ah.”

¹¹ Ngah ih we soktang adi, rangsah jeng arah we chaatang, neng loong wiik than ang rumta! Neng loong ih luuwang tongtheng nyia baji ething jih ajaat loong nyia mihak phokhoh loong ah kookchap rumta, ¹² eno erongwah ih riing boong rumta

“Saapsah etek haat erumta rah ih chaan aphaan,
nyamka, mongtham, tah achaan,

† 4:6 4:6 Moijaang ah inglis di glass liiha 4:8 4:8 Ijk 1:18; 10:12; Isa 6:2,3 5:1 5:1 Ijk 2:9,10; Isa 29:11 * 5:3 5:3 Marah rah adi “Mongrep etek etheng” Marah rah adi mongrep lamma raangha. 5:5 5:5 Rangph 49:9; Isa 11:1,10 5:6 5:6 Isa 53:7; Jek 4:10 5:8 5:8 Rsb 141:2 † 5:8 5:8 Inglis di harp liiha ‡ 5:8 5:8 “Phontumkaang” ah rangsoomte loong ih kah tumtak ah chaanthah asuh liiha. 5:9 5:9 Rsb 33:3; 98:1; Isa 42:10 5:10 5:10 Hpkt 19:6; Mot 1:6 5:11 5:11 Dan 7:10

soomtu esuh, phoongpha esuh, eno rangka esuh nep epun eh ah!"

¹³ Ngah ih rangmong ni jirep jih ajaat loong boong rum arah chaatang, hatoh dowah, hakhui dowah, eno juungsih mong dowah—timthan ething noongrep nawa loong boong boong rumta:

"Marah luuwang tongtheng ni tongta nyia saap Sah suh boong koh rumta, erangka nyia soomtu eh ih, ephoongpha nyia chaan aphaan, roitang raangtaan ih toom ang ah!"

¹⁴ Baji ething jih ajaat loong ih ngaakbaat rumta, "Amen!" Eno mihak phokhoh loong ah ngupdat rum ano soom rumta.

6

Sin hantek angta

¹ Eno ngah ih tuptang saap Sah ih sinet sin hoonchoi angta dowah jaakhothon ah jaata, eno baji ething jih ajaat dowah esiit rah ih rang huung huung ih jeng arah chaatang, "Wangho!" ² Ngah ih soktang adi, mok epuung esiit tuptang. Mok khoh adi tongte rah ih lasaan piita, eno heh suh luuwang khopok ah kota. Heh ah ejen ete mina kakah ajih kata.

³ Eno liwang wah sin hoonchoi rah saap Sah ih jaata; eno ngah ih liwang wah ething jih ajaat jeng arah chaatang, "Wangho!" ⁴ Mok ehoh we dong ra taha, erah esaang angta. Erah sakkhoh ni tongte asuh hatoh nah raamui thuk raangtaan ih chaan kota, erah raangtaan ih koh rumta, mina loong toom tek haatmui rum ah suh ah. Heh suh lang rapne elong kota.

⁵ Eno Saapsah ih sin hoonchoi ejom wah rah jaata; eno ngah ih ejom wah ething jih ajaat jeng arah chaat tang, "Wangho!" Ngah ih mok emak ang arah tuptang. Erah mok khoh adi tongte rah ih heh lak ni took jutsiit pi arah tuptang. ⁶ Ngah ih baji ething jih ajaat jeng arah likhiik chaatang, erah ih liita, "Saasiit lakbi ah ata* baan tooksiit angta eno saasiit lakbi ah barle† liiha rah took jom angta. Enothong olip bang nyia angut phek loong ah nak thet haat theng liita!"

⁷ Erah lilih Saapsah rah ih sin baji wah ah jaata; eno ngah ih baji wah dowah ething jih ajaat jeng arah chaatang, "Wangho!" ⁸ Ngah ih mok ah puungleekleek ang arah esiit tuptang. Mok sakkhoh ni tongte men ah Etek angta, eno Soolam ah heh re tiitiit ih kong khoomta. Nengnyih suh hatoh ni thiik baji dowah thiiksiit ah koh nyuita, ramui lam ih, ramtek dong thuk lam ih, khoisat maasat dong thuk lam ih nyia woma suianyah ih thet haat thuk lam ih tek haat suh chaan koh nyuita.

⁹ Erah lilih Saapsah ih banga wah sin hoonchoi rah jaata. Ngah ih marah mina Rangte jengkhaap tumbaat rum kano, nyia haaki chap suh hanpiite ang rum kano tekbuuh rumta ah tuptang, erah loong chiiala ah romthong lathong ni ang arah tuptang. ¹⁰ Neng erongwah ih riing rumta, "Teesu Elongthoon, esa nyia amiisak! Arah hatoh dowah seng tek haatte mina loong asuh dande ano hoocham thuk suh saapoot timthan loot tongla?" ¹¹ Thoontang suh samsong eloot jih epuung koh rumta. Eno laksuh wahoh loong nyia Jisu suh hanpiite loong ngo etek haat etheng angta loong ah maangthoon tiiti we boot tong thuk rumta.

¹² Erah lilih ngah ih tuptang Saapsah ih banga lih dowah leeraangtui sin hoonchoi ah jaata. Hasah jathikhah ih tiita, eno rangsa ah suiroon nyuh nyuh mak likhiikkhiik ih hoonta, eno laaphui ah sih likhiikkhiik esaang ih hoonta. ¹³ phoksat tiik maangsum bang nawa pognuh ngeenuh ih kadat mot ah likhiik ritsi loong ah hatoh ni dat taha. ¹⁴ Rang ah leeraangtui kah ngaakkhoon ah likhiikkhiik ngaakkhoon ano tik mata, eno hakong nyia juungloot loong ah neng tongtheng dowah heng soon rumta. ¹⁵ Eno hatoh dowah luuwang loong, mina pante loong, arami saahaap loong, changteng loong, chaan aphaan pan, eno mina wahoh loong, dah loong nep, changte loong nep, thoontang hakong jongdaap khui ni hottong rumta, ¹⁶ Neng loong ih jong jaan nyia hakong loong asuh baat rumta, "Seng sakkhoh adoh dat han eno seng loong ah hoppat he, marah luuwang tongtheng ni tongla erah miksook dowah wiithuk he nyia Saapsah tenkhat dowah puipang thuk he! ¹⁷ Neng tenkhat sattitih saakaan ah amadi, eno erah tenkhat damdoh jen mui suh ngo jen chap ah?"

6:2 6:2 Jek 1:8; 6:3,6   6:4 6:4 Jek 1:8; 6:2   6:5 6:5 Jek 6:2,6   * 6:6 6:6 Ata ah English di wheat liiha rah suh liiha.   † 6:6 6:6 "Barle" ah jaakhoh ni changthih phaksat angta tih   6:8 6:8 Ijk 14:21   6:12 6:12 Mot 11:13; 16:18; Isa 13:10; Mat 24:29; Mk 13:24,25; Luk 21:25   6:13 6:13,14 Isa 34:4   6:14 6:14 Mot 16:20   6:16 6:16 Hos 10:8; Luk 23:30

7

144,000 Ijirel mina loong

¹ Erah lilih arah hah adi rongbaji ni rangsah wabaji chap arah tuptang. Erah loong ah ih hah nah, juusih nah, song abang nah naktoom pong ah li ano rongbaji ni pong ah tangjoh rumta. ² Eno saadong ko nawa ething Rangte sin hoon theng ah pi ano wangha rah rangsah wahoh we japtuptang. Rangte ih hah nyia juusih thet haat suh chaan kot choi rangsah wabaji ah erongwah ih riipoon rumta. ³ Rangsah ih liita, "Seng Rangte laksuh loong khang nah Rangte sin hoon ah maang langlang, hah, juusih nyia song abang loong ah lathet haat theng." ⁴ Eno ngasuh baat tahang neng khang ni Rangte sin hoon choichoi ah 144,000 angta. Neng loong ah Ijirel jaat apaat asih jaatnyi dowang rumta, ⁵⁻⁸ jaatsiit dowang asih hajaatnyi ang rumta: Erah langla, Judah, Reuben, Gad, Asher, Nephtali, Manasseh, Simeon, Lewi, Issakar, Jebulun, Joseph nyia Benjamin loong angta.

Mih hantek

⁹ Erah lih adi toonsok angdi, o ih uh lajen rookweh theng mih ang rumta. Neng loong ah kurep wangrep dowang, deekrep dowang, jaatrep paatrep dowang jengrep kongrep jengjengla loong dowang ah angrumta eno nyupu ah kap rum ano neng lak ni paamlak phaak ah pi rum ano luuwang tongtheng nyia Saapsah ngathong ni chap rumta. ¹⁰ Neng loong ah erongwah ih ri rumta: "Khopi roidong ah luuwang tongtheng ni tongte Rangte nyia Saapsah jiin nawa chohi!" ¹¹ Rangsah loong ah ih luuwang tongtheng, mihak phokhoh nyia ething jih ajaat baji angta loong ah kookchap rum ano jeng rumta. Eno neng loong ah rangte tongtheng ngathong ni hah ni kotbon rum ano Rangte khorongngot rumta. ¹² "Amen li ano jengta! Phoongpha, herangka, mongtham ese, lakookmi li, echoomjoot, chaan aphaan nyia hang aphaan loong ah saarookwet ih seng Rangte raang ih! Amen!"

¹³ Mihak phokhoh wasiit ih cheng tahang, "Arah nyupu kapte miloong ah manawa ra hala?"

¹⁴ Ngah ih ngaakbaat tang, "Ngah ih tajatkang chuupha, an ih ba jat uh."

Heh ih baat tahang, "Arah miloong ah rapne ih siiwi chamnaang thuk rum arah, nawa puiwang rumhala. Neng loong ah ih nengnyuh nengkhat saachot rum ano Saapsah sih ni puutem rumta. ¹⁵ Erah thoidi rangsoomnok ni Rangte tongtheng ngathong ni chap rum ano rangwu rangphe heh soomtu rumha. Eno rangte tongtheng ni o tongla erah neng damdoh tong roh e ano puipang rum ah. ¹⁶ Neng loong ah mabah uh neng ram eh tatiika nyia joongle ih taleeka; adoleh rangsa angkoja oh tiim ekhaam jaat ih uh tasat raat rumka, ¹⁷ tiimnge liidi rangte tongtheng ehong ni tongla Saapriimte ah neng riimte, eno roidong kottheng juumik adoh siitwan rum ah. Erah damdoh Rangte ih neng mik dowang mikse ah hut haat rum ah."

8

Sin sinat angta

¹ Sin, sinat ah Saapsah ih daap kano, rangmong ni koonta kho tikpapak angta. ² Eno Rangte reeni rangsah wasinat chap arah japtuptang, neng loong asuh luiorong sinat korumta.

³ Rangsah wahoh, kom nawa hoon arah phontumkaang tingtak theng ah pi ano wang taha, eno romthong adi chapta. Rangte mina loong rangsoom damdoh wakting thuk suh phontumkaang hantek heh suh kota eno luuwang tongtheng ngathong ni chapla hun romthong adi khojoo siik hoon thukta. ⁴ Rangte ngathong ni chapta rangsah lak nawa erah tingtakta weekhot ah Rangte mina loong rangsoom damdi wak toonkhot wangta. ⁵ Eno rangsah rah ih phontumkaang takta ah toonpi ano, romthong dowang we ah wakthiinta, eno hah ni haatkaat taha. Erah tokdi rang ah mok eta, rangsummeh ah jap, eno hasah ah ti eta.

Luirong loong angta

⁶ Erah lih adi rangsah wasinat ah ih luiorong loong ah huumot suh khookham rumta.

⁷ Jaakhothon dowang rangsah rah ih heh luiorong ah huumotta. Erah dowang nge nyia we, sih damdi woi arah hah ni keehaata kaat taha. Eno hah thiikjom dowang thiiksiit,

song abang thiikjom dowā thiiksiit nyia khoi anaam thiikjom dowā thiiksiit loong ah matkhaamta.

⁸ Jaakhothon lih dowā warah ih luiorong ah huumotta. Eno kong akaan elongwah we khoni lu arah likhiik juusih mong ni haatkaat kano thiikjom thiik dowā thiiksiit ah sih eh hoonta, ⁹ juusih ni ething jih ajaat loong ah thiikjom dowā thiiksiit ah mattek eta, eno ju jaahaat loong ah thiikjom dowā thiiksiit ah thet haatta.

¹⁰ Eno wanyi lih dowā rangsah warah ih heh luiorong ah huumot kano ritsih elongwah ah phiitwe likhiik phaak ano rang nawa ju nyia juumik thiikjom dowā thiiksiit khoni datti ra taha. ¹¹ (Ritsih men ah “Khadikdik” angta.) Eno thiikjom dowā thiiksiit ju ah ekhah ih hoonta, eno erah ju ah ekhah eh hoon kano ju jokte loong ah hantek mattiita.

¹² Wajom lih dowā rangsah rah ih heh luiorong ah huumotta. Rangsā thiikjom dowā thiiksiit, laphui thiikjom dowā thiiksiit nyia ritsih thiikjom dowā thiiksiit loong ah taabot kano, rangwu thiikjom phaakta dowā thiiksiit ah emat eta; hesa saasiit ah thiikjom ih phe ano thiiksiit adi rangwu amuh angta eno rangphe ah uh thiikjom dowā thiiksiit adi rangnak amuh angta.

¹³ Eno rangko toonsok adi, echoongwah ni laang esiit puh ano erongwah ih hu arah japchaat tang, “O choophaan phaana, choophaan phaana! Rangsah wajom rah ih luiorong huumot adoh arah hah ni songtongte loong ah raangtaan ih tiimthan echo etheng ang ah.

9

¹ Eno wabaji lih dowā rangsah warah ih liorong ah huumotta doh ritsih esiit hah ni datti raaha rah japtuptang, erah suh hetangmuh benglu* saabi ah koh eta. ² Ritsih rah ih benglu ah laang kaano, erah dowā weekhot dongkhot ra taha, erah weekhot ah hipong hinya ih dongkhotta, eno rangsa phaak nyia pongwut ah benglu nawa weekhot dongkhotta rah ih nakdat thukta. ³ Weekhot dowā wotuute loong ah dong haano hah ni ra taha, eno neng suh uh siirangngang likhiik ih neng chaan ah kota. ⁴ Wotuute loong asuh baatta, sen ih naam, song abang adoleh jihoh songphook bangphook ah lathet haat theng, o mina heh khang ni Rangte sin lajeeka loong ah baajen siwi chamnaang thuk an. ⁵ Wotuute loong asuh baatta, erah mina loong ah etek bah latek haat theng, la bangnga than echam luulu ih thuktheng. Erah siwi chamnaang thuk rum adoh hemaasat ah langla sirongngaang ih lak adi sat arah likhiik eh sat rum ah. ⁶ La bangnga mong adoh neng ih etek esuh taatli rum ah, erabah uh tati rumka ang ah, erah pootdoh etek ah neng taangnawa moongssoon eah.

⁷ Wotuute loong ah raamui kaat suh mok bankhookham arah likhiik eh angta; neng khoh loong ah hun khopok likhiik nyia nengthe nengkhoh ah mina the akhoh likhiik ih ang rumta. ⁸ Neng khoroon ah minuh loong khoroon likhiik angta nyia neng pha loong angkoleh sakhobung loong pha likhiik angta. ⁹ Neng teekhuh ah jaan nawa hoon arah laakkhoi likhiik ih angta, eno neng jang dowā mokkaari loong ah raamui kaatdi rengpit ah likhiik ih huupuh rumta. ¹⁰ Neng meh loong ah siirongngaang meh likhiik helak pan angta, eno neng meh loong adi la bangnga mong doh mih chum thet haat suh chaan aphaan pan angta. ¹¹ Hetangmuh benglu sokboite rangsah ah neng luuwang angta. Hebrew jeng ih Abaddon; Grik jenglam ih Apollion ngeh ih men rumta; (erah langla “Thet haatte”).

¹² Jaakhoh dowā cho etheng ah eliin eta; bolam uh echo etheng enyi je ah.

¹³ Erah lih adi wabanga lih dowā rangsah warah ih luiorong ah huumotta. Eno Rangte ngathong ni hun nawa hoon arah romthong dowā rongbaji ni miroot japchaat tang. ¹⁴ Erah miroot adi wabanga lih dowā rangsah suh baatta, “Euphrate ju ni khak ha rangsah baji ah daap haat ih uh!” ¹⁵ Eno rangsah baji ah daap haat ano arah saapootpoot di, erah rangwuuwu sa, erah laajangjang di nyia erah paangpaang adi thiikjom dowā thiiksiit mih loong ah etek haat esuh ban khookham thuk rumta. ¹⁶ Ngah suh baat tahang: Erah di raamuite loong ah rooproop eh rooknyi koror angta. ¹⁷ Eno motmang ni mok nyia moksiitte loong ah japtup rum tang: Neng teekhuh loop theng laakkhoi loong ah we saangsaang ih saangta, saphira jong hamham† eta nyia koonthook likhiik ih meenta. Mok khoh ah sakhobung loong khoh likhiik angta, eno mok tui nawa we, weekhot nyia koonthook dong taha. ¹⁸ Eno mok tui nawa thang achang ejom dong taha ah weekhot, we nyia koonthook angta eno erah ih dowā ming loong ah thiikjom dowā

8:10 8:10 Isa 14:12   **8:11** 8:11 Jer 9:15   **8:12** 8:12 Isa 13:10; Ijk 32:7   * **9:1** 9:1 Hetangmuh BengluHakhui ni chiithih laakhah loong dande rangwu maang changchang phaatak ni sak ha   **9:2** 9:2 Rangph 19:28   **9:3** 9:3 Hpkt 10:12-15   **9:4** 9:4 Ijd 9:4   **9:6** 9:6 Jb 3:21; Jer 8:3   **9:7** 9:7 Jol 2:4   **9:8** 9:8 Jol 1:6   **9:9** 9:9 Jol 2:5
9:13 9:13 Hpkt 30:1-3   † **9:17** 9:17 eham, english ih blue liiha

thiiksiit ah chum tek haatta. ¹⁹ Mok loong chaan ah neng tui ni nyia neng meh loong adi angta. Neng meh loong langkoleh pu hekhoh pan likhiik angta eno mina loong ah erah ih chumthet haat rumta.

²⁰ Erah thang adi latekte loong ah neng lak ih hoonta soomtu ah tatoi rumta. Neng ih chiithih laakhah soomtu, nyia hun, jaanleep, ngunkholok, jong, bang marah ih hemik ih latup, hena ih lachaat adoleh lami khoomka loong hoon rumta soomtu ah tatoi rumta. ²¹ Adoleh mih tek haat, moontooro, mih damdi roomjup roongtong nyia hot hot loong ah tasekthun rumta.

10

Rangsah nyia leeraangtui ehinsah

¹ Erah lih adi chaan aphaan pan rangsah rangmong nawa datra haarah japtuptang. Heh khoh ah saathoi ih kook ano jiumi ih loopta; hethe hekhoh ah rangsa likhiik angta, eno heh lah loong ah weelu arah likhiik ih angta. ² Heh lak ni leeraangtui daapchoi ah pi ano heh lah dakmi ko lah ah juusih ni nakta eno dak hekko ah hah ni nakta; ³ eno sakhobung root likhiik eh erongwah ih riipoonta. Erah riipoonta lih adi , ranghu rangmok dopsinat ngaak huuta. ⁴ Erah jengta damdam ih eraang esuh taat liitang. Enoothong rangmong ni jeng arah miroot japchaat tang, "Ranghu rangmok sinat rah ih baatta ah husah nah thiin uh; erah laraang thiin theng!"

⁵ Erah lih adi rangsah ah juusih khoni nyia hah ni chap ano heh lak dakmiiko ah rangmong ko eh noiwanta, ⁶ eno ju nyia rang, hah ni jeeje arah dongsiittte nyia saarookwet tongte Rangte mendi thoomhoonta. Rangsah rah ih liita, "Takah boot sentongka! ⁷ Enoothong rangsah arok lih dowah warah ih heh luiorong huumot taano Rangte ih heh laksuh khowah loong suh husah ni heh kaankoong tiit baat rumta loong ah erah doh thoon pakna reeraang ah."

⁸ Eno rangmong ni miroot chaat wantang adoh ngasuh we baat tahang, "Kah uh juusih nyia hah ni chap ano rangsah ih leetui daapchoi piha ah thaang kah uh."

⁹ Eno rangsah taang ni kah angno leeraangtui daapchoi ang arah sukah tang. Heh ih ngasuh li tahang, "Thaang uno phak uh; arah an mong nah esih eh hoon ah, enoonthong an tui nah nabi sumsum eh sum ah."

¹⁰ Heh lak dowah leeraangtui ehin ah thaang angno phaktang, eno nga tui ni nabi sumsum eh sumta. Enoothong erah lem kangno nga mong ni esih eh hoonta. ¹¹ Eno ngasuh baat tahang, "An ih mirep miraang suh, deek akaan rookwet suh, jeng jengla asuh nyia luuwang tiimthan ah loong asuh Rangte tiitkhaap ah we baat etheng."

11

Haaki wanyi

¹ Ngah suh saanthaak theng jaan likhiik chaanthah esiit kohang no baat tahang, "Rangte rangsoomnok nyia romthong ah saanthaak hoonkah uh, eno rangsoomnok adi mathan ih khoronggot ha erah ah rookweh uh. ² Enoothong taakkhu ko ah saanthaak lahoon theng, tiimge liidi erah ranglajatte loong asuh kota, neng ih Esa Samnuthung ah rookbaji laanyi raangtaan ih neng lakhui nah thiin ano hapnak ah. ³ Ngah ih nga haaki wanyi ah khoipoi ah kap thuk nyu angno kaat thuknyu ang, eno nengnyi ih 1,260 saakaan mongdoh Rangte tiitkhaap ah baataan nyu ah.

⁴ Haaki wanyi ah langla olip bang enyi nyia weetook enyi ang ah eno erah loong ah arah Hah pante Teesu ngathong nah chap ah. ⁵ O ih erah haaki enyi thet haat suh li adoh nengnyi tui nawa we dong haano piara loong ah tek haat nyu ah. Erah thoidoh nengnyi tek haat suh chungte loong ah emamah eh mattek haat ah. ⁶ Rangte tiitkhaap baat tokdoh rangphaat laphaat thuk suh neng jiinni rang kaasak tangsak suh chaan aphaan jeela. Neng jiinni juumik ah sih eh hoonthuk suh uh chaan aphaan jeela; adoleh tiimtok doh uh neng thung ang abah arah hah adoh tiimthang tiimchang nawa ih uh jen cham ethuk suh chaan aphaan jeela.

⁷ Nengnyi ih tiitkhaap thoonbaat ano, hetangmuh benglu dowah siithinyakhah ah wang haano mui ah. Heh ih jen nyu ano tek haat nyu ah eno ⁸ nengnyi mang ah samnuthung lamlong nah, maradi neng Teesu bangphak ni rapbotta adoh jupthiin wannyu ah. Erah samnuthung langla Sodom, adoleh Ijip di nyootbaat ha. ⁹ Nengnyi mang ah mirep miraang suh, deekrep deekraang suh, jaaprep paatrep nyia jengrep kongrep jeeng jengla

loong asuh sa jom saathom sokthuk rum ah, erabah uh tabeng thuk rumka. ¹⁰ Arah hah dowa mina loong ah erah wanyi tek asuh eroon e rum ah. Neng loong ah roon rum ano neng jaachi nah tenroon lakkot loong ah kotmui eh rum ah, tiimnge liidoh khowah wanyi ah ih arah hah dowa mina loong ah rapne ih chamthuk rumta. ¹¹ Enoothong sa jom saathom lidi Rangte ih nengnyi suh tak ah koh ano ngaaklun thuk nyuuta, eno wanyi ah toonchap kano erah japtupte loong ah rapne ih cho rumta. ¹² Erah lih adi khawah wanyi ah ih rangmong ni erongwah eh ri ano nengnyi suh li arah miroot japchaat nyuuta, “Ana wanghan sih!” Eno nengnyi piara loong miksook di jimu damdi rangmong ni wang nyuuta. ¹³ Erah poot adi hah ah micho miphaan ih mota; thiik asih dowa thiiksiit sammuthung ah thet haatta, eno hajaat sinat miloong ah tek haatta. Mina mathan daktiita loong ah ih cho rum ano rangmong dowa Rangte elong ah phoongpha rumta.

¹⁴ Dopnyi cho theng angta ah ethoon eta, enoothong erah nyi lih dowa echo theng ah jaalo eh thok ha.

Luirong Sinat

¹⁵ Eno arok lih dowa rangsah ah ih luirong ah huumot kano, rangmong ni erongwah ih ri rum ano li rumta, “Arah mongrep ah pansuh chaan aphaan ah seng Teesu nyia Kristo heh lak ni, eno heh ih mabah uh lathoon ih panchan ah!” ¹⁶ Eno rooknyi wabaji mihak phokhoh rangte tongtheng ni nyia Rangte ngathong ni tong rumta loong ah neng the ah hako ngupsok rum ano Rangte phoongpha rumta, ¹⁷ eno li rumta:

“Seng Teesu Elongthoon Rangte, amadi o ah nyia o angta!

Anchaan anphaan kap hu raangtaan ih lakookmi liihi
eno an ih phang pan tu raangtaan ih uh lakookmi liihi!

¹⁸ Ranglajatte mina loong ah neng tenkhat totoh angta,
tiimnge liidoh an tenkhat saapoot ah ethok e hala,
tekmang dande tok ah ethok e hala.

An laksuh, khawah loong ah hethaang chosuh saapoot ah ethok e hala,
eno an choomjootte an mina loong ah,
ehin elong loongtang suh phoosiitsiit ih kot suh ah.

Arah hah thet haatte loong thet haat suh saapoot ah echang ela!”

¹⁹ Rangmong ni Rangte rangsoomnok kaasak ah daapdat eta, eno Nuumijeng thiinta Bangkok ah erah di japtupta. Erah lih adi rangsummeh ah jap eta, ranghu rangmok angta, hah ah moh eta eno nge loong ah dat eta.

12

Minuh nyia Dragoon

¹ Eno rang ni micho miphaan dong angta. Erah di minuh nusiit, heh nyukap khatkap ah rangsa angta, laphui ah heh lakhui ni nyia heh khopok ah ritsih asih enyi angta. ² Heh sah tupnanah ang ano rapne ih huusatta.

³ Micho miphaan rang ni jihoh we dong angta. Erah di dragoon esaang elongwah esiiit angta, heh khoh sinat nyia heh rong asih angta, eno heh khoh rookwet ni luuwang khopok angta. ⁴ Eno ritsih loong ah thiikjom dowa thiiksiit ah rang dowa khoon hoom ano hah ni haatkaat taha. Heh sah dongtup damdam phak suh li ano, minuh ngathong adi chaptta. ⁵ Eno minuh ah ih miwasah dongtupta, erah sah rah ih jaan thah ah pi ano deek akaan thoontang pan ah. Enoothong noodek ah nge ano Rangte taang ni heh tongtheng ni piiwanta. ⁶ Eno Rangte ih ban khookhamta phisang hah adi, minuh ah soonkata, erah di 1,260 saakaan riikoi sokboi kaatta.

⁷ Erah lih adi rangmong ni ra mui. Eno dragoon ah damdi Maikel nyia heh rangsah loong ah mui rum kano, dragoon nyia heh rangsah loong ah daakmui rumta; ⁸ enoothong dragoon ah ejen eta, erah dowah ih dragoon nyia heh rangsah loong ah rangmong ni takah boottong thuk rumta. ⁹ Teewah dowah pu nyia heh rangsah loong ah hah ni piihaat kaat taha—teewah dowah pu ah langla Hakhoh luuwang, adoleh Soitaan ah angta, heh ih mongrep dowah mina loong ah mokwaan ha. Heh rangsah nyia heh teewah loong ah hah ni piihaat kaat taha.

¹⁰ Eno rangmong ni erongwah ih ri arah japchaat tang, “Amadi Rangte jiin nawa khopiroidong ah ra hala! Amadi Rangte ih hechaan hepphaan ah Luuwang chaan aphaan

likhiik ih noisok ha! Amadi Kristo ih heh chaan ah noisok ha! Tiimnge liidi seng Rangte ngathong ni chap ano rangwu rangphe hanpiite loong suh liilaangte loong ah rangmong nawa piihaat kaat hala. ¹¹ Hanpiite loong ah ih Saapsah sih nyia amiisak tiit baattaan rumta jun ih jen rumta; eno neng roidong ah thiinhaat ano etek esuh li rumta. ¹² Erah raangtaan ih rangmong sen loong nyia erah di tongte loong ah eroon e an! Enoothong arah hah nyia juusih raangtaan ih tiimthan thih ah! Tiimnge liidi Hakhoh Luuwang ah sen taang ni tenkhat potom ih datra hala, heh ih jat eha nga taang ni saapoot ah amasah ba tongla ngeh ah.”

¹³ Dragoon ah ih hah ni baalek haatkaat kohalang nih li ano, heh sah miwasah tupte nuh asuh taatlaat baatta. ¹⁴ Eno minuh asuh phisaang hah adoh pukkaat thuk suh laang jang elongwah enyi kota, erah doh heh ih heh sah ah paangjom paangthom dragoon lak nawa puipang suh ah. ¹⁵ Erah thoidi minuh ah toom phuukaat ah li ano dragoon ah ih heh tui nawa ju ah minuh lilih ih jengkaat thukta. ¹⁶ Enoothong minuh chosokte ah hah angta, heh tui ah kaahaat ano dragoon tui dowu ju ah matlemta. ¹⁷ Minuh asuh dragoon ah khah ano hesuh hesah loong damdi muila—erah loong ah langla Rangte jengdang boichaatte nyia Jisu ih jatthuk ha amiitiit baatta suh tuumaangte loong ah. ¹⁸ Eno dragoon ah juusih kaang ni chapta.*

13

Siithinyakhah enyi

¹ Erah lih adi juusih nawa siithinyakhah esii dokkhoom wangha rah japtuptang. Herong asih eno hekhoh sinat angta; eno herong rookwet ni luuwang khopok angta, erah damdi hekhoh rookwet ni Rangte kaanju men raangta. ² Siithinyakhah ah sasaang likhiik angta, helah ah sap lah likhiik, hetui ah angkoleh sakhobung tui likhiik angta. Dragoon ah ih siithinyakhah asuh heteewah chaan, luuwang tongtheng nyia hechaan hepahan thoontang kota. ³ Siithinyakhah khoh esii ah ma choi angta, enoonthong ma ah deechoi angta. Hah ni mathan mina angta erah loong ah paatja rum ano heh lilih ih phanjoh rumta. ⁴ Dragoon ah ih heh chaan ah siithinyakhah asuh kot kano mirep miraang ih phoongpha ano khorongngot rumta. Siithinyakhah ah uh soomtu eh rumta eno li rumta, “Siithinyakhah likhiik o ah? Heh damdoh o jen mui ah?”

⁵ Siithinyakhah ah ngaampook ngaamsaang ih Rangte kaanju jengkhaap ah jeng thukta, eno heh suh rookbaji laanyi raangtaan ih chaan kota. ⁶ Eno Rangte nyia heh men, adoleh heh maradi tongla hah ah, adoleh rangmong ni o songtongla erah loong ah phang tam rumta. ⁷ Heh ih Rangte mina loong damdi mui thuk ano jen thukta, eno heh suh jaat apaat rep, deek akan rep, jengrep kongrep jengla nyia kurep wangrep loong ah pan suh chaan kota. ⁸ Hah ni songtongla miloong ah ih soomtu rum ah, arah mongrep maang dongsii kaadi roidong ething leedap ni men raangthiin choi nyia etek haat eta Saapsah mina loong luulu ih ba tasoomtu rumka.

⁹ “Boichaat an, sen na je anbah ah! ¹⁰ O mina jootsak etheng ah amiimi ih joosak ah, o lang ih tekdok theng ah amiimi ih tekdok ah. Erah langla, Rangte mina loong ah ih enaan etheng nyia laalom laabi eh ang theng.”

¹¹ Erah lih adi hah mong nawa dong raaha rah siithinyakhah esii weetup tang. Heh rong ah saapsah rong likhiik enyi angta, eno heh jeng ah angkoleh dragoon jeng likhiik ih angta. ¹² Jaakhoh dowa siithinyakhah chaan aphaan ah heh pandi maakta. Hah ni tongtongla nyia mina loong asuh hema deechoi siithinyakhah ah soomtu thuk rumta. ¹³ Erah lih dowa siithinyakhah ah ih paatjaajih loong ah reeraang eta; mirep miraang miksok di heh ih rangmong nawa we kaat thuk taha. ¹⁴ Eno jaakhoh dowa siithinyakhah ah ngathong ni paatjaajih loong ah noisok kano hah ni songtongla mina loong ah mokwaanta. Lih dowa siithinyakhah rah ih jaakhoh ni lang ih maadook arah deeta siithinyakhah ah choomjoot thuk suh heh laaphaang ah hoonthuk eh rumta. ¹⁵ Eno lih dowa siithinyakhah ah ih jaakhoh dowa siithinyakhah laaphaang ah heh tak ih lun motta, tiimnge liidoh erah heh laaphaang ah mijeng toom e ah nyia o ih lasoomtu ka erah loong ah toom tek haat ah ngeh ah. ¹⁶ Erah siithinyakhah ah ih mirep miraang, ehin elong, changthih changteng, dah nyia dah lah angka loongtang suh neng lak dakmiiko lah angka neng khang ni thoikatkat ih heh sin hoon thuk rumta. ¹⁷ Erah sin hoonha ah lajeeka bah o ih uh tiim uh sami sangka adoleh riik ih sami reka, erah raangthuk rumha langla siithinyakhah ah men lah angka heh nomboot ang ah.

12:14 12:14 Dan 7:25; 12:7 * **12:18** 12:18 Dragoon chapta; mararah le ni Eno chaptang liiha, arah hewet ah helih loong ah damdi jangraang kaatla. **13:1** 13:1 Dan 7:3; Mot 17:3,7-12 **13:2** 13:2 Dan 7:4-6 **13:5** 13:5 Dan 7:8; 11:36 **13:7** 13:7 Dan 7:21 **13:8** 13:8 Rsb 69:28 **13:10** 13:10 Jer 15:2; 43:11

¹⁸ Arah jat suh mongtham eje ang theng. O jatwah jeewah ang ah, erah tiim suh liiha nyia marah siithinyakhah ah erah jat ih an, heh nombot ah 666 ang ah.

14

Saapsah nyia heh noksong

¹ Erah lih adi toonsok angdi, Jaion Kong ni Saapsah chap arah japtuptang; heh damdi 144,000 mina angta eno heh men nyia heh Wah men ah neng khang ni raang arah angta. ² Eno rangmong ni ju reng datjan ah likhiik, rangmok ah likhiik nyia changding rengtomte ih rengtom ah likhiik ih chaatwaan tang. ³ Luuwang tongtheng ngathong adi 144,000 mina, ething jih ajaat baji, erah damdi mihak phokhoh ang rumta; neng loong ah ih neng luulu ih jat arah seehooon ena esiit se rumta. Eno mina mathan ah erah dung dowah neng luulu juuba hethaang koh ano rangdah nawa pang arah angta. ⁴ Minuh damdi roomjup roomtong laje thang ih neng teewah saachamcham eh tongrum arah miwah loong ah; neng loong ah Saapsah maako kaatkah heh lilih ih karumla. Mina mathan ah erah loong dung dowah hethaang koh ano rangdah nawa pang arah, eno neng loong ah Rangte nyia Saapsah suh jaakhothoon koh ah. ⁵ Neng loong ah ih tiit hu baat mabah uh thaakjat muh; neng tiimdi uh thetmuh.

Rangsah wajom

⁶ Erah lih adi rangsah echoongwah ni ehoh puh arah japtuptang. Eno arah hah dowah mina loong asuh, mirep miraang suh, jaaprep paatrep suh, deek akaan rookwet suh, jengrep kongrep jengla loong suh thaaraam thuk suh heh lak ni Ruurang mabah uh lathoon theng Ese tiitkhaap piita. ⁷ Heh erong rongwah ih jengta, "Rangte ah choomjoh anno heh rakkak tiit ah phoongpha an! Mina loong ah dande suh heh saapoot ah thok ehala. Rang nyi hah, juusih nyia juumik donghoonte ah soomtu an!"

⁸ Heh lih dowah rangsah ah jaakhoh dowah rangsah lilih ih ano jengta, "Heh edattek e hala! Babiloon Elong ah datti hala! Mina loong asuh heh kham ah jok thuk rumta—erah kham ah langla heh teenuh roomjup roomtong ramka tenthun!"

⁹ Jaakhoh dowah rangsah anyi lilih ih rakte ah erongwah ih riita, "O ih siithinyakhah nyia heh laaphaang adoleh neng khang ni nyia lak ni raang choi loong ah ih ¹⁰ Rangte kham ah uh jok ih ah, erah kham ah tenkhat thuk kham, heh tenkhat ah erah kham adi khoowaan siit woikeeha! Erah jokte loong ah esa rangsah nyia Saapsah ngathong nah we nyia koonthok khonah siwi chamnaang thuk rum ah. ¹¹ Neng siwi chamnaang thukte weekhot ah saarookwet ih khot ah. Siithinyakhah nyia heh laaphaang soomtuute loong nyia o khang ni heh men raang choi loong ah rangwu rangphe tathoon chamka ang ah.

¹² Rangte mina o ih Rangte jengdang kap ha loong ah ih Jisu suh tuumaang ano enaan ejih ang ah.

¹³ Eno rangmong nawa jeng arah miroot chaat tang, "Arah raang uh: Amah dowah ih Teesu mootkaat suh o tiila erah loong ah juuba tenroon!"

"Elang eh ah!" Chiiala ah ih ngaakbaatta, "Neng loong ah mootchaan kaatchaan nawa naangtong e ah, tiimnge liidoh neng mootkaat thaang ah neng damdam ang ah.

Hah dowah chamkhan

¹⁴ Eno toonsok etang adoh, jiimu puukoopkoop ni mina likhiik tongta, eno heh khoh ni hun khopok ah pok eta erah damdi heh lak ni khothep theramram ah pi eta. ¹⁵ Erah lih adi rangsah wahoh rangsoomnok nawa dokkhoom haano jiimu khoni tongta ah damdi erongwah ih riawaanta, "An khothep ah ih cham menla ah khan uh, tiimnge liidoh arah hah ah ekhan esuh emen ela!" ¹⁶ Eno jiimu khoni tongte warah ih khothep ah hah ni choondok kaat taha, eno hah dowah menta loong ah khanta.

¹⁷ Erah lih adi rangmong ni rangsoomnok nawa dokkhoomha rah rangsah wahoh we tuptang, heh jiinni uh khothep theramram angta.

¹⁸ Eno rangsah wahoh we sokboite angta ah romthong nawa dokkhoom ra taha. Khothep theramram ah pi ano rangsah asuh erongwah ih riibaatta, "An khothep ah ih phek dowah anggut tiik loong ah thiikhan kah uh, anggut tiik ah esum ela!" ¹⁹ Eno rangsah ah ih heh khothep ah hah ni choondok kaat taha, hebang dowah anggut loong ah thiikhan ano Rangte tenkhat anggut jittheng adi haatkaatta. ²⁰ Samnuthung jiiit ni anggut jittheng adi jitkaat kano sih ah bokjeng ra taha, eno meechaanyi loot eh jankata, echoong ko ah ngook bangna angta.

15

Hethoon thang ariin damdi rangsah

¹ Erah lilih, ngah ih rang ni ehoh elongwah nyia epaatja theng ang arah japtuptang. Erah di thang ariin pan Rangsah sinet ang rumta, eno erah thang ariin loong ah hethoon angta, tumeah erah loong ah ih Rangte tenkhat tiit ah hethoon et jatthuk suh dong rum taha.

² Erah lilih ngah ih moojaang likhiik juungsih damdi we nep ang arah japtuptang. Erah damdi uh ngah ih siithinyakhah* nyia heh laaphaang ah japtuptang, nyia heh men ah nomboot pan ang arah heh jente japtuptang. Rangte ih korumta changding ah pi rum ano, neng loong ah moojaang juungsih kaang adi chap rum ano, ³ Rangte laksuh Moses nyia Saapsah boong ah boong rumta:

"Elongthoon seng Teesu Rangte,

an mootkaat ah tumthan rak nyi epaatja theng ah!

Deek akaan rep luungwang,†

an lampo ah tumthan epun nyi amiisak ah!

⁴ An ra lacho an ngathong nah o lachap mamah ma eah Teesu?

An elong tiit dong baat ah o ih ma daan ah Teesu?

An luulu ba esa ah.

Deek akaan rep wang rum haano

an khoronggot rumho,

tumeah an mootkaat kateng ah thoontang ih japtup eha."

⁵ Erah lilih ngah ih rangmong daapcho ang arah di rangsoomnok tuptang. Eno erah Esa Nyutaap pan angta. ⁶ Rangsah sinet ah erah rangsoomnok dowa thang ariin sinet pan dong ra rum taha, nengnyuh nengkhat ah nyuleep saachamcham ih phaak arah kap rumta, neng teekhuh adi hun roomkhe ih khak rumta. ⁷ Erah lidi ething jih ajaat loong baji dowa esiit rah ih rangsah sinet asuh, roitang roijang tongte Rangte tenkhat me arah hun khoowaan sinet ah korumta. ⁸ Rangsoomnok ah Rangte weephaak nyia chaan aphaan weekhot ih meeta, eno rangsah sinet ih thang ariin sinet thok hui taha ah maangthoon maakmaak rangsoomnok ni o mina uh tajen nopwang rumta.

16

Rangte tenkhat pan khoowaan

¹ Erah lidi rangsoomnok ni rangsah loong sinet asuh erong rongwah ih amet riingbaat arah jap chaattang: "Khoowaan sinet dowa Rangte tenkhat ah hatoh nah keelook kaat an!"

² Phangkhothoon rangsah rah ih khoowaan dowa hatoh adi keelok kaatta. Eno siithinyakhah men pan angte nyia heh laaphaang soomtuute loong sak adi echo theng nyia sattiiti eh satjih sok ama loong dongta.

³ Erah lidi phangkhothoon lih dowa rangsah rah ih khoowaan dowa juungsih adi keelokta. Juung ah tekmgang mina sih likhiik ih hoonta, eno juungsih dowa ething jih ajaat loong ah chum tek rumta.

⁴ Erah lih adi enyi lih dowa rangsah rah ih juung nyia juungmik juung loong adi heh khoowaan dowa rah ih keelokta, eno juung loong ah sih ih hoonta. ⁵ Juung sokte rangsah ah ame jeng arah jap chaattang, "Marah an ih dande hu erah epun, O Esa Wah, amadi uh an teewah di uh an angtu! ⁶ Neng ih Rangte mina nyia khawah loong sih ih lok rumta eno amadi erah sih ah an ih neng suh jok thuk rumhu. Neng tumjaat chojih angta rah cho rumla!" ⁷ Erah lidi romthong ni jeng arah root jap chaattang, "Teesu! Elongthoon Rangte! An ih marah dandeehu ah epun nyia amiisak ju!"

⁸ Erah lilih rangsah ejom lih dowa rah ih heh khoowaan dowa ih rangsa adi keelokta, eno rangsa tak rah ih miloong ah sattiiti ih sat khaam thuk rumta. ⁹ Neng ah we khaam ah ih sattiiti ih khaam rumta, eno neng ih Rangte men ah seleh tam et rumta, erah thang ariin khoh adi chaan aphaan pan warah ah. Ang abah uh neng rangdah nawa tangaak lek rumta nyia Rangte elong tiit ah taphoongpha rumta.

¹⁰ Eno rangsah baji lih dowa rah ih heh khoowaan dowa ih siithinyakhah tongtheng adi keelokta. Eno siithinyakhah hasong ah laamang ih loopjota, miloong ah ih neng khorok thoidi neng tuuhih ah dangtat et rumta, ¹¹ eno nengsok nengma nyia neng

* **15:2** 15:2 siithinyakhah Mih thet haatte chiithih laakhah asuh liiha(beast) **15:3** 15:3 Hpkt 15:1 † **15:3** 15:3 Deek akaan loong; mararah leedap adi roorep et raangha. **15:4** 15:4 Jer 10:7; Rsb 86:9 **15:5** 15:5 Hpkt 38:21 **15:8** 15:8 Hpkt 40:34; 1Lu 8:10,11; 2Tet 5:13,14; Isa 6:4 **16:2** 16:2 Hpkt 9:10 **16:4** 16:4 Hpkt 7:17-21; Rsb 78:44 **16:10** 16:10 Hpkt 10:21

khoorok ih rangmong nawa Rangte ah tam rumta. Ang abah uh neng ethih lampo nawa tangaak lek rumta.

¹² Eno rangsah banga lih dowah rah ih heh khoowaan dowah Eupharat Juung elong adi keelokta. Eno erah juung ah saadongko nawa luungwang loong raahala ah khoom thuk theng lam toom ang ah ih hookta. ¹³ Erah lilih esot chiiala ah juk likhiik ang arah ejom thiik japtuptang. Neng ah dragoon tu nawa nyia siithinyakhah tu nawa erah dam ih emoong khawah tu nawa dokkhoom rum arah angta. ¹⁴ Neng ah epaatjaajih noisokte hakhoh juungbaan chiiala loong ah angrumta. Erah chiiala ejom ah mongrep dowah thoontang luungwang loong jiinni karumta, Elongthoon Rangte Rangwuung elong Saadoh neng loong ah thutsiit rum ano rookmui thuk suh ah.

¹⁵ “Chaat an! Ngah ehuh raaha ah likhiik ih raahang! O mina motseng ih tong ano henyuh hekhat ah naririh ih banthiin ruh ete ah tenroon ang ah, eno ba neng ah noksong dung nah boongloong rakriiri ih takhoom rumka ang ah!”

¹⁶ Erah lilih chiiala loong ih luungwang loong ah hah esiit Hebru jengdi Armagedon ih liiha adi lom thutsiit rumta.

¹⁷ Erah lidi rangsah arok lih dowah rah ih pong ni khoowaan dowah keelokta. Eno rangsoomnok ni luungwang tongtheng adi erong ih riing arah root esiit chaattang, ame riingta, “Elang eta!” ¹⁸ Erah di rangsummeah loong ah jap, rang ah huung, nyia rangphah ah dat eno echo etheng hasah ah moh eta. Erah likhiik hasatek ah mina phangdongta dowah ih babah uh tathaak mota; thoontang nang ih erah ah ethih thoon ih mota! ¹⁹ Erah lilih sammuthung elong ah danjom ih phe rumta, eno deekrep kaanrep nawa sammuthung loong ah riim thet eta. Rangte ih Bebiloon elong sammuthung ah dokthun ano heh lokkep dowah kham ah jok thuk rumta—echo ejih heh tenkhat kham rah ah. ²⁰ Loongtang juungloot hadaang loong ah mat eta, kong akaan loong ah emat eta. ²¹ Nge elonglong ang arah, esiit ah took rook banga taan ih jih arah rang nawa mina khoni chum dat raataha, eno mina loong ah ih Rangte ah tam rumta erah nge ah thang ariin datdat ih ra kohaano ah, tumeah erah rapne echo ejih thang ariin angta.

17

Ruurangrang hansangte minuh

¹ Erah lidi rangsah sinet neng khoowaan pan ang rumta dung dowah esiit ah ra haano ngah suh baat tahang, “Wang ho, ngah ih an suh ruurangrang hansangte minuh ah mamet chammaang ah erah noisok ha, erah elong sammuthung ah juung loong hantek re adi hoonha. ² Hatoh nawa luungwang loong ah erah minuh dam adi ban roomjup ruh erumla, nyia mongrep dowah miloong ah erah nuh joothih mootkaat kham ah jok rum ano roong mok rumla.”

³ Chiiala ah ngah sak ni ra taha eno, rangsah rah ih ngah phisaang hako ni siitkaat tahang. Erah ni ngah ih esaang ang arah siithinyakhah sakkhoh ni tong arah minuh japtuptang arah siithinyakhah sakutang ni Rangte kaanju men raang arah angta; erah siithinyakhah ah heh khoh sinet heh rong asih angta. ⁴ Minuh ah saangham nyia saangmeen nyuh akhat di choomta, eno heh choom ah hun achaak jeksah saankah, thaangchaan jong nyia jekteh loong eh meeta. Heh lak ni hun lookkep piita mong adi joothih nyia enyaan hukkhah loong ih meeta, heh joothih reeraangta loong thaang dongchojih rah angta. ⁵ Heh khang adi heh husah men ah amet raangta: “Elong Bebiloon, hansangte minuh loong nuroop, nyia mongrep ni michiirijih mote Nuh.” ⁶ Erah dam ih erah minuh rah ih Rangte mina loong sih asaang ah mok jok arah nyia Jesu suh hanpiite mina loong tek haat rum arah sih asaang mok jok arah japtuptang.

Erah tup angno, ngah rapne jaatjaat ih paatja tang. ⁷ Rangsah rah ih cheng tahang, “An tume paatja lu?” Ngah ih baat ha erah minuh nyia heh huite siithinyakhah husah tiit rah ah, siithinyakhah heh khoh sinet nyia heh rong asih tiit rah ah. ⁸ Ehak di erah siithinyakhah ah ething angta, ang abah uh saatang tatongta; hechi hemat muh haluung dowah edong nanah eno heh thettheng adoh wang eah. Mongrep maang dongsit ngakhoh dowah hatoh mina loong ah, neng men ething leedap ni raang muh loong ah erah siithinyakhah ah sok rum ano rapne ih paatja rum ah. Erah ehak di ething angta, amadi bah heh tathok tongka; ang abah uh heh ewe dong eha.

⁹ “Arah tiit ah mongthamse nyia thungse takmi nawa ih ba jat ah. Maradi minuh tongla hekhhoh sinet ah langla kong sinet ah. luungwang sinet loong ah uh neng; ¹⁰ neng

dung dow a banga ah edat erumta, esiit ah ih amadi panha, eno esiit ah amadi maang dong ra, heh dong haano amasah raang epan jaatjaat et ah. ¹¹ Eno ehak di siithinyakhah ething angta rah amadi tathok tongka, eno erah ah tak asat luungwang rah angta. Erah luungwang ah langla tak sinet dow a luungwang loongdung dow a wasiit ah angta, eno heh ah ethet haat theng ko ih wangla.

¹² “Rong asih an ih tup hu rah luungwang asih loong ah, neng ih amatuk ih maang pan rumka, enoonthong siithinyakhah damdoh roong pansuh luungwang chaan aphaan ah koonta siit raang ih kota. ¹³ Erah luungwang asih loong adi neng kaankoong thoontang di esiit, erah thoidi nengchaan nengphaan nyia ngoong awang ah siithinyakhah asuh roop korum ah. ¹⁴ Neng loong ah Saapsah damdoh rookmui rum ah, enoonthong saapsah damdoh heh ih poonta, nyia danjeeta erah dam ih heh suh tuungmaangte heliphante loong ah roop rum ano jen rum ah, tumeah heh ah teesu loong tokkhodi Teesu, luungwang loong tokkhodi Luungwang.”

¹⁵ Rangsah ih nep baat tahang, “Hansangte nuh tongla juung loong, an ih sok hu ah deek akaan loong, mina loong, jaat apaat loong, nyia jeng akong loong ah. ¹⁶ An ih tup hu rong asih nyia siithinyakhah rah ih hansangte nuh ah miksuk et ah; neng ih heh dow a jaatrep hukkhak ah soonpi rum ano boongloong et thiinhaat rum ah; neng ih heh si ah phak et rum ah nyia we nah thet khaam thuk rum ah. ¹⁷ Tumeah Rangte ih neng ten ni heh kaankoong ah eroom ih toom tom ah ih thunthuk rumha, eno siithinyakhah asuh chaan aphaan ah koh ano Rangte jengkhaap ah amiisak maang langlang raak ih panthuk ah.

¹⁸ “An ih tup hu minuh ah hatoh dow a luungwang loong pante elong samnuthung ah.”

18

Bebilon thet haat

¹ Erah lidi rangmong nawa dat raaha rah rangsah ehoh tuptang. Heh ah chaan aphaan elong pan angta, nyia heh phaakta rah ih hatoh thoontang kaangtookta. ² Heh ah erong ih ame riingta: “Heh edat eta! Babiloon elong ah edat eta! Amadi heh ah chiithih laakhah loong nyia enyaan chiiala loong tongtheng nok ih hoonla; jaatrep enyaan nyia miksuk etjih woh loong ah heh damdi songtong rumla. ³ Tumeah deek akaan thoontang ih heh mootkaat ethih adoh ramka theng, heh kham ruuwaawa ah jok rumha. Hatoh nawa luungwang loong ah heh damdoh roomjup ah jaangse rumla, eno latoohaat thang ih ramkaala mootkaat rah ih mongrep dow a pheehoonte loong ah changteng ih hoon rumla.”

⁴ Erah lidi rangmong nawa root ehoh ame jeng arah chaattang, “Nga mina loong, dokkhoom ehan! Heh jiin nawa dokkhoom ehan!

Sen loong heh rangdah nah lajaatjaat roong phoowo theng;
sen loong heh chamnaang theng adoh lajaatjaat roong chamtheng!

⁵ Tumeah heh rangdah loong ah rang thanthan choong ih meela,
eno Rangte ih heh lajak lampo loong ah samthunha.

⁶ Heh sen damdi mame reeraang taha emamah sen uh heh damdoh reeraang an;
heh sen damdi mathan reeraang taha erah nang ih sen heh damdoh leknyi than ehan ih them reeraang an.

Kham ah heh lookkep adoh leknyi than ehan et boot ru sumthuk an,
sen suh jok thuk suh ban khookhamta nang ih ah.

⁷ Heh suh chamnaang nyia mongjoong ah ehan ih koh an

heh teenuh chaan apaan pan nyia laboot labe ih tongsongta anang ih ehan ah.

Tumeah heh teeteenuh suh amet liiha:

‘Wangchaanah, ngah aadi tonglang!

Ngah thaknuh tah angkang,

Ngah ih thungjoong ah babah uh takah jat kang!’

⁸ Erah tungthoidoh, thang ariin ih heh ah saasiit doh thet haat ah—

khoisat, thungjoong nyia ram loong rah ih ah.

Eno heh ah we nah khaam ah,

tumeah, heh dandeete, Teesu Rangte ah, elong.”

⁹ Hatoh luungwang loong heh damdi joothih mootkaat nyia roong ramkaate loong ah samnuthung khaam theng weelak nyia weekhot ah sok rum ano, neng mikse janhaat

damdoh huung rum ah. ¹⁰ Neng loong ah haloot nah chap rum ah, tumeah heh damdoh roong channaang suh neng echo ih rum ah. Neng ih liirum ah, "Tumthan echoojih ah! Michoomiphaan ah! Elong nyia chaan aphaan samnuthung Bebiloon arah ah. Koonta siit mongdi an ah channaang thuk halu!"

¹¹ Hatoh dowa Pheehoonte loong ah nep hethun huung rum ah nyia mongjoong ang rum ah, tumeah neng hukkaak riikte o uh takah jeeka ang ah; ¹² o ih uh neng dowa hun, ngunkholok, jongmi, thaangchaan jekteh; chaakrih hukkaak loong ah, saangham nyuh, nyuleep, nyia nyusaang nyuh loong riikte tajeeka ang ah; jaatrep bang dongmoonjih loong ah nyia pookraang nawa ih hoon arah loong ah nyia thaangchaan bang, jaansaang, jaanmi, nyia seengsah jong; ¹³ nyia kuuchiing, hejook hebook, etingtakjih, mir bangtiik, nyia phrenkiinsens phontum; kham nyia olip thiing, ataatiik nyia ataabaan, liimaan nyia saap, mok nyia mokkaari, dah loong, nyia mina loong roidong ah nep uh eriekte takah jeeka ang ah. ¹⁴ Pheehoonte loong ah ih heh suh liirum ah, "An hukkaak eseejih loong an taat jamtu ah jaatrep etikmat eta, nyia an nyamka nyia ephaakja loong ah ethoon eta, eno an ih erah loong ah babah uh takah we ngaak chojamko!" ¹⁵ Erah samnuthung adi pheehoonte loong phe hoon rum ano changteng angte loong ah haloot nah tangchap rum ah, tumeah neng heh damdoh roong channaang ra echo ih rum ah. Neng ah mongjoong ih ehuung rum ah, ¹⁶ eno jeng rum ah, "Tumthan echoojih ah! Elong samnuthung ah tumthan echootheng angla! Heh ah chaakrih nyuh, saangham nyuh nyia nyusaang di kachoomta, nyia heh teenuh sak adi hun jeksah saankah, jongmi nyia thaangchaan jekteh nawa ih kame thukta! ¹⁷ Eno erah loong nyamka ah heh ih koonta siit di mat haat ha!"

Khoonkhuung nawa phokhoh nyia khoonkhuung ni soonte loong, khoonkhuung jopte nyia mihoh thoontang, erah juung dowa niikphaksatte loong ah haloot nah tangchap rum ah, ¹⁸ eno heh ah weekhot damdoh weelak nah matkhaam arah tup rum ano riinghuung rum ah: "Arah likhiik samnuthung elong ah ehoh maani uh tajeeta!" ¹⁹ Neng khoh ni bungwiik ah riirum ano ehuung nyia esine damdi jeng rumta, "Tumthan echoojih ah! Tumthan echo theng ah elong samnuthung rah ah! Samnuthung elong ah heh, eno juungsih ni khoonkhuung lengli thukte loong ah erah nyamka nawa ih changteng ih hoon rumta!" Eno heh ih koonta siit di jaatrep ah mat haat ah!"

²⁰ Rangmong dowa loong, heh thetkhat asuh tenroon ang an! Tenroon ang an, Rangte mina nyia kaamwah, nyia khowah loong!" Tumeah heh sen damdi tumjaat reeta thaang ah, Rangte ih heh edut haat et ha!

²¹ Erah lidi chaan aphaan pan rangsah rah ih jong elong raan jitheng than jonglo ah toon ano juungsih adi lup haatta eno liita, "Arah likhiik Bebiiloon samnuthung elong ah emamah erong ih babah uh lakah ngaak tup thang ih lup haatwan ah. ²² Bang changding root nyia mina root loong ah, phuiliilaang motte root nyia liirum motte mina root loong ah, sen jiin nawa babah uh takah we japchaatka ang ah! Pheehoon thengnah mina moh arah an jiinnah takah jeeka ang ah; nyia raan karengjitta root loong ah takah japchaatka! ²³ Weetook kaphaakta loong ah an jiinnah phaak arah takah tupka; kuhoonte jaaro jaalah loong root ah takah jeeka ang ah. Mongrep ni an jiin nawa pheehoonte loong ah elongthoon ang rumta, eno emoong moontoro nawa ih an ih mongrep mina loong ah mokwaantu!"

²⁴ Bebiiloon ah hoocham thuk etta tumeah erah samnuthung adi khowah loong nyia Rangte mina loong sih ah chotup rumta; elang eah, erah ah hatoh nih tek haat rumta loong sih rah angta.

19

¹ Erah lilih, rangmong ni miloong hantek tek cheekti arah likhiik jap chaatang, ame jeng arah ah, "Rangte phoong an! Khopiroidong, erangka, nyia chaan aphaan loong ah seng Rangte di! ² Heh ih dandeeha loong aba epun ejun! Hansangte minuh ih hatoh ah heh joothih mootkaat nawa ih thet haat ha rah Rangte ih dut haat etta. Rangte ih heh laksuh loong tek haatta tungthoidi heteenuh ah chamthukta." ³ Neng ah we riing rumta, "Rangte Phoong ih! Elong samnuthung matkhaamta weelak dowa weekhot ah roitang raang ih khot ah!" ⁴ Phokhoh rooknyi wabaji nyia jaat baji ething jih ajaat loong ah datti rumha no luungwang tongtheng ni tongte, Rangte rangsoom rumta. Neng ame jeng rumta, "Amen! Rangte Phoong ih!"

18:11 18:11 Ijk 27:31,36   **18:12** 18:12 Ijk 27:12,13,22   **18:15** 18:15 Ijk 27:31,36   **18:17** 18:17 Isa 23:14; Ijk 27:26-30   **18:18** 18:18 Ijk 27:32   **18:19** 18:19 Ijk 27:30-34   **18:20** 18:20 Hodb 32:43; Jer 51:48   **18:21** 18:21 Jer 51:63,64; Ijk 26:21   **18:22** 18:22 Ijk 26:13; Isa 24:8   **18:22** 18:22,23; Jer 7:34; 25:10   **18:24** 18:24; Jer 51:49
19:2 19:2 Hodb 32:43; 2Lu 9:7   **19:3** 19:3 Isa 34:10

Saapsah kuhoon sadung

⁵ Eno erah luungwang tongtheng dowaroot ame jengta, “Seng Rangte ah ephoongpha an, heh mina nyia heh laksuh ehin elong thoontang ih, nyia o heh ra choote loong rah ih ah!” ⁶ Erah lilih miloong cheekti arah likhiik jap chaatang, choonraak ni juung rengjan arah likhiik angta, ranghuung rangmok likhiik nep angta. Neng ame jeng arah chaatang, “Rangte Phoongpha an! Tumeah, seng Teesu luungwang, aju ba Elong Rangte! ⁷ Seng loong tenroon roon ang ih; heh tumthan rak erah phoongpha ih! Tumeah saapsah kuhoon saapoot ah echang ela, erah raang ih jaalah heh teeteenuh ih ban khookhamha. ⁸ Erah nuh asuh nyuleep saachamcham nyia phaakjaaja et kap thuk suh korumha.” (Nyuleep ah langla Rangte mina loong mootkaat ese ah.)

⁹ Eno rangsah ih ngah suh baat tahang, “Arah raang uh: Saapsah kuhoon sadung theng ni o poonha, erah loong ah tenroon ang ah.” Rangsah ah amah nep ih wakjengta, “Arah loong ah Rangte amiisak jengkhaap.”

¹⁰ Ngah heh lathong ni heh rangsoom suh kotbon tang, enoonthong heh ih ngah suh baat tahang, “Erah nak re uh! Sen loong damdi nyia Jisu ih amiisak tiitwaan dong baatta ah kapte nyia hanpiite loong damdi ngah uh laksuh esiit. Rangte Soom ih!”

Tumeah Jisu ih amiisak tiit dong baatta abah khawah loong suh jeng thukta rah.

Mok epuung sak ni tongte

¹¹ Erah lidi rangmong laangdaap arah japtuptang, eno erah di mok epuung angta. Erah mok sakkhoh adi tongte asuh Amiisak nyia Tuungmaange et poonta; heh ih epun lam ih dandeeha nyia raamuila. ¹² Heh mik ah weelak likhiik, nyia heh khoh adi luungwang khopok hantek pokta. Heh men ah heh sak sak ni raangcho angta, ang abah uh erah tumjih men angta ih o ih uh tajat rumta heheh ih ba jatta. ¹³ Heh ih kapta choom araang ah sih pan angta. Heh men ah “Rangte Jengkhaap.” ¹⁴ Rangmong nawa arami loong ah nyuleep saachamcham ah kap rum ano, mok epuung khoni heh lilih ih roong phankhoom rumta. ¹⁵ Heh tui nawa lang thewaawa ang arah dong taha, eno erah lang dowaroot deek akaan loong ah jen ah. Heh ih jaantaan ah maak ano neng loong ah pan rum ah, nyia heh ih Elong Rangte tenkhat theng Khamjit nok ah kham pan ih soopnak ah. ¹⁶ Heh choom nyia heh wiing adi heman amet raangta: “Luungwang loong tokkhodi Luungwang, teesu loong tokkhodi Teesu.”

¹⁷ Erah lilih ngah ih rangsa ni rangsah chap arah japtuptang. Heh ih rangkhoh ni woh loong puta asuh riing baatta: “Raahan Rangte elong sadung adoh room raahan! ¹⁸ Raahan no, luungwang loong, sipaahi saahaap loong, nyia sipaahi loong, si ah phak raahan, mok nyia mok sak ni tongte loong si ah, mina loong si ah, dah nyia dah lah angte, ehin elong mina loong si ah phak raahan!”

¹⁹ Erah lilih ngah ih siithinyakhah nyia hatoh dowaroot luungwang loong nyia neng sipaahi loong ah mok khoni tongte, nyia heh sipaahi loong damdoh rookmui suh lomkhoom rum arah japtuptang. ²⁰ Siithinyakhah ah phaatak ni sakwanta nyia emoong khawah heh ngathong epaatjaatheng reete ah, uh heh damdi phaatak ni sak rumta. (Erah epaatjaatheng reeraang rah ih, siithinyakhah laaphaang soomte nyia siithinyakhah sin pan angte loong ah heh ih mokwaanta.) Siithinyakhah nyia emoong tiitbaatte khawah enyi nyi ething ih we beng adi haatwanta, eno koonthook damdi khaam thuk rumta. ²¹ Neng sipaahi loong ah mok khoni tongte wah tui nawa lang dong ra taha rah ih tek haat rumta, nyia neng si ah woh loong ih mathan jen phak ah ih phak rumta.

20*Haajaat rangpaang*

¹ Erah lidi ngah ih rangmong nawa rangsah, heh lak adi hechi hemat muh habeng saabi nyia jaanruh jitektek ah pi ano raaha ah japtuptang. ² Heh ih teewadi pu angta dragoon ah jota—erah langla, Hakhoh luungwang, adoleh Soitaan ah—eno haajaat siit rangpaang raang ih jaanruh ih khakta. ³ Rangsah rah ih hechi hemat muh habeng adi haat wan ano tanglaatta, eno tangmiin thiinta, haajaat rangpaang ah maangthoon thoon heh ih deek akaan mina loong ah naktoom kajan mokwaan ah eah. Erah lidoh bah heh amasah raang ih daap haat jaatjaat et ah. ⁴ Erah lidi ngah ih luungwang tongtheng loong japtuptang, eno erah di tongte loong asuh edandeejih chaan aphaan ah korumta. Eno ngah ih mina tek haat rumta la loong nep japtuptang, tumeah erah loong ah Jisu ih amiisak tiit dong baatta nyia Rangte jengkhaap ah tumbaatte ang rumta. Neng ih

siithinyakhah adoleh heh laaphaang rang tasoom rumta, nyia neng khang ni adoleh neng lak ni siithinyakhah sin ah tachoh rumta. Neng ah we ngaakthing rum ano Kristo damdi luungwang likhiik ih paang haajaat siit raang ih roong pan rumta. ⁵ (Tekchootte rukho loong ah paang haajaat siit ah maang langlang tah ngaakthing rumta.) Etekte loong ah erah phang ngaaksaat rumta. ⁶ Tek nawa ephang ngaaksaat ih rumta adi roong bongte loong ah tenroon nyia elongthoon romseetam ah choh rumta. Tek lih rah ih neng ah takah jen rumka; neng loong ah Rangte nyia Kristo romwah ang rum ah, eno neng ih heh damdoh paang haajaat siit roong pan rum ah.

Soitaan jenta

⁷ Paang haajaat siit ah langta no bah, Soitaan ah phaatak nawa daap haat et ah, ⁸ eno mongrep nawa deek aakan loong tum saaptaala loong ah riim mokwaan suh dokkhoom ah, erah langla, Gog nyia Magog* et menha rah. Juungsiih kaang nawa phisaang loong ah thanthan, Soitaan ih neng loongtang raamui kaat thuk suh lompoon rum ah. ⁹ Neng loong ah hatoh noongrep ni me karumta, eno Rangte mina loong keem nyia heh ih minchan ha samnuthung loong ah riim kooknak karumta. Enoothong rang nawa we ah datti haano neng ah thet haat rumta. ¹⁰ Eno Hakhoh luungwang, neng mokwaante ah, weelung beng elong adi nyia weetak adi haatwanta, maradi siithinyakhah nyia emoong khawah haatwanta adi ah; eno neng erah doh rangwuung rangphe roitang raang ih chammaang rum ah.

Hethoon dande

¹¹ Erah lidi ngah ih luungwang tongtheng pungkooptang elongwah adi tong arah japtuptang. Rang nyia hah ah heh jiin nawa emoong soon eta, eno erah babah uh takah japtupka. ¹² Erah damdi ngah ih ehin elong, etek cho loong ah, eliili luungwang tongtheng ngah ah di chap rum arah japtuptang. Leedap loong ah daap etta, erah lilih leedap esiiit we daapta, erah ah ethingte leedap angta. Tekcho loong ah neng mame reeraang rumta arah leedap adi lom raangthiinta, eno erah jun ih neng ah dande rumta. ¹³ Eno juungsiih ih tekcho loong ah daap haat etta. Etek nyia etekte loong mongrep dow a tekcho loong ah uh daap haat et rumta. Eno loongtang neng reeraangta jun ih dande rumta. ¹⁴ Erah lidi etek nyia etekte loong mongrep ah we beng elong ni haatwanta. (Erah weelung beng elong ah dopnyi we ih tektheng rah.) ¹⁵ Ething leedap adi o men taraangta erah loong ah weelung beng elong adi haatwanta.

21

Ena rangmong nyia ena hatoh

¹ Eno ngah ih rangmong nyia hatoh ena japtuptang. Rangmong nyia hatoh phangkoh dow a emat eta, nyia juungsiih rah uh esaapmat eta. ² Erah dam ih ngah ih Esa Samnuthung, Jerusalem ena ah khookham cho, Rangte jiin nawa rangmong nawa dat raaha rah japtuptang, jaalah choomraang ano heh miwah damdoh chomui suh kah arah likhiik ah. ³ Luungwang tongtheng ni erong ih jeng arah root esiiit jap chaattang: "Amadi Rangte nok ah mina damdi! Heh neng damdoh roongtong ah, eno neng ah heh mina ang rum ah. Rangte heh teeteewah neng damdoh ang ah, eno heh ah neng Rangte ang ah. ⁴ Neng mik dow a mikse loong thoontang heh ih saahut rum ah. Erah nah, etek takah jeeka, adoleh ehuung adoleh, thungjoong, nyia khoirok tajeeka ang ah. Ehak hukkhaak loong ah emat eta."

⁵ Eno luungwang tongtheng ni tongte rah ih liita, "Amadoh ngah ih jaatrep ah ena ih hoon ang!" Heh ih amah nep ih baat tahang, "Arah raang uh, tuneah arah jengkhaap ah amiisak nyia elaalom etjih." ⁶ Eno heh ih liita, "Elang eta! Jaakhoh uh ngah, liwang uh ngah, ephang uh ngah ethoon uh ngah. O ang abah uh joongleete loong asuh, ngah ih roidong juung ah thaangmuh ih juungmik dow a jok thuk ang. ⁷ Erah loong ah o ih jen ah nga jiin nawa arah loong ah choh ah: Ngah ah heh Rangte ang ah, eno heh ah ngaasuh ngaasah ang ah. ⁸ Enoothong, choophoot loong ah, mih khumtante loong, mih echuurijih mootte loong, mih tek haatte loong, mih minuh miwah damdoh roomjupte loong, moontoro japjaate loong, tongmih soomtuute loong nyia eleek loong ah raang ih—neng tongtheng ah we luung beng elong adi we nyia koonthook luungla, marah taknyi tektheng rah ang ah."

20:8 20:8 Ijk 7:2; Ijk 38:2,9,15 * **20:8** 20:8 Gog nyia Magog: Gog ah elongthoon phokhoh asuh liiha, Magog ah heh mina loong asuh liiha. **20:11** 20:11 Dan 7:9,10 **20:12** 20:12 Dan 7:9,10 **21:1** 21:1 Isa 65:17; 66:22; 2Ptr 3:13 **21:2** 21:2 Isa 52:1; Mot 3:12; Isa 61:10 **21:3** 21:3 Ijk 37:27; Lew 26:11,12 **21:4** 21:4 Isa 25:8; Isa 35:10; 65:19 **21:6** 21:6 Isa 55:1

Ena jerusalem

⁹ Rangsah sinet ih hethoon thaang ariin khoowaan sinet adi hemeesit pi rumta dow a esiih ah raahaano baat tahang, “Raaho, an suh kuhoonte jaalah, Saapsah minuh ah noisok koha.” ¹⁰ Ngah ah Chiiala ih maak tahang, eno rangsah ih kong echoong thoon khoh adi siitwan tahang. Heh ih Jerusalem, Esa Samnuthung ah Rangte jiin nawa rangmng nawa dat raaha rah noisok tahang ¹¹ Rangte chaan ah phaakjaaja ih phaakta. Samnuthung ah jong thaangchaanjih likhiik ih phaakta, jespar jong nyia, moojaang jong likhiik singduung duung ih angta. ¹² Erah di pa echoong nyia elong ang arah angta, paakaawan ah asinyi, eno erah di kaawan bante rangsah asinyi angta. Erah paakaawan adi Ijirel mina asih jaatnyi men raang arah angta. ¹³ Rongrep ni paakaawan ah ejom ejom angta: saadongko ni ejom, saanop ko ni ejom, juungkuh ko ni ejom, nyia juungmeh ko ni ejom. ¹⁴ Samnuthung pa tangphang ah jong asinyi khoni danghoonta eno erah di Saapsah kaamwah loong asinyi men raang arah angta. ¹⁵ Nga damdi waante rangsah rah ih samnuthung, nyia paakaawan, nyia pa koraang thaak theng, hun chaanthah saanthaak etheng pan angta. ¹⁶ Samnuthung ah rongbaji ji thootliili angta, echoko uh epaangko thanthan angta. Rangsah rah ih Samnuthung ah saanthaak theng chaanthah rah ih thaakta: eno me haajaat siit me chaabanga eloot angta, eno epaangko nyia echoongko uh erah thanthan angta. ¹⁷ Rangsah ih pa koraang saanthaak anep thaakta, heh ih maakta saanthaak ah jun ih, ngook chaanyi asih ngook arok eweng * angta.† ¹⁸ Pa koraang ah jespar jong nawa ih hoonta, samnuthung ah amiimi hun nawa ih hoonta, moojaang likhiik singduung duung angta. ¹⁹ Samnuthung pa tangphang jong loong ah thaangchaanjih jong nawa ih choomraang rumta. Phangkhothon jong tangphang ah jespar jong angta, erah lilih ah sapire jong angta, erah lilih ah agati jong angta, erah lilih ah imeral jong angta, ²⁰ erah lilih ah onik jong angta, erah lilih ah karnilian jong angta, erah lilih kort jong emeen angta, erah lilih berel jong angta, erah lilih topaaj jong angta, erah lilih chaalsidoni jong angta, erah lilih torkuis jong angta, asinyi jong ah amethist jong angta.‡ ²¹ Paakaawan asinyi ah langla jekteh jong asih nyi angta; paakaawan esiih ah jekteh jong esiih esiih nawa ih hoon arah angta. Samnuthung taakkhuung jang ah amiimi hun ih hoon arah, moojaang likhiik singduung duung angta.

²² Samnuthung adi rangsoomnok tajaptup tang, tumeah Elong Teesu Rangte nyia Saapsah aju rangsoomnok angta. ²³ Samnuthung adoh rangsa adoleh laaphiing ah laphaakka ba uh ese angta, tumeah erah di Rangte chaan ah phaakta, nyia Saapsah ah saaki raangtaan ih phaakta. ²⁴ Mongrep dow mina loong ah erah weephaak adoh kroom rum ah, nyia hatoh nawa luungwang loong ih neng nyamka ah erah nah huiwan rum ah. ²⁵ Samnuthung paakaawan loong ah saarookwih daapcho ang ah; babah uh takah tangsakka, tumeah erah nah rangnak babah uh takah angka. ²⁶ Deek akaan loong elong elang nyia neng nyamka loong ah erah samnuthung adoh huiwan rum ah. ²⁷ Enoothong esot loong ah erah samnuthung adoh tajen nop wangka, adoleh erakri jih mote nyia o eleek tiitbaatte loong ah uh tajen nop wangka. O men Saapsah ething leedap adi raangchoote loong luulu ba erah samnuthung adoh chowang ah.

22

¹ Erah lidi rangsah ih roidong chotheng joong, juungnuh anep noisok tahang, Rangte nyia Saapsah tongtheng nawa kristal jong likhiik liklik leepleep ih phaak raaha rah ah ² eno samnuthung laktung adi datjan ra taha. Juungkaang adi haangnop roidong bang angta, hetiih ah laasiit di esiih, paang siit di asih leknyi tiik arah ah, eno helak rah deek akaan loong deesiih theng angta. ³ Samnuthung adoh Rangte ih tam cho tumjih uh takah jeeka ang ah.

Rangte nyia Saapsah tongtheng aba samnuthung adoh ang ah, eno heh laksuh loong ah ih heh soomtu rum ah. ⁴ Neng ih hethe hekhoh ah tup et rum ah, eno heh men ah neng khang adoh raang rum ah. ⁵ Erah doh rangnak takah angka, erah thoih neng suh weetook adoleh rangsa jamjih takah angka ang ah, tumeah Teesu Rangte ah juuba neng weephaak, eno neng loong ah roitang raang ih luungwang likhiik et pan rum ah.

Jisu raaha

21:10 21:10 Ijk 40:2   **21:12** 21:12,13 Ijk 40:2   **21:15** 21:15 Ijk 40:3   * **21:17** 21:17 Adoleh echoong
† **21:17** 21:17 Wet hin 16 nyia 17 ah Grik leedap adi English di “12,000 furlongs” nyia “144 cubit” ih raangha, erah
ejat soktheng heh maalah angta.   **21:18** 21:18 Isa 54:11,12   ‡ **21:20** 21:20 asinyi jong loong men ah seng jengdi
maang dongjamke.   **21:23** 21:23 Isa 60:19,20   **21:24** 21:24 Isa 60:3   **21:25** 21:25 Isa 60:11   **21:27** 21:27 Isa
52:1; Ijk 44:9   **22:1** 22:1 Ijk 47:1; Jek 14:8   **22:2** 22:2 Rangph 2:9   **22:3** 22:3 Jek 14:11; Rangph 3:17   **22:5**
22:5 Isa 60:19; Dan 7:18

⁶ Eno Rangсах ih ngah suh baat tahang, “Arah jengkhaap loong ah amiisak nyia tuungmaang etheng. Nyia Teesu Rangte, heh khawah loong suh Chiiala kotte rah ih, heh laksuh loong asuh seek doh tumjih angte rah tiit ah baat kot suh rangсах ah daapkaat taha.”

⁷ “Chaат an!” Jisu ih liita. “Ngah seek ih raahang! O ih arah leedap dowа Rangte jengkhaap wuung baatta loong kapte ah tenroon ang ah!”

⁸ Ngah, Joon, arah jengkhaap loong ah japchaatte nyia japtupte ah. Ngah ih erah loong ah thoon chaat angno nyia thoon tup angno, ngah suh tupthukte rangсах lathong adi kotbon angno heh rangsoom nanah angtang. ⁹ Enoothong heh ih li tahang, “Erah nak re uh! Ngah uh laksuh an damdi nyia anphoh anno khawah loong nyia o ih arah leedap dowа jengkhaap loong ah kapte damdi roongrungte. Rangte rangsoom an!” ¹⁰ Eno heh ih ngah suh baat tahang, “Arah leedap dowа Rangte jengkhaap wuung baatta loong ah lahotthiin theng, tumeah erah loong ah elang esuh saapoot ah haniik ih thok hala. ¹¹ O ethih ah, erah ih ethih reeraang ah re ruh jaatjaat etheng, o lalangka reela, erah ih lalangka ah ere jaatjaat etheng; o ese ah erah ih ese reeraang ah re ruh jaatjaat etheng; nyia o esa ah, erah esa ban ang ruh jaatjaat etheng.”

¹² “Chaат an!” Jisu ih liita. “Ngah seek ih raahang! Ngah ih hethaang ah pi angno o ih tumjih reeta erah jun ih kot suh raahang. ¹³ Phangkhooh uh ngah liwang uh ngah, ephang uh ngah hethoon uh ngah.”

¹⁴ O ih henyuh hekhat ah saachamcham ih saachot ah eno roidong bang dowа potiik ah jen chophak rum ah eno samnuthung paakaawan adoh chowang rumte loong ah tenroon ang ah. ¹⁵ Enoothong samnuthung ni lah angka loong abah mih echiirijih mote loong nyia moontoro noisokte, mih minuh miwah damdi roomjupte loong nyia mih tek haatte, neng loong abah tongmih soomtuute adoleh nengjieng nengkong nyia neng reeraang pakna ni eleek loong tola.

¹⁶ “Ngah, Jisu, ih arah loong tiit ah sen suh chaas rep nah toombaаt kohan ih rangсах loong ah daapjah tahang. Ngah Dewid jaatang sutoom satoom; Rangkha di phaakjaaja ih phaakte woliik ah ngah.”

¹⁷ Chiiala nyia kuhoonte Jaalah ih liiha, “Raahan!”

Arah tiit japchaatte loong eh uh eli jaatjaat etheng, Raahan!”

Raahan, o joongle ih le lan loong; o ih jam han, erah ih roidong juung ah thaangmuh lakkot ih thiik uh.

Hethoon

¹⁸ Ngah, Joon, ih arah leedap dowа Rangte jengkhaap wuung baatta tiit boichaatte loong asuh dangdang ih baat rumhala: o ih bah uh arah tiit ah edak baat et abah, Rangte ih neng channaang theng tokkhodoh uh arah leedap ni jangbaat ha thang ariin ah bootkoh ah. ¹⁹ Eno o ih bah uh, Rangte jengkhaap wuung baatta dowа tumjih bah uh edok haat et abah, Rangte reh uh neng dowа neng dakbi roidong bangtiik nyia Esa Samnuthung, arah leedap adi jangraang ha ah edok haat et ah.

²⁰ Arah jengkhaap loong baat ha haaki kotte warah ih liiha, “Um elang eah! Ngah seek ih raahang!”

Amen. Raaho, Teesu, Jisu!

²¹ Teesu Jisu tenthet ah mirep damdoh toom tongha.*

22:11 22:11 Dan 12:10   **22:12** 22:12 Isa 40:10; 62:11; Rsb 28:4; Isa 40:10; Jer 17:10   **22:13** 22:13 Mot 1:8; Isa 44:6; 48:12; Mot 1:17; 2:8   **22:14** 22:14 Rangph 2:9; 3:22   **22:16** 22:16 Isa 11:1,10   **22:17** 22:17 Isa 55:1
22:18 22:18 Hodb 4:2; 12:32   * **22:21** 22:21 mirep; mararah leedap adiRangte mina; rukho adi thoontang Rangte mina ih raangha.